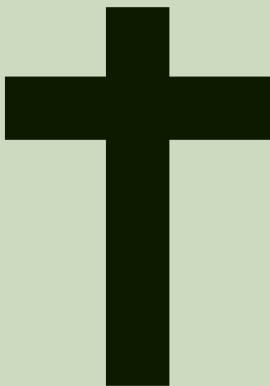

Aú-ai símai
kááísamakain-ai

The New Testament in the Awiyaana language of Papua New
Guinea

Aú-aaí símai kááísamakain-aaí
The New Testament in the Awiyaana language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Awiyaana

copyright © 1984 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Awiyaana

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-08-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

0dda5aa4-c019-59cf-b9ee-e1fd4762d49c

Contents

Mátíyu	1
Mááka	87
Rúku	135
Yóni	218
Aantá-waasi	273
Rómu	352
1 Kórinti	392
2 Kórinti	432
Kârésíya	458
Éfésási	473
Fírípái	485
Kórósi	494
1 Tésárónika	504
2 Tésárónika	512
1 Tímóti	517
2 Tímóti	528
Táítási	536
Fírímóni	541
Ípúru	544
Yémísi	576
1 Pítaa	586
2 Pítaa	596
1 Yóni	602
2 Yóni	611
3 Yóni	613
Yúti	615
Paápé uráin-ai	618

Mátíyu

Ísu wiyómpa'a iyówana Mátíyu siyáánkai-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna Ísun-aaí agaimakáye. Ísuni kísau-waasima sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwigon-awi'a Mátíyu moórá-awi'a Rífái wemá maanáúfái agaimakáye. Maníkó séna sáwí'ó úmáimo méraampinkemba faútíyukaiye siyóntemba ááéraan-aaí símai kááísamakon-aufai-wandaaifimba agáúmba Ísuntafesa siyáawe. Yúndaa-waasi Ísuntafesa sésa Maníkómó iyáfasinankaiwai Mésíyaan-iyé síwae séna maanáúfáifimbá agaiyáye. Ísu fasi'aémbá tokéna Maníkóní ámutankoni áwáuma simátimena Maníkó wení waási wégarawin-aaí simátíma'mae iyáye. Mátíyu miyán-áái maanáúfáifimbá agaimakáye.

Rúku 3:23-28

¹ Ísu Kárásítini akúní'ó uráan-aaí. Ísun-aíwá'ná Téfitin-iyé. Téfitin-aíwá'ná Émbaramun-iyé.

² Émbaramu Áísáakimba ma'ankówana Áísáaki Yékopumba ma'ankówana Yékopu Yúndaa-iyai afarawainonda matinkówana

³ Yúndaa Pérésinte Sáraante matínkaraimba tinówa Témaan-iyé.

Péresi Éséronimba ma'ankówana

Éséroni Árámumba ma'ankówana

⁴ Árámu Ámínándapumba ma'ankówana

Ámínándapu Násonimba ma'ankówana

Násoni Sáómonimba ma'ankówana

⁵ Sáómoni Póásimba ma'ánkaraimba anówa Ré'apimaniye.

Póási Ópétimba ma'ánkaraimba

anówa Rútimaniye.

Ópéti Yésimba ma'ankówana

⁶ Yési Téfitimba ma'ankówana

Téfitimo káráwiyaiwai Soromonimbá

ma'ánkaraimba anówani aifaráán-kwánkón-áwí'a Yúrása úwana ánaaen-kwamba Téfitin-iyé.

⁷ Soromoní Ríyapoamumba ma'ankówana

Ríyapoamu Ápáisaamba ma'ankówana

Ápáísaa Ésaamba ma'ankówana

⁸ Ésaa Yíósafatimba ma'ankówana

Yíósafati Yórámumba ma'ankówana

Yórámu Ásáyaamba ma'ankówana

⁹ Ásáyaa Yótámumba ma'ankówana

Yótámu É'ásaamba ma'ankówana

É'ásaa Ésékayaamba ma'ankówana

¹⁰ Ésékayaa Mánásaamba ma'ankówana

Mánásaa Émósimba ma'ankówana

Émósi Yósáyaamba ma'ankówana

¹¹ Yósáyaa Yékónaya-iyai afarawainonda matinkówasa

minkánaáfimbá Pépíróni-naopakewi Ísareri-waasi
tatí'maesa Pépírónifa'a ándáfa'a mátínkaraawe.

¹² Pépírónifa'a mátinkon-kanaafimba

Yékónaya Síatiomba ma'ankówana

Síatio Sérápáperimba ma'ankówana

¹³ Sérápáperi Ápáyatimba ma'ankówana

Ápáyati Éráyakimumba ma'ankówana

Éráyakimu Ésomba ma'ankówana

¹⁴ Eso Sétókomba ma'ankówana

Sétóko Ékímumba ma'ankówana

Ékímu Éráyatimba ma'ankówana

¹⁵ Éráyati Ériesaamba ma'ankówana

Ériesaa Mátánaamba ma'ankówana

Mátánaa Yékopumba ma'ankówana

¹⁶ Yékopu Yósepimba ma'ankówana

Yósepi Máriaan-awaaikó úwana Máriaa

Ísun-anówan-iyé. Ísuntafesa Maníkó iyáfasinankaraiwaiye
sésa Káraísitiye wésewe.

¹⁷ Émbaramumo méronka'a sísamaifakemba éiyaimba kumbaimái-waasi 14 waasi agaiyówasa Téfitimo paapé urénamo méronka'a sísamaifakemba éiyaimba kumbaimái-waasi 14 waasi agaiyówasa Pépírónifakewi tatí'maesa Pépírónifa'a ándáfa'a mátínkarowasa méron-kanaafimba sísamaifakemba éiyaimba kumbaimái-waasi 14 waasi agaiyówana minká'á Máriaa Ísu Káraísitimba ma'ánkaraiye.

Ísumbo ma'ánkarain-ai.

Rúku 2:1-7

¹⁸ Ísu Káraísitimba ma'ankómbe maará uráiyé. Ísun-anówamba Yósepinka'a aái símakowana Yósepi ímba wesé'a kurónka'a ámú'a paapé uráiyé. Ufaen-ámútánkó Máriaan-arumpi túwana ámú'a paapé úwana ¹⁹ awaaikó kawé'á wéuwai séna waási túranka'a ai'maráanana Máriaa aigaesáféna

ifáímpó'a aúpá'á ai'mátuwanaumne-imayaa uráiyé.

²⁰ Miyá imáyáa wéena aùn-kwérowana Fasi'aénkó kísau-waasigo wíyómpakewi kaainampá'á simámena séna Yósepiyo Téfítin-andafaken-kwaasi óne. Máriyaamo ámú'o káúfímba Ufaen-ámútánkó aantemba ámú'a kauwánkáimba po wembá úwoi máinombo ímba áá'a íno. ²¹ Iyámpóimo ma'ankáinda áwí'a Ísuwe simánkaao siyáiyé. Mináwíkóní áwáuma wení waási sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinkainiye siyáiyé.

²² Naaófá'á Maníkón-aaimo simátimakowi siyónka'a póna miyán-tántáá'á paápé uráiyé. ²³ Wemá agaimaréna séna moórá-inaamarugo waaí ímba maiyéna ámú'a kaumái iyámpói ma'ankáinsa miníyámpóigón-áwí'a Émániyueriye sénááwe

agaimaréna siyáimba mináwíkóní áwáuma Maníkó keséta méraiye siyáiyé.

²⁴ Yósepi aúfínkémbá iyáfasinena Fasi'aénkóní kísau-waasigo wíyómpakewi siyóntemba awaainínkómbá maiyéna ²⁵ ímba wesé'a kúmba úwoi ména káráwiyowana iyámpói ma'ankówana áwí'a Ísuwe simánkaraiye.

2

Aafáúmó iyáúsupaken-kwaasimo taawánaraan-aii.

¹ Yúndiyaa-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti méron-kanaafimba Pétaremu-naopa'a Máriyaa Ísumba ma'ánkarowasa némpakemba aafáúmó iyáúsupaken-kwaasi kawé'-ímáyááwárá'-wáásí témesa Yérúsaremu-naopa'a tésa ² sésa Yúndaa-waasiya'a káráwiyiniye sénamo ma'ánkáin-iyampói nááfara ánkaraao. Aafáúmó iyáúsipa'a méta awánáúndasa moórá-o'a paápé isatá awánéta séta iyámpói ma'ánkaraimba póta awánéta wenáwí'a mósá maránae séta téméta túne siyáawe.

³ Suwaná marará-káwáágó Éroti mináái isówana arunkó sáwí'a úwasa Yérúsaremu-naopakewiwara'a isówana tirunkó sáwí'a úwana ⁴ Éroti óraa'-amaan-kisau-waasiye amáámbo sun-kwáásiyé táántowasa túwaandu uwaná séna Maníkómó ai'maráíndawimba Karáisitimba ma'ankáinda nááfara ma'ankáiniyo súwasa ⁵ sésa Yúndiyaa-marafa'a Pétaremu-naopa'a ma'ankáiniye. Maníkón-aaimo simátimakowi agaimaréna séna

⁶ Yúndiyaa-marafa'a Pétaremu-naopaken-kwaasisono. Yúndiyaa-marafa'a káráwiyaiwaifimba kentí naaópa'o káráwiyaiwai ímba tínaaempa'a méraawe. Kentí

naaópakemba moóráwigo paápé uréna kesí waási
Ísareri-waasiya'a kawé'á úmai káráwiyiniye

agaimaréna siyáiyé suwaná ⁷ Éroti iséna aafáúmó
iyáúsupaken-kwaasi aúpá'á táántowasa tuwaná tísai ena
séna nóran-kanaawa minó'á paápé isará awánaraao
súwasa simámúwana ⁸ Éroti séna Pétaremufa'a miniyámpóí
koayaafái úmai awáné'a tasimásimiya'a kesé'a kuré'a
wenáwí'a mósá maráano súwasa ⁹ iséna kumbá aafáúmó
iyáúsupa'o mésamo awánaraan-o'a awánowana minókó
aifa'á wéwena miniyámpóímó méronka'a kowaúwasa
¹⁰ áfááraumai aamoí ésa ¹¹ mindáúmpá'á iyéna anówane
miniyámpóiyé tuwánésa kífaesa miniyámpóígón-áwí'a mósá
marésa unáámbá óin-tokésa kawé-tántáá'á korí-óntámbá
fóimai amésa kawé'-úmumbó í-tántáá'á fóimai amésa asaa-
wiyúm-básáwénkwárá'á fóimai ámakaawe.

¹² Ámatuwesa tún-kwáúwana Maníkó kaainampá'á
simátimena séna Érotimba ímba kosimáméro súwasa fí'on-
ampakemba kentí naaópa'a kuráawe.

Ísumba áí'maesarai Ísípifa'o kurááyan-aaí.

¹³ Kúwana wiyómpakemba Fasi'aénkóní kísau-
waasigomba Yósepi kaainampákémbá awánówana séna Éroti
miniyámpóí tufuwíndasafena wésaafa-ifo iyáfasine anówane
miniyámpóiyé tí'mae Ísípi-marafa'a koména'a aáno'a
simáme'a áí'mae tiyó sénaumne súwana ¹⁴ mindó'wáámbá
iyáfasinena anówane miniyámpóiyé tí'maena Ísípi-marafa'a
wémena ¹⁵ mifá'á komérowana Éroti pukáiyé. Naaófá'á
Maníkón-aaimo simátímakowi siyónka'a póna miyá uráiyé.
Wemá agaimaréna séna Fasi'aénkó séna

Ísípi-marafakemba kesáánimba
méraina'a áántaanana kouweráiniye

siyáiyé agaimaréna siyónka'a póna miyá uráiyé.

Iyámpóímo tínkankaan-aaí.

¹⁶ Éroti awánómba aafáúmó iyáúsupaken-kwaasi karo'á
simánkesa kóuwana Érotin-arunko áyámba úwana aafáúmó
iyáúsupaken-kwaasimo simámakon-aaisafenawe o'á paápé
uráiyemo siyón-aaisafenawe imáyáa éna tuwímbai tí'maréna
séna Pétaremu-nao'-aempa'-naopimpa'a kae'-áátáímó
uwásúwén-iyampoie ímbo kae'-áátáímó uwásúwén-
iyampoie saafá úmai tínkantuwaaro súwasa miyá uráawe.

¹⁷ Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awí'a
Yéremaya siyónka'a póna miyá uráiyé. Wemá agaimaréna
séna

18 Ráma-waasi áfááraumaimo ifi'ó taráamba ísaraawe,
Réserin-aísaafitantamba uráan-kwaasi miwítí
iyámpóísafesa ifi'á taawasá iyámpóimo
pukáantafesa timambá faráátamai tínkaraawasa úwoi ifi'á
támaesa iyáawe
agaimaréna siyáíye.

Ísípifakembo tiyáan-aaí.

19 Éroti puwúmba Yósepi Ísípi-marafa'a ména
wiyómpakemba Fasi'aénkóní kísau-waasigomba
kaainampákémbá awánówana séna 20 miniyámpóigómbá
tufuwónaemo sen-kwáásí é'a púwófo iyáfasine anówane
miniyámpóiyé tí'mae Ísareri-marafa'a waaó súwana
21 iyáfasinena awaainínkóné ááninkonte tí'maena Ísareri-
marafa'a kúmba 22 Érotin-ááninkon-awi'a Ákéreasi afowán-
ánóndáá Yúndiyaa-aempa'a kawáá-kísáú wémauwana Yósepi
iséna mináémpá'ó wíndasafena inkaisúwana kaainampá'á
Maníkó simámuwana Káriri-aempa'a 23 Násareti-naopa'a
tí'maena koméraiye. Naaófá'á Maníkón-aaímo simátímakowi
siyónka'a póna miyá uráíye. Wemá Ísuntafena séna
Násaretifaken-kwaasin-íye sénááwe
agaimaréna siyónka'a póna miyá uráíye.

3

Yónimo simátímakain-aaí.

Mááka 1:2-8, Rúku 3:1-18, Yóni 1:19-28

1 Minkánááfímbá moóráwígon-awi'a Yóni ména nombó
maitinkówi póna Yúndiyaa-marafa'a kúmba máásai-marafa'a
koména simátimena séna 2 Maníkó wení waási kawáánimba
ómbaraifo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á teró
simátíma'maena iyáíye. 3 Naaófá'á Yóni ímbo méronka'a
Maníkón-aaímo simátímakowin-awi'a Áísáya Yónimo paápé
índasafena imáyáa éna agaimaréna séna
moóráwigo máásai-marafa'a ména aаемáiyakemba séna
Fasi'aénkóní aambó wi'ankáiyamba wení aambá
arupíse iyana minámpá'á wíno

Áísáya agaimaréna siyónka'a póna Yóni paápé úwana
mináái paápé uráíye.

4 Yóni káámeri-poigoni áyáu-watoi iyéna ásisamba
á'wáánkau uréna fa'nóríné wantáámikóní aúwé mintón-
aantemba wénena 5 aaí simátíma'maena iyúwasa

Yérúsaremu-naopaken-kwaasiye Yúndiyaa-aempaken-kwaasiye Yóndani-nonkoni menáipákéné maanáipákén-kwáásiyé miyáumai-waasi tóso ésa ⁶ miwítí sáwí-awauma kufiyúwana Yóni Yóndani-nompimba nombá maitínkaraiye.

⁷ Yóni nombá maitinkéna awánómba ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye sáwífa'a nombá maisinkáinkwae sésa wempá'á tóso uwaná simátimena séna iyánkó póigon-araa'an-owe. Maníkó kentí sáwí-meyamba timínifo nááwa simátímísara iséra inkaiséra wéteo. ⁸ Kentí sáwí-kisau tuwé'o Maníkómpá'ó té'o é'a kawé-kisáú maíya'a tuwánánaumne. ⁹ Émbaramu kentáá síwá'ná imbá póta Maníkóni kawé'-wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro. Maníkó Émbaramun-aísaafitantamba ónááwe sénaraantaasi maanóntámpinkémbá kanaámpó'a waási úráaro sisa'á úráawaisino. Émbaramun-aísaafitantamba uráundawi póta kawé'-wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro. ¹⁰ Ímba kawé'-árámbá iyáín-taima áwáufimba wéayaisuwesamo iyafimbó agaisúwáántemba Maníkó miyáumai kentí sáwí-meyamba timíniye Yóni siyáíye.

¹¹ Yóni simátimena séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'ó tewí nombá wémaitinkaundanifo kesínaaembo tındawi Ufaen-ámútánkómbá ai'maráínana kuména kempímbá óraa'a uwátinkainiye. Iyamó agáéntemba íniye. Wemá óraako kembá iyáákaraifo wemó aai síndara'o kemó sendá sáwí'an-iyé. ¹² Aawinkwínaumo sipetifimbó mósá marésamo mentúwááwanamo anómbo marapá'ó kúmísanamo ásimo fiyúndágomo tiyútúwáísasamo kámakama'o índai-iyafimbo uwááígomo agaisuwésamo anómbo naaúmpa'o mósá máráántemba waási miyaráámbá íniye Yóni siyáíye.

Ísumba nombó maiyánkarain-aaí.

Mááka 1:9-11, Rúku 3:21-22

¹³ Minkánáá Ísu Káriri-aempakemba Yóndani-nompa'a téna Yóni nombá maisinkáinkwae séna túwana ¹⁴ Yóni séna ímbanifo emó nombó maisinkénda kanaán-ifo kentáfémo sémo nombá maisinkaaómó séndawe súwana ¹⁵ Ísu séna ifátuwe súndantemba miyán-uwo. Miyámó ékaimo ékai Maníkó siyáini'a óyauye súwana ewé séna ¹⁶ nombá maiyankówana nompínkémbá iyáfasinowana kampúaran-tawaai tuwínkaa'-úwana Yóni awánómba Maníkóni ámútanko mááufu'-numaraamba úmaena Ísu ane'á kumbérowana ¹⁷ aaiógó aantemba wiyómpakemba séna maawá kesáánimba

isa'á wen-ímáyáá wée'a áfááraumai aamoí uwánkaumne siyáiyé.

4

*Waántáwanko Ísumba ma'máímo awánarain-ai.
Mááka 1:12-13, Rúku 4:1-13*

¹ Súwana waántáwanko Ísumba áisai úmai isáíndasafena Maníkóní ámútanko Ísumba simámuwana máásai-marafa'a ² koména tómbá ímba nena ayáátaáka'a 40 no'waamba waúwana áfááran-ai tówana ³ waántáwanko Ísu sáwí'o índa awánánae séna Ísumpa'a téna séna emá Maníkón-ááninko úne wésempo maanóntánkóntáfé tómbá úréna'a naanó siyó súwana ⁴ Ísu séna Maníkón-ai aúfáífinkemba séna tómbó náiyawi aantemba waási ímba fasi'átinkainifo Maníkó siyáintemba

seyaafá'á íyana fasi'átinkainiye

siyáifo emó sénda ímba miyá ónaumne súwana

⁵ waántáwanko Ísumba áí'maena Yérúsaremu-naopa'a wéna óraa'-amaan-dankoni amifa'á móankena ⁶ séna Maníkón-ai aúfáífinkemba séna

Maníkó wiyómpakemba wení kísau-waasisomba ti'maráínasa enká'á káráwiyesa pósa óntanka'a aísamai turaráanafo sésa tiyáántandesa faramónááwe

siyáiyé. Mindásafe emá Maníkón-ááninko úne wésempo maankákémbá ásáfenasa wiyómpakewi farámbaesa marapá'á múankanaawe waántáwanko súwana ⁷ Ísu séna Maníkón-ai aúfáífinkemba

é'a miyá siyéna moóra'-aiwara'a séna

kentí Fasi'aénkó Maníkómbá

áísai úmai isáúnae ímba seró

siyáimba emó séndantembo miyámó ékaa Maníkómbá áísai úmai isáúsino. Mindásafemo emó sénda ímba miyá ónaumne Ísu súwana ⁸ waántáwanko Ísumba áí'maena óraa'-omapa'a iyéna móankena seyaafá'-márafá'á káráwiyonkwaasiye miwítí óraa-fasi'aene aráánamena ⁹ séna kenká'ó kífaemo ken-ímáyáámó mósá máréna'o é'a káráwiyi-kísau áména káráwiyinone waántáwanko súwana ¹⁰ Ísu séna waántáwanko kóuwo. Maníkón-ai aúfáífinkemba séna

kentí Fasi'aénkó Maníkómpá'á imáyáá é'a wenáwí'-aantemba mósá maré'a wení kísau aantemba máéro

siyáifo emó sénda ímba miyá ónaumne súwana

¹¹ waántáwanko auwéna kúwasa wiyómpakemba Maníkóní kísau-waasi kumésa Ísumba áwa'nai uráawe.

*Ísu wení kísau mo ómbakain-ai.
Mááka 1:14-15, Rúku 4:14-15*

12 Yóni marará-káwáágón-áwí'a Érotintafena séna sáwí'a uráiyé siyóntafena ándáfa'a máankowana méron-aaí Ísu iséna Káríri-aempa'a wéna 13 Násareti-naopa'a ímba koména Kápameamu-naopa'a koméraiye. Mindáópa'a Káríri-nonkwaaunkoni áwáífa'-naopa'a Sépiyuraaniye Náfataraiye tísaaftantambo uráawiti marará'ó wéron-daopa'aniye. 14 Ísu Kápameamu-naopa'a koméromba naaófá'ó Maníkón-aaimo simátímakowin-awí'a Áísáya agaimaréna siyónka'a póna miyá uráiyé. Wemá agaimaréna séna

15 Sépiyuraaninte Náfatarainte mindárai tísaafti marafá'á nonkwaaúnkóní áwáífa'a Yóndani-nonkoni menáípa'-márágón-áwí'a Káríri-marafa'a méraawi fí'o-fi'on-kwaasisafe'a súnnda 16 minkwáásí túnáín-aempa'a mésa sámó kaipa'á awánánáawe. Maníkóní némpa'o túnáín-aempa'o méraawi sán-kátinkainiye

agaimaréna siyónka'a póna Ísu paapé éna miyá uráiyé. 17 Minkánáá Ísu simátimindaşafena ómbarena simátiména séna Maníkó wení waási kawáánimba ómbaraifo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á teró siyáiyé.

Ísu éiyain-kwaasimo táántarain-aaí.

Mááka 1:16-20

18 Ísu Káríri-waaunkoni áwáí fakafamba kúmba kae'-wáásiyái mésarai awaaón-áwí'a Sáimoni moóra-awí'a Pítáa úwana áfákon-awí'a Énduruwe'a mésarai miwítí kísau pósarai mófáá'a to-tímapa'a wénesarai mare'mare'-únámbá nompí tukésarai méroyana 19 Ísu simátiména séna kesé'a tekaiyó. Mófáá'o to'máimo tímapa'o wénoyantemba aú-kísau tíménakai wénekaí kesáái simátímapa'a wéniyasa kempá'á teró súwasarai 20 mimbáré'maré'-únámbá tuwésarai wesé'a kurááye.

21 Wesé'a kuyaná Ísu maréna kúmba kae'-wáásiyái mésarai Sépétin-ááninkai awaaón-áwí'a Yémisi úwana áfákon-awí'a Yóniye tifowámpín-kwimái nompín-táómpimba méresa mare'mare'-únámbá to'mayaa wéuwana Ísu minkáé'nárai táántowasarai 22 minúwóiyáámbá tifowámbá mindómpín-táómpimba auwésarai Ísuwe'a kurááye.

Ísu sáwífa'-waasifimba kísau mo maiyáin-aaí.

Rúku 6:17-19

23 Ísu Káríri-aempa'a naaó'-nao'a wénéna ámáán-daumpimpa'a Maníkó wení waási kawáánin-aaí minásé-áái kosimátímapa'a wénéna fí'o-fi'on-ti'o

ún-kwaasi asófatinkafa'a kúwana 24 wenááigo

Síríyaa-marafa'a naaó'-nao'a wété úwasa fí'o-
 fi'on-ti'o ún-kwaasiye sáwí-amutanko tirumpimbó
 méron-kwaasiye tíyayaambo táúnkon-kwaasiye tíyayaambo
 pukón-kwaasiye miyámó un-kwáásí taawiya'maésa
 Ísumpa'a mátínkówana asófatinkena ²⁵ aambó wénumba
 sáwífa'nanka Káriri-aempakene Tékáporisi-aempakene
 Yérúsaremu-naopakene Yúndiyaa-aempakene Yóndani-
 nonkoni menáípakén-kwáásiyé miyáumai-naopaken-kwaasi
 wempá'á tóso uráawe.

5

Ísu omápa'a iménamo simátímakain-aai.

Rúku 6:20-23

¹ Ísu mérowasa sáwífa'-waasimo tóso umbá tuwánéna
 omápa'a imérowasa wení waásisomba túwaandu uwaná
² simátimena séna ³ Maníkó súwa'nai ínkwae sewí Maníkó
 miwí kawé'á wéuwatinkena miwíyá'á wégawaaniye.
⁴ Miwífimbá sáwí-imayaa wéraisana tirunkó umbaí wétaiwai
 Maníkó miwí kawé'á wéuwatinkena fetói wéuwatinkaiye.
⁵ Kentúmo ímbo maimaésa wéiyowi Maníkó miwí kawé'á
 wéuwatinkaimba pósa siyáim-barama maénááwe. ⁶ Maníkó
 siyáintemba miyámó ónaemo wésewi Maníkó miwí kawé'á
 wéuwatinkena kawé'ó úmimo méraiyantafena kawé'-
 í'a uwátinkainiye. ⁷ Tirumbó wéuwatinkaawi Maníkó
 miwí kawé'á wéuwatinkena arumbá uwátinkainiye.
⁸ Tirumpinkémbó kawé'-áái aantemba wésewi Maníkó miwí
 kawé'á wéuwatinkaimba pósa Maníkómbá awánánááwe.
⁹ Waásifimbo farumó uwátinkaiyantafesa kísau wémaewi
 Maníkó miwí kawé'á wéuwatinkena kesí iyámpóin-owe
 síníye. ¹⁰ Maníkóntáfésamo imáyáamo ésamo arupise
 úmimo méraantafesa sáwí'a wéuwatinkaawe. Maníkó
 miwí kawé'á wéuwatinkena miwí wení waási-i'o ombá
 póna wégawaaniye. ¹¹ Kembiwímó kentáfé'o fasi'ámaimo
 méraantafesa mindásafesa sáwí-aai simátinkesa sáwí'a
 uwátinkesa fí'o-fi'on-karo'-aai simátínkáamba Maníkó
 kembiwí kawé'á wéuwatinkaiye. ¹² Naaófá'ó Maníkón-
 aaimo simátímakowimo sáwí'o uwátínkaraantemba káfé'a
 sáwí'a wéuwatinkaamba tirunkó kawé'á wéina'a aamoí é'a
 wiyómpakemba kentí kawé'-meyámbá maénááwe Ísu siyáiyé.

Ságon-aaiye uwígón-aaiyemo Ísu siyáin-aai.

Mááka 9:50, Rúku 14:34-35

¹³ Ísu simátimena séna marapá'ó méraan-kwaasifimba
 mé'a uwígómó ásémo intenkáámbá wéowe. Miyá
 wéombanifo uwímó sáwí'o énamo imbá ímba kawé'á úmai

kéna ímba áséma éna sáwísankaamba isasá aampa'á tukésa wénowe.

14 Marapá'ó méraan-kwaasifimba mé'a sámó kaintenkáámhá wéowe. Omápa'o wérain-daopa'o mósá awánaantemba kembiwí méraawini áwáuma wéawanaawe, 15 Iyamá ómbá kúra'maresa ímba aúpá'á maráiyamba afora'á makésa mindáópaken-kwaasi awánánááwe. 16 Miyáumai sámó kaintembá waásifimba mé'a sán-kátinkaiyasa kentí kawe-kísáú tuwánésa kentifo wiyómpa'o méraiwin-awi'a mósá maránááwe Ísu siyáiyé.

Ísu áamáambo siyáin-ai.

17 Ísu mináái simátimena séna ímba kentáfé'a sé'a Mósese siyáin-aine Maníkón-ai simátímakaawi siyáan-aine ifá'á túwáiwaiye ímba seró. Maníkón-ai siyáan-ai ímba tuwánáúmpo siyáantenio úmimo paápé índasafe'a kunkáumne. 18 Simátiménda isáaro. Wiyómba maramá wéraisana póna Maníkón-ai waé'wae'a wéiyé. Maníkón-aiigo seyaafá'á waé'wae'a wéimba póna minááigómó siyáinten-úmai seyaafá-tántáá'á paápé íniye. 19 Miyáumai Maníkón-aiifinkembo karo'-ááímó taraisésamo fí'owantafesamo sésamo wéundantemba miyá índa mindá kanaán-iyé síyanamo éna Maníkó séna kesí waási kawáánúnda-waasifinkemba ímba fasi'aén-kwáásín-owe sínífo Maníkón-aiimo taawiyafésamo simátimesamo sésa Maníkón-ai isáaro wésewisafena Maníkó séna kesí waási kawáánúnda-waasifinkemba óraa'-waasin-owe síníye. 20 Moórá-ai simátiménda isáaro. Ámáán-kawaa-waasiye áamáamba sen-kwáásiyé sésa Maníkómó siyáintemba úmai méraumnemo sembá karo'á wésewe. Miwímó ontembó kembiwímó é'a Maníkómó kawáánipa'a ímba mé'a Maníkómó siyáintemba érai'a miyámó é'o é'a Maníkómó kawáánipa'a ménaawe Ísu siyáiyé.

Tínkamón-aiimo siyáin-ai.

Rúku 12:57-59

21 Ísu maarán-ááíwará'á siyáiyé. Naaófá'á Mósese kentíwá'násafena simátímakain-ai isaraamba maará siyáiyé. Ímba tókamiyasa púwóro. Miyámó iyasamo ésa aafimbá maitinkánááwe siyáimbanifo 22 simátime'a sune. Miwítí waásisafesa aaisambá wétiyiyawi aafimbá maitinkáiyamba mindá kanaán-iyé. Miwítí waásisafesa sáwí-ai simátínkááwi tí'maesa aaimó isááwitopa'a tíyasa aafimbá maitinkáiyamba mindá kanaán-iyé. Miwítí waásisafesa uwó-wáásiyá'ó úwoi-waasiya'o sésa símai sáwí'a wéiyawi ónkaifa'o iyamó wégaipa'a méraiyanba mindá

kanaán-iyē. ²³ Miyán-áái imáyáa ombá Maníkóntáfé'lo imáyáamo é'lo moórá-tantaa'lo aménae'lo óraa'-amaan-daumpa'lo komé'lo é'a kentí waási aaí ta'ótokaiya'lo tááka'lo maké'lo é'a ²⁴ Maníkómbó amíyan-tantaa'a óntan-taaregoni ewaa'á mámare'a mináái koisámai arupíse uwásuwe'a kouweré'a Maníkómbá áméro. ²⁵ Aaimó simátinkanae síyawimo tí'mae wíyasa aampa'á mósimai paapé uwásuwesa koró. Óraa'-waasimo mátimiyasamo ésa

i-wáási timíyasa ándá-naumpa'a tinkánaáwe. ²⁶ Ímbo miyámó iyasamo ésa ándá-naumpa'a mótinkaiyasa ímba ááéma tai'ánaumne sésa seyaafá'-méyámbá tímatuwaiyasa faútinkanaawe Ísu siyáiyē.

Aarakwá'ó tasáén-aaimo siyáin-aaí.

Mátíyu 19:9, Mááka 10:11-12, Rúku 16:18

²⁷ Ísu mináái simátimena séna naaófá'á Mósese simátímakain-aaí ísaraamba maará siyáiyē. Fí'owi tuwaainíntóné tuwaai'wainté ímba nóro siyáimbanifo ²⁸ simátimé'a súnē. Moóráwigo moórá-inimbo awánénamo tafisénāe sénamo índa ímba afora'á ínifo imáyáa aantemba tafisínana Maníkó séna imáyáafinkemba é'a wétafisiye síníyē. ²⁹ Túrankomo sáwí'lo ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-turamba fitúwáaro. Kae-túrántámbó awáné'lo é'a ónkaifa'lo wíyamba mindá sáwí'an-iyē. Sáwí'lo uráinda maisuwé'lo méraiyamba mindá kawé'an-iyē. ³⁰ Tiyáánkomo sáwí'lo ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-tiyaamba arátúwáaro. Kae-tiyáámbó wéraina'lo é'a sáwí-marupa'lo iyamó wégaipa'la wíyamba mindá sáwí'an-iyē. Sáwí'lo uráinda maisuwé'lo méraiyamba mindá kawé'an-iyē.

³¹ Naaófá'á Mósese maará siyáiyē. Moóráwigo awaainínkómbá ai'mátuwaíndawi aúfáifimba agaimaréna séna kesuwaainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amíno siyáimbanifo ³² simátimé'a súnē. Awaainínkó ímba moórá-waasigoe wénisana awaai'kó ai'mátuwaísana minínínkó kówéna moórá-waasi komaiyéna minínínkó aú-waasigoe wénimba sáwí-anka'la wéníyē. Aifa'-áwááikómó ai'mátukaintafena miyá wéiyē. Moórá-waasigo ai'mátukain-inimbo wémaimba wewará'á umémbá wémaiyē Ísu siyáiyē.

Seyaafá-tántáápímbá ímba matuwé'a seró-áái.

³³ Ísu maarán-ááiwará'á siyáiyē. Naaófá'á Mósese simátímakain-aaí ísaraamba maará siyáiyē. Fasi'aénkómpátá miyá ónaumne síyamba karo'á sefáínifo érai'a sé'a miyán-oro siyáimbanifo ³⁴ simátimé'a súnē. Kemó miyá ónaumnemo síyambo é'a érai'a miyán-oro. Kemó ímbo miyá ónaumnemo

síyambo é'a érai'a ímba miyán-oro. Maníkó káráwiyaiwi wíyómpa'a méraifo Maníkón-áwíka'a ímba matuwé'a seró. ³⁵ Maníkó marapá'á káráwiyai'pa'an-ifo ímba marará'á matuwé'a seró. Yérúsaremu-naopa'a Maníkó káráwiyain-daopa'an-ifo ímba mindáópa'a matuwé'a seró. ³⁶ Fafután-á'nóntáúr'á'á kaantún-a'nontau ímba kanaán-ure'a kaantún-a'nontaura'a fafután-á'nóntáú ímba kanaán-uránááfo ti'nónká'á ímba matuwé'a seró. ³⁷ Kemó miyá ónaumnemo síyambo é'a maarán-áái aantemba seró. Ewé miyá ónaumne seró. Kemó ímbo miyá ónaumnemo síyambo é'a maarán-áái aantemba seró. A'áo ímba miyá ónaumne seró. Simátimunda-aaí waántáwankon-imayaafinkeni'a wéowe Ísu siyáíye.

Anondáámo ímbo tínkamiyan-aaí.

Rúku 6:29-30

³⁸ Ísu mináái simátimena séna Mósesese simátimakain-aaí ísaraamba maará siyáíye. Moóráwigomo moóráwigoni aúrambo fituwáinasamo ésa wen-ánóndáá wenaúramba fituwánaáwe. Moóráwigomo moóráwigoni áwááyaamba pótuwainasamo ésa wen-ánóndáá wenáwááyaamba pótuwanaawe siyáimbanifo ³⁹ simátime'a sune. Sáwí'o uwátinkaiya'a ímba anondáá miwí sáwí'a uwátínkáaro. Táá'o tuwaumíya'o é'a ímba anondáá tínkame'a aneka'á waé-timiyasa tuwaumónááwe. ⁴⁰ Kentí unáánkwátóisafesamo maénae sésamo tí'maesamo aaimó ísáin-waasigompa'a kurésamo síya'o é'a ímba a'áo síyamba paákákén-únánkwátóiwara'a tíméro. ⁴¹ Aampa'ó ta'ótoresamo sésa kentáási moparáwímbá kárika'a súwa'nai orómó síya'o é'a ímba a'áo síyamba úwoima ayáátáaka'a túwa'nai oro. ⁴² Moórá-tantaa'a simiyó síya'o é'a úwoi tíméro. Moórá-tantaa'a wááu simiyó síya'o é'a miyán-oro Ísu siyáíye.

Namuro-wáásí kawé'á uwátínkáaro-aaí.

Rúku 6:27-28,32-36

⁴³ Ísu mináái simátimena séna naaófá'á simátimakain-aaí ísaraamba maará siyáíye. Kentí waási-imayaan-oro. Kentí namuro-wáásí tiyámba uwátínkáaro siyáimbanifo ⁴⁴ simátime'a sune. Kentí namuro-wáásí imáyáa timé'a sáwí'o uwátínkááwisafe'a túwa'nai úmai Maníkómpá'á inai seró. ⁴⁵ Miyámó ombá wíyómpa'o kentifo méraiwaini iyámpói-i'a wéowe. Maníkó miyáumai kawé'á uwátinkena aaí sisaná aa'á kaisaná kawé'-wáásíyá'é sáwí-waasiya'e aa'á kaisaná Maníkó aaí sisaná aa'á tisaná arupísemo on-kwáásíyá'é ímbo arupísemo on-kwáásíyá'é aa'á wétiye. ⁴⁶ Seyaafá'nánká kentí waási-imayaamo wéowasamo ombá

anondáá miwí-ímáyááwará'á wéowe. Taakisimó máén-umen-kwaasi ímba kawel'-wáásí ombánifo miwítí waási-imayaamo owasamó ombá anondáá miwí-ímáyáá wéowe. Miyáumaimo kentí waási-imayaa aantembo íyanamo éna Maníkó ímba kawel'-mékýámbá timínifo kentí namuro-wáásíwará'á imáyáa tíméro. ⁴⁷ Seyaafá'nánká kentí waási-í'a úmai kawel'á wéuwatinkaawe. Maníkóní ambó ímbo wéaraaiwaewiwara'a miyá wéowe. Miyámó onten-úmai kentí waási aantemba ímbanifo kentí namuro-wáásíwará'á kawel'á uwátinkáaro. ⁴⁸ Kentifo wíyómpakewi kawel'-í'a úmai méraimba mindásafe'a imáyáa é'a kawel'-í'a úmai méraaro

Ísu siyáiyé.

6

Wétuwa'nai-on-aaí.

¹ Ísu mináái simátimena séna tuwímbaisafe'a tirumbá uwátinke'a túwa'nai iyamba ímba maarán-ímáyáá é'a waási méraiyanka'a wétuwa'nai-onasa óraa'-waasin-iyé síwae-imayaa ímba iyamba úwoi túwa'nai oro. Miyán-ímáyáámó wée'o túwa'nai íyanamo éna kentifo wíyómpakewi kawel'-mékýámbá ímba timíníye. ² Óntamo ímbo makáawimo túwa'nai iyamba waási aamoí uwásinkaiwae-imayaa ímba é'a ímba óraaka'-oraaka'a síyamba úwoi túwa'nai ónááwe. Kaumbo-kael'-ááiwará'-wáásí amáán-daumpa'e aampa'é toruparésa óraaka'o sembá óntamo ímbo makáawimo tímémba ímba miwí-ímáyáá ombá wétimesa kesúwí'a mósá maráiwae sésa wétimewe. Érai'a simátime'a sune. Mindámo tímén-anondaa miwí túwí'o mósá maráámba é'a mimbékýámbá wémaewe. ³⁻⁴ Óntamo ímbo makáawimo túwa'nai iyamba kesí waási suwánaafo sé'a waásimo ímbo méraiyanka'a túwa'nai oro. Miyámó ombá kentifo aúpá'ó wéomba tuwánaiwai póna kawel'-mékýámbá timíníye Ísu siyáiyé.

Maníkómpá'á inaimó sen-áái.

Rúku 11:2-4

⁵ Ísu mináái simátimena séna Maníkómpá'ó inaimó síyamba kaumbo-kael'-ááiwará'-wáásimó sentembá ímba miyán-oro. Miwí sésa waási suwánésa aamoí uwásinkaiwae-imayaa ésa amáán-daumpa'a mésa waásimo tóso on-áémpá'á mésa inái wésewe. Érai'a simátime'a sune. Miwímó miyámó wéon-anondaa miwí túwí'o mósá wémaraamba mimbékýámbá wémaewe. ⁶ Miwí miyá wéofó Maníkómpá'á inái síyamba kentí naaúmpa'a kembiwí aantemba imé'a kentifombó ímbo ane'ó awánaawimpa'a inái síyana aúpá'ó wéomba tuwánaiwai póna iséna kawel'á úmai túwa'nai

íníye. ⁷ Maníkómpá'á inái síyamba úwoi-aaiyaamba ímba símai tafisénááwe. Maníkóní aambó ímbo arááíwáéwi sésa tafisímai-aaisa senanasá súwa'nai íníye sésa úwoi-aaiyaamba símai wétafisefo ⁸ ímba miyán-oro. Kentifombó Maníkómpá'ó miyám-baaran-aaisafe'lo wéaisai-e'lo súwa'nai ínáyemo síyamba é'a awánaraimba póna túwa'nai íníye. ⁹ Maníkómpá'ó aaimó síyamba maará seró.

Kentáásifowao wíyómpa'lo méraandawi enáwí'a íyáákarain-awita mósá wémaraumne. ¹⁰ Ení nombaragó seyaafá moórá-mora-waasi tirumpimbá kumíno. Wíyómpakewimo ení amáámbo arááíwáéntemba marapátá méraundawisa miyáumai arááíwáéno. ¹¹ Káfé-kanaa-tomba kentáá simiyó. ¹² Waásimo aoisaambó uwásinkaiyata anondáá ínta miyásá uwátinketa miwítí aoisaambá maitiyúwáana miyáumaisa kentáásí aoisaambá maisiyuwaaó. ¹³ Sáwí-yantaakomo kentáá ma'máimo awánáíndasafenamo ínamo e wasiyuwaaó. Seyaafá'má'ú-yántáákó kentááfímbá tifó sé maisiyuwaaó. [Ení waási kawáánúmae wéiyonana ení fasi'aémbá waé'wae'a úmae wéiyisana enáwí'a óraa'a úmae wéiyimba érai'-aain-íye.] Miyán-áái Maníkómpá'á seró.

¹⁴ Sáwí'lo uwátínkaraamba ímbo anondáámo sáwí'lo é'lo ifátuwaiyanamo éna kentifo wíyómpakewi kembiwímó sáwí'lo wéomba túwa'nai ena maitiyuwáínífo ¹⁵ sáwí'lo uwátínkaraamba úwoimo imáyáamo úmae iyé'lo ímbo ifátuwaiyanamo éna kentifo wíyómpakewi kembiwímó sáwí'lo wéomba ímba maitiyuwáíníye Ísu siyáíye.

Tómbó aawentamó on-áái.

¹⁶ Ísu mináái simátimena séna Maníkómpá'ó inái aan-tembo sé'a tómbá wéawentan-omba aasásóí'-wáásímó on-tembá ímba miyán-oro. Miwí sésa waási suwánésa sésa kawel'á ésa tómbá wéawentan-owe síwae sésa tómbó ímbo naanten-tóí'á matuwésa méraawe. Érai'a simátimé'a sune. Miwítí méyámbá miwí túwí'a mósá wémaraam-beyamba é'a maiyáawe. ¹⁷ Miwí ésa miyá wéofó kembiwí tómbá wéawentan-omba tóí'a wisuké'a ti'nóntáu paasé'a túmai kawel'á úmaraiyasa ¹⁸ waási tuwánésa tómbá wéawentan-owe ímba síyana kentifo tuwánéna kawel'-méyámbá timíníye. Kentifon-ane'ó ímbo awánaawi aúpá'ó ombá awánaiwai kawel'-méyámbá timíníye Ísu siyáíye.

*Wíyómpaken-kawe-tantaakon-ai.
Rúku 12:33-34*

19 Ísu mináái simátimena séna marapá'ó méraamba sáwífa'-ontama ímba maráaro. Maráíyan-ontama ufóiyaraamba ínana waígo náínana táúkaa'a ínasa mindámbá sáwí'a uwásuwesa umémbá maenááfo sáwífa'-ontama ímba maré'a ²⁰ kawe-kísáú maíyana kentí kawe-tántáá'á wíyómpa'a wéiniye. Wíyómpa'a wérainba ufóiyaraamba ímba ínana waígo ímba náínana táúkaa'a ímba ínasa waási ímba umémbá maíyana úwoi wéiniye. ²¹ Marapá'ó kentí óntamo wérainanamo éna marapátáféna tinkáínífo wíyómpa'o kentí óntamo wérainanamo éna wíyómpatafena tinkáíniye Ísu siyáíye.

Túranko kentí imáyáafimbo sámó kain-áái.

Rúku 11:34-36

²² Ísu mináái simátimena séna túranko kentí imáyáafimbo sámó kain-tántáá'án-íye. Túrankomo kawé'ó úmaimo awánáinanamo éna seyaafá'-imáyáá sámá káínífo ²³ túrankomo ímbo kawé'ó úmaimo awánáinanamo éna seyaafá'-imáyáá tuwinkáíniye. Marapá-tántáá'-imáyáá aantembo íyanamo éna kempímbó sámó kain-tántáá'ó ímbo wénamo éna kumeu'ó í-tántáákó óraa'a úmai wéiniye Ísu siyáíye.

Óntantafena Maníkóntáfénamo siyáin-aaí.

Rúku 16:13

²⁴ Ísu mináái simátimena séna ímba kanaa'á kae-káwáá-wáásítí kísau wémaewe. Miyámó ésamo ésa moóráwigomba aamoí ésa moóráwigomba ímba aamoí uwánkanaawe. Miyámó ésamo ésa moóráwigoni kísau kawé'á úmai maésa moóráwigoni kísau tuwesaraí ónááwe. Miyáumai Maníkóní kísau mo maé'lo é'a sáwífa'-ontamba maénaumne-imayaa ímba úmae iyónááwe. Sáwífa'-ontamba maénaumne-imayaamo é'o é'a Maníkóní kísau ímba maenááwe Ísu siyáíye.

Méraantafe'a ímba óraa'-imayaa oró-áái.

Rúku 12:22-31

²⁵ Ísu mináái simátimena séna mináái imáyáa é'a simátime'a súné. Méraamba ímba óraa'-imayaa é'a tómbó náiyantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a kentúra'o unáánkwátóimo iyantafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. Tómbó náiyamba úwoisambanifo waásimo méraamba óraa-tantaa'an-íye. Unáánkwátói iyamba úwoisambanifo waási túma óraa-tantaa'an-íye. ²⁶ Numagómpá'á imáyáan-oro. Numagó ímba kísau éna tómbá fáká'mai naaúmpa'a makéna wénaifo kentífo wíyómpakewi miwítí tómbá tímísasa wénaawe. Maníkón-aúranka'a kemá waási numagómbá

iyáákaraamba póna kentí tómbó éna timíniye. ²⁷ Kembiwímó óraa'-imayaamo

é'lo é'a maíyan-kanaa ímba kanaa'á ayáátááka'a méranaawe.

²⁸ Unáánkwátói iyantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a waiwandáánk'á imáyáan-oro. Waiwandáánkó ímba kísau éna ímba wení unáánkwátói makáifo ²⁹ simátíme'a sune. Naaófá'á Yúndaa-waasiti óraakon-awi'a Soromoní sáwífa'-unankwatoiyé ko'naaririyé makówi úwasa waási awánésa kawel'an-iyé sumbánifo waiwandáán-aramba awánésa óraa-kawel'an-iyé wésewe. ³⁰ Ufá'á ko'naarirí-tántáá'é séna waiwandáámbá Maníkó makáiyé. Umá ímba waé'wae'a ínifo káfé'a ínasa aafáyáa waási agaisuwáiyamba Maníkó mintántáá'á imáyáa éna ko'naarirí-tántáá'á makáiyé. Miyáumai Maníkó waásisafena imáyáa éna kentí unáánkwátói timínifo kembiwí Maníkóntáfé'a ímba kanaa'á wésuwa'nai-iwain-iyé ímbo seráámbá wésewe. ³¹ Maníkó wétuwa'nai-ímba pó'a tóné nonémó náiyantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a unáánkwátóimo iyantafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. ³² Maníkóní aambó ímbo arááiwaéwi tóné nonémó náiyantafesa óraa'-imayaa wéowe. Tómbó nombó ímbo wéne'lo é'a púwófo séna kentifo imáyáa éna wétimifo imáyáa ímba óraa'-imayaa wé'e'a ³³ Maníkómó wení waásimo kawáánintafe'a aifa'á imáyáa é'a wembó arááimo tainí'lo wéontafe'a imáyáa é'a miyámó owaná mintántáá'á wétimiye. ³⁴ Aúnkáwe aafáyáawe paápé índa-tantaatafe'a ímba óraa'-imayaa iyana tirunkó umbái táino. Káfé'a wérain-tantaatafe'a imáyáa é'a aafáyáamo paápé índa-tanta'a'la awáné'a imáyáa é'a moórá-kanaa moórá-kanaamo paápé índa-tanta'a'lo awánaantemba imáyáan-oro Ísu siyáiyé.

7

*Ímba sáwí-aii simátímé-aii.
Rúku 6:37-38,41-42*

¹ Ísu mináái simátimena séna tuwáné'lo é'a sáwí-waasiye siyanamó éna Maníkó kentáfénawara'a miyá sínifo tuwáné'lo é'a sáwí-waasiye sefó. ² Kawel-áái wésimatime'a sáwí-aii wésimatime'a iyantafena Maníkó kembá miyá íniye. Tíménteni'a úmai Maníkó miyáumai timíniye. ³ Kentúrampimba iya-arumbá wéráisa'lo ombá ímba awánaamba kentí waási tuwáné'a enaurampimba ayaantambá wéraiye wésefo ímba miyá seró. ⁴ Kentúrampimbo iya-arumbó ímbo awánaamba nóra séra kentí waási túrampinkemba tiyaantambá

maitiyuwánae wéseo. ⁵ Kaumbo-kae'-ááíwára'-wáásín-
 ofo kentúrampinkemba iya-arumbá maisuké'a tuwáné'a
 kentí waási túrampinkemba tiyaantambá kanaa'a
 maitiyuwánaáwe Ísu siyáíye.

⁶ Kawe-tántáá'ó iyánkómbó ímbo áméntemba Maníkón-
 aai taraisíyawi ímba simátíméro. Simátimiyasamo ésa
 karaánáá'a simátinkanaawe. Kawe-tántáá'ó póigombo
 ímbo áméntemba Maníkón-aai ímba sínkáíye wésewi ímba
 simátíméro. Simátimiyanamo éna minááígó fiyúndáraamba
 to'wíníye.

Maníkómpá'ó inaimó sen-áái.

Rúku 11:9-13

⁷ Ísu séna Maníkómpá'ó inaimó wéseмба áísai úmae
 wéiyiyana timíníye. Áántamae'lo wéiyiyana kentáái isáíníye.
 Wésaafa úmae iyíyana Maníkó aráátiminiye. ⁸ Áísai
 íyanamo éna Maníkó timíníye. Wéaantewanamo éna
 Maníkó kentáái isáíníye. Saafámo íyanamo éna Maníkó
 aráátiminiye. ⁹ Kemá iyámpóíwara'-waasi kentáánintombo
 kisaamá simiyómó síya'lo é'a ímba óntamba timíyamba
 kisaamá timénááwe. ¹⁰ Mófáá'a simiyómó síya'lo é'a ímba
 iyaankafayaambá timénááwe. ¹¹ Énifo sáwí-waasi ombánifo
 kentáánintomba kawe-tántáá'á wétiméfo wíyómpakemba
 kentáásifowa kawe'-aantemba iwái póna áísai iyawimo éna
 kawe-tántáá'á timíníye.

¹² Kembó tirááímo táínda-i'lo úmáimo wétuwa'nai-íya'a
 miwí miyáumai túwa'nai oro. Minááímó simátimunda
 Mósesé siyáin-aaiye Maníkón-aai simátímakowi siyáan-aaiye
 minkáé'-ááígóni áwáuma wésimatimune Ísu siyáíye.

Kári'-ontagon-aai.

Rúku 13:24

¹³ Ísu séna kae'-óntámá wéraisá'a kári'-ontafimba
 iyáféráaro. Óraa'-ontama óraa'-ankoni ontamán-íye.
 Maníkóni némpa'lo maé'mae'lo íyan-aempa'a minóraá'
 ámpá'á wéwesa sáwífa'-waasi minóntáfímbá wégowe.
¹⁴ Kári'-ontama umbai-ánkóni ontamán-íye. Auí'lo úmáimo
 maé'mae'lo íyan-aempa'a minúmbái-ámpá'á wéwesa
 sesimái-waasi aantemba minóntámá saafá úmai awánésa
 wéiyafaeraawe Ísu siyáíye.

Karo'-ááímó sen-kwáásí táái.

Rúku 6:43-44, Rúku 13:25-27

¹⁵ Ísu mináái simátimena séna tuwímbai karo'á simátimesa
 sésa Maníkón-aai simátimunda-waasi úne wésewi miwí

káráwimai méraaro. Sipisípi-poigomo aáno úmimo máintemba miwí karo'-ááwéyáá úmai wénombanifo kawel'-ímáyáá sáwí'a wéuwatinkaan-kwaasin-owe. ¹⁶ Miwítí áwáumo awánánae'lo é'a miwítí kísau awáné'a miwímó méraawini áwáuma awánaaro. Fekómó éna ímba áwiyanda-arankaamba iyáínifo fe'-arambá iyáíníye. Antirígómá afo'afáá'-arankaamba ímba iyáínifo antirí-aramba iyáíníye. ¹⁷ Miyáumai kawe-táígó kawel'-árámbá iyáísana sáwí-taigo sáwí-aramba wéiyaiye. ¹⁸ Kawe-táígó ímba sáwí-aramba iyáísana sáwí-taigo ímba kawel'-árámbá iyáísasa ¹⁹ kawel'-árámbó ímbo iyáín-taima ayáímai iyafímbá wéagaisuwaawe. ²⁰ Miyáumai minkáro'-wáásítí kísau awáné'a miwítí áwáuma miyaráán-úmai awánánááwe.

²¹ Kentáfésa kesí Fasi'aénkón-iyé wésewiwara'a Maníkó ímba seyaafá'nánká káráwinda póna kesifo wíyómpakewimbo arááímo tainí'lo wéowi aantenka'a káráwiyiniye. ²² Maníkó seyaafá'nánká méraawini áwáusafesa tísai índa-kanaa tíndara'a kentáfésa sáwífa'-waasi sésa Fasi'aénkóo ení fasi'aéntámbá Maníkón-aaí simátímakumne. Ení fasi'aéntámbá waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitíyukumne. Ení fasi'aéntámbá fí'o-fi'on-kawe-kísau ímbo awánaraan-kísau maiyáumne síyambanifo ²³ simátíme'a súne. Ímba kesí waási é'a sáwí-kísau wémaen-kwaasin-oyo kóro kemá sénaumne Ísu siyáíye.

Naambó urááyawi-taai.

Rúku 6:47-49

²⁴ Ísu mináái simátímena séna kesáái isésa wéaraaiwaewi miyán-kwáásímó simátíméndara'a isáaro. Kawel'-ímáyááwará'-wáási fasi'aén-dámbá ónae sésa mai'á u'maésa kumémesa óntanka'a naamayáamba múfaimai naambá úmaraiyana ²⁵ aa'á téna óraa'-nomba finana mindámbá ímba tawísínda fasi'ámai wéena óntanka'-namba póna úwoi wéíniye. ²⁶ Énifo kesááimo isésamo ímbo kawel'ó úmimo wéisaiyawi miyán-kwáásímó simátíméndara'a isáaro. Naambá ónae sésa ímba mai'á ukésa iyamba nonáámááíya'a paáká'á úmakaiyana ²⁷ óraa'-a'a téna nombá fiyéna mindámbá tawísíuwainana sáwí'a íníye Ísu siyáíye.

²⁸ Ísu mináái simátímuwasa túwaandu urón-kwaasi isésa ²⁹ amáamba sen-kwáásímó sentembá ímba sífó óraa'-waasigoraamba siyé sésa táátafesa uráawe.

8

*Ísu námombo kón-kwaasi kawe'ó uwánkarain-ai.
Mááka 1:40-44, Rúku 5:12-14*

¹ Táátafesa uwaná Ísu minómápákémbá kumúwasa sáwífa'nanka ánaaemba arááiwaúwana ² moóráwigo námombo kón-kwaasi Ísumpa'a téna óraakon-iyé séna aísamaifimba takífaena séna kentáfénamo ankáínamo e kanaa'á aúí'a uwásinkainone súwana ³ Ísu ayáámba ane'á ta'ótorena séna miyá ónaumpo enáúra'a karefó'a kawáúwiye súwana minúwóiyáámbá kawáúguwana ⁴ Ísu séna enáúra'o uwánkaunda-ai simátimenafó enáúra'a kawáúwifo naaófá'ó Mósesemo siyáintemba ámáán-kisau-waasifa'a wéma enáúma máaraatime póíma tímínasa Maníkóntáfésa ísámai tufú'mai agaiyasa seyaafá'nánká awánésa áúrakemba kawáúwiye sénááwe Ísu siyáiyé.

*Rómu-i-waasigon-ai.
Rúku 7:1-10*

⁵ Ísu mináái simásuwena Kápáneamu-naopa'a kúwana Rómu-i-waasiti kawáágó ména Ísumpa'a téna óraaka séna ⁶ óraakoo kesí kísau-waasi naaúmpa'a ména óraa'-ai'a isaná áuwawaako ímba úwaaúwa wéisana méraiye súwana ⁷ Ísu séna koasófankanaumne súwana ⁸ wemá séna kemá kári'-waasi úmpo emá óraa'-waasi ómpo kesí naaúmpa'a iyínda uwófi'a ínompó ifátuwe aái aantemba sinaná kesí kísau-waasi asófáino. ⁹ Kewará'á kawáákísáúgóní áwáuma awánaraunda kesí kawáágó sísá'á wení kísau wémae'a kesí i-wáásísáfé'a súnasa kesí kísau wémaewe. Moóráwigontafe'a sé'a waaó súnana wéwisa'a moóráwigontafe'a sé'a tiyó súnana wétisa'a kesí kísau-waasisafe'a miyá uwómó súndantemba miyá wéofó úwoi aái aantemba sinaná kesí kísau-waasi asófáino súwana ¹⁰ Ísu mináái iséna áátafena éna wembó arááiwa'maesamo kunkwáásísóntáféna séna simátime'a sune. Minkwáási Rómu-waasigo kentáféna súwa'nai í-fásí'áéembá tokáiyé wésifo kesí waási Ísareri-waasifinkene fí'on-kwaasifinkene ímba miyán-áái wésewe. ¹¹ Simátíménda ísáaro. Aafáúmó iyáúsipakene kúwáféráipakene fí'o-fi'on-aempakene sáwífa'nanka tóso ésa Maníkó wení waásimo kawáánipa'a mésa kentíwá'ná Émbaramuwe Áísáakiye Yékopuwe tómbá náiyambanifo ¹² mindárau tísaafitantambo uráawi miwí túma maimaé wéiyesa sésa Maníkó kawáánipata ménaumne wésewi tí'maena kumeu'ó in-áémpá'á tiyuwáínasa ifi'á wétesa sáwí'a úmai mésa túwááyaamba umpufuwónááwe Ísu simátiména ¹³ Rómu-i-waasiti kawáágóntáféna séna

emó kentáfémo séndantemba miyá onaná asófainifo ení naaúmpa'a waaó súwana minkánáá wení kísau-waasi asófankaraiye.

*Ísu tí'lo ún-kwaasimo asófatinkekarain-aii.
Mááka 1:29-34, Rúku 4:38-41*

¹⁴ Ísu Pítaani naaúmpa'a iména awánómbe Pítaan-aráandaomba áuiya kówana mérowana ¹⁵ ayáánka'a tal'ótorowana mináúiyá tasí úwana iyáfasinkena tómbá kúfu'a uwátímakaiye.

¹⁶ Úwasa fenómpinka'a sáwí-amutamba tirumpimbó méron-kwaasi tí'maesa Ísumpa'a túwana aai séna sáwí-amutamba tirumpinkémbá maitiyuwówasa kóuwana tí'lo ún-kwaasi asófatinkekaraiye. ¹⁷ Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya agaimaréna Ísuntafena séna sí'lo wéimba asófasinkekaraiye
sí'lo wéimba tasí uwásinkekaraiye
agaimaréna siyónka'a póna Ísu miyá uráiyé.

*Ísumba arááíwaenaemo siyáan-aii.
Rúku 9:57-60*

¹⁸ Moórá-kanaa sáwífa'nanka tóso ésa Ísun-amándára'a mérowana tuwánéna wení waásisafena séna nonkwaaúnkóní menáípátá kónae súwana ¹⁹ moóráwigo ámáámba sún-kwaasigo téna séna seyaafá'-náópa'lo nín-dafa'a esé'a nónaumne súwana ²⁰ Ísu minkwáásígómbá áisai ena séna emó sénda súnda-aii imáyáan-uwó. Waankó taaiyaifimbá wáísana numagó ánáamba úmarena wéwaifo kemá waási úranko ímba naambá úmare'a wéwaumne súwana ²¹ moóráwigo wembó arááíwauwai séna óraakoo méraanana kesifo puwína utámare'a embá arááíwaenaumne súwana ²² Ísu séna ímbanifo kesáái ímbo isésamo pukáan-kwaasiyaamba owí puwíyan-kwaasi utátinkanaafo emá kembá sirááíwauwo Ísu siyáiyé.

*Óraa-fiyunda torówanamo Ísu mafaimakáin-aii.
Mááka 4:36-41, Rúku 8:22-25*

²³ Ísu mináái simámena wení kísau-waasiye nompín-táómpimba iyátesa nonkwaaúnkóní menáípá'á kumbá ²⁴ Ísu aún-kwaigurówana minkwaaúmpá'á óraa-fiyunda torówana nonkó tufántááfan-éna nompín-táómpimba ówitowasa kúwáfekunafo sésa ²⁵ inkáisésa Ísumba koaúsésa sésa Fasi'aénkó puwúnafofa súwa'nai uwo suwaná ²⁶ nóntafera wéinkaisoo. Kentimankúnkúmba kári'an-iyé séna iyáfasinena fiyúndágonite nonkóntétafena óraaka séna

mafáékaiyo súwasarai fiyúndágoe nonkóe'a mafáúyana nonkó kará'náguwana ²⁷ táá'a úwasa keáimbá sésa nóran-kwaasiya'iyo. Fiyúndágoe nonkóe'a wenáái isaíyó sésa tiyáamba ufakésa táátafesa ésa siyáawe.

Sáwí-amutambo maitíyukain-ai.

Mááka 5:1-17, Rúku 8:26-37

²⁸ Simásuwesa mindómpín-táómpimbo kumbá Káriri-marama tínaaempa'a wérowana Kégésaa-marama túrampa'a wérowasa mimbáráfá'á kumbá Ísu mindómpín-táómpinkemba kumúwasarai kae'nárai wempá'á tiyááye. Minkáé'nárai sáwí-amutamba tirumpimbá mérowasarai waásimo utátínkón-ontan-aifa'a mésarai túwáfiya wéuyasa waási inkaisésa minkáé'náraimo méroyapa'a ímba kuwasarái minkáé'nárai Ísumpa'a tésarai ²⁹ óraaka sésarai Maníkón-ááninkoo sínkami-kanaa ímba tiyáisa sínkaminiyerai wétene suyasá ³⁰ ewaa'á sáwífa-poima mésa umá wénowasa ³¹ minkáé'nárai tirumpinké-sáwí-ámútántómbá Ísuntafesa sésa si'mátuwesamo e mimpóí tirumpimbá si'maraaó suwaná ³² miyán-oro súwasa sáwí-amutantomba minkáé'nárai tirumpinkémbá kárúwesa pói-tirumpimba koférówasa mimpóísómbá seyaafá'á ámémpakemba tuwaantantésa nonkwaaúmpimbá kúwáférómba putásowasa ³³ póiya'o tafikówi awánésa minúwóiyáán-úmai naaópa'a wésa póígomo úne Ísumo minkáé'náraimo uwátinkone mósimatim-besimati uwasá ³⁴ isésa koawánánae sésa kumbá koawánésa Ísuntafesa sésa maambáráfá'á ifá siyuwésa kóuwo siyáawe.

9

Ísu aísamaimo pukówimba kawé'ó uwánkarain-ai.

Mááka 2:1-12, Rúku 5:17-26

¹ Suwaná Ísu wení kísau-waasiye nompín-táómpimba iyátesa kumbá wení naaópa'a marapá'á kúmúwasa ² tuwímbai aísamaimo pukówimba wandaaifímbá marésa taawiya'maésa tésa Ísumpa'a máánkówana Ísu tuwánéna taawiya'maésamo tun-kwáásímó érai'a kawé'á uwánkainiye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna kesí waásiyo ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne súwasa ³ amáámbo sun-kwáásí keáimbá sésa Maníkó weyáá sáwí-imayaa maitiyuwáínífo minkwáásígó Maníkómbá karaánáa'a wéankaiye suwaná ⁴ Ísu miwítí imáyáa tuwánéna nóra séra miyá-sáwí-ímáyáá wéoo. ⁵ Moóráwigo aísamaimo pukáindawintafenamo séna ení

sáwí-imayaa maiyauwáúmne sínasamo ésa éraira sí karorá síyó sénááwe. Énifo moóráwigomo aísamaimo pukáindawintafenamo séna iyáfasine eyááríka'a waaó sínasamo ésa éraira sí karorá síyó sésa awánánááwe. ⁶ Kemá waási úranko marapá'ó méraunda waásiti sáwí-imayaa maitiyuwáúnda-fasi'aemba tokáumpo aráátíménda awánánááwe séna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna iyáfasinke ení wandaimá maimaé ení naaópa'a waaó súwana ⁷ iyáfasinena wení naaópa'a kúwasa ⁸ mérowi Ísumo úmba awánésa táátafesa ésa Maníkón-áwí'a mósá marésa sésa Maníkó minkwaásigómbá fasi'aémbá ámisana póna miyá uráiyé sésa táátafesa ésa tiyáámba tóipimba fáákaawe.

Ísu Mátíyumbo áántarain-ai.

Mááka 2:13-17, Rúku 5:27-32

⁹ Suwaná Ísu tuwéna wéna awánómba moóráwigon-awí'a Mátíyu taakisimó máún-daumpa'a mérowana awánéna séna iyáfasine kesé'a tiyó súwana iyáfasinena wembá arááiwa'maena kúwasa ¹⁰ Ísu wení kísau-waasiye Mátíyuni naaúmpa'a imésa tómbá wénowasa sáwífa'nanka taakisimó máún-kwaasiye sáwí'o un-kwáásiyé mindáúmpá'á imésa nowasá ¹¹ áamáan-kawaa-waasi awánésa Ísuni kísau-waasisafesa tísai esa sésa kentí óraako nóra sénawa taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásisé'a tómbá wénaiyo suwaná ¹² Ísu iséna séna tíyofaan-kwaasi kawé'-úmaimo méraan-kwaasi ímba wétuwa'nai-oyo tí'o in-kwáási wétuwa'nai-owe. ¹³ Mindásafe'a arupise úmaimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a ímba kunkáumpo sáwí'o úmaimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a kunkáumne. Maníkón-ai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkó séna póimo tufú'maimo agaimáimo símémba kanaán-ifo tirumbó wéuwatinkaamba óraa'-aamoi wéune siyáimba mindásafe'a imáyáa é'a miyá wéumpo minááigóni áwáuma isé'a miyán-oro Ísu siyáiyé.

Tómbó aawentamó on-áái.

Mááka 2:18-22, Rúku 5:33-39

¹⁴ Súwasa Yóni nombó maitinkáiwaini kísau-waasi Ísumpa'a tésa áisai esa sésa keséta áamáan-kawaa-waasiye moórá-mora-kanaa Maníkóntáféta imáyáa éta tómbá ímbo náúnda inái aantemba wésumpo ení kísau-waasi ímba miyá ombá tómbá úwoi wénaawe. Nóra sésawa miyá wéoo suwaná ¹⁵ Ísu séna moóráwigo aaremó maíndawi amááraasomba tanómba kautimínda miwísé'a mérainasa aamoi ésa mintómbá ímba a'áo sénááfo úwoi nánááwe.

Ánaaemba minkwáásígómbá aí'mae kóiyasa minkánáá amááraasomba tirunkó sáwí'a ínasa tómbá a'áo sénááwe Ísu séna wemó ánaaemba tiyuwénamo iyíndasafena mináái siyáiyé.

16 Ísu mináái simátiména séna ááéraan-ampantamo afaa'ó wéraisasamo ombá aú-ampanta ímba kárámai wéfaruwowe. Miyámó íyanamo éna aú-ampantago sáwí'a ínana ááéraan-ampantago aú-ampantaraamba ímba íniye. 17 Aú-anda-aran-domba ááéeraa-sipisipi-asi-anafeumpimba ímba wéfatimaraawe. Miyámó íyanamo éna aú-anda-aran-donko óraa'a éna ááéraan-anafeumba kafaména sáwí'a ínana mindómbá úwoifa'a fatiwiniye. Mindásafesa aú-anda-aran-domba aú-sipisipi-asi-anafeumpimba wéfatimaraawana minándá-árán-dóné misipísípí-ási-anafeune kawé'á úmai wéraiye Ísu siyáiyé.

Inaamarúgóe aaregónté-tai.

Mááka 5:22-43, Rúku 8:41-56

18 Ísu mináái wésimatimuwana moóráwigo amáán-danka'o káráwiyowi téna Ísu óraakon-iyé séna aísamaifimba kífaena séna kesiyáámumba puwínena wéifo tiyé ane'á kota'ótorenana iyáfasinaino súwana 19 Ísu iyáfasinena wení kísau-waasiye miwá-iyáise'a kumbá 20 moórá-ininkomba áí'a ún-ininko sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aatai naaeyámba ankówana miníninkó Ísumba arááiwa'maena wéwena wení unáánkwátói aráíya'a kota'ótorena 21 imáyáa éna séna wení unáánkwátói aráíya'a kota'ótóráánanama sí'a ésinkainiye-imayaa éna kota'ótorowana 22 Ísu faé'mai awánéna séna kesímánaako áá'a ímba íno. Kentáfé sé érai'a súwa'nai índawin-iyé sénda póna áí'a é'ánkáiye súwana minkánáá kawé'á úmai méraiye.

23 Kawé'á úmai mérowana Ísu wéna amáán-danka'o káráwiyowini naambó wéronka'a wéna awánómba túwaandu úmimo méron-kwaasi uwíyemba wétufuwesa óraa'-ifi'a wétowana Ísu tuwánéna 24 séna máápa'a kúmóro. Minárásígó ímba pukáifo úwoi aúma wéraiye súwasa Ísun-awíyáái uwaná 25 Ísu ti'mátuwowasa máápa'a kúwákárúwowana minárásígó pukópa'a iyéna ayáánka'a ta'ótorowana minárásígó iyáfasinowana 26 Ísumo ún-aai wété uráiyé.

Ísu túramba kafikóndarai kawé'ó uwátínkarain-aai.

27 Mináái wété úwana minkákémbá Ísu aampa'á kúmba kae'nárai túramba kafikóndarai wembá arááiwa'maesarai wésarai óraaka sésarai Téfitini

akún-ándáfákéwí ómpo arunkái uwásinkao suyaná
28 maréna naaúmpa'a imérowasarai minkáé'nárai wesé'a iméroyana Ísu tísai ena séna kentáfékai sékai súramba kanaa'á kawe'á uwásinkainiyewa wéseyo Ísu súwasarai óraakoo kanaámpó miyá ínone suyaná 29 kentáfékai miyásáfékai érai'e séyamba póna túramba kawe'á íno súwasarai 30 túramba awánamai kawe'á uyaná Ísu óraaka simátimena séna kemó únda ímba simátímekaiyo súwasarai 31 ifátuwesarai wemó úmba mósimatim-besimatimba uyaná wété uráiyé.

Ísu amóikaratan-kwaasi kawe'ó uwánkarain-ai.

32 Minkáé'nárai kuyasá tuwímbai moóráwigomba ái'maesa Ísumpa'a tuwaná wenarumpimbá sáwí-amutamba mérontafena minkwáásígó ímba aái wésuwasa ái'maesa Ísumpa'a máánkówana 33 Ísu maiyauwówana kóúwana minkwáásígó aái súwasa sáwífa'nanka awánésa táátafesa ésa sésa Ísareri-waasisa éta naaófá'á miyán-kísáú ímba awánaraundasa káfé'warata ímba wéawanaumne sumbánifo 34 amáán-kawaa-waasi sésa sáwí-amutantonti kawáágó fasi'aémbá amísana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaye siyáawe.

Ísumo arumbó uwátinkarain-ai.

35 Ísu naaó'-nao'a óraa'-naopa'e kári'-naopa'e wénena amáán-daumpimpa'a iména Maníkó wení waásimo kawáánin-ai asé-ai simátíma'maena iyéna fi'o-fi'on-ti'o ún-kwaasi asófatinkaraiye.

36 Ísu miyá wéuwasa sáwífa'nanka'o tóso umbá tuwánéna séna sipisípiya'o ímbo káráwiyaawimo ímbo méraisasamo sipisípimo sáwí'o úmaimo nóntemba miyá owasá ímba túwa'nai úmae wénowasa sáwí'a wéowe séna arumbá uwátinkena 37 waásima Maníkómpá'á tíwae-imayaa éna wení kísau-waasisafena séna kisaufa'a sáwífa-tomba áfu karáísasa mintómbá fakaráíyan-kwaasi sesimái-waasi méraamba pó'a 38 kisaugoni afowámpá'á inái síyana kísau-waasi ti'maráínsa mintómbá fakaránááwe Ísu siyáiyé.

10

Ísu wení waási kísaura'o ti'mákain-ai.

Máaka 3:13-19, 6:7-13, Rúku 6:12-16, 9:1-5

¹ Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi táántowasa tuwaná waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitíyu'mae'a nóro-fasi'aemba tiména fí'o-fi'on-ti'o ún-kwaasi

asófatin kai-fasi'aemba tímakaiye.

² Fasi'aémbá tiména wení kísaura'a ti'maréna séna kesí aantá-waasin-owe súwai túwí'a moóráwigo Sáimoniye séna aú-awi'a Pítaawe simánkena moóráwigo Pítaan-áfáko Énduruni moóráwigo Sépétin-ááninko Yémisini moóráwigo Yémisin-áfáko Yónini moóráwigo ³ Fírípini moóráwigo Pátóromiyuni moóráwigo Tómaasini moóráwigo Mátíyu wemá taakisimó maúwaini moóráwigo Áráfiásin-ááninko Yémisini moóráwigo Tándiyasini ⁴ moóráwigo Sáimoni wemá Rómu-kamani-waasi ti'mátuwanæ siyáiwaini moóráwigo Yúndasi-Ísakerioti wemá ánaaemba Ísumba wení namuro-wáásimó aráátimakaiwai miyáumai-waasi Ísuni kísau-waasin-owe.

⁵ Ísu minkwáásí sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi ti'maréna séna kosimátima'mae nóro. Fí'onkaa-waasiti naaópa'e Sámériyaa-waasiti naaópa'e ímba né'a ⁶ kentí waási Ísareri-waasiti naaópimpa'a nóro. Sipisípiya'o ímbo káráwiyaiwaimo ímbo méraisasamo sipisípimo sáwí'o úmaimo nóntemba Ísareri-waasi miyámó wéomba ⁷ kosimátima'e sé'a Maníkó wení waásimo kawáánimba wéombaraiye kosimátima'mae'a nóro. ⁸ Tí'o in-kwáásí asófatinke'a púwón-kwaasi iyáfasintinke'a námombo karáin-kwaasi túma kawe'á uwátinke'a sáwí-amutamba tirumpimbá méraan-kwaasi maitiyúwáanasa kónááwe. Minkísáúgóní fasi'aémbá úwoi timúna'a ímba óntamba méyámbakaafo úwoi kawe'á uwátinkáaro. ⁹ Aampa'ó wiyamba ímba moórá-tantaa'a maimaé koró. Óntamba ímba unáámpimbá fáitumae'a wé'a ¹⁰ tón-únámbá ímba maimaé wé'a tísamaj ánáamba ímba maimaé wé'a táumba ímba maimaé koró. Moórá-mora unáánkwátói timantentén-úmai kufé'mae'a koró. Túwa'nai iyawi káráwiyonaafo tuwímbai-tantaa'a ímba maíyamba úwoi koró.

¹¹ Maníkón-aaimo simátimiyantafe'a moórá-naopa'o wiyamba kembiwímó naambó timíndawimba saafá é'a mindáúmpá'-aantemba mé'a kentí kísau maimái tai'é'a mindámbá tuwé'a fí'on-daopa'a koró. ¹² Moórá-naumpa'o iyiyamba méraiyan-kwaasisafe'a sé'a kawe'á úmai méraaro síyasa ¹³ kembiwímó káráwiyianamo éna Maníkó kawe'á uwátinkainifo ímbo káráwiyianamo

éna Maníkó kembiwí aantemba kawelá uwátinkainiye. ¹⁴ Moórá-naopa'o wíyambo naambá ímbo tímésamo kentáái ímbo isáíyanamo éna Maníkó mindáópaken-kwaasi ímba aamoí uwátinkainifo aaraámbare'a aiyowáí'a é'a tísamaifakem-baramo uwáéntenkaani'a oro. Mindáúmpará'i mindáópara'iyó tuwé'a koró. ¹⁵ Simátíménda ísáaro. Maníkó waási méraawini áwáusafenamo tísai índa-kanaa tinda naaófá'ó Sónómu-naopa'e Kómóraa-naopa'e méraan-kwaasi sáwí'o uráantafena sáwí-meyamba tímíniye. Kembiwímó tínaaembo uwátimiyán-kwaasi sáwí-meyamba tímíniye. Minkwáásísóntí sáwí-meyanko Sónómu-naopakewiye Kómóraa-naopakewiyeti sáwí-meyankomba iyáákainiye Ísu siyáíye.

Sáwí'o uwátinkaiyan-ai.

¹⁶ Ísu mináái simátimena séna simátíménda ísáaro. Sip-isípimo wisanamó áwáífiyaase'o in-iyánkómó intenkáámbó on-kwáásifimbá tí'maránaumne. Kawel-ímáyááwará'-wáásiyáámbá úmai mé'a sáwí'o uwátinkaiyambo é'a ímba anondáá sáwí'a iyamba aáno úmai méraaro. ¹⁷ Káráwiyoro. Óraa'-amaan-kisau-waasi kembiwí tí'maesa óraa'-waasifa'a mótingesa aaifimbá maitinkésa ámáán-daumpa'a mótingesa túwiyonku'-nésa ¹⁸ kentáfé'o fasi'ámaimo méraantafesa ta'óto'mai tí'maesa kámáni-óraa'-waasifa'e kawáánon-kwaasifa'e mátinkesa aaifimbá maitinkáíya'a miwí kesáái simátime'a fi'onkaa-waasisonte kesáái simátimenaawe. ¹⁹⁻²⁰ Aaimó simátinkénka'a nóran-aaiya sénaumno-imayaa ímba óraa'a é'a ímba kentí imáyáfinken-ai senááfo kentifoní ámútanko

íyan-ai úwoi táaka tinkáína'a senááwe.

²¹ Tuwímbai tíf'awaawi tí'mai fi'owiya'a tinkáiyasa tinkamiyasa puwónááwe. Tifoísáimo ésa tíráámarimba tí'mai fi'owiya'a tinkáiyasa tinkamiyasa puwónááwe. Iyámpóísombo ésa tinófoima tí'mai fi'owiya'a tinkáiyasa tinkamiyasa puwónááwe. ²² Kentáfé'o fasi'ámaimo méraantafesa tíyamba uwátinkesa miyámó wéomba ímbo ifátuwesamo kentáfésamo fasi'ámaimo méwi Maníkó kawepá'á métinkainiye.

²³ Moórá-naopa'o méwasamo sáwí'o uwátinkéwa'o é'a tiyuwé'a tuwaantanté'a fi'on-daopa'a koró. Simátíménda ísáaro. Ísareri-waasiti naaó'-nao'a simátíma'mae'a wényana minkísáú ímba tai'aráindara'a kemá waási úranko aneka'á kumónaumne. ²⁴ Ifó'-wáásígó uwáitái'-iwáímbá ímba wéiyaakaiye. Kísau-waasigo wení óraa'-waasi ímba wéiyaakaiye. ²⁵ Ifó'-wáásígó uwáitái'-in-kwáásígómó

índantemba íníye. Kísau-waasigo wení óraa'-waasigomo índantemba íníye. Miyáumai kemá óraako únasa símai sáwí'a uwásinkesa sésa sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a Píyésepuri iyémá wésewe. Miyá wésemba pósa kesí waási símai áfááraumai sáwí'a uwátinkanaawe Ísu siyáiyé.

²⁶ Ísu simátimena séna mináái imáyáa é'a waási táároi ímba inkaisé'a méraaro. Aúpá'ó wérain-tantaa'a seyaafá'á afora'á paapé ínasa awánanááwe. Kumeupá'á wérain-tantaa'a afora'á paapé ínasa awánanááwe. Mindásafe'a waási táároi ímba inkáísóro. ²⁷ Aúpá'ó simátiménda afora'á simátiméro. Kemiwímó simátiménda-ai sáwífa'-waasimo túwaandu iya'a simátiméro. ²⁸ Tínkamiya'o puwíyan-kwaasi táároi ímba inkáísóro. Miwí kentimambá ímba tínkambai tai'ánááfo Manikón-áároi aantemba inkáísóro. Wemo éna ónkaifa'a túwara'e timankwárálé tuwáínasa méranaawe. ²⁹ Maarán-áái imáyáan-oro. Kári'a téntempaaran-dumama kae'-númámá kári'-ontankakemba siyáánkai-toyaaraamba wémeyanofo Manikó kíyaan-dumama káráwiyena ímbo kanaán-iyemo sínanamo éna ímba puwéna marapá'á kumínifo ³⁰⁻³¹ sáwífa'-numama Manikón-aúranka'a ímba óraa-tantaa'an-ifo waási óraa-tantaa'a owaná póna káráwiyena seyaafá-tántáá'á wéawanena kenti'nótáuwara'a wétoraumai wéawanaifo ímba táá'a íno Ísu siyáiyé.

Ísun-awi'a aforatáámó senda-áái.

Rúku 12:8-9

³² Ísu mináái simátimena séna seyaafá'-wáásí túranka'a kentáfésa sésa kesí óraakon-iyé siyawisafe'a kesifo wíyómpakewin-aúranka'a sé'a kesí waásin-owe sénaumne. ³³ Énifo waási túranka'a kembá tínaaemba uwásiyawisafe'a kesifo wíyómpakewin-aúranka'a sínaaemba uwátinkanaumne Ísu siyáiyé.

³⁴ Ísu mináái simátimena séna kentáfé'a maarán-imáyáá ímba oro. Waási seyaafá'á aáno úmai méraantafena marapá'á kunkáiyé. Ímbanifo marapá'ó kunkáunda maarán-iyé. Waási tuwínkaa'-ésa tuwímbai kesáái isáiyasa tuwímbai aaisambá sénááwe. ³⁵ Káfé'wara aáno'wara'a kesááisafesa maará ónááwe. Afowá moóra-imayaa ínana ááninko fí'on-imayaa íníye. Anówa moóra-imayaa ínana ayáámúnko fí'on-imayaa íníye. Anááfúkowe fí'o-fí'on-imayaa óyááye. ³⁶ Moóráwigo wenamáárawi wení namuro-wáásiyáámbá úmai ónááwe. Kesááisafesa miyáumai miwítí imáyáa tuwínkaa'a ónááwe Ísu siyáiyé.

37 Ísu mináái simátimena séna kesí waási-i'a ónae síyawi aifa'á tinófoiye táanine tiyáámüne tirumbá timésa ánaaemba kembá tirumbá símémba uwófi'an-owe. 38 Kemó púwónnda-aaraa-taimo súwaata'mae'o kondantembá kesí waási-i'a iyawi umbai-tántáá'á timíyasa minúmbái-tántáá'á ímba maimaésa kembó sirááiwaiyamba uwófi'a ónááwe. 39 Tirááímo táinda-i'o ésa ímba kawel'á úmai méranaafo kentáfésa imáyáa ésamo tirááímo táinda-tantaa'a tuwésa puwésa aú'i'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a ónááwe Ísu siyáíye.

40 Ísu mináái simátimena séna ti'maráandawi kentáái isáiyawi kesááiwara'a isánaáwe. Kesáái isáiyawi si'mákaiwain-aaiwara'a isánaáwe. 41 Maníkón-aai simátimindawi tuwímbaifa'a wínasa sésa Maníkón-aai wésimatimendawi ónda pó'a enáái isánaumne síyawi wésimatimiwaimba Maníkó kawel'-mékámémbá aména wéisaiyawiwara'a miyám-békámémbá timíníye. Arupíse úmai mérawai tuwímbaifa'a wínasa sésa arupíse úmai méraandawi ónda pó'a enáái isánaumne síyawi arupíse úmai mérainda-waasigomba Maníkó kawel'-mékámémbá aména wéisaiyawiwara'a miyám-békámémbá timíníye. 42 Kesí waási awánésa sésa úwoisan-kwaasi ímbánifo Ísuni waási-i'a uráamba pó'a áwa'nai ónae sésa kári-tantaa'a nombá amíyana Maníkó kawel'-mékámémbá timíníye Ísu siyáíye.

11

*Yóni nombó maitínkáiwain-aai.
Rúku 7:18-35*

1 Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kael'á kumbaimái-waasi mináyáátáá'-áái simátimena mimbárafá'á tuwéna fí'o-fi'on-daopa'a wenáái kouwáitái'-úmae wénena wenáái simátímakaiye.

2 Simátimuwana Yóni ánda-naumpa'a méronka'a Maníkómó iyáfasinankaiwai Káráísiti ún-aai iséna wení kísau-waasi ti'marówasarai Ísumpa'a tésarai 3 áisai esarai sésa kumínonemo siyáawiya'o. Fí'owawa ónómpo kumíndawinta amu'maránaumne suyaná 4 Ísu séna tauwerékai isááyane awánaáyane Yónimba kosimámekai sékai 5 túrambo kafíkaiwai túramba awánaawana táá'o káúnkaiwai táá'a isááwana tisaimo pukáiwai kawel'-úmai tin-taawaná námombo kaiwái kawel'á uwátinkena pukáan-kwaasi iyáfasintinkena úwoi-waasi ásé-aai simátimena séna 6 kentáféna ímba kael'-ímáyáá iyawi tirunkó kawel'á wéiye siyé Yónimba kosimámékaiyo Ísu súwasarai kurááye.

⁷ Yónini kísau-waasiyai tauwerésarai kuyaná Ísu Yónin-
 aai seyaafá'-wáásí simátimena séna Yóni máásai-marafa'a
 méraisa'a koawáné'a nóran-imayaawa wéera koawánarao.
 Fiyúnda toréna umó móma'mema'o intenkáán-kwáásí Yóni
 iyé-ímáyááwá uráao. Yóni ímba miyán-kwáásín-ifo fasi'aén-
 kwáásín-iyé. ⁸ Nóran-imayaawa wéera koawánarao.
 Kawe'-únánkwátói úmakain-kwaasi Yóni iyé-ímáyááwá
 uráao. Ímbanifo miyán-kwáásí kawe'-únánkwátóiwara'-
 waasi óraa'-waasiti naaúmpa'a méraawe. ⁹ Nóran-imayaawa
 wéera koawánarao. Maníkón-aaimo siwáí Yóni iyé-
 ímáyááwá uráao. Ewé Maníkón-aaimo siwáín-iyé. Érai'a
 simátime sune. Wemá Maníkón-aaimo siyáawai iyáákaraiye.
¹⁰ Maníkón-aai aúfáifimba Yónin-aai símai agaimaréna séna
 Maníkó séna isaaó. Moóráwigomba ai'maráanana kesáái
 maimaéna ení aifa'á
 wéna ení aambá wiyíniye siyáiyé gaimaréna siyáimba
 Yónintafena siyáiyé. ¹¹ Simátiménda ísáaro.
 Yóni nombó maitínkáíwaini kísaugo seyaafá'-
 wáásítí kísaugomba iyáákaisana Maníkó kawe'á
 uwánkaraifo Maníkó wení waásiya'o kawáánin-
 kwaasi óraa'-waasiye úwoi-waasiye óraa-kawe'a
 uwátinkainiye. ¹² Yóni nombó maitínkáíwai Maníkón-
 aai simátimindasafena ómbakainkemba káfé'wara'a
 tuwímbai Maníkó kawáánipa'a iyófo sésa aambá
 faiyónae sésa óraa-kisau máéwasa tuwímbai aamoí
 ésa Maníkó kenká'á kawááninkwae wésewe.
¹³ Naaófá'á Maníkón-aai simátimakowiye Mósesewe
 Maníkó wení waásimo kawáánínda paápé íniiye-aai
 suwaná ánaaemba Yóni paápé uráiyé. ¹⁴ Naaófá'á
 Íráiyaa maé'éiwai aneka'á paápé íniiye-aai suwa'á
 minááímó siyáan-aaisafe'a érai'e sewa'á kemá sé'a
 Íráiyaantafesamo siyáamba Yónintafesa siyáawe
 wésunda minááísáfé'a érai'e seró. ¹⁵ Ísáán-kwaasi
 ísámai kawe'án-oro Ísu siyáiyé.

¹⁶ Ísu mináái simátimena moórá-aaiwara'a simátimena
 séna káfé'o méraan-kwaasi nóran-kwaasiyaanewa sénaumno.
 Miyán-kwáásíyáábán-owe. Iyámpóísomba naaópa'a
 marupímbá mésa ááféma wétesa moórá-aempa'o méraan-
 iyampoi táántesa sésa tiyé'a imá seró. ¹⁷ Moórá-isa súna'a
 ímba táásái uráawe. Tirumbó in-ísá súna'a ímba ifi'á taráawe
 siyáawe. Énifo miniyámpóímó urántemba maaméraan-
 kwaasi miyá wéowe. ¹⁸ Yóni nombá maitínkáíwai ména
 ándá-aran-domba ímba wénena Maníkóntáféna imáyáa éna
 tónkwará'á ímba wénaisasa wentáféna sésa sáwí-amutamba

arumpimbó méraiwain-iyé wésewe. ¹⁹ Kemá waási úranko mé'a ándá-aran-donkwara tónkwará'á náúnasa kentáfésa sésa ándá-aran-done tónté'o naiwái póna taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásítí waásin-iyé wésewe. Énifo Maníkó simátímakaintembo owí sésa Maníkó kawé'-ímáyááwáráwín-iyé wésewe Ísu siyáiyé.

*Ímba aaimó ísaraan-ai.
Rúku 10:13-15*

²⁰ Moórá-mora-kanaa Ísu naaó'-nao'a kawé-kísáú ímbo awánaraan-kisau wémauwasa awánésa sáwí-awauma ímba tuwésa Maníkómpá'ó ímbo tuntáféna Ísu óraaka séna ²¹ kembiwí Kórasi-naopaken-kwaasiye Pétésáita-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba kentópa'a tíníye. Naaófá'ó Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáíndóni-naopaken-kwaasiye Maníkón-aaimo ímbo ísaraawifimbo kawé-kísáú ímbo awánaraan-kisaumo maéwándamo awánarekaa miwítí sáwí-awauma tukáawisino. Sáwí-awaumo tuwésamo úwoi-unankwatoimo úmaesamo kanamó a'makáankakaa Maníkó tuwánaraisino. ²² Mindásafe'o simátíménda ísáaro. Maarán-ímáyáá wé'a Maníkó waási méraawini áwáusafena tísai índa-kanaamo tinda Maníkó Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáíndóni-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba óraa'a timíníye-imagaa wéowe. Énifo kentí sáwí-meyanko minkáé'-náopakewiti sáwí-meyankomba iyáákamai-sawimeyamba timíníye. ²³ Kápaneamu-naopaken-kwaasisono. Kentúwí'a mósá maré'a sé'a wiyómpa'a iyónaumne sembánifo púwón-aempa'a kónááwe. Naaófá'á Sónódumu-naopaken-kwaasifimbo kawé-kísáú ímbo awánaraan-kisaumo maéwándamo awánarekaa miwítí sáwí-awauma túwówana póna Maníkó mindáó'a ímba tai'ásuwowana káfé'a úwoi wéraisino. ²⁴ Mindásafe'o simátíménda ísáaro. Maarán-ímáyáán-oro. Maníkó waási méraawini áwáusafena tísai índa-kanaamo tinda Maníkó Sónódumu-naopaken-kwaasi sáwí-meyamba óraa'a timíníye-imagaa wéowe. Énifo kentí sáwí-meyanko Sónódumu-naopakewiti sáwí-meyankomba iyáákamai-sawimeyamba timíníye Ísu siyáiyé.

*Kempá'á terómó siyáin-ai.
Rúku 10:21-22*

²⁵ Minkánáá Ísu Maníkóntáféna séna kesifóo wiyómpa'wara marará'wará'ó káráwiyaandawi óne. Seyaafá-tántáá'á ísáúmne sen-kwáásí ímba simátíme úwoi-waasi simátíme ²⁶ miyámó iyantafena ánkáísa'a pó'a enáwí'a mósá maráúmne Ísu Maníkóntáféna siyáiyé.

27 Ísu mináái simámena séna kesifo seyaafá-tántááká'á káráwiyuwo séna símakaiye. Seyaafá'nánká kesí áwáuma ímba suwánaraafo kemá kesifoní áwáugo únana póna kesí áwáuma suwánaraiye. Seyaafá'nánká kesifoní áwáuma ímba awánaraafo kesifombá pó'a keyáá wení áwáuma awánaraumne. Kesifoní áwáuma simátimenae únda-waasi kanaa'á kesifoní áwáuma wéawanaawe.

28 Kentí kísau umbai-kísáú wémaewana kentópa'a umbai-tántáá'á wéráiwai kesópa'a tíya'a kentí imáyáa aúí'a uwátínkáana'a faru úmai méranaawe. 29 Kemá kesúma ímba maimaé iyé'a farumó uwátínkaundawi úna'a pó'a kesí aambá kawé'úmai awáné'a kesáái taawiyafíya'a kentí imáyáa aúí'a uwátínkáana'a faru úmai méranaawe. 30 Kesááimo taawiyafiyamba ímba umbái táinana tíménda-kísau kawé-kísáún-iyé Ísu siyáiyé.

12

Ísu sambaatisáfénamo siyáin-aaí.

Mááka 2:23-28, Rúku 6:1-5

1 Minkánááfímbá Yúndaa-waasimo saagaan-kánáárá'á Ísuwe wení kísau-waasiye kisaufa'a wíti-ton-kisaufa'a wéguwana wení kísau-waasi táái tówasa wíti-aramba kútúmai ásima pítuwesa nowasá 2 áamáán-kawaa-waasi tuwánésa Ísuntafesa sésa tuwánaao. Saagaan-kánáá aambá fáí'makaawasa miyá wéowe suwaná 3 Ísu séna naaófá'ó Téfitimo uráimba aúfáifimbo agaimakáin-aaigoni áwáu ímba ísaraawe. Téfitiye wení waásiye táái tówana 4 Téfiti Maníkóní áamáán-daumpa'a iyéna Maníkón-aúranka'o makón-tomba imaiyéna wénena wení waási timúwasa naráawe. Mintómbá úwoi-waasi ímbo né'ómbanifo áamáán-kísau-waasi aantembo né'ómbaniye. Téfiti mintómbá imaiyéna timúwasa nonká'á Maníkó ímbo aaisambá siyáimbanifo kesí waási miyá owa'á aaisambá ímbo seráámbá wésewe. 5 Naaófá'á Mósese simátimakáin-aaí aúfáifinkemba awánaraawe. Maníkóntáfésamo isámaimo póimo tufú'maimo agáén-kwaasi óraa'-amaan-daumpa'a kísau wémaesa saagaan-kánááwárá'á kísau máéwasa miyámó ontáfésa ímba aaí simátinkesa sésa sáwí'a wéowe ímba wésewe. 6 Simátime'a sune. Kempímbá wémaunda-kisaugo óraa'-amaan-daumpa'o wémaen-kisaugomba iyáákaraifo saagaan-kánáá áamáán-kísau-waasi kísau máéntafe'o ímba sáwí'a owémó senkákémbá kesí kísau-waasisafe'a sáwí'a wéowe ímba seró. 7 Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna Maníkó séna póimo tufú'maimo agaimáimo símémba kanaan-ifo tirumbó wéuwatinkaamba óraa'-aamoi wéune

siyáimba minááígóní áwáumo isé'lo arááiwaekaa ímbo sáwí'lo uráan-kwaasi aaifimbá ímba maitínkááwaisino. ⁸ Wíyómpakemba waási úranko pó'a saagaan-kánáará'ó káráwiyaundawi úmpo saagaan-kánáará'ó waásimo kísau máemba kendén-iyé Ísu siyáiyé.

Ayáámbo kemporaráin-kwaasigon-aaí.

Mááka 3:1-6, Rúku 6:6-11

⁹ Ísu mifá'á tuwéna ámáán-daumpa'lo iyúwana ¹⁰ moóráwigo ayáámbo kemporarón-kwaasi mérowasa aaifimbá maenkánae sésa Ísumba áisai esa sésa saagaan-kánáá kísau aambá fáí'makaan-kanaa póna áí'lo in-kwáási asófankai-kísau maínda ámáámba taraisíni ina taraisíníyo suwaná ¹¹ Ísu tísai ena séna kempínkémbá kentí sipisípi-poraa'lo saagaan-kánáará'ó maipímbó kúwáfekaina'lo é'la ááéma mósá farántuwanaao. Ewé é'la miyá iyamba ¹² waásigo sipisípi-poigomba iyáákaraimba póna saagaan-kánáá áí'lo índa-waasi asófankaiyamba kawé'á éna ámáámba ímba taraisíníye simátimena ¹³ ayáámbo kemporarón-kwaasigontafena séna enayáámba fárútuwaaoo súwana ayáámba fárútuwowana kawé'á uwáankowana fí'on-ayaankaamba úwasa ¹⁴ ámáán-kawaa-waasi ámáán-daumpakemba kumésa Ísumba tufuwíyanamo puwínda-aaí siyáawe.

Ísu Maníkóní kísau-waasigon-aaí.

¹⁵ Tufuwíyanamo puwínda-aaimo sumbá Ísu iséna mimbáráfá'á tuwówasa sáwífa'nanka wembá arááiwáúwana tí'lo ún-kwaasi seyaafá'á asófatinkena ¹⁶ óraaka séna kemó uwátinkaunda-aaí ímba simátíméero siyáiyé. ¹⁷ Miyámó úmba naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awí'a Áísáya siyónka'a póna Ísu miyá uráiyé. Áísáya agaimaréna séna Maníkó séna

¹⁸ wembá iyáfasinankaraunana kesí kísau-waasi isa'á wen-ímáyáá wée'la aamoí wéuwanke'la aaí senaná kesí ámútanko wesé'la mérainana fí'lo-fí'on-kwaasi seyaafá'nánká kesí arupíse-aaí simátimena ¹⁹ ímba aaisambá tiyéna ímba óraaka séna naaópa'la wénena ímba óraaka séna ²⁰ Maníkómpá'ó ímbo fasi'ámaimo méraan-kwaasi ímba tiyuwéna kawé'á uwátinkainíye. Miyá úmae iyéna kísau maimaé iyéna ímba ifátuwainana kesí arupíse-aaigo iyáákéna wérainasa ²¹ fí'onkaa-waasi wenáwí'a isésa sésa érai'a súwa'nai índawin-iyé sénááwe

Maníkó siyáiyé siyónka'a póna Ísu miyá uráiyé.

Ísunte Píyésepurinte-taai.

Mááka 3:20-30, Rúku 11:14-23, 12:10, Rúku 6:43-45

²² Moóráwigomba wenarumpimbá sáwí-amutamba mérowana póna minkwáásígó ímba aai wésuwana aúramba kafikówasa áí'maesa Ísumpa'a máánkówana Ísu maisuwéna minkwáásígómbá kawelá uwánkowana wemá aai súwana aúramba awánówasa ²³ sáwífa'nanka táátafesa ésa sésa miwá Téfitin-andafakemba paapé iniyemo siyáawiyali fi'owawa'iyo suwasá ²⁴ amáán-kawaa-waasi mináái isésa karo'á sésa ímbanifo sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a Píyéseपुरi fasi'aémbá amísana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiye siyáawe.

²⁵ Suwaná Ísu miwímó un-ímáyáá iséna simátimena séna moóra-andamo tiyésamo ésa tuwínkaa'-urésa mésa ímba fasi'ámai méranaawe. Moóra-naopara'i moóra-akuna'i aaimó tuwintáán-akumba pósa tuwínkaa'-urésa ímba fasi'ámai méranaawe. ²⁶ Waántáwankoni waásimo tiyésamo tuwínkaa'o ésamo ésa ímba fasi'ámai méranaawe. Kentáfé'o sembá Píyéseपुरi fasi'aémbá amísana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiyemo sembá ²⁷ énifo Píyéseपुरini fasi'aénká'ó sáwí-amutambo wémaitiyuwaundarakaa kentí waásiwara'a Píyéseपुरini fasi'aénká'á sáwí-amutamba maitiyúwáísino. Miyán-ááímó siyasamo ésa kentí waási karo'á sewé sénáawe. ²⁸ Énifo kemá Maníkóni amútankoni fasi'aénká'á sáwí-amutambo maitiyuwaúndasafena Maníkóni fasi'aémbá kempímbá paapé isa'á wéawanaawe.

²⁹ Moóra-aaí imáyáan-oro. Moóráwigo moóra-nankoni afowámó fasi'aéwímó mérainanamo éna mindáúmpákén-úmémbo maíndasafenamo éna ímba úwoi iyáferainifo miwá mindánkóni afowámbá ándá kára'umankenamo éna kanaa'á iyáfekena wení moparáwímbá umémbo máíníye.

³⁰ Kembá ímba súwa'nai esa kesí namuro-wáásiyáámbán-owe. Ímba súwa'nai esa waási túwaandu úmai símémba moóra-mora uwáguraawe.

³¹ Mindásafe'o simátíménda isáaro. Waási sáwí-kisau wémaesa símai sáwí'o uwátínkáamba mindá Maníkó maitiyuwáínífo Maníkóni amútankontafesa símai sáwí'o uwánkaiyamba mindá Maníkó ímba maitiyuwáíníye.

³² Kembá waási úrankomba símai sáwí'o uwásinkaiyamba mindá Maníkó maitiyuwáínífo Ufaen-amútánkóntáfesa símai sáwí'o uwánkaiyamba mindá Maníkó ímba maitiyuwéna káfé'wara ánaenkwar'a ímba maitiyuwáíníye.

³³ Kawe-táigó kawel-árámbá iyáísana sáwí-taigo sáwí-aramba wéiyáifo taaéramba awánésa kawel-táigón-aramban-iyé. Sáwí-taigon-aramban-iyé wésewe. ³⁴ Iyánkó póigon-araa'an-owe. Sáwí'-aantembo

on-kwáásí mé'a pó'a ímba kanaa'á kawel-áái wésewe. Tirumpimbá wérain-imayaasamba wésewe. ³⁵ Kawel-wáásí kawel-ímáyááfinkémbá kawel-kísáú máéwasa sáwí-waasi sáwí-imayaafinkemba sáwí-kisau wémaefo sáwí-waasi é'a sáwí-aii wésewe.

³⁶ Simátíménda isáaro. Maníkó waásimo méraawini áwáusafena tísai índa-kanaa tinda úwoi-aaimo fi'o-fi'on-aaimo siyáantafena tísai íniye. ³⁷ Kawel-ááímó siyáan-kwaasisafenamo éna arupíse-waasin-owe Maníkó séna sáwí-aaimo siyáan-kwaasisafenamo éna sáwí-waasin-owe síníye Ísu siyáíye.

Ímbo awánáúnda-kisau mauwómó siyáan-aii.

Mááka 8:12, Rúku 11:29-32

³⁸ Súwasa tuwímbai áamáan-kawaa-waasiye áamámba sun-kwáásíyé Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae sésa óraakoo éraira Maníkómpákéná kunkáanai ímbo awánáúnda-kisau máínata awánaano suwaná ³⁹ Ísu séna káfé'o méraan-kwaasi sáwí-waasi é'a Maníkóntáfé'a ímba imáyáa é'a kentáfé'a wése'a Maníkómó ai'mákainamo e ímba awánáúnda-kisau máínata awánaanomo sembá naaófá'á Maníkó Yónaambo uráintemba kembá miyá ínífo mináái imáyáan-oro. ⁴⁰ Naaófá'ó óraa'-mofaako Yónaambo nawíkowanamo kaumbo-kánáámó arumpimbó méraintemba kemá waási úranko kaumbo-kánáá maipimbá ménaumne. ⁴¹ Yónaa kaumbo-kánáá óraa'-mofaako arumpimbá mérowana mín-kwituwówana minkákémbá Nínéfa-naopa'a Maníkón-aii kosimátimuwasa isésa sáwí-awauma tuwésa Maníkón-aii isaraawe. Káfé'a Yónaambo iyáákaraundawi mérauna'a kesáái ímba wéisaamba póna ánaaemba Maníkó waásimo méraawini áwáusafenamo tísai índa-kanaamo tinda Nínéfa-naopaken-kwaasi kembíwí aafimbá maitinkésa sésa Yónaan-aii iséta sáwí-awauma tukáundasaaiffo Yónaamba iyáákaraiwai kentí naaópa'a mérowa'a wenáái ímba isé'a sáwí-awauma ímba tukáawe Nínéfa-naopaken-kwaasi sénááwe. ⁴² Naaófá'á kentíwá'nára'a káráwiyowin-awi'a Soromoní kawel-ímáyááfinkémbá aai wésimatimuwana moórá-ininko némpaken-kawaa-ininko Soromonin-áái kóisánae séna wémena kuráíye. Káfé'a kemá Soromonimbá iyáákaraundawi mérauna'a kesáái ímba isáámba póna ánaaemba Maníkó waásimo méraawini áwáusafenamo tísai índa-kanaamo tinda minínínkó kembíwí aafimbá

maitinkéna séna kemá némpakemba Soromonin-áái taisaraumpo Soromonimbó iyáákaraiwai kempá'á mérowa'a wenáái ísomba ímba ísámai kawé'á uráawe síníye Ísu siyáíye.

*Sáwí-amutanko kouwékáin-aaí.
Rúku 11:24-26*

⁴³ Ísu mináái simátimena séna waási arumpinkémbá sáwí-amutanko auwéna máásai-marafa'a nombá ímbo wéraipa'a kowénena séna nááfara ménaumno séna saafá uwááena ⁴⁴ séna tauweré'a kesí naambá waásigon-arumpimba pó'a koménaumne simásuvena téna taawánaimba mindánkómbá kankambá wiyú'mai kawé'á uwásukaisana taawánéna ⁴⁵ tauweréna afakaeté-sawí-amutamba miwítí sáwí-kisau óraa'a uráawi tí'maena minkwáásígón-arumpimba taméraawana moórá-sawí-amutanko arumpimbá méraisana minkwáásígó sáwí'a úmai méraisasa ánaaemba sáwífa-sawí-amutamba méraawana wemá óraa-sawí'a úmai méraiye. Miyáumai káfé'o méraan-kwaasi sáwí-kisau wémaesa óraa-sawí'a úmaesa iyónááwe Ísu siyáíye.

*Ísun-anówawe áfárawaisai-taai.
Máaka 3:31-35, Rúku 8:19-21*

⁴⁶ Ísu wésimatimuwasa Ísun-anówawe Ísun-áfárawaisaiye tésa aaimó simámiantafesa máápa'a tamérowana ⁴⁷ moóráwigo Ísuntafena séna enanówe enáfárawaisaiye aái simámenaesa máápa'a taméraawe súwana ⁴⁸ Ísu séna kesinó nááwa'iyo. Kesífárawaisai nááwiya'o séna ⁴⁹ ayáántamba wení kísau-waasi aráátimena séna kesinó kesífárawaawi méraawe. ⁵⁰ Kesifo wiyómpakewi siyáintemba wéowi kesinówe kesúnafaraawinen-owe Ísu siyáíye.

13

*Moóráwigo ánáuntumbo tu'makáin-aaí.
Máaka 4:1-20, Rúku 8:4-15*

¹ Minkánáá Ísu naaúmpa'a tuwéna Káriri-nonkwaaunkoni áwáífa'a koména aaimó simátimindasafena kúwasa ² sáwífa'nanka tóso ésa ewaa'á tamérontafena nompíntáómpimba iyátena imérowasa minkwáásísómbá nonkwaaúnkóní áwáífa'a mérowana fí'o-fi'on-aaí waé'mai simátimakaiye. ³ Moórá-aaí simátimena séna moóráwigo ánáuntumba maimaéna kísaufa'a wéwena ⁴ mátu'maraisana tuwímbai-anauntumba aampa'á kuwéraisana numagó fáí'nasukaiye. ⁵ Tuwímbai-anauntumba óntankwara'-marafimba kuwéna paáká'-márafímbá póna minúwóiyáán-úmai óraa'a isaná ⁶ aa'á kaisaná amímá yáátáaka'a ímba kunkéna aáénkaguraiye. ⁷ Tuwímbai-anauntumba karaampa'á kuwéna kárúraisana karaan-tantáákó

fandundupásukaiye. ⁸ Tuwímbai-anauntumba kawel'-márafimbá kuwéna karuwéna óraa'a éna arambá imái sáwífa'-aramba iyéna tuwímbai iyáákarain-aramba iyáísana tuwímbai imaimái-aramba iyáiyé. ⁹ Ísáán-kwaasi ísámai kawel'-án-oro Ísu siyáiyé.

¹⁰ Ísu súwasa wení kísau-waasi wempá'á tésa taáisai esa sésa wésimatimenda nóra séwa waé'mai-aii wésimatimeno suwaná ¹¹ Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aaigoni áwáumo simátimunda Maníkó kembiwí imáyáa tímísa'a wéisaafó miwí imáyáa ímba tímakaisasa wéisaantafe'a waé'mai-aii wésimatimune. ¹² Maníkón-aaimo ísámaimo kawel'ó iyawi Maníkó túwa'nai ínasa moóra-aaíwara'a isésa miyámó wéiyanamo éna Maníkó túwa'nai ínasa seyaafá'-ááiwará'á isánáawe. Maníkón-aaimo ímbo ísámaimo kawel'ó ésa karo'á sésa kawel'-úmai wéisaumne síyawi tirumpinkémbá mináái maimainana ímba wérainiye. ¹³ Ísáámbanifo ímba ísámai kawel'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawel'á wéowe. Miyámó ontáfé'a simátimunda waé'mai-aii wésimatimune. ¹⁴ Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya siyáimba miwí miyá wéowe. Áísáya séna

ísáámbanifo ímba ísámai kawel'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawel'á wéowe. ¹⁵ Míwítí imáyáago umbái wétaisana táako aaimó isáísáféna awesarái isaná túranko awánaisafena awesarái ifo ímbo miyámó ésamo ésa táá'o isésamo túrambo awánésamo kesáaímo isésamo

miwítí sáwí-imayaamo tuwésamo kempá'ó tenkaka sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawel'á uwátinkausino

Maníkó siyáiyé Áísáya agaimaréna siyáimba Ísu siyáiyé.

¹⁶ Ísu mináái simátimena séna simátime'a sune. Kembiwí kawel'-úmaimo awánaamba Maníkó kawel'á wéuwatinkaiye. Kawel'ó úmaimo ísáámba Maníkó kawel'á wéuwatinkaiye. ¹⁷ Simátíménda ísáaro. Naaófá'á Maníkón-aaí simátímakowiye arupíse úmai mérowiye sáwífa'-waasi kembiwímó wéunda-kísau awánaanten-úmai awánánae sésa umbá ímba awánaraawe. Míwí kembiwímó wéisaanten-úmai isánae sésa umbá ímba ísaraawe Ísu siyáiyé.

¹⁸ Ísu wení kísau-waasisafena simátimena séna moóráwigo ánauntumba tu'makáin-aaigoni áwáuma súnnda ísáaro. ¹⁹ Maníkó wení waásimo kawáánin-aaí isésa ímba ísámai kawel'á owaná waántáwanko téna tirumpinkémbá tamaimái

úwoifa'a wétiyuwaiye. Minkwáásí aampa'ó kuwérain-anauntunkaamba wéowe. ²⁰ Ánáuntumbo óntankwara'-marafimbo kúmimba maarán-áwáún-iyé. Maníkón-aai isésa aamoí ombánifo ²¹ ímba tirumpimbá ta'óto'mai kawé'á owasá Maníkón-aaisafesa umbái tátinkáintafesa Maníkón-aai ifátukaawe. ²² Ánáuntumbo karaampimbó kúmimba maarán-áwáún-iyé. Maníkón-aai isáámbanifo marapá'-úmbái-tántáátáfésa imáyáa úmae nésa ónta-imayaa úmae wénesa miyán-imáyáágó Maníkón-aai faráátasuweisasa ímba Maníkóní kísau wémaewe, ²³ Ánáuntumbo kawé'-márafimbó kúmimba maarán-áwáún-iyé. Maníkón-aai isésa tirumpimbá ta'óto'mai kawé'á ésa fasi'ámai mésa Maníkóní kísau maésa wétuwa'nai-owasa tuwímbai iyáákamai-kísau maésa wétuwa'nai-owe Ísu siyáiyé.

Sáwí-anauntumbo u'makáin-aai.

²⁴ Ísu mináái simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-ááin-iyé. Moóráwigo wení kisaufa'a kawé'-ánáúntúmbá áwí'a wíti u'makáisana ²⁵ moórá-no'waamba ánaoraawara'a

tún-kwaiguráawana namuro-wáásígó téna arambó ímbo iyái-witiyaan-anauntumba sáwí-anauntumba afufumpimpá'á tu'makáisana ²⁶ wíti óraa'a éna arambá iyáisana witiyaan-damaiwara'a óraa'a isasá ²⁷ kísau-waasi awánésa kisaugoni afowámpá'á tésa sésa kawé'-ánáúntúmbá tu'makáandafimba witiyaan-damai nááfakena mimpímbá wéraiyo sewaná ²⁸ séna namuro-wáásígó mátu'makaiye sisasá áisai esa sésa káúsuwanqumne sewaná ²⁹ séna ímbanifo wíti káúsuwaafainifo ifátúwéwana ³⁰ wérainana ánaqemba wíti aumbákáina'a tómbó fakaráiyawisafe'a senasá misáwí-wítyáán-dámái káúmai asááúmai iyamá wégaindafa'a tuwésa wíti úramba fáká'mai kesí

tón-dáúmpá'á maránáawe Ísu siyáiyé.

Taaérankon-aai.

Mááka 4:30-34, Rúku 13:18-21

³¹⁻³² Ísu maarán-ááiwará'á simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-iyé. Moórá kári-taerankon-awi'a másítáti mintáígón-aramba ímbo ane'ó awánaraan-taeramba kisaufa'a u'makáawana óraa'a éna amaimá mófarena wété uráisana numagó mimpímpá'á ánáamba úmarena wémaiye Ísu siyáiyé.

³³ Ísu maarán-ááiwará'á simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-ááin-iyé. Moórá-ininko péréti-tomba agaénae séna kanaráán-tántáákón-áwí'a páráwaa'a maéna intoráinda-tantaa'a kári-tantaa'a káúmaraisana wéna intoréna óraa'a wéiye

Ísu siyáiyē.

³⁴ Ísu waásisomba aaí simátimenae sénamo úmba ímba afora'á siyáifo waé'mai-aaí aantemba simátímakaiye.
³⁵ Naaófá'á Maníkón-aaímo simátímakowi siyónka'a póna Ísu miyá uráiyē.

Wemá agaimaréna séna
 simátíménda waé'mai-aaí simátimenaumne. Maníkó
 maramá úmaronka'a aúpá'ó wéron-kisauyon-aaí ímbo
 ísaraan-aaí
 simátimenaumne siyáiyē
 agaimaréna siyáimba Ísuntafena siyáiyē.

Sáwí-anauntumbo u'makáin-aaigoni áwáu-aaí.

³⁶ Ísu mináái simátimena tiyuwéna naaúmpa'a iyúwasa wení kísau-waasi wempá'á tésa sésa namuro-wáásígómó moóráwigoni kísaufa'o sáwí-anauntumbo tu'maráiwaini áwáuma simásimiyo suwaná ³⁷ Ísu séna kawé'-ánáúntúmbó tu'makáiwaini áwáuma kemá waási úranko úne. ³⁸ Kísauyoni áwáuma maramán-iyē. Kawé'-ánáúntúnkóni áwáuma Maníkó wení waásimo kawáánin-kwaasin-owe. ³⁹ Sáwí-anauntunkoni áwáuma waántáwankoni waásin-owe. ³⁹ Namuro-wáásígó sáwí-anauntumba tu'makáiwaini áwáuma waántáwankon-iyē. Tómbó fakaráyan-kanaagoni áwáuma maramó tai'áinda-kanaan-iyē. Tómbó fakaráiyawaini áwáuma Maníkóni kísau-waasi wiyómpakewin-owe. ⁴⁰ Námáímo to'máímo iyafímbó agaisuwáiyantemba ánaaen- kanaamo tinda miyá ónááwe. ⁴¹ Waási úranko kumpaapé uráundawi kesí kísau-waasi wiyómpakemba ti'maráanasa kesí waásifinkemba sáwí-waasiye fí'owimo sáwí-imayaamo timíyasamo sáwí-ambo wéaraaiwaiyiye kuntí'mai ⁴² iyamó wégaipa'a tiyuwáiyasa mésa ifi'á tésa túwááyaamba umpufuwésa méraiyasa ⁴³ arupísemo úmáimo méraawi Maníkó kentifo kawáánipa'a mésa aa'ó wégaintemba miyá ónááwe. Ísáán-kwaasi ísámai kawé'-án-oro Ísu siyáiyē.

Maníkó waásimo kawáánin-aaí.

⁴⁴ Ísu maarán-ááíwará'á simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aaí maarán-ááín-iyē. Fí'onka'ma'mai-ontamba marafímbá utámarena pukáisana moóráwigo téna taawánéna aamoí éna káátamarena mimbáramá méyámbá índasafena wení óntama maimái tímatuwéna óntamba maiyéna mimbáramá koméyanéna mifí'ónká'má'mái-óntámbá kofasímbai maiyáiyē.

⁴⁵ Maníkó wení waásimo kawáánin-aii maarán-ááin-iyé. Moóráwigo akaaroróma méyámbaraindasafena naaó'nao'a wénena ⁴⁶ awánáínda moóráwigo fí'onka'ma'mai-akaaroroma makáinana awánéna wení óntama maiyéna wétimena óntamba maiyéna mifí'ónká'má'mái-ákáárórómá koméyánúmai wémaiye.

⁴⁷ Maníkó wení waásimo kawáánin-aii maarán-ááin-iyé. Mare'mare'-únánkáámbá moóráwigo nompímbá túwáísana fí'o-fi'om-bofaa'a ⁴⁸ minúnámpímbá ówitawisana fasináíndasafena úmai wéawanaisasa tuwímbai áwa'nai úmai fasímbai áámááifa'a makésa kawé'mófáá'á unáámpímbá fáitesa sáwí-mofaa'a ifá'á wétuwaawe. ⁴⁹ Ánaaen-kanaamo tínda miyá íniye. Wíyómpaken-kisau-waasi kawé'-wáásífinkémbá sáwí-waasisomba tí'mai ⁵⁰ iyamó wégaindafa'a tuwáiyasa ifi'á tésa tí'o índasafesa túwááyaamba umpufuwónááwe simásuwena ⁵¹ wení kisa-uwaasisafena tísai ena séna simátimunda-aaignoni áwáuma éra isááo súwasa ewé suwaná ⁵² Ísu simátimena séna isáámba simátimunda-aii simátíméro. Moóráwigo naankón-afowá wení naaúmpa'a ááéraan-tantaa'e aú-tantaa'e wéraisana tuwímbai wení waási wétimiye. Miwání afowámó wétimintemba miyáumai ááéraan-amaampinkene Maníkó wení waásimo kawáánin-aiifinkene simátíméro Ísu siyáiyé.

*Násaretifakewi Ísumba tínaaembo uwánkaraan-aii.
Máaka 6:1-6, Rúku 4:16-30*

⁵³ Ísu mináái simátimena mimbárafá'á tuwéna ⁵⁴ wenamáapa'a kúmba miwítí ámáán-daumpa'a iyéna aai simátimuwasa táátafesa ésa sésa nááfakena kawé'-ímáyáá maiyénaawa kawé'-áái wésimasimenasaawa náawawa fasi'aémbá ámisanawa kawé-kísáú ímbo awánáúnda-kisau wémaiyo. ⁵⁵ Kesáámó awánáúnda wení kisa-uwaasisambó tuwímbai-tantaa'o wéiwain-aaninkon-iyé. Máriyaan-áánimba éna Yémisiye Yósepiye Sáimoniye Yúndasi-iyai tuwaaón-iyé. ⁵⁶ Wenáúnafa'a maanká'á méraawe. ⁵⁷ Maankákéwí éna úwoi-waasin-ifo nááfakena mináái isénawa mifási'áémbá maiyénaawa wésiyo sésa kaorésa tínaqemba uwámúwana Ísu simátimena séna Maníkón-aii simátimíwai fí'o-fi'on-daopa'a wénisasa wenáwí'a mósá wémaraafo wení naaópa'o koméraitamba wenamááraa sésa kesáámó úndanten-kwaasin-iyé

sésa wenáwí'a ímba mósá makáawe Ísu siyáiyé.

⁵⁸ Kesáámó úndanten-kwaasi éna ímba súwa'nai íniye suntáféna ímbo awánon-kisau moórá-mora-kisau aantemba maiyáiyé.

14

Yóni nombó maitínkaraiwai pukáin-aai.

Máaka 6:14-29, Rúku 3:19-20, Rúku 9:7-9

1 Minkánáá Ísuni kisaugon-aai símae iyúwana Káriri-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti mináái iséna ² wení kísau-waasisafena séna minkwáásigó Yóni nombó maitínkaraiwain-iyé. Pukáimpinkemba iyáfasinkena póna fasi'aémbá wempímbá wéraisana miyán-kísáú wémaiye siyáiyé. ³⁻⁴ Ááéma Éroti wenáfákon-awaaininkon-awi'a Érotíyasimba maiyówana Yóni séna enáfákon-awaainimba aambá fáil'makaawa maiyáane símasima'a wéuwana Éroti ti'marówasa Yónimba koái'maesa ándáfa'a máánkarowana ⁵ Éroti Yónimba tufuwónae súmba waási táároi inkaiséna ímba tufukáiyé. Waási Yónintafesa sésa Maníkón-aai simátímíwain-iyé suwaná Éroti séna Yónimba tufuwónasa aaisambá siyónááwe séna ímba tufuwéna mérowana ⁶ wembó ma'ánkaron-kanaamo túwana óraa-tanomba kaumái sáwífa'-waasi tímúwasa nowaná Érotíyasina-ayaamunko téna túranka'a araimá marówana Éroti aamoí uwánkena ⁷ minárásigóntáféna séna nóin-tantaatafenawa wéankaiya simásímína'a áméno. Érai'a súmpo sísai ina'á áméno súwana ⁸ anówamba koáisai ena súwana anówama aai súwana Érotimpa'a téna séna Yóni nombó maitínkáiwai anuwarambá kambísámai a'nómbá táúfapimba ma'mái simiyó súwana ⁹ iséna arumbá wéumbanifo aifa'á fasi'aén-áái siyáin-aai imáyáa éna tómbó naan-kwáásíwará'á ísaraantafenawe séna ímba a'áo sénae séna ¹⁰ moóráwigomba ai'marówana ándáfakemba Yónimba anuwarambá kambísámai a'nómbá ¹¹ táúfapimba maimaéna minárásigómbá máamuwana maimaéna anówamba máamuwasa ¹² Yónini kísau-waasi iséna anómba komaimái utánkesa Ísumpa'a tésa tasimámakaawe.

Ánaaemba Éroti Ísuni kisaugon-aai iséna séna minkwáásigó Yóni nombó maitínkaraiwai éna pukáimpinkemba iyáfasinkena póna fasi'aémbá wempímbá wéraisana miyán-kísáú wémaiye Éroti siyáiyé.

Ísu sáwífa'-waasi tómbó tímakain-aai.

Máaka 6:31-44, Rúku 9:10-17, Yóni 6:1-13

¹³ Yóni puwúmba wení kísau-waasi Ísumba simámúwana iséna tuwéna wení kísau-waasiye nompín-táómpimba iyáténa waásimo ímbo méraiypata kónae séna kúmba

naaó¹-naokewi mináái isésa marapá'á tóso uwaná nompín-táómpimba wéna ¹⁴ marapá'á kumúmba misáwifá¹-wáásí tuwánéna arumbá uwátinkena tí'o ún-kwaasi asófatin-karaiye.

¹⁵ Ísu asófatin-kowasa fenómpinka'a wení kísau-waasi wempá'á tésa sésa ímba sáwifa¹-waasi méraapa'an-ifo fenáíndafinka'a ti'márénasa ewaa¹-náópimpa'a wénesa tómbá méyámbáráaro suwaná ¹⁶ Ísu séna tóntáá'a ímba wiyamba tómbá tíméro súwasa ¹⁷ miwí sésa kári-tomba séfataase-tonkwara kae¹-mófáá¹-wará'á wéraifo sáwifa¹-waasifimba ímba kanaán-íníye suwaná ¹⁸ Ísu maimaé'a másíméro séna ¹⁹ sáwifa¹-waasisafena mara'á méraaro séna séfataase-tonkwara kae¹-mófáá¹-wará'á maisoréna wiyómpa'a kararéna Maníkóntáféna súwi simásuwena mintómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa misáwifá¹-wáásí tímúwasa ²⁰⁻²¹ seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa sáwifa'a 5,000 waaima uwasá aarewé iyámpóíwara'e miyáumai-waasi nowaná tímú'a fówasa Ísuni kísau-waasi mintón-ayai sisamaifakemba kae'á kumbaimái-unampimba fáítuwana ówitaraiye.

*Ísu non-afófora'o kuráin-aaí.
Mááka 6:45-52, Yóni 6:16-21*

²² Fáítuwana ówitowana minkákémbá Ísu wení kísau-waasi ti'maréna séna kesí aifa'á nompín-táómpimba íyáte'a menáipá¹-náópa'a koró. Misáwifá¹-wáásí ti'maré sé'a kentí naaó¹-nao'a koró simátimenaumne séna ²³ misáwifá¹-wáásí ti'marówasa miwítí naaó¹-nao'a kuwaná Maníkómpá'ó inaimó síndasafena omápa'a imérowana nó'waamba tunkúwana Ísu weyáá mérowasa ²⁴ wení kísau-waasi nompín-táómpimba non-afufumpá mérowana maramá nénka'a wérowana óraa-fiyunda to'maé téna mintáómba tata'óto'marowasa ímba kumbá ²⁵ siyarónka'a Ísu non-afófora'a maréna wení kísau-waasimo méronka'a túwasa ²⁶ non-afófora'o wénumba awánésa táátafesa ésa tinekémbá tata'á wéuwasa sésa waántágo wéniye suwaná ²⁷ Ísu minúwóiyáán-úmai séna táá'a ifó aáno'a méraaro. Kemá úne súwana ²⁸ Pítáa simámena séna emó Fasi'aénkó úrambo éma sina'á non-afófora'a emó méraandafa'a konó súwana ²⁹ Ísu séna kanaán-ifo tiyó súwana nompín-táómpinkemba ásáfena non-afófora'a Ísumo méropa'a kúmba ³⁰ kawel'á úmaena kúmba óraa-fiyundamo toróntafena imáyáa éna inkaisúmba nompimbá kúwáfekora'nara wéena óraaka'a séna Fasi'aénkóo kembá ta'ótoraao súwana ³¹ Ísu

minúwóiyáán-úmai ayáámba fárú'mai ta'ótorena séna óraa-fiyundamo tóráintafe sáwí-imayaa e kesí fasi'aéntáfémo ímbo imáyáamo óndasafe kúwáferaane. Kesí fasi'aéntáfé ímbo kae'-ímáyáán-owo séna ³² mindárai nompín-táómpimba iyátoyana óraa-fiyundago mafaúwasa ³³ nompín-táómpimba mérowi Ísun-imayaa mósá marésa sésa érai'a Maníkón-ááninko óne siyáawe.

*Ísu Kénésárétifa'a tí'o ún-kwaasimo asófatinkarain-aai.
Mááka 6:53-56*

³⁴ Érai'a Maníkón-ááninko óne sésa waaúnkóni menáipá'á Kénésáréti-marafa'a kumbá marapá'á kúmúwasa ³⁵ mimbápákén-kwáási Ísumba awiyésa Ísun-iye sésa naaó'-nao'a simátimesa Ísumo tamaún-aai isésa tí'o ún-kwaasi tí'maesa tóso ésa ³⁶ sésa ení unáánkwátóigoni áráiya'a ta'ótoraiyana tí'a étinkainkwae suwasá ta'ótórówana tí'a étínkaraiye.

15

*Tíwá'náti áamáambo siyáan-aai.
Mááka 7:1-13*

¹ Ámáán-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé Yérúsaremu-naopakemba Ísumo méropa'a tésa sésa ² ení kísau-waasi nóra isasawá kentáá síwá'náti áamáamba ímbo arááiwaesawa tiyáamba ímbo non-kwiyésawa tómbá wénaao suwaná ³ Ísu séna kentíwá'námo simátimakaan-amaamba arááiwa'e'a Maníkóni áamáamba wétaraisomba nóra séra miyá wéoo. ⁴ Maníkó séna kentinófoi-tuwila óraa'an-oro. Énifo anófoimo sáwíkaambo simátinkaindawimba tufuwiyana puwíniye Maníkó siyáifo ⁵ kembiwímó siyáamba moóráwigo anófoisafena simátimena séna moórá-tantaa'a Maníkóndén-ifo ímbo kanaa'á timénaumne siyéna anófoi ímbo wétuwa'nai-iye. Miyámó ontáfé'a kanaán-iye wésewe. ⁶ Miyá-sáwí'ó ontáfé'a Maníkón-aai tuwé'a kentíwá'náti áamáamba wéaraaiwaewe. ⁷ Kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásín-owe. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátimakowin-awi'a Áísaya kembiwísáféna érai'-aai agaimaréna séna Maníkó séna ⁸ maawí kesúwí'a tóikaken-aantemba sésa ken-ímáyáá ímbo tirumpimbá wéraiye. ⁹ Waásiti áamáamba símai paapé ombánifo Maníkóni áamáamban-iye karo'ó sembá miyaráán-úmai ken-ímáyáá karo'-ímáyáá mósá wémaraawe
Maníkómó siyáiyé Áísaya símai agaimakáiyé Ísu siyáiyé.

*Waásimo sáwí'ó uwátínkáín-tantaakon-aai.
Mááka 7:14-23*

10 Ísu mináái simátimena waásisafena teró súwasa wempá'á tuwaná séna simátiménda isé'a kawel'án-oro. 11 Máápaken-tantaa'o naawái ímba waási sáwí'a wéuwatinkaifo tirumpinkén-ááígo aantemba waási sáwí'a wéuwatinkaiye siyáiyé.

12 Súwasa Ísuni kísau-waasi wempá'á tésa sésa áamáan-kawaa-waasi emó simátiménda-aaí isésa aaisambá aéesa kaóráamba ína isaánó suwaná 13 Ísu séna kesifo wíyómpakewi ímbo u'makáin-anauntumbo éna káúsuwainiye. 14 Áamáan-kawaa-waasi-taaisafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. Miwí ímbo aambó awánaankakemba tójkakemba karo'á simátimesa sésa aambá aráátimenaumne wésewe. Moórá aúgafitawi moórá aúgafitawimba ayáán-to'maesarai ímba kanaa'á kóyááfo miyámó ésaraimo ésarai maipímbá kotanaa fáyááye súwana 15 Pítáa séna waé'mai-aaimo simátiménda-aaigoni áwáuma simásimiyo súwana 16 Ísu séna kenkwárá'á ímba táako péé wésisa'a isáámbanifo ímba isámai kawel'á uráawe. 17 Máápaken-tantaa'o naawí tindáámpá'á kúwátúsúwinifo 18 aaimó wésemba tirumpinkén-ímáyáágó éna mindá waási sáwí'a wéuwatinkaiye. 19 Tirumpin-ímáyááfínkémbá sáwí-imayaa ésa tínkamiyasamo puwíyasamo ésa aare-úmémhá ésa waai-úmémhá ésa seyaafá-tántáá'á umémhá ésa karo'-áái simátinkesa símai sáwí'a uwátinkesa 20 miyá-sáwí'ó wéomba tirumpinkén-ímáyáágó waási sáwí'a wéuwatinkaifo tiyáámbo ímbo non-kwiyé samo tómbó wénaamba miwá ímba waási sáwí'a wéuwatinkaiye Ísu siyáiyé.

Kénaani-marafaken-ininkon-aaí.

Máaka 7:24-30

21 Ísu mináái simátimena wení kísau-waasi tí'maena Táyaa-naopa'e Sáindóni-naopa'e mináémpá'ó kúmba 22 mináémpákén-ínínkó ímba Yúndaa-inimba póna Kénaani-ininko Ísumpa'a téna óraaka séna óraakoo Téfitin-andafakewi arumbá uwásinkaa. Sáwí-amutamba kesiyáámúnkon-arumpimba méraisana sáwí'a úmai méraiye súwana 23 Ísu iséna ímba aaí súwasa wení kísau-waasi wempá'á tésa óraaka sésa ai'mátuwaao. Aasiyaasi miyá sífáínifo suwaná 24 Ísu séna Maníkó si'mákaisa'a Ísareri-waasi aantemba túwa'nai e'a Ísareri-waasimo sipisípi-poiyaan-úmaimo wété wéowi wétuwa'nai-une súwana 25 minínkó Ísun-amándára'a mara'á kumbaéna séna óraakoo súwa'nai uwo súwana 26 Ísu séna iyámpóiti tómbá maimái iyámbá tímúnafo miyáumai Ísareri-waasimo túwa'nai úndantemba emá fí'onkaa-inimba ónda pó'a áwa'nai únafo sune súwana

27 miníníngó séna óraakoo érai'a sémpo iyánkón-afowá ewé sínana tón-ayai tawémandaiye. Miyáumai fi'onkaa-ininkon-iyé sínana kanaán-ína súwa'nai ínono súwana 28 Ísu séna kentáfé fasi'ámai méraanda-ininko sénda pó'a miyá ónaumne séna minkánáá ayáámúnkomba asófankaraiye.

Ísu sáwífa'nanka asófatinakarain-aii.

29 Asófankena kúmba Káríri-waaunkoni áwáifa'a kógáramai omápa'a mara'á imérowasa 30 sáwífa'-waasi wemó méropa'a kumbá tísamaimo táúnkón-kwaasiye tiyáántámbo káénkuron-kwaasiye túrambo kafíkón-kwaasiye aaimó ímbo sun-kwáásiyé fi'o-fi'on-ti'o

ún-kwaasi tí'maesa wenaísamaifimba mótkowana asófatinkowaša 31 tísamaimo táúnkón-kwaasi kawé'á uwasá tiyáántámbo káénkuron-kwaasi kawé'á uwasá túrambo kafíkón-kwaasi kawé'-úmai awánowasa aaimó ímbo sun-kwáási aai suwasá misáwífá'nánká awánésa áfáaraumai táá'a úwasa Ísareri-waasiti Fasi'aénkón-áwí'a mósá makáawe.

Ísu aneka'á tómbó tímakain-aii.
Máaka 8:1-10

32 Maníkón-áwí'a mósá marówana Ísu wení kísau-waasi táántowasa tuwaná séna maankwáásísómbá kaumbo-kánáá kesé'a taméraawana tómbó maimaé tiyáamba tai'áisa'a sirumbá uwátinkaumne. Ti'maráanasa miwítí naaó'-nao'a kónááfo aampa'ó wiyamba táái táinasa púwófainiye súwasa 33 wení kísau-waasi sésa máásai-marafa'a sáwífa'-waasin-oyo nááfaken-tona maimáiya timénaumno suwaná 34 Ísu tísai ena séna nóraumai-tona wéraiyo súwasa afakaeté-tomba wéraisana sesimái-mofaa'wara'a wéraiye suwaná 35 minkwáásísóntáféna séna mara'-méraaro séna 36 afakaeté-tone mófáá'e maisoréna Manikóntáféna súwiyo séna mintómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa minkwáásísómbá tímúwasa 37-38 seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa sáwífa'-waasi 4,000 waaima uwasá aarewé iyámpóiwara'e miyáumai-waasi nowaná tímú'a fówasa wení kísau-waasi mintón-ayaimo túwómba afakaeté-unampimba fáítuwana ówitowana 39 Ísu misáwífá'-wáási ti'maréna wení kísau-waasiye'a nompín-táómpimba iyátesa Mágátani-aempa'a kuráawe.

16

Ímbo awánáúnda-kisau mauwómó siyáan-aii.
Máaka 8:11-13, Rúku 12:54-56

1 Mifá'á Ísu mérowasa ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae

sésa Ísumpa'a tésa sésa éraira Maníkómpákéná kunkáanai ímbo awánáúnda-kisau máinata awánaano suwaná ² Ísu séna fénáímpinka'o awánaamba aafáúmá naaerírí'a isa'á sé'a aafáyáa aa'á káíniye sé'a ³ aafáyáara'a awánaamba ainánkó aafáúmá káátasuwaísa'a sé'a káfé'a aa'á tíniye wésewe. Wíyómpa'o awáné'o ombá sé'a aa'á káíniye. Aa'á tíniye wésemba miyán-tántáákóní áwáuma awánaambanifo Maníkómó káfé'o wéin-tantaakoni áwáuma ímba awánaraawe. ⁴ Káfé'o méraan-kwaasi sáwí-waasi é'a Manikóntáfé'a ímba imáyáa é'a kentáfé'a wése'a Maníkómó ai'mákainamo e ímba awánáúnda-kisau máinata awánaanomo wésemba naaófá'á Manikó Yónaambo uráintemba kembá miyá ínifo mináái imáyáan-oro. Naaófá'ó óraa'-mofaako Yónaambo nawíkowanamo kaumbo-kánáámó arumpimbó méraintemba kemá kaumbo-kánáá maipímbá ménaumne Ísu séna tiyuwéna kuráiyé.

*Ímba kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásí-i'a orómó siyáin-aai.
Máaka 8:14-21*

⁵ Tiyuwéna kúmba Ísu wení kísau-waasiye nonkwaaúnkóní menáipá'ó kumbá marapá'á kumésa wení kísau-waasi péréti-tomba ímbo máúmba tuwinkésa kuwaná ⁶ Ísu ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásí owé-ímáyáa éna wení kísau-waasi simátimena séna intóráin-tantaa'a kári-tantaa'a moórá-tonkon-awí'a péréti mimpímbá márááwanamo intoréna óraa'o intembá ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasisafe'a imáyáa é'a kentúma káráwiyoro súwasa ⁷ keáímbá sésa nóra sénawa miyá wésiyo. Péréti-tomba ímba maimaéta túnanasa miyá wésiye suwaná ⁸ Ísu keáímbó wésun-aai iséna nóra séra tómbá ímba wéráiyé-aai wéseo. Kári-timankunkumban-ifo kentáfé'a timankúnkúmba oro. ⁹ Kanaa'á tómbá timénaumpo ááémo uráundawini áwáuma ímba tááko péé wésiye. Séfataase-tombo tafántafan-úmimo sáwífa'a 5,000 waasi timéwánasa naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina fáituraawara kemó uráundawini áwáuma ímba awánaraawe. ¹⁰ Afakaeté-tombo tafántafan-úmimo sáwífa'a 4,000 waasi timéwánasamo naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina fáituraawara kemó uráundawini áwáuma ímba awánaraawe. ¹¹ Ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasisafe'a imáyáa é'a pérétimo intóráin-tantaatafe'a kentúma káráwiyoro-aaimo súnda ímba péréti-tontafe'a wésumpo nóra séra ímba ísaraao súwana ¹² tááko péé súwasa minááiígóní áwáuma ísówana péréti-tontafena ímba siyáifo ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye tááisafena séna káráwiye'a méraaro siyáiyé.

Pítaa Ísuni áwáumo siyáin-ai.

Mááka 8:27-30, Rúku 9:18-21

¹³ Ísu Sísááriya Fírípái-nao'-aempa'o kúmba wení kísau-waasi tísai ena séna seyaafá'nánká kembá waási úrankontafesa nóran-kwaasiyewa wéseo súwasa ¹⁴ miwí tuwímbai sésa emá Yóni nombó maitinkáándawi óne sewasá tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaandawin-awi'a Íráiyaa óne sewasá tuwímbai naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaandawin-awi'a Yérémaya óne sewasá tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-ai simátímakaawifinkemba moóráwigo óne wésewe suwaná ¹⁵ Ísu séna kembiwí kentáfé'a nóran-kwaasiyewa wéseo súwana ¹⁶ Sáimoni Pítaa séna Maníkómó iyáfasinankaraiwimba Yúndaa-waasisa wéamu'maraundawisa óne. Maníkó fasi'aénkwáráwín-ááninko óne Pítaa súwana ¹⁷ Ísu séna Sáimoni Yónaan-ááninko ónana Maníkó kawel'á wéuwankaiye. Kesí ááinkoni áwáumo sénda waási ímba simáméfo kesifo wiyómpakewi mináái embá simámísa isáánda póna Maníkó embá kawel'á wéuwankaiye. ¹⁸ Simátíme'a sune. Enáwí'a Pítaawemo wésemba mináwíkóní áwáuma óntamban-iyé. Óraa'-ontanka'a kesí naankáámbá ondá mindánkáámbá kesí waási-i'a owaná púwó-fasi'aenko ímba iyáákainiye. ¹⁹ Maníkó wení waásimo wégarawi-fasi'aemba áména marapá'ó méraanda sáwí'o ombá aambó fasiyóndanten-úmai Maníkó wiyómpa'a ména é'a aambá fásí'makaiye. Kawe'ó ombá ímbo aambó fasiyóndanten-úmai Maníkó wiyómpa'a ména é'a miyá uráiyé simásuwena ²⁰ wení kísau-waasisafena óraaka séna Maníkómó iyáfasisinkaiwai Yúndaa-waasi wésimu'maraawi úne-ai ímba simátíméro Ísu siyáiyé.

Ísu puké'a iyáfasinanaumnemo siyáin-ai.

Mááka 8:31-9:1, Rúku 9:22-27

²¹ Minkánáá Ísu wemó puwínda-ai ómbarena wení kísau-waasi simátiména séna Yérúsaremu-naopa'a kondá Yúndaa-óraa'-waasiye óraa'-amaan-kísau-waasiye ámáámbo sen-kwáásiyé sí'o índa-i'a uwásinkesa sínkamiya'o púwóndanifo kaumbo-kánáá maisúwáanana Maníkó iyáfasisinkainiye súwana ²² Pítaa áí'maena weyááfa'a máankenana séna Fasi'aénkóo miyán-áái sénafo Maníkó ímba ewé sínasa séndantemba ímba uwánkanaawe súwana ²³ Ísu waeréna Pítaantafena óraaka séna waántáwanko siyuwé kóuwo. Waásiti imáyáafinkemba wésempo ímba Maníkóní imáyáafinkemba wésempo kesí aambá ímba faiyuwó Ísu siyáiyé.

²⁴ Ísu mináái simáména wení kísau-waasi simátiména séna kembó sirááiwaenae síyawí tirááimo táinda-tantaa'a ímba ta'ótóráaro. Kemó púwónnda-aaraa-taimo súwaata'mae kondantembá kembó sirááiwaiyawí umbai-tántáá'á timíyasa minúbái-tántáá'á úwoi maimaésa sirááiwaenaawe. ²⁵ Tirááimo táinda-i'ó ésa ímba kawé'-úmai méranaafo kentáfesa ísámimo tirááimo táinda-tantaa'ó tuwésamo puwésa aú'í'á úmai maé'mae'a ónááwe. ²⁶ Mararáké-séyááfá-tántáá'ó maésamo puwíyanamo éna mintántáákó ímba túwa'nai íníye. Puwíyamba marapá'ó makáan-tantaatamba ímba méyámbátuwesa aneká'á ayáátááka méranaawe. ²⁷ Kemá waási úranko kesí kísau-waasi wíyómpakewiye kesifoní fasi'aénkwará'á kumé'a seyaafá'-wáásímó miyámó úmae wéiyomba imáyáa é'a miwítí méyámbá timénaumne. ²⁸ Érai'a simátimé sune. Tuwímbai maanká'ó méraan-kwaasi ímba aifa'á pukénka'a kemá waási úranko kesí waásimo kawáánúnda suwáné'a ánaaemba puwónááwe Ísu siyáíye.

17

Ísu fí'on-kuwawaa'ó faúkáin-aaí.

Mááka 9:2-13, Rúku 9:28-36

¹ Ísu mináái simátiména afa'mórée-no'waamba waéna Pítaane Yémísine wenáfáko Yónine tí'maena omápa'ó iyúmba miwí aantemba imésa ² miwí túranka'a Ísu fí'on-auma faufúwana óipakemba aafáúgómó inten-úwana wení unáánkwátóiyakemba sán-kena waení'a kówasa ³ awánomba kae'-wáásiyái wíyómpakemba paapé ésarai mindárai-tuwi'a Mósesee Íráiyaae'a Yúndaa-waasi tíwá'nárai Ísuwe'a aai wésuyana ⁴ Pítáa Ísuntaféna séna Fasi'aénkóo maanká'ó méraundasa kawé'á ímba póta emó sinatáámó éta wááunamba kaumbosáámó ondasá moórá endé éta moórá Mósesende éta moórá Íráiyaande éta miyásá onó siyáíye.

⁵ Miyá wésunka'a ainánkó sán-kámaena waení'a kámae kuména kunkáátowana mináínámpínkémbá aaigó aantemba séna miwá kesáanimba isa'á wen-ímáyáa wée'a óraa'-aamoi uwánkaumne. Wenáái isáaro súwasa ⁶ wení kísau-waasiyau mináái isésa táátáfesa ésa marapá'á kífaesa tinekembá tata'á úwana ⁷ Ísu miwímó méropa'a téna tine'á ta'ótorena séna táá'a ifó iyáfasinaaro súwasa ⁸ awánomba mindárai wíyómpa'a iyúyana Ísu aantemba méraiye.

⁹ Úwasa omápakemba kúmúmba Ísu óraaka simátiména séna awánaamba ímba simátiméro. Kemá waási úranko

púwóndafinkembo iyáfasinaandara'a awánaamba kanaará'a simátíma'mae iyóro súwasa ¹⁰ wení kísau-waasiyau Ísumba áisai esa sésa amáamba sen-kwáásí Íráiyaa aifa'á paápé ínana Maníkó iyáfasinankaiwai Yúndaa-waasisa amu'makáundawisa ánaaemba paápé iniyemo sembá nóra sésawa mináái wéseo suwaná ¹¹ Ísu séna aifa'á Íráiyaa paápé éna to'mayaa iníye-ai érai'-aain-íye. ¹² Simátíme'a sune. Íráiyaa é'a paápé úwasa ímba Íráiyaan-íye sésa sáwí'a uwánkanae sésa sáwí'a uwánkesa miyá uráantemba kembá waási úrankomba sáwí'a uwásinkanaawe súwana ¹³ tááko péé súwasa Íráiyaa siyáimba Yóni nombó maitínkaraiwaintafena siyáíye siyáawe.

Ísu sáwí-amutambo maiyáúkain-ai.

Máaka 9:14-29, Rúku 9:37-42

¹⁴ Simátimesa omápakembo kúmúmba sáwífa'-waasi túwaandu urówasa awánomba moóráwigo Ísumpa'a téna aísamaifimba kifaena séna ¹⁵ óraakoo kesáánimba arumbá uwánkaao. Sáwí'a uwáwéna ména tanaambá fágufagu isaná aigaregó nonkáání'a isaná aiyayaamba ku'wisaná nompíné iyafiné tanaambá wéfamaena wénisa'a ¹⁶ ení kísau-waasi méraapa'a máankaunasa ímba kanaa'á kawé'á uwánkaraawe súwana ¹⁷ Ísu séna kentí imáyáa kaentaén-imáyáa isa'á kentáfé'a ímba imáyáa owaná póna sirunkó umbaí wétaifo nóraumai-kanaarara kesé'a ménaumno. Enáánimba áí'mae tiyó súwana áí'mae túwana ¹⁸ Ísu sáwí-amutankontafena séna auwé kóuwo súwana arumpinkémbá auwéna kóúwana miniyámpói kawé'á uwánkowana kawé'á úmai méraiye.

¹⁹ Kawé'á uwánkowasa ánaaembo Ísu weyáámo méronka'a wení kísau-waasi tésa sésa nóra sétaawa misáwí-ámútámbá ímba kanaatá maiyáúkaumno suwaná ²⁰ Ísu séna Maníkóntáfé'o maiyauwáiníyemo sé'o timankúnkúmbo onkaka maiyauwáísino. Érai'a simátíme'a sune. Moórá-taigon-awi'a másítáti kári'-aramba iyáísana áruma wíkéna óraa-tainambo wéintemba kentáfé'a timankúnkúmbe kárika'a uré'a ánaaemba óraaka'a timankúnkúmbe é'a omátafe'o sé'o faiwí'mae fí'on-aempa'a kóuwomo siyanamo éna miyá iníye. ²¹ Maníkómpá'á inai síyantafesa tómbá aawentamó ombá minánkó aantemba miyá-sáwí-ámútámbá maisuwáíníye siyáíye.

Ísu puwínda-aaimo siyáin-ai.

Máaka 9:30-32, Rúku 9:44-45

22 Ísu wení kísau-waasi Káriri-aempa'a túwaandu uwaná Ísu simátimena séna kembá waási úrankomba fí'on-kwaasi timíyasa ²³ sínkamiya puwé'a kaumbo-kánáá maisúwáanana iyáfasisinkainiye simátimuwana miwí tirunkó umbaí taráiyé.

Taakisi-óntámbó tukáan-aaí.

24 Tirunkó umbaí tówasa Ísu wení kísau-waasiye Kápameamu-naopa'a kumbá óraa'-amaan-dankontafesa taakisi-óntámbá wémauwai Pítaampa'a tésa sésa ení óraako óraa'-amaan-dankontafena taakisi-óntámbá wétuwai ina wétuwaiyo suwaná ²⁵ Pítaa séna wétuwaiye simátimena naaúmpa'a iyúwana taakisi-ááímó siyónka'a Ísu Pítaamba áisai ena séna Sáimoniyo marapákén-óráá'-wáási timááraawifakemba taakisi-óntámbá maésa fí'onkaafakemba maésawa wéompo nóran-imayaamo wéemo e simásimiyo súwana ²⁶ Pítaa séna taakisi-óntámbá fí'onkaafakemba wémaewe súwana Ísu séna miyáumai Maníkóní waásisa póta óraa'-amaan-dankoni taakisi-óntámbá ínta tuwánáúmpo ²⁷ aaisambá sefáímpóta úwoi tuwánáúmpo nonkwaaúmpá'á kuré ándá túwénana kumína aifa'ó tawáinda-mofaa'a maiyé óipimbo óntambo wéraina maimaé minóntántámbá esáféwe kendéwe taakisi máuwo Ísu súwana miyá uráiyé.

18

Nááwa iyáákaiyomo siyáan-aaí.

Mááka 9:33-37, Rúku 9:46-48

1 Minkánáá Ísuni kísau-waasi wempá'á tésa taáísai esa sésa Maníkó wení waásimo kawáánin-kwaasifinkemba nááwa iyáákesawa óraa'-waasi-i'a wéiyó suwaná ² Ísu moórá-iyampoi áántowana túwana afufumpimbá iyáfasinankena ³ séna érai'a simátimé'a sune. Sen-ímáyáámó ímbo tuwé'o iyámpóímo ímbo iyáákanae-imayaamo ontembó kembiwí miyán-ímáyáámó ímbo íyanamo éna Maníkó kenká'á ímba kawáániniye. ⁴ Miníyámpóígómó tísamaifimbo máintemba miyámó wéowi Maníkó wení waásimo kawáánin-kwaasifinkemba wéiyaakaawe. ⁵ Kentáfésa imáyáa ésa iyámpóímo áwa'nai onten-úmai wésuwa'nai-owe Ísu siyáiyé.

Sáwí'o on-aaí.

Mááka 9:42-48, Rúku 17:1-2

⁶ Ísu mináái simátimena séna iyámpóímo kesááisafesamo timankúnkúmbó onten-úmai tuwímbai timankúnkúmba wéowe. Tuwímbai tésa kesááisafesamo érai'emo wésewi karo'-áái tasimátimiyasa isésa sáwí-ampa'a kóiyasa Maníkó karo'ó síyawi sáwí-meyamba óraa'a timínifo

miwímó tinuwarampimbó óraa'-ontambo fári'wimaresamo nompímbo túwááwasamo kumpuwésaraa karo'-áái ímba simátíméwasa sáwí-ampa'a ímba kowisinó. Mindá kanaán-iyé. ⁷ Marapá'ó méraanka'a kesáái tuwésa sáwí-ampa'a wiyantafena fi'o-fi'on-tantaako wétafisiye. Miyá-sáwí-tántáákó waé'wae'a wéimba pása sáwí-ambo fi'owimo aráátíméwi sáwí-meyamba maénááwe. ⁸ Tiyáánkowa'i tísamaigowa'i sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moóra-tiyaana'i moóra-tisamaiya'i kambísásúwáaro. Kae-tiyááná'i kae-tísamáiyá'i wéraina'o é'a sáwí-marupa'o iyamó wégaipa'o wiyamba mindá sáwí'an-iyé. Sáwí'o uráimbo maisuwé'o méraiyamba mindá kawé'an-iyé. ⁹ Túrankomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moóra-turamba fitúwáaro. Kae-túrántámbó awáné'o é'a ónkaifa'o iyamó wégaipa'o wiyamba mindá sáwí'an-iyé. Sáwí'o uráimbo maisuwé'o méraiyamba mindá kawé'an-iyé Ísu siyáiyé.

Sipisípi-poimo áwiyokain-aaí.

Rúku 15:3-7

¹⁰ Ísu séna úwoi-waasisafe'a sáwísamban-owe ímba síyamba káráwiyoro. Maníkóní kísau-waasi wiyómpakewi miwiyá'á káráwiyaawai kesifo wiyómpakewini ewaa'á mésa miwí táái wésimamefo káráwiyoro Ísu siyáiyé.

¹¹ Ísu mináái simátimena séna kemá waási úranko Maníkóní aampa'ó ímbo wéaraaiwaen-kwaasisafe'a saafá úmai sáwí'o úmimo méraampinkemba kawé-ámpá'á métínkáandasafe'a kunkáumne. ¹² Sipisípiya'a káráwiyowi on-áái isáaro. Moóráwigo sáwífa'a 100 sipisípiya'a káráwiyaisana moóra-sipisipi áwiyo'wisana misáwífá-sípísípímó umó wénaamba tiyuwéna moórámo áwiyo'wimba kosaafá émena ¹³ awánénamo ímbá aamoí éna séna kesí sipisípimo áwiyo'wimba áikaumne séna mimbóráwígóntáféna óraa'-aamoí éna sáwífa-sipisípimo ímbo áwiyokombo úwoimo méraawiti aamoí kárika'a wéiye. ¹⁴ Sipisípiya'o káráwiyowimo áwiyo'wi-sipisipisafenamo arunkómó umbaimó taintembá kentifo wiyómpakewi wení aampa'o ímbo wéaraaiwaen-kwaasisafena arunkó umbaí wétaiye Ísu siyáiyé.

Kentí waási sáwí'o uwátínkáán-aaí.

¹⁵ Ísu mináái simátimena séna ení waási Maníkóní waásigomo embó sáwí'o uwánkainamo e wempá'á minááisáfé kosimámínana we aantemba méraindara'a kosimámínana enáái isénamo arupísemo uwánkainamo ékai wesé esé'a kawé'á úmai méraakaiyo. ¹⁶ Enáái ímbo isáínamo

e moóráwigona'i kaekóná'i kotí'mai wesé'a mé simámuwo. Maníkón-*ai* aúfáifimba agaimaréna séna moóráwigomba aaifimbá maenkánae séna minááimó ísaraawi kaerá'i kaumbowá'i tí'maena mátinkena áísai úmai isáiniye siyáimba mindásafena ení waási enáái isáindasafena moóráwigona'i kaekóná'i kotí'mai wenká'á mé'a simámiyana kentáái isáino. ¹⁷ Énifo ímbo isáinamo e Maníkóni waási torupátinke enáái simátímínasa mésa simámiyana wemó miwí tááimo ímbo isáinamo e imáyáa e sé Maníkóni aambó ímbo arááiwáén-kwaasiyaamba éna taakisi-úmén-kwáásíyáámbá wéiye siyó Ísu siyáiyé.

¹⁸ Ísu séna érai'a simátime'a sune. Marapá'ó méraanka'a sáwí'o ombá aambó faiyónten-úmai Maníkó wiyómpa'a ména é'a aambá fái'makaiye. Kawe'ó ombá ímbo aambó faiyónten-úmai Maníkó wiyómpa'a ména é'a miyá uráiyé Ísu siyáiyé.

¹⁹ Ísu mináái simátimena séna moórá-*ai* simátíménda ísáaro. Marapá'ó méraanka'a kae'-wáásígóráímó moórá-*aa*isafesaraimo mimbórá-imáyáámó ésaraimo kesifo wiyómpakewimo áísai íyanamo éna miyá uwátinkainiye. ²⁰ Kaumbo-*kae'*-wáásí kentáfésa imáyáa ésa túwaandu ombá túwa'nai ondasáfé'a miwísé'a ménaumne Ísu siyáiyé.

²¹ Ísu mináái súwana Pítaa Ísumpa'a téna séna Fasi'aénkóo kesí waásimo sáwí'o uwásínkáfa'o wéiyomba mindásafe'a nóraumai-kanaawa ímba aaifimbá maenkéra ímba imáyáa éra ifátuwanaumno. Afakaeté-kanaa sáwí'a uwásínkáimba ímba aaifimbá maenké'a ímba imáyáa é'a ifátuwaunda pó'a moórá-kanaamo sáwí'o uwásinkaindara'a aaifimbá ína maenkéra ína imáyáa éra ifátuwanaumno súwana ²² Ísu séna ímba afakaeté-kanaa aantembanifo úwoi miyá úmae iyuwó Ísu siyáiyé.

*Óntambo ámakaintafena ímba ifátuwaaomo siyáin-*ai*.*

²³ Ísu séna sáwí'o uwátínkáamba ímba imáyáa é'a ifátúwáaromo súnnda maarásáfé'a sune. Maníkó wení waásimo kawáámó in-áái maarán-ááin-*iyé*. Moórá óraa'-*waasigo* wení kísau-*waasi* óntamba wááu tímakena ²⁴ tísai ónae wéimba óraa'-*ontamba* 10,000,000 ontamba wááumo ámakaiwaimba moóráwigo áí'maena móaminkwae séna iyísana ²⁵ ímba móamintafena óntan-*anafo* wení kísau-*waasisafena* séna wembá aiyé'a awaainínkómbá aiyé'a wení iyámpóiyé wení póiyé wení óntawe maimaé'a fí'on-kwaasiti kísau *mo* maíndasafe'a miwí wétime'a óntamba

maimaé'a kemó tukáunda-ontankaamba úmai másíméro sisaná ²⁶ wení kísau-waasigo aísamaifimba kífaena séna arumbá uwásinkema simu'makéna'a óntamba saafá é'a seyaafá'á áméno sisaná ²⁷ wení óraa'-waasigo arumbá uwánkena séna kanaán-ifo wááumo ámakaunda-ontamba ímba imáyáa ónaumpo ifátuwáao sisaná ²⁸ kísau-waasigo máápa'a kuména moórá kísau-waasigomba awánéna káři'-ontamba 100 óntamba ámakaiwaimba awánéna amóisáúmba kuntaraména óraaka séna wááumo ámakaunda-ontamba minúwóiyáámbá simiyó sisaná ²⁹ wenaísamaifimba kífaena séna arumbá uwásinkema simu'makéna'a óntamba saafá é'a áméno sisaná ³⁰ ímba iséna áí'maena ándáfa'a móankena séna wááumo ámakaunda-ontamba síminasa faútúwáaro sisasá ³¹ kísau-waasisomba awánéna tirumbá uwánkesa miwítí óraa'-waasigomba kosimáméwana ³² óraa'-waasigo iséna wení kísau-waasigo sáwífa'-ontamba 10,000,000 ontamba maiyáiwaimba áántaisana tisaná séna sáwí-kísau-waasi óne. Kentáfé arumbá uwásinkao séndasafe'a miyá é'a óraa'-ontamba wááu ámakaunda-ontamba ímba imáyáa ónaumpo ifátuwe ímba simiyó sé'a ³³ sirumbó uwánkaraundantemba moórá-kísau-waasigomba arumbá uwánkáaraamba sáwí'a óne séna ³⁴ arumbá óraa-sawí'a uwánkena ándáfa'o káráwiyaiwaika'a móankena séna wááumo ámakaunda-ontamba seyaafá'á símína faú'auwáao sisaná ándáfa'a ánkariye ³⁵ Ísu simátimena wení kísau-waasisafena séna kentí waásimo sáwí'o uwátinkáámbo ímbo ifátuwe'o imáyáamo úmae'o wéiyiyanamó éna kesifo wiyómpakewi kentí sáwí-imayaa ímba maitiyuwáíniye. Óntan-anafomo intembá kesifo miyá uwátinkainiye Ísu siyáíye.

19

Aarakwá'ó tuwínáán-aaimo siyáin-aai.

Máaka 10:1-12, Rúku 16:18

¹ Ísu mináyáátáá'-áái simátimena Káři'-aempa'a tuwéna Yúndiyaa-aempa'a Yóndani-nonkoni menáipá'-áémpá'á komérowasa ² sáwífa'-waasi tóso uwaná tí'o ún-kwaasi asófatinkariye.

³ Asófatinkowasa amáán-kawaa-waasi sésa Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae sésa Ísumpa'a tésa sésa moórá-waasigo maanáísáfénawa'i fí'o-fi'on-aaisafenawa'i awaainínkómbá kanaará auwáíniyo. Miyámó énamo éna amáán-aai taraisíni ína taraisíniyo suwaná ⁴ Ísu séna naaófá'ó Mósesemo agaimakáin-aai toráumai awánaraawe. Maarán-áái agaimaréna séna Maníkó wiyóne marawémó úmaronka'a aarewára waaiwára'á úmakaiye. ⁵ Úmarena séna aarewára waaiwára'á úmakaundasafesa tinófoi tiyuwésa awaaikóe

awaainínkóe'a tagááísamai mimbórá-túmá ma'mái méranaawe Maníkó siyáíye. ⁶ Mindásafesa awaaikóe awaainínkóe'a ímba kae'-wáásiyáámbá ésa mimbóráí'a wéowe. Maníkó aare-waai mimbóráí'a uwátínkaraintafesa ímba tuwínáaro Ísu súwasa ⁷ miwí sésa naaófá'á Mósese maará siyáíye. Moóráwigo awaainínkómbá ai'mátuwaindawi aúfáifimba agaimaréna séna kesuwaainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amíno siyáíye. Nóra sénawa miyán-áái siyáíyo suwaná ⁸ Ísu séna kentíwá'ná tirumbó makáamba pósa Maníkón-aai ímbo ísöntafena mindásafena Mósese minámáámbá siyáimbanifo Maníkó wíyóne marawémó úmaronka'a ímba miyá siyáíye. ⁹ Simátíme'a sune. Moóráwigomo awaainínkó ímba moórá-waasigoe'a wénisana awaaikó fí'on-aaisafena ai'mátuwenamo fí'on-inimbo wémaimba umémbá wémaiye Ísu siyáíye.

¹⁰ Ísu mináái simátimena mérowasa wení kísau-waasi sésa aaremó máemba sända-aai wérainka'a pósa miyá wéofó ímbo aaremó maésamo úwoimo máemba kawe'á wéowe suwaná ¹¹ Ísu séna sen-áái seyaafá'nánká ímba kawe'á úmai ísááwasa aaremó ímbo maíyantafesa Maníkó fasi'aémbá tímakaiwai mináái wéisaawe. ¹² Tuwímbai moórá-mora-aaisafesa ímba aaré máéwasa tuwímbai tinófoi uwó-wáási matínkaraawi aaré ímba máéwasa tuwímbai túmo sáwí'o uwátínkaraawi aaré ímba máéwasa tuwímbai Maníkó wení waásimo kawáánin-aai ísésa Maníkóntáfesa imáyáa ésa aaré ímba wémaewe. Kanaa'á miyá ónaumnemo sewí mináái isánááwe

Ísu siyáíye.

Ísu iyámpóimo ayááfúmbo tátínkarain-aai.

Máaka 10:13-16, Rúku 18:15-17

¹³ Ísu simátimuwasa tuwímbai Ísu ta'ótorena kawe'á uwátinkena Maníkómpá'á inai sínkwae sésa iyámpói tí'mae tuwasá wení kísau-waasi sésa tí'mae kóro suwaná ¹⁴ Ísu simátimena séna ímba kóro siyamba tiyuwáiyasa kempá'á iyámpói úwoi teró. Miníyámpóimó kempá'ó tentembá Maníkó wení waásimo kawáánimba miyaráán-úmai wégawaanimba iyámpóimo kempá'ó tíyan-amba ímba aambá faíyóro séna ¹⁵ miníyámpói ta'ótókena ayááfúmbo tátinkena tiyukaiye.

Óntawara'-waasigon-aai.

Máaka 10:17-31, Rúku 18:18-30

¹⁶ Tiyuwówana moóráwigo ifó'-wáásígó Ísumpa'a téna séna óraakoo nóran-kawera éra aúí'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a ónaumno súwana ¹⁷ Ísu séna nóra séwa kawe-kísáúsáfé sísai óno. Mimbóráwígó Maníkó weyáá kawekón-íye. Aúí'a úmai

maé'mae'a ónaemo sémo e Maníkóní áamáamba kawe'á úmai arááiwauwo súwana ¹⁸ miwá áísai ena séna nóin-amaana arááywaenamno súwana Ísu séna ímba tínkamiyasa púwóro. Ímba aare-úmémbán-oro. Ímba umémhá máero. Karo'-áái ímba simátínkáaro. ¹⁹ Kentinófoi-tuwi'a óraa'-i'an-oro. Kesáfé-ímáyáámó onten-úmai kentí waási-imayaawara'a oro. Miyáumai-amaamba arááiwauwo Ísu súwana ²⁰ miwá séna minamáámbá arááíwa'mae'a wéiyumpo nóran-amaankona ímba kawe'á wéuno súwana ²¹ Ísu séna seyaafá-tántáá'ó kanaa'ó émo e ení moparáwímbá fí'on-kwaasi wétime óntamba maiyé ímbo makéwi tímínana ení kawe'-mékámhá Maníkó wíyómpa'a ankáíniye. Tímatuwemo e kembá sirááiwainone súwana ²² mináái iséna sáwífa'-moparawimbo makóntafena óraa'-imayaa úwana arunkó sáwí'a úwana kuráíye.

²³ Kúwana Ísu wení kísau-waasisafena séna érai'a simátime'a sune. Sáwífa'-ontamo makén-kwaasi Maníkómó wení waásimo kawáánipa'o wíyamba umbái táiniye. ²⁴ Moórá-poigon-awi'a káámeri mimpóígó waigóní afaapimbá ímba kanaa'á kóferainiye. Káámeri-poigomo waigóní afaapimbó kóféráinkakaa sáwífa'-ontamo makén-kwaasi Maníkómó kawáánipa'a kowisinó Ísu súwasa ²⁵ wení kísau-waasi mináái iséna táatafesa ésa sésa umbái taifó nóran-kwaasiya Maníkómó kawáánipa'a ménaao suwana ²⁶ Ísu tuwánéna séna waási miwítí kísausamba ímba méyámbaresa kónááfo Maníkó seyaafá-tántáá'á úwoi kanaa'á wéiye súwana ²⁷ Pítaa séna isaaó. Kentáásí seyaafá-tántáá'á tuwéta entá wéaraaiwumpo

nóram-beyana maénaumno súwana ²⁸ Ísu séna érai'a simátime sune. Maníkó seyaafá-tántáá'á aúí'a úmaraindara'a kemá waási úranko fasi'aénkwáráwí mé'a káráwiyona'a kembíwí sisamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi kembó wésiraiwaewi Ísareri-waasi méraan-aaisafe'a tísai ónááwe. Ísareri sisamaifakemba kae'á kumbaimái matínkaraiwain-andafakewi méraan-aaisafe'a tísai ónááwe. ²⁹ Kentáfésa imáyáa ésa Maníkón-ai kosimátimiyantafesa naaópa'a tuwésa tuwaaísáiye tífá'e tímánaa'e tinófoiye táanine tiyáámúne tiyuwésa miwítí maramó túwááwin-anonnda tuwáán-tantaa'a miyán-tántáá'á sáwífa'a maésa aúí'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a ónááwe. ³⁰ Ánaaemba aifarááwífínkémbá tuwímbai tínaaeni'a íyasa tínaaenkewifinkemba tuwímbai aifarí'a ónááwe

Ísu siyáíye.

20

Ándá-aran-kisau'fa'o kísau mo máéwi-taai.

¹ Ísu mináái simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáámó in-áái maarán-iyé. Moóráwigo ándá-aran-kisaugoni afowá kesí kísau máíwae séna ááéma iyáfasinkena waási saafá úmai tuwánéna ² séna kesí kísau wémaiya'a moórá-kanaa-kisaugoni óntamba tíméno sisasá ewé sewaná tí'maena wení ándá-aran-kisau'fa'a mótinkaisasa kísau wémaewana ³ aafáyáara fi'onkwara'a kísau máíwae séna kísau mo maénae sésamo túwaandu opa'á wéna tuwánéna ⁴ séna kesí kísau wémaiya'a kanaará'-óntámbá tíméno sisasá ⁵ ewé sésa minkísáú wémaewana wááwái miyáumai fi'onkwara'a wétiyena fénáímpinka'a fi'onkwara'a wétiyena ⁶ kísau tai'én-kanaa kárika'a tisaná kísau mo maénae sésamo túwaandu opa'á wéna tuwímbai tuwánéna séna nóra séra úwoi méra'o sisasá ⁷ sésa ímba moóráwigo kesí kísau máéro siyáawata méraumne sewaná tiyé'a kesí ándá-aran-kisau'fa'a kísau máéro sisasá miyá uráawe.

⁸ Miyá owaná fénáímpinka'a kísaugon-afowá kísau-waasiya'o káráwiyaiwaintafena séna kísau-waasi táántare miwítí méyámbá timé ánaaembo tiyáawi aifa'á timé aifa'ó tiyáawi ánaaemba timiyó sisaná ⁹ iséna miyá éna kísau tai'áiniye wéinka'o tiyáawi moórá-kanaa-kisaugoni óntamba tíména miyáumai tímaturwena ¹⁰ ááéma aafáyáara'o tiyáawiti méyámbá tímíne wéisasa miwí imáyáa ésa kentáási méyámbá óraa'an-iyé wésewana moórá-kanaa-kisaugoni óntamba tímísasa ¹¹ maimaésa kísaugoni afowámbá í'ai simánkesa ¹² sésa ánaaembo tiyáan-kwaasi kári-kisau maiyáafo kesáa aifa'ó tiyáundawisa óraa'-a'a wégaisata umu'náán-araa'a méta óraa-kisau maiyáundasa mimbórái'a úmaisá méyámbá símakaandasa nóra séwa kentáámó siméndantem-beyamba miwí tímakaano sewaná ¹³ kísaugon-afowá miwífínkémbá moóráwigontafena séna kesí waásiyo kemá sé'a kesí kísau wémaewa'a moórá-kanaa-kisaugoni óntamba tíméno súná'a ewé sé'a kísau maiyáawa'a mindásafe'a ímba sáwí-meyamba wétimumpo ¹⁴ kentí méyámbá maimaé'a koró. Kembó tímúndantem-beyamba ánaaembo tiyáawi miyám-béyámbá tíménae'a wéune. ¹⁵ Kesí óntambo tuwímbare'o tímúnda mindá kendén-iyé. Kári-kisau mo maiyáawi óraa'-ontamba tímúna'a ímbo kaóráaraamba wégaoraawe kísaugon-afowá siyáiyé Ísu siyáiyé.

¹⁶ Ísu mináái simátimena séna miyaráán-úmai Maníkó wení waásimo kawáánipa'a aifa'ó kowí iyasa ánaaembo

kowísé'a mimbórái'a úmai aasiyaasí aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe Ísu siyáiyé.

Ísu wemó puwíndasafenamo siyáin-aaí.

Mááka 10:32-34, Rúku 18:31-33

17 Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kónae séna aampa'a wéwena wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi tí'maena moórá-aempa'a tínkarena ¹⁸ simátimena séna ísáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanasá moóráwigo kembá waási úrankomba óraa'-amaan-kísau-waasiye áamáambo sen-kwáásiyé aráátiminasa kembó sínkamiyan-aaí símai kárá'umaresa ¹⁹ sí'mai fí'onkaa-waasi timíyasa karaánáa'a sínkésa súwiyonku'-nésa aaraa-táiyá'á sínkamiya'a púwónasa utámaraiya'a kaumbo-kánáa maisuwé'a iyáfasinanaumne Ísu siyáiyé.

Kae'nárai tinówamo Ísumbo áísai uráin-aaí.

Mááka 10:35-45

20 Minkánáa Sépétin-ááninkai tinówama tí'maena Ísumpa'a téna moórá-tantaatafenamo áísai índasafena óraakon-iyé séna takífauwana ²¹ Ísu séna nóintafewa sísai ínáyewa wéono súwana tinówa séna emó kawáánindafa'a kesááninkai iyáfasintinke séfasefa'-arausampa'a tinkáínone súwana ²² Ísu séna sénda-aaigoni áwáuma ímba ísaraiye. Sáwí-nombo anaféúmpínkémbó naandantén-úmai sí'ó índá-i'a uwásinkaiyantena kerái kanaará kemó naanda-ánáfeumpinkemba náyááyo súwasarai kerái kanaámpókai náyauye suyaná ²³ Ísu séna érai'a séye. Kemó naanda-ánáfeumpinkemba náyááfo kesí séfasefa'-sirausampa'a kemá ímba iyáfasintinkanaumpo Maníkó kae'nárai uwátínkaraimba póna iyáfasintinkainiye súwasa ²⁴ Ísuni kísau-waasi siyáánkai-waasi mináái isésa mináfáráwái aaisambá tíyúwana ²⁵ Ísu táántowasa tuwaná séna é'a ísaraawe. Marapá'-óráá'-wáásísómbá iyáákamai-fasi'aen-aaí simáti-simati uwasá wenkóyááka-tayaaka uráawe. ²⁶ Óraa'-waasimo ontembá kembiwí ímba miyán-oro. Kempínkémbó iyáákanaemo síyawi fí'owiti wayó'á maénááwe. ²⁷ Kempínkémbó aifarí'a ónaemo síyawi seyaafá'-wáásítí kísau túwa'nai oro. ²⁸ Kemá waási úranko ímba súwa'nai íwae'a kunkáumpo kemá waási túwa'nai ónae'a kunkáumne. Sáwí-imayaafinkembo faútínkáandasafe'a puwónaumne Ísu siyáiyé.

Ísu túrambo kafíkóndarai kawé'ó uwátínkarain-aaí.

Mááka 10:46-52, Rúku 18:35-43

29 Ísuwe wení kísau-waasiye Yéríko-naopakemba kumbá sáwífa'-waasi tínaaemba kumbá ³⁰ kae'nárai túramba kafíkóndarai aanawáísára'a méсарai Ísu wétiye-ai isésarai óraaka sésarai Téfitin-andafakewi ómpo arunkái uwásinkao suyasá ³¹ misáwífa'-wáási aaisambá tiyésa sésa aai séyafo suwasarái mináái ifátuwasarai aneka'á óraaka sésarai óraakoo Téfitin-andafakewi ómpo arunkái uwásinkao wésuyana ³² Ísu aampa'ó kúmba minká koména tísai ena séna nóin-tantaara tirááimo táinda-tantaa'a uwátinkanaumno súwasarai ³³ óraakoo súramba kawea'á uwásinkao suyaná ³⁴ Ísu arumbá uwátinkena ayáámba túranka'a ta'ótorowasarai minúwóiyáámbá túramba kawea'á úmai awánésarai Ísumba arááiwa'mae kurááye.

21

Ísu Yérúsaremufa'ó kuráin-ai.

Mááka 11:1-11, Rúku 19:28-40, Yóni 12:12-19

1 Ísu wení kísau-waasisé'ó kumbá Yérúsaremu-nao'-ampa'a kumbá Órífi-omaka'-ewaa'-nao'-awi'a Pétifasi-nao'a ewaa'á wésa wení kísau-waasi kae'á máti'marena ² séna epín-dáópa'a kurékai awáneyamba moórá-poigon-awi'a tónki ánda fári'wimaraawana aráá'wara'a méraifo koawánékai ándama faútuwekai ái'mae tekaiyó. ³ Moóráwigo tuwánénamo tísai ínakai óraako ayáá'mae kónae siyé kosimámiyana séna éniфо ái'maekai kokaiyó síníye

Ísu siyáíye.

4 Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi siyáintemba Ísu miyá uráíye. Maníkón-ai simátímakowi séna

5 Sáiyóni-naopaken-kwaasisafe simátíme sé kentí kawáágó kentópa'a wempa'á témena tónki-poigo ayáá'maena téna tónki-poigon-araako ayáá'maena wétiye simátimiyo siyáíye

agaimaréna Sáiyóni-naopa'emo siyáimba Yérúsaremu-naopatafena siyáíye. Minááímó paápé índasafena Ísu kae'nárai ti'marówasarai ⁶ Ísumo súntemba miyá ésarai ⁷ tónki-poi aráá'wara'a ái'maesarai Ísumpa'a tuyasá wení kísau-waasi paákákén-únánkwátói faú'mai mimpóígón-arósáaunka'a wandaaí uwí'marówana Ísumba ayáá'mae wéguwasa ⁸ sáwífa'-waasi mésa óraa'-waasin-iyé sésa tuwímbai paákákén-únánkwátói faú'mai tuwímbai taaénama ankáimai aampa'á uwí'ma'mae wéguwana minúnánkwátóiya'e mintáénarafane támae wéguwasa ⁹ aifa'ó tun-kwáásiyé Ísun-ánaaembo tun-kwáásiyé óraaka'-oraaka'a sésa Téfitin-andafakewin-awi'a mósá

wémaraumne. Fasi'aénkó ai'maráísana kunkáiwaimba Maníkó kawel'á uwánkáiye. Wíyómpakewin-awi'a mósá maráúmne óraaka'-óraaka'a suwaná ¹⁰ Ísu Yérúsaremufa'a kúwasa tuwaantantésa tóso wéesa nááwawa wétiyo suwasá ¹¹ tuwímbai sésa Ísu Maníkón-aaimo simátímíwai Káríri-aempakemba Násareti-naopakewin-iyé siyáawe.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aai.

Mááka 11:15-19, Rúku 19:45-48, Yóni 2:13-22

¹² Suwaná Ísu Yérúsaremu-naopa'a óraa'-amaan-daumpa'a Maníkóní naaúmpa'a iyéna ámáán-daumpa'o méyámbó wéun-kwaasi tuwánéna iti'lmatuwena óntambo wéwaeron-kwaasiti taaremá tawísísuwena Maníkóntáfésa imáyáa ésa mááufu'-numamo wéamun-dumama méyámbárón-kwaasiti taaremá tawísísuwena ¹³ simátimena séna Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna kesí naantafésa sésa Maníkómpá'ó inaimó sen-dámbán-iyé wésewe agaimaréna siyáiyé. Énifo umén-dáúmpá'ó ontenkáámbá uráawe Ísu siyáiyé.

¹⁴ Ísu mináái simátimena óraa'-amaan-daumpa'a mérowasa túrambo kafíkówiye tíyayaambo táúnkowiye wempá'á tuwaná asófatinowasa ¹⁵ iyámpói mésa óraaka'-óraaka'a sésa Téfitin-andafakewin-awi'a mósá wémaraumne sumbá óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé isésa Ísumo fí'oran-kawe-kisaumo maúmba awánésa tirumbá sáwí'a uwánkesa ¹⁶ Ísuntafesa sésa iyámpóimo sáwí-aaimo wésemba ina wéisaano suwaná Ísu séna é'a wéisaunda Maníkón-aai aúfáifimba agaimakáin-aai awánaraawe. Maarán-áái siyáiyé. Túwa'nai óndasafesa pósa iyámpóiyé umarané enáwí'a mósá wémaraawe agaimaréna siyáiyé Ísu simátimena ¹⁷ tiyuwéna máápa'a kuména mindáópa'a tuwéna Pétáni-naopa'a wéna mindó'wáámbá kowaiyáiyé.

Taaigómó aáénkarain-aai.

Mááka 11:12-14,20-24

¹⁸ Pétáni-naopa'a kowáúmbe iyáfasinesa Yérúsaremu-naopa'a tumbá Ísumba áái tówana ¹⁹ moórá-taigon-awi'a fikima aankón-awáísáfa'a wérowana mintáéramba nánae séna áwáufa'a wéna awánómbe ána aantemba wérowana mintáigóntáféna séna emá ímba arambá iyáínone súwana mintáímá aáénkaraiye. ²⁰ Mintái aáénkówasa Ísuni kisa-uwaasi awánésa táátafesa ésa tiyáamba tóipimba faafésa sésa fiki-tai ááéma aáénkaraiye suwaná ²¹ Ísu séna érai'a simátime sune. Maníkóntáfé'o ímbo kael'-ímáyáámó é'o fasi'aén-ímáyáámó é'o é'a fiki-taigontafe'o súnanamo aáénkaintemba

kanaa'á miyá é'a ímba miyá aantemba é'a maanómátáfé'lo sé'lo faiwí'wé nompá'á kumuwómó síyanamo éna miyá íniye. ²² Maníkómpá'á inai sé'a fi'o-fi'on-tantaatafe'a áísai e'a timankúnkúmba ombá érai'a Maníkó kanaa'á súwa'nai uwásinkainiyemo sembá kanaa'á wétuwa'nai-iyé Ísu siyáiyé.

Nááwawa ai'maráísawa tiyáanomo siyáan-ai.

Mááka 11:27-33, Rúku 20:1-8

²³ Ísu mináái simátimena óraa'-amaan-daumpa'a iména Maníkóní ásé-ai simátimuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-ora'a'-waasiye tésa sésa nááwawa ai'maráísawa tiyéwa nááwampinkena maiyéwa fasi'aén-kísáú wémaeno. Simásimiyo suwaná ²⁴ Ísu séna aifa'á moórá-aaimo tísai ona'ó anondáámo síya'lo é'a sísai on-áái simátimenaumne. ²⁵ Ááéma Yóni nombó maitínkaraiwai Maníkówa simámakaisanawa nombá maitínkarai waásiya simámakaawanawa nombá maitínkaraiyo súwasa miwí keáímbá sésa nórásaawa sénaumno. Maníkó simámakaisana nombá maitínkaraiye senanasáámó éna nóra séra Yónin-aaisafe'a ímba érai'e siyáao síniye. ²⁶ Waási simámakaawana nombá maitínkaraiye senasasáámó ésa úwoi-waasisa sínkamonaawe. Úwoi-waasi sáwífa'-waasi Yónintafesa Maníkón-aaimo simásímakaiwai uráiyé wéseмба pósa aaisantá siyónááwe miyá keáímbá sésa ²⁷ Ísuntafesa sésa emó sísai ónda-aaisa ímba isáúmne suwaná Ísu séna ímbo simásimiya'a nááwampinkena maiyéra fasi'aén-kísáúmó maúnda-ai ímba simátimenaumne Ísu siyáiyé.

Moóráwígon-ááninkai-tai.

²⁸ Ísu mináái simátimena séna simátíménda-ai imáyáan-oro. Moóráwígo kae'iyámpóíwáráwí aifarááwíntáféna séna kesááninkoo kesí ándá-aran-kisau'fa'a kísau komauwó sisaná ²⁹ aifarááwí séna ímba siráái taiyé séna ména moórá-imayaa éna kísau komáísana ³⁰ áfákontafena séna kesí ándá-aran-kisau'fa'a kísau komauwó sisaná ewé símai ifátuwena ímba kísau maiyáiyé ³¹ Ísu simátimena tísai ena séna nááwa tifowán-áái wéisaiyo súwasa aifarááwí afowán-áái wéisaiye suwaná Ísu séna mináái imáyáa é'a simátíménda-ai isáaro. Taakisi-úmén-kwáásíyé sáwí-anka'lo nón-inine sáwí'lo on-kwáásín-owe sembánifo miwí Maníkó wení waásimo kawáánin-ampa'a ááéma wégofo kembiwíndo. ³² Yóni nombó maitínkaraiwai téna kawé'-ámbá aráátimuwa'a wenááisafe'a ímba érai'e siyáafo taakisi-úmén-kwáásíyé sáwí-anka'lo nón-inine Yónin-aaisafesa érai'e suwa'á kembiwí miwí tuwáné'a Yónin-aaisafe'a ímba érai'e sé'a kenti sáwí-imayaa ímba tuwé'a Maníkómpá'á tiyáawe Ísu siyáiyé.

Ándá-aran-kisaura'o káráwiyowi-taai.

Mááka 12:1-12, Rúku 20:9-19

³³ Ísu mináái simátimena séna moórá waé'mai-aaí simátiménda ísáaro. Moóráwigo óraa'-marawarawi ména óntan-kusai úmakena ándá-aran-kisau úmarena ándá-arankoni táúfa'a úmarena ándá-arambo mapaminanamo anombó kumínda-taufa'a úmarena óntan-damba kísaura'o káráwiyon-damba úmarena ayáátáaka fi'om-barafa'a koménae séna maankísáúrá'ó káráwiyawimo é'a kesáfé'a tuwímbai-aramba wémae'a tuwímbai kembá siyúwáaro simátimena fi'om-barafa'a koméraisana ³⁴ arambó áfumo kain-kánáá tisaná aanáfó kesí ándá-aramba komáero séna wení kísau-waasi ti'maráisasa minkísáúrá'ó káráwiyowifa'a tewasá ³⁵ ta'óto'mai moóráwigomba tufuwésa moóráwigomba tufú'marááwana púwísasa moóráwigomba óntantamba tufuwésa ándá-aramba ímbo tímémba ti'mátuwaawasa kowaná ³⁶ aanáfó aifa'á wení kísau-waasi tuwímbai ti'maréna ánaaemba sáwífa'nanka ti'maráisasa tewasá minkísáúrá'ó káráwiyowi ta'óto'mai aifa'ó uráantemba miyá ésa sáwí'a uwátinkesa ándá-aramba ímba tímémba ti'mátuwaawasa kowaná ³⁷ aanáfó ména ánaaemba séna kesááninkomba ai'maráanana wínasa wenáái isánáawe séna ai'maráisana tisasá ³⁸ minkísáúrá'ó káráwiyowi awánésa keáímbá sésa aanáfón-ááninko wétifo tufúwónanasa puwéna maankísáú ímba mainata kesáá maénae sésa ³⁹ ta'óto'mai ándá-aran-kisau fakemba famétuwesa tufúwówana pukáíye. ⁴⁰ Ísu mináái simátimena séna minkísáúgóni aanáfó tinda kísaura'o káráwiyowi nóra síníyo súwasa ⁴¹ miwí sésa misáwí-wáásí tínkaminasa puwíyana fi'on-kwaasi kesí kísaura'a káráwiyoro sínasa minkísáúrá'á káráwiyesa arambó áfumo kain-kánáá tindantemba aanáfómbá minarámbá aménááwe siyáawe.

⁴² Suwaná Ísu simátimena séna Maníkón-aaí aúfáifimba awánaraawe. Maarán-áái agaimaréna séna óntan-dambo on-kwáásí moórá-ontantafesa sáwí'a wéíye sésa maisukáawe. Ánaaemba minóntánkó áfonkaaamba uráíye. Mindá Fasi'aénkó isatá awánéta sèta fi'oran-kawe'a uráíye sune

agaimaréna siyáíye. ⁴³ Mináái imáyáa é'a simátiména sune. Maníkó kembiwí Yúndaa-waasisafena maará siyé. Kenká'á ímba kawáánónaumne séna tiyuwéna fi'onkaa-waasisafena kenká'á kawáánónaumne sínasa wení kísau maénááwe. ⁴⁴ Minóntánká'á tanaambá kofésa sáwí'a úmai ménaafo minóntánkó tufú'mai sáwí'a uwásuwainiye Ísu séna wenááisafesamo ímbo érai'emo siyawi imáyáa éna mináái siyáíye.

45 Ísu súwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáan-kawaa-waasiye isésa tááko péé súwasa sésa moóráwigo-ááninkai aaimó simbá kentáásáféna siyé sésa ándá-aran-kisaura'o káráwiyowisafenamo simbá kentáásáféna siyé sésa óntankowemo simbá kentáásáféna siyé sésa ⁴⁶ ta'óto'mai tufuwónae sésamo umbá seyaafá'-wáásí Ísuntafesa sésa Maníkón-ai simásímíwain-iyé sun-kwáásí táároi inkaisésa Ísumba ímba ta'ótoresá ifátukaawe.

22

Óraa-tanombo kauráin-ai.

Rúku 14:16-24

1 Aneka'á Ísu aai simátimindasafena waé'mai-ai simátimena séna ² Maníkó wení waásimo kawáánin-ai maarán-iyé. Moóráwigo káráwiyaiwain-ááninko aaré maíndasafena óraa-tanomba kaufónae séna ³ sáwifa'-waasi táántena séna aáno úmai tanómba tamandaaró séna ména tanómba kaumaréna wení kísau-waasi tí'maréna séna tamandaaró kosimátíméro sisasá miyá owasá ifátuwesa ímba tewaná ⁴ aneka'á kísau-waasi tí'maréna séna táántaraundawí kosimátíme'a sé'a tómbó nembá wéto'mayaan-e'a purumakawé óraa-poiye tufú'mai wégaufumpo tamandaaró. Kesááninkomo aaremó maíndara'a tamandaaró. Kosimátíméro séna tí'maráísasa miyá kosewasá ⁵ ifátuwesa ímba tembá moóráwigo wení kisaufa'a kóísana moóráwigo óntambo maínda-kisaufa'a kóísasa ⁶ tuwímbai káráwiyaiwaini kísau-waasisomba ta'óto'mai tínkamowasa púwówana ⁷ káráwiyaiwai aaisambá séna wení i-wáásí tí'maráísasa miwí tínkamowasa púwówana miwítí naampimpá'á iyamá agáéwana káwisana ⁸ káráwiyaiwai wení kísau-waasisafena séna tanómba kaufé'a táántaraundawí kesááninkoni tanómba tamandáiyawí sáwí'an-owe. ⁹ Aampaká'ó waásimo túwaandu opa'á kosaafá úmai fi'o-fi'on-kwaasi tuwáné'a simátimiyasa tanómba tamandaaró sisasá ¹⁰ wení kísau-waasi isésa aampa'á wénesa waási saafá úmai tuwánésa sáwí-waasiye kawé'-wáásiyé torupátinkesa tí'maesa tésa tómbó naan-dáúmpá'á sisipáá uráawe.

¹¹ Yúndaa-waasi aaremó máénka'o ombá tanómba nánaesamo ten-kwáásí ontará'ó tewasá kísau-waasi kawé'-únánkwátói tíméwasa urésa mindáúmpá'á imésa tómbá wénaafo minúnánkwátóimo ímbo urésamo ésa ímba tómbá imandánaáwe. Tómbó naan-dáúmpá'á sisipáá owaná káráwiyaiwai tuwánaimba moóráwigo ímba kawé'-únánkwátói uréna méraisana awánéna ¹² séna nóra séwa kawé'-únánkwátói ímba uréwa iyáano sisaná ímba aai

sisaná ¹³ káráwiyaiwai wení kísau-waasisafena simátimena séna aiyayaanka'a kárá'umai máápa'a kumeu'ó in-áémpá'a aúwéwana ifi'á téna áí'o índasafena áwááyaamba umpufuwíniye siyáiyé Ísu siyáiyé.

¹⁴ Ísu mináái simátimena séna Maníkó sáwífa'-waasi táántain-kwaasifinkemba tuwímbai aantemba wení waási-i'a wéuwatinkaiye siyáiyé.

*Taakisi-ááísáfésamo áísai uráan-aaí.
Mááka 12:13-17, Rúku 20:20-26*

¹⁵ Ísu súwasa amáán-kawaa-waasi máápa'a kumbésa keáímbá sésa nóran-aaisaawa áísai onanasááwá sáwí-aaimo sínata aafintá maenkánaumno sésa ¹⁶ miwí tínqaenka'o tirááíwáún-kwaasiye Éroti amááraawe ti'márówasa Ísumpa'a tésa sésa óraakoo érai'-waasi po Maníkóni aambó arááíwáén-aaí arupíse úmai simátimendasa ísaraumne. Waási táároi ímba inkaisé óraa'-waasiye úwoi-waasi táároi ímba inkaisé tirumbó faiyá'mai-aaí ímbo sénda arupíse úmai simátimendasa ísaraumne. ¹⁷ Simáménda-aaisa isaaó. Kanaasááwá taakisi-óntámbá Rómu-kamanisa timénaum íntaawa timénaum. Tíménda Yúndaawasisa kentáási amáamba taraisónaum íntaawa taraisónaumno. Nóran-imayaamo émo e simásimiyo suwaná ¹⁸ Ísu miwítí sáwí-imayaa iséna séna kaumbo-kae'-ááíwárá'-wáásí p'ó'a kentáfé'a sáwí-aaimo síndawe sé'a wésisai-owe. ¹⁹ Taakisi-óntámbá moórá maimaé máaraasimero súwasa maimaé máaraanamuwana ²⁰ séna nááwan-óikaana uráinkara áwí'a wéraiyo súwasa ²¹ miwí sésa Rómu-kamani-kawaagon-óikaamba isaná áwí'a wéraiye suwaná Ísu séna Rómu-kamani-kawaagonde wembá améro. Maníkóndé Maníkómbá améro súwasa ²² mináái ísówana táá'a úwasa ímba aaí sésa auwésa kuráawe.

*Pukémpinkembo iyáfasinaiyan-aaí.
Mááka 12:18-27, Rúku 20:27-40*

²³ Kuwasá Sátúsi-amaan-kawaa-waasi púwómpinkemba ímba iyáfasinanaawe sun-kwáásí p'ósa minkánaá Ísumpa'a tésa ²⁴ sésa óraakoo naaófá'á Mósesé séna moóráwigo aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba puwínana áfáko maimakéna awaaón-anondaye séna iyámpói ma'ánkáiiniye siyáiyé. ²⁵ Moórá-aaí isaaó. Moórá-kanqa maanká'á afakaeté-afarawainonda mésa tuwaaó aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana ²⁶ wenánaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana wenánaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana miyá émesa afakaeté-waasi putásaawana ²⁷ minínínkó ánaemba pukáiyé simámesa ²⁸ Ísumba áísai esa sésa miyámó ombá waási

puwíyampinkembo íyáfasinaiyan-kanaa minínímbá afakaeté-waasi tuwaainímbá éna nááwa máiniyo suwaná ²⁹ Ísu séna Maníkón-aaí aúfáifimbo agaimakón-aaí ímba kawé!-úmai isé'a Maníkóní fasi'aémbá ímba awáné'a pó'a miyáumai sáwísáwí-aaí wésewe. ³⁰ Pukémpinkemba íyáfasinesa wíyómpa'o imaiyan-kanaa aaré ímba maíyasa waaí ímba maíyamba ésa Maníkóní kísau-waasimo wíyómpa'o méraawimo ontembá minínínákwá'á miyáumai aaré ímba maíyasa waaí ímba maíyamba ónááwe. ³¹ Waási pukémpinkembo íyáfasinaiyamba simátíménda ísáaro. Maníkó simátímakomba aúfáifimba agaimakón-aaí toráumai awánaraawe. ³² Maníkó Mósesentafena maarán-áái siyáiyé. Maníkó úne. Enaíwá'ná Émbaramune Áísáakine Yékopune miwítí Maníkó úne siyáiyé. Maníkó minááímó siyáimba minkáúmbó-wáási é'a púwúwasa utaráambanifo mináái siyáimba pósa miwí úwoi méraawe Ísu súwasa ³³ wesé'o méron-kwaasi isésa táátafesa ésa sésa aaigóní áwáuma wésimasimiye siyáawe.

Aifaráán-ámáánkón-aaí.

Máaka 12:28-31, Rúku 10:25-28

³⁴ Suwaná Ísun-aaigo Sátúsi-amaan-kawaa-waasi-taai iyáákomba amáán-kawaa-waasi isésa túwaandu ésa ³⁵ miwífinkémbá moóráwigo amáámbo kawé'ó úmimo ísarowi Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae séna áisai ena séna ³⁶ óraakoo Maníkóní amáámpinkemba nóran-amaana aifaráámbán-iyó súwana ³⁷ Ísu séna Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna

Maníkómpá'á kenti Fasi'aénkómbá kentiruné

kentí imáyáawe kentimané améro

agaimaréna siyáiyé. ³⁸ Minamáámbá aifaráán-ámáámbá isaná ³⁹ miwán-ánaaenken-amaamba óraa'-amaamba maarán-ámáámbán-iyé. Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna

kesáfé-ímáyáámó ontembá kenti

waási-imayaawara'a oro

agaimaréna siyáiyé. ⁴⁰ Minkáé'-ámáánkó áfonkaamba uráísana Mósesemo fí'on-amaambo siyáine Maníkón-aaí simátímakowi siyáan-amaane me'wi-me'wiyáámbá éna kae'-ámáánkó áfonkaamba uráinka'a tawéaraapaiye Ísu siyáiyé.

Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráísitin-aaí.

Máaka 12:35-37, Rúku 20:41-44

⁴¹ Súwasa amáán-kawaa-waasi túwaandu uwaná Ísu miwí tísai ena séna ⁴² Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráísiti nááwan-andafaken-kwaasiya'iyó súwasa kentáásíwá'ná

Téfítin-andafaken-kwaasin-iyé suwaná ⁴³ Ísu séna naaófá'á Maníkóní ámútanko Téfitimba imáyáa amúwana Téfiti Káráisitintafena séna kesí Fasi'aénkón-iyé siyáimba ⁴⁴ Imó agaimakón-aufaifimba Téfiti agaimaréna séna

kesí Fasi'aénkóntáféna Maníkó séna kesiyáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mara'-ména'a ení namuro-wáási iyáakaanasa miwí tai'ánááwe

Maníkómó siyáin-aaí Téfiti siyáiyé. ⁴⁵ Miyáumai Téfiti Káráisitintafena séna kesí Fasi'aénkón-iyé siyáimbanifo nóraumaiya wemá Téfitin-andafaken-kwaasin-iyó Ísu súbma ⁴⁶ Káráisiti Téfitini Fasi'aénkó éna Téfitin-andafaken-kwaasigon-iyé súbmanifo miwí ímba kanaa'á aaí sésa táatafesa ésa minkákémbá ímba áisai úmaesa iyáawe.

23

*Ámáán-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé miwí táái.
Máaka 12:38-40, Rúku 11:39-44,47-52, Rúku 20:45-47*

¹ Ísu túwaandu urón-kwaasiye wení kísau-waasiye simátimena séna ² Maníkó iyáfasintinkaraisasa áamáambo sen-kwáásiyé áamáán-kawaa-waasiye Mósese agaimakáin-aaí toráumaimo wésimatimemba ³ isé'a arááiwaéro. Mósese siyáin-amaamba miwí tóikaken-aantemba sésa ímba wéaraiwaefo miwímó ontembá ímba oró. ⁴ Umbaitántáá'ó asááúmakesamo túwaata'mae'a korómó sésamo ímbo túwa'nai ontembá miwí umbai-áái simátimesa ímba túwa'nai ombá úwoi arááiwaéro wésewe. ⁵ Miwí sésa waási suwánésa óraa'-waasin-owe síwae sésa Mósese siyáin-amaamba agaimái anaféúmpimbá makésa túwayaanka'e tiyáánka'e kárá'umaresa miwítí wátói-araiya'a ayáátáaka'a tafétafe úmakesa naaópa'a afufumpa'á wénesa ⁶ tanómbo kaúfópa'o ombá kawé'-áémpá'á mésa áamáán-daumpa'o ombá óraa'-waasimo máépa'a imésa ⁷ waási suwánésa sésa óraa'-waasi áamáán-aaí simátíméwin-owe síwae sésa naaópa'a maru'-afufumpa'á wénesa miyámó ontáfesa aamoí wéowe.

⁸ Miwí miyá wéombanifo ímba miyán-oro. Kembiwísáfésa óraa'-waasi áamáán-aaí simátíméwi owémó siyambo é'a kímborawigo óraa'-waasi isatá wení waásisa mimbórái'a úmaisa méraumne seró. ⁹ Kempínkémbá moóráwigontafe'a óraa'-waasi kesifón-iyé sefó. Kentifo wiyómpa'a méraiye. ¹⁰ Kempínkémbá moóráwigontafe'a kentáará'á káráwiyaiwain-iyé sefó. Maníkómó iyáfasisinkaraiwai keyáá kenká'á káráwiyaundawi kemá úne. ¹¹ Kempínkémbá iyáakaanae siyawi kentí wayó'á máéro. ¹² Kentúwí'o mósá

maráiyawi Maníkó úwoi kentúwí'a múratinkainifo kentúwí'lo ímbo mósá maráiyawi Maníkó mósá tinkáiniye Ísu siyáiyé.

¹³ Ísu mináái simátimena séna áamáambo sen-kwáásiyé áamáán-kawaa-waasiye simátímenda ísáaro. Kaumbo-kael'-ááiwará'-wáásímó é'a káráwiyoro. Maníkó wení waásimo kawáánin-amba wéfaitinkaawe. Maníkó wení waásimo kawáánin-ampa'a ímba kónae sembá kónaesamo owítí aambá wéfaitinkaawe.

¹⁴ Áamáambo sen-kwáásiyé áamáán-kawaa-waasiye kaumbo-kael'-ááiwará'-wáásí é'a keto'-ínintí óntawara naankwará'á umémbá wémae'a waási suwánésa súwí'a mósá maráiwae sé'a tafísímai-inai karo'á wésewe. Mindásafe'a káráwiyoro.

¹⁵ Áamáambo sen-kwáásiyé áamáán-kawaa-waasiye kaumbo-kael'-ááiwará'-wáásí é'a simátimunda áamáán-aai arááiwaiwae sé'a saafá úmæ'e'a óraa'-nomba kofaté'a némpa'a wéne'a tuwáné'a kenti sáwi-kisau aráátiméwasa miwítí sáwi-kisau kenti sáwi-kisau gomba íyáákaraimba pó'a mindásafe'a káráwiyoro.

¹⁶ Aambó ímbo kawel'-úmaimo awánaraawi karo'á sé'a maarán-ámbá arááiwaéromo sewí káráwiyoro. Kembiwímó áamáán-aaimo sembá karo'á simátime'a sé'a óraa'-amaan-dankon-aai tika'-marésa sésa miyá ónaumnemo sembá minímáyáámó ifátuwaiyanamo éna kanaa'á íniye. Énifo kawel'-óntánkón-áwí'a korí-óntánkón-aai tika'-marésa sésa miyá ónaumnemo sembá minímáyáámó ifátuwaiyanamo éna sáwí'a íniye wésewe. ¹⁷ Minkórí-óntánkó óraa'-amaan-dankomba ímba íyáákaraiфо mindáúmpá'ó wérainda mindá kawel'-án-iyé. Kembiwí áamáán-aaisafena táako ímba péé sisa'á wéisaawe. Sáwí-imayaawara'-waasi simátimén-aai karo'-ááin-iyé. ¹⁸ Kembiwímó

ámáán-aaimo sembá karo'á simátime'a sé'a Maníkóntáfésamo póimo tufú'maimo agáén-taaregon-aai tika'-marésa sésa miyá ónaumnemo sembá minímáyáámó ifátuwaiyanamo éna kanaa'á íniye. Énifo mintáárérá'ó Maníkómbó wéamem-poigon-aai tika'-marésa sésa miyá ónaumnemo sembá minímáyáámó ifátuwaiyanamo éna sáwí'a íniye wésewe. ¹⁹ Maníkómbó ámém-poigo mintáárégómbá ímba wéiyaakaifo mintáárégó íyáákarena ámém-poi kawel'á wéiye. Kembiwí áamáán-aaisafena táako ímba péé sisa'á wéisaawe. Sáwí-imayaawara'-waasi simátiménaai karo'-ááin-iyé. ²⁰ Fasi'aén-ááímó sembá Maníkóntáfésamo póimo tufú'maimo agáén-taaregon-aaimo tika'ó marésamo sésamo

ésa mintáárégón-aaiwara'a Maníkómbó wéamem-poigon-aaiwara'a wésewe. ²¹ Fasi'aén-ááímó semba óraa'-amaan-dankon-aaimo tika'-marésamo sésamo ésa mindánkón-ááiwara Maníkó mindáúmpá'á méraiwain-aaiwara'a wésewe. ²² Wiyómpa'e simásuwesamo tika'ó marésamo sésamo ésa Maníkó mifá'á káráwiyaiwain-aaiwara'a wésewe.

²³ Ámáámbo sen-kwáásiyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásímó é'a káráwiyoro. Naaófá'ó Mósesemo siyáintemba kentí kisaufakemba kári-tonkwara'a tuwínkaa'-úmai siyáánkai maké'a moóra Maníkómbá amé'a kawé'a wée'a miyán-ámáámbá ísámae wéiyofó Mósesemo siyáin-amaamba óraa'-amaamba ifá'á tuwé'a pó'a waási ímba arupíse uwátinke'a tirumbá ímba uwátinke'a ímba Maníkóntáfé'a timankúnkúmba é'a miyámó ontáfé'a pó'a minóráá'-ámáántómbá ifá'á tukáawe. ²⁴ Aamba ímba kawé'-úmai awánaraawi karo'á sé'a maarán-ámá arááiwáéro wésemba kári'-amaamba arááiwae'a óraa'-amaamba tukáawe. Miyámó ombá tóipinkaambo wénaawiyaan-kwaasin-owe.

²⁵ Ámáámbo sen-kwáásiyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásímó é'a káráwiyoro. Anaféúné táúfa'e paáká'-aantembo wénonkwiyofó andáámpá'á sáwí'a uráisa'a pó'a kempímbá sáwífa-tantaa'a óraa'a wéraiye. ²⁶ Ámáán-kawaa-waasiono. Ámáán-aaisafena táako ímba péé sisa'a wéisaawe. Anaféúné táúfa'e andáámpá'ó non-kwiyówanamo andáámpá'é paáká'é kawé'ó intembá kentí sáwí-imayaa tuwé'a kawé'-ímáyáá úmai méraaro.

²⁷⁻²⁸ Ámáámbo sen-kwáásiyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásímó é'a káráwiyoro. Waásimo maipímbó utámakaawanamo kawáá'isasamo waási ímba awánaantemba kentirumpimbá miyá isa'á sáwí'a wéowasa waási ímba wétuwanaawe. Waásimo maipímbó utámakesamo kawé-tó'wááímó owasamó awánésamo sésa kawé'á wéowemo sentembá kembíwí tuwánésa kawé'-wáásín-owe sembánifo kentirumpimbá miyá-sáwí-tántáá'á wéraisaa' kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásín-owe.

²⁹ Ámáámbo sen-kwáásiyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásímó é'a káráwiyoro. Kentíwá'ná Maníkón-aaimo simátimakowi tinkamuwasa púwúwa'a utámakaapa'a to'waaí wéowe. Arupíse úmai méron-kwaasi tinkamuwasa púwúwa'a utámakaapa'a to'waaí wée'a ³⁰ sé'a miwí tisaafitantambo uráawi sé'a minkánáámó mérekaa kentáá síwá'námo uráantemba ímba miyásá uráusino

wésewe. ³¹ Miyámó sembá maarán-áái wése'a Maníkón-
 aai simátímakowi tínkamesa miyá-sáwí'á uráawi tírááta úne
 wése'a miwímó urántemba miyá wéowe. ³² Kentíwá'námo
 urántembo miyámó wée'a tai'ánááwe.

³³ Tai'áiyamba iyánkó póigon-araa'an-owe. Maníkó
 kembá aafimbá matinkáína'a sáwí-meyambo maíyapa'a
 ónkaifa'a komésa wété íyan-amba ímba wéraiye.
³⁴ Miyáumai kesáái simátimiyawiye aráátimiyawiye kawe'-
 ímáyaáwará'-wáásiyé ti'maráanasá kempímbá wéniya'a
 tuwímbai tínkamiyasa puwíya'a tuwímbai aaraa-táiyá'á
 tínkamiyasa puwíya'a tuwímbai kentí ámáán-daumpimpa'a
 taántámbá tínkame'a moórá-mora-naopimpa'o wéniya'o é'a
 ti'mátu'mae'a nónááwe. ³⁵ Miyámó íyana arupíse-waasimo
 tínkamom-beyamba seyaafá'-wáásítí méyámbá kentópa'a
 tíníye. Aifa'ó tufúwanamo pukáin-kwaasigon-awi'a Éperi
 ánaaemba moóráwigo Pérékáiyaan-ááninkon-awi'a Sékáráiya
 óraa'-amaan-daumpa'a mérowana moórá-aempa'a
 Maníkóntáfésamo ísámaimo póimo tufú'maimo agáún-
 ontan-taaremo wérowana moórá-aempa'a aifa'-ámáán-
 káwáágó aantemba iyún-ontama wérowana afufumpimbá
 Sékáráiya imérowasa tufúwana pukáiyé. ³⁶ Minkáé'-wáásítí
 afufumpimbó kárúraan-kwaasi tínkamuwasa pukáawiwara'a
 miwítí sáwí-meyamba káfé'o méraan-kwaasi maénááwe Ísu
 siyáiyé.

*Ísumo arumbó uwátínkarain-ai.
 Rúku 13:34-35*

³⁷ Ísu mináái simátimena Yérúsaremu-naopaken-kwaasi
 arumbá uwátínkena séna Yérúsaremu-naopaken-kwaasisono.
 Maníkón-aaimo simátímakaawi tínkambae núwasa pukáawe.
 Maníkó ti'marówasa kuwái óntantamba tínkambae núwasa
 pukáawe. Kokórigó aráátombo ayóífá'ó tínkarenamo
 káátatinkaintemba aasiyaasi-kánáá kemá miyá ónaumne
 súndanifo tínaaemba wéuwasimewe. ³⁸ Ísáaro. Maníkó
 tiyuwáína'a tu'nankáámbá ónááwe. ³⁹ Simátíme'a súné.
 Ímba úwoi suwánánááfo ánaaembo sé'o Maníkó ai'maráísana
 kunkáiwaimba Maníkó kawé'á uwánkáiyé síyanka'a aneka'á
 suwánánááwe Ísu siyáiyé.

24

*Óraa'-amaan-dambo tawisínda-aaimo siyáin-ai.
 Mááka 13:1-2, Rúku 21:5-6*

¹ Ísu mináái simátimuwasa óraa'-amaan-daumpakemba kárúwesa kúmumba wení kísau-waasi sésa óraa'-amaan-damba kawe'-námán-ifo awánaao suwaná ² Ísu séna káfé'lo awánaan-dantafe'a simátíme'a sune. Ánaaemba waási tésa mindámbá seyaafá tawísísuwesa seyaafá'-óntánkwará'le tawísísuwanaawe Ísu siyáiyé.

Sáwí-kanaa tíníyemo siyáin-ai.

Máaka 13:3-13, Rúku 21:7-19

³ Ísu mináái simátimena Órífi-omapa'a imérowasa wení kísau-waasi weyáá méropa'a tésa áisai esa sésa emó sénda nóin-kanaawa paapé ínío. Nóin-kwaamera ínataawa séta ampáánká'á emá kúminana káfé'lo wérain-tantaa'a tai'áiníyesa sénaumno suwaná ⁴ Ísu séna karo'-áái isé'a érai'e sefó káráwiyoro. ⁵ Sáwífa'-waasi tésa kesúwí'a máwatesa sésa Maníkómó íyáfasisinkarawai úne síyasa sáwífa'nanka minkáror'-ááísáfésa érai'e sénááwe. ⁶ Tiyááwemo síyan-ai némpakena'i ewaakéná'i isáiyana ímba táá'a íno. Miyán-kánáámó tinda mindá ímba seyaafá-tántáá'ó tai'áinda-waame'an-iyé. ⁷ Fí'o-fi'on-aempa'-waasi tiyánááwe. Moórá-kawaa-waasigomo éna moórá-kawaa-waasigoni amááraasafena íyáfesine tiyáaromo sínasa íyáfasinesa tiyánááwe. Fí'o-fi'om-barafa'a aawai táiniye. Fí'o-fi'om-barafa'a óraa'-mari táiniye. ⁸ Miyán-tántáá'ó paapé ina'a sé'a seyaafá-tántáá'ó tai'áinda-kanaa ímba tiyáifo iyámpóimo matinkánae owanamó óraa-ti'o intembá umbai-kánáámó tinda minkánáa paapé iye seró.

⁹ Miyán-ááímó síyasa minkákémbá kembiwí ta'óto'mai fí'owi timíyasa sáwí'a uwátinkesa tínkamiya'a puwónááwe. Kentáfésamo fasi'ámaimo méraiyantafesa fí'o-fi'on-kwaasi seyaafá'nánká tiyámba uwátinkanaawe. ¹⁰ Kesááisafesa érai'emo wésiyawifinkemba sáwífa'nanka kesáái tínaaemba uwámesa miwítí namuro-wáási moórá-morawigo aráátimesa tiyámba uwátinkanaawe. ¹¹ Sáwífa'nanka paapé ésa karo'á sésa Maníkón-ai simátimundawi úne sésa sáwífa'nanka karo'á simátimenaawe. ¹² Miyáumai sáwí-kisau wété éna óraa'a ínasa fí'owi-imayaamo émémba ifátuwesa kentáfé-ímáyáa aantemba ónááfo ¹³ ímbo ifátuwesamo kentáfésamo fasi'ámaimo méraiyawí tai'áinda-kanaara'a Maníkó tí'mai kawepá'á métinkainiye. ¹⁴ Seyaafá'-márafákén-kwáási isáiyantafe'a áse-ai Maníkó wení waásimo kawáánin-ai simátíma'mae iyíyana ánaaemba seyaafá-tántáá'á tai'áinda-kanaa tíníyé Ísu siyáiyé.

Sáwí-kanaagon-ai.

Máaka 13:14-23, Rúku 21:20-24

15 Ísu mináái simátimena séna ánaaemba sáwí'a íyan-tantaako paapé íniye. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátimakowin-awi'a Tánieri mintántáátáféna siyáiyé Ísu siyáiyé. Kemá Mátíyu sune. Maanáúfáímó torausíyawi táako péé sína'a ísáaro wésune. Ísu séna Maníkóní kawel'-náópa'a misáwí-tántáá'á paapé ínasa awánáiyamba 16 Yúndiyaa-marafa'o méraiyan-kwaasi omápata tuwaantantésa iyónááwe. 17 Ontará'ó méraiyan-kwaasi ímba naaúmpa'o iyíyamba óntama ifátuwesa úwoi tuwaantantésa iyónááwe. 18 Kísaufa'o méraiyan-kwaasi ímba naaópa'o tíyamba unáánkwátói ifátuwesa úwoi tuwaantantésa iyónááwe. 19 Tímúka'nine káfé'-iyampoiwara'-inine minkánáá sáwí'a ónááwe. 20 Tuwaantambó iyíyamba táwi'o índá-kanáa iyé'a saagaan-kánáa iyé'a únafo sé'a Maníkómpá'á inaí seró. 21 Minkánáámó tinda óraa'-umbai táiniye. Naaófá'á Maníkó maramó úmaronka'e káfé'wara'e miyán-úmbáitántáá'á ímba tiyáiyé. Ánaaenkwará'a miyán-úmbáitántáá'á ímba tíniye. 22 Miyán-úmbáitántáá'ó wéin-kanáa Maníkó ampáásé úmakaiye. Miyán-úmbáikánáámó ayáátáaka'o wérainkaka seyaafá'-wáásí ímba úwoi túnamai méraawisino. Maníkó wemparí'o úmakain-kwaasisafena imáyáa éna miyán-úmbáitántáá'á ampáásé uráiyé.

23 Ampáásémó ínasa tuwímbai simátimesa sésa Maníkómó iyáfasinankaraiwai mifál'-maafa'a méraiye síya'o é'a ímba ísáaro. 24 Tuwímbai paapé ésa karo'á sésa Maníkómó iyáfasisinkaraiwai úne síyasa tuwímbai karo'á sésa Maníkón-aaimo simátimundawi úne simátima'maesa níyamba ímbo awánen-kisau maésa Maníkómó wemparí'o úmakain-kwaasi karo'á simátinkanae sésa miyán-óráá-kísáú maénááwe. 25 Miwísáfé'a érai'-waasin-owe sefó sé'a ímba paapé uráanka'a aifa'á simátimumpo káráwiyoro.

26 Súnda-aai imáyáa é'a ánaaembo moóráwigomo kentáfénamo sénamo paapé uréna máásai-marafa'a méraiye sína'o é'a ímba koró. Moóráwigomo kentáfénamo aúpá'á méraiye sína'o é'a ímba érai'e seró. 27 Wíyómpa'o aafáyáumo tóráísasamo awánaantemba kemá waási úranko miyáumai afora'á aneka'á kumónaumne. 28 Póímo sawaímó kawáá'ipa'o náíndasafenamo embontaan-dúmágómó tatorúpaintemba Maníkó sínana súnda-aai paapé íniye Ísu siyáiyé.

*Ísumo marapá'ó kumínda-aai.
Máaka 13:24-31, Rúku 21:25-33*

29 Ísu mináái simátimena séna miyán-úmbái-tántáá'ó tinda-kanaa tai'áínana aafáúgó kumeu'á ínana wiyónko ímba sán-káínana o'á wiyómpakemba kaisínana wiyónko úwauwa ínasa ³⁰ seyaafá'-márafákén-kwáásí wiyómpa'a awánemba fi'onka'ma'mai-tantaa'a awánésa kentáfésa sésa kumínena to'mayaa wéiye sésa táátafesa wéesa ifi'á wétesa suwánemba kemá waási úranko óraa-fasi'aenkwará sáwara'a ainánká kúmóna'a suwánánááwe. ³¹ Uwíyemba wétufuwe'a wiyómpaken-kisau-waasi ti'máráanasa Maníkómó wemparí'o úmakain-kwaasi seyaafá'-márafákémbá tí'maesa moórafimba túwaandu ónááwe Ísu siyáíye.

32 Ísu mináái simátimena séna moórá naan-táígón-áwí'a fiki-taigontafe'a imáyáa úmai ísáaro. Asáómó agaínda awáné sé'a áú'o sínda-kanaa kárika'a tíníye sénááwe. ³³ Miyámó intembá kemó súnda-tantaa'a ína'a awáné sé'a kárika'a kumíníye sénááwe. ³⁴ Érai'a simátime sune. Káfé'o méraan-kwaasi tuwímbai ímbo pukáiyanka'a kemó súnda-tantaa'a paápé íníye. ³⁵ Wiyóne marawé tai'áínífo kesáái ímbo tai'áínda

úwoi waé'wae'a íníye Ísu siyáíye.

Kúmóna-kanaa waási ímba ísaraawemo siyáin-aaí.

Máaka 13:32-37, Rúku 17:26-30,34-36

³⁶ Ísu mináái simátimena séna kúmóna-kanaa aafáúmá waási ímba ísááwasa wiyómpaken-kisau-waasiwara'a ímba ísááwa'a kemá Maníkón-ááninko ímba wéisaumpo kesifo weyáá ísaraiye. ³⁷ Naaófá'á moóráwigon-awi'a Nówaamo méronka'a waási ímbo Maníkón-imáyáá ésamo maé'óntemba ánaaemba kemá waási úranko kúmóna miyá ónááwe. ³⁸ Piri'-nónkómó ímbo tínkankonka'a noné tóné wénesa tiyáámúmba wéto'waaí-esa aaré máúwasa waaí máúwasa wéuwana Nówaa nompín-táómpimba imérowasa ³⁹ piri'-nónkó táínda-aaí ísaresa ímba imáyáa ésa mérowana óraa'-a'a téna piri'-nónkó seyaafá'-wáásí tínkamuwasa putásaraawe. Miyámó uráantemba kemá waási úranko aneka'ó kúmóndara'a kentáfésamo ímbo imáyáamo iyawi miyá ónááwe. ⁴⁰ Minkánáá maará ónááwe. Kae'-wáásí kisaufa'a méreyana Maníkó moóráwigomba auwéna moóráwigomba aiyáíníye. ⁴¹ Minkánáá kae'-ínínkáí tómbá wéto'mayaan-iyana Maníkó moórá-inimba auwéna moórá-inimba aiyáíníye. ⁴² Kemá kentí Fasi'aénkómó kúmóna-kanaa ímba ísaraafo káráwiyoro. ⁴³ Simátíménda-aaí

imáyáan-oro. Naankón-afowámó umén-kwáásímó tinda-kanaamo ísarenaraa umén-kwáásímó timbá wéto'mayaan-ena awánéna watúwáísana wení naaúmpakemba umémbá ímba máísino. ⁴⁴ Miyáumai kemá waási úranko kafifímbá kumónaumpo kembiwí wéto'mayaan-e'a simu'máráaro Ísu siyáíye.

*Sáwí'a owasá kawé'á owasamó on-áái.
Rúku 12:42-46*

⁴⁵ Ísu mináái simátimena séna kawé-kísáúmó máéwi kawé'-ímáyááwará'-wáásísáfé'a sune. Wení óraako séna kesí kísau-waasiya'a káráwiye tómbá tuwímbai tíma'mae iyuwó síníye. ⁴⁶ Wení óraako téna wení kísau mo kawé'-úmaimo maínda taawánáínana kísau mo maíndawi arunkó kawé'á ína ⁴⁷ minóráákó séna kesí seyaafá'-mópáráwínká'á káráwiyuwo síníye. ⁴⁸ Énifo minkísáú-wáásígómó imáyáamo énamo kesí óraako ayáátááka'a ímba tíníye sénamo ⁴⁹ kísau-waasi tínkamenamo tómbó nénamo uwóí'-nombo wénaan-kwaasiye uwóí'o énamo ⁵⁰ wení óraakomo tinda-kanaa ímbo ísarainanamo kafifímbó téna ⁵¹ óraaka'a tatufú'mai ai'mátuwena séna kaumbo-kae'-áái'wará'-wáásímó mésamo tí'o wéisasamo ifi'ó wétesamo túwááyaambo umpufuwésamo méraapa'a kóuwo síníye Ísu siyáíye.

25

Siyáánkai-inaamaru-taai.

¹ Ísu mináái simátimena aaremó máéwini áwáuma imáyáa éna séna ánaaen-kanaamo tinda Maníkó wení waásimo kawáánin-aaí maarán-íye. Aaremó maíndawi tómbá náíyanesa siyáánkai-inaamaru ómbá kúra'maesa aampakémbá koáikaawe. ² Minárásísómbá séfataase sáwí-imayaawara'a owasá séfataase kawé'-ímáyááwará'á owasá ³ sáwí-imayaawara'-arasi ómbá kurarésa fi'on-anafeumpimba iyamó káínda-nomba ímba fatiyowasa ⁴ kawé'-ímáyááwará'-árásí ómbá kurarésa fi'on-anafeumpinkwara'a iyamó káínda-nomba fatiyésa ⁵ aaremó maíndawimba koamu'makáawana ímba ááema tisasá tógáfaa'a isasá tún-kwaiguráawe.

⁶ Tún-kwéraawana nó'waan-afufuntamba moóráwigo táántena séna wétifo koaiyánáisiye sisasá ⁷ misiyáánkái-árásí iyáfasinesa ómbá to'maesa kombá ⁸ sáwí-imayaawara'-arasi kawé'-ímáyááwará'-árásísáfésa sésa kentáásí iyamá pisináínifo nombá fatísimero sewasá ⁹ miwí sésa kesááwará'á miyáumai wétai'aifo nombó fatiyón-daumpakemba koméyámbáráaro sewasá ¹⁰ wégowana

aaremó maíndawi tisasá séfataase-arasi to'mayaa úmaimo méraawi wesé'lo tómbó náiyanesa naaúmpa'a iyówana ¹¹ ontá wisúwáísasa miséfátáásé-árásí nombó fatiyónaesamo kówai tésa óraaka'a sésa óraakoo ontá tisinkaaó sewaná ¹² ímba awánáúnda-arasi ombá pó'a ímba ontá titinkánaumne siyáiyé. ¹³ Ísu simátimena séna miyáumai kemó kúmónda-kanaa ímba ísarenka'a kumónaumpo káráwiye'a méraaro Ísu siyáiyé.

*Kaumbo-kísáú-wáásí táái.
Rúku 19:11-27*

¹⁴ Ísu mináái simátimena séna ánaaen-kanaamo tinda Maníkó wení waásimo kawáánin-aaí maarán-iye. Moórá-oraako némpa'a wááu koménae séna wení kísau-waasi táántena séna kesí óntanka'a káráwiyo séna ¹⁵ moóráwigo wení kísau kawé-kísáúmó máisanamo awánaiwaintafena séna kesí óntamba séfataase-unamba káráwiyuwo séna aména moóráwigo wení kísau kárika'lo kawé-kísáúmó máiwaintafena séna kesí óntamba kae'-únámbá káráwiyuwo séna aména moóráwigo wení kísau kárikísau máiwaintafena séna kesí óntamba moórá-unamba káráwiyuwo séna aména tiyuwéna némpa'-marafa'a kóísana ¹⁶ séfataase-unan-ontambo maiyáiwai minóntántámbá kísau maimaéna wéwena fí'omba séfataase-unan-ontamba máisana ¹⁷ moóráwigo kae'-únán-óntámbó maiyáiwai minóntántámbá kísau wémaena fí'omba kae'-únámbá máisana ¹⁸ moóráwigo moórá-unan-ontambo maiyáiwai minóntántámbá ímba kísau maéna úwoi marafímbá utámakaiye.

¹⁹ Utámakaisasa miyá wéowana miwítí óraako ayáátáaka'a kuróm-bapa'a mifá'á ména ánaaemba téna wááumo tímakaunda-ontamba torupámai awánánae séna táántaisasa ²⁰ tésa séfataase-unan-ontambo maiyáiwai maimaéna máaraanamena séna séfataase-unan-ontambo símakaandarakemba kísau wémae'a fí'omba séfataase-unan-ontamba maiyáumne sisaná ²¹ óraako séna kesí kísau-waasigo kawé'á óne. Kentáfémo imáyáamo émo káritantaaka'lo kawé'ó úmaimo káráwiyaandantemba sáwifantantaaka'a káráwiyinone. Kesirunkómó aamoimó intembá kesé'a taménana enarunkó aamoí íno sisaná ²² kae'-únán-óntámbó maiyáiwai maimaéna máaraanamena séna kae'-únán-óntámbó símakaandarakemba kísau wémae'a fí'omba kae'-únán-óntámbá maiyáumne sisaná ²³ óraako séna kesí kísau-waasigo kawé'á óne. Kentáfémo imáyáamo émo káritantaaka'lo kawé'ó úmaimo káráwiyaandantemba sáwifantantaaka'a káráwiyinone. Kesirunkómó aamoimó intembá

kesé'a taménana enarunkó aamoí íno sisaná ²⁴ moórá-unan-ontambo maiyáiwai maimaéna máaraanamena séna emá fasi'aén-kwáásí emá fi'owiti kisaarakemba tómbá wéne fi'owiti kisaarakemba úwoi wéne wémandaana'a ²⁵ enáároi inkaisé'a ení óntantamba kísau ímba maúnda úwoi aúpá'á makáumpo ení óntamba máinone sisaná ²⁶ óraako séna sáwí-kísau-waasigo kafóná-waasi po kentáfémo sémo fi'owiti kisaarakemba tómbá wéne fi'owiti kisaarakemba úwoi wéne wémandaana'a óne sénda po ²⁷ kesí óntambo seyaafá'-wáásítí óntambo maráán-daumpa'o makáandaraka t'éla kesí óntankwara a'wáá-ontankwara'a máúsino séna ²⁸ weni kísau-waasisafena séna minóntámbá maiyé'a siyáánkai-unan-ontambo tokáiwaimba áméro. ²⁹ Sáwífa-tantaaka'o kawé'-úmaimo káráwisinkaiwaimba moórámora-tantaa'a aménana káráwisinkainifo ímbo kawé'-úmaimo káráwisinkaindawimpakemba makáimba méraana'a ³⁰ misáwí-kísáú-wáásígómbá áí'mae'a máápa'a múra auwáiyana kumeu'-áémpá'á tí'o wéisasamo ifi'ó wétesamo túwáayaambo umpufuwésamo méraapa'a wíniye siyáiyé Ísu siyáiyé.

Ísu méraawini áwáusafenamo tísai índa-aai.

³¹ Ísu mináái simátimena séna kemá waasi úranko ánaaembo kúmóndara'a ságaenkwará wiyómpaken-kísau-waasiwara'a káráwiyaundawi pó'a kúmónasa ³² seyaafá'-márafákén-kwáásí kesúranka'a túwaandu íya'a sipisípi-poiye méme-poiya'emo káráwiyaiwaimo tuwímbaraintemba minkwáásísómbá miyáumai tuwímbake'a ³³ tuwímbai siyáánúrapa'a mótinke'a tuwímbai siyáánaepa'a métinke'a ³⁴ káráwiyaundawi siyáánúrapa'o méraiyan-kwaasisafe'a séla kesifo kawé'ó uwátínkáiwain-owe. Maníkó maramó úmakonka'a ken-ímáyáá éna kentí maru'á to'mayaa úmakaifo mifá'á taméarao. ³⁵ Kawé'á uwásinke'a kembó sááimo tówa'o méraawanda tómbá simé'a nombá simé'a fi'om-bapaken-kwaasimo ówánda aamoí uwásinke'a kentí naaúmpa'a mósá wésinke'a ³⁶ unáánkwátói-iyaimbo ówánda wésime'a sí'o úmba wégarawiye'a ándáfa'o maéwánda wésuwa'nai-e'a miyá uwásinkaraawe. Miyán-áái senasá ³⁷ arupíse úmaimo méraawi sísaí esa sésa Fasi'aénkóo nó'waiya embó ááimo tówamo méronda tóné noné amétaawa ³⁸ nóin-kanaawa fi'om-bapaken-kwaasiyaambo undá aamoí uwánketa kentáásí naaúmpa'a mósá ankétaawa nó'waiya unáánkwátói-iyaimbo undá amétaawa ³⁹ nó'waiya áí'o úmba áwa'nai étaawa nó'waiya ándáfa'o maúnda áwa'nai uráumno síya'a ⁴⁰ káráwiyaundawi séla érai'a simátime sune. Kesí waásimo úwoi-waasimo miyáumaimo túwa'nai uráamba mindá kembán-íye simátimenaumne.

41 Miyá simátime'a siyáánaepa'o méraiyan-kwaasisafe'a sé'a Maníkó sáwí'a uwátinkaindawin-ofo siyuwé'a kóro. Maníkó waántáwankone wení kísau-waasiye imáyáa éna óraa'-iyama to'mayaa uwátinkaraisana kámakama'a wéena ímba písínáipa'a mifá'á koméraaro. 42 Kembó sááimo tówa'o méraawanda tóné noné ímba simé'a 43 fí'om-bapaken-kwaasimo ówánda ímba aamoí uwásinke'a kentí naaúmpa'a ímba mósá sinké'a unáánkwátói-iyaimbo ówánda ímba simé'a sí'o úmba ímba súwa'nai e'a ándáfa'o maéwánda ímba súwa'nai e'a miyá uwásinkaraawe. Miyán-áái senasá 44 sí'sai esa sésa Fasi'aénkóo nó'waiya embó ááimo tówamo méronda tóné noné ímba amétaawa nó'waiya fí'om-bapaken-kwaasiyaambo undá ímba aamoí uwánketa kentáásí naaúmpa'a ímba mósá ankétaawa nó'waiya unáánkwátói-iyaimbo undá ímba amétaawa nó'waiya áí'o úmba ímba áwa'nai étaawa nó'waiya ándáfa'o maúnda ímba áwa'nai uráumno síya'a 45 kemá sé'a érai'a simátime sune. Kesí waásimo úwoi-waasimo ímbo túwa'nai uráamba mindá kembán-iyé simátimenaumne.

46 Miyán-áái simátime'a aái senasá miwítí sáwí-meyambo ímbo tai'áinanamo waé'wae'o índa-aempa'a komaé'mae'a ónááfo arupise úmairimo méraawi aú'la úmai maé'mae'a ónááwe Ísu siyáiyé.

26

Ísumbo tufuwíyan-aaimo siyáan-aaí.

Máaka 14:1-2, Rúku 22:1-2, Yóni 11:45-53

1-2 Ísu mifí'ó-fí'ón-áái wení kísau-waasisafena simátímakaiye. Naaófá'ó Maníkó Yúndaa-waasi tíyótimo í-tánón-kánáa imáyáa éna séna kae'-nó'wáámbá waésa tíyótimo í-tánón-kánáa tinda kembá ta'óto'mai aaraa-táiyá'á sínkamiya'a puwónaumne Ísu wení kísau-waasisafena simátímakaiye.

3 Simátimuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraal-waasiye aifa'-ámáán-káwáágón-áwí'a Káyafaasini naaúmpa'a túwaandu urésa 4 sésa nóraumaisaawa aúpá'á Ísumba ta'óto'maisaawa tufuwónaumno. 5 Seyaafá'-wáásí tíyááfainifo tanómbo kaufíyan-kanaara'a ínta tufuwónaumne siyáawe.

Ísumbo asaa-wiyúm-básáwémbó a'ánkarain-aaí.

Máaka 14:3-9, Yóni 12:1-8

6 Suwaná Ísu Pétáni-naopa'a koména moóráwígon-awí'a Sáímonini naaúmpa'a áumo námombo kón-kwaasigoni naaúmpa'a ména tómbá wénowana ⁷ moórá-ininko iyéna asaa-wiyúmbó úm-basawemba óraa'-ontankakemba méyámbakaim-basawemba maimaéna iyúmba Ísu a'nómpímbá fatímarowasa ⁸ wení kísau-waasi awánésa aaisambá sésa nóra sénawa mimbásáwémbá úwoi fatiyankaiyo. ⁹ Mimbásáwémbó fí'owi timénamo óraa'-ontambo maiyénamo ímbo óntamo makáan-kwaasi tíméraambaniye suwaná ¹⁰ Ísu iséna séna ifátuwe'a ímba aaisambá aééro. Kawe'á asínkáíye. ¹¹ Ímbo óntamo máráan-kwaasi kesé'a maé'mae'a wéiya'a túwa'nai ónae sé'a túwa'nai ónááfo kemá kesé'a marapá'á ímba maé'mae'a ónaumne. ¹² Púwóndara'a masawémbe asínkésa utánáafo minínínkó é'a masawémbe asínkáíye. ¹³ Érai'a sumpo ísáaro. Kesí ásé-aaí seyaafá'-mápá'á simátimesa minínínkómó uwásínkáín-aaí simátimiyasa tááka'a maránááwe Ísu siyáíye.

Yúndasi Ísuni pintaru'ó maiyáin-aaí.

Mááka 14:10-11, Rúku 22:3-6

¹⁴ Súwana Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwígon-awí'a Yúndasi moórá-awí'a Ísakerioti óraa'-amaan-kísau-waasifa'a wéna ¹⁵ séna Ísumbo ta'ótoraimo aráátíména'o é'a nóraumaimeyana siménaao súwasa moórá-waai úmai siyáánkai-ontamba ³⁰ ontamba toráumai ámúwana Yúndasi maimaéna ¹⁶ wéna nóraumaiya Ísumba aráátíménasawa ta'ótoranaao-imayaa ómbarena úmaena kuráíye.

Tíyótaimo í-tánómbó kauráan-aaí.

Mááka 14:12-21, Rúku 22:7-14,21-23, Yóni 13:21-30

¹⁷ Yúndaa-waasi ímbo intóráín-tantaa'wara-pereti agáúnkanaa aifa-kánáá túntemba wení kísau-waasi Ísumba taáisai esa sésa nááfara tíyótaimo í-tánómbá kogaufónaumno suwaná ¹⁸ Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a wékai moórá-waasigontafe sékai kentáásí óraako séna kesí kanaamá tísatá kesí kísau-waasise'a ení naaúmpa'a tíyótaimo í-tánómbá nánaumne wésiye kosimámekaiyo súwasarai ¹⁹ Ísumo súntemba miyá ésarai minká'á tanómba kauwánkaraaye.

²⁰ Tanómba kaumakóyasa fenómpinka'a Ísu wení kísau-waasi wésa mindáúmpá'á imésa ²¹ tómbá wémandesa uwaná Ísu séna kempínkémbá moóráwigo kembá namuro-wáásí aráátiminiye súwana ²² tirunkó umbaí tówasa moórámora áísai esa sésa Fasi'aénkóo kewá'íyo símaesa kuwaná ²³ Ísu séna moóráwigo wení tón-ayai maimaéna kesé'o

moóra-taufapimba tú'maimo náíndawi wemá kembó namuro-wáásímó aráátimindawin-iyé. ²⁴ Naaófá'á Maníkón-
 aai aúfáífimba agaimaréna séna waási úranko puwíniye
 siyáintemba pó'a púwónana namuro-wáásímó aráátimindawi
 sáwí-meyamba máiniye. Wembó ímbo ma'ánkaraankakaa
 kawel'á isinó Ísu súwana ²⁵ Yúndasi wembó aráátimindawi
 séna óraakoo kentáféwa sénó súwana Ísu séna é'a séne
 siyáiyé.

*Ísu wení kísau-waasi tómbó tímakain-
 aai.*

Mááka 14:22-26, Rúku 22:15-20, 1 Kórinti 11:23-25

²⁶ Súwasa tómbá wénowana Ísu péréti maisoréna
 Maníkómpá'á súwiyo séna tafámbai wení kísau-waasi tiména
 séna mindá kesún-ifo maimái naaró séna ²⁷ ándá-aran-
 dombo wéron-anafeumba maisoréna Maníkómpá'á súwiyo
 séna tiména séna seyaafá'á naaró. ²⁸ Mindá kesí naaén-iyé.
 Kesí naaemá sáwífa'-waasisafena kumínda póna Maníkó
 sáwí-imayaa maitiyuwéna séna kesé'a kááisamai méraiwaé
 séna mináú-áái símai kááisamakaiye. ²⁹ Simátíme sune.
 Fí'onkwara'a ándá-aran-domba ímbo nánaumpo kesifo wení
 waásimo kawáánipa'a kesé'o méraiyaamba ándá-aran-domba
 aú-nomba nánaumne Ísu súwasa ³⁰ Maníkóntáfésa ísámai imá
 simásuwesa mindáúmpá'á tuwésa Órífi-omapa'a iyáawe.

*Pítaa ánaaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-
 aai.*

Mááka 14:27-31, Rúku 22:31-34, Yóni 13:36-38

³¹ Órífi-omapa'a imérowana Ísu simátiména séna Maníkón-
 aai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkó séna
 sipisípiya'o kawáániwaimba tufúwónasa
 sipisípisomba wété ónááwe Maníkó siyáiyé
 siyáimba póna káfé'-no'waamba táá'a ína'a siyuwé'a wété
 ónááwe. ³² Énifo púwónasa utámaraiya iyáfasine'a kentí
 aifa'á Kárirí-aempa kona'á kesínaaemba kónááwe Ísu súwana
³³ Pítaa séna seyaafá'nánká auwésa wété ónááfo kemá ímbo
 miyá ónaumne súwana ³⁴ Ísu séna érai'a simáme sune.
 Káfé'-no'waamba kokórigó ímbo ááimo siyáindara'a emá
 kaumbo-íká'á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasiye sínone
 Ísu Pítaantafena súwana ³⁵ Pítaa séna enté'o sínkamonae
 íya'o é'a ímbo auwé'a kónaumne súwasa wení kísau-waasi
 seyaafá'á miyá simásaraawe.

*Ísu Kétésémánifa'a inaimó siyáin-
 aai.*

Mááka 14:32-42, Rúku 22:39-46

³⁶ Seyaafá'á miyá simásuwesa Ísuwe wení kísau-waasiye
 taaiyámófa'a áwí'a Kétésémánifa'a komésa Ísu simátiména
 séna maanká'-mérayi'a Maníkómpá inái kosenó séna

³⁷ Pítaane Sépétin-ááninkaiye tí'maena komérowana umbai-tántáákó arumbá sáwí'a úwana ³⁸ simátimena séna kesirunkó umbaisé'a taisá pó'a púwóraantamba wéune. Maanká'-mé'a kesé'a káráwiyoro séna ³⁹ tiyuwéna ewaa'á wéna Maníkó óraakon-iyé séna mara'á kumbéna inañfinkémbá séna kesifóo emó kanaán-iyé sémo e maanúmbái-tántáá'ó kempá'ó tinda maisiyuwé éniфо ímba kesí imáyáan-ifo ení imáyáa arááiwaéno Ísu siyáiyé.

⁴⁰ Ísu inái simásuwena wení kísau-waasiyaufa'a téna tatuwánómba tún-kwaigurówana tatúséna Pítaantafena séna ímba kanaará'á kárika'a kesé'a káráwimai méraane. ⁴¹ Waántáwanko tísai úmai isánae-aai kempá'á sifáínifo Maníkómpá'á inái seró. Imáyáago ewé sisaná áugo umbaimó wétaimba mindá aúgáfaa'a wéiyé simátimena ⁴² aneka'á tiyuwéna ewaa'á wéna Maníkómpá'á inañfinkémbá séna minúmbái-tántáá'á empá'á úwoi tíníyemo sina'ó é'a emó sindantembá miyá ónaumne siyáiyé.

⁴³ Ísu inái kosimásuwena wení kísau-waasiyaufa'a téna tatuwánómba tún-kwaigurésa tógáfaate'a wéuwana ⁴⁴ aneka'á tiyuwéna ewaa'á wéna súntemba aneka'á inái kosimásuwena kouweréna ⁴⁵ minkáúmbónárausafena séna tímó waiguré'ó méraamba kembá waási úrankomba sáwí'ó on-kwáási aráátiminasa ta'ótoraiyan-kanaa wétifo ⁴⁶ iyáfasinewata wétiyapata konó. Kembó aráátimindawi wétiye Ísu siyáiyé.

Ísumbo ta'ótokaan-aai.

Máaka 14:43-50, Rúku 22:47-53, Yóni 18:3-12

⁴⁷ Ísu mináái wésuwana wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwigo-awi'a Yúndasi tumba wesé'a sáwífa'-waasi taánáinkwara paepáé'wara'a maimaé tumbá óraa'-amaan-kísau-waasiye Yúndaa-oraa'-waasiye miwí ti'márówasa tumbá ⁴⁸ ááema Yúndasi Ísumbo aráátimindasafena simátimena séna aaweyáámó uwánkáandawimba ta'ótóráaro siyónka'a ⁴⁹ póna Yúndasi Ísumpa'a téna séna óraakoo méraano wésena aaweyáá wéuwankowana ⁵⁰ Ísu séna kesí waásiyo emó ónaemo sinda-í'a uwó súwasa wesé'ó tuwái Ísumba ta'ótórówana ⁵¹ Ísuni kísau-waasifinkemba moóráwigo paepáé'a awáúfinkémbá mósá taútuwena aifa'-ámáan-káwáágóni kísau-waasion-áa'a fagáúsuwowana ⁵² Ísu wentáféna séna ení paepáé'a awáúfá'á wiyuwó. Paepáétambo tínkamian-kwaasi anondáámo ésa paepáétamba tínkamiyasa puwónááwe. ⁵³ Maarásáfé'a imáyáan-oro. Kesifontáfé'ó sé'ó súwa'nai uwómó senanamó éna wiyómpaken-kísau-waasisomba

sáwífa'nanka ímbo kanaamó torausónááwi minúwóiyáámbá ti'maránasa súwa'nai ónááwe. ⁵⁴ Miyámó súndaraka Maníkón-*aai* aúfáifimba agaimakáin-umbai-tantaa'a kempá'á ímbo tisinó. Énifo siyáintemba miyáumai paápé íniye

Ísu siyáíye.

⁵⁵ Ísu mináái simátimena tun-kwáásísáféna séna kentáfé'a umen-kwáásín-iyé sé'a pó'a taanáinkwara paepáé'wara'a maimaé'a kembá ta'ótoranae sé'a wétewe. Sáwífa-kanaa óraa'-amaan-daumpa'a kesááimo wésimatimundara'a ímbo kembá ta'ótokaawe. ⁵⁶ Naaófá'á Maníkón-*aaimo* simátímakowi aúfáifimbo agaimakáan-*aai* kembó miyámó uwásínkéne'a wétewe súwasa wení kísau-waasi seyaafá'á inkaisésa auwésa wété uráawe.

*Óraa'-waasi Ísumba aaiimbó ánkaraan-*aai*.*

Máaka 14:53-65, Rúku 22:54-55,63-71, Yóni 18:13-14,19-24

⁵⁷ Wení kísau-waasi inkaisésa auwésa kóuwasa Ísumbo ta'ótórówi áí'maesa aifa'-ámáán-káwáágón-áwí'a Káyafaasini naaúmpa'a móankesa mindaúmpá'á ámáambo sun-kwáásíyé Yúndaa-*oraa'-waasiye* túwaandu urón-daumpa'a móankowana ⁵⁸ Pítaa tínaaemba nénka'o témomba aifa'-ámáán-káwáágóní máapa'-ontafinkemba iyéna naamaáífa ména Ísun-ane'ó paápé índamo awánáindasafena i-wáásísé méraiye.

⁵⁹ Pítaa mérowasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-*oraa'-waasiye* seyaafá'nánká Ísumba tufuwíyana puwíniye-*aaigoni* áwáuma saafá uwaná ⁶⁰ ímbo wérowasa Ísuntafesa mósimesi-*aai* sésa ímbo moór-*aai* suwasá kae'-wáásígórái iyáfasinesarai ⁶¹ karo'á sésarai wemó sisatáámó isáúndasa óraa'-amaan-damba Maníkóní naambá kanaa tawísísuwe'a kaumbo-kánáá maisuwé'a ónaumne siyáíye suyaná ⁶² aifa'-ámáán-káwáágó iyáfasinena Ísumba áísai ena séna mindárimo simánkaayan-*aai* anondáá ína sínono súwana ⁶³ Ísu iséna ímbo aai súwana aifa'-ámáán-káwáágó séna Maníkó fasi'aénkwáráwín-aúranka'a emá méma áísai onda-áái érai'-*aai* aantemba simásimiyo. Maníkómó iyáfasinankarawai Káráísiti Maníkón-*áaninkowa'onompo* simásimiyo súwana ⁶⁴ Ísu séna é'a sémpo simátimé'a sune. Ánaaemba suwánáíya'a kemá waási úranko Maníkó fasi'aénkón-*ayáánúrapa'a* fasi'aén-*áémpá* imé'a ainánká'á kumónaumne Ísu súwana ⁶⁵ aifa'-ámáán-káwáágón-*arunko* sáwí'a úwana wení unáankwátói tafétuwena séna Maníkómbá

karaánáá'a ankéna wesáféna sifó minááisáféta aaifimbá maenkéta fí'on-aaimo simánkáamba saafá únda póta ifátá tuwéta Maníkómbó símaimo sáwí'o uwánkáintafeta ⁶⁶ nórásaawa ónaumno súwasa sáwí'an-ifo tufuwíyana puwíno sésa ⁶⁷ Ísumba tuwiyáái wi'ankésa tufuwésa tiyáántambo tufúwún-kwaasi ⁶⁸ karaánáá'a sésa esáfé sé Maníkó iyáfasisinkaraiwai únemo séndawi ómpo kemá nááwa tufúnái simásimiyo siyáawe.

Pítaa ímbo awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aai.

Máaka 14:66-72, Rúku 22:56-62, Yóni 18:15-18,25-27

⁶⁹ Pítaa naamaáifa mérowana aifa'-ámáán-káwáágóni kísau mo maún-arasigo awánéna wempá'á téna séna Káriri-aempakewise'o maéndawi óne súwana ⁷⁰ Pítaa seyaafá'-wáási túranka'a séna emó sénda-aai sááko ímba kawel'án-ye simásuwena ⁷¹ máápa'-ontafimba komérowana aneka'á moórá kísau mo maún-inaamarugo awánéna méron-kwaasisafena séna minkwáásígó Ísu Násareti-naopakewiye'o máiwain-ye súwana ⁷² Pítaa aika'á maréna séna ímbo awánáúnda-waasin-ye simásuwena mérowasa ⁷³ káríka'a mésa Pítaampa'a tésa sésa Ísuni kísau-waasi miyán-kwáási méraawataamo awánemaundantenkaan-kwaasiyaamba éma mináémpákén-kwáási tááiyaamba wésene suwaná ⁷⁴ Pítaa séna karo'-ááímó wésenanamo éna Maníkó sínkaminiye. Sewímbá ímbo awánáúnda-waasin-ye súwana kokórigo áái súwana ⁷⁵ Pítaa Ísumo simámakon-aai ááka'-maréna miyá siyónka'a kokórigo ááimo ímbo siyáindara'a emá kaumbo-íká'á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasin-ye sínone siyónka'a mináái ááka'-maréna máápa'a kuména áfááraumai ifi'á taráiyé.

27

Ísumba Páiratimpa'o áí'mae kuráan-aai.

Máaka 15:1, Rúku 23:1-2, Yóni 18:28-32

¹ Úwasa aafáúmó iyáúsunka'a óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraal-waasiye Ísumbo tufuwíyanamo puwínda-aai símai tarímaresa ² Ísumba ayáánka'a kárá'umaresa áí'maesa Rómu-kamani-kawaagon-awi'a Páiratimpa'a kuráawe.

Yúndasi pukáin-aai.

Aantá-waasi 1:18-19

³ Páiratimpa'a kuwaná Yúndasi Ísuni pintaru'ó maiyówi Ísu puwíníyemo sun-áái iséna ímbo miyá oráámbá kemá sáwí'a uráumne séna pintaru'ó ésamo ámakon-ontamba 30

ontamba maimaéna óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-
 oraa'-waasiye miwífá'á wéna séna ⁴ ímba sáwí'a uráin-
 kwaasi aráátimuna'a tufuwónae'a wéomba kemá mindá
 sáwí'a uráumne súwasa miwí sésa ímba kentáánén-ifo endén-
 iye suwaná ⁵ Yúndasi minóntámbá óraa'-amaan-daumpa'a
 metuwéna tiyuwéna ándá maimaéna waanda'á faráiyé.

⁶ Yúndasi minóntámbá óraa'-amaan-daumpa'a
 metuwówasa óraa'-amaan-kisau-waasi maésa sésa
 maanóntámbá pintaru'-óntámbá póta seyaafá'-wáásímó
 Maníkóntáfésamo imáyáamo ésamo maráán-ontampimbo
 maráandasa kentáási ámáámbo taraisónaumne simásuwesa
⁷ minóntánkón-aaí sésa mimbórá-áái sésa minóntántámbá
 moórá-marama sawemó om-bárámá méyámbakaanasasa
 mimbárafímbá fí'om-barafaken-kwaasi puwíyan-kwaasi
 utánaáwe siyáawe.

⁸ Miyá uráantafesa mimbárasáfésa sésa pintaru'-
 marámán-iyé siyáawasa káfé'wara'a miyá wésewe.

⁹ Óraa'-amaan-kisau-waasi miyán-áái wésesa mimbárámá
 méyámbakaamba Maníkón-aaímo simátímakowin-awi'a
 Yéremayaamo siyáin-aaí

paápé uráiyé. Yéremaya séna

Ísarerin-aísaafitantambo uráawi tuwímbai mimbórá-áái sésa
 moóráwigombo pintaru'ó

íyan-ontamba ³⁰ ontamba maimaésa ¹⁰ sawemó
 wéom-barama méyámbakaamba Fasi'aénkómó
 simásímakaintemba miyá onááwe

Yéremayaamo siyáintemba pósa miyá uráawe.

Páirati Ísumbo áisai uráin-aaí.

Máaka 15:2-5, Rúku 23:3-5, Yóni 18:33-38

¹¹ Ísu Rómu-kamani-kawaagon-aúranka'a mérowana áisai
 ena séna Yúndaa-waasiti kawáágówá ónó súwana Ísu séna
 é'a séne súwasa ¹² óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-
 oraa'-waasiye fí'o-fi'on-aaisafesa aaifímbá maénkówana Ísu iséna
 ímba aaí súwana ¹³ Páirati Ísumba áisai ena séna sáwífa'-
 aaí wésimankaafo ína wéisaano súwana ¹⁴ Ísu iséna seyaafá'-
 ááisáféna ímba anondáá súwana kámáni-kawaago Páirati
 sáwífa'-imayaa uráimbaniye.

Ísumba tufuwíyana puwínomo siyáin-aaí.

Máaka 15:6-15, Rúku 23:13-25, Yóni 18:39-19:16

¹⁵ Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tíyótai í-tánón-kánáa
 túntemba Rómu-kamani-kawaago séna seyaafá'nánká
 túwaandu urésa aamoí ésa ándáfa'o mérain-kwaasigon-
 awi'a síya'a faútuwanaumne séna minkánáa miyáumai

ándá-waasi faútínkáíye. ¹⁶ minkánáá moóráwígon-awí'a Párápási seyaafá'nánká wenáái ísarowí ándáfa'a mérowasa ¹⁷ sáwífa'-waasi túwaandu urówana Páírati tísai ena séna ándáfa'o méraan-kwaasifinkemba moóráwígon-awí'a síya'a faú'auwaano. Párápásiya'i Ísu Maníkómó íyáfasinankaraiwaiye wésewina'iyó séna ¹⁸ Páírati imáyáa éna séna óraa'-amaan-kisau-waasi Ísuntafesa íмба óraa'-waasi-i'a ínkwaé sésa ta'óto'maesa ke maúndafa'a áí'maesa tíyáawe séna mináái tísai uráíye.

¹⁹ Páírati mináái tísai ena aaimó ísón-daumpa'a mérowana awaainínkó moóráwígomba ai'marówana wempá'á téna séna enawaainínkó séna nó'waamba kaaimbá awánáúnda minkwáásígó íмба sáwí'a uráísana sirunkó umbaí wétaifo íмба aafimbá maenkaaó enawaainínkó siyé kosimámakaiye.

²⁰ Awaainínkón-áái kosimámuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaá-óraa'-waasiye úwoi-waasi sáwífa'nanka wa'wisésa sésa Páíratintafela séla Párápásimba faú'áúwénasa Ísumba tufíyana puwíno simáméro simátímúwana ²¹ Páírati anéka'á tísai ena séna minkáé'-wáásifínkémhá nááwana faú'auwanaumno súwasa miwí sésa Párápásimba faú'auwaaó suwaná ²² Páírati séna Ísumba Maníkómó íyáfasinankaraiwainemo sewímbá nóra ónaumno súwasa seyaafá sésa aaraa-táiyá'á tufíyana puwíno suwaná ²³ Páírati séna nóra-sawira uráíyo súwasa óraaka sésa aaraa-táiyá'á tufíyana puwíno aantemba siyáawe.

²⁴ Miyá aantemba suwaná Páírati miwí táái íмба kanaa'á taraisónaumne-imayaa éna seyaafá'-wáásí tíyáafo séna táúfapimba nombá fatímarena seyaafá'-wáásí túranka'a aiyowái'a éna ayáámba non-kwiyéna séna miwámó puwínda-umbai-tantaako kesiyáámpimba íмба wéraifo kentiyáámpimba wéraiye súwasa ²⁵ seyaafá sésa puwínata mimbéyámbá kentáásísaafitantambo íyawiseta maénaumne suwaná ²⁶ Páírati Párápásimba faú'auwena i-wáásí simátimuwasa Ísumba áwíyandasamba áwiyonku'-nowana Páírati séna áí'mae aaraa-táiyá'á tufuwíyana puwíno séna Ísumba i-wáásí tímakaiye.

*I-wáásí Ísumba karaánáá'o ánkaraan-aaí.
Máaka 15:16-20, Yóni 19:2-3*

²⁷ Páírati Ísumba wení i-wáásí tímúwasa áí'maesa kámání-waasiti naaúmpa'a móankesa seyaafá'-i-wáásí táántowasa tamésa ²⁸ wení unáánkwátói faútuwesa naae-únánkwátói óraa'-waasiti unáánkwátóin-íye sésa Ísumba uwánkesa ²⁹ óraa'-waasiti kámo'an-íye sésa áwíyandama owepámai

Ísu a'nómpímbá kufé'ankesa táúmba ayáánúrapa'a to'ankésa karaánáá'a ankésa moórá-mora kífaesa sésa Yúndaa-waasiti kawáágó óne sésa ³⁰ tuwiyáái wi'ankésa ayáámpimbo to'ánkón-taumba maiyésa a'nómbá wétufamesa ³¹ karaánáá'a ánkásuwesa naae-únánkwátói faútuwesa wení unáánkwátói uwánkesa tufíyanamo puwíndafa'a áí'maesa kuráawe.

Ísumba tufúwanamo pukáin-ai.

Mááka 15:21-32, Rúku 23:26-43, Yóni 19:17-27

³² I-wáásí Ísumbo áí'mae kumbá moóráwigo Sáíríni-naopakewin-awí'a Sáímoni aampa'á túwasa i-wáásí ta'ótoresá Ísumbo tufíyan-aaraa-tai áúwaata'ankesa sésa áwa'nai úmai tiyó suwaná miyá úwasa ³³ marésa moórá-maragon-awí'a Kórígótaafa'a wésa mináwíkoní áwáuma a'nónayaantapa'emo supa'á wésa ³⁴ ándá-aran-domba maiyésa áí'a tai'áínkwae sésa ikamó

fain-tántáá'á mimpímbá marésa Ísumba ámúwana óika'a ma'mái awánéna ímba naráíye.

³⁵ Ísu ímba nówasa áí'maesa aaraa-táiyá'á aiyayaampimba tufúsúmaresa wení unáánkwátói maénae sésa ááfésa wétiyaananasa nááwa iyáákaindawiya máiniyo sésa miyá ésa ³⁶ mara'á mésa Ísunka'a káráwiyesa ³⁷ Ísumbo tufúwanamo puwún-aaigoni áwáuma aúfáífimba agaimarésa sésa Ísu Yúndaa-waasiti kawáágón-iye agaimarésa a'nónká'-áaráa-táiyá'á mósá marésa ³⁸ uménté'o uyan-kwáásiyái tí'maesa Ísuni séfasefa'-aempa'a aaraa-táiyá'á tufúsúmaresa mara'á mésa minkwáásiyá'á káráwiyowasa ³⁹ tuwímbai tésa tiyáámba tóipimba faafésa timántákái fa'ankésa karaánáá'a ankésa sésa ⁴⁰ úwé emá séma óraa'-amaandamba tawísisuwe'a kaumbo-kánáá maisuwé'a aneka'á ónaumne siyáampo Maníkón-ááninkomo émo e esáfé enáú áwa'nai ema eyáárika'a taaiyakémbá taútuwe marapá'á kumuwó siyáawe.

⁴¹ Suwasá miyáumai óraa'-amaan-kisau-waasiye amáámbo sun-kwáásiyé Yúndaa-ora'-waasiye karaánáá'a ankésa ⁴² sésa fí'owí túwa'nai ena wesáféna wenáúma ímba kanaa áwa'nai iye. Ísareri-waasiti kawáágó únemo sémaímba póna érai'o sémaindamo éna weyáárika'a aaraa-táiyákémbá kumínata awánéta séta érai'a Maníkón-áánimban-iyesa sénaumne. ⁴³ Maníkóntáfé'a fasi'ámai méraunda Maníkón-áánimba úne sémaímba Maníkómó áwa'nai ónaemo sénaraa káfé'a áwa'nai isinó suwasá ⁴⁴ miwímó suntembá uménté'o uyan-kwáásiyái séfasefa'-aempa-taiya'o tufúsúmarowiyai

karaánáá'a Ísumba ánkaraaye.

Ísumo pukáin-aai.

Mááka 15:33-41, Rúku 23:44-49, Yóni 19:28-30

⁴⁵ Ísumba karaánáá'a ánkówana wááwái seyaafá'-áémpá'á túnkwéna aafáúmó taenónka'a túnkúmba ⁴⁶ Ísu óraaka Yúndaa-waasi-taaifinkemba séna eri eri rama sapakataniyemo súmba maarán-iyé. Maníkó kesí Maníkóo nóra séwa siyuwááno súwasa ⁴⁷ minká'ó méron-kwaasi isésa tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-aai simátímakaiwaimba Íráiyaamba wéaantaiye suwaná ⁴⁸ moóráwigo awaantanténa faru-táénáma maimaéna ándá-aran-domba ika-nómpímbá tu'maéna ofiyen-táemopimba sinúfaimaena náinkwae séna Ísun-óika'a mósá marówasa ⁴⁹ tuwímbai sésa Íráiyaama kuména áwa'nai íni ína áwa'nai íníyo séta amu'maréta méraumne suwaná ⁵⁰ Ísu aneka'á óraaka séna afowan-ayáámpimba wení ámútamba to'maréna pukáiyé.

⁵¹ Ísu puwúwana óraa'-amaan-daumpa'a ampanta-óntámó úmakomba sanaan-áyáiyákémbá itafáá'maena marapá'á mútafaatena kaesé uwágúwana póna Maníkómpá'ó iyíyan-amba wi'marówana óraa'-marima tówana óraa'-ontantomba tufánkaa'a wéuwana ⁵² utámárón-ontan-aifimba awááúmaron-ontamba fawákúwasa Maníkóni waási sáwífa'nanka'o pukómpinkemba iyáfasinesa ⁵³ utámakon-ontan-aifinkemba iyáfasinesa mésa Ísu pukéna iyáfasinonkanaa Yérúsaremu-naopa'a paápé úwasa sáwífa'nanka awánaraawe.

⁵⁴ Ísu puwúmba i-wáásítí kawáágówé wení i-wáásiyé Ísunka'o káráwisuwesamo mérowi marímo tówanamo seyaafá-tántáá'ó paápé úmba awánésa áfááraumai táatafesa ésa sésa érai'a wemá Maníkón-ááninkon-iyé siyáawe.

⁵⁵ Minááímó sumbá sáwífa'-inimba awánánae sésa tumbá nénka'a tamésa awánaraawe. Miníníntómbá Káríri-aempakembo Ísumbo arááíwa'maesamo áwa'nai úmaesamo Yérúsaremufa'o tiyáan-inintompinkemba ⁵⁶ moórá-inimba Mágátáara-naopaken-ininkon-awi'a Máriaa úwana moórá-inimba Yémísinte Yósepinte tinówan-awi'a Máriaa úwana moórá-inimba Sépétin-ááninkai tinówa úwasa tuwímbai-inintonkwara'a tamésa awánaraawe.

Ísumbo utaráan-aai.

Mááka 15:42-47, Rúku 23:50-55, Yóni 19:38-42

57 Miníníntómbá tamérowana fenómpinka'a moóráwigo óntawarawin-awi'a Yósepi Árimátíyaa-naopakewi Ísun-aaisafena éraile súwai 58 Páiratimpa'a téna séna Ísun-áúma utánáifo simiyó súwana wení

i-wáásísáféna séna Ísun-áúma mai-áméro súwasa miyá uwaná 59 Yósepi Ísun-áúma tamaimái aú-ampantafimba asááúmaena 60 maimaéna kemó púwónasamo utáiyane sénamo aúsámakon-ontan-aifimba mámarena óika'a óraa'-ontantamba awááúwasuwena kóúwasa 61 Máriaa Mágátáaraa-naopaken-ininko úwana araámáóe'a mara'á mésarai Ísumbo utámárón-ontan-aifimba karátuwesarai méraaye.

Páirati utámaráápa káráwiyoromo siyáin-ai.

62 Minínínkáí kará'matuwesarai méroyasa aafáyáara'a sambaatiyá'á óraa'-amaan-kisau-waasiye amáán-kawaa-waasiye Páiratimpa'a túwaandu ésa 63 sésa óraakoo úwoimo aúmó arónka'a karo'-ááísé'ó siwái séna kaumbo-kánáá maisuwé'a púwóndafinkemba iyáfasinanaumne súwataamo ísaraundasa sáákata maráúmpo 64 i-wáásí ti'marénaa kaumbo-kánáá utámaráán-ontan-aifimba kogáráwiyesa awánaaro. Wení kísau-waasi wenáúma fasímbaesa aúpá'á utámaresa sésa pukáimpinkemba iyáfasinkaiye sefáínifo. Miyán-ááímó siyanamo éna minkárol'-ááígó ááémo siyáin-karo'-aaigomba iyáákaifainiye suwaná 65 Páirati séna kentí i-wáásí ti'maréwasa sentembá minóntán-aifimba kawé!-úmai káráwiyoro súwasa 66 wésa waási óntan-aifimba iyáféráafo sésa torú maimaésa mókaaisamaranae sésa kurésa miyá araénáemba úmaresa i-wáásí mátiyuwesa kóuraawe.

28

Ísu pukáimpinkembo iyáfasinkain-ai.

Máaka 16:1-10, Rúku 24:1-10, Yóni 20:1-18

1 Yúndaa-waasimo saagon-kánáá tai'ówasarai sondaará'á aafáyáara'a aafáúmó iyáúsunka'a Máriaa Mágátáaraa-naopaken-ininko úwana araámáó úwasarai Ísumbo utámakopa'a koawánánae sésarai kuyambá 2-3 óraa'-marima tówana Fasi'aénkóni kísau-waasigo wiyómpakemba kuména wenóikakemba aafáúmó iyáúsenamo intembá wéuwana wení unáánkwátóiyakemba ainánkómó intembá waení'a kówana kuména óntambo óika'o makón-ontamba kufankwátuwena minóntánká'á mara'á mérowana 4 utámakopa'o káráwiyuwai áfááraumai táá'a úwasa tinekembá tata'á úwana tímááfomba waékuraiye.

⁵ Káráwiyuwai miyá úwasarai minkáé'-ínímbá kuyaná wiyómpakewi minínínkáí simátimena séna ímba táá'a íno Ísumba aaraa-táiyá'ó tufúwówanamo pukáiwaimba taawánáyaé sékaimo téyamba ísaraumne. ⁶ Wemó siyáintemba pukáimpinkemba íyáfasinena kówéna ímba maanká'á méraifo utaráampimba iawánékai ⁷ tuwaantantékai wení kísau-waasi kosimátimekai

sékai Ísu pukáimpinkemba íyáfasinena kentí aifa'á Káríri-aempa'a wína'a koawánánááwe. Mináái kosimátímékaiyo siyáíye.

⁸ Súwasarai minínínkáí minúwóiyáámbá utarópa'a tuwésarai táatafesarai uyaná tirunkó aamoí úwasarai wení kísau-waasi kosimátimiyantafesarai aampa'á kuyambá ⁹ Ísu minínínkáí tuwánéna séna nááfara maémayaayana'o súwasarai óraako iyé-ímáyáá ésarai wenaísamaifimba tamésarai aísamaiya'a ta'ótoresarai wen-ímáyáá mósá máróyana ¹⁰ Ísu simátimena séna kesífá'awaawi kosimátimiyasa Káríri-aempa'a komésa suwánaaro Ísu siyáíye.

Utámakopa'o káráwiyaawi-taai.

¹¹ Ísu mináái súwasarai wemó súntemba minínínkáí aampa'á kuyambá utámárópa'o káráwiyun-i-waasi tuwímbai Yérúsaremu-naopa'a wésa óraa'-amaan-kísau-waasi paápé ún-tantaa'a kosimátímúwasa ¹² óraa'-amaan-kísau-waasiye Yúndaa-óraa'-waasiye túwaandu urésa aái símai mimbórá-áái tarímaresa utámárópa'o káráwiyun-i-waasi óraa'-ontamba tímésa ¹³ simátimesa sésa maarán-áái simátíméro. Nó'waamba súsá kwaiguráunasa Ísuni kísau-waasi tésa wenáuma umémbá maimaésa kóuraawe kosimátíma'mae'a nóro. ¹⁴ Páiratimo minááímó isáinátaamo éta moórá-aaiwara'a simáménanasa kembiwí ímba aaiimbá maitinkáíniye suwasá ¹⁵ miní-wáásí isésa óntamba maimaésa kurésa sunten-áái aantemba kosimátíma'maesa núwana minááiígó wété úwasa ísaraamba káfé'wara'a Yúndaa-waasi wéisaawe.

Ísuni waási wembó awánaraan-aai.

Máaka 16:14-18, Rúku 24:36-49, Yóni 20:19-23

¹⁶ Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba moórá kumbaimái-waasi Káríri-aempa'a Ísumo minómáká'ó koméaraomo siyón-omaka'a komérowana ¹⁷ miwí túranka'a paápé úwasa awánésa wen-ímáyáá mósá márówasa tuwímbai kae'-ímáyáá ésa sésa Ísu pukáimpinkemba íyáfasinkai fí'owawa'iyo suwaná ¹⁸ Ísu miwí timándára'a taména séna Maníkó fasi'aémbá siména séna wiyómpa'e marapá'é

káráwiyuwo simbá ¹⁹ pó'a mindásafe'a seyaafá'-márafá'á kesáái simátíma'mae'a níyasa kesí waási-i'a ésa kesifowé kemá wenááninkoe Ufaen-ámútánkóe'a kááísamai méraiya'a kentáásúwíka'a nombá maitinké'a ²⁰ simátíma'kaunda-aai arááiwaesa fasi'ámai ta'ótoraiwae sé'a simátíma'mae'a íyóro. Maramá wéraindara'a kembiwísé'a mé'a káfé'o wérain-tantaa'o tai'áíndara'a kembiwísé'a méraandasafe'a imáyáa úmae'a íyóro Ísu siyáíye.

Kemá Mátíyu sún-da-aai tai'áíye.

Mááka

Ísu wiyómpa'a iyówana Mááka moórá-waai úmai siyáánkai-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna Ísu Maníkón-ááninkon-aii agaimakáiyé. Mááka moórá-awi'a Yóni-Mááka Yérúsaremu'a weni naaópa'a ména óraa'a éna Pítaante Póronte'a kísau túwa'nai uráiyé. Rómu-waasi Ísun-aii isáiwae séna maanáúfái agaimakáiyé. Rómu-waasi fasi'aénkó tiráái tain-kwáásín-owe séna maarán-áái agaiyáiyé. Ísu fasi'aémbá tokéna tí'o ún-kwaasi asófatinkena waántáwambo tirunturómba maitiyuwéna sáwí-imayaagomo ta'ótokompinkemba faútínkaraiyé. Miyán-áái Mááka agaimakáiyé. Mááka agaiyáin-aaigoni ayáiyá'á maarán-táúntámpímbo wérain-aii moórá-waasigo agaimakáiyé.

*Yóni nombó maitinkówimo simátímakain-aii.
Mátíyu 3:1-12, Rúku 3:1-9, Yóni 1:19-28*

¹ Maníkón-ááninko Ísu Káráisiti weni ásé-aii maarán-iyé. ² Naaófá'á moóráwigon-awi'a Yóni ímbo méronka'a Maníkón-aiimo simátímakowin-awi'a Áísáya Yónin-aii símai agaimaréna séna

Maníkó séna isaaó. Moóráwigomba ai'maráanana kesáái maimaéna ení aifa'á wéna ení aambá wi'ankéna ³ máásai-marafa'a ména aemáiyakemba séna Fasi'aénkóni aambó wi'ankáiyamba weni aambá arupíse úmai

wi'ankáiyana minámpá'á wíno Maníkó siyáiyé

Áísáya agaimaréna siyónka'a Yóni paápé úwana mináái paápé uráiyé.

⁴⁻⁵ Yóni nombó maitinkówi máásai-marafa'a komérowasa Yúndiyaa-aempakene Yérúsaremu-naopaken-kwaasi seyaafá'á Yónimpa'a tuwaná simátiména séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á tíyana sáwí-imayaa maitiyuwáina'a nombá maitinkáano súwasa miwítí sáwí-awau kufíyúwana Yóni Yóndani-nompimba nombá maitínkaraiyé.

⁶ Yóni káameri-poigoni áyáu-watoi iyéna ásisandéna á'wáánkau uréna fa'nóríné wantáámikóni aúwé mintón-aantemba wéna ⁷ simátiména séna moóráwigo kesínaembo tíndawi wemá óraako kembá iyáákaraifo wemó aaí síndara'o kemó sendá sáwí'an-iyé. ⁸ Kemá nombá

maitinkánaumpo wemá Ufaen-ámútánkómbá ai'maráínana kuména kempímbá óraa'a uwátinkainiye siyáíye.

Ísumba nombó maiyánkarain-aaí.

Mátíyu 3:13-17, Rúku 3:21-22

⁹ Minkánáá Káríri-aempa'a Násareti-naopakemba

Ísu túwana Yóndani-nompimba Yóni wembá nombá maiyankówana ¹⁰ Ísu nompínkémbá iyáfasinowana kampúaran-tawaai tuwínkaa'-úwana Yóni awánómba Maníkóni ámútanko mááufu'-numaraamba úmaena Ísun-ane'á kumbaúwana ¹¹ wiyómpakemba aaigó aantemba séna emá kesááninko óna'a en-ímáyáá é'a óraa'-aamoí uwánkaumne siyáíye.

Waántáwanko Ísumba ma'máímo awánarain-aaí.

Mátíyu 4:1-11, Rúku 4:1-13

¹² Súwana Maníkóni ámútanko Ísumba simámuwana máásai-marafa'a komérowana ¹³ ayáátááka'a 40 no'waamba komérowana waántáwanko Ísu sáwí'o índá awánánae séna fí'o-fi'on-aaí súwana Ísu ímba sáwí'o úmba afáá'-wái-wáánkó iyáíse'a mérowasa wiyómpakemba Maníkóni kísau-waasisomba kumésa áwa'nai uwánkaraawe.

Ísu éiyain-kwaasimo táántarain-aaí.

Mátíyu 4:12-22, Rúku 4:14-15

¹⁴ Ánaaemba Yóni Káríri-marafaken-kawaagon-awi'a Érotintafena séna sáwí'a uráíye siyóntafena Yónimba ándáfa'a máankowana mérowana Ísu Káríri-aempa'a wéna Maníkóni ásé-aaí simátimena séna ¹⁵ miwání áwáu paápé isaná Maníkóni nombaragó ewaa'á tifo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkóni ásé-aaísafe'a timankúnkúmba oro siyáíye.

¹⁶ Mináái simátimena Káríri-waaunkoni áwáífakafambo kúmba kae'-wáásiyái awaaón-áwí'a Sáímoni úwana áfákon-awi'a Énduruwe'a mésarai miwítí kísau pósarai mófáá'a to'mái tímapa'a wénesarai mare'mare'-únámbá nompí tukésarai méroyana ¹⁷ Ísu simátimena séna kesé'a tekaiyó. Mófáá'o to-tímapa'o nóyantemba aú-kísau tíménakai wénekaí kesáái simátímapa'a wényasa kempá'á teró súwasarai ¹⁸ mimbáré'maré'-únámbá tuwésarai wesé'a kurááye.

¹⁹ Wesé'a kuyaná Ísu kárika'a kúmba kae'-wáásiyái Sépétin-ááninkai awaaón-áwí'a Yémísi úwana áfákon-awi'a Yóniye'a nompín-táómpimba mésarai mare'mare'-únámbá to'mayaa wéuyana ²⁰ Ísu tuwánéna táántowasarai

mindómpín-táómpimba tifowáné wení kísau-waasiye tiyuwésarai Ísuwe'a kurááye.

Arumpimbá sáwí-amutambo mérowin-aii.

Rúku 4:31-37

²¹ Kápaneamu-naopa'a komérowasa Yúndaa-waasi áamáán-aaimo ísón-kanaa túwana Ísu áamáán-daumpa'a iména wenáái simátimuwaša ²² isésa óraaka súntafesa sésa áamáambo sentenkáámbá imba wésifo óraa'-waasigoraamba wésiye sésa táatafesa uráawe.

²³ Táatafesa uwaná minámáán-dáúmpá'á moóráwigo wenarumpimbá sáwí-amutambo méron-kwaasigo ména ²⁴ óraaka séna Ísu Násaretifakewi óne. Kentáá nórawa ínewa tasínkambaisaawa tai'áinono. Embá awánáúndawi Maníkóní kawe-kísáú-wáásí óne súwana ²⁵ Ísu sáwí-amutankontafena óraaka séna aseré minkwáásígómbá auwé kóuwo súwana ²⁶ misáwí-ámútánkó minkwáásí famétuwowana aiyayaanko tata úwana wáá'a túmaena arumpinkémbá kóúwasa ²⁷ awánésa táatafe ésa keáímbá sésa mindórawa'iyoy. Aúí'an-iyey. Wemá sáwí-amutantafena óraaka sisasá sintembá wéowe suwaná ²⁸ miyá úwasa Káríri-aempa'a Ísun-aii wété úwasa ísaraawe.

Ísu tí'o ún-kwaasimo asófatinkarain-aii.

Mátíyu 8:14-17, Rúku 4:38-41

²⁹ Ísowasa áamáán-daumpa'a tuwésa Sáímoninte Éndurunteti naaúmpa'lo iyúmba Yémisiye Yóniye Ísuwe úmai iyúmba ³⁰ Sáímonin-áráandaomba áuiya kówana mérowasa Ísumba simámúwana ³¹ iséna wempá'á téna ayáánka'a ta'óto'mai iyáfasinankowana mináuíyá tai'ówana iyáfasinkwena tómbá agaimái tímakaiye.

³² Úwasa fenómpinka'a tí'o ún-kwaasionkwara sáwí-amutamba tirumpimbó méron-kwaasionkwara'a tí'maesa Ísumpa'a tuwasá ³³ mindáópaken-kwaasisomba seyaafá ontará'á túwaandu uwaná ³⁴ Ísu fí'o-fi'on-ti'o ún-kwaasisomba asófatinkena sáwí-amutamba tirumpinkémbá maitiyuwówasa misáwí-ámútántómbá Ísuntafesa Maníkón-ááninkon-iyey sésa wembá awánontafena aseráaro Ísu súwasa kóuraawe.

Ísu Kárírifa'lo simátímakain-aii.

Rúku 4:42-44

³⁵ Kóuwana siyataró'á Ísu iyáfasinena mindáópa'a tuwéna Maníkómpá'á inaimó síndasafena ímba waásimo méropa'a koména inai wésena mérowana ³⁶ Sáímoni wení waásise'a Ísumba ayaafái úmai ³⁷ awánésa sésa seyaafá'-wáásí embá

wéayaafai-owe suwaná ³⁸ Ísu séna fí'on-daopimpa'warata wéneta kesáái simátímapa'a kónaumne. Miyámó on-dasáfé'a túne séna ³⁹ Káríri-aempa'a áamáán-daumpimpa kosimátímapa'a wénena tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitiyuwówasa kóuraawe.

*Ísu námombo kón-kwaasi kawé'ó uwánkarain-ai.
Mátíyu 8:1-4, Rúku 5:12-16*

⁴⁰ Moórá-kanaa Ísumpa'a námombo kón-kwaasigo téna óraakon-iyé séna aísamaifimba takífaena séna kentáfénamo ankáínamo e kanaa'á aúí'a uwásinkainono súwana ⁴¹ Ísun-arumbá úwana ayáántamba ane'á ta'ótorena séna miyá ónaumpo enáúra'a karefó'a kawáúwiye súwana ⁴² minúwóiyáámbá kawáúguwana ⁴³⁻⁴⁴ Ísu óraaka séna enáúra'a kawáúwimba po Mósesemo siyáintemba áamáán-kisau-waasifa'a wéma enáúma máaraatime póima tímínasa Maníkóntáfésa ísámai tufú'mai agaiyasa seyaafá'nánká awánésa áurakemba kawáúwiye sénááwe. Énifo enáúra'o uwánkaunda-ai simátimunafo sé waaó Ísu súwana ⁴⁵ minkwáásígó ifátuwena kawé'ó uwánkon-ai simátíma'mae iyúwana minááígó wété úwasa sáwífa'nanka Ísu tíniye sésa kentí naaópimpa'a túwaandu urówana mindásafena Ísu ímba naaó'-nao'o kúmba waási ímbo méronkafamba mérowasa naaó'-naoken-kwaasi wempá'á tóso uráawe.

2

*Ísu aísamaimo pukówimba kawé'ó uwánkarain-ai.
Mátíyu 9:1-8, Rúku 5:17-26*

¹ Tuwímbai-no'waamba waéna Ísu Kápaneamu-naopa'o kúmba wení naaúmpa'a mérowasa sáwífa'-waasi isésa ² túwaandu ésa mindáúmpá sisipáá ésa pááimpa'wara'a sisipáá uwásowana Ísu wenáái wésimatimuwasa ³ éiyainkwaasi aísamaimo pukówimba taawiya'maésa tumbá ⁴ mindáúmpá sáwífa'-waasi sisipáá uwasá ímba kanaa'ó iyóraantamba ésa naanamifa'á taawiya'maésa imésa afaa'á aúsámaresa ándára ta'ótorena túwówana kuméména Ísumo méronka aúranka'a kumúwana ⁵ Ísu taawiya'maé tun-kwáásímó érai'a kawé'á uwánkainiye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna kesí waásiyo ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne súwasa ⁶ áamáambo sun-kwáásí mésa ⁷ imáyáa ésa sésa nóra sénawa miyá síyó. Maníkó weyáá sáwí-imayaa maitiyuwáínífo waási ímba miyá ónááfo Maníkómbá karaánáá'a ánkáíye-imayaa ésa suwaná ⁸ Ísu minímáyáámó umbá iséna

simátimena séna nóra séra miyán-ímáyáá wéoo. ⁹ Moóráwigo aísamaimo pukáindawintafenamo séna ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne sínasamo ésa éraira sí karorá síyó sénááwe. Énifo moóráwigomo aísamai pukáindawintafenamo séna eyáárika'a iyáfasine ení wandaaí maimaé waaó sínasamo ésa éraira sí karorá síyó sésa awánánááwe. ¹⁰ Kemá waási úranko marapá'ó méraunda waásiti sáwí-imayaamo maitiyuwáunda-fasi'aemba tokáumpo aráátíménda awánánááwe séna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna ¹¹ isaaó. Íyáfasinke ení wandaaí maimaé naaópa'a waaó súwana ¹² seyaafá'-wáási túranka'a iyáfasinkwena wení wandaaí maimaéna kúwasa seyaafá'nánká táátafesa ésa Maníkón-áwí'a mósá marésa sésa ímbo awánaraunda-i'a isatá awánáúmne sésa táátafesa ésa tiyáamba tóipimba fáákaawe.

*Ísu Rífáimbo áántarain-ai.
Mátíyu 9:9-13, Rúku 5:27-32*

¹³ Ísu tuwéna Káríri-nonkwaakoni áwáifa'a kúwasa sáwífa'-waasi wempá'á túwaandu uwaná wenáái simátimena ¹⁴ wéna awánómbe Áráfiásin-ááninkon-awi'a Rífái taakisimó máún-daumpa'a mérowana Ísu awánéna séna iyáfasine kesé'a tiyó súwana iyáfasinena wembá arááiwa'maena kuráiyé.

¹⁵ Kúwasa Ísuwe wení kísau-waasiye Rífáini naaúmpa'a imésa tómbá wénowasa taakisimó máún-kwaasiye sáwí'lo unkwáásiyé sáwífa'a Ísumba arááiwa'maesa Rífáini naaúmpa'a imésa wénowasa ¹⁶ amáán-kawaa-waasifinkemba amáámbo sun-kwáási Ísu taakisimó máún-kwaasiye sáwí'lo unkwáásiyé tómbó wénomba tuwánéna Ísuni kísau-waasisafesa tísai esa sésa nóra sénawa taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'lo on-kwáásisé'a Ísu tómbá wénaiyo suwaná ¹⁷ Ísu iséna séna tíyofaan-kwaasi kawé'-úmimo méraan-kwaasi ímba wétuwa'nai-oyo tí'lo

ín-kwáási wétuwa'nai-owe. Mindásafe'a arupíse úmimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a ímba kunkáumpo sáwí'lo úmimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a kunkáúmne Ísu siyáiyé.

*Tómbó aawentamó on-áái.
Mátíyu 9:14-17, Rúku 5:33-39*

¹⁸ Moórá-kanaa Yóni nombó maitínkáiwaini kísau-waasiye amáán-kawaa-waasiye Maníkóntáfesa imáyáa ésa tómbá ímbo nombá inái aantemba wésuwasa tuwímbai Ísumba taáisai esa sésa Yónini kísau-waasiye amáán-kawaa-waasiti

kísau-waasiye moórá-mora-kanaa Maníkóntáfésa imáyáa ésa tómbá ímbo naambá inai aantemba wésefo ení kísau-waasi ímba miyámó ombá tómbá úwoi wénaawe. Nóra sésawa miyá wéoo suwaná ¹⁹ Ísu séna moóráwigo aaremó maíndawi amááraasomba tanómba kautimínda miwísé'a mérainasa aamoí ésa mintómbá ímba a'áo sénááfo úwoi nánááwe. ²⁰ Ánaaemba minkwáásígómbá aí'mae kóiyasa minkánáá amááraasomba tirunkó sáwí'a ínasa tómbá a'áo sénááwe Ísu séna wemó ánaaemba tiyuwénamo iyíndasafena mináái siyáiyé.

²¹ Ísu mináái simátimena séna ááéraan-ampantamo afaa'ó wéraisasamo ombá aú-ampanta ímba kárámai wéfaruwowe. Miyámó íyanamo éna aú-ampantago sáwí'a ínana ááéraan-ampantago aú-ampantaraamba ímba íniye. ²² Aú-anda-aran-domba ááéeraa-sipisipi-asi-anafeumpimba ímba wéfatimaraawe. Miyámó íyanamo éna aú-anda-aran-donko óraa'a éna ááéraan-anafeumba kafaména sáwí'a ínana mindómbá úwoifa'a fatíwiniye. Mindásafesa aú-anda-aran-domba aú-sipisipi-asi-anafeumpimba wéfatimaraawe Ísu siyáiyé.

*Ísu sambaatisáfénamo siyáin-aaí.
Mátíyu 12:1-8, Rúku 6:1-5*

²³ Moórá-kanaa Yúndaa-waasimo saagon-kánáárá'á Ísuwe wení kísau-waasiye wíti-ton-kisau'fa'a wéwesa wení kísau-waasi wíti-aramba kútúmai ásimá pítuwesa nowasá ²⁴ amáán-kawaa-waasi tuwánésa Ísuntafesa sésa isaaó. Ení kísau-waasi saagaan-kánáámá aambá fáí'makaawasa miyá wéowe suwaná ²⁵⁻²⁶ Ísu séna naaófá'á Téfitimo uráimba aúfáifimbo agaimakáin-aaigoni áwáu ímba ísaraawe. Aifa'-amáán-káwáágón-áwí'a Ápáyata méronka'a Téfitiye wení waásiye táái tówana Téfiti Maníkóni amáán-daumpa'a iyéna Maníkón-aúranka'o makón-tomba imaiyéna wénena wení waási timúwasa naráawe. Mintómbá úwoi-waasi ímbo né'ómbanifo amáán-kisaumo máún-kwaasi aantembo né'ómbaniye. Téfiti mintómbá imaiyéna timúwasa nonká'á Maníkó ímbo aaisambá siyáimbanifo kesí waási miyá owa'a aaisambá ímbo seráámbá wésewe. ²⁷ Maníkó waásisafena imáyáa éna túwa'nai índasafena saagaan-kánáá maréna waási aifa-tántáá'á maréna saagaan-kánáá ánaaen-tantaa'a póna túwa'nai índasafena makáiyé. ²⁸ Wíyómpakemba waási úranko pó'a saagaan-kánáárá'ó káráwiyaundawi úmpo saagaan-kánáámó waási kisaumo máémba kendén-iyé Ísu siyáiyé.

3

Ayáámbo kemporaráin-kwaasigon-aai.

Mátíyu 12:9-14, Rúku 6:6-11

¹ Moórá-kanaa Ísu áamáán-daumpa'o iyúmba moóráwigo ayáámbo kemporarón-kwaasi mérowasa ² aaifimbá maenkánae suwái mésa Ísuntafesa sésa saagaanká póna minkwáásí kawe'ó uwánkainqtaamo éta ta'óto'maisa aaifintá maenkánaumne sésa Ísumba awánomba ³ Ísu ayáámbo kemporarón-kwaasisafena séna kemó méraundara tiyó súwana miyá úwana ⁴ Ísu miwísáféna séna kentáásí áamáán-aaifimba nóin-aaíya wéraiyo. Saagaan-kánáará póta kawe-kísáúsááwá máúm sáwí-kisausaawa wémaumno. Waási túwa'nai onasasááwá kawerá óna tínkamonasasaawa puwónááo tísai ena súwasa ímba aai suwaná ⁵ Ísu mótuwana-metuwana éna aaisambá títuwena waásisafesa ímbo imáyáamo ontáféna arumbá úwana ayáámbo kemporarón-kwaasigontafena séna enayáamba fárútuwaaó súwana ayáámba fárútuwowana kawe'á uwánkowasa ⁶ áamáán-kawaa-waasi áamáán-daumpa'a tuwésa minúwóiyáán-úmai Érotini waási túwaandu ésa Ísumba nóraumaisaawa tufuwónaumno sésa tufuwíyanamo puwínda-aai siyáawe.

Sáwífa'nanka nonkwaaúnkóní áwáífa'o kuráan-aai.

⁷ Ísu tiyuwéna wení kísau-waasi tí'maena Káriri-nonkwaaunkoni áwáífa'o kúmba sáwífa'-waasisomba Kárírifaken-kwaasiye Yúndiyaafaken-kwaasiye ⁸ Yérúsaremu-naopaken-kwaasiye Ítúmiyaa-aempaken-kwaasiye Yóndani-nonkoni menáípákén-kwáásíyé Táyaa-nao'-aempaken-kwaasiye Sáíndóni-nao'-aempaken-kwaasiye miyáumaifaken-kwaasisomba Ísuni kísau-aai isésa Ísumpa'a tóso uwaná ⁹⁻¹² sáwífa'-waasi asófatinowasa mindásafesa tí'o ún-kwaasisomba asófasininkwae sésa Ísun-ane'ó ta'ótoraiyanesa famé'mae iyúwasa tirumpimbó sáwi-amutambo méron-kwaasi Ísumba awánésa mara'á kifaesa óraaka sésa emá Maníkón-ááninko óne suwaná Ísu óraaka séna Maníkón-ááninko óne sé'a ímba símai paapé oro séna wení kísau-waasi simátiména séna sáwífa'-waasi famé'maesa famésiyuwaafó nompín-táómba maimaé ewaa'á másínkáaro siyáíye.

Ísu wení kísau-waasimo táántarain-aai.

Mátíyu 10:1-4, Rúku 6:12-16

¹³ Ísu omápa'a iména tuwímbai iyáfasintinkanae séna táántowasa wempá'á iyúwana ¹⁴ minkwáásífínkémbá sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi iyáfasintinkena séna kesí aantá-waasi é'a mé'a kesáái kosimátímapa'o

wíyantafe ti'maré'a ¹⁵ tirumpinkémbó sáwí-amutambo komaitiyuwáiya-fasi'aembo timúnda miyásáfé'a íyáfasintinkaumne siyáíye.

¹⁶ Miwí túwí'a Sáimoniye séna aú-awi'a Pítaawe simánkena ¹⁷ Sépétin-ááninkorai túwí'a Yémisini Yóni aú-awi'a Póanésiye súwaiyai mináwíkóni áwáu wiyónaaimo siwáini áráakoraiye súwaiyaisafena séna ¹⁸ moóráwigo Énduruni moóráwigo Fírípini moóráwigo Pátóromiyuni moóráwigo Mátíyuni moóráwigo Tómaasini moóráwigo Áráfiásin-ááninko Yémisini moóráwigo Tándiyasini moóráwigo Sáimoni wemá Rómu-kamani-waasi ti'mátuwanaemo siyáiwaini ¹⁹ moóráwigo Yúndasi-Ísakerioti wemá ánaaemba Ísumba wení namuro-wáásímó aráátimakaiwai miyáumai-waasi Ísu íyáfasintinkena naaópa'a kouwékáíye.

Ísunte Píyésepurinte-taai.

Mátíyu 12:24-32, Rúku 11:14-23, 12:10

²⁰ Ísu naaúmpa'o iyúmba aneká sáwífa'-waasi túwaandu ésa sisipáá untáfésa Ísuwe wení kísau-waasiye tómbá ímba kanaa'lá naráátámba uwasá ²¹ Ísun-amááraa isésa uwó'l'a úmae wéniye sésa taaiyánae sésa tiyáawe. ²² Yérúsaremu-naopaken-kwaasi Maníkóni amáámbo sun-kwáási tésa sésa sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a Píyésepuri fasi'aémbá amísana tokéna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiye suwaná ²³ Ísu táántowasa tuwaná waé'mai-aii simátimena séna waántáwankomo éna ímba waántáwamba maisuwáiniye. ²⁴ Moórá-andamo tiyésamo ésa tuwínkaa'a urésa ímba fasi'ámai méranaawe. ²⁵ Moórá-akumba aaimó tuwintáán-akumba pósa tuwínkaa'-urésa ímba fasi'ámai méranaawe. ²⁶ Waántáwankoni waási tiyésamo tuwínkaa'-ésamo ésa ímba fasi'ámai méranaawe.

²⁷ Moórá-aii imáyáan-oro. Moóráwigo moórá-nankoni afowámó fasi'aéwí mérainanamo éna mindáúmpákén-úmémbó maíndasafenamo éna ímba úwoi íyáferainifo miwámá mindánkóni afowámbá ándá kára'umakenamo éna kanaa'lá íyáfekena wení moparáwímbá umémbá máiniye Ísu siyáíye.

²⁸ Ísu simátimena séna ísáaro. Waási sáwí-kísau wémaesa símai sáwí'o uwátinkáamba mindá Maníkó maitiyuwáinifo ²⁹ Ufaen-ámútánkóntáfésa símai sáwí'o uwánkaiyamba mindá Maníkó ímba maitiyuwáinana waé'wae'a íniye Ísu siyáíye. ³⁰ Ísuntafesa sésa

sáwí-amutanko wenarumpimbá méraiye mo suntáféna Ísu mináái simátímakaiye.

*Ísun-anówawe áfárawaisai-taai.
Mátíyu 12:46-50, Rúku 8:19-21*

³¹ Mináái simátimuwasa Ísun-anówawe Ísun-áfárawaisaiye tésa máápa'a tamésa sésa Ísuntafesa tiyó kosimáméro suwasá ³² naaúmpa'o méron-kwaasi sésa enanówe enáfárawaisaiye máápa'a tamésa wéaantaawe suwaná ³³ Ísu séna kesinó nááwa'iyo. Kesífárawaisai nááwiya'o séna ³⁴ naaúmpa'o méron-kwaasi tuwánéna séna kesinó kesífárawaawi méraawe. ³⁵ Maníkómó sintembó owí kesinówe kesúnafaraawinen-owe Ísu siyáiyé.

4

*Moóráwigo ánáuntumbo tu'makáin-ai.
Mátíyu 13:1-23, Rúku 8:4-15*

¹ Aneka'á Ísu Kárirí-nonkwaaunkoni áwáífa'a koména aái wésimatimuwasa sáwífa'nanka tóso ésa ewaa'á tamérontafena nompín-táómpimba iyátena mérowana nompín-táómba waaún-afofora'a wérowasa minkwáásísómbá nonkwaaúnkóní áwáífa'a mérowana ² fí'ofí'on-aaí waé'mai simátiména séna ³ ísáaro. Moóráwigo ánáuntumba maimaéna kísau'fa'a wéwena ⁴ mátu'maraisana tuwímbai-anauntumba aampa'á kunkwéraisana numagó fáí'nasukaiye. ⁵ Tuwímbai-anauntumba óntankwara'-marafimba kunkwéna paáká'-márafímbá éna minúwóiyáán-úmai óraa'a isaná ⁶ aa'á kaisaná ánú'a ayáátááka'a ímba kunkéna aáénkaguraiye. ⁷ Tuwímbai-anauntumba karaampa'á kunkwéna kárúraisana karaan-tantáákó fandundupásúwáísana ímba arambá wéiyaiye. ⁸ Tuwímbai-anauntumba kawé'-márafímbá kunkwéna kárúrena óraa'a éna arambá imái sáwífa'-aramba iyéna tuwímbai iyáákamairamba iyáísana tuwímbai imaimái-aramba wéiyaiye. ⁹ Ísáán-kwaasi ísámai kawé'an-oro Ísu siyáiyé.

¹⁰ Ísu súwasa ánaaemba wení kísau-waasiye tuwímbai-waasiye mésa Ísuntafesa sésa minkwáé'mái-ááígóní áwáuma sinatá ísáano suwaná ¹¹ Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aaigoni áwáumo wésimatimunda Maníkó kembiwí imáyáa tímisa'a wéisaafó fí'on-kwaasi waé'mai-aaí aantemba wésimatimumpo

¹² ísáámbanifo ímba ísámqi kawé'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawé'á wéowe. Ísékaa Maníkómpá'á tewaná Maníkó miwítí sáwí-imayaa maitiyúwáísino.

Mindásafe'a waé'mai-aai simátimune Ísu siyáiyé.

¹³ Ísu simátimena séna maankwáé'mái-ááímó simátimunda ímba isáafo fi'o-fi'on-kwaemai-aaimo sendá ímba isánááwe. ¹⁴ Minááígóní áwáumo sendá isáaro. Moóráwigomo ánáuntumbo tu'maráinten-úmai Maníkón-aai simátímísana ¹⁵ tuwímbai-anauntumbo aampa'ó kúmimba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-aai isááwana waántáwanko téna tirumpinkémbá maimái úwoifa'a wétiyuwaiye. ¹⁶ Tuwímbai-anauntumbo óntankwara'-marafimbo kúmimba waási tirumpintá kúmísasa minúwóiyáámbá Maníkón-aai isésa aamoí ombánifo ¹⁷ ímba tirumpimbá ta'óto'mai kawel'á owasá Maníkón-aaisafesa umbai-taiyé sésa Maníkón-aai ifá'á wétuwaawe. ¹⁸ Tuwímbai-anauntumbo karaampa'ó kúmimba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-aai isáámbanifo ¹⁹ marapá'-úmbái-tántáátáfésa imáyáa úmae nésa ónta-imayaa úmae wénesa fí'o-fi'on-tantaa'a maénae símae nésa miyán-ímáyáágó Maníkón-aai faráátasuweisasa ímba Maníkóní kísau wémaewe. ²⁰ Tuwímbai-anauntumbo kawel'-márafimbó kúmimba waási tirumpimbá kúmísasa Maníkón-aai isésa tirumpimbá ta'óto'mai kawel'á ésa fasi'amai mésa Maníkóní kísau maésa wétuwa'nai-owaša tuwímbai iyáákamai-kísau maésa wétuwa'nai-owe Ísu siyáiyé.

*Ómbó kúrakain-aai.
Rúku 8:16-18*

²¹ Ísu simátimena séna ómbó kúra'maraamba ímba aúpá'á marésa ímba taare-améndaampa'a wémaraafo afora'á mósá wémaraawe. ²² Miyámó onten-úmai aúpá'ó wérain-tantaa'a seyaafá afora'á paapé ínasa awánánááwe. Kumeupá'ó wérain-tantaa'a afora'á paapé ínasa awánánááwe. ²³ Isáán-kwaqsi isámai kawel'án-oro. ²⁴ Tíménten-úmai Maníkó miyáumai tiména aneka'á timíniye. Mindásafe'a isáán-aai imáyáa úmai kawel'án-oro. ²⁵ Maníkón-aai isámaimo kawel'ó owí Maníkó túwa'nai ínasa moórá-aaiwara'a isánááwe, Maníkón-aai ímbo isámai kawel'ó owí tirumpinkémbá maimáinana ímba wéniye. Mindásafe'a isáán-aai imáyáa úmai kawel'án-oro Ísu siyáiyé.

Ánáuntumba tukáisana arambó iyáin-aai.

²⁶ Ísu simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-iyé. Moóráwigo ánáuntumba tu'maréna ²⁷ ímbo áwa'nai ímbá waéna siyaréna wéisana ánáuntunko weyáárika'a wéanon-iyé. ²⁸ Maragó ánáuntunkomba áwa'nai isaná áruma wíkéna óraa'a éna arambá iyéna ²⁹ áfuma

kaisaná fáká'naiyan-kanaa tisasá fáká'mai wénaawe Ísu siyáiyé.

Taaérankon-aaí.

Mátíyu 13:31-35, Rúku 13:18-19

³⁰ Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánimba nóinkara kawááníyómpo maarán-áái simátiména'a ísáaro. ³¹ Maníkó wení waásimo kawáánimba maarán-iyé. Kári-taerankon-awi'a másítáti mintáígón-aramba ímbo ane'ó awánaraan-taeramba marafimbá u'makáawana mimpínkémbá wíkéna ³² óraa'a éna óraa'-amaima mófarena wété uráísana numagó mimpimpá'á ánáamba úmarena wémaiye Ísu siyáiyé.

³³⁻³⁴ Ísu waásisomba aaí simátimenae sénomó úmba ímba aforá siyáifo waé'mai-aaí aantemba simátimuwasa tuwímbai súntemba móisasuwowana mináyáiyákémbá simátimuwasa móisowana miyáumai simátiména éniyo wení kísau-waasi wesé'o méronka'a minááígóní áwáu simátíma'maena iyáiyé.

Óraa-fiyunda torówana Ísu mafaimakáin-aaí.

Mátíyu 8:23-27, Rúku 8:22-25

³⁵ Minkánáá fenómpinka Ísu wení waásisafena séna nonkwaaúnkóní menáipátá kónae súwasa ³⁶ fí'on-kwaasi tiyuwésa Ísumba ái'maesa nompín-táómpimba iyáte kuwasá tuwímbai-nompin-taonkwaro'o kumbá ³⁷⁻³⁸ Ísu mintáónkoni ayáifá'á aùn-kwaigurówana óraa-fiyunda torówana nonkó tufántááfan-éna nompín-táómpimba ówitowasa kúwáfekunafo sésa inkaisésa Ísumba koaúsésa sésa óraakoo ken-ímáyáá ímba inatá puwúnafosa súwa'nai uwo suwaná ³⁹ iyáfasinena fiyúndágonite nonkóntétafena óraaka'a séna mafáékaiyo súwasarai fiyúndágoe nonkóe mafáúyana nonkó kará'náguwana ⁴⁰ Ísu simátiména séna nóintafera wéinkaisoo. Kentáfé nóra séra ímba tímankúnkúmba wéoo súwana ⁴¹ táá'a úwasa keáímbá sésa nóran-kwaasiya isanawá fiyúndágoe nonkóe'a wenáái isaiyó sésa tiyáámba ufakésa táátafesa ésa siyáawe.

5

Sáwí-amutamba arumpinkémbó maiyáúkain-aaí.

Mátíyu 8:28-34, Rúku 8:26-39

¹ Simásuwesa mindómpín-táómpimbo kumbá Káríri-marama tínaaempa wérowana Kégésaa-marama túrampa'a wérowasa mimbárafá'ó kumbá ²⁻⁴ Ísu mindómpín-táómpinkemba mimbárafá'á kumúwana moóráwigo

sáwí-amutamba arumpimbó méron-kwaasigo utátínkón-ontan-aifa'lo maúmpakemba Ísumpa'a tiyái. Minkwáásí kárá'umarontemba tara'naara'ó úwaima éna ímba waási mésa ímba kárá'umakowana ⁵ wááwáiyé nó'waane omápa'lo utátínkón-ontan-aifa'a wénena wáá'a wétena óntantamba wenáúma wékambisena ⁶⁻⁸ nénkakemba Ísumba awánéna awaantanténa Ísun-amándára'a taména wen-ímáyáá éna áwí'a mósá marówana Ísu minkwáásígó arumpinké-sáwí-ámútánkóntáféna séna emá sáwí-amutamba ómpo minkwáásígómbá auwé kóuwo súwana óraaka séna Ísuwo iyáákamai-Fasi'aenkon-ááninko ómpo Maníkóntáfé ísámai sínkamonaifainifo nóra uwásinkainono súwana ⁹ Ísu séna enáwí'a nááwa'ono súwana séna sáwífa'a méraumpo kesúwí'a sáwí fakoma úne séna mérowasa ¹⁰⁻¹³ omápa'a sáwífa-poima mésa umá wénowasa minkwáásígó arumpinké-sáwí-ámútántómbá Ísuntafesa óraaka sésa fí'opa'a ímba si'maraaó. Mimpóí tirumpintá si'maraaó suwaná miyán-oro súwasa sáwí-amutantomba minkwáásígón-arumpinkemba kárúwesa póí-tirumpimba koférówasa mimpóísómbá seyaafá'á ámémpakemba tuwaantanténa nonkwaaúmpintáámó kúwáférómba putásowasa ¹⁴ póiya'lo tafíkówi miyámó úmba awánéna minúwóiyáámbá naaópa'a wésa kísaufimpa'lo méron-kwaasi mósimatim-besimati uwasá isésa koawánánae sésamo kumbá ¹⁵ Ísumpa'a kotúwaandu ésa awánomba sáwí-amutantombo arumpinkémbó kóun-kwaasigo unáánkwátóí úmarena kawé'-úmai mérowasa koawánéna tááte'a úwasa ¹⁶ Ísu minkwáásígómbó kawé'ó uwánkowasamo awánon-aaiye póigomo ún-aaiye simátímúwasa ¹⁷ isésa Ísuntafesa sésa maambáráfá'á ifá siyuwésa kóuwo suwaná ¹⁸ nompín-táómpimba iyátowana sáwí-amutambo maiyauwón-kwaasigo Ísuntafesa óraaka'a séna esé'a kónae súwana ¹⁹ ímbanifo ení naaópa'a kuré Fasi'aénkómó arumbá uwánkenamo kawé'ó uwánkáín-aai enamáárasomba kosimátimiyo súwana ²⁰ Tékáporisi-aempa'a mindáópata Ísumo uwánkon-aai simátíma'mae kúwasa seyaafá'-wáásí sáwífa'-imayaa uráawe.

Inaamarúgóe aaregónté-tai.

Mátíyu 9:18-26, Rúku 8:40-56

²¹ Ísu Káríri-waaunkoni menáipákémbá nompín-táómpimba kouweréna túmba aneká waaúnkón-áwáífa'a mérowasa sáwífa'-waasi túwaandu uwaná ²² moóráwigo amáán-danka'lo káráwiyowin-awi'a Yáírasi téna Ísumba taawánéna Ísu óraakon-iye séna aísamaifimba kífaena ²³ óraaka

séna kesiyáámúmba puwíndasafena wéifo tiyéma ane'á kotá'ótořenana asóféna kawé'-úmai méréino súwana²⁴ Ísu wesé'ó kúmba sáwífa'-waasi Ísumba úkúresa arááiwa'mae kuwaná²⁵ moórá-ininkomba áí'ó úninkowara'a arááiwa'mae kúmba wembá naaeyámba ankówana sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aatai maisuwéna mináí'á ímba é'ankowasa²⁶ sáwífa'-ika tíyofaan-kwaasi áwa'nai uwaná óntamba tíma'mai taí'ásuwowana mináí'á ímbo é'ankomba óraa'-ai'a uwágúwana²⁷⁻²⁸ minínínkó Ísumo kawé'ó uwátínkaron-aaí séna séna Ísuni unáánkwátóiya'a kota'ótóráánana sí'a ésinkainiye séna sáwífa'-waasimo arááiwa'mae kumpímbá minínínkó maréna ánaaempakemba unáánkwátóiya'a ta'ótorowana²⁹ mindááéyánko é'ankowana asófasinkaiye-imayaa úwana³⁰ Ísu imáyáa éna séna kempínké-fásí'áénkó moóráwigomba kawé'á uwánkáiye séna waé'mai tuwánéna séna náawawa kesí unáánkwátóiya'a ta'ótóráína'iyo súwasa³¹ wení kísau-waasi Ísumba simámesa sésa úwé sáwífa'-waasimo famé'mae iyómpimba ta'ótokaafó náawawa kesí unáánkwátóiya'a ta'ótóráína'iyo nóra séwa wéseno suwaná³² ta'ótorowintafena móawana-meawana úwana³³ minínínkó asófasinkaiye-imayaa úwana anakembá tata'á úwana Ísun-áísamaifimba kífaena asófankon-aaí simámuwana³⁴ Ísu séna kesímánaako kentáfé sé érai'a súwa'nai índawin-iye sénda póna áí'a é'ánkáifo kawé'-úmai waaó Ísu siyáíye.

³⁵ Ísu mináái wésuwasa ámáán-danka'ó káráwiyowini naaópaken-kwaasi tésa Yáírásintafesa sésa enayáámúnko pukáifo óraakontafe ténafo siyó suwaná³⁶ Ísu mináái iséna ifátuwena Yáírásintafena séna minááisáfé ímba áákauraumo indá kentáfé amankúnkúmba uwo séna³⁷ arááiwa'mae kunkwáásisóntáféna maanká'-méraaro séna Pitaane Yémisine wenáfákon-awi'a Yónine tí'maena kúmba³⁸ sáwífa'-waasi ámáán-danka'ó káráwiyowini naaúmpa'a túwaandu urésa óraa'-ifi'a wétowana Ísu iséna³⁹ naaúmpa'a iyáferena séna ímba ifi'á taaró. Minárásígó ímba pukáifo úwoi aúma wéraiye súwasa⁴⁰ Ísun-awiyáái uwaná tí'mátuwowasa máapa'a kúwákárúwowana minárásígón-anófoiye wení kísau-waasiyauwe tí'maena minárásígó pukópa'a iyéna⁴¹ ayáánka'a ta'ótorena wenááifinkemba simáména séna tarita kumi miyámó súmba waé'mai séna inaamarúgóo iyáfasinaao súwana⁴² iyáfasinkwena sífákémba kae'á kumbaimái-aataimo maisukáin-inaamaru iyáfasinowasa awánésa táátafesa uwaná⁴³ Ísu óraaka séna kemó únda-aaí ímba simátíméro séna minárásígómbá tómbá áméro siyáíye.

6

*Násaretifakewi Ísumba tínaaeni'o uwánkaraan-ai.
Mátíyu 13:53-58, Rúku 4:16-30*

¹ Minkákémbá Ísu wenamáapa'a wéena wení kísau-waasis'e'o kúmba ² Yúndaq-waasi ámáán-aaimo isón-kanaara'a ámáán-daumpa'a iyéna aai simátimuwasa sáwifa'-waasi isésa táatafesa ésa sésa nááfakena kawel'imáyáá maiyénawa kawel'-áái wésimasimenasaawa nááwawa fasi'aémbá ámisanawa kawel'-kísáú ímbo awánáúnda-kísau wémaiyo. ³ Wentáámó awánáúnda wení kísau taaisambó tuwímbai-tantaa'o wéiwain-iyé. Máriaan-ááninko éna Yémisiye Yósisiyé Yúndasiye Sáimoni-iyai tuwaaón-iyé. Wenáúnafaraawimba maanká'á méraawe. Maankákéwí éna úwoi-waasin-ifo nááfakena mináái isénawa mifási'áémbá maiyénawa wésiyo sésa kaorésa tínaaemba uwámúwana ⁴ Ísu simátimena séna Maníkón-aaimo simátimíwai fi'o-fi'on-daopa'a

wénisasa wenáwí'a mósá wémaraafo wení naaópa'o koméraitamba wenamáaraa sésa kesáámó úndanten-kwaasin-iyé sésa wenáwí'a ímba mósá makáawe Ísu siyáiyé.

⁵ Kesáámó úndanten-kwaasi éna ímba súwa'nai ínnyemo suntáféna ímbo awánon-kísau moórá-mora-kísau aantemba maiyáiyé. Moórá-mora tí'o ún-kwaasi tine'á ayáántamba talótorena asófatinkena ⁶ wenamáápaken-kwaasi sésa ínta súwa'nai ínnyé

sun-ááisáféna imáyáa uwááena naaó'-nao'a
Maníkón-ai simátímapa'a kuráiyé.

*Ísu wení waási kísaura'o ti'mákain-ai.
Mátíyu 10:5-15, Rúku 9:1-6*

⁷ Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi táántowasa tuwaná waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitíyu'mae nóro-fasi'aemba tiména séna kaesá uwásuwe'a nóro séna ⁸ óraaka simátimena séna aampa'ó wiyamba ímba moórá-tantaa'a maimaé'a koró. Tómbá ímba maimaé wé'a tón-únámbá ímba maimaé wé'a óntamba ímba maimaé'a koró. Táúmba faimaé'a ⁹ tísamai ánáamba wimaé'a moórá-mora unáánkwátói timanténténumái kufé'mae'a koró. ¹⁰ Maníkón-aaimo simátimiyantafe moórá-naopa'o wiyasamo naambó timíya'a mindáúmpá'-aantemba mé'a kentí kísau maimái tai'é'a mindámbá tuwé'a fi'on-daopa'a koró. ¹¹ Moórá-naopa'o wiyambo naambá ímbo tímésamo kentáái ímbo isáíyanamo éna Maníkó mindáópaken-kwaasi ímba aamoí uwátinkainifo aiyowáí'a é'a tísamaifakem-baramo uwáéntemba uwá'mare

koró Ísu simátimuwasa ¹² wení kísau-waasi isésa naaó'nao'a wénesa kosimátimesa sésa sáwí-imayaa tínaaemba uwáme'a Maníkómpá teró sésa ¹³ sáwí-amutantomba waasi tirumpinkémbá komaitiyuwésa tí'o ún-kwaasi taaéraampinken-domba atínkáfa'a kuwasá asófaraawe.

Yóni nombó maitínkaraiwai pukáin-aaí.

Mátíyu 14:1-12, Rúku 3:19-20, 9:7-9

¹⁴ Ísuni kisaugon-aaí símae iyúwana Káriri-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti mináái ísaraiye. Ísuntafesa tuwímbai sésa Yóni nombó maitínkaraiwai pukáimpinkemba iyáfasinkena póna wempímbá fasi'aémbá wéraisana miyán-kísáú wémaiye suwasá ¹⁵ tuwímbai sésa wemá Maníkón-aaímo simátímakowin-awi'a Íráiyaa pukáimpinkemba iyáfasinena méraiye suwasá tuwímbai sésa wemá naaófá'á Maníkón-aaímo simátímakowiyaamba méraiye suwaná ¹⁶ Éroti iséna séna wemá Yóni nombó maitínkaraiwainiye. Kemó séwánasamo Yónin-anuwarambó kambísówanamo pukáimba iyáfasinankaraisana méraiye Éroti siyáiyé.

¹⁷⁻¹⁹ Ááéma Éroti wenáfákon-awaaininkon-awi'a Érotíyasimba maiyówana Yóni séna enáfákon-awaainimba aambá fáí'makaawa maiyáane símasima'a wéuwana Éroti tí'marówasa Yónimba koái'maesa ándáfa'a máánkarowana Érotíyasi Yónin-aaísafena aaisambá séna tufuwónae súwana ²⁰ Éroti séna ímbaniye séna Yóni kawel-ímáyááwará'-wáásí úntafena Éroti wenáároi inkaiséna wenká'á káráwiyena Érotíyasi tufifo séna wenká'á káráwiyena wenáái iséna sáwífa'-imayaa uwánkena aasiyaasí koísaraiye. ²¹ Énifo ánaaemba Érotíyasini kanaamó túmba Éroti óraa-tanomba kaumái wení kawáá-wáásíyé i-wáásíyé Káriri-aempaken-oraal-waasiye tímúwasa nowaná ²² Érotíyasin-ayaamunko téna araimá marówasa Érotiye tómbó non-kwáásíyé aamoí uwánkówana Éroti minárásígóntáféna séna nóin-tantaatafenawa aráái taiyó. Simásímína áméno. ²³ Érai'a sumpo sísai ina'á áméno. Kesí maragó aráái táinamo e sísai ina'á tuwín-ameno súwana ²⁴ anówamba koáisai ena séna nóin-tantaara komaénaumno súwana séna Yóni nombó maitínkaraiwaini a'nómbá koáisai e mauwó súwana ²⁵ minúwóiyáámbá Érotimpa'a téna taáisai ena séna káfé'a Yóni nombó maitínkaraiwai anuwarambá kambísámaj a'nómbá táúfapimba ma'mái simiyó súwana ²⁶ iséna arumbá úmbanifo aifa'á fasi'aén-ááímó siyáin-aaí imáyáa éna tómbó non-kwáásíwará'á ísaraantafenawe séna ímba a'áo sénae séna ²⁷ moórá-i-waasi ai'marówana ándáfakemba

Yónin-anuwarambá kambísámai a'nómbá ²⁸ táúfapimba maréna maimaéna minárásígómbá máamuwana maimaéna anówamba máamuwasa ²⁹ Yónini kísau-waasi isésa wenáúma komaimái utaráawe.

Ánaaemba Éroti Ísuni kisaugon-aaí iséna séna minkwáási Yóni nombó maitinkaraiwai éna pukáimpinkemba iyáfasinankaisana méraiye

Éroti siyáíye.

*Ísu sáwífa'-waasi tómbó tímakain-aaí.
Mátíyu 14:13-21, Rúku 9:10-17, Yóni 6:1-13*

³⁰ Ísu kísaura'o ti'mákain-kwaasi minkísáú maisuwésa Ísumpa'a tésa seyaafá-kísáúmó máún-aaíye aaimó sun-ááíyé simámúwasa ³¹ Ísumpa'a sáwífa'-waasi kuré-tiyesa untáfésa tómbá ímba kawel-úmai nowaná mindásafena wení kísau-waasisafena séna waásimo ímbo mérepata kométa saagaanó súwasa ³² nompín-táómpimba iyátesa waási ímbo mérepataawe sésa kuwasá ³³ sáwífa'-waasi tuwánésa embí miwín-owe sésa naaó'-naokembo marapá'á tóso uwasá Ísu-iyai nompín-táómpimbo kumbá ³⁴ marapá'á kuména misáwífá'-wáási tuwánéna arumbá uwátinkena sipisípi-poimo miwímó káráiyon-kwaasi ímba mérowasa keyáá aantemba mérontafena Ísu arumbá uwátinkena ayáátáá'-aaí wésimatimuwasa ³⁵ fenómpinka'a wení kísau-waasi wempá'á tésa sésa ímbo sáwífa'-waasi méraapa'an-ifo fenáíndara ³⁶ ti'márénasa ewaa'-náópimpa'a wénesa tómbá méyámbáráaro suwaná ³⁷ Ísu simátimena séna kemá tómbá tíméro súwasa sáwífa'-ontankakemba 200 kinaaraken-tomba méyámba'maisa tímúsina. Óntamba ímba wéraiye suwaná ³⁸ nóraumai-tona makáawai koawánqaro súwasa koawáné tésa sésa kári-tomba séfataase-tonkwara kae'-mófáá'wára'á wéraiye suwaná ³⁹ Ísu wení kísau-waasisafena séna unkwima'mái mara'á méraaro súwasa ⁴⁰ moóráfa'a 50 waasi máúwasa moóráfa'a 100 waasi máúwasa miyáumai-waasi túwaandu urówana ⁴¹ Ísu séfataase-tonkwara kae'-mófáá'wára'á maisoréna wiyómpa'a kararéna Manikóntáféna súwiyo simásuwena mintómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa misáwífá'-wáási tímúwasa mófáá'a tafántafan-úmai tímúwasa misáwífá'-wáási tímúwasa ⁴²⁻⁴⁴ seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa sáwífa'a 5,000 waasi nowaná tímú'a fówasa wení kísau-waasi mintón-ayai sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampimba fáituwana ówitaraiye.

*Ísu non-afófora'o kuráin-aaí.
Mátíyu 14:22-33, Yóni 6:16-21*

⁴⁵ Fáítuwana ówitowana minkákémbá Ísu wení kísau-waasi ti'maréna séna aifa'á nompín-táómpimba iyátele'a menáipá'-naópa'a Pétésáitafa koró. Misáwifá'-wáásí ti'maré sé'a kenti naaó'-nao'a koró simátimenaumne séna ⁴⁶ misáwifá'-wáásí ti'marówasa miwítí naaó'-nao'a kuwaná Maníkómpá'ó inaimó síndasafena omápa'a imérowana ⁴⁷ nó'waamba tunkúwana Ísu weyáá marapá'á mérowasa wení kísau-waasi nompín-táómpimba non-afufumpá mérowana maramá nénka'a wérowana ⁴⁸ Ísu awánómba óraa-fiyunda to'maé téna mintáómba tata'óto'marowasa nombó tuwintámae kun-táámbá nonkó maimaúwasa ímbo kumbá siyarónka'a Ísu non-afófora'a maréna wení kísau-waasimo méronka'a táyáákaguwasa ⁴⁹⁻⁵⁰ awánésa táátafesa ésa tinekembá tata'á uwasá sésa waántágo wéniye suwaná Ísu minúwóiyáán-úmai séna táá'a ifó aáno'a méraaro. Kemá úne séna ⁵¹ nompín-táómpimba iyátena wewará'á imérowana óraa-fiyundago mafaúwasa áfááraumai táátafesa uráawe. ⁵² Kári-tombo sáwifá'-waasimo tafámbai tímúwasamo nowíní áwáu ímba mindásafesa imáyáa unkákémbá táátafesa uráawe.

*Ísu Kénésárétifa'a tí'o ún-kwaasimo asófatinkarain-aaí.
Mátíyu 14:34-36*

⁵³ Táátafesa áfááraumai ésa waaúnkóní menáipá'á Kénésáréti-marafa'o kumbá nonáwáifa'a nompín-táómba ándá kára'umaresa ⁵⁴ marapátá kúmúwasa mimpápákénkwáásí Ísumba awíyésa Ísun-iyé sésa ⁵⁵ naaó'-nao'a simátimesa Ísumo tamaún-aaí isésa tí'o ún-kwaasi taarerá'á taawiya'maé tóso uwaná ⁵⁶ Ísu kári'-nao'e óraal'-nao'e wénuwasa tí'o úwai tí'mai marupá'á marésa sésa ení unáánkwátói aráíya'a ta'ótoraiyana tí'a étinkainkwae suwasá ta'ótórówana tí'a étinkaraiye.

7

*Tíwá'náti áamáambo siyáan-aaí.
Mátíyu 15:1-9*

¹ Ámáán-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé Yérúsaremu-naopakemba Ísumo méropa'a tésa ² tuwánomba Ísuni kísau-waasi tuwímbai tiyáámba ímba non-kwisuwésa tómbá nowasá ³ Yúndaa-waasi áamáán-kawaa-waasiye úwoi-waasiye tíwá'náti áamáambo arááiwaúntafesa tiyáámba non-kwisukésa tómbá nésa ⁴ maaketifákémbá naaópa'a iyésa tiyáámba non-kwisukésa tómbá nésa tíwá'náti áamáamba fí'o-fi'on-amaamba arááiwaesa táúfa'e nonánáwé anaféúné non-kwiyaáawe. ⁵ Ámáán-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé Ísumpa'a túwaandu ésa sésa ení kísau-waasi nóra sésawa

kentáá síwá'náti áamáamba ímba arááiwaesawa tiyáamba ímbo non-kwiyómba tómbá wénaao suwaná ⁶ Ísu séna kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásín-owe. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya kembiwísáféna érai'-aai agaimaréna

séna Maníkó séna maawí kesúwí'a tóikaken-aantemba sésa ken-ímáyáá ímba tirumpimbá wéraiye. ⁷ Waásiti áamáamba símai paapé ombánifo Maníkóní áamáamban-iye karo'ó semba miyaráán-úmai ken-ímáyáá karo'-ímáyáá mósá wémaraawe

Maníkómó siyáimba aúfáifimba agaimakáíye. ⁸ Maníkóní áamáamba tuwé'a tíwá'náti áamáamba wétoraawe. ⁹ Maníkón-aai túwáántafe'a miwán-ánóndáá kentááisafe'a aamoí wéowe. ¹⁰ Naaófá'á Mósese séna kentinófoi-tuwi'a óraa'anoro. Énifo tinófoimo sáwíkaambo simátinkaindawimba tufuwíyana puwíniye Mósese siyáifo ¹¹ kembiwímó siyáamba tinófoisafesa simátimesa sésa moórá-tantaa'a Maníkóndénifo ímba kanaa'lá timénaumne siyésa ¹² tinófoi ímba wétuwa'nai-owe. Miyámó ontáfé'a kanaán-iye wésewe. ¹³ Miyá-sáwí'ó ontáfé'a Maníkón-aai tuwé'a kentíwá'náti áamáamba wéaraaiwae'a kentáái wésimatimewe. Miyaráámbá wéowe Ísu siyáíye.

*Waásimo sáwí'ó uwátínkáín-tantaakon-aai.
Mátiyu 15:10-20*

¹⁴ Ísu mináái simátimena waásisafena teró súwasa wempá'lá tuwaná séna simátíménda isé'a kawel'ánoro. ¹⁵ Máápaken-tantaa'o naawí ímba waási sáwí'a wéuwatinkaifo tirumpinkén-ááígó aantemba waási sáwí'a wéuwatinkaiye. ¹⁶ Ísáán-kwaasi isámai kawel'ánoro Ísu siyáíye.

¹⁷ Ísu simásuwena minkwáásísómbá tiyuwéna naaúmpa'a imérowasa wení kísau-waasi sésa minááígóní áwáusa simásimiyo suwaná ¹⁸ Ísu séna kenkwará'lá ímba táako péé wésisa'a isáámbanifo ímba isámai kawel'á uráawe. Máápaken-tantaa'o naawí waási ímba sáwí'a wéuwatinkaiye. ¹⁹ Mindá ímba imáyáa kuwérainifo tindáámpá'lá kúwátúsúwinifo ²⁰ aaimó wésemba tirumpinkén-ímáyáágó éna mindá waási sáwí'a wéuwatinkaiye. ²¹ Tirumpin-ímáyááfínkémbá sáwí-imagaa ésa tínkamiyasa puwíyasamo ésa aare-úméné waai-úméné ésa seyaafá-tántáá'lá umémbá ésa ²² túraniyamba ésa miyá-miya- sawi'a ésa karo'-áái sésa aoisaambá wimaé nésa kawel-kísáúmó máéntafesa tirunkó símai sáwí'a wéuwatinkesa tuwesarai-í'a ésa uwó-ímáyáá ésa ²³ miyá-sáwí'ó ombá tirumpinkén-ímáyáágó

waási sáwí'a wéuwatinkaifo tiyáambo ímbo non-kwíyómbo tómbó wénaamba miwá waási ímba sáwí'a wéuwatinkaiye Ísu siyáiyē. Énifo Ísu wemó siyáimba seyaafá-tómbá kawē'-úmai wénaawe siyáiyē.

Kénaani-marafaken-ininkon-aii.
Mátíyu 15:21-28

²⁴ Ísu mináái simátimena wení kísau-waasise'a mifá'á tuwéna Táyaa-naopa'e Sáíndóni-naopa'e mináémpá'ó kúmba moórá-naumpa'a iména séna kemó tamaúnda ímba simátiméro súwasa éni fo tuwímbai-waasi tamaún-aii isówana ²⁵ moórá-ininkon-ayáámúnko arumpimbá sáwí-amutamba mérowana minínínkó Ísumo tamaún-aii iséna minúwóiyáán-úmai wempá'á iyéna mara'á kifaena ²⁶ wemá ímba Yúndaa-inimba póna Síriyaa-marafa'a Fínisiyaa-naopaken-ininko Ísumpa'a iyéna mara'á kifaena óraaka séna kesiyáámúnkon-arumpinkemba sáwí-amutamba maiyauwaaó súwana ²⁷ Ísu simámena séna aifa'á iyámpói tómbá timénaumne. Iyámpóiti tómbá maimái iyámbá timúnafo miyáumai Ísareri-waasimo túwa'nai úndantemba emá fí'onkaa-inimba ónda pó'a áwa'nai únafo sune súwana ²⁸ minínínkó séna óraako érai'a sémpo iyámpóiti tón-ayai iyánkó tamandáiniye. Miyáumai fí'onkaa-ininkon-iye sinaná kanaán-ína súwa'nai inono súwana ²⁹ Ísu séna kawē'-ááimó séndasafe'a enayáámúnkon-arumpinkemba sáwí-amutamba maiyauwáúmpo ení naaópa'a waaó súwana ³⁰ wení naaópa'a wénamo koawánómbo sáwí-amutamba kóúrowana ayáámúnko kawē'-úmai taarerá'á méraiye.

Ísu sáwífa'nanka'o asófatin karain-aii.

³¹ Ísu Táyaa-naopa'-aempakemba Sáíndóni-naopa'-aempa'a táyáákēna Tékáporisi-aempa'a táyáákēna Káriri-nonkwaampa'o kúmba ³² tuwímbai uwó-wáásígómbá áí'mae tésa sésa enayáántamba ta'óto'mai asófankaa suwaná ³³ waásifinkemba áí'mai weyááfa'a ankéna ayáánaufitamba áápimba wimaréna awiyáái wi'maréna anááfíya'a ta'ótorena ³⁴ wíyómpa'a awánéna sirumbá iyé séna wenááfinkemba séna epaata mináái waé'mai séna áá'o káúnkaimba intísuwaumne súwana ³⁵ ááko kawē'á úwana anááfígo fetói úwana aai kawē'-úmai súwana ³⁶ Ísu óraaka séna ímba simátiméro súwasa ímbo isónkakemba simátimapa'a kuwasá ³⁷ isówana áfááraumai táá'a úwasa sésa seyaafá-tántáá'á kawē'á úmai wéiyēna táá'o káúnkain-kwaasi kawē'á wéuwatinkēna aaimó ímbo kawē'-úmaimo sen-kwáási kawē'á wéuwatinkaiye siyáawe.

8

*Ísu aneka'á tómbó tímakain-ai.
Mátíyu 15:32-39*

¹ Moórá-kanaa sáwífa'-waasi túwaandu uwaná miwítí tómbá tai'ówana Ísu wení kísau-waasi táántowasa tuwaná ² séna kaumbo-kánáá kesé'a taméraawana tómbó maimaé tiyáamba tai'áisa'a sirumbá uwátinkaumne. ³ Ti'maráanasa kentí naaó'-nao'a kónááfo némpaken-kwaasi aampa'ó wiyamba tááimo táinka'a pósa púwófainifo súwasa ⁴ wení kísau-waasi sésa máásai-marafa'an-ifo nááfakentaawa tómbá maimáisaawa timénaumno suwaná ⁵ tísai ena séna nóraumai-tona makáao súwasa afakaeté-tomba makáawe suwaná ⁶ minkwáásísóntáféna séna mara'-méraaro séna afakaeté-tomba maisoréna Manikóntáféna súwiyo séna tómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa minkwáásísómbá tímúwana ⁷ sesimái-mofaa'a wérowana Ísu maisoréna Manikóntáféna súwiyo séna wení kísau-waasi tímúwasa minkwáásísómbá tímúwasa ⁸⁻⁹ nowaná tímú'a fówasa sáwífa'-waasi 4,000 waasi nowaná tímú'a fówasa wení kísau-waasi mintón-ayaimo túwómba afakaeté-unampimba fáitumai ówitowana ¹⁰ Ísu misáwífá'-wáási ti'maréna wení kísau-waasise'a nompín-táómpimba iyátesa Tárímánúta-aempa'a kuráawe.

*Ímbo awánáúnda-kisau mauwómó siyáan-ai.
Mátíyu 16:1-4, Rúku 12:54-56*

¹¹ Mifá'á Ísu mérowasa amáán-kawaa-waasi sáwí-aaimo sínda isánae sésa Ísumpa'a tésa sésa éraira Manikómpákéná kunkáanai ímbo awánáúnda-kisau máinata awánaano suwaná ¹² Ísun-arunko umbái wétopakemba séna káfé'o méraan-kwaasi nóra séra ímbo awánáúnda-kisau máinata awánaano wéseo. Érai'a simátíme súné. Káfé'o méraan-kwaasi ímba aráátimenaumne séna ¹³ ifátiyuwena nompín-táómpimba iyátena nonkwaaúnkóní menáipá'á kuráiyé.

*Ímbo kaumbo-kae'-ááiwará'-wáási orómó siyáin-ai.
Mátíyu 16:5-12*

¹⁴ Ísu wení kísau-waasise'a nonkwaaúnkóní menáipá'ó kumbá wení waási péréti-tomba ímbo máúmba tuwinkésa kuwaná kimbora-tomba nompín-táómpimba wérowana ¹⁵ Ísu amáán-kawaa-waasiye Érotiye kaumbo-kae'-ááiwará'-wáási owé-ímáyáá éna wení kísau-waasi simátimena séna intóráintantaa'a kári-tantaa'a moórá-tonkon-awi'a péréti mimpímbá marááwqnamo intoréna óraa'o intembá amáán-kawaa-waasiye Érotiye miwí tááisafe'a kentúra'a káráwiyoro súwasa ¹⁶ keáímbá sésa nóra sénawa miyá wésiyo. Péréti-tomba ímbo makáunanasa miyá wésiye suwaná ¹⁷ Ísu keáímbó

wésun-aai iséna nóra séra tómbá ímba wéraiye-aai wéseo. Kanaa'á tómbá timénaumpo ááemo uráundawini áwáuma ímba táako péé wésiye. Kentí imáyáagowe kentirunkówé faráataraisa'a wéowe. ¹⁸ Túrama wéraitbanifo ímba awánamai kawel'á wéowe. Táa'a wéraitbanifo ímba ísámai kawel'á wéowe. ¹⁹ Séfataqase-tombo tafántafan-úmimo sáwifa'a 5,000 waasi timéwánasamo naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina fáituraao séna tísai úwasa sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampinta ówitaraumne suwaná ²⁰ afakaeté-tombo tafántafan-úmimo sáwifa'a 4,000 waasi timéwánasamo naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina fáituraao séna tísai úwasa afakaeté-unampinta ówitaraumne suwaná ²¹ Ísu séna nóra sénawa ímba táako péé sisa'á ísaraao Ísu siyáiyé.

Ísu aúrambo kafikówimba kawel'ó uwánkarain-aai.

²² Ísu simátimena wení kísau-waasise'a Pétésáita-naopa'o kumbá tuwímbai aúrambo kafikówimba áí'maesa Ísumpa'a tésa sésa ta'óto'mai asófankao suwaná ²³ Ísu ayáánto'maena mindáókoni ayáifá'á wéna aúrampimba awiyáái wi'ankéna aúranka'a ta'ótorena séna éra awánááno súwana ²⁴ awánéna séna wéawanaumne. Taaiyaán-kwáásí marapá'á wénowa'a awánáúmne súwana ²⁵ aneka'á Ísu aúranka'a ta'ótorena kawel'á uwánkowana aúramba kararéna kawel'úmai awánówana ²⁶ Ísu séna mindáópa'a kónafo ení naaópa'a tauweré waaó siyáiyé.

Pítaa Ísuni áwáumo siyáin-aai.

Mátíyu 16:13-20, Rúku 9:18-21

²⁷ Ísu simáména wení kísau-waasise'a Sísaáriya Fírípái-nao'-aempa'o kúmba aampa'á wéwena wení waási tísai ena séna kentáfésa seyaafá'nánká nóran-kwaasiyewa wéseo súwasa ²⁸ miwí tuwímbai sésa emá Yóni nombó maitinkáándawi óne sewasá tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaandawin-awi'a Íráiyaa óne sewasá tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaawifinkemba moóráwigo óne wésewe suwaná ²⁹ Ísu séna kembiwí kentáfé'a nóran-kwaasiyewa wéseo súwana Sáimoni Pítaa séna Maníkó iyáfasinankarawai Yúndaa-waasisa wéamu'maraundawisa óne súwana ³⁰ mináái ímba simátíméro Ísu óraaka siyáiyé.

Ísu puké'a iyáfasinanaumnemo siyáin-aai.

Mátíyu 16:21-28, Rúku 9:22-27

³¹ Ísu wemó puwínda-aai ómbarena wení kísau-waasi simátiména séna sí'o índa-i'a uwásinkesa Yúndaa-oraa'-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye amáambo sen-kwáásiyé

tínaaeni'a uwásinkesa sínkamiya'o púwóndanifo kaumbo-kánáá tai'áína'a púwóndafinkemba iyáfasinanaumne séna ³² miyáumai afora'á simátimuwana Pítaa Ísumba áí'maena weyááfa'la máankena séna miyán-áái sénafo súwana ³³ Ísu waeréna wení kísau-waasi tuwánéna Pítaantafena óraaka séna waántáwanko siyuwé kóuwo. Waásiti imáyáafinkemba wésempo ímba Maníkóni imáyáafinkemba wésene Ísu siyáíye.

³⁴ Ísu mináái simámena waásisone wení kísau-waasiye táántena séna kembó sirááiwaenae síyawí tirááiimo táínda-tantaa'a ímba ta'ótóráaro. Kemá púwónda-aaraa-taimo súwaata'mae kondantembá kembó sirááiwaiyawí umbai-tántáá'á timíyasa minúbái-tántáá'á úwoi maimaésa sirááiwaenaawe. ³⁵ Tirááiimo táínda-i'o ésa ímba kawel-úmai méranaafo kentáfesa ísámai Maníkóni ásé-aisafesa ísámai tirááiimo táínda-tantaa'o tuwésa puwésa aú'la úmai maé'mae'la ónááwe. ³⁶ Mararáké-séyááfá-tántáá'ó maésamo puwíyambo éna mintántáákó ímba túwa'nai íniye. ³⁷ Puwíyamba marapá'ó makáan-tantaatamba ímba méyámbátuwesa aneka'á ayáátáaka méranaawe. ³⁸ Káfé'a Maníkóntáfesa ímba imáyáa ésa méraanka'a kenkwará kesááiwara'o tigaemó uwásínkáamba pó'a ánaaemba kemó marapá'ó kúmóna miwí sigae uwátinkanaumne. Kemá waási úranko ánaaembo kesifoní sáwara wíyómpakembo Maníkóni kísau-waasiti sáwara'o marapá'ó kúmóna miwí sigae uwátinkanaumne.

9

¹ Érai'a simátime sune. Tuwímbai maanká'ó méraan-kwaasi ímba aifa'á puwé'a Maníkó wení fasi'aéntámbó wégawaanimba awáné'a ánaaemba puwónááwe Ísu siyáíye.

Ísu fí'on-kuwawaa'o faúkáin-ai.

Mátíyu 17:1-13, Rúku 9:28-36

² Ísu mináái simátimena afa'mórée-no'waamba waéna Pítaane Yémisine Yónine tí'maena óraa'-omapa'o iyúmba miwí aantemba imésa miwí túranka Ísu fí'oran-auma faufúwana ³ wení unáankwátóiyakemba sán-kena aafaúmó iyáúsenamo intembá úwasa ⁴ awánomba kae'-wáásiyái wíyómpakemba paapé ésarai mindárai-tuwi'a Íráiyaae Mósesee'la Yúndaa-waasi tíwá'nárai Ísuwe'la aái wésuyana ⁵ Pítaa Ísuntafena séna óraakoo maanká'ó méraundasá kawel'á ímba póta wááu-namba kaumbosáámó ondasá moóra endé éta moóra Mósesende éta moóra Íráiyaande

miyáumaisa onó súwana ⁶ áfááraumai táá'a úwana nóin-aaiya

sínenawa iyómpo miyán-áái Pítaa siyáiyie.

⁷ Miyá wésunka'a ainánkó kuména káátaguwana mináínámpínkémbá aaigó aantemba séna miwá kesáanimba isa'á wen-ímáyáá wéune. Wenáái isáaro súwasa ⁸ wení kísau-waasiyau awánomba mindárai wiyómpa'a iyúyana Ísu aantemba méraiye.

⁹ Úwasa omápakembo kúmúmba Ísu óraaka simátimena séna awánaamba ímba simátiméro. Kemá waási úranko púwóndafinkembo iyáfasinaandara'a maami awíyaamba kanaará'á simátíma'mae iyóro súwasa ¹⁰ isésa ímba simátimesa mináái úwoi faráátesa keáimbá sésa púwóndafinkemba iyáfasinanaumne simbá nóran-aaiya'iyó siyáawe.

¹¹ Simásuwesa Ísumba áisai esa sésa amáámbo sen-kwáási sésa Íráiyaa aifa'á paapé ínana Maníkó iyáfasinankaraiwai Yúndaa-waasisa amu'makáundawisa ánaaemba paapé iniyemo sembá nóra sésawa mináái wéseo suwaná ¹² Ísu séna aifa'á Íráiyaa paapé éna to'mayaa iníye-aai érai'-aain-iyie. Moórá-aai waási úranko kumpaapé uráiwaintafena agaimaréna séna wembá áí'o índá-i'a uwánkesa tínaaeni'a uwánkanaawe agaimaréna siyáiyie. ¹³ Simátimena sune. Íráiyaa é'a tiyáiyie. Agaimakóntemba úmai wembá sáwí'a uwánkanae sésa sáwí'a uwánkaraawe. Miyán-áái wentáfesa agaimakóntemba kemá waási úrankontafesa agaimakáawe Ísu siyáiyie.

Ísu sáwí-amutamba maiyáúkain-ai.

Mátíyu 17:14-21, Rúku 9:37-43

¹⁴ Ísu simátimena omápakembo kúmúmba wení kísau-waasifa'a kúmúwasa sáwífa'-waasi túwaandu ésa amáámbo sun-kwáásiyé Ísuni kísau-waasiye iyafákén-áái sésa ¹⁵ Ísu túntafesa ifátuwesa aaweyáá uwánkówana ¹⁶ Ísu séna nóntafera iyafákén-áái wéseo séna tísai úwana ¹⁷ miwífínkémbá moóráwigo séna óraakoo kesáanimba áí'mae túne. Wenarumpimbá sáwí-amutamba méraisana ímba aai wésisana ¹⁸ misáwí-ámútánkó ta'óto'mai fame'naame'-isaná tanaambá fágufagu wéena áwáyaamba umpufuwéna aigaregó nonkánéna aiyayaamba ku'wisana miyá úmae wéiyisa'a ení kísau-waasisafe sé'a sáwí-amutamba arumpinkémbá maiyaúwáaro súnasa ímba

kanaa'á maiyáúkaawe súwana ¹⁹ Ísu séna kentáfé'a ímba imáyáa owaná póna sirumbá umbaí wétaifo nóraumai-kanaarara kesé'a méranaumno simásuwena séna éniño enáánimba áí'mae tiyó súwasa ²⁰ áí'maesa tuwaná misáwí-ámútánkó Ísumba awánéna miniyámpóí famé'auwowana tanaambá féna wárere'-úwana aigaregó nonkáánúwana ²¹ Ísu afowántáféna séna nóin-kanaawa ánkariyo súwana umaranká'á ánkariye. ²² Tufuwíndasafena póna sáwífa'-i'a famé'mai iyafiné nompínémó túwááraantamba wéiye. Emó kanaamó e aruntá uwásinkesa súwa'nai uwo súwana ²³ Ísu séna nóra séwa emó kanaamó e súwa'nai uwo wéseno. Maníkómpá timankúnkúmbo iyawimo ésa seyaafá-tántáá'á kanaa'á ónááwe súwana ²⁴ miniyámpóí gón-afowá minúwóiyáán-úmai óraaka séna kemá Maníkómpá'á simankúnkúmbe úmpo kemá Maníkómpá'á ímba fasi'aráumpo súwa'nai uwo súwana ²⁵ Ísu awánómbe sáwífa'-waasi sisipáá uwaná sáwí-amutankontafena séna uwó-sáwí-ámútánkóo auwé kóuwo. Ímbo kouwérénda éka'a kóuwo súwana ²⁶ wáá'a téna miniyámpóí famé'auwowana tanaambá fówana arumpinkémbá kóúwana miniyámpóí púwóraantan-éna mérowasa tuwímbai sésa é'a púwiye suwaná ²⁷ Ísu ayáánkwanda to'mái iyáfasinakowana koku'á méraiye.

²⁸ Koku'á mérowana Ísu naaúmpa'a imérowasa Ísu weyáámo méronka'a wení kísau-waasi imésa sésa nóra sétaawa misáwí-ámútámbá ímba kanaatá maiyáúkaumno suwaná ²⁹ séna inaigó aantemba miyáumai miyá-sáwí-ámútámbá maiyauwáínifo fí'on-tantaako ímba kanaa'á maiyauwáíníye Ísu siyáíye.

Ísu puwínda-aaimo siyáin-ai.

Mátíyu 17:22-23, Rúku 9:43-45

³⁰⁻³¹ Ísu simátimena tuwéna Kárirí-aempa'-aampa'a wéwena sáwífa'-waasi túwaandu ofó séna kesí kísau-waasi aantemba aái simátimenaé séna aampa'á wéwena séna kembá waási úrankomba fí'on-kwaasi timíyasa sínkamiya puwé'a kaumbo-kánáá maisuwé'a iyáfasinanaumne súwasa ³² wemó sún-aaigni áwáuma ímba isésa áísai ónae sésamo umbá táá'a úwasa ímba áísai uráawe.

Nááwa iyáákaiyomo siyáan-ai.

Mátíyu 18:1-5, Rúku 9:46-48

³³ Ímba áísai esa Kápaneamu-naopa'o kumbá naaúmpa'a imáúwana Ísu tísai ena séna aampa'-wéte'a nóin-aaiya

siyáao súwasa ³⁴ aampa'-wéwesa sésa kentááfínkémbá nááwa iyáákaiyo sésa keáimbá símae wéwesa pósa ímba aaí suwaná ³⁵ Ísu mara'-maéna wení waási sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasisafena séna ísáaro. Iyáákanaemo siyawi tínaaeni'a ésa seyaafá'-wáásítí wayó'á máero simásuwena ³⁶ moórá-iyampoi áí'mai afufumpimbá isáúwankena taparéna simátimena séna ³⁷ kentáfésa imáyáa wéesa iyámpóímo túwa'nai onten-úmai wésuwa'nai-owe. Súwa'nai onten-úmai Maníkó si'mákaiwaimba wéawa'nai-owe Ísu siyáíye.

Kentí kisaugomba ímba sáwí'o on-aaí.

Rúku 9:49-50

³⁸ Súwana Yóni Ísuntafena séna óraakoo moóráwigo wénena sáwí-amutantontafena séna Ísuní fasi'aémbó wéraintafe auwé kóuwo simátímapa'a wisasá misáwí-ámútámbá kóuraawe. Minkwáásígó ímba kentááfínkén-kwáásí ómpo ímba miyámó indá étuwaasosa siyáumne Yóni súwana ³⁹ Ísu séna ímba tufínankaaro. Ímbo awánaan-kisaumo wémaewi úwoi kesúwí'a ímba sáwí'a uwásinkanaawe. ⁴⁰ Kentáási kisaugomba ímba sáwí'o owí úwoi wésuwa'nai-owe. ⁴¹ Érai'a simátíme sune. Kembiwí tuwánésa sésa Ísu Káráísitini waási ombá pósa túwa'nai ónae sésa kári-tantaa'a nombó timiyawi Maníkó kawel'-meyámbá timíníye Ísu siyáíye.

Sáwí'o on-aaí.

Mátíyu 18:6-9, Rúku 17:1-2

⁴² Ísu mináái simátimena séna iyámpóímo kesááisafesa timankúnkúmba ontenkáán-úmai tuwímbai timankúnkúmba wéowe. Tuwímbai tésa kesááisafesa timankúnkúmba owímá karo'-áái tasimátimiyasa isésa sáwí-ampa'a kóiyasa Maníkó karo'ó siyawi sáwí-meyamba óraa'a timínífo miwímó tinuwarampimbó óraa'-ontamba fári'wimaresa nompímbó túwááwasamo kumpuwésaraa karo'-áái ímba simátíméwasa sáwí-ampa'a ímba kowisinó. Mindá kanaán-íye. ⁴³ Tiyáánkomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-tiyaamba kambísásúwáaro. Kae-tiyáámbó wéraina'o é'a ónkaifa'o iyamó kámakama'o wéipa'o wiyamba mindá sáwí'an-íye. Sáwí'o uráimbo maisuwé'o méraiyamba mindá kawel'an-íye. ⁴⁴ (-) ⁴⁵ Tísamaigomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-tisamai kambísásúwáaro. Kae-tísámáímó wéraina'o é'a ónkaifa'o iyamó kámakama'o wéipa'o wiyamba mindá sáwí'an-íye. Sáwí'o uráimbo maisuwé'o méraiyamba mindá kawel'an-íye. ⁴⁶ (-) ⁴⁷ Túrankomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-turamba fitúwáaro. Kae-túrántámbó awáné'o

é'la ónkaifa'lo iyamó wégaipa'lo wíyamba mindá sáwí'an-
iye. Sáwí'lo uráimbo maisuwé'lo méraiyaamba Maníkó wení
waásimo kawáánipa'lo méraiyaamba mindá kawe'án-iye.
48 Ónkaifa'a marinkómó éna waé'wae'a wéinana iyamó éna
ímbo pisínáimba kámakama'a wéiye Ísu siyáiyé.

49 Ísu simátimena séna uwímó tónká'ó to'marááwanamo
kawé'ó intembá Maníkó waásiya'a iyamó kaintenkáán-
úmai maráínasa kawé'-úmai méranaawe. 50 Uwímá kawé-
tántáá'án-ifo óraa'a tai'áísana ayáántamba wéraifo ímba
aneka'á uwímó káína'lo é'la to'maránááwe. Uwígó ásémo
intenkáámbá wée'a aáno úmai méranaawe Ísu siyáiyé.

10

Aarakwá'ó tuwínáán-aaimo siyáin-aii.

Mátíyu 19:1-12, Rúku 16:18

1 Ísu minká'á tuwéna Yúndiyaa-aempa'a Yóndani-nonkoni
menáipá'á komérowasa aneka'á sáwífa'-waasi túwaandu
úwana sún-aii wésimatimuwasa 2 áamáán-kawaa-waasi sésa
sáwí-aaimo sínda isánae sésa Ísumpa'a tésa sésa moórá-
waasigo awaainínkómbá kanaará auwáíníyo. Miyámó
énamo éna áamáán-aii taraisíni ina taraisíniyo suwaná
3 séna naaófá'á Mósesé nóra-amaana simátímakaiyo séna
tísai úwasa 4 miwí sésa Mósesé maará siyáiyé. Moóráwigo
awaainínkómbó ai'mátuwaíndawi aúfáífimba agaimaréna
séna kesuwaainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amíno
siyáiyé suwaná 5 Ísu séna kentíwá'ná tirumbó makáamba
pósa Maníkón-aii ímbo isóntafena mindásafena Mósesé
minámáámbá siyáimbanifo 6 Maníkó wíyóne marawémó
úmaronka'a ímba miyá siyáifo Maníkó aarewára waaiwára'á
úmakaiye. 7 Miyámó uráintafesa tinófoi tiyuwésa awaai-
kóe awaainínkóe'a takááísamai 8 mimbórá-túmá ma'mái
méraawe. Mindásafesa awaai-
kóe awaainínkóe'a ímba kae'-
wáásiyaámbó ombá mimbórái'a wéowe 9 Maníkó aare-waai
moórá-i'lo uwátínkaraintafesa ímba tuwínáaro Ísu siyáiyé.

10 Ísu simátimena naaúmpa'a imésa wení kísau-waasi
Ísumo sún-aaisafesa áísai uwaná 11 séna moóráwigo
awaainínkómbá ai'mátuwenamo fí'on-inimbo wémaimba
umémbá wéiye. 12 Moórá-ininko awaai-
kómbá auwénamo fí'onkwambo wémaimba umémbá wéiye Ísu siyáiyé.

Ísu iyámpóimo ayááfúmbo tátínkarain-aii.

Mátíyu 19:13-15, Rúku 18:15-17

13 Ísu simátimuwasa tuwím-
bai Ísu ta'ótorena ayááfúm-
ba tátínkaink-
wae sésa iyámpói tí'mae tuwasá wení kísau-waasi

sésa tí'mae kóro suwaná ¹⁴ Ísu tuwánéna aaisambá tiyéna séna ímba kóro síyamba tiyuwáiyasa kempá'á iyámpói úwoi teró. Miniyámpói kempá'ó tentembá Manikó weni waásimo kawáánimba miyaráán-úmai wégawaanimba iyámpói kempá'ó tíyan-amba ímba faitinkaaro. ¹⁵ Érai'a simátime sune. Manikóntáfésamo sésa iyámpóiyaa-úmai kenkátá wégawaanonemo síyanamo éna miwiyá'á kawáánínifo ímbo miyámó síyawimo éna ímba kawááníniye Ísu séna ¹⁶ miniyámpóisómbá taparéna tine'á ta'ótorena ayááfúmba tátínkaraiye.

Óntawara'-waasigon-aii.

Mátíyu 19:16-30, Rúku 18:18-30

¹⁷ Ísu simátimena kúwana moóráwigo awaantanténa Ísu óraakon-iyé séna takífaena séna kawekó óne. Nóra úmaiya aúí'a úmai wiyómpa'a maé'mae'a ónaumno súwana ¹⁸ Ísu séna kentáfé nóra séwa kawekó óne wéseno. Mimbóráwígó Manikó weyáá kawekón-iyé. ¹⁹ Manikóni áamámba é'a ísaraane. Minamáámbá aúfáífimba agaimaréna séna waási ímba tínkamiyasa púwóro. Ímba aare-úmémbán-oro. Ímba umémbá máéro. Ímba karo'-áái simátínkáaro. Ímba karo'á sé'a fi'owiti moparawímbá máéro. Kentinófoi-tuwi'a óraa'-i'an-oro siyáiyé súwana ²⁰ miwá séna minamáámbá kemá iyámpóiyakemba ísare'a kawé'á úmae wéiyune súwana ²¹ Ísu awánéna aamoí éna séna kawé'á éma moórá-tanta'a ímba kawé'á uráampo ení moparawímbá fi'on-kwaasi wétime óntamba maiyé ímbo makéwi tuwín-timinana ení kawé'-meyámbá Manikó wiyómpa'a ankáíniye. Tuwín-timemo e kembá sirááiwainone súwana ²² mináái iséna sáwífa'-moparawimbo makóntafena ai'á kaoréna óraa'-imayaa úwana arunkó sáwí'a úwana kuráiyé.

²³ Kúwana Ísu waaréna weni kísau-waasisafena séna sáwífa'-ontamo makén-kwaasi Manikó weni waásimo kawáánipa'o wiyamba umbái táiniye súwana ²⁴ weni kísau-waasi minááisáféna táá'a úwana séna kesí iyámpóisono. Ónta-imayaamo émayawi Manikómó kawáánipa'o wiyamba umbái táiniye. ²⁵ Moórá-poigon-awi'a káámeri mimpóígó waigóni afaapimbá ímba kanaa'á kóferainiye. Káámeri-poigomo waigóni afaapimbó kóferáinkakaa sáwífa'-ontamo makáan-kwaasi Manikómó kawáánipa'a kowisinó súwasa ²⁶ mináái isésa táatafesa ésa sésa umbái taifó nóran-kwaasiya Manikómó kawáánipa'a méranaao suwaná ²⁷ Ísu tuwánéna séna waási miwítí kísausamba ímba méyámbaresa kónááfo Manikó seyaafá-tántáá'á úwoi kanaa'á wéiyé

súwana ²⁸ Pítaa séna isaaó. Kentáásí seyaafá-tántáá'á tuwéta entá wéaraaiwaumne súwana ²⁹ Ísu séna érai'a simátime súne. Kentáfesa imáyáa ésa Maníkóní ásé-aaimo kosimátimiyantafesa naaópa'a tuwésa tuwaaísáiyé tifátone tímánaatone tinófoiyé táánine tiyáámúne tiyuwésa miwítí maramó túwááwin-anonaa ³⁰ marapá'ó méraanka'o túwáán-tantaa'a miyán-tántáá'á sáwífa'a maésa tuwaaísái-i'a ésa tímánaari'a ésa tinóisai-i'a ésa kentí iyámpói-i'a ésa naané marawémó maíyamba miwífimbá umbaimó tátinkaiyambo ésa ánaaen-kanaa aú'í'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a ónááwe. ³¹ Ánaaemba aifarááwífinkémbá tuwímbai tínaaeni'a íyasa tínaaenkewifinkemba tuwímbai aifarí'a ónááwe
Ísu siyáiyé.

Ísu wemó puwíndasafenamo siyáin-aii.

Mátíyu 20:17-19, Rúku 18:31-34

³² Ísu simásuwena Yérúsaremu-naopa'a kónae sésa aampa'á wéwesa Ísu aifa'á kúwasa wení kísau-waasi táátafesa uwasá tínaaembo kun-kwáásiwárá'á táátafesa uwaná Ísu wení waási sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi tí'maena moórá-aempa'a tínkarena wempá'ó tinda-tantaakontafena mósimaṭimena ³³ séna ísáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanasá moóráwigo kembá waási úrankomba óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sen-kwáásiyé aráátiminasa kembó sínkamiyan-aii símaresa sí'mai fí'onkaa-waasi timíyasa ³⁴ karaánáa'a sinkésa tuwiyáái wisinkésa súwiyonku'-wénesa sínkamiya'a púwónasa utámaraiya'a kaumbo-kánáa maisuwé'a iyáfasinanaumne Ísu siyáiyé.

Yémisiye Yóniye'a Ísumbo áisai urááyan-aii.

Mátíyu 20:20-28

³⁵ Minkánáa Sépétin-ááninkorai Yémisiye Yóniye'a Ísumpa'a tésarai sésa óraakoo áisai oyantembá uwásinkaaó suyaná ³⁶ nóintafenawa wétinkaina uwátinkanaumno súwasarai ³⁷ Sésarai ení sámó kaim-bárúpá'ó imémo e kenkái iyáfasisinke séfasefa'-arausampa'a sinkaaó suyaná ³⁸ Ísu séna séyan-aaigoni áwáu ímba ísaraaye. Sáwí-nombo anaféúmpínkémbó naandantén-úmai sí'o índá-i'o uwásinkaiyamba kerái kanaará kemó naanda-ánáfeumpinkemba náyááyo. Sí'o índá-i'o uwásinkaiyantemba kanaará kenkái miyá uwátinkanaao súwasarai ³⁹ Sésarai kerái kanaa'á pókai máéyauye suwaná Ísu séna érai'a séye. Kemó naanda-ánáfeumpinkemba náyááye. Sí'o índá-i'o

uwásinkaiyantemba kenkái miyá uwátinkanaafo ⁴⁰ kesí séfasefa-sirausampa'a kemá ímba iyáfasintinkanaumpo Maníkó kae'nárai uwátínkaraimba póna iyáfasintinkainiye súwasa ⁴¹ Ísuni kísau-waasi siyáánkainarau mináái isésa Yémísinte Yóninte aaisambá tíyúwana ⁴² Ísu táántowasa tuwaná séna é'a ísaraawe. Marapá'óráá'-wáásísómbá iyáákamai-fasi'aen-aai simáti-simati uwasá wenkóyáákatayaaka uráawe. ⁴³ Óraa'-waasimo ontembá kembiwíwará'á ímba miyán-oro. Kempínkémbó iyáákanaemo síyawi fí'owiti wayó'á ónááwe. ⁴⁴ Kempínkémbó aifarí'a ónaemo síyawi seyaafá'-wáásítí kísau túwa'nai oro. ⁴⁵ Kemá waási úranko ímba súwa'nai íwae'a kunkáumpo kemá waási túwa'nai ónae'a kunkáumne. Sáwí-imayaafinkembo faútínkáandasafe puwónaumne Ísu siyáiyé.

*Ísu aúrambo kafikówimba kawe'ó uwánkarain-ai.
Mátíyu 20:29-34, Rúku 18:35-43*

⁴⁶ Ísuwe wení kísau-waasiye Yéríko-naopa'o kumbá sáwífa'-waasiwara'a mindáópa tuwésa aampa'á kuwaná Tímiyasín-ááninkon-awi'a Páátímiyasi aúrambo kafikówi óntamba inái símai maénae séna aanawáísára'a kumbéna wéinai súwasa ⁴⁷ tuwímbai sésa Ísu Násaretifakewi wétiye suwaná iséna óraaka séna Ísuwo Téfitín-andafakewi ómpo arumbá uwásinkaaó súwasa ⁴⁸ sáwífa'nanka aaisambá aéésa sésa aseraaó suwaná mináái ifátuwena aneka'á óraaka séna Ísuwo Téfitín-andafakewi ómpo arumbá uwásinkaaó súwana ⁴⁹ Ísu aampa'ó wémomba wení ewaa'á koíyáfasinena séna áántaaro súwasa aúrambo kafikówimba áántesa séna enarunkó kawe'á íno. Wéaantaifo iyáfasinaao suwaná ⁵⁰ atuwénamo méron-ampanta faúmarena iyáfasinena Ísuni ewaa'á túwana ⁵¹ Ísu séna nóina embó arááímo táínda-i'a uwánkanaumno súwana séna óraakoo súramba kawe'á uwásinkainkwa'e'a úne súwana ⁵² Ísu séna kentáfé kanaa'á súwa'nai indawin-íye sémpo kawe'á uwánkaumpo waaó súwana minúwóiyáámbá aúramba awánéna Ísun-ánaaemba kuráiyé.

11

*Ísu Yérúsaremufo kuráin-ai.
Mátíyu 21:1-11, Rúku 19:28-40, Yóni 12:12-19*

¹ Ísu wení kísau-waasise'o kumbá Yérúsaremu-nao'-ampa'o kumbá Órífi-omapa'-ewaa'-naokai moórá Pétéfasi-nao'a úwana moórá Pétáni-nao'a úwana minkáé'-náókoni ewaa'ó kumbá wení kísau-waasi kae'á máti'marena ² séna epín-dáópa'a kurékai moórá-poigon-awi'a tónki

koawányambo waásimo ímbo ayáákainda-poi ándá faútuwekai áí'mae tekaiyó. ³ Moóráwigo tuwánénamo nóra óyaekaiya óyómo sínakai óraako ayáá'mae'a konasá áí'maesa kouweránááwe siyé simámékaiyo súwasarai ⁴ kuyaná mimpóí ontará'á ándá anuwarampimbá fári'wimarowana mérowasa koawánésarai minándá kofaútúwóyana ⁵ minká'ó méron-kwaasi sésa nóra sékaiya mimpóígóní ándá wéfautuwaayo suwasarái ⁶ Ísumo sún-ai simátímúyasa kanaán-ifo miyá okaiyó suwasarái ⁷ áí'maesarai Ísumpa'a tuyasá wení kísau-waasi paákákén-únánkwátói faú'mai mimpóígón-arósáaunka'a wandaaí uwí'marówana Ísumba ayáá'mae wéguwasa ⁸ sáwifa'-waasi mésa óraa'-waasin-iyé sésa tuwímbai paákákén-únánkwátói faú'mai tuwímbai taaénama ankáimai aampa'á uwí'ma'mae wéguwana minúnánkwátóiya'e mintáénarafane támae wéguwasa ⁹ aifa'ó tun-kwáásiyé Ísun-ánaaembo

tun-kwáásiyé óraaka'-oraaka'a sésa Fasi'aénkó ai'maráisana kunkáiwaimba Maníkó kawel'á uwánkáiye. ¹⁰ Kentáá síwá'ná Téfitimo kawáán-uráintemba miyaráámbá íniye. Wenáwí'a mósá maráúmne óraaka'-oraaka'a suwaná ¹¹ Ísu Yérúsaremufa'o kúmba óraa'-amaan-daumpa'a iména seyaafá-tántáá'á awánéna fenómpinka'a wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi tí'maena Pétáni-naopa'a kuráiyé.

Taaigón-ai.

Mátíyu 21:18-19

¹² Pétáni-naopa'a kowaiyómba aafáyáara'a mindáópa'a tuwésa aampa'ó kumbá Ísumba áái tówana ¹³ moórá-taigon-awi'a fíkima wérowana mintáéramba nánae séna áwáufa'a wéna awánómba arambó iyái-kánaámó ímbo túmba ímba iyéna ána aantemba wérowana saafá uwááena ¹⁴ mintáígóntáféna séna emá arambá ímba iyáínone. Aneka'á waási ení arambá ímba nánááwe súwasa wení kísau-waasi mináái ísaraawe.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-ai.

Mátíyu 21:12-17, Rúku 19:45-48, Yóni 2:13-22

¹⁵ Ísumo sún-ai isésa Yérúsaremu-naopa'o kumbá Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iyéna amáán-daumpa'o méyámbó wéun-kwaasi tuwánéna iti'mátuwena amáán-dankoni óntambo méyámbárón-kwaasiti taaremá tawísíuwena Maníkóntáfésa imáyáa ésa mááufu'-numamo wéamundumamo méyámbárón-kwaasiti taaremá tawísíuwena ¹⁶ simátimena séna aneka'á ímba amáán-daumpa'a miyántántáá'á maimaé'a iyé-kunke oro. ¹⁷ Maníkón-ai aúfáifimba

agaimaréna séna kesí naantafésa sésa Maníkómpá'ó inaimó sen-dámbá isasá fi'o-fi'om-barafaken-kwaasi tésa inai wésewe agaimaréna siyáiyé. Énifo umén-dáúmpá'ó ontenkáámbá uráawe Ísu siyáiyé.

18 Ísu súwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé Ísumbo tufuwíyan-aai wésesa sáwífa'-waasi Ísun-aaimo ísámae wéiyun tafesa táátafe ésa Ísumbo tufíyan-amba wésaafa-uwasa 19 fenómpinka'a Ísu wení kísau-waasise'a Yérúsaremu-naopa'a tuwésa kuráawe.

Taaigómó aáénkarain-aai.

Mátíyu 21:20-22

20 Ísu wení kísau-waasise'a kowaiyómba iyáfasinesa aampa'ó kumbá fiki-taimo awánomba ánúka to'mái seyaafá'á móaenkaguwana 21 Pítaa Ísumo séwiyon-aai áaka'a maréna séna awánaao. Aaimó séwiyaanda-taima é'a aáénkaraiye súwana 22 Ísu séna Maníkómpá'á timankúnkúmba oro. 23 Érai'a simátime sune. Maanómátáfé sélo iyé faiwí'wé nompá'á kumuwómó siyawí ímbo kae'-ímáyáá tokésamo súndantemba érai'a íniye síyanamo éna érai'a miyá íniye. 24 Mindásafe'a Maníkómpá'á inai sé'a fi'o-fi'on-tantaatafe'a áisai e'o sembá érai'a Maníkó kanaa'á súwa'nai uwásínkáiyé sembá kanaa'á wétuwa'nai-iyé. 25 Maníkómpá'á inaimó sembá sáwí'o uwátinkaiyamba anondáá sáwí'a ónaumne-imayaa ímbo iyamba ifátuwáaro. Miyámó íyanamo éna kentifo wiyómpakewi kembiwí sáwí'o ombá maitiyuwáiniye. 26 Énifo sáwí'o uwátinkaiyamba úwoimo imáyáamo úmae wéiyé'o ímbo ifátuwaiyanamo éna kentifo wiyómpakewi sáwí'o ombá ímba maitiyuwáiniye Ísu siyáiyé.

Nááwawa ai'maráísawa tiyáanomo siyáan-aai.

Mátíyu 21:23-27, Rúku 20:1-8

27 Ísu wení kísau-waasise'a aneka'á Yérúsaremu-naopa'o kumbá óraa'-amaan-daumpa'a wénuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-óraa'-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé Ísumpa'a tésa 28 sésa nááwawa ai'maráísa tiyéwa nááwampinkena maiyéwa fasi'aén-kísáú wémaeno. Simásimiyo suwaná 29 Ísu séna aifa'á moóra'-aaimo tísai ona'ó anondáamo síya'o é'a síasai on-áái simátimenaumne. 30 Ááéma Yóni nombó maitínkaraiwai Maníkówá simámakaisanawa nombá maitínkarai waásiya simámakaawanawa nombá maitínkaraiyo súwasa 31 miwí keáímbá sésa nórasaawa sénaumno. Maníkó simámakaisana nombá maitínkaraiye

senanasáámó éna nóra séra Yónin-aaisafe'la ímba éraile siyáao síníye. ³² Waási simámakaawana nombá maitínkaraiye senasasáámó ésa úwoi-waasisa sinkamonaawe. Úwoi-waasi sáwífa'-waasi Yóntafesa sésa Maníkón-ai simásimakaiwai uráiyé wésemba pósa aaisantá siyónáawe miyá keáímbá sésa ³³ Ísuntafesa sésa emó síesai ónda-aaisa ímba isáúmne suwaná Ísu séna ímbo simásimiya'la nááwampinkena maiyéra fasi'aén-kísáúmó wémaunda-ai ímba simátimenaumne Ísu siyáiyé.

12

*Ándá-aran-kisaura'o káráwiyowi-taai.
Mátíyu 21:33-46, Rúku 20:9-19*

¹ Ísu waé'mai-ai simátimena séna moóráwigo óntan-kusai úmakena ándá-aran-kisau úmarena ándá-arankoni táúfa'la úmarena ándá-arambo mapamínanamo anombó kumínda-taufa'la úmarena óntan-damba kísaura'o káráwiyian-damba úmarena ayáátáaka fí'om-barafa'la koménae séna maankísáúrá'ó káráwiyawimo é'la kesáfé'la tuwímbai-aramba wémae'la tuwímbai kembá siyúwáaro simátimena fí'om-barafa'la koméraisana ² arambó áfumo kain-kánáá tisaná aanáfó kesí ándá-aramba komáéro séna wení kísau-waasi ai'maráísana minkísáúrá'ó káráwiyowifa'la tisasá ³ ta'óto'mai tufú'maresa ándá-aramba ímbo ámémba ai'mátuwaawana kóísana ⁴ aanáfó moóráwigomba ai'maráísana tisasá minkísáúrá'ó káráwiyowi ta'óto'mai a'nómbá tufámbai sáwí'la uwánkááwana kóísana ⁵ aanáfó moóráwigomba ai'maráísana tisasá ta'óto'mai tufú'marááwana púwísana aanáfó moórámora ti'maráintemba tewasá tínkamba tínkamba wéowasa tuwímbai púwówasa tuwímbai tauwérááwana ⁶ aanáfó kímborama wenááninkomba póna wen-ímáyáámó wéuwaimba ayáátáaka'la imáyáa émena kesááninkon-ai isánááwe séna ai'maráísana ⁷ tisasá minkísáúrá'ó káráwiyowi awánésa keáímbá sésa aanáfón-ááninko wétifo tufúwónanasa puwéna maankísáú ímba mainata kesáá maénae sésa ⁸ ta'óto'mai tufúwówana púwísasa maimái aumépa'la métukaawe. ⁹ Ísu mináái simátimena séna minkísáú-áánáfó miyá íníye. Téna kísaura'o káráwiyowi tínkaminasa puwíyana fí'onkaa-waasi kesí kísaura'la káráwiyoro síníye. ¹⁰ Maníkón-ai aúfái toráumai awánaraawe. Maarán-áái agaimaréna séna óntan-dambo on-kwáási moórá-ontantafesa sáwí'la wéiye sésa maisukáawe. Ánaqemba minóntánkó áfonkaamba uráiyé. ¹¹ Mindá Fasi'aénkó isatá awánéta séta fí'oran-kawe'la uráiyé sune

agaimaréna siyáiyé Ísu súwasa ¹² Yúndaa-kawaa-waasi mináái isésa kentáásáféna siyé sésa ta'óto'mai tufuwónae sésamo umbá seyaafá'-wáásísáféna táá'a úwasa ifátuwesa kuráawe.

Taakisi-ááísáfésamo áisai uráan-aaí.
Mátíyu 22:15-22, Rúku 20:20-26

¹³ Óraa'-amaan-kisau-waasi wésa Ísumba áisai íyana sáwí-aaimo sínasa aaifimbó maiyankáiyantafesa ámáán-kawaa-waasifinkemba tuwímbaiye Éroti amááraawifinkemba tuwímbaiye ti'márówasa ¹⁴ Ísumpa'a tésa sésa óraakoo érai'-waasi po waási táároi ímba inkaisé óraa'-waasiye úwoi-waasi táároi ímba inkaisé tirumbó faiyá'mai-aaí ímbo sénda Maníkóní aambó arááíwáén-aaí arupíse úmai simátimendasa wéisaumne. Emá nóra séwa wéisaano. Kanaasááwá taakisi-óntámbá Rómu-kamanisa timénaum íntaawa timénaumno. Timéndasa Yúndaa-waásisa kentáási ámáána taraisónaum íntaawa taraisónaumno. ¹⁵ Timénaum íntaawa timénaumno suwaná Ísu miwítí imáyáa iséna kaumbo-kae'-ááíwára'-wáásín-owe séna kentáfé'a sáwí-aaimo síndawe sé'a wésisai-owe. Moórá-ontamba maimaé máaraasimero súwasa ¹⁶ maimaé máaraanamuwana séna nááwan-óikaana uráinkara áwí'a wéraiyo súwasa miwí sésa Rómu-kamani-kawaagon-óikaamba isaná áwí'a wéraiye suwaná ¹⁷ Ísu séna Rómu-kamani-kawaagonde wembá áméro. Maníkóndé Maníkómbá áméro súwasa mináái isówana táá'a úwasa ímba aaí siyáawe.

Pukémpinkembo íyáfasinaiyan-aaí.
Mátíyu 22:23-33, Rúku 20:27-40

¹⁸ Suwasá Sátúsi-amaan-kawaa-waasi púwómpinkemba ímba íyáfasinanaawemo sun-kwáási pósa Ísumpa'a tésa sésa ¹⁹ óraakoo naaófá'lá Mósesé séna moóráwigo aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba puwínana áfáko maimakéna awaaón-anondaa-ware'e séna iyámpói ma'ankáíniye siyáiyé. ²⁰ Moórá-aaí isaaó. Moórá-kanaa afakaeté-afarawainonda mésa tuwaaó aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana ²¹ wenánaenkewi ware'lá maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana wenánaenkewi ware'lá maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana miyá émesa ²² afakaeté-waasi putásaawana miníninkó ánaaemba pukáiyé simámesa ²³ Ísumba áisai esa sésa miyámó ombá waási puwíyampinkembo íyáfasinaiyan-kanaa minínímbá afakaeté-waasi tuwainímbá éna nááwa máíniyo suwaná ²⁴ Ísu séna Maníkón-aaí aúfáifimbo agaimakón-aaí ímba kawé'-úmai isé'a Maníkóní fasi'aémbá ímba awáné'a pó'a miyáumai

sáwísáwí-aaí wésewe. ²⁵ Pukémpinkemba íyáfasinesa wíyómpa'o imaiyan-kanaa aaré ímba maiyasa waai ímba maiyamba ésa Maníkóní kísau-waasimo wíyómpa'o méraawimo ontembá minínínákwá'á miyáumai aaré ímba maiyasa waai ímba maiyamba ónááwe. ²⁶ Waási pukémpinkembo íyáfasinaiyamba Mósesese minááísáféna agaimakáíye. Aúfáífimba agaimaréna séna kári-taiya'a iyamó kaimbá ímba mintái káwisana mintáífínkémbá Maníkó Mósesentafena séna Maníkó úne. Enaiwá'ná Émbaramuwe Áísáakiye Yékopuwe miwítí Maníkó úne siyáíye. Maníkó minááímó siyáimba minkáúmbó-wáásí é'a púwúwasa utaráambanifo ²⁷ mináái siyáimba pósa miwí úwoi méraawe. Énifo kentáái sáwísáwí-aaí siyáawe Ísu siyáíye.

Aifaráán-ámáánkón-aaí.

Mátíyu 22:34-40

²⁸ Súwana ámáambo sún-kwaasigo ména seyaafá'-wáásímó sumbá iséna Ísuni iyáákamai-aaí iséna Ísumba áísai ena séna Maníkóní ámáámpinkemba nóran-amaana aifaráámbán-iyó súwana ²⁹ Ísu séna aifaráán-ámáámbá sénaumne. Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna Ísareri-waasi ísáaro. Maníkó kentáásí Fasi'aénkó éna mimbórá-Fásí'aénkón-íye. ³⁰ Maníkómpá'á kentí Fasi'aénkómbá kentiruné kentí imáyáawe kentimané kentí fasi'aénéé áméro agaimaréna siyáíye. ³¹ Miwán-ánaaenken-amaamba sénaumpo ísáaro. Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna kesáfé-ímáyáámó ontembá kentí waási-imayaawara'a oro agaimaréna siyáíye. Minkáé'-ámáánkó seyaafá'-ámáámbá iyáákaraiye Ísu simámuwana ³² minkwáásígó séna óraakoo érai'a sénda Maníkó weyáá Fasi'aénkón-ífo fí'o-fi'o-fasi'aemba ímba méraawe. ³³ Kesáámá Maníkómpátá kesiruné imáyáawe kesí fasi'aénésá wempá'á tuwéta miyásá onó. Kesáfé-ímáyáámó úndantenta kesí waási-imayaawarata onó. Minkáé'-ámáánkó seyaafá'-ámáámbá iyáákaraiye. Tóné sipisípiye iyafímbá agaimái Maníkómbá amúndanifo mindáwara'a iyáákaraiye séna ³⁴ miwámó súmba kawé'-ímáyááfínkémbá súwana póna Ísu iséna séna Maníkómó kawáánimba wení ewaa'á méraane súwasa ísómba Ísun-aaísafesa táá'a úwasa ímba áísai uráawe.

Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráísitin-aaí.

Mátíyu 22:41-46, Rúku 20:41-44

³⁵ Ímba áisai uwaná Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iména simátimena séna áamáambo sen-kwáásí sésa Káráísiti Téfítin-andafaken-kwaasin-iyé wésefo ³⁶ naaófá'á Maníkóni Ufaen-ámútánkó Téfítimba imáyáa amúwana Téfíti Káráísitintafena séna kesí Fasi'aénkón-iyé siyáimba imó agaimakón-aufaifimba Téfíti agaimaréna séna

kesí Fasi'aénkóntáféna Maníkó séna kesiyáánúrappa'a fasi'aén-áémpá'á mara'-ména'a ení namuro-wáási iyáákaanasa miwí tai'ánááwe Maníkómó siyáin-aaí Téfíti siyáiyé. ³⁷ Miyáumai Téfíti Káráísitintafena séna kesí Fasi'aénkón-iyé siyáimbanifo nóraumaiya wemá Téfítin-andafaken-kwaasin-iyé Ísu súmba Káráísiti Téfítini Fasi'aénkó éna Téfítin-andafaken-kwaasigon-iyé. Úwoi-waasi seyaafá'á

Ísun-aaí isésa aamoí uráawe.

*Áamáambo sen-kwáásítí aambá arááiwáéfomo siyáin-aaí.
Mátíyu 23:1-36, Rúku 11:37-54, Rúku 20:45-47*

³⁸ Úwoi-waasi seyaafá'á Ísun-aaí isésa aamoí wéuwana Ísu simátimena séna tuwímbaimo áamáambo sen-kwáásítí aambá arááiwáéfo. Minkwáási ayáátáa-kuferai wiyésa naaópa'a afufumpa'á wénowasa pósa waási tuwánéna sésa óraa'-waasin-owe wésewe. ³⁹ Minkwáási áamáandaumpa'o ombá óraa'-waasimo máén-aempa'a iména tanómbo kaúfópa'o ombá kawé'-áémpá'á mésa kawé-tómbá wénaawe. ⁴⁰ Minkwáási keto'-íníntí óntawara naankwará'á umémbá wémaesa waási suwánéna súwí'a mósá maráiwae sésa karo'-áái tafisímai inái wésewe. Miyámó on-ánóndáá óraa'-umbai maénááwe Ísu siyáiyé.

*Keto'-ínínkó Maníkómpá'á óntambo tukáin-aaí.
Rúku 21:1-4*

⁴¹ Simátimena Ísu óraa'-amaan-daumpa'a ména óntambo túwón-anafeunkoni ewaa'á ména tuwánómba waásisomba tésa óntambo túwómba sáwífa'-ontawara'-waasi sáwífa'-ontamba túwówana ⁴² moórá-keto'-inínkó ímba óntamo makón-inínkó téna kári'-ontamba kae-tóyaráámba tuwówana ⁴³ Ísu wení kísau-waasi táántena séna éraí'a simátimé sune. Minkétó'-inínkómó túwáin-ontanko seyaafá'-wáásímó túwáán-ontamba iyáákaiye. ⁴⁴ Miwí sáwífa'-ontafinkemba tuwímbai túwáafo wemá kári'-ontafinkemba mútú'a túwáimba póna ónta-iyaimba méiniye Ísu siyáiyé.

13

*Óraa'-amaan-dambo tawisínda-aaimo siyáin-aaí.
Mátíyu 24:1-2, Rúku 21:5-6*

¹ Ísu mináái simátimuwasa óraa'-amaan-daumpakemba kárúwesa kúmúmba wení kísau-waasifinkemba moóráwigo óraa'-amaan-dantafena séna úwé awánaao. Maanóntándámbá kawé'á uráisana minóntámbá óraa'-ontamba wéraiye súwana ² Ísu séna maanóráá'-námbá awánaaro. Ánaaemba waási tésa mindámbá seyaafá'á tawísisuwesa seyaafá'-óntánkwará'á tawísisuwanaawe Ísu siyáiyé.

Sáwí-kanaa tíníyemo siyáin-ai.

Mátíyu 24:3-14, Rúku 21:7-19

³ Ísu mináái simátimena Órífi-omapa'a iména óraa'-amaan-damba awánómba Pítaawe Yémisiye Yóniye Énduruwe miyáumai-waasi Ísumo weyáá mérompa'a tésa áisai esa sésa ⁴ emó sénda nóin-kanaawa paápé ínío. Nóran-kwaamera ínataawa séta ampáánká'á Ísumo siyáimba miyá íníyesa sénaumno suwaná ⁵ Ísu séna karo'-áái isé'a érai'e sefó káráwiyoro. ⁶ Sáwífa'-waasi tésa kesúwí'a másesa sésa Maníkómó iyáfasisinkaraiwai úne siyasa sáwífa'nanka minkárol'-ááisáfésa érai'e sénááwe. ⁷ Tíyááwemo siyáan-ai némpakena'i ewaakéná'i isáiyana ímba táa'a íno. Miyán-kánáámó tinda mindá ímba seyaafá-tántáá'ó tai'áínda-waame'an-iyé. ⁸ Fí'o-fi'on-aempa'-waasi tiyánááwe. Moórá-kawaa-waasimo ésa moórá-kawaa-waasi timááraasafesa iyáfasine tiyáaro siyasamo ésa iyáfasinesa tiyánááwe. Fí'o-fi'om-barafa'a óraa'-marima táíniye. Fí'o-fi'om-barafa'a aawai táíniye. Miyán-tántáá'ó paápé ina'a sé'a seyaafá-tántáá'ó tai'áínda-kanaa ímba tiyáifo iyámpóimo matinkánae owanamó óraa-ti'o intembá umbai-kánáámó tinda minkánáa paápé iye seró.

⁹ Miyán-ááisáfé'a káráwiyoro. Kawáá-wáásí kembiwí tí'maesa óraa'-waasifa'a mótkesa aafimbá maitinkésa ámáán-daumpa'a mótkamesa kentáfésamo fasi'ámaimo méraiyantafesa ta'óto'mai tí'maesa kámáni-óraa'-waasifa'e kawáá-wáásífé'é mótkesa aái simátinkaiya'a minóráá'-wáásí kesáái simátimenaawe. ¹⁰ Aifa'á ásé-ai seyaafá'-márafákén-kwáásí simátímapa'a wényana ánaaemba seyaafá-tántáá'ó tai'áínda-kanaa tíníyé. ¹¹ Ta'óto'mai aaimó simátínkénka'a nóran-aiya sénaumno-imayaa ímba óraa'a é'a ímba kentí imáyáfinken-ai sénááfo Maníkóní Ufaen-ámútánkó síyan-ai táaka tinkáina'a mináái sénááwe.

¹² Tuwímbai tífárawaawi tí'mai fi'owi timíyasa tínkamiyasa puwónááwe. Tifoísáimo ésa tíráamarimba tí'mai fi'owi timíyasa tínkamiyasa puwónááwe. Iyámpóisombo ésa tinófoi tí'mai fi'owi timíyasa tínkamiyasa puwónááwe.

13 Kentáf'e'o fasi'ámaimo méraiyantafesa seyaafá'nánká tiyámba uwátinkanaawe. Ímbo ifátuwesamo kentáfesa fasi'ámaimo méraiyaui tai'áínda-kanaara'a Maníkó tí'mai kawepá'á métinkainye.

Sáwí-kanaagon-aai.

Mátíyu 24:15-28, Rúku 21:20-24

14 Ísu mináái simátimena séna ánaaemba sáwí'o íyantantaako uwófi'a íyam-baruka'a paápé íniye Ísu siyáiyé. Kemá Máaka sune. Maanáúfáímó torausiyawi táako péé sína'a ísáaro sune. Ísu séna uwófi'o

í-márúká'á paápé ínasa awánáiyamba Yúndiyaa-marafa'o méraiyan-kwaasi omápata tuwaantantésa iyónááwe. 15 Ontará'ó méraiyan-kwaasi ímba naaúmpa'o iyiyamba óntama ifátuwesa úwoi tuwaantantésa iyónááwe.

16 Kísaufa'o méraiyan-kwaasi ímba naaópa'o tiyamba unáánkwátói ifátuwesa úwoi tuwaantantésa iyónááwe.

17 Tímúka'-inine umaran-iyámpóiwará'-íniné minkánáá sáwí'a ónááwe. 18 Tuwaantanté'o iyiyamba táwi'o índa-kanaa miyá únafo sé'a Maníkómpá'á inai seró. 19 Minkánáámó tinda óraa'-umbai táíniye. Naaófá'á Maníkó maramó úmaronka'e káfé'wara'e miyán-úmbái-tántáá'á ímba tiyáiyé.

Ánaaenkwará'a miyán-úmbái-tántáá'á ímba tíniye. 20 Miyán-úmbái-tántáá'ó índa-kanaa Fasi'aénkó ampáásé úmakaiye. Miyán-úmbái-kánáámó ayáatáaka'o ínínkaka seyaafá'wáási ímba úwoi túnamai méraawisino. Maníkó wempari'o úmakain-kwaasisafena imáyáa éna miyán-úmbái-tántáá'á ampáásé uráiyé.

21 Ampáásémó ínasa tuwímbai simátimesa sésa Maníkómó iyáfasinankaraiwai mifá'-maafa'a méraiye síya'o é'a ímba ísáaro. 22 Tuwímbai paápé ésa karo'á sésa Maníkómó iyáfasisinkaraiwai úne síyasa tuwímbai karo'á sésa Maníkón-aaimo simátimundawi úne simátíma'maesa níyamba ímbo awánen-kisau maésa Maníkómó wempari'o úmakain-kwaasi karo'á simátinkanae sésa miyán-óráá-kísáú maénááwe.

23 Miwísáfé'a érai'-waasin-owe sefó sé'a ímbo paápé uráanka'a aifa'á simátimumpo káráwiyoro Ísu siyáiyé.

Ísumo marapá'ó kumínda-aai.

Mátíyu 24:29-35, Rúku 21:25-33

24 Ísu mináái simátimena séna miyán-úmbái-tántáá'ó tinda-kanaa tai'áínana aafáúgó kumeu'á ínana wiyónko ímba sán-káínana 25 o'á wiyómpakemba kuntínana wiyónko tora'náára'a ina'a 26 kemá waási úranko óraa-fasi'aenkwará

sáwara'a ainánká kúmóna'a suwánánaáwe. ²⁷ Wíyómpaken-kisau-waasi ti'máráanasa Maníkómó wemparí'o úmakain-kwaasi seyaafá'-máráfákembá tí'maesa moóráfimba túwaandu ónááwe Ísu siyáiyé.

²⁸ Ísu mináái simátimena séna moórá naan-táígón-áwí'a fiki-taigontafe'a imáyáa úmai isáaro. Asáómó agáinda awané sé'a áú'o sínda-kanaa káríka'a tíníye sénááwe. ²⁹ Miyámó intembá kemó sún-da-tantaa'a ina'a awané sé'a káríka'a kumíníye sénááwe. ³⁰ Érai'a simátíme sune. Káfé'o méraan-kwaasi tuwímbai ímbo pukáiyanka'a kemó sún-da-tantaa'a paapé íníye. ³¹ Wíyóne marawé tai'áínana kesáái ímbo tai'áínda úwoi waé'wae'a íníye Ísu siyáiyé.

Kúmón-da-kanaa waási ímba ísaraawemo siyáin-ai.

Mátíyu 24:36-44, Rúku 17:26-30,34-36

³² Ísu mináái simátimena séna kúmón-da-kanaa aafáúmá waási ímba isááwasa wíyómpaken-kisau-waasiwara'a ímba isááwa'a kemá Maníkón-ááninko ímba isáúnana kesifo weyáá ísaraiye. ³³ Kemó kúmón-da-kanaa ímbo ísaraiyanka'a kumónaumpo káráwiyoro. ³⁴ Miyámó intenkáán-úmai maarán-ááín-íye. Moórá-oraako némpa'a wááu koméranáe séna wení kísau-waasisafena kísau máéro séna ti'má'mae wéwena ontará'ó kawáániwaintafena séna káráwiyuwo séna kóuraiye. ³⁵ Naankóní aanáfómó tinda-kanaa ímbo isáántemba kemó kúmón-da-kanaama ímba ísaraafo káráwiyoro. Siyatarórá'í wááwáiya'i fenáíndararal'i nó'waana'i kumónaumno minkánáa ímba ísaraafo ³⁶ kentáfé'a ímba imáyáamo wéiyanka'a kumúnafainifo wéto'mayaan-e'a simu'máráaro. ³⁷ Kemó simátimunda seyaafá'-wáásísáfé'a sumpo káráwiyé'a méraaro

Ísu siyáiyé.

14

Ísumbo tufuwíyan-aimo siyáan-ai.

Mátíyu 26:1-5, Rúku 22:1-2, Yóni 11:45-53

¹ Ísu mináái simátimena naaófá'ó Maníkó Yúndaa-waasi tíyótáimo í-tánómbá ímbo intóráín-tantaa'wara-pereti agáún-kanaa aúnkáraamba úwasa kae-kánáa úwoi mésa óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé sésa nóraumaisaawa Ísumba aúpá'á ta'óto'maisaawa tufuwónaumno. ² Seyaafá'-wáási tíyááfainifo tanómbo kaufíyan-kanaarata ímba tufuwónaumne siyáawe.

Ísumbo asaa-wiyúm-básáwémbó a'ánkarain-ai.

Mátíyu 26:6-13, Yóni 12:1-8

³ Suwaná Ísu Pétáni-naopa'a koména moóráwígon-awí'a Sáímonini naaúmpa'a áumo námombo kón-kwaasigoni naaúmpa'a ména tómbá wénowana moórá-ininko iyéna asaa-wiyúmbó úm-basawemba óraa'-ontankakembo méyámbakaim-basawemba maimaéna iyumba minánáféumbá tafántuwena Ísu a'nómpímbá fatímarowasa ⁴ tuwímbai keáímbá sésa aaisambá aéésa nóra sénawa mimbásáwémbá úwoi fatiyankaiyo. ⁵ Mimbásáwémbó fi'owi tíménamo óraa'-ontamba maiyénamo ímbo óntamo makáan-kwaasi tíméraambaniye sésa minínínkómbá aaisambá áúwana ⁶ Ísu séna ifátuwe'a ímba aaisambá aééro. Kawe'á asínkáíye. ⁷ Ímbo óntamo máráán-kwaasi kesé'a maé'mae'a íya'a túwa'nai ónae sé'a túwa'nai ónááfo kemá kesé'a marapá'á ímba maé'mae'a ónaumne. ⁸ Minínínkó wení imáyáfinkemba kawe'á asínkáíye. Púwóndara'a masawémba asínkésa utánaáfo minínínkó é'a masawémba asínkáíye. ⁹ Érai'a sumpo ísáaro. Kesí ásé-aaí seyaafá'-mápá'á simátimesa minínínkómó uwásínkáín-aaí simátimiyasa tááka'a maránaáwe Ísu siyáíye.

Yúndasi Ísuni pintaru'ó maiyáin-aaí.

Mátíyu 26:14-16, Rúku 22:3-6

¹⁰ Súwana Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasífinkemba moóráwígon-awí'a Yúndasi moórá-awí'a Ísakerioti óraa'-amaan-kísau-waasifa'a wéna séna túwa'nai ona'á Ísumba ta'ótoranaawe súwasa ¹¹ isésa aamoí ésa sésa miyámó inda-méyámbá óntanta aménaumne suwaná nóraumaiya Ísumba aráátíménasawa ta'ótoranaao-imayaa ómbarena úmaena kuráíye.

Tíyótaimo í-tánómbó kauráan-aaí.

Mátíyu 26:17-25, Rúku 22:7-14,21-23, Yóni 13:21-30

¹² Yúndaa-waasi ímbo intóráín-tantaa'wara-pereti agáún-kanaa túntemba tíyótaimo í-tánón-kánáá sipisípi-araa'a tufú'mai káúfúnka'a wení kísau-waasi Ísumba taáisai esa sésa tíyótaimo í-tánómbá nááfataawa kaufónaumno suwaná ¹³ kae'á ti'maréna séna Yérúsaremu-naopa'a wíyana moóráwigo nonánámó maimaé wíndawimba arááiwáékaiyo. ¹⁴ Wemó naaúmpa'o iyíndafa'o naankón-afowámó mérainakai kosímámekai óraako áísai ena séna kesí kísau-waasise'a náán-aempara tíyótaimo í-tánómbá nánaumno wésiye kosímámekaiyo. ¹⁵ Wemá afófumayaa'-nankoni óraa'-aempa'a aráátiminiye. Kúfu'o uwándáíyantantaa'a mimpímbá wéraiye. Seyaafá-tántáá'á to'mayaa úmarekai minká'á kausínkáakaiyo súwasarai ¹⁶ mindárai

isésarai Yérúsaremu-naopa'a wésarai Ísumo sún-tantaa'a wérowasarai minká'á tanómba kauwánkaraaye.

17 Tanómba kaumakóyasa fenómpinka'a Ísu wení kísau-waasise mindáúmpá'á imésa 18 tómbá wémandesa uwaná Ísu séna kempínkémbá moóráwigo kesé'a tómbó wénaiwai kembá namuro-wáásí aráátiminiye súwana 19 tirunkó umbái tówasa moórá-mora áisai esa sésa kewá'íyo símaesa kuwaná 20 Ísu séna moóráwigo wení tón-ayai maimaéna kesé'o moórá-taufapimba tú'maimo náíndawi wemá kembó namuro-wáásímó aráátimindawin-iyé. 21 Naaófá'á Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna waási úranko puwíniye siyáintemba pó'a púwónana namuro-wáásímó aráátimindawi sáwí-meyamba máíniye. Wembó ímbo ma'ánkaraankakaa kawé'á isinó Ísu siyáiyé.

*Ísu wení kísau-waasi tómbó tímakain-aaí.
Mátíyu 26:26-30, 1 Kórinti 11:23-25*

22 Súwasa tómbá wénowana Ísu péréti maisoréna Maníkómpá'á súwiyo séna tafámbai tiména séna mindá kesún-ifo maimái naaró séna 23 ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna Maníkómpá'á súwiyo séna timúwasa seyaafá'á nowaná séna mindá kesí naaén-iyé. 24 Kesí naaemá sáwí-waasisafena kumínda póna Maníkó kesé'a kááísamai méraiwaé séna mináú-áái símai kááísamakaiye. 25 Simátimé'a sune. Aneka'á ándá-aran-domba ímba nánaumpo Maníkó wení waásimo kawáánipa'a mé'a ándá-aran-domba aú-nomba nánaumne Ísu súwasa 26 Maníkóntáfesa ísámai imá simásuwesa mindáúmpá'á tuwésa Órífi-omapa'a iyáawe.

*Pítaa ánaaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-aaí.
Mátíyu 26:31-35, Rúku 22:31-34, Yóni 13:36-38*

27 Órífi-omapa'a imérowana Ísu simátiména séna Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna Maníkó séna sipisípiya'o kawáániwaimba tufúwónasa sipisípisomba wété ónááwe Maníkó siyáiyé

siyáimba póna táa'a ína'a siyuwé'a wété ónááwe. 28 Énifo púwónasa utámaraiya iyáfasine'a kentí aifa'á Káriri-aemapa kona'á kesínqaemba kónááwe Ísu súwana 29 Pítaa séna seyaafá'nánká auwésa wété ónááfo kemá ímba miyá ónaumne súwana 30 Ísu séna érai'a simáme sune. Káfé'-no'waamba kokórigó ímba kae'-í'a ááimo siyáindara'a emá kaumbo-íká'á kentáfé sé ímbo awánáunda-waasin-iyé sínone Ísu Pítaantafena súwana 31 Pítaa óraaka'a séna enté'o sínkamonaé íya'o é'a ímbo auwé'a kónaumne súwasa wení kísau-waasi seyaafá'á miyá simásaraawe.

Ísu Kétésémánifa'a inaimó siyáin-ai.

Mátíyu 26:36-46, Rúku 22:39-46

³² Seyaafá'á miyá simásuwesa Ísuwe wení kísau-waasiye taaiyámófa'a áwí'a Kétésémánifa'a komésa Ísu simátimena séna maanká'-méraiya'a Maníkómpá inai kosenó séna ³³ Pítaane Yémisine Yónine tí'maena komérowana umbaitántáákó arumbá sáwí'a úwana ³⁴ simátimena séna kesirunkó umbaisé'a taisá pó'a púwóraantamba wéune. Maanká'-mé'a káráwiyoro séna ³⁵⁻³⁶ tiyuwéna ewaa'á wéna Maníkó óraakon-iyé séna mara'á kumbéna inai finkémbá séna kesifóo seyaafá-tántáá'á kanaa'á wéonda po kanaán-iyé. Ewé sémo e maanúbái-tántáá'ó kempá'ó tinda maisiyuwé éni fo ímba kesí imáyáan-ifo ení imáyáa arááiwáéno Ísu siyáiyé.

³⁷ Ísu inai simásuwena wení kísau-waasiyaufa'a téna tatuwánómba tún-kwaigurówana tatúséna Pítaantafena séna Sáimoniyo aùn-kwaiguré ímba kanaa kárika'a káráwiye méraane. ³⁸ Waántáwanko tisai úmai isánae-aaí kempá'á sifónifo Maníkómpá'á inai seró. Imáyáago ewé sisaná áugo umbaimó wétaimba mindá aúgáfaa'a wéiye simátimena ³⁹ aneka'á tiyuwéna ewaa'á wéna súntemba Maníkómpá'á inai kosimásuwena ⁴⁰ wení kísau-waasifa'a téna tatuwánómba tún-kwaigurówana tatúsúwana tógáfaate'a úwasa nóran-aaíya anondáá ímba simámuwana ⁴¹ tiyuwéna inai kosimásuwena kouweréna minkáúmbóráúsáféna séna tímó waiguráamba é'anifo kembá waási úrankomba sáwí'o on-kwáásí aráátiminasá ta'ótoraiyan-kanaa wétifo ⁴² iyáfasinewata wétiyapata konó. Kembó aráátimindawi wétiye Ísu siyáiyé.

Ísumbo ta'ótokaan-ai.

Mátíyu 26:47-56, Rúku 22:47-53, Yóni 18:2-12

⁴³ Ísu mináái wésuwana wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwigo-awí'a Yúndasi tumba wesé'a sáwífa'-waasi taánáinkwara paepáénkwara'a maimaé tumbá óraa'-amaan-kísau-waasiye áamáambo sunkwáásiyé Yúndaa-oraal-waasiye miwí tí'márówasa tumbá ⁴⁴ ááéma Yúndasi Ísumbo aráátimindasafena simátimena séna aaweyáámó uwánkáandawimba ta'óto'mae'a káráwimae'a koró siyónka'a ⁴⁵ póna Yúndasi Ísumpa'a téna séna óraakoo méraano wésena aaweyáá wéuwankowasa ⁴⁶ wesé'o tuwái Ísumba ta'ótórówana ⁴⁷ Ísuni kísau-waasifinkemba moóráwigo paepáé'a maimaéna aifa'-ámáan-káwáágóní kísau-waasigon-áa'a fagáúsuwowana ⁴⁸ tun-kwáásísáféna séna kentáfé'a umén-kwáásín-iyé

sé'a pó'a taánáinkwara paepáé'wara'a maimaé'a kembá ta'ótoranae sé'a wétewe. ⁴⁹ Sáwífa-kanaa óraa'-amaan-daumpa kesé'a mé'a kesááimo wésimatimundara'a ímba kembá ta'ótokaawe. Naaófá'á Maníkón-gai aúfáifimbo agaimakáan-aaí kembó miyámó uwásínkéne'a wétewe súwasa ⁵⁰ wení kísau-waasi seyaafá'á inkaisésa auwésa wété uwasá tun-kwáásí Ísumba áí'maesa kuwaná ⁵¹ moóra'-ifo'-waasigo ampanta aantemba kára'umaena Ísun-ánaaemba wéguwasa wembá ta'ótórowana ⁵² ampantá awátuwena wátói-iyaimba kóuraiye.

Óraa'-waasi Ísumba aafimbó ánkaraan-aaí.

Mátíyu 26:57-68, Rúku 22:54-71, Yóni 18:13-24

⁵³ Kóúwasa Ísumbo ta'ótórowi áí'maesa aifa'-ámáán-káwáágóni naaúmpa'a móankesa mindáúmpá'á óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-óraa'-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé túwaandu urón-daumpa'a móankowana ⁵⁴ Pítaa tínaaemba nénka'o témomba aifa'-ámáán-káwáágóni máapa'-ontafinkemba iyéna naamaáífa iména i-wáásisé iyará'á koména iyá wégaufiye.

⁵⁵ Pítaa iyá wégaufuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-óraa'-waasiye seyaafá'nánká Ísumba tufuwíyana puwínda-aaigoni áwáu saafá uwaná ímba wérowasa ⁵⁶ Ísuntafesa mósimesi-aaí sésa ímba moóra'-aaí suwasá ⁵⁷ tuwímbai iyáfasinesa karo'á sésa ⁵⁸ wemó sisatáámó isáúndasa óraa'-amaan-damba waásimo uráan-damba tawísísuwe'a kaumbo-kánáá maisuwé'a waásimo ímbo íyandamba ónaumne siyáíye suwasá ⁵⁹ minkwáásí ímba moóra'-aaí suwaná ⁶⁰ aifa'-ámáán-káwáágó iyáfasinena Ísumba áísai ena séna simánkáán-aaí anondáá ina sínono súwana ⁶¹ Ísu iséna ímba aaí súwana aifa'-ámáán-káwáágó áísai ena séna kesáámó áwí'o mósá maráúndawin-ááninko e Maníkómó iyáfasinankarawai Káraísitiya'onai simásimiyo súwana ⁶² Ísu séna kemá úne. Suwánena'a kemá waási úranko Maníkó fasi'aénkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá imé'a ainánká'á kumónaumne Ísu súwana ⁶³ aifa'-ámáán-káwáágón-arunko sáwí'a úwana wení unáánkwátói tafétuwena séna Maníkómbá karaáná'a ankéna wesáféna simbá póta minááisáféta aafimbá maenkéta fí'on-aaimo simánkáamba saafá únda póta ifátá tuwéta ⁶⁴ Maníkómbó simaimo sáwí'o uwánkáíntafeta nórasaawa ónaumno súwasa sáwí'an-ifo tufuwíyana puwíno sésa ⁶⁵ Ísumba tuwiyáái wí'ankésa aúranka'a ampantasámbá káátamakesa wétufuwesa sésa esáfé sé Maníkó iyáfasisinkarawai únemo séndawi ómpo

kemá nááwa tufúnái simásimiyo suwasá i-wáásí áí'mai tiyáántamba tufúkáawe.

Pítaa ímbo awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aaí.

Mátíyu 26:69-75, Rúku 22:56-62, Yóni 18:15-27

⁶⁶⁻⁶⁷ Pítaa naamaáífa ména iyá wégaufuwana aifa¹-ámáán-káwáágóní kisaumo maún-arasigo téna Pítaamba taawánéna séna Ísu Násaretifakewiye^o maéndawi óne súwana ⁶⁸ emó sénda-aaí sááko ímba kawe¹án-ye simásuwena máapa¹-ontafimba komérowana ⁶⁹ minárásígó aneka¹á awánéna méron-kwaasisafena séna efiwáni waásifinkewiye súwana ⁷⁰ aneka¹á Pítaa séna ímbaniye simásuwena mérowasa kárika¹a maémómbo Pítaantafesa sésa éraitá súne. Káririfakewi po wení kísau-waasifinkewi óne suwaná ⁷¹ Pítaa aika¹-maréna séna karo¹-ááímó wésenanamo éna Maníkó sínkaminiye. Sewímbá ímbo awánáúnda-waasin-ye súwana ⁷² kokórigó aneka¹á áái súwana Pítaa Ísumo simámakon-aaí ááka¹-maréna miyá siyónka¹a kokórigomo kae¹-í^o ááimo ímbo siyáindara¹a emá kaumbo-íká¹á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasin-ye sínone siyónka¹a mináái ááka¹-maréna áfááraumai ifi¹á taráíye.

15

Ísumba Páiratimpa^o áí'mae kuráan-aaí.

Mátíyu 27:1-2,11-14, Rúku 23:1-5, Yóni 18:28-38

¹ Úwasa aafáúmó iyáúsunka¹a óraa¹-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-ora¹-waasiye amáámbo sun-kwáásiyé mimbórá-áái símai tarímaresa Ísumba ayáánka¹a kará¹umaresa áí'maesa Rómu-kamani-kawaagon-awi¹a Páiratimpa¹a kuwaná ² Páirati Ísumba áisai ena séna Yúndaa-waasiti kawáágowá óno súwana Ísu séna é¹a séne súwasa ³ óraa¹-amaan-kisau-waasi fi¹o-fi¹on-aaisafesa aaifimbá maénkówana ⁴ Páirati Ísumba áisai ena séna sáwífa¹-aaí wésimankaafo anondáá ina moórá-aaí sínono súwana ⁵ Ísu iséna ímba anondáá súwana Páirati sáwífa¹-imayaa uráíye.

Ísumba tufuwíyana puwínomo siyáin-aaí.

Mátíyu 27:15-26, Rúku 23:13-25, Yóni 18:39-19:16

⁶ Naaófá¹á Maníkó Yúndaa-waasi tiyótaimo í-tánón-kánáá túntemba Rómu-kamani-kawaago séna seyaafá¹nánká túwaandu urésa aamoí ésa ándáfa¹o mérain-kwaasigon-awi¹a síya¹a faú¹auwaano séna minkánáá miyáumai ándáfakenkwaasi faútínkáíye. ⁷ Minkánáá moóráwígon-awi¹a Párápási ándáfa¹o maúmba ááéma tuwímbai kámáni-waasise tiyónka¹a wemá moóráwígomba tufúwana puwúwasa ándáfa¹a ánkarowana mérowasa ⁸ sáwífa¹-waasi túwaandu urésa

Páiratintafesa sésa moóráwigomba faú'ankaaó suwaná⁹⁻¹⁰ Páirati imáyáa éna séna óraa'-amaan-kisau-waasi Ísuntafesa ímba óraa'-waasi-i'a ínkwaé sésa ta'óto'maesa kempá'á tiyáawe séna tísai ena séna Yúndaa-waasiti kawáágóná faú'ankanaumno súwasa¹¹ óraa'-amaan-kisau-waasi úwoi-waasi sáwífa'nanka wa'wisésa sésa Ísumba ímba faú'ankainompo Párápásimba faú'ankaaó simáméro suwasá isésa mináái simámúwana¹² Páirati séna Ísumba Yúndaa-waasiti kawáágó iyémó sewímbá nóra ónaumno súwasa¹³ óraaka sésa aaraa-táiyá'á tufiyana puwíno suwaná¹⁴ Páirati séna nóra-sawira uráiyó súwasa óraaka'-oraaka'a sésa aaraa-táiyá'á tufiyana puwíno aantemba suwaná¹⁵ Páirati miwí táái ewé senasá aamoí uwásinkaiwae séna Párápásimba faú'ankena

i-wáásí simátimuwasa Ísumba áwíyandasamba áwiyonku'-nowana Páirati séna áí'mae aaraa-táiyá'á mátufiyana puwíno séna Ísumba i-wáásí tímakaiye.

*I-wáásí Ísumba karaánáá'o ánkaraan-ai.
Mátíyu 27:27-31, Yóni 19:2-3*

¹⁶ Ísumba i-wáásí tímúwasa áí'maesa kámáni-waasiti naaúmpa'a móankesa seyaafá'-i-wáásí táántowasa tamésa¹⁷ naae-únánkwátói óraa'-waasiti unáánkwátóin-iyé sésa Ísumba uwánkesa óraa'-waasiti kámo'an-iyé sésa áwíyanda owepámai Ísu a'nómpímbá wiyánkésa¹⁸⁻¹⁹ karaánáá'a ankésa moórá-mora kífaesa sésa Yúndaa-waasiti kawáágó óne sésa táúntamba a'nómbá wétufamesa tuwiyáái wi'ankésa²⁰ karaánáá'a ánkásuwesa naae-únánkwátói faútuwesa wení unáánkwátói uwánkesa tufiyanamo puwíndafa'a áí'maesa kuráawe.

*Ísumba tufúwanamo pukáin-ai.
Mátíyu 27:32-44, Rúku 23:26-43, Yóni 19:17-27*

²¹ I-wáásí Ísumbo áí'mae kumbá moóráwigo Sáíríni-naopakewin-awi'a Sáimoni wemá Árékísándaee Rúfaasinteti tifowá Yérúsaremu-nao'-ampa'a túwasa

i-wáásí ta'ótoresá Ísumbo tufiyan-aaraa-tai áúwaata'ankesa sésa áwa'nai úmae tiyó suwaná miyá úwasa²² marésa moórá-maragon-awi'a Kórigótaafa'a wésa mináwíkoní áwáu a'nónayaantapa'emo supa'á wésa²³ ándá-aran-domba maiyésa áí'a tai'áinkwae sésa ikamó fain-tántáá'á mimpímbá marésa Ísumba ámúwana ímba naráiyé.

24 Ísu ímba nówasa áí'maesa aaraa-táiyá'á aiyayaampimba mátu fusumaresa wení unáánkwátói maénae sésa ááfésa tiyáananasa nááwamo iyáákaindawi máiniye sésa miyá ésa
 25 aafáúgómó áyana'o kain-kánaárá'á tufúmba 26 Ísumbo tufúwanamo puwún-aaigoni áwáu aúfáifimba agaimarésa sésa Ísu Yúndaa-waasiti kawáágón-iyé agaimarésa aaraa-táiyá'á mósá marésa 27 uménté'o uyan-kwáásiyái tí'maesa Ísuni séfasefa'-arausampa'a aaraa-táiyá'á tufúsúmarowana
 28 naaófá'á Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna wemá sáwí'o on-kwáásimo máépa'a méraisasa awánaraawe agaimaréna siyónka pósa miyá uráawe. 29 Aaraa-táiyá'á tufúsúmarowasa tuwímbai tésa tiyáámba tóipimba fáákesa timántákái fa'ankésa karaánáá'a ankésa sésa úwé emá séma óraa'-amaan-damba tawísísuwe'a kaumbo-kánaá maisuwé aneka'á ónaumne siyáampo 30 esáfé enáú áwa'nai emá eyáárika'a taaiyakémbá taútuwe marapá'á kumuwo suwasá 31 miyáumai óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé sésa fí'owi túwa'nai ena wesáféna wenáú ímba kanaa'á áwa'nai íniiye. 32 Maníkómó iyáfasisinkaraiwai é'a Ísareri-waasiti kawáágó únemo sé'éimba póna érai'o sé'éíndamo éna weyáárika'a taaiyakémbá kumínata awané séta érai'a Maníkón-áánimban-iyé sénaumne suwasá miwímó suntembá uménté'o uyan-kwáásiyái séfasefa'-arausampa'o aaraa-táiyá'ó tufúsúmarowiyai Ísumba karaánáá'a ánkaraaye.

Ísumo pukáin-aaí.

Mátíyu 27:45-56, Rúku 23:44-49, Yóni 19:28-30

33 Ísumba karaánáá'a ánkówana wááwái seyaafá'-áémpá'á túnkwéna aafáúmó taenónka'a tunkúmba 34 Ísu óraaka Yúndaa-waasi-taaifinkemba séna eri eri rama sapataniyemo súmba maará siyáiyé. Maníkó kesí Maníkóo nóra séwa siyuwááno súwasa 35 minká'ó méron-kwaasi isésa tuwímbai sésa naaófá'ó Maníkón-aaímo simátímakaiwaimba Íráiyaamba wéaantaiye suwaná 36 moóráwigo awaantanténa faru-táéná maimaéna ándá-aran-domba ika-nómpímbá tu'maéna ofiyen-táemopimba sinúfaimaena náínkwae séna Ísun-óika'a mósá maréna séna Íráiyaa kuména taaiyakémbá kutaútuwaini ina taútuwainiyo séta amu'maréta méraumne súwana 37 Ísu óraaka séna puwúwana 38 óraa'-amaan-daumpa'o ampanta-óntámó úmakomba sanaan-áyáiyákémbá itafé'imaena marapá'á mútafetena kaesé uwágúwana póna Maníkómpá'ó iyíyan-amba wi'makáiyé. 39 Ísu óraaka'o sénamo puwúmba i-wáásítí kawáágó awánéna séna érai'a wemá Maníkón-ááninkon-iyé siyáiyé.

40 Minááímó súmba sáwífa'-inimba awánánae sésa tumbá némpa'a tamésa awánaraawe. Miníníntómpínkémbá moórá-inimba Mágátáraa-naopaken-ininkon-awi'a Máriyaa úwana moórá-inimba ifó'-Yémísinte Yósisinte tinówan-awi'a Máriyaa úwana moórá-ininkon-awi'a Sárómi

41 miyáumai-inimba Ísumo Káriri-aempa'a núpa'o wembó arááiwa'maesamo áwa'nai úmae kuráan-inimba Ísu Yérúsaremufa'o túmba miníníntómbá tésa aaraa-táiyá'ó tufúsúmaronka némpa'a tamésa awánaraawe.

Ísumbo utaráan-ai.

Mátíyu 27:57-61, Rúku 23:50-55, Yóni 19:38-42

42 Miníníntómbá tamérowana Yúndaa-waasi ámaán-aaimo isón-kanaa aafáyáaraamba úwana káfékaamba fenómpinka'a moóráwígon-awi'a Yósepi Árimátíyaa-naopakewi 43 wemá óraa'-waasi éna kawé'-wáási éna Maníkó wení waási kawáániniye séna amu'makówi ímba áatafena úmba Páiratimpa'a téna Ísun-áúma utánáifo simiyó súwana

44 Páirati imáyáa éna éra pukáiyó séna i-wáásítí kawáágómbá áántena séna Ísu éra pukáiyó súwana 45 ewé é'a pukáiyé simámuwana Páirati séna kanaámpó Ísun-áúma máínone súwana 46 Yósepi aú-ampanta komaimaé tiyéna Ísun-áúma aaraa-táiyákémbá tataú'mai minámpántáfímbá asááúmaena maimaéna aúsámakon-ontan-aifimba mámarena óika'a óraa'-ontantamba awááúwasuwena kúwana 47 Máriyaa Mágátáraa-naopaken-ininko úwana araamáó Yósisin-anówa'e'a mésarai Ísumbo utámaromba taawánésarai kuráaye.

16

Ísu pukáimpinkembo iyáfasinkain-ai.

Mátíyu 28:1-8, Rúku 24:1-12, Yóni 20:1-10

1 Yúndaa-waasimo saagon-kánaá tai'ówasa kaumbo-ínímbá Máriyaa Mágátáraa-naopaken-ininko úwana araamáó Yémisin-anówa úwana Sárómi úwasa miyáumai-inimba Ísun-áúra'a asaa-wiyúm-básáwémbá máa'ankanae sésa 2 ááéma aafáúmó iyáúsunka'a mimbásáwémbá maimaéna Ísumbo utámakopa'a kumbá 3-4 aampa'á wéwesa sésa óika'o awááúwasukaan-ontamba óraa'-ontamba póna náawa súwa'nai énaaawa óikaken-ontamba waétuwainiyo sésa awánomba minóntámbá é'a fawátukowasa awánésa 5 minóntán-aifimbo iyúmba moórá-ifo'-waasi waén-únánkwátóiwara'-waasigo minká'á mérowasa awánomba táá'a úwana 6 simátimena séna ímba táá'a íno. Ísumba Násaretifakewimba aaraa-táiyá'á tufúwówanamo pukáiwaimba taawánánae sé'o

wétemba pukáimpinkemba iyáfasinena kówéna ímba maanká'á méraifo utámakaampimba iawáné'a ⁷ wení kísau-waasiye Pítaane kosimátíme sé'a Ísu siyáintemba pukáimpinkemba iyáfasinena kentí aifa'á Káríri-aempa'a wína'a koawánanááwe. Mináái kosimátíméro súwasa ⁸ minóntán-aima tuwésa táá'a éna tinekembá tata'á úwasa tuwaantantésa wésa táá'a úntafesa mináái ímba kosimátímakaawe.

Máaka kemó súnda-aai taí'áiyé.

Ísu paápé úwana Máriaamo awánarain-aai.

Yóni 20:11-18

⁹ Sondaará'á ááéma Ísu pukáimpinkemba iyáfasinena aifa'á Máriaa Mágátáaraa-naopaken-ininkon-aúranka'o paápé úmba ááéma Ísu minínínkón-arumpinkemba afakaeté-sawi-amutambo maiyáúkain-ininkon-aúranka'a paápé úwana ¹⁰ awánéna wení waási ifi'ó wétopa'a kosimátimuwasa ¹¹ Ísumo aúnarowana minínínkómó awánón-aai simátimumba isésa ímba isámai kawé'á uráawe.

Éméyási-nao'-ampa'a Ísumbo awánaraayan-aai.

Rúku 24:13-35

¹² Minkákémbá kae'-wáásí némpa'-ampa'a wéguyana Ísu fi'on-kwaasiyaamba úmaena minkáé'narai túranka'a paápé úwasarai awánésarai ¹³ kouwerésarai Ísuni waási tasimátímúwasa ímba isámai kawé'á uráawe.

Ísuni waási wembó awánaraan-aai.

Mátíyu 28:16-20, Rúku 24:36-49, Yóni 20:19-23

¹⁴ Minkákémbá Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba moóra kumbaimái-waasi tómbá wénowana Ísu paápé úwasa awánowana Ísu aaisambá tiyéna séna kemá pukáundafinkembo iyáfasinkaunda suwánaresa simátíméwa'a isé'a sirumbá wéfiyaraawe sé'a tuwarónaawaro wéowe. Simátímén-aaisafe'a érai'emo seráámbá ímba érai'e siyáawe simásuwena ¹⁵ séna kesí ásé-aai seyaafá'-máráfá'á simátímapa'a koró. ¹⁶ Kesááisafesa érai'e sésa kenká'á timankúnkúmba ésa nombó maíyana Maníkó miwí sáwí'o úmaimo mérempinkemba faútinkainifo kesááisafesa ímba érai'e sésa timankúnkúmba iyawi Maníkó aafimbá maitinkáiniye. ¹⁷ Kesááisafesa érai'e sésa kenká'á timankúnkúmba iyawi ímbo awánaan-kísau maésa kesí fasi'aéntámbá waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitiyuwésa fi'on-aaifinkemba sésa ¹⁸ waaifaimbó ta'ótoraiyana unkutíndamo ésa ímba puwésa puwíyandombo náiyambo ésa ímba puwésa tí'o índa-waasimo tiyáámbo ta'ótoraiyamba asófatinkanaawe Ísu siyáiyé.

Maníkó Ísumba aiyówanamo iyáin-ai.

Rúku 24:50-53, Aantá-waasi 1:9-11

¹⁹ Fasi'aénkó Ísu mináái simásuwowana Maníkó Ísumba áí'maena wiyómpa'a móankowana Maníkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mérowasa ²⁰ Ísuni kísau-waasi seyaafá'-márafá'á ásé-ai simátímapa'a kuwaná Fasi'aénkó túwa'nai úwasa waási ímbo awánaraan-kísau maúwasa awánésa sésa maanááimó simásíménta érai'-aain-iye siyáawe.

Mináái tai'áíye.

Rúku

Ísu wíyómpa'a iyówana Rúku tuwímbai-aatai maisuwéna Ísun-aaí agaimakáíye. Rúku ímba Yúndaa-waasin-ifo fí'onkaa-waasigo éna tíyofaan-kisau maíyáíye. Kíríkí-waasi Ísun-aaí isáíwae séna maanáúfái agaiyáíye. Kíríkí-waasi arupíse úmáimo méraamba tiráái tain-kwáásín-owe séna maanáái agaiyáíye. Ísu érai'a arupíse-waasi póna arumbó wéuwatinkaiwain-íye. Maníkómpá'á inaimó sen-ááíyé Maníkóní ámútankon-aaíye sáwí'o um-béyámbá Maníkó maisíyúwáín-aaíye miyán-áái Rúku agaimakáíye.

1-4 Óraako Tíofiráasiyo moórá-aaí sénaumpo isaaó. Maníkó kentááfímbá paapé uráimba aifa'ó awánaraan-kwaasi mintántáákón-aaí simátíma'maesa iyáamba isasá kentáá wésimasimewe. Sáwífa'nanka mináái érai'-aaí agaimakáamba minááiígóní áwáu kawé'-úmai isé'a aifakén-ááíyé afufumpinkén-ááíyé ánaaenken-aaíye agai-amúne. Ísaraanda-aaí érai'-aaíya'i karo'-ááíyá'iyompo mindásafe'a maanáúfái agai-amúmpo toráumai isaaó.

Yónimbo ma'ankáúnda-aaímo simámakain-aaí.

5 Yúndiyaa-marafaken-kawaagon-awí'a Éroti méron-kanaafimba moóráwígon-awí'a Sékáráíya Ápáísaani akún-ándáfákén-kwáásí ména Maníkóní amáán-daumpa'a kisaumo maúwai mérowana awaainínkón-áwí'a Írísápéti Éronini akún-ándáfákén-ínínkó Maníkóní amáán-daumpa'a kisaumo máún-kwaasiti akún-ándáfákén-ínínkó úwasarai ⁶ Maníkón-aúranka'a minákwa'á kawé'-úmai mésarai Fasi'aénkón-aráái waésarai wení amáámba kawé'-úmai isésarai ⁷ age-ínímbá ména iyámpói-íyaimba mésarai wauránaráamba káguraaye.

8-9 Wauránaráamba káguyasa Sékáráíyaani akúmbá Maníkóní amáán-daumpa'a kísau maésa miyá úmae iyésa miwítí kísau tuwínkaa'-ésa Sékáráíyaamba íyáfasinankowana asaa-wiyúmbó índa-tantaa'o agaíndasafena Fasi'aénkóní óraa'-amaan-daumpa'a iyúwasa ¹⁰ asaa-wiyúmbó índa-tantaa'o agái-kánáá seyaafá'á Yúndaa-waasi máapa'a mésa Maníkómpá'á inái wésuwana ¹¹ Sékáráíya Fasi'aénkóní óraa'-amaan-daumpa'a iyúwana asaa-wiyúmbó í-tántáá'ó agái-táárégóní ayáánúrapa'a wíyómpaken-kisau-waasigo paapé úwana ¹² Sékáráíya awánéna kantúmba maréna inkaisúwana ¹³ wíyómpakewi séna Sékáráíyao ímba inkaisuwó. Maníkómpá'ó inaimó sénda isáíntafena

enawaainínkó Írísápéti iyámpói máinifo miniyámpóigón-áwí'a Yóniye siyó. ¹⁴ Ma'ankáinana enarunkó aamoí ínasa fí'on-kwaasiwara'a aamoí ónááwe. ¹⁵ Ma'ankáindara'a Maníkóní Ufaen-ámútánkó miniyámpóigón-arumpimba óraa'a ínana ándá-aran-done uwóí'o on-dóné ímba náino, Maníkón-aúranka'a wenáwí'a óraa'a íníye. ¹⁶ Wemá óraa'a éna Ísareri-waasisomba tafisínasa miwítí Fasi'aénkó Maníkómpá'á aneka'á ténááwe. ¹⁷ Wemá Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Íráiyaa uráintemba fasi'ámai ména Fasi'aénkóní aifa'á wéna tifoisáíye tíráámarine tafisínasa taankarotámai méranaawe. Aaimó ímbo isáíyan-kwaasi tafisínasa arupísemo on-kwáásímó iyantemba ésa kawel-ímáyáá ónááwe. Miyáumai Fasi'aénkómó kumíndasafena wení waási to'mayaa uwátinkainiye wiyómpakewi súwana ¹⁸ Sékáráíya séna kesuwaainínkóekai wauránaráámba káguraufu nóra séra minááísáfé'a érai'e sénaumno súwana ¹⁹ wiyómpakewi séna kemá Képarieri mé'a Maníkón-aúranka'a méraunana kawel-áái siména si'maráísa'a músimamundasafe ²⁰ ímba érai'e sémpo emá ímba aaimó sindá mérenana ánaaen-kanaa kemó súnda-tantaa'a paápé ína kawel-úmai aái sínone súwasa ²¹ máápa'o méron-kwaasi Sékáráíyaamba amu'matuwé mésa sésa óraa'-amaan-daumpa'a nóintafenawa ayáátááka'a méraiyo wésuwana ²² máápa'a kuména ímba aái súwasa óraa'-amaan-daumpa'a kaainkáámbá awánaraiye suwaná ayáán-kwaame'naame'a wéena ímba aaimó súmba ména ²³ wení kísau-kanaa tai'ówana wení naaópa'a kuráíye.

²⁴ Komérowana awaainínkó Írísápéti ámú'a paápé éna aúpá'á séfataase-wiyomba maéna ²⁵ séna Fasi'aénkó kawel'á uwásinkena miyámó uráintafe'a aamoí é'a ayáátááka'a iyámpói ímbo matinkáúnda misígáémó ímbá tai'áíye Írísápéti siyáíye.

Ísumbo ma'ankáinda-aaimo simámakain-aii.

²⁶ Írísápéti ámúka'a ména afa'móráe-wiyomba maisuwówana Maníkó wení kísau-waasigon-awi'a Képarierimba wiyómpakemba ai'marówana Káríri-marafa'a Násareti-naopa'a kuména ²⁷ moórá-arasigon-awi'a Máriyaambo simámindasafena kunkáíye. Minárásígó ímba waái maiyón-arasigo Téfitin-andafaken-kwaasiya'a áwí'a Yósepinka'a aái tarímarowana ²⁸ wiyómpakewi Máriyaampa'a kuména séna méwa'ono. Maníkó aamoí uwánkena esé'a méraiye simámuwana ²⁹ óraa'-imayaa éna séna minááígóní áwáu nóran-aaisafenawa siyó súwana ³⁰ miwá séna Máriyaao Maníkó aamoí uwánkáífo ímba áá'a

ino. ³¹ Ámú'o kaumáimo iyámpóimo ma'anké áwí'a Ísuwe simánkainone. ³² Wemá óraa'a éna óraa'-waasi-i'a ínasa iyáákamai-Fasi'aenkon-ááninkon-iyé sénááwe. Aíwá'nágon-awi'a Téfitimo kawáá-kísáúmó maiyáintemba Maníkó kawáá-kísáú amínana ³³ Yékopun-andafaken-kwaasi kawáá-kísáú waé'wae'a ínana minkáwáá-áwí'á imbo tai'áinda waé'wae'a íníye Képarieri súwana ³⁴ Máriaa séna nóra séwa sénó. Kemá imba waai maiyé'a úwoi méraumne súwana ³⁵ wiyómpakewi séna Maníkóní Ufaen-ámútánkó esé'a mérainana iyáákamai-Fasi'aenkoni fasi'aémbá embá amína po ma'ánkénasa áfááran-iyampo Maníkón-áánimban-iyé sénááwe. ³⁶ Enamááraa-ininkon-awi'a Írísápéti áráamba kéna ámú'a kauráiyé. Age-ínimbán-iyé wésewana ámú'a kauréna afa'móráe-wiyomba maisúwáiyé. ³⁷ Maníkó seyaafá-tántáá'á fetóí wéena wenkwará'á miyá wéuwankaiye súwana ³⁸ Máriaa séna Maníkóní kísau-arasi úmpo simásimendantemba Maníkó kembá miyá íníye súwana Maníkó ai'mákowi auwéna iyáiyé.

Máriaa Írísápétini namu'ó kuráin-aii.

³⁹ Iyúwana kárika'a Máriaa ména iyáfasinena minúwóiyáán-úmai Yúndiyaa-marafa'a omápa'-aempa'a moóra-naopa'a wéna ⁴⁰ Sékáráiyaani naaúmpa'a iyéna Írísápétin-awi'a mó tówana ⁴¹ Írísápéti Máriaa amóisáúmba isówana iyámpóigo anówan-arumpimba ména úwaaúwa úwana Maníkóní Ufaen-ámútánkó Írísápéti arumpimbá óraa'a úwana ⁴² óraaka séna Maníkó kawé'á uwánkena fí'on-inimba kárika kawé'á uwátinkena embá óraaka kawé'á uwánkaraiye. Ma'ánkénda-iyampoigonkwara'a kawé'á wéuwankaiye. ⁴³ Imba súwí'wara'-inimba úndanifo kesí Fasi'aénkómbá ma'ánkénda-ininko éma kesí namu'á wétene. ⁴⁴ Enamóisáúmba isáúnana sirumpimbó mérain-iyampoigo aamoí éna úwaaúwa uráiyé. ⁴⁵ Maníkó simámakain-aii érai'a paápé íníye séndasafena Maníkó kawé'á uwánkáiye Írísápéti siyáiyé.

Máriaa Maníkón-áámóí éna imó siyáin-aii.

⁴⁶ Súwana Máriaa séna kesí imáyáago Fasi'aénkón-áwí'a mósá wémaraisa'a ⁴⁷⁻⁴⁹ Maníkóní kísau-arasi úwoi-arasi únana ken-imáyáá isaná sirunkó kawé'á isa'á Maníkó kawé'-ámpá'ó mésínkáiwaimba aamoí uwánkaumne. Maníkó óraa-fasi'aenkwarawi óraa'a uwásínkáimba pósa kentáfésa sésa Maníkó kawé'á uwánkaraiye sénááwe. Káfé'o méraan-kwaasiye ánaaembo paápé íyan-kwaasiye mináái símaesa kónááwe. Maníkó áfáá'orawi éna ⁵⁰ wenaísamaifimbo méraan-kwaasisafena ááémo ma'é'ón-kwaasiye káfé'o

méeraan-kwaasiye ánaaembo paápé íyan-kwaasiye arumbá uwátinkámaena iyíniye. ⁵¹ Maníkó fasi'aréna fasi'aén-kísáú maéna kentúwí'lo mósá máráán-kwaasi ti'mátu'makaiye. ⁵² Maníkó túwí'lo wérain-kwaasi kárika'a múra tinkéna ímbo túwí'lo wérain-kwaasi óraaka'a mósá wétinkaiye. ⁵³ Tááimo wétain-kwaasi kawé-tántáá'á tiména sáwífa-tantaa'lo makáan-kwaasi ímba tiména ti'mátukaiye. ⁵⁴⁻⁵⁵ Maníkó kentáá síwá'náwara Émbaramuntafenawara'a óraaka séna enkwára enaísaaftantambo iyawiwara'a sirumbá uwátinkámae'a iyónaumne siyáin-ai áaka'a makéna kentáá Ísareri-waasisa wení kísau-waasisa wésuwa'nai-iyé Máriyaa séna ⁵⁶ Írísápétiye ména kaumbo-wiyómbá maisuwéna wení naaópa'a kunkáiyé.

Írísápéti Yónimbo ma'ánkarain-ai.

⁵⁷ Kumúwana Írísápétini kanaa túwana iyámpói ma'ankówasa ⁵⁸ Fasi'aénkó arumbó uwánkarain-ai isésa wenamááraawe wení naaópakewiye isésa anówankwara'a aamoí uwánkaraawe.

⁵⁹ Aamoí uwaná miniyámpóigó afakaumboé-no'waamba waúwasa áuma káramai araenáemba ónae sésa afowán-áwí'a Sékáráiyaawe simánkanae uwaná ⁶⁰ anówa séna ímbanifo wenáwí'a Yóniye seró súwasa ⁶¹ miwí sésa ímba ení waásifa'a miyán-áwí'á wéraiye suwaná ⁶² afowámbá áá'a káúnkowasa tiyáán-kwaame'naame'-esa nóran-awira simánkainono suwaná ⁶³ afowá aúfái-wandaqi síméro séna waamé'naame úwasa máámúwana agaimaréna wenáwí'a Yóniye séna timúwasa awánésa óraa'-imayaa uwaná ⁶⁴ Sékáráiya agaimaréna ói'a fetói úwana aai séna Maníkón-áwí'a mósá marówasa ⁶⁵ mindáópaken-kwaasi táá'a úwana Yúndiyaa-marafa'a omápa'-aempa'a mináái wété úwasa ⁶⁶ ísówi óraa'-imayaa ésa sésa miniyámpóigó ánaaemba nóran-kwaasiya mérainiyo sésa Fasi'aénkóní fasi'aémbá wesé'a méraiye siyáawe.

Sékáráiyaamo siyáin-ai.

⁶⁷ Miniyámpóigó afowámbá Sékáráiyaamba Maníkóní Ufaen-ámútánkó óraa'a uwánkowana Maníkón-ai simátimena séna ⁶⁸ Maníkó kentáási Fasi'aénkó éna wení waásisa Ísareri-waasisa súwa'nai éna sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faúsinkaindasafenasa wéimba póta wenáwíta mósá maránaumne. ⁶⁹ Maníkó wení kísau-waasi Téfitin-andafakewimba fasi'aén-kwáási iyáfasinankaraimba póna sáwí'lo úmaisamo méraundafinkemba kawé'-ámpátá mésinkainiye. ⁷⁰ Naaófá'á Maníkó mináái wení kawé'-wáási simátimuwasa agaimakáawe. ⁷¹ Naaófá'á Maníkó

kentáásáféna óraaka séna tíyámbo kembó uwátínkén-kwaasi namuro-wáásí ta'ótokempinkemba métiyanaumne siyáiyé. ⁷² Ááéma Maníkó kentáá síwá'násafena arumbó uwátinkainda-aaí séna wení fasi'aén-áái ááka'o maráínda-aaí siyáiyé. ⁷³⁻⁷⁴ Maníkó Émbaramu kentáá síwá'násafena kentáásí namuro-wáásífákémbá mésinkainata ímba sáá'a ínata wení kísau maéta ⁷⁵ wenaúranka'a kawé'-úmai arupise úmai maé'mae'o onda-ááísá óraaka'a siyáiyé. Sékáraíya simásuwena séna ⁷⁶ kesááninkoo entáfesa íyáákarai-Fasi'aenkon-aaímo simátímíndawí óne sénááwe. Aifa'á emá Fasi'aénkóní aambá wiyínone. ⁷⁷ Fasi'aénkó wení waásiti sáwí-imayaa maitiyuwéna kawé'-ámpá'ó métinkainda-aaí wésimatime Fasi'aénkóní aambá wiyínone. ⁷⁸ Kentáásí Fasi'aénkó áfááraumai arumbá uwásinkenasa aafáúmó íyáúsenamo sámó kaintembá kawé'-ámpátá mésinkenasa sása kásinkainiye. ⁷⁹ Kumeu'ó in-áémpá'ó méraawi puwíyantafena táá'lo iwáí sámá kátinkena kawé'-ámpá'á métinkainiye Sékáraíya siyáiyé.

⁸⁰ Súwana miníyámpóigó óraa'a éna kawé'-ímáyáá wéena máásai-marafa'a ména Ísareri-waasi túranka'a paapé índakanaa túwana máásai-marafa'a méraiye.

2

Máriyaa Ísumbo ma'ánkarain-aaí.

Mátíyu 1:18-25

¹ Mínkánaáfímbá Rómu-kamani-oraakon-awi'a Ógásitasi simátiména séna seyaafá'-márafákén-kwáásí túwí'a agaénááwe siyáiyé. ² Aifa'á túwí'lo agáún-kanaafimba Sáíriniyasi Síriyaa-waasiti kawáágómó méron-kanaafimba ³ namupa'ó maifá'lo kuráawi kouwerésa kentí akúmbó méropa'a túwí'lo agáiyantafesa tiyáawe. ⁴ Yósepi Téfitin-andafaken-kwaasi póna Káíriri-marafa'a Násaretinaopa'a tuwéna Yúndiyaa-marafa'a Téfitini naaópa'a téna mindáópa'-awi'a Pétafumafa'a túwana ⁵ awaainín-árasígó Máriyaa ámú'a kaufúwana áwí'lo maíndasafena áí'maena túwana ⁶ mindáópa'a ména iyámpóímo ma'ankáikánaá túwana ⁷ aifaráán-iyámpóí ma'ankéna iyámpóigoni unáánkwátói úsúrena purumakagóni táúfapimba ánkariye. Túwí'a wéagauwasa sáwífa'-waasi wíyómpimba waásimo wááumo wáén-daumpa'a ówi'a tarówana purumakagóni naaúmpa'a mérena ma'ánkaraiye.

Sipisípiya'lo káráwiyowi simátímakain-aaí.

8 Mináémpá'ó sipisípiya'lo káráwiyowi nó'waamba ufá'á wégawaanuwana 9 Fasi'aénkó wení kísau-waasi wiyómpakemba ai'marówana sipisípiya'lo káráwiyowifa'a paápé úwana Maníkóní sáma tuwówana kumúwasa awánésa áfááraumai táátafesa uwaná 10 wiyómpakewi séna ímba táá'a íno. Ásé-ai kusimátimunda pósa sáwífa'-waasi isésa áfááraumai aamoí uwánkanaawe. 11 Káfé'a Téfitini naaópa'a iyámpói ma'ánkáísana miníyámpóigóntáfésa Maníkó iyáfasinankarawai Fasi'aénkón-iyé sénááwe. Miníyámpóigó kenkwará'é fi'on-kwaasiye sáwí'lo úmimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiye. 12 Miníyámpóí ampantasámbá úsumai purumakagóní táúfapimba máráísa'a koawáné sé'a simásímakain-ai érai'-ai kentáá kawé'-ámpá'á mésinkaindawimba ma'ánkaraiye sénááwe súwasa 13 minúwóiyáámbá wiyómpakewi sáwífa'a paápé ésa Maníkón-áwí'a mósá marésa sésa 14 wiyómpa'a Maníkón-áwí'a mósá maráúmne. Marapá'á Maníkó aamoimó uwátínkáín-kwaasi aaweyáá úmai méraawe siyáawe.

Sipisípiya'lo káráwiyowi Ísumbo koawánaraan-ai.

15 Wiyómpaken-kísau-waasi wiyómpa'a kunuwerésa iyúwasa sipisípiya'lo káráwiyowi sésa Fasi'aénkómó simásímakain-aaisafeta Pétafumafa'a koawánanaisaiye sésa 16 minúwóiyáán-úmai kumbá Máriaa Yósepiye mésarai purumakagóní táúfapimba Ísumba ánkaryasa taawánésa 17 wiyómpakewimo siyón-ai miníyámpóigón-áái tasimátimesa 18-20 kouwerésa simásímakain-aaisa érai'-aiye sésa ísaron-aaisafesa koawánontafesa Maníkón-áwí'a mósá makáawe. Sipisípiya'lo káráwiyowi simátimun-ai ísówi imáyáa uwaná Máriaa mináái áákaraaka'a éna imáyáa uráiyé.

Ísun-awi'lo simánkarain-ai.

21 Iyámpói ma'ánkéna afakaumboé-no'waamba waúwasa miníyámpóigón-áúma kárámai araénáemba uwaná áwí'a simánkena anówamo ímbo ámú'lo kaurónka'a wiyómpakewimo siyón-awi'a simánkena Ísuwe siyáiyé.

Símiyoniye Ánaae'a Ísumbo awánaraayan-ai.

22 Naaófá'ó Mósese aaremó iyámpóimo matinkésa nombó pétuwesa miwítí naaópa'lo iyíyan-aaimo siyáinkanana túwasarai Yósepiye Máriaa'e'a Ísumba áí'mesarai Fasi'aénkómó amíyanesarai Yérúsaremu-naopa'a kurááye. 23 Fasi'aénkóní áamámba Mósese agaimaréna séna Fasi'aénkó séna kentí iyámpói aifa'á waai-iyámpóísómbá tí'mae'a kempá'á mátinke'a ení iyámpóiyé sénááwe Fasi'aénkó siyáiyé

Mósese agaimaréna siyáiyé. ²⁴ Moóráfa'a Fasi'aénkóni áamámba agaimaréna séna Maníkóntáfékai ísámai mááufu'numa kae'á fámai agáékaiyo. Ímbo mááufu'o makékai mááufukaan-dumagon-aráá'a kae'á maimái agáékaiyo siyáiyé. Mináái miyá iyantafesarai Ísumba ái'mesarai Yérúsaremu-naopa'a kurááye.

²⁵ Kuyaná moóráwígon-awi'a Símiyoni Yérúsaremufa'a ména kawel-wáási éna Maníkón-aaisafena fasi'ámai ména Ísareri-waasi kawel'ó uwátinkaindawimba amumaréna mérowana Maníkóni Ufaen-ámútánkó wesé'a ména ²⁶ ááéma simámena séna ímba ááéma puwínompo Fasi'aénkóni Káráisitimba awáné puwínone simámakaimba ²⁷ Maníkóni ámútanko imáyáa amúwana óraa'-amaan-daumpa'a imérowasarai Ísun-anófoiyai áamámba miyá siyóntafesarai Ísumba ái'mesarai óraa'-amaan-daumpa'a iyúyana ²⁸ Símiyoni miniyámpói tapéna Maníkóntáféna súwi simásuwena séna ²⁹ Fasi'aénkóo simásímakaanda-ai káfé'a paápé isaná sirunkó kawel'a wéimba pó'a úwoi puwónaumne. ³⁰⁻³¹ Seyaafá'-wáásísáféna ísámai kawel-ámpá'ó métinkaindawimbo iyáfasinankaandawimba é'a awánáúmne. ³² Fí'onkaa-waasi sáma kátinkena kawel-ámbá aráátiminana póna Ísareri-waasi súwíta sanaambá iyíniye Símiyoni siyáiyé.

³³ Símiyoni miniyámpóigóntáféna súwasarai anófoiyai ísésarai óraa'-imayaa uyaná ³⁴ Símiyoni séna Maníkó kawel'a uwátinkainiye simásuwena miniyámpóigón-anówantafena séna Maníkó maaniyámpói iyáfasinankaiye. Wentáfésa Ísareri-waasi tuwímbai Maníkóntáfésa kawel-úmai méwasa tuwímbai tínaaemba uwámenaawe. Maníkó wembá waamékáámbá uwánkáísasa sáwí-aaimo simánkaiyawiti ³⁵ sáwí-imayaa seyaafá'-wáási túranka'a paápé íniye. Ááiwara-tantaako faiyaráisanamo ái'o intenkáámbá umbaitántáákó enarumpimbá tíniye Símiyoni Máriyaantafena siyáiyé.

³⁶⁻³⁷ Moórá-ininkon-awi'a Ánaa Maníkón-aaimo simátimunininko ména Ásan-andafaken-inimba Fániyuerin-ayáámúnko éna waaí maiyéna afakaeté-aatai maisuwówana awaaikó puwúwana ayáátáaka'a ⁸⁴ aatai maisuwéna aráamba kéna aasiyaasi-kánáá óraa'-amaan-daumpa'a iména aafáyáara'e fénáimpinka'e nó'waane Maníkón-áwí'a mósá wémarena inai aantembo síndasafena ímba tómbá wénena ³⁸ Símiyoni sún-kanaa wewará'á ewaa'á taména Maníkóntáféna súwi séna miniyámpóigón-ai

simátimena Maníkó Yérúsaremufaken-kwaasi sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faúsinkaindasafenasa siyáíndawimba wéamu'maraundawintafena miniyámpóígón-aii simátímakaiye.

Yósepiye Máriaa'e'a Násareti-naopa'o kurááyan-aii.

³⁹ Yósepiye Máriaa'e'a Fasi'aénkómó siyáin-amaamba tai'ásuwesarai Káríri-marafa'a mindáraití naaópa'a Násaretifa'a koméroyana ⁴⁰ mindáraití iyámpóigo óraa'a uwáwéna fasi'ámai ména kawel'-ímáyáá úwana Maníkó kawel'á uwánkaraiye.

Ísu iyámpóíya'a óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aii.

⁴¹ Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tiyótaimo í-tánón-kánáá túntemba Ísun-anófoi Yérúsaremu-naopa'a kógo urááye. ⁴² Ísu sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aatai maisukónka'a Yúndaa-waasiti áwáu arááiwaesarai mintánómbó náiyantafesarai Ísumba ái'maesarai Yérúsaremufa'a koméroyana ⁴³ mintánón-kánáá tai'ówasa miwítí naaópa'a wété uwaná Ísu Yérúsaremufa'a mérowasarai anófoi ímba awánésarai ⁴⁴ imáyáa ésarai wenamáaraase'a aampa'á wéwiye-imayaa ésarai aampa'á wéwesarai fenómpinka'a wétoso uwasarái mindárai miwítí naaóraafine tímáaraafinemo tındawe sésarai ayaafái uyambá ⁴⁵ ímba awánésarai ayaafái uwááesarai aneka'á tauwerésarai Yérúsaremufa'a koayaafái úmaesarai kuyambá ⁴⁶ kaumbo-kánáá maisúwóyana óraa'-amaan-daumpa'a mérowasarai anófoiyai awánaraaye. Yúndaa-waasi aaimó simátímún-kwaasiti afufumpimbá Ísu ména miwí táái wéisena minááisáféna tísai úwasa ⁴⁷ anondáá wembá áisai uwaná wení kawel'-ímáyááfinkembá simátimuwasa isésa táátafesa uwasá ⁴⁸ anófoi taawánésarai táátafesarai ésarai tiyáámba píkinsarai anówa séna kesááninkoo enafoékai ayaafái úmaekai wénuyana sirunkó umbai wétaifo nóra séwa miyá wéono súwana ⁴⁹ Ísu séna nóra sékaiya siyaafái wéoyo. Kesifoní naaúmpa'a méraumpo nóra sékaiya ímba ísaraayo súwasarai ⁵⁰ minááiígóní áwáu ímba kawel'-úmai ísaraaye.

⁵¹ Ímba ísóyana Ísu anófoise'a Yérúsaremufakemba Násareti-naopa'a téna miwí tááisafena ewé símaena wéiyena tamérowana anówa Ísumo urómba imáyáa wéena mérowana ⁵² Ísu óraa'a uwáwéna kawel'-ímáyáá wéuwasa Maníkówé waásiye aamoí uwánkaraawe.

3

Yónimo simátímakain-aaí.

Mátíyu 3:1-12, Máaka 1:2-8, Yóni 1:19-28

¹ Rómu-waasiti óraakon-awi'a Táipíríyasi ména kawáá-kísáú maiyéna sísamaifakemba séfataase-aatai maisuwónka'a Yúndiyaa-marafaken-kawaagon-awi'a Póntiyasi-Páírati maúwana Káríri-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti maúwana áfákon-awi'a Fírípi wemá Ítúriya-marafa'e Térékónaitisi-marafa'e káráwiyuwana Ráiseniyaasi Ápíríni-marafa'a káráwiyuwasa ² miyáumai-waasi káráwiyonka'a Ánásiye Káyafaasiye aifa'-amáán-káwáágórái méroyanka'a Sékáráiyaan-ááninkon-awi'a Yóni máásai-marafa'a mérowana Maníkó aaí simámuwana ³ Yóni Yóndani-nonkoni arúfá'á wénena simátimena séna sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á tíya'a nombá maitínkáanana Maníkó kentí sáwí-imayaa maitiyuwáiniye Yóni siyáíye. ⁴ Miyá súntafena naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya agaimaréna séna

moóráwigo máásai-marafa'a ména aаемáiyakemba séna Fasi'aénkóní aambó wi'ankáiyamba wení aambá arupíse iyana minámpá'á wíno. ⁵ Omá'a kárámai ukwítu'mae koró. Kaentaén-ámbá arupíse oro. Kumpékaape'o uráin-amba maimái kawe'án-oro. ⁶ Maníkó sáwí'o úmáimo méraampinkemba

kawe'-ámpá'ó métinkaindawimba ai'maráinana kumínda seyaafá'nánká awánánááwe

Áísáya agaimaréna siyónka'a póna Yónintafena mináái siyáíye.

⁷ Súwasa Yóni nombá maisinkáinkwae sésa sáwífa'-waasi wempá'á tóso uwaná Yóni simátimena séna iyánkó póígon-araa'an-owe. Maníkó kentí sáwí-meyamba tímínifo nááwa sisará iséra inkaisé wéteo. ⁸ Kentí sáwí-kisau tuwé'o Maníkómpá'ó té'o é'a kawe-kísáú maíya'a tuwánánaumne. Émbaramu kentáá síwá'ná imbá póta Maníkóní kawe'-wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro. Maníkó Émbaramun-aísaafitantamba ónááwemo sénaraa maanóntámpínkémbá kanaámpó'a waási úráaro sisa'á úráawisino. Émbaramun-aísaafitantambo uráundawi póta kawe'-wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro. ⁹ Ímbo kawe'-árámbó iyáín-taimo áwáufimbo ayáímai iyafímbó agaisúwáántemba Maníkó miyáumai kentí sáwí-meyamba tímíniye Yóni siyáíye.

10 Súwasa isésa sésa simásimenda-aaisa nórasaawa ónaumno suwaná 11 Yóni séna kae'-únánkwátóimo makéwi ímbo makéwi moórá-mora tíméro. Tómbá makéwi ímbo makéwi moórá-mora tíméro Yóni súwasa 12 taakisi-óntámbó máún-umen-kwaasi Yóni nombá maisinkáinkwae sésa wempá'á tésa sésa óraako ómpo nórasaawa ónaumno suwaná 13 Yóni séna ímba karo'á símai óraa'-ontambo maiyamba taakisi-óntán-aantemba máéro súwasa 14 i-wáásí sésa kesáá nórasaawa ónaumno suwaná Yóni séna tínkantuke'a miwítí óntama maénae ímba seró. Karo'-áái simátíme'a miwítí óntama maénae ímba seró. Kentí kísaugoni méyántáfé'a ímbo kaórémba tirunkó kawé'á ina'a méraaro Yóni siyáiyé.

15 Yúndaa-waasi Maníkómó iyáfasinankaraiwaimba amu'marésa mésa Yónin-aai isésa óraa'-imayaa ésa sésa Maníkómó iyáfasinankaraiwai wemá Yóniya'i fí'owawa'iyó suwaná 16 Yóni séna kesínaaembo tındawí wemá óraako kembá iyáákaraifo wemó aai síndara'o kemó sendá sáwí'an-iyé. Kemá nombá maitinkánaumpo wemá Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá ai'maráínana kuména kempímbá óraa'a uwátinkena iyamó agáéntemba íniye. 17 Aawinkwínaumo sipetifímbó mósá makésamo mentúwááwanamo anómbo marapá'ó kúmísanamo ásimo fiyúndágo aútúwáísasamo kámakama'o in-iyáfímbó wiyú'maimo agaisuwésamo anómbo naaúmpa'o mósá maráántemba waási miyaráámbá íniye Yóni séna 18 Maníkóní ásé-aai ísámai kawé'á íwae séna miyán-áái simátíma'maena iyáiyé.

Ísumba nombó maiyánkarain-aai.

Mátíyu 3:13-17, Mááka 1:9-11

19-22 Yóni simátíma'mae wéiyena sáwífa'-waasi nombá maitinkéna ánaaemba Ísumba maiyankówana inai súwana kampúaran-tawaai tuwínkaa'-úwana Maníkóní Ufaen-ámútánkó mááufu'-numaraamba úmaena ane'á kumbérowana aagó aantemba wiyómpakemba séna emá kesááninko óna'a en-ímáyáá wée'a áfááraumai aamoí uwánkaumne siyáiyé.

Yóni Maníkóní ásé-aai simátímumbanifo Káriri-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti áfákon-awaainínkón-áwí'a Érótyasimba maiyówana mindásafena fí'o-fi'on-tantaa'o sáwí'o úntafena Yóni séna sáwí'a óne súwana Éroti Yónimba áí'mai ándáfa'a ankéna mindásafena sáwí-kisau maimaéna iyáiyé.

Ísun-aíwá'náti túwíkon-aai.

Mátíyu 1:1-17

23 Ísu marapá'á kumbéna moórá-waai úmai siyáánkai-aatai maisuwéna wénena Maníkón-aaimo simátiminda ómbarena úwasa waási imáyáa ésa sésa Yósepin-áaninkon-iyé siyáawe.

Yósepi afowán-áwí'a Írai úwana

24 Írai afowán-áwí'a Mátáti úwana

Mátáti afowán-áwí'a Rífái úwana

Rífái afowán-áwí'a Méri kai úwana

Méri kai afowán-áwí'a Yánai úwana

Yánai afowán-áwí'a Yósepi úwana

25 Yósepi afowán-áwí'a Mátátayasi úwana

Mátátayasi afowán-áwí'a Émósi úwana

Émósi afowán-áwí'a Néamu úwana

Néamu afowán-áwí'a Ésírai úwana

Ésírai afowán-áwí'a Nágai úwana

26 Nágai afowán-áwí'a Méati úwana

Méati afowán-áwí'a Mátátayasi úwana

Mátátayasi afowán-áwí'a Sémeni úwana

Sémeni afowán-áwí'a Yóséki úwana

Yóséki afowán-áwí'a Yónda úwana

27 Yónda afowán-áwí'a Yóánani úwana

Yóánani afowán-áwí'a Résa úwana

Résa afowán-áwí'a Sérápáperi úwana

Sérápáperi afowán-áwí'a Síáritiyeri úwana

Síáritiyeri afowán-áwí'a Nérai úwana

28 Nérai afowán-áwí'a Méri kai úwana

Méri kai afowán-áwí'a Éndai úwana

Éndai afowán-áwí'a Kósamu úwana

Kósamu afowán-áwí'a Érímendamu úwana

Érímendamu afowán-áwí'a Éya úwana

29 Éya afowán-áwí'a Yósúwa úwana

Yósúwa afowán-áwí'a Éríyesa úwana

Éríyesa afowán-áwí'a Yórimu úwana

Yórimu afowán-áwí'a Mátáti úwana

Mátáti afowán-áwí'a Rífái úwana

30 Rífái afowán-áwí'a Símiyoni úwana

Símiyoni afowán-áwí'a Yúndaa úwana

Yúndaa afowán-áwí'a Yósepi úwana

Yósepi afowán-áwí'a Yónamu úwana

Yónamu afowán-áwí'a Éráyakimu úwana

31 Éráyakimu afowán-áwí'a Mériya úwana

Mériya afowán-áwí'a Ména úwana

Ména afowán-áwí'a Mátáta úwana

Mátáta afowán-áwí'a Nétáani úwana

Nétáani afowán-áwí'a Téfíti úwana

32 Téfíti afowán-áwí'a Yési úwana

Yési afowán-áwí'a Ópéti úwana

Ópéti afowán-áwí'a Póási úwana

Póási afowán-áwí'a Sárimoni úwana
 Sárimoni afowán-áwí'a Násoni úwana
³³ Násoni afowán-áwí'a Ámínándapu úwana
 Ámínándapu afowán-áwí'a Ándimini úwana
 Ándimini afowán-áwí'a Ánáí úwana
 Ánáí afowán-áwí'a Ésíroni úwana
 Ésíroni afowán-áwí'a Pérési úwana
 Pérési afowán-áwí'a Yúndaa úwana
³⁴ Yúndaa afowán-áwí'a Yékopu úwana
 Yékopu afowán-áwí'a Áísáaki úwana
 Áísáaki afowán-áwí'a Émbaramu úwana
 Émbaramu afowán-áwí'a Téra úwana
 Téra afowán-áwí'a Né'ò úwana
³⁵ Né'ò afowán-áwí'a Séráki úwana
 Séráki afowán-áwí'a Ríyu úwana
 Ríyu afowán-áwí'a Péréki úwana
 Péréki afowán-áwí'a Ípa úwana
 Ípa afowán-áwí'a Síra úwana
³⁶ Síra afowán-áwí'a Kénaani úwana
 Kénaani afowán-áwí'a Áfákisati úwana
 Áfákisati afowán-áwí'a Sému úwana
 Sému afowán-áwí'a Nówaa úwana
 Nówaa afowán-áwí'a Rémeki úwana
³⁷ Rémeki afowán-áwí'a Métúsara úwana
 Métúsara afowán-áwí'a Ínóki úwana
 Ínóki afowán-áwí'a Yéréti úwana
 Yéréti afowán-áwí'a Má'árariri úwana
 Má'árariri afowán-áwí'a Kénaani úwana
³⁸ Kénaani afowán-áwí'a Ínosi úwana
 Ínosi afowán-áwí'a Sėti úwana
 Sėti afowán-áwí'a Ándámu wemá
 Maníkón-áánimban-iyé.

Miwí Ísun-aíwá'ná owé-ímáyáá uráawe.

4

*Waántáwanko Ísumba ma'máímo awánarain-aii.
 Mátíyu 4:1-11, Mááka 1:12-13*

¹ Yóni Ísumba nombá maiyankónka'a Maníkóní Ufaen-ámútánkó Ísumba óraa'a uwánkena simámuwana Ísu Yóndani-nomba tuwéna máásai-marafa'a komérowana
² waántáwanko Ísu sáwí'ò ında awánánae súwana Ísu ímba tómbó nomba ména ayáátááka'a 40 no'waamba wauwana áfááran-aii tówana
³ waántáwanko séna emá Maníkón-ááninko úne wésempo maanóntánkóntáfé tómbá úréna'a naanó siyó súwana
⁴ Ísu séna Maníkón-aii aúfáífkemba séna

tómbó náiyawi aantemba waási ímba fasi'átinkainifo
 Maníkómó siyáintemba
 seyaafá'á íyana fasi'átinkainiye

siyáimba pó'a emó sénda ímba miyá ónaumne súwana
 5 waántáwanko Ísumba áí'maena iyéna minúwóiyáán-
 úmai seyaafá'-máráfá'ó káráwiyon-kwaasi aráánamena
 6 séna seyaafá'-máráfá'á káráwiyuwo sénamo símakaimba
 moóráwigomba kesí imáyáafinkemba kanaa'á tíménda
 isa'á embá áménana enáwiko iyíniye. 7 Ken-ímáyáámó
 mósá máréna'o é'a káráwiyi-kisau áména káráwiyuwo
 waántáwanko súwana 8 Ísu séna Maníkón-aaí aúfáífinkemba
 séna

kentí Fasi'aénkó Maníkómpá'á imáyáa

é'a wenáwí'-aantemba mósá maré'a wení

kísau aantemba máéro

siyáifo emó sénda ímba miyá ónaumne súwana
 9-11 waántáwanko Ísumba áí'maena Yérúsaremu-naopa'a
 wéna óraa'-amaan-dankoni amifa'á móankena séna
 Maníkón-aaí aúfáífinkemba séna
 Maníkó wiyómpakemba wení kísau-waasisomba
 ti'maráínasa enká'á káráwiyonaawe.

Moóráfimba séna

óntanka'a aísamai turaráanafo

séna tiyáántandesa faramónáawe

siyáíye. Mindásafe emá Maníkón-ááninko úne wésempe
 maankákembá ásáfenasa wiyómpakewi farámbaesa
 marapá'á múankaaro waántáwanko súwana 12 Ísu séna
 Maníkón-aaí aúfáífinkemba é'a miyá siyéna moórá-aaíwara'a
 séna

kentí Fasi'aénkó Maníkómbá

áísai úmai isánæe ímba seró

siyáimba emó séndantembo miyámó ékaa Maníkómbá

áísai úmai isáúsino. Mindásafemo emó sénda ímba miyá
 ónaumne Ísu súwana 13 waántáwanko seyaafá'-
 tántáátáféna Ísumba áísai uwásuwena séna kárika
 aneka'á taáísai ónaumne séna auwéna kóuraiye.

Ísu wení kisaumo ómbakain-aaí.

Mátíyu 4:12-17, Mááka 1:14-15

14 Kúwana Maníkóní Ufaen-ámútánkóní fasi'aénkó
 Ísumpimba wérowana Ísu máásai-marafa'a tuwéna Káíriri-
 marafa'a komérowana wenááigo seyaafá'-máráfá'á wété
 úwana 15 miwítí amáán-daumpimpa'a

Ísu simátimuwasa seyaafá'nánká wenáwí'a mósá
 makáawe.

Násaretifakewi Ísumba tínaaembo uwánkaraan-aaí.

Mátíyu 13:53-58, Mááka 6:1-6

16 Minkákémbá Ísu kárikomo maé'éún-daopa'a Násaretifa'a koména Yúndaa-waasi áamáán-aaimo ísón-kanaa aasiyaasi-kánáá áamáán-daumpa'a imáéntemba miyáumai iména Maníkón-ai aúfáífinkembo simátimindasafena iyáfasinowasa ¹⁷ naaófá'á Maníkón-aaimo siyówi Áísaya agaimakón-kwandaai ámúwana maiyéna fariyéna moórá-ai awánéna séna

¹⁸ Fasi'aénkóni ámútanko kesé'a méraiye. Úwoi-waasisafe kesí ásé-ai kosimátimiyo séna si'mákaifo Fasi'aénkóni ámútanko kesé'a méraiye. Ta'ótokaan-kwaasisafe'a kemá faútínkáana'a méraaro siyé-áái kosimátimiyo. Túrambo kafíkáin-kwaasisafe aneká'á túrambo awánáiyán-ai kosimátimiyo. Tirumbó umbaimó táinda-waasisafena minúmbái-tántáá'á tai'áiniye siyé-áái kosimátimiyo. ¹⁹ Fasi'aénkó wení waási

kawe'ó uwátinkainda-kanaagon-ai kosimátimiyo séna si'mákaiye

agaimaréna siyáiyé Ísu simásuwena ²⁰ mináúfái-wándáái owepámai káráwiyowimba aména aai simátimindasafena mará'á mérowasa mindáúmpá'ó méron-kwaasi aai sínena úwasa aúrampimba karákówana ²¹ Ísu séna minááímó súna'ó isérón-ai afora'á paapé iye súwasa ²² isésa aifa'á kawe'-áái siyé sésa aamoí uwánkesa ánaaemba óraa'-imayaa ésa sésa Yósepin-ááninko éna maankákéwí éna kesáámó úndanten-kwaasin-ifo nóra sénawa miyán-áái siyó suwaná ²³ Ísu séna waási waé'mai-ai sésa emá tíyofaan-waasi ómpo enáúra'a eyáárika kawe'án-wo wésewe. Mináái kentáfé'a simásuwe sé'a Kápaneamu-naopa'a kawe-kísáú maiyáanata ísaraumpo maanká'á ení naaópa'wara'a miyán-kísáú mauwó kentáfé'a síyambanifo ²⁴ érai'a simátime sune. Maníkón-aaimo simátimíwai wení waásifa'a Maníkón-ai kosimátiminenamo wimbá wenamááraa sésa kesáámó úndanten-kwaasin-iye sésa wenáwí'a ímba mósá wémaraawe. ²⁵ Érai'-ai sénaumpo ísáaro. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátimakowin-awi'a Íráiyaa méronka'a kaumbo-áatái úmai afa'móráe-wiyomba maisuwéna ímba aa'á téna aawai tówana minkánáá Ísareri-waasiti marafá'á keto'-ínimbá sáwífa'a mérowana ²⁶ Manikó ímba minkétó'-ínimbá kotúwa'nai ínone séna fi'om-barafaken-keto'-inimba Sáíndóni-marafa'a Sáréfati-naopaken-ininkomba koáwa'nai uwó séna Manikó Íráiyaamba ai'marówana kuráiyé. ²⁷ Naaófá'á moóráwigo Maníkón-aaimo simátimakowin-awi'a Íráisa méronka'a Ísareri-waasiti marafá'á túmo námombo kón-kwaasi sáwífa'a mérowana Manikó minkwáásisómbá ímbo asófátinkaraimbanifo fi'om-barafa'a Síriyaa-marafaken-kwaasi áumo námombo kón-kwaasigon-awi'a Néamanimba asófankaraiye Ísu

súwasa ²⁸ minámáán-dáúmpá'ó mérowi isésa imáyáa ésa kentáásáféna Maníkó ímba túwa'nai ínkiye Ísu wésiye sésa tirunkó ika fówasa ²⁹ iyáfasinesa Ísumba ta'ótokesa tafisímaesa máápa'a kúwákárúwesa miwítí naaó'-omapa ámémpa'a famétuwanaesa uwaná ³⁰ éniyo Ísu tufíntuwena kóuraiye.

Arumpimbá sáwí-amutambo mérowin-ai.

Máaka 1:21-28

³¹ Ísu Káriri-marafa'a Kápaneamu-naopa'a koména Yúndaa-waasi amáán-aaimo isón-kanaara'a amáán-daumpa'a iména aai simátimuwasa ³² isésa óraaka'o súntafesa óraa'-waasigoraamba siyé sésa táátafesa uráawe.

³³ Táátafesa uwaná minámáán-dáúmpá'á moóráwigo sáwí-amutamba wenarumpimbó méron-kwaasigo óraaka séna ³⁴ Ísu Násaretifakewi óne. Kentáá nórawa ínewa'ono tasinkambaisaawa tai'áinono. Embá awánáundawi Maníkóni kawekísáú-wáásigó óne súwana ³⁵ Ísu sáwí-amutankontafena óraaka séna aseré minkwáási auwé kóuwo súwana misáwí-amútánkó minkwáási famé'auwowana túranka'a tanaa fówana ímba sáwí'o uwánkomba úwoi kóuwasa ³⁶ awánésa táátafesa ésa keáimbá sésa nóran-aaiya wésiyo. Fasi'aén-áái sáwí-amutantafena óraaka simátímísasa tirumpinkémbá wégowe suwaná ³⁷ miyán-áái Ísun-ai mináémpá'á wété úwasa ísaraawe.

Ísu tí'o ún-kwaasimo asófatinkarain-ai.

Mátiyu 8:14-17, Máaka 1:29-34

³⁸ Ísówana Ísu minámáán-dáúmpá'á tuwéna Sáímonini naaúmpa'o iyúmba Sáímonin-aráandaomba áuiya kówana mérowasa Ísumba simámúwana ³⁹ iséna wempá'á téna áuiyagontafena séna tai'aaó súwana mináúiyá tai'ówana iyáfasinkwena tómbá agaimái tímakaiye.

⁴⁰ Úwasa fenómpinka'a fi'o-fi'on-ti'o ún-kwaasi tí'maesa Ísumpa'a tuwaná ayáámba ta'ótorowasa asófaraawe. ⁴¹ Miyá úwasa sáwí-amutantomba sáwífa'-waasi tirumpinkémbá tiyuwésa óraaka sésa Maníkón-ááninko óne simásuwesa kóuraawe. Sáwí-amutamba imáyáa ésa Ísuntafesa Maníkómó iyáfasinankaraiwai iyé-ímáyáá untáféna Ísu aseráaro súwasa tiyuwésa kóuraawe.

Yúndiyaa-aempa'o Ísu simátímakain-ai.

Máaka 1:35-39

⁴² Kóuwana aafáúmó iyáúsunka'a Ísu mindáópa'a tuwéna Maníkómpá'á inaimó síndasafena ímba waásimo méropa'a

komérowasa ayaafái úmai awánésa sésa kónafo keséta méraao suwaná ⁴³ Ísu séna fí'on-daopimpa'wara'a ásé-aaí Maníkó wení waásimo kawáánin-aaí kosimátimenaumne. Miyámó ondasáféna Maníkó si'mákaisa'a kunkáumne séna ⁴⁴ tiyuwéna Yúndiyaa-aempa'a koména ámáán-daumpimpa'a simátíma'maena iyáíye.

5

*Ísu wení kísau-waasimo táántarain-aaí.
Mátíyu 4:18-22, Mááka 1:16-20*

¹ Moórá-kanaa Ísu nonkwaaúnkóní áwáífa'-awi'a Kénésárétifa'a mérowasa Maníkón-aaí isánae sésa tóso ésa famé'maesa tuwaná ²⁻³ kae'á kári'-nompin-taomba nonáámááífa'a wérowana moórá Sáímoninde wérowana awánówasa mófáá'o tóróyan-kwaasi mindómpín-táómba tuwésa mare'mare'-únámbá wénonkwiyuwana mintáómba úwoi wérowana awánéna Sáímonini nompín-táómpimba iyátena Sáímonintafena séna ewaa'á maimaé waaó súwana ewaa'á fafúsúmaena nonáwáífa'a kúwana Ísu mimpímbá mara'-ména seyaafá'-wáásí simátímakaiye.

⁴ Simátimena Sáímonintafena séna nompín-táómba fafúsúmae nonafufumpá'á kuré ewé ení waásiye mare'mare'-únámbá túwéwana nompímbá kumína'a mófáá'a fasínáaro súwana ⁵ Sáímoni séna óraakoo káfé'-no'waamba miyámó úmae iyúndasa ínta mófááta toráúndasa úwoisa méraumpo emó séndantemba ónaumne séna ⁶ nonafufumpá'á wésa mare'mare'-únámbá túwówana nompímbá kumúwana sáwífa'-mofaa'a minúnámpímbá ówitena tararááráántamba úwasa ⁷ moórá-nompin-taompimba miwítí waási mérowasa awánésa tiyáán-tuwa'a ésa tasúwa'nai oro suwasá tésa minkáé-táómpimba mófáá'a mósá márówana ówitena umbaí téna nompímbó kúwáféráaraantamba úwana ⁸ Sáímoni Pítaa miyámó úmba awánéna Ísu óraakon-iye séna aísamaifimba kífaena séna Fasi'aénkóo sáwí-waasi úmpo siyuwé waaó siyáíye. ⁹ Sáwífa'-mofaa'o tóróntafena Pítaawe wesé'o méron-kwaasiye táátafesa uwasá ¹⁰ Sáímoniye mófáá'o to'maésarai núyawí Sépétin-ááninkai-tuwi'a moóráwigo Yémisi úwana moóráwigo Yóni mindáraiye táátafesarai uyaná Sáímoni Pítaa Ísuntafena séna Fasi'aénkóo sáwí-waasi úmpo siyuwé waaó súwana Ísu séna ímba áá'a íno. Mófáá'o to'maé wénomba minkísáú ifátuwe'a káfé'a waási tafisíyasa kesiráái wáéro súwasa ¹¹ mindómpín-táómba tafisímaesa nonáámááífa'a mámaresa miwítí kísau ifátuwesa Ísumba arááiwakaawe.

*Ísu námombo kón-kwaasi kawe'ó uwánkarain-ai.
Mátíyu 8:1-4, Mááka 1:40-45*

¹² Moórá-kanaa Ísu moórá-naopa'a mérowana moóráwigo seyaafá'-áúfá'ó námombo kón-kwaasi Ísumba awánéna óraakon-iyé séna aísamaifimba takífaena séna kentáfénamo ankáínamo e kanaa'á aúí'a uwásinkainone súwana ¹³ Ísu ayáámba ane'á ta'ótorena séna miyá ónaumpo enáúra'a karefó'a kawáúwiye súwana minúwóiyáámbá kawáúguwana ¹⁴ Ísu óraaka séna enáúra'a kawáúwifo naaófá'ó Mósesemo siyáintemba áamáan-kisau-waasifa'a wéma enáú máaraatime póima tímínasa Manikóntáfésa ísámai tufú'mai agaiyasa seyaafá'nánká awánéna áurakemba kawáúwiye sénááwe. Énifo enáúra'o uwánkaunda-ai simátimunafo sé waaó Ísu súwana ¹⁵ ifátuwena kawe'ó uwánkon-ai simátima'maena iyúwana minááígó naaó'-nao'a wété úwasa sáwífa'nanka tóso ésa wenáái wéise'a onaná tí'o

in-kwáásí asófátinkainkwae sésa tóso uwaná ¹⁶ énifo Ísu Manikómpá'á inaimó síndasafena máásai-marafa'a kógo uráiyé.

*Ísu aísamaimo pukówaimba kawe'ó uwánkarain-ai.
Mátíyu 9:1-8, Mááka 2:1-12*

¹⁷ Moórá-kanaa tuwímbai áamáan-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé Yérúsaremu-naopakene Káriri-aempakene Yúndiyaa-aempakene tóso ésa Ísu moórá-naumpa'a aaimó wésimatimumba táisaraawe. Manikó Ísumba asófátinkainda-fasi'aemba amúwana mérowasa ¹⁸ tuwímbai aísamaimo pukówimba wandaaifimbá marésa taawiya'maé tésa Ísumpa'a máánkáananasa kawe'á ínkwaé sésa tumbá ¹⁹ mindáúmpá'á sáwífa'-waasi sisipáá uwasá ímba kanaa'ó iyóraantamba ésa naanamifa'á taawiya'maé imésa afaa'á aúsámaresa ándára ta'ótorena túwówana kumémena waásifimbo Ísumo mérompimba aúranka'a kumúwana ²⁰ Ísu taawiya'maésamo tun-kwáásímó érai'a kawe'á uwánkainiye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna kesí waásiyo ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne súwasa ²¹ áamáan-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé keáimbá sésa Manikó weyáá sáwí-imayaa maitiyuwáínifo waási ímba miyá ónááfo Manikómbá karaánáá'a ánkáiyé suwaná ²² Ísu minímáyáámó umbá iséna séna nóra séra miyán-ímáyáá wéoo. ²³ Moóráwigo aísamaimo pukáindawintafena sénamo ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne sínasamo ésa éraira sí karorá síyó sénááwe. Énifo moóráwigomo aísamaimo pukáindawintafena sénamo eyáárika'a iyáfasine waaó sínasamo ésa éraira sí karorá

siyó awánánááwe. ²⁴ Kemá waási úranko marapá'ó méraunda waásiti sáwí-imayaa maitiyúwáanda-fasi'aemba tokáumpo aráátíménda awánánááwe séna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna isaaó. Íyáfasine ení wandaái maimaé ení naaópa'a waaó súwana ²⁵ túranka'a iyáfasinkwena wení wandaái wémaena Maníkón-áwí'a mósá maréna wení naaópa'a kúwasa ²⁶ seyaafá'nánká táatafesa ésa Maníkón-áwí'a mósá maréna sésa ímbo awánáunda-í'la isatá awánáumne sésa táatafesa ésa tiyáamba tóipimba fáakaawe.

*Ísu Rífáimbo áántarain-ai.
Mátíyu 9:9-13, Mááka 2:13-17*

²⁷ Ánaaemba Ísu aampa'á wéwena awánómbe taakisi-kísáúmó maúwain-awi'a Rífái taakisimó máún-daumpa'a mérowana Ísu awánéna séna iyáfasine kesé'a tiyó súwana ²⁸ iyáfasinena seyaafá-tántáá'á tuwéna wembá arááiwa'mae wéna ²⁹ Ísuwe'o náíndasafena wení naaúmpa'a óraa-tomba agauwasa taakisimó máún-kwaasiye fí'o-fi'on-kwaasiye Rífáini naaúmpa'a taména mindáraise'a taména tawémandowasa ³⁰ amáán-kawaa-waasiye miwítí amáámbo sun-kwáásiyé Ísuni kísau-waasisafesa aaisambá tiyésa tísai esa sésa taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásisé'a tómbá wénaao suwaná ³¹ Ísu iséna séna tiyofaan-kwaasi kawe'úmáimo méraan-kwaasi ímbe wétuwa'nai-ófo tí'o in-kwáási wétuwa'nai-owe. ³² Mindásafe'a arupise úmáimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a ímbe kunkáumpo sáwí'o úmáimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a kunkáumne
Ísu siyáiyé.

*Tómbó aawentamó on-áái.
Mátíyu 9:14-17, Mááka 2:18-22*

³³ Suwasá tuwímbai Ísuntafesa sésa Yóni nombó maitínkáiwaini kísau-waasi moóra-mora-kanaa Maníkóntáfesa imáyáa ésa tómbá ímbe wénesa inai aantemba wésewasa amáán-kawaa-waasiti kísau-waasiwara'a miyá wéfofo ení kísau-waasi ímbe miyá ombá tóné noné úwoi wénaawe. Nóra sésawa miyá wéoo suwaná ³⁴ Ísu séna moóráwigo aaremó maíndawi amááraasomba tanómbo kautimínda miwísé'a mérainasa aamoí ésa mintómbá ímbe a'áo sénááfo úwoi nánááwe. ³⁵ Ánaaemba minkwáásígómbá áí'mae kóiyana minkánáa amááraasomba tirunkó sáwí'a ínasa tómbá a'áo sénááwe Ísu séna wemó ánaaemba tiyuwénamo iyíndasafena mináái siyáiyé.

³⁶ Ísu mináái simátiména maarán-áái waé'mai-ai séna ááéraan-ampantamo afaa'ó wéraisasamo ombá aú-ampanta

ímba kárámai wéfaruwowe. Miyámó íyana aú-ampantago sáwí'a ínana ááéraan-ampantago aú-ampantaraamba ímba íníye. ³⁷ Aú-anda-aran-domba ááéeraa-sipisipi-asianafeumpimba ímba wéfatimaraawe. Miyámó íyanamo éna aú-anda-aran-donko óraa'a éna ááéraan-anafeumba kafaména sáwí'a ínana mindómbá úwoifa'a fatíwiniye. ³⁸ Mindásafesa aú-anda-aran-domba aú-sipisipi-asianafeumpimba wéfatimaraawe. ³⁹ Ááéraan-anda-aran-dombo naawímó ombá sésa ááéraan-anda-aran-donko ásé wéiye sésa aú-anda-aran-domba ímba sínkáíye wésewe.

6

Ísu sambaatisáfénamo siyáin-aii.

Mátíyu 12:1-8, Mááka 2:23-28

¹ Moórá-kanaa Yúndaa-waasimo saagon-kánáará'á Ísuwe wení kísau-waasiye kisaufa'a wíti-ton-kisaufa'a wéwesa wení kísau-waasi wíti-aramba kútúmai ási pítuwesa nowasá ² amáán-kawaa-waasi tuwímbai tuwánésa sésa saagaan-kánáa aambá fáí'makaawa'a nóra séra miyá wéoo suwaná ³ Ísu séna naaófá'á Téfitimo uráimba aúfáifimbo agaimakáin-aaigoni áwáu ímba ísaraawe. Téfitiye wení waásiye táái tówana ⁴ Téfiti Maníkóní amáán-daumpa'a iyéna Maníkón-aúranka'o makón-tomba imaiyéna wénena wení waási timúwasa naráawe. Mintómbá úwoi-waasi ímbo né'ómbanifo amáán-kísau-waasi aantembo né'ómbaniye. Téfiti mintómbá imaiyéna timúwasa nonká'á Maníkó ímbo aaisambá siyáimbanifo kesí waási miyá owa'á aaisambá ímbo seráámbá wésewe. ⁵ Wíyómpakemba waási úranko pó'a saagaan-kánáará'ó káráwiyaundawi úmpo saagaan-kánáará'ó waásimo kísau máémba kendén-iye Ísu siyáíye.

Ayáámbo kemporaráin-kwaasigon-aii.

Mátíyu 12:9-14, Mááka 3:1-6

⁶ Moórá-kanaa Yúndaa-waasimo saagon-kánáará'á Ísu amáán-daumpa'a iyéna wésimatimuwana moóráwigo ayáánúrapa'ayaambo kemporarón-kwaasi mérowasa ⁷ amáán-kawaa-waasiye amáámbo sun-kwáásiyé mésa Ísuntafesa saagáiyá póna minkwáásímó kawé'ó uwánkainataamo éta ta'óto'maisa aafintá maiyankánaumne sésa Ísumba awánomba ⁸ Ísu minímáyáámó umbá iséna ayáámbo kemporarón-kwaasisafena séna iyáfasine kemó méraundara'a imauwó súwana iyáfasinena Ísumpa'a túranka imaúwana ⁹ Ísu miwísáféna séna moórá-aaísafe'a tísai ónae'a sune. Kentáásí amáán-aaifimba nóin-aaíya wéraiyo. Saagaan-kánáará'á póta kawé-kísáúsááwá máúm

sáwí-kisausaawa wémaumno. Waási túwa'nai onasaááwá kawerá óna tínkamonasasaawa puwónááo tísai ena súwasa ímba aai suwaná ¹⁰ Ísu mótuwana-metuwana éna ayáámbo kemporarón-kwaasisafena séna enayáámba fárútuwaaó súwana ayáámba fárútuwowana kawel'á uwánkowana ¹¹ miwí tirumbá áfááraumai sáwí'a úwasa nóra úmaisawa tufuwónaumno sésa kemó mérompimba keáímbá siyáawe.

*Ísu wení kísau-waasimo táántarain-aai.
Mátíyu 10:1-4, Mááka 3:13-19*

¹² Minkánaárá'á Ísu fenómpinka omápa'a iména ímba aúma waéna Maníkómpá'á inai símae wéiyuwana ¹³ siyarówana Ísumbo arááíwa'mae kun-kwáási táántowasa iyúwana minkwáásífinkémbá sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi toráumai séna kesí aantá-waasin-owe séna túwí'a siyáaye.

¹⁴ Miwí túwí'a séna moóráwigo Sáímoniye séna aú-awi'a Pítaawe simánkena moóráwigo Pítaan-áfáko Énduruni moóráwigo Yémísini moóráwigo Yónini moóráwigo Fírípini moóráwigo Pátóromiyuni ¹⁵ moóráwigo Mátíyuni moóráwigo Tómaasini moóráwigo Áráfíásin-ááninko Yémísini moóráwigo Sáímoni wemá Rómu-kamani-waasi tí'mátuwanae siyáiwaini ¹⁶ moóráwigo Yémisin-ááninko Yúndasini moóráwigo Yúndasi-Ísakerioti wemá ánaaemba Ísumba wení namuro-wáásímó aráátimakaiwai miyáumai-waasi Ísu táántaraiye.

*Ísu sáwífa'-waasifimba kísau mo maiyáin-aai.
Mátíyu 4:23-25*

¹⁷ Omápakemba Ísu miwísé'a arúfá'á kumbérowasa wembó arááíwáún-kwaasi sáwífa'nanka Yúndiyaa-aempakene Yérúsaremu-naopakene Táyaa-naopa'e Sáíndóni-naopa'-non-awai fakene sáwífa'-waasisomba tamésa ¹⁸ Ísun-aai isánae sésa tí'o ún-kwaasiwara'á asófatininkwae sésa tóso ésa sáwí-amutamba tirumpimbó méron-kwaasiwara'a tóso uwaná Ísu sáwí-amutamba tirumpinkémbá maitiyuwówasa ¹⁹ tí'o ún-kwaasi Ísun-ane'á ta'ótoraanana sí'a tai'áínkwae sésa miyá uwaná fasi'aémbá tokéna póna mintí'á asófatininkaraiye.

*Tirunkó kawel'á éna sáwí'a énamo índa-aai.
Mátíyu 5:1-12*

²⁰ Ísu miyá uwátinkena wení kísau-waasi tuwánéna séna kembiwí Maníkó súwa'nai ínkwawemo sewí Maníkó miwí kawel'á uwátinkena miwíyá'á wégawaaniye. ²¹ Káfé'a

tááimo wétaiwai tirunkó fetói ina'a méraaro. Maníkó kanaá uwátinkainiye. Káfé'a tirunkó sáwí'a isa'á ifi'ó wétaawi tirunkó fetói ina'a méraaro. Tirunkó kawé'a ina'a wiyáái ónááwe. ²² Kembiwí kemá waási úranko kumpaapé uráundawintafe'a fasi'ámaimo méraawi waási tínaaembo uwátinkesa tiyámbo uwátinkesa sáwí-aaimo simátinkesa sáwí-waasin-owemo siyamba tirunkó fetói ina'a méraaro. ²³ Miyá iya'a tirunkó kawé'a ina'a imá wéte'a wiyómpakemba kentí kawé'-mékámá maénááwe. Naaófá'á miwí tíwá'ná miyá ésa Maníkón-aaimo simátímakaawi sáwí'a uwátínkaraawe. ²⁴ Énifo marapákén-tántáá'ó makáawi káráwiyoro. Tirunkó kawé'ó wéin-tantaa'a é'a makáamba pó'a ímba moórá kawé'-mékámá maénááwe. ²⁵ Káfé'a tímú'ó faiwái káráwiyoro. Ánaaemba táái táíniye. Káfé'a wiyááimo owí káráwiyoro. Ánaaemba ifi'á tánááwe. ²⁶ Naaófá'á kentíwá'ná karo'-ááímó simátímakaawi-tuwí'a mósá makáamba pósa miyámó sésamo kentúwí'ó mósá máréwa'ó é'a káráwiyoro Ísu siyáiyé.

*Namuro-wáási kawé'a uwátínkáaro-aai.
Mátíyu 5:38-48*

²⁷ Ísu simátimena séna kemó simátíménda-aai ísáaro. Kesááimo isé'ó é'a kentí namuro-wáási tirumbá kawé'a uwátinke'a tiyámbo uwátínkéwi kawé'a uwátínkáaro. ²⁸ Sáwí-aaimo simátínkéwi kawé'a uwátínkáaro. Sáwí'ó uwátínkéwimo é'a Maníkómpá'á inai símai miwí túwa'nai oro. ²⁹ Táá'ó tuwaumiya'ó é'a ímba anondáá tínkame'a aneka'á waé-tíméro. Kentí unáánkwátói maiyésa sésa aneka'á maénae síya'ó é'a ímba a'áo seró. ³⁰ Moórá-tantaa'a simiyó síya'ó é'a úwoi tíméro. Kendémó moórá-tantaa'ó maiya'ó é'a ímba fuwafí sé'a síméro seró. ³¹ Kembó tirááimo táínda-i'ó úmimo túwa'nai iya'a miwí miyáumai túwa'nai oro Ísu siyáiyé.

³² Ísu simátimena séna seyaafá'nánká kentí waási-imayaamo owasamó ombá anondáá miwí-ímáyáá wéowe. Sáwí'ó on-kwáási ímba kawé'-wáási ombánifo miwítí waási-imayaamo owasamó ombá anondáá miwí-ímáyáá wéowe. Miyáumaimo kentí waási-imayaa aantembo íyanamo éna Maníkó ímba kawé'-mékámá tímínífo kentí namuro-wáásiwára'á imáyáá tíméro. ³³ Seyaafá'nánká kawé'ó uwátínkáán-kwaasi kawé'a wéuwatinkaawe. Sáwí-waasiwara'a miyá wéowe. Miyámó onten-úmai kawé'ó uwátínkáán-kwaasi aantembo kawé'ó uwátínkéwanamo éna Maníkó ímba kawé'an-owe síniye. Kentí namuro-wáásiwára kawé'a uwátínkáaro. ³⁴ Sáwí-waasi ánaaemba siménááwe-imayaa ésa wétimewe. Ánaaembo tímíyan-kwaasi aantembo

timíyanamo éna Maníkó ímba kawe'án-owe síníye. Ánaaemba siménááwe-imayaa ímbo íyamba úwoi tíméro. ³⁵ Kentí namuro-wáásí kawe'á uwátinke'a imáyáa tíméro. Anondáá simíwae-imayaa ímbo íyamba úwoi tíméro. Miyámó íyambo é'a Maníkómpákémbá kawe'-méyámbá maénááwe. Maníkó wentáfesa ímba súwimo sen-kwáásí úwoi túwa'nai ena sáwi-waasiwara'a miyá isasá pósa waási kembiwí miyámó ombá tuwánésa sésa Maníkó wíyómpakewin-áánintomban-owe sénááwe. ³⁶ Kentifo arumbó uwátínkáintemba miyán-oro Ísu siyáiyé.

*Ímba sáwí-aai simátíméromo siyáin-aai.
Mátíyu 7:1-5*

³⁷ Tuwáné'o é'a sáwí-waasiye siyanamo éna Maníkó kentáfénawara'a miyá sínífo tuwáné'o é'a sáwí-waasiye sefó. Umbai-tántáá'ó timíyanamo éna Maníkó kenkwará'á miyá ínifo umbai-tántáá'á tíméfo. Sáwí'o uwátinkaiya'o é'a mintántáá'á ímba imáyáamo íyamba ifátúwáaro. Miyámó iyanamo éna Maníkó kemó sáwí'o ombá maitiyuwáíniye. ³⁸ Timíyantemba Maníkó anondáá kembá timíniye. Tómbó tíméwasamo nawááesa aráá'o maráántemba Maníkó miyá úmai sáwífa-tantaa'a timíniye. Miyáumaimo tíméntemba Maníkó miyá íníye Ísu siyáiyé.

³⁹ Ísu simátimena waé'mai-aai séna moórá aúgafitawi moórá aúgafitawimba ayáán-to'maesarai ímba kanaa'á kóyááfo miyámó ésaraimo ésarai maipímbá tanaambá fáyááye. ⁴⁰ Iyámpóímo ésa uwáitái'-on-kwáásí ímba iyáákanaafo miwí táái ísámaesa íyantemba ónááwe Ísu siyáiyé.

⁴¹ Ísu simátimena séna kentúrampimba iya-arumbó wéráisa'o ombá ímbo awánaamba kentí waási tuwáné'a enaurampimba ayaantambá wéráiyé wésefo ímba miyá seró. ⁴² Kentúrampimbo iya-arumbó ímbo awánaamba nóra séra kentí waási túrampinkemba tiyaantambá maitiyuwánae wéseo. Kaumbo-kae'-ááíwará'-wáásín- ofo kentúrampinkemba iya-arumbá maisuké'a tuwáné'a kentí waási túrampinkemba tiyaantambá kanaa'á maitiyuwánaáwe Ísu siyáiyé.

*Taaigó arambó iyáin-aai.
Mátíyu 7:16-20, Mátíyu 12:33-35*

⁴³ Ísu simátimena séna kawe-táigó ímba sáwí-aramba iyáísana sáwí-taigo ímba kawe'-árámbá wéiyaifo ⁴⁴ mintáigón-aramba awánésa sáwí-taiye

kawe-táiyé wésewe. Fekómó éna ímba áwiyanda-arankaamba iyáínífo fe'-arambá iyáíniye. Antirígó afo'afáá'-arankaamba ímba iyáínífo antirí-aramba iyáíniye.
⁴⁵ Miyáumai kawe'-wáásí kawe'-ímáyááfínkémbá kawe'-kísáú máéwasa sáwí-waasi
 sáwí-imayaafinkemba sáwí-kisau wémaewe. Tirumpin-ímáyááfínkémbá wésewe Ísu siyáiyé.

Naambó urááyawi-taai.

Mátíyu 7:24-27

⁴⁶ Ísu simátimena séna kentáfésa óraako óne sembánifo kemó simátimunda-aai ímba arááiwa'mai kawe'á wéowe.
⁴⁷ Kempá'ó tésa kesáái isésa

kawe'-úmaimo arááiwaiyawí miyán-kwáásímó simátíméndara'a isáaro. ⁴⁸ Naambá ónae sésa marafímbá mai'á u'maé kumémesa óntamba kusaafá ésa minká'á naamayáamba múfaimai naambá úmaraiyana aa'á téna óraa'-nomba finana mindámbá ímbo tawísínda fasi'ámai wéena óntanka'-namba póna úwoi wéiniye. Miyaráán-úmai waásimo kempá'ó tésa kesáái isésa kawe'-úmaimo arááiwaéwi fasi'ámai ménaawe. ⁴⁹ Énifo kesáái isésamo ímbo kawe'-úmaimo isáiyawí miyán-kwáásímó simátíméndara'a isáaro. Naambá ónae sésa ímba mai'ó ukésamo iyamba paáká'á úmakaiyana óraa'-a'a téna nombá fiyéna mindámbá tawísísuwainana sáwí'a íniye. Miyaráán-úmai ímbo kesáái isáaimo kawe'ó iyawí ímba fasi'ámai ménaawe Ísu siyáiyé.

7

Rómu-i-waasigon-aai.

Mátíyu 8:5-13

¹ Ísu mináyáatáá'-áái simátimena Kápaneamu-naopa'a kúwana ² Rómu-i-waasiti kawáágó wení kísau-waasi aráái tówimba ái'a úwana puwíndasafena wéuwana ³ minkáwáágó Ísumo taméron-aai iséna Yúndaa-óraa'-waasisafena séna Ísumba koái'mae tíyana taasófankaino séna ti'marówasa
⁴⁻⁵ Ísumpa'a óraaka kosésa minkáwáágó Yúndaa-waasisa súwa'nai ena kentáásí amáán-damba úmakaifo kawe'-wáásí po kawe'-úmai koáwa'nai ínone suwaná ⁶ Ísu iséna miwísé'a wéna minkáwáágóní naambá ewaa'ó wéronka'a kúwana minkáwáágó wení waási simátimena séna Ísumba kosimáme'la maará seró. Óraakoo kentáásí kawáágó séna kemá kári'-waasi úmpo emá óraa'-waasi ómpo ifátuwe kesí naaúmpa'a ímba iyínone. ⁷ Mindásafe'a ímba empá'á kosimámakaumpo ímba kesí naaúmpa'o iyínda úwoi aai aantemba sinaná kesí kísau-waasi asófáino,
⁸ Kewará'á kawáá-kísáúgóní áwáuma awánáunda kesí

kawáágó sisa'á wení kísau maé'la kesí i-wáásísáfé'la súnasa kesí kísau wémaewe. Moóráwigontafe sé'la waaó súnana wisa'á moóráwigontafe sé'la tiyó súnana tisa'á kesí kísau-waasisafe'la miyá uwómó súndantemba miyá wéiye siyé. Ísumba kosimáméro súwasa ti'marówi tésa tasimámúwana ⁹ Ísu mináái iséna áatafena éna kowaeréna wembó arááiwa'mae kun-kwáásísóntáféna séna simátime sé'la minkwáásí Rómu-waasigo kentáféna súwa'nai índa-fasi'aemba tokáiyé wésifo kesí waási Ísareri-waasifinkene fí'on-kwaasifinkene ímba miyán-áái wésewe Ísu súwasa ¹⁰ ti'marón-kwaasi kouweré tésa taawánomba kísau-waasigo kawel'-úmai mérowasa taawánaraawe.

Ísu moóráwigombo íyáfasinankarain-ai.

¹¹ Ísu kárika'la ména tiyuwéna wení kísau-waasiye sáwífa'-waasiye kúmba Néni-naopa'la wéna ¹² mindáókoni óntan-kusaigoni ontará'ó kúnka'la moórá-keto'-ininkon-ááninko puwúwasa taawiya'maésa sáwífa'-waasi anówae wétuwana ¹³ Fasi'aénkó anówambo awánomba arumbá uwánkena séna ímba ifi'á taaó séna ¹⁴ makón-taarerg'a kota'ótorowasa taawiya'maé tun-kwáásí tamáúwana Ísu séna ifó'-wáásígóo íyáfasinaao súwana ¹⁵ pukómpinkemba íyáfasinena aái súwana Ísu anówantafena áí'mae waaó súwasa ¹⁶ seyaafá'nánká táatafesa ésa Maníkón-áwí'la mósá marésa sésa káfé'la Maníkón-aqimo sin-kwáásí óraa'-waasi kentááfímbá paapé iye. Maníkó ai'maráísana wení waásisaamo súwa'nai índa-waasisa kúmiye suwaná ¹⁷ mináái Ísuntafesamo sun-ááígó Yúndiyaa-aempa'la seyaafá'-áémpá wété uráiyé.

*Yóni nombó maitínkáiwain-ai.
Mátíyu 11:2-19*

¹⁸ Minááiígó wété úwasa Yónini kísau-waasi iséna Yónimba kosimámúwana wení kísau-waasiyai táántowasarai tuyaná ¹⁹ simátimena séna Ísumba maanáái koáísai okaiyó. Emá kumínonemo siyáawiya'o fí'owawa ónómpo kemá kumíndawimba amu'maránaumno siyé. Kosekaiyó Yóni súwasarai isésarai ²⁰ Ísumpa'la tasimámesarai Yóni nombó maitínkáíwai si'maráísakai empá'á túye. Yónimo simbá kumínonemo siyáawiya'o fí'owawa ónómpo kemá kumíndawimba amu'maránaumno siyé. Ísumba tasimámúyana ²¹ minkánááfímbá Ísu sáwífa'-waasi fí'o-fí'on-ti'a ún-kwaasi kawel'á uwátinkena sáwí-amutamba tírumpinkémbá wémaitiyuwena túrambo kafíkón-kwaasi túramba awánamai kawel'á uwaná ²² Ísu Yónimo ti'marón-kwaasisafena séna tauwerékai awánááyane isááyane Yónimba

kosimáme sékai túrambo kafíkaiwai túramba awánamai kawe'á owaná táá'o káúnkaiwai táá'a isááwana tísamaimo pukaiwai kawe'-úmai tin-taawaná námombo kaiwái kawe'á uwátinkena pukáan-kwaasi iyáfasintinkena úwoi-waasi ásé-aai simátimena séna ²³ kentáfesa ímba kae'-ímáyáá iyawi tirunkó kawe'á wéiye siyé. Yónimba kosimámekaiyo Ísu súwasarai kuráaye.

²⁴ Yónini kísau-waasiyai tauwerésarai kuyaná Ísu Yónin-aai seyaafá'-wáásí simátimena séna Yóni máásai-marafa'a méraisa'a koawáné nóran-imayaawa wéera koawánarao. Fiyúndá toréna umó móma'mema'o intenkáán-kwáásí Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ímbanifo Yóni ímba miyán-kwáásín-ifo fasi'aén-kwáásín-iyé. ²⁵ Nóran-imayaawa wéera koawánarao. Kawe'-únánkwátói úmakain-kwaasi Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ímbanifo miyán-kwáásí kawe'-únánkwátóiwara óntawara'-waasi óraa'-waasiti naaúmpa'a méraawe. ²⁶ Nóran-imayaawa wéera koawánarao. Maníkón-aaimo siwái Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ewé Maníkón-aaimo siwáín-iyé. Érai'a simátime sune. Wemá Maníkón-aaimo siyáawi iyáákaraiye. ²⁷ Maníkón-aai aúfáifimba Yónin-aai símai agaimaréna séna

Maníkó séna isaaó. Moóráwigomba ai'maráanana kesáái maimaéna ení aifa'á wéna ení aambá wiyíniye siyáiyé

agaimaréna siyáimba Yónintafena siyáiyé. ²⁸ Simátime sé'a Yónini kísaugo seyaafá'-wáásítí kísaugomba iyáákaisana Maníkó kawe'á uwánkaraifo Maníkó wení waásiya'o kawáánin-kwaasi óraa'-waasiye úwoi-waasiye óraa-kawe'a uwátinkainiye Ísu siyáiyé.

²⁹ Taakisimó máún-kwaasiye úwoi-waasiye mináái isésa Maníkómó siyáin-aai érai'-aai póta konanasá nombá maisinkáinkwae sésa Yónimpa'a kuráawe. ³⁰ Énifo Yóni Maníkóní aambó aráátimakaimba ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé minámbá tínaaemba uwámesa ímba nombó máúmba kóuraawe.

³¹ Ísu moórá-aaiwara'a simátimena séna káfé'o méraan-kwaasi nóran-kwaasiyaanewa sénaumno. ³² Miyán-kwáásíyáámbán-owe. Iyámpóísomba naaópa'a marupímbá mésa ááféma wétesa moórá-aempa'o méraan-iyampoi táántesa sésa tiyé'a imá seró. Moórá-isa sún'a'a ímba táásái uráawe. Tirumbó in-ísá sún'a'a ímba ifi'á taráawe

siyáawe. Énifo miniyámpóimó uráantemba maaméeraan-kwaasi miyá wéowe. ³³ Yóni nombó maitínkáiwai ména ándá-aran-domba ímba wénena Maníkóntáféna imáyáa éna tónkwará'á ímba wénaisa'a wentáfé sé'a sáwí-amutamba arumpimbó méraiwain-iyé wésewe. ³⁴ Kemá waási úranko mé'a ándá-aran-donkwará tónkwará'á náúna'a kentáfé sé'a ándá-aran-done tónté'o námae iyíwai póna taakisimó máen-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásítí waásin-iyé wésewe. ³⁵ Énifo Maníkó simátimakaintembo owí sésa Maníkó kawel'imáyááwáráwín-iyé wésewe Ísu siyáiyé.

Ísun-aísamaiya'a masawémbo fatiyain-aii.

³⁶ Moórá-kanaa áamáán-kawaa-waasigon-awi'a Sáímoni Ísuntafena séna kesí naaúmpa'a tómbá tamandaaó súwana wení naaúmpa'a iyéna tómbá iwénowana ³⁷ mindáópaken-aankaro'-ininko Ísu áamáán-kawaa-waasigoni naaúmpa'a ména tómbá wénaiye-aii minínínkó iséna óntan-anafeumpimba asaa-wiyúmbó úm-basawembo wéromba maimaéna ³⁸ mindáúmpá'á iyéna Ísun-ánaempa'a aísamaifimba iména ifi'á wétowana a'ní ka'maéna Ísun-aísamaiya'a kumúwana minínínkó ayáátáá'-a'nontausamba aísamaiyakemba wéuwaena aísamai wéamo'nena asaa-wiyúmbó úm-basawemba aísamaiya'a fatimarowana ³⁹ áamáán-kawaa-waasigo Ísumbo áántowi awánéna imáyáa éna séna minkwáásígó Maníkón-aaimo siwáímó inkakaa aísamaiya'o ita'ótokain-ininko aankaró'-ínínkó

iyé-ímáyáá isinó séna miyán-ímáyáá úwana ⁴⁰ Ísu minkwáásígóntáféna séna Sáímoniyo moórá-aii simámenae súwana minkwáásígó séna óraako siyó súwana ⁴¹ Ísu séna moóráwigo óntambo tímiwai ména moóráwigomba sáwífa'-ontamba siyáánkai-taemo'-ontamba aména moóráwigomba kári'-ontamba moórá-taemo'-ontamba ámisana ⁴² aanáfómbó amí-kánáá tisasarái óntamba ímba wéraisasarai saafá uwááesarai wempá'á tíyana séna kanaán-ifo ímba méyámbá maénaumpo kenkáítí méyán-túwí'a tuwígafatuwaumpo kokaiyó siyáiyé-aii Ísu Sáímonimba simámena séna mindásafena miyámó sintáféna minkáé'-wáásígórái tirunkó aamoí wéuwankaaye. Moóráwigo áfááraumai aamoí wéuwankaimba nááwa'iyó Ísu áísai ena súwana ⁴³ Sáímoni séna sáwífa'-ontambo maiyénamo aanáfómbó ímbo máamisanamo méyán-áwí'a tuwígáúfatuwaiwai óraa'-aamoí wéuwankaiye Sáímoni súwana Ísu séna mindásafe'o súná é'a séne simásuwena ⁴⁴ koutauséna minínínkómbá awánéna Sáímonintafena séna minínínkómbá awánaao. Ení naaúmpa'o iyúnda

kentáási áwáu sísamaimo non-kwiyi-nómbá ímba siménana minínínkó ifi'á taisaná a'nimá sísamaiya'a kúmísana wení a'nóntáusamba uwákáie. ⁴⁵ Ímba aaweyáá uwásinkaanana minínínkó sísamai taamó'na-amo'na uráie. ⁴⁶ Kentáási áwáu ímba si'nómpá'á masawémba asinkáánana minínínkó sísamaiya'a asaa-wiyúmbó im-básawémbá fatímai asínkáie. ⁴⁷ Mináái simáme sune. Minínínkóni seyaafá-sáwí-ímáyáá maisuwáúnda póna kembá óraa'-aamoi uwásinkena miyántántáá'á kawel'á uwásínkáie. Énifo moóráwigombo kárisawitántaa'o maisuwáúnda kári'-aamoi uwásínkáie Ísu Sáimonintafena simásuwena ⁴⁸ minínínkóntáféna séna ení sáwí-imayaa maisuwáúmne súwasa ⁴⁹ wesé'lo tómbó wénonkwaasi keáímbá sésa waásiti sáwí-imayaa wémaitiyuwaiwai mindá nóran-kwaasiya'iyo suwaná ⁵⁰ Ísu minínínkóntáféna séna kentáfé amankúnkúmba óna'a ení sáwí-imayaa maisuwé'a kawel'á uwánkaumpo aáno úmai enarunkó kawel'á ína waaó Ísu siyáie.

8

Tuwímbai-inimba Ísumbo arááiwakaan-ai.

¹ Minkákémbá Ísu naaó'-nao'a óraa'-naopimpa'e kári'-naopimpa'e wénena Maníkó wení waásimo kawáánin-ai áse-ai simátíma'maena iyáie. Ísuwe wení kísauwaasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi wénuwasa ² tuwímbai-ininte wénesa miníníntómbá tuwímbai tí'a úwana Ísu kawel'ó uwátínkaron-inimba uwasá tuwímbai tirumpinkémbá sáwí-amutambo maitiyukain-inimba uwaná moórá-inimba Mágátáraa-naopakemba áwí'a Máriyaa Ísu wenarumpinkémbá afakaeté-sawí-amutambo maiyáúkonininko úwana ³ moórá-ininkon-awi'a Yóana awaai-kón-áwí'a Súsá wemá Érotini naanka'ó káráwiyowi úwana moórá-ininkon-awi'a Súsána úwasa tuwímbai-ininkwara'a uwasá miyáumai-inimba ésa kentí moparáwímpinkémbá Ísune wení kísau-waasiye túwa'nai úmaesa kuráawe.

Moóráwigo ánáuntumbo tu'makáin-ai.

Mátíyu 13:1-23, Mááka 4:1-20

⁴ Naaó'-naoken-kwaasi sáwífa'a Ísumpa'a tóso uwaná Ísu simátimena séna ⁵ moóráwigo ánáuntumba maimaéna kísau'fa'a wéwena mátu'maraisana tuwímbai-anauntumba aampa'á kuwéraisasa waási tasasámpasukaawana numagó fáí'nasukaiye. ⁶ Tuwímbai-anauntumba óntankwara'-marafimba kuwéna karuwéna anoníyaim-barafa'a póna aáénkaraiye. ⁷ Tuwímbai-anauntumba karaampa'á kuwéna kárúraisana karaan-tantáákó fandundupásukaiye.

8 Tuwímbai-anauntumba kawé'-márafímbá kuwéna karuwéna óraa'a éna arambá imái sáwifa'-aramba iyáiyé. Ísáán-kwaasi ísámai kawé'án-oro Ísu siyáiyé.

9 Súwasa Ísuni kísau-waasi Ísuntafesa minkwáé'mái-ááigóni áwáu sinatá ísáano suwaná ¹⁰ Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aigoni áwáumo simátimunda Maníkó kembiwí imáyáa tímísa'a wéisaafó fí'on-kwaasi waé'mai-ai aantemba wésimatimumpo ísáámbanifo ímba ísámai kawé'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawé'á wéowe Ísu siyáiyé.

11 Ísu simátimena séna minááigóni áwáumo sendá ísáaro. Moóráwigo ánáuntumbo tu'maráinten-úmai Maníkón-ai simátímísana ¹² tuwímbai-anauntumbo aampa'ó kúmimba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-ai ísááwana waántáwanko imáyáa éna Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba iyana sáwí-ampakemba kawé'-ámpá'á métinkáífo séna tirumpinkémbá tamaimái úwoifa'a wétiyuwaiye. ¹³ Tuwímbai-anauntumbo óntankwara'-marafimbo kúmimba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-ai isésa aamoí ombánifo ímba tirumpimbá ta'óto'mai kawé'á ontáfésa kárika'a timankúnkúmba owaná fí'o-fi'on-tantaako tisasá miwán-ímáyáa ésa Maníkón-ai ifátukaawe. ¹⁴ Tuwímbai-anauntumbo karaampimbó kúmimba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-ai ísáámbanifo marapá'-úmbái-tántáátáfésa imáyáa úmae nésa ónta-imayaa úmae wénesa fí'o-fi'on-tantaa'a maénae símae nésa miyán-ímáyáágó Maníkón-ai faráatasuwaisasa ímba Maníkóni kísau wémaewe. ¹⁵ Tuwímbai-anauntumbo kawé'-márafímbó kúmimba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-ai isésa kawé'-ímáyááwará'-wáási isésa tirumpimbá ta'óto'mai kawé'á ésa fasi'ámai mésa Maníkóni kísau maésa fí'owi wétuwa'nai-owe Ísu siyáiyé.

*Ómbó kúrakain-ai.
Mááka 4:21-25*

¹⁶ Ísu simátimena séna ómbó kúra'maraamba ímba aúpá'á marésa ímba taare-améndaampa'a maránááfo afora'á mósá makéwasa seyaafá'nánká naaúmpa'o iyiyamba awánánááwe. ¹⁷ Miyámó onten-úmai aúpá'ó wérain-tantaa'a seyaafá'á aforá paápé ínasa awánánááwe. Kumeupá'ó wérain-tantaa'a aforá paápé ínasa awánánááwe. ¹⁸ Ísáán-ai imáyáa úmai kawé'án-oro. Maníkón-aiimo ísáaimo kawé'ó owí Maníkó

túwa'nai ínasa moórá-aaíwara'a isánááwe. Maníkón-aaímo ímbo ísámai kawé'ó ésa karo'á sésa kawé'úmai wéisaumne sewí tirumpinkémbá maimainana ímba wéíniye. Mindásafe'a ísáán-aaí imáyáa úmai kawé'án-oro Ísu siyáíye.

*Ísun-anówawe áfárawaisai-taai.
Mátíyu 12:46-50, Mááka 3:31-35*

¹⁹ Súwasa Ísun-anówawe Ísun-áfárawaisaiye tésa sáwífa'-waasi Ísuwe mésa sisipáá uróntafesa ímba naaúmpa'o iyúmba máápata tamérowasa ²⁰ mindáúmpá'ó méronkwaasi Ísuntafesa sésa enanówe enáfárawaisaiye embá awánánae sésa máapa'a taméraawe suwaná ²¹ Ísu seyaafá'-wáásísáféna séna Maníkón-aaímo isésa kawé'ó iyawi kesinówe kesífárawaawin-owe Ísu siyáíye.

*Óraa-fiyunda torówanamo Ísu mafaimakáin-aaí.
Mátíyu 8:23-27, Mááka 4:35-41*

²² Moórá-kanaa Ísu wení kísau-waasise'a nompín-táómpimba iyátena nonkwaaúnkóní menáipá'á kónae séna miwísé'a kúmba ²³ Ísu aún-kwaigurówana minkwaaúmpá'á óraa-fiyunda torówana nonkó tufántááfan-éna nompín-táómpimba ówitowasa kúwáfekunafo sésa ²⁴ inkaisésa Ísumba koaúsésa sésa óraakoo puwúnafosaawe suwaná Ísu iyáfasinena fiyúndágonte nonkóntétafena óraaka séna mafáékaiyo súwasarai fiyúndágoe nonkóe'a mafáuyana nonkó étuwowana ²⁵ Ísu simátimena séna kentáfé'a nóra séra ímba timankúnkumbo onkákéná wéseo súwasa táátafesa ésa keáímbá sésa nóran-kwaasiya isanawá fiyúndágoe nonkóe'a wenáái isaíyó sésa tiyáámba ufakésa táátafesa ésa siyáawe.

*Sáwí-amutamba arumpinkémbó maisukáin-aaí.
Mátíyu 8:28-34, Mááka 5:1-20*

²⁶ Simásuwesa mindómpín-táómpimbo kumbá Káríri-marama tínaaempa'a wérowana Kégésaa-marama túrampa'a wérowasa ²⁷ mimbárafá'ó kumbá Ísu mindómpín-táómpinkemba mimbárafá'á kumúwana moóráwigo mindáoopakewi Ísumpa'a téna wenarumpimbá sáwí-amutamba mérowana póna ayáátáaka'a unáánkwátóiyaimba ména ímba wení naaúmpa'o maúmba waásimo utátínkón-ontan-aífa'a mérowana ²⁸⁻²⁹ sáwífa'-kanaa misáwí-ámútánkó sáwí'a uwáńkowasa waási káráwiyesa aiyayaanka'a kárá'umarowana minándá tarátuwena misáwí-ámútánkó áí'maena máásai-marafa'a máánkarowana Ísumo túmba awánéna wáá'a túwana Ísu sáwí-amutankontafena séna auwé kóuwo súwana Ísu óraakon-íye séna aísamaifimba

kífaena óraaka séna Ísuwo iyáákamai-Fasi'aenkon-ááninko ómpo sínkamonafonifo nóra uwásinkainono súwana ³⁰ Ísu séna enáwí'a nááwa'ono súwana minkwáásígó sáwífa-sawiamutamba wenarumpimbó mérontafena séna kesúwí'a sáwífa'nanka úne séna mérowasa ³¹⁻³² omápa'a sáwífa-poi mésa umá wénowasa minkwáásígó arumpinké-sáwí-ámútántómbá Ísuntafesa óraaka sésa waántáfa'a ímba si'maraaó. Mimpóí tirumpintá si'maraaó suwaná miyán-oro súwasa ³³ sáwí-amutantomba minkwáásígón-arumpinkemba kárúwesa pói-tirumpimba koférówasa mimpóísómbá seyaafá'á ámémpakemba tuwaantantésa nonkwaaúmpimbó kúwáférómbe putásowasa ³⁴ póiya'o káráwiyowi awánésa minúwóiyáán-úmai naaópa'a wésa kisaufaka'o méronkwaasi mósimaṭim-besimati uwasá ³⁵ isésa koawánánae sésamo kumbá Ísumpa'a kotúwaandu ésa awánomba sáwí-amutamba arumpinkémbó kóun-kwaasigo unáánkwátói úmarena Ísun-aísamaifimba kawé'úmai mérowasa koawánésa táatafesa uwasá ³⁶ Ísu minkwáásígómbó kawé'ó uwánkowasamo awánon-aai simátímúwasa ³⁷ isésa áfááraumai táatafesa ésa pósa Kégésaa-marafaken-kwaasi seyaafá'nánká Ísuntafesa sésa maambáráfá'á ifá siyuwésa kóuwo suwaná nompín-táómpimba iyátowana ³⁸ sáwí-amutambo maisuwón-kwaasigo Ísuntafena óraaka séna esé'a kónae súwana ímbanifo ³⁹ ení naaópa'a kuré Maníkómó embó kawé'ó uwánkáín-aai kosimátimiyo súwana Ísumo uwánkon-aai mindáópa'a simátíma'maena kuráiyé.

Inaamarúgóe aaregónté-taai.

Mátíyu 9:18-26, Mááka 5:21-43

⁴⁰ Ísu Káríri-waaunkoni menáípákémbá nompín-táómpimba kouweréna túmba sáwífa'-waasi amu'makówana túwasa aamoí uwaná ⁴¹⁻⁴² moóráwigo amáán-danka'o káráwiyowinawi'a Yáírasi téna Ísu óraakon-iye séna aísamaifimba kífaena óraaka séna kimbora kesiyáámumba puwíndasafena wéifo tiyé ane'á kota'ótořenana asófáíno súwana minínáámárúgó sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aatai maisukáín-arasigontafena afowá tasúwana Ísu wesé'o kúmba sáwífa'-waasi Ísumba úkúresa arááíwa'mae kuwaná ⁴³ moórá-ininkomba áí'a ún-ininko sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aatai naaeyámba ankówasa ímba kanaa'á asófankowana mináí'á úwoi wérowana ⁴⁴ minínínkó sáwífa'-waasifimba Ísumba arááíwa'mae wéwena wení unáánkwátói-araiya'a kota'ótorowana mindááéyánko é'ankowana ⁴⁵ Ísu séna náawawa kesí unáánkwátóiya'a ta'ótóráína'iyo súwasa seyaafá'nánká sésa ímbaniye suwaná Pítaa séna óraakoo

sáwífa¹-waasi famé'maesamo íyómpimba ta'ótokaawe súwana ⁴⁶ Ísu séna kempínké-fásí'áénkó moóráwigomba kawé'ó uwánkáimba awáné'a sé'a moóráwigo kesí unáánkwátóiya'a ta'ótokaiye sune súwana ⁴⁷ minínínkó imáyáa éna ímba aúpá'á úmpo é'a suwánaraiye-imayaa éna anekembá tata'á úwana Ísun-aísamaifimba kifaena seyaafá'-wáásí túranka'a wení unáánkwátóiya'o ta'ótorowanamo asófankon-aai simátimuwana ⁴⁸ Ísu séna kesímánaako kentáfé sé érai'a súwa'nai indawin-iye sènda póna ái'a

é'ánkáifo kawé'-úmai waaó Ísu siyáiyé.

⁴⁹ Ísu mináái wésuwasa ámáán-danka'o káráwiyowini naaópaken-kwaasi tésa Yáírásintafesa sésa enayáámúnko pukáifo óraakontafe ténafo simámuwo suwaná ⁵⁰ Ísu mináái iséna Yáírásintafena séna minááisáfé ímba áákauraumo indá kentáfé amankúnkúmba inaná enayáámúnko kawé'-úmai méniye Ísu séna kúmba ⁵¹ Yáírásini naankóni ewaa'á wéna arááiwa'mae kun-kwáásísóntáféna maanká'-méwaro séna Pítaane Yónine Yémisine minárásígón-anófoiye tí'maena naaúmpa'o iyúmba ⁵² mindáúmpá'ó méron-kwaasi óraa'-ifi'a wétowana Ísu séna ímba ifi'á taaró. Minárásígó ímba pukáifo úwoi aúma wéraiye súwasa ⁵³ minkwáásísómbá é'a pukuráiyé-imayaa ésa Ísun-awiyáái uwaná ⁵⁴ Ísu minárásígón-ayáánka'a ta'ótorena séna inaamarúgóo iyáfasinaao súwana ⁵⁵ minárásígón-amanko arupimbá túwana minúwóiyáámbá iyáfasinowana Ísu séna tómbá amíyana náino súwasarai ⁵⁶ anófoi táátafesarai uyaná Ísu óraaka séna kemó únda-aai ímba simátímékaiyo siyáiyé.

9

*Ísu wení waási kísaura'o tí'mákain-aai.
Mátíyu 10:5-15, Mááka 6:7-13*

¹ Ánaaemba Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi táántowasa tuwaná waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitíyu'mae'a nóro-fasi'aemba tiména tí'o inda-waasi asófatinkei-fasi'aemba tiména ² séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai kowésimatime'a tí'o inda-waasi wéasofatinke'a oro séna ³ aampa'ó wiyamba ímba moórá-tantaa'a maimaé koró. Táúmba ímba maimaé wé'a tón-únámbá ímba maimaé wé'a tómbá ímba maimaé wé'a óntamba ímba maimaé koró. Moórámora unáánkwátói timantentén-úmai kufé'mae koró. ⁴ Maníkón-aaimo simátimiyantafe'a moórá-naopa'o wiyamba naambó timíya'a mindáúmpá'-aantemba mé'a kentí kísau maimái tai'é'a mindámbá tuwé'a fí'on-daopa'a koró. ⁵ Moórá-naopa'o wiyasamo ímbo naambó timíyana Maníkó

mindáoopaken-kwaasi ímba aamoí uwátinkainifo aiyowáí'a é'a tísamaifakem-baramo uwáéntemba uwá'mare'a koró Ísu simátimuwasá ⁶ wení kísau-waasi tuwésa naaól-nao'a wénesa Maníkóní ásé-aaí simátíma'mae wéwesa tí'o ún-kwaasi asófatinakafa'a kuráawe.

*Éroti Ísun-aaimo ísarain-aaí.
Mátíyu 14:1-2, Máaka 6:14-16*

⁷ Ísuni kísaugon-aaí símae iyúwana Káríri-marafaken-kawaagon-awí'a Éroti mináái iséna óraa'-imayaa uráíye. Ísuntafesa tuwímbai sésa wemá Yóni nombó maitínkaraiwai pukáimpinkemba iyáfasinkaiye suwasá ⁸ tuwímbai sésa wemá Maníkón-aaimo simátímakaiwain-awí'a Íráiyaa pukáimpinkemba iyáfasinena méraiye suwasá tuwímbai sésa wemá naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaawifinkemba moóráwigo pukáimpinkemba iyáfasinkaiye suwaná ⁹ Éroti miséyááfá'-áái iséna séna kemá séwánasamo Yónimba anuwarambá kambísówanamo pukáimbanifo minááímó wéseмба nááwa'iyompo awánánaumne Éroti símae iyáíye.

*Sáwífa'-waasi tómbó tímakain-aaí.
Mátíyu 14:13-21, Máaka 6:30-44, Yóni 6:1-13*

¹⁰ Ísuni aantá-waasi Ísumo timún-kísau maisuwésa wempá'á tésa seyaafá-kísáúmó máún-aaí simámúwana Ísu miwí aantemba tí'maena Pétésáíta-naopa'a komérowasa ¹¹ éni fo sáwífa'-waasi isésa arááiwa'mae kuwaná Ísu tuwánéna aamoí éna Maníkó wení waásimo kawáánin-aaí simátimena tí'o ún-kwaasi asófatinkaraiye.

¹² Asófatinkowaasa fenómpinka'a wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi Ísumpa'a tésa sésa ímbo sáwífa'-waasi méraapa'an-ifo fenáíndara'a tí'márénasa ewaa'-náópimpa'a wénesa tóné naané saafá oro suwaná ¹³ Ísu simátimena séna kemá tómbá tíméro súwasa miwí sésa kári-tomba séfataasewara kae'-mófaá'wára'á weraifo sáwífa'-waasifimba ímba kanaan-ínifo tómbá koméyánorowa wéseno áisai esa suwasá ¹⁴ sáwífa'-waasi 5,000 waai uwasá aarewé iyámpóíye mérowana Ísu wení kísau-waasisafena séna unkwíma'mái tuwínkaa tuwínkaa'-úmai 50 50 mara'á méraaro simátíméro súwasa ¹⁵ isésa miyá uwátínkówana ¹⁶ Ísu séfataase-tonkwara kae'-mófaá'wára'á maisoréna wiyómpa'a kararéna Manikóntáféna súwi simásuwena mintómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasá misáwífa'-wáásí tímúwasa ¹⁷ seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa Ísuni kísau-waasi mintón-ayai sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampimba fáítuwana ówitaraiye.

Pítaa Ísuni áwáumo siyáin-ai.

Mátíyu 16:13-19, Mááka 8:27-29

¹⁸ Moórá-kanaa Ísuwe wení kísau-waasiye mérowana Ísu aantemba Maníkómpá'á inai simásuwena tísai ena séna kentáfésa seyaafá'nánká nóran-kwaasiyewa wéseo súwasa ¹⁹ miwí tuwímbai sésa emá Yóni nombó maitinkáándawi óne sewasá tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaandawin-awi'a Íráiyaa óne sewasá tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaandawi pukáandafinkembo iyáfasinkaandawi óne wésewe suwaná ²⁰ Ísu séna kembiwí kentáfé'a nóran-kwaasiyewa wéseo súwana Pítaa séna Maníkó iyáfasinankaraiwaimba Yúndaa-waasisa wégamu'maraundawisa óne súwana mináái ímba simátíméro Ísu óraaka siyáiyé.

Ísu puké'a iyáfasinanaumnemo siyáin-ai.

Mátíyu 16:21-28, Mááka 8:31-9:1

²¹ Ísu séna mináái ímba simátíméro simásuwena ²² séna kembá waási úrankomba sí'o índá-i'a uwásinkeša Yúndaa-oraal-waasiye óraal-amaan-kisau-waasiye áamáambo senkwáásiyé tínaemba uwásimesa sínkamiya'a púwóndanifo kaumbo-kánáá maisuwéna Maníkó iyáfasisinkainiye Ísu siyáiyé.

²³ Ísu seyaafá'nánká simátimena séna kembó sirááiwaenae síyawí tirááiimo táínda-tantaa'a ímba ta'ótóráaro. Kemó púwónda-aaraa-taimo súwaata'mae'o kondantembá kembó sirááiwaiyawí umbai-tántáá'á aasiyaasi-kánáá timíyasa minúbái-tántáá'á úwoi maimaésa sirááiwaenaawe. ²⁴ Tirááiimo táínda-i'o ésa ímba kawé'-úmai ménaafo kentáfésa ísámai tirááiimo táínda-tantaa'o tuwésamo puwésa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ²⁵ Mararáké-séyááfá-tántáá'ó wémaesamo puwíyambo éna mintántáákó ímba túwa'nai íniye. ²⁶ Kesááiwara kenkwárá'ó tigaemó uwásínkáamba pó'a ánaemba kemó marapá'ó kúmónnda miwí sigae uwátinkanaumne. Kemá waási úranko ánaembo kesí sáwara kesifoní sáwara wíyómpakembo Maníkóní kísau-waasiti sáwara'o marapá'ó kúmónnda miwí sigae uwátinkanaumne. ²⁷ Érai'a simátíme'a sune. Tuwímbai maanká'ó

méraan-kwaasi ímbo pukénka'a Maníkó wení waásimo kawáánimba awáné'a ánaemba puwónááwe Ísu siyáiyé.

Ísu fi'on-kuwawaa'o faúkáin-ai.

Mátíyu 17:1-13, Mááka 9:2-13

²⁸ Ísu simátimena afakaumboé-no'waana'i miyáumai waéna Pítaane Yónine Yémisine tí'maena inaimó síndasafena

omápa'a iména ²⁹ inai wésuwana ói'a fí'on-oi'a faufúwana wení unáánkwátóiyakemba waení'a kéna tógáyáagaya úwasa ³⁰⁻³¹ awánomba kae'-wáásiyái wiyómpakemba paapé ésarai mindárai-tuwi'a Mósesee Íráiyaae'a Yúndaa-waasi tíwá'nárai Ísuwe'a aai wésuyana wiyómpake-sawara'a wérowarasarai naaófá'á Maníkó Ísuntafena séna Yérúsaremufa'a puwiniye siyáimba ampáánká'á miyá íniye-aai wésuyasa ³² Pítaae'o méroyan-kwaasi tún-kwaémomba iyáfasinesa Ísuni sámó kaimbá Ísuwe'a méroyan-kwaasi tuwánomba ³³ mindárai Ísumba ímba auwésarai iyóyanka'a Pítaa Ísuntafena séna óraakoo maanká'ó méraundasá kawe'á ímbá póta wááu-namba kaumbosáámó ondasá moórá endé éta moórá Mósese endé éta moórá Íráiyaande éta miyásá ónaumne Pítaa ímba imáyáamo úmba úwoi siyáie.

³⁴ Miyá wésunka'a ainánkó kuména káátaguwasa táátafesa uwaná ³⁵ ainámpínkémbá aaigó aantemba séna miwá kesáanimba éna kemó iyáfasinankaundawin-ifo wenáái isáaro ³⁶ súwasa awánomba mindárai wiyómpa'a iyúyana Ísu aantemba mérowasa awánomba minkánáá ímba simátimesa mináái úwoi ta'ótokaawe.

*Ísu sáwí-amutambo maiyáúkain-ai.
Mátíyu 17:14-21, Mááka 9:14-29*

³⁷ Aafáyáaraamba omápakembo kúmúmba Ísumpa'a sáwífa'nanka tóso uwaná ³⁸ miwífínkémbá moóráwigo óraaka séna óraakoo maawá kimbora kesáanimban-ifo arumbá uwánkaao. ³⁹ Sáwí-amutanko arumpimbá taména wáá'a téna fame'naame'á isaná tanaambá fágufagu wéna áwáayaamba umpufuwéna aigaregó nonkáánéna aiyayaamba ku'wisaná miyá úmae wéiyena sáwí'a wéuwankaisa'a ⁴⁰ ení kísau-waasisafe sé'a sáwí-amutamba arumpínkémbá maiyaúwáaro súnasa ímba kanaa'á maiyáúkaawe súwana ⁴¹ Ísu séna kentí imáyáa kaentaén-imáyáa isa'á kentáfé'a ímba imáyáa owaná póna sirunkó umbái wétaifo nóraumai-kanaarara kesé'a ménaumno simátimena miniyámpóigón-afowantafena séna enáánimba áí'mae tiyó Ísu súwana ⁴² áí'mae túwana misáwí-ámútánkó miniyámpói famé'auwowana tanaambá fówana aiyayaamba ku'wisaná aigaregó nonkáánúwana Ísu awánéna misáwí-ámútánkóntáféna séna auwé kóuwo séna miniyámpói kawe'á uwánkena afowántáféna séna áí'mae waaó súwasa ⁴³ Ísumo miyámó úmba Manikóní óraa-fasi'aemba awánéna seyaafá'nánká táátafesa

ésa tiyáamba tóipimba fáákaawe.

Ísu puwínda-aaimo siyáin-aai.

Mátíyu 17:22-23, Mááka 9:30-32

⁴⁴ Ísu seyaafá-kísáúmó maúmba awánésa táátafesa uwaná wení kísau-waasisafena séna simátíménda tááka'a māráro. Kembá waási úrankomba fí'on-kwaasi timiyasa sínkamiya puwónaumne súwasa ⁴⁵ wemó sún-aaigoni áwáu ímba isésa miwítí imáyáa umbái tówana minááígóní áwáu aúpá'á wérowasa ímba isámai kawé'á ésa áísai ónae sésamo umbá táá'a úwasa ímba áísai uráawe.

Nááwa iyáákaiyomo siyáan-aai.

Mátíyu 18:1-5, Mááka 9:33-37

⁴⁶ Ísuni kísau-waasi mósimesi-aai sésa kentááfínkémbá nááwa iyáákaiyo sésa keáímbá símae kuwaná ⁴⁷ Ísu miwítí imáyáa iséna moórá-iyampoi áí'mai amándára'a ankéna ⁴⁸ simátimena séna kentáfésa imáyáa ésa iyámpóimo áwa'nai onten-úmai wésuwa'nai-owe. Súwa'nai onten-úmáí Maníkó sí'mákaiwaimba wéawa'nai-owe. Kempínkémbá tuwímbai sé'a kemá kári'-waasi únemo síyawí Maníkó minkwáásísáféna wéiyaakaawe wésiye Ísu siyáiyé.

Kentí kísaugomba ímba sáwí'o on-aai.

Mááka 9:38-40

⁴⁹ Súwana Yóni Ísuntafena séna óraakoo moóráwigo wénena sáwí-amutantontafena séna Ísuni fasi'aémbó wéraintafe auwé kóuwo simátímapa'a wisasá misáwí-ámútámbá kóuraawe. Minkwáásígó ímba kentááfínkén-kwáásín-ifo ímba miyámó indá étuwaasosa siyáumne Yóni súwana ⁵⁰ Ísu séna ímba tufínankaaro. Kentáási kísaugomba ímba sáwí'o owí úwoisa wésuwa'nai-owe Ísu siyáiyé.

Sámériyaa-waasi Ísumba ímba naambó ámakaan-aai.

⁵¹ Maníkó Ísumba aiyáinana wiyómpa'o iyínda-kanaa ampáánká tínena úwana Ísu wenarumpin-imáyáa éna óraaka séna Yérúsaremu-naopa'a kónae séna wéna ⁵² wení waásisafena kowaíyan-damba kosaaafá wéiyaro séna ti'marówasa aifa'á Sámériyaa-waasiti naaópa'a kuwasá ⁵³ Ísu Yérúsaremu-naopa'o wínda-aai isésa tirunkó sáwí'a úwasa ímba naambá tímúwasarai ⁵⁴ wení kísau-waasifínkemba kae'-waásiyái Yémisiye Yóniye'a mináái isésarai sésarai Fasi'aénkóo Maníkó wiyómpakemba iyamá tuwáinana kuména minkwáási kafúkoro-aaimo suyambá wéankaiyo suyaná ⁵⁵ Ísu méfaerena óraaka séna ímba miyá sekaiyo súwasa ⁵⁶ mindáopa'a tuwésa fí'on-daopa'a kuráawe.

Ísumba arááiwaenaemo siyáan-aai.

Mátíyu 8:19-22

57 Aampa'á wéguwana moóráwigo Ísuntafena séna seyaafá'-náópa'o nín-dafa'a esé'a nónaumne súwana 58 Ísu minkwáásígómbá simámena séna waankó taaiyaifimbá wáísana numagó ánáamba úmarena wéwaifo kemá waási úranko kumpaapé uráundawi ímba naambá úmake'a wéwaumne séna 59 minkákémbá moóráwigontafena séna sirááiwa'mae tiyó súwana séna óraakoo kemá méraanana kesifo puwína utámare'a embá arááiwaenaumne súwana 60 Ísu séna ímbanifo kesáái ímbo isésamo pukáan-kwaasiyaambo owí puwíyan-kwaasi utátinkanaafo emá Maníkómó wení waásimo kawáánin-aii simátima'mae wínone súwana 61 moóráwigo Ísuntafena séna óraakoo embá arááiwaenaumpo aifa'á kesimááraa siyáamba timé'a embó taaráíwaenda kanaawá'íyo súwana 62 Ísu séna Maníkóní kísau mo ómbaresa maiyésamo ifátuwesa fi'on-imayaamo owí Maníkó wení waásimo kawáánipa'a ímba kanaa'á kísau maenááwe Ísu siyáíye.

10

Ísu 70 waasi kísau mo tímakain-aii.

1 Ánaaemba Fasi'aénkó sáwífa'-waasi 70 waasi iyáfasintinkena kaekae'á uwásuwe wemó wínda-naopimpa'a aifa'á kónááwe séna 2 Maníkómpá'ó tíyantafesa wenáái kosimátima'mae koró-áái simátimena séna kísau fa'a sáwífa-tomba áfu karáísasa mintómbó fakaráíyan-kwaasi sesimái-waasi méraafo kísaugoni afowámpá'á inai síyana kísau-waasi ti'maráínasa mintómbá fakaránááfo koró. 3 Sipisípi-araa'a wínana áwáífiyaamo in-iyánkómó intenkáámbó on-kwáásífá'á ti'maránaumne. 4 Óntambo inai-inaimó sí-únámbá ímba maimaé wé'a tón-únámbá ímba maimaé wé'a tísamai ánáamba ímba maimaé wé'a aampa'ó wéwe'a ayáátáaka'a ímba úwoi-aii símae wé'a 5 moórá-naumpa'o iyé sé'a faru úmai méraiyyataao seró. 6 Síyana faru úmaimo méraíndawimo éna mifárú-áái wempímbá wéínifo ímba faru úmai méraíndawimo éna mifárú-áái gó kouweréna kembiwífá'á tíniye. 7 Kísau mo máiyawi méyámbó máéntafe'a tímínda-naumpa'a imé'a tímíyan-tomba nánááwe. Ímba fi'on-daumpimpa'o níyamba tímíyan-daumpa'-aantemba iméraaro. 8 Moórá-naopa'o wíyamba naambá tímésa tómbá tímésa íya'o wéne'a 9 mindáoopa'o tí'o índa-waasi asófatinke'a simátime sé'a Maníkó wení waásimo kawááninda-kanaa kempá'á kárika'a tíniye simátiméro. 10 Moórá-naopa'o wíyambo naambá ímbo tímíya'a aampa'á wéwe'a afora'á simátime sé'a 11 kentí naaópakem-bara sísamaifakenta uwátuwaundasa Maníkó kembiwí ímba

aamoí uwátínkáintafeta aiyowáí'a úmai aráátimune. Ísáaro. Maníkó wení waási kawáámó índá-kanaa ampáánká'á tína isa'á tínaaemba uwámewe simátíméro. ¹² Simátime sune. Maníkó waásimo méraawini áwáusafena tísai índá-kanaa tinda naaófá'á Sónómu-naopa'o méron-kwaasi sáwí-waasi sáwí-meyamba timínifo kembiwímó tínaaembo uwátimiyankwaasi sáwí-meyamba áfááraumai timíniye Ísu siyáiyé.

*Ímba aaimó ísaraan-aai.
Mátíyu 11:20-24*

¹³ Ísu simátimena séna Kórasi-naopaken-kwaasiye Pétésáita-naopaken-kwaasiye káráwiyoro. Naaófá'á Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáindóni-naopaken-kwaasiye Maníkón-aaimo ímbo ísaraawifimbo fí'o-fi'on-kisau ímbo awánaraan-kisaumo maéwándamo awánarekaa kenti sáwí-awau tukáawisino. Sáwí-awau tuwésamo úwoi-unankwatoimo úmaesamo kanamó a'makáankakaa Maníkó tuwánaraisino. ¹⁴ Mindásafe'o simátíménda ísáaro. Maarán-ímáyáá wée'a Maníkó waási méraawini áwáusafena tísai índá-kanaa tinda Maníkó Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáindóni-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba óraa'a timíniye-imayaa wéowe. Énifo kenti sáwí-meyanko minkáé'-náópakewiti sáwí-meyankomba iyáákamai-sawi-meyamba timíniye. ¹⁵ Kápaneamu-naopaken-kwaasisono. Kentúwí'a mósá maré sé'a wiyómpa'a iyónaumne sembánifo púwón-aempa'a kónááwe Ísu simásuwena ¹⁶ wení kísau-waasisafena simátimena séna kentáái ísámai kawé'ó owí miyámó ombá kesáái ísámai kawé'á wéofó tínaaembo uwátínkááwi kenkwará'á miyá wéowe. Tínaaembo uwásínkááwi miyámó ombá si'mákaiwainkwara'a miyá wéowe Ísu siyáiyé.

70 waasimo kouwékáan-aai.

¹⁷ Ísu súwasa minkwáási 70 waasi isésa wété urésa Ísumpa'a tóso ésa aamoí tauwánkesa sésa Fasi'aénkóo sáwí-amutantontafe séta Ísun-awika'a sumpo tiyuwé kóro súnasasa isésa kóuraawe suwaná ¹⁸ Ísu séna miyá owaná wiyómpakembo aafáyáumo tóráintemba wiyómpakemba waántáwankombo maisukáimba awánaraumne. ¹⁹ Simátíménda ísáaro. Fasi'aémbá timúna pó'a waaifainkómó fáindamo é'a ímba puwiyana áwáífiyaamo índá-ufonkwankomo fáindamo é'a ímba puwónááwe. Tímakaunda-fasi'aenko waántáwankoni fasi'aénkómbá iyáákaimba póna ímba seyaafá-tántáákó sáwí'a uwátinkainiye. ²⁰ Sáwí-amutantomba kentáái isésa kóuraantafe'a ímba aamoín-oyo Maníkó wiyómpa'a aúfáifimba kentúwí'o agaimakáintafe'a aamoín-oro Ísu siyáiyé.

*Ísu Maníkón-áwí'o mósá makáin-ai.
Mátíyu 11:25-27, Mátíyu 13:16-17*

²¹ Minkánáá Maníkóní Ufaen-ámútánkó Ísumba imáyáa amúwana arunkó kawé'a úwana séna kesifóo wiyómpa'wara marará'wará'ó káráwiyaaandawi óne. Seyaafá-tántáá'á isáúmne sen-kwáásí ímba simátíme úwoi-waasi simátíme miyámó iyantafena ánkáisa'a pó'a enáwí'a mósá maráúmne Ísu Maníkóntáféna simásuwena ²² simátimena séna kesifo seyaafá-tántááká'á káráwiyuwo séna símakaiye. Seyaafá'nánká kesí áwáu ímba suwánaraafo kemá kesifoní áwáugo únana póna kesí áwáu suwánaraiye. Seyaafá'nánká kesifoní áwáu ímba awánaraafo kesifombá pó'a keyáá wení áwáu awánaraumne. Kesifoní áwáumo aráátimundawi wéawanaawe Ísu siyáiyé.

²³ Ísu simátimena méwaerena wení kísau-waasisafena aantemba séna awánaafo tirunkó kawé'a ina'a méraaro. ²⁴ Simátíme súne. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowiye óraa'-waasiye kembiwímó wéunda-kísau awánaanten-úmai awánánae sésa umbá ímba awánaraawe. Miwí kembiwímó wéisaanten-úmai isánae sésa umbá ímba ísaraawe Ísu wení kísau-waasisafena siyáiyé.

Sámériyaafakewi namuro-wáásímó áwa'nai uráin-ai.

²⁵ Moórá-kanaa Ísu wenáái wésimatimuwana moóráwigo áamáambo kawé'-úmaimo isówi Ísumpa'a téna áisai úmai Ísumba isánae séna óraakoo nóra úmaiya aúí'a úmai wiyómpa'a maé'mae'a ónaumno súwana ²⁶ Ísu séna Maníkón-ai aúfáífimbo awánáánda minááísáfé nóran-imayaawa óno súwana ²⁷ minkwáásígó séna Maníkón-ai aúfáífinken-aiigo séna kentiruné kentí imáyáawe kentí fasi'aéné Maníkómpá'á kentí Fasi'aénkómbá áméro séna kesáfé-imáyáámó ontembá kentí waási-imayaawara'a oro siyáiyé súwana ²⁸ Ísu séna érai'a sémpo miyámó é aúí'a úmai wiyómpa'a maé'mae'a ínone Ísu siyáiyé.

²⁹ Súwana minkwáásígó imáyáa éna fí'on-kwaasi suwánésa kawé'-wáásín-iye síwae séna Ísuntafena séna kesí waási náawa'iyo súwana ³⁰ Ísu séna simátíménda isaaó. Moóráwigo Yúndaa-waasi Yérúsaremu-naopakemba Yéríko-naopa'a kónae séna aampa'ó wimbá umén-kwáásí ta'ótokesa wení unáánkwátói awá'maesa tufú'marááwana puwindasafena aampa'á méraisana ³¹ moóráwigo Maníkóntáfénamo ísámai póimo tufú'mai agáiwai minámpá'ó wimbá aanawáísáfa'a méraisana kóawanena

moórá-aanawaisafa'a kóyáákaisana ³² moóráwigo Rífáin-anaankakewi áamáán-daumpa'a kisaumo máíwai minámpá'ó wimbá aanawáísáfa'a méraisana wení ewaa'á wéna kóawanena moórá-aanawaisafa'a úwoi kóyáákaisana ³³ moóráwigo Sámériyaafaken-kwaasi miwí Yúndaa-waasiti namuro-wáásífinkémbá moóráwigo minámpá'ó wimbá koawánéna arumbá uwánkena ³⁴ wení ewaa'á koména masawémbá ándá-aran-donkwara úmai afifimbá a'ankéna asáá uwánkena mósá farámbai wení tónki-poifimba ankéna áí'maena wáaumo ten-kwáásímó wáéndampa'a móankarena káráwiyena ³⁵ íyáfasinena aafáyáara'a mindánkón-afowámbá kae-kánáá-kísáúgóni óntamba aména séna kawé!-úmai káráwiye wenane'ó túwénda-ontambo é'a ke té'a anondáá embá mááméno simásuwena kóuraiye Ísu simásuwena ³⁶⁻³⁷ nóra úmaisawa aúí'a úmais maé'mae'a ónaumno súwaintafena Ísu áísai éna séna umén-kwáásímó tufúkáan-kwaasigoni waási minkáúmbó-wáásífinkémbá nááwa'iyo Ísu súwana minkwáásígó séna arumbá uwánkena áwa'nai uráiwai wení waásin-iye súwana Ísu séna wemó intembá komé miyá ínóne Ísu siyáiyé.

Máátaante Máriaante-taai.

³⁸ Ísu wení kísau-waasise'a aampa'ó kúmba moórá-ininkon-awi'a Máátaamo méron-daopa'a kúwana Ísuntafena séna kesí naaúmpa'a tómbá imandaaó súwana ³⁹ iména aaí wésuwana minínínkón-áúnkon-awi'a Máriaa Ísuntafena óraa'-waasin-iye-imayaa éna aísamaifimba taména wenáái wéisowana ⁴⁰ Mááta seyaafá-tómbá wéagaena óraa-kisau wémaena óraa'-imayaa éna Ísumpa'a téna séna Fasi'aénkóo kesúngo ímba súwa'nai isa'á keyáá óraa-kisau wémaumpo kentáfé ina imáyaa ónó. Simámínana tasúwa'nai íno súwana ⁴¹ Ísu arumbá uwánkena séna Máátao sáwífa-tantaa'a óraa'-imayaa ónana enarunkó umbái wétaifo ⁴² kesááimo ísáamba mindá óraa-tantaa'a póna mindásafena Máriaa méraifo ímba ifátuwe'a ai'maráananana wíníye Ísu siyáiyé.

11

Maníkómpá'ó inaimó sen-áái.

Mátíyu 6:9-15, Mátíyu 7:7-11

¹ Ísu moórá-kanaa Maníkómpá'á inai wésuwasa wení kísau-waasi mérowana Ísu simásuwowana wení waásífinkemba moóráwigo séna Fasi'aénkóo Yóni nombó maitínkáíwai wení kísau-waasi simátímísasa Maníkómpá'ó inaimó sentembá kentáá simásímínata Maníkómpátá inai

senó súwana ² Ísu séna Maníkómpá'ó inaimó síyamba maará seró.

Kentáásifowao enáwí'lo íyáákarain-awita mósá maráúmne. Ení nombaragó seyaafá moórá-mora-waasi tirumpimbá kumíno. ³ Káfé-kanaa-tomba kentáá simiyó. ⁴ Waásimo aosaambó uwásinkaiyata anondáá ínta miyásá uwátinketa miwítí aosaambá maitiyúwána miyáúmaisa kentáásí aosaambá maisiyuwaaó.

Sáwí-yantaapinkembo kentáá ma'máímo awánáíndasafenamo ínamo e wasiyuwaaó.

Miyán-áái Maníkómpá'á seró Ísu síyáíye.

⁵⁻⁶ Ísu simásuwena simátimena séna moórá ení waásigo némpakemba nó'waan-afufumba tína ímba tómbá maké ení waásigoni ontafá'á wée áísai e sé kesí waásigo némpakembo timbá ímba tómbá makáunana úwoi méraifo tómbá símína'a mááméno sínana ⁷ wení naaúmpakemba séna ontá wisuwéta kesí aare-iyámpóíseta súsá waiguráumpo ímba íyáfasine'a aménaumpo kóuwo síníye. ⁸ Kesí waási pó'a aménaumne-imayaamo ímbo ínanamo éna ayáátááka'a mináái wésinana ímba aigáé ínana mináái wésindasafena íyáfasinena amíníye. ⁹ Miyaráán-úmai simátime sune. Maníkómpá'ó inaimó sembá áísai úmae iyíyana timíníye. Áántamae iyíyana kentáái isáíníye. Saafá úmae iyíyana Maníkó aráátiminiye. ¹⁰ Áísai íyanamo éna Maníkó timíníye. Áántewanamo éna Maníkó kentáái isáíníye. Saafá íyanamo éna Maníkó aráátiminiye. ¹¹ Kembiwí iyámpóíwara'-waasi kentáánintombo mófáá'a simiyómó síya'lo é'a ímba iyaankafayaambá timénááwe. ¹² Kokóri-auma simiyómó síya'lo é'a ímba íyoiyoimba timénááwe. ¹³ Énifo sáwí-waasin- ofo kentáánintomba kawé-tántáá'á wétiméfo wíyómpakemba kentáásifowa kawé'-aantembo iwái póna ení Ufaen-ámútámbá simiyómó síyawí Maníkó wení Ufaen-ámútámbá timíníye Ísu síyáíye.

Ísunte Píyésepurinte-taai.

Mátíyu 12:22-30, Mááka 3:20-27

¹⁴ Moóráwigo wenarumpimbá sáwí-amutamba mérowana póna minkwáásígó ímba aaí wésuwana Ísu maiyauwówana kóuwana minkwáásígó aaí súwasa sáwífa'nanka awánésa táátafesa uwasá ¹⁵ tuwímbai sésa sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a Píyésepuri fasi'aémbá ámísana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiye suwasá ¹⁶ tuwímbai

Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae sésa éraira Maníkómpákéná kunkáanai ímbo awánáúnda-kisau mainata awánaano suwaná ¹⁷ Ísu miwímó un-ímáyáá iséna simátimena séna moórá-andamo tiyésamo ésa tuwínkaa'-urésa ímba fasi'ámai méranaawe. Moórá-akumba aaimó tuwintáán-akumba pósa tuwínkaa'-urésa ímba fasi'ámai méranaawe. ¹⁸ Waántáwankoni waásimo tiyésamo tuwínkaa'-ésamo ésa ímba fasi'ámai méranaawe. Kentáfé'lo sembá Piyéseपुरi fasi'aémbá ámisana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwayemo sembá ¹⁹ énifo Piyéseपुरini fasi'aénká'ó sáwí-amutambo wémaitiyuwaundaraka kentí waásiwara'a Piyéseपुरini fasi'aénká'á sáwí-amutamba maitiyúwáísino. Miyán-ááimó síyasamo ésa kentí waási karo'á sewé sénááwe. ²⁰ Énifo kemá Maníkóni fasi'aénká'á sáwí-amutambo maitiyuwaúndasafena Maníkóni fasi'aémbá kempímbá paapé isa'á wéawanaawe.

²¹ Moórá-ai imáyáan-oro. Fasi'aén-kwáásígó paroi tokéna wení naaka'á káráwiyaisana wení moparáwímbá kawé'-úmai wéraifo ²² moóráwigo wení fasi'aémbó iyáákaraiwai téna tatufú'mai wení paroi fasi'ámaimo ta'ótokaim-paroi tatafiyéna wení moparáwímbá tatafiyena tuwín-timakaiye.

²³ Kembá ímba súwa'nai esa kesí namuro-wáásiyáámbá owe. Ímba súwa'nai esa waási túwaandu úmai símémba wété uwáguraawe

Ísu siyáiyé.

*Sáwí-amutanko kouwékáin-ai.
Mátiyu 12:43-45*

²⁴ Ísu simátimena moórá-ai séna waási arumpinkémbá sáwí-amutanko auwéna máásai-marafa'a nombá ímbo wéraipa'a kowénena séna nááfara ménaumno séna saafá uwááena séna tauweré'a kesí naambá waásigon-arumpimba pó'a koménaumne simásuwena ²⁵ téna taawánaimba mindánkómbá kankambá wiyú'mai kawé'á uwásukaisana taawánéna ²⁶ tauweréna afakaeté-sawi-amutamba miwítí sáwí-kisau óraa'lo uráawi tí'maena minkwáásígón-arumpimba taméraawana moórá-sawi-amutanko arumpimbá méraisana minkwáásígó sáwí'a úmai méraisasa ánaaemba sáwífa-sawi-amutamba méraawana wemá óraa-sawi'a úmai méraiye Ísu siyáiyé.

Érai'a tirunkó kawé'á wéin-ai.

²⁷ Ísu mináái simátimuwana sáwífa'-waasifinkemba moórá-ininko Ísuntafena óraaka séna enanó embá ma'ánkarena náámbo ámakaiwaimba Maníkó kawé'á

uwánkaraiye súwana ²⁸ Ísu séna érai'a sémpo Maníkó wenáái ísámai kawé'ó owímá óraa-kawé'a wéuwatinkaiye Ísu siyáiyé.

*Ímbo awánáúnda-kisau mauwó siyáan-ai.
Mátíyu 12:38-42, Mááka 8:12*

²⁹ Súwasa sáwífa'-waasi Ísumpa'a tóso uwaná simátimena séna káfé'ó méraan-kwaasi sáwí-waasin-owe kentáfé'a wésemba Maníkómó ai'mákainamo e ímbo awánáúnda-kisau maínata awánaanomó sembá naaófá'á Maníkó Yónaambo uráintemba kembá miyá ínifo mináái imáyáan-oro. ³⁰ Naaófá'á Nínéfa-naopaken-kwaasi Yónaa uráintafesa Maníkó ai'mákaiyemo siyáantemba kemó ondá awáné'a Maníkó ai'mákaiye sénááwe. ³¹ Naaófá'á Yúndaa-waasiya'a káráwiyowin-awi'a Soromoní kawé'-ímáyááfínkémbá aai wésimatimuwana moóra-ininko némpaken-kawaa-ininko Soromonin-áái kóisánae séna wémena kuráiyé. Káfé'a kemá Soromonimbó iyáákaraundawi mérauna'a kesáái ímbo ísáámbe póna ánaaemba Maníkó waásimo méraawini áwáusafenamo tísai índa-kanaamo tinda minínínkó kembiwí aafimbá maitinkéna séna kemá némpakemba Soromonin-áái táisaraumpo Soromonimbó iyáákaraiwai kempá'á mérowa'a wenááimo ísááraamba ímbo ísaraawe síníye. ³² Naaófá'á Yónaa Nínéfa-naopa'a Maníkón-aii kosimátimuwasa isésa sáwí-awau tuwésa Maníkón-aii ísaraawe. Káfé'a Yónaambo iyáákaraundawi mérauna'a kesáái ímbo ísáámbe póna ánaaemba Maníkó waásimo méraawini áwáusafena tísai índa-kanaamo tinda Nínéfa-naopaken-kwaasi kembiwí aafimbá maitinkésa sésa Yónaa-aii iséta sáwí-awausa tukáundasaanifo Yónaambo iyáákaraiwai kentí naaópa'a mérowa'a wenáái isé'ó sáwí-awau túwááraamba ímbo tukáawe Nínéfa-naopaken-kwaasi sénááwe Ísu siyáiyé.

*Túranko kentí imáyáafimbo sámó kain-áái.
Mátíyu 5:15, Mátíyu 6:22-23*

³³ Ómbó kúra'maresa ímbo aúpá'ó maráiyamba afora'á makéwasa naaúmpa'ó iyíyawi awánánááwe. ³⁴ Miyáumai túranko kentí imáyáafimbo sámó kain-tántáá'án-iyé. Túrankomo kawé'-úmaimo awánáinanamo éna seyaafá'-ímáyáá sámá káínifo túrankomo ímbo kawé'-úmaimo awánáinanamo éna seyaafá'-ímáyáá tuwinkáíníye. ³⁵ Kentí sámó kain-tántáá'á túnkwifainifo kentúra'a káráwimai kawé'án-oro. ³⁶ Kentí imáyáago ímbo kumeu'ó índa seyaafá'á sámó wégaimba ónkómó sámó kátínkáintemba póna kentí imáyáago kentúra'a sámá kátinkainíye

Ísu siyáiyé.

*Ámáán-kawaa-waasi sáwí'a owémó siyáin-ai.
Mátíyu 23:1-36, Mááka 12:38-40, Rúku 20:45-47*

³⁷ Ísu mináái simátimuwana moóráwigo ámáán-kawaa-waasigo Ísumpa'a téna séna kesí naaúmpa'a tómbá imandaaó súwana tómbó náíndasafena iména ³⁸ ímba ayáámba non-kwiyéna tómbá nówana minkwáásígó awánéna áatafena éna imáyáa úwana ³⁹ Fasi'aénkó awánéna simámena séna kemá ámáán-kawaa-waasi anaféúné táúfa'e paáká'-aantemba wénon-kwiyofó andáámpá'á sáwí'a uráisa'a túraniyamba é'a sáwí'a wéowe. ⁴⁰ Sáwí-imayaawara'-waasi méraawe. Maníkó paáká'-tántáá'á éna andáámpá'-tántáá'é imáyáawe mindáwara'a uráiyé. ⁴¹ Kentí imáyáamo arupíse é'o kemó makén-tantaa'o ímbo makén-kwaasi timé'o é'a kentí imáyáago

kawe'á íniye.

⁴² Kemá ámáán-kawaa-waasi kentí kisaufakemba káritonkwara'a tuwínkaa'-úmai siyáánkai maké'a moóra Maníkómbá amé'a kawe'á é'a miyán-ámáámbá ísámae wéiyofó óraa'-amaamba ifá'á tuwé pó'a Maníkómbá ímba imáyáa wéame'a óntan-iyain-kwaasi sáwí'o uwátínkáántafe'a káráwiyoro. ⁴³ Kemá ámáán-kawaa-waasi ámáán-daumpa'a imé'a kawe'-áémpá'á waási túranka'o iméraamba tiráái wétaiye. Marupá'ó iméraawasa waási tuwánéna kawe'-ááímó sembá tiráái wétaifo kentúra'a káráwiyoro. ⁴⁴ Waásimo maipímbó utámakaawanamo kawáá'íisasamo waási ímbo awánaantemba kentirumpimbá miyá isa'á sáwí'a owasá waási ímba wétuwanaafo káráwiyoro Ísu siyáiyé.

⁴⁵ Ísu simátimuwana moóráwigo ámáámbo sún-kwaasigo Ísuntafena séna miyámó sénda kentááwará'á símai sáwíta uwásínkaane súwana ⁴⁶ Ísu séna kemá ámáámbo senkwáási kemó ámáámbo simátimén-aaigo umbái tíyáisa'a mináái ímba wétuwa'nai-ofo káráwiyoro. ⁴⁷⁻⁴⁸ Kentíwá'ná Maníkón-aaimo simátimakowi tínkamuwasa púwúwa'a utámakaapa'a to'waaí wéowe. Naaófá'á kentíwá'námo uráantafe'a kawe'á uráawe sé'a utámakaapa'a to'waaí wéofó káráwiyoro. ⁴⁹ Naaófá'á Maníkó kawe'-ímáyááfínkémbá séna kesááimo simátimiyawiye aráátimiyawiye tí'maráanasa miwífímbá wéniyasa tuwímbai sáwí'a uwátínkesa tuwímbai tínkamiyasa puwónááwe Maníkómó siyáimba mináái paápé uráiyé. ⁵⁰ Naaófá'wára'á afufumpinkwára'á ánaaenkwara'a Maníkón-aaimo simátimakowi tínkamuwasa pukáantafena

póna misáwí'ó uráawin-anondaa-meyamba káf'é'o méraan-kwaasifa'a tíníye. ⁵¹ Aifa'ó tufúwanamo pukáin-kwaasigon-awi'a Éperi ánaaemba moóráwígon-awi'a Sékáráíya óraa'-amaan-daumpa'a mérowana moórá-aempa'a Maníkóntáfésa ísámáimo pói tufú'máimo agáún-ontan-taare wérowana moórá-aempa'a aifa'-ámáán-káwáágó aantembo iyún-onta wérowana afufumpimbá Sékáráíya imérowasa tufúwana pukáíye. Minkáé'-wáásítí afufumpimbó kárúraan-kwaasi tínkamuwasa pukáawiwara'a miwítí sáwí-meyamba káf'é'o méraan-kwaasi maénááwe. ⁵² Kemó ámáámbo sen-kwáásí érai'-aai ímbo aúpá'ó tukáankakaa mináái ísámái kawé'á owisinó. Kemá ímba ísámái kawé'á ombá fí'on-kwaasiti aambá fáíkaafo káráwiyoro Ísu siyáíye.

⁵³ Ísu mináái simátimena máápa'a kumúwasa ámáámbo sun-kwáásiyé ámáán-kawaa-waasiye tirumpimbá aaisambá aéésa fí'o-fí'on-tantaatafesa

áisai úmai ísáananamo ⁵⁴ aaimó kaentaén-ááímó sína'o é'a aafimbá maenkánae sésa áisai uráawe.

12

Ímba kaumbo-kae'-áái serómó siyáin-aai.

Mátíyu 10:26-27

¹ Minkánáá áfááraumai sáwífa'-waasi túwaandu ésa sisipáá uwaná Ísu wení kísau-waasi simátimena séna ámáán-kawaa-waasi kaumbo-kae'-ááíwará'-wáásiyáámbá ofó ímba miyáumai méraaro. Intóráin-tantaa'a káritantaa'a moórá-tonkon-awi'a péréti mimpimbá márááwana intóreña óraa'o intembá ámáán-kawaa-waasiti sáwí-aai miyá wéifo kempimbá misáwí-ááígó óraa'a tifáínifo kentúra'a káráwiyoro. ² Aúpá'ó wérain-tantaa'a seyaafá'á afora'á paápé ínasa awánánááwe. Kumeupá'ó wérain-tantaa'a afora'á paápé ínasa awánánááwe. ³ Nó'waambo siyáan-aai sán-káíndara'a síyasa isánááwe. Aúpá'ó siyáan-aai seyaafá'-wáási túranka'a síyasa isánááwe Ísu siyáíye.

Moóráwígon-aaroi inkáísóromo siyáin-aai.

Mátíyu 10:28-31

⁴ Ísu simátimena séna kesí waasi simátíménda ísáaro. Tuwímbai tínkamiya'a puwónááfo moórá sáwí'o uwátinkai-tantaa'a ímba weraifo ímba miwísáfé'a inkáísóro. ⁵ Kemá simátíme sune. Maníkó méraifo wenáaroi inkáísóro. Wemó tínkamina'o puwíyambo éna kanaa'á ónkaifa'a mátiyuwainiye. Mináái Maníkóntáfé'a inkáísóro-aai sune Ísu siyáíye.

6 Ísu simátimena séna kári'a téntempaaran-dumama séfataase-numama kári'-ontankakemba kae-tóyaráán-óntánkákémbá wémeyanofo Maníkó kíyaan-dumama ímbo awinkaiwái póna awánaraiye. 7 Numamá kári-tantaa'o awánaiwai póna waási óraa-tantaa'an-oyo ímbo táá'a íno. Kenti'nóntáu toráúsíwain-ifo ímbo táá'a íno Ísu siyáiyé.

Ísun-awí'a aforatáámó senda-áái.

Mátíyu 10:32-33, Mátíyu 12:32, Mátíyu 10:19-20

8 Ísu simátimena séna simátime sune. Seyaafá'-wáási túranka'a kentáfésa sésa Maníkó ai'maráísana kunkáiwai kesí óraakon-iyé siyawisafe'a kemá waási úranko Manikóni kísau-waasi wiyómpakewi túranka sé'a kesí waásin-owe sénaumne. 9 Énifo waási túranka'a kembá tínaaembo uwásimiyawisafe'a kemá Manikóni kísau-waasi túranka'a sínaaemba uwátimenaumne. 10 Kembá waási úrankomba símai sáwí'o uwásinkaiyamba mindá Maníkó maitiyuwáínifo Manikóni Ufaen-ámútánkómbá símai sáwí'o uwánkaiyamba mindá Maníkó ímbo maitiyuwáínana miwísé'a waé'wae'a íniye. 11 Kesí waási-i'o ontáfésa ta'óto'mai tí'maesamo óraa'-waasiye ámáán-kawaa-waasiye túranka'o mátínkaesamo aaifimbá maitínkéwa'o é'a nóran-aaimo síyamba ímbo táá'a ínana 12 Manikóni ámútanko síyan-aai úwoi tááka tinkáina'a sénááwe Ísu siyáiyé.

Óntawara'-waasigo sáwí-imayaamo uráin-aai.

13 Súwana sáwífa'-waasifinkemba moóráwigo Ísuntafena séna óraakoo kesifo púwísana kesuwaá seyaafá-tántáá'á maiyéna ímbo tuwímbai wésimifo emá sinaná tuwímbai násimino súwana 14 Ísu séna kesí waásiyo mináái ímbo kosénaumpo keáfáráwáiti moparáwímbá ímbo tuwíntimenaumne simáména 15 seyaafá'-wáásísáféna séna waási kawé'-úmaimo méraawiti áwáu ímbo sáwífa'-moparawimba makáafo moparáwímbá maénae séme'a máéfainifo kentúra'a káráwiyoro Ísu siyáiyé.

16 Simásuwéna moórá-aai simátimena séna moóráwigo sáwífa'-moparawimbo makáindawi wení kísaufa'a sáwífa-tomba wéraisana 17 wenarumpin-ímáyáá éna sáwífa-tombo fáká'maimo maráanda-namba ímbo wéraifo nóra ónaumno. 18 Miyámó é'a tómbó makáunda-namba tawísíyeyé'a óraa'-namba úmare'a mimpímbá seyaafá-tómbá fáká'mare'a kesí moparáwínkwará'á maránaumne. 19 Miyámó é'o é'a kesáfé sé'a seyaafá-tántáá'á ímbo aáfáán-túwáanda tóné noné námae iyé'a ayáátááka'a úwoi mé'a onaná sirunkó kawé'a

ína'a ménaumne sisaná ²⁰ Maníkó simámena séna sáwí'lo úmaemo iyónnda-waasigo óne. Káfé'-no'waamba puwéma esáfémo makáanda-moparawimba túwénana náawa máiniyo Maníkó siyáiyé. ²¹ Marapá'á kesáfé-mópáráwín-aantembo makáiyawi miyán-kwáásín-ofo marapá-tántáá'-aantemba marésa Maníkómpákén-tántáá'á ímba makáawe Ísu siyáiyé.

Maníkómpá'á imáyáa áméron-aii.

Mátíyu 6:25-34

²² Ísu mináái simátimena wení kísau-waasisafena séna simátimé'a súné. Miyaráán-úmai méraamba ímba óraa'-imayaa é'a tómbó náiyantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a kentúra'o unáánkwátóimo iyantafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. ²³ Tómbó náiyamba úwoisambanifo waásimo méraamba óraa-tantaa'an-iyé. Unáánkwátóimo iyamba úwoisambanifo waási túma óraa-tantaa'an-iyé. ²⁴ Numagómpá'á imáyáan-oro. Numagó ímba kísau éna tómbá fáká'mai naaúmpa'a makéna wénaifo Maníkó miwítí tómbá tímísasa wénaawe. Maníkón-aúranka'a numamá kári-tantaa'an-ifo waási óraa-tantaa'a póna kentí tómbó éna timíniye. ²⁵ Kembiwímó óraa'-imayaamo é'lo é'a kemó maíyan-kanaa ímba kanaa'á ayáátáaka'a méranaawe. ²⁶ Mindá kári-tantaa'a isa'á ímba kanaa'ó iyamba pó'a fí'o-fi'on-tantaatafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. ²⁷ Waiwandáánká'á imáyáan-oro. Waiwandáánkó ímba kísau éna ímba wení unáánkwátóí makáifo simátimé'a súné. Naaófá'á Yúndaa-waasiti óraakon-awi'a Soromoní sáwífa'-unankwatoiyé ko'naaririyé makówi úwasa waási awánésa kawé'an-iyé sumbánifo waiwandáán-aramba awánésa óraa-kawé'an-iyé wésewe. ²⁸ Ufá'á ko'naarirí-tántáá'é séna waiwandáámbá Maníkó makáiyé. Umá ímba waé'wae'a ínifo káfé'a ínasa aafáyáa waási agaisuwáiyamba Maníkó mintántáá'á imáyáa éna ko'naarirí-tántáá'á makáiyé. Miyáumai Maníkó waasisafena imáyáa éna kentí unáánkwátóí timínifo kembiwí maarán-áái ímbo seráámbá Maníkó ímba kanaa'á wésuwa'nai-iwain-iyé wésewe. ²⁹ Maníkó wétuwa'nai-ímba pó'a tóné nonémó náiyantafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. ³⁰ Moórá-mora-marafaken-kwaasi Maníkón-aii ímbo isáán-kwaasi tóné nonémó náiyantafesa óraa'-imayaa wéowe. Tóné nonémó ímbo né'lo é'a púwófo séna kentifo imáyáa éna wétimifo ímba óraa'-imayaa é'a ³¹ Maníkó wení waásimo kawáánintafe'a imáyáa iyana mintántáá'á timíniye Ísu siyáiyé.

Wiyómpaken-kawe-tantaakon-aii.

Mátíyu 6:19-21

³² Ísu simátimena wení kísau-waasisafena séna kembó sirááiwaéwi káráwiyaumne. Kentáásifowamo simbá kesi

waásimo kawáánonda kembiwíwará'á kawáánónááwe. Miyá íyana kesirunkó kawe'á íníye simbá póna ímba táá'a íno. ³³ Kentí moparáwímbá wétime'a méyámbá maiyé'a ímbo makén-kwaasi tíméro. Miyámó íyana kentí kawe'-méyámbá wíyómpa'a wérainasa waási ímba umémbá íyana ímba ufóiyaraamba ínana kawe'-úmai aasiyaasí waé'wae'a ína'a minkáwé'-méyántáfé'a imáyáa é'a ³⁴ marapá'ó kentí óntamo wérainanamo éna marapátáféna tinkáínífo wíyómpa'o kentí óntamo wérainanamo éna wíyómpatafena tinkáíníye Ísu siyáíye.

Kísau-waasimo to'mayaa on-áái.

³⁵⁻³⁶ Ísu simátimena séna óraa'-waasigo aaremó to'waai on-tánómbá komandánae séna wínasa wení kísau-waasi unáánkwátói úmaresa ómbá kúra'makesa amu'matuwé mérewana téna táántainasa minúwóiyáámbá ontá tiyankánaáwe. Miwí to'mayaambó ontembá kembiwíwará'á to'mayaa é'a amu'maré'a méraaro. ³⁷ Minóráá'-wáásígómó tinda wení kísau-waasi koku'á mésa amu'matuwésa ménka'a tinasá aamoí ónááwe. Érai'a simátime'a sune. Minóráá'-wáásígó kisaumo maíndasafena unáánkwátói fau'mai múra maréna minkwáásísóntáféna maanká'méwa'a tómbá tíméro síníye. ³⁸ Minóráá'-wáásígó nó'waan-afufuna'i siyatarórá'íyo tinda wení kísau-waasi koku'á mésa amu'matuwésa ménka'a tinaana tirunkó kawe'á íníye. ³⁹ Simátiménda-aaí imáyáan-oro. Naankón-afowámó umén-kwáásímó tinda-kanaamo isénaraa umén-kwáásímó timbá wéto'mayaan-ena awánéna watúwáísana wení naaúmpakemba umémbá ímba máísino. ⁴⁰ Miyáumai kemá waási úranko kúmóndasafe'a kembiwíwará'á ímba imáyáa iyanka'a kumúnafainifo wéto'mayaan-e'a simu'maré méraaro Ísu siyáíye.

*Sáwí'a owasá kawe'á owasamó on-áái.
Mátiyu 24:45-51*

⁴¹ Súwana Pítaa séna Fasi'aénkóo emó séndaa-aaí kentaásáfé aantena wése seyaafá'-wáásísáféwarara wéseno súwana ⁴² Fasi'aénkó séna kawe-kísáúmó máéwi kawe'-imáyáawará'-wáásísáfé'a sune. Wení óraako séna kesí kísau-waasiya'a káráwiye tómbá tuwímbai tíma'mae iyuwó síníye. ⁴³ Wení óraako téna kisaumo kawe'-úmaimo maínda taawánáinana kisaumo maíndawi arunkó kawe'á ínana ⁴⁴ minóráákó séna kesí moparáwiné seyaafá-tántááká'é káráwiyuwo síníye. ⁴⁵ Énifo minkísáú-wáásígómó imáyáa énamo kesí óraako ayáátááka'a ímba tíníye sénamo kísau-ininakwa'o tinkamenamo tóné uwóí'-none wénenamo uwóí'o énamo ⁴⁶ wení óraakomo tinda-kanaa ímbo ísarenamo ímbo

imáyáa wéindara'a téna óraaka'a tatufú'mai Maníkón-aaí ímbo wéisaan-kwaasimo méraapa'a móankainiye Ísu siyáíye.

⁴⁷ Ísu simátimena séna kísau-waasi miwítí óraa'-waasigon-aaí isésa wemó síndantemba ímbo iyamba mérewana óraa'-waasigo téna óraaka'a tatínkaminiye. ⁴⁸ Énifo kísau-waasi miwítí óraa'-waasigon-aaí ímbo isésamo ombá sáwí'a ésa méraawana óraa'-waasigo téna kárika'a tatínkaminiye. Maníkó kawe'-ímáyáá óraa'o tímakaiyawí óraa'-kísau máero. Kawe'-ímáyáá óraa'o tokáiyawí waási túwa'nai oro Ísu siyáíye.

*Ísu waásimo tuwináínda-aaí.
Mátíyu 10:34-36*

⁴⁹ Ísu simátimena séna iyamó kaintembá kisaumo máéndasafe'a marapá'á kumbéraunda minkísáú tai'áínana kawe'á íníye-imayaa wéune. ⁵⁰ Kárika'a kembá sí'o índai'a iyantafena sirunkó umbaí taisaná sí'o índai'o iyamba tai'áínana sirunkó kawe'á íníye. ⁵¹ Kentáfé'a maarán-ímáyáá ímbo oro. Waási seyaafá'á aáno úmai méraantafena marapá'á kunkáíye. Ímbanifo marapá'ó kunkáunda maarán-íye. Waási tuwínkaa'-ésa tuwímbai kesáái isáíyasa tuwímbai ímbo isánááwe. ⁵² Káfé'wara ánaenkwar'a moóra-naumpa'a séfataase-waasi mésa kesááisafesa miwítí imáyáa tuwínkaa'-urésa kaumbonárau moóra-imayaa iyasa kae'nárai fí'on-imayaa óyááye. ⁵³ Afowá moóra-imayaa ínana ááninko fí'on-imayaa íníye. Anówa moóra-imayaa ínana ayáámúnko fí'on-imayaa íníye. Anááfúkowe fí'o-fí'on-imayaa óyááye. Kesááisafesa miyáumai miwítí imáyáa tuwínkaa'a ónááwe Ísu siyáíye.

*Tuwímbai-tantaakoni áwáumo isáán-aaí.
Mátíyu 16:2-3, Mááka 8:11-13*

⁵⁴ Ísu sáwífa'-waasisafena séna ainámbo wéraina'o é'a sé'a aa'á tíníye síyana aa'á tíníye. ⁵⁵ Fiyúnda to'mái tai'áína'o é'a sé'a aa'á káíníye síyana aa'á káíníye. ⁵⁶ Wíyómpa'o awáné'o ombá sé'a aa'á káíníye. Aa'á tíníyemo sembá mintántáá'á awánaraawe. Kaumbo-kae'-ááíwára'-wáási pó'a miyán-tántáákóní áwáu awánaambanifo Maníkó káfé'o wéin-tantaakoni áwáu ímbo awánaraawe Ísu siyáíye.

*Aaimó arupísemo íyan-aaí.
Mátíyu 5:25-26*

⁵⁷ Ísu séna simátiménda-aaí isásuwe'a minkáé'-ámpá'á tuwínkaa'a uré'a moóra-ampa'-aantemba koró. ⁵⁸ Moóra-aaí isáaro. Aaimó simátinkanae síyawimo tí'mae wíyasa

aampa'á mósimai paápé uwásuwesa koró. Óraa'-waasimo mátimiyasamo ésa i-wáásí timíyasa ándá-naumpa'a tinkánááwe. ⁵⁹ Ímbo miyá iyasamo ésa ándá-naumpa'a mótinkaiyasa ímba ááéma tai'ánaumne sésa seyaafá'-méyámbá tímatuwaiyasa faútinkanaawe Ísu siyáiyé.

13

Sáwí-imayaa ímbo tuwáiyawimo puwíyan-aaí.

¹ Ísu wésimatimuwasa tuwímbai tasimámesa sésa Káríri-marafaken-kwaasi tuwímbai Maníkóntáfésa ísámai póímo tufúl'maimo agáémba kámáni-waasiti óraakon-awí'a Páirati tuwímbai ti'maráísasa tínkamisasa pukáawe suwaná ² Ísu séna minKárírífákémbá pukáan-kwaasisafe'lo sembá miwítí sáwí-awaugo Kárírífakemba seyaafá'-wáásítí sáwí-awaugomba iyáákaraintafesa pukáawewa wéseo. ³ Ímba miyá wéofó simátimé'a súné. Kentí sáwí-awaumo ímbo tuwé'lo Maníkómpá té'lo é'a kembiwíwára'á puwónááwe. ⁴ Imáyáan-oro. Síróámufala ayáátáá'-namba tawiséna sáwífa'-waasi 18 waasi tínkamisasa pukáawe. Mindásafe'lo sembá miwítí sáwí-awaugo Yérúsaremufakemba seyaafá'-wáásítí sáwí-awaugomba iyáákaraintafena pukáawewa wéseo. ⁵ Ímba miyá wéofó simátimé'a súné. Kentí sáwí-awaumo ímbo tuwé'lo Maníkómpá té'lo é'a kembiwíwára'á puwónááwe Ísu siyáiyé.

Taaigó ímba arambó iyáin-aaí.

⁶ Ísu waé'mai-aaí simátiména séna moóráwigo wení ándá-aran-kisaufa'la arambó naan-táímá áwí'a figi u'makáísana áruma wikáísana arambá komaénae séna koawánaimba ímba iyáísana ⁷ minkísáúrá'ó

káráwiyain-kwaasisafena séna kaumborá'á áú'lo simbá mintáéramba komaénae'la koawánáúnda ímba arambá iyáísa'la úmpo mintái ayáísuwaaó. Maragóní anombá nasúwáifainifo ayáísuwaaó sisaná ⁸ miwá séna

óraakoo ímbanifo mintái áwáufa'la ó'á túmake'la agamo'á maké'la ⁹ moórá-au'lo sínda awánaanana arambó iyéna kawé'á ínifo miyámó ímbo ína'la ayáísuwanaumne siyáiyé Ísu siyáiyé.

Ísu sambaatiyá'á moórá-inimbo asófamankarain-aaí.

¹⁰ Moórá-kanaa Yúndaa-waasi amáán-aaímo ísón-kanaara'la Ísu amáán-daumpa'la iména aaí wésimatimuwana ¹¹ moórá-ininko sáwí-amutamba arumpimbó méron-ininko ayáátáaka'la sáwí'la úmai ména 18 aatai maisuwéna miyáumai sáwí'la úmai mérowana

arósááumba kaénkówana ímba kanaa'á koku'á mérowana
¹² Ísu minínínkómbá awánéna séna enáí'a tai'áino séna
¹³ ane'á ta'ótorowana minúwóiyáámbá arósááumba arupise
 úwana koku'á iyáfasinena Maníkón-áwí'a mósá marówana
¹⁴ Ísu saagon-kánáará'á minínínkómbá asófankontafena
 ámáán-danka'o káráwiyowin-arunko sáwí'a úwana sáwífa'-
 waasisafena séna afa'mórée-kanaa kisaumo máénka'a sí'a
 asófasinkainkwae sé'o é'a té'a saagaan-kánáámó é'a ímba
 teró súwana ¹⁵ Fasi'aénkó séna kaumbo-kae'-ááíwára'-
 wáásín-owe. Saagaan-kánáará'á kentí purumakawára'á
 tónki-poiwara'a naaúmpakemba faú'anke'a áí'mae nompá'á
 kowaná nombá wénaiye. ¹⁶ Minínínkó Émbaramun-
 aísaaftantambo uráin-inimba isaná waántáwanko
 ayáátáaka'a ¹⁸ aatai ta'ótokaisa'a saagaan-kánáará'á
 faú'anakauna'a sáwí'a óne wésewe Ísu súwasa ¹⁷ símáimo
 sáwí'o uwánkówi mináái isésa tigmaema uwaná kawé-kísáú
 wémauntafesa úwoi-waasi aamoí uráawe.

Taaérankon-aaí.

Mátíyu 13:31-33, Máaka 4:30-32

¹⁸ Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánimba nóinkara
 kawááníyómpo maarán-áái simátiména'a isáaro. ¹⁹ Maníkó
 wení waásimo kawáánimba maarán-iyé. Kári-taerankon-
 awi'a másítáti mintáéramba moóráwigo kisaufa'a
 u'makáisana óraa'a éna amaimá mófarena wété uráisana
 numagó mimpímpá'á ánáamba úmarena wémaiye Ísu siyáiyé.

²⁰ Simátiména séna Maníkó wení waásimo kawáánimba
 nóinkara kawááníyómpo maarán-áái simátiména'a isáaro.
²¹ Moórá-ininko péréti-tomba agaénae séna kanaráán-
 tántáákón-áwí'a páráwaa'a maimaéna intoráinda-tantaa'a
 kári-tantaa'a káumaraisana wéna intoréna óraa'a wéiye Ísu
 siyáiyé.

Kári'-ontagon-aaí.

Mátíyu 7:13-14, Mátíyu 7:21-23

²² Ísu mináái simátiména Yérúsaremu-nao'-ampa'o kúmba
 naaó'-nao'a wenáái simátíma'mae kúwana ²³ moóráwigo
 séna óraakoo Maníkó moórá-mora-waasi aantena kawé'-
 ámpá'á métinkainiyo súwana Ísu séna ²⁴ tiyáántán-
 kwiyé'a kári'-ontafimba iyáféraaro. Simátíme'a sune.
 Sáwífa'nanka iyáferanae sésa iyambanifo ímba kanaa'á
 iyáferanaawe. ²⁵ Naankón-afowá iyáfasinena ontá
 úmaraina'a ontará'á imé'a áante sé'a óraakoo ontasá
 tisínkaaó síyana séna ímbo tuwánáunda-waasi nááfakewiya'o
 sína'a ²⁶ kentáásí naaópa'a té enáái tasimásimenata
 eséta tóné nonésá naráumne síyana ²⁷ wemá séna

naáfakewiya'o. Ímbo tuwánáúnda-waasin-fofó kóro naankón-afowá síníye Ísu simásuwena séna ²⁸ Maníkó wení waásimo kawáánipa'a ti'maráina'a máápakembo awánáiyamba kentíwá'ná Émbaramuwe Áísáakiye Yékopuwe Maníkón-aaimo simátímakaawiye Maníkómó kawáánipa'a méwa'a tuwáné tíyántafe'a é'a ifi'á tánááwe. ²⁹ Seyaafá'-áémpákén-kwáásí Maníkómó kawáánipa'a tésa tamésa tómbá nánááwe. ³⁰ Minkánáará'á ánaaemba aifarááwí tínaaeni'a iyasa tínaaenkewi aifarí'a ónááwe Ísu Maníkómó kawáánintafena mináái siyáíye.

*Ísumo arumbó uwátínkarain-ai.
Mátíyu 23:37-39*

³¹ Minkánáá amáán-kawaa-waasi tuwímbai Ísumpa'a tésa sésa óraa'-waasigon-awí'a Éroti séna Ísumba tufúwónana puwíníye wésifo maanká'á tuwé fí'on-daopa'a kóuwo suwaná ³² Ísu séna Érotimba áwáfiyaamo in-áfá'-íyánkáán-kwáásí kosimáme sé'a sáwí-amutamba waási tirumpinkémbá wémaitiyuwe'a tí'a on-wáásí asófátinkaunda-kisau káfé'e aafáyáawe maé'a aúnká kesí kísau tai'ánaumne. ³³ Maníkón-aaimo simátímakaawi Yérúsaremu-naopa'-aantemba tínkamowasa wépuwontafe'a káfé'e aafáyáawe aúnkáwe aampa'á wéwe'a kísau maifá kónaumne siyé Érotimba kosimáméro Ísu simásuwena ³⁴ Yérúsaremu-naopakenkwaasi arumbá uwátinkena séna Yérúsaremu-naopakenkwaasisono. Maníkón-aaimo simátímakaawi tínkambae iyúwasa pukáawe. Maníkó ti'marówasa kuwái óntantamba tínkambae iyúwasa pukáawe. Kokórigo áráátombo ayóifá'ó tínkarenamo káátatinkaintemba aasiyaasi-kánáá kemá miyá ónaumne súndanifo tínaaemba wéuwasimewe. ³⁵ Ísáaro. Maníkó tiyuwáina'a tu'nankáámbá ónááwe. Simátíme'a sune. Ímbo úwoi suwánánááfo ánaaembo sé'o Maníkó ai'maráísana kunkáiwaimba Maníkó kawé'á uwánkáíye síyanka'a aneka'á suwánánááwe Ísu siyáíye.

14

Ísu aiyayaambo intorón-kwaasimo asófankarain-ai.

¹ Moórá-kanaa saagon-kánáará'á Ísu amáán-kawaa-waasi óraa'-waasigoni naaúmpa'a tómbó náíndasafena imérowasa saagaan-kánáará'ó Ísu nóramo índa awánánae sésa imésa awánowana ² moóráwigo aiyayaambo intorón-kwaasigo wení ewaa'á mérowana ³ Ísu minkwáásígómbá awánéna amáán-kawaa-waasiye amáámbo sun-kwáásíyé tísaí ena séna saagaan-kánáará'á kanaará áí'o in-kwáásí asófankanaumno

súwasa ⁴ isésa ímba aai suwaná minkwáásígómbá áíkена kawel'á uwánkena séna éniфо waaó súwana kóúwana ⁵ tísai ena séna kempínkémbá kentí iyámpóíya'i kentí póráára'iyó maipímbo kúwáfekaina'o é'a saagaan-kánáará'a ááéwa mósá fasinánááo Ísu súwasa ⁶ mináái ímba kanaa'lá anondáá siyáawe.

Waási ímba kentúmo maimaé iyíyan-aaí.

⁷ Aai ímba anondáá suwasá tómbó nánaesamo tun-kwáási aifa'lá iménaemo sumbá Ísu tuwánéna waél'mai-aaí séna ⁸ moóráwigo séna aaremó to'waai on-tánómbá tamandaaó sína ímba aifa'lá imauwó. Aifa'ló iménanamo enáwí'o iyáákaraindawimo títanamo éna ⁹ táántaindawi entáféna séna iyáfasinenana maankwáásígó maanká'lá tamáino sínana aigaé uwásuwe tínaaempa'a kumbéinone. ¹⁰ Éniфо táántainamo tínaaempa'o iménanamo táántainda-waasigomo weyáárika'o entáféna séna kesí waásiyo iyáfasine aifa'lá imauwó sínamo iménasa awánéna enáwí'a mósá maránááwe. ¹¹ Óraa'-waasi úne síyawi Maníkó miwí túwí'a múra tiyuwáínifo kári'-waasi únemo síyawi Maníkó miwí túwí'a maimaé iyíniye Ísu siyáíye.

¹² Ísu simátimena áántarowaisafena séna óraa-tanombo kaufónae sínda-kanaa óntawara'-waasiye enamááraawe ení akúné ení waási aantemba ímba táántao. Miyámó inasamó ésa ánaaemba áántewa tómbó komandendá mindá ení tónkóní anondáán-íye. ¹³ Éniфо óraa-tanombo kaufónae sínda-kanaa ímbo óntamo makén-kwaasiye tíyayaamba sáwí'o urén-kwaasiye túgafitan-kwaasiye táántenasa tamandáiyambanifo ¹⁴ ení tónkón-ánóndáá ímba amíyambanifo enarunkó kawel'á ínana Maníkó ení tónkón-ánóndáá amíniye. Ánaaemba arupíse úmai mén-kwaasi pukémpinkembo iyáfasinaiyan-kanaa Maníkó amíniye Ísu siyáíye.

*Óraa-tanombo kauráin-aaí.
Mátíyu 22:1-10*

¹⁵ Mináái súwasa Ísuwe tómbó wénowi isésa uwaná moóráwigo séna Maníkó wení waásimo kawáánipa'a tómbó náiyawi tirunkó aamoí íniye súwana ¹⁶ Ísu séna érai'a simbánifo simátiménda imáyáan-oro. Moóráwigo óraa-tanomba kaufónae séna sáwífa'-waasi táántarena méraisana ¹⁷ mintánómbó náíyan-kanaa kárika'a títana wení kísau-waasigomba ai'maráísana táántaraiwaisafena séna tómbó nembá wéto'mayaan-ifo teró sisasá ¹⁸ miwí ímbo tíyan-aaí sewaná moóráwigo séna maramá méyánure'a koawánanaumpo ímba tanómbó kaufópa'a kónaumne siyé

kosimámuwo sisaná ¹⁹ moóráwigo séna siyáánkai-poima méyánure'a koawánanaumpo ímba tanómbó kaúfópa'a kónaumne siyé kosimámuwo sisaná ²⁰ moóráwigo séna káfé'a aaré maiyáunda pó'a tanómbó kaúfópa'a ímba kónaumne siyé kosimámuwo sisaná ²¹ minkísáú-wáásígó wení óraakompa'a téna miyá sewé tasimámísana arunkó sáwí'a isaná séna minúwóiyáámbá naaó'-nao'a wéne tíyayaamba sáwí'o uráinda-waasiye túrambo kafíkáinda-waasiye óntama ímbo makén-kwaasiye tiyaafái úmai tí'mae tiyó séna ai'maráísana ²² minkísáú-wáásígó miyá kosímai kouweréna taséna simásimendantemba kosímai tí'mae'o túnda ení naaúmpa'a paaí tu'ma'á wéráiyé sisaná ²³ wení óraako séna seyaafá'-wáásí kesí naaúmpata sisipáá oro. Seyaafá'-ámpá'á wéne waásimo tiyaafái e óraaka'a símai tí'mae tiyó siyáiyé. ²⁴ Ísu séna simátíme sé'a aifa'ó táántaraiwai ímba

tésa wení tómbá ímba tamandánááwe Ísu mináái waé'mai-ai siyáiyé.

*Imáyáa kawel'á urésa Ísu-ánaaembo arááiwaiyan-ai.
Mátíyu 10:37-38*

²⁵ Súwasa Ísuwe aampa'á kuwaná méwaerena simátimena séna ²⁶ kembó sirááiwaenae síyawí aifa'á kembá imáyáa simésa ánaaemba tinófoiye tuwaainíné iyámpóiyé tifárawaawiye túnafaraawine kesáfésawe imáyáan-oro. Ímbo miyámó iyamba uwófi'a ónááfo miyámó ésamo ésa kembá sirááiwaesa kesí kísau-waasi-i'a ónááwe. ²⁷ Kemó púwónnda-aaraa-taimo súwaata'mae kondantembá kembó sirááiwaiyawí umbai-tántáá'á timíyasa minúmbái-tántáá'ó ímbo maimaésamo sirááiwáemba uwófi'a ombá pósa ímba kesí kísau-waasi-i'a ónááwe. ²⁸ Moórá-ai ísáaro. Ayáátáá'-nambo ónae síyawí aifa'á óntambo tuwésamo íyan-imayaa ésa óntamba toráumai awánáiyambo kanaamó ínasamo ésa mináyáátáá'-námhá ónááwe. ²⁹⁻³⁰ Ímbo toráumai awánaresamo mindámbó iyamba minóntámbá tai'áwinana mindámbá úwoi wérainasa waási awánésa ímba ásawimai uwásukaawe sésa tuwíyáái ónááwe. ³¹ Moórá-ai ísáaro. Moórá tiyáifín-óráá'-wáásígó tiyánae séna aifa'á wení i-wáásímó torausínda sáwífa'-waasi 10,000 waasi ínana fí'on-i-waasiti óraako wení i-wáásímó torausínda áfááraumai sáwífa'-waasi 20,000 waasi ínana imáyáa éna kembá iyáákanaa ína iyáákanaao séna ³² ímba kanaa'á iyáákanaumne-imayaa énamo éna óraa'-waasi némpa'a mérainana aantá-waasi tí'maréna séna mintiyáísá ifátá tuwánae siyé kosimáméro síníye. ³³ Ísu mináái simásuwena séna aifa'á íyan-imayaa urésa ánaaemba síyantemba ónááwe.

Miyáumai kembá sirááiwaenae síyawi aifa'á makáan-tantaatafesa imáyáa urésa ímba mintántáá'á tuwánáúmne sésamo ésa kembá ímba sirááiwaenaafó mintántáá'á tuwánáúmne sésamo ésa kembá sirááiwaesa kesí kísau-waasi-i'a ónááwe Ísu siyáiyé.

Uwígón-áái.

Mátíyu 5:13, Máaka 9:50

³⁴ Ísu simátimena séna uwímá kawé-tántáá'án-ifo óraa'a taí'áísana ayáántámba wéraifo ímba aneka'á uwímó káína'o é'a to'maránááwe. ³⁵ Ayáántámba ímba agamopá'á maráiyana kawé'á ínifo úwoifa'a tuwánááwe. Ísáán-kwaasi ísámai kawé'án-oro

Ísu siyáiyé.

15

Sipisípi-poimo áwiyokain-aai.

Mátíyu 18:12-14

¹ Taakisi-óntámbó máún-umen-kwaasiye sáwí'o un-kwáásiyé Ísumpa'a wenáái isánae sésa tuwasá ² áamáan-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé tuwánésa tirunkó sáwí'a úwasa keáimbá sésa sáwí-waasise'a tómbá wénena aaimó simbá sáwí'a wéiyé suwaná ³ Ísu mináái iséna waé'mai-aai séna ⁴ sipisípiya'o káráwiyowimo on-áái ísáaro. Moóráwigo sáwífa'a 100 sipisípiya'a káráwiyaisana moórásipisipi áwiyó'wisasa misáwífá-sípísípí ufá'á méraawana moórámo áwiyó'wimba kosaafá émena awánéna ⁵ aamoí éna áúwaata'maena ⁶ naaópa'a téna wenamááraawe wení naaópaken-kwaasiye táántaisasa túwaandu owaná séna kesí sipisípi áwiyó'wisa'a kosaafá éme'a áí'mae túmpo aamoisá ónae sisasá aamoí uráawe. ⁷ Simátime sune. Miyáumai wiyómpa'o méraawi marapá'ó tuwánaamba arupíse úmáimo méraan-kwaasi kawé'-úmáimo méraamba tuwánésa aamoí owasá sáwí'a úmáimo méraampinkemba sáwí-imayaa tuwésa Maníkómpá'á tíyasa Maníkóní kísau-waasi wiyómpa'o méraawi óraa'-aamoí wéowe Ísu siyáiyé.

Óntambo áwiyokain-aai.

⁸ Ísu séna moórá-aai imáyáan-oro. Moórá-ininko siyáánkai-ontan-arumba makáísana moórá

áwiyowisana ómbá kúra'makena wení naaúmpa'a kankambá wéwiyufena kawé'á uwámai saafá éna ⁹ awánéna wenamááraawe wení naaópaken-kwaasiye táántaisasa túwaandu owaná simátimena séna kesí óntamba áwiyowisa'a saafá éme'a maiyáumpo aamoí iyataao sisasá aamoí uráawe. ¹⁰ Simátime'a sune. Miyáumai sáwí'o úmáimo

méraampinkemba sáwí-imayaa tuwésa Maníkómpá'á tíyasa Maníkóní kísau-waasi wiyómpa'o méraawi óraa'-aamoi wéowe Ísu siyáiyé.

Moórá-ifoko afowámbá auwénamo kóurain-ai.

¹¹ Ísu séna moórá-ai imáyáan-oro. Moóráwigo kae'íyámpóiwáráwí méraisana ¹² ánaenkewi afowántáféna séna ení seyaafá-tántáá'á ímbo pukéndara káfé'a tuwísimiyo sisaná tuwímbai ááninkai tímísana ¹³ ánaenkewi káríka'a ména wembó ámakaim-boparawimba tíména óntanaantemba maimaéna némpa'-marafa'a koména sáwí'a úmaena wéiyena wení óntamba tu'mái ¹⁴ tai'ásuwaisana óraa'-aawaima taisaná tóntáféna saafá uwááena ¹⁵ mimbáráfákén-kwáásigómpá'á wéna kísau maénae kosimámísana kesí marafá'á komé kesí póiya'a káráwiyuwo sisaná ¹⁶ póiya'a káráwiyena ááisafena úmae wéiyena póíti tómpínkémbá nánae séna sisasá ímba áméwana ¹⁷ ánaemba kawel'-ímáyáá éna séna kesifoní kísau-waasi sáwífa-tomba wénesa tímú'a faisasá aráá'wara'a wémaraafo maanká'á mé'a sáái táina'a puwúnafaimpo'a ¹⁸ maanká'á tuwé'a kesifompá'á wé'a sé'a kesifóo Maníkón-aúranka'e enaúranka'e sáwí'a úmpo ¹⁹ kentáfé kesááninkowe sénda uwófi'a ómpo kesí kísau-waasiye siyó kosénaumne séna ²⁰ mifá'á tuwéna témena aampa'á tisaná némpakemba afowá awánéna aruntaféna uwánkena ainténa kotaparéna ifí'á wétaisana ²¹ ááninko séna kesifóo Maníkón-aúranka'e enaúranka'e sáwí'a uráumpo kentáfé kesááninkowe sénda uwófi'a óne sisaná ²² afowá mináái ifátuwená wení kísau-waasi táántaisasa tewaná séna minúwóiyáámbá kawel'-únánkwátói maimaé máuwanke'a kesáánimba intáfé'a waiyambá wéuwanke'a aísamai ánáamba wéuwanke'a ²³ ánóíwara-purumaka-araa'a maimaé'a mátufu'mai aamoi-tánómbá kaufiyata wéneta aamoisá uwánkáano. ²⁴ Kesááninko áwiyokurai pukurái súnana úwoi ména timbá póta aamoisá ónaumne sisasá aamoí uráawe.

²⁵ Aamoí owaná aifakéwí kisaufakembo timbá naankóní ewaa'á téna aamoimó on-áái taiséna ²⁶ kísau-waasigomba áántena séna nóinka'-aamoíya wéoo sisaná ²⁷ enáfá'a kawel'-úmai tiyáísana enafo séna ánóíwara-purumaka-araa'a tufú'mai kaúfóro sisasá miyá wéesa méraawe sisaná ²⁸ mináái ísáísana arunkó sáwí'a isaná kaoréna ímba naaúmpa'a íyísana afowá máápa'a kuména aifakéwin-arumbá kusimai iyáísana ²⁹ afowántáféna séna ayáátááka'a esé mé'a sáwífa'-aatai wémaisuwe'a enáái ímbo taraisúnda emó séndantemba miyá wéuna óraa-poiye kári-poiye méme-araa'e ímba tufú-siména'a kesí waásise'a naráumne.

³⁰ Enááninko ení óraa'-ontamba maimaé koména aare tine'á minóntámbá mátu'mai tai'ásuwena tísá ánóiwara-purumakaraa'a tufú'mai kau-améne sisaná ³¹ afowá séna ayáátááka'a kesé'o méraanda kesí seyaafá-tántáá'á endén-íye. ³² Enáfáko áwiyokurai pukurái súnana úwoi ména tintáféta aamoisá uwánkaumne siyáíye Ísu siyáíye.

16

Moóráwigo kísau sáwí'o uráin-aaí.

¹ Ísu wení kísau-waasisafena séna moórá-aaí isáaro. Moóráwigo moparáwínkwára'-wáásígó kísau-waasisafena séna kesí moparáwínká'á káráwiyuwo sisaná miyá isasá tuwímbai tésa sésa ení moparáwínká'á ímba kawel'-úmai káráwiyaisana ení óntamba áwiyokaiye sewaná ² miwá iséna káráwiyaiwaimba áántaisana tisaná séna enáái sewa'á isáúmpo kesí moparáwínká'á ímba káráwinompo kesí moparáwínká'á káráwinda-aufai agai-símína'a ení kísaugoni áwáu awánaano sisaná ³ wéwena imáyáa éna kesí óraakomo si'mátuwaina'a nóra ónaumno. Kemá ímba fasi'aénkó p'ó'a maramó ufi-kísáú ímba kanaa'á maénaumpo inaimó sísáféna sigaé ínifo ⁴ miyá é'a aasásóí'á úmae wénonana si'mátuwainasa miwítí naaúmpa'a sínkaresa tómbá siménááwe-imayaa uwásuwena ⁵ wení óraakompakembo ánaaemba méyánónaumne sésa úwoimo maiyáan-kwaasi táántaisana moóráwigo tisaná séna kesí óraakomba nóraumai-meyana amínono sisaná ⁶ séna sáwífa'-masawemba 100 masawemba ówitamai aménaumne sisaná miwá séna ení aúfáífimba ímba 100 iye sindá 50 iye símai agai-simiyó sisaná miyá isaná ⁷ moóráwigo tisaná séna kesí óraakomba nóraumai-meyana amínono sisaná séna sáwífaton-unamba 100 unamba aménaumne sisaná miwá séna ení aúfáífimba ímba 100 iye sindá 80 iye símai agauwó sisaná ⁸ minááímó simbá óraakomba simáméwana iséna wení moparáwínká sáwí'a úmai káráwiyaiwaintafena séna kawel'-ímáyááwára'-wáásímó ontembá miyá óne siyáíye. Marapá'-wáásí kentí imáyáarakemba ásawimai miyámó ondawí kawel'á íníye símai wémaefo sámó kain-áempá'ó méraan-kwaasi ímba miyá wéowe. Miyáumai óraako wení moparáwínká'ó káráwiyaiwaintafena séna kawel'-ímáyááwára'-wáásímó ontembá miyá óne siyáíye Ísu siyáíye.

⁹ Ísu simásuwena minááísáféna séna isáaro. Marapá'á kentí óntantamba túwa'nai íyasa kentí waási-i'a íya'a kentí óntambo tai'áíndara'a wíyómpa'o ésa iyíyan-kanaa wíyómpa'a minkwáásí tuwánésa aamoí uwátinkanaawe.

10 Kári-tantaaka'a kawel-úmimo káráwiyowi óraa-tantaaka'wara'a kawel-úmai káráwiyonaawe. Kári-tantaaka'a sáwí'a úmimo káráwiyowi óraa-tantaaka'a sáwí'a úmai káráwiyonaawe. 11 Marapá-tántááká'ó ímbo kawel-úmimo káráwiyaiyawimo éna Maníkó wíyómpaken-tantaa'a ímba tiména káráwiyoro síniye. 12 Marapá'ó Maníkómpákéntántááká'ó ímbo kawel-úmimo káráwiyaiyawimo éna Maníkó wíyómpaken-tantaa'a ímba tiména kendén-iye síniye. 13 Ímba kanaa'á kae-káwáá-wáásítí kísau wémaewe. Miyámó ésamo ésa moóráwigomba aamoí ésa moóráwigomba ímba aamoí uwánkanaawe. Miyámó ésamo ésa moóráwigoni kísau kawel-úmai maésa moóráwigoni kísau tuwesaraí ónááwe. Miyáumai Maníkóní kísau mo maé'ó é'a sáwífa'-ontamba maénaumne-imayaa ímba úmae iyónááwe. Sáwífa'-ontamba maénaumne-imayaamo é'ó é'a Maníkóní kísau ímba maénááwe Ísu siyáiyé.

14 Ísu mináái súwasa áamáán-kawaa-waasi isésa óntantafesa aamoí wéesa pósa Ísun-awíyáái uwaná 15 Ísu simátimena séna kembiwí waási túranka'a kawel-kísáú wémaewasa tuwánésa sésa kawel-wáásín-owe wésefo Maníkó kentí imáyáa wétuwanaiye. Seyaafá-tántáákón-áúmo mósá máraán-tantaatafena Maníkó sáwísamban-iye wésiye Ísu siyáiyé.

16 Ísu simátimena séna Mósesé Maníkóní áamáambo simátimakain-aiye Maníkón-aiimo simátimakaawimo agaimakáan-aiye mindá aambó usukáín-ááímó éna Yónimo nombó maitínkarainka'a mináái tiyáiyé. Káfé'a ásé-aii Maníkó wení waásimo kawáánin-aii wésimatimemba pósa waási Maníkómó kawáánipa'a tiyáántamba fasi'ámaesa wéiyafaeraawe. 17 Marawé wíyóne tai'áínifo Maníkóní áamáamba kári'-amaane óraa'-amaane ímbo tai'áíninda aasiyaasi waé'wae'a íniye.

18 Moóráwigo awaainímbá ai'mátuwenamo fí'on-inimbo máimba umémbá wémaiye. Moórá-waasigo ai'mátukain-inimbo máimba wewará'á umémbá wémaiye Ísu siyáiyé.

Óntawara'-waasigoe Rásarasite-taai.

19 Ísu séna moórá-aii isáaro. Óntawara'-waasigo ména kawel-únánkwátói sáwífa'a makéna kawel-tómbá náma'nama'-isaná 20-21 moóráwigon-awi'a Rásarasi ímba óntamo makáiwai óraa'-namomba kaisaná méraisasa ayáitómbá amínana nániye sésa óntawara'-waasigoni ontará'á móankaraawana méraisana iyánkó téna mindámómbá tauwá'naraiye. 22 Ánaaemba ímbo óntamo makáin-kwaasigo

púwísasa Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewi kunáí'maesa Émbaramumo kawel'mápá'ó méraipa'a móankaraawana óntawara'-waasigo púwísasa utámakaawana ²³ púwón-aempa'o iyamó wégaipa'a óraa'-ai'a isaná ména mósá awánaimba némpa'a Émbaramuwe Rásarasiye'a méraayana tuwánéna ²⁴ aaemáífinkemba séna kesifóo Émbaramuwo iyamó wégaipa'a óraa'-si'a isa'á méraumpo arumbá uwásinke Rásarasimba ai'márénana kunkéna ayáámba nompí támai sinááfiya'a maráínana tasiyasi íno sisaná ²⁵ Émbaramu séna kesááninko marapá'ó méraandara'a seyaafá-káwé-tántáá'á makáampo Rásarasi sáwí'a úmai méraifo mindásafe imáyáan-uwo. Káfé'a wemá kawel'-úmai méraifo embá áí'o ipa'á méraane. ²⁶ Senda-ááíwárá'á imáyáan-uwo. Afufumpimbá óraa-tunai wéraifo ímba wété ónááfo sisaná ²⁷ óntawara'-waasigo séna kesifó Émbaramuwo emó sénda-aaisafe'a simámel'úne. Rásarasimba ai'márénana kesifoní naaópa'a ²⁸ séfataase kesifárawaisai méraafo kusimátimena sáwí-marupa'o iyamó kaipa'á tefó simátimino sisaná ²⁹ Émbaramu séna Mósesemo siyáin-aaiye Maníkón-aaimo simátímakaawi siyáan-aaiye aúfáífimbo agaimakáamba pósa toráumai isánááwe sisaná ³⁰ kesifó Émbaramuwo ímbanifo moóráwigo pukáimpinkemba íyáfasinena kusimátiminasa sáwí-imayaa tuwésa Maníkómpá'á kónááwe sisaná ³¹ Émbaramu séna Mósesemo siyáin-aaiye Maníkón-aaimo simátímakaawi siyáan-aaiye ímbo isésamo ésa pukáimpinkembo íyáfasinkaiwain-ai ímba isánááwe Émbaramu siyáíye Ísu siyáíye.

17

Sáwí'o on-aai.

Mátíyu 18:6-7, Mátíyu 18:21-22, Máaka 9:42-48

¹ Ísu wení kísau-waasisafena séna fí'o-fi'on-tantaa'a waásifa'a tínsa kesáái tuwánááwe. Tuwímbai tésa kesááimo wéisaawi karo'-áái tasimátimiyasa kesáái tuwésa kóiyasa karo'ó síyawifa'a sáwí-meyamba tíniye. ² Miwímó tinuwarampimbó óraa'-ontamba fári'wimaresamo nompímbó túwááwasamo kumpuwésaraa karo'-áái ímba simátíméwasa kesááimo ísaraan-iyampoi kesáái ímba tuwésa sáwí'a owisinó. ³ Mindásafe'a kentúra'a káráwiyoro.

Kentí waásimo kembó sáwí'o uwátinkaiya'o é'a kembiwífá'á mindásafe simátimiyasa sáwí'a únemo síya'o é'a ímba aneka'á imáyáa é'a ifá'á túwáaro. ⁴ Kentí waásigomo kembó sáwí'o uwántínkáfa'o iyésamo kempá'ó tésamo sáwí'a

únemo símae iyíya'o é'a ímba aneka'á imáyáa é'a ifá'á túwáaro. Mimbórá-kánáámó afakaetéra'o miyámó íya'o é'a ímba imáyáa é'a ifá'á túwáaro Ísu siyáíye.

Ísumpa'o timankúnkúmbo on-áái.

⁵ Suwasá Fasi'aénkóní aantá-waasi wentáfésa sésa entáféta simankúnkúntaamo úndasa súwa'nai inatá entáféta simankúnkúntaamo úndasa fasi'ámaisa méraano suwaná ⁶ Fasi'aénkó séna moóra-taigon-awi'a másítáti kári'-aramba tu'makáawana áruma wíkéna óraa-tainambo intembá miyáumai kentáfé'a timankúnkúmbo iyambo é'a óraa-taisafe sé'o taawí'wé óraa'-nompimba kunkaruwuwó síyanamo éna miyá íniye Ísu siyáíye.

Kísau-waasiti kisaugon-aai.

⁷ Ísu wení kísau-waasisafena séna moóra-aai ísáaro. Kísau-waasigomba ai'marááwana kísau wémaena kisaufakena'i póiya'o káráwiyaindafakena'i timbá ení tómbá emá agaimái naaó ímbo síyamba ⁸ kafegafé úmai kawe'-únánkwátói uré tómbá agai-símína'a nasúwáana ánaaemba ení tómbá agaimái nánnone miyán-áái wésewe. ⁹ Sintembá kísau-waasi miyá ésa úwoi miwítí kísau isasá miyá ombá pósa ímba túwí'a mósá wémaraawe. ¹⁰ Miyáumai kembiwí miyá é'a simátiméndantemba é'a tai'áiyanka'a sé'a úwoi wení kísau-waasisa úndasa póta úwoi kentáásí kisausa maiyáumne sé'a ímba kentú maimaé'a iyóro Ísu siyáíye.

Ísu námombo kón-kwaasi kawe'ó uwátínkarain-aai.

¹¹ Ísu Yérúsaremu-nao'-ampa'o kúmbo Sámériyaa-marawe Kárirí-marawe afufumpin-ámpá'á wéna ¹² moóra-naopa'a kúwasa námombo kón-kwaasi siyáánkai-waasi wétesa némpa'o Ísumo túmba awánésa ¹³ aemái sésa óraako Ísuwo kentáá arumbá uwásinkao suwaná ¹⁴ Ísu tuwánéna séna ámaán-kisau-waasifa'a wé'a kentú máaraatimiyasa tuwánésa námomba kawáúwiye sénáawe súwasa aampa'ó kumbá túma kawe'á uwátinkowana ¹⁵ miwifínkémbá moóráwigo áuma kawe'ó uwánkomba awánéna kouweréna óraaka tasiyéna Maníkón-áwí'a mósá maréna ¹⁶ Ísu óraakon-iye séna aísamaifimba takífaena súwi séna minkwáásí ímba Yúndaa-waasin-ifo Sámériyaa-marafaken-kwaasigo súwi súwana ¹⁷ Ísu séna siyáánkai-waasi túma kawe'ó uwátinkaunda afa'éiyain-kwaasi ímba kouwéraáwana ¹⁸ kímborawigo fí'om-barafaken-kwaasigo kouweréna Maníkón-áwí'a mósá máráiye simásuwena ¹⁹ minkwáásígóntáféna séna kentáfé súwa'nai índawin-iye sénda póna enáú kawe'án-ifo waaó Ísu siyáíye.

*Maníkó wení waásimo kawáánin-aaí.
Mátíyu 24:23-28, Mátíyu 24:37-41*

²⁰ Súwasa ámáán-kawaa-waasi Ísumba áísai esa sésa Maníkó wení waásimo kawáánin-kanaa nóin-kanawa tíniyo suwaná Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánimba ímba kanaa'á túrantamba awánánááfo ²¹ Maníkó wení waásimo kawáánimba waási túra'a ómbaraimba pósa mifará'í maafá káráwiyaiye ímba kanaa'á sénááwe Ísu siyáíye.

²² Ísu simátimena wení kísau-waasisafena séna ánaaemba kemá waási úranko kúmóna-kanaa awánánae síyambanifo ímba miyán-kánáá suwánánááwe. ²³ Tuwímбай sésa maafá'á méraifo taawánaaromo síyasa fí'owi sésa maafá'á méraifo taawánaaromo síya'o é'a ímba érai'e sé'a wété oro. ²⁴ Wíyómpa'o aafáyáumo tóráísasamo awánaantemba kemá waási úranko miyáumai afora'á aneka'á kumónaumne. ²⁵ Misúnda-aaí ímba paapé uráinasa aifa'á káfé'o méraan-kwaasi tínaaemba uwásinkesa sí'o índá-i'a uwásinkanaawe. ²⁶ Naaófá'á moóráwígon-awi'a Nówaamo méronka'a waási ímba Maníkón-ímáyáá ésamo maé'óntemba ánaaemba kemá waási úranko kúmóna miyá ónááwe. ²⁷ Nówaamo méronka'a noné tóné wénesa tiyáámumba wéto'waai-esa aaré máúwasa waai máúwasa wéuwana Nówaa nompín-táómpimba imérowana piri'-nónko seyaafá'-wáási tínkamuwasa putásaraawe. ²⁸ Naaófá'á moóráwígon-awi'a Rótimo méronka'a ímba Maníkón-ímáyáá ésa noné tóné wénesa méyánúmae wénesa kísauwe naané úmae né'ómba ²⁹ Róti Sónómu-naopa'o tiyuwónka'a Maníkó óntankwara iyaronkwará'á wíyómpakemba tuwówana kuména tínkamuwasa putásaraawe. ³⁰ Rótimo méronka'a waási ímba Maníkón-ímáyáá ésamo maé'óntemba kemá waási úranko aneka'ó kumpaapé ondará'á miyá ónááwe.

³¹ Aneka'ó kúmónara'a ontará'ó méraiyan-kwaasi ímba naaúmpa'o iyíyamba moparáwímbá ifátuwanaawe. Kísaufa'o méraiyan-kwaasi ímba naaúmpa'o tíyamba moparáwímbá ifátuwanaawe. ³² Róti awaainínkón-áái imáyáan-oro. Wení moparáwímbó tuwón-imayaa éna mówaerwana óntankwara iyaronkwará'á kuména tufúwana pukáíye. ³³ Tirááimo táínda-i'o ésa ímba kawé'-úmai ménaafo kentáfésa imáyáa ésa tirááimo táínda-tantaa'o tuwésamo puwésa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ³⁴ Simátimé'a sune. Aneka'ó kúmónara'a mindó'wáámbá kae'-wáási mimbórafá'á tuma wéreyana Maníkó moóráwígomba auwéna moóráwígomba aiyáíniye. ³⁵ Minkánáá kae'-íninkái tómbó wéto'mayaan-iyana Maníkó moórá-inimba auwéna moórá-inimba aiyáíniye. ³⁶ Kae'-wáási kísaufa'o méreyana

Maníkó moóráwigomba auwéna moóráwigomba aiyáíniye Ísu súwasa ³⁷ wení kísau-waasi sésa Fasi'aénkóo emó sénda-ai nááfatafewa sénó suwaná póiyé sawaiyé mó kawáá'ipa'o náíndasafenamo embontaan-dúmágómó tatorúpaintemba Maníkó sínana súnda-ai paápé íniye Ísu siyáiyé.

18

Moóráwigo keto'-ínínkón-aaimo ísarain-ai.

¹ Ísu séna aasiyaasí Maníkómpá'á inai wésesa túwáafo séna waé'mai-ai simátimena séna ² moórá-naopa'a aaimó ísáín-kwaasigo ména ímba Maníkón-áároi inkaiséna ímba waási-imayaa éna méraisana ³ mindáópa'a keto'-ínínkó ména aasiyaasí aaimó ísáín-kwaasigompa'a tóso éna séna sáwí'la uwásinkanaesa wéfo aai súwa'nai uwásinkaaó sisaná ⁴ ayáátáaka'la wenáái ímba ísarena ánaaemba imáyáa éna séna Maníkón-áároi ímba inkaisé'la waási-imayaa ímba é'la wéumpo ⁵ minínínkó kempá'ó timbá suwesaraí ifáímp'la áwa'nai ónaumne siyáiyé. ⁶ Fasi'aénkó simásuwena séna aaimó ísáí-sawi-waasigon-ai imáyáan-oro. ⁷ Maníkóní waási wempá'ó inaimó símae iyómba túwáafo séna ímba ayáátáaka'la úwoi ména miwí táái iséna ⁸ sáwí'o uwátínkénka'la ááéma túwa'nai íniye. Ánaaemba kemá waási úranko aneka'ó kúmóndara'la méraiyan-kwaasifinkemba kesááisafesa timankúnkúmba ónaa ína ónaao tuwánánaumne Ísu séna Maníkómpá'ó inaimó símae iyómba túwáafo séna mináái siyáiyé.

Ámáán-kawaa-waasigonte taakisimó maún-kwaasigonte-tai.

⁹ Tuwímbai kawé'-wáásí úne sésa kentúma maimaé iyésa fí'on-kwaasi túma símai sáwí'o uwátínkén-kwaasisafena waé'mai-ai Ísu simátimena séna ¹⁰ kae'-wáásígóráí moóráwigo ámáán-kawaa-waasigon-ifo moóráwigo taakisi-óntámbó máín-kwaasigo ésarai óraa'-amaan-daumpa'a inai séyae sésarai iyóyamba ¹¹ ámáán-kawaa-waasigo koku'á ména wenáú maimaé iyéna séna Maníkóo kemá tuwímbaimo ontembá ímba wéumpo entáfé'la súwi sune. Umémbó maésamo karo'ó sésamo aare-úmémbá ésamo ontembá kemá ímba miyá wéune. Maaméraiwai taakisimó máín-umen-kwaasigomo intembá kemá ímba miyá wéune. ¹² Aasiyaasi-sóndáará'á kae-kae-kánáá ámáántafe'la imáyáa é'la ímba tómbá wénaumne. Aasiyaasi-kísáúgóní sondaará'ó maúnda-tantaa'a tuwínke'la kemá afa'éiyaimba maé'la moórá embá áma'mae'la wéiyune sisaná ¹³ taakisimó máín-kwaasigo moóráfa koku'á ména aigaé éna kífaena séna Maníkóo

kempímbá sáwí-imayaa wéraifo arumbá uwásinkaa siyáye. ¹⁴ Ísu mináái simátimena séna ísáaro. Maníkó taakisimó máiwaini sáwí-imayaa maiyaúwáísana Maníkóe taankarotámai maéna wení naaópa'a wisaná áamáan-kawaa-waasigo wempímbá sáwí-imayaa úwoi wéraisana wení naaópa'a kuráye. Óraa'-waasi únemo síyawí Maníkó túwí'a múra tuwáínifo Maníkón-áísamaifimbo méraawi Maníkó túwí'a maimaé iyíniye Ísu siyáye.

Ísu iyámpóimo ayááfúmbo tátínkarain-aai.

Mátíyu 19:13-15, Mááka 10:13-16

¹⁵ Simátimuwasa tuwímbai Ísu ta'ótorena kawe'á uwátinkainkwaé sésa iyámpói tí'mae tuwasá wení kísau-waasi tuwánéna kóro suwaná ¹⁶ Ísu miniyámpóisáféna táántena séna teró. Ímba kóro síyamba tiyuwáiyasa kempá'á iyámpói úwoi teró. Miniyámpóimó kempá'ó tentembá Maníkó wení waásimo kawáánimba miyaráán-úmai wégawaanimba iyámpóimo kempá'ó tíyan-amba ímba aambá faíyóro. ¹⁷ Érai'a simátime sune. Maníkóntáfésa sésamo iyámpóiyaa-úmai kenká'á wégawaanonemo síyanamo éna miwiyá'á kawáánínifo ímbo miyá síyawimo éna ímba kawááníniye Ísu siyáye.

Óntawara'-waasigon-aai.

Mátíyu 19:16-30, Mááka 10:17-31

¹⁸ Súwana moóráwigo Yúndaa-waasiti óraako Ísumpa'a téna séna óraakoo kawekó óne. Nóra úmaiya aúí'a úmai wiyómpa'a maé'mae'a ónaumno súwana ¹⁹ Ísu séna kentáfé nóra séwa kawekó óne wéseno. Mimbóráwígó Maníkó weyáá kawekón-iyé. ²⁰ Maníkóní áamáamba é'a ísaraane. Minamáámbá aúfáifimba agaimaréna séna ímba aare-úmémbán-oro. Ímba waási tínkamiyasa púwóro. Ímba umémhá máéro. Ímba karo'-áái simátínkáaro. Kentínófoi-tuwí'a óraa'-i'an-oro siyáye súwana ²¹ miwá séna minamáámbá kemá iyámpóiyakemba ísare'a kawe'á úmae wéiyune súwana ²² Ísu iséna séna kawe'á éma moórátantaa'a ímba kawe'á uráampo ení moparáwímbá fí'onkwaasi wétime óntamba maiyé ímbo makéwi tímínana ení kawe'-meyámbá Maníkó wiyómpa'a ankáíniye. Tímatuwemo e kembá sirááiwainone súwana ²³ mináái iséna sáwífa'-moparawimbo makóntafena óraa'-imayaa úwana arunkó sáwí'a uráye.

²⁴ Arunkó sáwí'a úwana Ísu awánéna séna sáwífa'-ontamo makén-kwaasi Maníkómó wení waásimo kawáánipa'o

wiyamba umbái táiniye. ²⁵ Moórá-poigon-awi'a káámeri mimpóigó waigóni afaapimbá ímba kanaa'á kóferainiye. Káámeri-poigomo waigóni afaapimbó kóféraínkakaa sáwifa'-ontamo makáan-kwaasi Maníkómó kawáánipa'a kowisinó súwasa ²⁶ mináái isésa áisai esa sésa umbái taifó nóran-kwaasiya Maníkómó kawáánipa'a méranaao suwaná ²⁷ Ísu séna waási miwítí kísausamba ímba méyámbaresa kónááfo Maníkó úwoi kanaa'á wéiye súwana ²⁸ Pítáa séna isaaó. Kentáási naaópa'a tuwéta entá wéaraaiwaumne súwana ²⁹ Ísu séna érai'a simátíme sune. Maníkó wení waásimo kawáánintafesa imáyáa ombá naaópa'a tuwésa tuwaaininé tuwaaísáiyé tinófoiyé táánine tiyáámúne tiyuwésa miyáumaimo túwááwin-anondaa ³⁰ marapá'ó méraanka'o túwáán-tantaa'a miyán-tántáá'á sáwifa'a mémaesa ánaaen-kanaa aúí'a úmai wiyómpa'a maé'mae'a ónááwe Ísu siyáiyé.

Ísu wemó puwíndasafenamo siyáin-aii.

Mátíyu 20:17-19, Mááka 10:32-34

³¹ Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi tí'maena moórá-aempa'a tínkarena simátimena séna ísáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanasá naaófá'ó Maníkón-aaimo simátimakowimo waási úrankon-aii agaimakáan-aii paapé íniye. ³² Kembá sí'mai fi'onkaa-waasi timíyasa karaánáá'a sinkésa símai sáwí'a uwásinkesa tuwiyáái wisinkésa ³³ súwiyonku'-nésa sínkamiya'a púwónasa utámaraiya'a kaumbo-kánáá maisuwé'a iyáfasinanaumne Ísu súwasa ³⁴ wení kísau-waasi nóin-aaisafenawa síyó sésa minááiígóni áwáumo aúpá'ó wérontafesa ímba ísámai kawé'á ésa Yérúsaremu-nao'-ampa'a kuráawe.

Ísu aúrambo kafikówimba kawé'ó uwánkarain-aii.

Mátíyu 20:29-34, Mááka 10:46-52

³⁵ Ísu aampa'ó kúmba Yériko-nao'-ewaa'a kúwana moóráwigo aúrambo kafikówi óntamba inái símai maénae séna aanawáísára'a kumbéna wéinai séna ³⁶ sáwifa'-waasimo tésamo kínkimbo sumbá iséna nááwiya'o súwasa ³⁷ Ísu Násaretifakewi wétiye suwaná ³⁸ óraaka séna Ísuwo Téfitin-andafakewi ómpo arumbá uwásinkaaó súwasa ³⁹ aifa'ó tun-kwáási aaisambá aéesa sésa aseraaó suwaná mináái ifátuwena aneka'á óraaka séna Ísuwo Téfitin-andafakewi ómpo arumbá uwásinkaaó súwana ⁴⁰ Ísu aampa'ó wémomba wení ewaa'á koíyáfasinena séna áí'mae teró súwasa áí'maesa ewaa'á tuwaná Ísu áisai ena séna ⁴¹ nóin-tantaara embá arááimo táinda-tantaa'a uwánkanaumno súwana séna óraakoo súramba kawé'á uwásinkaaó súwana

42 Ísu séna kentáfé kanaa'á súwa'nai índawin-iye sémpo aúramba kawel'á ino súwana ⁴³ minúwóiyáámbá aúramba kawel'-úmai awánéna Ísumba arááíwa'mae wéwena Maníkón-áwí'a mósá marówasa sáwífa'-waasi awánéna Maníkón-áwí'a mósá makáawe.

19

Sákíyasín-aai.

1 Maníkón-áwí'a mósá marówana Ísu Yéríko-naopa'a kóyáákanae séna kúmba ² moóráwígon-awí'a Sákíyasi taakisi-óntámbó máún-kwaasiti óraa'-waasigo éna sáwífa'-ontamba makéna ³ Ísumba awánánae séna úmba sáwífa'-waasi fáitukowana ampáán-kwáásígó éna ímba kanaa'á awánéna ⁴ maanámpá'á tınıye séna minkwáási tínaaempakemba aifa'á iyáákéna moórá-taifa'a iyáténa mérowana ⁵ Ísu mintáígóní áwáufa'a wéna mósá awánéna séna Sákíyasiyo ení naaúmpa'a kónaumpo minúwóiyáámbá marapá'á kumuwo súwana ⁶ aamoí uwásuwena minúwóiyáámbá marapá'á múra tuwéna kúwáái'maena wení naaúmpa'a kúwasa ⁷ minkwáásísómbá awánéna tirunkó sáwí'a úwasa sésa sáwí'o in-kwáásígóní naaúmpa'a wéwiye suwaná ⁸ Sákíyasi wení naaúmpa'a mósá ankéna Fasi'aénkóntáféna séna óraakoo kesí ónta afufuntambá tuwínke'a tuwímbai ímbo makén-kwaasi tímé'a tuwímbai karo'á simátinke'a óntamba umémbó maiyáunda pó'a éiyain-eiyain-úmai tíma'mae'a kónaumne súwana ⁹ Ísu séna káfé'a maandáúmpá'ó méraan-kwaasi kawel'-ámpá'á métinkaumne. Ébaramun-aísaafitantambo uráandasafe'a miyá úne. ¹⁰ Kemá waási úranko kumpaapé uráundawí enkáán-kwáási saafá úmai sáwí'o úmáimo méraampinkemba kawel'-ámpá'ó métínkáandasafe'a kunkáumne Ísu siyáíye.

Siyáánkai-waasi-taai.

11 Mináái isówana Ísu Yérúsaremu-naokoni ewaa'á kúwasa wesé'o kun-kwáási imáyáa ésa sésa Maníkó wení waásimo kawáánimba káríka'a paapé ínıye suntáféna waé'mai-aai simátiména ¹² séna moórá-oraakon-aai isáaro. Kámáni-waasi némpa'-marafa'a méraawana kotísai onasamó kanaán-iyemo síya'o é'a kesí waásiya'a takáráwiyonae séna ¹³ wení kısıau-waasi siyáánkai-waasi táántaisasa tewaná óntamba kae-táémo kae-táémo'a tíména séna koméraana'a minóntánkákémbá kısıau wémaiya'a té'a tuwímbai-ontankwara'a tamáéno séna kóísasa ¹⁴ wenamááraa tíyántafesa uwánkesa kámáni-waasi kosimátiméro sé'a kentáará'á ímba takáráwiyınıye kosimátiméro sewasá kuráawe. ¹⁵ Énifo minóráákómbá káráwiyi-kısıau áméwana

kouweré téna ááémo óntambo tímakain-kwaasi táántaisasa tewaná séna tímakaunda-ontankakemba nóraumai-ontana maiyáao sisaná ¹⁶ aifa'ó ámakaiwai téna séna óraakoo símakaanda-ontankakemba kísau wémae'a moórá kae-táémo'a maiyáumne sisaná ¹⁷ óraako séna kesí kísau-waasigo kawe'á óne. Kári-tantaaka'a kawe'-úmai káráwiyaampo siyáánkai-naoraara'a káráwiyuwo sisaná ¹⁸ moórá-kisau-waasigo téna séna óraakoo símakaanda-ontankakemba kísau wémae'a siyáánkai-taemo'-ontamba maiyáumne sisaná ¹⁹ éniyo séfataase-naoraara'a káráwiyuwo sisaná ²⁰ moórá-kisau-waasigo téna séna óraakoo símakaanda-ontamba ampantafimbá mú'múmai aúpá'á makáumpo máinone. ²¹ Emá fasi'aén-kwáási éma ímbo makáanda-tantaa'a wémae úwoi wéne fí'owiti kisaufaken-tomba wénaana pó'a enáaroí inkaisé'a úwoi aúpá'á makáumpo máinone sisaná ²² óraako séna sáwí-kisau-waasigo ónda pó'a kentáfémo séndantemba aai simánkanaumne. Kentáfé sé fasi'aén-kwáási éma ímbo makáanda-tantaa'a wémae úwoi wéne fí'owiti kisaufaken-tomba wénaane sémpo ²³ kesí óntamba seyaafá'-wáásítí óntambo maráán-daumpa'o makáandarakaá tiyé'a kesí óntankwara a'wáá-ontankwara'a máúšino séna ²⁴ méraan-kwaasisafena séna maanóntámbá maiyé'a kae-táémo'-ontambo tokáiwaimba áméro sisasá ²⁵ miwí sésa ímbanifo kae-táémo'-ontamba é'a tokáiyé sewaná ²⁶ óraako séna simátimé sune. Sáwífa-tantaaka'o kawe'-úmaimo káráwisinkaaawi moórá-mora-tantaa'a tíménasa káráwisinkanaafo ímbo kawe'-úmaimo káráwisinkawifinkemba makáan-tantaa'a máéna'a ²⁷ kesí namuro-wáási kentáará'á ímbo káráwinone siyáawi tí'mae'a kempá'á tiyé'a tínkamiyasa

púwóro siyáiyé Ísu siyáiyé.

Ísu Yérúsaremufa'o kuráin-aaí.

Mátíyu 21:1-11, Mááka 11:1-11, Yóni 12:12-19

²⁸ Ísu mináái simátiména aifa'á Yérúsaremu-nao'-ampa'o kúmba ²⁹ Órífi-omapa'-ewaa'-naokai moórá Pétifasi-nao'a úwana moórá Pétáni-nao'a úwana minkáé'-náó'-ewaa'a wéna wení kísau-waasiyai kae'á máti'marena séna ³⁰ epín-dáópa'a kurékai moórá-poigon-awí'a tónki koawáneyambo waásimo ímbo ayáákainda-poi ánda awátuwekai ái'mae tekaiyó. ³¹ Moóráwigo tuwánénamo nóra óyaekaiya óyómo sínakai óraako ayáá'mae'a kónae siyé simámékaiyo súwasarai ³² kuyaná súntemba mimpóí mérowasarai koawánésarai ³³ ánda koawátúwóyana mimpóígón-afowá awánéna séna nóra sékaiya mimpóígóní ánda wéawaeyo súwasarai ³⁴ mindárai sésarai óraako ayáá'maena wínkwae simásuwesarai ³⁵ ái'maesarai

Ísumpa'a tuyasá wení kísau-waasi paákákén-únánkwátói faú'mai mimpóígón-arósáaunka'a wandaaí uwi'márówana Ísumba ayáá'mae wéguwasa ³⁶ sáwífa'-waasi mésa óraa'-waasin-iye sésa paákákén-únánkwátói faú'mai aampa'á uwi'ma'mae wéguwana minúnánkwátóiyá'a auwétamaena wéwena ³⁷ Órífi-omapaken-ampa'o kumúmba Yérúsaremu-nao'-ewaa'a kúwasa Ísumba sáwífa'-waasi arááíwa'mae wéwesa aamoí ésa fi'o-fi'on-kisau kawé-kísáú maúmba awánontafesa Maníkón-áwí'a mósá marésa óraaka'-oraaka'a sésa ³⁸ Fasi'aénkó ai'maráísana kunkáiwaimba Manikó minkáwáágómbá kawé'á wéuwankaiye. Manikó kentáásáféna séna aáno úmai méraaro wésimba póna wenáwí'a óraa'a wéiye óraaka'a suwasá ³⁹ misáwífá'-wáásifínkémbá tuwímbai áamáán-kawaa-waasi sésa óraakoo embó arááíwa'mae wénon-kwaasisafe sé aséráaro siyó suwaná ⁴⁰ Ísu séna simátíme sune. Miwí ímba aaimó senkaka maanóntánkó kentáfénawe séna aái sisinó Ísu siyáiyé.

Ísun-arumbó uwátínkarain-aai.

⁴¹ Ísu Yérúsaremu-nao'-ewaa'a wéna awánéna waási tífi'a téna séna ⁴² aáno úmáimo máéwini áwáu ímba ísámai kawé'á uráawe. Isékaa aáno úmai méraawisino. Káfé'a ímba kanaa'á wéisaawe. ⁴³ Kentí namuro-wáásí tésa kentí naaópa'a taúkúresa maramá u'mái ontafímbá agari'á tásuwesa ⁴⁴ kentí aare-iyámpóiwara'a tínkamesa kentí naambá tawísísuwanaawe. Manikó kawé'-ámpá'á métinkanæ séna tisa'á tínaaemba uwánkáamba pósa kentí namuro-wáásí tésa miyá ónááwe Ísu siyáiyé.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aai.

Mátíyu 21:12-17, Máaka 11:15-19, Yóni 2:13-22

⁴⁵ Ísu mináái simásuwena Yérúsaremu-naopa'a óraa'-amaan-daumpa'a iyéna áamáán-daumpa'o méyámbó un-kwáásí iti'mátuwena ⁴⁶ simátimena séna Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna mindá kesí naambá Manikómpá'ó inaimó sen-dámbán-iye agaimaréna siyáiyé. Énifo umén-dáúmpá'ó ontenkáamba uráawe Ísu siyáiyé.

⁴⁷ Aasiyaasí óraa'-amaan-daumpa'a Ísu simátíma'maena iyúwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé óraa'-waasiye Ísumbo tufíyan-aai suwasá ⁴⁸ úwoi-waasi sáwífa'a Ísun-aai ísámae wéiyuwasa tufuwíyan-amba ímba kanaa'á saafá uráawe.

20

Nááwawa ai'máráísawa tiyáanomo siyáan-aii.

Mátíyu 21:23-27, Mááka 11:27-33

¹ Moórá-kanaa Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iména Maníkóní ásé-aii simátimuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye ámaambo sun-kwáásiyé Yúndaa-oraal-waasiye tésa ² sésa nááwawa ai'máráísawa tiyéwa nááwampinkena maiyéwa fasi'aén-kísáú wémaeno. Simásimiyo suwana ³ Ísu séna aifa'á moórá-aii tísai ona'á simásíméro. ⁴ Ááema Yóni nombó maitínkaraiwai Maníkówá simámakaisanawa nombá maitínkarai waásiya simámakaawanawa nombá maitínkaraiyo súwasa ⁵ miwí keáímbá sésa nórasaawa sénaumno. Maníkó simámakaisana nombá maitínkaraiye senanasáámó éna nóra séra Yónin-aaisafe'a ímba érai'e siyáao síniye. ⁶ Waási simámakaawana nombá maitínkaraiye senasasáámó ésa úwoi-waasisa sínkamonaawe. Úwoi-waasi sáwífa'-waasi Yónintafesa sésa Maníkón-aiimo simásímakaiwai uráiyé wéseмба pósa óntamba maiyésa sínkamonaawe. ⁷ Ísuntafesa sésa emó sísai ónda-aaisa ímba isáúmne suwaná ⁸ Ísu séna ímbo simásimiya'a nááwampinkena maiyéra fasi'aén-kísáúmó maúnda-aii ímba simátimenaumne Ísu siyáiyé.

Ándá-aran-kisaura'o káráwiyowi-taai.

Mátíyu 21:33-46, Mááka 12:1-12

⁹ Ísu waé'mai-aii simátimena séna moóráwigo ándá-aran-kisau úmarena ayáátáaka fi'om-barafa'a koménae séna maankísáúrá'ó káráwiyaawimo é'a kesáfé'a tuwímbai-aramba wémae'a tuwímbai kembá siyúwáaro simátimena fi'om-barafa'a koméraisana ¹⁰ arambó áfumo kain-kánáá tisaná aanáfó kesí

ándá-aramba komauwó séna wení kísau-waasigomba ai'máráísana minkísáúrá'ó káráwiyowifa'a tisasá ta'óto'mai tufú'maresa ándá-aramba ímbo ámémba ai'mátuwaawana kóisana ¹¹ aanáfó moóráwigomba ai'máráísana tisasá minkísáúrá'ó káráwiyowi ta'óto'mai tufú'maresa sáwí'a uwánkesa ándá-aramba ímba ámémba ai'mátuwaawana kóisana ¹² aanáfó moóráwigomba ai'máráísana tisasá ta'óto'mai tufú'marááwana naaemá kúmísasa famétuwaawana kóisana ¹³ aanáfó séna nóra ónaumno. Kesááninko imáyáamo ámakaundawimba ai'maráanana wínasa wenáái isanááwe séna ai'maráísana tisasá ¹⁴ minkísáúrá'ó káráwiyowi awánésa keáímbá sésa aanáfón-ááninko tifo tufúwónanasa puwéna maankísáú ímba mainata kesáá maénae sésa ¹⁵ ta'óto'mai ándá-aran-kisau fakemba famétuwesa tufúwówana pukáiyé. Ísu mináái simátimena séna minkísáú-áánáfó miyá íniye. ¹⁶ Téna

kísaura'o káráwiyowi t́nkaminasa puwíyana fí'onkaa-waasi kesí kísaura'a káráwiyoro síníye Ísu súwasa mináái isésa sésa ímba miyán-oro suwaná ¹⁷ Ísu árimba tuwánéna t́sai úmai isánae séna imáyáan-oro séna Maníkón-aaí aúfáifimba maarán-áái agaimaréna séna

óntan-dambo on-kwáásí moórá-ontantafesa sáwí'a wéiye sésa maisukáawe. Ánaaemba minóntánkó áfonkaamba uráiyé

agaimaréna siyáimba minááisáfé'a imáyáan-oro. ¹⁸ Wíyamba minóntánká'á tanaambá kofésa sáwí'a ónááfo minóntánkó tufú'mai sáwí'a uwásuwainiye Ísu súwasa ¹⁹ óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sun-kwáásíyé simbá kentáásáféna siyé sésa ta'óto'mai tufuwónae sésamo umbá seyaafá'-wáásísáféna táá'a úwasa ifátukaawe.

Taakisi-ááisáfésamo áísai uráan-aaí.

Mátíyu 22:15-22, Máaka 12:13-17

²⁰ Ifátuwesa ta'ótoraiyan-kanaa káráwiyesa tuwímbai ti'marésa sésa Ísun-aimo isáán-kwaasimo ontembá té'a áísai iyana sáwí-aimo sínata ta'óto'mai kámáni-kawaagompa'a móankanaumne sésa ti'marówasa Ísumpa'a tésa ²¹ sésa óraakoo érai'-aaí wése waási táároi ímba inkaisé óraa'-waasiye úwoi-waasi táároi ímba inkaisé tirumbó faiyá'mai-aaí ímbo sénda Maníkóní aambó arááiwáén-aaí arupíse úmai simátimendasa ísaraumne. ²² Emá nóran-imayaawa óno. Kanaasááwá taakisi-óntámbá Rómu-kamanisa timénaum íntaawa timénaumno. Timéndasa Yúndaa-waasisa kentáási áamána taraisónaum íntaawa taraisónaumno. Timénaum íntaawa timénaumno suwaná ²³ Ísu miwítí imáyáa iséna séna ²⁴ moórá-ontamba maimaé máaraasimero súwasa maimaé máaraanamuwana séna nááwan-óikaana uráinkara áwí'a wéraiye súwasa Rómu-kamani-kawaagon-óikaamba isaná áwí'a wéraiye suwaná ²⁵ Rómu-kamani-kawaagonde wembá áméro. Maníkóndé Maníkómbá áméro súwasa ²⁶ mináái isówana táá'a úwasa ímba aaí siyáawe. Ísu waási túranka'a ména ímba sáwí-aaí súwasa pósa ímba aaí sésa ta'ótokaawe.

Pukémpinkembo iyáfasinaiyan-aaí.

Mátíyu 22:23-33, Máaka 12:18-27

²⁷ Ímba ta'ótórówasa Sátúsi-amaan-kawaa-waasi púwómpinkemba ímba iyáfasinanaawe sun-kwáásí pósa Ísumpa'a tésa ²⁸ sésa óraakoo naaófá'á Mósese séna moóráwigo aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáimba puwínana áfáko maimakéna awaaón-anondaa-ware'le séna iyámpói ma'ánkáíniye siyáiyé. ²⁹ Moórá-aaí isaaó. Moórá-kanaa afakaeté-afarawainonda mésa tuwaaó aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáimba

púwísana ³⁰ wenánaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiмба пúwísana ³¹ wenánaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiмба пúwísana miyá émesa afakaeté-waasi putásaawana ³² miníninkó ánaaemba pukáiyе simámesa ³³ Ísumba áisai esa sésa miyámó ombá waási puwiyampinkembo iyáfasinaiyan-kanaa minínimbá afakaeté-waasi tuwaainimbá éna nááwa mániyo suwaná ³⁴ Ísu séna marapá'ó méraan-kwaasi aaré maíyasa waái maíyasa tiyáámumba to'waaí ésa wéowe. ³⁵ Maníkó táántena séna pukémpinkemba iyáfasine'a wiyómpa'a iménaawe siyáimba minínínákwá'á wiyómpa'o iméraiyaamba aaré íмба maíyasa waái íмба maíyamba ónááwe. ³⁶ Maníkóni kísau-waasimo wiyómpa'o mésamo ímbo púwóntemba minkwáási miyá ésa íмба aneka'á puwónááwe. Pukémpinkembo iyáfasinaiyaamba Maníkóni waásin-owe. ³⁷ Waási pukémpinkembo iyáfasinaiyaamba Mósese minááisáféna agaimakáiyе. Aúfáífimba agaimaréna séna áru-taiya'a iyamó kaimbá íмба mintái káwisana mintáífinkémbá Maníkó Mósesentafena séna Maníkó úne. Enaiwá'ná Émbaramune Áisáakine Yékopune miwítí Maníkó úne siyáiyе. Maníkó minááímó siyáimba minkáúmbó-wáási é'a púwúwasa utaráambanifo ³⁸ mináái siyáimba pósa miwí úwoi méraawe. Maníkón-aúranka'a seyaafá'nánká méraawe Ísu súwasa ³⁹ amáámbo sun-kwáási sésa óraakoo kawe'-áái simásímakaane suwaná ⁴⁰ Ísun-aaigo táá'a úntafesa íмба áisai uráawe.

Maníkómó iyáfasinankaraiwai Káráisitin-aaí.

Mátíyu 22:41-46, Máaka 12:35-37

⁴¹ Íмба áisai uwaná Ísu séna Káráisiti Téfitin-andafaken-kwaasin-iyе wésefo ⁴² naaófá'á Téfiti Káráisitintafena séna kesí Fasi'aénkón-iyе siyáimba imó agaimakón-aufaiimba Téfiti agaimaréna séna kesí Fasi'aénkóntáféna Maníkó séna kesiyáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á ⁴³ mara'-ména'a ení namuro-wáási iyáákaanasa miwí tai'ánááwe

Maníkómó siyáin-aaí Téfiti siyáiyе. ⁴⁴ Miyáumai Téfiti Káráisitintafena séna kesí Fasi'aénkón-iyе siyáimbanifo nóraumaiya wemá Téfitin-andafaken-kwaasin-iyе Ísu súmba Káráisiti Téfitini Fasi'aénkó éna Téfitin-andafaken-kwaasigon-iyе.

Ámáámbo sen-kwáásítí aambá arááiwáéfomo siyáin-aaí.

Mátíyu 23:1-36, Máaka 12:38-40, Rúku 11:37-54

⁴⁵ Sáwífa'-waasi mináái isówana Ísu wení kísau-waasisafena séna ⁴⁶ amáámbo sen-kwáásítí aambá

arááiwáéfo. Minkwáásí ayáátáá-kuferai wiyésa naaópa'a afufumpa'á nówasa pósa waási tuwánésa sésa óraa'-waasin-owe wésewe. Minkwáásí ámáán-daumpa'o ombá óraa'-waasimo máépa'a imésa tanómba kaúfópa'o ombá kawé'-áémpá'á mésa kawé-tómbá wénaawe. ⁴⁷ Minkwáásí keto'-ínintí óntawara naankwará'á umémbá maésa waási suwánésa súwi'a mósá maráíwae sésa karokómbá tafísimai inái wésewe. Miyámó on-ánóndáá óraa'-umbai maénáawe Ísu siyáiyé.

21

Keto'-íninkó Manikómpá'á óntambo tukáin-aii.

Mááka 12:41-44

¹ Simátimena Ísu óraa'-amaan-daumpa'a ména tuwánómba óntambo túwón-anafeumpimba sáwifa'-ontawara'-waasi sáwifa'-ontamba túwówana ² moórá-keto'-ininko ímba óntamo makón-ininko téna kári'-ontamba kae-tóyaráámbá tuwómba Ísu awánéna ³ wení kísau-waasisafena séna érai'a simátimé súné. Minkétó'-íninkómó túwáin-ontanko seyaafá'-wáásímó túwáán-ontamba iyáákaiye. ⁴ Miwí sáwifa'-ontafinkemba tuwímbai túwáafo wemá kári'-ontafinkemba mútú'a túwáimba póna ónta-iyaimba méniye Ísu siyáiyé.

Óraa'-amaan-dambo tawisinda-aaimo siyáin-aii.

Mátíyu 24:1-2, Mááka 13:1-2

⁵ Súwasa tuwímbai óraa'-amaan-dantafesa sésa kawé'-óntánkákémbá úmakaawe. Manikómbá ámakaan-tantaa'a ko'naariri úmakaawata awánéta aamoisá úne suwaná ⁶ Ísu séna ánaaemba waási tésa awánaan-tantaa'a seyaafá tawísíuwesa seyaafá'-óntánkwárá'é tawísíuwanaawe Ísu siyáiyé.

Sáwí-kanaa tíníyemo siyáin-aii.

Mátíyu 24:3-14, Mááka 13:3-13

⁷ Ísu mináái súwasa áisai esa sésa óraakoo emó sénda nóin-kanaawa paápé ínियो. Nóin-kwaamera ínataawa séta ampáánká'á Ísumo siyáimba miyá íniyesa sénaumno suwaná ⁸ Ísu séna karo'-áái isé'a érai'e sefó káráwiyoro. Sáwifa'-waasi tésa kesúwí'a máwatesa sésa Manikómó iyáfasisinkarawai únda póna minkánaá ampáánká'á tınıye sénáawe. Miyán-áái síyawi ímba tirááiwáéro. ⁹ Tiyááwemo síyan-aii némpakena'i ewaakéná'i isáiyana ímba táá'a íno. Miyán-kánaámó tında mindá ímba seyaafá-tántáá'ó tai'áínda-waame'an-iyé. ¹⁰ Fí'o-fi'on-aempa'-waasi tiyánáawe. Moórá-kawaa-waasigomo éna moórá-kawaa-waasigoni amááraasafena iyáfasine tiyáaromo sínasa

iyáfasinesa tiyánááwe. ¹¹ Fí'ò-fi'òm-barafa'a óraa'-mari táiniye. Fí'ò-fi'òm-barafa'a aawai táiniye. Sáwífa'-waasi tí'a íniye. Wíyómpa'a fí'ò-fi'on-tantaa'a paápé ína'a awané táatafe'a ónááwe. ¹² Mintántáá'ó ímbo paápé ínasa kembiwí ta'óto'mai sáwí'a uwátinkesa ámáán-daumpa'a kawáá-wáási aafimbá maitinkesa ándáfa'a mótinkanaawe. Kentáfé'ò fasi'ámaimo méraiyantafesa ta'óto'mai óraa'-waasifa'e kámáni-kawaa-waasifa'e mótinkesa aai simátinkaiya'a ¹³ minóráá'-wáási kesáái simátimenaawe. ¹⁴ Aaimó simátínkénka'a nórán-aaiya sénaumno-ímayaa ímbo óraa'a iyana tirunkó umbai táino. ¹⁵ Minkánáá kawé'-ímáyáá timé'a aai táaka tínkáana'a síyasa kentí namuro-wáási ímbo kanaa'á kentáái taraisésa iyáákanaawe.

¹⁶ Kentinófoiye kentífá'awaawiye kentimááraawe kentí waásiye tí'maesa óraa'-waasiya'a iyésa aai simátinkaiyasa kempínkémbá tuwímbai tínkamiya'a puwónááwe. ¹⁷ Kentáfé fasi'ámaimo méraiyantafesa seyaafá'nánká tiyámba uwátinkanaawe. ¹⁸ Miyá ésa ímbo timambá tínkambai tai'ánááwe. ¹⁹ Fasi'ámaimo mé'ò é'a kawé'-úmai méranaawe Ísu siyáiyé.

Sáwí-kanaagon-aai.

Mátíyu 24:15-21, Mááka 13:14-19

²⁰ Ísu mináái simátimena séna Yérúsaremu-naopa'a namuro-wáási taúkúmaraiya sé'a seyaafá-tántáá'á tawísísuwaiyan-kanaa tiyé sénááwe. ²¹ Yúndiyaa-marafa'ò méraiyan-kwaasi omápata tuwaantantésa iyónááwe. Naaópa'ò méraiyan-kwaasi mindáópa'a tuwésa wété ónááwe. Kísaufa'ò méraiyan-kwaasi ímbo naaópa'a iyónááwe. ²² Minkánáá Maníkó sáwí-meyamba timínana Maníkón-aai aúfáífinken-aai paápé íniye. ²³ Tímúka'-inine káfé'-iyampoiwara'-inine minkánáá sáwí'a ónááwe. Maníkó maankwáásísáféna aaisambá tiyínana óraa'-umbai táiniye. ²⁴ Fí'òm-barafakewi tuwímbai paepáétamba tínkamesa tuwímbai tí'maesa fí'ò-fi'on-kwaasiti marafá'á mótinkesa fí'onkaa-waasi Yérúsaremu-naopa'a káráwiyesa sáwí'a iyana Maníkó séna kentí kanaa tai'áiyé síníye Ísu siyáiyé.

Ísumo marapá'ó kumínda-aai.

Mátíyu 24:29-35, Mááka 13:24-31

²⁵ Ísu mináái simátimena séna aafáúrá'é wíyónka'e oká'é fí'ò-fi'on-tantaa'a paápé íniye. Marapá'á fí'ò-fi'òm-barafaken-kwaasi tirunkó umbai táiniye. Uwí-nónkó óraaka'a áai wésenḡ tufántááfan-ínasa waási inkaisónááwe. ²⁶ Wíyónko tora'náára'a ínasa waási sésa nórawa'iyó sésa

tinekembá tata'á ínasa táátafesa ésa óraa'-imayaa ónááwe.
²⁷ Kemá waási úranko óraa-fasi'aenkwará sámó kainkwará'á
 ainánká kúmóna'a suwánanááwe. ²⁸ Kemó sún-da-tantaa'a
 áwáu ómbarena paápé ina'a mósá awánanááwe. Maníkó
 kawel'-ámpá'á métinkainda-kanaa kárika'o tinda pó'a
 to'mayaa é'a mósá awánaaro Ísu siyáiyé.

²⁹ Ísu mináái simátimena séna moórá naan-táigón-áwí'a
 fiki mindáwara fí'on-taiwara'a imáyáan-oro. ³⁰ Asáómó
 agaínda awáné sé'a áú'o sínda-kanaa kárika'a tíníye sénááwe.
³¹ Miyámó intembá kemó sún-da-tantaa'a ina'a awáné sé'a
 Maníkó wení waási kawáánimba kárika'a tíníye sénááwe.
³² Érai'a simátimé sune. Káfé'o méraan-kwaasi tuwímbai
 ímbo pukáiyanka'a kemó sún-da-tantaa'a paápé íníye.
³³ Wíyóne marawé tai'áínífo kesáái ímbo tai'áínda
 úwoi waé'wae'a íníye Ísu siyáiyé.

³⁴ Ísu simátimena séna kentúra'a káráwiyoro. Uwóí'o
 on-dómbá né'a kafóná mé'a marapá-tántáá'á óraa'-
 imayaa ofáínífo. Miyá'é'o é'a ímbo imáyáamo wéiyanka'a
 kumúnafainífo káráwiyoro. ³⁵ Kífo'o aumakáawanamo waígo
 ímbo imáyáa ímbó tafááfintemba fí'o-fi'om-barafaken-
 kwaasi ímbo wéisenka'a kumúnafainífo ³⁶ káráwiyoro. Inái
 símae wéiyiyana kemó sún-da-tantaa'a kempá'ó tina'o é'a
 fasi'ámai mé'a waási úranko súranka'a méranaawe Ísu
 siyáiyé.

³⁷ Minkánááfímbá aasiyaasi-kánáá Ísu óraa'-amaan-
 daumpa'a iména wenáái simátíma'mae wéiyena fenómpinka
 máapa'a kumbéna Órífi-omapa'a nó'waamba imae'mae
 úwasa ³⁸ sáwífa'-waasi aafáyáara'a ááéma Ísun-ai isánae
 sésa
 óraa'-amaan-daumpa'a imae'mae'a úmae iyáawe.

22

Yúndasi Ísuni pintaru'ó maiyáin-ai.

Mátíyu 26:1-5,14-16, Mááka 14:1-2,10-11, Yóni 11:45-53

¹ Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tiyótaimo

í-tánómbá ímbo intóráin-tantaa'wara-pereti agáún-kanaa
 kárika'a túwasa ² óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sun-
 kwáásíyé Ísumbo tufíyan-ai suwaná úwoi-waasisafena táá'a
 úwasa ímbo aforatá ta'ótoranaumne siyáawe.

³ Suwaná Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á
 kumbaimái-waasifinkemba moóráwígon-awí'a Yúndasi

moórá-awi'a Ísakerioti éna waántáwanko wenarumpimbá koména imáyáa amúwana ⁴ óraa'-amaan-kisau-waasifa'le áamáan-daka'o káráwirowifa'le wéna séna túwa'nai ona'á Ísumba ta'ótoranaawe súwasa ⁵ isésa aamoí ésa sésa miyámó inda-méyámbá óntanta aménaumne suwaná ⁶ Yúndasi ewé séna ímbo waásimo mépa'o é'a nóraumaiya Ísumba aráátíménasawa ta'ótoranaao-imayaa ómbarena úmae kuráiyé.

Tiyótaimo í-tánómbó kauráan-ai.

Mátíyu 26:17-25, Máaka 14:12-21, Yóni 13:21-30

⁷ Yúndaa-waasi ímbo intóráín-tantaa'wara-pereti agáúnkanaa túntemba tiyótaimo í-tánón-kánáá sipisípi-araa'a tufú'mai káúfúnka'a ⁸ Ísu Pítaante Yóninte'a ti'maréna séna tiyótaimo í-tánómbá kowégaufiyata komandaanó súwasarai ⁹ mindárai sésarai nááfara kogaufóyauyo suyaná ¹⁰ Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a wiyana moóráwigo nonánámó maimaé wíndawimba arááíwáékaiyo. Wemó naaúmpa'o iyíndafa'o ¹¹ naanón-afowámó mérainakai kosimámekai óraako áisai ena séna kesí kisau-waasise'a náan-aempara tiyótaimo í-tánómbá nánaumno wésiye kosimámékaiyo. ¹² Wemá afófumayaa'-nankoni óraa'-aempa'a aráátiminiye. Kúfu'o uwándáíyan-tantaa'a mimpímbá wéraiye. Seyaafá-tántáá'á to'mayaa úmarekai minká'á kausínkáakaiyo súwasarai ¹³ mindárai isésarai Yérúsaremu-naopa'a wésarai Ísumo sún-tantaa'a wérowasarai minká'á tanómba kauwánkaraaye.

Ísu wení kísau-waasi tómbó tímakain-ai.

Mátíyu 26:26-30, Máaka 14:22-26, 1 Kórinti 11:23-25

¹⁴ Tanómbó náíyan-kanaa túwasa Ísuwe wení aantá-waasiye tómbó náiyapa'a komérowana ¹⁵ Ísu simátimena séna kárika'a sí'o índa-i'a uwásinkaiyan-kanaa ímbo tiyáina'a ááema tiyótaimo í-tánómbá kembiwísé'a nánaumne-imayaa úmae iyáunda káfé'a minkánáá paápé ímbá póta nánaumne. ¹⁶ Simátíme sune. Marapá'á maantánómbá ímba aneka'á nánaumpo Maníkó wení waásimo kawáánipa'a maantánónkóni áwáuma afora'á wéraina'a nánaumne séna ¹⁷ ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna Maníkómpá súwiyo séna maimái moórá-mora úmai naaró. ¹⁸ Simátíme sune. Ándá-aran-domba ímba nánaumpo Maníkó wení waásimo kawáánipa'a mé'a aneka'á nánaumne séna ¹⁹ péréti maisoréna Maníkómpá súwiyo séna tafánkena tíména séna mindá kesún-ifo kembiwísáfé'a ísámai kesú tuwánáumne. Miyáumai kentáfé'a imáyáa é'a námae iyóro súwasa ²⁰ tómbá násúwówana ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna pérétimo tímúntemba miyáumai

ándá-aran-domba tiména séna mindá kesí naaén-iyé kesí naaemá kembiwísáféna kumínda póna Maníkó séna kesé'a kááísamai méráiwae séna mináú-áái símai kááísamakaisa'a miyáumai kentáfé'a imáyáa é'a námae iyóro.

²¹ Kembá namuro-wáásímó aráátimindawi keséta ména tómbá wénaiye. ²² Naaófá'á Maníkó séna waási úranko puwíníyemo siyáintemba pó'a púwónana namuro-wáásímó aráátimindawi sáwí-meyamba máiniye Ísu súwasa ²³ weni kísau-waasi keáímbá sésa nááwa miyá ínisanawa siyó siyáawe.

Nááwa iyáákaiyomo siyáan-ai.

²⁴ Ísuni kísau-waasi mósimesi-ai sésa kentááfínkémbá nááwa wéiyaakaiyo suwaná ²⁵ Ísu séna marapá'-óráá'-wáásísómbá iyáákamai fasi'aén-áái simáti-simati uwasá wenkóyááka-tayaaka ésa sésa kentáási óraa'-waasi kawé'a wéowe siyáawe. ²⁶ Kembiwí miyáumaimo óraa'-waasimo ontémbá ímba miyán-oro. Kempínkémbá óraa'o ménae siyawi seyaafá'-wáásítí kísau túwa'nai oro. Íyáákanaemo siyawi fi'owiti wayó'á maenááwe. ²⁷ Marapá'-wáásífínkémbá tómbó ménamo wénaiwai óraa'-waasin-ifo kúfu'o uwámíwai kári'-waasi ímbánifo kemá kentí óraako ímba miyá é'a kentí wayókóráámbá wéune.

²⁸ Miyá úna'a kembó sáwí'o uwásínkáanka kesé'a mé'a ímba siyukaawe. ²⁹ Kesifo kentáféna séna waási kawáánuwo siyáintemba kembiwísáfé'a miyán-áái simátimenaumne. ³⁰ Waási kawáámó ondará'á mé'a tómbá wéne'a kawáámó ondará'á mé'a Ísarerin-áánintomba sísamáifakemba kae'a kumbaimái-aanintonti minándáfákén-kwáási-taai isé'a tuwínkaa'a onááwe Ísu siyáiyé.

Pítaa ánaaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-ai.

Mátíyu 26:31-35, Máaka 14:27-31, Yóni 13:36-38

³¹ Ísu Sáímonimba arumbá uwánkena séna Sáímoniyo isaaó. Owái to'máímo tufimpí owanamó arú'ó marapá kúmísasamo anónka'o mósá máéntemba kawé-tántáá'á mósá maé'a sáwí-tantaa'a úwoimo wéraindasafena waántáwanko tísai úmai isánae sína'a ³² mindásafe Maníkómpá'á inai sé'a kesé'o kááísamaimo méraanda siyuwáánafo sé'a inai siyáumne. Emá siyuwé kouweré kesí waási fasi'átinkaa'o Ísu súwana ³³ Pítaa séna Fasi'aénkóo ándáfa'o áí'mae wíya'o é'a kesé'a kóyauye. Tufuwíyamo puwína'o é'a kesé'a puwóyauye Pítaa súwana ³⁴ Ísu séna Pítaao simáme sune. Káfé'a kokórigo ímbo áái siyáindara'a emá kaumbo-íká'á kentáfé sé ímbo awánáunda-waasiye sínone Ísu Pítaantafena siyáiyé.

³⁵ Ísu simásuwena wení kísau-waasisafena séna ááéma ti'maré sé'a óntambo inai-inaimó sí-únámbá ímba maé'a tón-únámbá ímba maimaé wé'a tisamai ánáamba ímba maimaé koró. Mináái ááéma sé'a ti'mákaunda moórá-tantaatafe'a aáfáán-tukáana'iyo súwasa miwí sésa ímbaniye suwaná ³⁶ Ísu séna káf'e'a óntan-unambo makáiyawi minúnámbá maimaésa koró. Tón-únámbó makáiyawi minúnámbá maimaésa koró. Paepáé'a ímbo makáiyawi miwítí paákákén-únánkwátói fi'owi timésa óntamba maiyésa paepáé'a méyánuresa koró. ³⁷ Simátíme sune. Naaófá'á Maníkón-ai aúfáífimba Áísaya agaimaréna séna

ái'maesa sáwí'a uráan-kwaasimo

mépa'a móankaraawe agaimaréna siyáimba kentáfénamo siyáimba póna paapé íníye Ísu súwasa ³⁸ wení kísau-waasi sésa Fasi'aénkóo kae-páépáé'a makáumne suwaná wemó sún-aaigoni áwáu ímba ísöntafena séna é'aniye

Ísu siyáiyé.

Ísu Kétésémánifa'a inaimó siyáin-ai.

Mátíyu 26:36-46, Mááka 14:32-42

³⁹ Ísu simátimena máápa'a kuména Órífi-omapa'a imaé'mae úntemba iyúwasa wení kísau-waasi arááiwa'maesa ⁴⁰ iyúwana Ísu simátimena séna waántáwanko tísai úmai isánae-ai kempá'á sifáínifo Maníkómpá inai seró séna ⁴¹ tiyuwéna ewaa'á wéna Maníkó óraakon-íye séna mara'á kumbéna inaiífinkémbá ⁴² séna kesifóo emó kanaán-íye sémo e maanúmbái-tántáá'ó kempá'ó tinda maisiyuwé éni fo imáyáan-ifo ení imáyáa arááiwaéno súwana ⁴³ Maníkóní kísau-waasigo wíyómpakewi paapé éna fasi'ánkowana ⁴⁴ arunkó óraa'-umbai tówana Maníkómpá'á inai fasi'ámai súwana umu'náamba naeraámbá marapá'á kumúwana ⁴⁵ inai simásuwena iyáfasinena wení kísau-waasiyaufa'a téna tatuwánómba tirunkó umbai tówasa tún-kwaigurówana ⁴⁶ tatúséna tasimátimena séna túmó wéraamba iyáfasine'a inai seró. Waántáwanko tísai úmai isánae-ai kempá'á sifáínifo Maníkómpá'á inai seró Ísu siyáiyé.

Ísumbo ta'ótokaan-ai.

Mátíyu 26:47-56, Mááka 14:43-50, Yóni 18:3-12

⁴⁷ Ísu mináái wésuwana sáwífa'-waasi wétuwana Ísuni kísau-waasi sísamajakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwígon-awi'a Yúndasi misáwífá'-wáásífimbá aifa'á téna Ísumba aaweyáámó uwánkaindasafena Ísuni ewaa'á téna ⁴⁸ aasásól'á úntafena

Ísu séna Yúndasiyo kemá waási úrankomba kesí namuro-wáásímó aráátímíndasafe aaweyáá uwásinkaane súwasa ⁴⁹ Ísuwe'lo mérowi moórá-tantaa'lo paápé índa-imayaa ésa sésa Fasi'aénkóo paepáétanta karánaumno suwaná ⁵⁰ Ísuni kísau-waasifinkemba moóráwigo paepáé'la maimaéna aifa'-ámáán-káwáágóní kísau-waasigon-áá'la fagáúsuwswana ⁵¹ Ísu étuwaaó séna minkwáásígón-ááka'la ta'ótorena áá'la kawe'á uwánkaraiye.

⁵² Kawe'á uwánkowasa óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáán-danka-kawaa-waasiye óraa'-waasiye Ísumbo ta'ótoraianesa tamérowana Ísu simátimena séna kentáfé'la umén-kwáásín-iye sé'la pó'la taánáinkwara paepáé'wara'la maimaé kembá ta'ótóranae sé'la wétewe. ⁵³ Sáwífa-kanaa óraa'-amaan-daumpa'la kesé'lo méraundara'la ímba kembá ta'ótokaawe. Káfé'la kentí kanaamá isa'á kumeukóní fasi'aémbá iyáákaisa'la kembá ta'ótórááwe Ísu siyáiyeye.

Pítaa ímba awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aaí.

Mátíyu 26:57-58,69-75, Mááka 14:53-54,66-72, Yóni 18:12-18,25-27

⁵⁴ Súwasa Ísumba ta'óto'maesa aifa'-ámáán-káwáágóní naaúmpa'la móankowana Pítaa tínaaemba nénka'lo témomba ⁵⁵ mindánkóní naamaáífa iyamá agaimarésa mérowana Pítaa miwísé mara'á tamérowana ⁵⁶ iyamó wégonka'la moórá-kisau-arasigo téna Pítaamba takarákéna séna minkwáásígó wesé'lo máiwain-iye súwana ⁵⁷ Pítaa séna ímbanifo kemá ímbo awánáúnda-waasin-iye súwana ⁵⁸ kárika'la moóráwigo Pítaamba taawánéna séna wení waásifinkewi óne súwana Pítaa séna kemá ímbaniye súwana ⁵⁹ kárika'la moóráwigo Pítaantafena óraaka séna érai'la sune. Káririfakewi éna wení kísau-waasifinkewin-iye súwana ⁶⁰ Pítaa séna emó sénda-aaí ímba isáúmne súwana kokórigó áái súwana ⁶¹ Fasi'aénkó waeréna Pítaamba awánówana Pítaa Fasi'aénkó simámakon-aaí ááka'-maréna miyá siyónka'la káfé'lo kokórigó ááimo ímbo siyáindara'la emá kaumbo-iká'á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasin-iye sínone siyónka'la mináái ááka'-maréna ⁶² máápa'la kuména áfááraumai ifi'á taráiyeye.

Ísumba karaánáá'lo ánkaraan-aaí.

Mátíyu 26:67-68, Mááka 14:65

⁶³ Pítaa ifi'á tówasa Ísunka'lo káráwirowi karaánáá'la ankésa tufuwésa ⁶⁴ aúrampa'la ampantasámbá kaátamakesa wétufuwesa sésa esáfé sé Maníkómó iyáfasisinkaraiwai

únemo séndawi ómpo kemá nááwa tufúnái simásimiyo wésesa
 65 fi'lo-fi'on-aai símai
 sáwí'a uwánkaraawe.

Ámáán-oraal-waasifa'a Ísumbo áí'mae kuráan-aai.

Mátíyu 26:59-66, Mááka 14:55-64, Yóni 18:19-24

66 Aafáúmó iyáúsunka'a Yúndaa-waasiti óraa'-waasiye
 óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé
 túwaandu urówasa Ísumba áí'maesa iyúwasa 67 sésa
 Maníkómó iyáfasinankaraiwai Káráisitiya'onai simásimiyo
 suwaná séna simátíména'ó é'a ímba kawel'-úmai isánááwe.
 68 Moórá-aaimo tísai ona'ó é'a ímba simásiménaawe. 69 Kemá
 waási úranko Maníkó fasi'aénkón-ayáánúrappa'a fasi'aén-
 áémpá'á iménaumne súwasa 70 seyaafá'nánká sésa ewá séwa
 Maníkón-ááninko úne sénó suwaná Ísu séna é'a sewé súwasa
 71 miwí sésa wesáféna sífó minááísáféta aai'fintá maenkéta
 fi'on-aaimo simánkáámba saafá únda póta ifátá tuwánáúmne
 siyáawe.

23

Ísumba Páiratimpa'o áí'mae kuráan-aai.

Mátíyu 27:1-2,11-14, Mááka 15:1-5, Yóni 18:28-38

1 Minááísáfésa misáwífá'á iyáfasinesa Ísumba áí'maesa
 Rómu-kamani-kawaagon-awi'a Páiratimpa'a wésa 2 aai
 simánkesa sésa minkwáásígó Yúndaa-waasi karo'-áái
 simátiména miwítí imáyáa símai sáwí'a éna séna Rómu-
 kamani-aifa-kawaagomba taakisi-óntámbá ímba áméro séna
 wesáféna séna Yúndaa-waasiti kawáágó é'a Maníkómó
 iyáfasisinkaraiwai úne siyáiyé suwaná 3 Páirati Ísumba áísai
 éna séna Yúndaa-waasiti kawáágówá ónó súwana Ísu séna
 é'a séne súwana 4 Páirati óraa'-amaan-kisau-waasisafenawe
 úwoi-waasisafenawe séna minkwáásígó ímba sáwí'a uráisa'a
 awánáúmne súwasa 5 óraaka sésa Káriri-aempaken-kwaasi
 tirumbá totuwéna minkákémbá Yúndiyaa-aempa'a taména
 miyá wéiyé siyáawe.

Ísumba Érotimpa'a áí'mae kuráan-aai.

6 Suwaná Páirati mináái iséna séna Káriri-
 aempakewiya'iyo súwasa 7 ewé mináémpákéwín-iye suwaná
 imáyáa éna séna Éroti mináémpákén-kawáágó káfé'a
 maanká'á Yérúsaremu-naopa'a taméraifo ai'maráanana
 wempá'á wínana wemá isáíniye Páirati simásuwena
 ai'marówasa áí'maesa Érotimpa'a kuráawe. 8 Ayáátááka'a
 Éroti Ísuntafesamo sun-áái iséna Ísumba awánaanana
 ímbo awánáúnda-kisau maína'a awánánae súwasa Ísumba

Érotimpa'a kuwaná awánéna aamoí éna ⁹ fí'o-fi'on-tantaatafena áisai úwana Ísu iséna ímba aaimó súbma úwoi mérowasa ¹⁰ óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé mésa Ísumbo simánkón-aai óraaka suwasá ¹¹ Érotiye wení i-wáásiyé Ísumba símai sáwí'a uwánkesa karaánáá'a ankésa óraa'-waasiti unáánkwátói uwánkesa áí'maesa Páiratimpa'a aneká kuráawe. ¹² Ááéma Érotiye Páiratiye aaisambó siyááyamba pósarai minkánáá kawé-úmai méroyasa Ísumba áí'maesa aneká Páiratimpa'a kuráawe.

Ísumba tufiyana puwínomo siyáin-aai.

Mátíyu 27:15-26, Máaka 15:6-15, Yóni 18:39-19:16

¹³ Kuwaná Páirati óraa'-amaan-kisau-waasiye óraa'-waasiye úwoi-waasiye táántena ¹⁴ séna minkwáásí kempá'á té'a sé'a waasiti imáyáa símai sáwí'a wéiye wésewe. Kentúranka'a áisai únana simánkáán-aaigoni áwáu ímba wérais'a awánáúmne. ¹⁵ Érotiye áisai úyamba minááígóní áwáu saafá uwááekai úyana ai'maráísasa áí'maesa kempá'á tiyáawe. Tufíyanamo puwínda-i'a ímba uráifo ¹⁶ i-wáásí senasá áwiyonku'-násúwéwa'a faú'ankanaumne súwasa ¹⁷ Yúndaa-waasi tiyótaimo í-tánón-kánáá tóso úntemba moórá-waasi táántowana Páirati minkwáásí faú'ankowana miwífá'á kúwana Páirati séna Ísumba faú'ankanae súwasa ¹⁸ seyaafá'-wáásí óraaka sésa ímbanifo tufiyana puwínifo Párápásimba faú'ankao siyáawe. ¹⁹ Ááéma tuwímbai kámáni-waasiye tiyómba moóráwígon-awi'a Párápási moóráwígomba tufúwana puwúwasa ándáfa'a ánkarowasa sésa Párápásimba faú'ankao suwaná ²⁰ Páirati Ísumba faú'ankanae-imayaa éna simátimuwasanifo ²¹ óraaka'-oraaka sésa aaraa-táiyá'á tufiyana puwíno suwaná ²² Páirati aneká'á séna nóra-sawira uráiyó. Tufíyanamo puwínda-i'a ímba uráifo i-wáásí senasá áwiyonku'-násúwéwa'a faú'ankanaumne súwasa ²³ óraaka sésa aaraa-táiyá'á tufiyana puwíno símae iyún-aaigo Páiratin-aaigomba iyáákowana ²⁴ Páirati miwí táái iséna ewé séna kemó sentembá oro séna ²⁵ moóráwígomba faú'ankena kámáni-waasi tiyómba moóráwígomba tufuwúwana puwúwasa ándáfa'o ánkarowaimba táántowaimba Páirati faú'ankena aaraa-táiyá'á tufiyana puwíniye-imayaa untáféna Ísumba i-wáásí tímakaiye.

Ísumba aaraa-táiyá'ó tufúkáan-aai.

Mátíyu 27:32-44, Máaka 15:21-32, Yóni 19:17-27

26 Timúwasa i-wáásí Ísumbo áí'mae kumbá moóráwigo Sáíríni-naopakewin-awi'a Sáimoni Yérúsaremu-nao'-ampa'a túwasa i-wáásí ta'ótoresá Ísumbo tufiyan-aaraa-tai áúwaata'ankesa sésa Ísun-ánaaemba tiyó suwaná miyá úwasa 27 sáwífa'-waasi Ísumba arááíwa'mae wéguwasa aaresómbá tirumbá uwánkesa imá siyésa ifi'á támaesa arááíwa'mae kuwaná 28 Ísu waeréna séna Yérúsaremu-naopaken-inintono. Ímba kesífi'o tembá kentí iyámpóisafe'le kesáfé-ífi'á taaró. 29 Yérúsaremu-naopa'a sáwí-kanaamo tinda age-íniné ímbo iyámpóimo matinkésamo náambo tímakaan-inine aamoí ésa iyámpóí-iyaimba pó'a inkaisé'a kónaumne sésa aamoí wéowe sénááwe. 30 Minkánáámó tinda kári'-omakowe óraa'-omakontafesawe sésa ááéma pukónáifo faiwí'mae kufaráátaao sénááwe. 31 Kemá aú-taiyaamba únda pósa sáwí'a wéuwasinkaafó kembiwí aáénkaen-taiyaamba ombá pósa óraa-sawí'a uwátinkanaawe Ísu siyáiyé.

32 Ísu súwasa kae'-wáásí sáwí'o urááyan-kwaasiwara'a tí'maesa Ísunkwara'-úmai tínkamonaé sésa tí'maesa 33 mimbárágón-áwí'a a'nónayaantapa'emo supa'á kurésa Ísumba aaraa-táiyá'á tufusésa séfasefa'-arausampa'a kae'-wáásí aaraa-táiyá'á tufúsúmarowana 34 Ísu séna kesifóo maami owíni áwáu ímba awánaresa kembá sáwí'o uwásínkáamba ímba imáyáa e sáwí-meyamba ímbo tímínda sáwí-imayaa maitiyuwaaó súwasa i-wáásí sésa wení unáánkwátói maénaé sésa ááfé tíyáananasa nááwamo iyáákaindawi máiniye sésa miyá uwasá 35 waásisomba káá'a karátuwesa mésa Yúndaa-óraa'-waasi karaánáá'a ankésa sésa fi'owí túwa'nai ena Maníkómó iyáfasinankaraiwaimo énamo éna wesáféna wenáú áwa'nai íniye suwasá 36 i-wáásiyé karaánáá'a ankésa ikamó fón-domba maimaésa wempá'á tésa sésa naao. 37 Yúndaa-waasiti kawáágómó émo e

esáfé enáúma áwa'nai uwo suwasá 38 ááéma aúfái agaimakésa sésa Yúndaa-waasiti kawáágón-iyé sésa agaimái Ísun-a'nónká-táiyá'á mósá makáawe.

39 Mósá márówana sáwí'o uyan-kwáásímó tufúsúmaroyan-kwaasigoraí moóráwigo Ísumba karaánáá'a ankéna séna Maníkómó iyáfasinankaraiwaimo émo e enáú áwa'nai e kenkáíwará'á súwa'nai uwo súwana 40 moóráwigo séna ímba miyá siyó. Maníkón-áairoimo inkaiséra miyá ímba sésino. Wembó sáwí-meyambo áméntemba kenkáíwará'á miyá wéowe. 41 Wemá ímba sáwí'o uráiwaimba

sáwí-meyamba wéamefo kerái sáwí'o uráuyawinkai sáwí-meyamba uwásínkááwe séna ⁴² Ísuntafena séna Ísuwo eni waásimo kawáá indará'á ken-ímáyááwárá'á uwo súwana ⁴³ Ísu séna érai'a simáme sune. Káfé'a kesé'a kawé'-mápá'á iméínone Ísu siyáiyé.

Ísumo pukáin-aai.

Mátíyu 27:45-56, Mááka 15:33-41, Yóni 19:28-30

⁴⁴ Súwana wááwái seyaafá'-áémpá'á túnkwéna aafáúmó taenónka'a túnkúmba ⁴⁵ óraa'-amaan-daumpa'a ampanta-óntámó úmakomba tafááténa kaesé uwágúwana póna Maníkómpá'ó iyíyan-amba wi'marówana ⁴⁶ Ísu óraaka séna kesifóo kesimambá enayáámpimba to'maráúmne simásuwena puwúwana ⁴⁷ i-wáásítí kawáágó Ísumo puwúmba awánéna Maníkón-áwí'a mósá maréna séna érai'a arupíse-waasin-iye súwasa ⁴⁸ sáwífa'-waasi koawánanaumne sésa túwaandu urón-kwaasi Ísumo puwúmba awánésa tirunkó umbái tówasa miwítí naaópa'a wété uwasá ⁴⁹ Ísuwe'o nún-kwaasiye Káríri-aemapakemba Ísumba arááiwa'maesa Yérúsaremufa'o tiyón-inine nénka'a tamésa seyaafá-tántáá'á awánaraawe.

Ísumbo utaráan-aai.

Mátíyu 27:57-61, Mááka 15:42-47, Yóni 19:38-42

⁵⁰⁻⁵¹ Awánowana moóráwigon-awi'a Yósepi Yúndiyaa-marafa'a Árimátíyaa-naopakewi kawé'-wáásí arupíse úmaimo mérowi Maníkó wení waási kawááníniye séna amu'maréna póna Ísumbo tufuwónae sun-kwáásí tááisafena ímba ewé siyáiwai wemá ⁵² Páiratimpa'a téna Ísun-áuma utánáifo simiyó súwana ewé súwana ⁵³ Ísun-áuma aaraa-táiyákémbá tamaimái aú-ampantafimba asááúmaena maimaéna waásimo aúsámakon-ontan-aifimba mámarena waási ímbo makón-aifimba mámarena ⁵⁴ tómbó fáká'maimo to'mayaa un-kánáá Yúndaa-waasi saagon-kánáá káríka'a tíne úntafesa Ísumba utámarowasa ⁵⁵ Kárírifakembo Ísumbo arááiwa'mae tiyón-inimba Yósepimba arááiwa'mae tésa Ísumbo utámárómbe taawánésa ⁵⁶ tauwerésa áúra'a máa'ankanae sésa asaa-wiyúm-básáwémbá to'mayaa unká'á saagon-kánáá túwana ámáámbo sunten-úmai úwoi méraawe.

24

Ísu pukáimpinkembo iyáfasinkain-aai.

Mátíyu 28:1-10, Mááka 16:1-8, Yóni 20:1-10

1 Saagon-kánáá úwoi mérowana tai'ówasa aafáúmó iyáúsunka'a áúra'a máa'ankanae sésa asaa-wiyúm-básáwémbá to'mayaa úmakom-basawemba maimaésa Ísumbo utámaropa'a wésa 2 awánomba óraa'-ontamba óikakemba é'a fawátukowasa awánésa 3 minóntán-aifa'o iyumba Fasi'aénkó Ísun-áúma ímba wérowasa awánésa 4 óraa'-imayaa ésa awánomba kae'-wáásiyái tугáyaagayaamo ún-unankwatoi urésarai ewaa'á méroyasa tuwánésa 5-6 táatafesa ésa kifaiyowasarai sésarai púwisa'o máánkaraan-ontan-aifimba ímba méraifo iyáfasinena kóuraifo ímba maampímbá ayaafái oro. Wemá Káririfa'a úwoimo méronka'a simátímakain-aai imáyáan-oro. 7 Maará siyáíye. Kembá waási úrankomba sáwi-waasi timíyasa sínkamiya'a puwé'a kaumbo-kánáá maisuwé'a iyáfasinanaumne siyáíye suyasá 8 isésa simátímakain-aai tááka'a marésa 9 minóntán-aima tuwésa wésa Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba moóra kumbaimái-waasiye fí'on-kwaasiye mináái kosimátimesa 10 minínímbá moóra Mágátáraa-naopaken-ininkon-awi'a Máriyaa úwana moóra araamáó Yémisin-anówa úwana moóra Yóána úwasa miwísé'o méron-inimba Ísuni aantá-waasi mináái kosimátímúwasa 11 isésa sésa úwoi karo'-áái sewe simásuwesa úwoi mérowananifo 12 Pítáa iyáfasinena awaantanténa utámakon-ontan-aifimba kogifaena awánómba ampantasámbó kará'umae máutamankon-ampanta aantemba wérowana awánéna kouweréna mindásafena óraa'-imayaa uráíye.

Éméyási-nao'-ampa'a Ísumbo awánaraayan-aai.

Mááka 16:12-13

13 Minkánáá Ísuni waásifinkemba kae'nárai Éméyási-naopa'a kóyae siyááye. Mindáópa Yérúsaremufa'a ayáátáákakaamba wérowasarai Éméyási-naopa'a kóyae sésarai Yérúsaremufa'a tuwésarai aampa'á wéwesarai 14 Ísumbo éwiyon-aai símaesarai wéguyana 15 Ísu ewaa'á téna minkáé'náraise'a kúwasarai 16 awánoyana Maníkó túramba kumeu'á uwátinkowasarai ímba awiyéraseraamba uyaná 17 Ísu séna nóin-aaiya aampa'á símae wégoyo súwasarai minká'á komésarai tirunkó sáwí'a úwasarai 18 moóráwígon-awi'a Kíríyópási séna káfé-kanaa Yérúsaremu-naopa'a tóso ésa paapé uráin-tantaa'a awánaraafo eyáá ina awánaraano áisai ena súwana 19 Ísu séna nóina'iyo súwasarai mindárai sésarai Ísu Násaretifakewintafekai súye. Maníkón-aai siyáíwai Maníkón-aúranka'a fasi'aén-kísáú maéna fasi'aén-áái simásímísata ísaraumne. 20 Kentáási

óraa'-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye Ísumba tufuwíyanesa Rómu-kamani-waasigomba áméwana ewé sisasá aaraa-táiyá'á tufúwówana pukáiyé. ²¹ Kesáá Ísareri-waasisa séta kentáásí kawáá-i'a éna Rómu-kamani-waasi iyáákainiye siyáundasa tufúwówana pukáiyé. Moórá-aaiwara'a wéraiye. Tufúwówana pukáimba kaumbo-kánáá maisukáiyé. ²² Tuwímbai-inimbo simásímén-aaisa saátáfeta úne. Káfé'-aafayaara'a ááéma utaráapa'o kombá ²³ wenáú ímba wéraisasa koawánésa kouweré tésa sésa wiyómpakendarai tuwánáúnasaraí sésaraí pukáimpinkemba iyáfasinkaiye séye tasewatá ²⁴ kentááfínkémbá tuwímbai utámakaapa koawánaawana minínimbó sentembá miyá éna ímba wéraisasa awánaawe suyaná ²⁵ Ísu séna sawí-imayaawara'a óye. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaawi agaimarésa siyáan-aaisafekai ímba ááéma érai'e séye. ²⁶ Maníkó iyáfasinankaraiwaimba áí'o índá-i'a uwánkaiyambanifo sámó kain-áémpá'á iméiniye miyámbiyan-aai Maníkó siyáiyé. ²⁷ Maníkón-aai aúfáífinkemba wentáfésa siyáan-aai goni áwáu simátímakaiye. Mináái Mósese agaimaréna siyáin-aaiwara minkákémbá Maníkón-aaimo siyón-kwaasi agaimarésa siyáan-aaiwara'a simátímakaiye.

²⁸ Simátimuwasaraí kuyan-dáókoni ewaa'á kuyaná Ísu kóyáákuwasaraí ²⁹ mindárai ta'ótoresaraí óraaka sésaraí kumeupá nó'waamban-ifo kesékai méraao suyaná mindáraise'a naaúmpa'a iména ³⁰ tómbá náíyanesa uwaná tómbá maisoréna Maníkómpá súwi séna tafámbai tímúwasaraí ³¹ awánésaraí Ísumba awiyérase uyaná áwiyokuwasaraí ³² sésaraí aampa'ó túyanamo Maníkón-aai aúfáífinkemba simásímisanaraí sirunkó óraa'-aamoin-iye siyááye.

³³ Mináái simásuwesaraí iyáfasinesaraí kouwerésaraí Yérúsaremu-naopa'o tuyambá Ísuni kisu-waasi sísamaifakemba moórá kumbaimái-waasiye fi'on-kwaasiye túwaandu urómba tuwánoyasa ³⁴ miwí sésa érai'a Fasi'aénkó pukáimpinkemba iyáfasinena Sáimonimpa'a paápé isaná awánaraiye suwasarái ³⁵ mindárai aampa'ó kuyan-áái simátimesaraí sésaraí tómbá tafámbai símisakai Fasi'aénkómbá awiyérase uráuye siyááye.

*Ísuni waási wembó awánaraan-aai.
Mátíyu 28:16-20, Máaka 16:14-18, Yóni 20:19-23*

³⁶ Mináái suyaná Ísu paápé éna miwítí afufumpimbá ména aáno úmai méraaro súwasa ³⁷ inkaisésa waántá sewé

sésa táátafesa uwaná ³⁸ Ísu séna ímba táá'a íno. Ímba kae'-ímáyáámó iyamba ³⁹ siyáánarumpin-afiye sísamaifin-afiye awáné'a kentáfé'a wén-iyé seró. Waántá-waasi ama'wará ayáántánkwará'a ímba wéraifo kembá úwoi wéraifo suwáné'a sine'a ta'lotóráaro ⁴⁰ Ísu simásuwena ayáánarumpin-afiye sísamaifin-afiye aráátimuwasa ⁴¹ óraa'-aamoi ésa táátafesa ésa óraa'-imayaa uwaná waántán-iyé sefó séna Ísu náíyan-tomba makáao tísai ena súwasa ⁴² agaimakóm-bofaa'a ámúwana ⁴³ maimái túranka'a naráiyé.

⁴⁴ Násuwena simátimena séna kesé'lo úwoimo maéwándara'a maará siyáumne. Kentáféna Mósese agaimaréna siyáin-aaiye Maníkón-aaimo siyón-kwaasi agaimaréna siyáan-aaiye imá agaimaréna siyáan-aaiye érai'a paápé íniye simátímakaumne. ⁴⁵ Maníkón-aai aúfáífinkemba kawé'-úmimo isáiyantafena miwítí imáyáa kawé'á uwátinkaraiye. ⁴⁶ Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkómó iyáfasinankaraiwaimba áí'lo índa-i'a uwánkaiyana puwíndanifo kaumbo-kánáa maisuwéna iyáfasinainasa ⁴⁷ wení fasi'aénkwará'á mésa aifa'á Yérúsaremu-naopa'a simátimesa minkákémbá fi'lo-fi'om-barafaken-kwaasi mósimatim-besimatim-esa sésa kentí sáwi-imayaa tuwé'a Maníkómpá tíyana kentí sáwi-imayaa maitiyuwáiniye agaimaréna siyáiyé. ⁴⁸ Awánaan-aai simátíma'mae koró. ⁴⁹ Kesifo óraaka'a séna tíméndawimba ai'maráanana kembiwísé'a kumbéiniye. Yérúsaremu-naopa'a méraiñana kempímbá kumbéna wiyómpake-fasi'aemba timína'a awánaan-aai simátíma'mae koró Ísu siyáiyé.

Manikó Ísumba aiyówanamo iyáin-aai.

Máaka 16:19-20, Aantá-waasi 1:9-12

⁵⁰ Simásuwena Ísu tí'maena Yérúsaremu'fa'a tuwéna Pétáni-nao'-ewaa'a koména ayáántamba aasumí'a uwátinkaraiye. ⁵¹ Uwátinkowana Maníkó aiyówana wiyómpa'a iyúwasa ⁵² Ísun-imayaa ésa áwí'a mósá maréna tirunkó óraa'-aamoi úwasa kouweréna Yérúsaremu-naopa'a tésa ⁵³ aasiyaasi-kánáa óraa'-amaan-daumpa'a iyésa Maníkón-áwí'a mósá makáawe.

Rúku kemó súnda-aai tai'áiyé.

Yóni

Ísu wíyómpa'a iyówana kaumbo-wáái-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna Yóni Ísun-*aai* agaimakái. Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwigon-awi'a Yóni séna Ísun-*aaisafesa érai'e síwae séna maarán-áái* agaimakáiyé. Maníkón-*ímáyáámá aráátimindawi marapá'á ma'ánkaraimba wemá Ísun-iyé. Yóni séna wemá Maníkón-aaigon-iyé siyái. Ísu Maníkón-ááninko sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba awásiyukaiwain-iyé síyantafena Ísu kawé-kísáú ímbo awánaron-kísau maiyái. Tuwímbai wenááisafesa érai'e sésa wení aampa'á arááiwáéwasa tuwímbai karo'é sésa símai sáwí'a uwánkaraawe. Ísu Maníkómpá'ó iyíyan-amba éna éraikoni áwáuma éna maé'mae'o iyawini áwáuman-iyé-aaisafesa érai'e sewí Ísu aúí'a úmai maé'mae'a íyani'a wéuwatinkaiye. Aúí'a úmai maé'mae'o wéowini áwáuma ísáaro. Miyán-áái Yóni agaimakáiyé.*

¹ Áwáura'a maramá ímbo wéronka'a Maníkóní imáyáama aráátímíwaima wenáwí'a Maníkón-*aaigon-iyé. Maníkón-aaigo aasiyaasí ména Maníkóe ména wemá Maníkó póna* ² áwáura'a Maníkón-*aaigo Maníkóe ména* ³ seyaafá-tántáá'á úmarowana Maníkó imáyáa amúwana seyaafá-tántáá'á minkánáa paapé uráin-tantaa'a úmakaiye.

⁴ Maníkón-*aaigo waásimo maé'mae'o iyawini áwáuman-iyé. Miyáumai wemá waásifimba sáma kátinkena* ⁵ kumeu'ó in-áémpá'á sáma kaisaná kumeu'ó í-tántáákómá sámo kain-tántáákómbá ímba iyáákena kumeu'á uwánkaraíye. ⁶ Moóráwigon-awi'a Yóni mérowana Maníkó ai'maréna ⁷ sámo kain-áái maimaé seyaafá'-wáásifá'á winasá mináái isésa sésa érai'a Ísu Káráisitima waási sáma kátinkáiwain-iyé síwae súwana ⁸ Yóni wemá ímba sámo kátinkáíwai póna sámo kátinkaindawin-*aai maimaéna kuráiyé.* ⁹ Maníkón-*aaigoma seyaafá'-wáásifímbá sáma kátinkáíwain-iyé. Yóni simátímakonka'a Maníkón-aaigo marapá'-wáásifímbá kumpaapé uráiyé.*

¹⁰ Maníkón-*aaigo maramá úmakena marapá'á kumbérowasa marapá'-wáásí wení áwáuma ímba kawé-úmai awánaraawe.* ¹¹ Wenamáapa'a kumbérowasa wenamááraa ímba aaweyáá uwánkówasa ¹² tuwímbai aaweyáá uwánkesa wenááisafesa timankúnkúmba ésa

Maníkómpákémbá kunkáiyé suwaná póna miwísáféna séna Maníkóní iyámpóisomban-owe siyáiyé. ¹³ Waási kentí imáyáfinkeni'a úmai wématinkaafó Maníkóní iyámpói ímba miyáumai Maníkóní iyámpóiyaaani'a wéowe. Maníkó wení imáyáfinkembo uwátinkáimba póna Maníkóní iyámpóiyaaani'a wéowe.

¹⁴ Maníkón-aaigo waási úkéna marapá'á ména kentááfímbá mérowata awánaraumne, Farumó í-tántáá'wará arupísemo í-tántáá'wará'á wempímbá sáwífa'a wéron-kwaasi póna sámó kainkwará'-wáásí úwata awánaraumne. Afowámá ááninkomba kímborawigomba póna sámá amúwana misáwará'á mérowata awánaraumne.

¹⁵ Yóni wentáféna seyaafá'-wáásí simátimena séna kembá ímbo masínkaronka'a kesínaaembo tındawi wenónkáámbá paápé uréna ména póna kembá iyáákaraiye siyáunda-aaí minkwáásísáfé'a siyáumne siyáiyé.

¹⁶ Farumó í-tántáá'á wempímbá sáwífa'o wérarwai póna kentáá kawé'á wéuwasinakamaena wéwiye. ¹⁷ Naaófá'á Maníkó Mósesemba ai'maréna séna kesí áamáamba simátimiyo siyéna ánaaemba Ísu Káráisitimba ai'maréna séna farumó í-tántáá'é arupísemo í-tántáá'é mütimiyo siyáiyé. ¹⁸ Naaófá'-naofa'e káfé'e marapá'-wáásí Maníkón-ane'á ímba awánaraambanifo kímborawigo ááninkoma wesé'á ména mimbórái'a úmai ména póna kentáá wéaraasimiye.

*Yóni nombó maitínkaraiwain-aaí.
Mátíyu 3:1-12, Mááka 1:7-9, Rúku 3:15-17*

¹⁹ Yérúsaremu-naopakemba Yúndaa-kawaa-waasi áamáán-kisau-waasiye Rífáin-andafaken-kwaasiye ti'márówasa Yónimpa'a tésa áisai esa sésa emá nááwa'ono suwaná ²⁰ Yóni ímba umémpa'a tuwómba afora'á séna Maníkómó iyáfasinankarawai Káráisiti ímba kemá úne súwasa ²¹ sésa emá nááwa'o. Íráiyaa naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaiwaiya'ono suwaná Yóni séna ímbaniye súwasa miwí sésa naaófá'á Maníkó séna kesáái simátimindawi Móseseraan-kwaasi ai'maráanana kumíníyemo siyáimba wemá ewá'ónó suwaná Yóni séna ímbaniye súwasa ²² miwí sésa nááwa'ono simásimiyo. Simásímínda-aaí si'mákaawisa kosimátimeno suwaná ²³ Yóni simátimena séna Maníkón-aaí simátímakowin-awi'a Áísáya naaófá'á agaimaréna séna máásai-marafa'a moóráwigo ména aemáiyakemba séna Fasi'aénkóní aambá wi'ankáiyamba wení aambá arupíse íyana minámpá'á wíno

siyáimba mindá kemá úne Yóni súwasa ²⁴ taálsai-un-kwaasifinkemba tuwímbai áamáan-kawaa-waasi miwí ²⁵ Yónimba áisai esa sésa emó sémo Maníkómó iyáfasinankaiwai ímba kemá úne. Ímba kemá Íráiyaa úne. Maníkón-aaimo simátimindawi Móseseraan-kwaasi ímba kemá úne. Emó siyáandanifo nóintafewa nombá wémaitinkaano suwaná ²⁶ Yóni séna kemá non-aantemba wémaitinkaunana kentí afufumpimbó moóráwigomo méraimba ímba wéawanaamba póna ²⁷ ánaaembo kesínaaenka'o tındawi wemó aaimó sindara'o kemó sendá sáwí'an-iyé. Wení kísauwo wémaundasafe'a kemá úwoi-waasi úne Yóni siyáiyé. ²⁸ Yóndani-nonkoni menáipá'á Pétáni-naopa'a Yóni nombá wémaitinkowasa áisai uwaná Yóni mináái simátímakaiye.

Ísun-aaí Yóni simátímakain-aaí.

²⁹ Simátimena aafáyáaraamba Ísumo túmba Yóni awánéna simátimena séna kentí sáwí-imayaasafesa ísámai sipisípi-araa'o tufú'maimo Maníkómbó ámentemba wétin-kwaasi seyaafá'-wáásítí sáwí-imayaasafena ísámai maitiyuwáindasafena póna puwíníye. Mindásafena Maníkó ai'maráísana kúmimba póna puwíníye. ³⁰ Kembá ímbo masínkarónka'a kesínaaembo tındawi wendónkáámbá ména kembá iyáákaraiyemo siyáunda-aaí minkwáásísáfé'a siyáumne. ³¹ Maníkómó iyáfasinankaiwain-aaí isé'a nááwantafesawa séo siyáunda isa'á nombá wémaitinkaunda pósa Ísareri-waasi wembá

kawe'-úmai awánánááwe Yóni siyáiyé.

³²⁻³⁴ Yóni awánaron-aaí simátimena séna Maníkómó iyáfasinankaraiwaintafe'a sé'a nááwa'iyomo siyáunda wiyómpakemba Maníkóní ámútanko mááufu'-numagoraamba úmaena wenane'á kumbéraisala awáné'a sááka'a makáunda póna Maníkó si'mákaiwai séna nombá wémaitinkenana kesí ámútanko moórá-waasigon-ane'á kumbaína emá awané sé Ufaen-ámútánkó tirumpimbá óraa'o uwátinkaindawin-iyé siyáin-aaí sááka'o makáundara'a póna miyámó

imbá awané'a simátime'a sune. Wemá Maníkón-ááninkon-iyé Yóni siyáiyé.

Énduruwe Pítaae'a Ísumbo arááiwakaayan-aaí.

³⁵ Simátimena aafáyáaraamba Yóniye wení kísau-waasiyáiyé méresa ³⁶ Ísumo kúmba awánésa uwaná Yóni séna minkwáásí Maníkó ai'mákain-kwaasi póna seyaafá'-wáásítí sáwí-imayaasafena ísámai puwíníye. Kentí sáwí-imayaasafesa ísámai sipisípi-araa'o tufú'maimo

Maníkómbó ámentemba seyaafá¹-wáásítí sáwí-imayaasafena ísámai puwíniye súwasarai ³⁷ mindárai ísésarai Ísun-ánaaemba aráái¹wáúyana ³⁸ Ísu faé¹mai métuwanena séna nóintafekaiya¹oyo súwasarai miwí tááifinkemba sésarai Raapaiyo nááfara méraano waé¹mai sésarai óraakoo nááfara méraano suyaná ³⁹ Ísu séna taawánaakaiyo súwasarai wesé¹a kuyambá mindáúmpá¹á koméresa aafáúmó taenónka¹a koméraawe.

⁴⁰ Yónimo siyáin-*aai* iséna Ísumbo aráái¹wakon-kwaasi moóráwígon-*awi*'a Énduru wemá Sáímoni Pítaan-áfáko ⁴¹ aifa¹á awaaó ayaafái úmai awánéna séna Maníkómó iyáfasinankaraiwai Mésíyaa méraisa¹a awánaraumne siyáíye. Mésíyaa¹awe-*awi*'a waé¹mai Kíríki-waasi-taifinkemba Káráísitiye sembá mináwíkóní áwáuma Maníkómó iyáfasinankaraiwain-*iyé* wésewe. ⁴² Sáímonimba áí¹maena Ísumpa¹'a tuyaná Ísu awánéna séna Yónin-ááninko óne. Enáwí¹'a Sáímoniye. Moórá-*awi*'a Pítaawe simánkaumne Ísu siyáíye. Miwí tááifinkemba Pítaawemo sembá óraa¹-ontankowe wésewe.

*Fírípiye Nátániyeriye Ísumbo aráái¹wakaayan-*aai*.*

⁴³ Aafáyáaraamba Ísu séna Káríri-*aempa*'a kónae séna Fírípimba ayaafái úmai awánéna séna kembá siráái¹wauwo siyáíye. ⁴⁴ Wemá Pétésáitafakemba Éndurunte Pítaanteti naaópaken-kwaasin-*iyé*. ⁴⁵ Fírípi Nátániyerimba ayaafái éna séna Mósesé Maníkón-*aai* aúfáífimba agaimarówasa Maníkón-*aai* simátímakowiye aúfáífimba agaimarésamo siyáan-kwaasigonta awánaraumne. Wemá Násareti-naopakemba Yósepin-ááninkon-*awi*'a Ísun-*iyé* súwana ⁴⁶ Nátániyeri séna kesáámó súndasa Násareti-naopakemba ímba kawé¹-wáásín-*iyé* wésune súwana Fírípi séna taawánaao súwasarai ⁴⁷ kuyambá Ísu Nátániyerimba awánéna séna maandá érai¹'a Ísareri-waasigo éna ímbo karo¹-ímáyáámó wéráiwai wétiye súwana ⁴⁸ Nátániyeri áísai ena séna nóra úmaiya kesí imáyáa suwánéwa sénó súwana Ísu séna Fírípi ímbo áántarainka¹'a ení naaópa¹'a piyái-áwáura¹'a méraana¹'a kesí imáyáafinkemba awánaraumne súwana ⁴⁹ Nátániyeri séna óraakoo emá Maníkón-ááninko e Ísareri-waasi kentáásí kawáágó óne súwana ⁵⁰ Ísu séna piyái-áwáura¹'a méraana¹'a kesí imáyáafinkemba awánaraumne súndasafe kentáfé sé érai¹'e Maníkón-ááninko óne wésene. Ení naaópa¹'a méraana¹'a imáyáafinkembo awánaraundasafe sénda po mintántáákómbó iyáákainda-tantaa¹'a ánaaemba awánáínone. ⁵¹ Érai¹'a simátíme¹'a sune. Wíyómpa¹'a

kampúaran-tawaai tuwínkaa'a ínasa wíyómpakemba waási úranko kumpaapé uráundawifa'a wíyómpaken-kisau-waasi iyé-kunke íya'a tuwánánááwe Ísu siyáíye.

2

Ísu non-úramba wáini-nombo waé'makain-aai.

¹ Aúnkáraamba Káriri-aempa'a Kéna-naopa'a túwaandu urésa aaré wéto'waai-esa Ísun-anówa komérowasa ² Ísune wení kísau-waasiye táántowasa komérowasa ³ ándá-aran-domba nowaná tai'ówana Ísun-anówa Ísuntafena séna ándá-aran-domba tai'áíye súwana ⁴ Ísu séna kesí kísausafe ímba simásimiyo. Seyaafá'nánká'ó kesí áwáumo suwánáíyan-kanaa ímba tiyáíye súwana ⁵ Ísun-anówa kísau-waasisafena séna simátimindantemban-oro siyáíye. ⁶ Yúndaa-waasi tiyáámbo non-kwíyúmba mindásafena afa'móráe óraa-sawema wérowana ⁷ Ísu kísau-waasisafena séna misáwéfímbá nombá fatímai ówitaaro súwasa fatímai ówitamarowana ⁸ Ísu séna tuwímbai-nomba umaé'a tónká'ó káráwiyaiwaimba mááméro súwasa miyá uwaná ⁹ mindómbá ándá-aran-domba urówana tónká'ó káráwiyowi néna séna nááfaken-dona'iyomo súmba kísau-waasi Ísun-aai isésa awánaraawe. Nááfaken-dona'iyó séna aaremó maún-kwaasigomba áántowana túwana séna ¹⁰ seyaafá'-wáási aifa'á kawe'-ándá-arán-dómbá tíméwasa násúwááwasa úwoi-anda-aran-domba wétimewe. Emá ímba miyá óndarakemba ánaaemba kawe'-ándá-arán-dómbá wésimene siyáíye. ¹¹ Káriri-aempa'a Kéna-naopa'a Ísu minkísáú-wáámé'á úmba wení fasi'aémbá aráátimuwasa wení kísau-waasi awánésa timankúnkúmba ésa sésa Maníkómpákémbá kunkáíye siyáawe. ¹² Minkákémbá Ísuwe anówawe mináfáráwáínóndaawe wení kísau-waasiye miyáumai-waasi Kápaneamu-naopa'a káríka'a kumbéaraawe.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aai.

Mátíyu 21:12-13, Máaka 11:15-19, Rúku 19:45-46

¹³ Naaófá'ó Maníkó Yúndaa-waasi tiyótaimo í-tánón-kánáá tóso ún-kanaama ampáámbá wéunka'a Ísu Yérúsaremu-naopa'a wéna ¹⁴ óraa'-amaan-daumpa'a iyúmba mifá'á waásisomba mésa Maníkómbó amíyantafesa purumakawé sipisípiye mááufu'-numawe wémeyambaresa áamáán-dankoni óntamba wémeyanesa mérowana Ísu tuwánéna ¹⁵ ándásamba ufántuwena mindásamba purumakawé sipisípiye tusú uwásuwena áamáán-dankoni óntambo méyámbárón-kwaasiti taaremá tawísíuwena ¹⁶ mááufu'-numamo méyámbárón-kwaasisafena séna maimaé'a kóro. Kesifoní naaúmpa'a

ímba maaketí márém̄ba maimaé'la kóro Ísu súwasa ¹⁷ wení kísau-waasi awánésa sésa naaófá'á Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna Manikóo ení naambá sáwí'a ofó sé'la óraa'-imayaa wéune agaimaréna siyónka'a pósa mináái wení kísau-waasi tááka'a makáawe.

¹⁸ Yúndaa-kawaa-waasi Ísuntafesa sésa nóin-kwaamera inatááwá awánéta séta Maníkó fasi'aembá ámakaintafema óraa'-amaan-daumpa'a miyá ónesa sénaumne suwaná ¹⁹ Ísu séna maanámaán-dámbá tawísíuwewa'la kaumbo-kánáará'á úmaranaumne súwasa ²⁰ sésa maanámaán-dámbá ayáátááka'a 46 aatai maisuwésa úmakaan-damba isamá emá sé kaumbo-kánáá úmaranaumne wésene sumbánifo ²¹ mindá amáán-dantafenamo siyáimba wení áusafena siyáíye. ²² Ánaaemba pukáimpinkemba Maníkó Ísumba iyáfasinankonka'a wení kísau-waasi mináái tááka'a marésa sésa Ísu siyáin-aaí érai'-aaí siyáimbaniye sésa Maníkón-aaí aúfáífinken-aaí érai'-aain-íye siyáawe.

²³ Naaófá'ó Maníkómó Yúndaa-waasi tíyótaimo

í-tánón-kánáará'á Yérúsaremufa'la Ísu fi'o-fi'on-kisau kawé-kísáú maúwasa waásisomba awánésa Ísuntafesa sésa érai'a Maníkómpákémbá kunkáíye sumbánifo ²⁴ Ísu waási tirumpimbá awánéna séna mináái kentáfesa ímba tirumpinkémbá wésefo tuwesarái kembá uwásinkanaawe séna ²⁵ waási ímba simámun-aaífinkenban-ifo wemá waási tirumpimbá awánarontafena Ísu mináái siyáíye.

3

Níkótímási Ísumbo áísai uráin-aaí.

¹ Moóráwigo amáán-kawaa-waasi Yúndaa-waasiti kawáágón-áwí'la Níkótímási ² moóra-no'waamba Ísumpa'la téna séna óraakoó Maníkón-aaí simásímíndasafena embá ai'maráísama taméeraanata awánaraumne. Maníkómó embó fasi'aembó ímbo ámakainkaka fi'o-fi'on-kawé-kisau ímba kanaa'á maésino súwana ³ Ísu séna érai'a simáme'la sune. Ímbo aneka'ó aúraan-úmaimo matinkáíyawimo ésa Maníkóní nombara ímba maenááwe súwana ⁴ Níkótímási séna óraa'la uwáguraafó nóraumaiya

aúí'la ónaao séna tinóisai tirumpimbá ímba aneká komáiyasa matinkánááwe súwana ⁵⁻⁶ Ísu séna érai'la simáme'la sune. Waásimo matinkáámba mindá waásin-fo Maníkóní amútankomo uwátínkáimba mindá Maníkóní amútankowara'la aúí'la wéowe. Ímbo nonkwára' Maníkóní amútankowara'lo aúraani'o úmaimo méraiyaní'o uwátínkááwi Maníkómó kawáánipa'la ímba méranaawe. ⁷ Aneka'á aúraan-úmai matinkáíníyemo sún-da-aaisafena ímba

áá'a íno. ⁸ Maarán-áái imáyáan-uwo. Fiyúndágo wení imáyáafinkemba wéwisasa ane'á ímba wéawanesa sésa nááfakena nááfara wéwiyo wésewe. Miyámó intembá Maníkóní ámútanko miyaráán-úmai waási wéuwatinkaiye súwana ⁹ Nikótímási séna nóra énwawa miyá íniyo súwana ¹⁰ Ísu séna Ísareri-waasifimba aái wésimatimendawi óndanifo mináái ímba isááne. ¹¹ Érai'a simáme'a sune. Kesáámó awánaraunda-tantaa'e ísaraunda-tantaatafeta wésimatimunda isa'á ímba wéisaawe. ¹² Miyá wéon-tantaa'e marapá'ó wéon-tantaatafe'o wésimamunda ímba érai'e séndanifo wíyómpaken-tantaatafe'o simáméndamo e nóra séwa érai'e sínono. ¹³ Ímba wíyómpa'a iyésa kunkáafo keyáá wíyómpakemba kunké'a kumpaapé uráundawi wíyómpaken-tantaa'a kanaa'á aráátimune. ¹⁴ Naaófá'á Mósese óntamba iyaankafayaambá úmai taaiya'ó mósá marówasa puwónaesamo un-kwáásí awánésa ímba pukáawe. Miyámó uráintemba kembá waási úranko kumpaapé uráundawimba sinkambai aaraa-táiyá'á mósá maráiyamba pósa ¹⁵ kesááisafesamo timankúnkúmbo iyawimo ésa aúí'a úmai aasiyaasí maé'mae'a ónááwe Ísu siyáiyé.

¹⁶ Maníkó marapá'ó méraan-kwaasisafena áfááraumai arun taféna éna póna wenáánimba kímborawigomba ai'marówana kunkáimba pósa wenááisafesamo timankúnkúmbo iyawi waásimo méraawini áwáuma Maníkóní némpa'a ímba maé'mae'a ónááfo wení ewaa'á aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ¹⁷ Marapá'-wáásí aaifimbá maitinkaaó séna Maníkó ááninkomba ímba ai'marówana kunkáifo marapá'-wáásí sáwí-imayaafimbo méraawi kuntí'mai kawé'-ámpá'á métinkao séna Maníkó ááninkomba ai'marówana kunkáiyé. ¹⁸ Maníkó ááninkon-aaisafesa timankúnkúmbo iyawi ímba aaifimbá maitinkáínifo ímbo timankúnkúmbo iyawi é'a aaifimbá maitínkaraiye. Maníkóní kímboraaaninkon-aaisafesa ímbo timankúnkúmbo wéiyawisafena é'a aaifimbá maitínkaraiye. ¹⁹ Sámó kátínkáíwai marapá'á kunkáimbanifo waási sáwí'a wéesa pósa kumeu'ó

in-áémpátáfésa imáyáa ésa sámó kátínkáíwaifa'o ímbo tentáféna aaifimbá maitinkáíníye. ²⁰ Sáwí'o wéowi sámó kátínkáíwaintafesa ímba wétinkaisasa kesí kísau paapé ifo sésa ímba sámó kátínkáíwaifa'a tawémaewe. Sáwí'o owí miyá wéofó ²¹ arupísemo owí sámó kátínkáíwaifa'a taméraamba pósa Maníkómó sintembó ombá wétuwanaawe.

²² Minkákémbá Yúndiyaa-aempa'a Ísuwe wení

kísau-waasiye komésa nombá wémaitinkowana ²³⁻²⁴ minkánáará'á Yónimba ándáfa'a ímba máánkaronka'a Ínóni-aempa'a Sérími-naokoni ewaa'-nónaumpa'a Yóni ména sáwífa'-nomba wéropa'a mérowasa waásisomba tóso uwaná Yóni nombá wémaitinkowasa ²⁵ Yónini kísau-waasisonte moórá Yúndaa-waasigo-iyaise mésa nombó maitínkón-aaisafesa wesimán-kwesiman-esa ²⁶ Yónini kísau-waasisomba wembá tasimámesa sésa óraakoo Yóndani-nonkoni menáipá'ó esé'lo máíwaimba wenáwí'lo mósá maráándawimba wemá nombá wémaitinkaisasa sáwífa'-waasi wétoso owe suwaná ²⁷ Yóni séna Maníkómó tímísašamo ombá mindá miwínén-iyé. ²⁸ Kemó siyáunda Maníkómó iyáfasinankaraiwai ímba kemá úmpo si'marówa'a wení aifa'á tiyáumnemo siyáunda-ai ísaraawe. ²⁹ Maarán-áái imáyáan-oro. Aú-ininkomo awaaikómpá'ó tisanamá awaaikó amááraasombo aamoimó onten-úmai Ísumpa'a tewa'á aamoí wéune. ³⁰ Wemá óraa'-waasi ímbá póna wenáwíko iyáákainifo kemá kári'-waasi únda póna kesúwíko kumíníye Yóni siyáíye.

³¹ Wíyómpakewi seyaafá'nánká iyáákaraiye. Maankákén-kwáásí marapá'-wáásí pósa marapá'ó wéon-tantaatafesa wésefo wíyómpaken-kwaasi iyáákarain-kwaasi póna ³² awánarain-tantaq ísarain-tantaatafena sisasá ímba isáámbanifo ³³ wenááisafesa érai'e sewí sésa Maníkó érai'-aaigoni áwáun-iyé sisasá tuwánésa sésa Maníkó érai'-aaigoni áwáun-iyé wésewe. ³⁴ Maníkó ai'mákaiwaimba wení ámútamba ámakaimba póna Maníkón-ai wésisasa minááisáfésamo érai'emo sewí sésa Maníkó érai'-aaigoni áwáun-iyé wésewe. ³⁵ Maníkó afowámá éna ááninkomba arumbá aména séna seyaafá-tántáá'á kawáánúmai káráwiyuwo siyáíye. ³⁶ Ááninkon-aaisafesamo tímankúnkumbo ésamo wesé'lo kááisamaimo méraiyaui aúí'a úmai maé'mae'a ónááfo wenááimo ímbo ísámaimo kawe'ó iyawi ímba aúí'a úmai mérewana Maníkóni áyánko miwísé'a aasiyaasi waé'wae'a isasá méraawe.

4

Sámériyaafaken-ininkon-ai.

¹⁻³ Yóni nombó maitínkáín-kwaasi Ísumo maitínkáíwai kóyáákaraiye. Énifo Ísu ímba maitínkaraifo wení kísau-waasi maitínkaraawe. Yónimo maitínkáín-kwaasi Ísumo maitínkáimba kóyáákamai-waasi maitínkáín-ai amáán-kawaa-waasimo ísón-ai Ísu iséna Yúndiyaa-aempa'a

tuwéna aneka'á Káriri-aempa'a kónae séna ⁴ Sámériyaa-ampa'a kónae séna ⁵ kúmba Sámériyaa-aempa'a Sáíkaa-naopa'a naaófá'ó Yékopumo ááninko Yósepimbo ámakombarama ewaa'á wéron-daopa'a kúmba ⁶ Yékopu nombó uwínenamo u'makóm-bai'a wérowana aampa'á kúwana Ísumba awesaraí úwana mimbáiká'á wááwái komérowasa ⁷⁻⁸ wení kísau-waasi tómbá méyánónae sésa naaópa'a kuwaná Sámériyaa-ininko nombá uwínena túwana Ísu séna nombá usimiyó súwana ⁹ minínínkó séna emá Yúndaa-waasi ómpo kemá Sámériyaa-inimba úmpo ímba nombá usimiyó siyó siyáiyé. Yúndaa-waasiye Sámériyaa-waasiye ímba moórá-anafinkemba wénaafo ímba nombá usimiyó siyó súwana ¹⁰ Ísu séna Maníkómó kanaán-úmáimo amíndatantaa'a ímba awánaraane. Nombá usimiyómó súnda-waasigosi áwáuma ímba suwánáánda-waasi úne. Kesí áwáumo suwánáándawiyaantasi aasiyaasimó maé'mae'o on-dómbá simiyó séna'a amúsino súwana ¹¹ minínínkó séna maandómbá káúnkáúmpá'ó kunkwérimba náán-anafina aasiyaasimó maé'mae'o on-dómbá uwínono. ¹² Kentáá síwá'nágo Yékopu maandóm-báí'á u'maréna wení sipisípiye wení akúnté'o tímakaimba isasá maandómbá wénaawe. Kemó súnda emá tímínda-nonko Yékopumo tímakain-donkomba ímba iyáákainiye wésune súwana ¹³ Ísu séna maandómbó wénaiyawimo éna aneka'á nontáféna tinkáínifo ¹⁴ kemó tíménda-nombo náiyawimo éna ímba aneka'á nontáféna tinkáíníye. Kemó tíménda-nombo náiyawimo éna tirumpimbá nonaumpinkémbó iyáúsenamo intenkáámbá ínasa pósa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe súwana ¹⁵ minínínkó séna emó sénda-nomba símína'a naananá nontáféna ímba sinkáína'a ímba maampinkémbá tauwóno súwana ¹⁶ Ísu séna enawaaikómbá koáántamae tiyó súwana ¹⁷ séna kesuwaai'íyaimba úne súwana Ísu séna emá érai'a séndamanifo ¹⁸ séfataase-wamba maiyé miwísé'o maénda isamá káfé'o minkwáásígóe'o emó méraanda ímba enawaai'á isamá pó érai'-aai simásimene súwana ¹⁹ minínínkó séna kemó imáyáamo únda Maníkón-aai simátimendawi óne. ²⁰ Sámériyaa-waasi kentáá síwá'ná sésa maanómáká'á Maníkón-ímáyáá mósá máraaro siyáawa'a kembiwí Yúndaa-waasi sé'a Yérúsaremu-naopa'a Maníkón-ímáyáá mósá máraaro wésewe súwana ²¹ Ísu séna kemó sendamá érai'e siyó. Moórá-kanaamo tinda ímba maanómáká'wará Yérúsaremu-naopa'wara'-aantembanifo seyaafá'-náópá'wará'á kesifon-ímáyáá mósá maránááwe. ²² Kembiwí Sámériyaa-waasi wen-ímáyáá máraámbanifo

wení áwáuma ímba awánare'a wéowe. Yúndaa-waasisa wen-ímáyáá mósá maréta wení áwáusa awánaraumne. Maníkó séna moóráwigo sáwí'lo úmaimo méraampinkemba kawel-ámpá'á métinkanæ síndawi Yúndaa-waasifinkemba paapé íniye siyáiyé. ²³ Kesifo séna ken-ímáyáámó mósá maráiyamba ímba tóikakemba sé'a érai'a tirumpinkémbá ken-ímáyáá mósá maráaro siyáimba miyáumai moórá-kanaa wétisasamo érai'lo kesifon-ímáyáámó mósá wémaraiyawí tirumpinkémbá arupise úmai kesifon-ímáyáá mósá maránááwe. ²⁴ Maníkómbá áuma ímba wéraisana ámútanko méraisasa pósa ímba túrantamba ane'á wéawanaafo miyaráán-úmai Maníkón-ímáyáámó mósá maráámbo ombá wení ámútanko túwa'nai isasá tirumpinkémbá wen-ímáyáá mósá maráaro súwana ²⁵ minínínkó séna Maníkómó iyáfasinankaraiwai Káráisitiyemo sewí kumíniye. Kumíndara'a seyaafá-tántáátáféna simátiminiye sewa'á ísaraumne súwana ²⁶ Ísu séna minááímó séndawi maandá kemá úne Ísu siyáiyé.

²⁷ Ísu mináái wésuwasa wení kísau-waasi kouwerésa Ísumo Sámériyaa-ininkontafenamo súmba Yúndaa-waasiti namuro-ínínkóntáféna wésuwana póna táá'a úwasa tirumpin-ímáyáá ésa minínínkóntáféna nóintafenawa wéankaisanawa iyó-imayaa ésa Ísuntafesa nóra sénawa minínínkóe'a wésiyo-imayaa ésa ímba taáísai uwaná ²⁸ minínínkó wení sawe-kúrámá tuwéna naaópa'a wéna simátimena séna ²⁹ seyaafá'ó uráunda-tantaa'a wépaape in-kwaasi méraiye. Maníkómó iyáfasinankaiwaiya'iyó taawánaaro súwasa ³⁰ naaópa'a tuwéna Ísumpa'a tumbá ³¹ Ísuni kísau-waasi Ísuntafesa sésa óraakoo tómbá naaó suwaná ³² Ísu séna kemá ímbo awánaan-tomba makáumne súwasa ³³ wení kísau-waasi keáímbá sésa nááwa tómbá maimaénawa máamakaiyo suwaná ³⁴ Ísu séna tóntáfénamo tááimo taintembá si'mákaiwain-ai isé'a wení kísau maimaé wéwe'a tai'áandasafena wésinkaiye. ³⁵ Kísau'fa'a wérain-tontafe'a éiyain-kwiyomba kóinana áfuma káinata fáká'mai túwaandu ónaumne wésefo kemá sune. Awánaaro. Káfé'a maankánáá tómbó áfumo kaintembá miyaráán-úmai waásisomba tí'mai Maníkómpá'á túwaandu ónááwe. ³⁶⁻³⁷ Waásisombo tí'mai Maníkómpá'ó túwaandu uwátinkaiyan-kwaasimo ésa miwí kawel-méyámbá maíyasa Maníkómpá'ó tíyan-kwaasi aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe sune. Tuwímbai kísau úmaraiyasa fí'owi fakaránááwe wésewe. Miyáumai kísau iyawiwara'e fakaráiyawiwara'e aamoí ónááwe. ³⁸ Fí'owi kísau úmakaamba isa'á kemá tí'maráúna'a fí'owiti kísaufaken-tomba wéfakaraawe Ísu waé'mai-ai simátimakaiye.

³⁹ Énifo minínínkó séna seyaafá'ó uráunda-tantaa'a paápé uráiyé siyáin-aai isésa pósa Sámériyaa-waasi mindáópakenkwaasi Ísuntafesa sésa érai'a Maníkómó iyáfasinankaraiwain-iyé sésa ⁴⁰ Ísumpa'a tésa sésa kentáásí naaópa'a taméraao suwaná Ísu kae-kánáá koména ⁴¹ aai simátimuwasa isésa sáwí'waasiwara'a sésa érai'a sáwí'ó úmaimo méraundafinkenta kawé'-ámpátáámó mésinkaindawin-iyé sésa ⁴² minínínkómbá simámesa sésa ímba enááisafeta aantembanifo wenááimo isaraundasafeta séta marapá'wáásí sáwí'ó úmaimo méraundafinkemba kawé'-ámpátá mésinkaindawin-iyé siyáawe.

Ísu moórá-iyampoimo asófankarain-aai.

⁴³ Ísu kae'-nó'wáámbá waéna mindáópa'a tuwéna Káríri-aempa'a kónae séna wéna ⁴⁴ séna Maníkón-aai simátimíwain-awí'a wenamááraa ímba mósá máráafo fí'on-daopakenkwaasi wenáwí'a mósá wémaraawe súwana ⁴⁵ miyáumai Káríri-aempa'a kúwasa mináémpákén-kwáásí aamoí uwánkaraawe. Ááema tíyótaimo í-tánón-kánáará'á miwí Yérúsaremu-naopa'a komésa Ísumo kisaumo maiyáimba awánaraamba pósa aamoí uwánkaraawe.

⁴⁶ Aamoí uwánkówana Ísu Káríri-aempa'a wénena Kéna-naopa'a non-úranko ándá-aran-dombo úkáin-daopa'ó kúmba kámáni-waasi Kápaneamu-naopaken-kwaasigo ááninkomba áí'a wéuwana ⁴⁷ Ísu Yúndiyaa-aempakemba Káríri-aempa'a tiyáin-aai iséna Ísumpa'a téna séna kesááninko puwíndasafena wéisa'a úmpo kesí naaópa'a kuré koasófankainono súwana ⁴⁸ Ísu séna ímbo fí'ó-fí'on-kisau-waame'ó awáné'ó é'a

ímba kesááisafe'a timankúnkúmba ónááwe súwana ⁴⁹ óraakoo kesáánimba puwíndasafena wéimba minúwóiyáán-úmai tiyó súwana ⁵⁰ Ísu séna enáánimba asófawifo waaó súwana Ísun-aaisafena érai'e séna kúmba ⁵¹ aampa'á kúmba wení kisau-waasi tésa sésa enáánimba áí'a é'ánkaraiye suwaná ⁵² tísai ena séna kesáánimba nóin-kanaarara áí'a é'ánkaraiyo súwasa miwí sésa fénáimba wááwái áúiyamo kaimbá é'ánkaraiye suwaná ⁵³ afowámá imáyáa éna séna minkánáá enáánimba asófawiyemo siyáimba érai'a siyáiyé súwasa wení akúmpákén-kwáásí seyaafá'á Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uráawe. ⁵⁴ Yúndiyaa-aempakemba Káríri-aempa'a koména moóráma kawé-kísáúwáámé'á uréna minká'á miníyámpóigómbá asófankowasa wení akúmbá timankúnkúmba uráawe.

5

Nonkwaaúmpá'á Ísu moóráwigombo asófankarain-ai.

¹ Ánaaemba Yúndaa-waasi áamántafesa tanómba kaumakónka'a Ísu Yérúsaremu-naopa'a kurái. ² Yérúsaremu-naokoni óntan-kusaifa'a ontamá wéromba áwí'a sipisípigoni ontamá miwání ewaa'á nonkwaaúnkón-áwí'a Pétésita-nonkwaaumba wérowana ³ mindónkón-áwáifa'a wááunamba séfataase-namba wérowasa mindáúmpátá tí'o únkwaasisomba tuwímbai túgafitan-kwaasisone tíyayaambo kararón-kwaasisone mésa nonkómó úwaaúwamo índa amu'makówana ⁴ moórá-mora-kanaa wiyómpakewi nonpímbá kumúwana nonkó úwaaúwa úwana aifa'ó nonpímbó kumúwaimba áí'a é'ánkaraiye. ⁵ Tí'o únkwaasisompimba moóráwigo ména ayáátááka'a 38 aatai áí'a únkwaasi mérowana ⁶ Ísu awánéna ayáátááka'a áí'a wéiye-imayaa éna áísai ena séna embá asófendasafena wéankaiyo súwana ⁷ we séna nonkómó úwaaúwamo índara'o sí'maenamo nonpímbó sinkáíndawi ímba méraiye. Kemá kumónae'o úndanifo moóráwigo kembá kúwáákana nonpímbá aifa'á kúmísana kesí'a úwoi wéraiye súwana ⁸ Ísu séna iyáfasinaao. Ení tuwaai'á maimaé waaó súwana ⁹ minúwóiyáán-úmai áí'a é'ankowana wení tuwaai'á maimaéna kuráiye.

Yúndaa-waasi áamáán-aaimo ísón-kanaara'a miyá úwasa ¹⁰ Yúndaa-kawaa-waasi asófankón-kwaasisafesa sésa káfé'a saagaan-kánáá isa ení tuwaai'á maimaé wégonda aaraamá makáawe suwaná ¹¹ we séna asófasinkaraiwai séna ení tuwaai'á maimaé waaó siyáiyé súwasa ¹² miwí áísai esa sésa ení tuwaai'á maimaé waaómó siyáiyé nááwa'iyó suwaná ¹³ sáwífa'-waasifimba Ísu áwiyokuwana póna asófankowi séna áwí'a ímbo isáúnda-waasin-iyé siyáiyé.

¹⁴ Simásuwena ánaaemba óraa'-amaan-daumpa'a iyúwana Ísu ayaafái úmai awánéna séna áí'a é'ánkaraimba po sáwiyamba sínkáífo sé sáwí-imayaa aneka'á ímba uwó súwana ¹⁵ iséna Yúndaa-kawaa-waasi kosimátimena séna asófasinkaraiwai Ísun-iyé súwasa ¹⁶ Yúndaa-waasi áamáán-aaimo ísón-kanaara'a Ísu asófankarontafesa Yúndaa-kawaa-waasi Ísumba sáwí'a uwánkámae iyúwana ¹⁷ Ísu séna kesifo aasiyaasi-kánáá kísau wémaimba pó'a miyaráán-úmai kísau maénaumne súwasa ¹⁸ saagon-kánáará'á asófankarontafenawara Maníkó kesifomán-iyemo siyóntafenawara'a pósa Yúndaa-kawaa-waasi sésa tufuwónae símasima'a umbá Maníkó kesifomán-iyemo

siyónten-úmai Maníkóe kesé'a mimbórái'a úmai mérauye
siyóntafesa Yúndaa-kawaa-waasi sésa tufuwónae siyáawe.

Afowán-ááimo Ísumo siyáin-ai.

¹⁹ Suwaná Ísu simátimena séna érai'a simátime'a sune. Ááninko pó'a ímba kesí imáyáafinkemba únda kesifomó imbá awáné'a miyá wéune. Kesifomó intembá ááninko wéune.
²⁰ Kesifo ááninkomba arumbá siména seyaafá-tántáá'ó wéimba wéaraasimiye. Íyáákainda-kisaumo aráásimina'a minkísáú máéna'a táátafe'a ónááwe. ²¹ Kesifomá pukáampinkembo iyáfasintinkaintemba ááninko kesí imáyáafinkemba iyáfasintinkanae'a wéune. ²² Kesifo séna ímba aafimbá maitinkánaumpo aafimbó maitinkáinda-kisau kesááninkomba ámakaumne siyáiyé. ²³ Aafimbó maitínkáanda-kisau símakaimba pósa kesifon-áwí'o mósá márántemba ááninko súwí'a mósá maránááwe. Kesúwí'o ímbo mósá maráiyawimo ésa kesifo si'mákaiwain-awi'wara'a ímba mósá maránááwe.

²⁴ Érai'a simátime'a sune. Kesááimo isésamo érai'a ai'mákaiwai Maníkómá iyémó siyawi é'a áwáuma ómbaresa aúí'a úmai maé'mae'a owe. Waási méraawini áwáuma Maníkóní némpa'o maé'ómbanifo Maníkóní ewaa'á taméraamba pó'a ímba aafimbá maitinkánaumne. ²⁵ Érai'a simátime'a sune. Moórá-kanaa tínsa pukáiyán-kwaasi Maníkón-ááninko-saai isánááwe. Isáiyawi iyáfasinesa maé'mae'a ónááwe. ²⁶ Kesifomá waásimo méraawini áwáun-iyé. Fasi'aémbá siména séna miyámó úndantemba waásimo méraawini áwáuma óne siyáiyé. ²⁷ Kemá wiyómpakemba waási úranko kumpaapé uráundawi únana póna kesifo kentáféna séna aafimbó maitinkénda-kisau amúne siyáiyé. ²⁸ Minááisáféna ímba táá'a íno. Moórá-kanaamo tinda utaráan-kwaasi seyaafá'á kesáái isésa ²⁹ utarémpinkemba iyáfasinanaawe. Kawe'ó uréwimo iyáfasinesa aúí'a úmai maé'mae'a ónááfo sáwí'o uréwimo iyáfasinaiya'a aafimbá maitinkánaumne. Minááisáféna ímba táá'a íno Ísu siyáiyé.

Ísu wení áwáumo siyáin-ai.

³⁰ Ísu simátimena séna ímba kesí imáyáafinkemba wéumpo si'mákaiwai simásímakaintemba miyá wéune. Ímba kesí imáyáafinkembo ondasáfé'a arupíse úmai aafimbá maitinkánaumpo kesifo simásímakainten-úmai aafimbá maitinkánaumne. ³¹ Kemó kesáfé'o súndaraka karo'é sewaisinó. ³² Moóráwigowara'o kentáfénamo simbá érai'a wésiye. ³³ Kembiwí tuwímbai ti'márówasa Yóni nombó maitínkáiwaimba koáisai uwaná Yóni kentáféna

séna érai'-waasin-iyé. Kosimátíméro siyáiyé. ³⁴ Kesí áwáumo síyantafe'a ímba óraa'-imayaa úndanifo Yóni kentáfénamo siyáin-aisafe'a érai'e síya'a sáwí'ó úmáimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkanae-imayaa wée'a mináái simátimune. ³⁵ Ómbó aampa'ó kúra'mae konten-úmai Yóni kentí aampa'ó kúratinkowa'a kárika'a aamoí uráawe. ³⁶ Moórá-tantaako Yóni kentáféna siyáin-aaigomba iyáákaraiye. Kesifomó simásímakain-kisau wémaunana minkísáúgó kesí áwáuma wépaape-iyé. Kesifomó siménamo si'mákain-kisau wémaunasa kesí áwáuma wéawanaawe. Mintántáákó Yóni kentáfénamo siyáin-aaigomba iyáákaraiye. ³⁷ Kesifo si'mákaiwai wewará'á kentáféna simbánifo wenáái ísámai ímba kawé'á é'a wenané'á ímba awánaraawe. ³⁸ Si'marówa'ó kunkáundasafe'a ímba timankúnkúmba ombá póna Maníkón-aaí ímba tirumpimbá wéraiye. ³⁹ Kembiwí sé'a aúí'a úmai maé'mae'a ónaumne sé'a Maníkón-aaí aúfáifimba toráumai awána-awana wéowe. Mináúfáifimbá kesí áwáuma agaimarówa'anifo ímba kawé'-úmai ísaraawe. ⁴⁰ Kawé'ó úmáimo isé'ó kempá'ó tenkakaa aúí'a úmai maé'mae'a owaisinó.

⁴¹ Waási kesúwí'a óraa'a uwásinkanaawe-imayaa ímba wéune. ⁴² Maníkómbó ímbo tirumbó áménka'a wétuwanaumne. ⁴³ Kesifomá simásímakaintafe'a kunkáundanifo ímba kawé'á wéuwasinkaawe. Énifo moóráwigombo kesifomó ímbo simámakaindawimo tína'ó é'a kawé'á uwánkanaawe. ⁴⁴ Kembiwí sé'a waási kentáá súwí'a óraa'a uwásinkanaawe sé'a pó'a kesáái ímba érai'e wésewe. Maníkómá kentáá súwí'a óraa'a uwásinkainiye senkakaa kentáfé'a érai'e sewaisinó. ⁴⁵ Kesifon-aúranka'a ímba aaifimbá maitinkánaumpo Mósesé naaófá'ó amáán-aaímo agaimakáiwai aaifimbá maitinkáiniye. Mósesé súwa'nai iyémó sewímó éna wemá aaifimbá maitinkáiniye. ⁴⁶ Mósesé kesáái agaimakáimba pó'a Mósesen-aisafe'ó timankúnkúmba onkakaa kesááisafe'a timankúnkúmba owisinó. ⁴⁷ Mósesemo agaimakáin-aisafe'a ímba érai'e sembá pó'a kesááisafe'a ímba érai'e sewé Ísu siyáiyé.

6

Ísu sáwífa'-waasi tómbó tímakain-aaí.

Mátíyu 14:13-21, Máaka 6:30-44, Rúku 9:10-17

¹⁻⁴ Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tiyótáimo

í-tánón-kánáá ampáámbá úwana Kárirí-waaunkoni menáipá'á Ísu nompín-táómpimba wéna minkwaaúnkóni moórá-awí'a Táipíriyasi nompá'á kúmba tí'ó ún-kwaasisomba asófatinowasa awánésa pósa wenánaaemba arááíwáúwasa Ísuwe wení kísau-waasiye nompín-táómpinkemba marapá'á

kumésa omápa'a imérowasa ⁵⁻⁶ sáwífa'-waasi Ísumpa'a iyúwana tuwánéna imáyáa éna séna ánaaemba miyá ónaumpo aifa'á Fírípimba áisai úmai isánae séna áisai ena séna nááfakena tómbá méyámba'maiya tíménara nánaao súwana ⁷ Fírípi séna sáwífa'-ontankakemba 200 kinaaraken-tomba méyámba'maisa timúnasasa naawaisinó súwana ⁸ moórá-kisau-waasigo Sáimoni Pítaan-áfákon-awí'a Énduru ⁹ séna moórá-iyampoigo séfataase-tonkwara kae'-mófáá'wará'á makáifo sáwífa'-waasi méraawe súwana ¹⁰ Ísu wení kísau-waasisafena séna mara'á méraaro simátíméro súwasa simátímúwasa mara'á mérowana minkwáásísómbá sáwífa'a 5,000 waaima mérowana ¹¹ Ísu mintómbá maisoréna Maníkóntáféna súwiyo simásuwena tómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa miwí tímúwana tómbó nontenkáán-úmai mófáá'a miyáumai nowaná tímú'a fówasa miwítí imáyáagomo úni'a uwaná ¹² wení kísau-waasisafena séna mintón-ayai ímba úwoifa'a túwáaro súwasa ¹³ séfataase-tompinkemba nésamo túwón-ayaisomba sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampimba fáítuwana ówitowasa ¹⁴ Ísumo úmba awánésa sésa Maníkón-aaimo simátímíwai íntaamo awánáúnda-waame'a isatá awánáúmne sésa amu'maráúndawin-iyé sésa ¹⁵ kentáásí kawáá-íta íniyemo sumbá Ísu miwí tirumpimbó un-ímáyáá iséna ímba miyá ónaunasa sewé séna tiyuwéna omápa'a iyáiyé.

Ísu non-afófora'o kuráin-aaí.

Mátíyu 14:22-23, Máaka 6:45-52

¹⁶ Ísu omápa'a imérowasa fenómpinka'a wení kísau-waasi nonkwaaúnkóní áwáifa'a kumésa ¹⁷ Kápaneamufa'a kónae sésa nompín-táómpimba iyátesa kuwaná Ísu ímba túwana nó'waamba fénkúwana ¹⁸ óraa-fiyunda toréna nonkó tufántááfan-úwasa ¹⁹ taántámbá nombá tuwintámaesa ayáátáaka'a kuwaná Ísu non-afófora'a maréna nompín-táónkoni ewaa'á túwasa awánésa táátafesa uwaná ²⁰ Ísu séna kemá úmpo ímba táátafe oro. Aáno'a méraaro súwasa ²¹ aamoí ésa sésa nompín-táómpimba iyátaao suwaná minúwóiyáámbá nompín-táónko nonáwáifa'a kúpa'a kuráiyé.

Ísumba ayaafái uráan-aaí.

²² Aafáyáama menáipá'ó koméron-kwaasi sésa fénáimba nompín-táómba kimbora wéraisana Ísu ímba mimpímbá wisasá wení kísau-waasi miwí aantemba kuráafo Ísu nááfara méraiyo siyáawe. ²³ Tuwímbai-waasi nompín-táómpimba Táipíriyasifakemba tóso ésa fénáínkaambo Ísumo Maníkóntáfénamo súwiyo súwasamo waásisombo

tómbó néwiyopa'a tésa ²⁴ Ísuwe wení kísau-waasiye ímba mérontafesa

tiyaafái ónae sésa mindómpín-táómpimba iyátesa Kápaneamufa'a kuráawe.

Ísu maé'mae'o íyan-tomba únemo siyáin-aii.

²⁵ Kápaneamu-naopa'o kumbá Ísumba awánésa sésa kesí óraakoo emá nóin-kanaawa maafá'á tiyáano suwaná ²⁶ Ísu séna ísáaro. Ímba kawé!-wáámé'ó aráátimundasafe'a wésiyaafai-ofo tómbó naráantafe'a wésiyaafai-owe. ²⁷ Tómbó ímbo aasiyaasimó waé'wae'o índa-tontafe'o é'a ímba kísau maé'a waásimo aasiyaasimó maé'mae'o íyan-tontafe'o é'a kísau máero. Mintómbó tíménda kemá waási úranko mintómbá tíménaumne. Maníkó kesifomá kentáféna séna aamoí uwánkaumne. Kesí kísau mauwó simbá pó'a mintómbá tíménaumne súwasa ²⁸ áisai esa sésa nóraumaisaawa Maníkóní kísau maénaumno suwaná ²⁹ Ísu séna kentáfé'o sé'o érai'a Maníkó ai'mákaisana kunkáiwai iyémó sembá mindá Maníkóní kísau maé'a sewé súwasa ³⁰ nóran-kwaamera'ini ímbo awánáúnda-waame'o inatáámó éta awánéta séta érai'a Maníkó embá ai'maráisama kunkáandawi ónesa sénaumne. Nóin-kisau-waamera' inono sésa ³¹ kentáa síwá'ná máasai-marafa'a mésa wiyómpaken-tonkon-awi'a máána-tomba né'ómbanifo emó uráandawimo éna ímba mindá iyáákaraiye. Naaófá'á Maníkón-aii aúfáifimba agaimaréna séna wiyómpaken-tomba tímúwasa naráawe agaimaréna siyáiyé suwaná ³² Ísu séna ísáaro. Mósesemo tímakain-tomba ímba wiyómpaken-tomban-ifo kesifomá wiyómpaken-tomba kawetómbá wétimiye. ³³ Wiyómpakembo marapá'ó kunkáiwai wemá Maníkómó tímín-tomban-iyé. Wentáfé'o wée'a maé'mae'a ónááwe súwasa ³⁴ miwí sésa sénda-tomba aasiyaasi-kánáá simiyó suwaná ³⁵ Ísu séna kemá aasiyaasi maé'mae'o íyan-tomba úne. Kempá'ó wétiyawi ímba tááima táiniye. Kenká'ó timankúnkúmbo wéiyawi ímba nontáféna tinkáiniye. ³⁶ É'a simátímakaumne. Kesí kísau-waame'a awánaambanifo kesááisafe'a ímba érai'e sésa ímba kenká'á timankúnkúmbo wéowe. ³⁷ Énifo kesifomó símín-kwaasimo é'a kempá'á ténááwe. Kempá'ó tían-kwaasisafe'o é'a ímba kóro sénaumne. ³⁸ Kesí imáyáamo arááiwáéndasafe'a wiyómpakemba ímba kunkáumpo si'mákaiwaini imáyáamo arááiwáéndasafe'a kunkáumne. ³⁹ Si'mákaiwai simásimena séna amúnda-waasi sáwí-ampa'a arááiwáéfo sé kawáánuwo. Ánaaen-kanaa pukémpinkemba iyáfasintinkaano. ⁴⁰ Kesifomá simásimena séna kesááninkoo embá awánésa sésa Maníkón-ááninkoman-iyemo siyawi

aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe siyáíye. Ánaaen-kanaama pukémpinkemba íyáfasintinkanaumne Ísu siyáíye.

⁴¹ Kemá wiyómpaken-tomba úne Ísu súntafesa Yúndaa-oraa'-waasi tirunkó sáwí'a úwasa ⁴² miwí sésa wemá Ísuma Yósepin-ááninkoman-íye. Anófoi étaamo tuwánáúndanifo nóra sénawa wiyómpakemba kunkáumne wésiyo suwaná ⁴³ Ísu simátimena séna ímba miyá mósimesin-oro séna ⁴⁴ kesópa'a ímba úwoima ténááfo kesifo kembá si'mákaiwaima táántaina'a kesópa'a tíya'a ánaaen-kanaama pukémpinkemba íyáfasintinkanaumne. ⁴⁵ Mindásafesa naaófá'á Maníkón-aaimo simátimakowi agaimarésa sésa Maníkó seyaafá'-wáási símai aráátiminiye siyááwe. Kesifon-aaimo ísámai kawé'ó iyawi kesópa'a ténááwe. ⁴⁶ Kesifombá ímba awánaraafo kemá Maníkónópakemba kunkáundawi keyáama kesifombá awánaraumpo kesifon-aaimo ísámai kawé'ó iyawi kesópa'a ténááwe. ⁴⁷ Érai'a simátimé'a sune. Kesááisafesa érai'e sésa kenká'á timankúnkúmbo iyawi áwáuma ómbaresa aúí'a úmai maé'mae'a wéowe. ⁴⁸ Kemá maé'mae'o íyan-tomba úne. ⁴⁹ Kentiwá'náma máásai-marafa'a mésa máána-tomba némesa úwoi putaráawe. ⁵⁰ Énifo wiyómpaken-tomba miyán-tómbó náiyawima úwoi maé'mae'a ónááwe. ⁵¹ Kemá wiyómpaken-tomba maé'mae'o íyan-tomba úne. Mintómbó nésamo ésa aasiyaasí maé'mae'a ónááwe. Kesúma timúna'o naantafé'a pó'a aasiyaasí maé'mae'a ónááwe Ísu siyáíye.

⁵² Ísu súwasa Yúndaa-oraa'-waasi tirunkó sáwí'a úwasa keáímbá sésa nóra sénawa miwá wenáuma simínataawa nánaumno suwaná ⁵³ Ísu simátimena séna érai'a sune. Kemá waási úranko pó'a kesúmo ímbo né'o kesí naaemó ímbo né'o é'a ímba maé'mae'a ónááwe. ⁵⁴ Énifo kesúwe kesí naaewémó naawí áwáuma ómbaresa aúí'a úmai maé'mae'a ombá pó'a ánaaen-kanaama pukémpinkemba íyáfasintinkanaumne. ⁵⁵ Kesúma kawé-tómbán-íye. Kesí naaemá kawé'-nómbán-íye. ⁵⁶ Kesúwe kesí naaewémó naawí kesé'a kááísamái méraawa'a kemá miwísé'a kááísamái méraumne. ⁵⁷ Kesifo si'mákaiwai aasiyaasí maé'mae'a iwái isa'á pó'a kewará'á aasiyaasí maé'mae'a wéune. Kemá maé'mae'a úndasafe'a pó'a kesúmo newí aasiyaasí maé'mae'a ónááwe. ⁵⁸ Kentiwá'ná tómbá némesa úwoi putaráawe. Kemó súnda-tomba wiyómpaken-tomba ímba miyán-tómbán-íye. Kemó súnda-tomba mintómbó newí aasiyaasí maé'mae'a ónááwe Ísu miyámá ⁵⁹ Kápaneamu-naopa'a amáán-daumpa'a simátimakaiye.

60-61 Ísu simátimuwasa wembó arááiwáún-kwaasi tirunkó sáwí'a úwasa imáyáa ésa sésa wemó sin-áái'gó ínta sínkáín-
 aai póna umbaí wétaiye suwaná Ísu arumpin-ímáyáa éna simátimena séna minááísáfé'a wégaoraawe. 62 Kemó wíyómpaken-waasi úrankomo kumpaapé uráundawimo kunuweré'o iyóna'o suwáné'o é'a nórán-imayaawa ónaao. 63 Waásiti fasi'aénkó ímba túwa'nai ínifo Maníkóní ámútankoni fasi'aénkó túwa'nai ína'a aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. Miyámó intembá kemó súnda-aai mindá ámútankon-aai aúí'a úmai maé'mae'o íyan-aain-ifo 64 tuwímbai kentáfé'a sé'a karo'á siyé wésewe Ísu súbma Ísu karo'á siyé mó sun-kwáásiyé wení pintaru'ó índawiwara'a naaófá'á ísaronka'a póna séna tuwímbai kentáfé'a sé'a karo'á siyé wésewe Ísu simátimena 65 séna mindásafe'a é'a simátimena sune. Kempá'á ímba úwoi ténááfo kesifomó táántaina'o é'a ténááwe simátimakaiye.

66 Ísu simátimuwasa wembó arááiwáún-kwaasisomba Ísumba ifá'auwesa wesé'a ímba wénuwana 67 Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasisafena tísai ena séna kewárará kembá siyuwaaó séna tísai úwana 68 Sáimoni Pítaa séna óraakoo kesáá nááfataawa kónaunawa sénó. Enááiigo aúí'a uwátinkainasa aasiyaasi maé'mae'a ónááwe wésendawi óne. 69 Káfé'a entáféta simankúnkúmba éta séta Maníkómpákembá kawekó ónesa wésune súwana 70 Ísu simátimena séna kemá sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasimo kemparí'a uráundanifo kempínkémbá moórá sáwí-waasigo paapé íníye súbma 71 Sáimoni-Ísakeriotin-ááninkon-awi'a Yúndasintafena séna Yúndasi wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba Ísuni pintaru'á maíndawin-íye. Wentáféna mináái siyáíye.

7

Ísun-áfárawaisai-taai.

1 Minkákembá Yúndiyaa-aempaken-kwaasi Ísumba tufuwónae suntáféna Ísu Yúndiyaa-aempa'a ímba númba Káríri-aempa'a wénuwana 2 Yúndaa-waasimo wááunambo ésamo tanómbo kaúfún-kanaa ampáámbá úwasa 3 Ísun-áfárawaisai karaánáa'a ankésa sésa maanáempá'á tuwéma Yúndiyaa-aempa'a waásimo túwaandu iyapa'a ení kísau komáínasa pósa ení waási ení kawekísáú awánaaro. 4 Seyaafá'-wáási suwánáíwae síyawí ímba aúpá'á kísau maénááfo seyaafá'-wáási túranka'a kísau komauwó sésa 5 Ísun-áfárawaisai wentáféna ímba imáyáa

ésa sésa Maníkómpákémbá kunkáiyé sumbá mináái simámúwana ⁶ Ísu simátimena séna seyaafá'nánká kesí áwáumo suwánáiyen-kanaa ímba tiyáifo kembiwí úwoi wiyasa tuwánésa ⁷ marapá'-wáásí kembá ímba aaisambá tíkaafo miwímó on-áwáúsáfé'lo súnđasafesa kembá aaisambá sikaawe. ⁸ Tanómbó opa'á ke koró. Seyaafá'nánká kesí áwáumo suwánáiyen-kanaa ímba tiyáifo káfé'a ímba tanómbó opa'á kúmpo kemá koró séna ⁹ Káríri-aempa'a méraiye.

Ísu Yérúsaremufa'lo kuráin-ai.

¹⁰ Ísu mérowasa áfárawaisai tanómbó opa'á kuwaná ánaaemba wemá aúpá'á kúwasa ¹¹ Yúnda-a-ora-á-waasi Ísumba ayaafái ésa sésa nááfara méraiyo sésa tísai uwasá ¹² Ísuntafesa úwoi-waasi sáwífa'-aai sésa tuwímbai sésa kawé'-wáásín-iyé suwasá tuwímbai sésa ímbanifo karo'-wáásín-iyé sésa ¹³ Yúnda-a-ora-á-waasi sáwí'a uwásinkáafo sésa ímba afora'á sumbá umémpa'a tukáawe.

¹⁴ Yúnda-a-waasimo wááu-nambo úmakesamo tanómbó kaufún-kanaa séfasefa úwana afufuntan-kánaa Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iména wenáái simátimuwasa ¹⁵ Yúnda-a-ora-á-waasi isésa táátafesa ésa tóipimba tiyáámba faafésa sésa ámáán-aaimo uwáitái'-opa'á ímba koména ísaraimbanifo nááfakena ísaraiyo suwaná ¹⁶ Ísu minímáyáámó umbá iséna séna kesí imáyáafinkemba ímba simátimumpo Maníkó si'mákaiwaini imáyáafinkemba simátimune. ¹⁷ Kembiwí imáyáama é'a sé'a nááfaken-aaiya simásimakaiyo. Wení imáyáafinkena'i Maníkóni imáyáafinkena'iyó-imayaa wéowe. Maníkómó siyáintemba ónaemo síyawí miwímó ésa simátimunda-aagioni áwáuma isánááwe. ¹⁸ Kentí imáyáafinken-aaimo síyawí kesúwí'a mósá maráíwae sésa kentí imáyáafinkemba wésefo ti'mákaiwain-awi'a mósá maránae síyawí ímba

karo'á sembá érai'-aai wésewe. ¹⁹ Mósesé ámáámba simátimakombanifo ímba isámai kawé'á uré'e sembá sínkamonae wésewe súwasa ²⁰ úwoi-waasisomba sésa ímba tufuwónae-imayaasa wéumpo enarumpimbá sáwí-amutamba méraisa miyán-áái séne suwaná ²¹ Ísu séna ámáán-ai isáán-kanaara'a ímba awánaraan-kwaame'a uráunda pó'a kemá sáwífa'-imayaan-owe. ²² Kentíwá'nárakemba sésa iyámpói matínkaraawasa afakaumboé-no'waamba waésa túma kárámai araénáémba ónááwe suwaná ánaaemba Mósesé mináái agaimakómbo pósa tuwímbai-kanaa ámáán-ai isáán-kanaara'a miyá wéowe. ²³ Móseseni ámáámba ímba taráíyaamba pó'a saagaan-kánáará'á miyán-kísáú iyámpói túra'a wéowe. Énifo

saagaan-kánáará'á moóráwigomba asófankaraunda pó'a kísau maénafo sé'a aaisambá wésiyowe. ²⁴ Ímba awánéraase aaisáfé'a ímba simátinkáaro. Érai'a awánáíyan-aaisafe'a simátinkáaro Ísu siyáíye.

²⁵ Ísu simátimuwasa tuwímbai Yérúsaremu-naopaken-kwaasi sésa minkwáásísáfésawa tufuwónae wéseo sésa ²⁶ wemá afora'á wenáái simátímísa'anifo ímba aafimbá maiyánkaraawe. Óraa'-waasisomba sésawa wemá Maníkómó iyáfasinankaraiwai Káráísitin-íye miyáwá wése ina wéseo. ²⁷ Maankwáásígóní naaópa'a awánáúndanifo Maníkómó iyáfasinankaraiwaini naaópa'a ímbo awánáúndafakemba tíniye siyáawe.

²⁸ Minkákémbá Ísu óraa'-amaan-daumpa'a simátimena séna kembá éra suwánéra kesi máápa'a éra awánéra miyáwá uráao. Ímba kesí imáyáfinkemba kunkáumpo moóráwigo si'maráísa'a kunkáumne. Wemá éraite'o siwáín-íye. Wembá ímba awánaraafo ²⁹ kemá é'a awánáúndawi si'mákaisa'a wempákémbá kunkáumne súwasa ³⁰ minááímó súnkakemba wembá ta'ótoranae sésa umbánifo wení kanaamá ímba tiyóntafesa ímba ta'ótorowasa

³¹ úwoi-waasifinkemba tuwímbai sésa Maníkómó iyáfasinankaraiwaimo tíndara'a wení kísau-waameko seyaafá-kísáúgómá iyáákainiye-imayaa wéeta Ísuni kísaugo miyán-kísáúgó póna Ísu Maníkómó iyáfasinankaraiwain-íye wésune siyáawe.

Ísumba kota'ótoraaaro sésamo ti'mákaan-aaí.

³² Úwoi-waasisomba mináái sumbá áamáán-kawaa-waasi ísésa miwíyé óraa'-amaan-kísau-waasiye

i-wáásísáfésa sésa Ísumba kota'ótoraaaro sésa ti'márówasa kuwaná ³³ Ísu séna kárika'a kembiwísé'a mé'a si'mákaiwaimpa'a iyóna'a ³⁴ siyaafái uwááe'a ímba suwáné'a iméraandafa'a ímba kanaa'á iyónááwe súwasa ³⁵ Yúndaa-óraa'-waasi keáímbá sésa nááfara wíndasafenawa síyómpo ayaafái uwááeta ínta awánánaumne. Kíríki-aempara Yúndaa-waasimo méraapara wénawa wenáái simátiminiyo sésa ³⁶ wemá séna siyaafái uwááe'o é'a ímba suwáné'a iméraandafa'a ímba iyónááwemo simbá minááígóní áwáuma ínta ísaraumne siyáawe.

Maé'mae'o íyan-donkon-aaí.

³⁷ Yúndaa-waasi wááu-nambo úmakesamo tanómbó kaúfún-kanaara'a tai'ón-kanaa óraa-kanaa úwana minkánáará'á Ísu iyáfasinena óraaka séna nontáfénamo tinkáíndawi kempákémbá tamandaaró. ³⁸ Maníkón-aaí

aúfáifimba agaimaréna siyáintemba nonaumpinkémbó iyáúsenamo intenkáámbá kesááisafesa timankúnkúmbo iyawi tirumpinkémbá nonaumpinkémbó intembá íniye Ísu súmba ³⁹ Maníkóní ámútankontafena siyáiyé. Ísu ímba wiyómpa'o kunuwékáintafena Maníkóní ámútanko ímba kunkáiyé. Ísu imáyáa éna séna kemá púwóndafinkemba iyáfasine'o kesifompá'ó iyé'a Maníkóní ámútankomba ai'maráanana kuména kesááisafesa timankúnkúmbo iyawi tirumpimbá kumbéiniye-imayaa éna Ísu mináái simátímakaiye.

Ísuntafesa imáyáa tuwínkaa'o uráan-aii.

⁴⁰ Ísumo simátimumba waásisomba iséna tuwímbai séna érai'a wemá Maníkón-aiimo simátímiwain-iyé suwasá ⁴¹ tuwímbai séna wemá Maníkómó iyáfasinankaraiwai wéamu'maraundawin-iyé suwasá tuwímbai séna Maníkómó iyáfasinankaraiwai ímba Kárírifakemba paápé íniye. ⁴² Naaófá'á Maníkón-aii aúfáifimba agaimaréna séna Maníkómó iyáfasinankaraiwai Téfitin-andafakemba Téfitini naaópa'a Pétaaremufa'a ma'ankáiniye agaimaréna siyáiyé séna umbá ⁴³ Ísuntafesa imáyáa tuwínkaa'a ésa ⁴⁴ tuwímbai séna ta'ótoranae sumbánifo ímba Ísumba ta'ótokaawe.

⁴⁵ Ímba ta'ótoresá i-wáásí óraa'-amaan-kisau-waasifa'e amáán-kawaa-waasifa'e kouwérówasa nóra séna ímba ta'óto'mai ái'mae'a téo suwasá ⁴⁶ i-wáásí séna wenááigo seyaafá'-wáásí tááigomba iyáákaraiye suwasá ⁴⁷ amáán-kawaa-waasi tísai esa séna kenkwárará karo'á simátínkáísara wéseo. ⁴⁸ Óraa'-waasiye kesáá amáán-kawaa-waasisaawe ímba érai'a wiyómpakemba kunkáiyesa wésumpo kewará'á miyá seró. ⁴⁹ Úwoi-waasi aantemba érai'e wésewe. Miwí Móseseni amáámba ímba wéisaamba póna Maníkó tínkaminiye suwaná ⁵⁰ amáán-kawaa-waasifinkemba moóráwígon-awi'a Níkótímási ááema Ísumpa'a iyáiwai simátiména séna ⁵¹ kentáásí amáánko séna ímba úwoi sé'a sáwí'a uráiyé siyamba wenáái ísare'a wení kísau awáné'a aaifimbá maénkáaro kentáásí amáánko siyáiyé súwasa ⁵² Níkótímásimba karaánáa'a ankésa séna Kárírifakewimba arááiwaino. Maníkón-aii aúfáifimba toráumai awánamái kawel'á uréo. Maníkón-aii simátímiwai ímba Kárírifakewin-ifo wemá ímba Maníkón-aii simátímiwain-iyé séna ⁵³ kentí naaó'-nao'a wété uwaná Ísu Órífi-ompa'a iyáiyé.

8

Moórá-ininko fí'on-kwaasise'o nín-aii.

1 Órifi-omapa'a Ísu iména 2 aafáyáara'a kuména óraa'-amaan-daumpa'a imérowasa waásisomba wempá'á túwaandu uwaná mara'á ména wenáái simátimuwasa 3 amáámbo sun-kwáásiyé amáán-kawaa-waasiye aaregómbá áí'maesa minínínkó fí'on-kwaasise'o nímba pósa áí'mai seyaafá'-wáásítí túranka'a ankésa 4 Ísuntafesa sésa óraakoo minínímbá fí'on-kwaasise'a nísata awánéta ta'óto'maeta áí'maeta túne. 5 Amáán-aufaiimba Mósesé agaimaréna séna miyámó índawimba óntantamba tufúwónanasa puwíníye agaimaréna siyáíye. Nóran-imayaawa ónó sésa 6 Ísumba ma'mái awánánae sésa miyá senanasá paapé ínata wembá aaifimbá maiyankánae sésa suwaná Ísu kífaena ayáánaufitamba marará'á aúfái agaimarówasa 7 áísai aisai uwaná iyáfasinena simátimena séna ímbo aoisaambó uráindawi aifari'ena óntamba maiyé tufuwó simátimena 8 aneka'á kífaena ayáánaufitamba marará'á aúfái agaimarówasa 9 isésa moóra-mora-waasi kúwákárúwasowana óraa'-waasi aifa'á kumúwasa miwán-ánaaemba arááiwa'maesa kúmúwana minínínkó aantemba Ísuwe'a mérowana 10 iyáfasinena áísai ena séna nááfara seyaafá'á méraao. Seyaafá'nánká ina aaifimbá maenkánaao súwana 11 séna ewé ímba aaifimbá maisínkáánaawe súwana we séna kewará'á ímba aaifimbá maiyankáúna kómpo aneka'á ímba aoisaambá uwó Ísu siyáíye.

Waási sáma kátínkáandawi únemo Ísu siyáin-ai.

12 Aneka'á Ísu wenáái simátimena séna waási sámo kátínkáandawi úne. Kembó sirááiwaiyawi ímba kumeu'á ínifo sáma kátínkaina'a maé'mae'a ónááwe súwasa 13 amáán-kawaa-waasi sésa eyáárika'a ení áwáuma séndamanifo ímba érai'a wésene suwaná 14 Ísu séna ímbanifo kesááigoni áwáuma érai'a sune. É'a awánáúndafakemba kunkáundasafe'a é'a awánáúndafa'a iyónnda pó'a kemó súnnda-ai érai'a sune. Kesí áwáuma ímba suwánaraawe. 15 Marapá'-wáásí kentí imáyáafinkemba aaimá maisínkáafo kemá ímba aaimá wémaitinkaumne. 16 Kemó aaimó maitinkáúndarakaa arupíse úsino. Ímba ke aantemba aaifimbá maitinkánaumpo kesé kesifo'é'a aaifínkáí maitinkáyauye. Miyáumai kemó aaimó maitinkáúndarakaa arupíse úsino. 17 Kentí amáán-aufaiimba agaimaréna séna kael'-wáásiyái moóra-aaimo séyambo ékai mináái érai'a wéseye agaimaréna siyáíye. 18 Miyáumai kemá kesáfé'a simátimunana kesifoé kesé'a mimbórá-áái wésimatimuyamba póna érai'-aain-iye súwasa 19 enafomá nááfara méraiyo áísai esa suwaná séna kesí áwáumo ímbo

suwánaantafe'la kesifombá ímba awánaraawe. Kesí áwáumo suwánaankakaa kesifombá awánaawaisino Ísu súmba ²⁰ óraa'-amaan-daumpa'la óntambo túwón-daumpa'la mináái simátimuwasa ta'ótoranae sésa uwáása wení kanaamá ímba tiyóntafesa ímba ta'ótokaawe.

²¹ Minkákémbá Ísu simátimena séna tiyuwé'lo iyóna'la siyaafái uwááe'la ímba suwánanááwe. Puwíyamba kentí sáwí-imayaa wéraina'la puwónááwe. Íyóndafa'la ímba kanaa'á iyónááwe súwasa ²² Yúndaa-oraa'-waasi sésa wemó séna iyóndafa'la ímba kanaa'á iyónááwe simbá póna weyáárikara puwíndasafenawa síyó suwaná ²³ Ísu séna kembiwí maankákén-kwáásín-oyo kemá sanaankéwí úne. Kembiwí marapákén-kwáásín-oyo kemá wíyómpakewi úne. ²⁴ Simátimé'la sune. Puwíyamba kentí sáwí-imayaa wéraina'la puwónááwe. Kemá wíyómpakewi úmpo kentáfé'lo ímbo timankúnkúmbo é'lo é'la kentí sáwí-imayaa wéraina'la puwónááwe súwasa ²⁵ minááígóní áwáuma ímba isésa sésa emá nááwawa óno suwaná Ísu séna aasiyaasikánáá é'la simátimakaumne. ²⁶ Kembiwísáfé'la sáwífa'-aai kanaa'á sé'la aafimbá maitínkáandanifo si'mákaiwain-aai aantemba seyaafá'-wáásísáfé'la wésimatimune. Wemó arupísemo iwáín-áái wésimatimune súwasa ²⁷ Maníkón-aai súmbanifo ímba isówana ²⁸ mindásafena Ísu séna kemá waási úranko kumpaapé uráundawimba sí'mae'la aaraa-táiyá'á mósinkamiyamba suwáné sé'la wemó siwái wení imáyáafinkemba ímba sífó afowamá simámakain-aafinkemba siyáiyé miyá sénááwe. ²⁹ Si'mákaiwai aamoí ínkwaé-i'la úmae'la wéiyunda póna ímba siyuwéna kesé'la mérainiye súwasa ³⁰ sáwífa'-waasi isésa wentáfésa timankúnkúmbo ésa wíyómpakewin-iye siyááwe.

Ta'ótokaawanamo Ísu awátínkáín-aai.

³¹ Ísu Yúndaa-oraa'-waasi wentáfésa timankúnkúmbo ésa wíyómpakewi iyémó siyówisafena séna kesááimo isámaimo kawé'lo é'lo é'la kesí waási-i'la úmai méranaawe. ³² Érai'-aai iséwana ta'ótokaiyampinkemba minéráí'-ááígó awátinkainasa méranaawe súwasa ³³ Ébaramun-ndafaken-kwaasi únda póta ímba fí'on-kwaasi ta'ótokaawe. Nóra séwa awátinkainiye sénó suwaná ³⁴ Ísu séna érai'la simátimé'la sune. Aoisaambó owí mináoísáámbó owí kembá wéta'otoraiye. Kesí kísau úwoi máíwae sésa méyámba'mai tíkaantenkaan-kwaasin-owe. ³⁵ Miyán-kwáásí kawááígóní naaúmpa'la ímba maé'mae'la ónááfo wenáánintomba maé'mae'la ónááwe. ³⁶ Kemó Maníkón-ááninkomo awátínkáána'lo é'la awátuwe'la méranaawe.

37 Émbaramun-andafaken-kwaasi ombánifo kesáái ímba tirumpimbá wéraintafe'a tufuwónae wésewe. 38 Kesifomó aráásímín-aaí wésumpo kentifomó simátímín-aaí wésewe súwasa 39 Émbaramu kentáásifowan-iyé suwaná Émbaramun-andafakewimo ékaa Émbaramumo uráintemba miyá owaisinó. 40 Maníkó érai'-aaimo simásímakaimba simátimuna'a tufuwónae wésewe. Émbaramu ímba miyá uráifo 41 kentifomó uráintemba miyá wéowe súwasa miwí sésa ímba kesinó aankaró'ó únkakemba kentáá masínkaraiye. Kentáásifowa mimbóráwígó Maníkón-iyé suwaná Ísu séna 42 Maníkómpákémbá kunkáunda pó'a Maníkón-aráá'o ékaa kentirumbá siméwaisino. Ímba kesí imáyáafinkemba kunkáumpo Maníkó si'maráísa'a kunkáumne. 43 Kemó súnda nóra séra ímba wéisaaó. Kesááiigo umbaí wétiyaiye. 44 Kemá waántáwankon-araa'a pó'a wenarááíma waénae wésewe. Wemá áwáurakemba tínkamisasa waási puwé'ówin-iyé. Érai'o sí-tántáá'á ímba wempimbá wéraisana karokaro'-ááígóni afowáí'a wéiwain-iyé. 45 Miyáumai érai'-aaimo simátimundasafe'a érai'-aain-iyé ímba wésewe. 46 Kemá ímba sáwí'a uráunda wéisaaawe. Arupíse-aaí simátimuna'a ímba érai'e wésewe. 47 Maníkón-aráá'a pósa wenáái isésa méraafo kembiwí ímba Maníkón-aráá'maarini'a uré'a pó'a wenáái ímba ísaraawe Ísu siyáíye.

48 Ísu simátimuwasa Yúndaa-oraal-waasi karaánáá'a ankésa sésa éraitá súne. Sámériyaa-waasi ónana sáwí-amutanko enarumpimbá méraisampo mináái siyáane suwaná 49 Ísu séna sáwí-amutanko ímba kesirumpimbá méraiye. Kesifon-áwí'a óraa'a úndanifo kesúwí'a sáwí'a uwásínkááwe. 50 Kesúwí'a ímba óraa'-í'a ónae. Maníkó kentáféna séna kawé-kísáú máénda pó'a enáwí'a mósá óraa'a uwánkanaumne siyáíye. 51 Érai'o senda-áái kesáái isámai kawé'ó iyawí ímba puwónááwe súwasa 52 Yúndaa-oraal-waasi sésa sénda-aaí sáwí-amutambo enarumpimbó méraimba éta ísaraumne. Émbaramu puwúwasa Maníkón-aaí simátímakowí puwúmbanifo emá sé kesáái isámai kawé'á iyawí ímba puwónááwe wésene. 53 Kentáásifowa Émbaramu puwúwasa Maníkón-aaí simátímakowí pukáambanifo miwí iyáákainono. Emó sénda nááfakewiya'ono suwaná 54 Ísu séna kesúwí'o mósá maráúndarakaá úwoisambanifo kesúwí'o mósá maráínda kesifomán-iyé. Wentáfé'a sé'a kentáási Fasi'aénkón-iyé wésewe. 55 Kemá wembá wéawanaumpo kembiwí ímba wéawanaawe. Kemó sé'o ímba wéawanaumnemo súndarakaá kembiwímó ontembá

karo'-wáásí mérausino. É'a wéawane'a p'ó'a wenáái mósá wémaraumne. ⁵⁶ Kentifo Émbaramu kemó marapá'ó kúmón-da-aaí iséna aamoí éna kembá suwánéna wenarunkó kawel'á uráiyé súwasa ⁵⁷ Yúnda-oraal'-waasi sésa emá ifó'-wáásígó éma ímba kae'-wáái úmai siyáánkai-aatai maisukáampo emá séma Émbaramumba awánaraumne wésene suwaná ⁵⁸ Ísu séna érai'a simátimé'a sune. Émbaramumbo ímbo ma'ánkaronka'a kemá ma'é'éúndaniye súwasa ⁵⁹ minááísáfésa tufuwónae sésa óntamba máúwana Ísu aúpá'á óraa'-amaan-daumpakemba kárúwaguraiye.

9

Ísu aúramba kafikówimba kawel'ó uwánkarain-aaí.

¹ Ísu kúmba moóráwigomba anówama aúgafitamba ma'ánkarowimba awánésa ² wení kísau-waasi áísai esa sésa óraakoo náawani aoisaankóní anondáawa aúramba kafikáiyó. Wendégowá'í anófoinegowa'iyo suwaná ³ Ísu séna ímba wení aoisaankówé anófoiti aoisaankówén-ifo Maníkóní kawé-kísáú wenanel'á paápé ínasa awánáiyantafena aúramba kafikáiyé. ⁴ Si'mákaiwaini kísausa máéno. Sámo kainká'ó kisaumo wémaewanamo nó'waambo isanamó kisaumo máén-kanaamo tai'áíntemba miyáumai kísau maúnda-kanaa tai'áínda póta káfé'a Maníkóní kísausa maénaumne. ⁵ Marapá'ó méraunda waási sáma kátinkaundawí úne séna ⁶ marará'á awiyááíma wi'maréna mindásamba toiyaambá úmarena aúranka'a a'maréna ⁷ simámena séna nonkwaaúnkón-áwi'á Síróámu-waumpimba máperaao súwana miyá uráiyé. Síróámuwemo súmba wenááifinkemba waé'mai séna ai'maráín-kwaune súwana mápetuwena aúramba awánamai kawel'á éna túwasa ⁸ wení naaópaken-kwaasiye fi'on-kwaasiye awánésa sésa wemá aampa'ó ménamo óntantafenamo inaimó símasima'ó iwáiyá'íyo suwasá ⁹ tuwímbai sésa ewé wemán-iyé suwasá tuwímbai sésa ímbanifo wen-ói'maisan-kwaasin-iyé suwaná wemá séna ímbanifo kemá úne súwasa ¹⁰ áísai esa sésa nóra ónanawa aúramba kawel'á uráiyó suwaná ¹¹ moóráwígon-awi'a Ísu wemá awiyáái wi'maréna mindásamba toiyaan-úmarena súranka'a a'maréna simásiména séna Síróámu-waumpimba máperaao sísá'á isé'a koperáúnana súramba kawel'án-iyé súwasa ¹² áísai esa sésa nááfara kuráiyó suwaná ímba awánaraumne siyáiyé.

¹³⁻¹⁴ Simátimuwasa áí'maesa ámáán-kawaa-waasifa'a máánkówana Ísu toimá aúranka'a a'maréna aúrambo kawel'ó uwánkon-kanaa Yúnda-aaíwaasi ámáán-aaímo isón-kanaa kísau aaraamó makón-kanaa úwasa aúramba

kawe'ó uwánkarowimba áí'maesa ámáán-kawaa-waasifa'la máánkówasa ¹⁵ áísai esa sésa nóra ónanawa aúramba kawe'á uráiyó suwaná séna toimá súranka'la asínkáisa'la máperaunana súramba kawe'á uwásínkaraiye súwasa ¹⁶ ámáán-kawaa-waasi tuwímbai sésa saagaan-kánáará'ó miyámó uráimba ímba Maníkómpákémbá kunkáiyé suwasá tuwímbai sésa sáwí-imayaawara'-waasigomo énarantasi ímba kanaa'á kawe-kísáú-wáámé'á isinó suwasá imáyáa tuwínkaa'la ésa ¹⁷ sésa enaúramba kawe'á uwánkaraifo wentáfé nóin-imayaawa óno áísai esa suwaná Maníkón-aaí simátímíwain-iyé súwasa ¹⁸ éniyo minYúndaá-óráá'-wáásí aúramba kawe'ó uwánkontafesa ímba imáyáa umbá anófoi táántowasa ¹⁹ tuyasá tísai esa sésa kenkáítí táánina'iyó. Éniyo aúgafitana ma'ánkaraayana'iyó. Nóra énawa aúramba wéawanaiyo suwasaráí ²⁰ sésarai kesáánimban-iyé. Ma'ankááwayamba aúgafitamban-iyé. ²¹ Éniyo káfé'la nóra isanawá aúramba kawe'-úmai awánáiyómpo wemá óraakon-ifo áísai íyana weyáárika'la simátimino siyááye. ²² Ááéma Yúndaá-óraa'-waasi sésa Ísuntafesa Maníkómó iyáfasinankaraiwai wéamu'maraundawin-iyé siyawi ámáán-daumpa'la ímba iyónááwe sumbá póna minánófóí Yúndaá-óraa'-waasisafena táá'la úwasarai ²³ sésarai óraakon-ifo wembá áísai oro siyááye.

²⁴ Simátímúyasa aneka'á aúramba kawe'ó uwánkarowimba áántowana túwasa sésa minkwáásigó sáwí-imayaa wéiyé sewatá ísaraunda po Maníkón-aúranka'la arupíse úmaisá simásimiyo suwaná ²⁵ séna sáwí-waasiya'i kawe'-wáásíyá'iyó kemá ímba isáúmne. Moórá-tantaatafe'la isáúnda súramba kafikuraimbanifo káfé'la súramba wéwanaumne súwasa ²⁶ nóraumaiya aúramba kawe'á uwánkaraiyo áísai esa suwaná ²⁷ séna é'la simátímakaumpo ímba ísaraawe. Anekará simátimenara ísánááo. Wenaráái waénaemo sé'la wení kísau-waasi-'i'la ónááwe súwasa ²⁸ karaánáá'la ankésa sésa emá wenaráái wéwaempo kesáá Mósesé arááisa wéwaraumne. ²⁹ Maníkó Mósesemba aaí simámakaifo minkwáásí nááfaken-kwaasiya'iyó suwaná ³⁰ miwá séna fí'onka'ma'mai-tantaa'an-iyé. Súramba kawe'á uwásínkaraiyo kembiwí sé'la nááfaken-kwaasiya'iyó wésewe. Mindá fí'onka'ma'mai-tantaa'an-iyé wésune. ³¹⁻³³ Wemó ímbo Maníkómpákémbó kunkénaraa ímba miyá uráísino. Maníkó sáwí-imayaamo owí táái ímba wéisaifo wení kisaumo wémaewi-taai wéisaiye. Maníkón-áwí'o mósá marááwi-taai wéisaiye. Maambárámó úmaronkakemba ímba moórá aúgafitan-kwaasi méraisana kawe'á uwánkaraiye sewa'á ísaraumne súwasa ³⁴ enanó aampa'á ma'ánkaraisa po úwoifaken-kwaasi éma enáái

kentáá kawé'-wáásísá wésimasimendasaanifo áamáán-daumpakemba kárúwaaó suwaná kárúwaguraiye.

³⁵ Minkákémbá ai'mátukon-aaí Ísu iséna ayaafái úmai awánéna áísai ena séna wíyómpakemba waási úrankonka'a amankúnkúmba wéono súwana ³⁶ Ísuntafena séna óraakoo emó séndá náawawa'iyó. Simásímína'a simankúnkúmba onó súwana ³⁷ Ísu séna é'ó suwánáánda kemá úne súwana we séna ³⁸ Fasi'aénkóo enká'á simankúnkúmba úne séna kífaena wen-ímáyáá mósá makáiyé.

³⁹ Wen-ímáyáá mósá marówana Ísu séna marapá'á kunkáunda pósa waási afufuntambá tuwínkaa'a ónááwe. Túrambo kafikáindawi túramba kawé'-úmai awánáiyasa túrambo awánaawi túramba kafiyíniye súwasa ⁴⁰ áamáán-kawaa-waasi tuwímbaimo mérowi iséna áísai esa séna ewá kentáásáféwa túramba kafikáiwai owéwá wéseno suwaná ⁴¹ Ísu séna túrambo kafikáiwaimo méraankakaa kentí sáwí-imayaagoni méyámbá ímba máéwaisino. Éta awánáúmnemo sentáféna kentí sáwí-imayaagoni méyámbá wéraiye Ísu siyáiyé.

10

Sipisípiloni kusaifá'ó káráwiyaaan-aaí.

¹ Ísu séna érai'a simátime'a sumpo ísáaro. Sipisípi kusaifá'ó kónae síyawi ímbo sipisípiloni ontafímbó iyáférémbo kusaiyákémbó iyámaatesamo ésa miwí umén-kwáásiyé sénááwe. ² Sipisípiya'ó káráwiyaiwai ontafímbá wéiyaféraiye. ³ Miyáumai ontarákén-káwáágó ontá tiyánkáísana iyáferena wení sipisípi túwí'a itáántaisasa wenáái iséna wempá'á kowaná ⁴ sipisípi kusaifákémbá tí'maena aifa'á wisasá wenáái iséna wéaraaiwaewe. ⁵ Énifo fi'on-kwaasi-taai ímba iséna arááiwaiyamba inkaiséna wété wéowe ⁶ Ísu miyá simátimuwasa minááígóni áwáuma ímba ísaraawe.

Ísu sipisípiya'ó káráwiyain-aaí.

⁷ Minááígóni áwáuma ímba ísontafena Ísu séna érai'a simátime'a sune. Sipisípiloni ontamá kemá úne. ⁸ Ímbo kunkáundara'ó tuwímbaimo tiyáawi umén-kwáásín-owe. Míwí táái sipisípisonko ímba ísaraawe. ⁹ Kemá ontamá úne. Kempá'ó tíya'ó é'a iyáféráaro senasá iyáferaiya'a káráwiyonaumne. Tómbó náiyantafesamo ésa kúwákárúwaresa násuwesa aneka'á iyáferanaawe. ¹⁰ Umén-kwáásímó tiyawimo ésa waási tinkambai sáwí'a uwátinkaiyambanifo kemá kunkáunda

pósa fí'onka'ma'mai kawé'á úmai maé'mae'a ónááwe.
 11 Sipisípiya'a kawé'-úmaimo káráwiyaundawi úne. Sipisípiya'o kawé'-úmaimo káráwiyaiwai séna kesí sipisípi túwa'nai ónaumne séna puwíníye. 12 Énifo óntantafesawe sésa sipisípiya'a káráwiyaawi áwáífiyaa in-iyánkómbá awánésa sipisípi ifátiyuwesa kówana sipisípisomba fámai watúwáísasa kóítawaa'a uwáguraawe. 13 Miwí sipisípiya'o káráwiyi-imayaa tuwésa óntamo maíyan-imayaa wéowe. 14-15 Sipisípiya'a kawé'-úmaimo káráwiyaundawi úne. Kesifo kembá suwíyaisa'a kemá kesifombá awíyáúnana miyámó úndantemba kesí sipisípi seyaafá'á tuwíyáúnasa kembá wésuwíyaawe. Kesí sipisípi túwa'nai ondasáfé'a pó'a kemá puwónaumne. 16 Kesí sipisípi tuwímbai fí'on-kusaifa'a méraamba pó'a kotíyáanasa kesáái isésa tésa mimbórái'a úmai méraiya'a seyaafá-sípísípiyá'á káráwiyonaumne. 17-18 Púwóndafinkemba iyáfasinaanda-imayaa kesifomá símísa'a kemá ewé súndasafena wenarumbá wésimiye. Kemó ímbo ewémó súndarakaa ímba kanaa'á sínkamowisino. Kesí imáyáafinkemba pó'a kanaa'á puwónaumne. Púwóndafinkemba kanaa'á iyáfasinanaumne. Kesifomá simásimena séna miyán-uwo séna miyámó onda-fási'áémbá símakaiye Ísu siyáíye.

19 Ísu minááímó súntafesa Yúndaa-oraa'-waasi imáyáa ésa tuwínkaa'-uwasá 20 tuwímbai sésa sáwí-amutamba arumpimbá méraintafena uwó-í'a wéena siyé. Ke nóra séra wenáái wéisaao suwasá 21 tuwímbai sésa sáwí-amutambo arumpimbó mérainkakaa ímba miyán-áái sisinó. Sáwí-amutambo arumpimbó mérainkakaa ímba aúgafitan-kwaasi aúramba

kawé'-úmai awánéna méraisino siyáawe.

Yúndaa-oraa'-waasi tínaaembo uwánkaraan-aaí.

22 Yúndaa-waasi óraa'-amaan-dambo uráan-kanaamo túntemba Yérúsaremu-naopa'a tanómba kaúfúnka'a minkánáa táwi-kanaa póna túwana 23 Ísu óraa'-amaan-daumpa'a ména Soromoní áúwimai úmakopa'a kúwasa 24 Yúndaa-oraa'-waasi túwaandu ésa taúkúmaresa áísai esa sésa entáféta sáwífa'-imayaasa wéune. Maníkómó iyáfasinankaraiwai wéamu'maraundawisaama ewá ónómpo arupíse úmai sinatá ísáano suwaná 25 Ísu séna simátimuna'anifo ímba ísaraawe. Kesifo simásimakain-kisau wémaunda póna kesí áwáuma afora'á wépaaiye. 26 Kembiwí ímba kesí sipisípisomba pó'a kesááisafe'a ímba timankúnkúmba wéowe. 27 Kesí sipisípi tuwíyáúnasa kesáái isésa wésiraiwaewa'a 28 imáyáa timúnasa

aúí'a úmai maé'mae'a ombá pósa ímba tai'ánááwe. Kawáánúndafinkemba ímba kanaa'á tatafisénááwe. ²⁹ Kesifomá simakaimba wení fasi'aénkó seyaafá-fási'áénkómbá iyáákaisasa kesifomá kawáánimpakemba ímba kanaa'á tatafisénááwe. ³⁰ Kesé kesifoé'a mimbórái'a wéuye Ísu siyáiyé.

³¹ Súwasa Ísumo sún-aaisafesa Yúndaa-oraa'-waasi aneka'á tufuwónae sésa óntamba máúwana ³² Ísu simátimena séna kesifomá simásimakain-kisau kawekísáú wémauna'a wéawanaafo nóin-kisauwa maúndasafeta sinkamonaao súwasa ³³ ímba kawekísáúsáfeta tufumónaeta wéumpo Maníkómbá karaánáá'o ankáándasafeta tufuwónaumne. Marapá'-wáásígó séma Maníkó únemo séndasafeta tufuwónaumne suwaná ³⁴⁻³⁵ Ísu séna Maníkón-aai aúfáifimba ímbo karo'-ááímó wérain-aufai agaimaréna séna Maníkó séna kembiwí maníkón-owe siyáiyé moóráwigo agaimaréna siyáiyé. Maníkón-aai simátimakowisafena séna maníkón-owe siyáiyé. ³⁶ Kesifomá simásinkena si'mákaisa'a marapá'á kunkáumpo Maníkón-ááninko úne súndasafe'a Maníkómbá ímba karaánáá'a wéankaumne. ³⁷ Kesifoní kisaumo ímbo wémaundarakaa kentáfé'a wiyómpakemba ímba kunkáiyé sewaisinó. ³⁸ Kesifoní kisaumo ímbo wémaumpo kentáfé'a wiyómpakemba ímba kunkáiyé sé'a ímba timankúnkúmba ombánifo kesí kisausafe'a Maníkóní kisaumo ímbo wémaumpo wémaiye sé'o é'a mindásafe'a sé'a wesé afowáe'a mimbórái'a wéoye sénááwe Ísu súwasa ³⁹ aneka'á ta'ótoranae sésa umbá ta'óto'mai tofiyántuwowana kóuraiye.

⁴⁰ Ísu miwí tiyuwéna Yóndani-nomba kofaténa ááéma Yónimo nombó maitínkaropa'a komérowasa ⁴¹ waásisomba túwaandu ésa sésa Yóni ímbo awánáúndakisau maiyáimbanifo minkwáásísáféna simásimakain-aai érai'-aai siyáiyé suwasá

⁴² sáwífa'-waasi Ísuntafesa timankúnkúmba ésa Maníkómpákémbá kunkáiyé siyááwe.

11

Rásarasimo pukáin-aai.

¹ Moóráwigon-awi'a Rásarasi Pétáni-naopa'a mérowana áí'a úwasarai ámánaakai túwí'a Máriaaee Máátaae'a mimbóráfá'á mésa ² Máriaa ááéma ásé-wiyumbo úmbasawemba Ísun-aísamaiya'a fatiyena wena'nóntáusamba uwátukain-ininko éna tuwaawisáwágómbá áí'a wéuwasarai ³ minámánáákái moóráwigontafesarai sésarai Ísumba kosimáme sé óraakoo emó arumbó ámakaandawimba áí'a wéiye kosimámuwo suyaná kosimámuwana ⁴ Ísu iséna

séna Rásarasimbo áí'o wéimba ímba éka'a puwíndasafena áí'a wéifo Maníkón-áwí'wara ááninko súwí'wara'o mósá maráiyantafena áí'a wéiye Ísu súmba ⁵ Máátaane Máriyaane Rásarasine wenarumbá tímakomba póna ⁶ áí'o wéun-ai iséna kae-kánáá aáno'a maéna ⁷ minká'á wení kísau-waasisafena séna aneka'á Yúndiyaa-aempata kónaumne súwasa ⁸ sésa óraakoo Yúndaa-oraq'-waasi óntantamba tufuwónae sésa wéopa'a isa aneka'á mináémpá'á kónae wésene suwaná ⁹⁻¹⁰ Ísu miwí simátimena séna kumeu'ó isasamó kombá ímba sáma kaisasá pósa tanaambá wéfaafo sámó kaisasamó kombá ímba tanaambá wéfaawe. Miyámó ontembá isa'á káfé-kanaa kawel'-úmai kísau maénaumne Ísu simátimena séna ¹¹ kentáásí waásigo Rásarasi aúmá wéraimba pó'a iyáfasinankaandasafe'a kónaumne súmba ¹²⁻¹³ Rásarasi pukóntafena Ísu súmbanifo wení kísau-waasi imáyáa ésa aùn-kwéraimba póna iyáfasinainiye-imayaa ésa sésa óraakoo kawel'á imbá póna áí'a é'ankainiye suwaná ¹⁴ Ísu afora'á séna Rásarasi pukáiyé. ¹⁵ Áí'o ipa'á ímba wesé'o méraunda kawel'á imbá póta wempátáámó kondá suwáné'a kentáfé'a timankúnkúmba é'a Maníkómpákémbá kunkáiyé simásinkanaawe súwana ¹⁶ wení kísau-waasifinkemba moóráwigon-awi'a Tómaasi moórá-awi'a Títímási mináwíkoní áwáuma amáántágae'a wemá simátimena séna Yúndaa-oraq'-waasi Ísumba tufuwónáámbo póta weséta puwónaeta mifátá kónaumne Tómaasi siyáiyé.

Ísu puwíyampinkemba iyáfasinaiyawini áwáuma únemo siyáin-ai.

¹⁷ Súwana Ísu Pétáni-naopa'o kúmba Rásarasi puwúwasa utámárówana éiyaimba waúnka'a Ísu koísaraiye. ¹⁸ Pétáni-nao'a Yérúsaremufa'a ewaa'á pósa ¹⁹ Máátaante Máriyaante tuwaawisáwágó pukóntafesa Yúndaa-waasisomba ifi'á kowétesa mérowana ²⁰ Ísu wétiyemo sumbá Mááta iséna wétupa'a kúwana Máriyaa naaúmpa'a mérowana ²¹ Mááta Ísuntafena koséna óraakoo emó maanká'ó méraandaraka kesuswaawisáwágó ímba púwisino. ²² Káfé'o Maníkómpá'ó inaimó sinanamó éna miyá íniye-imayaa wéune súwana ²³ Ísu séna enawaawisáwágó pukáimpinkemba iyáfasinainiye súwana ²⁴ Mááta séna ánaaen-kanaa tinda pukáindafinkemba iyáfasinainiye-imayaa wéune súwana ²⁵ Ísu séna puwíyampinkembo wéiyafasinaawemo sewíní áwáuma kemá úne. Aúí'a úmai maé'mae'o iyawini áwáuma kemá úne. Kesááisafesamo érai'emo sésa kenká'á timankúnkúmbó iyawimo ésa puwíyambanifo iyáfasinanaawe. ²⁶ Mésa kesááisafesa érai'e sésa kenká'á timankúnkúmbó iyawimo

ésa ímba puwónááwe. Mindásafe emá érai'ewa wéseno Ísu Máátaantafena súwana ²⁷ séna Fasi'aénkóo emá Maníkómó iyáfasinankarawai wéamu'maraundawi óne. Maníkón-ááninko óne. Marapá'á kúmíndawi emá óne Mááta siyáiyé.

²⁸ Mááta simásuwena wéna áúnkontafena ukutóipínkémbá simáména séna óraako wétena wéaantaiye súwana ²⁹ Máriyaa iséna minúwóiyáán-úmai iyáfasinena wétupa'a kúmba ³⁰ Ísu Máátaamo taawánónka'a ména ímba naaópa'o túmba ³¹ Máriyaa iyáfasinenamo kúmba Yúndaa-waasi ifi'ó wéton-kwaasi awánésa imáyáa ésa sésa Rásarasimbo utámakaapa'o ifi'ó táíndasafena wiyé sésa arááiwa'maesa kumbá ³² Ísumo méronka'a Máriyaa wéna óraakon-iye séna aísamaifimba kífaena séna Fasi'aénkóo emó maanká'ó méraandaraka kesuswaawisawágó ímba púwísino súwasa ³³ Máriyaawe wenánaaenka'o arááiwáún-kwaasiye ifi'ó tombá Ísu tuwánówana arumbá éna umbai-tántáákó arumbá sáwí'a úwana ³⁴ tísai ena séna náánkara utámakaaó súwasa óraakoo taawánaao suwaná ³⁵ Ísu ifi'á tówasa ³⁶ Yúndaa-waasi awánésa sésa pukáiwaimba arun taféna uwánkáiye suwasá ³⁷ tuwímbai sésa aúgafitan-kwaasi aúramba kawé'ó uwánkaraimbanifo nóra sénawa ímba asófankaisanawa pukáiyó siyáawe.

Ísu Rásarasimbo pukómpinkembo iyáfasinankarain-aaí.

³⁸ Suwaná Ísu áfááraumai arumbá úwana utánkaropa'a kúmba óntan-aifimba mámakea óika'a óntantamba awáá uwásukowana Ísu koawánéna ³⁹ séna óntamba maisúwáaro súwana Mááta pukówin-ámánaako séna Fasi'aénkóo éiyainkanaanara'o wáimba póna ánkúte'a íníye súwana ⁴⁰ Ísu séna é'a simámakaumne. Kesááisafemo érai'emo sémo kenká'ó amankúnkumbo émo e Maníkóní kawé-kísáú awánáínone súwasa ⁴¹ óntamba maisúwówana Ísu wiyómpa'a awánéna séna kesifóo kesáái isáándasafe'a súwiyo sune. ⁴² Kesáái isáámpo maanáái súnnda pósa maanká'ó méraankwaasi kentáfésa érai'a Maníkó ai'mákaisana kunkáiye sénááwe simásuwena ⁴³ óraaka'a séna Rásarasiyo tiyó súwana ⁴⁴ pukówi iyáfasinenamo túmba ampantasámbá úsumai ánáan-kwisuwesa aiyayaanka'a kará'umaresa óika'a kaátamaresa miyá úmakon-ampantawara'a túwana

Ísu séna awátúwéwana méraino siyáiyé.

*Óraa'-waasi Ísumba tufuwíyan-aaímo siyáan-aaí.
Mátíyu 26:1-5, Mááka 14:1-2, Rúku 22:1-2*

⁴⁵ Yúndaa-waasisomba Máriyaampa'o kun-kwáásí Ísumo úmba awánésa timankúnkumba ésa Maníkómpákémbá

kunkáiyē suwasá ⁴⁶ tuwímbai ímbaniye sésa áamáán-kawaa-waasifa'a kosésa Ísumo ún-aai simátimúwasa ⁴⁷ mináái isésa áamáán-kawaa-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye aaimó isón-kwaasi táántesa sésa ímbo awánáúnda-kisau wémaimba póta nórasaawa ónaumno. ⁴⁸ Úwoimo túwáananasaamo éna miyán-kísáú wémainasa pósa seyaafá'nánká wenááisafesa timankúnkúmba ónááwe. Minká'á Rómu-kamani-waasi tésa óraa'-amaan-damba tatawísísuwesa kentáá seyaafá'nánká sáwí'a uwásínkáafonifo nórasaawa ónaumno suwaná ⁴⁹ moóráwígon-awí'a Káyafaasi minkánáá aifa'-ámáán-káwáágó póna wemá séna ímba kawé'-úmai wéisaawe. ⁵⁰ Yúndaa-waasi seyaafá'á púwófo séna moóráwígo puwíníye Káyafaasi siyáíye.

⁵¹ Minááímó súmba ímba wení imáyáafinkemba siyáífo minkánáá aifa'-ámáán-káwáágó mérontafena póna Maníkó imáyáa amúwana paápé úmai séna Yúndaa-waasi seyaafá'-wáásísáféna isámai Ísu puwíníye. ⁵² Ímba Yúndaa-waasi aantemba Maníkón-aráá'an-ofo fí'lo-fi'om-barafaken-kwaasi mimbórái'a úmai méraiwaé séna Ísu puwíníye. ⁵³ Káyafaasi mináái súwasa minkákémbá Yúndaa-oraal-waasi Ísumbo tu-fuwíyan-aai suwaná ⁵⁴ mindásafena Ísu ímba Yúndaa-oraal-waasi túranka'o númba tiyuwéna máásai-maragoni awáífá'á Éfaráímu-naopa'a kúmba

wení kísau-waasise'a koméraawe.

⁵⁵ Komérowana tíyótaimo í-tánón-kánáá ampáámbá úwasa pósa tirumbó kawé'ó íyanesa naaó'-naokemba Yérúsaremu-naopa'a kotúwaandu ésa ⁵⁶ Ísuntafesa móawana-meawana ésa óraa'-amaan-daumpa'a túwaandu ésa sésa tanómba opa'á tíní ína tíníyo siyáawe. ⁵⁷ Óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáán-kawaa-waasiye sésa Ísumbo awánésamo ésa simásimiyata ta'ótóráano sumbá mindásafesa úwoi-waasi sésa tanómba opa'á tíní ína tíníyo siyáawe.

12

Máryaa Ísun-áísamaiya'a asaa-wiyúm-básáwémbó a'ánkarain-aai.

Mátíyu 26:6-13, Mááka 14:3-9

¹ Tíyótaimo í-tánón-kánáá kárika'a túwana afa'móráe-kanaa úwoi wérowana Ísu Pétáni-naopa'a wéna pukómpinkemba íyáfasinankaraiwain-awí'a Rásarasini naaópa'a kúwasa ² Ísuni tómbá kúfu'umarowana Ísuwe Rásarasiye'a tómbó náiyapa'a méroyana Mááta mintómbá maimái tíma'maena kúwana ³ Máryaa asaa-wiyúmbó

úm-basawemba óraa'-ontankakemba méyámbakena Ísun-
aísamaiya'a sáwífa'a fatímarena wena'nóntáusamba
uwátuwowana mimbásáwén-kwíyúnkó óraa'-wiyumba
naaúmpa'a iyúwana ⁴⁻⁵ moóráwígon-awi'a Yúndasi-Ísakerioti
séna nóra sénawa mimbásáwémbá timénamo óraa'-ontamba
300 kina maiyénamo ímbo óntamo makáan-kwaasi tuwín-
timerane séna minááímó siyáimba Ísuni pintaru'ó maíndawi
siyáíye. ⁶ Ímba ónta-iyain-kwaasi-imayaa éna siyáífo wemá
Ísuni waásiti óntanka'a káráwiyowi uménté'o úwai póna
minóntámpínkémbá maénae séna mináái súwana ⁷ Ísu séna
minínínkómbá étúwéwana úwoi miyá íno. Púwónanamo
asínkáíndasafena miyá wéíye. ⁸ Ímbo óntamo makáan-
kwaasi kesé'a aasiyaasí maé'mae'a íya'a túwa'nai ónááfo
kemá kesé'a marapá'á ímba maé'mae'a ónaumne Ísu siyáíye.

Rásarasimba tufuwíyan-aaimo siyáan-ai.

⁹ Súwasa Pétáni-naopa'a Ísu méraiye sumbá
sáwífa'-waasi Yúndaa-waasi isésa Rásarasi pukówana
iyáfasinankarowinte'a kotuwánánae sésa kuráa.
¹⁰⁻¹¹ Rásarasimba iyáfasinankarontafesa pósa Yúndaa-
waasi miwítí óraa'-waasi tiyuwésa Maníkómpákémbá
kunkáiwaimpata kónae sésa suntáfésa óraa'-amaan-kisau-
waasi Rásarasimba tufuwíyan-aaiwara'a siyáawe.

Ísu Yérúsaremufa'o kuráin-ai.

Mátíyu 21:1-11, Mááka 11:1-11, Rúku 19:28-40

¹² Fénáíkaamba ásé-masawemba a'ánkaraifo káfékaamba
Yérúsaremufa'a Ísu tíniye sumbá waásisomba mináái isésa
¹³ taaénáma tará'maesa aampakémbá koaiyésa óraaka'-
oraaka'a sésa Fasi'aénkó ai'maráísana kunkáiwaimba
Maníkó kawé'á wéuwankaiye. Wení Ísareri-waasiti
kawáágón-íye wenáwíta mósá maráúmne suwaná ¹⁴ moórá-
poigon-awi'a tónkigo Ísumba ayáá'maena túmba ¹⁵ naaófá'á
Maníkón-ai aúfáífimba agaimaréna séna
Sáiyóni-naopaken-kwaasi táá'a ifó
kentí kawáágó wétiye. Tónki-araako
ayáá'maena wétiye

agaimarénamo siyóntemba miyáumai Ísu tiyáíye.
¹⁶ Minkánáá wení kísau-waasi ímba imáyáa úmai
tááka'a makónka'a pósa Ísu pukómpinkemba wiyómpa'o
iyúnka'a tááka'a marésa sésa aúfáífimba wérainka'a póna
miyán-íye siyáawe. ¹⁷ Ísuma Rásarasi pukómpinkembo
iyáfasinankomba awánésa tuwímbai-waasi simátímúwasa
¹⁸ isésa mindásafesa pósa aampakémbá koaiyówasa ¹⁹ óraa'-
amaan-kisau-waasi keáímbá sésa seyaafá'nánká kentáá

siyuwésa wenaráái-aantemba wéwaefo nórasaawa ónaumno siyáawe.

Kíríki-aempaken-kwaasi Ísumba awánánaemo siyáan-ai.

²⁰ Yérúsaremu-naopa'a ámáán-ai isánae sésa Yúndaa-waasi kuwasá Kíríki-waasise'a wésa ²¹ Fírípi Káríri-aempa'a Pétésáita-naopaken-kwaasigompa'a tésa sésa Ísumba awánánaeta wétune suwaná ²² Fírípi Éndurumba kosimáména áí'maesarai Ísumba kosimámúyana ²³ Ísu séna kemá waási úrankomba kesúwíko óraa'ó indasafena káfé'a wépaaiye. ²⁴ Érai'a simátimé'a sune. Ánáuntumbo úwoimo wérenamo éna ímba arambá iyáínifo ánáuntumba u'marááwana aáenkarena áruma wiyéna sáwífa'-aramba imái áfu káíníye. ²⁵ Miyámó ontembá tirááímo táínda-'i'ó ésa ímba kawé-'úmai méranaafo maambárárakén-ímáyáámó tuwáiyawi aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ²⁶ Kentáfésa ení kisaumo maénae síyawi kembá sirááíwáéro. Miyámó iyawi kesé'a méranaawe. Kesí kisaumo maíyawi kesifo kentúwí'a mósá maráíníye

Ísu siyáíye.

Ísu wemó puwíndasafena siyáin-ai.

²⁷ Ísu simátiména séna kesirunkó umbaisé'a wétaimba pó'a nóra sénaumno. Kesifóo maanúmbái-tántáá'ó kempá'ó tinda maisiyuwaaó ímba miyá sénaumpo kemá mindásafe'a kunkáumne. ²⁸ Kesifóo enáwíko óraa'a íníye súwana wiyómpakemba aái séna é'a kesúwí'a óraa'a uráunda pó'a aneká'á ónaumne súwasa ²⁹ méron-kwaasisomba isésa tuwímbai sésa wiyónaai siyé suwasá tuwímbai sésa Maníkóní kisa-u-waasi wiyómpakewi aái wésimamiye suwaná ³⁰ Ísu simátiména séna minááímó isáámba ímba kembó súwa'nai indanifo kembó túwa'nai indaniye. ³¹ Marapá'-wáásímó aafimbó maitinkáínda-kanaa wétiye. Marapá'-wáásítí sáwí-kawaagombo watiyuwáínda-kanaa wétiye. ³² Aaraa-táiyá'ó mó tufusíyan-kanaa seyaafá'á imáyáa tíménasa kempátá ténááwe Ísu siyáíye. ³³ Miyámó siyáimba aaraa-táiyá'á tufíyana puwíndasafena súwasa ³⁴ waásisomba isésa sésa Maníkón-ai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkómó iyáfasinankarawai aasiyaasí maé'mae'a íníye siyáífo emó sénda kemá waási úrankomba aaraa-táiyá'á mó tufusíya'a puwónaumne wésempo emá nááwawa sé ewá sénó suwaná ³⁵ Ísu séna waási sáma kátinkaundawi úndanifo káríka'a kesé'a méranaumne. Waásimo kumeu'ó in-áémpá'ó kombá nááfara'i wégowasa pósa ímba wéawanaawe. Kumeu'ó in-tántáákó kempá'á tifó sé'a sámó kátínkáípa'a méraaro.

³⁶ Sáma kaimbá p'ó'a kentáfé'a sé'a kentáási ságoma óne sembá p'ó'a ságoni áráá'marimba ú'mai méranaawe Ísu siyáiyé.

Yúndaa-oraa'-waasi Ísuntafesa ímba timankúnkúmba uráan-aaí.

Ísu simátimena tiyuwéna aúpá'á méraiyé. ³⁷ Túranka'a kawé-kísáú ímba awánaraan-kwaame'ó uráimbanifo wentáfesa ímba timankúnkúmba ésa Maníkómpákémbá kunkáiyé siyáawe. ³⁸ Mindásafena naaófá'á Maníkón-aaimo simátimakowin-awi'a Áísáya siyáin-aaí érai'a siyáiyé.

Fasi'aénkóo kawé'-áái kosimátimunasa minááisáfesa ímba érai'e wésewe. Eni fasi'aémbá aráátimendanifo ímba awánaraawe

Áísáya agaimaréna siyáiyé. ³⁹ Ísun-aaísafesa ímba timankúnkúmba untáféna naaófá'á Áísáya agaimaréna séna ⁴⁰ Maníkó túramba kafítúwáísasa pósa túramba ímba awánaraawe. Maníkó táá'a káúntuwaisasa pósa ímba ísaraawe. Maníkómó simbá miyá uráunda pósa kempá'á ímba tíya'a sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawé'a uwátinkanaumne

Maníkó siyáiyé Áísáya agaimaréna séna ⁴¹ Ísuni sáma awánaraimba póna mináái agaimaréna siyáiyé.

⁴² Yúndaa-oraa'-waasi tuwímbai Ísuntafesa timankúnkúmba ésa Maníkómpákémbá kunkáiyé sésa ámáán-kawaa-waasi ámáán-daumpa'a iyófo sésa aambá fáí'maraafoniye sésa ímba afora'á sumbá ⁴³ Maníkó kesúwí'a mósá maráínkwae-imayaa ímbanofó waási tuwímbai kesúwíta mósá maráíwae-imayaa ésa miyán-ímáyáá umbá pósa Ísuntafesa érai'e ímba afora'á siyáawe.

Ísu simátimuwasa tuwínkaa'ó uráan-aaí.

⁴⁴ Ímba afora'á suwaná Ísu óraaka séna kesááisafesa érai'e sésa kenká'á timankúnkúmba iyawi ímba kentáfesa aantemba ofo si'mákaiwaintafesawara'a timankúnkúmba wéowe. ⁴⁵ Kesí áwáumo suwánaawimo ombá ímba kentaantemba wésuwanaafo si'mákaiwainkwará'a wéwanaawe. ⁴⁶ Marapá'ó kumúnda waási sáma kátinkaundawi únda pósa kenká'á timankúnkúmba iyawi ímba kumeu'ó in-áémpá'á méranaawe. ⁴⁷ Kesááimo ímbo ísámai kawé'ó owí aafimbó maitinkái ímba kemá úne. Marapá'-wáási ímba aafimbó maitinkáandasafe'a kumúndanifo sáwí'ó úmáimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkanae'a kunkáumne. ⁴⁸ Anaanen-kañara'a kesáái isésa tínaqembo uwásinkaiyawí sésa kawé'-áái sínáaemba uwámakaundaniye sénáawe. ⁴⁹ Ímba kesí imáyáafinkemba súmpo kesifo

si'mákaiwai simásímakain-aaí súnnda pó'a ánaaen-kanaa tínaša sésa kawé'-áái sínaaemba uwámakaunda ímbo oráámbá uráundaniye sénááwe. ⁵⁰ Kesifon-aaí aúí'a úmai maé'mae'o íyan-aaín-íye. Súnnda-aaí kesifo simásímakain-aaí simátimune Ísu siyáíye.

13

Ísu wení waási tísamaimo non-kwitínkarain-aaí.

¹ Tíyótaimo í-tánón-kánáá aafáyáaraamba úwana káfékaamba Ísu imáyáa éna séna marapá'á tuwé'a kesifompá'ó kunuweré'o iyónnda-kanaa tiyé séna marapá'-wáásí wenááimo isón-kwaasi áfááraumai imáyáa tiména miwísáfénawe séna puwíníye súwana ² waántáwanko Sáímonin-ááninkomba áwí'a Yúndasi-Ísakeriotimba Ísuni pintaru'á uwó-imáyáá ámakowasa Ísuwe wení kísau-waasiye tómbá wénowana ³ afowámá seyaafá-fásí'áémbá ámakowana póna Maníkómpákémbá kunkáunda pó'a kunuweré'a iyónaumne-imayaa Ísu éna póna ⁴ tómbá wénowana iyáfasinena paákákén-únánkwátói faú'marena táuri kára'umaena ⁵ táúfapimba nombá fatímarena wení kísau-waasi tísamai non-kwitínkéna táúrisamba uwátuwena ⁶ Ísuma Sáímoni Pítaampa'a túwana séna Fasi'aénkóo ímba kesísamai non-kwisinkaaó súwana ⁷ Ísu séna kemó úndama káfé'a ímba wéisaanda po ánaaemba isáínone súwana ⁸ Pítaa séna kesísamaimo non-kwisínkéndasafe'a a'áo símasima'a ónaumne súwana Ísu séna enaísamaimo ímbo non-kwiyánkáanamo éma kesí waási-i'a ímba ínone súwana ⁹ Pítaa séna Fasi'aénkóo ení waási-i'a ónae sumpo ímbo sísamai aantemba non-kwínda síyayaankwara si'nónkwará'á non-kwiyuwó súwana ¹⁰ Ísu séna nombó pékáawimo ésa ímba seyaafá-túfá'á non-kwiyónááfo tísamai aantemba non-kwiyónááwe. Kembiwí non-kwisaawaná kímborawigo ímba non-kwiyáiyemo súmba ¹¹ Ísu wení pintaru'-wáásígómbá ísarontafena séna kembiwí non-kwisaawaná kímborawigo ímba non-kwiyáíye siyáíye.

¹² Ísu simátimena tísamai non-kwitiyuwéna paákákén-únánkwátóimo faú'maromba maimái úmaena ménamo tómbó némopa'a wéna tísai ena séna kemó úndawini áwáuma éra isaaó. ¹³ Kentáfé'a sé'a uwáítái'-iwái Fasi'aénkó ónemo sembá érai'a miyán-kwáásí úne. ¹⁴ Kemá kembó uwáítái'-úndawi kentí Fasi'aénkó pó'a tísamaimo non-kwitínkáúndasafe'a kemá moóra-mora non-kwitínkáaro. ¹⁵ Kemó kembó aráátimundantemba kembiwíwará'á miyán-oro. ¹⁶ Érai'a simátimé'a sune. Kísau-waasimo ésa miwítí

óraa'-waasigomba ímba iyáákanaawe. Ti'mákaiwain-ai maimaésa kosimátímakaawimo ésa ti'mákaiwaimba ímba iyáákanaawe. ¹⁷ Miyáumai kemó únda é'a awánaafo miyámó iyambo iyana tirunkó kawe'á íniye. ¹⁸ Kempínkémbá ímba seyaafátáfé'a sumpo kendé-í'o uwátinkaunda-waasi é'a tuwánaraumne. Maníkón-ai aúfáifimba agaimaréna séna kesé'a moóráfinkembo tómbó naráiwai kesí pintaru'-wáásiniye agaimarénamo siyáimba érai'a siyáiyé. ¹⁹ Ímba paápé uráisa'a simátimunda póna ánaaemba paápé ina'a kentáfé'a timankúnkúmba é'a Maníkómpákémbá kunkáiyé sénááwe. ²⁰ Érai'a simátimé'a sune. Ti'maráanasa wíyawi-tai ísámai kawé'ó iyanten-úmai kesáái ísámai kawé'á ónááwe. Kesááimo isáiyanten-úmai si'mákaiwain-ai isánááwe Ísu siyáiyé.

Moóráwigo kesí pintaru'á máíniyemo Ísu siyáin-ai.

Mátíyu 26:20-25, Máaka 14:17-21, Rúku 22:21-23

²¹ Ísu simátiména wenarunkó umbaí tówana séna érai'a simátimé'a sune. Kempínkémbá moóráwigo kembá namuro-wáásimá aráátiminiye súwata ²² wení kísau-waasi moórá-mora wenaúfínayaafimba éta nááwantafenawa síyó séta ²³ wení kísau-waasigo Ísu kembá arumbá símakowi Ísuni ewaa'á méraawanana ²⁴ Sáimoni Pítaa kentáféna aúwá'náán-kwaame'a éna séna nááwantafewa sénó sé áisai uwo súwa'a ²⁵ wení ewaa'á kífae'a áisai e'a sé'a Fasi'aénkóo emó sénda nááwa'iyo séwánana ²⁶ Ísu séna kemó tómbó nompín-tu'maimo áménda-waasi wemániye séna tómbá maimaéna nompín-tu'mai miwámbá Sáimoni-Ísakeriotin-ááninkon-awi'a Yúndasimba amúwana ²⁷ mintómbá maúwana waántáwanko wenarumpimbá iyúwana Ísu simáména séna emó ónae sinda-í'a maaránka'a uwó Ísu súwasa ²⁸ tómbó wénesamo méron-kwaasi Ísumo sún-aaigoni áwáuma ímba ísámai kawé'á umbá ²⁹ sésa Yúndasi óntanka'o káráwiyowintafena Ísu séna ímbo óntamo makáan-kwaasi tuwímbai timiyó Ísu siyé má sésa tanómbo káúfón-kanaaratafesa sésa tómbá méyánuwo Ísu siyé má suwaná ³⁰ Yúndasi Ísumo amún-tomba maimaéna minúwóiyáán-úmai máápa'a kumúwana kumeu'á uráiyé.

Aú-amaambo simátímakain-ai.

³¹ Yúndasi máápa'a kumúwana Ísu séna káfé'a waási úranko súwí'a óraa'a isaná kesí kísaugo Maníkón-áwí'a óraa'a íniye. ³² Kesí kísaugo Maníkón-áwí'a óraa'o intembá káfé'a Maníkó kesúwí'a óraa'a uwásinkainiye. ³³ Kesí iyámpóisono. Kárika'a kesé'a mé'a tiyúwána'a siyaafái

ónááwe. Yúndaa-waasisafe'o é'o simátimé'o sùndantemba kentáfé'a sé'a iyóndara'a ímba kanaa'á iyónááwe. ³⁴ Aú-amaamba simátiména'a kesirumbó timúndanten-úmai moórá-mora-waasi kentirumbá tíméro. ³⁵ Moórá-mora kentirumbó timíyasamo ésa tuwánésa sésa Ísuni kísau-waasin-owe sénááwe Ísu siyáiyé.

Pítaa ánaaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-ai.

Mátíyu 26:31-35, Mááka 14:27-31, Rúku 22:31-34

³⁶ Ísu simátimuwana Sáimoni Pítaa áisai ena séna Fasi'aénkóo nááfara iyínono súwana séna iyóndara'a káfé'a ímba sirááiwainompo ánaaemba sirááiwainone súwana ³⁷ Pítaa séna Fasi'aénkóo nóra séra káfé'a ímba embá arááíwaenaumno. Ímba pó'a áwa'nai e'a púwónana kawé'á íniye súwana ³⁸ Ísu séna áwa'nai e'a puwónaumnemo sénda kemá érai'a simáme'a sune. Kokórigomo ímbo ááimo siyáindara'a kaumbo-íká'á kentáfé séma ímba awánáúnda-waasin-iyé

sínone Ísu siyáiyé.

14

Maníkómpá'ó íyan-amba kemá únemo Ísu siyáin-ai.

¹ Ísu simátiména séna kentirunkó ímba sáwí'a íng'a ímba óraa'-imayaan-oro. Maníkómbá timankúnkúmba é'a kenkwará'á miyán-oro. ² Kesifoní naaópa'a sáwífa'-maru'a wéraiye. Ímbo miyámó uráinkakaa ímba simátimusino. ³ Kemó iyúnda kentí maru'á ito'mayaa uwátinkanae'a iyúne. Iyuweré'o kuntí'mae'o iyónda kemó méraundara'a iméranaawe. Miyá ona'á kesé'a méranaawe. ⁴ Kemó iyúnda-amba é'a awánaraawe súwana ⁵ Tómaasi simáména séna óraakoo emó iyónda-naopa'a ínta awánaraumne. Nóraumaisaawa aantá awíyánaumno súwana ⁶ Ísu séna Maníkómpá'ó iyíyan-amba kemá úne. Kemá éraikoni áwáuma úne. Kemá maé'mae'o iyawini áwáuma úne. Kesifoní naaópa'a ímba úwoi iyónááfo kemá minámbá únda pósa iyónááwe. ⁷ Kesí áwáumo suwánékaa kesifombá awíyaawisino. Káfé'a wéawanaawe súwana ⁸ Fírípi séna óraakoo enafombá aráásímínanasa kentáa kanaa'á íno súwana ⁹ Ísu séna ayáátáaka'a kesé'a méraundanifo emá kesí áwáuma ímba suwánaraane. Kesí áwáumo suwánaawi kesifombá é'a wéawanaafo nóra isawá enafombá aráásimiyo wéseno. ¹⁰ Kemá kesifoé'a kááísamai méraunana kesifomá kesé'a kááísamai méraiye. Minááísáfé'a érai'e seró. Ímba kesí imáyáfinkemba sumpo kesifomá kesé'a ména wení kísau isa'á sune. ¹¹ Kemá kesifoé'a kááísamai méraunana kesifomá kesé'a kááísamai méraimba pó'a minááísáfé'a

érai'e seró. Ímbo miyámó sé'lo é'a kesí kísau awáné'a sé'a érai'a wiyómpakemba Maníkómpákémbá kunkáiyé seró. ¹² Érai'a simátimé'a sune. Kentáfé'a timankunkúmba é'a Maníkómpákémbá kunkáiyé síyawí kemó úndanten-kísau miwíwará'á maenááwe. Kesifompá'á iyé'a Maníkóní ámútankomba ai'maráandasafena miwítí kisaugo kesí kisaugomba iyáákainiye. ¹³ Ken-ímáyáámó é'o sísai iya'lo é'a miyá ónaumpo kentáfé'a ísámai kesifon-áwí'a mósá maranááwe. ¹⁴ Ken-ímáyáámó é'o sísai iya'lo é'a

kemá miyá ónaumne Ísu siyáiyé.

Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá ai'maráanana kumíníyemo siyáin-ai.

¹⁵ Ísu mináái simátiména séna kentirumbó simé'lo é'a kesáái ísámai kawé'á onááwe. ¹⁶ Kesifombá áísai onaná karáá'á tutinkáindawimba ai'maráinana kumbéna kesé'a aasiyaasí maé'mae'a íníye. Wemá éraikoni áwáun-íye. ¹⁷ Marapá'-wáásí wembá ímba awánésa wenáái ímba wéisaamba pósa ímba kanaa'á sésa kesé'a tamauwó wésefo kesé'a ména kentirumpimbá maé'mae'a ímbá pó'a wembá wéawanaawe. ¹⁸ Kárika'a tiyúwáandanifo ímba áwíyaraa'-iyampoimo ontembá onááfo iyuweránaumne. ¹⁹ Kári-kanaa marapá'-wáásí kembá ímba suwánanááfo kembiwí aneka'á suwánanááwe. Kesé'a méraunda pó'a kemá aúí'a úmai méranaawe. ²⁰ Minkánáá tína'a sé'a érai'a afowáe'a ména keséta méraisata weséta méraumne miyá sénááwe. ²¹ Kesááimo taawiyafésamo kawé'ó owí tirumbá siménááwe. Tirumbó simíyawí kesifoé kesé'a sirunkái timéyauye. Kesirumbó timúndawisafe'a símai afora'á paápé úmai méranaumne súwana ²² Yúndasi-Ísakerioti araámáón-awí'a Yúndasi séna Fasi'aénkóo nóintafewe séwa úwoi-waasisafemase símai ímba afora'á paápé úmai méranaumnéwa sénó. Kentáásáfémase símai afora'á paápé úmai méranaumnéwa sénó súwana ²³ Ísu séna tirumbá simíyawí kesáái ísámai kawé'á iyana kesifomá arumbá miwí timínakai kewé kesifoé miwísé'a kumbéyauye. ²⁴ Kesáái ísámai ímba kawé'ó owí tirumbá ímba símakaawe. Súnda-ai ímba kesí imáyáafinken-aain-ifo kesifo sí'mákaiwaini imáyáafinken-aain-íye.

²⁵ Kesé'lo méraundara'a mináái simátimune. ²⁶ Énifo kesifomá wení Ufaen-ámútánkómbá kentí karáákómbá ai'maráinana kumbéna ken-ánóndáá éna seyaafá-tántáá'á aráátiména súnda-ai timína'a táaka'a maranááwe. ²⁷ Tiyuwé'a faru uwátinke'a kentirumbó aáno'lo uwátinkáandate úmai méraaro. Marapá'-wáásí ímba miyá wéuwatinkaafó kesirumbó aáno'lo maráúndantemba

miyáumai timúne. Mindásafena kentirunkó ímba sáwí'a éna ímba táá'a íno. ²⁸ Tiyúwáandanifo kentópa'a iyuweránaumnemo súnda é'a wéisaawe. Kentirumbó simé'lo é'a kesifompá'á íyóndasafe'a aamoí ónááwe. Kesifomá kembá iyáákaraintafe'a símai aamoí ónááwe. ²⁹ Ímba paápé uráisa'a simátimunda póna paápé ína'a kentáfé'a sé'a érai'a siyáíye sénááwe. ³⁰ Waántáwanko maambáraraké-sáwí-káwáágó wétimba pó'a ímba aaimá ayáátááka'a simátimumpo wení fasi'aénkó ímba kembá ta'ótorainiye. ³¹ Kesifomó simásímakaimba miyámó únda suwánésa sésa afowámbá arumbá ámakaiye sénááwe. Íyáfasinaiyata konó Ísu siyáíye.

15

Érai'a ándáma kemá únemo Ísu siyáin-aaí.

¹⁻⁵ Ísu simátimena séna érai'a ándáma kemá úne. Kesifomá minándará'ó káráwiyaiwain-íye. Ándáma kemá úne. Ándágoni amaimá kemán-owe. Ímbo arambó iyáínda-amaimo éna ayááisuwainiye. Arambó iyáínda-amaimo éna ayááimarainana arágásáo agaimái arambá iyáíniye. Ayááímáráintemba simátímakaunda-aaigo miyá éna tirunkó arupíse wéiye. Kesé'a kááísamai méraiya'a kemá kempá'á kááísamai méraano. Amai aantenkomo éna ímba arambá iyáíniye. Miyámó intembá kesé'lo ímbo kááísamaimo méraiyanamo éna ímba arambá iyáíniye. Kemá kesé'a kááísamai méwa'a pó'a kesé'lo kááísamaimo mérai yawimo é'a sáwífa'-aramba imái méranaawe. Kembó ifá'lo siyuwésamo ésa ímba arambá imái méranaawe. ⁶ Amaimó ayááisuwainda-amaimo aáénkáíndamo éna ayáímai agaisuwáíniye. Kesé'lo ímbo kááísaiyawí miyá íniye. ⁷ Kesé'lo kááísamaimo mérai yawí kesááimo kentirumpimbó ta'óto'maraiyawí áísai iyana póna miyá uwátinkainiye. ⁸ Sáwífa'-arambo imáímo méraiyan-kwaasimo tuwánésamo ésa sésa Ísumbo arááíwáén-kwaasin-owe síyana kesifon-áwíkomo éna óraa'a íniye. ⁹ Kesifomó arumbó símakainten-úmai kesirumbá kembá timúne. Kemó é'a misírúntáfé'le símai méraaro. ¹⁰ Kesifoní amáámbo ísámai wenaruntafé'lo símimo méraundantemba kesí amáámbo isé'lo é'a kesiruntafé'a símai méranaawe. ¹¹ Mináái simátímakaunda pó'a kesí aamoigó kentirumpimbá óraa'a wéraina'a aamoí é'a méraaro. ¹² Kesirumbó timúndantemba moórá-mora-waasi tirumbá tíméro. Mindá kesí amáámbo timúne. ¹³ Kentí waásisafesawe símai wétuwa'nai-e'lo puwónae sésamo puwíyamba ímba moórá-aaí símai iyáákamai tirumbá

timénááwe. ¹⁴ Kesááimo isémai yawimo é'a kesí waási-i'a ónááwe. ¹⁵ Óraa'-waasigoni kísau-waasi óraakoni kísau ímba awánaraambanifo wenáfárawaisai wení kísau wéawanaraawe. Miyámó ontáfé'a pó'a kesifomó seyaafá'-ááímó simásimakaimba simátimunda pó'a ímba kesí kísau-waasiye sendá kesífárawaisaiye sénaumne. ¹⁶ Kembiwí ímba kembá kendé-í'a uwásínkááwa'a kemá kembiwí kendé-í'a uwátinkaunda pó'a wé'a fasi'aén-árámá koimái sáwífase úmai méraaro. Ken-ímáyáámó é'o kesifompá'ó áísai iyanamo éna miyá uwátinkainiye. ¹⁷ Moórá-mora-waasi tirumbá tíméro sé'a miyán-ámáámá simátimune Ísu siyáiyie.

Marapá'-wáási tíyámbo uwátinkaraan-aaí.

¹⁸ Ísu mináái simátimena séna marapá'-wáásímó kembiwísáfésamo tíyámbo uwátinkaiya'o é'a tááka'a maré'a sé'a aifa'á kentáási Fasi'aénkómbá tíyámbo uwánkaraawe sénááwe. ¹⁹ Kemá marapá'-wáásifínkémbá kembá kendé-í'a uwátinkaunda pósa marapá'-wáási tíyámbo wéuwatinkaawe. Kembó úwoimo marapá'-wáásímó onkaka kentáfésa sésa kenkáán-kwáásín-owe sésa tirumbá tíméwisino. ²⁰ Kísau-waasi miwítí óraa'-waasigomba ímba iyáákaraawemo súnnda imáyáan-oro. Kentí óraako únasa pósa marapá'-wáási karaánáá'a sinkésa sáwí'o uwásínkáanten-úmai kembiwí karaánáá'a tinkésa sáwí'a uwátinkanaafo kesááimo isámaimo kawé'ó iyawi kentáái isánááwe. ²¹ Kembiwí kesí waási-i'a ombá pósa marapá'-wáási karaánáá'a tinkésa sáwí'a uwátinkanaawe. Si'mákaiwaimba ímba awánaraamba pósa sáwí'a ésa miyá ónááwe. ²² Kemó ímbo kusimátimundaraka marapá'-wáásítí sáwí-imayaa úwoi aúpá'á wéraisino. Kusimátimunasa miwítí sáwí-imayaa ifá'ó túwááraamba ímba ifá'á túwááwana úwoi wéraiye. ²³ Tíyámbo uwásinkewi kesifonkwará'á tíyámbo wéuwankaawe. ²⁴ Kemó fi'owimo iyáákamaimo ímbo fi'o-fi'on-kisaumo maúndaraka marapá'-wáásítí sáwí-imayaa úwoi aúpá'á wéraisino. Kesí kísau awánésa kené kesifoné tíyánkai wéuwasinkaawe. ²⁵ Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna úwoisafesa kembá tíyámbo wéuwasinkaawe siyáinka'a póna mináái káfé'a wépaape-iyé. ²⁶ Kesifompá'á iyé'a kentí karáá'ó tutinkáíndawimba ai'maráanana kesifompákémbá wenámútanko kembiwisé'a kumbéna wemá éraikoni áwáugo póna kentáféna seyaafá-tántáá'á kusimátiminiye. ²⁷ Kemó kísau mo ómbaraawandarakemba é'a suwánaraamba pó'a kentáfé'wara kesí kísausafe'wara'a simátímapa'a kónááwe.

16

¹ Ánaaemba kesááisafe'a ímba fasi'ámai mé'a siyúwáafo sé'a mináái simátimunda imáyáan-oro. ² Ánaaemba marapá'-wáásímó kembiwísáfésamo amáán-daumpakemba watuwánaemo siyamba mindásafesa sésa Ísuni kísau-waasi tínkamiyawi Maníkóni kísau wémaewe karo'á sénááwe. ³ Kenté kesifonté'a ímba suwánaraamba pósa miyáumai sáwí'a uwátinkanaawe. ⁴ Káfé'a mináái simátimunda póna mindá paapé ína'a imáyáa é'a sé'a simásímakaimba wépaape-iye sénááwe. Mindásafe'a simátimune Ísu siyáíye.

Maníkóni Ufaen-ámútánkó kisaumo wémain-aaí.

Ísu simátimena séna kesé'a méraunda pó'a mináái ímba simátímake'a ⁵ si'mákaiwaimpa'o iyóndasafe'a káfé'a simátímakaana'a nááfara iyónó sé'a ímba síesai owe. ⁶ Iyónaumne sún-da-aaí isááwana tirunkó umbaí taisa'á pó'a nááfara iyónó sé'a ímba síesai owe. ⁷ Érai'a simátime'a sune. Ímbo iyúndaraka kentí karáá'ó tutinkáindawi ímba kúmísino. Iyé'a wembá ai'maráanana kembiwísé'a kumbéna kawe'á uwátinkainiye. ⁸ Kumbéna marapá'ó méraan-kwaasi kentí sáwí-imayaagoni áwáuma aráátiminye. Arupísemo úmimo mérai yawini áwáuma aráátiminye. Maníkómó aaifimbó maitinkáindawini áwáuma aráátiminye. ⁹ Kesááisafesamo ímbo timankúnkúmbo iyawisafena simátimena séna kentí sáwí-imayaa úwoi wéraiye síníye. ¹⁰ Kesifompá'ó iyúnda ímba suwánanááfo kentí karáá'ó tutinkáindawi arupíse úmimo mérai yamba kunaráátiminye. ¹¹ Maambáraraké-sáwí-káwáágómbá é'a aaifimbá maiyánkaraimba póna Maníkó aaifimbá maitinkáíníyema simátiminye. ¹² Sáwífa'-aaí simátimusina umbai-áái pó'a káfé'a ímba kanaa'á isánááfo ánaaemba isánááwe. ¹³ Maníkóni ámútanko kumbéna érai'-amba kawe'-ámbá aráátiminye. Ímba wení imáyáafinkemba simátiminifo simámakain-aaí simátimena aáno'o paapé índatantaa'a simátiminye. ¹⁴ Sún-da-aaí simátiminana kesúwíko óraa'a íníye. ¹⁵ Seyaafá'-ááísómbá kesifondé mindá kendéníye. Miyáumai sé'a simámakaunda-aaí Maníkóni ámútanko simátiminye Ísu siyáíye.

Tirunkó umbaí taréna ánaaemba kawe'á íníyemo siyáin-aaí.

¹⁶ Ísu simátimena séna kárika'a ímba suwáné'a ánaaenka'a suwánanaawe súwasa ¹⁷ wení kísau-waasifinkemba tuwímbai sésa kesifompá'á iyúnda pó'a kárika'a ímba suwáné'a ánaaenka'a suwánanaawemo simbá nóintafenawa siyó. ¹⁸ Kárika'emo simbá minááiígóni áwáuma ínta isáúmne.

Nóintafenawa síyó suwaná ¹⁹ Ísu áisai ónaesamo umbá iséna simátimena séna kárika'a ímba suwáné'a ánaaenka'a suwánanaawemo súnda-aaisafe'a kembiwí áfáaraumai kemó súnda-aaisafe'a símae wénowe. ²⁰ Érai'a simátime'a sune. Kembiwí ifi'á táiyasa marapá'-wáásí aamoí iyambanifo kentirunkó umbaí taréna ánaaemba kentirunkó fetóí íniye. ²¹ Moórá-ininkomo iyámpóimo ma'ankáinda-kanaa tinaamo éna áí'a ínana arunkó umbaí táinana ánaaemba miniyámpói ma'ankéna áikomba ímba imáyáa éna aamoí íniye. ²² Miyámó ontembá kentirunkó umbaí táina'a ánaaemba suwáné'a aamoí ónááwe. Aamoimó í-tántáá'á ímba maitiyuwánááwe. ²³ Minkánáámó tina'a ímba sísai ónááfo kesifompá'ó inaimó síyamba kentáfé'a ísámai áisai iyantafena póna miyá uwátinkainiye. ²⁴ Kesifompá'á ímba inaí siyáafo káfé'a kentáfé'a ísámai inaimó síyamba miyá uwátinkainana kentirunkó óraa'-aamoí ina'a méraaro Ísu siyáíye.

Marapá-tántáá'á Ísu iyáakaraiyemo siyáin-aii.

²⁵ Ísu simátimena séna waé'mai-aii simátimunda pó'a ánaaen-kanaa tina'a kesifon-aii afora'á simátimenaumne. ²⁶ Minkánáámó tina'a ken-imáyáámó ontáfé'a kesifompá'á inaí síya'a kemá ímba inaí senaná ²⁷ wemá úwoi tíména wenarumbó tímakaintafena póna úwoi tímíniye. Kentáfé'a sé'a Maníkómpákémbá kunkáíye sé'a tirumbá símakaantafena kesifomá arumbá tímakaiye. ²⁸ Kesifompákémbá marapá'á kumbéraunda pó'a káfé'a marapá'á tuwé'a kesifompá'á iyónaumne Ísu súwasa ²⁹ wení kísau-waasi sésa káfé'a ímba waé'mai-aaifinkemba sémpo aforatá simásimene. ³⁰ Kesáa séta áisai ónáísaiye ímba súnasaama emá ísaraandawi po afora'á wésene. Miyásá séta Maníkómpákémbá kunkáanesa sune suwaná ³¹ Ísu séna kentáfé'a Maníkómpákémbá kunkáíye sembánifo ³² kárika'a siyuwé'a kentí naaó'-nao'a wété owa'á keyáá mérausina kesifomá kesé'a méraiye. ³³ Mináái simátimunda pó'a kesé'a kááísamai mé'a aáno úmai wempa'á méraaro. Marapá'-wáásí karaánáa'á tinkésa sáwí'a uwátinkanaafo marapá-tántáá'wára waásiwara'a iyáakaraunda pó'a kentirunkó aamoí ina'a méranaawe Ísu siyáíye.

17

Ísu wení waásisafena ísámai Maníkómpá'á inaimó siyáin-aii.

¹ Ísu simátimena wíyómpa'a awánéna séna kesifóo minkánáa wétiye. Kesúwí'a óraa'a ina'á enáwí'a óraa'-í'a uwánkáano. ² Seyaafá'-wáásí káráwiyaundasafe fasi'aémbá

símakaanda pó'a símakaanda-waasi aúí'a úmai maé'mae'a uwátinkaunda mindásafe kesúwí'a óraa'-i'a ina'á enáwí'a óraa'-i'a uwánkáano. ³ Eyáá érai-Fasi'aenko óne. Kembá si'mákaandawi úne. Empá'é kempá'é tésa kenkáísááimo isááwi aúí'a úmai maé'mae'a wéowe. ⁴ Marapá'á enáwí'a óraa'a úmai símakaanda-kisau tai'áúmne. ⁵ Kesifóo maramó ímbo úmakondara'a esé'a méraawanana kesúwíko óraa'-i'o uráinka'a po aneka'á miyá ínkwa'e'a sune. ⁶ Marapá'-wáásifínkémbá ení waási-i'a uwátinke símakaana'a entáfé'a miyámó iwái méraiye símai paapé uwátinkaunasa enáái wéisaawe. ⁷ Símakaandasafesa sésa mintántáá'á Maníkómó ámakain-tantaa'e wésewe. ⁸ Símakaanda-aaimo simátimunda wéisaawe. Empákémbá kunkáunda-aai isésa sésa Maníkó ai'mákaisana kunkáiyé wésewe. ⁹ Miwísáfé'a isámai inái sune. Marapákén-úwói-wáásísáfé'a ímba inái sumpo símakaanda-waasi ení waásisafe'a isámai inái sune. ¹⁰ Ení waási kesí waásin-owe. Kesí waási ení waási ésa kesúwí'a óraa'-i'a wéowe. ¹¹ Marapá'ó ímbo méraanda empá'á iyónaumpo miwí marapá'á méranaawe. Kawe-késifóo miwíyá'á emá káráwiyinasa pósa Maníkómbó áantaan-kwaasi-i'a úmai méranaawe. Esé kesé'o kááísamaimo mérauyantemba miwí kááísamai méranaawe. ¹² Miwisé'a mé'a káráwiyaunasa Maníkómbó áantaan-kwaasi-i'a úmai mésa ímba sáwí-amba arááiwakaawe. Énifo moóráwigo sáwí-amba arááiwainda póna mináái Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna siyáin-aai paapé íníye. ¹³ Empá'á ímbo iyúnda marapá'á mé'a miwí tirumpimbá kesí aamoigó óraa'o intáfé'a mináái simátimune. ¹⁴ Enáái simátimakaumne. Kemó ímbo érai'o marapá'-wáásímó úndantemba miwí ímba érai'a marapá'-wáásí ombá pósa marapá'-wáásí úwoi-waasi tiyámba wéuwatinkaawe. ¹⁵ Ímba sé'a miwí marapákémbá kuntiyaaó sumpo waántáwanko sáwí'a uwátínkáífo séma káráwiyuwo sune. ¹⁶ Kemó ímbo érai'o marapá'-wáásímó úndantemba miwí ímba érai'a marapá'-wáásín-owe. ¹⁷ Enáái érai'-aai póna tirumpimbá wérainasa ení waási-i'a úmai méranaawe. ¹⁸ Kembó si'maróna'o marapá'ó kunkáundantemba miwí ti'maráanasana marapá'-wáásifímbá méranaawe. ¹⁹ Miwísáfé'e sé'a enaráái aantemba wáúnda pósa enaráái aantemba waránááwe.

²⁰ Ímba maankwáásísáfé'-aantemba inái sumpo miwí táái isésa kentáfésa timankúnkúmba ésa Maníkómpákémbá kunkáiyé síyawisafe'wara'a inái sune. ²¹ Kesifóo inái sé'a esé kesé'o kááísamaimo mérauyantemba miwí enté kenká'é kááísamai méranaawe. Miwí kááísamai méraamba pósa marapá'-wáásí tuwánésa sésa érai'a Maníkó Ísumba ai'mákaisana kunkáiyé sénááwe. Mindásafe'a

inaifínkémbá simámune. ²² Esé kesé'o mimbórái'o úmaimo mérauyantemba símakaanda-fasi'aemba tímakaunda pósa mimbórái'a úmai méranaawe. ²³ Emá kesé'a kááisamai méraana'a kemá miwisé'a kááisamai méraunda pósa miwí kááisamai méranaawe. Marapá'-wáásí mindá tuwánésa sésa Maníkó Ísumba ai'mákaisana kunkáiyé sénááwe. Enarumbó símakaandantemba miwíwará'á tímakaunda pósa marapá'-wáásí tuwánésa sésa érai'e sénááwe. ²⁴ Kesifóo maramó ímbo úmakondara'a enarumbá siméma fasi'aémbá símakaane. Símakaanda-waasi kesé'a méraiwe sé'a súnnda pósa kesí fasi'aémbá awánánááwe. ²⁵ Kesifóo usukáewi óne. Marapá'-wáásí embá ímba wéawanaafo kemó awánáúnda símakaanda-waasi kentáfésa sésa Maníkó ai'mákaisana kunkáiwaiye wésewe. ²⁶ Entáfé'a miyámó iwáí méraiye símai paápé uwátimunasa enarumbó símakaandantemba miwí tirumbá simíya'a miwisé'a méraunumne. Entáfé'a miyámó iwáí méraiye símai paápé uwátínkare'a paápé úmai kónaumne Ísu inaufínkémbá miyá siyáiyé.

18

Ísumbo ta'ótokaan-ai.

Mátíyu 26:47-56, Máaka 14:43-50, Rúku 22:47-53

¹ Ísu simátimena wení kísau-waasise'a Kíndáróni-nomba kofatésa taai-kanáágúnéfímbá komérowana ² Ísu wení kísau-waasise'a mintái-kánáágúnéfá'á kógo upa'lá Yúndasi Ísuni pintaru'-wáásígó mintái-kánáágúnéfá'á awánópa'a ³ mifá'á kúmba ámáán-kawaa-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye i-wáásíwará ámáán-danka'-i-waasiwara'a ti'márówana Yúndasi tí'maena taánáinkwara paepáé'wara'a maímaésa ómbá to'maésa mintái-kánáágúnéfá'á kumbá ⁴ Ísu wempá'ó tinda-tantaakomba iséna wení waásifinkemba iyáfasinena miwí túranka'a koména tísai ena séna nááwani ayaafáíya wéoo súwasa sésa ⁵ Ísu Násaretifakewintafeta wéayaafai-une suwaná séna miwántáfé'o sembá kemá úne súwasa Yúndasi Ísuni pintaru'-wáásígó póna miwisé'a méraiye. ⁶ Kemá úne Ísu súwasa miwí tauwérópa'a tanaambá fowaná ⁷ Ísu aneka'lá tísai ena séna nááwani ayaafáíya wéoo súwasa Ísu Násaretifakewintafeta wéayaafai-une suwaná ⁸ Ísu séna é'a simátimakaumne. Maandá kemá úne. Kembó siyaafái ontáfé'a maankwáásí étinkaiyasa koró Ísu súmba ⁹ Maníkóntáféna siyáimba símakaanda-waasi ímba sáwí-amba arááiwakaawe siyónka'a póna paápé úmai mináái súwana ¹⁰ Sáimoni Pítaa paepáé'a awáúfínkémbá taútuwena aifa'-ámáán-káwáágóní kísau-waasion-áá'a fagáúsuwomba minkisáú-wáásígón-áwí'a

Márakáasi wenáá'a fagáúsuwswana ¹¹ Ísu Pítaantafena séna ení paepáé'a awáúfímbá wiyuwó. Sí'o índá-i'a uwásinkaiyambanifo

kesifoní kísau ímba tuwánáúmpo miyá ónaumne Ísu siyáíye.

Ísumba áí'maesa Ánásimpa'o kuráan-aaí.

¹² Ísu súwasa i-wáásíyé miwítí óraa'-waasiye

ámáán-danka'-i-waasiye Ísumba ta'óto'mai ayáánka'a kárá'umaesa ¹³ áí'maesa aifa'á moórá-kawaagon-awi'a Ánásimpa'a tuwaná wemá Káyafaasin-ásáánko éna minkánáá Káyafaasi aifa'-ámáán-káwáágó póna ¹⁴ ááema simátimena séna Yúndaa-waasi seyaafá'á púwófo séna moóráwigo puwíníye siyáiwain-ásáánkompa'a kuráawe.

Pítaa ímba awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aaí.

¹⁵ Kuwasaráí Ísuni kísau-waasiyai moóráwigo Sáímoni Pítaae moóráwigoe'a Ísumba arááíwa'maesarai kuyambá aifa'-ámáán-káwáágó moóráwigomba awánasuwwana aaimó isópa'a Ísumbo máánkaropa'a imérowana ¹⁶ Pítaa máápa'-ontafimba mérowana aifa'-ámáán-káwáágó awánówi iyuweréna ontará'ó káráwiyon-arasigomba simámuwana ontá tiyankówana Pítaamba áí'maena iyáferowana ¹⁷ minárásígó Pítaamba awánéna áisai ena séna minkwáásígóní kísau-waasiya'ono súwana Pítaa séna ímbanifo kemá fí'on-kwaasi úne súwasa ¹⁸ táwitafesa ésa kísau-waasiye i-wáásíyé iyamá agaimakésa tiyáámba wégaufuwana Pítaa minááí simásuwena iyará'á koména ayáámba kauráíye.

Aifa'-ámáán-káwáágó Ísumbo áisai uráin-aaí.

Mátíyu 26:59-66, Mááka 14:55-64, Rúku 22:66-71

¹⁹ Pítaa iyamá wégaufuwana aifa'-ámáán-káwáágó Ísuntafena séna simátímakaanda-aaí simásimiyo. Ení kísau-waasisafewara'a simásimiyo súwana ²⁰ Ísu séna Yúndaa-waasiti óraa'-amaan-daumpa'e kári'-amaan-daumpa'e simáti-simatimbo émaunda afora'ó sémaunda ímba aúpá'á simátímakaumpo ²¹ nóntafewa wésisai-ono. Kesááimo ísaraawi tísai inasá simátímakaanda-aaí ísaraamba pósa sénááwe súwana ²² ámáán-danka'-i-waasigo Ísumba tufuwéna séna aifa'-ámáán-káwáágómó sinká'á ímba miyá siyó súwana ²³ Ísu séna sáwí-aaímo súndaraka misáwí-ááí ááema afora'á isinó. Kawe'-ááímó súndasafe nóntafewa sínkamono súwana ²⁴ Ánási ai'marówasa ayáámpinken- anda

ímba awátuwesa minándáwará'á áí'maesa Káyafaasi aifa'-ámáán-káwáágómpá'á kuráawe.

Pítaa ímbo awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aai.

Mátíyu 26:71-75, Mááka 14:69-72, Rúku 22:58-62

²⁵ Aifa'-ámáán-káwáágómpá'á Ísumba kuwaná Pítaa iyará'á ména ayáamba wégaufuwasa iyará'ó máún-kwaasi áisai esa sésa ewárará minkwáásígóní kísau-waasiya'ono suwaná mináái umémpa'a tuwéna séna ken-ímbaniye súwana ²⁶ aifa'-ámáán-káwáágóní kísau-waasigo Pítaantafena séna emá minkwáásígóe'a taai-kanáágúnéfá'á méraaya'a tuwánérúnda éraira súno séna Pítaamo áá'o fagáúsuwowini akún-ándáfákéwí súwana ²⁷ Pítaa aneka'á séna ken-ímbaniye súwana kokórigo áái siyáiyé.

Ísumba Páiratimpa'o áí'mae kuráan-aai.

Mátíyu 27:1-2,11-14, Mááka 15:1-5, Rúku 23:1-5

²⁸ Kokórigo áái súwasa siyarónka'a Káyafaasini naaúmpakemba Ísumba áí'maesa kámáni-oraakoni pááimpa'a máankesa sésa ímba Yúndaa-waasiti naaúmpa'an-ifo fí'on-kwaasiti naaúmpa'a iyéta tíyótáimo í-tánómbá ínta náúnafo sésa ímba iyúwana ²⁹ Rómu-kamani-kawaagon-awi'a Páirati kúwákárúwena kuntísai ena séna minkwáásí nóra inkakena aaifimbá maenkánaera séo súwasa ³⁰ sésa ímbo sáwí'o uráinkakaa ínta áí'maeta túsino suwaná ³¹ Páirati séna keyáárika'a áí'mae'a kentí amáámbo makénten-úmai simánkáaro súwasa minYúndáá-óráá'-wáásí sésa Rómu-kamani-waasi moóráwigombo tufú'maimo utáiyantafesa aambá fáí'makaawe sumbá ³² ááéma Ísu simátimena séna aaraa-táiyá'á sínkamiya'a uwónaumne siyáin-aai paápé úwasa áí'maesamo kumbá minááisáfésa uwaná ³³ Páirati naaúmpa'a kunuweréna iyéna Ísumba áántena séna emá Yúndaa-waasiti kawáágówá óno súwana ³⁴ Ísu séna ení imáyáafinkena síesai ó waásiya simámakaawawa síesai óno súwana ³⁵ Páirati séna kemá ímba Yúndaa-waasi úne. Ení waásiye óraa'-amaan-kísau-waasiye áí'maesa kempá'á tiyáafo nóra ónasawa'iyo súwana ³⁶ Ísu séna kemó kawáá-í'o úndama ímba marapá'á wéraiye. Kemó kawáá-í'o úndamo marapá'ó wérainkakaa kesí kísau-waasi tíyááwaisino. Yúndaa-waasi kembá ta'ótoraafó sésa tíyááwaisino sésa ta'ótokaawe. Kemó kawáá-í'o úndama ímba marapá'á wéraiye súwana ³⁷ Páirati áisai ena séna kawáágówá óno súwana Ísu séna é'a séne. Mindásafe'a marapá'á kumúnana masínkaraimba pó'a arupíse-aai wésimatimune. Arupíse-aaísafesamo aamoimó owí kesááima wéisaawe súwana ³⁸ Páirati séna nóin-aaiya arupíse-aain-iyó siyáiyé.

Ísumba tufuwíyana puwínomo siyáin-ai.

Mátíyu 27:15-31, Mááka 15:6-20, Rúku 23:13-25

Páirati simásuwena kúwákárúwena Yúndaa-waasisafena séna wemó sáwí'lo uráimbo simásimakaamba saafá únana ímbanifo ³⁹ tíyótaimo

í-tánón-kánáá tintembá moórá-waasi áántaawa'a ándáfakembo awá'ankaundantemba minkánáámó tinká'á Yúndaa-waasiti kawáágóná awá'ankanaumno tísai ena súwasa ⁴⁰ óraaka sésa ímbanifo wembá ímba awá'ánkénda Párápásimba awá'ankaao suwaná Párápási tiyéna uménté'a in-kwáásín-iyé sésa

wembá awá'ankaao siyáawe.

19

¹ Suwaná Páirati i-wáásí simátimuwasa Ísumba áwiyandasamba áwiyonku'-nésa ² óraa'-waasiti kámo'an-iyé sésa áwiyandama owepámai Ísu a'nómpímbá kufé'ankesa naae-únánkwátói óraa'-waasiti unáánkwátóin-iyé sésa uwánkesa ³ karaánáá'a ankésa moórá-mora wempá'á tésa sésa Yúndaa-waasiti kawáágó óne sésa tiyáántamba tufúto'naamai uráawe.

⁴ Tufúto'naamai uwaná anekal'á Páirati kúwákárúwena seyaafá'-wáásisáféna séna ísáaro. Ímba sáwí'lo uráintafe'a áí'mae'a túranka'a máánkaraana'a awánaaro. Ímba sáwí'a uráiyé súwana ⁵ Ísu kúwákárúwena a'nómpímbá áwiyandawara naae-únánkwátóiwara'a kúwákárúwowana Páirati simátimena séna minkwáásígómbá awánaaro súwasa ⁶ óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáán-danka'-i-waasiye awánésa óraaka'-oraaka'a sésa aaraa-táiyá'á tufíyana puwíno suwaná Páirati séna wemá ímba sáwí'a uráimba pó'a kemá ímba tufuwónaumpo kembiwí áí'mae'a aaraa-táiyá'á mátufuworo súwasa ⁷ Yúndaa-waasi sésa wemá séna Maníkón-áánimba úne sémáyáímbanifo kentáásí ámáánko séna miyámó síndawimba tufuwíyana puwíno símakaampimba póta tufuwónaumne suwaná ⁸ Maníkón-ááninko úne siyáin-ai Páirati isówana áfááraumai áá'a úwana ⁹ naaúmpa'a kunuweréna imaéna Ísumba áísai ena séna nááfakewiya'ono súwana Ísu iséna ímba aai súwana ¹⁰ Páirati séna kemó áísai únda nóra séwa ímba aai wésono. Kemó aaimó senasamó ésa awá'ankanaawe. Kemó senasamó ésa aaraa-táiyá'á tufuwíyama puwínone. Mifásí'áémbá tokáumne súwana ¹¹ Ísu séna Maníkómó mifásí'áémbó ímbo ámakainkaka ímba toráásino. Maníkó ámakaiфо sí'maenamo enká'ó másinkaiwaini sáwí'-kisaugo ení sáwí'-kisaugomba iyáákaraiye siyáiyé.

12 Ísu súwana Páirati mináái iséna séna nóra'iyo ke minkwáásí awá'ankanae'a wéune súwasa Yúndaa-waasi óraaka sésa emó awá'ankemo éma ímba Rómu-kamani-aifa-kawaagoni waási-i'a wéone. Ísu séna kemá kawáágó úne siyáintafena Rómu-kamani-aifa-kawaagomba iyáákanaemo siyáintafe mindásafewe séma ímba awá'ankao suwaná 13-14 Páirati mináái iséna Ísumba áí'maena máapa'a óntan-arumbo akwítukom-barupa'a Yúndaa-waasi-taaifinken-awi'a Kápata-marupa'a kumbéna aaifimbó maitínkáám-barupa'a kumbéna Yúndaa-waasisafena séna kentí kawáágón-iyé súwana tíyótaimo í-tánón-kánáá aafáyáaraamba úwana káfékaamba wááwái kárika'a tìnena úwana Páirati Yúndaa-waasisafena séna kentí kawáágón-iyé súwasa 15 ímbaniye sésa óraaka'-óraaka'a sésa aaraa-táiyá'á tufuwíyana puwíno suwaná Páirati tísai ena séna kentí kawáágómbá aaraa-táiyá'á tufuwónaumno. Mindá tirááíya táiyó súwasa óraa'-amaan-kisau-waasi sésa Rómu-kamani-aifa-kawaago weyáá kentáásí kawáágón-iyé suwaná 16 Yúndaa-waasi-taaigo iyáákontafena Páirati séna Ísumba aaraa-táiyá'á tufúwóro séna tímakaiye.

Ísumba aaraa-táiyá'ó tufúkáan-aaí.

Mátíyu 27:32-44, Mááka 15:21-32, Rúku 23:26-43

17 Páirati timúwasa i-wáásí Ísumba áí'maesa tufuwíyan-aaraa-taima wembá ámúwana áúwaata'maena tufuwíyan-aempa'o kúmba mináémpá'-áwí'a a'nónayaantapa Yúndaa-waasi-taaifinkemba Kórígótaafa mináémpá'á kuwasá 18 aaraa-táiyá'á aiyayaanka'a tufúsúmaresa kae'-wáásíyái Ísuni séfasefa'-arausampa'a aaraa-táiyá'á tufúsúmaresa Ísumba afufumpimbá tufúsúmarowana 19 Páirati wení kísau-waasisafena séna Ísu Násaretifakewi Yúndaa-waasiti kawáágón-iyé sé'a agaimái a'nónká-táiyá'á máraáro súwasa 20 kaumbo-wáásí tááfinkemba Yúndaa-waasi-taaifinkene Rómu-waasi-taaifinkene Kíriki-waasi-taaifinkene agaimárowasa sáwífa'-waasi awánomba tufúwún-aempa'a óraa'-naopa'a ewaa'á wérowasa sáwífa'-waasi mináúfáímá awánésa toráumai ísówasa 21 Yúndaa-óraa'-amaan-kisau-waasi Páiratintafesa sésa Yúndaa-waasiti kawáágón-iyé

ímba miyá símai agáinda wemá séna Yúndaa-waasiti kawáágó úne miyá símai agauwó suwaná 22 Páirati séna é'a agaimakáumne siyáíye.

23 I-wáásí Ísumba aaraa-táiyá'á aiyayaanka'a tufúsúmaresa wení unáánkwátói maimaésa éiyainka'a tuwímbarésa moórá-mora-i-waasi éiyain-kwaasi minúnánkwátói maimaésa moórá-ampanta paákákén-únánkwátói ímbo

farúmakon-ampanta maimaésa sésa ²⁴ ínta tafeónaumpo sésa ááfésa tíyáananasa nááwa íyáákenawa máíníyo sumbá Maníkón-ai aúfáifimba agaimaréna séna kesí unáánkwátói tuwímbai maimaésa moóra kesí ampantarátáfésa ááféma tiyaráawe siyónka'a pósa i-wáásí miyá uráawe.

²⁵ I-wáásí miyá uwasá Ísuni waási aaraa-táiyá'ó tufún-taigoni áwáufimba mésa Ísun-anówa úwana wenáunko Kóropasi awaainínkón-áwí'a Máriyaa úwana Mágátáraa-naopaken-ininkon-awi'a Máriyaa úwasa miyáumai-inimba aaraa-táigóní áwáufimba mérowana ²⁶ Ísu wenanówamba awánéna kembá Yónimba suwánéna anówantafena séna miwá enáánimban-iyé séna ²⁷ kentáféna séna miwá enanón-iyé súwa'a

isé'a kesí naaúmpa'a móankare'a káráwiyaumne.

Ísumo pukáin-ai.

Mátíyu 27:45-56, Mááka 15:33-41, Rúku 23:44-49

²⁸ Minkákembá Ísu imáyáa éna séna seyaafá-kísáú tai'áúmne súmba sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba awátinkaunda-kisau seyaafá-kísáú tai'ásuwaumne séna Ísun-ai Maníkóní aúfáifinkemba paápé índasafena Ísu séna nontáféna sínkáíye súwana ²⁹ ándá-aran-domba ika-nómbá anaféúmpímbá wérowasa faru-táénáma mindómpímbá tu'maésa ofiyen-táemopimba sinúfaimaesa náínkwae sésa Ísun-óika'a mósá márówana ³⁰ Ísu néna séna seyaafá-kísáú tai'ásuwaumne séna a'nómbá kífaena afowan-ayáámpimba wenámútamba to'maréna pukáíye.

Ísuni awáúfimbá waantáámbó faiyáin-ai.

³¹ Ísu weyáárika'a puwúwasa Yúndaa-waasimo saagon-kánáa tíyótaimo í-tánón-kánáa aafáyáaraamba úwasa pósa sésa saagaan-kánáará'á puwíyan-kwaasi aaraa-táiyá'á máéfo sésa Páíratimpa'a tésa sésa puwíyan-kwaasi ímba úwoi tiyúwéwasa aaraa-táiyá'á méraaro. Tísamai ankaisiyasa ááema puwíyasa taaiyakémbá marapá'á múratuwaaro suwaná ³² Páíratí ewé súwasa i-wáásí Ísuni séfasefa'-arausampa'o tufúsúmaron-kwaasi tísamai koankaisésa ³³ Ísumba taawánomba é'a pukóntafesa wenaísamai ímba ankáísúwana ³⁴ moóra-i-waasigo Ísuni awáúfimbá waantáántámbá faúwana naewará nonkwará'á kunkáíye.

³⁵ Mindámo awánáúndawi simátímakaumne. Awáné'a érai'-ai súnda pó'a isé'a sé'a érai'e sénááwe. ³⁶ Maníkón-ai aúfáifimba agaimaréna séna wenayáátámba ímba ankaisónááwe agaimaréna siyónka'a pósa i-wáásí miyá

uráawe. ³⁷ Moóráfa'a agaimaréna séna waantáántámbó fáiyamba afuwónááwe agaimaréna siyónka'a póna paápé uráiyé.

Ísumbo utaráan-ai.

Mátíyu 27:57-61, Mááka 15:42-47, Rúku 23:50-56

³⁸ Yósepi Árimátíyaa-naopakewi Ísun-ai isówi éna Yúndaa-oraal-waasi táároi inkaiséna wenáwí'a áwiyotuwená Ísumo puwúnka'a Páiratimpa'a téna séna Ísun-áúma utánáifo simiyó súwana Páirati séna kanaámpó máínone súwana Yósepi Ísun-áúma komaúwana ³⁹ Níkótímási ááéma Ísumpa'o nó'waambo tiyáiwai asaa-wiyúmbó úm-basawemba óraa'-masawemba kae'á maimaéna Yósepimba kóái'maesarai ⁴⁰ Ísun-áúma komaimaésarai ampantafimbá minásáá-wiyúm-básáwénkwará'á kará'umaesarai tésarai Yúndaa-waasi miyáumaimo utaantembá pósarai miyáumai utarááye. ⁴¹ Ísumbo tufúkáan-aempa'a taai-kisáú wérowana utaráan-ontan-aima ímbo waási utarón-ontan-aima wérowasarai ⁴² saagaan-kánáámá ampáámbán-iye sésarai minóntán-aima ewaa'á wérontafesarai Ísumba mimpímbá máutaraaye.

20

Ísu pukáimpinkembo iyáfasinkain-ai.

Mátíyu 28:1-8, Mááka 16:1-8, Rúku 24:1-12

¹ Sondaará'á siyarónka'a ímba sán-karowana Máriyaa Mágátáaraa-naopakén-ininko utámakopa'a wéna koawánómbea óntan-aigoni óikaken-ontamba maisukówana koawánéna ² awaantanténa Sáímoni Pítaante kenté'a tasimásiména séna kentáási óraakon-áúma óntan-aifinkemba maimaéna nááfara makáao súwakai ³ Pítaae kesé'a utámakon-ontan-aifa'a kónae sékai ⁴ suwaantantékai kówáyamba kemá Pítaamba kóyááke'a aifa'á óntan-aifimba kówánda ⁵ kífae'a ampanta aantemba wéromba awáné'a ímbea óntan-aifimba iyáferaawanana ⁶ Sáímoni Pítaa téna óntan-aifimba iyáferéna awánómbea ampanta aantemba wérowana ⁷ Ísun-a'nónkákén-ámpántá moórá-aempa'a wérowana awánówa'a ⁸ óntan-aifimba aifa'ó kówándawi iyáferé'a awáné'a sé'a érai'a pukáimpinkemba iyáfasinkaiye séwándanifo ⁹ Maníkón-ai aúfáifimba agaimaréna séna pukáindafinkemba iyáfasinainiye siyáimba ímbea ísámai kawé'á ówáyamba ¹⁰ kenkáisi naaópakai kuráuye.

Ísu paápé úwana Máriyaamo awánarain-ai.

Mááka 16:9-11

¹¹ Naaópa'a kówáyana Máriyaa óntan-aigoni óika'a ména ifi'á wétena kífaena óntan-aifimba awánómbea ¹² kae'-wáási

waén-únánkwátóiwara'a Ísumbo utámakom-barupimba mésarai moóráwigo a'nómpá'á maúwana moóráwigo aísamaifa'a méroyana Máriyaa tuwánówasarai ¹³ sésarai meníninkóo nóintafewa ifi'á wétaano suyaná Máriyaa séna kesí Fasi'aénkómbá maimaésa nááfara makáao sé'a ímba wéraisá'a wéawanaumne ¹⁴ simásuwena waeréna awánómba Ísu úmbanifo ímba awánéraase úwana ¹⁵ Ísu séna meníninkóo nóin-ifira wétewa nááwan-ayaafaawa wéono súwana Máriyaa séna taai-kisáúrá'ó káráwiyaiwai iyé-ímáyáá éna séna emó maimaémo nááfa'o maké simásimiyo. Komaénae súwana ¹⁶ Ísu séna Máriyaa súwana méwaerena wenááifinkemba séna Raaponai súmba maanááifinkémbá waé'mai séna kesí Fasi'aénkóo súwana ¹⁷ Ísu séna kesifompá'ó iyóndasafe'a úmpo ímba ta'ótoraao. Kesífárawaisai kosimátíme sé kesifoné kentifompá'á iyúne. Kesí Maníkóné kentí Maníkómpá'á iyúne súwana ¹⁸ Máriyaa Mágátáraa-naopaken-ininko Ísuni kísau-waasi kosimátimena séna Fasi'aénkómbá awánáúmne séna Fasi'aénkómó sún-ai simátímakaiye.

*Ísuni waási wembó awánaraan-ai.
Mááka 16:14-18, Rúku 24:36-49*

¹⁹ Misóndáágóní fenómpinka'a Ísuni kísau-waasi Yúndaa-oraal-waasisafena táá'a úwasa naaúmpa'a imésa ontá wisukówana Ísu túranka'a paápé éna séna aáno úmai méraaro séna ²⁰ ayáánarumpin-afiwara awáúfín-áfiwárá'á aráátimuwasa miwítí Fasi'aénkómbá awánésa pósa áfááran-aamoí uwánkówana ²¹ Ísu aneka'á séna aáno úmai méraaro. Kesifomó si'mákaintemba miyáumai kembiwí ti'maráana'a kesí kísau komáéro séna ²² wenáama áútimena séna Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá tíménana kesé'a mérainiye. ²³ Sáwí-imayaamo maitiyuwáíyanamo éna misáwí-ímáyáá tai'áíníye. Ímbo maitiyuwáíyanamo éna misáwí-ímáyáá úwoi waé'wae'a íníye Ísu siyáíye.

Tómaasi Ísumbo awánarain-ai.

²⁴ Ísu paápé úwasa wení kísau-waasi awánasuwonka'a Tómaasi moórá-awi'a Títímási mináwíkoní áwáuma amáántágae'a wemá fí'opa'o maémomba ²⁵ túwasa simámesa sésa Fasi'aénkó paápé isatá awánáúmne suwaná Tómaasi séna ayáánarumpin-afiwara awáúfín-áfiwárá'ó awáné'o ta'ótorekaa sé'a pukáimpinkemba iyáfasinkaiye súfino súwasa ²⁶ afakaeté-no'waamba maisuwésa Tómaasiwara'-úmai aneka'á wení kísau-waasiye naaúmpa'a imésa ontá wisukówana Ísu túranka'a paápé éna séna aáno úmai méraaro séna ²⁷ Tómaasintafena séna siyáánarumpimba

ta'óto'mai awáné suwáúfimbá ta'óto'mai awáné sé kentáfé karo'é sénafainifo érai'e siyó súwana ²⁸ Tómaasi séna kesí Fasi'aénkóo emá kesí Maníkó óne súwana ²⁹ Ísu séna ááema ímba suwánarempo karo'é siyáandaniye. Káfé'a suwánaánda po érai'e wésene. Ímbo suwánaawimo ésa érai'emo sésamo timankúnkúmbo ésa aamoí isaná tirunkó kawelá íniye Ísu siyáiyé.

³⁰ Ísu wení kísau-waasi súrankata fí'o-fi'on-kísau-waame'a aráásimuwata tuwímbai maankwándááífimbá ímba agaimakáundanifo tuwímbai agaimakáumne. ³¹ Ísu Maníkón-ááninko póna wemó iyáfasinankaraiwain-iye sé'a maanáúfái agaimakáumpo Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo ónááwe. Miyámó timankúnkúmbo ésa Ísuwe'a kááisamai maé'mae'a ónááwe sé'a maanáúfái agaimaráumne.

21

Afakaeté-waasi Ísumbo awánaraan-aai.

¹ Ánaaemba Táípíriyasi-waaukoni áwáífa'a Ísu miyáumai paápé úwasa wení kísau-waasi awánaraawe. ² Wení kísau-waasi túwaandu uwái miwí túwí'a Sáímoni Pítaawe Tómaasi moórá-awi'a Títímásiye moóráwigo Káriri-aempakemba Kéna-naopaken-kwaasigon-awi'a Nátániyeriye Sépétin-ááninkaiye fí'on-kae'-waasiye miyáumai-waasi túwaandu uwaná ³ Sáímoni Pítaa simátimena séna mófáá'a kotoránae'a kúne súwasa kesááwará'á montá kónáisiye sésa nompín-táómpimba iyátesa kumbá nó'waamba mófáá'amai wima'wima'-umbá ímba mófáá'a torówana ⁴ siyarónka'a Ísu nonáwáífa'a mérowasa ímba awánéraase uwaná ⁵ Ísu séna iyámpóisono. Mófáá'a tokáao súwasa ímbaniye suwaná ⁶ Ísu séna mare'mare'-únámbá tiyáánúrapa'-aempa'a nompímbá túwéwana kumína'a mófáá'a tóráaro súwasa wemó súnтен-umba sáwífa'-mofaa'a tórówana mindómpín-táómpimba ímba kanaa'á máráaraantamba éna ówitowa'a ⁷ kemá Pítaantafe'a sé'a epínda Fasi'aénkón-iye séwánana Pítaa mináái iséna kisaumo maíndasafena paákákén-únánkwátóimo faú'maromba minúnánkwátói maimái úmaena nompín-táómba tuwéna nompímbá ásáfena nonáwáífa'a kúwana ⁸ nonáwái ewaa'á wérowata fí'on-kwaasisa mindómpín-táómba maimaéta mare'mare'-únámbá tafisímaeta kówándasa ⁹ nonáwáífa'o ásáfaawandasa iyamá wégowana mófáá'wara tónkwará'á wéagauwata awánaáwánanasa ¹⁰ Ísu séna tóráam-bofaa'a tuwímbai maimaé'a teró súwana ¹¹ Sáímoni Pítaa nompín-táómpimba iyátena mare'mare'-únámbá tafisímaena

nonáwáífa'a mámarowana óraa'-mofaa'a 153 mofaa'a wéna sáwífa'-mofaa'a wérombanifo mare'mare'-únámbá ímba tararówana tafisímaena nonáwáífa'a mámarowana ¹² Ísu simásimenasa séna tamandaaró súwata nááwa'ono séta áísai ónae séta ówándasa ímba áísai eta Fasi'aénkó iyé-ímáyáá ówánanasa ¹³ Ísu mófáá'wara tónkwará'á maimáísa símakaiye. ¹⁴ Ísu pukáimpinkemba iyáfasinkena kae'-í'a paápé uréna kaumbogóntá aneká awánaraumne.

Ísu Pítaantafena kesí waásiya'a káráwiyuwomo siyáin-aaí.

¹⁵ Tómbá násúwówana Ísuma Sáímoni Pítaantafena séna Yónin-ááninko Sáímoniyo. Miwí iyáákewa enarumbá wésimeno súwana séna ewé Fasi'aénkóo en-ímáyáámó únda é'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípi-araaka'a káráwiyuwo séna ¹⁶ aneká'á Ísu áísai ena séna Yónin-ááninko Sáímoniyo. Ken-ímáyáá wéono súwana séna ewé Fasi'aénkóo en-ímáyáámó únda é'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípiya'a káráwiyuwo séna ¹⁷ kaumbo-í'a Ísu

áísai ena séna Yónin-ááninko Sáímoniyo. Ken-ímáyáá wéono súwana kaumbo-í'a áísai ena súntafena Pítaan-arunko umbaí tówana séna Fasi'aénkóo seyaafá-tántáá'á é'a awánaraandasafe en-ímáyáámó úndawara'a é'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípiya'a káráwiyuwo. ¹⁸ Érai'a simáme'a sune. Emá aú-waasi méraanda po ení unáánkwátói ane'maké ení imáyáafinkemba úwoi wénompo waurámbó kéma enayáamba fárútuwenasa ímbo embó arááímo táíndafa'a máankanaawe Ísu séna ¹⁹ minááímó súmba Pítaamo miyáumai puwéna mindá Maníkón-áwi'a mósá maráínone séna Pítaantafena séna kesirááíma wauwó siyáíye.

Ísunte Yóninte-taai.

²⁰ Ísu Pítaantafena súwana Pítaa kowaeréna moóráwigomba awánarai. Ááema tómbó nopa'á Ísuni ewaa'á ména séna Fasi'aénkóo nááwa ení pintaru'-wáásí ínío siyáiwaimba ²¹ Pítaa kowaeréna awánéna Ísumba áísai ena séna Fasi'aénkóo minkwáásíndó súwana ²² Ísu séna kemó sé'o wemá úwoi maambárará'á méraina'a kemá kumónaumnemo sendamá ímba endén-ifo kendén-íye. Emá kesirááíma wauwó Ísu súwasa ²³ wení kísau-waasi ímba kawé'-úmai ísónkakemba sésa wemá ímba puwíníye sésa simátíma'mae kuwaná Ísu miyán-áái ímba siyáímbanifo wemá úwoi méraina'a kemó kumónaumnemo sendamá ímba endén-íye Ísu siyáíye.

²⁴ Ímba puwíníyemo siyáan-kwaasi kemá Yóni úne. Mináái simátime'a aúfáifimba agaisuwaúnda mináái érai'-aain-iye.
²⁵ Ísumo maiyáin-kisau tuwímbai agaé'a tuwímbai ímba agaiyáunda pó'a seyaafá'ó agaisuwé'o é'a seyaafá'-márámá faráátasuwaunafo sé'a sune.

Kemá Yóni sún-da-ai tai'áiyé.

Aantá-waasi

Ísu wiyómpa'a iyówana Rúku kae'-wáái-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimakáiyé. Maníkómpá'ó iyíyan-amba Yúndaa-waasiti amáán-aai isaná Ísuma marapá'ó kunkáinka'a wenááisafesa timankúnkúmba ésa wenká'á kááisamai méraan-amban-iyé. Maníkóní ámútanko Ísuni kísau-waasiye wení aampa'ó kun-kwáásiyé fasi'aémbá timúwasa Ísun-aai aifa'á Yúndaa-waasi Yérúsaremufa'o mérowi simátímúwasa minááisáfésa timankúnkúmba ésa wenká'á kááisamai mérowi Yúndaa-waasiti marafá'á fí'on-daopimpa'a kosimátímakaawe. Minkákémbá tuwímbai fí'om-barafaka'a Yúndaa-waasiye fí'o-fí'on-kwaasiye kosimátin-tasimatin-uraawe. Rúku miyán-áái agaimakáiyé.

Aantá-waasiti kísau mo máiyáan-aai.

¹ Tíofíraasiyo maankwándááífimbá moórá-aai sénaumpo isaaó. Aifa-wándááífimbá Maníkó Ísumba ai'marówana marapá'ó kunkáin-aaiwara kísau kumbaiyáin-aaiwara aaimó siyáin-aaiwara afufumpimbá seyaafá-kísáúmó maiyáinkwara'a komaé tamae úmai wení kísau marapá'á tai'ówana ² Maníkó kunaiyówana wiyómpa'o iyáin-aaiwara'a aifa'-wándááífimbó agaimakáunda isa'á maankwándááífinkwára'a agaimarúmpo isaaó. Ísu kesí aantá-waasiye séna wemparí'a úmakaiye. Ísu ímba wiyómpa'o iyónka'a Maníkóní Ufaen-ámútánkóní fasi'aénkwará'á ména aantá-waasi wení amáámba simátímakaiye. ³ Ísu pukómpinkemba iyáfasinena kae'-wáái-kánáá 40 kanaa moórá-mora-kanaa paápé uréna wenáúma kawé'-úmai aráátimuwasa awánésa sésa érai'a Ísu pukáimpinkemba iyáfasinena méraiye suwaná paápé urónka'a Maníkó wení waásimo kawáánin-aai simátíma'maena iyáiyé. ⁴ Moórá-kanaa túwaandu uréna tómbá wénowana Ísu paápé éna séna maanká'á Yérúsaremufa'a ímbo túwémba aáno mé'a kesifo kesí ámútamba tíménaumnemo óraaka siyáimba wéamu'mare'o méraanana úwoi tímíno. Mináái é'a simátíme'a súné. ⁵ Yóni nombá maitínkaraimbanifo káríka'a Maníkóní Ufaen-ámútánkó kumbéna óraa'a uwátinkainifo amu'maré'a méraaro Ísu siyáiyé.

Maníkó Ísumba kunaiyówana iyáin-aai.

⁶ Órífi-omapa'a Ísuwe aantá-waasiye túwaandu ésa Ísumba áisai esa sésa Fasi'aénkoo káféra Rómu-kamani-waasi ti'mátuwewa Ísareri-waasisa kawááninono suwaná ⁷ Ísu séna moóra-kanaamo tinda káféra'li aánora'iyó Maníkó wení imáyáafinkemba miyá íniye. Kawe-kánaáwé sáwí-kanaawemo paápé índa Maníkó wení imáyáafinkemba miyá íniye. Miyán-kánaámó tinda kári'-aain-ifo ⁸ kemó sendá óraa'-aain-ifo ísáaro. Maníkóní Ufaen-ámútánkó kempá'ó kumínda wení fasi'aéńkó tirumpimbá óraa'a uwátinkaina'a kesááiwara kentáfé'wara'a simátime'a Yérúsaremu-naopa'e Yúndiyaa-aempa'e Sámériyaa-aempa'e seyaafá'-áémpá'á kosimátíma'mae'a nóro

⁹ Ísu simásuwowasa awánomba Maníkó Ísumba kunaiyówana ainánkó Ísumba káataguwasa ímba awánowana ¹⁰ Ísumo iyúmba wiyómpa'a karátuwesa mérowasa minúwóiyáán-úmai kae'-wáásí waén-únánkwátói úmaesarai ewaa'á mésarai ¹¹ sésa Káíriri-aempaken-kwaasiono. Ímba wiyómpa'a karátuwe'a méraaro. Awánaawanamo Maníkó kunáiyáisanamo wiyómpa'o íyínten-úmai aneka'á miyáumai kumíníye siyááye.

Yúndasini kísaura'o iyámaiain-ai.

¹² Mindárai simásúwóyasa aantá-waasi Órífi-omapa Yérúsaremu-nao'-ewaa'-omapa'a tuwésa Yérúsaremu-naopa'a kouwerésa ¹³ méron-daumpa'a afófumayaataan-daumpa'a imésa miwí Ísuni aantá-waasi moóra-mora-waasi-tuwi'a Pítaawe Yóniye Yémisiye Énduruwe Fírípiye Tómaasiye Pátóromiyuwe Mátíyuwe Áráfiásin-ááninkon-awi'a Yémisiye moóráwigo wemá Rómu-kamani-waasi ti'mátuwanae siyáiwain-awi'a Sáimoniye moóráwigo fí'on-Yemisin-aaninkon-awi'a Yúndasiye miyáumai-aanta-waasi ¹⁴ tatúwaandu untembá inai sé'ómbani. Minkwáásísóné tuwímbai-inintone Ísun-anówawe Ísun-áfá'awaawiye tatúwaandu urésa inai sé'ómbani.

¹⁵ Inai símasima'a wéesa moóra-kanaa sáwífa'-waasi 120 waasi Ísuni waási tatúwaandu urówana Pítaa iyáfasinena simátimena séna ¹⁶⁻¹⁷ kesí waásisono. Naaófá'á Maníkóní Ufaen-ámútánkó kentáá síwá'nágon-awi'a Téfitimba simámena Yúndasi-ai súwana agaimakáimba póna mináái paápé íniye. Ááéma kentáásáfénawe Yúndasintafenawe Ísu kesí kísau máero séna sáántowata aantá-kisaua maiyáumne. Ánaaemba Yúndasi tí'maena túwasa Ísumba ta'óto'maesa ándáfa'a ánkaraawe. ¹⁸ Yúndasi misáwí-kísáugóní méyámbá óntamba maiyéna maramá méyánuwasuwena mimbárafá'á

ándáma maiyéna weyáárika'a waanda'á faréna ámu'a tufánkuwana ayánaruntomba marapátá kunturáye. ¹⁹ Yérúsaremufaken-kwaasi isésa miwí tááifinkemba mimbárágón-áwi'a Akendamafa'an-iyé sésa waé'mai-awí'a naae-máráfá'an-iyé siyáawe. ²⁰ Énifo imó agaimakón-aufaimba Téfiti agaimaréna séna wení naambá tu'nambá ínasa mimpímbá ímba waási wéwaewe

agaimaréna séna moóráfa'a agaimaréna séna wení kísaura'a moóráwigo iyámainiye

agaimaréna siyónka'a póta ²¹⁻²² moóráwigo Yúndasini kísaura'o iyámaindawimba saafá úmaisa aiyánaumne. Ísu Káráisiti pukáimpinkembo iyáfasinkain-aaí weséta táásái úmai simátíma'maeta kondasá póta Yóni nombá wémaitinkowana Ísu kísau mo ómbarena maiyówata kuré-tiyeta úmae wénowananasa Maníkó Ísumba kunaiyówana wiyómpa'a iyúwasa awánaraawifinkemba moóráwigomba aiyáananasa wemá Yúndasimo tukáin-kisau iyámainiye Pítaa simásuwowasa ²³ isésa kae'-wáásí túwí'a tésa moóráwigo kaumbo-áwí'ó simánkaraawi moórá-awí'a Yósepini moórá-awí'a Pásapasini moórá-awí'a Yásítasi úwana moóráwigo-awí'a Mátáyáasi mindárai-tuwi'a tásuwesa ²⁴ inái sésa Fasi'aénkóo seyaafá'-wáásítí imáyáa awáné tirumbá tuwáné minkáé'-wáásífinkémbá nááwa Yúndasini kísau aantá-kisau iyámainiyo aráásímínata awánaano. ²⁵ Yúndasi wení kísau ifátuwena puwéna wení kísaugoni méyámbá sáwí-marupa'a kunkáye sésa ²⁶ inái simásuwesa kae'-wáásí túwí'a kae'-wándááífimbá agaimái anaféúmpímbá ufé'márówana moóráwigo moórá-wandaai mósá maiyéna awánómba Mátáyáasiye sésa agaimárówana aantá-waasi sísamaifakemba moórá kumbaimái-waasifimba kogísau maiyáye.

2

Maníkóní Ufaen-ámútánkó kunkáin-aaí.

¹ Ánaaemba tómbá fáká'mai Maníkóntáfésa ísámai kaundánae sésa túwaandu un-kánáá túwasa Ísun-aaísafesa tímankúnkumbo uwáí seyaafá'á mimbórá-náúmpá'á túwaandu urówana ² minúwóiyáán-úwana wiyómpakemba óraa-fiyundaraamba torówasa wéisowana méron-daumpa'a kuména ówitowana ³ iyaronkáán-tántáá'á paápé uréna tafántafan-ena moórá-mora-waasi tinepimpá'á wété úwana ⁴ Maníkóní Ufaen-ámútánkó tirumpimbá óraa'a uwátinkowasa mérowana Maníkóní ámútanko fasi'aémbá tímúwasa fi'o-fi'on-kwaasi-taaifinkemba siyáawe.

⁵ Tómbá fáká'mai Maníkóntáfésa ísámai kaundánae sésa túwaandu un-kánáá túntafesa Yúndaa-waasi Maníkón-ímáyáá mósá márówi fí'o-fi'om-barafakemba Yérúsaremu-naopa'a tatúwaandu urówana ⁶ fiyúndáraambo torónka'a isésa mindámbó wéropa'a tatúwaandu uwasá miwí tááifinkemba wésuwasá isésa táátafesa ésa ⁷ áfááraumai imóyáá ésa sésa wésewi seyaafá'á Káririfakewi mináái wésewin-owe sésa ⁸ moórá-mora-waasi sésa kesááifinken-aaiye simásaraawe. ⁹ Kesáámá tuwímbai Páátiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Míndiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Írámu-marafakewisa únasa tuwímbai Másépótemiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Yúndiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Kápándósiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Póntási-marafakewisa únasa tuwímbai Ésiyaa-marafakewisa únasa ¹⁰ tuwímbai Fírísiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Pámpíriyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Ísípi-marafakewisa únasa tuwímbai Rípiyaa-marafakewisa Sáíríni-maragoni ewaakéwisá únasa tuwímbai Rómu-naopakewisa miyáumai-naopakemba tatúwaandu éta ¹¹ Rómu-naopakewisa tuwímbai Yúndaa-waasisa únasa tuwímbai fí'on-ampa'a tuwéta Yúndaa-amaan-ampata wéaraaiwaéta éniyo tuwímbai Kíríti-marafakewisa únasa tuwímbai Árépiyaa-marafakewisa tatúwaandu uráunasasa Maníkó kawé-kísáú maiyáin-aai wésesa moórá-mora-waasi kesááifinkenta sewatá wésaumne sésa ¹² táátafesa ésa áfááran-imáyaa ésa isaisa ésa sésa mintántáákóní áwáuma nóra íníyo suwasá ¹³ tuwímbai wíyáái ésa sésa miwí uwóí'o on-dómbá nésa uwóí'a ésa fí'o-fi'on-kwaasi-taaifinkemba wésewe siyáawe.

Pítaamo simátímakain-aai.

¹⁴ Simásúwówana aantá-waasi 11 waasi iyáfasinompimba Pítaa iyáfasinena túwaandu urón-kwaasisafena óraaka'a simátimena séna kesí Yúndaa-waasisono. Yérúsaremu-naopakemba-kwaasiye fí'om-barafakemba-Yúndaa-waasiye ísáaro. Káririfakewi fí'o-fi'on-kwaasi-taaifinkembo wésewini áwáuma simátimumpo ísáaro. ¹⁵ Uwóí'o on-dómbá nésa uwóí'a owémó sembá minkwáásí ímba uwóí'a wéowe. Waási nó'waamba uwóí'o on-dómbá nésa uwóí'a wéofó káfé'a aafáyáara'-aantembanifo minkwáásí ímba uwóí'a wéowe. Mintántáákóní áwáu maarán-íye. ¹⁶ Naaófá'á Maníkón-aai simátímakowin-awi'a Yóweri agaimaréna siyáin-aai wépaape-íye. Maarán-áái agaimaréna séna

¹⁷ Maníkó séna ánaaen-kanaa maará ónaumne. Kesí ámútambo seyaafá'-wáásímó tíménda kentáánintone kentiyáámúntone kesáái afora'á simátimenaawe. Kentí ifó'-wáásiyé waurán-kwáásiyé kaaimbá awánánááwe. ¹⁸ Érai'a minkánáará'á kesí ámútamba

kesí kísau-ininakwa'lo tíménda kesáái afora'á simátimenaawe. ¹⁹ Wíyómpa'e marapá'é fí'o-fi'on-kisau-waame'lo ondá naaewará iyawará óraa'-umunkwara'a paapé íníye. ²⁰ Aafáúgó kumeu'á ínana wíyónko naaerírí'a ína'a miyámó ondá kesí fí'o-fi'on-kanaa sámó kain-kánáámó paapé índa ²¹ kentáfésamo Fasi'aénkówémó síyawi sáwí'o úmaimo mérempinkemba kawe'-ámpá'á

métinkanaumne Maníkó siyáiyé

Yóweri agaimaréna siyáiyé Pítaa mináái simátimena ²² séna Ísareri-waasisono. Senda-áái ísáaro. Maníkó Ísumba Násaretifakewimba fasi'aémbá amúwana simámakain-kisau maéna kawe-kísáú fí'o-fi'on-kisau-waame'lo uráimba kempímbó úmba awánaraawe. ²³ Naaófá'á Maníkó imáyáamo éna miyám-biya ónaumnemo siyáinka'a pósa tuwímbai Ísumba áí'mai kembiwí tímúwa'a tufuwónae sé'a sáwí-waasi tímúwasa áí'maesa aaraa-táiyá'á tufúwana puwúmbanifo ²⁴ Maníkó pukómpinkemba iyáfasinankaraiye. Pukéna puwí-áwáúgómá ímba kanaa'á ta'ótorowana Maníkó Ísumba fau'ankowana pukómpinkemba iyáfasinkaiye. ²⁵ Mindásafena naaófá'á kentáá síwá'nágon-awi'a Téfiti Ísun-aii agaimaréna séna

aasiyaasí Fasi'aénkó kesé'a méraisa'a awánaraumne. Wemá áfomba faiyáisa'a pó'a ímba sáwí-imayaa wéune. ²⁶⁻²⁷ Mindásafe'a kesirumbá kawe'á uré'a Maníkón-áwí'a mósá wémaraumne. Púwón-aempa'a kesimambá ímba mósíyuwainone. Kesirumbá ámakaundawi ení kísau-waasi únda po pukémpa'a ímba másiyuwenana súma kawáá'a íníye. Mindásafe'a méraunda pó'a imáyáa é'a púwóndafinkemba iyáfasisinkainiye. ²⁸ Púwíndafinkemba iyáfasine maé'mae'a ínone séma kesé'a méraunda póna kesirunkó kawe'-úmai óraa'a ína'a ménaumne

Téfiti agaimaréna siyáiyé Pítaa mináái simátimena séna ²⁹ kesí waásisono. Kentáá síwá'nágon-awi'a Téfitin-aii afora'ó simátimunda wemó agaimakáimba ímba wesáféna siyáiyé. Wemá puwúwasa utámakowa'a wení mararaambá é'a awánaraamba póna agaimakáimba ímba wesáféna siyáiyé. ³⁰ Naaófá'á Maníkó séna Téfitimo kawáá ménamo uráintemba moóráwigo minákúmpákéwí anondáara'a kawáámá méiniye Maníkó siyáimba Téfiti Maníkón-aii simátimakaiwai póna wemá séna Maníkómó siyáin-aii érai'a paapé íníye Téfiti siyáiyé. ³¹ Téfiti Maníkómó ánaaembo índa-imayaa éna séna Maníkómó iyáfasinankaiwai Káráísiti puwíndafinkemba iyáfasinainiye súntafena séna

pukén-aempa'a ímba móauwainana
áúma kawáá'a ínáyemo

Téfiti súmba ³² mindá Ísuntafena siyáíye. Énifo Maníkó Ísumba pukómpinkemba iyáfasinankowata éta awánaraumne. ³³ Maníkó kunáí'maena óraa'-waasi póna ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á móankenana wení Ufaen-ámútambá ámakaiye. Afowámó séna érai'a kesí ámútamba aménaumnemo siyáintemba ámakaisana wení ámútamba kembá símakaimba wéise'a suwáné'a wéowe Pítaa mináái simátimena séna ³⁴ Téfiti ímba wiyómpa'o iyáiwai séna kesí Fasi'aénkóntáféna séna Maníkó séna kesiyáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mara'á ména'a ³⁵ ení namuro-wáási iyáákaanasa miwí tai'ánááwe

Téfiti siyáíye. Wemá ímba wiyómpa'o iyáiwai póna wesáféna ímba siyáíye.

³⁶ Énifo kembiwí aaraa-táiyá'á tufúkáawintafena Maníkó séna kemá iyáfasinankaundawi Káráísiti éna Fasi'aénkón-iyemo Maníkó siyáimba pósa Ísareri-waasi kawé'-úmai ísáaro Pítaa simátimuwasa ³⁷ ísóm̃ba tirunkó umbái tówasa Pítaane aantá-waasisafesawe sésa sáwita uráumpo nóra ondasáfénawa síyó suwaná ³⁸ Pítaa séna kembiwí misáwí-ímáyáá tínaaemba uwáme'a Maníkómpá'á té'a Ísu Káráísitintafe'a ísámai nombá máéro. Mindásafena kentí sáwí-imayaa maitiyuwéna Maníkóní Ufaen-ámútambá úwoi timíníye. ³⁹ Maníkó kempá'á terómó sindawí kesí ámútamba timénaumne Maníkó siyáimba pósa kembiwíyé kentiráátone fí'o-fi'om-barafakewiye fasi'aén-áái

siyáíye Pítaa siyáíye.

⁴⁰ Pítaa simátimena fí'o-fi'on-aai kawé'-ááiwárá'á simátimena óraaka'a séna káfé'o sáwí-waasi méraawimo é'a sáwí-meyamba maénááwe. Kemá káfé'a sáwí-ampa'a tuwé'o é'a ímba sáwí-meyamba maénááwe Pítaa súwasa ⁴¹ sáwífa'-waasi isésa wenááisafesa érai'e sésa nombá wémaesa minkánáá sáwífa'-waasi 3,000 waasi Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uwasá Ísuni waási sáwífa'-waasi-í'a ésa ⁴² túwaandu uwáfa'a iyésa aantá-waasi Ísun-aai simátíma'maesa waafán-kwáási wéiyesa moórá-mora-waasi wétuwa'nai-esa Ísuntafesa ísámai aráá-tomba wénesa inái símae iyááwe.

⁴³ Inái símaesa wéiyesa miyámó umbá aantá-waasi kawé-kísáú fí'o-fi'on-kisau máúwasa pósa seyaafá'nánká táátafesa uwasá ⁴⁴ Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uwái mimbórá-ímáyáá wéesa túwaandu wéesa imáyáa ésa kentáási moparáwímbá waafáni'an-iyé sésa ⁴⁵ miwítí

marawé miwítí moparáwíné fí'on-kwaasi timésa óntamba maiyésa tuwínkaa'-úmai ímbo makón-kwaasi timésa ⁴⁶ aasiyaasi-kánáá Yúndaa-waasiti óraa'-amaan-daumpa'a Maníkóntáfésa ísámai túwaandu wéesa fí'owiti naaúmpimpa'a komésa Ísuntafesa ísámai aráá-tomba wénesa tirumbá kawé'-úmai mésa tómbá tuwínkaa'-úmai tíma'mai wénesa ⁴⁷ Maníkón-áwí'a mósá márówasa seyaafá'nánká tuwánésa miwísáfésa kawé'á wéowe suwaná sáwí'lo urómpinkemba aasiyaasi-kánáá Fasi'aénkó tuwímbai kawé'-ámpá'á métinkowasa Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uwáiyé túwaandu uráawe.

3

Pítaa aísamai kawé'ó uwánkarain-ai.

¹⁻² Moórá-waasi anówa ma'ánkarompinkemba aísamai pukón-kwaasigo mérowasa aasiyaasi-kánáá áí'maesa óraa'-amaan-dankoni ontará'á áwí'a sásá'-óntará'á móankarowana ména óraa'-amaan-daumpa'o iyún-kwaasisafena óntantafena inaimó

sún-kwaasi méronka'a óraa'-amaan-daumpa'a Pítaae Yóniyela iyúyana aafáúmó andeiyónka'a Maníkómpá'á inaimó sen-kánáárá'á iyúyana ³ tuwánéna séna óntamba símekaiyo súwasarai ⁴ túramba afuwésarai Pítaa séna kenkáí suwánaao suyaná ⁵ siméyááye-imayaa éna tuwánówana ⁶ Pítaa séna óntamba ímba tokáumpo Ísuni fasi'aéntámbá kawé'á uwánkanaumne. Ísu Káráísiti Násaretifakewinawika'a sune. Íyáfasine aítaao sune Pítaa simásuwena ⁷ ayáánúrapa'a ta'óto'mai iyáfasinankowana aísane aísarune kawé'á úwana ⁸ iyáfasinkwena ásáfaraa táúfaraa'a éna aamoí éna Maníkón-áwí'a mósá wémarena mindáraise'a óraa'-amaan-daumpa'a ⁹ weyááríka'a marapá'á iyéna Maníkón-áwí'a mósá márówasa seyaafá'-wáásí awánésa ¹⁰ sésa miwá aasiyaasi-kánáá óraa'-amaan-dankoni sásá'-óntará'á ména óntan-inai símasima'o iwáín-iye sésa táátafesa ésa weyááríka'a marapá'ó iyúntafesa tiyáámba píkina taaátafesa uráawe.

Pítaa simátímakain-ai.

¹¹ Weyááríka'a iyéna aamoí éna Pítaante Yóninte tine'á ta'ótorowasa seyaafá'-wáásí táátafesa ésa miwífá'á tóso ésa óraa'-amaan-daumpa'a Soromoní áúwimaimo úmakopa'a tóso uwaná ¹² Pítaa tuwánéna séna Ísareri-waasisono. Mintántáátáféna ímba táá'a íno. Ímba kenkáí káá'a súfifáero. Ímba kenkáísí fasi'aénkó kawé'-úmai arupíse úmai mékai wéufo ¹³ Maníkóní fasi'aénkó miyá wéisana minkwáásigó weyááríka'a wéniye. Miyá

uráintafena Maníkó Ísun-awi'a mósá maréna kentáá síwá'ná Émbaramuwe Áísáakiye Yékopuwe miwítí Fasi'aénkó weni kísau-waasigon-awi'a Ísumba póna mósá makáiyé. Énifo Ísumba áí'mae'a Rómu-kamani-kawaagon-awi'a Páíratimpa'a kuwaná Páírati séna faú'ankanae súwa'a a'áo siyáawe. ¹⁴ Kawe'-wáásí arupíse úmai méron-kwaasigontafe'a a'áo sé'a moórá-waasi tufúwana puwúwasa ándáfa'a áúkon-kwaasigontafe'a faú'ankaa siyáawe. ¹⁵ Miyá uráantafe'a aúí'a úmai maé'mae'o íyawini áwáu-waasi kemá tufúwana pukáimpinkemba Maníkó íyáfasinankowakai awánarauye. ¹⁶ Awánarauyawi Ísun-awikoni fasi'aénkó aísamaimo pukáin-kwaasi fasi'ánkáisa'a wéawaraawe. Ísu kenkáisi simankúnkúmba wéuwasinkaisana minkwáásí kawe'-úmai wénisa'a wéawanaawe Pítaa siyáiyé.

¹⁷ Pítaa mináái simátimena séna kembiwíyé kentí kawáá-wáásisé ímba awánamai Ísumba kawe'á uré'a tufúkáawe. ¹⁸ Naaófá'á Maníkó wenáái simátimakowisafena séna simátime'a sune. Kemó íyáfasinankaandawimba sáwí'a uwánkanaawe Maníkó siyónka'a póna kembiwí Ísumbo uráamba mináái paapé uráiyé. ¹⁹ Mindásafe'a kentí sáwí-imayaa tínaemba uwáme'a Maníkómpá'á tíyana Maníkó kentí sáwí-imayaa maitiyuwáíniye. ²⁰ Moórá-mora-kanaa Fasi'aénkó weni fasi'aémbá timína'a wesé'o méraiyantafe'a kentí sáwí-imayaa tuwé'a

Maníkómpá'á teró. Maníkó túwa'nai ínkwae séna íyáfasinankaraiwaimba Ísumba ai'maráínana kumíndasafe'a kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á teró. ²¹ Ísu wiyómpa'a iméraitmba póna ánaaen-kanaamo éna seyaafá-tántáá'á aúí'o índá-kanaa aneká'á marapá'á kumíniye. Naaófá'á Maníkó mináái simátimuwasa Maníkón-aaimo ísón-kwaasi kawe'-wáásí isesa simátimakaawe. ²² Maníkón-aai simátimakowin-awi'a Mósese séna Maníkó kentí Fasi'aénkó kembá kesí kísau mauwó séna si'mákainten-úmai Maníkón-aaimo simátimindawimba keándáfakemba moóráwigomba ai'maráínana wenáái simátiminasa isánáawe. ²³ Ímbo isáiyawimo éna Maníkó weni waásifinkemba ti'mátuwena tínkaminasa puwónááwe Mósese siyáiyé. ²⁴ Maníkón-aai simátimakowin-awi'a Sámúwéri simátimakonka'a ánaaen-kwaasi simátime'ontemba maami kífé-kanaa wépaape-iyé. ²⁵ Naaófá'á Maníkó kentáá síwá'nán-awi'a Émbaramuntafena séna enándáfakén-kwáásísáféna seyaafá'-márafakén-kwáásí kawe'á uwátinkanaumne Maníkó óraaka siyáiyé. Émbaramun- andafaken-kwaasi owaná póna kembiwísáféna Maníkó

mináái óraaka siyáiyē. ²⁶ Miyáumai Maníkó Ísuntafena kesí kísau mauwó séna ai'marówana kempimbá kunkáiyē. Seyaafá'á kentí sáwí-imayaa tínaaemba uwámiyana aifa'á kembiwí kawē'á uwátinkaindasafena kempimbá kunkáiyē Pítaa Ísareri-waasisafena siyáiyē.

4

Pítaante Yóninte aafimbó maitínkaraan-aii.

¹ Óraa'-amaan-daumpa'a Pítaae Yóniyē wésimatimuyasa áamáan-kísau-waasiyē áamáan-danka'o káráwiyowiyē Sátúsi-amaan-aaimo sun-kwáásiyé tóso ésa ² miwí táái taisésa aaisambá suwasarái mindárai Ísu pukáimpinkembo iyáfasinkain-aii simátímúyasa úwoi-waasi isésa sésa Ísu pukáimpinkembo iyáfasinkaintafesa seyaafá'-wáási pukémpinkemba iyáfasinanaawe suwasá mináái isésa karo'é sésa aaisambá sésa ³ mindárai ta'ótoresá sésa fénáimba póta aafáyáarata aafintá maitínkánaumne sésa kawáá'-wáási ándáfa'a tínkómbanifo ⁴ úwoi-waasi sáwífa'a 5,000 waasi mindárai-taisafesa timankúnkúmba uráawe.

⁵ Aafáyáara'a aafimbá maitínkánaumne sésa waiyómba aafáyáara'a Yérúsaremu-naopa'a Yúndaa-kawaa-waasiyē óraa'-waasiyē áamáambo sun-kwáásiyé miyáumai-waasi miwí táái isánae sésa túwaandu ésa ⁶ aifa'-ámáan-káwáágón-áwí'a Ánásiyē wení akún-ándá-wáásiyé Káyafaasiyē Yóniyē Árékísandaawe túwaandu ésa ⁷ Pítaante Yóninte táántowasarai tuyasá tísai esa sésa aísamaimo pukáin-kwaasi nóra urááyo. Nááwani fasi'aéná kenkáífimbá wéraisakaiya kawē'á uwánkaraayo. Nááwan-awira sékaiya kawē'á uwánkaraayo suwaná ⁸ Maníkóní Ufaen-ámútánkó wempimbá óraa'a uwánkowana Pítaa séna Ísareri-kawaa-waasiyē óraa'-waasiyē isáaro. ⁹ Aísamaimo pukáin-kwaasi kawē'ó uwánkaraundasafe'a wésisai-owe. Nóra séra kawē'ó uwánkaraundasafe'a wésisai-o. ¹⁰ Afora'ó simátíménda kembiwíyē seyaafá'-Ísaréri-wáásiyé isáaro. Ísu Káráísiti Násaretifakewimba

aaraa-táiyá'á tufúwówana Maníkó pukómpinkemba iyáfasinankaraiwaimba wenáwíka'a súyana wení fasi'aénkó minkwáási kawē'á uwánkáísana kempimbá kawē'-úmai méraisa'a wéqwanaawe. ¹¹ Maníkón-aii aúfáífimba Ísun-aii agaimaréna séna

óntan-dambo on-kwáási moóra-ontantafesa sáwí'an-iyē sésa maisukáawe. Ánaaemba minóntánkó áfonkaamba uráiyē

mináái Ísuntafena agaimaréna siyáiyé. ¹² We aantemba sáwí'o úmáimo méraampinkemba kawé'-ámpátá méwésinkaiye. Maníkó séna wenáwíka'-aantemba wení fasi'aénkó aantemba waási sáwí'o úmáimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiye

Pítaa siyáiyé.

¹³ Pítaa mináái simátimena mindárai ímba táá'a úwasarai óraaka simátímúyasa minkáwáá-wáási tuwánésa táátafesa ésa mindárai úwoi-waasiyai ímbo uwáítái'-urááyan-kwaasin-oye sésa táátafesa ésa sésa Ísuwe'o núyantafesarai miyá wéoye sésa ¹⁴ awánomba Pítaante Yónintepa'a aísamai kawé'ó uwánkaroyan-kwaasi mérowasa awánésa mindárimo simátimiyán-aaisafesa saafá uwááesa ifátuwesa ¹⁵ sésa máápa'a kúmókaiyo suwasarái kúmúyasa minkáwáá-wáási keáimbá sésa ¹⁶ mindárai nórásaawa ónaumno.

Fí'on-kisau kawé-kísáú maiyááyamba pósa Yérúsaremufaken-kwaasi seyaafá'á isáámba póta ímba karo'ésá sénaumpo ¹⁷ fí'o-fi'on-daopaken-kwaasi ímba isáiyantafeta mindáraisafeta simátimeta séta Ísun-awíka'a ímba simátímékaiyosa sénaumne sésa ¹⁸ táántowasarai iyúyasa sésa Ísun-aai ímba simátímékaiyo. Ísun-awí'a ímba sekaiyó suwasarái ¹⁹ Pítaae Yóniye sésarai kemó miyá simásinkaiyakaimo Maníkón-aaimo tuwékai Maníkón-aúranka'a kawerá iníyai ke mináái aneka'á isáaro. ²⁰ Keráímó awánarauyan-tantaa'e ísarauyan-tantaa'e ímba tuwáyaufo úwoi simátiméyauye suyasá ²¹⁻²² kawáá-wáási aneka'á óraaka simátimesa sésa éniyo úwoi kárúwaakaiyo siyáawe. Aísamai kawé'ó uwánkaron-kwaasi kae'-wáái-áátáiyá'á ímba weyááríka'a wénuwasarai kawé'á uwánkóyasa úwoi-waasi isésa Maníkón-áwí'a mósá maróntafesa mindárai ímbo tínkamuyamba úwoi kárúwaakaiyo siyáawe.

Fasi'ámai ménaumne sésa inaimó siyáan-aai.

²³ Kárúwaakaiyo suwasarái Pítaae Yóniye kentí waásifa'a tésarai óraa'-amaan-kisau-waasiye

óraa'-waasiyemo sun-áái másimátímúyasa ²⁴ isésa Maníkómpá'á inái sésa Fasi'aénkóo wíyóne marawé uwí-nóné úmare miwán-arumpimbo úmakaanda-tantaa'waraka'a wégawaanone. ²⁵ Naaófá'á emá sunaná ení Ufaen-ámútánkó ení kisau-waasi kentáa síwá'nágomba Téfitimba kusimámuwana agaimaréna séna

nóintafesawa fí'om-barafakewi aaisambá sésawa
nóintafesawa tufuwiyan-aai siyááesa áúkaawe.

²⁶ Fí'om-barafaken-kawaa-waasi to'mayaa

úmae tatúwaandu ésa Fasi'aénkónté wemó
 iyáfasinankaiwainte tiyátinkanæ siyáawe
 mináái Téfiti agaimaréna siyáaye. ²⁷ Mináái paápé úwasa
 Yérúsaremu-naopa'a Érotiye Póntiyasi-Páiratiye fí'onkaa-
 waasiye Ísareri-waasiye túwaandu ésa Ísumbo tufuwíyan-
 aai sésa emó iyáfasinankaandawimba ení kawe-kísáú-wáásí
 Ísuntafesa tufuwíyan-
 aai siyáawe. ²⁸ Naaófá'ó emó miyá
 ónááwemo siyáanda pósa túwaandu ésa miyá uráawe.
 Emó ímba miyá ónááwemo siyáandarakaa ímba Ísumba
 tufúkáawisino. ²⁹ Fasi'aénkóo óraa'-amaan-kisau-waasi
 tááimo símaimo taráiyaamba ísaraanda po súwa'nai ínonda
 póta ímba inkaiséta enáái úwoi óraakata simátimenaumne.
³⁰ Ení fasi'aémbá símínata tí'o índa-waasisa asófatin kafata
 konó. Ení kawe-kísáú-wáásígón-áwí'a Ísuwe súnanasa wení
 fasi'aénkó fí'o-fi'on-kisau kawe-kísáú paápé ínaye ³¹ inái
 simásúwówana túwaandu urón-daumpa'a tora'náára'a
 úwana Maníkóní Ufaen-ámútánkó miwífimbá óraa'a
 uwátinkowasa Maníkón-aai óraaka simátíma'mae kuráawe.

Moparáwímbó moórá-mora uwátímakaan-aai.

³² Ísumpa'a timankúnkúmbo uwáí mimbórá-ímáyáá wéesa
 mésa kentí moparáwíntáfésa ímba kendé aantembaniye
 wésesa úwoi moórá-mora tíma'maesa kuwasá ³³ aantá-
 waasi áfááraumai fasi'aénkwárá'á mésa Ísu pukómpinkembo
 iyáfasinkain-aai óraaka simátíma'mae wéwesa Maníkó
 aantá-waasi túwa'nai úntafesa kawe-kísáú maimaé
 wéguwasa ³⁴⁻³⁵ Ísuni aampa'ó kuwáí marawé naanémó
 makówi fí'on-kwaasi tímésa óntamba maiyésa aantá-waasi
 tímúwasa tuwínkaa'-úmai ímbo makón-kwaasi tímakaafó
 Ísuni aampa'ó kuwáí seyaafá-tántáá'á ímba aáfáán-
 túwówana ³⁶⁻³⁷ moóráwígon-awi'a Yósepiwara'a miyá
 éna moórá-marama fí'on-kwaasigomba aména óntamba
 maiyéna aantá-waasi tíména wemá Rífáin-andafakewi
 Sáiparasi-aempakemba tamérowasa aantá-waasi moórá-
 awi'a simánkesa Kíríki-taafinkemba Páánápásiye sésa
 waé'mai-awi'a tiráfaiyaiwain-iyemo suwáí minóntámbá
 tímakaiye.

5

Ánánáyasinte Sáfáíraante-taai.

¹ Páánápási minóntámbá tímúwasarai moóráwígon-awi'a
 Ánánáyasi úwana awaainínkón-áwí'a Sáfáíraae'a mésarai
 moórá-marama fí'on-kwaasi tímésarai óntamba maiyésarai
² tuwináyauyo awaainínkómbá simámuwana miyá ínone
 súwana minóntámbá tuwínkaa'-uréna tuwímbai wesáféna

maéna tuwímbai maimaéna aantá-waasi mótimena karo'á séna seyaafá'á timúne súwana ³ Pítáa séna Anánáyasiyo waántáwanko áísai úmai isánae sintáfé ewé sé mararákén-óntámbá seyaafá'á timúnemo sénda Manikóní Ufaen-ámútánkómbá karo'á simánkaane. ⁴ Mimbáramá ení maramá isa tuwé óntamba maiyé ení óntamba isa tuwímbai timé ímba sáwí'a éma mararákén-óntámbá tuwímbai timúne ímbo sénda seyaafá'á timúne séndama sáwí'a ómpo ímba waási aantemba karo'á simátinkaampo Manikóní Ufaen-ámútánkómbá karo'á simánkaane Pítáa súwana ⁵ Anánáyasi iséna pu'maéna kuntúwasa minááímó isónkwaasi áfááraumai táátafesa uwasá ⁶ ifó'-wáásí tésa puwúmba taasááúmaesa maimaésa máutaraawe.

⁷ Máwautowana awaainínkó kárika'a ména awaai'kómó puwún-aaí ímba ísarena Pítáa-iyáifa'a túwana ⁸ Pítáa séna kenkáítí mararákén-óntámbá seyaafará símakaayo súwana minínkó séna ewé seyaafá'án-íye karo'á súwana ⁹ Pítáa séna enawaai'kóe esé'a mimbórá-ímáyáá ékai Fasi'aénkóní ámútankomba karo'á simánkámai awánáyae siyááye. Enawaai'ó máwautaan-kwaasi tésa embá tamaimaésa máutanaawe Pítáa súwana ¹⁰ pu'maéna Pítáan-aísamaifimba kuntúwasa ifó'-wáásí tésa puwúmba taawánésa maimaésa awaai'kómbó utopá'á máutowasa ¹¹ Fasi'aénkóní waásiye fí'on-kwaasiye iséna táátafesa uráawe.

Fí'o-fi'on-kisau kawe-kísáúgón-aaí.

¹² Aantá-waasi waási túranka'a fí'o-fi'on-kisau

kawe-kísáú maimaésa iyúwasa Ísumpa'a timankúnkúmbo uwái óraa'-amaan-damba Soromoní áuwimai úmakopa'a aasiyaasi túwaandu uwasá ¹³⁻¹⁴ fí'o-fi'on-akwa'a sáwífa'a Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkúmbe ésa miwisé'a túwaandu é'ómbanifo fí'on-kwaasi tuwánésa sésa kawel-wáásín-owe sésa táátafesa ésa ímba miwisé'a túwaandu uwasá ¹⁵ aantá-waasimó uráamba iséna tí'o ún-kwaasi taawiya'maésa marupá'á mátinkesa sésa Pítáa wéninana amankókonko taauwétáínasa asófáíwae suwasá ¹⁶ fí'o-fi'on-daopakemba tí'o ún-kwaasiwara tirumpimbá sáwí-amutambo méron-kwaasiwara'a tí'maesa Yérúsaremu-naopa'a mátinkówana Manikó Pítáamba áwa'nai úwasa seyaafá'á asófasaraawe.

Kawáá-wáásí aantá-waasi sáwí'o uwátínkaraan-aaí.

¹⁷ Miyá wéuwana aifa'-amáán-káwáágóe wení waási Sátúsi-amaan-aaimo sun-kwáásiyé sésa seyaafá'á ímba kentáásiraaima wáéfo aantá-waasi tirááíma wáéwe sésa tiyántafesa ésa ¹⁸ ta'óto'mai ándáfa'a tiyúwówana ¹⁹ mindó'wáámbó waúnka'a Fasi'aénkóní kísau-waasiyo

wíyómpakewi ontamá tisuwéna tí'maena máápa'a
 mútinkena séna ²⁰ óraa'-amaan-daumpa'a imé'a
 aú-amba waási kawel'-úmai maé'mae'o íyan-ankoni
 áwáuma isimátíméero súwasa ²¹ isésa siyarónka'a
 óraa'-amaan-daumpa'a imésa mináái simátímakaawe.

Óraa'-amaan-daumpa'a moóráfa'a wésimatimuwasa
 moóráfa'a aifa'-ámáán-káwáágówé wení waásiye tésa
 ándá-waasi-taai isánae sésa Ísareri-ora'-waasi táántowasa
 tésa ámáán-danka'-i-waasisafesa sésa aantá-waasi ándáfa'a
 méraafo kotí'mae'a teró suwasá ²² kumbá ímba mérowasa
 kouwerésa tésa sésa ²³ ándá-namba ontamá wisuwésa i-
 wáási ontará'á méraawata ontá tisuwéta awánáúndasa
 ímba méraawata úne suwasá ²⁴ ámáán-kawaa-waasiye
 ámáán-danka'o káráwiyowiye isésa táátafesa ésa sésa
 mindá nórasaawa ónaumno simásuwesa sáwífa'-imayaa
 wéuwana ²⁵ moóráwigo téna séna ándáfa'o mátiyukaan-
 kwaasi óraa'-amaan-daumpa'a mésa wésimatimewa'a
 tuwánáúmne súwasa ²⁶ ámáán-danka'o káráwiyowiye
 wembó áwa'nai un-kwáásiyé kotí'maesa aáno úmai tésa
 sésa úwoi-waasi miwí táái isésa sínkamofo sésa aáno
 úmai ²⁷ tí'maesa aaimó isái-wáásífa'á mátkówana aifa'-
 ámáán-káwáágó ²⁸ séna é'a simátíme séta minkwáásígón-
 aai wenáwíka'a ímba simátíma'mae'a korósá siyáundasa
 isa'á é'a simátíméwasa Yérúsaremufaken-kwaasi seyaafá'á
 isásaraawa'a ke karo-súfímbá sinkéta minkwáási tufúkáawe
 sewé aifa'-ámáán-káwáágó súwasa ²⁹ Pítaawe aantá-waasiye
 sésa Maníkón-aai aifaráán-ááígó póna waási-taigomba
 iyáákaraimba póta kentááisa ínta iséta Maníkón-aaisa
 iséta miyásá ónaumne. ³⁰ Kembiwí Ísumba aaraa-táiyá'á
 tufúwana puwúwana kentáá síwá'náti Maníkó Ísumba
 pukáimpinkemba iyáfasinankena ³¹ séna óraa'-waasi póna
 sáwí'o úmimo méraampinkemba kawel'-ámpá'á métinkainiye
 séna ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á móankena Ísareri-waasi
 kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á tíyana kentí sáwí-
 imayaa maitiyuwáiniye séna Maníkó Ísumba pukómpinkemba
 iyáfasinankena ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á móankaraiye.
³² Mináái iséta kawel'-úmaisá simátimunanasá Maníkóní
 Ufaen-ámútánkó mináái kawel'-úmai wésimatimiye. Maníkó
 wenáái isámai kawel'ó owí wení ámútamba wétimisana
 Maníkóní Ufaen-ámútánkó mináái wésimatimiye aantá-
 waasi siyáawe.

³³ Simásúwówasa aaimó isáán-kwaasi isésa

tirunkó sáwíte'a úwasa tínkamona-imayaa uwaná

³⁴ miwífínkémbá moóráwigo iyáfasinena ámáán-kawaa-

waasigon-awi'a Kámérieri iyáfasinena miwí táái taráisuwena wemá Maníkón-aaí aúfáifinkemba aasiyaasí simátimuwasa wenáwí'a mósá wémarowi iyáfasinena aantá-waasisafena séna kárika'a máápa'a kumónááwe súwasa máápa'a kúmúwana ³⁵ séna Ísareri-waasiono. Maaminkwáásísáfé'a miyá ónaemo síyamba éka'a imáyáa uré'a miyán-oro. ³⁶ Ááema moóráwigo-awi'a Tiútasi iyáfasinena séna óraa'-waasi únda pó'a kesiráái aantemba waenááwe súwasa sáwífa'-waasi 400 waasi arááíwáúwana moóráwigo Tiútasimba tufúwana puwúwasa wembó arááíwa'maesamo nún-kwaasi wété ésa wení kísau ifátukaawe. ³⁷ Minkákémbá túwí'o fariyón-kanaa moóráwigo Kárírifakewin-awi'a Yúndasi iyáfasinena táántowasa sáwífa'-waasi wenarááíma wa'maésa wéguwana moóráwigo tufúwana puwúwasa wembó arááíwa'maesamo nún-kwaasi wété uwáguraawe. ³⁸ Mindásafe'a imáyáa é'a maaminkwáásísómbá ímba ándáfa'a mátiyuwe'a ifátúwéwasa méraaro. Miwítí kisaugoni áwáumo marará'-wáásítí imáyáafinkembo énamo éna tai'áíniye. ³⁹ Miwítí kisaugoni áwáumo Maníkóní imáyáafinkembo ína'o é'a ímba kanaa'á taraisónááfo úwoi waé'wae'a íniye. Maníkómpákémbó ína'o é'a minkwáásí sáwí'o uwátinke'o é'a Maníkónkwará'á sáwí'a uwánkanaawe Kámérieri súwasa aaimó ísáán-kwaasi isésa wenááisafesa ewé sésa ⁴⁰ aantá-waasi táántowasa iyúwasa túwiyonku'-nésa óraaka sésa Ísun-aaí wení fasi'aémbá ímba simátíméro sésa ti'mákaawe.

⁴¹ Ti'márówasa wéesa tigaesáfésa uráawisina Maníkó imáyáa timúwana tirunkó kawel'á úwasa sésa Maníkó fasi'aémbá símakaisata Ísuntafeta fasi'amáisa méraundasa pósa sí'o índa-i'o uwásínkentaanifo sirunkó kawel'á ínata méranaumne aantá-waasi simásuwesa ⁴² aasiyaasi-kánáá óraa'-amaan-daumpa'e waásiti naúmpimpa'e Ísuni ásé-aaí simátíma'mae wénesa Maníkómó iyáfasinankaraiwai Yúndaa-waasisa wéamu'maraundawisa wemá Ísun-iye sésa simátíma'maesa kuráawe.

6

Afakaeté-waasimo túwa'nai uráan-aaí.

¹ Simátíma'mae kuwasá Ísun-aaí isésa sáwífa'-waasi wení aampa'á wéwesa méronka'a Yúndaa-waasi fi'om-barafaken-kwaasi Kíríki-taaifinken-aaimo sun-kwáásí Yérúsaremufa'a méron-Yúndaa-waasisafesa í'ai tinkésa óntamba tuwínkesa Kíríki-keto'-inimba ímbo tímúnkakemba í'ai tínkówasa ² mindásafesa aantá-waasi Ísuni aampa'ó

kuwái seyaafá'nánká táántowasa tuwasá sésa Maníkón-
 aaimo simátimunda-kisau tuwéta óntamba tuwínkaa'-úmai
 timúnda-kisau maúnafo sésa ³ kempinkémbá afakaeté-
 waasi túwí'o síyata óntambo tuwinái-kísáú timénaumne.
 Miwí kawé'-ímáyááwárá'-wáásí Maníkóní Ufaen-ámútánkó
 miwífimbá óraa'o uwátínkáín-kwaasi túwí'a síyata óntambo
 tuwinái-kísáúsá timéta ⁴ kesáá Maníkómpátá inái wéseta
 Maníkón-ai simátíma'maeta konó aantá-waasi suwasá
⁵ isówana tirunkó kawé'á úwasa afakaeté-waasi túwí'o
 sumbá moóráwígon-awi'a Sítífeni wemá Maníkóní Ufaen-
 ámútánkó wempímbá óraa'a uwánkowana Ísuntafena imáyáa
 éna fasi'ówi úwana moóráwigo Fírípi úwana moóráwigo
 Pórókórasi úwana moóráwigo Náíkéna úwana moóráwigo
 Táimóni úwana moóráwigo Páménasi úwana moóráwigo
 Níkóráasi wemá Ántíoku-naopaken-kwaasi éna fí'on-
 ampakemba Yúndaa-amaan-ampa'a kuréna minkákémbá
 Ísuni aampa'ó túwai úwasa ⁶ miyáumai-waasi tí'maesa
 aantá-waasifa'a tuwasá Fasi'aénkóní kisaumo maíyantafesa
 tine'á ta'ótokesa Maníkómpá'á

inái siyáawe.

⁷ Maníkón-ai simátíma'mae kuwasá Yérúsaremu-
 naopaken-kwaasi sáwífa'a Ísuni aampa'á kuwasá Maníkóní
 ámáán-daumpa'a kisaumo máún-kwaasi sáwífa'a Ísun-ai
 isésa wení aampa'á kuwasá

miyá úmae wéwesa sáwífa'-waasi-i'a uráawe.

Sítífenimbo ta'ótokaan-ai.

⁸ Fasi'aénkó Sítífenimba áwa'nai úwana fasi'aénkwárá'á
 ména seyaafá'-wáásí túranka'a fí'o-fí'on-kisau kawé-kísáú
 wémauwasa ⁹ moórá-kanaa tuwímbai Sítífenimpa'a tésa
 karo'-ááiyé-ímáyáá ésa wesimán-kwesiman-esa miwí
 Yúndaa-waasi ésa tuwímbai Sáíríni-marafakewi uwasá
 tuwímbai Árékísándiriyaa-marafakewi uwasá tuwímbai
 Sírisiyaa-marafakewi uwasá tuwímbai Ésiyaa-marafakewi
 miyáumai-marafaken-kwaasi mimbórá-ámáán-dáúmpá'á
 mésa Sítífenimpa'a tésa karo'-ááiyé-ímáyáá ésa wesimán-
 kwesiman-umbanifo ¹⁰ Maníkóní ámútanko Sítífenimba
 kawé'-ímáyáá amúwana póna Sítífenin-aaigo miwí táái
 iyáákowasa ¹¹ ifátuwesa wésa aúpá'á óntamba túwaandu
 úmai tuwímbai-waasi timésa sésa Sítífeni Mósesemba símai
 sáwí'a uwánkena Maníkómbá símai sáwí'a uwánkaraisata
 isaraumne. Kosimátíméro suwasá ¹² minkáro'-áái
 tasimátímúwasa úwoi-waasiye óraa'-waasiye áamáambo sun-
 kwáásiyé isówana tirunkó sáwí'a úwasa Sítífenimo úpa'a
 tésa tata'óto'mai áí'maesa ámáán-ora'-waasifa'a máankesa
¹³ karo'-ááímó sun-kwáásí kotí'maesa mátínkówasa karo'á
 sésa minkwáásígó óraa'-amaan-damba símai sáwí'a úmae

iyéna Móseseni áamáamba símai sáwí'a úmae iyéna ¹⁴ séna naaófá'á Mósesemo áamáambo simátímakain-amaamba Ísu Násaretifakewi ifátuwena fi'on-amaamba wéseña Yúndaa-waasiti óraa'-amaan-damba tawísísuwainiye Sítífeni siyáíye. Miyán-káró'-áái suwasá ¹⁵ seyaafá'-wáásí Sítífenimbo awánomba wíyómpakemba Maníkóní kísau-waasi tóikaamba úkówasa awánaraawe.

7

Sítífeni áamáán-óraa'-waasimo simátímakain-aii.

¹ Miyá simásúwówana aifa'-ámáán-káwáágó Sítífenimba áísai ena séna sen-áái érai'-aaiya'li karo'-ááiyá'iyó súwana ² Sítífeni séna kesifoísái kesuwaaísáíyo simátíménda ísáaro. Naaófá'á kentáá síwá'nágo Émbaramu ímba Éraanifa'a koméronka'a Mésópótemiyaa-marafa'o méronka'a Maníkó fasi'aénkwáráwí kuména ³ Émbaramun tafena séna ení marawará enamááraawara'a tiyuwé wina'á moórá-maramo aráánáménda'fa'a koméínone súwana ⁴ iséna mimbáramá Káringiyaa-waasiti marafá'á tuwéna témena Éraanifa'a tamérowana afowá puwúwana Maníkó ai'marówana témena maafá'ó méraundafa'a túwana ⁵ minkánáá Maníkó ímba maramó amúmba óraaka séna ánaaemba maambáramá enkwára enaísaafitantambo iyawiwara'a tíménaumne. Maníkómó súmba Émbaramu iyámpói ímbo ma'ánkaronka'a mináái simámena ⁶ moórá-aiwara'a séna enaísaafitantambo iyawi fi'on-kwaasiti marafá'á koméwasa umbai-kísáú tímésa sáwí'a uwátínkéwana sáwí'fa'-aatai 400 aatai tai'áing'a ⁷ sáwí'o uwátinkaiyawí sáwí-meyamba tíménda pósa enaísaafitantambo iyawi mimbáramá tuwésa maafá'á tésa ken-ímáyáá mósá maránááwe séna ⁸ mináái naaófá'á Maníkó Émbaramun tafena séna ánaaemba maambáramá enkwára enaísaafitantambo iyawiwara'a tíménaumne siyáimba mináái símai kááísamarena póna túma káramai araénáemba uwo Maníkó siyáíye.

Súwana Émbaramu ména Áísáakimba ma'ankéna afakaumboé-kaṅaa maisuwéna áúma káramai araénáemba uwánkowana Áísáaki óraa'a éna Yékopumba ma'ankéna áúma káramai araénáemba uwánkowana Yékopu óraa'a éna sísamaifakemba kae'á kumbaimái-iyampoi matinkéna túma káramai araénáemba uwátínkáfa'a kuráíye.

⁹ Miyá uwátínkáfa'a kúwasa mináfáráwáínónnda tifákon-awi'a Yósepintafesa sésa sínaaenkewi ímba kentáará'á káráwiniye sésa tirumbá sáwí'a uwánkesa áí'maesa fi'on-kwaasiya'a mátinkesa óntamba máúwasa miwí Yósepimba áí'maesa wémesa Ísípi-marafa'a máánkówana

Maníkó wesé'a mérowasa ¹⁰ umbai-kísáú amésa sáwí'lo uwánkómbanifo Maníkó wesé'a ména áwa'nai ena kawel'ímáyáá uwánkena weni umbai-tántáá'á tai'ánkowane mimbáramá Ísípi-marafaken-kawaago Yósepini kawel'ímáyáá awánéna séna Ísípi-marafa'a seyaafá'-wáásiyá'á kawel'-úmai káráwiye kesí moparáwínká'á miyán-uwo súwana wemó súntemba úwana ¹¹ ánaaemba aawaimá téna Ísípi-marafa'e Kénaani-marafa'e seyaafá'-áémpá'á aawaimá tówasa tááisafe uwaná kentáá síwá'násomba tómbá ímba miwífimbá wérowana ¹² Yékopu séna Ísípi-marafa'a tómbá wéraiye-aai isáúmpo koméyánoro séna áánintomba ti'marówasa koméyánúmaesa ¹³ tifowámpá'á tamérowana mintómbá tai'ówasa aneka'á kuwaná Yósepi miwisé'a tamaéna séna kemá Yósepi kentífáko úne súwasa pukáanesa siyáumne suwaná Ísípi-marafaken-kawaago Yósepini áwáuma iséna awaaisái tuwánówana ¹⁴⁻¹⁵ Yósepi awaaisái simátimena séna kesifombá kosimámiyana weni akúmbá tí'maena Ísípifa'a tiyó Yósepi siyé. Kosimáméro Yósepi súwana afowámá iséna weni akúmbá ⁷⁵ waasi tí'maena Ísípifa'a kawel'-úmai komésa púwúwasa ¹⁶ ánaaemba miwí tisaafitomba tiyáántamba maimaésa témesa Sikémufa'lo máutomba naaófá'ó Émbaramu Émon-anaankaken-kwaasi óntambo timakom-barafa'a máutaraawe.

¹⁷ Énifo kentáá síwá'násomba Ísípi-marafa'a komésa sáwífa'-waasi agaiyáawe. Maníkó Émbaramuntafena fasi'aén-áái séna Kénaani-marama enaisaafitantambo iyawi timénaumne siyóntemba tíminda-kanaa ampáámbo únka'a ¹⁸ moóráwigo Ísípi-marafaken-kawaago Yósepimo naaófá'ó pukóntafena weni kísau-aai ímba ísarowi póna ¹⁹ kentáá síwá'nása umbai-kísáú tiména maimái sáwí'a wéuwatinkowasa iyámpói máápa'a tiyúwówasa pukáawe.

²⁰ Iyámpóisomba púwúwana minkánááfimbá Mósesemba kawel'-óí'wará'-iyámpói ma'ánkarena anówama aúpá'á naaúmpa'a ánkárowana kaumbo-wiyómbá maisuwéna ²¹ máápa'a áí'maena múankárowana Ísípifaken-kawaagon-ayáámúnko awánómbe aráái tówana kesáanine séna káráwiyowana óraa'a úwasa ²² Ísípifaken-kwaasi

miwítí áwáuma simáma'maesa iyúwana Mósesé wéisena óraa'a éna weni kísaugowe wenááigowe kawel'á uráiyé.

²³ Mósesé miyá éna kael'-wáái-áátái maisuwéna kesí waasi Ísareri-waasi kotuwánánae séna kúmba ²⁴ Ísípi-waasigo Ísareri-waasigomba sáwí'a uwánkowana Mósesé tuwánéna Ísareri-waasi áwa'nai ena Ísípi-waasigomba

tufúwana puwúwana ²⁵ Mósese imáyáa éna séna Maníkó minkísáúrátaféna iyáfasisinkaraimba pó'a Ísípifakemba Ísareri-waasi tí'mae'o kondá minkísáúsáfésa ewé sénááwe siyáimbanifo Ísareri-waasi ímba miyán-imáyáá uwaná ²⁶ Mósese kowaiyómba iyáfasinena kúmba Ísareri-waasi kaekó tíyóyana tuwánéna tíyótainda-imayaa éna séna kae'náraiyo mimbórá-náóraan-oyo tiyááyo súwana ²⁷ aifa'ó ómbarenamo tiyón-kwaasigo Móseseмба famétuwena séna nááwa embá iyáfasinankaraisawa kentáásí kawáái'a éwa aaisá wésimasimeno. ²⁸ Fénáimbo Ísipi-waasimo tufuwónanamo puwéwiyaintena kembá miyáwá ínono súwana ²⁹ Mósese iséna inkaiséna wéme wéména Míndiyaani-marafa'a fi'on-kwaasiti marafá'á koména kae'-iyámpói matínkaraiye.

³⁰ Mósese koména kae'-iyámpói matinkéna ména kae'-wáái-áatái maisuwéna moóra-kanaa máásai-marafa'a wéwena Sáínai-omapa'a ewaa'ó wéronka'a kúwana kári-taiyakemba iyá kéna ímba mintái kówana Maníkóní kísau-waasigo wiyómpakewi mimpímbá mérowana mintái ímba kówana ³¹⁻³² Mósese awánéna óraa'-imayaa éna ewaa'á koména awánówana Maníkó séna enaiwá'ná Ébaramune Áísáakine Yékopune miwítí Maníkó úne súwana Mósese mináái iséna aiyayaankakemba tata'á úwana úwoifa'a kararówana ³³ Fasi'aénkó séna méraandafa'a ufaembáramá weraipa'an-ifo kawe'-maráfá'ó méraapa'an-ifo maambáramá sáwí'a ónafainifo aísamai ánáamba faútuwaa. ³⁴ Ísípifa'a kesí waási sáwí'o wéuwatinkaawasamo ifi'ó wétaamba tuwánáunda pó'a túwa'nai ónaumpo iyáfasinena'a ai'maráana wéme wéme Ísípifa'a kuré kesí waási Ísareri-waasi kótí'mae Kénaani-marafa'a waaó Maníkó Mósésentafena siyáiyé.

³⁵ Wembá Móseseмба Ísareri-waasi tínaaemba uwámesa sésa nááwa embá iyáfasinankaraisawa kentáásí kawáái'a éwa aaisá wésimasimeno siyáawe. Siyáan-kwaasisafena Maníkó mináái siyáiyé. Wembá Mósésentafena Maníkóní kísau-waasi wiyómpakewi kári-taiyakemba aai simámakaiye. Wembá Móseseмба Maníkó kawáá-kísáú aména ai'marówana Ísípifakemba Ísareri-waasi kótí'maena Kénaani-marafa'a kuráiyé. ³⁶ Wemá Móseseмба Ísípifa'a ímbo awánon-kísau fi'on-kísau maúwasa sésa úwoi tí'mae kóuwo suwaná tí'maena kúmba nonkón-áwí'a naae-nóné supa'á wéna ímbo awánon-kísau kawe-kísáú komaéna tí'maena kúmba máásai-marafa'a kae'-wáái-áatái komérowana ímbo awánon-kísau kawe-kísáú maimaéna

iyáiyē. ³⁷ Wemá Mósesema simátimena séna Maníkó kembó iyáfasisinkarainten-úmai ánaaemba moóráwigomba kentísaafitantambo iyawifinkemba iyáfasinankainiye. Maníkón-aaimo simátimindawimba iyáfasinankainiye. ³⁸ Wemá Mósesema máásai-marafa'o Maníkóní waási Ísareri-waasimo méropa'a miwísé'a maéna kentáá síwá'násonte'a maéna Maníkóní kísau-waasi wiyómpakewi wesé'a maéna Sáínai-omapa'a imérowana Maníkóní kísau-waasigo wiyómpakewi Maníkóní amáámba simámuwana ímbo taí'áín-aaí simámuwasa simátíma'maesa kuráanta wéisaumne.

³⁹ Mósesē aaimó simátimumba kentáá síwá'ná ímba isésa tinaaemba uwámesa Ísípifa'a tauweránae-imayaa uwaná ⁴⁰ ánaaemba Maníkó Mósesemba áántowana omápa'a imérowasa Mósesē awaaón-áwí'a Éronintafesa sésa Mósesē Ísípifakembo síkaiwaisa nááfara kóuraiyo. Ímbo awánáúndafata kóurairo moórá-manikomba uwámakewata wenarááisa wáéno sésa ⁴¹ óntantamba purumaká-aráákaamba úmaresa minkáró'-máníkóní aamoimá uwánkesa póima tufú'mai wénesa umáron-tantaatafesa aamoí ésa tóní'a úmai wénowana ⁴² mindásafena Maníkó ánaaemba uwátiyuwowasa wiyóne aafáúwé otáfésa kesí

maníkón-iye siyáawe. Mindásafena naaófá'á

Maníkón-aaimo simátímakowi agaimaréna séna

Ísareri-waasisono. Máásai-marafa'a kae'-wáái-áátái mé'a póima tufú'mai wéne'a ímba kentáfé'a isámae wé'ómbanifo ⁴³ kentí karo'-máníkóntáfé'a isámai wení ampanta-námbá maimaé'a wénowe. Minkáró'-máníkón-áwí'a Mórókiye siyáawe. Okáán-tántáá'á úmake'a áwí'a Réfáániye wése'a to'maé'a wénowe. Minkáró'-káé'-máníkái úmare'a kesí maníkówé karo'á sé'a áwí'a maimaé wéiyowe. Miyámó uráantafe'a kentí marafákémbá ti'maráana'a wéme'a moórá-marafa'a áwí'a Pépíróni-marafa'a koméranaawe

Maníkón-aaimo simátímakowi agaimaréna siyáiyē.

⁴⁴ Naaófá'á máásai-marafa'a Maníkó Mósesemba aráánamena Maníkóní naambó ampantasámbó iyamba maará ónááwe séna aráánamuwaša Maníkómó súntemba miyán-dámbá úmai maimaésa máásai-marafa'a né'ómbaniye. ⁴⁵ Ánaaemba miwí táánintomba kentáá síwá'násomba mindámbá taawiyáfúwana Yósúwa tí'maena Kénaani-marafa'o kúmba Maníkó túwa'nai éna mimbárafá'ó méron-kwaasi watuwówasa kóuwasa kotafiyesa mindámbá minká'á mámaresa mérowana ánaaemba Téfiti Ísareri-waasiti kawáámó mérompimba mindámbá úwoi wérowana

46 Téfíti kawé'-úmai mérowana Maníkó aamoí uwánkowana Téfíti Manikómbá áisai ena séna ení naambá ónaum ina ónaumno. Emá Yékopuni Manikómá po ewé sina'ó é'a ení naambá ónaumne súwana 47 Maníkó séna emá ímba ínompo enááninko Soromoní kesí naambá íniye siyáimbanifo

48 Maníkó wiyómpa'o méraimba waásimo úmakaan-daumpa'a ímba méraiye. Mindásafena naaófá'á Manikón-aaimo simátimakowi agaimaréna séna

49 Fasi'aénkó séna wiyómpa'a káráwiye'a marará'á káráwiyumpo úmárénda-naumpa'a ímba úwoi marapá'á kumbénaumne.

50 Kesáfé'a mintántáá'á seyaafá'á úmakaumne Fasi'aénkó siyáiyé agaimaréna siyáiyé Sítífeni siyáiyé.

Sítífeni mináái simátimena aaimó isón-kwaasisafena simátimena séna 51 kembiwí tirunté'a wémare'a pó'a Manikóní aampa'ó ímbo arááiwáén-kwaasiyaamba é'a Manikón-ai isáámbanifo ímba isámai kawé'á wéowe. Kentíwá'násomba Manikóní Ufaen-ámútánkómbá tinqaembo uwáme'ontemba kemá miyá wéowe. 52 Kentíwá'násomba Manikón-ai simátíma'maesa wéguwai seyaafá'-wáásí sáwí'a uwátinkesa Manikóní kawé-kísáú-wáásí kumíniye-aaimo simátimakowi tókamuwasa pukáawe. Ánaaemba wemá kumúwa'a pintaru'á úmai tufúwana pukáiyé. 53 Énifo wiyómpakewi Manikóní amáámba simátimakowa'a kembiwí isaraambanifo ímba isámai kawé'á uráawe Sítífeni siyáiyé.

Sítífenimba óntantambo tufúkáan-ai.

54 Sítífeni minááimó simátimumba aaimó isón-kwaasi áfááraumai tirunkó kásí'a úwasa tiyántafesa uwaná

55 Sítífenimba Manikóní Ufaen-ámútánkó wempímbá óraa'a uwánkowana wiyómpa'o awánómba Manikóní sámó kaimbá wérowana Ísu Manikón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mérowana Sítífeni awánéna 56 séna awánaaro. Wiyómba tuwínkaa'-isaná Manikón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á Ísu waási úranko méraimba wéawiyaumne súwasa 57 miwí wenáái ímba isánae sésa táaka'a awááesa óraaka'a aai sésa Sítífenimba tuwaantantésa 58 ta'ótokesa taawiya'maesa naaókoni awáifá'á mátuwesa óntamba maiyésa tufúkáawe. Sítífenintafesa karo'-ááimó siyáawi paákákén-únánkwátói faútúwówana ifó'-wáásígón-áwí'a Sóro minúnánkwátói káráwiyowasa 59 Sítífenimba óntantamba tufúwana Fasi'aénkónká'á inaiifínkémbá séna Ísu Fasi'aénkóo kesimambá kumbáína'a púwóno séna 60 arauntaúmbá faiyéna óraaka'a séna Fasi'aénkóo sáwí'a wéuwasinkaafó

miwí ímba anondáá sáwí'a uwátinkaaoo Sítifeni simásuwena pukáiyee.

8

Sóro Ísuni waási sáwí'o uwátinkarain-aii.

¹⁻³ Sítifenimbo tufúmba Sóron-arunko aamoí uráifo tuwímbai Maníkón-aisafesa fasi'owí Sítifenin-áuma maimaésa máutesa óraa'-ifi'a towaná Sóro Ísuni aampa'ó kuwái tínkantanae séna kúmba naaúmpimpakemba aarakwá'á kotafisímai ándáfa'a tiyupa'a kúwasa Yérúsaremufa'a Ísuni aampa'ó kuwái aifari'ena sáwí'a uwátinkowasa wété uwasá aantá-waasi aantemba Yérúsaremufa'a mérowasa fí'on-kwaasi Ísuni aampa'ó kun-kwáási Yúndiyaa-aempa'e Sámériyaa-aempa'e wété uráawe.

Sámériyaafa'a ásé-aaimo kosimátimakaan-aii.

⁴ Ísuni aampa'ó kuwái wété ésa Ísuni ásé-aii kosimátima'maesa kuráawe. ⁵ Fírípi Sámériyaa-naopa'ó kúmba kosimátimena séna Maníkómó iyáfasinankaraiwai amu'maráúndawisaamo é'o kunkáimba wemá Ísun-iyee ⁶ Fírípi simátimuwasa

kawe'-úmai ísówana ímbo awánaron-kisau maúwasa awánowana ⁷ sáwí-amutamba tirumpimbó mérowisafena aai súwasa sáwí-amutamba wáá'a túmaesa kóuwasa waási kawe'-úmai mérowana tiyayaambo pukón-kwaasi asófatinowasa kawe'-úmai mérowana ⁸ Sámériyaafaken-kwaasi áfááraumai tirunkó

kawe'á uráiyee.

⁹ Sámériyaa-naopa'a moóráwigon-awi'a Sáimoni óraa'-waasi úne séna aitambá éna fintó úmaena wéiyuwasa táatafesa ésa ¹⁰ óraa'-waasiye úwoi-waasiye wemó úmba awánésa wenaráái waésa sésa Maníkóní fasi'aénkóe wení fasi'aénkóe'a awaiyari'a uráiyee karo'á suwaná ¹¹ ayáatáaka'a aitambá éna fintó úmaena wéguwasa wenaráái waésa táatafesa uráafo ¹² ánaemba Fírípi Maníkóní ásé-aii kosimátimena Maníkó wení waásimo kawáánin-kanaa kosimátimena Ísu Káráisitín-aii kosimátimuwasa isésa érai'e sésa timankúnkúmba uwaná Fírípi minákwá'á nombá maitinkówana ¹³ Sáimoniwara'a amankúnkúmba úntafena Fírípi nombá maiyankówana Fírípiyee wénuwana ímbo awánón-kisau maúwana awánéna áatafena uráiyee.

¹⁴ Miyámó Sámériyaafa'o úmba Yérúsaremufa'a aantá-waasi mésa Sámériyaafaken-kwaasi Maníkóní ásé-aii isésa minááímó méta'otokaan-aii isésa Pítaante Yóninte

ti'márówasarai wémesarai ¹⁵ Sámériyaafa'a komésarai Ísuni aampa'ó kuwáísáfésarai inaifínkémbá sésarai Maníkóni

Ufaen-ámútámbá maenááwe siyááye. ¹⁶ Fírípi nombó maitinkónka'a Fasi'aénkó Ísuntafena ísámai nombá maitinkówana Maníkóni Ufaen-ámútámbá ímbo maiyónka'a pósarai Pítaae Yóniye inaifínkémbá sésarai ¹⁷ tiyáámba ta'ótóróyana Maníkóni Ufaen-ámútánkó tirumpimbá kumúwasa maiyáawe.

¹⁸ Aantá-waasiyai tiyáámba ta'ótóróyana Maníkóni Ufaen-ámútánkó tirumpimbá kumbaúwasa máúmba Sáimoni awánéna fasi'aémbá méyáambaranae séna Pítaante Yónintetafena séna óntamba maékai ¹⁹ mifási'áémbá símékaiyo. Kemá fi'on-kwaasi siyáámba ta'ótóróanana Maníkóni Ufaen-ámútánkó tirumpimbá kumbaínkwae súwana ²⁰ Pítaa séna Maníkó úwoimo wétimin-tantaqtafe óntantamba méyánónae sénda po ení óntankwara ewará'á iyafimbá tai'áyááye. ²¹ Maníkón-aúranka'a ení imáyáa ímba arupise ímbá pó maankísáú kenkáisi kísau ímba súwa'nai ínóne. ²² Ení sáwí-imayaagomba ánaaemba uwáme Fasi'aénkómbá áisai inaná ení sáwí-imayaagon-anondaa maiyauwáiniye. ²³ Maníkó ímba fasi'aémbá ámakaintafe enarumbá sáwí'a uwásinkaanana ení sáwí-imayaago óraa'a éna embá ta'ótokaiye Pítaa súwana ²⁴ Sáimoni Pítaante Yónintetafena séna súwa'nai ekai Fasi'aénkómbá inaifínkémbá áisai iyana emó sénda misáwí-tántáákó ímba kempá'á tíno Sáimoni siyááye.

²⁵ Súwasarai Pítaae Yóniye Fasi'aénkón-aaí simátimesarai Ísuwe'ó né'óyan-aaí simátimesarai Yérúsaremufa'a kónae sésarai aampa'á wéwesarai Sámériyaa-aempa'a naa'ó-nao'a Maníkóni ásé-aaí simátíma'maesarai kurááye.

Fírípinte Ítíópíyaafaken-kwaasigonte-taai.

²⁶⁻²⁸ Mindárai Yérúsaremufa'a kuyaná Fírípi Sámériyaafa'a mérowana óraa'-waasigo Ítíópíyaa-marafakewi éna Ítíópíyaa-waasiti kawáá-ínínkón-áwí'a Káándésini óntanka'ó káráwiyowi Maníkón-ímáyáá éna Yérúsaremufa'a wémena Maníkón-áwí'a mósá maréna kouweréna wení táómpimba óraa-poigo tafisímaena nún-taompimba kúmba Fasi'aénkóni kísau-waasigo wíyómpakewi Fírípintafena séna iyáfasine Yérúsaremufakemba Késaafa'ó kon-ámpá'á waaó súwana iséna iyáfasinena minámpá'á wémena máásai-marafa'ó kúmba Ítíópíyaa-marafaken-óraa'-waasi wení táómpimba

wéwena aúfáifimba toráumaj awánéna naaófá'ó Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya agaimakón-aii toráumai awánómba ²⁹ Maníkóní Ufaen-ámútánkó Fírípintafena séna wení táonkoni ewaa'á waaó súwana ³⁰ awaantanténa kúmba Áísáya agaimakón-aii toráumai wéawanowana Fírípi iséna áisai ena séna minááígóní áwáuma ísaraano súwana ³¹ séna é'a moóráwigo simásimina'a isánaumpo kesí táómpimba iyátaao súwana Fírípi mintáómpimba iyátena imaúwana ³² mináúfáifínkén-áái torauséna séna sipisípi áyáumo karánae owanamó ímbo wáá'o tintembá minkwáásígó ímba aai siyáíye. Sipisípi tufuwónae owanamó ímbo wáá'o tintembá minkwáásígó ímba aai siyáíye. ³³ Wenáwí'a múra tuwésa sáwí'a úmai aaiimbá maiyánkaraawe. Wení waási sáwí-kisau maiyésa tufúwówana marapá'ó mérain-kanaa taí'aráíye. Mindásafesa miwítí sáwí-kisau ímba kanaa'á aforá simátimenaawe

agaimaréna siyáíye. ³⁴ Ítíópíyaafaken-kwaasigo mináái toráusuwena Fírípimba áisai ena séna Maníkón-aaimo simátímakowi nááwantafenawa mináái siyáíyo. Wesáfénawa siyái fí'owantafenawa siyáíyo súwana ³⁵ Fírípi Maníkón-aii aúfáifínkembo toráumaimo simámakainten-úmai Ísuni ásé-aii wésimamena ³⁶ aampa'á kuyambá nombó wéroka'a wésarai uyaná Ítíópíyaafaken-kwaasigo séna nombó wérainka'a maisínkáinkwae sé'a únana nóinkowa aambá fasiyíyo súwana ³⁷ Fírípi séna Ísumpa'o arumbó amé wenááísafe amankúnkúmba ina'ó é'a nombá maiyánkáano súwana séna Ísu Káráisitintafe'a érai'a Maníkón-áánimban-iyé sune séna ³⁸ táómba to'maé kúwaintafena séna táómba ta'ótorao súwana ta'ótorowasarai Fírípiye Ítíópíyaafaken-kwaasigoe nompímbá kunkésarai Fírípi nombá maiyánkéna ³⁹ iyúyana Fasi'aénkóní ámútanko Fírípimba kunáí'maena kóúwana Ítíópíyaafaken-kwaasigo awánómba ímba mérowana wení naaópa'a wéna aamoí uráíye. ⁴⁰ Fasi'aénkóní ámútanko Fírípimba kunáí'maena Ásítóti-naopa'a máankowana Fírípi mináémpá'-náópa'a Maníkóní ásé-aii simátíma'maena Sísáaríyaa-naopa'a kuráíye.

9

Sóro Ísun-aaisafena amankúnkúmba uráin-aii.

¹ Minkánáá Sóro Fasi'aénkóní aampa'ó kuwáísáféna arumbá sáwí'a éna tínkamonaé símasima'a éna aifa'-ámáán-káwáágómpá'á ² koáísai ena séna aúfái agai-símína'a maimaé'a Támásikasi-naopa'o Yúndaa-amaan-daumpimpa'o méraan-kwaasiti óraa'-waasi mátimeno súwana ewé séna

mináái agaimaréna séna Sóro Ísuni aampa'ó wiyawi saafá éna ta'oto'maena témena Yérúsaremufa'a ándáfa'a mátiyuwainiye séna agaimaréna súwana ³ Sóro mináúfái maimaé wémena Támásikasi-naopa'a ewaa'ó kúmba wiyómpakemba sámó kaimbá aafáyáuraan-tantaa'a tuwówana kuména aúgáyáagaya úwana ⁴ tanaa fówana aaigó aantemba séna Sóroo nóra séwa kembá sáwí'a wéono súwana ⁵ séna emá nááwa sénó súwana kemá Ísu sumpo kembá sáwí'a uwásinkaampo ⁶ iyáfasine Támásikasi-naopa'a koménana moóráwigomo síndantemba miyán-uwo súwasa ⁷ Sóro'e'o kun-kwáásí ímba aai sumbá ména ímba waási ane'á awánésa aaimó sún-aantemba isówana ⁸ Sóro iyáfasinomba aúramba ímba kawe'-úmai awánówasa waási ayáán-to'maesa Támásikasi-naopa'a máánkarowana ⁹ kaumbo-nó'wáámbá waéna ímba aúramba awánéna tóné noné ímba naráiyé.

¹⁰ Sóro kaumbo waúwana moóráwigo Támásikasifa'a ména Ísuni aampa'ó kúwain-awi'a Ánánáyasi aúramba aréna kaainkáámbá awánómba Fasi'aénkó simáména séna Ánánáyasiyo súwana oó Fasi'aénkóo kemá úne súwana ¹¹ iyáfasinema aampa'á waaó. Minánkón-áwí'a arupísemo uráin-ampa'a kuré Yúndasini naaúmpa'a wée moóráwigo Táásási-naopakewin-awi'a Sóromba koawánaao. We inái wésiye. ¹² Kaainkáámbá awánarainka'a moóráwigo-awi'a Ánánáyasi téna ane'á ta'ótóráísana aúramba kawe'-úmai awánaraiye Fasi'aénkó súwana ¹³ Ánánáyasi séna Fasi'aénkóo sáwífa'-waasi wenáái simásímakaawe. Yérúsaremufa'a ení waási sáwí'o uwátínkarain-qai simásímakaawe. ¹⁴ Aifa'-ámáán-káwáágó aúfái agaimái ámísana en-ímáyáámó mósá maráán-kwaasi ándáfa'o tiyuwáíndasafena Támásikasifa'a tiyáiyé súwana ¹⁵ Fasi'aénkó séna kesí kísau aménana kesáái kosimátin-tasimatimba fí'on-daopaken-kwaasiye kawáá-wáásiyé kesí waási Ísareri-waasiye kosimátin-tasimatimba ínifo iyáfasine wempá'á winaná ¹⁶ kesí kísau Sóro wémainasa waási sáwí'a uwánkanaawe. Mindásafe'a ke aráánamenaumne Fasi'aénkó siyáiyé.

¹⁷ Súwana Ánánáyasi iséna wéna sún-daumpa'a iyéna Sóro ane'á ayáámba ta'ótorena séna Sóroo kesí waásiyo. Aampa'á wéte Fasi'aénkó Ísumba awánaraandawi si'maráísa'a túne. Aúramba kawe'-úmai awánenana Maníkóní Ufaen-ámútánkó arumpimbá óraa'o uwánkaindasafena si'maráísa'a túne súwana ¹⁸ Sóron-aúrampinkemba aerambá tákúwana aúramba kawe'-úmai awánéna iyáfasinowana Ánánáyasi nombá maiyankówana ¹⁹ tómbá násuwena áugoma kawe'á

uráiyē.

Sóro Támásikasifa'o simátímakain-ai.

Sóro Támásikasifa'a tuwímbai-no'waamba waéna Ísuni aampa'ó kuwáísé'a ména ²⁰ minúwóiyáán-úwana ámáán-daumpa'a iména Ísun-ai simátimena séna érai'a Ísu Maníkón-áanimban-iyē súwasa ²¹ wenáái ísón-kwaasi táátafesa ésa moórá-mora-waasi tísai-isai esa sésa Yérúsaremufa'a Ísun-imayaamo mósá maráán-kwaasi tínkamemayain-kwaasin-iyē. Ísun-imayaamo mósá maráán-kwaasi tí'mae ándáfa'a ámáán-kawaa-waasiya'o mátinkanæ séna maanká'ó tiyáin-kwaasin-iyē. Ísumpa'a téna méraiye sésa táátafesa uráawe.

²² Suwaná Sóro óraaka simátíma'mæ iyéna séna érai'a Maníkómó iyáfasinankaraiwaimba amu'maráúndawisa Ísun-iyē séna wenááigo iyúwasa Támásikasifaken-Yundaa-waasi isésa wembá ímba anondáá simámakaawe.

²³ Ímba anondáá sumbá sáwífa'-no'waamba waésa túwaandu ésa Sóromba tufuwónæ sésa ²⁴ tufuwíyanesa nó'waane wáawáiyē Támásikasi-naokoni óntan-kusaigoni aumépa'a mésa ontará'á takáráwi-karawi wéuwana moóráwigo iséna tufuwónæ-aaimo sumbá kosimámuwasa ²⁵ moórá-no'waamba Ísuni aampa'ó kuwáí Sóromba áí'mæsa pofafímbá fáitumaresa óntan-kusaigoni afaapimbá túsúsuwesa ándára'a ta'ótoresa túwówana kumémæna marapá'á múra tuwéna kóuraiye.

Sóro Yérúsaremufa'o komérain-ai.

²⁶ Sóro Yérúsaremu-naopa'a wémæna wéna séna Ísuni aampa'ó kowísé'a méranæ'a túne súwasa miwí sésa Ísun-ai ímba ísaraiwai karo'á siyé sésa wenáároi inkáísúwana ²⁷ moóráwigon-awi'a Páánápáasi Sóron-ai iséna kawé'á úwana áí'mæna aantá-waasifa'a wéna Sóron-ai kosimátimena séna Sóro Támásikasi-ampa'o wéwenamo Fasi'aénkómbó awánówana aaimó simámakain-ai simátimena Sóro Támásikasi-naopa'o Ísun-aaimo óraaka'o simátíma'mænamo kuráin-ai simátímuwasa ²⁸ isésa érai'e suwaná Sóro miwísé'a ména Ísuni fasi'aémbá wérowana Yérúsaremu-naopa'o Ísun-ai óraaka kosimátin-tasimatinæna ²⁹ fí'on-Yundaa-waasi Kíríki-waasi-taafinkembo sun-kwáásí simátímuwasa aái wesimán-kwesiman-esa tufuwónæ sésa ³⁰ sumbá Ísuni aampa'ó kuwáí isésa Sóromba áí'mæsa wémæsa Sísááriyaa-naopa'a máankesa sésa Táásási-naopa'a waaó sésa ai'márówana mindáopa'a kóuraiye.

³¹ Kóúwasa Ísuni aampa'ó kun-kwáásímó tínkamumba étínkówasa aáno úmai wempa'á mésa Yúndiyaa-aempa'e Káríri-aempa'e Sámériyaa-aempa'e Ísuni aampa'ó kuwái aáno úmai wempa'á mérowana Maníkóní Ufaen-ámútánkó túwa'nai úwasa fasi'ámai mésa Ísun-aaí simátímúwasa isésa éraile sésa sáwífa'-waasi-i'á ésa Fasi'aénkón-áwí'a mósá marésa wenaísamaifimba méraawe.

Pítaa Ríndaa-naopa'o kuráin-aaí.

³² Pítaa naa'ó-nao'a wénena Maníkóní waási tuwánáíndasafena Ríndaa-naopa'o kúmba ³³ moóráwígon-awí'a Ínyasi ímba aintamai wénena afakaumboé-aatai naaúmpa'-aantemba maé'mae'a wéuwana ³⁴ Pítaa awánéna séna Ínyasiyo Ísu Káraísiti asófankaifo iyáfasinke ení wandaaí fawasaa'ó súwana iyáfasinkwena kúwasa ³⁵ Ríndaa-naopakem-kwaasiye Séróni-naopakem-kwaasiye seyaaf'á'á awánésa Fasi'aénkómpá'á tiyáawe.

Pítaa Yópaa-naopa'o kuráin-aaí.

³⁶ Yópaa-naopa'a moórá-ininkon-awí'a Tápítaa Kíríki-waasi-taifinkemba mináwí'á Tókáasiye wésewe. Wemá Ísuni aampa'ó kún-inimba aasiyaasi kawekísáú wémaena moparáwímbá ímbo makón-kwaasi túwa'nai úwaimba ³⁷ áí'a úwana puwúwasa wenáuma nombá pé'ankesa maimaésa afófumayaataan-daumpa'a móankaraawe. ³⁸ Yópaa-naopakemba Ríndaa-naopa'a ewaa'á pósa Yópaafaken-kwaasi Ísuni waási Pítaa Ríndaafa'o taméron-aaí isésa kae'-wáásí ti'márówasarai Pítaamba kosimámesarai sésa awaantanté kempátá tiyó sésa si'marááwakai túye suyaná ³⁹ Pítaa iyáfasinena mindáraise kúwasa áí'maesa minínímbá puwúwasa matuwé méron-daumpa'a afófumayaataan-daumpa'a iyúwasa Pítaampa'a keto'-ínintómbá tatúwaandu urésa ifi'á tésa sésa Tókáasi ímba pukáinka'o farúsímakain-unankwatoiyé sésa aráánámúwana ⁴⁰ awánéna séna máápa kárúwaaro súwasa kúmúwana Pítaa kífaena Fasi'aénkómpá'á inai simásuwena méwae'mai minínímbá awánéna séna Tápítaao iyáfasinaao súwana aúramba éna Pítaamba awánéna iyáfasinena mérowana ⁴¹ Pítaa kóisáúwankená Ísuni aampa'ó kun-kwáásiyé keto'-íniné táántowasa aúmó arómba iawánésa ⁴² Yópaa-naopa'a kosimátíma'maesa kuwasá isésa sáwífa'-waasi Fasi'aénkón-aaísafesa timankúnkúmba uwaná ⁴³ Pítaa Yópaa-naopa'a sáwífa'-no'waamba waéna moóráwígon-awí'a Sáímoni wení naaúmpa'a mérowana minkwáásígó waan-ásisambo wení kisaumo maún-kwaasigoni naaúmpa'a méraiye.

10

Pítaa Kóníríyasini naaúmpa'o iyáin-aai.

¹ Sísááriyaa-naopa'a moóráwígon-awi'a Kóníríyasi ména Rómufakemba sáwífa'a 100 i-waasiya'o káráwiyowi mérowasa miní-wáásí túwí'a Ítáári-i-waasiye sésa uwaná ² Kóníríyasi Maníkón-aaisafena fasi'ámai ména wení akúnté'a Maníkón-ímáyáá éna áwí'a mósá maréna Yúndaa-waasimo ímbo moparáwímbó makón-kwaasi túwa'nai ena Maníkómpá'á inai símaena iyúmba ³ moórá-kanaa fenómpinka'a inai wésuwana Maníkóní kísau-waasigo wíyómpakewi aúranka'a paápé úwana kawé'-úmai awánówana séna Kóníríyasiyo súwana ⁴ áá'a úwana aúramba afuwéna séna Fasi'aénkóo nóran-aaiya simásiminewa sénó súwana emó inaimó séndawiye waásimo túwa'nai óndawiye Maníkón-aúranka'a kawé'ó óndasafena Maníkó en-ímáyáá imbá pó ⁵ ení waási ti'márénasa Yópaa-naopa'a moóráwígon-awi'a Sáímoni Pítaamba koaíyáaro. ⁶ Wení araámáó Sáímonini naaúmpa'a ména minkwáásígó waan-ási-kisaumo máinkwaasigoni naaúmpa'a uwí-nónkóní áwáífa'-naumpakemba koaíyáaro ⁷ simásuwena áwiyokuwana Kóníríyasi wení kisaumo máún-kwaasifinkemba kae'-wáásíyáiyé moórá-i-waasi Maníkón-ímáyáá mósá marówinte'a miyáumai-waasiyau táántowasa ⁸ tuwaná wíyómpakewimo simámakon-aaí simátimena séna miyáumai Yópaa-naopakemba koaíyáaro séna ti'mákaiye.

⁹ Ti'marówasa aampa'á kówaesa wémesa Yópaa-naopa'a ewaa'ó kumbá wááwái Pítaa naan-afófora'a iména Maníkómpá'á inai wésuwana ¹⁰ áái tówana tómbá nánae súwasa tómbá wéagauwana kaainkáámbá awánómba ¹¹ wíyómba tuwínkaa'-úwana mimpínkémbá óraa'-ampanta éiyáin-araiya'a ta'ótoresá túwówana kuménama marapá'á kumúwana awánómba ¹² minámpántáfímbá waí-waane póíye iyaankafayaané numawé fí'o-fi'on-kwai-waane mérowana ¹³ aagó aantemba séna Pítaao iyáfasinke tufú'mai agandaaó súwana ¹⁴ Pítaa séna Fasi'aénkóo ímbanifo kentáásí áamáamba Yúndaa-waasisa miyán-tántáá'á aambá fáí'makaawata póta ínta wénaumne súwana ¹⁵ minááígó aantemba aneka'á séna Maníkó kawé-tántáá'émó siyáin-tantaatafe ímba aambá fáí'makaawe siyó súwana ¹⁶ kaumbo-í'a kaainkáámbá awánówana wíyómpa'a minámpántá iyáíye.

¹⁷ Iyúwana Pítaa minkááinkáán-ááígóní áwáuma nórawa'iyó súmba Kóníríyasimo ti'marón-kwaasi Sáímonini naambá taawánésá ontará'á tamésa ¹⁸ táántesa sésa

Sáimoni Pítaa maandáúmpará méraiyo suwaná ¹⁹ Pítaa minkááinkáán-ááigóní áwáuma saafá úwana Maníkóní ámútanko séna kaumbo-wáásí embá ayaafái úmaesa tefo ²⁰ iyáfasine kumuwó. Kemá ti'maráúnasa tefo ímba kae'-ímáyáán-owo. Úwoi miwísé'a waaó súwana ²¹ Pítaa kuména minkwáásísáféna séna wésiyaafaa-on-kwaasi úmpo nóintafera wésiyaafaaó súwasa ²² kentáásí kawáágón-áwí'a Kóníríyasi si'maráísata empátá túne. Wemá kawe'-wáásí Maníkón-ímáyáá éna áwí'a mósá maráísasa pósa Yúndaa-waasi seyaafá'á wentáfésa kawe'-wáásiyé wésewe. Moóráwigo Maníkóní kísau-waasigo wiyómpakewi kusimámena séna ti'marénasa Pítaamba Yópaa-naopakemba koaiyéwana empá'á téna aai tasína isaaó sisatá túne suwaná ²³ Pítaa ti'maena naaúmpa'a tinkówasa wáúmba aafáyáara'a Pítaa iyáfasinena miwísé'a kuráiyé.

Miwísé'a kúwasa Yópaa-naopakemba Ísuni aampa'ó kun-kwáásí tuwímbai awíyo'maesa ²⁴ aampa'á kówaesa wémesa Sísááriyaa-naopa'o kumbá Kóníríyasi wenamááraawe wení waásiye táántowasa tatúwaandu urésa Pítaamba amu'makówana ²⁵ Pítaa Kóníríyasini naambó wéronka'a ontará'á kúwana Kóníríyasi aamoí éna óraakon-iye séna aísamaifimba kifauwana ²⁶ Pítaa séna emó óndanten-kwaasi úmpo iyáfasinaao séna iyáfasinakena ²⁷ aai simáma'maena Kóníríyasiye'a naaúmpa'o iyúmba sáwífa'-waasi túwaandu urómba ituwánéna ²⁸ séna kentáásí amáámba ísaraawe. Yúndaa-waasiisa fi'onkaa-waasiise ímba moórárata taankarotámaisá wémaumne. Miwítí naaúmpata ínta wégundarata Manikó aráásimena seyaafá'-wáásí ímba sáwí-waasin-owe siyáisa'a awánaraunda póta ímba sáwí-waasiyemo sendá úwoi kawe'-úmai ménaumne. ²⁹ Mindásafesa sáántaamba ímba a'áo súnnda túmpo nóintafera sáántaraao Pítaa súwana ³⁰ Kóníríyasi séna éiyain-do'waamba waé'a káfékaamba fénáímpinka'a kesí naaúmpa'a inai súnana minúwóiyáámbá moóráwigo sámó kain-únánkwátói uréna súranka'a kumbéna ³¹ séna Kóníríyasiyo emó inaimó sémo waási túwa'nai ema Manikón-aúranka'a kawé'ó óndasafena Manikó en-ímáyáá ímbá pó ³² ti'marénasa Yópaa-naopa'a moóráwigo-awí'a Sáimoni Pítaamba koaiyáaro. Araámáó Sáimonini naaúmpa'a méraiye. Waan-ási-kisaumo máin-kwaasigoni naaúmpakemba uwí-nónkóní áwáífa'-naumpakemba koaiyáaro súwa'a ³³ minúwóiyáán-úmai ti'maráúnasa embá koaiyáawa kawé'-úmai téne. Kesáá Manikón-aúranka'a túwaandu éta Fasi'aénkó simámakain-ai simásiminkwae séta amu'makáúnasa téne Kóníríyasi siyáiyé.

Pítaamo simátímakain-aaí.

³⁴ Kóníríyasi súwana Pítaa séna káfé'a wéisaumne. Érai'a Maníkó ímba Yúndaa-waasi aantemba wégarawifo ³⁵ seyaafá'-áémpákén-kwáásí Maníkón-aúranka'a arupise úmai kawé'-úmai méraawi Maníkó miwí aamoí wéuwatinkaiye. ³⁶ Maníkó Ísu Káráisitimba ai'marówana Ísareri-waasisafena ásé-aaí simátímakaimba é'a ísaraawe. Ísu Káráisiti seyaafá'-wáásítí Fasi'aénkón-iyé. Minásé-ááísáfésa érai'emo siyawi tirumbá kawé'-úmai wempa'ó mérai'yamba ³⁷ kemá ísaraawe. Yóni simátimena séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á té'a nombá maenááwe siyáimba Ísun-aaí aifa'á Káríri-aempakemba tiyéna Yúndiyaa-marafa'a wété uráiyé. ³⁸ Ísu Násaretifakewin-aaí ísaraawe. Maníkó wení Ufaen-ámútámbá Ísumba ámakowana wempímbá óraa'a uwáankowana Maníkó fasi'aémbá aména wesé'a mérontafena naaó'-nao'a kawé-kísáú wété éna waántáwankomo ta'ótoron-kwaasi kawé'á uwátinkáfa'a kuráiyé. ³⁹ Yúndiyaa-marafa'a Yérúsaremu-naopa'a kísau maiyáimba awánaraumne. Wembá aaraa-táiyá'á aiyayaampimba tufúsúmarowana puwéna ⁴⁰ kaumbo-kánáá maisuwówana Maníkó Ísumba pukómpinkemba iyáfasinankowana paapé únta kesúrandesa awáraumpo ⁴¹ ímba seyaafá'-wáásí awánaraawe. Maníkó simátíméromo siyáinta Ísunta awánéta pukómpinkembo iyáfasinonka'a tóné noné weséta naráumne. ⁴² Ísu óraaka'a simásimena séna Maníkó imáyaa siména pukén-kwaasiye túmó arén-kwaasiye aafimbá maitinkáínone siyé simátíméro Ísu siyáiyé. ⁴³ Naaófá'á Maníkón-aaímo simátímakowi Ísun-aaí simátimesa sésa wenááísafesa timankúnkúmbo iyawi Ísuni fasi'aénká'á Maníkó miwítí sáwí-imayaa maitiyuwáíníye naaófá'á siyáawe Pítaa siyáiyé.

⁴⁴ Pítaa mináái simátimuwana wéison-kwaasifimba Maníkóní Ufaen-ámútánkó miséyááfápímbá kumbéna ⁴⁵⁻⁴⁶ Maníkóní Ufaen-ámútánkó kumúwasa fí'o-fi'on-aaifinkemba Maníkón-áwí'a mósá márówasa Yúndaa-waasi Ísuni aampa'ó kun-kwáásí Pítaa-iyaise'a Yópaafakembo tuwáiyé táátafesa ésa sésa Maníkó fí'onkaa-waasiwara'a wení ámútamba úwoi wétimiye sésa táátafesa uwaná Pítaa séna ⁴⁷ Maníkó wení Ufaen-ámútántáámó símakaintenta miwíwará'á wétimimba póta nombó maiyamba ímba aambá faiyónaumpo úwoi nombá maenááfo ⁴⁸ maitinkáaro súwasa Ísu Káráisitintafesa ísámai nombá maitínkówasa Pítaantafesa sésa tuwímbai-no'waamba keséta wáínone suwaná miyá uráiyé.

11

Yérúsaremuƿa'a Pítaamo simátímakain-ai.

¹ Fí'onkaa-waasi Ísun-ai isésa ta'ótokaawemo sumbá aantá-waasiye Ísuni aampa'ó kuwái Yúndiyaa-marafakenkwaasiye mináái isésa mérowana ² Pítaa Yérúsaremu-naopa'a kúwasa tuwímbai-waasi aaisambá aéésa Yúndaa-waasi túma kárámai araénáémbo wéontemba fí'onkaa-waasiwara'a miyá orómó siyón-kwaasi Pítaamba aaisambá aéésa ³ sésa emá fí'onkaa-waasiti naaúmpa'a iwaé ímbo túmo kárámai araénáémbo úmakaan-kwaasiti naaúmpakemba tómbá imandaráne suwaná ⁴ Pítaa seyaafá-tántáá'ó uráimba simátimena ⁵ séna Yópaa-naopa'a mé'a Maníkómpá'á inaimó séwándara'a kaainkáámbá awánááwánana wiyómpakemba óraa'-ampanta éiyain-araiya'a ta'ótoresá túwówana kuména méraawandara'a kumúwa'a ⁶ mimpímbá afuwé'a awánááwánda póiyé wai-waane iyaankafayaané numawé mérowa'a awánááwánana ⁷ aagó aantemba séna Pítaao iyáfasinke tufú'mai agandaaó súwa'a isé'a ⁸ sé'a Fasi'aénkóo ímbanifo kentáásí ámáamba miyán-tántáá'á aambá fáí'makaawata póta ímba wénaumne séwánana ⁹ minááígó aantemba aneka'á séna Maníkó kawé-tántáá'é siyáintantaatafe ímba aambá fáí'makaawe siyó súwa'a ¹⁰ kaumbo-í'a kaainkáámbá awánááwánana wiyómpa'a minámpántá iyáiyé. ¹¹ Minúwóiyáámbá Sísááriyaafakemba kaumbo-wáásí kentáá'a ti'marówi tumbá ¹² Maníkóní ámútanko simásimena séna ímba kae'-ímáyáá indá miwisé'a waaó súwa'a kówánasa Yópaafakemba maankwáásí afa'móráe-waasi Ísun-aaimo isááwi suwiyórówata Sísááriyaa-naopata Kóníríyasini naaúmpata kówánana ¹³ simásimena séna Maníkóní kísau-waasigo wiyómpakewi kesí naaúmpa'a kumbéraisá'a awánáúnana séna ti'márénasa Yópaa-naopakemba moóráwígon-awí'a Sáímoni Pítaamba koaiyéwana ¹⁴ téna aai tawésimatimina'a ewará ení akúnkwará'á seyaafá'á wéisewana Maníkó sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiye wiyómpakewi siyáiyé Kóníríyasi súwa'a ¹⁵ aai wésewanana Maníkóní Ufaen-ámútánkó aifa'ó kentááfímbó kunkáintemba miwífímbá miyá úwa'a ¹⁶ awáné'a moórá-ai sáaka'a makáumne. Ááéma Fasi'aénkó séna Yóni nombó maitinkaraimbanifo Maníkóní Ufaen-ámútánkó kuména kempímbá óraa'a uwátinkainiye Fasi'aénkó siyáin-ai sáaka'a makáumne. ¹⁷ Énifo kesáá Fasi'aénkó Ísu Káráísitin-aaisafeta simankúnkúnta ówánanasa Maníkó wení ámútambo símakaintenta fí'onkaa-waasi miwí miyá owa'á awánaraumpo kemá Ísuni kísau-waasi pó'a nombó máúmba ímba aambá faiyówánasa úwoi

nombá maiyáawe Pítaa súwasa ¹⁸ mináái isésa aaisambó áúmba ifátuwesa Maníkón-áwí'a mósá marésa sésa Maníkó miyá éna ímba Yúndaa-waasi aantemba aaisá wésimasimifo fi'onkaa-waasiwara'a wésimatimisasawara'a miwítí sáwí-ímayaa tínaaemba uwámesa Maníkómpá'á tésa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe siyáawe.

Ántiokufakemba Ísuni waási-taai.

¹⁹ Ááema Sítífenimba tufúwana puwúwasa fi'onkwaasi Ísuni aampa'ó kun-kwáási sáwí'a uwátínkówasa wété uráamba tuwímbai Fínisiyaa-marafa'a kuwasá tuwímbai Sáíparasi-marafa'a kuwasá tuwímbai Ántiokunaopa'a kuwasá miwí minkáúmbó-maráfá'ó méronkwaasi Yúndaa-waasi aantemba Ísun-aaí kosimátimesa ²⁰ miwífínkémbá tuwímbai Sáíparasi-marafakewi tuwímbai Sáíríni-marafakewi miwí Ántiokunaopa'o koméronka'a Yúndaa-waasiye fi'onkaa-waasiyewara'a Fasi'aénkó Ísuni ásé-aaí kosimátimuwana ²¹ Fasi'aénkóní fasi'aémbá miwísé'a wérowasa sáwífa'-waasi Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkúmba ésa wempá'á tiyáawe.

²² Ántiokufaken-kwaasi Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkúmba ésa wempá'ó tiyáan-aaí suwasá Fasi'aénkóní waási Yérúsaremufa'o méron-kwaasi mináái isésa Páánápáasimba ai'márówana Ántiokunaopa'a wémena ²³ koména Maníkó kawé'ó uwátínkaromba tuwánéna aamoí éna óraaka simátiména séna kentirumbá fasi'ámai Fasi'aénkóntáfé'a méraaro séna ²⁴ Páánápáasi kawé'-wáási úwana Maníkóní Ufaen-ámútánkó wempímbá óraa'a uwánkowana Fasi'aénkómpá'á amankúnkúmba fasi'ámai éna aaí simátíma'maena iyúwasa sáwífa'-waasi isésa Fasi'aénkómpá'á tiyáawe.

²⁵ Uwaná Páánápáasi Sóromba ayaafái úmaena Táásási-naopa'o kúmba ²⁶ koawánéna koái'maena Ántiokufa'a tésarai moórá-aatai tamaisuwésarai Fasi'aénkóní waásise'a mésarai sáwífa'-waasi tatúwaandu untembá Ísun-aaí simátíma'maesarai iyúyasa Ísuni aampa'ó kuwáísáfésa sésa Káráisitini waásiye suwaná aifa'á Ántiokufa'a mináái paápé uráiyé.

²⁷ Mináái paápé úwana minkánáa tuwímbai Maníkón-qaimo simátímakowi Yérúsaremufa'a tuwésa wémesa Ántiokufa'a kuwaná ²⁸ miwífínkémbá moóráwígon-awí'a Ákápáasi iyáfasinena Maníkóní ámútanko wesé'a mérowana séna óraa'-aawai seyaafá'-áémpá'á táíniye siyónka'a póna ánaaemba Rómu-kamaniti kawáágón-áwí'a Kíróndiyasi

méronka'a minááwái paápé uráiyé. Ákápaási mináái súwasa
 29 isésa Ísuni aampa'ó kuwái moórá-mora sésa óntamba
 túwaandu úmai Ísun-aaimo isááwi Yúndiyaa-marafa'ó
 méraan-kwaasi timénae sésa 30 miyá ésa minóntámbá
 Páánápáasinte Sóronte tímúwasarai maimaésarai wémesarai
 Fasi'aénkóni waásiti
 óraa'-waasi mátímakaaye.

12

Aneka'á sáwí'ó uwátinkaraan-ai.

1 Minkánáá Érotin-anáwainko araámáó Éroti Yúndaa-
 waasiti kawáágó ména Ísuni aampa'ó kuwái tuwímbai
 sáwí'a uwátinkena 2 moóráwigomba ai'marówana Yóni
 awaaón-áwí'a Yémisimba kota'ótokena anuwarambá
 kambísásuwowana puwúwasa 3 Yúndaa-waasi aamoí uwaná
 Éroti awánéna aamoí uwásinkaiwae séna moóráwigomba
 ai'marówana Pítaamba kota'ótokaiye. Yúndaa-waasi
 ímbo intóráín-tantaa'wara-pereti agáún-kanaa Pítaamba
 kota'óto'maena 4 ándáfa'a máánkowasa siyáánkain-úmai
 afa'móráe-i-waasi wenká'á káráwiyowasa éiyain-eiyain-
 kwaasi kóyááka-tayaaka úmai káráwiyuwasa Éroti séna
 Maníkó Yúndaa-waasi tíyótaimo í-tánón-kánáá tai'áina'a
 Pítaamba áí'mae'a Yúndaa-waasi túranka'a aaifimbá
 maenké'a tufuwónaumnemo súmba 5 Pítaa ándáfa'a
 mérowasa Fasi'aénkóni waási Fasi'aénkómpá'á inai símai
 Pítaamba áwa'nai uráawe.

Pítaamba ándáfakembo faú'ánkarain-ai.

6 Inai sésa Pítaantafesa isámai áisai uwaná aafáyáaraamba
 Éroti Yúndaa-waasi túranka'a Pítaamba aaifimbá
 maiyankánaumne súwana káfé'-no'waankaamba Pítaamba
 aiyayaanka'a kará'umakesa kae'-í-wáásí séfasefa'a
 méroyana Pítaa aún-kwaigúwasarai kae'-í-wáásí ontará'á
 káráwiyoyana 7 minúwóiyáámbá Fasi'aénkóni kisa-
 waasigo wiyómpakewi kumúwana ándá-naumpa'a sán-
 kówana Pítaan-ayóiyá'á tufuwéna aúsúwana iyáfasinowana
 séna úwoiya iyáfasinaao súwana Pítaa ayáámpinken-anda
 weyáárika'a faú'wena marapá'á kumúwana 8 wiyómpakewi
 séna ení á'wáánkau uré enaisamai ánáamba maimái
 uwó súwana miyá úwana ení paákákén-únánkwátói
 kuférénakai kesékai koyó súwana 9 Pítaa ándá-naumpakemba
 wenánaaemba kuména ímba waásin-iye-imayaa uráifo
 kaaimbá awánáúmne-imayaa éna 10 i-wáásímó méron-
 ontara'a kúwáákesarai minkákémbá moórá-ontara'a i-
 wáásímó méron-ontara'a kúwáákesarai minkákémbá
 ándáfakembo naaópa'ó kónae owasamó titinkáán-ontara'a

fasi'aén-óntará'á kúmúyana weyáárika'a tigúwasarai kuwákárúwesarai aampa'á kuyaná minúwóiyáámbá wíyómpakewi Pítaamba auwéna áwiyokuwana ¹¹ Pítaa imáyáa éna séna ímba kaaimbá awánáúmpo érai'a Fasi'aénkó wení kísau-waasigomba ai'maráísana kuména Éroti sínkamine isaná ayáámpinkemba kuntafísuwaisa'a túne. Yúndaa-waasiwara'a sínkamonaesamo ombá kuntafísuwaisa'a túne Pítaa siyáie.

¹² Pítaa minímáyáá uwásuwena Máriyaani naambó wéropa'a wéna Yóni-Máákaani anówani naambó wéropa'a kúwasa sáwífa'-waasi mindáúmpá'á túwaandu ésa Pítaantafesa ísámai Fasi'aénkómpá'á inai wésuwana ¹³ mindánkóní ontamá paupau súwana moórá-arasi mindáúmpá'ó kisaumo maún-arasigon-awi'a Róta ontará'á kuména ¹⁴ séna náawa'ono súwana Pítaa séna kemá úne súwana Pítaan-amóísáúmbe iséna kunaamoí éna ímbo ontamá tiyankómba awaantanténa sáwífa'-waasi isimátimena séna Pítaa ontará'á méraiye súwasa ¹⁵ miwí sésa emá uwóí'a éma karo'á séne suwaná minárásígó aneka'á séna érai'a Pítaa ontará'á méraiye súwasa miwí sésa Pítaan-amankon-iyé ¹⁶ suwaná Pítaa ontamá óraaka'a paupau súwasa iséna ontá kuntiyésa awánomba wemá Pítaa úwasa táatafesa uwaná ¹⁷ káikarewa'a simátíméno simásuwena séna Fasi'aénkó ándáfakemba kembá sí'maena aampa'á másiyuwaifo Yémísine Ísun-aaimo isáán-kwaasiye kosimátíméro Pítaa simátimena tiyuwéna fí'on-daopa'a kuráie.

¹⁸ Kúwasa aafáyáara'a i-wáásí Pítaambo káráwiyowi awánomba ímba mérowasa kantúmbe marésa Pítaa nááfara kóuraiyo suwaná ¹⁹ Éroti iséna Pítaamba ayaafái oró súwasa ayaafái uwááesa ifátuwowana Éroti miní-wáásí aaifimbá maitinkéna séna tínkamoro séna tuwímbai ti'marówasa tínkamuwasa púwúwana Éroti miyá uwásuwena Yúndiyaa-marafa'a tuwéna kumémena Sísááriyaa-naopa'a kumbéraiye.

Érotimo pukáin-aaí.

²⁰ Éroti Sáíndóni-naopaken-kwaasiye Táyaa-naopaken-kwaasiye áfááraumai aaisambá tiyúwasa minkáé'-náópaken-kwaasi tatúwaandu ésa sésa Érotimo káráwiyai-marafakemba kentáásí tómbá wémaumne sésa mináái símai kawé'á ónae sésa Érotimpa'o tumbá wení naaka'ó káráwiyowin-awi'a Párasítasimba másimamuwana isówasa minááisámbá másimai tukáawe.

21 Minkákémbá Éroti óraa-kanaa úwana wenká'ó káráwiyowini unáánkwátói úmaena káráwiyowi maé'mae'lo úpa'a iména ayáátáá'-aai wésuwasa 22 Érotimba símai arumbá torésa sésa ímba waásigo sífó maníkó siyé óraaka suwaná 23 Éroti minááísáféna ímba Fasi'aénkó úmpo úwoi-waasi úne séna aúpá'á tuwówana maníkóni kísau-waasigo wiyómpakewi tufúwana ufónkwanko arumbá unkutúwana pukáiyé.

24 Puwúwasa Fasi'aénkóni waási Maníkón-aai kosimátin-tasimatin-uwasá isésa érai'e sésa Fasi'aénkómpá'á tiyáawe.

25 Ántiokufaken-kwaasi Yérúsaremufaken-kwaasisafesa óntamba timénaumne siyómba pósarai Páánápáasiye Sóroe wétimuyana minkísáú tai'ówasarai ifó'-wáásígón-áwí'a Yóni-Máákaamba áí'maesarai Yérúsaremufa'a tuwésarai wémesarai Ántiokufa'a kurááye.

13

Maníkó Páánápáasinte Sóronte kísau mo tímakain-aai.

1 Ántioku-naopa'a Fasi'aénkóni waásifinkemba Maníkón-aai wésimatimen-kwaasiye uwáítái'lo un-kwáásiyé mésa moóráwigo-awi'a Páánápáasi úwana moóráwigo fafután-kwáásígón-áwí'a Símiyoni úwana moóráwigo Sáirini-marafaken-kwaasigon-awi'a Rúsiyasi úwana moóráwigo-awi'a Mánéyeni wemá Éroti kawáágóni naaúmpa'lo ma'éíwai úwana moóráwigo Sóro úwana úmai mésa 2 moórá-kanaa Fasi'aénkóni waási Maníkón-ímáyáá mósá marésa tómbá ímba nésa inai aantembo sunká'á Maníkóni Ufaen-ámútánkó simátimena séna Páánápáasinte Sóronte kesí kísaura'a iyáfasintinkaraumpo mindárai tiyúwáaro súwasa 3 tómbá ímbo nombá inai aantemba sésa Maníkóni kísaurai máiwae sésa tine'á tiyáántamba ta'ótoresá ti'marówasarai kurááye.

Sáíparasi-marafa'lo kosimátimakaayan-aai.

4 Maníkóni Ufaen-ámútánkó Páánápáasinte Sóronte ti'marówasarai Yóni-Máákaamba áí'maesarai Ántioku-naopa'a tuwésarai Sérúsiyaa-naopa'a kumésarai uwinónkóni afufumpim-baráfá'á áwí'a Sáíparasi-marafa'a kónae sésarai nompín-táómba ta'ótoresarai iyátesarai wémesarai 5 Sáíparasi-marafa'a Sárámisi-naopa'a mindómpín-táómpinkemba kumésarai Yúndaa-waasiti ámáán-daumpimpa'a Maníkón-aai simátíma'maesarai kuyaná Yóni-Mááka túwa'nai úmaena kúwasarai 6 kawé'-áái simátíma'maesa marapá'á wémesa Péfosi-naopa'a kuwaná moóráwigo mindáopa'a Yúndaa-waasigo ména wenáwí'a

Pááyísási Kíríki-taafinken-awi'a Érímasi aitambá éna fintómó ún-kwaasi póna karo'á séna Maníkón-ai simátimundawi úne súwana ⁷ moóráwigo kámáni-kawaagon-awi'a Sésiasi-Porasi ména kawel'ímáyááwará'-wáási póna Maníkón-ai isánae séna Páánápásinte Sóronte táántowana Érímasi aitambá éna fintómó ún-kwaasigo kámáni-kawaagoe aasiyaasi ma'e'mae'o úwai mérowana kámáni-kawaago Páánápásinte Sóronte táántowasarai tuyaná Érímasiwará'a téna ⁸ mindárai-tai tasímai taráisuwena kámáni-kawaago Ísun-aaishafena amankúnkúmba ifó séna mindárai-tai tasímai taráisuwowana ⁹ Sóro moórá-awi'a Póro Maníkóní Ufaen-ámútánkó wempímbá óraa'a uwánkowana Póro fintómó ún-kwaasigomba káá'a afuwéna ¹⁰ séna waántáwankon-aráá'a po kawel'ánkóní namuro-wáási éma seyaafá-sáwí-ímáyáágó empímbá óraa'a uwánkáimba po Fasi'aénkóní kawel'ámbá sáwí'o úmae iyóndasafena ¹¹ káfé'a Fasi'aénkó ení méyámbá amína aúrumba kafí'wína tuwímbai-kanaa sámọ káinda ímba awánáínone Póro súwana minúwóiyáámbá Érímasin-aúrampa'a kumeu'á uwágúwana siyáán-to'maesamo níyane séna waási tiyaafái úmae wénuwana ¹² kámáni-kawaago Fasi'aénkón-ai iséna áatafena éna Fasi'aénkómó úmba awánéna séna Fasi'aénkón-ai érai'-aain-iye séna amankúnkúmba uráiyé.

Písíndiyaa-marafa'a Ántíoku-naopa'o kurááyan-ai.

¹³ Póro wesé'o wénuwaise Péfosi-naopa'a tuwésa nompín-táomba ta'ótoresá iyátesa wémesa Pámpíríyaa-marafa'a Pékaa-naopa'a mindómpín-táómpinkemba kúmúwana Yóni-Máaka tiyuwéna Yérúsaremufa'a kóúwasarai ¹⁴ mindárai marapá'á wémesarai Písíndiyaa-marafa'a Ántíoku-naopa'a wésarai Yúndaa-waasi áamáán-aiimo isón-kanara'a Yúndaa-amaan-daumpa'a mara'á iméroyasa ¹⁵ aúfáifinkemba Maníkóní áamáamba Mósesé agaimakómba simátimesa Maníkón-aiimo simátimakowi agaimakón-ai simátímúwasa Yúndaa-amaan-kawaa-waasi moóráwigomba ai'márówana mindáraifa'a téna séna kentáásí waásiyaiyo aaimó wérainakaimo ékai kentáásí imáyáa símai asésinkaakaiyo súwana ¹⁶ Póro iyáfasinena séna isáaro. Kesí Ísareri-waasiye fí'onkaa-waasi Maníkón-ímáyáámó mósá márááwiye isáaro. ¹⁷ Naaófá'á Ísareri-waasiti Maníkó kentáá síwá'násafena séna kesí waásin-owe súwasa fí'on-kwaasiti marafá'á Ísípi-marafa'a mésa sáwífa'-waasi agáúwana Maníkó wení óraa-fasi'aemba wérontafena Ísípifakemba tí'maena ¹⁸ máásai-marafa'a mátinkowasa sáwífa'-aatai 40 aatai wénesa aasiyaasi Maníkóntáfésa sáwí-imayaa umbánifo Maníkó

miwíyá'á káráwiyena ímba tiyuwówasa ¹⁹ Kénaani-marafa'a afakaeté-marafaken-kwaasi moórá-mora úmai mérowana Maníkó tínkambaena wéiyuwasa tuwímbai putásowana miwítí maramá maimaéna wení waási Ísareri-waasi mátimuwasa ²⁰ mimbáráfá'á

mésa sáwífa'-aatai 450 aatai maiyáawe.

450 aatai máúwana Maníkó moórá-mora-waasi kawáá-kísáúrá'á iyáfasintinkafa'a kúwana Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Sámúwéri iyámauwasa miyán-káwáá-wáási tai'ásowasa ²¹ Ísareri-waasi Maníkó ímba kentáará'á káráwiyinkwae sésa kentááfinkémbá moóráwigomo éna kentáará'á káráwiniye suwaná Maníkó séna Pénisaminin-andafakewi Kísín-ááninkon-awi'a Sóro káráwiyi-kisau mániye súwana minkísáú wémaena 40 aatai maisuwówana ²² Maníkó minkísáú Sóropakemba Yésín-ááninkon-awi'a Téfitimba amúwana maúwana séna Téfiti kemó súndantemba wéifo aamoí uwánkaumne Maníkó siyáiyé. ²³ Naaófá'á Maníkó séna Téfitin-andafakembo ánaaembo iyáfasinankaandawi wemó éna Ísareri-waasi sáwí'o úmaimo mérempinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiye siyáimba Ísuntafena minéráí'-áái siyáiyé. ²⁴ Ísu ímba seyaafá'-wáási túranka'o paapé urónka'a Yóni nombó maitinkówi seyaafá'-Ísaréri-wáásísáféna simátimena séna kentí sáwí-imayaa tínaaembo uwáme'o Maníkómpá'ó tíya'o é'a nombá maitinkánaumne súwasa miyá uwaná nombá maitinkéna ²⁵ wení kisau ampáánká'á tai'áine úwana simátimena séna kentí imáyáagomo kentáfé'o náawa'iyomo sembá wéamu'maraawi ímba kemá úmpo kesínaaembo tindawi wemá óraako kembá iyáákaraifo wemó aaimó síndara'o kemó sendá sáwí'an-iyé Yóni siyáiyé

Póro siyáiyé.

²⁶ Póro simátimena séna kesí waási Émbaramun-andafaken-kwaasiye fi'onkaa-waasi Maníkón-ímáyáá mósá marááwiye isáaro. Sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'ó métínkáimba kentáásáféna Maníkó siyáiyé. ²⁷ Yérúsaremufaken-kwaasiye miwítí kawáá-wáásiyé sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiyemo siyáin-ai Ísuntafesamo siyáamba ímba imáyáa uráawe. Aasiyaasi-kánáá amáán-aaimo isón-kanaa Maníkón-aaimo simátímakowi agaimakón-ai aúfáífinkemba toráumai suwasá isésa Ísuntafesamo siyáamba ímba imáyáa uráafo tufúwana pukáifo mináúfáífinkén-áái paapé uráiyé. ²⁸ Tufuwíyan-ambo saafá umbá ímba sáwí'a uróntafesa

Páiratintafesa úwoi sésa tufuwínone siyáawe. ²⁹ Maníkón-
 aai aúfáífimba Ísun-aaí agaimakómba seyaafá'á miyá uwasá
 aaraa-táiyákémbá maimái óntan-aifimba máutamakowana
³⁰ Maníkó pukómpinkemba iyáfasinankowana ³¹ ayáátááka'a
 moórá-mora-kanaa wení waási túranka'a paápé uráiyé. Ímbo
 tufúkónka'a Káririfakemba Yérúsaremufa'a wesé'o kuráawi
 pukómpinkemba iyáfasinenamo moórá-mora-kanaamo
 paápé urómba minkwáásí awánésa sésa awánáúndasaawe
 isáúndasaawe Ísareri-waasi kosimátíma'maeta kónae sésa
 kuráamba minkísáú paaí wémaewe. ³²⁻³³ Páánápáasiyekai
 minásé-áái simátíméyanekai túye. Maníkó kentáá
 síwá'násafena miyá ónaumnemo siyáimba kesáámó
 méraunda-kanaafinta miyá éna Ísumba pukómpinkemba
 iyáfasinankaraiye. Mináái imó agaimakón-aufafimba
 kaepímbá agaimaréna séna
 emá kesáánimba óna'a
 kesí kísaura'a ánkaraumne
 agaimaréna siyáiyé. ³⁴ Maníkó wembá pukómpinkemba
 iyáfasinankaraimba póna ímba anekal'á puwínana áuma
 kawáá'índasafena Maníkó séna
 Téfitintafe sé'a érai'a kawe'á uwánkanaumne
 siyáundantemba embá kawe'á uwánkanaumne
 Maníkó siyáiyé. ³⁵ Moóráfa'a imó agaimakón-aufafimba
 agaimaréna séna
 Maníkó wení kawe-kísáú-wáásígómbá
 ímba auwáínana áuma kawáá'íníye
 agaimaréna siyáiyé. ³⁶ Mináái ímba Téfitintafena
 siyáifo Téfiti Maníkóní kísau wémaena puwúwasa
 maimaésa aiwá'námo utámakompimba máutamarowana
 áuma kawáá'urairo ³⁷ Maníkó Ísumba pukómpinkemba
 iyáfasinankarowimba wenáúma ímba kawáá'uraiye Póro
 siyáiyé.

³⁸ Póro simátimena séna kesí waásiṣono.

Ísámai kawe'án-oro. Ísu pukómpinkemba
 iyáfasinankaraiwaintafena waásiti aoisaambá
 maitiyuwáíníye Maníkó siyáiyé. Minááímó simátimunda
 ísámai kawe'án-oro. ³⁹ Maníkó Mósesembo simámakain-
 amaambo arááíwáéwimo ombá mináamáánkó kentí aoisaambá
 ímba maitiyuwáínana arupíse úmai méraawin-owe Maníkó
 ímba sínífo Ísumo éna wenáásifesa timankúnkúmbo iyawiti
 aoisaambá maitiyuwáínana miwísáféna arupíse úmai
 méraawin-owe Maníkó síníye. ⁴⁰ Miyáumai Maníkón-aaimo
 simátímakowi siyáan-aaigo kempá'á tifó sé'a káráwimai
 kawe'án-oro. ⁴¹ Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi
 agaimaréna sésa

érai'-aaisafe'la símai sáwí'o on-kwáásí ísáaro.
 Kembiwímó méraiyan-kanaa kísau máénda minkísáúmó
 awáné'o ímbo kempá'ó té'o
 é'la úwoi puwónááwe. Minkísáúsáfésamo simátimiya'la
 minááísáfésa ímba
 timankúnkúmba ónááwe
 sésa agaimarésa siyáawe. Mináái kempá'á tifó sé'la
 káráwimai kawé'án-oro Póro siyáaye.

42 Mináái simátimena Póroe Páánápáasiye áamáán-
 daumpakemba máápa'la kumónae uyasá waási sésa aneka'á
 áamáán-aaimo ísáán-kanaa tínakai mináái másíyata ísáano
 43 simásuwesa máápa'la kúmúwasa sáwífa'-waasi Yúndaa-
 waasiye fí'onkaa-waasi Yúndaa-amaan-ampa'o kuwáiyé
 Póronte Páánápáasinte tirááiwa'maesa kuwasarái sésarai
 Maníkó úwoi kawé'á uwátinkainifo fasi'ámai wení aampa'á
 koró siyáaye.

44 Suyaná Yúndaa-waasi áamáán-aaimo ísón-kanaa túwasa
 mindáópaken-kwaasi seyaafá'á Fasi'aénkón-aaí isánae
 sésa Yúndaa-amaan-daumpa'la imérowasa 45 Yúndaa-
 waasi tuwánésa tirunkó sáwí'la úwasa mináái arááiwaéfo
 sésa Póronte Páánápáasinte karaánáá'la tinkésa karo'-
 áái séye sésa símai taráísúwasarai 46 miwí táároi ímbo
 inkáísúyamba óraaka sésarai aifa'á érai'la Maníkón-aaí
 simátimuyamba mináái tínaaemba uwáme'la ímba sínkáíye
 sembá pó'a aúí'o úmaimo maé'mae'o ondá uwófi'la ónaumne-
 imayaa ombá pókai tauwerékai fí'onkaa-waasi Maníkón-aaí
 kosimátimeyauye. 47 Ááéma Fasi'aénkó simásimenasa séna
 emá fí'onkaa-waasi sáma kátinke kesáái simátímínasa kesí
 aambá awánáíya'la
 seyaafá'-márafákén-kwáásí sáwí'o úmaimo méraampinkemba
 kawé'-ámpá'á métinkanaumne
 Maníkó mináái simásimakaimba pókai fí'onkaa-waasi
 wenáái kosimátimeyauye Póro siyáaye.

48 Póro súwasa fí'onkaa-waasi isésa Fasi'aénkón-aaisafesa
 aamoí ésa tirunkó kawé'á úwana Maníkó séna kesí waási
 é'la aúí'la úmai maé'mae'la ónááwe súwasa miwí Fasi'aénkón-
 aaisafesa timankúnkúmba uráawe.

49 Fasi'aénkómpá'á timankúnkúmba ésa mimbárafá'á
 Fasi'aénkón-aaí kosimátin-tasimatin-uwasá sáwífa'-waasi
 ísówasa 50 Yúndaa-waasi Póronte Páánápáasinte tirumbá
 sáwí'la uwátinkesa aare túwí'o wéron-inimba Yúndaa-amaan-
 aaimo fasi'ámaimo méron-inine mindáópaken-oraá'-waasiye
 tirumbá tórówasa Póronte Páánápáasinte sáwí'la uwátinkesa

aaisambá tiyésa miwítí marafákémbá ti'mátuwowasarai
⁵¹ Maníkó minkwáásí ímba aamoí uwátinkainiye-aiyowai'a
 ésarai tísamaifakem-barama uwá'maresarai Ántioku-
 naopa'a tuwésarai Áíkóniyamu-naopa'a kuyasá ⁵² Ántioku-
 naopa'a Ísuni aampa'ó kun-kwáásí mérowana Maníkóní
 Ufaen-ámútánkó miwífímbá óraa'a uwátinkowana tirunkó
 kawel'á uráiyé.

14

Póroe Páánápáasiye Áíkóniyamu-naopa'o kurááyan-ai.

¹ Póroe Páánápáasiye Áíkóniyamu-naopa'a wésarai ááémo
 urááyantemba Yúndaa-amaan-daumpa'a imésarai ásé-
 aai óraaka simátímúyasa isésa sáwífa'-waasi Yúndaa-
 waasiye fí'onkaa-waasiye Ísun-aaisafesa timankúnkúmba
 uwasá ² tuwímbai-Yúndaa-waasi Ísun-aaisafesa tínaaemba
 uwámesa ímbo timankúnkúmba uwái Póronte Páánápásinte
 sáwí-ai simátínkówasa fí'onkaa-waasi isésa mindáraiye
 Ísun-aaimo ísówiye tirumbá sáwí'a uwátínkówasa ³ mindárai
 ayáátáaka'a mindáópa'a mésarai miwí táároi ímbo
 inkáísúyamba Fasi'aénkón-ai óraaka simátímúyana
 Fasi'aénkó waási úwoi kawel'ó uwátínkáimba awánáiwae
 séna mindárai wení fasi'aémbá timúwasarai ímbo awánaron-
 kisau kawe-kísáú máúyasa ⁴ mindáópakewi kaeká tuwínkaa'-
 ésa tuwímbai Yúndaa-waasi-taaisafesa érai'e suwasá
 tuwímbai aantá-waasi-taaisafesa érai'e siyáawe.

⁵ Suwasá fí'onkaa-waasiye Yúndaa-waasiye miwítí óraa'-
 waasiye túwaandu ésa tinkamonae-ai sésa óntantamba
 Póronte Páánápásinte tinkamonae suwasarái ⁶ mináái
 isésarai kawel'ó iyapa'e sésarai Rikíóniyaa-marafa'a wésarai
 Rísítara-naopa'e Tépi-naopa'e fí'o-fi'on-daopa'e ⁷ ásé-ai
 simátíma'maesarai kurááye.

Rísítarafa'e Tépifa'emo kurááyan-ai.

⁸ Moóráwigo Rísítara-naopa'a anówan-arumpinkemba
 aísamai sáwí'o uwáguromba ma'ánkarowana ímba aintómba
 ááémo maúnka'a ména ⁹ Póro wésimatimun-ai iséna érai'-
 aai wésimba póna kawel'á uwásinkainiye-imayaa úwana Póro
 minímáyáámó úmba awánéna aráá'a afuwéna ¹⁰ óraaka
 séna koku'á iyáfasinaao súwana iyáfasinkwena aamoí éna
 weyáárika'a marapá'ó kúmba ¹¹ sáwífa'-waasi Póromo úmba
 awánéna miwí tááifinkemba Rikíóniyaa-taafinkemba sésa
 kentáásí maníkórái waásiyaan-úmai marapá'á kentááfímbá
 kumbéaaye sésa ¹² miwítí maníkón-áwí'a mindárai
 simátinkesa sésa Páánápásintafesa Súsiye sésa Pórontafesa

aaisé'lo simátímíwaiye sésa Émisiye siyáawe. ¹³ Marukón-awáifá'á minkáró'-máníkón-áwí'a Súsi wení áamáan-damba wérowana minkáró'-máníkóntáféna ísámai póí'lo uwándon-kwaasigo purumakamá wémaena mowáán-aramba wétarare úmaena mindáókoni kusai-óntará'á mó marówasa sáwífa'-waasi miwítí maníkóntáfésamo póí'lo uwándaantemba miyáumai Ísuni aantá-waasiyaiya'a póí'a uwándánaemo ¹⁴ sun-áái isésarai sáwí'an-iye sésarai kentí unáánkwátói tafétuwesarai tuwaantantésarai sáwífa'-waasifimba komésarai óraaka sésarai ¹⁵ kenkái nóra ónaera wéoo. Kerái kemó oten-kwáásí úye. Ásé-ai tasimátimuyamba miyán-káró'ó ombá tuwé'a érai'-Manikompa'a teró. Érai'-Maniko wíyóne marawé uwí-nóné mimpímbó wérain-tantaa'e úmarena fasi'aénkwáráwí méraiye. ¹⁶ Ááema Maníkó úwoi tíyukowa'a kentí imáyáafinkemba seyaafá'-áémpákén-kwáásí wénesa ¹⁷ miyá é'éimbanifo Maníkó méraiye síwae séna aái sisaná aa'á téna tónkó kawé'á isa'á wéne'a tirumpin-áámói wéowe. Miyáumai awané'a miyámó im-báníkó méraiye síwae séna Maníkó kawé'-í'a wéiye ¹⁸ mindárai mináái suyasá seyaafá'-wáásí fasiyésa mindáraiya'a póí'a uwándánae suwasarái ímba miyán-oro símai tufímbaesarai iyúyasa ífátukaawe.

¹⁹ Ifátuwowasa tuwímbai-Yundaa-waasi Písíndiyaa-marafa'a Ántíoku-naopakene tuwímbai Áíkóniyamu-naopakene tésa seyaafá'-wáásí tirumbá tórówasa isésa Póromba óntantamba tufuwésa é'a púwiye-imayaa ésa tafisímaesa mindáókoni awáifá'á mátúwówasa ²⁰ Ísuni aampa'ó kuwái taúkúresa awánowana iyáfasinena mindáópa'a wéna kowaúmba aafáyáara'a iyáfasinesarai Póroe Páápápásiye mindáópa'a tuwésarai Tépi-naopa'a kurááye.

Síriyaa-marafa'a Ántíoku-naopa'a aneka'ó kurááyan-ai.

²¹ Póroe Páánápásiye Tépi-naopa'a ásé-ai kosimátímúyasa isésa érai'e sésa Ísuni aampa'á kuwasarái mindárai Rísítara-naopa'a aneka'á kurésarai minkákémbá Áíkóniyamu-naopa'a kurésarai minkákémbá Písíndiyaa-marafa'a Ántíoku-naopa'a aneka'á kurésarai ²² miyá úmae wénesarai Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkumbo uwái miwítí imáyáa fasi'átinkesarai sésarai Ísuni aampa'á fasi'ámai koró sésarai Maníkó wení waásimo kawáánipa'lo kónae sé'lo é'a minámpá'á umbaimó tain-ámpá'á kónááwe sésarai ²³ miyáumai mindáópaka'a wénesarai Fasi'aénkóní waásifinkemba miwítí óraa'-waasi iyáfasintinkafa'a kuyasá

Maníkón-ímáyáá ésa ímba tómbá nésa inai aantemba wésesa mindárai Fasi'aénkómpá'á timankúnkúmbo uwáísáfésarai Fasi'aénkó káráwitinkamae iyíniye simátímakaaye.

²⁴ Simátimesarai Písíndiyaa-marafa'a kóyáákesarai Pámpíriyaa-marafa'a wésarai ²⁵ Pékaa-naopa'a komésarai ásé-ai kosimátimesarai minkákémbá Átériyaa-naopa'a kumésarai ²⁶ nompín-táómba ta'ótoresarai iyátesarai témesarai Síriyaa-marafa'a Ántíoku-naopa'a aneká tiyááye. Ááema mindáópa'a Fasi'aénkóni waási mindáraisafesa Maníkó túwa'nai úmaena iyínifo wení kísau komáékaiyo siyówasarai minkísáú komaisuwésarai tiyááye.

²⁷ Ántíokufa'a tuyasá Fasi'aénkóni waási tatúwaandu uwasarái Maníkómó simátimuntembo urááyan-ai sésarai Ísuni aampa'ó fí'onkaa-waasi aráátímúyasa minááísáfésa timankúnkúmbo ésa minámpá'á kowé-áái tasimátimesarai ²⁸ mindáópa'a Ísun-aaimo ísówi ayáátááka'a méraaye.

15

Yérúsaremufa'a túwaandu ésamo siyáan-ai.

¹ Ántíoku-naopa'a méroyasa tuwímbai Yúndiyaa-marafakemba Ántíoku-naopa'a komésa Ísun-aaimo ísówisafesa sésa Maníkó Mósesembo simámakain-amaambo ímbo isé'lo túmo káramai araenáembo iyanamo éna Fasi'aénkó sáwí'lo úmimo méraampinkemba kawel'ámpá'á ímba métinkainiye suwasarái ² Póroe Páánápáasiye minááísáfésarai aaisambá tiyésarai wesimán-kwesiman-esa Ántíokufakewi Ísun-aaimo ísówi sésa Yérúsaremufa'a aantá-waasiye Fasi'aénkóni waásiti óraa'-waasiye minááísáfé'a kotísai oro sésa Póroe Páánápáasiye tuwímbai-waasiye ti'márówasa kuráawe.

³ Fasi'aénkóni waási ti'márówasa wémesa Fínísiyaa-marafa'e Sámériyaa-marafa'e naaó'-nao'a komérowasa Ísun-aaimo ísówi túwaandu urówi simátimesa sésa fí'onkaa-waasi Ísun-ai isésa timankúnkúmbo ésa méraawe suwasá isésa tirunkó kawel'á úwasa ⁴ naaó'-nao'a simátimesa wémesa Yérúsaremu-naopa'a komérowasa aantá-waasiye Fasi'aénkóni waásiye miwítí óraa'-waasiye tiyáamba timésa aamoí uwasá Maníkó kisaumo tímakain-kisaumo maiyáan-ai másimatimuwasa ⁵ isésa tuwímbai Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo umbánifo ámáán-kawaa-waasiti aampa'ó kuwái iyáfasinesa sésa fí'onkaa-waasi Ísun-aaisafesa

timankúnkúmbo owí Mósese simátímakon-amaamba isésa túma káramai araénaém̄ba orómá kosimátíméro suwasá⁶ aantá-waasiye oraa'-waasiye sésa mináái túwaandu uréta imáyáa úmaisa senó siyáawe.

⁷ Uwasá túwaandu urésa ayáatáaka'a mináái suwaná Pítaa iyáfasinena séna kesí waásisono. Fí'onkaa-waasi ásé-aaí isésa Ísun-aaisafesa timankúnkúm̄ba íwae séna ááema Maníkó kempínkém̄bá iyáfasisinkena si'marówa'a kosimátimewanasa isésa érai'e siyáawe. Kemá mináái é'a ísaraawe. ⁸ Maníkó seyaafá'-wáásítí imáyáa tuwánéna fí'onkaa-waasisafena séna kesí waásin-owe séna Ufaen-ámútám̄bó simakainten-úmai miwíwárá'ó tímakaimba awánaraumne. ⁹ Maníkó Yúndaa-waasisa fí'on-amba ímba aráásimenasa fí'onkaa-waasi ínta fí'on-amba aráátimena wéifo Maníkó seyaafá'-wáásísá mimbórá-ántá wéaraasimiye. Miwí Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo ontáféna miwítí sáwí-ímayaa maitiyuwéna kawé'-ímáyáa uwátinkariye. ¹⁰ Mósesen-aaigo kentáá síwá'nása umbái tiyówasa ímba kanaa'á arááiwakaawe. Kentááwárá'á miyá isatá ínta kanaatá wéaraaiwaumne. Mindásafesa fí'onkaa-waasi Ísuni aampa'ó kowísáfésamo Mósesen-aaí arááiwáéro síyasamo ésa umbai-ám̄bá arááiwaenaawe. Miyámó íyanamo éna Maníkó aaisambá sína'a ímba miyá ónááwe. ¹¹ Fasi'aénkó Ísu úwoi súwa'nai enasa sáwí'ó úmaimo méraundafinkenta kawé'-ámpátá méwésinkaiye. Minááisáféta érai'esa sénáísaiye miyámó wéintenta fí'onkaa-waasiwara'a miyá wéiye Pítaa siyáiyé.

¹² Pítaa súwasa isésa seyaafá'nánká érai'a siyé sésa ímba aaí suwasarái Póroe Páánápásiye Maníkó tímakain-kisau fí'onkaa-waasifimbo minkísáú maiyááyan-aaí simátimesarai Maníkóní kísau ímbo awánaraan-kisau kawé-kísáúmó maiyááyan-aaí ¹³ simátímúyana Yémisi séna kesí waásisono. Kesáái isáaro. ¹⁴ Ááema Maníkó fí'onkaa-waasisafena imáyáa éna minkwáásífinkém̄bá tuwímbai iyáfasintinkena séna kesí waásin-owemo siyáin-aaí Pítaa káfé'a simásimakaiye. ¹⁵ Maníkón-aaí simátímakowi mináái aúfáifimba agaimarésa sésa

¹⁶ Fasi'aénkó séna ánaaemba kumé'a Téfitini naambó tawísísukaamba kunuwásuwanauumne. Sáwí-tantaa'wara'a kawé'ó kunuwásúwáanda pósa ¹⁷ fí'onkaa-waasi kempá'á ténááwe. Kesí waásin-owe sendawí kempá'á ténááwe séna

¹⁸ Fasi'aénkó mináái naaófá'á siyáimba isaná káfé'wara'a miyá wésiye Yémisi siyáiyé.

19 Yémísi simátimena séna Fasi'aénkó siyáin-aaisafe'a imáyáa é'a sé'a fí'onkaa-waasi Maníkómpá'ó ten-kwáási umbai-kísáú ímba timénaumpo ²⁰ aúfái agaimái timéta séta karo'-mánikóntáfésa imáyáa ésa pói'o uwándaamba mimpói ímba naaró. Aare-úméné waai-úméné ímba oró. Póima tufú'newana wení naaemá ímbo kumíndamo úwoimo wéraina'a mimpói ímba naaró. Naaewará'a ímba naaró. Mináái aúfáifimba agaimaráumpo toráumai isáaro. ²¹ Ááemo maé'ón-kwaasiye káfé'o méraan-kwaasiye ayáatáaka'a aasiyaasi áamáan-aaimo isáán-kanaa mináái Mósesen-aaí simátíma'maesa kuráawe. Mindásafeta aúfáifimba agaimaráumpo toráumai isáaro Yémísi siyáíye.

Aúfái agaimái fí'onkaa-waasimo tímakaan-aaí.

²² Súwasa aantá-waasiye Fasi'aénkóní waásiye miwítí óraa'-waasiye sésa kanaámpóta kentááfimbá tuwímbai ti'maráanasasa Póroe Páánápáasiye Ántiokufa'o wíyapa'a miwísé'a wíwae sésa miwífínkémbá kae'-wáási túwí'a mósá makáan-kwaasiyai-tuwi'o sumbá moóráwigo Sáírasi úwana moóráwigo kae'-áwí'á Yúndasi Pásapasiye úmai ²³ aúfái timésa ti'marówasa kuráawe. Mináúfáifimbá agaimarésa maará siyáawe. Kesáá kentí waásisa úne. Aantá-waasiye óraa'-waasiye moórá-aaí sénaumpo kentáási waási isáaro. Fí'onkaa-waasi Ántioku-naopa'e Síriyaa-marafa'e Sírisiyaa-marafa'o méraan-kwaasi isáaro. ²⁴ Kentááfínkémbá tuwímbai kempá'á wésa ímbo simátímakaunda-aaí miwítí imáyáafinkemba kosimátímúwa'a isé'a tirunkó sáwí'a úwa'a umbaimó taráanta iséta ²⁵⁻²⁶ túwaandu uréta imáyáa éta mimbórá-áái símai kae'-wáási iyáfasintinketa ti'maráúnasasa Páánápáasiye Póroe'a migóye. Mindárai kesí waásisa siruntá tímakaundanaraiye sínkamiyakai puwúyafo-imayaa ímba ésarai Fasi'aénkó Ísu Káráisitini kísau wémauye-imayaa ésarai fasi'ámai wémaeye. ²⁷ Yúndasinte Sáírásinte ti'maráúnasarai migóyamba pósarai aúfáifinken-aaíwara simátimiyaa-aaíwara'a mimbórá-áái pósarai kosimátimeyaaye. ²⁸ Maníkóní Ufaen-ámútánkówé kesááwé mimbórá-áái símaisá ímba umbai-ááisá simátimumpo maanáúfáifínkén-áái simátimundasa isáaro. ²⁹ Karo'-mánikóntáfésa imáyáa ésa pói'o uwándaamba mimpói ímba naaró. Naaemá ímba naaró. Póimo tufú'newana wení naaemó ímbo kumíndamo úwoimo wéraina'a mimpói ímba naaró. Aare-úméné waai-úméné ímba oró. Kesáámó súnda-aaimo isé'o é'a kawé'á onááwe. Mináái taí'áíye. Aúfái agaimái timésa siyáawe.

³⁰ Suwasá mináúfái timésa ti'márówasa maimaé wémesa Ántioku-naopa'a kuwasá Fasi'aénkóní waási túwaandu urówasa mátímúwasa ³¹ mináúfáifínkémbá toráumai simátímúwasa kawé'-áái isésa tirunkó kawé'á úwasarai ³² Yúndasiye Sáírasiye Manikón-aaí simátímakoyan-kwaasi ésa ayáátáaka'a simátimesarai miwítí imáyáa arupise uwátímúyasa isésa fasi'owasarái ³³ tuwímbai-no'waamba miwisé'la méroyasa Ísun-aimo ísówi sésa é'la kanaán-ifo ti'mákaan-kwaasifa'la kawé'-áái kosimátímékaiyo suwaná ³⁴ Sáírasi fí'on-imayaa éna mindáópa'a mérowasarai ³⁵ Póroe Páánápásiye ayáátáaka'a Ántiokufa mésarai mindáraise'la tuwímbai-waasi mésa Fasi'aénkón-aaí simátíma'maesa kuráawe.

Póroe Páánápásiye'la tuwínkaa'o urááyan-aaí.

³⁶ Ánaaemba Póro Páánápásintafena séna naaó'-nao'la Fasi'aénkón-aimo simátímakauyamba Ísun-aimo ísaraawi kawerá úmaiya méraawai tuwánamaekai kóyae Póro súwana ³⁷ Páánápási séna Yóni-Máákaamba áí'mekai kóyae súwana ³⁸ Póro séna weséta téwáyana Pámpíriyaa-marafa'la kenkáí másiyuwena wení naaópa'la tauwékáimba pókai ímba áí'mekai kóyaye Póro súwana ³⁹ minááísáféna kaorésarai aaisa simásuwesarai mindárai tuwínkaa'-uyaná Páánápási Yóni-Máákaamba áí'maena nompín-táómba ta'ótoresarai iyátesarai wémesarai Sáíparasi-marafa'la kuyaná ⁴⁰ Póro Sáírásimba aiyówasa Ísun-aimo ísówi inai simásuwesa sésa Fasi'aénkó úwoi kawé'á uwátinkainifo kokaiyo suwaná Sáírásimba áí'maena kúmba ⁴¹ Síriyaa-marafa'e Sírisiyaa-marafa'e naaó'-nao'la wénesarai Fasi'aénkóní waási túwa'nai úmaesarai kuyasá kawé'á uráawe.

16

Tímóti mindáraise'la kuráin-aaí.

¹ Póroe Sáírasiye miyá úmaesa Tépi-naopa'e Rísítara-naopa'e kuyaná moóráwígon-awi'la Tímóti mindáópa'la ména Ísuni aampa'ó kúwai úwana anówa Ísuni aampa'ó kún-ininko Yúndaa-ininko úwana afowá Kíríki-waasi úwasa ² Rísítara-naopakene Áikóniyamu-naopakene Ísun-aimo ísówi Tímótin-awi'la mósá makáawe. ³ Afowá Kíríki-waasi éna áuma ímba kárámai araenáemba urómba pósa Yúndaa-waasi mináémpá'ó méraan-kwaasi miyán-áái ísówana Póro séna Fasi'aénkóní kísaura'la Tímótimba aiyánae séna Yúndaa-waasi aamoí íwae séna Tímótimba áuma karéna ⁴ áí'maena naaó'-nao'la wénesa aantá-waasiye Fasi'aénkóní waásiti óraa'-waasiye Yérúsaremufa'o siyáan-aaí Fasi'aénkóní waásisafesa simátíma'mae wésa sésa mináái ísáaro suwasá

⁵ Fasi'aénkóní waási Ísumpa'a fasi'ámai mésa fí'on-kwaasi simátíma'maesa kuwasá isésa aasiyaasi-kánáá tuwímbai Ísun-aaisafesa timankúnkúmba úmae wéwesa sáwífa'-waasi-í'a uráawe.

Póro kaainkáámbó awánarain-ai.

⁶ Pórowe Sáírásiye Tímótiye Fírísíyaa-marafa'e Kárésíyaa-marafa'e wénesa Ésiyaa-marafa'a ásé-aii kosimátimenae sumbá Maníkóní Ufaen-ámútánkó ímba kónááwe súwasa ⁷ isésa wémesa Mísíyaa-maragoni ófímbá kurésa Pítiniyaa-marafa'a kónae sésa uwaná Ísuni ámútanko ímba kónááwe súwasa ⁸ isésa wémesa Mísíyaa-marafa'a kóyáákesa wémesa Tóróasi-naopa'a kúmúwana ⁹ nó'waamba Póro kaainkáámbá awánówana Máséndóniyaa-marafaken-kwaasigo koku'á taména séna Máséndóniyaafa'a tasúwa'nai uwo óraaka súwana ¹⁰ Póro awánéna simásimuwata iyáfasineta séta Máséndóniyaa-waasisa ásé-aaisa kosimátíméndasafena Maníkó wésaantaisata Máséndóniyaafa'a kónaesa siyáumne.

Ríndíyaa Ísumpa'o tiyáin-ai.

¹¹ Miyá séta Tóróasi-naopa'a nompín-táómba ta'ótoreta iyáteta kówánanasa mindómpín-táónko arupíya'a kúwata Sámóteresi-marafa'a kowaéwándasa aafáyáara'a wémeta Níápórisi-naopa'a marapá kúwateta ¹² minkákémbá Fírípái-naopa'a marapátá kuráumne. Mindá Máséndóniyaa-marafa'a óraa'-naopa'a Rómu-kamani-waasimo káráwiyon-daopa'a tuwímbai-no'waamba kówaeta ¹³ Yúndaa-waasi ámáán-aaimo isón-kanaa úwata imáyáa éta Yúndaa-waasi nonáwáífa'a túwaandu ésa inai wésesa owé séta naaópa'a tuwéta nonáwáífa'o kumówándasa aaresómbá túwaandu urópata kumbéta simátimewanasasa ¹⁴ isésa uwaná moorá-ininko Táyátáira-naopaken-ininkon-awi'a Ríndíyaa wení

kísau óraan-tantaa'a ampantará'á tásuwena wétimena óntamba wémaena wemá Maníkón-ímáyáa éna wenáwí'lo mósá marón-ininko Fasi'aénkó imáyáa amúwana Póron-aii kawé'-úmái isówana ¹⁵ minínínkówará wení akúnkwará'á nombá maitínkówana minínínkó séna kentáfé sé'a Fasi'aénkón-aaisafena amankúnkúmba éna Ísumpa'a fasi'ámai mérain-ininkon-iye sé'a kesí naaúmpa'a taméranaawe óraaka súwata wení naaúmpata kuráumne.

Póroe Sáírásiye ándáfa'o méraayan-ai.

¹⁶ Moorá-arasi kisaumo maún-arasigomba tuwímbai-waasi óntamba tuwésa méyánuraan-arasigomba sáwí-amutanko wenarumpimbá mérowana tuwímbai-waasifa'lo ánaaembo paápé índa-ai simátimuwasa óntambo ámúmba wembó méyámbakaan-kwaasi timúwasa maé'ómbaniye.

Moórá-kanaa inai wésupa'a kumówánanasa minárásígó suwánénasa ¹⁷ Póronte kenté sirááíwa'mae wéwena óraaka séna Maníkó wiyómpa'o méraiwaini kisaumo máén-kwaasin-owe. Maníkó sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawel'ámpá'á métínkáín-aaimo simátíméwin-owe minárásígó séna ¹⁸ sáwífa-kanaa arááíwa'mae wénena miyá súwana Póron-arunko umbaí tówana méutausena wenarumpimbó méro-sawi-amutankontafena séna Ísu Káráísitini fasi'aémbó wéraintafe'a óraaka sune. Minárásí auwé kóuwo súwana minúwóiyáámbá auwéna kóuwasa ¹⁹ minárásímó méyánuraawi awánésa tirunkó sáwí'a úwasa sésa ímba óraa'-ontamba maénaumne sésa Póronte Sáírásinte tiyáánkwananda tafisímaesa marupá'á kawáá-wáásíyá'á tiyésa ²⁰ Rómu-kamani-waasiya'a tésa sésa maandárai Yúndaa-waasiyai kentáásí naaópa'a sáwí-kisau wémaeye. ²¹ Kentáásí áamámba taraisésarai fi'on-ampa'-amaamba wéseye. Maandáraimo séyan-amaamba ínta arááíwaenaumpo Rómu-waasiti áamánta arááíwaenaumne suwasá ²² sáwífa'-waasi taúkúreṣa óraaka sésa érai'e suwasá kawáá-wáásí mindáraití unáánkwaatói tafétuwesa sésa kunánaantamba tínkamoro suwasá ²³ áfááraumai tínkambaresa tafisímaesa ándáfa'a fafúsúsuwesa ándáfa'o káráwiyon-kwaasigontafesa sésa ontará'á káráwimai mindárai kawel'án-owo suwaná ²⁴ afufumpin-dáúmpá'á mófafususuwena tísamaiyai taai imaiyéna faráátamai ándásamba kárá'umarowasarai méraaye.

²⁵ Mésarai nó'waan-afufuntamba Póroe Sáírásiye inai wésesarai Maníkómpá'á imá wésuyasa ándáfa'o méron-kwaasi isówana ²⁶ minúwóiyáámbá óraa'-marima tówana naamayáámba korekááre uwágúwana seyaafá'-ontá tigúwana ándáfa'o méron-kwaasi tiyayaampimpaken-anda weyáárika'a awákúwasa ²⁷ ándá-naumpa'o káráwiyowi aúmá waiguréna iyáfasinena awánómbe ontá tigurówana iyáawanena séna ándá-waasi kóuraawe-imayaa éna óraa'-waasigon-aaroi inkaiséna wení paepáé'a mósá taúkéna wenáúfimba fagaifáíndasafena úwana ²⁸ Póro awánéna óraaka séna ímba miyán-owo. Kesáa seyaafátá úwoisa méraumne súwana ²⁹ ándá-naumpa'o káráwiyowi wení waásisafena séna ómbá kúra-simero súwasa kúra'-amuwana minúwóiyáán-úmai ándá-naumpa'o iyúmba aiyayaankakemba tata'á úwana óraakorai óye séna Póronte Sáírásinte tísamaifimba kifaena ³⁰ iyáfasinena tí'maena máápa'a kumbéna séna nóra onanawá sáwí'o úmaimo méraundafinkemba Maníkó kawel'ámpá'á mésinkainiyo súwasarai ³¹ mindárai sésarai Fasi'aénkó Ísu

Maníkómpákémbó kunkáiwaintafe amankúnkumba inaná ewé ení akúné sáwí'o úmaimo mérempinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiye simámesarai ³² minkwáásísómbá Fasi'aénkón-
aai simátímúyasa isésa ³³ mindó'wáán-afufuntamba ándá-naumpa'o káráwiyowi tí'maena tirósáaumpa'-afima wénon-kwitiyuwena minkánáá wewé wení waásiye nombá maiyáawe.

³⁴ Nombá maéna Póronte Sáírásinte tí'maena wení naaúmpa'a mátínkarena tómbá timúwasarai wénoyasa wewé wení akúné Ísun-aaisafesa timankúnkumba uwaná tirunkó kawé'á uráiyé.

³⁵ Mérowasa aafáyáara'a Rómu-kawaa-waasi i-wáási ti'márówasa ándá-naumpa'a wésa sésa mindárai faútínkénasarai kókaiyo suwaná ³⁶ ándá-naumpa'o káráwiyowi Pórontafena séna Rómu-kawaa-waasi i-wáási ti'marááwasa tésa sésa Póronte Sáírásinte faútinkaaó sefó faútinkáanakai tirunkó kawé'á inakai kokaiyó súwana ³⁷ Póro i-wáásísáféna séna ímba kawé'-
áái sésa kempímbá ímba wérain-aai símai kunánaantamba sínkamesa ándáfa'a fafúsúsukaawe. Rómu-waasiti aúfái tokáuyan-kwaasi úyasa sínkamomba sáwí'a ésa minámáámbá taráiyaaawe. Káfé'a aúpá'á faúsínkéyan-imayaa owakái ímba miyá óyauye-imayaa ékai Rómu-kawaa-waasi kempá'á tésa ontá tatisúwéwakai kóyauye Póro súwasa ³⁸ i-wáási isésa kouwerésa Póron-aai tasimátimesa Rómu-waasiti aúfái tokááyan-kwaasin-oye simátímúwasa isésa táátafesa ésa ³⁹ ándá-naumpa'a komésa sésa kerái Rómu-waasiti aúfáíma tokááyan-kwaasi óyata ímba ísareta úwoisa tínkankaunda mindá sáwíta éta tínkankaumne sésa tí'maesa máápa'a kumésa aáno úmai sésa kentáásí naaópa'a tuwékai kokaiyó suwasarái ⁴⁰ Póroe Sáírásiye ándáfa'a tuwésarai Rítiyaani naaúmpa'a kuyasá Ísun-aaimo ísówi túwaandu urówasarai miwítí imáyáa kawé'á uwátinkesarai tiyuwésarai kurááye.

17

Tésáróníkaa-naopa'o komérayan-aai.

¹ Póroe Sáírásiye wésarai Ámpíporisi-naopa'e Ápóróniyaa-naopa'e kóyáákesarai Tésáróníkaa-naopa'a kuyaná mindáópa'a Yúndaa-waasiti ámáán-damba wérowana ² Póro úntemba Yúndaa-waasi ámáán-aaimo sunká'á ámáán-daumpa'a iména Maníkón-aai aúfáífinken-aai simátimumba ámáán-aaimo ísón-kanaara'a kaumbo-íká simátiména ³ séna aúfáífinkemba séna Maníkómó iyáfasinankaraiwaimba áí'o índa-i'a uwánkaiyana puwéna iyáfasinainiye siyáimba

minááigóní áwáuma afora'á simátimune. Mináái Ísuntafesa siyáawe Póro súwasa ⁴ isésa Yúndaa-waasi tuwímbai minááisáfésa timankúnkúmba ésa Póronte Sáírásinte tirááiwaesa Kíríki-waasi Maníkón-ímáyáá mósá márówiye sáwífa'-inimba túwí'o wéron-ininte miyáumai-sawífa'-waasi arááiwakaawe.

⁵ Arááiwaúwasa Yúndaa-waasi tuwánésa tirunkó sáwí'a úwasa sésa mináái arááiwaéfo sésa sáwí-waasi kafóná-waasi táántowasa tamésa tiyánae-aai simátímúwasa Yésónini naambá taúkúmaresa Póronte Sáírásinte tata'óto'maeta seyaafá'-wáásí túranka'a aafintá maitinkánae sésa tiyaafái umbá ⁶ ímba méroyasa Yésóniye Ísun-aaimo ísówi tuwímbai tafisímaesa mindáópaken-kawaa-waasiya'a mátinkesa óraaka sésa Póroe Sáírásiye sáwí-aai wémaresarai seyaafá'-márafá'á wétesarai káfé'a maanká'wára'á kentáásí naaópa'a taméraayana ⁷ Yésóni wení naaúmpa'a mátinkaraiye. Rómu-aifa-kawaagoni ámáamba taraisésa sésa kentáará'ó káráwiyaiwai Ísun-iye wésewe suwasá ⁸ seyaafá'-wáásiyé kámáni-kawaa-waasiye isésa tirunkó sáwí'a úwasa tiyái-ímáyáá uwasá ⁹ kawáá-wáásí Yésónimpin-kwimái tuwímbai-waasisafesa sésa óntamba simíyata faútinkána'a ti'mátuwaaro suwasá óntamba tímúwasa faútinkówasarai kurááye.

Périya-naopa'o kuráan-aai.

¹⁰ Faútinkówasarai kuyasá mindó'wáámbá Ísun-aaimo ísówi Póronte Sáírásinte tínkamofó sésa ti'márówasarai Périya-naopa'a wémesarai kuyambá Yúndaa-waasiti ámáán-daumpa'a imésarai Ísun-aai simátímúyasa ¹¹ minkwáásísómbá ímba Tésáróníkaa-waasiyaamba ésa kawel-ímáyáá ésa Póron-aai kawel-úmai isésa aasiyaasi-kánáá Maníkón-aai aúfáífimba toráumai isésa sésa Póro éraira wési karorá síyó sésa aasiyaasi-kánáá Maníkón-aai aúfáífimba toráumai awánomba ¹² Yúndaa-waasi sáwífa Ísun-aaisafesa érai'e sésa timankúnkúmba uwasá Kíríki-inimba túwí'o wéron-inimba sáwífa Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uwasá Kíríki-waasi sáwífa Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uwasá ¹³ Póro Périya-naopa'a Maníkón-aai simátímíyemo sun-áái Yúndaa-waasi Tésáróníkaafaken-kwaasi isésa Périya-naopa'a tésa miwí tirumbá torésa suwasá isésa Póromba aaisambá aéesa tufuwónae suwasá ¹⁴ minúwóiyáámbá Ísun-aaimo ísówi Pórontafesa tufúwófo sésa uwí-nómpá'á kumuwo suwaná kumúwasarainifo Sáírásiye Tímótiye mindáópa'a méroyasa ¹⁵ Póromba áí'maesa kumémesa Áténisi-naopa'a múauwesa kunuwerésa miwítí naaópa'a iyésa Sáírásinte Tímótinte isimátimesa

sésa minúwóiyáán-úmai kúmókaiyo Póro siyé isimátímakaawe.

Póro Áténisi-naopa'o mérain-aai.

¹⁶ Póro Áténisi-naopa'a kuména Sáírásinte Tímótinte wétimu'marena awánómba mindáópaken-kwaasi sáwífa'a karo'-máníkómbá úmakea miwán-áwí'a mósá wémarowana Póro tuwánéna arunkó umbái tówana ¹⁷ Yúndaa-waasiti ámáán-daumpa'a iména Yúndaa-waasiye fi'onkaa-waasi Maníkón-ímáyáámó mósá márówiye isimátimena Maníkóní ásé-aai isimátimena aasiyaasi-kánáá mimbárúpá'ó méron-kwaasi Maníkón-aai simátíma'maena iyúwasa ¹⁸ Épíkúriyaan-aai isámaesa kuwáiyé Sítóikin-aai isámaesa kuwáiyé Pórompa'a tésa wesimán-kwesiman-esa tuwímbai sésa aaisé'lo símae nín-kwaasi nóintafenawa síyó suwasá tuwímbai sésa fi'om-barafakem-banikontafena siyé sumbá Póro Ísun-aai séna pukáimpinkemba iyáfasinkaiye simátímakaintafesa mináái suwasá ¹⁹ Póromba ál'maesa kawáá-wáásímó túwaandu éšamo tuwímbai-aaimo símaimo kawel'-un-áémpá'á áwí'a Áríópagasi-aempa'a Póromba ál'maesa máankesa sésa aú-aaimo simátimenda-aai simásímínata isáano. ²⁰ Kesáá minááisá isáunda minááigó fi'oran-ifo aneka'á minááigóní áwáuma simásímínata isáano sésa ²¹ Áténisi-naopaken-kwaasiye fi'om-barafaken-kwaasi mindáópa'lo taméron-kwaasiye aasiyaasi-kánáá túwaandu ésa aú-aai aantemba wésewe. Mindásafesa minááigóní áwáuma simásímínata isáano siyáawe.

²² Suwaná Póro iyáfasinena Áríópagasifa'a túwaandu un-kwáásísáféna séna Áténisi-naopaken- kwaasi isáaro. Monotáfé'lo fasi'ámaimo méraawi é'a tuwánaraumne. ²³ Kentí naaópa'a wéne'a tuwánáúna'a tuwímbai-tantaa'a úmake'a miwán-áwí'lo mósá wémaraamba tuwánaraumne. Óntan-taarera'a aúfái agaimaréna séna ímbo awánáúnda-manikontafe'a maanóntán-táaré úmakaumne agaimarénamo siyáimba úwa'a awánaraumne. Mimbáníkómbá ímbo awánaam-banikon-aai simátimune. ²⁴ Wemá wiyóne marawé mimpímbó wérain-tantaa'e úmarena seyaafá-tántááká'á káráwiyena ímbo waásimo úmakaan-daumpa'a méraiye. ²⁵ Weyáá waásimo méraawini áwáugo éna táama tiména seyaafá'-wáásiyá'á káráwiyena wempímbá ímbo aawaimó taiwái éna ímbo waási wembá áwa'nai owín-iyé. ²⁶ Maníkó aifa'á moórá-waasi úmakowasa wempínkémbá fi'o-fi'on-kwaasi sáwífa'a paapé urésa seyaafá'-márafá'á wété uráawe. Maníkó wení imáyáfinkemba seyaafá'-máramá tuwín-timena seyaafá'-wáásítí kanaamá makáiyé. ²⁷ Kembá siyaafái úmai suwánáiwae séna Maníkó miyá uráiyé. Wemá

ímba némpa'la méraifo ewaa'á méraimba póta awánánaumne.
²⁸ Moóráwigo séna wemá méraisata póta kesáá méraumne
 siyáiyé. Kempínkémbá moóráwigo agaimaréna séna érai'a
 wení iyámpóisa úne agaimaréna siyáiyé. ²⁹ Maníkóní
 iyámpóisa póta waásimo kentí imáyáafinkembo óntambo
 úmaken-tantaatafetaamo éta kesifowésá ímba sénaumne.
³⁰ Ááémo miwí mésamo sáwí'o umbá Maníkó miwisáféna
 ímba sáwífa'-aai siyáifo káfé'la seyaafá'-márafákén-
 kwáásísáféna séna sáwí-amba tuwé'a kempá'á teró Maníkó
 wésiye. ³¹ Wení imáyáafinkemba seyaafá'-wáásí aaifimbó
 maitínkáinda-kanaa tíniye. Aaifimbó maisínkáinda-waasisa
 é'a iyáfasinankaraiye. Pukáimpinkemba iyáfasinankaraimba
 pósa érai'a wemá aaifimbá maisínkáíniye sénááwe Póro
 siyáiyé.

³² Pukáimpinkemba iyáfasinankaraiye súbma isésa
 tuwímbai karaánáá'la suwasá tuwímbai sésa moórá-kanáamo
 índa simásiminata ísáano suwaná ³³ Póro tiyuwéna kóúwasa
³⁴ tuwímbai arááíwa'maesa wésa wenáái isésa Ísun-aaisafesa
 timankúnkúmbo umbá miwífinkémbá moóráwígon-awi'a
 Táyónisiyasi Áríópagasi kánísórugo úwana moórá-ininkon-
 awi'a Támárisi-iyai minkáé'náraise úmai tuwímbaifin-kwímái
 Ísun-aaisafesa timankúnkúmbe uráawe.

18

Póro Kórinti-naopa'o komérain-aii.

¹ Póro Áténisi-naopa'la simátimena tiyuwéna Kórinti-
 naopa'la komérowana ² moórá Yúndaa-waasigon-awi'a
 Ákwíra mérowana wembá anówa Póntási-marafa'la ména
 ma'ánkarowana ména óraa'la éna Ítáári-marafa'la Rómu-
 naopa'la koména awaainínkón-áwí'a Pírísiraae méroyana
 mimbárafá'ó káráwiyon-kawaagon-awi'a Kórondíyasi
 Yúndaa-waasi aaisambá tí'mai Rómufakemba tí'mátuwowasa
 kuwasarái Ákwíraae Pírísiraae Kórinti-naopa'la koméroyana
 Póro mindáraifa'la wéna ³ wení moórá-kisau-waasifa'la póna
 mindáraise koména ampanta-námbá ésa óntamba wémaesa
⁴ Yúndaa-waasi áamáán-aaimo ísón-kanaa túntemba Póro
 Yúndaa-waasiti áamáán-daumpa iména Yúndaa-waasiye
 Kíríki-waasiye Ísun-aaisafesa érai'e sésa wempá'á tíwae
 séna

Ísun-aii simátíma'maena iyáiyé.

⁵ Simátimunka'la Sáírásiye Tímótiye Máséndóniyaa-
 marafa'la tuwésarai Kórinti-naopa'la kúmúyana Póro

aasiyaasi-kánáá kawel'-áái simátíma'mae wéiyena Yúndaa-waasisafena séna Maníkómó iyáfasinankaraiwaimba Yúndaa-waasisa amu'maráúndawisa wemá Ísun-iye súwasa ⁶ wenáái taraisésa sáwí-aaí simánkówana wení unáánkwátóiyakemba kankambá fapifí éna séna Maníkó sáwí'lo iyampinkembo kawel'-ámpá'ó ímbo métinkainda kentí áwáugo ína'a sáwí'a ónááwe. Kemá ímba sáwí'a uwátinkaumpo keyáárika'a sáwí'lo ontáfé tiyuwé'a fí'onkaa-waasifa'a kosimátíma'mae'a kónaumne Póro simátimena ⁷ tiyuwéna moórá-waasigoni naaúmpa'a komérowana mindáúmpákénkwáásígón-áwí'a Tísiyasi-Yásítasi wemá fí'onkaa-waasigo éna Maníkón-ímáyáá mósá marówi úwana wení naambá Yúndaa-waasiti ámáán-dankoni ewaa'á wérowana Póro mindáúmpá'á koména kawel'-áái kosimátíma'maena iyúwana ⁸ moóráwígon-awí'a Kírísipasi Yúndaa-waasiti ámáán-danka'-oraa'-waasigo Fasi'aénkón-aaisafena amankúnkúmba úwasa wení akúnkwará'á timankúnkúmba uwasa Kórinti-naopaken-kwaasi sáwífa'nanka Póron-aaí isésa Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkúmba ésa nombá maiyáawe.

⁹⁻¹⁰ Nombá máúwana moórá-no'waamba Póro kaainkáámbá awánówana Fasi'aénkó séna ímba áá'a íno. Kemá esé'a méraumpo ímbo ifátúwénda kesáái úwoi simátíma'mae waaó. Mindáópakemba sáwífa'nanka kesáái isésa kesí waási-í'a iyamba

pósa ímba sáwí'a uwánkanaawe Fasi'aénkó súwana ¹¹ Póro mindáópa moórá-aatai úmai afa'móráe-wiyomba ména Maníkón-aaí simátíma'maena iyáíye.

¹² Simátimuwana ánaaemba Rómu-kamanigon-awí'a Káriyo Ákáyaa-marafa'lo káráwiyonka'a Yúndaa-waasi Póromba ta'óto'maesa Káriyompa'a wésa ¹³ sésa maankwáásígó tuwímbai-aaí simátimena Maníkómpá'ó iyíyan-amba moórá-ankwara'a wéaraatimiye. Minááígó kentáásí ámáámba wétaraisiye suwaná ¹⁴ Póro sénae súwana Káriyo Yúndaa-waasisafena séna minkwáásígó kámáni-waasi-taaimo sáwí'lo énamo sáwí-kisaumo máinkakaa kentáái káfé'a kawel'-úmai isáúsina. ¹⁵ Énifo kentááiye kentúwí'e kentí ámáán-aantentafe'a tásisai ontáfé'a ifátuwe'a keyáárika mináái másimai kawel'-án-oro. Kemá ímba miyán-áái isánaumne séna ¹⁶ aaimó sí-náúmpákémbá ti'mátuwowasa ¹⁷ moóráwígon-awí'a Sósíténisi Yúndaa-waasiti ámáán-danka'-oraa'-waasigomba ta'ótokesa aaimó isón-dankoni ewaa'á tufúwana Káriyo mindásafena ímbo imáyáamo úmba ifátukaiye.

Póro Ántiokufa'a aneka'ó kuráin-aaí.

18 Póro Kórinti-naopa'a ayáatáaka'a Ísun-aaimo ísówise'a ména tiyuwéna séna Pírísiraante Ákwíraante'a tí'maena Síriyaa-marafa'a kónae séna Sénkíríyaa-naopa'a kumbéna Maníkóntáféna érai'-aaí séna a'nóntáu seyaafá'á kárásuwena mindárai tí'maena nompín-táomba ta'ótoresá iyátesa wémesa 19 Éfésási-naopa'a mindómpín-táómpinkemba marapá'á kumésa Póro Pírísiraante Ákwíraante minká tiyuwéna Yúndaa-waasiti áamáan-daumpa'a iména aaí wesimán-kwesiman-uwasa 20 miwí sésa ayáatáaka'a keséta mérainone suwaná a'áo kanaán-ifo méwaro 21 séna Maníkómó ewé sénamo si'maráina'ó é'a kouweránaumne séna nompín-táomba ta'ótorena iyátena Éfésási-naopa'a tuwéna wémena 22 Sísáariyaa-naopa'a mindómpín-táómpinkemba marapá'á kunkéna Yérúsaremufa'a marapá'á iyéna Fasi'aénkóní waásisafena kawé'-áái simátimena Síriyaa-marafa'a Ántioku-naopa'a koména 23 tuwímbaino'waamba waitinkéna tiyuwéna Kárésíyaa-aempa'a Fírísíyaa-aempa'a naaól-nao'a wénena Ísun-aaimo ísówisafena simátíma'maena iyúwasa fasi'ámai méraawe.

Moóráwígon-awí'a Ápórósin-aaí.

24 Moórá Yúndaa-waasígon-awí'a Ápórósi wemá Árékísándiriyaafaken-kwaasi Éfésási-naopa'a taméraiye. Wemá Maníkón-aaí kawé'-úmai iséna aúfáifinken-aaí kawé'-úmai simátíma'maena iyúwana 25 moóráwigo Fasi'aénkóní aampa'ó kun-áái simámakowana aamoí éna óraaka simátimena Ísun-aaí arupíse úmai simátíma'mae iyéna Yóni nombó maitinkón-aaí aantemba iséna Ísuni waási nombó maitínkón-aaí ímbo isómba 26 Éfésási-naopa'a taména Yúndaa-waasiti áamáan-daumpa'a óraaka simátimuwasarai Pírísíraae Ákwíraae'a isésarai áí'maesarai kentí naaúmpa'a máankesarai Maníkóní aampa'ó kun-áái seyaafá'-áái kawé'-úmai simámakaaye.

27 Simámuyana Ápórósi iséna séna Ákáyaa-marafa'a kónae súwasa Éfésási-naopaken-kwaasi Ísun-aaimo ísówi áwa'nai ónaumne sésa aúfái agai-áménasa Ísun-aaimo ísááwi Ákáyaa-marafa'ó méraawi mátímínasa kawé'á uwánkáaro suwaná mináúfái maimaéna wémena kúmba Maníkó úwoi áwa'nai úwana Ísuni aampa'ó kuwái túwa'nai ena 28 afora'á Yúndaa-waasise aaí wesimán-kwesiman-ena Maníkón-aaí aúfáifinken-aaí simátimena séna Maníkómó

íyáfasinankaraiwaimba wéamu'maraundawisa wemá Ísun-
iye súmba wenááigo miwí tááigomba íyáákwana miyáumai
Ísuni aampa'ó kuwáí túwa'nai uráíye.

19

Póro Éfésási-naopa'o kuráin-ai.

¹ Áporósi Kórinti-naopa'a mérowana Póro afufumpim-
báráfalá wémena Éfésási-naopa'o kúmba Ísuni aampa'ó
kun-kwáási mérowana ² Póro tuwánéna tísai ena séna
Ísun-aqisafe'a timankúnkúmba uráan-kanqa éra Manikóní
Ufaen-ámútánkó kentirumpimbá kumbéraiyo súwasa miwí
sésa ímbaniye. Manikóní Ufaen-ámútánkón-aaisa ínta
ísaraumne suwaná ³ Póro séna nóran-aaiya wésesawa nombá
maitínkarao súwasa miwí sésa Yónimo simátímakain-ai
simásimesasa nombá maisínkaraawe suwaná ⁴ Póro séna
Yóni séna sawí-imayaa tinaaemba uwásuwe'a Manikómpá'á
teró súwasa miyá uwaná nombá maitinkéna séna moóráwigo
kesínaaembo tındawin-aaisafe'a timankúnkúmba oro Yóni
siyáíye. Miwántáféna Ísuwe siyáíye Póro súwasa ⁵ miwí isésa
Fasi'aénkó Ísuntafesa ísámai nombá máúwana ⁶ Póro tine'á
ayáámba ta'ótorowana Manikóní Ufaen-ámútánkó miwífimbá
óraa'a uwátinkowasa fí'o-fi'on-kwaasi-taafinkemba sésa
Manikón-ai simátimesa ⁷ sísamaifakemba kae'á kumbaimái-
waasi miyá uráawe.

⁸ Miyá uwaná Póro miwisé'a ména kaumbo-wiyónká'á
Yúndaa-waasiti áamáán-daumpa'a iyéna Manikó weni
waásimo kawáánin-ai óraaka simátíma'maena iyúwasa
⁹ tuwímbai tirunté'a marésa minááísáfésa ímba érai'e
sésa seyaafá'-wáási túranka'a Fasi'aénkóní aantafésa símai
sawí'a uwaná Póro tiyuwéna Ísuni aampa'ó kun-kwáási
tí'maena moóráwigon-awi'a Tíránasi túwaandu un-dámbó
úmakopa'a mótínkarena aasiyaasi-kánáá Fasi'aénkón-ai
simátíma'mae iyéna ¹⁰ kae'-áátái maisuwówasa Yúndaa-
waasiye fí'onkaa-waasiye Ésiyaa-marafa'o méron-kwaasi
seyaafá'á Fasi'aénkón-ai ísaraawe.

Sífan-ááninton-tai.

¹¹ Fasi'aénkón-ai ísówana Manikó Póromba fasi'aémbá
amúwana ímbo awáron-kisau fí'on-kisau maúwasa
¹² tuwímbai-waasisomba ampantasámbá Póron-ane'á
to'maésa miwítí waásimo tí'o úwai tine'á máto'marowasa
asófowasa miwítí waási tirumpimbó sawí-amutambo mérowi
miyá máuwatinkowasa sawí-amutamba kóuwasa ¹³ tuwímbai-
Yúndaa-waasi wénesa waási tirumpinkémbá sawí-amutamba

maitíyu'mae wénesa sáwí-amutantafeta óraaka séta Ísun-awika'o Póro sin-áwíká'á kórosa sune suwaná ¹⁴ moóráwigon-awi'a Sifa Yúndaa-amaan-kawaa-waasigon-áánintomba afakaeté mésa miyán-kísáú wémauwana ¹⁵ sáwí-amutanko simátimena séna kemá Ísune Pórone wétuwanaumpo kemá nááwiya'o súwana ¹⁶ sáwí-amutanko arumpimbó méron-kwaasigo tókamuwana naamá kumúwana unáánkwátói tarátíyuwena mináfákáété-waasi iyáákena famétuwowasa unáánkwátói-iyaimba máápa'a kúmúwasa ¹⁷ Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye seyaafá'á Éfésási-naopaken-kwaasi mináái isésa táatafesa ésa Fasi'aénkó

Ísun-awi'a mósá makáawe.

¹⁸ Sáwífa'-waasi méronka'a Ísun-aaisafesa timankúnkumbo uwái tésa waási túranka'a paápé ésa sésa sáwí'a uráumne sésa ¹⁹ miwífínkémbá titambá ésa fintómó non-kwáási miwítí aúfái-wandaai tamaiyésa titambá ésa fintómó non-áái wérontafesa tamaimái iyafímbá agaisuwésa mináúfái-wándááimó méyánuraamba sáwífa'-waasi tíyayaamba faikámai minóntámbá 50,000 kina tuwésa ²⁰ miyá óraa-fasi'aembo umbá pósa Fasi'aénkón-ai simátíma'maesa kuwaná wété éna iyáákaraiye.

Éfésásifa'a óraaka'-oraaka'o siyáan-ai.

²¹ Miyá uwaná Póro séna Máséndóniyaa-marafa'e Ákáyaa-marafa'e wéne'a Fasi'aénkón-ai simátíma'mae nónae'e séna minkákémbá Yérúsaremufa'a kuré'a Rómu-naopa'a kónaumne séna ²² Tímótinte Érásítasinte áwa'nai iyan-kwaasiyai ti'marówasarai Máséndóniyaa-marafa'a kuyaná Ésiyaa-marafa'a weyáá méraiye.

²³ Mérowasa minkánáá Éfésási-naopaken-kwaasi Fasi'aénkóní aampa'ó kuwáísáfésa tirumbá sáwí'a uwátinkesa mindáópakemba óraaka'-oraaka'a suwaná ²⁴ moóráwigon-awi'a Témítiriyasi minkwáásígó óntantamba úmakena miwítí karo'-máníkóní kári'-amaan-dane séna minkáró'-mání-ínínkón-áwí'a Átémisiye sésa wení kísau-waasisomba úmakowasa sáwífa'-waasi óntamba mátimesa minkáró'-máníkóní naambá méyánuwana ²⁵ Témítiriyasi mimbórá-kísáú wémaun-kwaasi táántowasa tatúwaandu uwaná simátimena séna kesáá óraa'-ontamba minkísáúrákéntá wémaumne. ²⁶ Énifo Póro séna waásimo úmáráamba karo'-mání'á wémaraawemo sin-áái Ésiyaa-marafa'a Éfésási-naopaken-kwaasiye fí'o-fí'on-daopaken-kwaasiye isésa érai'e wésewe. Kemá Póron-ai é'a ísaraawe.

²⁷ Póron-aaigo kentáásí kisaumo sáwí'o índasafena wéiye. Ímba miyá aantembanifo Ésiyaa-marafaken-kwaasiye seyaafá'-máráfákén-kwáásiyé kentáásí maní'-ínínkón-áwí'a Átémisi mósá wémaraamba Póron-aaigo Átémisini ámáán-damba sáwísankaamba símai uwásukaimba póna wenáwíko kumíníye siyáiyé.

²⁸ Súwasa mináái isésa tirunkó sáwí'a úwasa aaisambá sésa óraaka'-oraaka'a sésa Éfésási-naopaken-kwaasi kentáásí Átémisin-awi'a óraa'a

wéiye sésa ²⁹ aaemái suwasá mindáópa'a tésa óraaka'-oraaka'a sésa Póroe'o núyan-kwaasi Máséndóniyaafaken-kwaasiyai moóráwigon-awi'a Káyási úwana moóráwigon-awi'a Árísítakasi mindárai tafisímaesa túwaandu urópa'a mátínkówana ³⁰ Póro seyaafá'-wáásímó túwaandu iyapa'a iyónae súwasa Ísuni aampa'ó kuwái ímba waaó sésa ta'ótórówasa ³¹ mimbáráfákén-óráá'-wáásí tuwímbai Póroni waási pósa aai tuwésa sáwífa'-waasimo túwaandu iyapa'a ímba iyuwó Pórontafesa siyáawe.

³² Suwasá túwaandu un-kwáásísómbá miwítí imáyáa aupiri ésa fí'o-fí'on-aaí sésa tuwímbai sésa nóran-aaísafetaawa tatúwaandu uráumno-imayaa uwasá ³³ Yúndaa-waasi miwífínkémhá moóráwigon-awi'a Árékísandaamba túranka'a máánkówasa tuwímbai óraaka sésa emá aai siyó suwaná miwí táái taraisónae séna ayáámba mósá tuwówasa ³⁴ awánomba Yúndaa-waasi úntafesa mimbórá-áái ayáátáaka'a tafisímai óraaka sésa Éfésási-

naopaken-kwaasi kentáásí Átémisin-awi'a óraa'a wéiye siyáawe.

³⁵ Óraaka suwaná mindáópaken-ora'-waasigo aúfáimo agaúwai tuwááwí éna séna Éfésási-waasiono. Seyaafá'nánkátá awánáúnda Átémisini ámáán-damba kawáánéta fí'onka'ma'mai-ontambo wíyómpakemba marapá'ó kunkáin-ontamba kawáánúne. ³⁶ Mináái ímba kanaa'á taraisónááfo seyaafá aseré'a ímba sáwí'an-oro. ³⁷ Mindárai ámáán-daumpakemba ímba umémbá ésarai kentáásí maní'-íníntáfésarai ímba símai sáwí'a urááya'a úwoi tí'mae'a maanká'á tiyáawe. ³⁸ Témítiriyasiye wení kísau-waasiye aai simátinkanae sésamo ésa aaimó simátinkai-kanaa úwoi wéraiye. Óraa'-waasi méraamba pósa aai símai kawé'á uwátinkanaawe. ³⁹ Énifo kembiwímó fí'on-aaímo wéraina'o é'a seyaafá'-wáásímó túwaandu ompímbá símai kawé'á uwásuwanaawe. ⁴⁰ Kesáámó aafintáámó

méraandasa káfé'lo tíyáananasaamo Rómu-kamani-waasi tésamo tasísai ésasaamo nóin-aaiyakena tiyááomo síyata kesáámó senda-ááísá ímba wéraiye. ⁴¹ Aúfáímo agaún-kwaasigo simátimena túwaandu urón-kwaasi ti'mátuwowasa kóuraawe.

20

*Póro Máséndóniyaa-marafa'e Kíríki-marafa'emo kuráin-
aai.*

¹ Miwí táái tai'ówana Póro Ísuni aampa'ó kun-kwáási táántowasa tuwaná miwítí imáyáa símai kawel'á uwátinkena séna Ísun-aai aantemba maimái tirumpimbá maráaro séna éniyo méwaro séna tiyuwéna Máséndóniyaa-marafa'a wéména ² mifá'á naaó'-nao'a wénéna Ísuni aampa'ó kun-kwáásísáféna áfááraumai simátíma'maena núwasa tirunkó kawel'á úwana tiyuwéna Kíríki-marafa'a wéména ³ koména kaumbo-wiyómbá maisuwéna nompín-táómpimba Síriyaa-marafa'a kónae séna úwasa Yúndaa-waasi wembó tufuwónae sumbá iséna ifátuwéna Máséndóniyaa-marafa'a marapá'á kónaumne súwasa ⁴ maaráumai-waasi moóráwigo Périya-naopakewi Pírasin-ááninkon-awi'a Sópata úwana Tésáróníkaa-naopakendarai túwí'a Árisítakasiye Sékandasiye uyaná Tépi-naopakewin-awi'a Káyási úwana Ésiyaa-marafakendarai túwí'a Tikíkaasiye Tárófímasiye uyaná Tímóti úwasa úmai Póroe'a wésa ⁵ aifa'á Tóróasi-naopa'a komésa kentáásimu'a makówata ⁶ Yúndaa-waasimo ímbo intóráin-tantaa'wara-peretimo agáún-kanaamo tai'ónka'a Fírípái-naopakemba nompín-táómba ta'ótoreta iyáteta wéména séfataase-no'waamba mindómpín-táómpimba kówaeta Tóróasi-naopa'a marapá kúwateta aifa'ó komésamo kentáásimu'o makón-kwaasiseta koména moórá-sondaasa maiyáumne.

Yútíkásimba pukáimpinkembo iyáfasinankarain-aai.

⁷ Sondaará'á Ísuntafeta ísámai tómbá néta aráá-tombo naandasáféta túwaandu uráawanana Póro aafáyáa kónae séna simátíma'maena nó'waan-afufuntambo iyúmba ⁸ afófumayaataan-daumpa'a méta sáwífa'-omba kúra'maketa méraawanana ⁹ moórá-ifokon-awi'a Yútíkási naan-afaapimbá imérowana Póro Ísun-aai simátíma'mae wéiyuwana Yútíkásimba aúgáfaa'á úwana aún-kwéna meminkákémbá tanaa féna marapá'á kuntufamúwasa kunkésa awánomba puwúwasa uwaná ¹⁰ Póro kuména kunkífaena tapéna awánéna séna ímba imáyáan-oro. Pukéna aúnaraiye simátiména ¹¹ mindáúmpá'á iyéna Ísuntaféna ísámai tómbá tafámbai timúwasa nowaná Póro simátíma'mae

wéiyuwana siyarówana tiyuwéna kúwasa ¹² puwúwanamo iyáfasinankon-kwaasigomba áí'maesa wení naaúmpa'a máankesa tirunkó kawé'á uráiyé.

Póro Máiritasi-naopa'o kuráin-ai.

¹³ Úwana Póro simásimenasa séna kembiwí nompín-táómpimba Ásosi-naopa'a wéwiya'a kemá marapá'á wéme'a Ásosi-naopakemba nompín-táómba ta'ótore'a iyáte'a konó súwata aifa'á kunkéta nompín-táómba ta'ótoreta iyáteta wémeta Ásosi-naopa'a kówánanasa ¹⁴ Póro marapá'á wéména Ásosi-naopa'a kuréna nompín-táómba ta'ótorowata kóai'maeta wémeta Mítírini-naopa'a kówaeta ¹⁵ siyarówata wémeta Káyosi-marafa'a kóyáákaawanana fenówata kówaeta aafáyáarata wémeta Sémósi-marafa'a kóyáákaawanana fenówata kówaeta aafáyáara'a wémeta Máiritasi-naopa'a kówánanasa ¹⁶ tómbá fáká'mai Maníkóntáfésa ísámai kaundánae sésamo túwaandu un-kánáá ampáánká'á tíne úwana Póro séna minúwóiyáámbá Yérúsaremu-naopa'a kuré'a mintánómbá komandánae séna nompín-táómpimba Éfésási-naopa'a kóyáákanaumpo Ésiyaa-marafa'a ímba ayáátáaka'a ménaumne súwata Máiritasi-naopata kuráumne.

Póro Éfésásifaken-kwaasisafena méwaromo siyáin-ai.

¹⁷ Máiritasi-naopata kówánanasa Póro moóráwigomba ai'marówana Éfésási-naopa'a wéména Fasi'aénkóní waásiti óraa'-waasi kosimátiména séna Póro wétaantaifo teró siyáiyé súwasa ¹⁸ tuwaná simátiména séna kesáái ísáaro. Kesí aifa-kánáá Ésiyaa-marafa'a kesé'a komé'a kemó ówánda suwánaraawe. ¹⁹ Yúndaa-waasi sínkamiyanesa suwaná sirunkó umbaí tówa'a ímba imáyáa é'a Fasi'aénkóní kísau-waasigo úne sé'a wenaísamaifimba mé'a wení kísau maiyáumne. ²⁰ Ímba aúpá'á tuwé'a seyaafá'-áái úwoi simátimé'a kembó túwa'nai í-áái túwaandu umpíné kentí naaúmpa'e simátíma'mae'o iyáunda é'a ísaraawe. ²¹ Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye áfááraumai simátimé sé'a sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á té'a Fasi'aénkó Ísun-aaísafe'a timankúnkúmba oro simátíma'mae'a iyáumne. ²² Énifo Maníkóní Ufaen-ámútánkó Yérúsaremufa'a waaó simásímakaimba pó'a miyá ónaumne. Kesine'ó paápé índasafe'a ímbo isáúnda úwoi kúne. ²³ Seyaafá'-náópa'o kúnda Maníkóní Ufaen-ámútánkó óraaka simásiména séna umbai-tántáá'á uwánkesa ándáfa'a máankanaawemo simásímimba mindá aantemba ísaraumne. ²⁴ Sínkamiya'o

púwóndara'a ímba káráwiyaumpo Fasi'aénkó Ísumo símakain-kisau maimái tai'ásuwanaumne. Maníkó úwoi súwa'nai in-áái ásé-ai simátíma'mae'o iyúnda-kisau maimái tai'ásuwanaumne.

²⁵ Minkísáúmó maiyáunda kembiwífímbá wéne'a Maníkó wení waásimo kawáánin-ai simátímakaumpo ánaaembo é'a kembó ímbo suwánáiyamba ken-ísaraumne. ²⁶⁻²⁷ Ímbo inkaisówánda Maníkón-ai seyaafá'-áái simátímakaunda pósa kembiwífínkémbó tuwímbaimo kesááimo ímbo isésamo Maníkómpá'ó ímbo tésamo ombá ímba kesí áwáugon-ifo kentí áwáugo ína'a miyá iyantafe'a mináái káfé'a óraaka simátimune. ²⁸ Maníkó ááninkomba ai'marówana kuména kumpuwéna wení naaesámbó méyánuwasukaimba Fasi'aénkóní waásin-oho káráwiyoro. Maníkóní Ufaen-ámútánkó kembá iyáfasintinkaraifo kentúwawaa'wara Fasi'aénkóní waásiya'wara'a kawe'-úmai káráwiyoro. Sipisípiya'o káráwiyonten-úmai káráwiyoro. ²⁹ Áwáfíyaamo índa-iyamba téna sipisípi tafámaimo wáráintemba kemá kónasa waási tésa tasáwí'a ónááwe. ³⁰ Moórá-kanaa tinasá kembiwífínkémbá tuwímbai iyáfasinesa Ísuni aampa'ó konkwáásítí imáyáa tafisénæ sésa karo'-áái síyasa tuwímbai érai'e sésa arááiwaenaawe. ³¹ Mindásafe'a káráwimai kawe'án-oro. Kaumbo-áátái kesé'a mére'a moórá-mora sirumbá uwátinke'a aafáyáara'e fenómpinka'e nó'waane aasiyaasi simátínkáfa'a iyáumne. Minááisáfé'a imáyáa úmai kawe'án-oro.

³² Kawe'á iyana Maníkó káráwitinkamae iyína'a méraaro. Wenááigo fasi'átinkainiye. Wení waásimo kawe'ó uwátínkáintemba kembiwíwárá'á kawe'á uwátinkainiye.

³³ Óntantafe'e unáánkwátóisafe'e

fí'owiti moparáwintáfé'e ímba súraniyamba úne.

³⁴ Kísau wémae'a minóntántámbá ímbo makáunda-tántaa'a méwémae'a kembó súwa'nai on-kwáásítí tóné unáánkwátóiyé maitimé'a úne. Miyámó ówánda é'a suwánaraawe. ³⁵ Fasi'aén-kísáúmó maéwánda suwánaraafo miyá é'a aamoisaén-kwáási túwa'nai ónááwe. Fasi'aénkó Ísumo siyáin-ai imáyáan-oro. Wemá séna wémaewi tirunkó kawe'á imbánifo tímatuwaawi tirunkó kaweté'a wéiye Ísu siyáin-ai Póro siyáiyé.

³⁶ Póro simásuwena kífaena minóráá'-wáásiyé Fasi'aénkómpá'á inai simásuwowasa ³⁷ seyaafá'-wáási áfááran-ifi'a tésa Póromba tataparésa aaweyáá uwánkesa uwaná ³⁸ Póro séna ánaaembo é'a ímba suwánánááwe

sún-aaisafena tirunkó umbaí tówasa nompín-táómpimba múaukaawe.

21

Póro Yérúsaremufa'o kuráin-aai.

¹ Múauwowata minkwáásísáféta méwaro séta tiyuwéta nompín-táómpimba iyáteta arupíse úmáisa wémeta Kósi-naopa'a kóyááketa wémeta kówaeta aafáyáara'a Rósi-naopa'a kóyááketa wémeta Pátaraa-naopa'a kuréta marapá'á kuméta ² awánááwándasa Fínísiyaa-marafa'o wínda-nompín-taomba wérowata mimpímá iyáteta wémeta ³ Sáíparasi-marama siyáánaepa'a wérowata kóyááketa wémeta Síriyaa-marafa'o kówándasa Táyaa-naopa'a moparáwimbá mówétuwowata marapá'á kumówánasasa ⁴ Ísuni aampa'ó kuwáí mérowata tuwánéta moórá-sondaa miwísé'a méraawanasasa sésa Maníkóní ámútanko simátimakain-aai Póromba simámesa sésa tufúwófo Yérúsaremufa'a ímba waaó simáma'mae iyúwata ⁵ miwísé'o méraawanda-kanaa tai'ówata mindáópa'a tuwéta kówánasasa minkwáásísómbá miwítí aare-iyámpóise'a sí'maesasa naaópa'a tuwésa uwí-nómpá'á kúmúwata kífaeta Maníkómpá'á inai simásuweta ówánasasa ⁶ kentáásáfésa éni'fo koró suwatá miwísáféta éni'fo méwataao simásuweta nompín-táómpimba iyátaawanasasa miwí kunuwerésa miwítí

naaópa'a iyáawe.

⁷ Miwítí naaópa'a iyúwata nompín-táómpimba Táyaa-naopata tuwéta Tórémési-naopata marapá'ó kondasáféta Ísun-aaimo ísówi tuwánéta siyáánta timéta moórá-no'waamba miwísé'a waéta ⁸ iyáfasineta marapá'á wémeta Sísáariyaa-naopa'o kówándasa ááéma aantá-waasi afakaeté-waasi Ísuni kísaumo tímakowifinkemba moóráwígon-awi'a Fírípini naaúmpata iméraawananasa wemá Ísun-aaimo simátimuwai mérowasa ⁹ éiyain-ayaamumba mésa ímba waaí maiyésa úwoi mésa Maníkón-aai wésimatimesa tifowáe'a mérowata ¹⁰ tuwímbai-no'waamba mindáúmpátá waéwánanasa moóráwigo Maníkón-aaimo simátimuwain-awi'a Ákápaasi Yúndiyaa-marafakemba ¹¹ kuména Póroni á'wáánkau kumbaiyéna wení aiyayaanka'a kára'umai aiyowáí'a úmai aráánamena séna Maníkóní Ufaen-ámútánkó séna maaná'wáánkáúgóní afowámó Yérúsaremufa'o iyínasamo ésa Yúndaa-waasi ta'óto'mai miyáumai kára'uwankeza ál'maesá fí'onkaa-waasi mátimenaawe Maníkóní Ufaen-ámútánkó siyáíye Ákápaasi kusúwata

¹² iséta kesétaamo méron-kwaasise'la Pórontafeta séta Yérúsaremufa'la ímba iyuwó óraaka séwánanasa ¹³ Póro séna nóintafera ifilá téra kae'ímáyáá uwásínkááwanawa kesirunkó umbai wétaiyo. Yérúsaremufa'o iyónasamo kembó ta'ótoraiyamba ímba sáá'la wéiye. Fasi'aénkó Ísun-aii simátimudasafesamo sínkamonaesamo ésa úwoi sínkamonaawe Póro súwata ¹⁴ wenááisa ímba kanaasá taraisónaumne séta ifátuweta séta Fasi'aénkóni imáyáara'la miyá ónááwe siyáumne.

¹⁵ Miyá simásuweta tuwímbai-no'waamba miwíséta waéta kentáási moparáwímbá to'mayaa úmaeta mindáópa'la tuwéta Yérúsaremufa'la iyówánasasa ¹⁶ Sísááriyaafakenkwaasi Ísuni aampa'ó kuwái tuwímbai keséta Yérúsaremufa'la iyésa moóráwígon-awi'la Nésonini naaúmpata mósinkowana minkwáásígó Sáíparasi-marafaken-kwaasigo ayáátááka'la Ísuni aampa'ó kúwai séna kesí naaúmpa'la méranaawe súwasa wení naaúmpata mósinkaraawe.

Póroe Yémisiye aaimó simátimakaayan-aii.

¹⁷ Mósinkesasa kentí naaópa'la kúmúwata Yérúsaremufa'la méraawanasasa Ísun-aaimo ísówi aamoí umpínkémbá siyówata ¹⁸ iwaéwándasa aafáyáara'la Fasi'aénkóni waásiti óraa'-waasi Yémisi túwaandu uwátinkowasa méropata Póro sí'mae kúwata koméraawananasa ¹⁹ Póro ayáámba tíma'mai aawayáá éna séna Maníkó ámakain-kisaumo fi'onkaa-waasifimbo maiyáin-aii seyaafá'-áái simátimuwasa ²⁰ isésa Maníkón-áwí'la mósá marésa Fasi'aénkóntáfésa sésa kesí waásiyo. Sáwífa'-waasi Yúndaa-waasi Ísun-aaisafesa timankúnkúmba ésa Móseseni áamámba ímba tuwésa fasi'ámai isésamo méraamba é'la ísaraane. ²¹ Tuwímbai miwísáfésa sésa Póro fi'onkaa-waasiti naaó'-nao'la wénena Yúndaa-waasi mindáópaka'la méraan-kwaasi simátimena séna Móseseni áamámba ifátuwe'la kentí iyámpói túma ímba káramai araénaémba uwátinke'la Yúndaa-waasiti aambá ímba arááiwaéro Póro wésiye sewasá isésa ²² emó tiyáanda-aii isésa aaisambá wésefo ²³ simáméndantenta uwo. Maanká'á éiyain-kwaasi mésa Maníkémpá'á érai'-aii símakaamba po ²⁴ ewará'á miyán-uwo. Yúndaa-waasiti áamámba ísámai kawé'ó í-tántáá'á e minéiyáinkwáásítí pói'lo méyanuwatiyuwe áamáan-kawaa-waasi timé miwísé'la a'nóntáu kárasuwenasa awánésa Yúndaa-waasi Ísun-aaisafesa timankúnkúmba owí sésa emá Móseseni áamámba isé méraanasa entáfésa karo'-áái simánkaraawe seró. ²⁵ Énifo fi'onkaa-waasi Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uráawisafeta ááema moórá-aii séta agaimaréta séta karo'-mánikóntáfésa imáyáa ésa pói'lo uwándaamba mimpói ímba

naaró. Naaemá ímba naaró. Póimo tufú'newana wení naaemá ímbo kumínda úwoimo wéraina'a mimpóí ímba naaró. Aare-úméné waai-úméné ímba oró. Ááema mináái agaimaréta tukáumne suwaná Póro iséna ²⁶ aafáyáara'a minkwáásí tí'maena Yúndaa-waasiti áamámba ísámai kawé'ó í-tántáá'á uwásuwena Póro óraa'-amaan-daumpa'a iyéna áamáán-kawaa-waasisafena séna afakaeté-no'waamba maisuwéta Yúndaa-waasiti áamámba ísámai kawé'ó í-tántáá'á úmai tai'ásuweta moórá-mora-waasi póí'a úmaeta Maníkómpá'á máamenaumne simátímakaiye.

Óraa'-amaan-daumpa'a Pórombo ta'ótokaan-aaí.

²⁷ Simátimena mérowana mináfakáété-no'waamba tai'ówana Póro óraa'-amaan-daumpa'o iméromba tuwímbai Yúndaa-waasi Ésiyaa-marafakewi iawánésa Pórontafesa sáwí-aaí simánkesa tufuwíyan-imayaa ésa ta'ótokesa óraaka sésa ²⁸ Ísareri-waasi súwa'nai oro. Maankwáásígó naaó'-nao'a wéneña Ísareri-waasisafena sáwí-aaí simátinkena Móşesení áamámba símai sáwí'a uwánkena maanóráá'-ámáán-dámbá símai sáwí'a wéiye. Káfé'a fí'onkaa-waasi tí'maena maanóráá'-ámáán-dáúmpá'á Yúndaa-waasi aantembo iyón-daumpa'a mótinkaisana póna maankáwé'-námbá sáwí'a wéiye sumbá ²⁹ Éfésási-naopakenkwaasigon-awi'a Tárófímasi Póroe'a Yérúsaremufa'a núwasa awánonka'a pósa imáyáa ésa Póro áí'maena óraa'-amaan-daumpa'a móankaraiye-imayaa karo'-ímáyáa ésa mindásafesa mináái siyáawe.

³⁰ Mináái óraaka simátimuwasa mindáópaken-kwaasi mimbórafímbá tawiyésa Póromba tata'óto'mai áamáán-daumpakemba tafisímaesa máá'arifa'a múra auwésa áamáán-dankoni ontá wimarésa ³¹ sáwífa'-waasi Póromba tufú'naafu'-uwaná moóráwigo Rómu-i-waasiti óraakomba isimámena séna Yérúsaremufa'a seyaafá'-wáásí wétiyaawe súwana ³² minúwóiyáán-úmai i-wáásiyé miwítí kawáá-wáásiyé tí'maena awaantanténa kuména waási túwaandu urómpimba tafákáaraa'a úmaena kumúwasa i-wáásiyé miwítí óraakone tuwánésa tufuwémómbo úwoi mérowana ³³ óraako Póromba tata'ótorena i-wáásísáféna séna kae'-ándásámbá kará'oro simásuwena tísai éna séna maankwáásí nááwa'iyó. We nóra uráiyó súwasa ³⁴ tuwímbai fí'o-fi'on-aaisafesa suwasá tuwímbai miyá suwasá uwaná óraako minááiígóní áwáu ímba iséna

i-wáásísáféna séna miwámbá áí'mae'a i-wáásítí naaúmpa'a iyóro súwasa ³⁵ áí'maesa ontafín-karááká'ó iyúmba tufuwónaesa untáfésa i-wáásí tiyáánka'a farámbaesa

iyúwasa ³⁶ tínaaemba tirááíwa¹mae iyésa tufuwíyana puwíno símaesa óraaka¹a iyáawe.

Póromo simátímakain-ai.

³⁷ I-wáásí Póromba áí¹maesa miwítí naaúmpa¹a iyónae suwaná Póro miwítí óraakomba simámena séna moórá-ai simámenae súwana óraako séna Kíríki-waasi-taaifinkemba wésempo ³⁸ emá ímba Ísípi-marafaken-kwaasi óne. Minkwáásígó Rómu-kamani-waasisafena aaisambá tiyéna sáwífa¹-waasi 4,000 waasi símai tí¹maena tiyáí-tántáá¹á maimaésa máásai-marafa¹o kuráamba ímba wemá óne súwana ³⁹ Póro séna Yúndaa-waasi úne. Kesinó kembá Sírísíyaa-marafa¹a Táásási-naopa¹a óraa¹-naopa¹a masínkaraiye simásuwena séna moórá-ai simátimenae súwana ⁴⁰ óraako séna éni¹fo miyán-uwo súwana Póro ontará-karááká¹á ména aseráiyantafena ayáámba mósá tuwéna séna kemó senda-áái isáaro súwasa aserówana Yúndaa-waasi-taaifinkemba

Ípúru-taaifinkemba simátímakaiye.

22

¹ Póro simátimena séna kesífárawaisai kesifoísáíyo maanááímó simásínkáámba anondáá sénaumpo isáaro séna ² Ípúru-taaifinkemba súwasa miwí tááifinken-ai pósa isésa asékésa wenáái kawé¹-úmai isówana Póro séna ³ kemá Yúndaa-waasi úne. Kesinó Sírísíyaa-marafa¹a Táásási-naopa¹a masínkówa¹a óraa¹a é¹a Yérúsaremufa¹a Kámérierimo úpa¹a taméraawanana kentáá síwá¹náti áamámba fasi¹ámai simásíma¹maena iyáíye. Maanká¹ó méraan-kwaasimo Maníkóntáfésamo fasi¹ámai méraantemba Maníkón-ai fasi¹ámai méta¹otokaumne. ⁴ Ísuni aampa¹ó kun-kwáásí sáwí¹a uwátinke¹a tafisímae¹a ándáfa¹a aare-waai mátínkaraumne. ⁵ Ááéma aifa¹-ámáán-káwáágówé áamáán-ora¹-waasiye aúfái simésa Támásikasi-naopa¹a Yúndaa-waasi maimaé mátimuwo suwa¹á Ísuni aampa¹ó kun-kwáásí kotí¹mae¹a Yérúsaremufa ándáfa¹a mátinkanae sé¹a Támásikasi-naopa¹a kuráumne. Ááémo mináúfáímó símakaan-kwaasi kotísai e¹o é¹a kentáfésa érai¹a siyé seró.

⁶ Éni¹fo aampa¹á wéme¹a Támásikasi-naopa¹a ewaa¹á kówánana wááwái wiyómpakemba sáma aafáyáuraantantaa¹a tuwówana kuména ságáyáagaya úwa¹a ⁷ marapá¹á tanaa fááwánana aagó aantemba isááwánana sáántena séna Sóroo nóra séwa kembá sáwí¹a óno súwa¹a ⁸ emá nááwa sénó séwánana kemá Násaretifakewi Ísu únama sáwí¹a wéuwásinkaane súwasa ⁹ kesé¹o méron-kwaasi sáma awánésa simásimun-ai ímba kawé¹-úmai isówa¹a ¹⁰ áísai e¹a

sé'a Fasi'aénkóo kemá nóra ónaumno séwánana Fasi'aénkó séna iyáfasine Támásikasi-naopa'a winaná moóráwigo Maníkómó embó ámakain-kisau-aaí simámino súwana ¹¹ ságo súgáyáagaya úwa'a ímba awánááwánasa kesé'lo nún-kwaasi siyáán-to'maesa Támásikasi-naopa'a kuráawe.

¹² Kuwaná moóráwigon-awi'a Ánánáyasi Maníkón-aaísafena fasi'ámai ména kentáásí áamáamba isówasa Yúndaa-waasi Támásikasi-naopakewi wenáwí'lo mósá márówi ¹³ kempá'á téna ewaa'á taména séna Sóroo kesí waásiyo. Aneka'á kawel'-úmai aúramba awánáínone súwa'a minúwóiyáámbá súramba awánamai kawel'á ówánana ¹⁴ séna kentáá síwá'nási Fasi'aénkó embó iyáfasinankaintafe wení imáyáa arááiwáínone. Wení kawel'-kísáú-wáásí awáné wenáái iséma ónda po wenáái arááiwáínone. ¹⁵ Awánáánda-tantaa'e isáándawe seyaafá'-wáásí simátíma'mae nínone. ¹⁶ Ímba úwoimo máínda iyáfasine Fasi'aénkó Ísumba áántenana ení sáwí-imayaa maiyauwáína Ísuntafe isámai nombá mauwó Ánánáyasi simásimuwa'a miyá uráumne.

¹⁷ Miyá é'a kouwer'é'a Yérúsaremufa tamé'a

óraa'-amaan-daumpa'a Maníkómpá'á inái wése'a kaaínkáámbá awánááwánana ¹⁸ Fasi'aénkó simásimena séna Yérúsaremufa'lo méraan-kwaasi kesáái simátímínasa ímba kawel'-úmai isánááfo minúwóiyáámbá iyáfasine maanká'á tuwaaó Fasi'aénkó súwa'a ¹⁹ Fasi'aénkóo áamáán-daumpimpa'a wéne'a enááísafesa timankúnkúmbo on-kwáásí ta'óto'mai tínkambai tafisímae'a ándáfa'lo mátiyukaunda é'a suwánaraawe. ²⁰ Sítífeni enááimo simátímakaiwaimba tufúnka'a kemá mé'a sirunkó kawel'á úwa'a tufún-kwaasiti paákákén-únánkwátóiy'a káráwiyaawanasa tufúwana pukáiyé séwánana ²¹ Fasi'aénkó séna ai'maráana iyáfasine némpa'a fí'onkaa-waasi kesáái simátíma'mae núwo

Fasi'aénkó siyáiyé Póro siyáiyé.

²² Póro súwasa ánaaembo sún-aaísafesa aaisambá sésa óraaka'-oraaka'a sésa tufuwíyana puwíno. Miyán-kwáásí ímba maambáráfá'á mérainiye ²³ óraaka'-oraaka'a sésa miwítí unáánkwátói faúkésa oférófé ésa ofái káúresa óipa'a tuwésa uwaná ²⁴ Rómu-oraako

i-wáásísáféna séna áí'mae'a kentí naaúmpa'a iyóro súwasa miyá uwaná séna Póromba áwiyonku'-newana Yúndaa-waasi-taigoni áwáu sínata isáano súwasa ²⁵ Póromba ándásamba kárá'uwankeza áwiyonku'-nánae sésa uwaná i-wáásítí kawáágó mérowana Póro wentáféna séna kemá

Rómu-waasiti aúfái-wandaai tokáundawi úmpo ímbo sísi ombá aaifimbó maisinkésamo súwiyonku'-nánae-imayaamo ombá amáamba taraisésa uwófí'a ónááfo ímba úwoi súwiyonku'-nánááwe Póro súwana ²⁶ iséna wení óraakomba kosimáména séna minkwáásígó Rómu-waasiti aúfái-wandaai tokáiwaimban-ifo nóra ónaumno súwana ²⁷ óraako iséna Pórompa'a téna séna Rómu-waasiti aúfái-wandaai tokáano súwana ewé súwana ²⁸ óraako séna kemá óraa'-ontamba tuwé'a mináúfái-wándáái maimái tokáumne súwana Póro séna kesifo tokáimba pó'a kewará'á úwoi tokáumne súwasa ²⁹ áwiyonku'-nánaemo sun-kwáásí mináái iséna némpa'a kuwaná óraakowara'a áatafena éna séna Rómu-waasiti aúfái-wandaai tokáiwaimbo kára'umankaunda sáwí'a úne séna áatafena uráíye.

Póromba áí'maena amáán-ora'a'-waasifa'o kuráin-ai.

³⁰ Áatafena éna aafáyáara'a óraako séna Yúndaa-waasi Pórombo simánkáán-aaigoni áwáu síya'a isánae séna óraa'-amaan-kisau-waasiye amáán-ora'a'-waasisafena séna túwaandu oro séna i-wáásísáféna Póro ayáámpinken-anda faútúwáaro súwasa faútúwówana áí'maena túwaandu urónka'a máánkaraiye.

23

¹ Máankowana Póro amáán-ora'a'-waasi káá'a túfifaena séna kesí waásisono. Kemá ááéwara káfé'wara'a Maníkón-aúranka'a kawé'-úmai mé'a moórá-tantaa'a sirunkó ímba umbái wétaiye súwana ² aifa'-amáán-káwáágón-áwí'a Ánánáyasi wemá Póroni ewaa'ó mérowisafena séna ói'a turaráaro súwasa miyá uwaná ³ Póro wentáféna séna empímbá sáwí-imayaa wéramba póna Maníkó embá tufuwíniye. Emá méma imáyáa éma amáámba arááiwa'mai aaifimbá ankáúmne sémpo minamáámbá taraisé ói'a turaráaro sénasa sói'o turaráámba amáámba taraisóne Póro súwasa ⁴ wení ewaa'ó mérowi séna Maníkóni aifa'-amáán-káwáágómbá simai sáwí'a wéuwankaane suwaná ⁵ Póro séna aifa'-amáán-káwáágó iyémó sewa'ó isékaa ímba mináái súsino. Maníkón-ai aúfáifimba agaimaréna séna kentí waásiya'o káráwiyewi ímba símai sáwí'a uwánkáaro agaimaréna siyáimba isa'á sáwí'a úne Póro siyáíye.

⁶ Póro simásuwena amáán-ora'a'-waasi tuwánéna imáyáa éna tuwímbai Sátúsi-amaamba séna púwómpinkemba ímba iyáfasinanaawe-ai sen-kwáásí owasá tuwímbai amáán-kawaa-waasi owé-imáyáa éna óraaka séna kesí waásisono. Kesifomá amáán-kawaa-waasigo éna kembó masínkaraimba kemá amáán-kawaa-waasi úne. Maníkó pukén-kwaasi iyáfasintinkainiyemo siyáunda-aaisafe'a káfé'a aaifimbá

maisínkááwe Póro simátimuwaşa ⁷ isésa áamáán-kawaa-waasi Sátúsi-amaambo sun-kwáásí keiyái aaisambá símai tuwínkaa'-uráawe. ⁸ Sátúsi-amaambo sun-kwáásí Maníkó pukén-kwaasimo iyáfasintinkainda-aaisafesa karo'-ááín-iyé sésa Maníkóní kísau-waasi wiyómpakewi ímba méraawe sésa waási timambá ímba wéraiye suwasá áamáán-kawaa-waasi sésa Maníkó pukén-kwaasi iyáfasintinkainiye. Maníkóní wiyómpaken-kísau-waasi méraawe. Waási timambá wéraiye suwasá mináásísáfésa tuwínkaa'-ésa ⁹ aaisambá sésa áamáán-kawaa-waasifinkemba áamáambo sun-kwáásí iyáfasinesa óraaka sésa kesáámó awánáúndasa Póro ímba sáwí'a wéifo Maníkóní kísau-waasigowa wembá simámakai moóráwigo wiyómpakewiya wembá simámakaiyo. Ínta isáúmne suwasá ¹⁰ aaisambá óraaka'-oraaka'a siyáawe.

Aaisambá óraaka'a suwaná i-wáásítí óraako séna Póromba aaisambá aeésa tafisiyapa'a aiyayaamba tawiyófainifo i-wáásísáféna séna waásiti afufumpimbá komé'a koái'mae'a kentí naaúmpa'a iyóro súwasa miwítí naaúmpa'a móankaraawe.

¹¹ Móankowana mindó'wáámbá Fasi'aénkó Póroni ewaa'á kumbaéna séna fasi'ámai mé kentáfé Yérúsaremufa'a simátímakaantemba Rómu-naopa'a kosimátiminone Fasi'aénkó siyáiyé.

Póromba tufuwíyan-aaimo siyáan-ai.

¹² Súwasa aafáyáara'a Yúndaa-waasi tuwímbai túwaandu ésa Póromba tufuwíyan-ai sésa tufútuweta tóné nonésá nánaumpo ímbo tufuwéta tóné nonésá ínta nánaumnemo óraaka'o ¹³ sun-kwáásí kae'-wáái-wáásí mésa sésa ¹⁴ óraa'-amaan-kísau-waasiye óraa'-waasiye kosimátimesa sésa túwaandu éta óraaka séta Póromba tufútuweta tóné nonésá nánaumpo ímbo tufuwéta tóné nonésá ínta nánaumne. ¹⁵ Miyáumai áamáán-ora'a-waasiye Rómu-oraakontafe'a karo'á kosimáme sé'a Póromba áí'mae kempátá tinatá áísai úmai minááígóní áwáusa isánae sewé kosimáme'a seró. Mináái isésamo aampa'ó áí'maesamo tíyata tufuwónáisiye siyáawe.

¹⁶ Suwaná Póroni ámanaakon-ááninko tufuwíyan-aaimo sumbá iséna awaantanténa i-wáásítí naaúmpa'a iyéna Póromba mináái isimámuwana ¹⁷ iséna i-wáásítí kawáágómbá áántena séna miwámbá áí'mae óraakompa'a winaná moórá-ai kosimámino súwana ¹⁸ áí'maena óraakompa'a wéna séna ándáfa'o imérain-kwaasigon-awí'a Póro sáántena séna minifó'á áí'mae óraakompa'a winaná moórá-ai simámino sisa'á empá'á áí'mae túne súwana

19 óraako miwámhá ayáán-to'maena ímbo waásimo méron-aempa'a ánkarena áisai ena séna nóran-aaiya'iyó sina'á ísáano súwana 20 miwá simámeng séna Yúnda-a-oraal-waasiye ámáán-oraal-waasiye moórá-aaí sésa aafáyáara'a empá'á iyésa karo'á isésa Póromba áí'mae kempátá kumínata áisai úmai minááigóní áwáusa isánae karo'á isenááwe. 21 Miwí táái ímba isaaó. Kae'-wáái-wáási óraaka sésa Póromba tufútuweta tóné nonésá nánaumpo ímbo tufuwéta tóné nonésá ínta nánaumne sésa aúpá'á aampa'á káráwiyesa miwí tááisafe ewé sínono sésa káráwiyaawe. Mindásafe miwí táái ímba isaaó. Minífókó óraakomba miyá simámuwana 22 iséna séna simásimenda-aaí ímba fí'on-kwaasi simátíme óraakomba simámakaumne ímba siyó séna ai'mákaiye.

Póromba áí'maesa óraakompa'o kunkáan-aaí.

23-24 Minífókómbá ai'maréna i-wáásítí kawáágónkáí táántowasarai tuyaná séna káfé'-no'waamba Póromba áí'maekai Sísááriyaa-naopa'o kámáni-oraakompa'a múauwaakaiyo. Sáwífa'-i-waasi 200 i-waasi to'mayaa iyasa tuwímbai-waasi ósifinka'o nón-kwaasi 70 waasi to'mayaa iyasa sáwífa'a 200 waasi paepáé'o tokáan-kwaasi to'mayaa iya'a Pórombo ayáá'maenamo wínda-osi to'mayaa uwánke'a káfé'-no'waamba Póromba kawel'-úmai káráwimai áí'mae'a kámáni-oraakon-awi'a Firíkisiimpa'a múauwaaro séna 25 aúfái agaéna maará simáména séna 26 kentáási óraal-waasi Firíkisiyo isaaó. Kemá Kóróndiyasi-Rísíyaasi kárl'-aaí simáménaumpo isaaó. Kawel'-úmaiya méraano. 27 Yúnda-a-waasi minkwáásígón-áwí'a Póromba tal'ótokesa tufuwíyanesa owa'á Rómu-waasiti aúfáimo tokáin-kwaasigo isa'á isé'a Yúnda-a-waasi tiyáámpinkemba tafisímai kesí

i-wáási tiyáámpimba tinkáúnasa áí'maesa migowé. 28 Minkwáásígómbó simánkén-aaí isánae sé'a áí'mae'a miwítí óraal-waasifa'a kunkáumne. 29 Ímba sáwí'a uráifo miwítí ámáán-aaigomo íntáfésa simánkaraawe. Kemó ándáfa'o auwé'o tufúwónanamo puwínda ímba moórá-tantaa'a uráíye. 30 Yúnda-a-waasi tuwímbai tufuwíyan-aaí sewa'á isé'a empá'á ai'maráanasa áí'maesa kumónááwe. Wembó simánkaraan-kwaasisafe'a simátíme sé'a wembó aafímbó maénkáán-aaí enaúranka'a símai kawel'-án-oro. Mináúfáifímbá agaimaréna siyáíye.

31 Agaimaréna súwasa i-wáási simátimunteмба miyá ésa mindó'wáámbá Póromba áí'maesa wémesa Ántipátirisi-naopa'a kunkwaésa 32 aafáyáara'a i-wáási marapá'ó kunkwáási kunuwerésa miwítí naaópa'a iyúwasa ósifimbo núnkwaasi Póromba áí'maesa 33 wémesa Sísááriyaa-naopa'a

ósifinkemba marapá'á kumbaésa mináúfái óraakomba múamesa Póromba aúranka'a múankowana ³⁴ mináúfái toráumai iséna Pórontafena séna emá náám-barafakenkwaasiya'ono súwana Póro séna kemá Sírísiyaa-marafakenkwaasi úne súwana iséna ³⁵ éniyo aaimó simánkaraan-kwaasi kumíya'a isánaumne séna wení waásisafena séna Érotimo uráin-daumpa máánkare'a kawe'-úmai káráwiyoro súwasa miyá uráawe.

24

Yúndaa-waasi Pórombo simánkaraan-aai.

¹ Káráwiyuwasa séfataase-no'waamba waésa aifa'-ámáán-káwáágón-áwí'a Ánánáyasiye óraa'-waasiye Póromba aaimó simánkénesa Sísááryaa-naopa'a Fíríkísimpa'o kúmúmba moóráwigo áamámba kawe'-úmaimo isón-kwaasigon-awi'a Tétárasí wesé'a Fíríkísimpa'a kumbésa ² Póromba áántowana túwana Tétárasí aai simánkena óraakomba símai arumbá faiyaréna séna kentáási óraakoo kawe'-ímáyááwárá'-wáási po kawe'-úmai káráwiyonata ayáátáaka'a aáno úmaisa méraumne. Ení imáyáafinkemba kawe'-úmai súwa'nai ónata maé'éúndasaaniye. ³ Kesáá naaól-nao'o méraunda-waasisa aasiyaasi-kánáá entáféta aamoisá wéune. ⁴ Ímba ayáátáa'-aai sénaumpo embá awesaraí ifáínifo ampáán-áái sénaumpo usúká'mai isaaó. ⁵ Maankwáásígó aoisaambá wimái seyaafá'-márafá'á wénena Yúndaa-waasi símai tirumbá faiyaráisasa Násaretifakewini aampa'á arááiwaesa owaná miyámó on-kwáásítí aifarááwí éna miyá wéiye. ⁶ Miyá éna fí'onkaa-waasi áí'maena óraa'-amaan-daumpa'a móankaraisana ména sáwí'o uráintafeta maankwáásísá ta'ótoketa kentáási ámáán-óraa'-waasifa'a aai simánkanae únansa ⁷ i-wáásítí óraakon-awi'a Rísiya kuména kusínkambaisa siyáámpinkemba Póromba kunái'maena iména ⁸ simásimenasa séna empá'á másenááwe sisatá wégumune. Maankwáásígómbó áísai inanamó éna aaifimbó maénkaraunda-aai wemá sína seyaafá'-áái isaaó Tétárasí súwasa ⁹ Yúndaa-waasi wembá áwa'nai esa minááimó simbá érai'-aai siyé siyáawe.

Póro Fíríkísimbo mósíamamakain-aai.

¹⁰ Suwaná kámáni-oraako aúwáámé'a éna Pórontafena e siyó súwana Póro séna emó káráwiyonda ayáátáaka'a aatái maisu'maé iyáanda pó'a enaúranka'a anondáá ke aaimó sendasáféna sirunkó aamoí wéiye. ¹¹ Maníkóntáfé'a imáyáa é'a wenáwí'o mósá maráúndasafe'a Yérúsaremufa imé'a siyáánkai úmai kae'-nó'wáámbá taí'áraifo tuwímbaimo tísai inasá érai'a siyé sénááwe. ¹² Óraa'-amaan-daumpa'e

káril'-amaan-daumpimpa'e máápa'e ímba aaisankáámbá sé'a ímba waási símai tiyái-ááímó siyáunda Yúndaa-waasi suwánaraawe. ¹³ Kembó simásínkáámba karo'á sefó minááígóní áwáu ímba wéraiye. ¹⁴ Afora'á ke simámenaumne. Ísuni aampa'á wéwe'a kentáá síwá'náti Maníkón-ímáyáá é'a áwí'a mósá maráúnasa Ísuni aantafésa maankwáásísómbá sésa karo'-ámbán-iyé wésewe. Móseseni áamámba isé'a Maníkón-aaimo simátímakowi agaimakáan-aai isé'a érai'e sune. ¹⁵ Miwí sésa Maníkó seyaafá'nánká sáwí-waasiye kawel'-wáásiyé pukémpinkemba iyáfasintinkainiye sé samo amu'maráántemba kemá miyá wéune. ¹⁶ Mindásafe'a kesí imáyáafimba sáwí'an-ifo sé'a Maníkón-aúranka'e waási túranka'e kawel'-úmai méraumne.

¹⁷ Énifo fí'o-fi'om-barafa'a wéne'a tuwímbai-aatai maisuwé'a Yérúsaremufa'a kesí waási ímbo tómbó makáan-kwaasi óntamba timé'a Maníkóntáfé'a isámai pói'ó ondasáfé'a iyáumne. ¹⁸ Minkísáú wémae'a Yúndaa-waasiti áamámba isámai kawel'ó í-tántáá'á uwásuwe'a Maníkóntáfé'a isámai pói'ó ondasáfé'a óraa'-amaan-daumpa'a iméraawanasa kempá'á sáwífa'-waasi ímba taméresa aaimó símae kumbá Yúndaa-waasi suwánowasa ¹⁹ tuwímbai Yúndaa-waasi Ésiyaa-marafaken-kwaasi mésa suwánaraawe. Sáwí'ó uráanasamo suwánaresa enaúranka'a simásínkáaro. ²⁰ Ámáán-óraa'-waasifa'ó méraawandara'ó sáwí'ó uráanasamo suwánaresaraa moórá-aai aantemba sewisinó. Moórá-aai aantembo senkakaa isáásino. ²¹ Ámáán-óraa'-waasifa'ó méraawandara'a óraaka sé'a Maníkó pukén-kwaasimo iyáfasintinkainiyemo siyáunda-aaisafesa káfé'a aaiimbá maisínkááwe séwánasa kemó siyáunda-aaisafesa simásínkááwe

Póro siyáiyé.

²² Súwana Fíríkisi Ísuni aampa'ó kun-áái é'a ísarena séna i-wáásítí óraakon-awi'a Rísíya kumína'a maanáái isámai kawel'á ónáifo koró simásuwena ²³ Póromba káráwiyowintafena séna ándáfa'a kawel'-úmai káráwiye ímba aiyayaanka'ó kárá'umarenda ímbo wemó makáinda-tantaa'a wení waásimo áwa'nai ónae síyamo e úwoi ewé sinasá áwa'nai oro

Fíríkisi siyáiyé.

Póro Fíríkisinte Túrúsíraante'ó simátímakain-aai.

²⁴ Fíríkisi simásuwena ména tuwímbai-kanaa maisuwéna awaainímbá Yúndaa-ininkon-awi'a Túrúsíraamba áí'maena taména Póromba áántowana téna séna Ísu Káráisitinaaaisafesa timankúnkumbo un-ááígóní áwáu simátimuwasarai ísónyana ²⁵ Póro kawel'-ááígóní áwáu séna miwí túra'ó

káráwiyian-aaí séna Maníkó waásimo méraawini áwáumo tísai inda-aaí súwana Fírikísi áá'a úwana séna éni'fo waaó. Ánaqemba ímbo kísau'umo wéraindara'a áántanaiye séna ²⁶ imáyáa éna Póro ándáfa'a méyán-onaná faúsinkainkwae séna óntamba simína'a faú'ankanae-imayaa éna mindásafena aasiyaasi-kánáá Póromba áántowana túwasarai aaí símaesarai iyáaye.

²⁷ Aaí símae iyúyana kae'-áátái maisuwéna moóráwigon-awi'a Pósiyasi-Fésítasi Fírikísin-anondaa kámáni-kisau iyámainda ampáambá úwana Fírikísi Yúndaa-waasi tirunkó kawel'á ínkwae séna Póromba ímba faú'ánkaraifo úwoi ándáfa'a méraiye.

25

Póro aifa-káwáágómpá'á kónaumnemo siyáin-aaí.

¹ Póro ándáfa'a mérowana Fésítasi mináémpá'á Sísááriyaa-naopa'a taména kaumbo-nó'wáámbó tawaúmba minkákémbá Yérúsaremufa'a imérowasa ² Yúndaa-oraal-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye wempá'á tésa sésa Pórombo simánkaraundantenta anekatá simánkanae sésa ³ súwa'nai esa Póromba kuai'márénana Yérúsaremufa'a iyíno. Minááímó sumbá tuwímbai aampa'á káráwiyesa tufiyan-imayaa ésa mináái suwaná ⁴ Fésítasi séna Póro Sísááriyaa-naopa ándáfa'a méraiye. Kemá ampáánká'á kumónaumpo ⁵ kempínkémbá óraa'-waasi kesé'a kumésa Póro sáwí'o uráinda-aaí siya'a isáano simásuwena Fésítasi ⁶ afakaumboé-no'waana'i siyáánkai-no'waana'iyo waéna Sísááriyaa-naopa'a kumbéna aafáyáara'a aaimó isón-daumpa'a iména Póromba koái'mae teró súwasa koái'maesa tuwasá ⁷ Yúndaa-waasi Yérúsaremufakembo kúmúwai Póromba úkúresa mésa áuíyain-aaí simánkówana ⁸ Póro miwí táái anondáá simátimena séna kemá ímba Yúndaa-waasiti áamáamba taráíye'a óraa'-amaan-damba ímba sáwí'a é'a Rómu-kamani-waasiti áamáamba ímba taráíyaumne Póro súwana ⁹ Fésítasi Yúndaa-waasi tirunkó kawel'á ínkwae séna Póromba áísai éna séna Yérúsaremufara iyínara simánkaraan-aaí isámai kawel'á ónaumno súwana ¹⁰ Póro séna ímbaniye. Rómu-kamani-aifa-kawaagoni waási ómpo kesáái isámai kawel'án-uwo. Yúndaa-waasiti áamáamba ímbo taráíyaunda é'a suwánaraane. ¹¹ Áamáambo taráíye'o sáwí'o úndarakaá tufuwónaemo sembá ímba a'áo súsino. Úwoi sínkamowisino. Simásínkáán-aaí ímba érai'-aaí pó'a ímba iyónaumpo Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a konaná kesáái isámai kawel'á íniye Póro súwana ¹² Fésítasi iséna wení kawel'-ímáyááwárá'-wáásiyé aaí simásuwena Pórontafena

séna Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a kónae sénda pó'a ai'maráana wínone Fésítasi siyáiyé.

Póro Ágírípaante Pénáisinte'o simátímakain-aaí.

¹³ Fésítasi simásuwena mérowana ánaaemba moóráwigo Yúndaa-oraa'-waasigon-awi'a Ágírípa úwana ámanaankon-awi'a Pénáisiye'a mindárai Sísááriyaa-naopa'a kumésarai Fésítasi kámáni-kawaa-kisau maiyóntafesarai wempá'á kumésarai ayáamba amésarai ¹⁴ tuwímbai-no'waamba wáúyana Fésítasi Ágírípaamba Póron-aaí simáména séna Fíríkísi moóráwigomba ímbo faú'ánkáimba úwoi ándáfa'a ánkáísana méraiye. ¹⁵ Yérúsaremufa'o iméraawandara'a Yúndaa-waasiti óraa'-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye kempá'á tésa wembó simánkaraan-aaí sésa tufuwó suwa'á ¹⁶ simátíme sé'a Rómu-waasi ímba úwoisa tínkamonaumne. Aoisaankwára'-wáásímó éna wemá aaimó simánkéwise'a mérainata éfo simánkén-aaí anondáá siyómó senaná síníye. Rómu-waasiti áwáuma miyán-íye. Simátíme wanasa ¹⁷ kúmúwa'a ímba úwoi maéwánda aafáyára'a aaimó sendáúmpá'á imé'a Póromba áántaawanasa áí'mae iyúwasa ¹⁸ wembó simánkaraan-kwaasi iyáfasinowa'a sáwí'o uráinda-aaí sénááwe-imayaa ówánasa ¹⁹ kentáái aantemba sésa moóráwigon-awi'a Ísu pukáiwaintafesa sésa Póro séna wemá iyáfasinena úwoi méraiye siyáin-aaisafesa aaisambá siyáawe. ²⁰ Kemá sé'a nóraumaiya minááígóní áwáu isánaumno sé'a Póromba áísai e'a sé'a Yérúsaremufara iyínara simánkaraan-aaí ísámai kawé'á ónaumno séwánana ²¹ Póro séna ímbaniye. Ándáfa'a méraunasa káráwiyaamba pó'a Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a konaná kesáái ísámai kawé'á íníye súwa'a káráwiyaan-kwaasisafe sé'a káráwimai kawé'á uréwana aambá paápé ina'a ai'maráanana wíníye siyáumne ²² Fésítasi súwana Ágírípa séna miwán-áái isánae súwana séna éni fo aafáyáa isaaó Fésítasi siyáiyé.

²³ Úwasarai Ágírípaae Pénáisiye waiyóyamba aafáyára'a iyáfasinesarai kawé'-únánkwátói úmaesarai i-wáásítí óraa'-waasiye mindáópaken-oraa'-waasiye aáno úmai iyúyasa seyaafá'nánká tuwánowasarai aaimó sí-náúmpá'á iyúyana Fésítasi Póromba áántowasa áí'mae iyúwana ²⁴ Fésítasi séna óraako Ágírípaae'o méraan-kwaasiye ísáaro. Yérúsaremu-naopakewiye maafákéwíyé Yúndaa-waasi aaimó maankwáásímó simánkaraamba awánaaro. Tufuwíyana puwínomo óraako'o símae'o iyáamba ²⁵ saafá úmae'o iyúnda ímba sáwí'a uráifo ímba puwíníye. Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a kónaumne siyáintafe'a ai'maráanana wínda

²⁶ kemó aúfái agaimáímo áménda ímba wéraiye. Mindásafe maaméran-kwaasifimba Ágírípaan-aúranka'a máankaunda po wemó sínda-aai isé simásímína'a aúfái agaénaumne. ²⁷ Ándáfa'o mérain-kwaasi úwoimo ai'maré'o simánkaraan-aaimo ímbo aúfáifimbo agaimáímo áménda uwófi'a ónaumne Fésítasi siyáiyé.

26

Póro anondáámo simátímakain-aai.

¹ Súwana Ágírípa Pórontafena séna éniyo simánkaraan-aai anondáá simátimiyo súwana Póro ayáamba mósá tuwéna simánkaron-aai gomba anondáámo síndasafena séna ² kentáási óraako Ágírípao Yúndaa-waasi simásínkaraan-aai enaúranka'a anondáámo sendasáféna sirunkó aamoí wéiyé. ³ Yúndaa-waasiti áwáuwara áamáankwara'a kawé'úmai isáándasafena sirunkó kawé'á intáféna ímba suwesarái iyé sé kesáái kawé'úmai isáínone. ⁴ Kemá iyámpóiyakemba kesí Yúndaa-waasifimba mé'a Yérúsaremufa'a komé'a kemó ówándawini áwáu Yúndaa-waasi seyaafá'á suwánaraawe. ⁵ Ámáán-kawaa-waasiti aampa'á arupíse úmae kuráumne. Ámáán-kawaa-waasi Maníkón-ímáyáásá éta fasi'aén-ámpátá arááiwaeta minámpá'á arupíse úmae kuráumne. Yúndaa-waasi ayáátáaka suwánaraamba pósa sésáínasamo ésa kentáféna érai'a siyé sénááwe. ⁶ Naaófá'á Maníkó kentáá síwá'násafena érai'-aai simátímakomba paápé índasafe'a amu'makáumnemo siyáunda-aaisafesa aafimbá maisínkaraawe. ⁷ Kentáá síwá'ná sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba Yúndaa-waasi aafáyáara'e fénáímpinka'e nó'waane Maníkón-ímáyáá mósá marésa minéráí'-áái amu'maráántemba miyámó úndasafesa aafimbá maisínkaraawe. ⁸ Yúndaa-waasisono. Maníkó waási pukémpinkemba kanaa'ó iyáfasintinkainda-aaisafe'a nóra isará ímba érai'e wéseo.

⁹ Ááéma kemá imáyáa é'a Ísu Násaretifakewini aampa'ó kuwái sáwí'o uwátínkáanda-imayaa uráumne. ¹⁰ Yérúsaremufa'a miyá ówánana óraa'-amaan-kisau-waasi si'marówa'a Maníkóní waási sáwífa'nanka tí'mai ándáfa'a tínkááwánasa tínkamiyasa púwóro sumbá kewará'á miyánoro siyáumne. ¹¹ Aasiyaasi-kánáá áamáán-daumpimpa'a wéne'a Ísun-aai símai sáwí'a íwae sé'a tínkambae iyáumne. Sirunkó ika fówa'a némpa'-naopa'wara'a wéne'a tínkambae kuráumne.

¹² Óraako Ágírípao mindásafesa óraa'-amaan-kisau-waasi aúfái agaimái simúwa'a Támásikasi-naopa'a maimaé'o

kówánda ¹³ wááwái sáma aafáúgóní sáwara'o iyáákaro-sama tuwówana wíyómpakemba kuména kesinepakéné kesé'o kun-kwáásí tinepakéné sán-kówata ¹⁴ marapátá tanaa fááwánanasa aagíó aantemba súwa'a isááwánana simásiména Yúndaa-waasi-taafinkemba séna Sóroo nóra séwa kembá sáwí'a wéono. Póimo ándámo wímakaawanamo ayáámbo nararáintemba emá miyá wéone súwa'a ¹⁵ Fasi'aénkóo nááwa'ono séwánana Fasi'aénkó séna kembá Ísumba sáwí'o wéuwasinkaandawi úne. ¹⁶ Íyáfasinaao. Kesí kísau maínkwae sé'a iyáfasinanke'a enaúranka'o paápé únda káfé'o suwánáándarakemba aráánáménda-aai simátíma'mae iyínone. ¹⁷ Ai'maráana Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye simátímínasa tuwímbai aaisambó aiyá'a miwí tiyáámpinkemba aiyánaumne. ¹⁸ Simátímínasa kumeu'ó índa-ampa'a ífátuwesa sámó káínda-ampa'a teró. Waántáwankoni fasi'aémbá tuwésa Maníkóní fasi'aémbá tamáero. Simátímínasa kesááisafesa timankúnkúmba iyá'a miwítí sáwí-imayaa maitiyuwé'a Maníkóndé-i'o uwátinkaraunda-waasifimba mótinkáano Ísu simásímakaiye.

¹⁹ Óraako Ágírípaa wíyómpakembo simásímakain-aai ímbo tuwáúnda úwoi miyá wéune. ²⁰ Aifa'á Támásikasi-naopa simátíme'a ánaaemba Yérúsaremufa simátíme'a minkákémbá Yúndaa-waasiti marafá simátíme'a fí'onkaa-waasiti marafá simátíme sé'a

kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá té'a kawe-kísáú maíyasa tuwánésa sésa Maníkómpá'ó tiyáawin-owe síwae sé'a simátíma'mae'a kuráumne. ²¹ Mindásafe'a óraa'-amaan-daumpa méraawandara'a Yúndaa-waasi kembá ta'ótokesa sínkamonae siyáambanifo ²² Maníkó súwa'nai úmaena káfé'wara'a iyísa'a maanká'á mé'a óraa'-waasiye úwoi-waasiye kesáái simátíme'a Maníkón-aaimo simátímakowi agaimakáan-aai Mósesé agaimakáin-aai simátímunda-aai mimbórá-áái wésimatimune. ²³ Maará siyáawe. Maníkómó iyáfasinankaiwaintafesa agaimarésa sésa áí'o índa-i'a iyana aifarááwí pukáímpinkemba iyáfasinankainda-aai agaimakáamba pósa Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye pukáímpinkembo iyáfasinkain-aai isésa sámó kain-ámpá'á wíwae sésa agaimarésamo siyáan-aai kemá wésimatimune Póro siyáíye.

²⁴ Pórombo simánkaraan-aai anondáá simátímuwana Fésítasi óraaka séna Póroo uwóí'a wéone. Aúfáifinkemba sáwífa'-imayaa uwáítái'-uráanana ení imáyáago embá uwóí'a wéíye Fésítasi súwana ²⁵ Póro séna óraakoo ímba uwóí'a úmpo súnda-aai érai'-aai arupíse-aain-íye. ²⁶ Súnda-tantaa'a ímba aúpá'á uráafo seyaafá'-wáásí tááka'o

siyáamba ewará'á mináái ísaraampo kemá ímbo inkaisúnda úwoi wésimamūne. ²⁷ Maníkón-aaimo simátímakowi-taaisafe érai'e wéseno. Érai'emo sembá é'a ísaraumne Póro súwana ²⁸ Ágírípa séna kári'-aaimo simásimenda-imayaa e Ísuni waási-i'a úne-imayaa óno súwana ²⁹ Póro séna ímba kári'-aaisafe'a ímba ayáátáá'-aaisafe'a sune. Maníkómpá'á maará sune. Kemó úndantemba kesááimo Ísáán-kwaasiye ewé miyá íwae súmpo kembó kará'uraan-andagoma ímba kempímbá wérainkwae sune Póro siyáíye.

³⁰ Súwasa Ágírípaawe Fésítasiye Pénáisiye seyaafá'-wáásiyé iyáfasinesa ³¹ máápa'a kumbésa keáímbá sésa ímba sáwí'o uráintafesa ándáfa'a ankésa tufuwíyana puwíno siyáawe suwaná ³² Ágírípa Fésítasintafena séna Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a kónaumne ímbo siyáinkakaa faú'áúwáanana kóisina mináái siyáimba po ai'márénana Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a wíno Ágírípa siyáíye.

27

Póro Rómu-naopa'o kuráin-aaí.

¹ Súwana Fésítasi to'mayaa éna séna Ítáári-marafa Rómu-naopa'a nompín-táómpimba wíwae séna Póronkwara tuwímbai-anda-waasiwara'a moórá-waasigontafena káráwimae wínkwaé séna méankowana minkwáásígón-áwí'a Yúríyasi wemá Rómu-aifa'-waasigoni i-wáásítí kawáágómbá méankowana ² moórá-nompin-taomba Ándámítiyamufakemba wérowana Ésiyaa-maragoni awáífáká'-náópa'a kónae súwata mindómpín-táómpimba iyáteta Máséndóniyaa-marafa'a Tésáróníkaa-naopakenkwaasigon-awi'a Árísítakasi weséta iyáteta wémeta ³ aafáyáara'a Sáíndóni-naopa marapá'á kúwátaawanana Yúríyasi Póromba arumbá uwánkena séna úwoi ení waási kotuwánenasa ímbo tokénda-tantaa'a áméro súwana miyá úwata kouweréta ⁴ mindómpín-táómpimba iyáteta kówánanasa fiyúnda toréna nompín-táómba ta'óto'marowana ímba kúwata nonafufumpa'ó wérombaragon-awi'a Sáíparasi-marama wéropa'a mináémpá'á fiyúnda ímba torówata mifátá wémeta ⁵ Sírísiyaa-marafa'a Pámpíríyaa-marafa'a kóyááketa Rísíyaa-marafa'a Máíraa-naopa'a marapá kúwátaawanana ⁶ moórá-nompin-taonko Árékísándiriyaafaken-taonko Ítáári-marafa'a kónae sún-taonko wérowana i-wáásítí kawáágó awánéna mindómpín-táómpinta mósinkaraiye.

⁷ Mósinkowata kówándasa kári-fiyunda toréna mindómpín-táonko ímba aintówata tuwímbai-no'waamba waéta miyá úmaeta Náíndási-nao'-ewaata kówándasa óraa-fiyunda toréna nompín-táomba ai'á tosétuwowata sínaaempakenta kouweréta nonafufumpa'-márágón-áwí'a Kírítí-marafa'a fiyúndá ímbo torópa'a wémeta ayáífá'-márágón-áwí'a Sárímoni-marafa'a kóyááketa ⁸ uwí-nónáwáífakafamba suwesarisáféta úmaeta wémeta Rásíya-naokoni ewaa'á kawel-wáúné supa'á ⁹ ayáátááka'a koméraawanana aifa'-ámáán-káwáágó Yúndaa-waasiti óraa'-amaan-daumpa'a afufumpin-dáúmpá'ó iyún-kanaa tai'ówana minkánáá fiyúndá torón-kanaa uwí-nónkó tufántááfan-úwasa inkaisésa ímba nompín-táómpimbo nún-kanaa túwana Póro imáyáa éna simátimena séna ¹⁰ káfétaamo nompín-táómpimbo kondasá sáwí-tanta'a'a kesinetá paápé íniye. Ímba moparáwín-aantembanifo nompín-táóne waásiye áwiyoranaawe. Mináái kemá é'a ísaraunda póta aánota ménaumne Póro súwana ¹¹ i-wáásítí kawáágó Póron-aaí ímba iséna nompín-táómba to'ímaé núwain-aaiye mintáónkoni afowán-áái aantemba iséna Póron-aaisafena ímba érai'e-ímayaamo úmba ¹² mintáómba wérompa'a fiyúndámo tóráín-kanaa ímba kawel'ó ún-aempa'a mésa sáwífa'-waasi sésa tuwéta Fíníkisi-naopata koméraananasa fiyúndámo toráínda-kanaa tai'áínata kónaumne sumbá Fíníkisi-naopa'a Kírítí-marafa'o wéron-daopa'a kawel'-nónkwaampa'a ímbo fiyúndámo torón-kwaumba wérowasa mináái siyáawe.

Óraa-fiyunda torówana uwí-nónkó tufántááfambo uráin-aaí.

¹³ Suwaná tiyáánaepakemba kári-fiyunda torówasa awánésa sésa Fíníkisi-naopata kónae sésa nompímbó túwówanamo ta'ótokon-anda mósá tafisímai márówata Kírítí-maragoni uwí-nónáwáífata kówándasa ¹⁴ Kírítí-marafakemba óraa-fiyunda toréna ¹⁵ mindómpín-táómba ta'ótorowana ímba aintówana tuwíntámae nún-taamba tuwówana fiyúndágo weyáárika'a fafúsúmaena kúwana ¹⁶ nonafufumpa'á kári'-maragon-awí'a Kónda-mara wérowana ímba fiyúndá wétoropata kówándasa tínaaempa'o kará'umakesamo tafisímae iyún-taomba tafisímai ¹⁷ óraa-taompimba marésa óraa-taomba tawísífo sésa ándásamba kará'umai kawel'á úmárówana Rípiyaa-marafa'-aempa'a uwí-nómpímbá nonáámáái-oma'a wérowasa minómáká'á aikó tawífo sésa fiyúndágo fafúsúmaenamo kún-ampanta awá'mai múra márówana wempa'á kúwana ¹⁸ aafáyáara'a mifiyúndá paaí wétorowasa moparáwímbá tuwímbai uwí-nómpá'á tuwésa ¹⁹ aafáyáara'a mintáómpimbo kisaumo

máún-kwaasi kisaumo máún-tantaa'a nompá'á túwówana
 20 óraa-fiyunda paai wétorowata ayáátáaka'a aafáúwé
 o'é ímba awánéta táónkomo wínda-amba ímba awánéta
 imáyáa éta kentáasi marasá ímbo awánaandasa maafátá
 tai'ánaumne-imayaasa uráumne.

21 Imáyáa ówándasa ayáátáaka'a tómbá ímba wénowana
 Póro túranka'a taména séna Kíríti-marafa'a téta séwánda
 ímba kesáái ísaraawe. Isékaa sáwí'o

í-tántáá'ó moparáwímbó tuwáí ínta úsino. 22 Énifo
 tirumbá fasi'ámai méraaro. Nompín-táón-aantemba sáwí'a
 ínifo waási ínta puwónaumne. 23 Maníkón-ímáyáámó mósá
 maráúnda káfél'-no'waamba wemá wení kísau-waasigomba
 ai'maráísana wíyómpakemba kempá'á kuména 24 séna Póroo
 fasi'ámai méraao. Emá Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a
 winaná enáái isáíniye. Maníkó embá kawé'á uwánkáimba
 póna esé'o wégon-kwaasi káráwiyinasa ímba puwónááwe
 siyáíye. 25 Mindásafe'a fasi'ámai méraaro. Simásímíntemba
 Maníkó miyámó índa é'a isáúmne. 26 Fiyúndágo nompín-
 táómba fafúsúsuwainata nonafufumpa'á maragóní awáífátá
 kónaumne

Póro siyáíye.

27 Súwana uwí-nónkón-áwí'a Éndíriyaa-nompimba
 sísamaifakemba éiyaimba kumbaimái-no'waamba fiyúndá
 toréna fafúsúmaena kúwasa nó'waan-afufuntamba
 táómpinken-kisau-waasi sésa maragóní ewaatá kúne
 sésa 28 ándá-ayaiya'a umbaimó tón-tantaa'a fári'wiyesa
 nompímbá tu'mái tafisímai awánomba mindónkwááúmbá
 ayáátáaka'a 120-ya'a úwasa wéwesa aneka'á mótu'mai
 awánomba kárika'a 90-ya'a úwasa 29 maragóní awáífá'á
 óntambo wéraindara'a tanaa fáúnafo sésa táátafesa ésa

éiyain-anda faútúwówana ánaaempakemba nompímbá
 kuména ta'ótorowasa minúwóiyáámbá siyaráínata nóin-
 tantaara wéraiya awánánae sésa 30 nompín-táómpinken-
 kisau-waasi imáyáa ésa aúpá'á kónaumne-imayaá ésa karo'á
 sésa aikakén-ándá faútuwanae sésa kári-taomba nompá'á
 múra túwówana 31 Póro

i-wáásiyé miwítí kawáágóntáfénawe séna táómpinken-
 kisau-waasimo ímbo óraa-taompimbo méresamo ésa
 seyaafá'á tai'ánaáwe Póro súwasa 32 i-wáási

kári-taonkoni ándá kárásuwowana kóuraiye.

33 Kóúwana siyarónka'a Póro séna sísamaifakemba
 éiyaimba kumbaimái-no'waamba úwoi mé'a ímba tómbá
 náráafo káfé'á tómbá naaró. 34 Kemá óraaka simátíme sé'a
 tómbá newaná túgo kawé'á ína'a mé'a ímba tai'ánaáwe

35 Póro simásuwena seyaafá'-wáásí túranka'a tómbá maiyéna Maníkóntáféna súwi séna tómbá tafámbai nówasa 36 awánowana tirunkó kawel'á úwata tómbá nááwándasa 37 mindómpín-táómpimba sáwifa'-waasi 276 waasi méraawanda-waasisa tómbá nááwánanasa 38 símú'a fówanasa mintáómba umbái tówasa mimpímbó wéron-tonkon-awi'a wíti nompímbá maisu'márówana fetói uráíye.

Nonkó tufántááfan-éna mintáómbó tawísísukain-aai.

39 Úwasa siyarónka'a awánomba ímba awánom-barama wérowasa awánomba mifá'á nonkó iyówana kawel'-áámáái wérowasa awánésa sésa mefátá iyónanasa kawel'-áámááifá'á póna táónko úwoi iyíniye sésa 40 táómbó ta'ótóráin-anda kárásuwowana nompá'á kumúwasa fafúsúmaesa nún-taanka'o kárá'umaron-anda awátuwesa aipa'á ampantá fári'wimaresa fiyúndágo weyáárika'a fafusínata áámááifa'a kónae sésa 41 kuwaná nompímbá nonáámáái-oma'a wérowana mimpímbá mintáónkon-ai'a tawiyúwana nonkó ayámifa'a tufántááfan-émena tawísísukaiye.

42 Tawísísuwowasa i-wáásí sésa ándá-waasi nombá tufámbaesa kófainifo tínkamonaé suwaná 43 i-wáásítí kawáágó Póromba áwa'nai ena séna ímba tínkamoro simásuwena séna nombó tufámbaimo kawel'ó iyawi nompímbá ásáfe'a tufámbae'a aápá'á koró. 44 Tuwímbai ímbo nombó tufámbaimo awánewi nompín-táónkoni taaimá maiyé'a minká ta'ótoke'a fafúsúmae aápá'á koró súwata miyá éta seyaafá'-wáásísá kawel'á úmaisa aápátá kógosa uráumne.

28

Mórita-marafata kógo uráunda-aai.

1 Aápátá kawel'á úmaisa koméraawanasasa mindónáfúfúmpá'-márágón-áwí'a Mórita-marawe suwatá ísaraumne. 2 Aa'á téna táwi'a wéuwasa mimbárafákén-kwáásí kawel'á uwásinkesasa iyamá agaisinkówata siyáanta wégaufowanana 3 Póro iyáári'a komaimaéna mimpímbá máagaimarowana koko'á úwana waaifainkó téna Póron-ayáámba taunkutúwasa 4 waási awánésa keáímbá sésa moóra-waasi tufúwísana púwísana nompín-táómpimbo timbá nonkómá ímba tufúkáiimba póna káfé'a wen-ánóndáá maéna waaifainkó fáinana puwíníye keáímbá suwaná 5 Póron-ayáámba tufimpín-úwana minkwáifáinkó tará'maéna iyafímbá ánkúfowana ímba Póromba áí'a úwasa 6 minkwáásí Pórontafesa imáyáa ésa intoráinana puwíníyo. Marapá'á kunténa puwíníyo-imayaa ésa ayáátáaka'a

aúrampimba karákésa amu'matuwésa mérowana ímba ááéma puwúwasa imáyáa ésa sésa minkwáásí maníkón-iyé siyáawe.

⁷ Suwaná mimbárafákén-óráá'-wáásígón-áwí'a Pápíríyasi wení maramá ewaa'á wérowi kawel'á uwásinkenasa másinkowata wení naaúmpata kaumbo-nó'wáámbá kowaéwánanasa ⁸ Pápíríyasi afowámbá áuíyankena ayánómbá naaewará'á wéuwana mérowana Póro wempá'á wéna awánéna Manikómpá'á inai séna ayáántamba ane'á ta'ótorowana mináí'á tai'águwasa ⁹ awánésa tí'o

ún-kwaasi tí'maesa Pórompa'a tuwaná miyáumai asófatinakafa'a kúwasa ¹⁰ aamoí ésa tuwímbai-tantaa'a símúwata méraawanasasa nompín-táómpimba kónae séwánda-kanaasa ímbo makáawanda-tantaa'a símúwata kuráumne.

Rómu-naopa'o kuráunda-ai.

¹¹ Árékísándiriyaafakemba moórá-nompin-taonkon-awi'a keáfáráwáí-káró'-mánikó éna fiyúndámo torái-kánáá mimbáragóní nonkwaaúmpímbá wérowata kaumbo-wiyómbá maisuwéta mindómpín-táómpimba iyáteta wémata ¹² Sísari-marafa'a Sáírákusi-naopa'a wéta marapátá kuméta kaumbo-nó'wáámbá waéta ¹³ nompín-táómpimba iyáteta wéta Rísíyamu-naopa'a kówaeta aafáyáara'a sínaaempakenta fiyúndá toréna fafúsúmaenasa kúwata kae'-nó'wáámbá kówaeta Ítáári-marafa'a Píútíyorai-naopa'a marapá'á kumówánasasa ¹⁴ Ísun-aaimo ísówi mérowata kotuwánááwánasasa simásimesasa sésa moórá-sondaa keséta méranaawe suwatá miyáumaisa moórá-sondaa miwíséta maéta Rómu-naopata marapátá kówándasa ¹⁵ Rómu-naopakemba Ísun-aaimo ísówi kówánda-aaisa isésa aampakémbá kotiyánae sésa Ápíyasi-naopa'a maaketi-márúpá'á seyaafá'-wáásí wááumo wai-námbá kaumbo wéropa'a tuwaná Póro tuwánéna Manikómpá'á aamoí úwana arunkó kawel'á uráiyé.

Póro Rómu-naopa'o mérain-ai.

¹⁶ Póron-arunko kawel'á úwata Rómu-naopa'a kówánanasa mindáópaken-kamani-waasigo Pórontafena séna ímba ándá-naumpa'o máínda úwoi-naumpa'a ménana i-wáásígó enká'á káráwiyiniye súwana ¹⁷ kaumbo-nó'wáámbá maisuwéna Póro mindáópakemba Yúndaa-waasiti óraa'-waasi táántowasa wení naaúmpa'a tuwaná simátimena séna kesí waásisono. Yúndaa-waasi ímba símai sáwí'a uráumpo kentáá síwá'náti ámáámba ímba taráiyaundanifo Yérúsaremu-naopa'a

kembá ta'óto'mai Rómu-kamani-i-waasi tíméwasa ándáfa'a sínkaraawe. ¹⁸ Sínkaresa sínkamiyanesa kesí áwáumo saafá ombá ímba ísasá faú'ankanae sewasá ¹⁹ Yúndaa-waasi mináái taráísúwa'a kesí áwáuma ímba sáwí'a uróntafe sé'a Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a konaná kesáái isáíniye. Kesí Yúndaa-waasi aái simátinkanæ ímbo súnnda kesáái isáínkwæ sé'a Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a tiyáumne. ²⁰ Yúndaa-waasisa Maníkómó iyáfasinankaraiwaimbo amu'makáundawin-aaí séwánasa ta'ótokesa siyáánka'a kárá'uraamba pó'a táántamai tuwáné'a simátimenæ Póro súwasa ²¹ isésa miwí sésa Yúndiyaafakemba Yúndaa-waasi ímba entáfésa aúfái agaimái túwááwana tiyáíye. Ímba tuwímbai aái másimasimesasa entáfésa sáwí-aaí ímba wésimankaawe siyáawe. ²² Seyaafá'-áémpá'á Ísuni aampa'ó kontáfésa sáwí'o uwátínkáamba wéisaumpo mináái simásímínata isáano siyáawe.

²³ Simásuwesa moórá-kanaa Póro simátiminda-kanaa marésa komésa minkánáá túwasa sáwífa'-waasi Póromo méropa'a tuwaná aafáyáarakemba ómbakena Maníkó weni waásimo kawáámó in-áái simátíma'maena nó'waamba tai'áraiye. Naaófá'á Mósesemo agaimakáin-aaifinkene Maníkón-aaímo simátímakowi agaimakáan-aaifinkene Ísun-aaímo simátíma'maena tirumbá toréna iyéna Ísun-aaísafesa timankúnkúmba íwæ séna simátimuwasa ²⁴ isésa tuwímbai sésa érai'-aaíye suwasá tuwímbai sésa karo'-ááiye suwasá ²⁵ miyáumai aaisankáámbá sésa tuwínkaa'-uwaná Póro séna naaófá'á Maníkóní Ufaen-ámútánkó moóráwigomba Maníkón-aaímo simátímakowin-awí'a Áísayaamba simámuwana kentíwá'násomba simátímakomba mináái érai'-aain-íye. ²⁶ Áísaya agaimaréna séna

Maníkó séna minkwáásísáfé kosimátíme sé isáámbanifo ímba isámai kawé'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawé'á wéowe. ²⁷ Miwítí imáyáago umbái taisaná táako aaimó isáísáféna tuwesaráí isaná túranko awánaisafena tógáfa'a wéifo ímbo miyámó ésamo ésa táá'o isésamo túrambo awánésamo kesááimo isésamo miwítí sáwí-imayaamo tuwésamo kempá'ó tenkaka sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawé'á uwátínkausino Maníkó siyáíye

Áísaya agaimaréna siyáíye. Póro simásuwena ²⁸ séna kemá miyá owa'á pó'a simátíme sé'a Maníkó sáwí'o úmáimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métínkáin-aaí fí'onkaa-waasi kosimátímakaundasa Maníkón-aaí wéisaawe ²⁹ Póro mináái simásuwowasa Yúndaa-waasi wesimán-kwesiman-esa aaisambá símaesa kóuraawe.

³⁰ kóuwana Póro mindáópa'a ména kae'-áátái maisuwéna wení óntamba naanka'á wétuwena méromba sáwífa'-waasi wempá'á tuwaná aamoí éna ³¹ Maníkó wení waásimo kawáámó in-áái Fasi'aénkó Ísu Káráisitín-ai simátíma'maena iyáíye. Kámáni-waasi minááisáfésa ímba aambá faiyúwana óraaka simátíma'maena iyáíye.

Kemá Rúku súnda-ai tai'áiye.

Rómu

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai afakaeté-aataiya'iyo miyáumai-aatai maisuwéna Kórinti-naopa'a ména maanáái agaimái Rómu-naopa'o méron-kwaasi agaimái moórá-ininkon-awi'a Fípiмба amúwana mátímakaiye. Rómu-naopa'a kámáni-waasiti aifa'-náópa'a Ítáári-marafa'a wéron-daopa'an-iyé. Póro Rómu-naopa'a wínena póna Ísuni aampa'ó kun-kwáásífímbá kísau máínena póna miwí túwa'nai e'a to'mayaa uwátinkanae séna maarán-áái agaimái Fípiмба amúwana mátímakaiye. Yúnda-waasiye fí'onkaa-waasiye seyaafá'nánká sáwí'o úmaesamo

nú-fasi'aenko ta'ótokowana Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo owí aantentafena arupíse úmai méraawe Maníkó siyáíye. Sáwí'o úmaesamo nú-fasi'aenko ta'ótokaimpinkemba Maníkóní ámútankoma faútínkáísasa Ísuwe'a kááísamai aúí'a úmai méraawe. Maníkóní ámáánkoni kísau-aaiwara'a agaimái amúwana mátímakaiye.

¹ Kemá Póro Ísu Káráisitini kísau-waasigo é'a maanáái agai-timúmpo ísáaro. Maníkó kembá aantá-waasi si'marena séna kesí ásé-aaí kosimátíma'mae núwo séna si'mákaiye. ² Naaófá'á Maníkó wenáái simátímakowisafena minásé-áái símai fasi'ámakain-aaí súwasa aúfáí-wandaafimba agaimakáawe. ³ Minásé-áái Maníkón-ááninko kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráisitintafesa símai agaimakáawe. Wemá waásimo kunúkáiмба óraakon-awi'a Téfitin-aísaafitantambo uráiwain-iyé. ⁴ Wení ámútanko Maníkómpákémbá póna Maníkó wembá pukáimpinkemba iyáfasinankaraintafeta minóráá-fásí'áémbá awánéta séta Maníkón-ááninkon-iyé sune. ⁵ Fí'o-fi'om-barafaken-kwaasi wenááisafesa timankúnkúmbo ésa taawiyafiyantafena Maníkó Káráisitimba imáyáa amúwana kentáféna séna kesáái kosimátíma'mae núwo séna kawé-kísáú símakaiye. ⁶ Ísu Káráisitini waási-i'a iyantafena Maníkó táántena kembiwí Rómu-naopa'o méraawiwara'a táántaraiye. ⁷ Minááisáfé'a imáyáa é'a maanáúfáí agaimaráúmpo ísáaro. Kembiwí Rómu-naopa'o méraawi Maníkó wenarumbá tiména wení waási-i'a iyantafena táántaraiwai ísáaro. Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráisiye úwoi túwa'nai esarai farumó uwátinkaayantafe'a inái sune.

Rómu-naopa'a kónaemo siyáin-aaí.

⁸ Kembiwí Ísu Káráisitimpa'a timankúnkúmbo on-ááígó seyaafá'-áémpá'-wáásifá'á wété isasá ísááwa'a Ísu Káráisitini kisausafe'a imáyáa é'a Maníkómpá'á súwi sune. ⁹ Maníkóni kisaufasi'ámai maé'a ááninkoni ásé-aaí simátime'a kembiwísáfé'a inai símae'o iyúnda Maníkó wéisiaye. ¹⁰ Kempá'ó ímbo kúndasafe'a sé'a Maníkómpá'á áisai úmae iyé'a arááímo táínamo e aambá wisínkéna'a Rómu-naopakenkwaasise'a koméraano sune. ¹¹ Maníkóni ámútanko súwa'nai isa'á kotúwa'nai ona'á wenááisafe'a fasi'ámai imáyáa iyantafe'a kempá'á kónae sé'a úne. ¹² Miyámó ína'o é'a kembiwí túwa'nai ona'á kembá súwa'nai ónááwe. Ísu Káráisitintafe'a imáyáa é'a túwa'nai ona'á kembá miyá ónááwe. ¹³ Kesí waásisono. Kempá'ó ímbo kúndasafe'a sáwí-imayaa ofáínifo maanáái ísáaro. Sáwífa-kanaa kónae sé'o únda moórá-tantaako ta'ótóráísa'a méraumne. Fí'onkaa-waasifimbo Maníkóni aambó aráátimewanasamo arááíwáéntemba kembiwí fí'onkaa-waasi owa'á miyá ónae sé'a úne. ¹⁴ Maníkó súwa'nai uráintafe'a sáwífa'-waasi óraa'-naopa'e kári'-naopa'e seyaafá'-ááímó ísaraawiye ímbo ísaraawiye túwa'nai onó. ¹⁵ Miyámó únda Rómu-naopa'o méraan-kwaasi ásé-aaí kosimátimenae sé'a úne.

Ásé-aaigoni fasi'aén-áái.

¹⁶ Ásé-aaisafe'o ímbo sigaesáfé'o únda maarán-ááín-iyé. Ásé-aaisafesa timankúnkúmbo owí Maníkó wení fasi'aéntámbá miwítí sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba wéfautinkaiye. Aifa'á Yúndaa-waasi ísaraawasa ánaaemba fí'onkaa-waasi wéisaawe. ¹⁷ Ísu Káráisitín-aaisafetaamo érai'emo séta simankúnkúmbo úndasafenasa mindásafena aantemba Maníkó séna arupíse úmai méraawe sisatá wenaúranka'a arupíse úmaisa méraumne. Ásé-aaifinkemba miyán-ááísá ísaraumne. Mindásafena naaófá'á Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna
Maníkón-aaisafesa érai'emo sésamo timankúnkúmbo
owísáféna Maníkó séna
arupíse úmai méraawe simbá pósa
aúí'a úmai méranaawe
agaimaréna siyáiyé.

Maníkómbá tínaaembo uwámakaan-aaí.

¹⁸ Maníkó maanáái aráásímakaiye. Marapákén-kwáásí sáwí-imayaa ésa sáwí'a ésa miyámó ombá Maníkóni érai'-aaigoni aambá fáí'makaamba póna Maníkó áyámba éna wiyómpakemba sáwí-meyamba timíníye. ¹⁹ Maníkóni áwáuma ímba aúpá'á wéraifo afora'á aráátimakaimba marapákén-kwáásí awánésa ímba imáyáa uráamba póna

sáwí-meyamba timíniye. ²⁰ Maníkó maramó úmaron-kanaarakemba kífé'wara'a Maníkóní áwáuma awánésa weni fasi'aémbó waé'wae'lo i-fási'áémbá kawe'-úmai awánésa Maníkón-ane'á túrantamba ímba wéawanaafo weni áwáuma é'a wéisaawe. Maníkó úmakain-tantaa'a awánésa pósa wemó mérain-ai kanaa'á wéisaawe. Mindásafesa sáwí'lo ombá miwítí áwáugo isasá sáwí'a wéowe. ²¹ Maníkó mérain-ai ísaraambanifo ifátuwesa wenáwí'lo mósá marésamo érai'a méraiye seráámbá ímba mósá marésa súwi ímba sésa ifátuwesa kaentaén-ímáyáá ésa kumeu'lo in-áémpá'-ímáyáá ésa ²² karo'á sésa kawe'-ímáyááwára'-wáásísá úne sembánifo sáwí-imayaawara'-waasi ésa ²³ Maníkó maé'mae'lo iwáín-ímáyáá ímba mósá marésa waási áúwawaakaamba numamá waí-waamba iyaankafayaambá úmakesa mintántáákóntáfésa imáyáa mósá wémaraawe.

²⁴ Waási miyá-sáwí'ó ontáféna Maníkó ánaaemba uwátimena séna sáwí-imayaasafe'lo tirááísafe'lo iyamba úwoi miyán-oro siyáísasa miwí keyáárika'a miwí túma sáwí'a wéowe. ²⁵ Maníkón-ai érai'-ai taraisésa

karo'-áái arááiwaesa Maníkó seyaafá-tántáá'ó úmakaiwaintafesa ímba imáyáa mósá marésa weni kísau ímbo máémba wemó uráín-tantaakontafesa imáyáa mósá marésa mintántáákóní kísau wémaewe. Maníkón-áwí'-aantembo mósá márááraamba érai'a mindá ímba mósá wémaraawe.

²⁶ Waási miyá-sáwí'ó ontáféna Maníkó ánaaeni'a uwátimena séna sáwí-imayaasafe'lo tirááísafe'lo iyamba úwoi miyán-oro siyáísasa aaré tuwaai'waimbá tiyuwésa keiyái kesuwaaininé sisaná kesuwaai'é sésa sáwí'a úmae nówasa ²⁷ waaí miyáúmai tuwaainíntómbá tiyuwésa keiyái kesuwaainí kesuwaaininé símaesa wénesa miyá-sáwí'á úmae wérontafena Maníkó miwí túra'a sáwí-meyamba arupíse úmai wétimiye.

²⁸ Maníkó wenáái érai'-ai taráísóntafenawe séna ánaaemba uwátímísana miwítí sáwí-imayaago táái téna isasá kentí imáyáafinkení'lo ombá uwófi'a wéowe. ²⁹ Fí'o-fi'o-sawi-imayaago miwífímbá óraa'a isasá sáwí'lo ombá ímba saagésa túraniyamba ésa sáwí'a uwátinkesa kawe-kísáúmó máéntafesa tirunkó símai sáwí'a uwátinkesa tínkamowasa púwówasa aaisambá sésa karo'á simátiyuwesa símai sáwí'a uwátinkesa tíyo-ai símae nésa ³⁰ túwí'a kumínkwae sésa karo'-áái sésa Maníkómbá títámba uwánkésa sáwí-ai simátinkesa karo'á sé'a óraa'-waasisa úne sésa túma maimaé iyésa aú-sawi-kísau maénae sésa miyá ésa tinófoi-taai taraisésa ³¹ tirumpimbá kawe'-áái ímba wéraisasa símaimo

fasi'ámakaini'a ímba ésa miwítí waási-imayaa ímba ésa tirumbá ímba uwátinkesa miyámó ombá ³² Maníkó áamáamba símarena séna miyá-sáwí'ó owí puwónááwe siyáimba isésa ímba ifátúwáámba miyá úmae iyésa ímba saagésa miyámó owísáfésa aamoín-owe.

2

Maníkó aaifimbó wémaitinkain-ai.

¹ Tuwímbai tuwánésa sésa sáwí'o owí sáwí-meyamba maénááwe sewí simátíménda isáaro. Miyámó sembá kembiwíwará'á miyá-sáwí'ó ombá póna aaifimbá maitinkáina'a sáwí-meyamba maénááwe. ² Miyá-sáwí'ó owí Maníkó aaifimbá maitinkéna sáwí-meyamba tímimba wemó arupíse úmaimo miyámó in-ááísá ísaraumne. ³ Tuwímbai tuwáné'a sé'a sáwí'o owí sáwí-meyamba maénááwe sembá miyá-sáwí'á ombá pó'a Maníkó aaifimbá ímba maisinkéna sáwí-meyamba simíníye ímba seró. ⁴ Sáwí'a owaná Maníkó arumbá uwátinkena ímba ááéma sáwí-meyamba tímimba timu'maréna méraiye. Mindásafe'a sáwísamban-iyé ímba seró. Sáwí'o ombá tuwé'a Maníkómpá'á tíyantafena arumbá uwátinkena timu'maréna méraiye. ⁵ Énifo kemá tirunté'a maré'a sáwí'o ombá ímba tuwé'a Maníkómpá'á ímba wétewe. Miyá-sáwí'ó úmae iyóntafena Maníkómó aaisambó sénamo arupíse-sawi-meyambo timínda-kanaa títana Maníkó áfááraumai sáwí-meyamba timínana óraa'a íníye. ⁶ Minkánáá títana seyaafá'nánká miwítí kísausafena kawé'-mékáné sáwí-meyane anondáá timíníye. ⁷ Kawé'á úmae iyésa sésa Maníkó kentáá súwí'a mósá maréna sánkasinkenasa maé'mae'o onda-íta uwásinkainiye sewí Maníkó aúí'a úmai maé'mae'o íyani'a uwátinkainiye. ⁸ Kesáfé-ímáyáá aantemba ésa kawé'-áái tínaaeni'a uwámesa sáwí-ai arááíwáéwi Maníkó áfááraumai aaisambá tiyéna sáwí-meyamba timíníye. ⁹ Sáwí'o owí Maníkó tí'a índá-i'a uwátinkena umbaitántáá'á tíména Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye miyá éna ¹⁰ kawé'ó owí Maníkó sánkatinkena túwí'a mósá maréna aáno uwátinkena Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye miyá éna ¹¹ ímba tuwínkaa'-úmai-meyamba timínífo arupíse úmai-meyamba timíníye.

¹² Fí'onkaa-waasi Maníkó naaófá'ó Móseseumbo simámakain-amaamba ímba isésa sáwí'o ontáféna méraawini áwáuma Maníkóní némpa'a maé'mae'a ónááwe. Yúndaa-waasi Maníkó Móseseumbo simámakain-amaambo isésamo taráísóntafena Maníkó minámáánkóní áwáuwara'a aaifimbá maitinkáiniye. ¹³ Maníkó Móseseumbo simámakain-amaambo isésamo ímbo arááíwaiyanamo éna Maníkó arupíse úmai méraawe ímba síníye. ¹⁴ Maníkó fí'onkaa-waasi

wení áamáamba ímba simátímakowasa miwítí imáyáafinkembo minamáámbó arááiwaesamo ombá minamáámbó ísaraan-kwaasiyaamba wéowe. ¹⁵ Miyámó ombá Maníkóní áamáamba miwítí imáyáafimba wéraisasaraamba méraawana tirumpimbá aai wéna kawé'ó ontáféna minááigó séna kawé'an-owe séna sáwí'o ontáféna sáwí'an-owe wésiye. ¹⁶ Moórá-kanaamo títanamo éna Maníkó Ísu Káráisitintafena sínana wemá waásiti imáyáa aúpá'-ímáyáa tuwímbarena aafimbá maitinkáíniye. Ásé-aaimo simátimunda minááíwárá'á simátimune.

Yúndaa-waasi Maníkóní áamáamba tokáundasa póna súwa'nai iyemo siyáan-ai.

¹⁷Yúndaa-waasisa únemo sewí ísáaro. Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba ísaraundasa póta kawé'-úmaisamo méraundasa Maníkóní waásisa úne sé'a kentúma mósá wémaraawe. ¹⁸Minamáámbá ísaraantafe'a Maníkómbó arááimo tainí'o on-áái isé'a kawé'ó on-tántáá'é sáwí'o on-tántáá'é kanaa'á tuwímbare'a ¹⁹óraaka sé'a kawé'-ámbó ímbo awánaraan-kwaasi kanaa'á aráátimeta kumeu'-áémpá'ó méraan-kwaasi kanaa'á sama kátinketa ²⁰táá'o ímbo ísáán-kwaasi aráátimeta iyámpóíyaambo on-kwáási aráátimune wésewe. Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba ísaraantafe'a imáyáa é'a sé'a seyaafá'-áái iséta érai'-aaisa sune-imayaa é'a pó'a miyán-áái wésewe.

²¹Tuwímbaimo aráátimemba kembiwíwárá'á mináái arááiwaéro. Umémbá ímba orómó sembá kembiwíwárá'á ímba miyán-oro. ²²Aare-úméné waai-úméné ímba orómó sembá kembiwíwárá'á ímba miyán-oro. Karo'-máníkó sáwí-tantaa'a iyémó sembá kembiwíwárá'á sáwí'a é'a minkaró'-máníkóní naaúmpa'o sáwí'o ombá mindá ifá'á túwáaro. ²³Maníkó Mósesembo simámakain-amaanta ísaraumne sé'a kentúma mósá máráámbanifo minamáámbá taraisé'a sáwí'o ombá waási tuwánésa sésa Maníkón-áwí'a sáwí'a uwánkááwe wésewe. ²⁴Mindásafena naaófá'á Maníkón-ai aúfáifimba agaimaréna séna

Yúndaa-waasi sáwí'o ontáfésa
fí'onkaa-waasi tuwánésa Maníkómbá
símai sáwí'a wéuwankaawe
agaimaréna siyáíye.

²⁵Yúndaa-waasi ontáfé'a túma kárámai araénáemba wée'a sé'a Maníkóní waásisa únemo sewí Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba arááiwaémbe Yúndaa-waasi ombá mindá kawé'á uwátínkáifo minamáámbá ímba arááiwaémbe Yúndaa-waasi é'a túma kárámai araénáemba uráamba mindá ímba kawé'á uwátínkáísa'a úwoi-waasiyaamban-owe. ²⁶Fí'onkaa-waasi ímba túma kárámai araénáembo

owí Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba arááiwáéwanamo imbá Maníkó séna Yúndaa-waasiyaamba é'a túmo kárámaimo araenáembo owíyáámbá é'a kesi waasiyaamban-owe wésiye. ²⁷ Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba agaimarówa'la Yúndaa-waasi isé'la túma kárámai araenáemba uráambanifo minámáámbá taráiyaamba pósa fi'onkaa-waasi ímba túmo kárámaimo araenáembo owí minámáámbá arááiwáéwimo ésa aaifimbá maitínkáááwe. ²⁸⁻²⁹ Túmo kárámaimo araenáembo owí mindásafena aantemba ímba Yúndaa-waasi Maníkóní waási-úramban-oyo Maníkóní ámútanko miwítí sáwí-imayaa maitíyukaiwai Yúndaa-waasi Maníkóní waási-úramban-owe. Agaimakáin-amaanko ímba miyá uwátínkáifo Maníkóní ámútanko miyá wéuwatinkaiye. Miyámó on-kwáásísáfésa fi'on-kwaasi ímba aamoí wéuwatinkaafó Maníkó aantemba aamoí wéuwatinkaiye.

3

¹ Ímba fi'onkaafimban-ifo Yúndaa-waasifimba nóran-kawe-tantaara paapé uráiyó. Túmo kárámaimo araenáembo uráamba mindá nóran-kawe-tantaara paapé uráiyó sembó ² sísaí íya'lo é'a anondáá sé'a kawé-tántáá'á paapé éna aifa'á Yúndaa-waasi Maníkón-aaimo ta'ótoraiyantafena simátímakaiye sénaumne. ³ Simátímakaimbanifo tuwímbai Maníkóntáfésa ímba imáyáa ésa wenáái ímba wétaawiyafowe. Miyán-oyo Maníkó ímba miyá éna wemó siyáintemba éna símai fasi'ámakaintemba wéiye. ⁴ Waási karo'-áái wésefo Maníkó érai'-aai aantemba wésiye. Maníkóntáféna símai aúfáifimba agaimaréna séna enááigo érai'-aai aantemba isasá waási ísaraawe. Ímba kanaa'á aaifimbá maenkánááfo enááigo seyaafá'-wáásí táái wéiyaakaiye agaimaréna siyáíye.

⁵ Kesáámó sáwítaamo úndafinkemba Maníkóní kawé-kísáú afora'á wéraintafeta sáwíta únanasa Maníkó sáwí-meyamba símímba sáwí'a iyésá ímba senó. Miyán-áái waásiti imáyáafinkemban-ifo ímba miyásá senó. ⁶ Maníkómó ímbo arupíse úmáimo mérainkakaa ánaaemba seyaafá'nánk'áó méraawini áwáusafena ímba tísai isinó.

⁷ Moórá-gai ísáaro. Kesáámó karo'-ááímó súndafinkemba Maníkóní érai'-aai afora'á paapé isaná wenáwí'a mósá óraa'lo intáféta kesáámó sáwí'lo úndasafenasa Maníkó aaifimbá maisínkáimba sáwí'a iyésá ímba senó. ⁸ Miyán-karó'-ááímó sembá mimpínkémbá sésa kesáámó sáwí'lo úndasa mimpínkémbá kawé-tántáá'á paapé ínana Maníkón-áwí'a iyíniye ímba miyán-áái seró. Tuwímbai kesúwí'a

sáwí'a uwásinkaiyantafesa kentáfésa karo'á sésa miyán-áái siyé wésefo Maníkó miwí aaifimbá maitinkéna arupíse úmai sáwí-meyamba timíniye.

Seyaafá'-wáási ímba arupíse úmaimo méraan-aaí.

⁹ Kemá Póro mináái imáyáa é'a sune. Maníkón-aúranka'a ímba maarán-iyé. Yúnda-a-waasiya kawé'-wáásísá únasasa fi'onkaa-waasi sáwí-waasi owémá ímba miyán-ifo é'a siyáumne. Sáwí-imayaago seyaafá'nánká ta'ótokaiye sune. ¹⁰ Mindásafena Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna

Maníkón-aúranka'a seyaafá'nánká ímba arupíse úmai méraawe. ¹¹ Énifo seyaafá'nánká'ó arupísemo í-tántáá'á ímba kawé'-úmai

awánésa Maníkóe'a méranae ímba wésewe. ¹² Seyaafá'nánká Maníkómbá tínaqemba uwámesa sáwí-amba arááiwaesa kosaambaí ésa

ímba kawé'á wéowe. ¹³ Waási puwésamo kawáá'o ontembá miwí tááigo miyá isasá karo'á simátiyuwaawana miwí tááigo waaifainkómó waásimo ukútintemba isasá ¹⁴ óraa'a símai sáwí'a uwátinkesa ¹⁵ ááéma tínkamowasa púwówi mésa ¹⁶ nópa'o tí'o úni'a úmai

umbai-tántáá'á timésa ¹⁷ ímba faru uwátinkesa ¹⁸ Maníkón-áároi ímba inkaisésa ifátuwesa méraawe agaimaréna siyáiyé.

¹⁹ Maníkó seyaafá'-máráfákén-kwáásísáféna áamáamba séna mináái arááiwaéro siyáimbanifo taraiséta seyaafá'nánká Maníkón-aúranka'a sáwí'a éta súnnda arupíse úmais méraumnesa ímba érai'a sune. ²⁰ Maníkómó siyáin-amaamba wéraisata seyaafá'nánká ímba érai'e séta seyaafá'-ámáámbá arááiwaundasa póna Maníkó kentáásáféna séna arupíse úmai méraawe síníye súndasa karo'-ááísá sune.

Áamáamba iséta sáwí'a uráumnesa sune.

Ísun-aaísafesa timankúnkumbo owí Maníkó arupísemo uwátínkáín-aaí.

²¹ Maníkó aú-amba aráásimenasa Maníkón-aúranka'a waásimo arupísemo uwátínkáín-amba aráásimenasa wemó siyáin-amaamba ímba imáyáa éna minámbá aráásimakaiye. Minááísáfésa naaófá'á Mósesee Maníkón-aaí simátimakowiye minámbá paápé índa-aaí simátimesa agaimakáawe. ²² Waási Ísu Káráisitafesa sésa érai'a kentáásí sáwí-imayaafinkemba awásiyukaiye sewaná miwísáféna Maníkó séna arupíse úmai méraawe wésiye. Ísu Káráisitín-aaísafesa timankúnkumbo owí

Maníkó arupíse uwátínkáímba mimbórá-ámbá wéraiye.

23 Seyaafá'nánká sáwí'a ésa Maníkómbó arááimo táínda-i'o úmáimo ménaesamo ombá káfé'a ímba miyáumai méraawana póna 24 Maníkó úwoi túwa'nai ena arumbá uwátinkáísana Ísu Káráísiti miwítí sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkembo awátinkena Maníkón-aúranka'a arupise uwátinkaindasafena pukáíye. 25 Maníkó séna sáwí'o ombéyámbá maitiyuwáindasafena Ísu Káráísiti puwínana wení naaemá kumíniye siyáimba minááísáféta séta érai'a miyániye súndasafenasa kentáásí sáwí-meyamba wémaisiyuwaiye. Ááemo sáwí'o uráamba Maníkó ímba ááema sáwí-meyamba tiména wemá arupise ímbá awánáiyantafena séna ánaaemba Ísu Káráísiti puwéna miwítí sáwí-meyamba maitiyuwáiniye siyáíye. 26 Káfé'a Maníkó arupisemo ímbá awánáiyantafena waásimo sáwí'o ontáféna imáyáa éna maará wéiye. Ísu Káráísiti miwítí sáwí-meyamba maitiyúwáin-aaisafesa timankúnkumbo owí Maníkó wenaúranka'a arupise wéuwatinkaiye.

27 Miyáumai kesúsa maimaétaamo iyóndasa kentááfímbá ímba wéraiye. Ímba kentáásí kawe-kísáúsáféna-ifo Ísu Káráísitin-aaisafeta simankúnkúnta úndasafena mindásafena aantemba Maníkó wenaúranka'a arupise wéuwasinkaiye. Miyáumai kesúsa maimaétaamo iyóndasa kentááfímbá ímba wéraiye. 28 Simátimunda érai'-aainiye. Maníkóní ámáánta ímba arááiwaundasafenasaan-ifo wenááísafeta simankúnkúnta úndasafenasa Maníkó wenaúranka'a arupisesa wéuwasinkaiye. 29 Ímba Yúndaa-waasi aantembanifo fí'onkaa-waasiwara'o túwa'nai índasafena Maníkó méraiye. 30 Mimbóráwígó Maníkó ména Yúndaa-waasisa wenaúranka'a arupise uwásinkenasa fí'onkaa-waasiwara'a miyá wéuwatinkaiye. 31 Wenááísafeta simankúnkumbo úndasafenasa Maníkó arupise uwásinkáísata miyáumai Maníkóní ámáámba ímba tuwéta minámáánkóní áwáuma awánéta wéaraaiwaumne.

4

Émbaramu Maníkón-aaisafena amankúnkúmba úntafena arupise úmai méraanemo Maníkó siyáin-ai.

1 Émbaramu Yúndaa-waasisa síwá'náma wenááimo simátíménda ísáaro. 2-3 Maníkón-aii aúfáífimba agaimaréna séna

Émbaramu Maníkón-aaisafena érai'emo sénamo amankúnkumbo uráintafena Maníkó séna arupise úmai méraane siyáíye

agaimaréna siyáiyé. Émbaramuni kawé-kísáúsáfénamo Maníkómó sénamo arupíse úmai méraane siyáinkakaa Émbaramumo wení kisausafenamo áuma maimaéna iyúmba wéraisino. Émbaramu Maníkón-aaisafena érai'e siyóntafena Maníkó séna arupíse úmai méraane siyáimba mindásafena Maníkón-aúranka'a Émbaramu áuma maimaéna iyúmba ímba wérombaniye.

⁴ Moórá-aaí isáaro. Moóráwígóni kísau wémaewana méyámbó tímimba ímba úwoi wétimifo miwítí kísau awánéna méyámbá wétimiye. ⁵ Maarán-áái érai'-aain-iyé. Kawé-kísáúmó maúndasafena arupíse úmai méraawe-aaí Maníkó ímba wésifo Maníkón-aaisafeta simankúnkúmbo úndasafenasa Maníkó séna arupíse úmai méraawe wésiye. Sáwí'o uráundasaamo arupísemo uwásínkáinta Maníkón-iyé. ⁶ Kawé-kísáúmó máéntafena Maníkó ímba imáyáa wéifo Maníkón-aaisafesamo érai'emo sentáféna imáyáa éna arupísemo uwátínkáiwain-iyé Maníkó sisaná miwí tirunkó kawé'á wéiye. Minááisáféna naaófá'á Téfiti aúfáífimba agaimaréna séna

⁷ Maníkó sáwí'o owítí sáwí-imayaa maitiyuwéna ímba imáyáa úmae íyísana tirunkó kawé'á wéiye. ⁸ Sáwí'o owí Maníkó ímba imáyáa úmae íyísana tirunkó kawé'á wéiye agaimaréna siyáiyé.

⁹ Mináái túmo kárámaimo araénáémbo uráawi Yúndaa-waasisafena aantemba ímba siyáifo ímbo túmo kárámaimo araénáémbo uráawisafenawara'a Téfiti séna miwítí sáwí-imayaawara'a maitiyúwáísana tirunkó kawé'á wéiye-aaí siyáiyé. Fí'omba mináái

sé'a Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna Émbaramu Maníkón-aaisafena érai'emo sénamo amankúnkúmbo uráintafena Maníkó séna arupíse úmai méraane siyáiyé

agaimaréna siyáiyé. ¹⁰ Émbaramu áuma ímba kárámai araénáémbo urónka'a Maníkó wentáféna séna arupíse úmai méraane séna ¹¹ Maníkón-aaisafena érai'e séna amankúnkúmbo úntafena arupíse úmai méraandawi ómpo enáuma kárámai araénáémbo uwó súwana miyá uráiyé. Miyáumai túmo ímbo kárámaimo araénáémbo uráawiwara'a Maníkón-aaisafesa érai'e sésa tímankúnkúmbo ontáféna Maníkó séna arupíse úmai méraawe wésiye. Miwí Émbaramumo miyámó uráintemba Maníkón-aaisafesa tímankúnkúmbo ésa pósa Émbaramuntafesa

kentáá síwá'náraamban-iyé wésewe. ¹² Súmo kárámaimo araenáémbo úndawisa wemá kentáá síwá'náma iyésá súne. Ímbo súmo kárámaimo araenáémbo úndasafeta aantembanifo Émbaramumo miyámó uráintemba Maníkón-aaisafeta simankúnkúmba úndasafetaawe Émbaramuntafeta kentáá síwá'náma iyésá súne. Émbaramu áumo ímbo kárámaimo araenáémbo urónka'la Maníkón-aaisafena amankúnkúmba éna ména póna Yúndaa-waasiye fi'onkaa-waasiye Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba owí tíwá'nán-iyé.

Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba owí Maníkó símai fasi'ámakaimbo timínda-ai.

¹³ Naaófá'á Maníkó Émbaramuntafena símai fasi'ámakon-ai séna ewé enaisaafitantambo iyawiye seyaafá'-márámá kentí maramá wéraiye siyáiyé. Ímba Émbaramu Maníkóní áamámba arááiwakontafenan-ifo amankúnkúmba úntafena aantemba Maníkó séna arupíse úmai méraane súmbanifo Maníkó Émbaramuntafena símai fasi'ámakon-ai siyáiyé. ¹⁴ Maníkó símai fasi'ámakon-ai Mósesembo simámakain-amaambo arááiwáewisafena ímba siyáifo Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba owisáféna siyáiyé. Miyámó ímbo uráinkakaa Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba owí úwoisafesa owisinó. Maníkó símai fasi'ámakaimba úwoisafena sisinó. ¹⁵ Ámáán-ai wéraisasa taráiyaantafena moórá-amba Maníkómó aaisambó sénamo sáwí-meyambo timínda-amba paápé uráiyé. Ámáán-aimo ímbo wérainkakaa ímba taráísísina ámáán-ai wéraiye.

¹⁶ Émbaramu Maníkón-aaisafena amankúnkúmba úntafena símai fasi'ámakon-ai siyáiyé. Miyáumai Émbaramun-aisaafitantambo iyawi Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba iyawi Maníkó úwoi túwa'nai ena símai fasi'átínkáimba timíníye. Ímba Maníkó Mósesembo simámakain-amaambo ísaraawi aantembanifo Émbaramumo amankúnkúmba uráintemba timankúnkúmba owí wemá úwoi túwa'nai iye. Maníkón-aaisafeta simankúnkúmba úndawisa Émbaramu kentáá síwá'náraamban-iyé. ¹⁷ Maníkón-aúranka'la Émbaramu mérowana maarán-áái símai agaimaréna séna fi'o-fi'on-kwaasi tíwá'náma óne Maníkó siyáiyé

agaimaréna siyáiyé. Maníkó púwómpinkembo iyáfasintinkaiwai éna wemó aaimó sisanamó ímbo wérain-tantaakomo paápé iwáín-ááisafena Émbaramu amankúnkúmba uráiyé. ¹⁸ Waási ímbo paápé íyan-tantaatafena Maníkó Émbaramuntafena súwana Émbaramu

érai'a miyá ínena siyé siyáimba póna fí'o-fi'on-kwaasi tíwá'nán-iyé. Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna enaísaaftantambo iyawi sáwífa'-waasi paápé ónááwe

agaimaréna siyáinka'a pósa paápé uráawe. ¹⁹ Ááéma Émbaramu waurámbá kéna sáwífa'-aatai 100 aatai maisuwéna mérowana awaainínkó Séraa age-ínímbá mérowana póna ímba imáyáa éna Maníkóntáféna fasi'ámai imáyáa éna ²⁰ Maníkó símáimo fasi'ámakon-aaisafena érai'e séna ímba kae'-ímáyáa éna fasi'ámai ména Maníkón-áwí'a mósá maréna ²¹ séna Maníkómó símáimo fasi'ámakainten-úmai kanaa'á iyámpói simíniye séna ²² miyáumai Maníkón-aaisafena érai'e séna amankúnkúmba úntafena séna arupíse úmai méraane siyáiyé.

²³ Arupíse úmai méraane siyáimba ímba Émbaramuntafena aantemba siyáifo ²⁴ kentáásáfénawara'a miyán-áái siyáiyé. Fasi'aénkó Ísumba pukáimpinkemba Maníkó iyáfasinankaraiwain-aaisafeta érai'e séta simankúnkúmba úndasafenasa séna arupíse úmai méraawe wésiye. ²⁵ Kesáámó sáwí'lo uráundasafenasa kentáásí sáwí-meyambo maisiyuwáíndasafenasa Maníkó Ísu Káráísitimba ai'marówana kuména kumpuwúwana Maníkó wenaúranka'a arupíse uwásinkaindasafenasa pukáimpinkemba iyáfasinankaraiye.

5

Maníkó arupísesaamo uwásínkáín-aaí.

¹ Ísu Káráísitin-aaisafeta simankúnkúmba úndasafenasa Maníkó wenaúranka'a arupísesa uwásínkarenasa Fasi'aénkó Ísu Káráísitini kísau-imayaa éna faru uwásínkáísata mimbórái'a úmaisa méraumne. ² Ísu Káráísitin-aaisafeta simankúnkúmba úndasafenasa Maníkó úwoi wésuwa'nai-ipata mósinkaraisata méta Maníkóe'a sámó kain-áémpátá méraandasafeta amu'maréta méraunanasa sirunkósá aamoí wéiyé. ³ Umbai-tántáá'ó kempátáámó wéraitamba sirunkósá aamoí isatá minúbái-tántáá'ó wéraitafeta fasi'ámai méta ímba suwesarái ínta ⁴ mindásafena Maníkó séna kawé'-úmai méraawe sisatá mindásafeta weséta méraandasafeta amu'maréta méraunana sirunkósá aamoí wéiyé. ⁵ Weséta méraandasafeta amu'marétaamo méraundasá kentáásáféna ímba awinkáinda póna ímba sigaesá íniye. Maníkó wení Ufaen-ámútánkómbá ai'marówana keséta kumbéna Maníkómó kentáásáfénamo óraa'-imayaamo ímbá aráásímimba póta wesé'lo méraandasafeta amu'maréta méraunanasa póna ímba sigaesá wéiyé.

⁶ Kesáá ímba fasi'ámai méraawanansa Maníkómó siyáin-kanaamo tiyáimba kesáámó sáwí'o úmaisaaamo méraundafinkembo kusúwa'nai índasafenasa Ísu Káráísiti kumpukáye. ⁷ Arupise-waasigombo áwa'nai ondasáfé'a puwónaemo senkakaa umbái taisinó. Kawe'-wáásígómbó áwa'nai ondasáfé'a wen-ánóndáá puwónae sésa púwówaisi ína púwówaisino ímba isáúmne. ⁸ Énifo kesáámó sáwítaamo úmaisaaamo méraundasa súwa'nai índasafenasa Ísu Káráísiti kumpukáye. Ísu Káráísiti pukáimpinkemba Maníkó arumbó símínta mindása wéaraasimiye. ⁹ Ísu Káráísiti kentáá-ímáyáá énamo pukáintafena Maníkón-aúranka'a arupise uwásínkarainta pónasa Káráísiti érai'a kentáásí sáwí-meyamba maisíyukaintafenasa Maníkó ímba aaisambá síníye. ¹⁰ Kesáá Maníkómbó siyámba uwánkaraundasa wenááninko kentáá-ímáyáá éna pukáimba póta Maníkóe'a mimbórá-ímáyáárátá méraundasa miyáumai Ísu Káráísiti úwoi ména póna érai'a kawe'-ámpá'ó kúndasafenasa wégarawiyiye. ¹¹ Ímba mináái aantembanifo maarán-ááiwárá'áníye. Fasi'aénkó Ísu Káráísiti Maníkónté mimbóráí'a uwásínkáisanasa póna Maníkóntáféna kesirunkósá aamoí wéiye.

Ándámunte Ísunte-taai.

¹² Maarán-áái isáaro. Aifaráán-kwáásígó Maníkón-aai taráiyaimba póna sáwí'o on-ámbá paapé uráíye. Sáwí'a uráimba póna púwón-amba paapé uráíye. Seyaafá'nánká sáwí'a ombá pósa púwón-ampa'a wégowe. ¹³ Maníkómó Mósesembo áamáambo ímbo simámakonka'a waási sáwí'a uráamba isaná Maníkó misáwí'ó uráan-aai ímba agaimakáye. ¹⁴ Aifa'á Ándámu mérowasa matinka-matinka úmaesa tunka'á Mósesemo iyámaunka'-waasisomba pukáawe. Ándámu Maníkón-aai taráiyowasa wempákén-kwáásí tuwímbai ímba miyá umbá sáwí'a ésa pósa pukáawe.

Ándámu ánaaembo paapé índawimo índanteni'a éna Káráísitimo tuwímbai-tantaa'o índanteni'a ímba uráifo ¹⁵ sáwí'a uráimbanifo Maníkó úwoisa wésuwa'nai-íye. Ándámu Maníkón-aai taráiyaimba pósa seyaafá'nánká pu'maésamo iyómba érai'-aain-ifo Maníkó seyaafá'nánká úwoi túwa'nai índasafena moóráwigomba Ísu Káráísitimba ai'marówana kuména kawe'á uwátinkáfa'a iyimba minánkó iyáákaraiye. ¹⁶ Ándámu aifaráán-kwáásígó sáwí'o uráinkakemba seyaafá'nánkátá sáwí'a úmaeta iyúnanasa Maníkó ímba miyámó imbá kawetá uwásínkáíye. Aifa-kánáá aifaráán-kwáásígó Maníkón-aai taráiyowana Maníkó

séna sáwí'a ónda po puwínone séna ánaaemba sáwífa'-waasi sáwí'a uwaná séna úwoi túwa'nai e'a kesúranka'a arupíse uwátinkanaumne siyáíye. ¹⁷ Ándámu aifaráán-kwáásígó sáwí'o uráinkakemba seyaafá'nánká puwí-ámpá'á arááiwaéwana minánkó ta'ótokaifo moóráwigo Ísu Káráisiti maarán-óráá-káwé-kísáú maiyáíye. Maníkóntáfésa súwa'nai uwómó sewí úwoi kawe'-úmai túwa'nai ena wenaúranka'a arupíse uwátínkáisana Káráisiti túwa'nai isasá fasi'ámai mésa sáwí-kisaugomba wéiyaakaawe.

¹⁸ Énifo minááiígóni áwáuma maarán-ááin-íye. Aifaráán-kwáásígó sáwí'o urónkakemba Maníkó seyaafá'nánkátáféna séna sáwí'a ésa puwónááwe siyáimba póna moóráwigo Ísu Káráisiti kawe'á urónkakemba sáwí'o uráampinkemba faútinkena aúí'o úmáimo maé'mae'o íyani'a wéuwatinkaiye. ¹⁹ Aifaráán-kwáásígó Maníkón-ai taráíyonkakemba seyaafá'nánká sáwí'a uráambanifo moóráwigo Ísu Káráisiti Maníkó siyáintemba urónkakemba Maníkó wenaúranka'a sáwífa'nanka arupíse wéuwatinkaiye.

²⁰ Sáwí'o umbá Maníkó wení áamáamba Mósesemba simámakomba mindásafena miwítí sáwí-imayaago óraa'a uráíye. Miyá umbánifo Maníkó arumbá uwátínkámaena iyúwana óraa'a uráíye. ²¹ Ááéma sáwí'o urón-imayaago ta'ótokowasa pósa puwí-ámbá arááiwakaawe. Miyá uráambanifo káfé'a Maníkómó arumbó uwásínkáíwaisa ta'ótóráisata wenaúranka'a arupíse úmaisaamo méraundasa kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráisiti aúítaamo úmaisa maé'mae'o onda-íta wéuwasinkaiye.

6

Ísuwe'a kááísamaisaamo méraunda-ai.

¹ Simátíménda ísáaro. Maarán-áái ímba seró. Maníkó úwoi súwa'nai úmae iyínana óraa'a indasafeta sáwí'a úmae iyéta méranae ímba seró. ² Púwón-kwaasimo miwítí sáwí-imayaagomo ímbo aneka'ó ta'ótotuwenamo wéraintemba kentááfímbá sáwí-imayaago ímba ta'ótotuwena wéraisata póta ímba sáwíta úmaeta iyéta ménaumne. ³ Maarán-áái é'a ísaraawe. Nombó maisínkáanta Ísu Káráisiti weséta kááísasinkaisata weséta pukétaaraamba úmaisa méraunanasa kentáásí sáwí-imayaago ímba ta'óto'maena iyísata méraumne. ⁴ Nombó maisínkáanta kesáá Ísu Káráisitiyeta puwúnasasa utarááwataaraa únanasa kentáásí sáwí-imayaago ímba ta'óto'maena

wéiyiye. Maníkó kentáásifowa fí'onka'ma'mai-fasi'aentambo pukáimpinkembo iyáfasinankaraintemba kentáá iyáfasisinkenaaraamba uráísata aúí'a úmais méraumne.

⁵ Ísu Káráísiti pukáimba wemó waásiti sáwí-imayaagomba iyáákaraintemba weséta kááísamai méraundasafenasa sáwí-imayaago kentáá ímba ta'ótokaiye. Miyáumai Ísu Káráísitimo pukáimpinkembo iyáfasinankaraintemba weséta kááísamai méraundasafeta aúí'a úmais méraumne.
⁶⁻⁷ Maarán-áái ísaraawe. Púwówanamo imbá sáwí-imayaago ímba ta'ótotuwena wéraisana kentáásí sáwí-imayaagoni fasi'aémbá tai'áínana kesáámó sáwí'o úmae iyúndawisa ímba ta'óto'mae iyíndasafena Ísu Káráísiti aaraa-táiyá'á pukáísana kentáásí sáwí-imayaago kentáá ímba ta'ótokaiye. ⁸ Ísu Káráísitiye'a pukétaaraanta úmais méraundasá póta mináái érai'-aai isatá weséta méraumne. ⁹ Maarán-ááísá ísaraumne. Ísu Káráísiti pukáimpinkemba iyáfasinkaisana puwí-fásí'áénkó ímba ta'ótoraisana aneka'á ímba wépuwiye. ¹⁰ Aoisaambó ombó tai'áíndasafena mimbórá-kánáá pukáimba póna mindásafena ímba aneka'á puwéna iyáfasinena ména Maníkóntáféna imáyáa éna méraiye. ¹¹ Miyáumai imáyáa é'a sé'a pukétaaraanta úmais méraunayasa sáwí'o úndawisa ímba ta'ótotuwena wéraisata méta Ísu Káráísitiye'a kááísamaisa méraundasá Maníkó aamoí ínkwa-e-i'a úmais méraumne.

¹² Kentí sáwí-imayaasafe'a tirááísafe'a ofáínifo sáwí'o owí kembiwí ímba ta'ótoraino. ¹³ Kentúsane kentiyáánamaisane ímba ewé símai sáwí'a é'a pukékaan-úmai méraawanamo iyáfasintinkaisa'o méraawi Maníkómpá'á kentúwawaa'a amé'a wentáfé'a ewé é'a kentúsane kentiyáánamaisane wení kawe-kísáú aantemba máéro. ¹⁴ Maníkó Mósesembo simámakain-amaanko ímba káráwiyisana Maníkó úwoimo túwa'nai iwái káráwiyisana póna kentí sáwí-imayaago kentúma ímba ta'ótoraino.

Maníkó wení kísau-waasi-i'o uwátínkáín-aai.

¹⁵ Mináái imáyáa é'a simátíménda isáaro. Maníkó Mósesembo simámakain-amaanko kentáará'á ímba káráwiyisana Maníkó úwoimo súwa'nai iwáísá káráwiyisata mindásafeta ímba úwoi sáwí'a úmaeta iyóno. ¹⁶ Wení kísau maénaumnemo sembá wemá káráwiyisasa wení kísau-waasi méraawe-aai ísaraawe. Miyáumai sáwí'o íyanamo éna misáwí-ímáyáágó ta'ótokaina'a misáwí-kísáú maimaé iyé'a méraawini áwáuma Maníkóní némpa'a maé'mae'a ónááfo Maníkón-aaimo isáíyanamo

éna wemá káráwiyaina'a wení kísau maimaé'a iyíyana wenaúranka'a arupíse uwátinkainiye. ¹⁷ Ááémo sáwí'o uráawi ta'ótokowasa ánaaemba érai'-aai simátíma'maesa iyówa'a isé'a kentirumpimbá fasi'ámai ta'ótokaawa'a mindásafe'a Manikómpá'á súwi sune. ¹⁸ Sáwí'o uwái ta'ótokompinkemba Manikó faútinkowa'a arupíse-imayaa uwaná minárúpísé-ímáyáágó ta'ótokaiye. ¹⁹ Ímba fasi'ámai méraantafe'a kesáai isáíyan-aai simátimune. Ááéma sáwí'a ónae sé'a fí'o-fi'on-tantaa'wara'a sáwí'a uwaná ta'ótokaimbanifo káfé'a kawé'á ónae sé'a kawé-ímáyáá aantemba é'a Manikóndé-i'a oro.

²⁰ Ááémo sáwí'o uwái ta'ótokonka'a kawé-ímáyáá ímbo umbá ²¹ sáwí'o uráamba káfé'a tigaemá wéiye. Sáwí'o untáféna ímba kawé-tántáá'á kentópa'a tiyáiyé. Miyá-sáwí'ó úmae iyómpinkemba méraawini áwáuma Manikóní némpa'a maé'mae'a wéowe. ²² Manikó sáwí'o umpínkémbá faútinkena wení kísau-waasi-i'a uwátínkaraimba pó'a Manikóndé-i'a úmai mé'a aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ²³ Sáwí'o owí-ánóndáa puwíyambanifo Manikó kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráisitini kísau-imayaa éna aúítaamo úmaisaamo maé'mae'o onda-íta wéuwasinkaiye.

7

*Manikóní ámútanko aráásímakain-antaamo arááiwaunda-
aai.*

¹ Kesí waásisono. Seyaafá'nánká amáán-aai ísaraafo simátíménda ísáaro. Úwoimo méraanka'a amáán-aaiigo káráwiyaimba póna puwíyamba minááígó ímba káráwiyiniye. ² Amáánkomo siyáintemba aarakwá'ó ombá awaaikómó aúmó aráínka'a awaainínkó wesé'a kááisamaiméraisana awaaikómó púwísanamo ímbá kááisamaimoméreyamba wétai'aiye. ³ Awaaiikómó méraínka'o aaregómó fí'on-kwaasigonka'o wimbá mindá sáwí-inimban-iyé sefó awaaikómó puwínanamo éna amáánkomo sintembá fí'on-kwaasimo maíndamo éna kanaán-iyé.

⁴ Kesí waásisono. Miyáumai kentáfénawe séna

Ísu Káráisiti pukáimba Manikómó Mósesembo simámakain-amaamba imáyáa é'a Ísu Káráisitiye'a kááisamaimoméraantafe'a pukékaambo úmimo méraamba minámáánkó ímba ta'ótokaifo Ísu Káráisitiye'a kááisamaimoméraawe. Manikó Ísu Káráisitimba pukáimpinkemba iyáfasinankaraiwai Ísunde-i'a uré'a pó'a Manikóní kísau wémaewe. ⁵ Ááéma

sáwí-imayaasafeta sirááísafetaamo uráundarata ímba miyán-oro siyáin-amaamba iséta imáyáa éta ifátuweta sáwí-imayaasafeta sirááísafeta éta sáwí'a

éta púwónnda-amba arááíwaeta ⁶ miyásáámó uráunda káfé'a Maníkó sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkenta faúsínkáisanasa Maníkómó Mósesembo simámakain-amaanko ímba ta'ótokaisata ááeraan-amba Mósesemo agaimakáin-amaankoni aambá ímba arááíwaeta

aú-amba Maníkóní ámútanko aráásímakain-anta wéaraiiwaumne.

Maníkóní ámáámbo ímbo wérainkakaa sáwí-imayaagoni áwáuma ímba isáúsino siyáin-aai.

⁷ Minááímó imáyáamo é'a simátíménda isáaro. Maníkómó Mósesembo simámakain-amaantafe'a sáwí-amaamban-iye ímba seró. Minámáán-ááímó ímbo wérainkakaa sáwí-imayaagoni áwáuma ímba isáúsino. Túraniyamba ímba oro. Minámáánkómó ímbo miyámó siyáinkakaa súraniyambo úndasafe'a sáwí'a úne ímba súsono. ⁸ Minámáánkó séna túraniyamba ímba orómó siyáimba kempímbá sáwí-imayaa wérainba pó'a minámáámbá taraisónae sé'a súraniyamba áfááraumai uráumne. Minámáánkómó ímbo wérainkakaa sáwí'o únda ímba imáyáa é'a sáwí'a úne súsono. ⁹ Ámáánko ímba miyán-oro siyáimba ímba isé'a kawé'-úmai méraumne-imayaa é'a mé'a ánaaemba minámáámbá ísaraunda taraisónae sé'a taráiyaunda ¹⁰ mindá púwóndawi úne. Minámáámbó arááíwakaundarakaa kawé'-úmai mérausino. Minámáámbó taráiyaundawi pó'a púwóndawi úne-aai ísaraumne. ¹¹ Minámáánkó séna ímba miyán-oromo siyáimba kempímbá sáwí-imayaago wéna póna karo'á simásínkáisa'a mináái taraisónae sé'a taráiyaunda pó'a púwóndawi úne.

¹² Miyáumai Maníkómó Mósesembo simámakain-amaan-aai ímba miyá oró-áái Maníkón-aai arupíse-aai kawé'-ááin-iye. ¹³ Minkáwé'-ááígó ímba púwónnda-i'a uwásínkaraifo kesí sáwí-imayaago aantemba púwónnda-i'a uwásínkaraife. Sáwí-imayaasafe'a siráái wétaifo minámáámbó taraisónae sé'o taráiyaunda púwóndawi é'a kesí sáwí-imayaagoni áwáuma áfááraumai sáwí'a úwa'a awánaraumne. Minámáánkó séna ímba sáwí'an-oro siyáifo kemó sáwí'o uráunda kesí sáwí-imayaago aantemba óraa-sawí'a úwa'a awánaraumne.

Sáwí'o úndawisaamo ta'ótokain-aai.

¹⁴ Ámáámbo Maníkómpákémbá kunkáifo kemá marapákén-kwáásí únana sáwí'o úndawi ta'ótokaisa'a minímáyáágóní kísau wémaumne. ¹⁵ Kawé'ó úndasafena siráái taisa'á miyá ónae súndanifo ímba miyá wéune. Sáwí'o úndasafena ímba siráái taisa'á ímba miyá ónae súndanifo miyá wéune.

Miyámó únda ímba kawel-ímáyáá wéune. ¹⁶ Ímba sáwí'a ónae súndanifo miyá-sáwí'ó úndasafe'a sé'a Maníkó siyáin-amaamba kawel-ámáámbán-iye sune. ¹⁷ Sáwí'o únda ímba kemá miyá úmpo sáwí-imayaago kempímbá wéraisal'a sáwí'a wéune. ¹⁸ Marapákén-kwáásí únda kanaa'ó kawel'ó únda kempímbá ímba wéraisal'a awánaraumne. Kawel'ó úndasafena siráái taisal'á ímba kanaal'á kawel'á wéune. ¹⁹ Kawel'á ónae sé'a úndanifo ímba miyá é'a ímba sáwí'a ónae sé'a úndanifo úwoi sáwí'a wéune. ²⁰ Ímba sáwí'a ónae súndanifo miyá-sáwí'ó únda ímba kemá miyá úmpo sáwí-imayaago kempímbá wéraisal'a sáwí'a wéune.

²¹ Áwáuma maarán-iye. Kawel'á ónae sé'o úndanifo sáwí-imayaago tafisímaena íyísa'a ²² kesirumpimbá Maníkóni ámáántafe'a aamoí úndanifo ²³ moórá-awauma kempímbá wéraisana sáwí'o ónae súndawi kembá tafisísaná Maníkóni ámáámba kawel-ámáámbá pó'a arááíwaenae súndawi tafisísaná sáwí'o ónaemo súndawi tafisímai ta'ótokaiye. ²⁴ Sésé'á únana sirunkó sáwí'a isal'á méraundasafe'a sé'a sáwí'a é'a púwóraantambo úndafinkemba nááwa siyáiniyo súnana ²⁵ Fasi'aénkó Ísu Káráísiti síyáísa'a Maníkóntáfé'a súwi sune.

Miyáumai kesirumpin-ímáyáá é'a sé'a Maníkóni ámáámba arááíwaenae súndanifo kesúgoma sáwí-imayaafinkemba sáwí'a wéiye.

8

Maníkóni ámútankomba arááímo tainí'o on-áái.

¹ Miyáumai Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraawi miwítí sáwí-meyamba maitíyukaintafena Maníkó ímba aaifimbá maitinkéna sáwí-meyamba ímba timíniye. ² Ááema sáwítaamo uráundawi ta'ótokowata púwóndasafeta ówánanasa Ísu Káráísiti faúsinkaraisata weséta aúil'a úmais méraunanasa Maníkóni ámútanko káráwiyisana Maníkó aaifimbá ímba maisinkénasa ímba sáwí-meyanta simíniye. ³ Maníkó wení ámáámba siyáimbanifo sáwí'a ónae séta minámáámbá ímba kanaatá arááíwakaunda póna minámáánkó sáwíta úmais méraundafinkemba ímba síkaisata méraunanasa ánaaemba Maníkó wenááninkontafena séna sáwí'a ombá po miwísáfewe sé kumpuwínone séna ai'marówana kesáámó sáwí'o úndawisaamo úndanten-auwarawi maimaéna kentáásí sáwí-imayaamo maisiyuwáíndasafenasa kumpukáiyé. ⁴ Maníkó miyá uráimba póta sáwí-imayaasafetaamo sirááísafetaamo úndasa ímbo miyá étaamo Maníkóni ámútankomo siyáintembo étaamo éta Maníkóni ámáánko

siyáintemba miyásá úmáisá arupísesa ónaumne. ⁵ Sáwí-imayaasafesamo tirááisafesamo owí miwítí sáwí-imayaago ta'ótokaifo Maníkóní ámútankombo arááimo táinda-i'o owí wení kawel'imáyáágó wégarawiyiye. ⁶ Miwítí sáwí-imayaasafesamo tirááimo tain'imáyáá aantembo owí méraawini áwáuma Maníkóní némpa'a maé'mae'a ónááfo Maníkóní ámútankombo arááimo tain'imáyáá aantembo owí aáno úmai aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ⁷ Sáwí-imayaasafesa tirááisafesa on'imáyáá aantembo owí Maníkóní amáámba ímba kanaa'á taawiyafésa Maníkóní namuro-wáásiyáámbán-owe. ⁸ Sáwí-imayaasafesamo tirááimo táinda-i'o iyawi Maníkó ímba aamoí wéuwatinkaiye.

⁹ Maníkóní ámútankomo kentirumpimbó méraimbo é'a sáwí-imayaasafe'o tirááimo táinda-i'a ímba é'a Maníkóní ámútankomo siyáintemba é'a méraawe. Ísu Káráisitini ámútanko tirumpimbó ímbo méraiwai ímba wení waásin-owe. ¹⁰ Ísu Káráisitini ámútanko kentirumpimbó méraimbo éna Maníkó wenaúranka'a arupíse uwátinkaraimba pó'a kentí ámútanko maé'mae'a índawi é'a sáwí'o uráantafe'a kentúgoma puwíndawin-owe. ¹¹ Maníkó Ísumba pukáimpinkemba iyáfasinankowana wení ámútankomo kentirumpimbó méraimbo éna kenkwará'ó éna puwíyampinkemba iyáfasintinkainiye. Wení ámútanko kentirumpimbá méraintafena Maníkó miyá íniye.

¹² Kesí waásisono. Mináái imáyáa iyata ímba kentáási imáyáafinkeni'a éta Maníkóní ámútankombo arááimo táinda-ita úmáisá méraano. ¹³ Sáwí-imayaasafe'o tirááisafe'o ombó éna Maníkó séna méraawini áwáuma Maníkóní némpa'a méraaro siyáifo Maníkóní ámútankomo túwa'nai ina'o sáwí-imayaamo tuwé'o é'a aúí'a úmai ménaawe.

¹⁴ Maníkóní ámútankomo sintembó owí Maníkón-áanintomban-owe. ¹⁵ Maníkó wení ámútankomba ai'marówana kentirumpimbá méraiwai ímba inkáitinkaisana inkaisí-imáyáágó ímba ta'ótokaisa'a méraafo Maníkó wenaánintoni'a uwátinkáisa'a Maníkómbá áante'a sé'a kesifóo sé'a méraawe. ¹⁶ Kesáá séta Maníkón-áanintonta únesaamo súnda Maníkóní Ufaen-ámútankó kentáásirumpimba ména séna mindá érai'-aain-iye wésiye. ¹⁷ Maníkón-aráá'a úndasa póta Maníkómó kentáásáfénawe sénamo to'mayaa úmakaimba maimaéta Ísu Káráisitimo maíndanten-úmáisá maénaumne. Umbai-tántáákómó wembó uráintemba kentááfimbá umbai-tántáá'á weraimba póta ánaaemba weséta sámó kain-áémpátá ménaumne.

Maníkó wení fi'onka'ma'mai-sasaamo aráásiminda-aii.

18 Maarán-áái imáyáa é'a sé'a érai'a Maníkó wení fi'onka'ma'mai-sama aráásiminata mindásafeta imáyáa éta kentááfimbó wérain-umbai-tantaatafeta ímba óraa'imayaasa wéune. 19 Maníkón-áánintone ayáámüntonesa únasasa Maníkómó úmakain-tantaako waí-waankowe taagówé seyaafá-karáán-tántáákówé kentáámó suwánáiyantafesa mósá titaawiyésa simu'marésasa méraawe. 20 Naaófá'á Maníkó uwámakain-tantaatafena séna kawáá'a uwáwíniye wení imáyáafinkemba séna ímba miwítí imáyáafinkemba siyáimba maarán-imáyáá éna séna 21 ánaemba kawáá'índa-tantaa'a aambá fáitinkanana uwámakaunda-tantaa'a aneká'á ímba kawáá'a íniye. Kesí iyámpóimo faútínkáanasamo kawé'ó úmaimo méraiyantemba mintántáákó miyáumai kawé'-úmai wéiniye Maníkó minímáyáá uráiyé. 22 Maarán-ááísá ísaraumne. Aaremó iyámpóimo matinkánaesamo sésé'ó ontembá Maníkómó seyaafá-tántáá'ó úmakain-tantaako sésé'á éna Maníkómó úmakain-tantaa'a paapé ínana awánánae séna amu'maréna méraiye. 23 Ímba Maníkómó úmakain-tantaako aantembanifo kesááwará'á miyásá éta Maníkómó to'mayaa úmakain-tantaa'o simíndasafeta imáyáa ondasáfénasa Maníkó wení ámútankomba ai'marówana kesirumpintá kumbéraisata sésétá éta amu'maréta méraunanasa Maníkó wenayáámüntone wenáánintone síkenasa aú-suwawaa'a uwásinkaindasafeta amu'maréta méraumne. 24 Maníkó kawé'-ámpá'ó mésinkonkata séta érai'a Maníkóní iyámpóíya éta weséta méraumne séta amu'maréta méraumne. Awánaşuwaunda-tantaatafeta ínta amu'maréta ímbo awánáúnda-tantaatafeta amu'maréta ménaumpo 25 ímbo awánáúnda-tantaatafeta amu'maréta méta séta érai'a paapé íniye séta ímba suwesarái ínata fasi'ámai amu'maréta ménaumne.

26 Ímba fasi'ámai-waasi méta kawé'-ámpátá kúnanasa umbai-tántáákó ta'ótóráisana póna Maníkóní ámútanko súwa'nai isatá nóraumaisaawa Maníkómbá áisai onanasááwá súwa'nai íniyo séta sirumpintá sésé'-aantemba éta ímba kanaa'á aai súnanasa Maníkóní ámútanko kentáásáféna imáyáa éna Maníkómpá'á áisai isaná 27 Maníkóní ámútanko Maníkómbó arááímo tain-áái séna wení waási-imayaa éna miyán-áái simbá póna Maníkó kentáásí imáyáa awánaiwai póna wení ámútankomo sin-áái wéisiaye.

28 Maarán-áái isáúmne. Wení waási-i'a ondasáfénasa wempari'a úmakaisata wen-imáyáá éta méraunanasa sáwí-tantaa'e kawé-tántáá'é kempátáámó timbá Maníkó mintántáá'á kawé'á wéuwasinkaiye. 29 Naaófá'á

Maníkó wendé-í'a úmai wemparí'a úmakowaisafena séna kesááninkaamba ónááwe siyáimba póna wenááninko Ísu kentáásuwaa-o-i'a isatá wenáúnafaraawinta úne. ³⁰ Naaófá'á wemparí'a úmakowisafenasa sáántenasa wenaúranka'a arupíse uwásinkenasa wenááninkaani'a wéuwasinkaiye.

Maníkó arumbá siménasa Ísumba ai'marówanamo kumpukáin-ai.

³¹ Maníkó miyáumai súwa'nai uráifo imáyáa é'a simátíménda ísáaro. Sáwí'a uwátinkanæ sésamo miyámó iyamba ímba kanaa'á kentáá iyáákanaawe. ³² Maníkó wenááninkomba ímba ta'ótorena kentáási sáwí-imayaa maisiyuwáinkwæ sénsa ai'marówana kumpukáiyé. Miyá uráifo súwa'nai índa-tantaa'a úwoisa simíníye. ³³ Maníkó kentáá wemparí'a úmakaiwaisa wenaúranka'a arupísesa uwásínkarainta pósa tuwímbai-waasi ímba kanaa'á aafintá maisínkánaáwe. ³⁴ Tuwímbai-waasi kentáásáfésa puwíwæ sésa ímba aafimbá maisínkánaáwe. Ísu Káráísiti kentáásáfénasaawe séna puwéna iyáfasinena Maníkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á ména kentáá súwa'nai ena Maníkómpá'á inai wésiye. ³⁵ Miyá intáfésa tuwímbai-waasi ímba kanaa'á Káráísitiyetaamo méraundafakenta siyááwanasa Káráísiti kentáásáfénasa ímba awinkéna kentáá-ímáyáá ímba wétuwaiye. Umbai-tántáá'ó kempátáámó tındawe aoisaambó wisínkétaawe sáwí'o uwásínkéntaawe sááimo táíndasaawe unáánkwátó-i-yaintaamo ondasááwé tuwímbaimo sínkamiyantaawe púwóndasaawe miyán-tántáá'ó kempátáámó tında Káráísitiyetaamo méraundafakenta ímba kanaatá siyááwanasa Káráísiti kentáásáfénasa ímba awinkéna kentáá-ímáyáá ímba wétuwaiye. ³⁶ Naaófá'á Maníkón-ai aúfáífimba agaimaréna séna

ení waasi-ita úndarakemba tuwímbai-waasi kentáásáfésa sésa tínkamónasa puwíwæ-imayaa úmaesa wéiyowe.

Sipisípimo tufúwówanamo púwíntemba kentáásáfésa tínkamónasa

puwíwæ símae iyówe

agaimaréna siyáiyé. ³⁷ Miyá-sáwí'ó uwásínkáanta ímba imáyáa únanasa Ísu Káráísiti arumbá símimba póna fasi'ásínkáísata miwísá wéiyaakaumne. ³⁸⁻³⁹ Maarán-áái érai'-ai isalá ísaraumne. Maníkó arumbá siménasa Fasi'aénkó Ísu Káráísitimba ai'marówana kentáásáfénawe séna kumpukáimba pósa Maníkómpá'ó méraundafakenta ímba kanaatá siyánááwe. Púwóndasaawe úwoimo méraundasaawe Maníkómpá'ó méraundafakenta ímba

kanaatá siyánááwe. Wíyómpaken-kisau-waasiye sáwí-amutane ífé'lo wérain-tantaa'e ánaaembo paápé índa-tantaa'e wíyómpakewiye waántá-waasiti marupákéwiyé Maníkómó úmakain-tantaa'e miyán-tántáátónkó ímba kanaatá Maníkómpá'ó méraundafakenta síyááwanasa Maníkó kentáásáfénasa ímba awinkéna kentáá-ímáyáá ímba wétuwaiye.

9

Póro Ísareri-waasi arumbó uwátinkarain-ai.

¹ Kemá Póro Ísu Káráisitini waási é'a érai'-aai aantemba súnana Maníkóní Ufaen-ámútánkó kesirumpimbá ména káráwiyisa'a maarán-áái érai'-aai wésimatimune. ² Kesí waási Ísareri-waasifinkembo kemá tiyáunda isa'á imáyáa únana sirumbá isaná sirunkó umbaí támae íyíye. ³ Miwí Ísu Káráisitini-aaisafesa ímba érai'e sembá pósa érai'emo sésamo ken-ánóndáámó iyámaiyanamo Maníkómó siyuwáinanamo Ísu Káráisitimo ánaaembo uwásiyuwainda mindá kanaániye súne. ⁴ Miwí kesí waási Ísarerin-andafakewi Maníkó wenáánintoni'a úmai wemparí'a úmakena wení sáma aráátimena aaimá símai kááísatinkena wení amáámba šimátimena símai fasi'ámakain-aii šimátimena Maníkón-ímáyáámó mósá máraán-amba aráátimuwasa ⁵ ááeraan-oraal-waasi miwí tíwá'náma uwaná Ísu Káráisiti iyámpói ú'mai minándáfá'á kumbéna seyaafá'-wáásiyá'á káráwiyisata wenáwíta mósá ma'maéta iyúnda mindá érai'-aain-iyé.

⁶ Maníkó Ísarerin-andafaken-kwaasifinkemba ímba seyaafá'á wemparí'a úmakaifo tuwímbai wemparí'a úmakaimba Maníkó fasi'ámakain-aii taráiyaiye ímba sénáísaiye. ⁷ Émbaramun-aísaafitantambo uráawi ímba seyaafá'án-oyo tuwímbai Maníkóní iyámpói owaná naaófá'á Maníkó Émbaramun-afena séna enááninkon-awí'a Áísáaki wenaísaafitantambo iyawí aantentafena séna enaísaafitantamba wéowe sénááwe Maníkó siyáiyé. ⁸ Minááígóní áwáuma maarán-iyé. Émbaramun-aísaafitantambo uráawifinkemba ímba seyaafá'án-oyo Maníkó kesí waásin-owemo óraaka'lo siyáiwai aantemba Maníkóní waásin-owe. ⁹ Naaófá'á Maníkó Émbaramun-afena símai fasi'ámakain-aii séna sún-akanaa tina'a méraanana Séraa waaíyámpói ma'ankáíniye siyómba ¹⁰ mináái kentáa síwá'náma Áísáakintafena siyáiyé. Wemá óraa'a éna aaré maiyówana awaainínkón-áwí'a Répéka amáántágae'-iyampoi ¹¹ ímba matínkaroyasarai miníyámpói'yái ímba

kísau maiyóyanka'a ¹² Maníkó minínínkóntáféna séna ení iyámpóiyaimo ésarai aifarááwí ánaenkewini kísau mániye siyáye. Maníkó wení imáyáafinkemba wení waási-i'a úmai wemparí'a úmarena táántaraifo miwítí kísau ímba awánarena táántaraiye. Miyáumai naaófá'á séna ení iyámpóiyaimo ésarai aifarááwí ánaenkewini kísau mániye siyáye. ¹³ Maníkón-aai aúfáífimba miniyámpóiyáisáféna agaimaréna séna

Yékopumba kemparí'a úmare'a Ísomba sínaaeni'a úmaraune Maníkó siyáye agaimaréna siyáye.

¹⁴ Tuwímbai mindásafesa imáyáa ésa karo'á sésa Maníkó ímba arupíse iyémó sembá mindá karo'-ááín-iye. ¹⁵ Naaófá'á Maníkó Mósesentafena séna sirumbó uwátinkanae súndawisafe'a sirumbá uwátinkaumne. Kawe'ó uwátinkanae súndawisafe'a miyá wéune

siyáye. ¹⁶ Miyáumai ímba waási tirááimo taintáfénawe waási kawe-kísáúmó maíyantafenawenifo Maníkó wení imáyáafinkemba séna sirumbá uwátinkanae siyáintafena wení waási-i'a úmakaiye. ¹⁷ Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

Mósesé méronka'a Ísípi-marafa'o káráwiyowi wentáféna Maníkó séna seyaafá'-máráfákén-kwáásí kesí fasi'aéntámbo enane'ó úndama awánésa kesúwí'a isáíwae sé'a embá káráwiyi-kisaura'a iyáfasinankaraumne Maníkó siyáye

agaimaréna siyáye. ¹⁸ Miyáumai Maníkó wení imáyáafinkemba wembó arááimo tainí'o énamo sirumbá uwátinkanaemo simbá arumbá uwátinkena wembó arááimo tainí'o énamo tirumbó máráántembo ímbá tirumbá máráántemba wéuwatinkaiye.

Maníkó aaisambá tiyéna arumbá uwátinkenamo in-áái.

¹⁹ Mindásafe'a imáyáa é'a maarán-áái ímba seró. Sáwítaamo úndasa nóra sénawa Maníkó aafintá maisínkáíyo. Maníkó imáyáa éna séna sáwí'a ónááwemo siyáimba mindása sáwíta wéune. Miyáumai aafimbó maisínkáínta mindá sáwí'an-iye mináái ímba seró. ²⁰ Kembiwí úwoi-waasi méraafo Maníkómó siyáin-aai anondáá ímba seró. Maarán-áái imáyáan-oro. Sawe-ánáfeumbo ombá agarí'-márámá maiyésa sawe-ánáfeumba úmárááwana misáwé-ánáfeunko ímba maarán-áái wésiye. Nóra séra kembá miyá uwásinkao ímba wésiye. ²¹ Sawe-ánáfeumbo ombá mimbórá-ágarí'-márámá maiyésa

kae'-ánáfeumba úmaresa moóráfimba úwoi-kisau maésa moóráfimba kawe-kísáúmó maémba mindá miwínén-iyé.

22 Maníkó miyaráámbá wéiye. Maníkóní fasi'aéné aaisambó siné awánáiyantafena sáwí'lo uráan-kwaasimo tínkaminda miwítí méyámbá póna ááéma ímbo tínkamimba timu'maréna ména ánaaemba tínkaminiye. 23 Kentáá wemparí'a úmarenasa arumbá uwásínkáinta póta weséta sámó kaipatá méta wení fí'oran-kawe-kisau awánaandasafenasa Maníkó sáwí'lo uráan-kwaasi ímba ááéma tínkamimba timu'maréna méraiye. 24 Ímba Yúndaa-waasifinken-aantenta sáántaraifo fí'onkaa-waasiwara'a táántaraiye. 25 Miyáumai naaófá'ó Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Ósíya agaimaréna séna

Maníkó séna ímba kesí waási-i'a uráan-kwaasisafe'a kesí waásin-owe sé'a ímbo sirumbó tímakaundasafe'a sirumbá timúne sénaumne. 26 Ímba kesí waásin-owe siyáundafa'lo méraawisafe'a ánaaemba kesáánintomban-owe sénaumne Maníkó fasi'aénkwáráwí síníye

Ósíya agaimaréna siyáiyé. 27 Naaófá'ó Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísíya agaimaréna séna

Ísarerin-andafaken-kwaasi sáwífa'a ésa nonáámááíyaamba úmai sáwífa'-waasi ménaafo Maníkó ímba seyaafá'á tiyáínifo tuwímbai sáwí'lo úmaimo méraampinkemba tiyáíníye. 28 Fasi'aénkó seyaafá'nánká minúwóiyáán-úmai aafimbá maitinkéna sáwí-meyamba timíníye

agaimaréna siyáiyé. 29 Moóráfa'a Áísíya agaimaréna séna Fasi'aénkó seyaafá-fásí'áémbó tokáiwaimo sénamo tuwímbai ímba tínkamonda tiyúwáanasa mésa iyámpói matinkánááwe siyáinkakaa Sónómu-naopaken-kwaasiye Kómóraa-naopaken-kwaasiyemo putásaraantemba kesááwárá'á miyásá úsino agaimaréna siyáiyé.

Ísareri-waasi Ísun-aaisafesa ímba timankúnkúmbó uráan-aii.

30 Minááígóní áwáuma maarán-iyé. Fí'onkaa-waasi Maníkón-aúranka'a arupíse úmaimo méraan-ambo ímbo saafá uráawi Ísu Káraísitin-aii isésa timankúnkúmba ombá póna Maníkó wenaúranka'a arupíse uwátínkaraiye. 31 Miwí miyá uráafo Yúndaa-waasi Maníkó wemparí'lo úmakaiwai sésa Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba arááíwáénanasa wenaúranka'a arupísesa uwásinkainiye siyáafo Maníkó Mósesembo simámakain-amaankoni áwáuma ímba isésa wenaúranka'a ímba arupíse úmai méraawe.

32-33 Maníkóní áamáamba arááíwáénanasa wenaúranka'a arupísesa uwásinkainiye siyááfo wenááisafesa ímba timankúnkúmba uráantafena ímba arupíse uwátínkaraiye Maníkón-ai aúfáífimba Ísuntafena símai agaimaréna séna

Maníkó séna ísáaro. Sáiyóni-naopa'a moórá-ontamba maráúnda pósa minóntánká'á tisamaima turarésa tanaambá fánááwe. Óntantafenamo siyáintembo índawimpa'o timankúnkúmba iyawi ímba tigaesáfésa ónááwe siyáiyé

mináái agaimaréna siyáiyé. Óntanemo siyáimba Ísuntafena siyáiyé. Óntanka'o tanaambó faantembá Ísu Káráisitín-aimo taraisésa miyáumai tanaankáámbá fánááwe.

10

¹ Maanááímó simátíménda ísáaro. Kesí waási Yúndaa-waasi sáwí'o úmáimo méraampinkemba Maníkó faútinkaindasafena áfááraumai sirááíma wétaisa'a Maníkómpá'á inái símae'a iyúne. ² Yúndaa-waasi Maníkóní kísau maénae sésa fasi'aambánifo Maníkón-aaigoni áwáuma ímba ísaraamba tuwánaraumne. ³ Maníkómó wenaúranka'o arupísemo uwátínkáín-amba ímba awánésa karo'-ántáfésa érai'-amban-iyé sésa pósa Maníkóní érai'-amba ímba wéaraaiwaewe. ⁴ Áamáamba arááíwaundasafena Maníkó wenaúranka'a arupíse uwásinkainiye sésa Yúndaa-waasi arááíwáén-amba Ísu Káráisiti séna minámbá tai'áifo kesááisafesa timankúnkúmba owísáféna Maníkó wenaúranka'a arupíse uwátínkáímbanifo Yúndaa-waasi minámbá ímba wéaraaiwaewe.

⁵ Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba arááíwáénanasa Maníkó arupísesa uwásinkainiye sen-ááísáféna naaófá'á Mósesé agaimaréna séna minamáámbó seyaafá'ó arááíwaiyawi kawé'-úmai ménaawe

siyáiyé. ⁶ Maníkón-aaísafesa timankúnkúmba owímó arupíse uwátínkáín-aaísafena agaimaréna séna maarán-áái ímba seró. Nááwa wíyómpa'a iyénawa Káráisitimba áí'maenawa kumíníyo. ⁷ Nááwa pukáan-kwasimo méraapa'a kuréwa Káráisitimba áí'maenawa tíníyo. Miyán-áái

ímba seró. ⁸ Maníkón-ai kentirumpimbá ewaa'á wéraisala wésewe

agaimaréna siyáiyé. Ísu Káráisitín-aaísaféna timankúnkúmba oró-áái simátimunda ⁹ mináái maarán-iyé. Ísu kentáási Fasi'aénkón-iyé afora'ó simátiména

kentirumpinkémbó sé'o Ísu pukáimpinkemba Maníkó íyáfasinankaraiyemo síyanamo éna sáwí'o úmaimo méraampinkemba Maníkó faútinkainiye. ¹⁰ Maníkón-aaisafeta kesirumpintá simankúnkúnta úndasa wenaúranka'a arupísesa uwásínkáísata afora'ó minááímó simátimundasa sáwí'o úmaisaaamo méraundafinkenta wéfausinkaiye. ¹¹ Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna siyáintembo índawimpa'o timankúnkúmba iyawi ímba tigaesáfésa ónááwe siyáiyé.

¹² Mináái seyaafá'-wáásí Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye Maníkón-aúranka'a mimbórái'a ontáféna siyáiyé. Maníkó seyaafá'nánká'ó káráwiyaiwai éna súwa'nai ínkwae sésamo simámén-kwaasi óraa-kawe'a wéuwatinkaiye.

¹³ Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

Fasi'aénkóntáfésa sésa sáwí'o úmaimo méraundafinkemba siyáínonemo sewí seyaafá'nánká miyá íniye

agaimaréna siyáiyé.

¹⁴ Maníkó ímba méraiye-aaimo sewímó ombá súwa'nai uwo ímba kanaa'á wésewe. Maníkón-aaimo ímbo isááwimo ombá minááísáfésa timankúnkúmba ímba kanaa'á wéowe. Maníkón-aaimo ímbo kosimátiméwasamo ombá mináái ímba kanaa'á isááwe. ¹⁵ Ímbo tí'marááwasamo ombá ímba kanaa'á kowásimatimewe. Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna ásé-aaimo kosimátiméwi aamoí wéuwatinkaawe

agaimaréna siyáiyé.

¹⁶ Minásé-áái isésamanifo tuwímbai taráiyaawe. Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai simátimakowin-awi'a Áísáya agaimaréna séna

Fasi'aénkóo kawe'-áái kosimátimunayasa minááísáfésa ímba timankúnkúmba owe

agaimaréna siyáiyé.

¹⁷ Ísu Káráísitin-aaimo simátiméwasamo isésamo ombá kanaa'á timankúnkúmba wéowe.

¹⁸ Yúndaa-waasi Ísu Káráísitin-aai érai'a é'a ísaraawe súne. Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

seyaafá'-máráfá'á wénesa simátímúwana minááígó wété uráiyé

agaimaréna siyáiyé.

¹⁹ Yúndaa-waasi mindá Ísareri-waasi minááígóní áwáuma é'a ísaraamba mindá érai'-aainiye. Naaófá'á Mósesé Maníkómó siyáin-aai agaimaréna séna Yúndaa-waasi fí'onkaa-waasisafe'a sé'a úwoi-waasin-owe siyáamba miwísáfé'a kesí waásin-owe sendasáfé'a aaisambá tiyé'a tirunkó sáwí'a uwátinkainiye

Maníkó siyáiyé Mósese agaimaréna siyówana ²⁰ ánaaemba Áísáya ímba áá'a úwana agaimaréna séna Maníkó séna nóra simaisaawa Maníkómpá'á ténaumno-aai ímba sewífá'á paapé uráumne. Maníkómbá aráásíméro-aai ímba sewífá'á paapé uráumne séna ²¹ Ísareri-waasisafena séna túwa'nai ónaumne sé'a kempá'á teró símae'a iyúnasa kesáái taraisésa kembá tínaaeni'a wéowe Maníkó siyáiyé Áísáya agaimaréna siyáiyé.

11

Maníkó Ísareri-waasi arumbó uwátínkáin-aai.

¹ Simátíménda ísáaro. Érai'a Maníkó wení waási Yúndaa-waasi ímba ánaaemba tímakaiye. Kemá

Yúndaa-waasifinkemba é'a Ísareri-waasi é'a Émbaramun-áisaafitantambo úndawi é'a Pénisaminin-andafakewi úne.

² Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi wemparí'a úmarena ánaaemba ímba ti'mátukaiye. Íráiyaan-aai agaimakáimba ísaraawe. Naaófá'á Íráiyaa Ísareri-waasisafena í'ai séna Maníkóntáféna séna

³ Fasi'aénkóo enáái simátímakaawifinkemba sáwífa'nanka tínkamuwasa púwúwasa óntan-taarema tawísíuwesa entáfésamo imáyáamo ésamo póimo tufú'maimo agaimaráán-taarema tawísísukaawe. Enááimo simátímakaawifinkemba keyáá méraunda pósa kenkwará'á sínkamonaawe

Íráiyaa súwana ⁴ Maníkó simáména séna ímbanifo kesí waási méraiyantafena sáwífa'nanka 7,000 waasi ta'ótokaunasa

karo'-máníkón-áwí'o Péárimba wenáwí'a ímba mósá makáawe Maníkó simámakaiye. ⁵ Miyámó

uráintemba kifé'wara'a Maníkó arumbá uwátínkáíwaisafena Yúndaa-waasifinkemba tuwímbai wemparí'a úmakaisasa méraawe. ⁶ Miwítí kísausafena ímba wemparí'a úmakaifo arumbá uwátinkenafena wemparí'a úmakaiye. Miwímó kawé-kísáúmó

mai'yáawin-anonnda ímba wemparí'a úmakaifo wemá arumbá uwátinkenafena wemparí'a úmakaiye.

⁷ Miyáumai Ísareri-waasi Yúndaa-waasi Maníkómó wenaúranka'o arupísemo uwátínkáin-amba saafá uwááesa owasá seyaafá'nánká ímba awánaraafo Maníkómó wemparí'o úmakaiwai tuwímbai awánaraawe. Maníkó táántaraimba táá-kautan-kwaasiyaamba ésa ímba ísááwasa tuwímbai ísaraawe. ⁸ Naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

Maníkó séna tuwesaraí uwátinkaumne súwana tuwesaraí úwasa ímba kanaa'á aai ísaraamba miyámó uráantemba ífé'wara'a miyá wéowe

agaimaréna siyáisana ⁹Téfíti agaimaréna séna tóntáfésa aantemba óraa'-imayaa ésa sésa kawel-úmais méraumne síyambanifo minímáyáágó karo'á simátinkainasa sáwí'a úmai mésa sáwí-meyamba maénááwe. ¹⁰Miwí túramba kafíkurainasaraamba ímba awánánááwe. Miwítí umbai-tántáákó waé'wae'a éna ímba tai'áíníye

Téfíti siyáíye. ¹¹Mináái imáyáa é'a simátíménda ísáaro. Yúndaawáasi karo'-ámbá arááiwaémbanifo ánaaemba ímba miyá ónááwe. Yúndaawáasi Maníkón-aai taráiyaanka'a fí'onkaa-waasi Maníkómó sáwí'o úmáimo méraampinkemba kawel-ámpá'ó métínkáín-aai isésa érai'e sembá Yúndaawáasi isésa tirunkó sáwí'a ínasa kewárátá miyáumai arááiwaenae sénááwe. ¹²Yúndaawáasi sáwí'a ésa sáwí-amba arááiwaémba mindásafesa fí'onkaa-waasi kawel-ámbá arááiwaesa kawel-úmai méraawe. Miyáumai ánaaemba Yúndaawáasi Ísu Káráísitin-aaisafesa érai'e sésa kawel-ámbó arááiwaiyamba sáwífa'nanka tuwánésa áfááraumai kawel-úmai ménaawe.

Fí'onkaa-waasi kawel-ámpá'ó métínkáín-aai.

¹³Ímba Yúndaawáasin-oho fí'onkaa-waasisafe'a imáyáa é'o simátíménda ísáaro. Maníkó kentáféna séna fí'onkaa-waasi kesáái kosimátíma'mae núwo séna sí'mákaimba minkísáú óraa-kisaun-íye süne. ¹⁴Fí'onkaa-waasi simátímunda imáyáa é'a kesí waási Yúndaawáasi isáiyana tirunkó sáwí'a ínasa kewárátá miyáumai arááiwaenae sénááwe-imayaa úne. Yúndaawáasi miyá íyana Maníkó kawel-ámpá'á métínkaindasafe'a fí'onkaa-waasi simátíma'mae'a iyúne. ¹⁵Maníkó Yúndaawáasi ánaaemba uwátimakainka'a fí'onkaa-waasi sáwífa'nanka wení waási-i'a uwátinkaraisasa miyáumai ánaaemba Yúndaawáasi Maníkómpá'á tíyana Ísu Káráísitini waási-i'a uwátinkainda pukésa iyáfasinesaraamba ónááwe.

¹⁶Yúndaawáasisafe'a imáyáa é'o simátíménda ísáaro. Tuwímbaimo tómbó ayááímó tafámbaimo Maníkómbó ámémba mintómbá mútú'a Maníkóndén-íye. Tuwímbaimo sésa mintái-ánú'á Maníkóndén-íye sembá mintáímá seyaafá'á wendén-íye. ¹⁷Moórá-taigon-awi'a órífima kisaufa'a wérain-taima mintáiyáámbá Yúndaawáasin-owe. Maníkó minórífí-táigó ayáánamai anai'uwásuwena amo'náfakemba afáá'órífé-táigó ayáánamai anai'úmai máafusu'maraisana áfóiyaken-anomba tafiséna óraa'a

uráiyē. Afáá'-órífí-táígó ayáánamaiyaamba kemá fí'onkaa-waasin-owe. ¹⁸ Mindásafe'a kentúwí'a ímba maimaé iyé'a anai'uwásukain-ayaanamaisafe'a sáwísamba owatá kesáá óraa'a úne ímba seró. Mintáígó fasi'aémbá wétimifo kembiwí mintáígómbá ímba fasi'aémbá wéamefo kentúwí'a ímba maimaé iyóro.

¹⁹ Kentúwí'a ímba mósá maré'a sé'a Maníkó kentáá máafusu'maraindasafena ayáánamai anai'uwásukaiye ímba seró. ²⁰ Maarán-áái érai'-aain-iyē. Yúndaa-waasi Ísu Káráisitín-aaisafesa ímba timankúnkúmba untáféna anai'uwásukaisa'a kembiwí timankúnkúmba uráantafena miwí-tinóndáá méraawe. Mindásafe'a ímba kentúwí'a mósá máréwana táá'a ina'a káráwiyoro. ²¹ Yúndaa-waasi ayáánamai-úrambilan-ófo Ísu Káráisitín-aaisafesa ímba timankúnkúmba ontáféna anai'uwásúwáísasa méraamba pó'a kembiwímó miyámó íyanamo éna Maníkó miyá íniye. ²² Maníkó tuwímbai arumbá uwátinkena tuwímbai sáwímeyambo timínda imáyáan-oro. Sáwí'o uráawi sáwímeyamba tiména kembá kawé'á uwátínkáiyē. Kawé'ó uwátínkáipa'o ímbo maé'mae'o íyanamo éna ayáánamaimo anai'uwásukaintemba kembiwí miyá íniye. ²³ Yúndaa-waasimo sáwí-ambo tuwésamo Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkúmba íyanamo éna Maníkó fasi'aémbó tokáiwai tiyéna ááémo maé'ópá'a mótkainiye. ²⁴ Fí'onkaa-waasi afáá'-órífí-táígó ayáánamaiyaamba owaná Maníkó anai'uwásuwena kawé'-órífí-táífímbá máafusu'makaimba mindá umbái taráiyē. Yúndaa-waasi kawé'-órífí-táiyáámbá owaná Maníkó minkáwé-táígó ayáánamai anai'uwásukaifo aneká'á maimái Yúndaa-waasi máafusu'marainda mindá ímba umbái táinda kanaa'á íniye.

Maníkó seyaafá'nánká arumbó uwátínkáin-ai.

²⁵ Kesí waásisono. Kesáá óraa'-waasisa úne súnafo sé'a afora'ó simátiménda isáaro. Ísareri-waasi Ísu Káráisitín-aaisafesa ímba timankúnkúmba ombánifo ímba miyá úmae iyésa ánaaembo fí'onkaa-waasimo Maníkómó wemparí'o úmakaiwaimo Maníkómpá'ó tíyanka'a Ísareri-waasi Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkúmba ónááwe. ²⁶ Miyáumai Maníkó Ísareri-waasi sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiye. Mindásafena naaófá'á Maníkón-ai aúfáífimba agaimaréna séna sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'ó métínkáíwai Sáiyóni-naopa'a paápé éna Yékopun-aísaafitántamba uráawiti sáwí-imayaa maitiyuwáiniye. ²⁷ Sáwí-imayaa maitiyúwáandara'a símaimo kááísamakaunda-ai paápé íniye Maníkó siyáiyē

agaimaréna Ísareri-waasi Yékopun-aísaafitantambo uráawisafenawe miwítí óraa'-naopa'-awi'a Sáiyóni-naopatafenawe agaimaréna siyáiyé. ²⁸ Yúndaa-waasifinkemba sáwífa'nanka Ísu Káráisitin-aai taráiyaamba pósa Maníkóní namuro-wáásíyáámbá ompínkémbá fí'onkaa-waasi wenáái isé'a érai'e siyáawe. Yúndaa-waasi tíwá'náma Maníkó símai kááísamakaintafena miwí tísaafitantambo uráawi wení waási-i'a úmakaiye. ²⁹ Maníkó wení waási-i'a úmakena kawé'á uwátínkaraimba ímba ifátuwena fí'on-ímayaa íniye.

³⁰ Ááéma kemá fí'onkaa-waasi Maníkón-aai taráiyaawasa ánaaemba Yúndaa-waasi miyá uráamba póna káfé'a Maníkó kembiwí arumbá wéuwatinkaiye. ³¹ Yúndaa-waasi Maníkón-aai taráiyaawana kembiwímó arumbó uwátínkáintemba ánaaemba miwí arumbá uwátinkainiye. ³² Seyaafá'nánká Maníkón-aai taráísúwana Maníkó séna sáwí'o ombá miwá ta'ótokaiye séna arumbó uwátinkaindasafena mináái siyáiyé.

Maníkón-áwí'a óraataamo úmae iyúnda-aai.

³³ Maníkó áfááraumai arumbá uwátinkena kawé'-ímáyáá éna seyaafá-tántáátáféna imáyáa isaná miyám-baaran-aaimo Maníkómpá'ó wéraitimba ímba kanaatá isáúnanasa miyám-baaran-kisaumo máimba ímba kanaatá wéawanaumne. ³⁴ Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Fasi'aénkómó imáyáamo ímbá ímba kanaa'á wéisaawe. Fasi'aénkómó máin-kisau ímba kanaa'á táísái úmai wémaewe. ³⁵ Moórá-tantaa'a simiya'a kemá anondáá tíménoma ímbo siwái póna wemá ísarena tímiwain-iye agaimaréna siyáiyé. ³⁶ Maníkó seyaafá-tántáá'á úmáráísana wení fasi'aémbá wéraitafena seyaafá-tántáá'á wéraitimba pósa wenáwí'o mósá maráiyantafena seyaafá-tántáá'á wéraiye. Mindásafeta Maníkómó kisaumo máimba ímba kanaatá seyaafá'á wéawanaumpo kárikata wéawanaumne. Wenáwí'o óraa'o úmae íyimba érai'-aain-iye.

12

Maníkóní kisaumo máén-aai.

¹ Kesí waásisono. Maníkó áfááraumai arumbó uwátínkáintafe'a maarán-áái óraaka simátimune. Kembiwí kentúma Maníkómbá amé'a wentáfé'a imáyáa é'a wení kisaumantemba maíyana aamoí uwátinkaino. Miyámó é'o é'a wení-ímáyáá érai'a mósá maránááwe. ² Marapá'-wáásímó sáwí'o ontembá ímba miyámó iyamba Maníkómó sin-ááísáfé'a ewé síyana kentí imáyáa aúí'a uwátinkaina'a aú-waasiyaamba

ónááwe. Miyámó é'lo é'a Maníkómbó arááímo tain-áái isé'a Maníkómó aamoimó in-áái isé'a kawe-kísáú-áái isé'a weni sásá'-ímáyáámó ímbá isánááwe.

³ Maníkó úwoimo súwa'nai uráintafe'a maarán-áái simátimune. Kentúma ímba maimaé iyé'a óraa'-waasisa úne ímba seró. Maníkó túwa'nai isa'á ímba waasiti fasi'aénká'an-ifo Manikóni fasi'aénká'a weni kisaumo máemba mindásafe'a imáyáa é'a kentúma ímba maimaé iyóro. ⁴ Kentúwawaa'a imáyáan-oro. Tiyayaanko weni kísau máisana moórá-mora-tantaako miyá isatá ⁵ miyáumai kesáá sáwífa'-waasi méta Ísu Káráisitiyeta kááísamaisa mimbórá-súwawaa'a ma'máisa méraunanasa ⁶ Maníkó úwoi súwa'nai isatá moórá-mora-waasisa kentáási kísausa máendasafenasa Maníkó fasi'aémbá siménasa Maníkó fasi'aémbó timénamo kesáái simátíma'mae nóromo siyáinda érai'-aain-iyé sé'a miyán-oro. ⁷ Fasi'aémbó timénamo túwa'nai orómó siyáindawi miyán-oro. Fasi'aémbó timénamo kesí aambó aráátíméromo siyáindawi miyán-oro. ⁸ Fasi'aémbó timénamo fasi'átínkáaromo siyáindawi miyán-oro. Kentí óntamo tuwímbaimo tíméwi kawe'án-oyo miyán-oro. Káráwiyaawi kawe'án-oyo miyán-oro. Kawe'ó uwátínkááwi aamoimó iyapakemba miyán-oro.

⁹ Moórá-moramo tirumbó tímémba ímba karo'ó síyamba éraika'a tirumbá tíméro. Sáwí-kísau tínaemba uwáme'a kawe-kísáú ta'ótóráaro. ¹⁰ Ísu Káráisitini waási ontáfé'a mimbórá-ákúnkááni'a é'a pó'a moórá-mora-waasi tirumbá tímé'a moórá-mora-waasi túwí'a mósa máráamba aamoí é'a méraaro. ¹¹ Fasi'aénkómpá'a imáyáa é'a ímba tuwesaraí ina'a tiyáántán-kwimái Fasi'aénkóni kísau kawe'án-oro. ¹² Ísu Káráisitimo kumíndasafe'lo amu'maré'lo méraamba tirunkó aamoí inana umbai-tántáá'lo kentópa'lo wéraitimba ímba imáyáamo iyamba fasi'ámai mé'a Maníkómpá'a inaí símae iyé'a ímba saagaaró. ¹³ Manikóni waási ímbo tómbó makéwi túwa'nai e'a namu'-waasímó tiya'lo é'a tóné naané tíméro.

¹⁴ Sáwí'lo uwátínkááwisafe'a Manikóntáfé'a sáwí'a uwátínkaao ímba síyamba kawe'á uwátínkaao seró. ¹⁵ Aamoimó owisé'a kewará'á aamoín-oro. Ifi'ó taawisé'a kewará'á ifi'á taaró. ¹⁶ Mimbórá-ímáyáa é'a óraa'-waasisa úne ímba síyamba moórá-mora-waasi túwa'nai e'a úwoi-kisauwara'a máéro. Kesáfé-ímáyáámó ombá keyáása kawe'-ímáyááwará'-wáásísá úne ímba seró.

¹⁷ Sáwí'lo uwátínkarewa'lo é'a anondáa ímba miyá uwátínkáaro. ¹⁸ Waási túranka'a kawe'-aantemba úmai méraaro. ¹⁸ Seyaafá'-wáásífímbá faru úmai ménae

sé'a tiyáántán-kwimái miyáumai méraaro. ¹⁹ Sáwí'lo uwátinkaiya'lo é'a anondáá ímba miyá iyamba méwana Maníkó anondáá sáwí-meyamba timíniye. Mindásafena Maníkón-ai aúfáifimba agaimaréna séna Fasi'aénkó séna sáwí'lo iyawini anondáá-meyambo tíménda mindá kendén-iyé. Sáwí-kisausefa'la méyámbá timénaumne siyáiyé agaimaréna siyáiyé. ²⁰ Mináái imáyáa é'a maarán-oro. Maníkón-ai aúfáifimba agaimaréna séna namuro-wáásímó tááimo taimbó é'a tómbá tíméro. Namuro-wáásímó nontáfénamo tínkáimbo é'a tíméro. Miyámó iyasamo ésa sáwí'lo uwátínkáántafesa tigaemá íniye agaimaréna siyáiyé. ²¹ Sáwí'lo owíní áwáuma ímba iyáákainifo kentí kawé-kísáúgó sáwí-kisaugomba iyáákaino.

13

Karáwiyaan-kwaasi tísamaifimba kífaero-ai.

¹ Seyaafá'nánká marapá'ó káráwiyaan-oraa'-waasi tísamaifimba kífaero. Maníkómó fasi'aémbó ímbo tímakainkaka ímba káráwiyon-kisau máéwaisino. Maníkó miyáumaimo káráwiyaawi iyáfasintinkaraiye. ² Marapá'ó káráwiyaan-oraa'-waasi Maníkó iyáfasintinkaimba pó'a miwí táái isé'a ímba taráísóro. Taraisiyambo é'a Maníkón-aúranka'la sáwí'a é'a sáwí-meyamba maénááwe. ³ Kawé'ó owí káráwiyaan-oraa'-waasisafena ímba táá'a wéifo sáwí'lo owí káráwiyaan-oraa'-waasi táároi wéinkaisowe. Káráwiyaan-oraa'-waasi táároi ímba inkaisónaemo sé'lo é'a kawé'-aantemba iyasa aamoí uwátinkanaawe. ⁴ Káráwiyaan-oraa'-waasi túwa'nai íya'a kawé'-úmimo méraiyantafena Maníkó miwí iyáfasintinkaraiye. Sáwí'lo é'lo é'a miwí táároi inkáísóro. Fasi'aémbá tokáamba pósa sáwí'lo iyawi sáwí-meyamba timénááfo inkáísóro. Maníkó iyáfasintinkaraimba pósa sáwí'lo owí sáwí-meyamba timénááwe. ⁵ Mindásafe'la marapá'ó káráwiyaan-oraa'-waasi tísamaifimba kífaero. Maníkó aaisambá sífo sé'a káráwiyaan-oraa'-waasi tísamaifimba kífaero. Ímba mindásafe aantembanifo kentirumpinkén-árúpísé-ímáyáásáfé'la káráwiyaan-oraa'-waasi tísamaifimba kífaero. ⁶ Miwí miyán-kísáúmó máémba miyán-kísáú maíyantafena Maníkó iyáfasintinkaraimba pó'a taakisí ⁷ fi'lo-fi'on-takisí orómó síya'a arupíse úmai miyá é'a óraa'-waasi-tuwi'la mósá máráaro.

Moórá-mora-waasifimba tirumbó tímén-ai.

⁸ Óntambo tímakaiya'la ayáátááka'la ímba mé'a ááéma tíméro. Moórá-mora-waasi tirumbá tímé'a miyámó ombá

Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba wéaraaiwaewe,
 9 Maníkó Mósesembo simámakain-amaanko séna aare-úméné
 waai-úméné fí'o-fi'on-tantaa'e ímba oró. Ímba tínkamiyasa
 púwóro. Túraniyamba ímba oró. Miyám-baaran-amaankoni
 áwáuma maarán-iye.

Kesáfé-ímáyáámó ontembá

kentí waási-imayaawara'a oró.

10 Miwítí waási-imayaamo owí ímba sáwí'a
 uwátinkanaawe. Miwítí waásifimba tirumbó tíméwi Maníkó
 Mósesembo simámakain-amaamba wéaraaiwaewe.

11 Ísu Káráisitimo kumínda-kanaa káríka'a tína'a
 Ísumo kumínda-kanaamo ímbo imáyáamo ontembá ímba
 é'a káráwiyoro. Ísu Káráisitín-aaisafeta érai'e séta
 simankúnkúmba uráundarata Maníkómó siyáínda-kanaa
 káríka'a tinda póta méraundasa káfé'a minkánáá káríka'a
 tíníye. 12 Marapá'ó kumeu'-áémpá'ó méraamba tai'áímba
 pó'a káríka'a wíyómpa'o sámó kaipa'á ménaafo mindásafe'a
 sáwí-kisau tínaaemba uwáme'a tiyáántán-kwimái kawé-
 kísáú maé'a méraaro. 13 Sámó kain-áémpátáámó méraunda-
 waasisaamo úndantenta miyá é'a kawé'-úmai méraaro. Ímba
 túwaaandu uré'a uwóí'o on-dómbá wéne'a uwóí'a oró. Aare-
 úméné waai-úméné ímba é'a aaisané ímba sé'a kawé-kísáúmó
 maíyantafe'a kentirunkó ímba símai sáwí'a uwátínkáaro.
 14 Sáwí-imayaasafe'o tirááísafe'o ombá ímba ewé síyamba
 tínaaemba uwáme'a Fasi'aénkó Ísu Káráisitintafe'a sé'a
 kentáará'á káráwiyuwo seró.

14

Waásiti kisaugomba ímba símai sáwí'a oró-áái.

1 Ísáaro. Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkúmba ésamo
 ímbo fasi'ámaimo arááíwáéwisafe'a ímba tiyuwé'a keséta
 méraaro síyamba miwítí fí'o-fi'on-imayaasafe'a ímba
 aaisambá símai tuwínáaro. 2 Ísu Káráisitín-aaisafesa
 timankúnkúmba owífinkémbá tuwímbai sésa seyaafá-
 tómbó náúndasa kanaán-iye sewasá tuwímbai Maníkóní
 aampa'ó ímbo fasi'ámaimo arááíwáéwi sésa kisaufaken-
 ton-aantemba néta póí-ama'a ínta nánaumne sewasá
 3 seyaafá-tómbó naawí póí-ama'o ímbo naawísáfésa ímba
 símai sáwí'a uwátínkáaro. Wenááísafesa timankúnkúmba
 ésa póí-ama'o naawísáféna Maníkó séna kesí waásin-owe
 siyáimba pósa kisaufaken-ton-aantembo naawí póí-ama'o
 naawísáfésa sáwí'a wéowe ímba seró. 4 Moóráwigoni kisaufaken-
 waasigontafe'a sáwí'a óne ímba seró. Ímba kendén-ifo wení
 óraa'-waasigonde póna weyáárika'a séna kawé-kísáú maé
 sáwí-kisau maé óne wení óraa'-waasigo wésiye. Fasi'aénkó

kanaa'á áwa'nai índa póna kawe-kísáú maéna fasi'ámai méiniye.

⁵ Tuwímbai moórá-mora-kanaasafesa sésa óraa-kanaan-ifo seyaafá-kánáá úwoi-kanaan-iye sewasá tuwímbai sésa seyaafá-kánáá mimbórá-kánáaráání'an-iye wésewe. Seyaafá'nánká imáyáa ésa moórá-aaimo arupíse-aaimo sésamo ésa mináái miyán-oro. Tuwímbai moórá-aaimo arupíse-aaimo sésamo ésa mináái miyán-oro. ⁶ Tuwímbai Fasi'aénkón-áwí'a mósá maránae sésa moórá-kanaasafesa óraa-kanaan-iye sewasá tuwímbai Fasi'aénkón-áwí'a mósá maránae sésa tómbá Maníkómpá'á súwi sésa wénaawe. Tuwímbai Fasi'aénkón-áwí'a mósá maránae sésa tuwímbai-tontafesa ímba nánaumne sésa naan-tóntáfesa Maníkómpá'á súwi wésewe. ⁷ Métaamo púwóndasaawe ímba kendésáánifo Maníkóndén-iye. ⁸ Méraundasa Fasi'aénkóntáféta imáyáa éta méraunda póta púwóndasa Fasi'aénkóntáféta imáyáa éta puwónaumne. Méraundasaawe púwóndasaawe Fasi'aénkóndé-ita wéune. ⁹ Ísu Káráisiti pukáan-kwaasiya'e úwoimo túmó aráan-kwaasiya'e káráwiyindasafena pukéna iyáfasinkaiye. ¹⁰ Mindásafe'a imáyáa é'a Ísu Káráisitini waási ontáfé'a moórá-mora-waasiti kísau ímba tuwiné'a sáwí'a uwátinkáaro. Maníkó seyaafá'nánká méraawini áwáuma tísai índara'a Maníkón-aúranka'a seyaafá'nánkátá méraundasafenasa póna síasai índasafe'a mindásafe'a waásiti kísaugomba ímba símai sáwí'an-oro. ¹¹ Minááisáféna Maníkón-ai aúfáífimba agaimaréna séna Fasi'aénkó séna méraundasafe'a sé'a kesúranka'a seyaafá'nánká kífaesa ken-imáyáá mósá marésa afora'á sésa érai'a emá Maníkó óne sénááwe Maníkó siyáiyé

agaimaréna siyáiyé. ¹² Miyáumai minkánáámó tinda Maníkón-aúranka'a seyaafá'nánkátá kesáámó méraundawini áwáusa simámenaumne.

Kentáásí kísaugoni aambá kawe'-án-aantemba awánésa ímba sáwí-ambo arááiwaiwae siyáin-ai.

¹³ Mindásafeta imáyáa éta moórá-mora-waasiti kísau ímba tuwinéta sáwí'a uwátinkáafo maarán-imáyáá éta séta kesí waási kesí kísau awánésa sáwí'a óne sefáínifo kawe'-aantemba ónae séta miyásá ónaumne. ¹⁴ Fasi'aénkó Ísuwe'a kááísamai méraunda pó'a maarán-áái érai'-aain-iye ísaraumne. Seyaafá-tómbá wéraimba ímba sáwí'a isasá náíyanamo éna ímba sáwí'a uwátinkainifo karo'ó sésamo naananá sáwí'a uwásinkainiye sésamo náíyanamo éna sáwí'a uwátinkainiye. ¹⁵ Tuwímbaimo mintómbá ímba nánaumnemo

sen-tómbó náiyasamo ésa minááímó sewí tuwánésa mintómbó náiyantafesa sáwí-amba arááíwaenaawe. Miyámó ombá sáwí'a é'a tirumbá ímba wétimewe. Miyán-tómbó naambá miwísáfénawe séna Káráísiti pukáiwai tuwánésa sáwí-amba arááíwáéfo sé'a káráwiyoro. ¹⁶ Kawe-tántáá'án-iyé sé'o ombá tuwímbai tuwánésa símai sáwí'a uwásinkááfo sé'a káráwiyoro. ¹⁷ Miyám-baaran-tone noné naawasá ímba naawasamó ombá ímba Maníkó kentáárá'ó káráwiyain-awaun-ifo Maníkó kentáárá'ó káráwiyaimba maarán-iyé. Wenaúranka'a arupíse úmai aáno úmai méraunanasa Maníkóní Ufaen-ámútánkó súwa'nai isaná sirunkósá aamoí wéiye. ¹⁸ Miyámó ombá Ísu Káráísitini kísau máéwana Maníkó aamoí uwátínkáísasa tuwánésa sésa kawé'án-owe wésewe.

¹⁹ Mindásafeta imáyáa éta aáno úmaisá méta moórá-mora-waasi fasi'aémbá timénae séta siyáántán-kwimáisa kísausa máéno. ²⁰ Tuwímbaimo karo'ó sésamo mintómbá naanasá sáwí'a uwásinkainiye sewa'ó ombá mintómbá nánae sé'o né'o ombá tuwánésa sáwí-amba arááíwáéfainifo káráwiyoro. Maníkómó kentirumpimbó máín-kisau gomba sáwí'a ifáínifo káráwiyoro. Seyaafá-tómbó naambá mindá kanaán-ifo tuwímbai-tombo naambó tuwánésa sáwí-amba arááíwáémba sáwí'a uwátínkáámba mindá sáwí'an-iyé. ²¹ Póí-ama'e ándá-aran-done fí'lo-fi'on-tone náúndamo suwánésa sáwí-amba arááíwáéfo sé'a miwísáfé'a imáyáa é'a mintómbó naambá ifátiyuwe'a miyámó ombá kawé'án-owe. ²² Mintántáátáfé'lo imáyáamo ombá Maníkó aantemba simáméro. Kentirumpinkén-ímáyáásámbó ombá ímba sáwí'a úne sefó kentirunkó kawé'ó iní'a wéowe. ²³ Tuwímbai-tontafe'a kae-ímáyáá toké'a nánaum ína nánaumno sewí kentirumpinkén-ímáyáágó ímba naaó sína'lo né'o é'a Maníkón-aúranka'a sáwí'a ónááwe. Kentirumpinkén-ímáyáágó kawé'án-iyé ímbo sisasamó miyámó ombá sáwí'a wéowe.

15

Ísumo ímbo wesáfé-ímáyáámó uráintemba miyán-oro-aai.

¹ Kesáá Maníkómpá'ó simankúnkúmbo fasi'ámaisaamo úndawisa Maníkómpá'ó timankúnkúmbo ímbo fasi'ámaimo owí túwa'naisa onó. Sirááímo taintembó úndasa aantemba ímba imáyáa éta ² kentáásí ewaa'ó méraawi Maníkómpá'á timankúnkúmbo fasi'ámae iyantafeta miwísáfé'wará'á imáyáa éta túwa'naisa onó. ³ Ísu Káráísiti ímba wesáfé-ímáyáá úmba waásisafena imáyáa uráiyé. Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Káráísiti Maníkóntáféna séna

símai sáwí'o uwánkaraawi pósa kembá
sáwí'a uwásínkaraawe siyáiyé

agaimaréna siyáiyé. ⁴ Naaófá'á Maníkón-*aai* aúfáifimbo
agaimakáamba maarán-ááísáfésa agaimakáawe. Súwa'nai
ínanasa ímba ááéma suwesaraí ínata Maníkón-*aaisafeta*
fasi'ámai ímáyaá éta wesé'a ménaandasafeta amu'maréta
méraumne. Mindásafesa aúfái agaimakáawe.

⁵ Ímba tuwesaraí ína'a fasi'ámai méraaro séna Maníkó
túwa'nai iye. Ísu Káráisitimo méraintemba miyáumai
mé'a kempímbá mimbórá-ímáyáán-oro séna Maníkó
túwa'nai isa'á ⁶ pó'a mimbórá-ímáyáá é'a mimbórá-áái
sé'a Maníkón-áwí'a Fasi'aénkó Ísu Káráisitín-afowán-áwí'a
mósá máráamba mindásafe'a ínai sune.

*Ísu Ísareri-waasiye fi'onkaa-waasiyemo túwa'nai uráin-
aai.*

⁷ Ísu Káráisitimo kentáfénamo aamoimó intembá
kempímbá moórá-mora-waasisafe'a aamoí é'a miyá
owaná Maníkón-áwí'a óraa'a wéiyé. ⁸ Naaófá'á Maníkó
Yúnda-*waasisa* síwá'násafenasa símai fasi'ámarowana
Maníkómó siyáintembo índasafena mifási'áén-ááímó
paápé índasafena Ísu Káráisiti kumbéna Yúnda-*waasi*
túwa'nai úwasa ⁹ fi'onkaa-waasi sésa Maníkó arumbá
uwásínkáísata wenáwí'a mósa maráúmne síyantafena Ísu
Káráisiti kunkáiyé. Minááísáféna Maníkón-*aai* aúfáifimbo
agaimaréna séna

fi'onkaa-waasifimbo méraunda enáwí'a mósa maré'a imó
súnda enáwí'a mósa maráúmne

agaimaréna súwana ¹⁰ moóráfa'a agaimaréna séna

fi'onkaa-waasisono. Maníkómó wemparí'o úmakaiwai
tirunkó aamoí ína'a

kentirunkówárá'á aamoí íno

agaimaréna súwana ¹¹ moóráfa'a agaimaréna séna

fi'onkaa-waasisono. Fasi'aénkón-áwí'a

mósá máráaro. Seyaafa'-wáásísé'a

wenáwí'a mósa máráaro

agaimaréna súwana ¹² Maníkón-*aai* simátímakowin-*awi*'a

Áísáya agaimaréna séna

Téfitín-afowan-*awi*'a Yési wenándáfakemba moóráwigo

paápé ínana fi'onkaa-waasiya'o káráwiyíndasafena

Maníkó iyáfasinankainasa wembá amu'marésa

ménaawe

agaimaréna Ísu Káráisitintafena siyáiyé. ¹³ Wesé'o

méraiýamba amu'maré'a méraaro séna Maníkó wétuwa'nai-

iye. Wesé'a kááísamai méraantafena aáno uwátinkena

tirumbá kawé'á uwátínkáísana wení Ufaen-ámútánkó

fasi'átínkáfa'a iyísa'a wesé'o mérai'yamba amu'maré'a méraamba mindásafe'a inái sùne.

Maníkóni kisaumo maúndasafe'a aamoí únemo siyáin-ai.

¹⁴ Kesí waásisono. Imáyáamo únda-aaimo simátíménda ísáaro. Kawe'-wáási-úramba pó'a kawe'-ámbó arááiwaén-
 aai seyaafá'nánká isé'a kanaa'lá wéaraatimewe. Kentáfé'a
 miyán-ímáyáá úne. ¹⁵⁻¹⁶ Maanáúfáífimbá tuwímbai-
 fasi'ámaimo simátimunda mináái imáyáa iyantafena ímba
 sáá'a isa'á sùne. Fí'onkaa-waasifimba Ísu Káráisitini kísau
 máéndasafena Maníkó si'mákaimba póna ímba sáá'a isa'á
 fasi'ámai maanáúfáífimbá simátimune. Maníkóntáfé'a sé'a
 maafi'ónkáá-wáási ení waási owaná ení Ufaen-ámútánkó ení
 waási-i'a uwátínkaraiye senaná Maníkó aamoimó índasafe'a
 wení ásé-ai simátimune. ¹⁷ Ísu Káráisiyiye'a kááísamai mé'a
 Maníkóni kísau maúndasafe'a aamoí úne. ¹⁸ Ísu Káráisiti
 fasi'aén-ímáyáá símísa'a fí'onkaa-waasi Maníkón-aisafesa
 érai'e síyantafe'a kísau miwífimbá maiyáunda mináái ímba
 sáá'a ína'a pó'a simátíménda ísáaro. Aai simátime'a
 kisaumo maiyáunda ¹⁹ Maníkóni ámútanko fasi'aémbá
 símísa'a fí'o-fí'on-kísau ímbo awánaraan-kísau maimaé'a
 kuráumne. Yérúsaremu-naopakemba fí'o-fí'on-daopa'a
 wéne'a Káráisitini ásé-ai simátíma'mae'a iyé'a Írírikamu-
 marafa'a kuráumne. ²⁰ Kemá sé'a naaó'-nao'a Ísu Káráisitini-
 aaimo ímbo ísaraan-daopa'a ásé-ai kosimátimenaé.
 Kosimátímakaan-kwaasifimba ímba kosimátimenaumpo fí'on-
 daopimpa'a kosimátíma'mae'a nónaumne sé'a minásé-áái
 ímbo ísaraan-kwaasifimba kosimátímakaumne. ²¹ Naaófá'á
 Maníkón-ai

aúfáífimba miyán-áái agaimaréna séna

ímbo simátímúwasamo ísaraawi ánaaemba Maníkóni aambá
 awánanááwe. Ímbo ísaraawi ánaaemba Maníkón-ai
 isánááwe

agaimaréna siyáimba pó'a Ísu Káráisitini-aaimo ímbo
 ísaraan-kwaasifimba kosimátímakaumne.

Rómu-naopa'a kónaemo siyáin-ai.

²² Ímbo ísaraan-kwaasi ásé-ai simátimundara'a kempá'á
 kónae sé'a únda simátimunda-kisau go sáwífa-kanaa
 kembá ta'ótokaiye. ²³ Kempá'á kónae sé'a únda sáwífa-
 aatai maisuwé'a ímba kanaa'lá kúndasafe'a káfé'a
 maandáópimpa'a kesí kísau tai'ásuwe'a ²⁴ kempá'á kónae-
 imayaa úne. Sípéni-marafa'e sé'a wéme'a kentí naaópa'a
 kotuwáné'a koméraana'a súwa'nai íya'a Sípéni-marafa'a
 kónaumne. ²⁵ Aifa'lá Yérúsaremu-naopa'a Maníkóni waási
 kotúwa'nai ónaumne. ²⁶ Maníkóni waási Máséndóniyaa-
 marafakewiye Ákáyaa-marafakewiye sésa aawai taisasá

Maníkóní waási Yérúsaremu-naopakewi tómbá ímbo makáawi túwa'nai ónae sésa miwítí óntamba torupámakaamba pósa simíya'a maimaé'a Yérúsaremufa'a wé'a mátimenaumne. ²⁷ Miwítí imáyáafinkembo miyámó ombá mindá kawé'án-iyé. Yúnda-a-waasi fi'onkaa-waasi Ísu Káráisitini-aai kosimátimakaamba pósa imáyáa ésa miwítí óntamba Yúnda-a-waasi tómbá ímbo makáawimo tímémba mindá kawé'án-ófo miyán-oro. ²⁸ Torupámakaan-ontamba maimaé'a wéme'a seyaafá'nánká mátime'a Sípéni-marafa'e sé'a wéme'a kentí naaó'a kómé'a minkákémbá Sípéni-marafa'a kónaumne. ²⁹ Kentí naaópa'a koméeraanana Ísu Káráisiti áfááraumai kawé'á uwátinkainiye-imayaa úne.

³⁰ Kesí waásisono. Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráisitintafe'a imáyáa é'a Maníkóní ámútanko arumbá uwásínkáintafe'a imáyáa é'a óraaka simátime'a sune. Maníkómp'á inai sumpo kewará'á súwa'nai úmai fasi'ámai inai seró sune. ³¹ Yérúsaremu-naopa'o kondá Yúndiyaa-aempaken-Yúnda-a-waasi Ísu Káráisitini-aaisafesa ímba érai'emo sewí sínkamofó sé'a súwa'nai úmai inai seró. Mifá'á Maníkóní waásimo méraawi túwa'nai on-óntántáfésa aamoí iyantafe'a inai seró. ³² Minkísáú tai'ásuwaanana Maníkómó ewémó sína'o é'a aamoí é'a kentópa'a wéme'a kotuwáné'a aúí'a úmai ménaumne. ³³ Maníkó aáno'o uwásínkáíwaisa kesé'a méraiye sé'a inai súnnda érai'-aainiye.

16

Kawé'-úmai méraaromo siyáin-aai.

¹ Moórá-ininkon-awi'a Fípi kesímánaakaanta éna Maníkóní waási Sénkíríyaa-naopakewi túwa'nai isa'á wenáái simátimune. ² Kesé wesé'a Fasi'aénkóní waási ontáfé'a kentópa'o wínda aamoí uwánke'a keséta méraao sé'a tuwímbai-tantaa'o wempímbó ímbo wérainda áwa'nai oro. Sáwífa'nanka túwa'nai ena kenkwará'ó súwa'nai intáfé'a pó'a áwa'nai oro.

³ Moórá-ininkon-awi'a Pírísiraawe awaai-kón-áwí'a Ákwíraante'a kawé'-úmai méraakaiyo sune. Mindáraiye kewé Ísu Káráisitini kísausa wémaumne. ⁴ Ááéma sínkamiyakai puwúyafo-imayaa ímba ésarai súwa'nai uráaya'a aamoí uwátinkaumne. Ímba ke aantemba aamoí uwátinkaumpo fi'onkaa-waasi fi'o-fi'om-barafakewi Maníkóní waásiwara'a aamoí wéuwatinkaawe. ⁵ Mindáraitini naaúmpa'a Maníkóní-imáyáa ésa túwaandu owisáfé'a kawé'-úmai méraaro sune.

Moóráwígon-awí'a Épinitasi kesí waási-i'a intáfé'a kawé'-úmai méraao súne. Wemá Ésiyaa-marafakewi aifa'á Ísu Káráísitin-aaisafena amankúnkúmba uráiwain-iyé. ⁶ Moórá-ininkon-awí'a Máriyaantafe'a kawé'-úmai méraao súne. Wemá kentáféna imáyáa éna óraa-kisau wémaiye. ⁷ Kae'-Yúndaá-wáási túwí'a Ándónaikasiye Yúníyasintetafe'a kawé'-úmai méraakaiyo súne. Kemá Ísu Káráísitiye'a ímba kááísamai méraawandara'a mindárai-nonkaamba kááísamai maé'óyambani. Ísuni aantá-waasisomba minkáé'nárai tuwánaraan-kwaasiyai ésarai ááéma kesé'a ándáfa'a kuráaye.

⁸ Moóráwigo Ámpíríyetasintafe'a kawé'-úmai méraao súne. Wemá kesí waási-i'a éna Fasi'aénkóe'a kááísamai méraiye. ⁹ Moórá Épánintafe'a kawé'-úmai méraao súne. Wemá kesé'a Ísu Káráísitini kísaurai wémauye. Moóráwigo kesí waási-i'a iwáín-áwí'a Sítékisintafe'a kawé'-úmai méraao súne. ¹⁰ Moóráwigo Ápérísi Ísu Káráísitini aampa'á fasi'ámai arááiíwáíwaintafe'a kawé'-úmai méraao súne. Árísítoporasini akúntáfé'a kawé'-úmai méraaro súne. ¹¹ Moórá Yúndaawasigon-awí'a Érotiyonintafe'a Násísáasini akúmbá Ísu Káráísitini waásisafe'a kawé'-úmai méraaro súne.

¹² Moóráwigo Táráífinae moóráwigo Táráífosaye mindárai Fasi'aénkóní kísau wémaeyawisafe'a kawé'-úmai méraakaiyo súne. Moóráwigo Pésísi Fasi'aénkó Ísuntafena imáyáa éna óraa-kisau wémaiwaintafe'a kawé'-úmai méraao súne. ¹³ Moóráwigo Rúfaasi Ísu Káráísitini kísau mo maénamo iyáákaraiwainte anówa kesinóraamba uráin-ininkontafe'a kawé'-úmai méraakaiyo súne. ¹⁴ Tuwímbai-tuwi'a Ásínkiritasiye Fírígoniye Émísiye Pátáropasiye Émásiye miwísé'a Fasi'aénkóní waási méraawisafe'a kawé'-úmai méraaro súne. ¹⁵ Tuwímbai-tuwi'a Fírórógasiye Yúriyaawe Nériyasiye wenámáánaakowe Órímpasiye miwísé'a Maníkóní waási méraawisafe'a kawé'-úmai méraaro súne.

¹⁶ Kempínkémbá moórá-mora-waasi imáyáa é'a tiyáamba tíméro. Ísu Káráísitini waási seyaafá'nánká kentáféna sésa kawé'-úmai méraaro sewé.

¹⁷ Kesí waásisono. Maarán-áái óraaka simátimune. Tuwímbai simátímakaunda-aaí ímba arááiíwaesa sésa karo'-áái simátíméwasa isésa tuwínkaa'-ésa tuwímbai kawé'-ámbá tuwésa sáwí-ampa'a wégowe. Káráwiye'a miyán-kwáási tínaaemba uwátíméro. ¹⁸ Miyán-kwáási kentáási Fasi'aénkó

Ísu Káráisitini kísau ímba maésa sáwí-imayaasafesa tiráásafesamo on-kísáú maésa karo'á simátinkanæ sésa aai simátimesa símai tirumbá faiyarááwasa ímbo kawé'ó úmaimo aaimó isááwi minkáro'-áásáfésa érai'e wésewe. ¹⁹ Kembiwímó áse-aaimo fasi'ámaimo taawiyáfón-aai seyaafá'nánká isáántafe'a imáyáa é'a aamoí uwátinkaumne. Kawe-kísáúsáfé'a imáyáa úmae iyé'a sáwí-kisausafe'a ímba imáyáa ombá mindá sirááíma wétaiye. ²⁰ Maníkó aáno'o uwásínkáiwaisa túwa'nai ina'a kárika'a waántáwankomba iyáákanaawe. Kentáásí Fasi'aénkó Ísu úwoi túwa'nai úmae iyíntafe'a inai sune.

²¹ Kesé'a kisaumo máiwain-awi'a Tímóti kawé'-úmai méraaro siyé. Tuwímбай-Yundaa-waasi-tuwi'a Rúsiyasiye Yésóniye Sósipataawe kawé'-úmai méraaro sewé.

²² Kemá Tétiyasi Póro sin-áái maanáúfái agaé'a kembiwísé kesé'a Fasi'aénkóni waási úndasafe'a kawé'-úmai méraaro sune.

²³ Moóráwígon-awi'a Káyási kawé'-úmai méraaro siyé. Wení naaúmpa'a wéwaunasa Maníkóntáfésa imáyáa on-kwáásí mindáúmpá'á túwaandu wéowe. Moóráwígon-awi'a Érásítasi wení naaópakewiti óntanka'a káráwiyaiwai kawé'-úmai méraaro siyé. Moóráwígon-awi'a Kótasi Maníkóni waásigo kawé'-úmai méraaro siyé.

²⁴ Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráisiti úwoi túwa'nai úmaena iyímba érai'-aain-iyé sé'a inai sune.

²⁵ Maníkón-áwí'a óraa'a úmae iyóno. Ísu Káráisitin-aai áse-aai simátimun-aai ísare'a érai'e sembá póna Maníkó kanaa'á fasi'átínkáimba pó'a wenáásafé'a fasi'aén-ímáyáá wéowe. Naaófá'á Maníkó minásé-áásá aúpá'á makówasa kentáá síwá'náwe miwí tísaafítantamba uráawiye minááígóni áwáuma ímba ísaraawe. ²⁶ Maníkón-aai simátímakaawi mináái agaimakáawe. Maníkó maé'mae'o iwái káfé'a paapé íniye simbá pósa seyaafá-maráfákén-kwáásí minááígóni áwáuma isánaáwe. Mináásáfésa timankúnkúmba ésa taawiyafiyantafena minááígóni áwáuma paapé uráiyé. ²⁷ Ísu Káráisitimo uráintafeta Maníkón-áwí'a óraa'a úmaeta wéiyune. Maníkó mimbórá-Máníkó ména weyáá seyaafá-tántáátáféna ísaraiwai wenáwí'a óraa'a úmaeta iyúndasa érai'-aain-iyé.

Kemá Póro súnda-aaí taí'áiyé.

1 Kórinti

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai afa'móráe-aataiya'iyo miyáumai-aatai maisuwéna Éfésási-naopa'a ména maanáái agaimái Kórinti-naoraa-waasi máttimakaiye. Kórinti-naopa'a óraa'-naopa'a Ákáyaa-marafa'a wéron-daopa'a Kíríki-waasi sáwífa'a mérowasa tuwímbai-Yundaa-waasiwara'a máúpa'an-iyé. Ááéma Póro Ísun-aii kosimátíma'maena iyúwasa Ísuni aampa'á wéwesa ánaaemba tuwínkaa'a ésa sáwí'a urówana Póro mináái iséna maanáái agaimái tuwówasa máttimakaawe.

¹ Kemá Póro maanáái agai-timúmpo isáaro. Maníkó weni imáyáafinkemba kembá aantá-waasi-i'a uwásinkena séna Ísu Káráisitini-aii kosimátíma'mae núwo séna si'mákaiye. Kentáásí waásigon-awi'a Sósénisintafe'a súnana maanáúfái wéagaiye. ² Maníkóní waási Kórinti-naopa'o méraawi isáaro. Maníkó wendé-i'a uwátínkaraisa'a Ísu Káráisitiye kááísamaimo méraawi isáaro. Seyaafá'-márafákéwí Fasi'aénkó Ísu Káráisitimpa'a inaimó sewíyé kembiwíyé Maníkó wemparí'a uwátínkaraiye. Káráisiti miwíyá'á káráwiyaiwai éna kentáará'wará'á káráwiyaiye. ³ Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráisitiye úwoi túwa'nai esarai faru wéuwatinkaayantafe'a inai sune.

⁴ Kembiwísáfé'a isámai aasiyaasí Maníkómpá'á súwi sune. Maníkó Ísu Káráisitini kísausafena imáyáa éna wétuwa'nai-imba mindásafe'a Maníkómpá'á súwi sune. ⁵ Ísu Káráisitiye'o kááísamaimo méraantafena Maníkó kawé'ó uwátínkáimba kempímbá óraa'o uráintafe'a pó'a wenáái isé'a kawé'-úmai wésimatimewe. ⁶ Ísu Káráisitini-aii simátímakaunata tirumpimbá ta'ótoke'a fasi'ámai mé'a pó'a wenáái kawé'-úmai simátíme'a ⁷ Fasi'aénkó Ísu Káráisitimo marapá'ó kumínda amu'maré'o méraamba Ufaen-ámútánkó tími-fasi'aemba maimái ta'ótokaawe. ⁸ Fasi'átínkáfa'a iyínana póna ánaaen-kanaamo Fasi'aénkó Ísu Káráisitimo kumínda-kanaa kempímbá sáwí-aii ímba wéiniye. ⁹ Maníkó sintembó wéena wenááninko kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráisitinte'o kááísatinkaindasafena táántaraimba sinteni'o iwái póna miyá íniye.

Tuwín-tuwimbo uráan-aii.

¹⁰ Kesí waásiṣono. Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráisitini fasi'aémbá símakaintafe'a óraaka wésimatimune, Mimbórá-áái wése'a ímba tuwínkaa'-é'a mimbórafímbá

mé'a mimbórá-ímáyáá wée'a mimbórá-kísáú máero. ¹¹ Kempínkémbá moórá-ininkon-awi'a Kórowini akúmpákénkwáásí tuwímbai tasimásimesa sésa keiyái aaisambá sésa tuwínkaa'-úmai méraawe tasimásimakaawe. ¹² Mináisánkóní áwáuma maarán-iyé. Tuwímbai sé'a Póro kentáásí óraakon-iyé sewa'á tuwímbai sé'a Ápórosi kentáásí óraakon-iyé sewa'á tuwímbai sé'a Pítáa kentáásí óraakon-iyé sewa'á tuwímbai sé'a Ísu Káráísiti kentáásí óraakon-iyé wésewe. ¹³ Ísu Káráísiti mimbóráwígó óraako méraifo ímba tuwínáaro. Kemá Póro ímba kembiwísáfé'a ímáyáa é'a aaraa-táiyá'á pukáumne. Ímba kentáfé'a ísámai nombá maiyáafo Ísuntafe'a ísámai nombá maiyáawe.

¹⁴⁻¹⁵ Tuwímbai sé'a Póro kentáásí óraa'-i'ó índasafena nombá maisínkaraiye sefó sé'a sáwífa'nanka ímba nombá maitínkaraunda mindásafe'a Maníkómpá'á súwi sune. Kempínkémbá ímba sáwífa'an-ófo kae'-wáásí túwí'a Kírísipasinte Káyásinte minkáé'nárai aantemba nombá maitinké'a sáwífa'-waasi ímbo nombó maitínkaraundasafe'a Maníkómpá'á súwi sune. ¹⁶ Énifo moóráwígon-awi'a Sétefanasiye wení akúné nombá maitinké'a ímáyáa é'a fí'owíma ímba maitínkaraumne. ¹⁷ Ísu Káráísiti ímba simásimena séna nombá maitínkámae núwo simásimakaifo ásé-ai simátíma'mae núwo séna si'mákaiye. Ísu Káráísiti aaraa-táiyá'ó pukáin-aaigoni áwáuma ímba ísáafo sé'a Káráísitin-ai afora'á simátíme'a waásiti kawel-ímáyááfínkén-áái ímba sé'a tafisúnda-ai ímba simátímumpo afora'á Káráísitin-ai wésimatimune.

Ísumo pukáimba Manikóní fasi'aénkón-iyé-ai.

¹⁸ Sáwí'ó úmáimo méraawini aambó arááiwaéwi Ísu Káráísiti waásisafenamo ímáyáa énamo aaraa-táiyá'ó pukáin-aaisafesa sésa úwoi-aain-iyé wésefo Maníkómpá'ó kon-ámbó arááiwaundawisa minááisáféta séta Manikó súwa'nai í-fásí'áémbá iyésá wésune. ¹⁹ Sáwí'ó úmáimo méraawini aambó wéaraaiwaewisafena Manikón-ai aúfáifimba agaimaréna séna marapá'-wáásí kawel-ímáyáán-iyé sen-ímáyáá taí'ásuwe'a fí'ó-fi'on-imayaawara'-waasiti ímáyáa maitiyuwánaumne

agaimaréna siyáíye. ²⁰ Marapá-tántáátáfésa kawel-ímáyáámó owísáféna Manikó séna minímáyáá sáwísamban-iyé siyáíye. Kawel-ímáyááwáráwí ímba aifa'á wiyasa pósa ámáámbo ísaraawi ímba aifa'á wiyasa pósa marapá-tántáátáfésamo aaimó símae wénowi ímba aifa'á kónááwe.

21 Maníkó kawel-ímáyáá éna séna marapá'-wáási miwítí kawel-ímáyááfínkémbá ímba kanaa'á kesí áwáuma suwánánááwe súmbanifo ímáyáá éna séna kesááisafesa timankúnkumbo íyawí sáwí'o úmáimo méraampinkemba faútinkanaumne Maníkó súwata minásé-áái simátimunasasa tuwímbai úwoi-aain-iyé wésewe. ²² Yúndaa-waasi sésa ímbo awánaanda-i'o inatá Ísu Káráisitín-aaisafeta érai'esa sénaumne sewasá Kíríkí-waasi kawel-ímáyáán-iyé sen-ímáyáá saafá ombánifo ²³ kesáá Ísu Káráisitimo kentáásáféna ímáyáá énamo pukáin-aaisa simátimunasasa Yúndaa-waasi mináái isésa Ísu Káráisitín-aai tínaaemba uwáméwasa Kíríkí-waasi mináái Maníkóní kawel-ímáyááfínkén-áái isésa úwoi-aain-iyé sewatá ²⁴ Yúndaa-waasifinkene fi'onkaa-waasifinkene Maníkó wemparí'o uwásinkaraiwaisa séta Maníkóní kawel-ímáyááfínkémbá Ísu Káráisiti pukáisana Maníkóní fasi'aénkó sáwí'o úmáisaamo méraundafinkenta wéfausinkaiye. ²⁵ Marapá'-wáási sésa Maníkóní ímáyáá úwoi-imayaan-iyé sen-ímáyáágó kawel-ímáyáágó póna waásiti kawel-ímáyáágómbá iyáákaraiye. Waási sésa Maníkó aamoisaémbá iyémó sen-áámóisaénkó waásiti fasi'aémbá iyáákaraiye.

26 Kesí waásisono. Maníkómó wení waási-i'o uwátinkonka'o máúwaini áwáuma ímáyáan-oro. Kempímbá marapá'-wáási túranka'a kawel-ímáyááwará'-wáási ímba sáwífa'a méraafo moórá-mora mé'a marapá'-wáási túranka'a fasi'aén-kwáási ímba sáwífa'a méraafo moórá-mora mé'a marapá'-wáási túranka'a túwí'o wéron-kwaasi sáwífa'a ímba méraafo moórá-mora méraawe. ²⁷ Marapá'-wáási sésa úwoi-waasin-owe sen-kwáásífínkémbá Maníkó wení waási-i'a uwátinkena marapákén-káwé'-ímáyááwará'-wáási Maníkóní waási tuwánésa sésa kentáási kawel-ímáyáá sáwísamban-iyé síyantafena Maníkó miyán-kwáási wemparí'a uwátinkaraiye. Marapá'-wáási sésa aamoisaén-kwáásín-owe sen-kwáásífínkémbá Maníkó wení waási-i'a uwátinkena marapáké-fási'aénkwará'-wáási Maníkóní waási tuwánésa sésa kentáási fasi'aémbá sáwísamban-iyé síyantafena Maníkó miyán-kwáási wemparí'a uwátinkaraiye. ²⁸ Marapá'-wáási sésa úwoi-waasin-owe sésa símai sáwí'o uwátínkááwiye ímbo méraawiye Maníkó wení waási-i'a uwátinkaraiye. Marapá'-wáási sésa óraa'-waasin-owe sen-kwáási tai'áiyantafena úwoi-waasifinkemba Maníkó wemparí'a uwátinkaraiye. ²⁹ Maníkón-aúranka'a miwí kentúwí'a ímba mósá maráiyantafena úwoi-waasifinkemba Maníkó wemparí'a uwátinkaraiye. ³⁰ Maníkó Ísu Káráisitinte'a kááísatinkaraisa'a méraawana póna Ísu

Karáisiti kentáásí kawe'-ímáyáágóní áwáu-ita Maníkó uwánkaraiye. Ísu Karáisiti pukáintafena Maníkó wenaúranka'a arupísesa uwásinkenasa wení waási-i'a uwásinkenasa sáwí'lo úmaisagamo méraundafinkenta maisiyuwéna siyáísata méraumne. ³¹ Minááísáféna naaófá'á Maníkón-*aai* aúfáífimba agaimaréna séna moóráwigomo kesúwí'lo mósá maránae sénamo éna ímba miyá éna Fasi'aénkón-áwí'a mósá maráíno agaimaréna siyáíye.

2

*Ísu aaraa-táiyá'ó pukáin-*aai*.*

¹ Kesí waásisono. Kentópa'lo komaéwánda Maníkón-*aai* paápé uráin-*aai* kosimátimewandara'a kesúwí'a maimaé iyíwae-*aai* ímbo simátimewanda Maníkón-*aai* afora'á simátímakaumne. ² Ááéma imáyáa é'a sé'a kentópa'lo komáénda ímba miyám-baaran-tantaakoni imáyáa é'a simátíménda Ísu Karáísitintafe'a imáyáa é'a kentáásáfénawe séna aaraa-táiyá'ó pukáin-*aai* aantemba imáyáa é'a kosimátimenaumne sé'a ³ kentópa'lo komaéwándara'a sáá'a úwana tata'á úwa'a aamoisaén-kwáásí mé'a ⁴⁻⁵ aaimó simátimewandara'a Maníkón-*aaisafesamo* érai'emo siyawini áwáuma ímba waásiti kawe'-ímáyááfínkémbán-ifo Maníkóní fasi'aémpínkémbán-*iye* sé'a simátime'a Ufaen-ámúntánkóní kísauwe fasi'aéné aráátimewana'a awánaraawe.

*Maníkóní kawe'-ímáyáágón-*aai*.*

⁶ Maníkóntáfé'lo fasi'ámaimo méraawisafe'a kawe'-ímáyááfínkémbá kawe'-áái simátimune. Minkáwé'-ímáyáágó ímba marapá'-wáásífínkéné marapá'ó káráwiyaawimo tai'áiyawifínkemban-ifo ⁷ minkáwé'-ímáyáágó Maníkómpákémbán-*iye*. Maníkó maramó ímbo úmakonka'a séna to'mayaa é'a ánaaemba paápé onaná miwá kawe'á uwátinkainasa ságaen-aempa'a ménaawemo siyáimba kentáásáféna séna minkáwé'-ímáyáá aúpá'á makáimba póna wérowasa ⁸ marapá'ó káráwiyaawi ímba kawe'-úmai ísaraawe. Ísaresaraa Fasi'aénkó fí'ora-fasi'aenkwarawimba aaraa-táiyá'á ímba tufúwana pukáisino. ⁹ Minááísáféna naaófá'á Maníkón-*aai* aúfáífimba agaimaréna séna

Maníkó to'mayaa úmai wembó tirumbó ámén-kwaasi timíniye. Túrantamba ímba awánésa táá'a ímba isésa ímba imáyáa uráan-tantaa'a Maníkómó to'mayaa úmakaimba timíniye

agaimaréna siyáiyé. ¹⁰ Énifo Maníkó wení ámútankomba ai'marówana keséta ména Maníkómó to'mayaa úmakainta aráásímakaiye. Maníkóní ámútanko seyaafá-tántáá'á awánéna Maníkómó wenarumpin-ímáyáá énamo to'mayaa úmakaimba awánaraiye. ¹¹ Waásimo ombá moóráwigoni imóyáa ímba wéawanaafo wení ámútanko aantemba wéawanaiye. Miyáumai Maníkóní imóyáa ímba wéawanaafo wení ámútanko aantemba wéawanaiye. ¹² Maníkó marapáké-fásí'áémbá ímba siménasa wení ámútankomba ai'marówana keséta ména fasi'aéntá símakaiye. Maníkómó to'mayaa úmimo símínta awánáúndasafenasa wení ámútankomba ai'marówana keséta kumbéraiye.

¹³ Minááísáámó wésimatimunda ímba waásiti kawé-ímáyááfínkén-áán-ifo Maníkóní ámútanko simásímakain-aaisa wésimatimune. Maníkóní ámútankomo tirumpimbó mérain-kwaasisafeta Maníkóní érai'-aaisa wésimatimune. ¹⁴ Maníkóní ámútankomo tirumpimbó ímbo mérawai wemó wétimin-tantaa'a ímba kanaa'á maéssa mintántáátáfésa sésa sáwísamban-iye sésa marapá'-wáásí Maníkóní ámútankomo wétimin-tantaa'a ímba kanaa'á wésaáfo Maníkóní ámútankomo tirumpimbó mérawai aantemba mintántáá'á isésa kawé-tántáá'an-iye wésewe. ¹⁵ Maníkóní ámútankomo tirumpimbó mérawai kanaa'á seyaafá-tántáákóní áwáuma tuwínkaa'-úmai sáwí-aiye kawé-ááiyé wésaáfo marapá'-wáásí Maníkóní ámútankomo tirumpimbó mérawai tuwánésa miwítí kisaugoni áwáuma ímba wéawanaawe. ¹⁶ Naaófá'á Maníkón-aii aúfáífimba agaimaréna séna Fasi'aénkómó imóyáamo wéimba ímba wéisaamba pósa ímba kanaa'á wení imóyáa arupíse wéuwankaawe agaimaréna siyáimbanifo Maníkóní ámútankomo sirumpimbó mérawai Ísu Káráisitini imóyáasa wéisaumpo marapá'-wáásí kentáásí kisaugoni áwáuma ímba wéawanaawe.

3

Maníkóní kísau-waasi-taai.

¹ Kesí waásisono. Maníkóní ámútanko tirumpimbó óraa'lo úmimo mérain-kwaasimo simátimundantemba kentópa'lo koméraawandara'a kembiwí ímba miyá simátimé'a Ísu Káráisitintafe'lo ímbo fasi'ámáimo méron-kwaasi untáfé'a tuwintuwe-tuwintuwe'a simátímakaumne. ² Umarambó fasi'aén-tómbá ímba tímé'lo náambo tíméntemba Káráisitini-aii ímba fasi'aén-ááífimbán-ifo fetóimó in-ááífínkémbá

simátímakaumne. Ááéma ímba kanaa'á ísáántafe'a miyán-ááífinkémbá Káráisitín-aai simátímakaumne. Káfé'wara'a miyá uré'a mé'a pó'a ímba kanaa'á wéisaawe. ³ Ísu Káráisitintafe'a ímba fasi'ámai imáyáa é'a marapá-tántáátáfé'a imáyáa é'a mé'a tirumbó sáwí'o wéuwatinke'o aaisambó sembá marapá-tántáátáfé'a imáyáa é'a marapá'-wáásímó méraanten-úmai miyá uráawe. ⁴ Tuwímbai Póro kentáásí óraakon-iyé sewasá tuwímbai Ápórosi kentáásí óraakon-iyé sembá marapá'-wáásímó méraanten-úmai miyá uráawe.

⁵ Kenkáí súwí'a mósá maré'a tuwínkaa'-úmai méraambanifo Maníkóní kísau-waasiyai aantemba úye. Fasi'aénkó Ápórosintafena séna kesí kísau mauwó séna kentáféna kesí kísau mauwó súwakai wení kísau maéwáya'a Fasi'aénkón-aaisafe'a timankúnkumbo uráamba wení kísau-waasiyai úye. ⁶ Kísau'fá'o ánáuntumbo ontembá Fasi'aénkón-aai simátimewanana námáimo úmáimo fiyútúwáantemba Ápórosi miyáumai túwa'nai úwana Maníkómó ánáuntumbo óraa'o uwátínkáintemba wemá imáyáa timúwa'a wenáái tirumpimbá ta'ótokaawe. ⁷ Ánáuntumbo kísau fiwáiyé námáimo uwátínkáíwaiye mindárai ímba óraa'-waasiyai ofo Maníkó óraa'o uwátínkáíwai wemá óraakon-iyé. ⁸ Ánáuntumbo kísau fiwáiyé námáimo iwáiyé mimbórái'a úmai méraayamba póna Maníkó miwítí kísaugoni méyámbá timíníye. ⁹ Kesé Ápórosiye'a Maníkóní kísau-waasi úya'a kembiwí Maníkóní kísauraamba owatá miyásáámó úndasa Maníkóndésa úmpo miyán-imáyáá kenkáísáfé'a ímba ombá kembiwí wétuwinaawe. Ímbo tuwínkaa'-oráámbá isa'a wétuwinaawe. Ísáaro. Kembiwí Maníkómó in-dánkáání'a wéowe.

¹⁰ Maníkó súwa'nai úwa'a kempímbá kísau maiyáumne. Naambó on-kwáásiyá'ó káráwiyaiwaimo kawé'-ímáyáámó énamo áfombo fáintemba Ísu Káráisitín-aaimo simátímakaunda áfonkaamba faitínkáfa'a kówánasa mináfónká'ó naambó owí minkísáú káráwiyoro. ¹¹ Fí'on-afomba ímba faenááfo mimbórá-áfómbó Maníkómó é'o faimakáimba mináfómbá Ísu Káráisitín-iyé. ¹² Mináfónká'á naambá ónááfo tuwímbaimo ésa Ísuntafesa ímbo fasi'ámaimo imáyáamo owí wááu-tantaa'a taaisané owáísané iyasa tuwímbaimo ésa Maníkóntáfésa fasi'ámaimo imáyáamo owí fasi'ámaimo waé'wae'lo inda-tantaa'a korí-óntántané fí'ofí'on-ontantamba ónááwe. ¹³ Waásiti kísau ánaaemba paapé índara'a iyamó tuwímbai-tantaa'lo kénamo tuwímbaimo

ímbo kaintembá Ísu Káráisitimo kumíndara'a waásiti kísau paápé ínana tuwímbai-kísau tai'áínana tuwímbai-kísau úwoi wéíniye. ¹⁴ Mináfónká'ó naambó ombá fasi'ámaimo waé'wae'o índa-tantaatamba owí miwítí kísau wérainasa miwítí kawe'-mévámbá maenááfo ¹⁵ wááu-tantaatambo owí miwítí kísau tai'áínasa minkísáúgóní mévámhá ímba maésa miwí aantemba kawe'-úmai ménaawe. Waásiti moparáwímbo káwisasamo miwí aantembo kawe'-úmaimo méraantemba miwí miyá ónááwe.

¹⁶ Kembiwí ímbo tuwínkaa'-oráámbá tuwínkaa'-urááfo Maníkóní ámúntanko kentirumpimbá méraimba Maníkóní ámáán-dankaamba ombá imáyáan-oro. ¹⁷ Maníkóní ámáán-damba ufaen-dámhá ísa'á kembiwí mindánkáámbá owasá tuwímbaimo kembó sáwí'o uwátinkááwa'o méraambo éna Maníkó miwí tai'ásuwainifo ímbo tuwínkaa'-oráámbá wétuwínkaa'-owe.

¹⁸ Kentí imáyáago karo'á simátínkáífo sé'a káráwiyoro sune. Marapá'-wáási túranka'a kawe'-ímáyááwárá'-wáásísá únemo sewí Maníkón-aúranka'a kawe'-ímáyáá iyantafesa marapákén-káwé'-ímáyáá ímba aifaráámbán-iyé seró sune. ¹⁹ Marapá'-wáási kawe'-ímáyááwémó sen-ímáyáásáféna Maníkó séna sáwí-imayaan-iyé wésiye. Minááísáféna naaófá'á Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna marapá'-wáási miwítí imáyáa mósá marááwana Maníkó sisaná miwítí imáyáago karo'á wésimatinkaiye

agaimaréna súwana ²⁰ moóráfa'a agaimaréna séna kawe'-ímáyááwémó sen-ímáyáásáféna úwoi-imayaawe Fasi'aénkó siyáíye

agaimaréna siyáimba ²¹ mindásafe'a ímba waási-tuwi'a sanaambá ma'maé iyóro. Seyaafá-tántáá'ó túwa'nai índa wéraiye. ²² Kemá Pórowe Ápórosiye Pítaawe túwa'nai ondawísá méraumne. Marawé seyaafá-tántáá'ó wéraine puwíyana'i úwoimo méraiyaana'i mindámo túwa'nai índa wéraiye. Káfé'o wérain-tantaa'e ánaaembo paápé índa-tantaa'wara'e mindá túwa'nai índa wéraiye. ²³ Kembiwí Káráisitini waási owaná Káráisiti Maníkóndén-iyé.

4

Fasi'aénkóní aantá-waasi-taai.

¹ Kembiwí kentáásáfé'a imáyáa é'a sé'a Káráisitini kísau-waasi ésa Maníkómó aúpá'ó makáimba aráátimena séna mináái simátíma'mae nóro. Minkísáúrá'á káráwiyoro siyáíwai owé-ímáyáán-oro. ² Moóráwígóni kísaura'o káráwiyaiwaimo sisasamó ontembá miyán-oro. ³ Maníkóní

kísaura'a káráwiyaundawisafe'a kembiwíyá'ó fí'owiya'o sé'a kawe-kísáúwá'i sáwí-kisauwa'iyó sé'o sembá ímba óraa'-imayaa é'a kesí kúsausafe'a ímba awáné'a kawe-kísáúwá'i sáwí-kisauwa'iyó súne. ⁴ Kesirumpinkén-ímáyáágómó séna kawe'-aantemba uráanemo sínda kawe-kísáúwá'i sáwí-kisauwa'iyó-aaí ímba kendén-ifo Fasi'aénkóndé póna wésuwanaiye. ⁵ Mindásafe'a Fasi'aénkómó siyáinkanaamo ímbo tiyáindara'a ímba tuwináaro. Fasi'aénkómbó amu'makéwana kumíndara'a kumeupá'ó áwiyokaimba sára'a maréna waásiti imáyáa afora'á makéna seyaafá'-wáási miwítí kúsausafena tuwinéna túwí'a mósá maráiniye.

⁶ Kesí waásisono. Arupíse íyantafe'a simátímakaunda-aaí Ápórosiye kesé'o siyáunda ímba kerái aantembanifo seyaafá'-wáásísafé'wara'a siyáumne. Maníkón-aaí aúfáí-wandaafimba agaimarésa siyáantemba miyán-oro. Moórá-oraakon-awi'a maimaé iyé'a moórá-oraakon-awi'a símai sáwí'a ombá kentúma maimaé'o wéiyomba miyá ímbo oráámbá wéowe. ⁷ Kembiwí ímbo iyáákaraawin-oyo miyámó on-kwáási-í'a Maníkó uwátínkaraiye. Maníkó miyán-kwáási-í'a uwátínkaraifo kentúma ímba maimaé iyé'a sé'a kesáa keyáárikata miyán-kwáásísá méraumne ímba seró.

⁸ Kembiwímó maarán-ááímó sembá karo'á sé'a kawe'-wáási-í'a úmáisa méraumne. Ímba Ápórosiye Póroe'a simásímakaayan-imayaafinkemban-ifo kentáási imáyáafinkenta Maníkóní imáyáa iséta mindáraisá iyáákaraumne karo'á wésewe. Kembiwímó iyáákaraankakaa keráíwará'á miyáumaiyai iyáákauyaisino. Sáwí-tantaakomba iyáákaiwae sé'o súnda ímba iyáákaraawe. ⁹ Imáyáamo únda Maníkó wení aantá-waasisa seyaafá'-wáási tínaaempata sínkarainta tínkamowasamo púwón-kwaasimo waási túranka'o mótingesamo tínkamontemba wíyómpaken-kisau-waasi túranka'e waási túranka'e Maníkó kentáa miyá uwásínkaraiye-imayaa wéune. ¹⁰ Ísu Káráisitinaaimo simátimundasafesasa sésa sáwí-imayaawara'-waasin-owe wésefo kembiwí kesáfé'a sé'a Ísu Káráisitiye kááísamaisa méta kawe'-ímáyááwará'-wáásísá úne wésewe. Kesáa aamoisaén-kwáásísá úna'a kembiwí kesáfé sé'a fasi'aén-kwáásísá úne-imayaa owí pó'a kentúwí'a maimaé iyé'a kesúwíta wétuwaawe. ¹¹ Maníkóní kúsau maimaéta wénundasa ááéwe káfé'e nontáfénawe tóntáfénawe sáái taisatá ímba naambá makéta ímba kawe'-únánkwátói makáunasasa sínkamowata ¹² tómbá ímba úwoi máéndasafeta óraa-kisau maéta óntamba máunasasa símáimo sáwí'o uwásínkáanta Maníkó kawé'á uwátínkainiye-aaí simátimunasasa sáwí'o uwásínkáanta fasi'ámai méta

ímba ifátuwaunasasa ¹³ kentáá súwí'a kumínkwae sésa karo'-ááímó sembá anondáá kawel'-áái simátimunasasa ááéwe káfé'e kentaásáfesa sésa ofaiyáan-kwáásin-ofo miwí táái ímba ísáaro wésewe.

¹⁴ Kesí iyámpóisone sé'o imáyáamo úndawi táako péé sína'a isé'a kawel'ó iyantafe'a maanáúfái wéagaumne. ¹⁵ Káráisitini waási owasá sáwífa'nanka Ísu Káráisintin-aaí simátimémba ímba sáwífa'nanka kentifoísái méraafo aifa'á Káráisitin-aaí simátimewana'a Káráisitiye'o kááísamai méraantafe'a keyáá kentifomá úne. ¹⁶ Mindásafe'a wa'wisé sé'a kemó úndantemba miyán-oro sune. ¹⁷ Mindásafe'a moóráwigomba Tímótimba ai'maráanana kentópa'a wéména wíniye. Wemá Fasi'aénkóe'a kááísamai méraiwai ímba siyuwéna fasi'ámai ména kesááninkaambo uráiwai wen-ímáyáá úndawi kemp'á'á wéna Ísu Káráisitin-aúranka'o méraunda-aaíye Maníkóní waási naaó'-nao'o méraawi simátimunda-aaíye kosimátiména kemó méraundanten-úmai méraaro-aaí kosimátiminiye.

¹⁸ Kempínkémbá tuwímbai sésa Póro úwoi aúfáífinken-aaí wésifo kentáá aaimó simásimindasafenasa ímba tniye sembá kentúma maimaé wéiyowe. ¹⁹ Énifo Fasi'aénkómó ewémó sína'o é'a kárika'a kentópa'a wé'a túmo maimaé iyówi siyáan-aaí aantentafe'a ímba kónaumpo miwítí fasi'aémbá Maníkómpákéná'íyo awánaandasafe'a kónaumne. ²⁰ Maníkómó kentáará'ó káráwiyaimba maarán-iyé. Ímba aaisáféna aantemba káráwiyaifo Maníkóní fasi'aénká'ó méraawi miwíyá'á káráwiyaiye. Mindásafe'a Maníkóní fasi'aénkárá méraa ína Maníkóní fasi'aénká'á méraao sé'a kotuwánánaumne. ²¹ Imáyáan-oro. Kembiwífá'ó ímbo kuráandara'o sáwí-imayaamo tuwé'o kawel'-úmáimo méwa'a ken-ímáyáá é'a faru úmaisa koménaumne. Ímbo miyámó uréwa'o é'a fasi'ámai arupise kouwátinkanaumne. Mindásafe'a imáyáan-oro.

5

Afowán-awaainimbo maiyáin-aaí.

¹ Kempínkémbá moóráwigo óraa-sawí'a éna afowán-awaainimba maiyáíye sewa'á isáúmne. Kembiwí Maníkóní waási miyá-sáwí'ó uráiwaintafe'a étuwaao ímba sewaná úwoi miyá ímbánifo waántáwankoni aambó arááíwáéwi ímba miyá ésa miyámó owísáfésa sáwí-meyamba maénááwe wésewe. ² Kempímbá moóráwigo ména óraa-sawí'a wéisa'a kawel'á úmaisa méraaumne karo'á sé'a kentúma

maimaé wéiyofó sáwí'ó uráin-kwaasisafena kentirunkómó umbaimó táina'a minkwáásí ai'mátuwaaro. ³ Kemó kentópa'ó komékaa minóráá-sáwí'ó uráiwaimba aaifimbá maenké'a sáwí'a wéiye súšina. Kemá némpa'a mé'a kesí imáyáago kentópa'a wérais'a misáwí'ó uráiwaimba é'a aaifimbá maiyánkaraumne. ⁴ Túwaandu iyampimba kesí imáyáago kentópa'a wérainana Fasi'aénkó Ísuni fasi'aémbá kembiwisé'ó wéraintafe'a misáwí'ó uráiwaimba aaifimbá maénkáaro. ⁵ Maníkóní waási káráwiyaampinkemba ai'mátuwenana waántáwanko umbai-tántáá'á amínana sáwí-amba tuwáinana Fasi'aénkó Ísumo kumíndara'a wembá aiyáíndasafe'a miyá é'a aaifimbá maenké'a aúwáaro.

⁶ Kawe'á úmáisa méraumne sé'a makáawanamo moórá-kisaamo kawáá'énamo ímbá seyaafá-kísáafá'ó wété intembá kempímbá moóráwigo miyáumai sáwí'ó índawi kempímbá tifó sé'a ai'mátuwaaro. ⁷ Tiyótaimo

í-tánón-kánáámó tóso ésa Yúndaa-waasi tómbó intóráin-tantaa'a tuwésa aú-tomba marésa sipisípi-araa'a tufú'mai wénaawe. Miyáumai Ísu Káráisiti kentáásáfénawe séna pukáimba pó'a aú'í'a úmai mé'a mindásafe'a misáwí'ó uráimba tuwé'a kawe'-úmai méraaro. ⁸ Sáwí'ó é'a sáwí-tantaatafe'a ímba aamoí é'a kawe-tántáátáfé'a érai'-aaisafe aantemba
aamoín-oro.

⁹ Ááéma moórá-aufai agaimái simátime'a sé'a aare-úméné waai-úméné mó owisé'a ímba méraaro siyáunda ¹⁰ minááímó siyáunda Maníkóní waásifinkembo miyámó owisé'a ímba méraaro siyáumne. Waántáwankon-ímayaamo on-kwáásí aare-úméné waai-úméné fi'o-fi'on-tantaa'-umene túrande-urande ésa marapá-tántáátáfésa aamoí ésa ímba Maníkóntáfésa aamoí ésa miyámó on-kwáásísáfé'a ímba sé'a Maníkóní waásifakewimo miyámó ísáfé'a siyáumne. Waántáwankon-ímayaamo on-kwáásí seyaafá'-márafá'ó méraamba ímba tiyuwé'a miwisé'a úwoi méraaro. ¹¹ Énifo agaimakáunda-aaigoni áwáuma maarán-iyé. Moóráwigo Ísuni waási úne siwáí aare-úméné fi'o-fi'on-tantaa'-umene aúrande-urande éna marapá-tántáátáféna aamoí éna Maníkóntáféna ímba aamoí éna símai túwí'a sáwí'ó uwátinkena uwó'í'ó on-dómbá néna uwó'í'ó owisé'a ímba mé'a wesé'a ímba tómbá naaró. Agaimakáunda-aaigoni áwáuma miyán-ááísáfé'a siyáumne.

12-13 Ímbo Maníkómpá'ó tiyáawi kemá ímba aaifimbá maitinkánaumpo Maníkó aaifimbó maitinkáinda mindá wendén-iyé. Kempínkémbá Maníkóní waási sáwí'ó uráawi

aaifimbá maitínkáaro. Kempínkémbá moóráwigo misáwí'ó uráindawimba ai'mátuwaaro.

6

Fasi'aénkóni waásifimbo umbai-tántáá'ó wérainda arupise uwátínkáaromo siyáin-aaí.

¹ Moórá-aaímo sáwí'ó ombá simátiménda ísáaro. Kempínkémbá tuwímbai sáwí'ó ombá ímbo waántáwankon-imayaamo on-kwáásifá'á mátinkare'a aaifimbó maitínkáamba sáwí'a wéofó Maníkóni waási óraa'-waasiya'a mátinkare'a símai arupise oro. ² Ánaaemba Maníkóni waási óraa'-waasi-i'a ésa seyaafá'-márafákén-kwáási táái ísésa kawé-kísáúwé sáwí-kisauwe sésa tuwínkaa'-ésa ánaaemba miyá ónááfo káfé'a kári'-aaí kanaa'á símai arupise oro. ³ Ánaaemba wiyómpaken-kisau-waasi-taaimo ísáiyamba mindá óraa-tantaa'an-ifo marapá'ó méraan-kwaasi-taaimo arupise mo iyamba mindá kári-tantaa'an-iyé. ⁴ Moórá-tantaa'ó arupise mo ónae sé'ó é'a Maníkóni waásifimbo túwí'ó ímbo wérainda-waasisafe'a arupise uwásínkáaro ímbo sé'a túwí'ó wéraindawisafe'a arupise uwásínkáaro seró. ⁵ Sáwí'a úne sé'a misáwí'ó ombá ífátuwe'a kawé'ó iyantafe'a maanáái agáúmne. Kembiwí sé'a kawé'-ímáyááwára'-wáásísá úne sembánifo ímbo aaí ísámai arupise wéuwatinkaafó ⁶ Ísu Káráísitin-aaisafesamo ímbo timankúnkúmbo iyawiyá'a mátinke'a sé'a moórá-aaí arupise uwásínkáaro sé'ó ombá mindá sáwí'an-iyé.

⁷ Waántáwankon-imayaamo on-kwáásiyá'ó mátinke'a aaifimbá maitínkáamba sáwí'a é'a Maníkóni aamba ímbo kawé'-úmai wéaraaiwaewe sune. Kentí óraa'-waasimo ísátinkaiyan-aaigomo éna ayááímó úwoimo wéinda mindá kárika'a sáwí'an-ifo Maníkó waántáwankon-imayaamo on-kwáásifá'ó aaifimbó maitínkáamba mindá óraa-sawí'an-iyé. ⁸ Miyámó ombá Maníkóni waási kentífá'awaawi sáwí'a uwátinke'a kentúwí'wara'a sáwí'a wéowe.

⁹ Sáwí'ó owímó Maníkómó káráwiyai'ó ímbo wiyantemba wéowe. Karó'-ímáyáá ímbo é'a simátimunda-aaí ísáaro. Aare-úméné waai-úméné ésa marapá-tántáátáfésa aamoí wéesa Maníkóntáfésa ímbo aamoí ésa waai keiyái kesuwaaininé sewasá kesuwaai'é sésa sáwí'a úmae nówasa aaré miyáumai keiyái sáwí'a úmae wénesa ¹⁰ umémbó ombá túraniyamba ésa uwóí'ó on-dómbá nésa uwóí'a ésa símai túwí'a sáwí'a uwátinkesa wétinkamesa umémbá ésa miyámó on-kwáási Maníkómó káráwiyai'ó ímbo kónááwe. ¹¹ Kempínkémbá tuwímbai miyámó uráan-kwaasiyaani'a wéofó kentáási Maníkóni ámútanko Fasi'aénkó Ísu Káráísitini

fasi'aéntámbá misáwí-tántáá'á maitiyuwéna Maníkóndé-í'a uwátinkena wenaúranka'a arupise uwátinkaraiye.

Túsamba Fasi'aénkóní kísau mo maíyan-aii.

¹² Kempínkémbá tuwímbai sé'a seyaafá-tántáá'ó úndasa kanaán-íye sefó kemá sé'a tuwímbai-tantaa'o ombá ímba kawel'á wéuwatinkaiye sé'a moórá-aii seyaafá-tántáá'ó únda kanaán-ífo tuwímbai-tantaa'o únda miwá kembá ta'ótoraindasafe'a a'áo sune. ¹³ Tónkó tirumpimbó kumíndasafena isaná tirunkó tómbó náíndasafena ímbá póna Maníkó minkáé-tántáá'á taí'ásuwainiye. Miyá ínifo túwawaatafesamo imáyáamo ombá maarán-íye. Túwawaatamba ímba aare-úmémbo íyambanifo mintúwáwáátámbá Fasi'aénkóní kísau máero. Miyámó íyantafena Fasi'aénkó túwawaaka'a wétuwa'nai-íye. ¹⁴ Maníkó Ísumbo pukáimpinkembo íyáfasinankaraintemba wení fasi'aéntámbá kentáá súwawaa'a íyáfasisinkainiye.

¹⁵ Kentúwawaa'a Káráísiti aiyayaankaamba ímbá pó'a sáwí-anka'o nín-da-inimba ímba maiyé'a mimbórá-túmá ma'mái méraaro. ¹⁶ Moóráwigo sáwí-anka'o nín-da-ininkoe'a méraimba mimbórá-túmá ma'mái méraaye. Mindásafena naaófá'á Maníkón-aii aúfáífimba agaimaréna séna minkáé'nárai mimbórá-túmá ma'mái méraaye

agaimaréna siyáíye. ¹⁷ Énifo Fasi'aénkóe'o kááísamaimo méraiwai wení ámútanko wesé'a méraisana mimbórá'í'a úmai méraiye.

¹⁸ Aare-úméné waai-úménémo ombá tínaaemba uwáméro. Fí'lo-fi'on-tantaa'o sáwí'o wéomba túgo ímba sáwí'a wéifo aare-úmémbo wéomba túgo sáwí'a wéíye. ¹⁹ Maníkó wení ámútankomba ai'marówana kentirumpimbá kumbéraimba póna kentúma Ufaen-ámútánkóní naambó wéraimba é'a ísaraawe. Kentúma Maníkóndé isa'á kesúma kendésáámá póta sirááímo táínda-í'a úwoi ónaumne ímba seró. ²⁰ Ísu Káráísiti kembiwísáfénawe sénamo pukáimba mimbéyámbá kembiwí wendén-ófo marapá'ó méraamba Maníkón-áwí'a óraa'a úmae íyóro.

7

Aaremó máén-aii.

¹ Tuwímbai-aiimo agaimáímo síesai uráan-aaisafe'a simátimune. Awá'-wáásí aaré ímba maésa úwoimo méraiyaamba mindá kawel'án-íye. ² Énifo kembiwí úwoi wáásifimbo méraawi aare-úméné waai-úméné óraa'o ompímbá méraantafe'a umémbo únafó sé'a

aaré maíyasa waaí maíyambo íyamba mindá kawé'án-
 iye. ³ Waaigó wenáúma ímba ta'ótorainifo mindá
 awaainínkóndé isaná awaainínkó wenáúma ímba
 ta'ótorainifo awaaikóndé isaná miyáumai wenawá'nai
 wenawá'nai úmai méyaaye. ⁴ Awaainínkó wenáúma ímba
 we káráwiyaifo awaaikó káráwisana awaaikó wenáúma
 awaainínkó káráwiyaie. ⁵ Ímba aambá faiyésarai éni
 kanaán-iyé sésarai Maníkóntáfésarai imáyáa ésarai
 inai símaesarai iyantafesarai kári-kanaa saagáyaáye.
 Minkánáa tai'áinasarai mimbóráfímbá kouwé'mai méyaaye.
 Ímba kanaa'á kentúra'a káráwiyewana ayáatáaka'a
 nénka'a méyana kawé'ó úmimo méraiya-fasi'aemba
 tai'áinana waántáwanko sáwí'a íwae séna tafisifó sé'a
 simátimundantemba miyán-oro.

⁶ Minááísáfé'a ímba fasi'ámai simátimé'a sé'a miyán-
 oro sé'a miyán-ááísáfé'o sísai omba simátimé'a sé'a
 miyámó íyamba kawé'án-iyé sune. ⁷ Kemó aaré ímbo
 makáundantemba seyaafá'nánká miyámó íyamba siráái
 wétaiye. Éni miyámó íyamba Maníkó miyám-baaran-
 tantaakoni fasi'aémbá wétimiyé.

⁸ Simátiménda awá'-wáásíyé keto'-íniné ísáaro. Kemó
 úndantemba miyámó íyamba kawé'án-iyé. ⁹ Éni miyámó ímbo
 kanaa'ó kentúra'o káráwiye'o é'a aaré maíyasa waaí
 maíyambo ónááwe. Aaré maíyasa waaí maíyambo íyamba
 mindá ímba sáwí'an-ifo úwoimo mésamo aaré maénæ-
 imayaamo óraa'a únafó sé'a aaré maíyasa waaí maíyambo
 íyamba kanaán-iyé.

¹⁰ Aaré máewasa waaí máembo owí simátimé'a sune.
 Ímba kesí imáyáafinkemban-ifo Fasi'aénkóní imáyáafinkemba
 simátimune. Aaregó awaaikómbá ímba auwéna kóino.
¹¹ Éni awaaikómbó auwénamo éna fi'omba ímba waaí
 máino. Ímbo miyámó énamo éna kouweréna awaaikómpá'á
 tíno. Waaí ímba kentuwainíntómbá ti'mátuwaaro.

¹² Moóra-aaimo simátiménda Fasi'aénkó simátimiyo ímba
 siyáifo kemá simátimune. Keákwákómó ékai awaaikó
 Maníkón-aaisafena amankúnkúmba isaná awaainínkó
 ímba miyá in-ínkó awaaikóntáféna esé'a mérayae
 sínanamo éna ímba ai'mátuwaano. ¹³ Éni awaainínkó
 Maníkón-aaisafena amankúnkúmba isaná awaaikó ímba
 miyá iwáí awaainínkóntáféna esé'a mérayae sínanamo
 éna ímba ai'mátuwaano. ¹⁴ Waaigó Maníkón-aaisafena
 ímba amankúnkúmba iwáí awaainínkó Maníkón-aaisafena

amankúnkúmba in-ínínkóe'a taankarotámai méraintafena Maníkó séna awaaikó isaná póna kanaán-ye wésiye. Aaregó Maníkón-aaisafena ímba amankúnkúmba in-ínínkó awaaikó Maníkón-aaisafena amankúnkúmba iwáíye'a taankarotámai méraintafena Maníkó séna awaaínínkó isaná póna kanaán-ye wésiye. Ímbo miyámó inkakaa miwítí iyámpói Maníkóní waásiti iyámpóíyaamba ímba owaisínó. Énifo miwísáféna Maníkó séna kesí waásiti iyámpóíyaamban-owe séna kanaán-ye wésiye.

¹⁵ Keákwákómó ombá awaaikó Maníkón-aaisafena amankúnkúmba isaná awaaínínkó ímba miyá isaná awaaínínkó amankúnkúmba isaná awaaikó ímba miyámó ombá auwé'a kónae sésa miyá iyamba kanaa'á wété ónááwe. Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba owí owasá ímba miyámó owiyé ímba kááísamai méraamba pósa wété iyamba kanaán-ye. Maníkó faru úmai méraiyantafena táántaraimba pósa auwé'a kónae sésamo ésa kanaán-ye. ¹⁶ Aaré ísáaro. Enawaaikómbá áwa'nai inanawá Maníkón-aaisafena amankúnkúna íni ína íníyo. Mináái ímba ísaraawe. Énifo waaí ísáaro. Enawaaínínkómbá áwa'nai inanawá Maníkón-aaisafena amankúnkúna íni ína íníyo. Ímba ísaraawe. Mindásafe'a ímba ááéma tuwé'a wété oro.

Maníkó wení waási-i'o uwátínkarainka'o méraanten-úmai méraaromo siyáin-ai.

¹⁷ Maníkó seyaafá'-waási tínkámae kuráimba wení waási-i'o uwátínkarainka'o méraanten-úmai miyáumai méraaro. Maníkóní waási naaó'-nao'a méraan-kwaasi mináái simátimune. ¹⁸ Maníkómó wení waási-i'o uwátínkarainka'o mé'o Yúnda-a-waasi kentúmo kárámai araenáembo owasamó fi'onkaa-waasi kentúmo ímbo kárámai araenáembo owasamó ombá mindá kanaán-ifo úwoi miyá é'a fi'on-kwaasi-i'a ónae ímba sé'a méraaro. ¹⁹ Túmo kárámaimo araenáembo owasá ímbo túmo kárámaimo araenáembo owasá ombá ímba óraa-tantaa'an-ifo Maníkón-aaimo taawiyafésamo méraamba óraa-tantaa'an-ye. ²⁰ Maníkómó wení waási-i'o uwátínkarainka'a méraanten-úmai miyáumai méraaro. ²¹ Maníkómó wení waási-i'o uwátínkarainka'a kembiwí méyámbakaawiti wayó-kísáúmó maiyáawimo ombá ímba óraa'-imayaa ombánifo minkísáúmó túwén-ambo wéraina'o é'a tuwánááwe. ²² Fasi'aénkómó wení waási-i'o uwátínkarainka'a kembiwí méyámbakaawiti wayó-kísáúmó maiyáawimo é'a Fasi'aénkóe'a kááísamai mére'a tu'makákáámbá méraawe. Énifo Fasi'aénkómó wení waási-i'o uwátínkarainka'a úwoimo tu'maká'ó méraawimo é'a Ísu Káráísiti méyámbakaisa'a wení wayó'-wáásín-owe. ²³ Ísu Káráísiti pukáimba kentáféna mimbéyámbá uráisa'a wení waási-i'a uráamba pó'a kentí imáyáa ta'ótoranae síya'o é'a

a'áo seró. ²⁴ Maníkómó wení waási-i'ó uwátínkarainka'ó méraanten-úmai Maníkóe'a kááísamai méraaro.

Awá'-wáásí táái.

²⁵ Awá'-wáásísáféna Fasi'aénkó ímba fasi'aén-áái simásímakaisa'a kesí imáyáafinkemba sune. Fasi'aénkó arumbá uwásínkáintafe'a sún-da-aaí p'ó'a kawé'-ááiyémó síyantafe'a simátimune. ²⁶ Umbai-tántáá'ó wérain-
 tafe'a imáyáa é'a sumpo méraantemba miyáumai méraaro. Miyámó iyamba kawé'án-iyé. ²⁷ Aaremó makáawi ti'mátuwanáe ímba síyasa aaremó ímbo makáawi aaré maénae ímba seró. ²⁸ Énifo aaremó maíyambo é'a ímba aoisaambá ónááwe. Inaamarúmó waaimó maíyambo é'a ímba aoisaambá ónááwe. Aaré maíyasa waaí maíyambo iyamba marapá'ó méraan-umbai-tanta'a wérain-
 imba mindá imáyáa é'a miyán-
 ofo sé'a aaré ímba maíyasa waaí ímba maíyambo iyamba kawé'án-iyé sune.

²⁹ Kesí waásisono ísáaro. Maníkómó siyáin-kanáa ampáánk'á'á tai'áínifo aaremó makáawi miwítí umbai-tántáátáfésa ímba óraa'-imayaa ésa aaremó ímbo makáawimo mésamo Maníkóní kísausafesamo imáyáa ésamo méraantemba miyán-oro. ³⁰ Tirunkómó umbaimó taiwáí mindásafe aantemba ímba imáyáa ésa tirunkómó ímbo umbaimó taiwáí mésamo Maníkóní kísausafesamo imáyáa ésamo méraantemba miyán-oro. Tirunkómó aamoimó iwáí mindásafe aantemba ímba imáyáa ésa tirunkómó ímbo aamoimó iwáí mésamo Maníkóní kísausafesamo imáyáa ésamo méraantemba miyán-oro. Óntamo méyánowi mindásafe aantemba ímba imáyáa ésa óntamo ímbo méyánowi mésamo Maníkóní kísausafesamo imáyáa ésamo méraantemba miyán-oro. ³¹ Marapá-tántáá'ó méyánowi mindásafe aantemba ímba imáyáa ésa miyán-kísáúmó ímbo máéwi mésamo Maníkóní kísausafesamo imáyáa ésamo méraantemba miyán-oro. Marapá'ó méraan-kwaasimo máén-kisau tai'áín-da p'ó'a sún-da-aaí marapá'ó wérain-tantaatafena ímba aifaráán-tántáá'án-iyé seró.

³² Marapá-tántáátáfé'ó ímbo óraa'-imayaamo ombá siráái wétaiye. Awá'-wáásí Fasi'aénkóní kísausafesa imáyáa ésa Fasi'aénkómó aamoimó intembá wéofó ³³ aarewáráwí marapá-tántáátáfésa imáyáa ésa tuwaainíntómbó aamoimó íyan-kisau máéwana ³⁴ kae'-ímáyáágó wétafisiye. Ímbo waaímó maiyéwiye awá'-ináámárúwé Fasi'aénkóní kísausafesa imáyáa ésa sésa súwawaa'e imáyáawe

Fasi'aénkómbá aménae sefó waaiwára'-ínímbá marapá-tántáátáfesa imáyáa ésa tuwaai'waimbá aamoí íwae sésa miyán-kísáú wémaewe.

³⁵ Aaré ímba maíyasa waai ímba maíyamba oró-áái ímba súmpo túwa'nai onda-áái simátíme'a kawé'-úmai méraiýantafe'a mináái simátíme'a Fasi'aénkóntáfé'a imáyáa é'a wení kísau aantembo maíýantafe'a mináái wésimatimune.

³⁶ Moóráwigomo aaré maénae sénamo aaimó tarímakenamo éna ánaaemba wentáfénamo maénae-imayaa óraa'a énamo séna ímba kawé'-úmai méraumpo maénaemo síndamo seyaafá-tántáá'ó kanaamó ínanamo éna úwoi máíniye. Maíndamo éna kanaán-íye. ³⁷ Moóráwigomo aaremó maénae sénamo aaimó tarímakenamo éna wení imáyáamo fasi'ámaimo énamo wenáúra'o káráwiyenamo séna ímba maénaumpo úwoi méíniye sínanamo seyaafá-tántáá'ó kanaamó ínanamo éna miyámó énamo ímbo maínda kawé'án-íye. ³⁸ Miyáumai moóráwigo aaremó aai tarímakaindawimo maínda kawé'án-ífo moóráwigomo aaremó aai tarímakenamo ímbo maínda áfááraumai kawé'án-íye.

³⁹ Ámáánko séna keákwákómó ésarai awaaikómó méraíndara'a kááisamai méraiýana awaaikó puwínana waaisáfénamo ankáínana Fasi'aénkóni waásiya'-aantemba wíno. ⁴⁰ Énifo imáyáa é'a ímbo waaimó maénamo úwoimo méraínda arunkó kawé'á ínana méraíniye. Maníkóni ámúntanko minááisáféna mimbórá-áái wésiye-imayaa úne.

8

Póí tufú'mai karo-fásí'áénkómbó ámén-ai.

¹ Agaimái síesai e'a sé'a póimo wétufu'nesamo tuwímbai-ama'o kárámaimo waántá-taarera'o marésamo tuwímbaimo maaketimó máráámbo minámá'á méyámbo'maimo naandasá kanaawá'íyó-aaimo síesai e'o sen-áái simátíménda ísáaro.

Miyám-baarankoni áwáuma awánasaraundasa póta miyásá ónae-ai ááéma ímba seró. Miyámó ombó é'a kentúma maimaé íyófo waásimo tirumbó tímémbo wétuwa'nai-omba mindá kawé'án-íye. ² Tuwímbaimo moórá-tantaatafesa imáyáamo ésamo sésamo é'a awánasaraumnemo síyawí ímba kanaa'á awánasaraafo ³ Maníkómbó tirumbó áméwanamo ímbá Maníkó miwí tuwánasariye.

⁴ Mináái imáyáa é'a aneka'-áái póimo tufú'nesamo tuwímbai-ama'o kárámaimo waántá-taarera'o marésamo

tuwímbaimo maaketimó wémaraamba minámá'á méyámba'maimo náíyan-aaimo sendá ísáaro. Waántá-waasi ímba fasi'aénkwárá'-wáásín-ofo mimbóráwígó fasi'aénkwáráwí Maníkó iyé-ááísá ísaraumne. ⁵ Wíyómpa'le marapá'é sáwífa-tantaa'a wéraisasa tuwímbai sésa kentáásí fasi'aénkwáráwí ména kenká'á káráwiyaiye sewaná miyámó sen-tántáá'á sáwífa'a wéraiifo ⁶ kesáá mimbóráwígóntáféta séta kentáásí Maníkó éna kentáásifowa iyésá sune. Seyaafá-tántáá'á úmakaimba póta wenáwí'a mósá maréta wení waási-i'ó úndasafeta méraumne. Mimbórá-Fási'áénkó méraimba Ísu Káráísiti póna Maníkómó siyáintemba seyaafá-tántáá'ó uráimba wení fasi'aénkátá méraumne. Miyáumai waántá-waasi ímba fasi'aénkwárá'-wáási owé-áái ísaraumne.

⁷ Minááísá ísaraumpo seyaafá'nánká ímba ísaraawe. Tuwímbai pói tufú'mai wénesa waántá-waasi-imayaa ésa timé'ómbanifo Maníkómpá'ó tiyáanka'a ááéraan-imayaa paaí ésa waántá-waasi tímém-poiman-iye sésa mimpóimó wénaamba tirumpin-ímáyáágómó sáwí'a owémó sintembá ésa sésa mimpóimá ímbo naaráámbá náúmne wésewe. ⁸ Mintómbó ímbo néta nétaamo úndaša Maníkó ímba ímáyaá éna náúndasafenasa aamoí uwásinkenasa ímbo náúndasafenasa aamoí uwásinkenasa ímba miyá wéiye. ⁹ Waántá-waasi tímém-poimo né'o ímbo né'o ombá mindá kanaán-ifo Maníkóntáfésa ímbo fasi'ámaimo méraawi tuwánésa kembiwímó ontembá miyá ésa miwí tirumpin-ímáyáágómó sáwí'a owémó sintembá miyá ofó sé'a káráwiyoro. ¹⁰ Kembiwí sé'a waántá-waasi ímba fasi'aénkwáráwí ombá pó'a tímém-poimo úwoimo wénaunda kanaán-iyemo sen-kwáásí waántá-waasiti ámáán-daumpa'lo tómbó naambó ésa Maníkóntáfésamo ímbo fasi'aawí tuwánésa sésa keséta mintómbá nánaumnemo sésamo wénaamba tirumpinkén-ímáyáágómó sáwí'a owémó sintembá wéowe. ¹¹ Miyáumai mintómbó náúnda kanaán-iye wésemba mindá Maníkóntáfésamo ímbo fasi'ámaimo méraawi sáwí'a wéuwatinkaawe. Ísu Káráísiti miwísáfénawe séna pukáiwai kentífá'awaawi sáwí'a uwátínkááwasa sáwí-amba wéaraiwaewe. ¹² Kentífá'awaawi sáwí'a uwátinke'a miwímó ímbo fasi'ámaimo méraan-imayaa sáwí'o uwátínkáámba Káráísitimba sáwí'a wéuwankaawe. ¹³ Kemá Póro sune. Waántá-waasi tímém-poimo naanasá kesífá'awaisai suwánésa sáwí-amba arááíwáéfo sé'o ama'ó ímbo naanasá suwánésa misáwí-ámbá ímba arááíwaenaawe.

Póro aantá-kisau wémaena méyámbá ímbo maiyáin-ai.

¹ Waási kembá ímba wéta'otoraafó Maníkó kesáái simátiminkwae séna aantá-waasi-í'a uwásinkarawai é'a súrantaamba kentáásí Fasi'aénkó Ísumba awáné'a weni kísau kempímbá komaéwánda suwáné'a Maníkón-aaisafe'a timankúnkúmba uráamba mindá kesí kísaugoni áwáuma paapé uráiyé. ² Tuwímbai kentáfésa sésa ímba Fasi'aénkóní aantá-waasin-ifo úwoi-waasin-iyé sewa'á kembiwí ímba kanaa'á miyán-áái wésewe. Fasi'aénkó si'marówa'a kembiwí wenáái kosimátimewana'a timankúnkúmba uráafo mindásafe'a imáyáa é'a kentáfé'a sé'a

érai'a Fasi'aénkóní aantá-waasin-iyé seró.

³ Tuwímbai kempínkémbá kentáfé'a sé'a Fasi'aénkón-ai simátiminkwae séna ímba ai'mákaiwain-iyé sembá maarán-áái anondáá simátimune. ⁴ Ásé-ai kosimátimewandara'a tómbó ímbo méyámbare'o úwoimo naráundarakaa kanaán-uráisino. ⁵ Fasi'aénkóní aantá-waasiye Fasi'aénkón-áfá'awaawiye Pítaawe tuwaainintómbó tí'maesamo ásé-qaimo kosimátíma'mae nóntemba kemó kesuwaainímbó aí'mae'o ásé-aaimo kosimátíme'o kentí tómbó úwoimo naráundarakaa kanaán-uráisino. ⁶ Tuwímbai ásé-ai kosimátímakaamba tómbó méyámba'mai náiyantafesa ímba kísau wémauwa'a tómbá úwoi tímúwasa naráafo Páánápáasiye kenkáísáfé aantemba imáyáa é'a sé'a tómbó náiyantafesarai kísau wémaesarai óntamba maiyésarai tómbá wémandaaye-imayaamo ombá mindá sáwí-imayaa wéowe.

⁷ Maarán-áái imáyáan-oro. I-wáásí miwímó kísau mo máénkakemba ímba tómbá méyámba'mai wénaafo miwítí óraakomo tímín-tomba wénaawe. Kísau mo wí minkísáúfákén-tómbá wénaawe. Póimo awíyówí mimpóimá tufú'mai úwoi wénaawe. Miyáumai kísau mo wémaewi méyámbá wémaewe. ⁸ Mináái waásiti imáyáafinken-ai simátimumpo Maníkón-ai aúfái-wandaaifimba miyán-ááimó wéraimba simátíménda ísáaro. ⁹ Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba agaimaréna séna

waásiti tómbá wíti-aramba ásima piyíndasafena purumakagón-áísamai támai mapándáampa úmai ásima fitúwáínka'a purumakagón-óika'a ímba kárá'umakewana úwoi ména tuwímbai náíníye

siyáimba minkísáúgóní méyámbá póna mintómbá tuwímbai úwoi náíníye. Maníkó ímba purumakasáfénawe séna mináái agauwó siyáifo ¹⁰ kentáásáfénawara'a mináái siyáiyé. Kísau mo owí mifákén-tómbá nánaumne-imayaa ésa

wémaewe. Námáimo owí minkísáúfákén-tómbá nánaumne-
imayaa ésa wéowe. ¹¹ Miyáumai kempímbá Maníkón-
aai kosimátímakaundasa pó'a tóné tuwímbai-tantaa'emo
úwoimo simíyanta kawé'án-iye. ¹² Kentáásínaaemba
tuwímbai kempímbá Maníkóní kísau kowémaesa sésa tómbá
síméro suwa'á úwoi tímúwasa naráawe. Miwímó tóné
tuwímbai-tantaa'e úwoimo maiyáantemba kesááwára'ó
úwoimo méraandasa kanaán-iye. Kentópakemba tóné
tuwímbai-tantaa'e máénda-amba wéraifo kemó simíyan-
tomba siyáán-umai máénata Ísu Káráisitini-aai ímba ísáafo
séta kemó kisaumo maúndarakemba óntamba maimái tómbá
mékámba'mai néta óraa-kisau wémaeta ímba
ifátuweta óraa-kisau maiyáumne.

¹³ Maarán-ááísáfé'a imáyáan-oro. Yérúsaremu-naopa'a
óraa'-amaan-daumpa'a kisaumo máéwi mindáúmpákén-
tómbá úwoi wénaawasa óntan-taarera'o Maníkóntáfésa pói
tufú'mai wéagaewi mimpínkén-tómbá úwoi wénaan-aai
ísaraawe. ¹⁴ Miyáumai Fasi'aénkó Ísu óraaka séna ásé-aai
kosimátimiyawifakemba tómbá úwoi timíyasa
nánááwe siyáíye.

¹⁵ Kempímbá komé'a Ísu Káráisitini ásé-aai
kosimátimewandara'a kentópakemba tóné tuwímbai-
tantaa'e máénda-amba wérombanifo tómbá síméro ímba
siyé'a maéta káfé'wara'a simíwae sé'a ímba maanáúfái
agáúmne. Áfááraumaimo sááimo táina'o puwónae'o é'a
tómbá síméro ímba sénaumne. Miyáumai kesí kísauraken-
tombo wénaandasafe'o é'a ímba aambá fáisinkaaro.
¹⁶ Maníkó óraaka simásímakaisa'a ásé-aai simátime'a
minásé-ááímó ímbo wésimatimekaa kesópa'a umbai-tántáá'á
paápé isinó. Mindásafe'a minásé-ááí wésimatimundasafe'a
ímba kesúma maimaé wéiyune. ¹⁷ Kesí imáyáafinkembo ásé-
aaimo wésimatimekaa méyámbá maénae súšina. Ímba miyá
é'a Maníkó simásímakaintafe'a wésimatimune. ¹⁸ Mindá
érai'-aai póna kesí méyámbá maarám-béyámbán-iye. Ásé-aai
wésimatimunda tómbó úwoimo wémaundarakaa kanaán-
isinó. Tómbá ímba úwoi maiyáunda pósa ímba maarán-ááí
sénááwe. Ásé-aaimo ísaraundarata tóntá ámakaumne ímba
seró. Ásé-aaimo úwoimo wésimatime'o aamoimó wéunda
mindá kesí méyámbániye.

¹⁹ Kembiwí kembá ímba ta'óto'makaawa'a kemó
sentembá ímba únana tóné tuwímbai-tantaa'e máénda-
amba wéraifo ímba maéta miyán-tántáá'ó maiyáundarakaa
sesimái-waasi Maníkómp'á tewaisinó. Ímba

maiyaundasafe'a sawifa'nanka tuwa'nai unasa Manikómpá'á wétewe. ²⁰ Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkumbo iyantafe'a Yúndaa-waasifimba mé'a miwímó onten-kísáú wémaunana Manikó Mósesembo simámakain-amaanko ímba kembá ta'ótokaifo minamáánkómó ta'ótokajin-kwaasifimba mé'a miwímó ontembá miyáumai mé'a Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkumbo iyantafe'a miyá uráumne. ²¹ Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkumbo iyantafe'a fi'onkaa-waasi Manikóní amáámbo ímbo isaraan-kwaasifimba mé'a miwímó onten-kísáú maé'a Manikóní amáámbo Ísu Káráisiti siyáin-amaamba ímba taraisé'a úwoi wetaawiyafune. ²² Tuwímbai-tomba aawentamó on-kwáási tuwa'nai unasa Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkumbo iyantafe'a miyán-tómbá ímba né'a méraumne. Tuwímbai Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkumbo iyana sawi'lo úmimo méraampinkemba Manikó faútinkaindasafe'a miyám-baaran-kwaasifimba mé'a miwímó ontembá wéune. ²³ Ásé-ai wété ínana Manikó kawé'á uwátinkena kenkwará'á miyámó uwásinkaindasafe'a miyá wéune.

²⁴ Maarán-áái imáyáan-oro. Seyaafá'nánká tuwaantantésa kowaná mooráwigo kóyáákéna méyámbá kowémaena aamoí uráíye sen-áái wéisaawe. Miyáumai Manikómó aamoimó uwátinkaindasafe'a imáyáa é'a Manikóní aampa'á miyáumai koró. ²⁵ Kesúma fasi'áínkwae sésa tuwaantantésamo nómba tiyáántán-kwimái wéwesa miwí túra'a wégarawiyesa tai'áínda-meyambo maiyantafesa miyá wéofó waé'wae'lo índa-meyambo máéndasafeta Manikóní aampatá wégune. ²⁶ Miyáumai ímba úwoi wégumpo némpa'lo wérim-beyantafe'a imáyáa é'a Manikóní aampa'á wégune. ²⁷ Ímba kesúra'lo sirááímo taintembánifo Manikómbó arááímo taintembá arááíwáéndasafe'a kesúra'a káráwiye'a ásé-ai simátimunana ánaaemba Manikó ímba aamoí uwásínkáífo sé'a kesúma wégarawiyune.

10

Waántá-waasi-imayaa ímba mósá máráaromo siyáin-ai.

¹ Kesí waásisono. Maarán-áái imáyáan-oro. Naaófá'á Yúndaa-waasi síwá'nása Ísipi-marafa'a ándáfakemba Manikó faútinkowasa miwí túma ímba káráwiyesa sawi'lo uráamba imáyáan-oro. Manikó faútinkowasa Ísipi-marafa'a tuwésa wéguwana aambá aráátiména ainámbá seyaafá'-wáási túrampa'a makówasa mináínánkó kún-aempa'a wéguwana Manikó óraa'-nomba tuwínkaa'a úmarowasa seyaafá'nánká mimpímbá kofatésa máásai-marafa'a wéwesa

² miwítí óraako Mósese'e kááísamai mérowana Mósese mináínambá arááiwa'maena wéguwasa kentáá siwá'nama miyá uwaná Maníkó nombá tuwínkaa'a úmarowana mimpímbá Mósese kofatowasá miwíwará'á mimpímbá kofatéa ³⁻⁴ noné tóné ímbo wéropa'a wéguwana Maníkó tóné noné timúwasa seyaafá'nánká nowaná Maníkó óraa'-ontamba faimarówana minóntámpínkémbá nombá kumúwasa nésa wénuwana minóntámbá miwítí ewaa'á wérowasa naráawe. Minóntántáféta séta Ísu Káráisitiniye sune. ⁵ Máásai-marafa'a wéme wémesa Maníkón-aaimo arááiwaéraamba sáwífa'nanka ímba arááiwaesa sáwí'a uwaná mindásafena Maníkó ímba aamoí uwátinkena máásai-marafa'a tínkámaena wénuwasa pukáawe.

⁶ Sáwí-imayaa aantemba ésa sáwí'o untáfésa aamoí uráafo kesáá miyásá únafo séta miwímó uráantafeta imáyáa éta kentáásúra'a káráwiyono. ⁷ Miwífínkémbá tuwímbai karo'-máníkómbá úmakesa wen-ímáyáa mósá makáafo kesáá ímba miyá ónáisaiye. Minááisáféna Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

waási mara'á mésa tóné noné
násuwesa iyáfasinesa tiraimá makáawe.

Karo'-máníkóntáfésa imáyáa ésa miyá uráawe agaimaréna siyáiyé. ⁸ Miwífínkémbá tuwímbai

aare-úméné waai-úméné uráafo kesáá ímba miyá ónáisaiye. Miyámó untáféna mimbórá-kánaáfímbá Maníkó sáwífa'-waasi 23,000 waasi tínkamuwasa pukáawe. ⁹ Miwífínkémbá tuwímbai Fasi'aénkómbá ma'mái awánésa sésa Maníkó kentáará'á ímba kawé'-úmai káráwiyaiye karo'á sésa sáwí'a uráafo kesáá ínta miyá ónáisaiye. Miyá untáféna Maníkó iyaankafayaantómbá ti'marówasa fowasá pukáawe. ¹⁰ Miwífínkémbá tuwímbai Maníkómbá í'ai ánkaráafo kesáá ímba miyá siyataao. Miyámó untáféna Maníkómó wiyómpakembo ai'marówai tínkamuwasa pukáawe.

¹¹ Miwífímbá miyán-tántáá'á paápé úwana Maníkón-aai aúfáifimbo agaimakáimba kesáá tai'áinda-kanaafinta méraundawisa mináái iséta imáyáa éta ímba miyá éta káráwiyono.

¹² Miyáumai kesáfé'a sé'a fasi'ámai méraundawi únemo sewí moórá-tantaako tafisína'a sáwí'a únafo sé'a káráwiyoro. ¹³ Sáwí'o íyan-umbai-tanta'o kempá'ó tiyáimba mindá seyaafá'-wáásí'á tiyáiyé. Maníkó áfombo faiyáiwai séna sáwí-fasi'aen-tantaako kempá'á téna tafisína'a sáwí'a

ofó séna miyán-tántáá'ó tuwáíyan-amba áámáá-ontama aráátimina'a kanaa fasi'ámai mé'a ímba sáwí'a ónááwe.

¹⁴ Kesí waásisono. Yúndaa-waasisa síwá'námo uráantemba miyá únafó sé'a karo-fási'aénkwáráwí-ímáyáámó mósá maráámba tínaaemba uwáméro. ¹⁵ Kawe'ímáyáámó onkwáási owa'á óraaka simátime sé'a simátimunda-aii kawe'úmai imáyáan-oro. ¹⁶ Ísu Káráisitimo kentáásáfénawe sénamo wení naaemó kumúwanamo pukáintafeta imáyáa éta aráá-tombo náúndasa ándá-aran-domba Maníkómpá'á súwi séta mindómbó náúndasa maará séta Ísu Káráisitini naaemá isatá kááisamaisa méraumne. Minaráá-tómbá tafámbaisa náúndasa maará séta Ísu Káráisiti áúma isatá kááisamaisa méraundasa ¹⁷ minaráá-tómbá mimbórá-tómbá wéraisata mimpínkéntáámó seyaafá'nánkátá náúndasafeta mimbórá-wáási-í'a úmaisá méta sáwífa'nankata úndanifo mimbórá-wáásiyáántá úmaisá méraumne.

¹⁸ Ísarerin-andafakewi Yúndaa-waasimo ombá imáyáan-oro. Maníkóntáfésa imáyáa ésa óntan-taarera'a póí tufú'mai agaimái amésamo ombá Maníkóe'a kááisamai méraawe. ¹⁹⁻²⁰ Súnda-aaigoni áwáumo simátíménda ísáaro. Waántá-waasimo tómbó tímémba ímba túwa'nai índa-tantaa'an-iyé. Waántá-waasimo tímén-tomba ímba túwa'nai índa-tantaa'an-iyé. Súnda-aaigoni áwáuma maarán-iyé. Póimo tufú'nésamo tuwímbai-ama'ó waántá-waasimo tímésamo méraamba ímba Maníkómbá amésa méraawe. Waántá-waasi tímé'ó miwísé'ó kááisamaimo méraamba miyáumai méraantafena ímba siráái wétaiye. ²¹ Fasi'aénkóe'a kááisamai mésa waántá-waasise'a kááisamai mésamo ombá ímba kawé'á uwásuwesa méraawe. Fasi'aénkóntáfé'a imáyáa é'a ándá-aran-done tóné wénaafo waántá-waasisafesamo imáyáa ésamo mintómbó naapa'á ímba komé'a naaró. ²² Miyámó é'ó sé'ó Fasi'aénkó ímba aifarááwín-iyé síyanamo éna aaisambá tiyíniye. Maníkóni fasi'aénkó kentáási fasi'aémbá iyáákaraifo ímba miyán-oro.

²³ Kempínkémbá tuwímbai sé'a seyaafá-tántáá'ó úndasa kanaán-iyé sefó kemá Póro súne. Tuwímbai-tantaa'ó ombá ímba kawé'á uwátínkáísana tuwímbai-tantaa'ó ombá ímba túwa'nai iye súne. ²⁴ Miyáumai kesáfé'ó túwa'nai íyan-kisau aantemba ímbo maíyamba fí'owiwara'ó túwa'nai íyan-kisauwara'a máéro. ²⁵⁻²⁶ Maarán-áái imáyáan-oro. Naaófá'á Maníkón-aii aúfáífimba agaimaréna séna marawé minká'ó wérain-tantaa'e seyaafá'á Fasi'aénkóndén-iyé

agaimaréna siyáimba Maníkó kentáásáféna imáyáa éna makáimba pó'a maaketiyákém-pói-ámá'á úwoi méyánure'a ímba óraa'-imayaa é'a sé'a sáwíra'u kawerá'únó ímba sé'a úwoi naaró. ²⁷ Moóráwigomo Maníkón-aaisafenamo ímbo amankúnkúmbo índawi táantena séna kesí naaúmpa'a tómbá naarómó sína'lo ewémó sé'lo é'a komé'a ímba áísai e'a nááfaken-tona'iyó ímba siyamba úwoi né'a sáwíra'u kawerá'únó ímba siyamba úwoi naaró. ²⁸⁻²⁹ Énifo moóráwigomo sénamo waántá-waasimo tímén-tomba iyémó síndamo é'a kanaámpó úwoi nánaumne-imayaa ombánifo minááímó sinkwáásígó imáyáa éna séna Ísu Káráisitini waási waántá-waasimo póímo tímémba kanaán-iyé sífó ímba naaró.

Kempínkémbá tuwímbai sé'a waántá-waasimo tímén-tombo náúndasa mindá kanaán-iyé. Énifo moóráwigomo wesáfénamo séna waántá-waasimo tímén-tomba náúnafo siwái wemá kentáásáféna naafó ímba sisinó. ³⁰ Tóntáféta Maníkómpá'á súwi séta náúnanasa moóráwigo séna ímba naaró ímbo seráámbá wésiye kembiwí sentáfé'a ³¹ kemá Póro sune. Maníkón-áwí'a mósá mārāán-kisau aantemba maé'a tóné noné né'a kisaumo máemba Maníkóntáfé'a imáyáa é'a wenáwí'a mósá mārāaro. ³² Yúndaá-waasisafe'e fí'onkaa-waasisafe'e Maníkóni waasisafe'e imáyáa é'a kawé'an-oro. Tuwánésa aoisaan-ámbá arááíwáéfo sé'a káráwiyoro sune. ³³ Imáyáa é'a sé'a suwánésa aamoí uwásinkaiwae sé'a méraumne. Kesáfé aantemba kawé'ó í-kísáú ímba wémaumpo seyaafá'-wáásiwárá'ó kawé'ó uwátinkáin-kisau wémaunda póna Maníkó sáwí'lo úmáimo méraampinkemba tiyáínasa kawé'-úmáimo

11

méraiyan-kisau wémaumne.

¹ Ísu Káráisitimo uráintemba miyá wéumpo kemó úndantemba kewará'á miyán-oro.

Maníkóntáfésa imáyáa ésa túwaandu ombá aare ti'nónká'ó káátaraan-ai.

² Kentáfé'a imáyáa úmae iyé'a simásímakain-aaimo simátímakaunda-aaimo taawiyáfóntafe'a aamoí uwátinkaumne. ³ Simátíménda ísáaro. Káráisiti seyaafáká'á káráwisasa waaimó ombá tuwaainíntónká'á káráwiyowana Maníkó Káráisitinka'a káráwiyaiye. ⁴ Miyáumai Maníkóntáfésa imáyáa ésa túwaandu ombá waaimá inái wésesa Maníkón-ai simátímémba ti'nónká'ó káátaresamo ésa Káráisitín-awí'a sáwí'a ónááwe. ⁵ Túwaandu ombá aaremá inái sésa Maníkón-aaimo simátímémba ti'nónká'ó ímbo káátaresamo ésa tuwaai'wai túwí'a

sáwí'a ónááfo aare ti'nónká'ó káátaraamba tuwánésa tuwaai'waimbá káráwiyaawe sembá mindásafesa ti'nónká'ó ímbo káátarésamo ésa tuwaai'wai túwí'a sáwí'a ónááwe. Sáwí'o on-ínimbó tigeasáfesa íwae sésamo ti'nóntáumo kárásuwaantemba ti'nónká'á ímba káátaraan-inimba sáwí-ininkaamba ésa pósa tigeasáfesa wéowe. ⁶ Aaremó ti'nónká'ó ímbo káátarésamo ésa ti'nóntáuo kárásuwaaro sune. Énifo ti'nóntáumo kárásuwaamba tigeasáfesa ésa pósa ti'nónká'á káátaaro. ⁷ Maníkó fasi'aénkwáráwí seyaafá-tántááká'ó káráwiyaiwaimo intembá waaí miyá ésa pósa túwaandu ombá ti'nónká'á ímba káátaraawe. Maníkó tuwaai'wainká'á káráwiyaaisasa tuwaai'waimbó ontembá aaré ésa pósa túwaandu ombá ti'nónká'á káátaraawe. ⁸ Maníkó aifaráán-inimbá awaaikó arasantámbá úmakaifo waaí ímba aaregó arasantámbá úmakaiye. ⁹ Waaigó aaregónká'ó méraindasafena ímba úmakaifo aaregómá waaigónká'ó méraindasafena Maníkó úmakaiye. ¹⁰ Mindásafesawe wiyómpaken-kisau-waasi túranka'a méraantafesawe aare ti'nónká'á káátaaro. Tuwánésa sésa tuwaai'waimbá káráwiyaawe sénááwe. ¹¹ Énifo Fasi'aénkón-aúranka'o méraamba aaré waaí áfomba faiyááwasa pósa ímba keyáá méraawe. ¹² Maníkó aifaráán-inimbá waaigó arasantámbá úmakaisasa aaré mésa waaí matínkááwasa méraamba Maníkó seyaafá-tántáákóní áwáugon-iyé.

¹³ Maníkóntáfésa imáyáa ésa túwaandu ombá aare ti'nónká'ó ímbo káátarésa inaimó sembá kanaawá'i ina kanaán-iyó imáyáan-oro. ¹⁴ Waásiti áwáuma imáyáa é'a sé'a waaí miwí ti'nóntáuo ayáátááká'o wéraindafesa tigeasáfésa owasá ¹⁵ aaré kentí ayáátáá-ti'nontausafesa aamoimó ombá Maníkó tímakaisana ti'nóntáugo ti'nónká'á káátaraiye wésewe. ¹⁶ Kempínkémbó tuwímbai ti'nónká'ó káátamakaantafesamo narú'nárú'-ááímó síya'o é'a sé'a kesáa Maníkóní waásisa túwaandu uráunasasa fí'o-fi'on-daopa'a Maníkóní waási túwaandu ombá miyá úndasaanifo fí'on-awauma ímba wéraiye sénaumne.

Fasi'aénkóntáfésa imáyáa ésa aráá-tombo naan-áái.

¹⁷ Sáwí'o on-ááísafé'a simátíménda ísáaro. Maníkóntáfé'a imáyáa é'a túwaandu ombá moórá-mora ímba kawé'a umátinke'a sáwí'a wéuwatinkaawe. ¹⁸ Túwaandu ompínkémbó tuwínkaa'-úmáimo méraan-aaimo sewa'o isáúnda érai'-aain-iyé. ¹⁹ Tuwínkaa'-úmai mé'a tuwímbai fí'on-imayaa owasá tuwímbai fí'on-imayaa owa'á érai'-aaimo sen-kwáásí wéisaawe. ²⁰ Túwaandu ombá sé'a aráá-tomba nánaumne sembánifo Fasi'aénkóntáfé'a ímba imáyáa é'a

aráá-tomba né'a ²¹ tuwímbai kentí naaúmpakembo maimaé'o tiyáan-tontafe'a imáyáa é'a naawasá tómbó ímbo makáawi táái taisasá tuwímbai uwóí'o on-dómbá nésa uwóí'a owa'á miyámó ombá aráá-tomba sáwí'a úmai wénaawe. ²² Miyámó ombá tómbá ímbo tuwínkaa'-é'a tómbó ímbo makáawi timé'a sáwí'a uwátínkááwasa tigeasáfésa ombá mindásafe'a ímbo aamoí uwátinkaumpo sáwí'an-owe. Kentí naaúmpa'a tóné noné násuwe'a túwaandu é'a Fasi'aénkóntáfé'a imáyáa é'a aráá-tomba naaró.

²³ Fasi'aénkó simásímakaimbo simátímakaunda maarán-ááín-iyé. Moóráwigo Yúndasi Fasi'aénkó Ísumba wení namuro-wáásí ímbo aráátímakonka'a mindó'wáámbá Ísu Káráísiti péréti maisoréna ²⁴ Maníkómpá'á súwi séna tafaména séna mindá kesúman-ifo kembiwísáfé'a ísámai kesúma tinkánaumne. Miyáumai kentáfé'a imáyáa é'a námae iyóro súwasa ²⁵ tómbá násúwówana pérétimo maúntemba ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna séna mindá kesí naaemán-iyé. Kesí naaemá kembiwísáféna kumínda póna Maníkó kesé'a kááísamai méraawe séna mináú-áái símai kááísamakaiye. Maandómbó naambá kentáfé'a imáyáa é'a námae iyóro Ísu Káráísiti siyáiyé. ²⁶ Mimpéretiyé mindónémó naambá kentáásáféna Fasi'aénkó pukáiyé-aaí wésimatimewe. Miyá úmae iyíyana Fasi'aénkó marapá'á kumíníye.

²⁷ Miyáumai Fasi'aénkóntáfésa imáyáa ésa aráá-tomba nánae sésamo ombá aifa'ó ímbo kawé'-ímáyáámó ésamo úwoimo aráá-tone ándá-aran-done nésamo imáyáa ésamo sáwísamba iyémó sésamo ésa Fasi'aénkón-áúwe naaewé sáwí'a iyana sáwí-meyamba tinkáíníye. ²⁸ Mindásafesa méraawini áwáuma kawé'-ímáyáá ésa tuwímbai ísásuwesa sáwí'o úmimo méraamba kawé'-ímáyáá ésa aráá-tomba nánááwe. ²⁹ Ísu Káráísiti kentáásáfénawe séna pukáin-aaigoni áwáumo ímbo imáyáa urésamo úwoimo mintóné mindóné naambó é'a kesáfésa aafimbá wíyana Maníkó sáwí-meyamba timíníye. ³⁰ Kempínkémbá tuwímbai miyámó é'a Ísu Káráísiti kentáásáfénawe séna pukáimba ímbo imáyáa é'a aráá-tomba sáwísamba iyé-ímáyáá ombá pó'a tuwímbai aamoisaén-kwáásí méraawasa tuwímbai tí'o iwáí méraawasa tuwímbai pukáawe. ³¹ Énifo méraundawini áwáumo imáyáa kawé'ó étaamo tuwinétaamo sáwí'o únda arupíse úndarakaanta Fasi'aénkó sáwí-meyamba ínta símísino. ³² Énifo Fasi'aénkó arupíse uwásinkaindasafenasa sáwí-meyamba símínta póna marapá'-wáásímó sáwí-meyambo waé'wae'o índa-meyambo timíndara'a miwísé'a sáwí-

meyanta ínta simíniye.

³³ Kesí waásisono. Minááísáfé'a imáyáa é'a tómbá né'a Fasi'aénkóntáfé'a imáyáa é'a aráá-tombo náiyantafe'a túwaandu uráamba timu'maré'a mé'a seyaafá té'a aráá-tomba naaró. ³⁴Tááímo táina'o

é'a kentí naaúmpa'a tómbá násuwe'a túwaandu uré'a tómbá nánáawe. Miyámó íyanamo éna Maníkó sáwí-meyamba ímba timíniye. Fí'on-aaisafe'wara'o agaimáímo síesai uráan-aaí kempá'á wéme'a kosimatimenaumne.

12

Maníkóní ámútanko fasi'aémbó wétimin-aaí.

¹ Kesí waásisono. Fí'o-fi'on-kisaumo maíyantafena Maníkóní ámútanko fasi'aémbó tímimba ímba ísámai usúkáafo sé'a simátíménda ísáaro. ² Waántáwankoni aambó arááíwáúnka'a waántáwanko ta'ótorena tafisúwa'a sáwí-amba arááíwae'a waántá-waasi karo-fási'aénkwáráwí ímba aaí sewí-imáyáa mósá makáamba ísaraawe.

³ Maníkóní ámútanko kesé'a ímba mérowa'a sáwí-ambo arááíwakaantafe'a imáyáa é'a maarán-ááímó simátíménda ísáaro. Tuwímbai sésamo Ísu káráwiyaiwai iyémó sembá Ufaen-ámútánkó miwí tirumpimbó méraiwai wésefo tuwímbai sésamo Maníkó Ísumba sáwí'a uwánkainiyemo sembá

Ufaen-ámútánkó miwí tirumpimbá ímba méraiye.

⁴ Maníkóní waási-i'o owí wení kisaumo máéntafena Maníkóní ámútankoma fí'o-fi'o-fasi'aembo tímimba mimbóráwígómá wétimiye. ⁵ Maníkóní kísau fí'o-fi'on-

kisaumo máéntafesa Fasi'aénkó Ísuntafesa ísámai minkísáú wémaewe. ⁶ Maníkóní kisaumo máéntafena wemá fí'o-fi'o-fasi'aemba tímísasa minkísáú wémaewe. ⁷ Seyaafá'nánká kawé'á uwátinkaiyantafena Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi tirumpimbá ména Maníkóní fasi'aémbá wéaraatimiye. ⁸ Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi kawé'-imáyáa tímísasa mináái wésimatimewe. Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi ímbo ísaraan-aaí simátímísasa wésimatimewe. ⁹ Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi imáyáa tímísasa Maníkóntáfésa timankúnkúmba ésa sésa érai'a Maníkó siyáintemba íniye wésewe. Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi fasi'aémbá tímísasa tí'o ímbá wéasofatinkaawe. ¹⁰ Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi fasi'aémbá tímísasa

ímbo awánaraan-kisauwara'a kawé'-úmai wémaewe. Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi imáyáa tímísasa Maníkó simátímakain-aaí wésimatimewe. Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi imáyáa tímísasa fasi'aénkómbá

tuwinésa sésa moórá Maníkóní ámútankompinke-fasi'aemban-iyé sésa moórá waántá-waasiti fasi'aémbán-iyé wésewe. Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi imáyáa tímísasa ímbo ísáán-aaifinkemba wésewe. Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi imáyáa tímísasa miwímó siyáan-aaí miwíwará'á ímbo ísáán-aaifinkemba pósa waé'mai wésewe. ¹¹ Maníkóní ámútanko weyáá wení imáyáafinkemba miyá éna moórá-mora-waasi fí'o-fi'o-fasi'aemba wétimiye.

Fasi'laénkón-áúraantaamo uráunda-aaí.

¹² Moórá-aaí sénaumpo ísáaro. Waási túfimba sáwífa-tantaa'o wéraimba mimbórá-áúmán-iyé. Miyámó intembá kesáá Ísu Káráísitini waásisa sáwífa'-waasimo méraundasa weséta kááísamai mimbórá-wáásiyáántá uráumne. ¹³ Tuwímbaísa Yúndaa-waasisa únasasa tuwímбай fí'onkaa-waasi owasá tuwímбай wayó-kísáúmó máén-kwaasi owasá tuwímбай úwoimo tu'maká'ó méraan-kwaasi owaná Maníkó wení ámútamba ai'marówana kentáásirumpimba kumbéna kááísasinkenasa mimbórá-wáásiyáántá uwásinkariye.

¹⁴ Kesáá mimbórá-wáásiyáántá úndasa imáyáa éta maarán-ááímó simátíménda ísáaro. Mimbórá súwawaapimba sáwífa-tantaa'a wéraimba ¹⁵ aísamaigomo séna kemá ímba ayáámba úmpo ímba mimbórá áúrakemba úne sínifo mimbórá áúra'a wéraiye. ¹⁶ Áácomo séna kemá ímba aúramba úmpo ímba mimbórá áúrakemba úne sínifo mimbórá áúra'a wéraiye. ¹⁷ Seyaafá'-áúfá'ó aúran-aantembo wérainkakaá ímba áá'a ísáísino. Seyaafá'-áúfá'ó áá'-aantembo wérainkakaá seyaafá'-wiyúmbá ímba ísáísino. ¹⁸ Énifo Maníkó wení imáyáafinkemba seyaafá'-áúwawaa'a úmakena seyaafá'-tántáá'á wenamáá'-aantemba ma'maéna kuráiyé. ¹⁹ Áúwawaapinkembo mimbórá-tántáá'ó wérainkakaá áúwawaa'a ímba wéraisino. ²⁰ Seyaafá'-tántáá'á wéraimbanifo mimbórá kúwawaa'a wéraiye.

²¹ Miyáumai aúranko ayáánkóntafena ímba kanaa séna emó ímbo méraandarakaá úwoi mérausino ímba sínana a'nónkó aísamaigóntafena ímba kanaa séna emó ímbo méraandarakaá úwoi mérausino ímba síníyé. ²² Miyáumai túwawaapinken-tantaatafeta séta aamoisaémbán-iyemo súndasa ímbo wérainkakaá áúwawaa'a ímba kawé'-úmai wéraisino. ²³ Túwawaapinken-tantaatafetaamo séta sáwísamban-iyemo súndasa kawé'-úmaisá wégarawiyune. Afora'á ímbo aráátíménda-tantaa'a aúpá'á makéta wégarawiyune. ²⁴⁻²⁵ Afora'ó wérain-tantaa'a ímba

wégarawiyune. Áúwawaapinken-tantaako seyaafá'á kawé'úmai kísau maéna moórá-mora-tantaako wenáúra'-wenaúra'a káráwiyaintafena Maníkó wenamáá'amaa'a maréna sáwísamban-iye sún-da-tanta'a wégarawiyiye. ²⁶ Áúwawaapinkembo moórá-tantaakomo áí'o ínana seyaafá'-áúfínkénkwará'á áí'a uwásáíniye. Áúwawaapinkembo moórá-tantaako kawé'ó ínana seyaafá'-áúfínkénkwará'á kawé'á uwásáíniye.

²⁷ Túwawaatafe'o sún-da-aigoni áwáuma maarán-iye. Kemiwí Ísu Káráísiti áúwawaakaamba uré'a moórá-mora-waasigo wenaíyayaankaane wenaúrankaane miyaráámbá uráawe. ²⁸ Maníkó wení waási moórá-mora-waasigomba kísau tiména miyán-kísáúmó maíyantafena fasi'aémbá wétimena wení aantá-waasi aifa'á iyáfasintinkena miwí tínaaemba simátímakain-aaimo simátimiyawi iyáfasintinkena miwí tínaaemba uwáitái'-iyawi iyáfasintinkena miwí tínaaemba ímbo awánaraan-kisaumo maíyawi iyáfasintinkena tí'o índawaasimo asófatinakaiyawi iyáfasintinkena miwí tínaaemba túwa'nai iyawi iyáfasintinkena miwí tínaaemba fí'o-fi'on-kisaura'o káráwiyiyawi iyáfasintinkena miwí tínaaemba fí'o-fi'on-aaimo ímbo isáán-aaifinkembo siyawi iyáfasintinkena miyámó iyawi iyáfasintinkafa'a kuráiyé.

²⁹ Maníkó aantá-kisaumo tímakaimba seyaafá'nánká ímba miyán-kísáú máéwasa tuwímbai wémaewe. Maníkó simátímakain-aaimo simátímémba seyaafá'nánká ímba miyán-kísáú máéwasa tuwímbai wémaewe. Uwáitái'o ombá seyaafá'nánká ímba miyán-kísáú máéwasa tuwímbai wémaewe. Ímbo awánaraan-kisaumo máémba seyaafá'nánká ímba miyán-kísáú máéwasa tuwímbai wémaewe. ³⁰ Maníkóni fasi'aéntámbá tí'o ímbó asófatinkaamba seyaafá'nánká ímba miyán-kísáú máéwasa tuwímbai wémaewe. Fí'o-fi'on-aaí ímbo isáán-aaifinkembo sembá seyaafá'nánká ímba miyá sewasá tuwímbai wésewe. Minááígóni áwáumo waé'maimo sembá seyaafá'nánká ímba miyá owasá tuwímbai wéofu Maníkó wení imáyáafinkemba miyá-fásí'áémbá wétimiye. ³¹ Maníkómó tímí-fasi'aemba maénaemo sembá imáyáa é'a sé'a Maníkóni kísau iyáákamai-kísau maénaemo sé'a tiyáántán-kwiyé'a kísau máéro.

Mináái kemá imáyáa é'a sé'a kawé'-ááín-ifo waásimo tirumbó tímémba minánkó seyaafá'-ánkómbá iyáákaraimba minánkóni áwáumo simátíménda isáaro.

13

Waásimo tirumbó tíméwini áwáuman-iyemo siyáin-aii.

¹ Maníkóní ámútankomo fasi'aémbá simínataamo fi'o-fi'on-aaimo ímbo isáúnda-aaifinkembo séta wiyómpaken-kisau-waasi-taafinkenkwara'o sétaamo miyá aantembo éta ímbo waási-imayaamo ondasáámó éta mináái úwoi-aii séta kámene peró'emo úwoimo tufúwóntemba miyá ondasáánifo waási-imayaamo étaamo éta kawel'á uwátinkanaumne.

² Maníkó fasi'aémbó simínata simásímakain-aaimo simátimetaamo Maníkó aúpá'ó makáin-aii isétaamo ímbo ísaraunda-aii Maníkó simásímakain-aii isétaamo Maníkóntáfeta fasi'amaimo métaamo séta érai'a Maníkó siyáintemba íníye sétaamo Maníkómó siyáintemba umbai-kísáúmó maétaamo miyá aantembo éta ímbo waási-imayaamo éta úwoi-waasisa úne.

³ Makáunda-tantaa'o seyaafá'ó tuwín-timetaamo Maníkóní kísau wémaundasafesasa sáwí'o uwásínkenta aamoí éta kanaán-íye sétaamo miyámó éta ímbo waási-imayaamo ondasáámó éna siyáunda-aaigo ínta súwa'nai íníye.

⁴ Waásimo tirumbó tíméwini áwáuma maarán-íye. Waásimo tirumbó tíméwi sáwí'o wéuwatinkaamba anondáá ímba miyámó ombá túwa'nai esa waásimo tirumbó tíméwi túwí'o wérain-kwaasisafesa tirumbá ímba sáwí'a uwátinkesa waásimo tirumbó tíméwi miwí túwí'a ímba maimaé iyésa

⁵ waásimo tirumbó tíméwi kesáfesa seyaafá-tántáá'á kawel'á wéune ímba sésa sáwí-aii ímba sésa waásimo tirumbó tíméwi kesáái iyáákainkwae ímba sésa waásimo tirumbó tíméwi ímba úwoiyaamba aaisambá sésa waásimo tirumbó tíméwi sáwí'o uwátínkáamba ímba imáyáa úmae iyésa ⁶ waásimo tirumbó tíméwi sáwí'o ontáfesa ímba aamoí ésa kawel'ó ontáfesa aamoí ésa ⁷ waásimo tirumbó tíméwi umbai-tántáá'ó ombá úwoi wémaesa waásimo tirumbó tíméwi seyaafá'-wáásísáfesa ímba inkaisíyan-imayaa ésa seyaafá'nánkátá kawel'ó iyantafesa timu'marésa mésa waásimo tirumbó tíméwi seyaafá'-úmbái-tántáápímbá fasi'amai mésa ímbo ifá'ó túwáamba miyáumai méraawe.

⁸ Waásimo tirumbó tímén-anko waé'wae'a éna ímba tai'áinana Maníkó simátímakain-aaimo simátímén-kisau tai'áinana fi'o-fi'on-aaimo ímbo isáán-aaifinkembo

sen-kísáú tai'áinana ímbo ísaraan-aaimo Maníkó simátímakain-aii simátímén-kisau tai'áíníye. ⁹ Ímbo isáúnda-aaimo Maníkó simásímakain-aii ínta kanaatá ísásaraumne. Maníkómó simásímakain-aaimo simátímakaunda ínta kanaatá simátímataraumne. ¹⁰ Maníkó kawel'-úrumba ónaumnemo siyáimba ánaaemba paapé índa póta ímbo

ísásaraunda-aaiwarata tai'áwinata seyaafá'á áwáusa awánánaumne.

¹¹ Iyámpóimo méraawandara'a iyámpóimo sentembá miyán-áái wése'a iyámpóimo ontembá miyá wée'a iyámpóimo ontembá miyán-ímáyáá uráumpo waási-úramba íyáé'a iyámpóíya'o uráunda-tantaa'a tukáumne. ¹² Iyámpóimo ímbo kawel-úmaimo ísáántemba Maníkóni waásisa ímba kawel-úmaisa Maníkóni áwáuma wéawanaumne. Nompímbó waási tói'o ímbo awánamaimo kawel'ó úndantenta káfé'a miyaráántá wéundasa Maníkóni áwáuma ímba kawel-úmaisa wéawanaumpo waási tói'o aforatáámó awánáúndantemba ánaaemba miyásáámó ondasá Maníkóni áwáuma kawel-úmaisa awánánaumne.

Káfé'a ímba awánasaraundasa Maníkó kentáámó suwánasaraintemba ánaaemba Maníkóni áwáusa awánánaumne. ¹³ Miyá ínifo káfé'a Maníkómpá'a simankúnkúnta únda-amba isaná érai'a Maníkóeta maé'mae'a ónaumnemo súnda-amba isaná Maníkómbó tirumbó áméne waásimo tirumbó tímén-amba isaná úmai minkáumbó-ámbá wéraifo iyáákarain-amba Maníkómbó tirumbó áméne waásimo tirumbó tímén-amban-iyé.

14

Maníkómó simátímakain-aaimo wésimatimen-aaí.

¹ Waásimo tirumbó tímén-amba fasi'ámai arááiwae'a Maníkómó wétuwín-timi-fasi'aemba maénae sé'o Maníkómó simátímakain-aaimo simátímémba óraa-tantaa'an-ifo mifásí'áémbá maénae seró. ² Maníkóni ámútanko fasi'aémbó tímíساسamo fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sembá ímba waásisafesa wésefo Maníkóntáfésa sésa waásimo minááígóni áwáumo ímbo ísáántafesa waásisafesa ímba wésewe. Maníkóni ámútanko fasi'aémbá tímísasa aúpá'-áái wésefo ³ tuwímbai Maníkómó simátímakain-aaimo simátímémba fasi'ámai arupíse úmai kawel'ó uwátínkáámba mindásafe'a sé'a Maníkómó simátímakain-aaimo simátímémba óraa-tantaa'an-ifo mifásí'áémbá maénae seró wésune. ⁴ Fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sewí kesáfésa símai wéfasi'aafo Maníkómó simátímakain-aaimo simátíméwi Maníkóni waási seyaafá'á fasi'aémbá wétimewe.

⁵ Maníkóni ámútanko fasi'aémbó tímísa'o fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo síyamba siráái wétaifo Maníkómó simátímakain-aaimo simátímé-fasi'aemba maé'a simátimiyamba áfááraumai siráái wétaiye. Túwaandu ombá fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sembá minááímó waé'mai síndawi ímbo ménamo simátiminasamo ésa minááígóni áwáuma ímba kawel-úmai íséwana minááígó ímba túwa'nai íníye. Míwí tááigo ímba túwa'nai indasafesa

Maníkómó simátímakain-aaimo simátíméwasa afora'á simátíméntafesa miwí fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sewí íyáákaraawe.

⁶ Kesí waásisono. Kentópa komé'a fí'on-aaimo ímbo isáúnda-aaifinkembo sendamó é'a ímba isáiyana kesááigo ímba túwa'nai ínifo Maníkómó paápé uráin-aaiya'i ímbo isáúnda-aaimo Maníkó simásímakain-aaiya'i Maníkómó simásímakain-aaiya'i Maníkóní aambó arááíwáén-aaiya'i miyán-áwáúmó afora'ó simátíméndamo é'a isáiyana kesááigo túwa'nai íníye. ⁷ Fontóimó ímbo kawé'-úmáimo áái sínasamo ésa ímba isámai kawé'á ónááfo kawé'-úmáimo sínasamo ésa isámai kawé'á ónááwe. ⁸ Moóráwigo ímbo kawé'-úmáimo aaemáimo sínasamo ésa ímba isésa tatúwaandu ónááwe. ⁹ Miyáumai túwaandu uráiyampimba fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo síya'o é'a minááígóní áwáuma ímba isáiyamba keáínkáámbá sénááwe. ¹⁰ Seyaafá'-máráfá'á sáwífa'-waasi mésa fí'o-fí'on-aaimo sembá minááígóní áwáuma wéraifo ¹¹ moóráwigo wenááifinken-aaimo sína'a sé'a imáyáa é'a fí'on-daopaken-kwaasiye senaná kentáféna imáyáa éna fí'on-daopaken-kwaasiye síníye. Miyámó sen-ááígó ímba túwa'nai íníye. Miyáumai túwaandu uráamba fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sembá minááígó ímba túwa'nai íníye. ¹² Maníkóní ámútankomo tuwín-timi-fasi'aembo maíyamba aamoí é'a pó'a Maníkóní waási kawé'ó uwátínkáí-fasi'aemba tiráái wétaina'a maiyé'a

Maníkóní waási kawé'á uwátínkáaro.

¹³ Mindásafe'a fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sewí Maníkómpá'á áísai íyana minááímó waé'máimo simátimiyantafena fasi'aémbá timíníye. ¹⁴ Maníkóní ámútankomo fasi'aéntáámó símakaisataamo fí'on-aaimo ímbo isáúnda-aaifinkembo Maníkóntáféta inaimó súndasa sóikakenta súmpo kentáásí imáyáago sáwísankaamba uráíye. ¹⁵ Mindásafeta maarásá ónaumne. Maníkóní ámútankomo fasi'aéntáámó símakaimba fí'on-aaimo ímbo isáúnda-aaifinkembo Maníkómpátá inái séta kentáá sááifinkenkwara sénaumne. Fí'on-aaimo ímbo isáúnda-aaifinken-ima séta kentáá sááifinken-iwarata sénaumne. ¹⁶ Fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo Maníkómpá'á inái sé'a wenáwí'a mósá máráamba moóráwigomo úwoi-waasimo minááígóní áwáumo ímbo ísaraiwaimo kembiwímó túwaandu uráampimbo ménamo éna sen-ááígóní áwáuma ímba ísarena póna ímba kanaa'á érai'e síníye. ¹⁷ Fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo Maníkómpá'ó inaimó sembá kawé'án-ifo minááígóní áwáuma ímbo ísaraindawimba minááígó ímba áwa'nai íníye.

18 Fí'on-aaímo ímbo ísáán-aaifinkembo sembá tuwímbaikanaa wésefo kemá fí'on-aaímo ímbo ísáúnda-aaifinkembo súnnda sáwífa-kanaa mindásafe'a Maníkómpá'á súwi sune. 19 Énifo Maníkóní waási túwaandu uráamba fí'on-aaímo ímbo ísáúnda-aaifinkembo ayáátáá'-aaímo súnnda kári-tantaa'an-ífo ísáán-aaifinkembo fasi'aémbá timínda-aaímo ampáán-áámó súnnda mindá óraa-tantaa'an-íye.

20 Kesí waásisono. Iyámpóímo ímbo kawe'-ímáyáámó on-tembá ímba miyá é'a táakaefaen-kwaasimo onten-ímáyáán-oro. Umarambó ímbo sáwí-imayaamo ontembá miyán-oro.

21 Naaófá'á Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna

Fasi'aénkó séna kesí waási kesáái ímba

ísááfo simátimenaumne. Fí'on-aaímo sewí simátíménasa miwí tááifinkemba simátimesa sáwí'a uwátinkaiyasa pósa kentáfésa ímba imáyáa ésa kesáái ímba isánááwe

agaimaréna siyáíye. 22 Naaófá'á Maníkó miyá éna

wení waási wenáái ímbo ísarowi wení fasi'aémbá aráátimumba awánaraantemba Maníkón-aaísafesa ímba timankúnkúmba iyawi fí'on-aaímo ímbo ísáán-aaifinkembo sen-áái isésa sésa Maníkóní fasi'aémpínkémhá wésewe sénááwe. Énifo Maníkó simátímakain-aaí simátímémhá Maníkón-aaísafesa timankúnkúmba iyawi isésa sésa Maníkóní fasi'aémpínkémhá miyá wésewe sénááwe. Énifo Maníkón-aaísafesa ímba timankúnkúmba iyawi isésa ímba miyán-áái wésewe.

23 Maníkóní waási túwaandu urémpimba seyaafá'nánká'ó fí'o-fí'on-aaímo ímbo ísáán-aaifinkembo síyasamo úwoi-waasimo Maníkón-aaísafesa ímbo timankúnkúmba íyan-kwaasimo iyáferesamo isésamo ésa maawí uwó-waasin-owe sénááwe. 24 Énifo seyaafá'nánká'ó Maníkómó

simátímakain-aaímo afora'ó síyasamo úwoi-waasimo Maníkón-aaísafesa ímbo timankúnkúmba íyan-kwaasimo iyáferesamo isáíyanamo éna minááígó tirumbá faiyaráínasa sáwí-waasi úne sésa 25 miwítí aúpá-sáwí-ímáyáá afora'á mégufiyesa Maníkón-aúranka'a kifaesa wen-ímáyáá mósá marésa sésa érai'a kempímbá Maníkó méráíye sénááwe.

Maníkóntáfésa imáyáa ésa túwaandu urénka'a arupíse úmai méraaromo siyáin-aaí.

26 Kesí waásisono. Kemó súnnda-aaigoni áwáuma maarán-íye. Maníkóntáfé'a imáyáa é'a túwaandu urénka'a moóráwigo maarán-ímá sénaumne sínana moóráwigo Maníkón-aaifinken-aaí simátiminana moóráwigo Maníkómó aráánaminda simátiminana moóráwigo fí'on-aaímo ímbo

ísáán-aaifinkemba sínana moóráwigo mináái waé'mai sína'a miyáumai Maníkóní waási fasi'aémbó tíméntafe'a miyá úmae'a iyóro. ²⁷ Fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo síyambo é'a kaumbo-kae'-wáásí aantemba sé'a aifa'á moóráwigo sínda waé'mai simásuwainana wenánaaemba moóráwigomo sínda waé'mai simásuwainana wenánaaemba moóráwigomo sínda waé'mai simásuwaina'a miyá sénááfo ²⁸ minááímó waé'mai síndawimo ímbo méraina'o é'o fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sewí seyaafá'-wáásí túranka'a ímbo síyamba imáyáafinkemba Maníkóntáfé'a seró. ²⁹ Maníkómó simátímakain-aaimo simátímémba kaumbo-kae'-wáásímó iyáfasinkesamo simátímémba tuwímbai isé'a mináái tuwímbai ísáaro. ³⁰ Minááímó ísáán-kwaasifinkembo Maníkó moóráwigombo simáminanamo éna simátiminda-waasigo wenáái tai'áínana moóráwigo iyáfasinena simátiminiye. ³¹ Maníkómó aaimó simátímakaiwai seyaafá sé'a moórá-morawigo moórá-mora-kanaa símae iyé'a pó'a seyaafá'nánká isé'a fasi'aémbá maénááwe. ³² Maníkómó simátímakain-aaimo simátíméwi sembá kentí imáyáara'-aantemba káráwiyaafo miyán-oro. ³³ Kawe'-ímáyáámó é'o faru úmaimo méraamba Maníkómbá aráái taifó simátímén-aaí káráwiyoro.

Maníkóní waási seyaafá'-náópa'o túwaandu uráamba maarán-owe. ³⁴ Túwaandu urémpinkemba aaré ímba aái seró. Maníkón-aaí aúfáífinkembo siyáintemba aaré ímba káráwiyonaawe. ³⁵ Mindásafe'a túwaandu urémpinkemba aaré aái sefó sésa moórá-aaigoni áwáumo tísai ónae sésamo ésa miwítí naaúmpa'a tuwaai'waimbá tísai ónááwe. ³⁶ Kentí imáyáafinkembo miyámó ombá Maníkón-aaí kempínkén-aantemba ímba paápé isa'á ímba kembiwí aantembanifo fí'o-fi'om-barafaken-kwaasiwara'a ísaraafo miwímó túwaandu urésamo ontembá

miyán-oro.

³⁷ Kempínkémbá tuwímbai kesáfésa sésa Maníkómó siyáin-aaí ísaraundawi únemo síyawiyé tuwímbai kesáfésa sésa Maníkó fasi'aémbá símakaiwai únemo síyawiyé miyámó sewí maanáúfáímó agaimáímó timúndafimba toráumai awáné'a sé'a mináái Fasi'aénkó áamáamba siyáin-aain-iyé sénááfo ³⁸ maanáúfáímó agai-timúndamo ímbo íséwa'o é'a miwísáfé'a sé'a ímba Maníkóní áamáánko kentirumpimbá wéraiye seró.

³⁹ Kesí waásisono. Maníkómó simátímakain-aaimo simátímémba fasi'aén-ímáyáá é'a simátíma'mae'a iyé'a fí'o-fi'om-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sembá ímba aiyowái'a úmáráaro. ⁴⁰ Énifo seyaafá'-ááímó sembá ímba sáwífa'-aaimo síyamba aáno úmai arupíse úmai méraaro.

15

Ísumba pukómpinkembo íyáfasinankarain-ai.

¹ Kesí waásisono. Ásé-ai kosimátímakaunda-ai aneka'ó simátíménda ísáaro. Minásé-ááísáfé'a érai'e sé'a ta'ótoke'a fasi'ámai méraawe. ² Fasi'ámaimo ta'óto'mae iyé'o é'a kawel-ámbá arááiwa'mae iyónááfo tóikaken-aantemba érai'emo síyambo é'a kawel-ámbá ímba arááiwa'mae iyónááwe.

³ Aifa'á Maníkó mináái simásimuwa'a kembó simátímakaunda óraa'-ai póna Maníkón-ai aúfáifimba agaimarésa siyáantemba sáwí-imayaasa maisiyuwáindasafena Ísu Káráisiti puwúwasa ⁴ utámárovana kaumbo-kánaá maisuwówana Maníkó pukómpinkemba íyáfasinankaraiye. Mináái Maníkón-ai aúfáifimba agaimarésa siyáawe. ⁵ Ísu Káráisiti pukómpinkemba íyáfasinena Pítaan-aúranka'a paápé éna wení kísau-waasi túranka'a paápé éna ⁶ moórá-kanaa sáwífa'-waasi wesé'o núwai 500 waasi túranka'a paápé uráiyé. Minkwáásífinkémbá sáwífa'nanka úwoi túnaraawasa tuwímbai pukáamba minkwáásí túranka'a paápé éna ⁷ Yémisin-aúranka'a paápé éna wení aantá-waasisonti túranka'a paápé éna ⁸ ánaaemba kemá Póro súranka'a paápé éna Ísu Káráisiti wení waási-i'a uwásinkainkwae-imayaa ímba uráunda kembá wení waási-i'o uwásínkaraiwai súranka'a paápé uráiyé. ⁹ Ááema Ísu Káráisitini waási sáwí'a uwátínkaraumpo Fasi'aénkóní aantá-waasifinkemba kemá kári'-waasi úne. Ímba kanaán-uráunda pósa kentáfé'a Fasi'aénkóní aantá-waasi ónemo sembá uwó-áái sewé-ímáyáá wéune. ¹⁰ Énifo Maníkó úwoi súwa'nai uráimba pó'a Maníkómó kesáái simátiminkwae séna si'mákaiwai ówánana wemá úwoi súwa'nai úwa'a ímba úwoi mé'a fasi'aén-kísáú wemaewanana kesí kisaugo fí'owiti kisaugomba íyáákaraifo keyáá minkísáú ímba maéwánana Maníkó súwa'nai ena kesé'a mérowa'a minkísáú maiyáumne. ¹¹ Kemó ásé-aaimo simátimewanda-ai isé'a miwímó simátímún-ai mimbórá-áái pó'a isé'a timankúnkúmba uráawe.

Púwón-kwaasimo íyáfasinaiyan-ai.

¹² Maníkó Ísu Káráisitimba pukómpinkemba íyáfasinankarain-aaisa simátimundasa kempínkémbá tuwímbai sé'a púwón-kwaasi ímba íyáfasinanaawe sembá nóra séra wéseo. ¹³ Púwómpinkembo ímbo íyáfasinanaankakaa Maníkó Ísu Káráisitimba pukómpinkemba ímba íyáfasinankaraisino.

14 Maníkó Káráisitimbo pukómpinkembo ímbo íyáfasinankarainkaka simátimunda-aaisa sáwísankaamba uwáwisa'a misáwísánkáán-ááisáfé'a timankúnkúmba owis-inó. ¹⁵ Púwómpinkembo ímbo íyáfasinanaankakaa Maníkó Káráisitimba pukómpinkemba ímbo íyáfasinankaraisino. Maníkó Káráisitimba pukómpinkemba íyáfasinankaraiyemo simátimundasa éni fo minááímó karo'-ááímó inkakaa Manikómó uráintafeta karo'-ááiyésá simátimusino. ¹⁶ Púwómpinkembo ímbo íyáfasinanaankakaa Maníkó Káráisitimba pukómpinkemba ímbo íyáfasinankaraisino. ¹⁷ Manikómó Káráisitimbo pukómpinkembo ímbo íyáfasinankarainkaka úwoi-aaisafe'a timankúnkúmba owaná aoisambá kempímbá úwoi wéraisino.

¹⁸ Moórá-aaiwara'a simátimenaumne.

Manikómó Káráisitimba pukómpinkembo ímbo íyáfasinankarainkaka Káráisitinka'o timankúnkúmba ésamo pukáawi pukáampinkemba ímbo íyáfasinesa Manikóni ewaa'á ímbo mésa sáwí-aempa'a méraawisino. ¹⁹ Marapá'ó méraundara'a séta púwóndafinkemba íyáfasineta wíyómpa'a Ísu Káráisitiye'a méraandasa amu'maréta méraumne-aaimo karo'-ááímó súndarakaata marapá'-wáási kentáá suwiyáái ésa tirumbá uwásínkááwisino.

²⁰ Érai'-aai maarán-ááín-iye. Maníkó Ísu

Káráisitimba pukómpinkemba íyáfasinankaraiye. Púwón-kwaasifinkemba aifa'á wemá íyáfasinkaimba pósa ánaaembo puwíyan-kwaasi íyáfasinanaawe. ²¹ Aifa'-wáásígón-áwí'a Ándámu sáwí'a uráimba pósa púwón-amba seyaafá'nánká wéaraaiwaefo moórá-waasigon-awi'a Káráisiti kawé'á uráimba póna seyaafá'nánká puwíyampinkemba íyáfasintinkainiye. ²² Seyaafá'nánká Ándámun-aísaafitantambo uráundawi póta púwóndasaanifo Ísu Káráisitini waásisa póta púwóndafinkenta íyáfasinanaumne. ²³ Maníkó siyáin-kanaa tinata púwóndafinkenta íyáfasinanaumne.

Aifa'á Maníkó Káráisitimba pukómpinkemba íyáfasinankaraimba póna Káráisiti marapá'ó kumíndara'a Maníkó Káráisitini waásisa púwóndafinkenta íyáfasisinkainanasa ²⁴⁻²⁶ mindá tai'áínda-kanaa Ísu Káráisiti káráwiyinana Maníkó sínana Káráisiti wení namuro-wáási iyáákena fí'owimo sáwí-kisaura'o káráwiyaaan-kisauwe fí'o-fí'o-sawi-fasi'aene tai'ásuwena puwíyan-amba tai'ásuwena miyámó índa wení namuro-wáásítí fasi'aémbá tai'ásuwena

Maníkóntáféna séna kesifóo seyaafá-tántááká'á káráwiyuwo síníye. ²⁷ Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna Maníkó wembá seyaafá-tántáá'á íyáákamai-i'la uwánkaraiye

agaimaréna siyáifo Káráísiti Maníkómbá ímba íyáákainiye. Maníkó sínana Káráísiti seyaafá-tántáá'á íyáákainiye. ²⁸ Maníkó Káráísitimba seyaafá-tántáá'á íyáákamai-i'lo uwánkaraindara'la Káráísiti Maníkón-ááninko Maníkóntáféna séna emá seyaafá-tántáá'á íyáákamai-i'la uwásinkaandawí po kenká'á káráwiyinone sínana Maníkó seyaafá-tántáá'á káráwiyiniye.

²⁹ Tuwímбай sésa puwíyampinkemba ímba íyáfasinanaawe sembánifo pukáan-kwaasisafesa imáyáa ésa nombá maiyáawe. Puwíyampinkemba ímba íyáfasinanaawe-aaimo érai'-aaimo inkakaa pukáan-kwaasisafesa ímba imáyáa ésa nombá máéwaisino. ³⁰ Púwóndaafinkembo íntaamo íyáfasinanaetara moóra-mora-naopa'la sínkamonaé wéopa'la ásé-aaí ímba kosimátima'mae'la núsino. ³¹ Kesí waásisono. Kembiwíyé kewé kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'la kááísamai méta kentáfé'la aamoimó únda miyámó érai'lo úndantemba aasiyaasi-kánáá imáyáa é'la sé'la káfékaamba sínkamiya'la púwóno-imayaa únda mindáwara'la érai'-aain-iye. ³² Púwómpinkembo ímbo íyáfasinanaankakaa kemá úwoi-waasi é'la kesí imáyáafinkemba sune. Afáá-póigómó waási fándaifo sésamo arááíwáéntemba kembá miyaráámbo uwásínkáamba maanká'á Éfésási-naopa'lo méraunda óraa'-umbai-tantaa'la kempá'á tisa'á óraa-kisaumo maúnda úwoisafe'la wéune súsino. Púwómpinkembo ímbo íyáfasinanaankakaa waásiti imáyáafinkembo sentembá miyá séta aafáyáasa puwónaumpo káfé'la kawé-tómbá néta sirááímo taintentá ónaumnesa súsino.

³³ Puwíyampinkemba ímba íyáfasinanaawemo sembá minkáró'-ááísáfé'la érai'e sefó sé'la simátíménda-aaí isé'la káráwiyoro. Tuwímбай érai'la sésa sáwí'lo on-kwáásisé'lo méraambo é'la kawé'-ámbá ifátuwe'la sáwí-amba arááíwaenaawe sefó ³⁴ puwíyampinkemba ímba íyáfasinanaawe minkáró'-ááísáfé'la sáwí-imayaawe

sáwí-awauwe ifátuwe'la kawé'-ímáyáán-oro. Miyámó íyantafe'la sé'la kempínkémbá tuwímбай Maníkómpá'á ímba tiyáawe sune.

Puwíyampinkembo íyáfasinaiyamba wíyómpa'lo méraiyan-tuman-iye-aaí.

³⁵ Puwíyampinkemba ímba íyáfasinanaawe-imayaa é'a sísai e'a sé'a púwón-kwaasi nóra úmaiya íyáfasinesawa nóran-tuwa ma'máíya íyáfasinanaao-aaimo ³⁶ sísai omba sáwí-imayaaafinken-aain-iyé. Puwíyampinkembo íyáfasinaiyamba maaráráámbá uráifo isé'a kísau-anauntunka'a imáyáan-oro. Ánáuntumba u'marááwana minánáúntúnkó ímba úwoi áruma wéwiyaifo u'marááwana ánaaemba mapánkena áruma wéwiyaiye. ³⁷ Tómbá fákákesamo nempínkémbá ímba aneka'á wéu'maraafo ánáuntumba maiyésa kísau fúmáráawana aneka'á áruma wíkéna wéanon-iyé. ³⁸ Maníkó sisaná moórámora-anauntumpinkemba áruma wíkéna óraa'o ímbá Maníkó wení imáyáafinkemba seyaafá-tómbá fí'o-fi'on-auwara-tomba makáifo ³⁹ seyaafá'ó méraamba mimbórá túwawaa'a ímba maréna waási fí'on-tuwawaa'wara'a tinkéna wai-waamba fí'on-tuwawaa'wara'a maréna numamá fí'on-tuwawaa'wara'a maréna mófáá'a fí'on-tuwawaa'wara'a makáiyé. ⁴⁰ Wíyómpa'a fí'on-tantaa'a wéraisana marapá'á fí'on-tantaa'a wéraiye. Wíyómpa'o wéraimpimba fí'on-to'waaí wéraisana marapá'ó wérainka'a fí'on-to'waaí wéraiye. ⁴¹ Aafáúfímbá fí'o-sama wéraisana wíyómpimba fí'o-sama wéraisana okómpímbá fí'o-fi'o-sama wéraisana miyá uwásaraiye.

⁴² Miyámó intembá puwíyampinkembo íyáfasinaiyamba maará ónááwe. Púwómbo utámaráán-tuwawaa'a tai'áínifo mimpínkémbó íyáfasinaiyan-tuwawaa'a waé'wae'a íniye. ⁴³ Utámaráán-tuwawaa'a aamoisaén-túwawaa'a sáwí-tuwawaa'an-ifo puwíyampinkemba íyáfasinaiyan-tuwawaa'a fasi'aén-túwawaa'a kawé-túwawaa'an-ifo ⁴⁴ utámaráán-tuwawaa'a marapá'ó méraan-tuwawaa'an-ifo púwómpinkembo íyáfasinaiyamba wíyómpa'o méraian-tuwawaa'an-iyé. Marapá'ó méraan-tuwawaa'o intembá wíyómpa'o méraian-tuwawaa'a wéraiye. ⁴⁵ Mindásafena naaófá'á Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna

Maníkó aifaráán-kwáásígón-áwí'a Ándámumbo úmakaimba úwaaúwa éna waásin-iyé

agaimaréna siyáiyé. Ánaaen-kwaasigon-awi'a Ísu Káráisiti waásimo aúí'o úmaimo maé'mae'o íyan-amba wikáiwai paápé uráiyé. ⁴⁶ Wíyómpa'o méraian-tuwawaa'a ímba aifa'á paápé uráifo marapá'ó méraan-tuwawaa'a aifa'á paápé uráiyé. ⁴⁷ Maníkó

aifa'-wáásígómbá marasámbá úmakaifo ánaaen-kwaasigo Ísu Káráisiti wíyómpakemba kunkáiyé. ⁴⁸ Ándámumbo marasámbó úmakain-auwawaa'o wéraintemba seyaafá'-wáási miyán-túwawaa'a wéraifo Káráisiti wíyómpaken-

auwawaa'o wéraintemba wení waási miyán-túwawaa'a wéiniye. ⁴⁹ Maníkómó marasámbó úmakain-kwaasiyaambo úndantenta Káráisiti wíyómpakewimo intentá ónaumne.

⁵⁰ Kesí waásisono. Simátíme'a sune. Maníkómó wíyómpa'o káráwiyaipa'a marapákén-túwawaawara'a ímba méraiyaana waé'wae'o índa-tantaa'o wéraindafa'a tai'áinda-tantaako ímba mimpímbá wéiniye sune.

⁵¹ Maníkómó aúpá'-makénamo aráátímakain-aaimo simátíménda ísáaro. Seyaafá ímba puwéta úwoi méta súwawaata fí'o-suwawaata faufinata ⁵² mimbórákánáá wíyómpakemba uwíyemba sínana minúwóiyáámbó aafáyáumo tawáintemba minúwóiyáámbá pukén-kwaasi iyáfasintinkainasa maé'mae'a iyata súwawaata fí'o-suwawaata faufíniye. ⁵³ Marapá'ó méraunda-suwawaata púwón-da-suwawaatan-ifo wíyómpa'o méraanda-suwawaata ímba púwón-da-suwawaata faufíniye. ⁵⁴ Marapá'ó méraan-tuwawaa'a púwón-tuwawaa'an-ifo wíyómpa'o méraiyan-tuwawaa'a ímba puwí-túwawaa'o faufíndara'a Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna siyáin-aai paápé íniye. Maará siyáiyé.

Púwón-amba tai'áínana maé'mae'o íyan-anko púwón-ankomba iyáákainiye

agaimaréna súwana ⁵⁵ moóráwigo séna púwón-anko ímba iyáákaraimba póna púwón-ambo sáwí'o uwátinkainda-fasi'aenko tai'áíníye

agaimaréna siyáiyé. ⁵⁶ Maníkóní amáámbó ísámaimo túwáán-imayaago ta'ótokaiye. Miyámó ontáféna púwón-ambo sáwí'o uwátinkainda-fasi'aenko ta'ótokaifo ⁵⁷ Maníkó púwón-amba kentáá iyáákamai-ita wéuwasinkaiye. Kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráisiti púwón-ankoni fasi'aémbá tai'éna iyáákaraimba póna Maníkó miyá wéuwasinkaisata súwisa sune.

⁵⁸ Mindásafe'a kesí waási fasi'amají mé'a ímba tuwesarai ína'a Fasi'aénkóní kísau maimaé wéiye'a ímba ifátúwáaro. Fasi'aénkóní kísau wémaemba ímba úwoi-kisaun-ifo áúwara-kísau wémaefo maimaé iyóro.

16

Fasi'aénkóní waási túwa'nai on-óntánkón-aai.

¹ Maníkóní waási Yérúsaremu-naopa'a méraawi tómbá ímbo makáawi túwa'nai iyamba óntamba torupé'a maarán-oro. Kárésiyaa-marafa'a Maníkóní waásimo méraawi

simátímakaundantemba miyán-áái simátimumpo miyán-oro. ² Moórá-mora-sondaara'a moórá-kisau-fin-ontamba tuwímbai Maníkóní waási túwa'nai iyapa'a maré'a kentí naaúmpimpa'o maráiyamba óraa'a ina'a ánaaemba kempá'á komáéna'a Maníkóní waási Yérúsaremu-naopa'o méraawi timíyan-ontamba ímbo saafá iyamba úwoi maitiménááwe. ³ Kempínkémbá tuwímbai iyáfasintewa'a kempá'á komé'a aúfái agaimái timé'a ti'maráanasa Maníkóní waási Yérúsaremu-naopa'o méraawi mináúfáiyé torupámaraiyan-ontane maimaésa mátimenaawe. ⁴ Minkánáá kemó komáénda-kisaumo wéraina'o é'a konasá miwí kesé'a kónááwe.

Kórinti-naopa'a kónae siyáin-aaí.

⁵ Máséndóniyaa-marafa'a Maníkóní ásé-aaí simátíma'mae'a nónae únda pó'a miyá kósimatime'a kempá'ó kondá ⁶ ampáánkárá koménaum ayáátáákara koménaumno. Ímbo aampa'ó wénon-kanaa uwí-nómpáké-fiyúndámó mafaiyáíndarara fí'on-daopa'a kónaumno. Fí'on-daopa'o kónae ona'ó é'a súwa'nai iya'a kónaumne. ⁷ Kempá'ó ayáátááka'o koménae'o súnnda Maníkómó ewé sína'o é'a ayáátááka'a koménaumne.

⁸⁻⁹ Maanká'á Éfésási-naopa'a ásé-aaimo simátíménda-waasi sáwífa'a méraamba pósa isésa érai'e sésa fasi'ámai ménaawi máéwasa kesí kísausafesa aambó faiyíyan-kwaasi sáwífa'a méraawe. Minkísáúmó maúnda tómbá fáká'mai Maníkóntáfésa isámai kaundánae sésa túwaandu ombá minkánáá ímba tiyáisa'a mé'a minkísáú maúnda póna mintánón-kánáá tai'áína'a kónaumne.

¹⁰ Moóráwigo Tímótimo kentópa'o komérainda aamoí é'a áwa'nai oro. Kemó úndantemba Fasi'aénkóní kísau wémaifo ¹¹ wentáfé'a úwoi-waasin-iyé ímba sé'a tínaaemba uwáméro. Kembiwí tiyuwénamo kempá'ó tinda áwa'nai iyana kempá'á kawé-úmai tíno. Wesé'o Maníkóní waási kentáásí waási kempá'ó tíyantafe'a timu'maré'a méraumne.

¹² Kentáásí waásigon-awi'a Ápórosimba óraaka simáme'a sé'a Kórinti-naopa'a kentáásí waásimo wíyan-kanaa esé'a waaó súnnda póna káfé'a ímba kanaa'á wínífo aambó wérainanamo éna wíníye.

¹³ Kentúra'a káráwiye'a Maníkómpá'á timankúnkúmba úmae iyé'a ímba táá'a ina'a fasi'ámai méraaro. ¹⁴ Kísau mo máémba waási-imayaa úmai kísau máéro.

15 Kesí waási ísáaro. Ákáyaa-marafaken-kwaasi Sétefanasini akúmbá aifa'á Maníkómpá'ó tiyáawi Maníkóni waási fasi'ámaimo túwa'nai on-áái ísaraawe. Óraaka simátimé'a sé'a 16 miyán-kwáásímó sen-áái taawiyafé'a miwísé'a Maníkóni kísau fasi'aén-kísáúmó wémaewi-taai ísáaro.

17 Kempínkémbá kaumboráú-tuwi'a Sétefanasiye Fótíyúnetasiye Ákáikasiye mindárou kempá'á tewa'á aamoí úmpo kembiwí ímba seyaafá'nánká kanaa'á kempá'á tewasá mindárou kempá'ó tembá aamoí úne. 18 Mindárou kesí imáyáa aúí'a uwásinkesa kentí imáyáawara'a miyá uráawe. Miyán-kwáásí túwí'a mósá máraaro.

19 Ésiyaa-marafa'a naaó'-naokemba Maníkóni waási kentáfésa kawé'-úmai méraaro wésewe. Moóráwígon-awí'a Ákwíra awaainínkó Párisiraawe mindáraití naaúmpa'a túwaandu owí Fasi'aénkóe'ó kááísamai méraawi aamoí ésa kentáfésa kawé'-úmai méraaro wésewe. 20 Maanká'ó méraawi Maníkóni waási seyaafá'nánká kentáfésa kawé'-úmai méraaro wésewe. Moóra-mora tiyáámba tíméro.

21 Ayáiyá'á kemá Póro agaimaráúmpo awáné'a wenayáánaufi'a isaná wenááin-íye sé'a ísáaro.

Kemá Póro sune. Kawé'-úmai méraaro sune.

22 Fasi'aénkómpá'ó ímbo tirumbó áméwi Maníkó sáwí'a uwátinkainiye. Kentáásí Fasi'aénkó kumíníye sune.

23 Fasi'aénkó Ísu úwoi wétuwa'nai-intafe'a inai sune. 24 Ísu Káraísitiye'a kááísamai méraawa'a kembá sirumbá tímune.

Kemá Póro sunda-aai taí'áíye.

2 Kórinti

Ísu wiyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai afakaeté-aataiya'iyó miyáúmai-aatai maisuwéna maanáái agaimái Kórinti-naoraa-waasi Ísuni aampa'ó kun-kwáási tímakaiye. Póro Máséndóniyaa-marafa'a mérowana Táítási Kórinti-nao'a tuwéna Pórompa'a wémena Kórinti-waasi-taai kosimámuwana Póro iséna séna aúfáíma agaimái tímakaunda isasá isésa tuwímbai sáwí'ó ombá tínaaemba uwásukaawasa tuwímbai ímba miyá ésa kentáfésa sésa ímba érai'a Ísuni aantá-waasin-iyé wésewe séna érai'a Ísuni aantá-waasin-iyé síwae séna maanáúfái agaimarówasa mátímakaawe.

¹ Kemá Póro maanáái agai-timúmpo ísáaro. Moóráwígon-awí'a Tímóti kentáási waásigo kesé'a méraisa'a agaimarúmpo ísáaro. Maníkó wení imáyáafinkemba kentáféna séna aantá-waasi éma Ísu Káráisitín-aaí kosimátíma'mae núwo séna sí'mákaiфо ísáaro. Kórinti-naopakewi Maníkón-aaisafe'a érai'emo sewí ísáaro. Ákáyaa-marafa'a Kórinti-naopakewiye fí'ó-fi'on-daopakewiye méraawi Fasi'aénkóni waási ísáaro.

² Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráisitíye úwoi túwa'nai esarai aáno'lo uwátinkaayantafe'a inai sune.

³ Kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráisitín-afowa Maníkón-áwí'a mósá maráúmne. Wemá kentáásifowama arumbó uwásínkáíwai siráfaenasa súwa'nai iwáín-áwíta mósá maráúmne. ⁴ Fí'ó-fi'on-umbai-tantaa'a seyaafá'á kentááfá'ó timbá Maníkó siráfaiyaiмба póna fí'ó-fi'on-umbai-tantaa'lo tuwímbaífa'lo tinda Maníkómó siráfaiyaintenta úmai kesáa miwí kanaa'á arásáfaitinkanaumne. ⁵ Káráisitimba áí'lo úni'a uwánkówasa Káráisitini waási-i'lo úndarakemba sí'a índa-i'lo uwásínkáamba miyáúmai Maníkómó Káráisitimbo aráfaiyaintemba miyáumaisa óraata siráfaiyaiye. ⁶ Kembiwísé'a méta túwa'nai ówánanasa sáwí'lo urómpinkemba Maníkó tí'maena kawepá'á métínkaraiye. Miyá ówándarakemba sí'lo únita uwásínkónta Maníkó siráfaiyaiye. Keséta méraawanasasa sí'lo únita uwásínkónta ímba ifátuwaundasa fasi'ámáisa méraumne. Miyáúmai tí'a índa-i'lo uwátinkaiyamba kesáámó uráundantembo miyá é'lo ímbo ifátuwe'lo fasi'ámáimo méraiyambo éna Maníkó kenkwará'á tiráfaitinkainiye. ⁷ Sí'lo úni'lo uwásínkaraantenta tí'a índa-i'lo uwátínkáamba miyáúmai Maníkómó siráfaiyaintemba tiráfaitinkaiyamba séta mindásafe'a fasi'ámai ménaawe óraaka séta timu'maréta méraumne.

⁸ Kesí waásisono. Ésiyaa-marafataamo maéwánda fi'o-fi'on-umbai-tantaa'a kentááfá'ó túmba mináái isáiwae séta simátimumpo isáaro. Minúmbái-tántáá'ó fi'oran-oraa'-umbai-tantaa'a úwata kentááfá'ó túmba póta puwónaumne séta súnareta ⁹ sínkamiyata púwónnda-kanaan-iye séta súnareta ímba kentáási fasi'aéntámbán-ifo Maníkóni fasi'aéntámbá kisausa wémaeta méraumne. Manikó pukáampinkembo iyáfasintinkaiwaini fasi'aéntámbá kisausa wémaeta méraumne súndasafenasa minóráá'-úmbái-tántáá'á kentááfá'á tiyáiyé. ¹⁰ Umbai-tántáápímbá puwónae ówándafinkemba Manikó síyótaisa uwásinkowata súnaraundasa póna miyámó uráintemba íniye. Sáwísampinkemba síyótaisa úmaena iyíniye séta méraumne. ¹¹ Kewará'á kentáásáfé'a Manikómpá'á súwa'nai e'a inai seró. Sáwífa'nanka inai síyana Manikó súwa'nai índa mindásafesa Manikómpá'á súwi sénááwe.

Póro karo'-áái ímbo simátimakain-ai.

¹² Waási túranka'o méraundasafeta imáyáa úndasa sirumpinkén-ímáyáágó séna kawé'-úmaisa méraumne sisatá aamoisá wéune. Marapá'-ááiígóni áwáuma ímba imáyáa éta Manikó úwoisaamo súwa'nai intáféta imáyáa éta Manikóni kisausa aantemba maéta ímba kae'-ááiwará'-wáásiyáán-úmaisa méraundantemba kentúranka'a érai'a miyá úmaisa méraumne. ¹³⁻¹⁴ Agaimái timúnda-aufaiimba ímba kaumbo-kae'-áái simátimumpo toráumaimo awáné'o ísaraan-ai aantemba tafisímai sune. Kentáási áwáuma kárika'a suwánaafo suwánamai kawé'á íwae sé'a únda miyámó é'o é'a Fasi'aénkó Ísu kumíndara'a kentáfétaamo aamoimó ondantembá kentáásáfé'a aamoí ónááwe.

¹⁵⁻¹⁶ Kembiwí kentáásáfé'a aamoí uwásínkááwe-ai imáyáa uráundasafe'a sé'a kae-kánaá kentópa'a kómé'a Máséndóniyaa-marafa'a kónae únda kentópa'a kuré'a tiyuwé'a wéme'a Máséndóniyaa-marafa'a kuré'a kouweré'a aneka'á kentópa'a tiyé'a tiyuwé'a Yúndiyaa-marafa'a ténaumne siyáumne. Kae-kánaámó kawé'ó uwátínkáana'a súwa'nai íya'a Yúndiyaa-marafa'a ténaumne-imayaamo uráundasafe'a mináái siyáumne. ¹⁷ Miyámó ónae uráunda ímba miyá uráundasafesa kempínkémbá tuwímbai kentáfésa sésa kae'-ááiwará'-wáásín-iye siyáafo kentópa'a kónaumne siyáunda marapá'-wáásímó ontembá ímba miyámó únda mimbórá-ímáyáá úmai mimbórá-áái afora'á simátimakaumne. ¹⁸ Manikó érai'-ai aantembo siyáintemba simátimakaunda-ai ímba kae'-ímáyááfínkémbán-ifo mimbórá-ímáyáá úmai mimbórá-áái afora'á simátimakaumne. ¹⁹ Sáírasiye Tímótiye kewé

kentópa'o maéwánda Maníkón-ááninko Ísu Káráisitín-aaisa simátímakaunda wemá moórá-aaí afora'á séna moórá-aaí aúpá'á tuwéna miyá ímbo iwáí póna seyaafá'-áái afora'-aantemba siwáín-aaí simátímakaumne. ²⁰ Maníkó seyaafá'-áái símai fasi'ámakaimba Ísu Káráisitintafena siyáimba póna paapé uráiyé. Ísu Káráisiti miyá-séyááfá-kísáúmó maiyáintafeta Maníkó siyáín-aaisafeta érai'-aaiye súnanasa Maníkón-áwí'a óraa'a wéraiye. ²¹ Maníkó Ísu Káráisitimba kentááwé kembiwíyé kááísasinkaraisata fasi'ámais méraumne. Kentáá wemparí'a úmarena ²² kesí waásin-owe séna érai'a wení waásisa úne sendasáfénasa wení ámútankomba ai'marówana kentáásirumpimba kumbéraitimba mindásafeta séta to'mayaa uwásínkarainta miyá ínýesa sune. Miyámó uráintafe'a ímba kae'-ááíwará'-wáásiyáámhá úne.

²³ Maníkó kesí kisaugomba awánaraiwain-aúranka'o simátimunda-aaí érai'-aain-íye. Kórinti-naopa'a kentópa'a kónae séwánda óraaka simátíménana tirunkó umbái taifó sé'a ifátuwe'a ímba kuráumne. ²⁴ Maníkón-aaisafe'a érai'e fasi'ámai sé'a wempá'á timankúnkúmbo uráamba póta kentópa'o kondasá Maníkón-aaisafe'a timankúnkúmbo oró-ááísá ímba aneka'á sénaumpo tirunkó aamoí índasafeta kempímbá taankarotámai méta kísausa komaénaumne.

2

¹ Imáyáa é'a sé'a aneká kentópa'a wé'a sáwí'o ontáfé'a óraaka simátíménana tirunkó umbái taifó sé'a káfé'a ímba kónaumne siyáumne. ² Kentirumbó umbái tátínkáanasamo ésa kesirumbó kawé'ó uwásinkaiyawí ímba ménaawe. ³ Kentópa'a ímbo kuráundara'a sé'a aúfáífimba toráumai awáné'a sáwí'o ombá kawé'á uwátinkaiwae sé'a kentópa'o kondá ímba sirunkó umbái tániye sé'a mináúfái agai-timé'a kawé'-úmaimo méraantafena kesirunkó kawé'ó índawi mináúfái agai-tímakaumne. Kesirunkómó kawé'ó ínanamo éna kentirunkówará'á kawé'ó índá mindá érai'-aain-íye. ⁴ Mináúfái agai-timéwánda sirunkó umbái tówa'a kentáfé'a óraa'-imayaa é'a áfááraumai ifí'á tátinke'a tirunkó umbái tándasafe'a ímba mináúfái agai-tímakaumpo Póro wenaruntá áfááraumai símakaiye síyantafe'a mináúfái agai-tímakaumne.

Sáwí'o uráín-kwaasisafe'a enáái taí'áíye serómó siyáín-aaí.

⁵ Kempínkémbá moórá-waasigo sáwí'o uráintafena ímba kempín-aantembanifo kembiwífínkémbá tuwímibaifimba umbái-tántáá'á wéraiye. Seyaafápímbá umbái-tántáá'á wéraiye-aaí miyán-óráá'-áái ímba sénae sé'a tuwímibaifimba

umbai-tántáá'á wéraiye-aaí sune. ⁶ Tímakaunda-aufai toráumai awáné'a símai moórá-aaíya'-maré'a fasi'aén-áái minkwáásígombá simánke'a wení ewaa'á ímba mé'a sáwí'o uráintafe'a mimbéyámbá amé'a ímba fí'om-beyamba áméro. ⁷ Káfé'a wentáfé sé'a enáái taí'áíye sé'a ímba aneka'á imáyáa úmae iyé'a aráfáéro. Kemó ámé-sawi-meyamba waé'wae'a ínana séna ímba kanaa kawel'-ámpá'á kónaumne séna ifátúwáífainifo ⁸ wentáfé sé'a embá siruntá amúmpo kawel'-úmai méraao seró-áái óraaka sune. ⁹ Ááéma kentáfé sé'a simátimunda-aaí isánaa Ína isánááo sé'a kentópa'a ímba wé'a mináúfáífímbá agai-tímake'a timu'makáumne. ¹⁰ Sáwí'o uráin-kwaasigontafe sé'a wenáái taí'áíye sé'a ímbo aneka'ó imáyáamo ontembá kewará'á miyá úne. Sáwí'o uráintafe sé'a wenáái taí'áíye sé'a ímba aneka'á imáyáa é'a Ísu Káráisitín-aúranka'a kentáfé'a imáyáa é'a miyá úne. ¹¹ Waántáwankoni sáwí-kisauconi áwáuma awánéta kentáa iyáákai fo séta sáwí'o uráintafeta aneka'á ímba imáyáa úmae iyéta séta wenááima taí'áíye sune.

Tóroasifa'a ména Póro óraa'-imayaamo uráin-aaí.

¹² Ísu Káráisitín-aaí ásé-aaí kosimátimenae sé'a Tóroasi-naopa'a komaéwánda minááimó isáiyantafena Fasi'aénkómó to'mayaa úmba awáné'a ásé-aaí simátimenae sé'o ówánda ¹³ kesí waásigon-awi'a Táítási kentí naaópakemba Tóroasi-naopa'a ímba téna kentáái tasimásimíntafe'a ayaafái uwááe'a ímba awáné'a óraa'-imayaa é'a sé'a tiyuwé'a kónaumne sé'a Máséndóniyaa-marafa'a tiyáumne.

Ísuni fasi'aéntámbá siyáántán-kwimái áfontaamo fáúnda-aaí.

¹⁴ Maarán-ááisáféta Maníkómpá'á súwisa sune.

Ísu Káráisiti iyáákaraintafena Maníkó wentéta kááísasinkenasa óraaka sisatá siyáántán-kwimái áfonta fáúne. Maníkó si'marówata Káráisitín-aaí seyaafá'-máráfá'á kosimátimunasa isááwana wenááigo asaa-wiyúnkáámbá úmaena seyaafá'-máráfá'á wété wéiye. ¹⁵ Maníkó séna Ísu Káráisiti kentáféna imáyáa éna kesí kisaumo máimba asaa-wiyún-kánámó agáéntemba wéiye simbá miyámó intembá Ísu Káráisitín-aaí simátimunanasa Maníkó kentáásáféna séna Ísu Káráisitimo intembá asaa-wiyún-kánámó agáéntemba owé wéiye. Maníkón-arááimo wáéwi minkwíyúmbá isááwasa waántáwankon-arááimo wáéwi minkwíyúmbá isáámba wéowe. ¹⁶ Waántáwankon-arááimo wáéwi puwésa Maníkóni némpa'a maé'mae'o iyawi Ísu Káráisitín-aaí simátimunda-aaisafesa ánkúkaamban-iyé

sewasá Maníkón-arááimo wáewi minááísáfésa sésa asaa-wiyúnkáámbá wéiye sésa maé'mae'a ónááwe. Maníkón-aaí simátímén-aaí óraa-kísaun-ifo waási aantemba ímba kanaa'á wémaewe. ¹⁷ Maníkó si'marówata Káráísitini kísau-waasi kae'-ááíwára'-wáásiyáántá únasasa méyámbaréwa'a óraa'-ontamba maénae sésamo ontembá tuwímbai Maníkón-aaí simátíménasasa méyámbá simíwae sésamo ontembá kesáá ímba miyásá éta Káráísitini kísau-waasi

méta Maníkón-aaí érai'-aaisa simátimune.

3

Aú-aaí símaimo kááísamakain-aaí.

¹ Minááímó simátimundasafeta ímba kentáá súwí'a maéta wéiyune. Tuwímbai aúfái agai-tímúwasa maimaésa mátímúwa'a toráumai awáné'a kawé'án-owe siyáafo kesáá ímba miyá éta kentáásí kísaura'-aufai agai-tíménata toráumai awáné'a aamoí uwásinkaiwae-ita ímba éta ímba kentáásí kísaura'-aufai agáéro sumpo Maníkó si'maráísata wení kísauša wémaumne. ²⁻³ Tuwímbaimo fí'owiti kísaugoni aúfái awánésamo aamoimó uwátínkáántemba tuwímbai-waasi kembiwí tuwánésa sésa érai'a Ísu Káráísiti Póroe'a kísau máén-kwaasiye wenté'a ti'marówasa wenáái tasimátímúwasa isésa érai'e suwaná Káráísiti wení waási-i'a uwátinkowana Maníkó fasi'aénkwáráwini ámútanko miwítirumpimba méraisasa méraawe wésewe. Mindásafe'a kembiwí Káráísiti agaiyáin-aufaiyaamba owe. Ísu Káráísitini kísaugoni aúfái ímba óntanka'o agaiyáin-aufaiyaan-ifo kempá'á wérain-kísau tuwánaantafeta aamoisá uwátinkaumne.

⁴ Ísu Káráísiti kentáá fasi'aémbá símísata Maníkón-aúranka'a fasi'ámai méta minááísá sune. ⁵ Kentááfímbá fasi'aémbá ímba wéraisata minkísáúsá wémaumpo Maníkóní fasi'aéntántá minkísáúsá wémaumne. ⁶ Maníkó aú-aaí símaimo kááísamakain-aaí kosimátimewananasá wenaúranka'a arupise uwátinkainasá méraiyantafena fasi'aéntá símakaiye. Mináú-áái símaimo kááísamakain-aaí maarán-iyé.

Ímba Maníkó Mósesembo simámakain-amaamban-ifo Maníkóní ámútanko kentáásirumpimba méraisata wemó siyáintenta únda-aain-iyé. Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba ímba kanaa'á arááíwáéntafesa Maníkón-aúranka'a ímba arupise úmai mésa puwí-ámpá'á wégofo Maníkóní ámútanko imáyáasa símísata Káráísitin-aaisafeta érai'e séta aúí'a úmaisá maé'maeta wéune.

7 Naaófálá Maníkó Mósesemba óntan-kwandaaiya'a siyáánkai-amaamba agai-ámakaimba minámáámbá arááiwaenae sésa umbá ímba kanaa'á arááiwaesa taráímae iyésa mindásafesa puwí-ámpá'á wégowe. Maníkó Mósesembo áamáambo simámakonka'a Maníkómpákémbá sáma paápé éna Mósesen-óika'a sáma paápé úwana óntan-kwandaaiya'o siyáánkai-amaambo agaimarómba maimaéna Ísareri-waasifa'a kumúwasa Mósesen-óika'a sáma wéna póna tógáyáagaya úwasa ímba kanaa'á awánowana ánaaemba uwákuraiye. 8 Naaófálá Maníkó Mósesemba siyáánkai-amaambo simámakonka'a Maníkóní sáma paápé uráifo káfé'a Maníkó wení ámútankomba ai'maráísana wení waási tirumpimbá méraiye-aaí paápé ímbá póna Maníkóní sáma óraa'an-iyé. 9 Maníkó Mósesemba siyáánkai-amaamba simámakaimba pósa ímba kanaa'ó arááiwaéntafesa puwí-ámpá'á wégowe. Maníkó minámáán-ááímó paápé únka'a wení sáma wérowana káfé'a Maníkó wení ámútanko wenaúranka'o arupíse uwátínkáin-aaí paápé isaná póna wení ságoni fasi'aémbá óraa'a wéraiye. 10 Káfé'a aú-aaí símáimo kááísamakain-aaí wéraisana iyáákarai-sagoni fasi'aémbá wéraitimba póta séta Maníkó Mósesembo siyáánkai-amaambo simámakain-sagoni fasi'aémbá sáwísamba iyésá súné. 11 Maníkó Mósesembo simámakain-aaí wááu-aaín-ifo aú-aaí símáimo kááísamakain-aaí waé'wae'lo índa óraa'-aaín-iyé. Wááu-aaí simámakonka'a ságoni fasi'aémbá wérombanifo káfé'a waé'wae'a índa-aaí paápé isaná póna óraa-sama fasi'aémbá wéraiye.

12 Mináái fasi'aén-áái waé'wae'lo índa-aaí ísaraunda póta ímba sáa'a isatá óraaka'a minááísá wésimatimune. 13 Mósesemo uráintemba ímba miyásá wéune. Mósesé Ísareri-waasisafena séna kesóipa'o wéraisama uwá'wimba awánaafo séna ampantasámbá óika'a káátaraiye. 14 Ísareri-waasi táá'-aantemba

isésa tirunté'a marésa maé'ómba pósa káfé'o méraan-kwaasi Maníkó símáimo kááísamakain-aaí aúfáifinkemba toráumai isésa minááiígóní áwáuma ímba kawé'-úmai wéisaawe. Mósesemo óipa'o ampantasámbá káátamakowasa sámó ímbo awánaraantemba káfé'a Maníkón-aaí aúfáifimbo toráúsómba miwítí imáyáago fáíkuraísana kumeu'á isasá pósa mináúfáiígóní áwáuma ímba awánamai kawé'á wéowe. Ísu Káraísitiye'a kááísamai méraawi Maníkón-aaí-aufai torausésa minááiígóní áwáuma kawé'-úmai wéisaawe. 15 Káfé'o méraan-Ísareri-waasiwara'a Maníkón-aaí Mósesemo agaimakáin-aaímo toráúsómba miwítí imáyáago fáíkuraísana kumeu'á isasá pósa minááiígóní áwáuma ímba

ísáafo ¹⁶ Fasi'aénkó Ísu Káráisitimpa'lo tembá minkúméú'á tai'áínkakemba minááígóni áwáuma kawel'-úmai wéisaawe. ¹⁷ Fasi'aénkó Ísu Káráisitiye'lo súnnda wení ámútankontafe'la súne. Fasi'aénkóni ámútanko tirumpimbó méraiwai sáwi-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútínkáísasa kawel'-úmai méraawe. ¹⁸ Ísareri-waasiti imáyáago ímbo kawel'-úmaimo ísaraantemba kentáásí imáyáago ímba miyá isanasá Fasi'aénkóni ságo kentáá sása wégasinkaiye. Fasi'aénkó Ísu Káráisitini ámútanko kentáásirumpimba ména wenkááni'la uwásinkenasa wení sáma siménasa miyá úmae wéiyiye.

4

Sawefímbó wímakaawanamo ááémo kará'wintemba miyaráántáámó únda-ai.

¹ Maníkó aruntá uwásinkenasa mindásafena kesí kísau máéro séna símakaisata wenáái simátimundasa ímba suwesarain-iyé séta wétuwaumpo ² wenáái simátiméndasafeta aúpá'ó tigesáfésamo ombá sínaaemba uwáméta ímba karo'á simátiyuweta Maníkón-aigomba waé'mai-ai ímba simátiméta Maníkón-aúranka afora'á érai'-ai simátimunasasa suwánésasa érai'-ai aantemba wésewe tirumpinkémbó síyantafeta Maníkón-aúranka'la miyásá súnne. ³ Ásé-ai afora'ó simátimundasa minááígóni áwáu ímbo isésamo ésa miwí Maníkóni némpa'la mésa puwí-ámpá'ó wégowin-owe. ⁴ Waántáwanko marapá'ó káráwiyaiwai miwítí imáyáa kumeu'á uwátínkáísasa Ísu Káráisitini-aaísafesa ímba timankúnkúmba wéowe. Waántáwanko séna Káráisitini-aaigo sáma kátínkáífo séna miwítí imáyáa kumeu'á uwátínkáísasa Káráisitini sáma ímba wéawanaawe. Maníkómó méraintemba Káráisiti miyá isaná waántáwanko séna Káráisiti sáma kátínkáífo séna miwítí imáyáa kumeu'á wéuwatinkaiye. ⁵ Kesáá ímba óraa'-waasi úmpo Ísu Káráisitintafe'la kentáásí óraakon-iyé síyantafeta wenáái kosimátiméta wení kísau-waasisa méraunda póta wétuwa'nai-une. ⁶ Áwáura'la kumeu'á úwana Maníkó sáma kaaó súwana sámo karáimba wemá sámo kásínkáíwaisaan-iyé. Ísu Káráisiti ói'-imayaa úndasa Maníkóni fí'oran-awaumo awánaandasafena sása wégasinkaiye.

⁷ Kesáá ímba fasi'aréta ásé-ai ta'ótokaumpo sawefímbó wímakaawanamo ááémo kará'wintemba miyá éta ásé-ai ta'ótokaumne. Suwánésa minááígómó iyáakarai-fasi'aenkomba awánésa sésa ímba miwífínkémbán-ifo Maníkómpáké-fási'áémbán-iyé síyantafeta ímba fasi'éta mifási'áéntá ta'ótokaumne. ⁸ Namuro-wáásímó tínkamiyantafesamo úkóntemba fí'o-fi'on-umbai-tantaako

kentáá úkúraa isatá tu'ma'ó wéraitpinkenta mótuweta wégune. Tuwímbai-kanaa séta nóra sétaawa Maníkóní kísau wémaumno séta ímba ifátá tukáumne. ⁹ Sáwíta uwásínkáámbanifo Maníkó ímba siyúwáísata méraumne. Síngamomba ímba tai'ásuwaawata úwoisa súnaraumne. ¹⁰ Ísumbo sáwí'lo uwánkesamo tufúwanamo pukáin-ampata kúndasa pósa Ísu maé'mae'a isaná wení fasi'aémbá kentááfímbó wérain-ai wéisaawe. ¹¹ Méraundasa aasiyaasi-kánáá séta Ísuni waási-i'a úndarakemba káféra síngamiyata puwónaumno súndasa pósa kesáá méraundawini áwáuma Ísu póna kentáá súma tai'áínda-sufimba méraiye-ai wéisaawe. ¹² Ásé-ai simátimundasa sáwíta uwásinkesa síngamiyata púwónnda-ampata kúndasa mindásafe'a ásé-ai isé'a aúí'a úmai méraan-ampa'a wégowe.

¹³ Naaófá'á Maníkón-ai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkón-aisafe'a simankúnkúmba é'a pó'a wenáái wésimatimune

siyáintemba Maníkón-aisafeta simankúnkúmba éta wésimatimune. ¹⁴ Fasi'aénkó Ísumba pukómpinkemba iyáfasinankaraiwai Ísunte'a kááísasinkenasa púwóndafinkenta iyáfasisinkenasa kentááwé kembiwiyé sí'maisa wenaúrankata síngáíniye. ¹⁵ Kísausa wémaundasa sáwíta uwásínkáámbanifo túwa'nai eta ímba ifátuwaunasasa fí'lo-fí'on-kwaasi Maníkó úwoimo túwa'nai in-áái isésa sáwífa'nanka Maníkómpá'á súwi símae iyésa wenáwí'a óraa'a úmae wéiyowe.

Maníkóní fasi'aénkátáámó méraunda-ai.

¹⁶ Mináái imáyáa úndasa ímba suwesaraín-iyé séta ifátukaumne. Kentáá súma sáwí'a úmae iyísana Maníkó kentáási imáyáa aúíta wéuwasinkaiye. ¹⁷ Kentááfá'ó wérain-umbai-tantaatafeta séta kári'-umbai-tantaa'a wááu wéraiye súnanasa ánaaemba minúmbáífinkémbá fí'oran-kawe-tantaa'a iyáákaimba waé'wae'lo índa-kawe-tantaa'a paápé íniye. ¹⁸ Mindásafeta marapá'ó awánáúnda-tantaa'a ímba óraa'-imayaasa éta wíyómpa'lo ímbo awánáúnda-tantaatafeta imáyáa úmae wéiyune. Awánáúnda-tantaa'a wááu-tantaa'an-ifo wíyómpa'a ímbo awánáúnda-tantaa'a waé'wae'a íniye. Mindásafeta umbai-tántáátáfeta séta sáwísamban-iyé sune.

5

¹ Kentáásúma wááu-nankaanta isatá misúwawaa'warata marapátá méta maarán-áái sune. Maankwááú-námbá tawisínata Maníkómó wíyómpa'lo úmakain-daumpata

ménaumne. Mindámbá waási ímbo úmakaan-dambanifo Maníkó wení imáyáafinkemba úmakaimba waé'wae'lo índa-namba mindá wiyómpa'lo méraanda-suwawaa'an-iyé. ² Marapá'ó méraundasa óraa'imayaa éta wiyómpa'lo méraanda-suwawaata simínkwaesa séta ³ maarán-áái ínta séta puwéta súwawaa'iyainkaanta úmaisa méraumne ímba súmpo maarán-áái séta wiyómpa'lo méraanda-suwawaata naankáántá ónaesa sune. ⁴ Kentáá súma wááu-nankaamba isatá méraundasa umbai-tántáá'ó wéraintafeta óraa'imayaa éta marapáké-súwawaataamo túwáanda-aai ímba séta wiyómpa'lo méraanda-suwawaata máenda-aaisa sune. Miyásáámó ondá marapáké-súwawaakaanta faú'winata maé'maeta ónaumne. ⁵ Miyásáámó ondasáfénasa Maníkó kentáá to'mayaa éna wení Ufaen-ámútámbá ai'marówana kentáásirumpimba kumbéraisata mindásafeta to'mayaa uwásínkarainta miyá íniyesa sune.

⁶ Maníkó wení ámútamba ai'marówana kentáásirumpinta kumbérintafeta kentáási imáyáa fasi'ámaisa méraumne. Marapá'ó méraundasa Fasi'aénkó Ísu Káráísitiyeta ímba wiyómpakaani'a úmaisa méraumne. ⁷ Káfeta marapá'ó méraundasa wenane'á ímba awánéta wenááisafeta simankúnkumba éta ⁸ kentáási imáyáasa fasi'éta puwétaamo wiyómpa'lo Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'lo métaara aamoí úsino. ⁹ Maanká'ó méraundasaawe wiyómpa'lo iméraandasaawe Maníkómbó arááiimo tainí'a ónae súndasa póna aamoisá uwásínkainiye. ¹⁰ Seyaafá'nánkátá Ísu Káráísitin-aúranka'a méraananasa kesáámó méraundawini áwáusafena síesai ena marapá'ó méraamba kawé'ó owí kawé'-meyámbá tiména sáwí'lo owí sáwí'-meyambo timínda póta wembó arááiimo wétaini'a ónaesa sune.

Ísuwe kááísamaimo méraundasa aúí'a úmaisaamo méraunda-aai.

¹¹ Fasi'aénkó méraundawini áwáuma síesai índasafeta wentáféna sáa'a wéisata wempá'á tíwae séta waásisa wétafisune. Maníkó méraundawini áwáusa suwánaisa'a kembiwisé'lo méraundawini áwáusa suwánaamba kawé'á wéiye sune. ¹² Kentáá súwí'a ímba maimaé wéiyumpo méraundawini áwáusafe'a aamoí iyantafeta méraundawini áwáusa wésimatimune. Aamoí é'a kentáásáfésamo sáwí-aaimo sen-kwáási táái kanaa'á anondáá simátimiyantafeta méraundawini áwáusa wésimatimune. Minkwáási paáká-túwawaa'-aantemba tuwánésa kawé'-wáásín-owe sésa tirumpin-imáyáa ímba awáresa kawé'-wáásín-owe wésewe.

¹³ Tuwímbai kentáásáfésa uwóí'a wéowe sewatá kanaán-iyé séta Maníkóntáféta imáyáa éta miyásá únasasa tuwímbai kentáásáfésa kawé'-imáyááwárá'-wáásín-owe sewatá kanaán-iyé séta kembiwísáféta imáyáa éta miyásá wéune. ¹⁴ Seyaafá'nánká sáwí'o ombá mimbéyámbá maésa púwófo séna Ísu Káráísiti mimbóráwígó kentáásáfénawe séna pukáimba póta Káráísiti

arumbó símíwaini kísau aantenta wémaumne. ¹⁵ Seyaafá'nánkátá sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faúsinkaindasafena Ísu Káráísiti pukáimba póta

kentáá sirááimo táinda-i'a ímba éta wembó arááimo táinda-i'a éta méraano. Miyámó ondasáfénasa kentáásáfénawe séna puwúwana Maníkó iyáfasinankariye.

¹⁶ Ááéma marapá'ó méraan-kwaasiti áwáuma arááíwaeta tuwímbaisafeta kawé'-wáásín-owe séta tuwímbaisafeta sáwí-waasin-owe siyáumpo káfé'a ímba miyásá séta ááéma marapá'ó méraan-kwaasiti áwáuma arááíwakaunda Káráísitintafeta úwoi-waasin-iyé siyáundasa káfé'a ímba miyásá sune. ¹⁷ Mindásafeta Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraundasa aúí'a úmáisá méta ááémo uráundanten-imayaa ímba éta káfé'a aú-imayaa úmáisá méraano. ¹⁸ Maníkó miyá wéifo ááéma Maníkóní namuro-wáásiyáámbá úmáisá méraawanana Maníkó kesí waási-i'a íwae séna Ísu Káráísitimba ai'marówana kentáásáfénawe séna kumpuwúwana wení waási-i'a uwásinkenasa séna kesí waási-i'a íwae-aai kosimátíméro séna si'mákaisata minkísáúsá wémaumne. ¹⁹ Minááígoní áwáuma maarán-iyé. Ísu Káráísiti seyaafá'-wáásísáfénasa imáyáa éna pukáimba mindásafena Maníkó imáyáa éna waásimo sáwí'o ombá ímba aaiimbá wémaitinkaifo wení waási-i'a uwátinkena kentáásáfénawe séna kesí waási-i'a íwae-aai kosimátíméro séna si'mákaisata wésimatimune.

²⁰ Kesáá Ísu Káráísitini aantá-waasisa únanasa simásímísata kembiwísá wésimatimune. Maníkó kembiwísáféna óraaka siyáísata siyáin-aaisa wésimatimune. Káráísiti pukáintafena Maníkóní namuro-wáásiyáámbá uráampinkemba wení waási-i'a wéuwatinkaifo wenááisafe'a ewé seró. ²¹ Ísu Káráísitimpimba sáwí'o í-áái ímba wérowana

Maníkó kesáámó sáwí'o únda-aai wembá ámakaiye. Káráísitiye'a kááísamai méta Maníkón-aúranka'a arupise ondasáfénasa Maníkó miyá úwana Káráísiti kesáámó sáwí'o únda-aai maimaéna mindánankwara'a pukáimba póna Maníkó wení namuro-wáásiyááni'a uráundawi wení waási-i'a wéuwasinkaiye.

6

¹ Maníkóe'a taankarotámai méta kísau wémaeta óraaka simátíme séta Maníkó úwoi wétuwa'nai-ifo ímba úwoi mé'a wembó arááimo tainí'a oro súne. ² Naaófá'á Maníkón-aaí aúfáífimba Maníkómó siyáin-aaí agaimaréna séna

úwoi túwa'nai uráunda-kanaa kentáái
isé'a sáwí'o urómpinkembo

tikaunda-kanaa túwa'nai uráumne

Maníkó siyáíye agaimaréna siyáimba mindásafe'a ísáaro. Káfé'a Maníkó úwoi túwa'nai in-kanaa éna sáwí'o uráampinkemba tíyáin-kanaa ímbá pó'a ímba úwoi mé'a wembó arááimo tainí'a oro.

³ Kentáásí kísaugomba awánésa sáwí-amba arááíwáéfo séta kawé-kísáú aantembo maúndasa pósa ímba érai'a sésa sáwí-kísau máéwe wésewe. ⁴ Seyaafá-kísáúmó maúndasafeta séta suwánésasa érai'a Maníkóní kísau-waasin-owe síwae séta minkísáú wémaeta méraumne. Umbai-tántáá'ó kentááfá'ó tisasamó sí'o índa-i'o uwásinkesasa sáwí'o uwásínkáanta ímba ífátuweta fasi'ámáisa méraumne.

⁵ Maníkóní kísaua maúndarakemba sínkambai ándáfa'o mósinkesasaamo úkúresamo sáwí-aaí simásinkesa miyámó ontá óraa-kísau maéta nó'waamba ímba súsá waúnda úwoi kísau maéta sááimo taintá ímba ífátuwaunda fasi'ámáisa méraumne. ⁶ Kentáásáfésa Maníkóní kísau-waasin-owe síyantafeta kawé-kísáú aantemba maéta kawé'-ímáyáá éta faru úmáisa méta kawé'á uwátinkaunanasa Maníkóní Ufaen-ámútánkó keséta méraisata érai'a miwí'-ímáyáá éta ⁷ érai'-aaí simátimunanasasa Maníkó fasi'aémbá símísata miyán-

kísáú maéta Maníkón-aúranka'a arupíse úndasa mindá wenónkáámbá fafériyaunanasa sáwí-aaigo kentááfímbá ímba tísatá Maníkón-aúranka'a arupíse úndasa mindá paroiyáámbá uwásoketa umbai-tántáá'ó kempátáámó tintá wéíyaakaumne. ⁸ Tuwímbai kentáá súwí'a mósá marááwasa tuwímbai kentáá súwí'a símáí sáwí'a owasá tuwímbai kawé'-ááísá simásíméwasa tuwímbai sáwí-aaísa simásíméwasa érai'-aaímo simátimundasafesasa tuwímbai kentáásáfésa karo'á sewé sewasá ⁹ tuwímbai kawé'-úmai suwánésasa karo'á sésa úwoi-waasin-owe sewasá tuwímbai kentáásáfésamo puwónaesamo owémó sembá ímba puwúndasa úwoisa súnaraumpo suwánaaro. Maníkó arupísesa uwásínkáimba ímba sínkamísata wépuwune. ¹⁰ Sáwífa-tantaako kentáásirumba umbai wétasinkainta kentáásirunko kawé'á wéíye. Kesáá óntama ímbo makáundawisa éta Maníkón-aaí sáwífa'-waasisa simátimunasasa kawé'-úmai méraawe. Ontaiyaiwai éta Maníkón-aaí ta'ótokaundasafeta kawé'-úmáisa méraumne.

¹¹ Kórinti-naopaken-kwaasi ísáaro. Ken-ímáyáá éta kentáásirumpinken-aaí afora'á simátímakaundasa ¹² kembiwísáféta ímba kaorúna'a kentáásáfé'a

kaókaawe. ¹³ Kesí iyámpóimo simátimundantenkaamba simátimumpo ken-ímáyáámó úndantemba kentáá-ímáyáá é'á kentirumpinkén-áái simásíméro.

Manikóní naankaantáán-únemo siyáin-ai.

¹⁴ Ísáaro. ó'ó tombá moórá óraa-purumakawara moórá kári-purumakawara'a ímba fátóto úmai wégara'ofó awaiya-púrúmakarái tinuwarampimbá kará'umakaawasarai ó'á wétóye. Miyámó ontembá kembiwí Manikón-aaifafa'a timankúnkúmbo owiyé ímbo timankúnkúmbo owiyé ímbo taankarotaré'a kísau máero. Arupíse owisé Manikón-aaí taráíyaawise ímbo kanaa'á taankarotámai mésa kísau wémaewe. Sáwara kumeu'wará'á ímbo mimbóráfímbá wéraiye. ¹⁵ Ísu Káraísitiye waántáwankoe ímbo mimbórá-ímáyáá óyasa Manikón-aaifafesa timankúnkúmbo owiyé ímbo timankúnkúmbo owiyé ímbo mimbórá-ímáyáá wéowe. ¹⁶ Manikóní naaúmpa'a waántá-waasi mimbóráfímbá ímbo méranaawe. Manikó fasi'aénkwáráwí kentáásirumpimba méraisata wení naankaantáán-úne. Minááísáféna naaófá'á Manikón-aaí aúfáfimba agaimaréna séna Manikó séna kesí waásise mé'a miwífímbá wéne'a miwítí Manikó onasá kesí waási-i'a ónááwe

Manikó siyáíye. ¹⁷ Mindásafena Fasi'aénkó séna

úwoi-waasifinkemba tiyuwé'a moórá-aempa'a mé'a sáwí-awaugomba tínaaemba uwátimiya'a tíke'a ¹⁸ kentifo-í'a ona'á kesáánintone kesiyáámúntoni'a ónááwe.

Fasi'aénkó seyaafá-fásí'áémbó tokáiwai siyáíye agaimaréna siyáíye.

7

¹ Kesí waási ísáaro. Manikó kentáásáféna imáyáa éna mináái símai kááísamakaintafeta kesúrake-sawitanta'e kentáási imáyáafinke-sawi-tanta'e sínaaemba uwáméta kawé'-úmáisa méta Manikón-aúránka'a sáá'a isatá Manikóndé-í'a éta kawé'-aantenta éta miyásá onó.

Póron-arunko aamoimó uráin-ai.

² Kentáásáfé'a ímbo kaórémba kentáá-ímáyáá úwoin-oro. Ímbo sáwí'a uwátinkaawanasasa sáwí-amba aráái wakaawe. Ímbo karo'á simátinketa miwítí óntasa mémaiyaumne. ³ Minááímó simátimunda ímbo aaifímbá maitinké'a sune. Ken-ímáyáámó úndasa simátimeta aneka'á miyásá úne séta úwoimo méraundasa ken-ímáyáá éta púwónda-kanaa tínda úwoi ken-ímáyáásá ónaumne. ⁴ Érai'a kawé'-úmai méraawe

óraaka sé'a kentúwí'a mósá wémaraumne. Óraa'-umbai-tantaa'a kentááfá'ó timbá mindásafe'a ímba imáyáa é'a ken-ímáyáá únana kentááigo fasi'ásínkáísana sirunkó áfááraumai aamoí wéiye.

⁵ Tóroasi-naopa'a tuwéta Máséndóniyaa-marafa'o tamaéwánda ímba kawé-kánáá úwata méraawanasasa seyaafá'-náópimpa'a kaentónáántón-ésa aaisambá suwaná kentáásí kisausafena kentáásirunko umbaí tówana ⁶ Maníkó tirunkó umbaimó tain-kwáásí tiráfayaiwai wesá siráfaindasafena Táításimba ai'marówana kembiwí tiyuwéna kentááfá'á téna ⁷ maafá'ó túntafeta aamoí éta kembiwísé'o maún-kawé'-aai simásimuntafetaawara'a aamoí ówánanasa kembiwí kentáá suwánánaemo siyáamba tasimásimenasa sáwí'o uráantafenamo kentirunkó umbaimó taráimba tasimásimenasa kentáfésamo karo'-ááímó sen-kwáásí táái anondáá simátímakaamba tasimásimenasa miyán-ááísómbó tasimásimuwata isááwánanasa kentáásirunko aamoí uráiyé.

⁸ Aúfái agai-timé'a óraaka sé'a aneka'á ímba miyán-oro siyáunda mináúfái toráúsúwana kárika'a kentirunkó umbaí tówa'a mináái isé'a mináúfái agaiyáundasafena sirumbá uwátinke'a káfé'a sirunkó ímba umbaí téna ⁹ kawé'á wéiye. Kentirunkó umbaí tóntafe'a ímba aamoí é'a kentirunkó umbaí tówa'a sáwí'o ombó tínaaembo uwámakaantafe'a aamoí úne. Sáwí'o ontáféna tirunkó umbaí táino Maníkó wésiye. Mindásafe'a mináúfái agai-tímakaunda ímba sáwí'a uwátínkaraumne. ¹⁰ Maníkó tirumbá umbaí tátínkáíwai sáwí'o ombá tínaaemba uwáméwana sáwí'o úmimo méraampinkemba Maníkó tiyéna kawepá'á mówétinkaisana mindásafena tirunkó ímba sáwí'a wéifo marapá'-wáásí Maníkóntáfésa ímba imáyáamo owí tirunkó umbaí tainká'á sáwí'o ombá ímba tínaaemba uwámesa úwoi sáwí'a ésa Maníkóní némpa'a maé'mae'a ónááwe. ¹¹ Sáwí'o uráantafena Maníkó kentirumbá umbaí tátínkaraimba pó'a kawé'ó uráamba imáyáan-oro. Kembiwífínkémbá moóráwigo sáwí'o uráimba ímba óraaka simánke'a tímakaunda-aufai isé'a sé'a arupíse uwátinketa kawé'-ámbá arááiwaéno sé'a sáwí'o uráantafe'a tigasafé é'a sáwí-meyambo kentópa'o tinasafe'a táátafe é'a sé'a arupíse uwátínkáanana Póromo ménamo éna súwa'nai íniye sé'a sáwí'o uráiwaimba ááéma sáwí-meyamba amé'a kembiwífínké-sáwí-ímáyáá arupíse uwátinke'a miyámó uráamba tai'áraiye-aai ísaraumne.

¹² Mináúfái agai-tímakaunda sáwí'o uráin-kwaasigontafe'a ímba aifa'á imáyáa é'a sáwí'o uwánkarain-ininkontafe'a ímba

aifa'á imáyáa é'la miyá uráumpo Maníkón-aúranka'la kentáásáfé'la óraa'-imayaa é'la kentáásáfé'la sé'la miwísáféta óraa'-imayaasa úne sénááwe sé'la mináúfái agai-tímakaumne. ¹³ Mináúfáimó tímakaundantembo uráamba kentáási imáyáa kawé'á uwásínkaraawe.

Táitásimba ai'marááwánanasa kempá'á koména wenarunkó umbái tówana túwa'nai úwa'la kawé'á uwaná aamoí éna wenarunkó kawé'á úwana kentááfá'á téna tasimásimuwata iséta mindásafetaawara'la aamoisá úne. ¹⁴ Ááéma Táitásin-aúranka'la kentúma maimaé iyáunana simátímakaunda-aai érai'-aaimo siyáundantemba Táitásimbo kentááimo simámakaunda-aai érai'-an-iyé. Táitási kembiwísé'la koména kemó kentááimo simámakaunda-aaisafena érai'-aai siyáiyé siyáimba mindásafe'la ímba sigaesáfé'la úne. ¹⁵ Táitási kembiwísé'la komérowa'la wentáfé'la aamoí é'la táátafe'la é'la tinekembá tata'á é'la wenáái isé'la miyá uwaná mindásafena Táitási imáyáa éna arumbá wétimiye. ¹⁶ Kembiwísáfé sé'la seyaafá-kísáúmó ésa kawé'á ónááwe súnana sirunkó kawé'á wéiye.

8

Fasi'aénkóni waásimo túwa'nai uráan-aai.

¹ Kesí waásisono. Máséndóniyaa-marafa'lo naaó'-nao'lo méraawi Maníkóni waási wemó túwa'nai

in-aai simátimenaumpo isáaro. ² Óraa'-umbai-tantaa'la miwífá'á téna tafisisásá ímba ifátuwesa Maníkóntáféna tirunkó kawé'á úmae iyísasa miwí kesáfésa óntaiyain-kwaasi méraantafesa ímba imáyáamo ombá Yúndiyaa-marafa'la Fasi'aénkóni waási méraawisafesa imáyáa ésa kári'-ontamo makáampinkemba sáwífa-tantaa'la túwaandu úmai túwa'nai uráawe. ³ Érai'-aai simátimune. Miwí sésa maarán-tántáá'á kanaa'á timénaumpo fí'omba túwaandu úmai timénae sésa miwítí imáyáafinkemba miyá ésa sáwífa'la tímakaawe.

⁴ Kentáásáfésa óraaka símae iyésa sésa Yúndiyaa-marafa'lo Fasi'aénkóni waási méraawi timénae sétaamo únda aamoí úne siyáawe. ⁵ Imáyáa aantembo únda-tantaa'-aantemba ímba tímakaafó fí'o-fi'on-tantaakwara'la timésa aifa'á Fasi'aénkóntáfésa sésa ení waási-í'la éta ení kísausa wémaumne siyésa Maníkón-imáyááfinkémbá kentáásáfésa sésa Maníkóni kísau simásimiyata kembiwísé'la méraano sésa ⁶ maanká'á Máséndóniyaa-marafa'lo méraawi miyán-áái siyáamba póta Táitásimba simáméta séta Yúndiyaa-marafa'la Fasi'aénkóni waási túwa'nai íyan-kisau Kórinti-naopa'la ko-ómbare tauweré kuré túwa'nai inasá túwaandu íyana tai'áino Táitásimba simámakaumne. ⁷ Fí'o-fi'on-kisau kawé'-úmai maé'la Maníkón-aaisafe'la fasi'ámai tímankúnkúmba é'la wenáái kawé'-úmai simátimé'la wenááigoni áwáuma

kawe'-úmai isé'a aaweyáá é'a túwa'nai e'a kentirumbá simé'a miyámó on-kwáásí ontáféta simátíme séta Yúndiyaa-marafa'a Fasi'aénkóní waásimo méraawi túwa'nai iyamba kawe'-úmai timénááwe súne.

⁸ Maanká'á Máséndóniyaa-marafakewi Yúndiyaa-marafa'a Fasi'aénkóní waásimo méraawisafesa imáyáa ésa kawe'-úmai tímakaan-ai tíménda miyán-oro ímba sumpo tíménáá ina timénááo sé'a kentirunkómbá tísai úmai isáúmne. ⁹ Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti úwoi túwa'nai ímbá ísaraawe. Wiyómpa'a fi'oran-kawe'a úmai ména kembiwísáféna imáyáa éna wiyómpa'a tuwéna kawe'-úmaimo méraiyantafena úwoi-waasiyaan-úmai marapá'á kumbaé'éímbaniye.

¹⁰ Kesí imáyáafinkemba sumpo isáaro. Ááéma Maníkóní waásifinkemba kembiwí aifa sé'a túwaandu úmai tíménae sé'a ómbare'a moórá-aatai maisukáafo káfé'a minkísáú tai'ásuwaaro. ¹¹ Ááéma aamoí é'a to'mayaa é'a káfé'a miyá é'a sáwífa-tantaa'o makéwi sáwífa'a maráiyasa kári'o makéwi miyáumai maráiyasa miyá iyana tai'áino. ¹² Sáwífa-tantaa'o máréne kári'o máréne Maníkó tuwánáinifo tíménaemo síyan-tantaa'a sáwífa-tantaapinkemba sáwífa'a maré'a káripinkemba kári'a maré'o timíyamba Maníkó awánéna kanaán-iyé síníye.

¹³ Túwa'nai iyamba ímba seyaafá'ó túwémba kesafé'a wémare'a oro. ¹⁴ Énifo káfé'a makáan-tantaa'o wéraintafe'a mimpínkémbá timé'a ánaaembo ímbo makémba miwí kembá túwa'nai íya'a awaiyarí'a ónááwe. ¹⁵ Miyáumai naaófá'á Maníkón-ai aúfáifimba agaimaréna moórá-tonkon-awí'a máána mintóntáféna séna tóntáféna séna sáwífa'a tú'maimo nowí tímú'a fówasa ímba aráá'a márówasa kári'a tú'maimo nowí tímú'a fówana ímba táái taráiyé

agaimaréna siyáiyé. Miyáumai káfé'o makén-tantaatafe'a mimpínkémbá timé'a ánaaembo ímbo maráiyamba miwí kembá túwa'nai ónááwe.

Táitási Kórinti-naopa'o kuráin-ai.

¹⁶ Maníkó Táitásimba imáyáa ámisana kemó túwa'nai úndantemba wewará'á túwa'nai ónae sisatá mindásafe'a Maníkómpá'á súwi sune. ¹⁷ Táitásimba simáméta séta kotúwa'nai inasá Yúndiyaa-marafaken-kwaasimo túwa'nai iyantafesa tuwímbai-tantaa'a túwaandu úmai maránááwe súndasafenasa aamoí éna wení imáyáafinkenkwara'a séna aneká'á miwísé'a koménaumne Táitási siyáiyé. ¹⁸ Táitásimbo

ai'maráandara'a moóra-waasiwara'a ai'maráanana wesé'a wíniye. Wemá ásé-aaí simátíma'mae nísasa naaó'-naokemba Fasi'aénkóní waási wenáwí'o mósá marááwi wemá Táitásiye'a wíniye. ¹⁹ Fasi'aénkóní waási naaó'-naokemba wembá iyáfasinankesa sésa esé'a minkísáú mauwó sewaná keséta wénena túwa'nai únda-kisaua máisasa kentáási kisaugomba awánésa sésa tómbá imbo makáan-kwaasi túwa'nai owe sésa Fasi'aénkón-áwí'a mósá wémaraawe.

²⁰ Minkísáú mó maúndasa sáwí'an-owe sefó séta ²¹ Fasi'aénkón-aúranka'e waási túranka'e minkísáú kawel'á ónae séta naaó'-nao'a wéneta túwaandu úmaráán-ontantomba maimaéta imbo makáan-kwaasimo túwa'nai ondasáféta úne.

²² Minkáé'nárimo ti'maráandarata moóráwígonkwar'a ai'maráanana wéna kaumbosé kóinda wembá sáwífa-kanaa áísai úmai awánánae súndasa túwa'nai in-kwáásígó isatá awánaraumne. Kembiwí kawel'ó on-áái iséna póna kotúwa'nai ónae siyáíye. ²³ Táitásin-aaí súnnda kesé'a taankarotámai ména túwa'nai índasafena kesé'a kísau wémaíye. Wesé'o wíyan-kwaasi-taaimo súnnda minkísáú maíyantafesa naaó'-naokemba Fasi'aénkóní waási kerái iyáfasintinkaraayasaraí Ísu Káráisitín-awí'a mósá wémaraaye. ²⁴ Mindárau kempá'á koméraiya'a tirumbá tíméro. Kentúmo maimaé iyúndasafesamo sésa érai'a kawel'-úmai méraawe sésa ánaaemba naaó'-nao'a Fasi'aénkóní waási kosimátíma'mae níyasa kentáái isánááwe.

9

Fasi'aénkóní waási túwa'nai ónaemo siyáan-aaí.

¹ Tuwímbai-tantaa'o túwaandu úmimo Yúndiyaa-marafa'o Fasi'aénkóní waásimo timíyan-aaí é'o ísaraantafe'a maanáúfáífimbá imba ayáátáaka'a simátimenaumne. ² Túwa'nai ónaemo siyáan-aaí ísaraumne. Máséndóniyaa-marafaken-kwaasi kentááimo simátimewanda kentúma maimaé iyé'a kembiwísé sé'a Ákáyaa-marafaken-kwaasi minkísáú wéto'mayaan-esa moóra-aatai maisukáawe séwánasa isésa sésa kesááwará'á túwa'nai ónae sésa tuwímbai-tantaa'a túwaandu uráawe. ³ Kentúma maimaé iyéta séta minkísáú to'mayaa úmakaawesa súnnda-aaí úwoi-aaín-íye sefó séta kaumboráú ti'maráanasasa kempá'á kónááwe. Kemó siyáundantemba to'mayaa úmaraiyantafeta minkáúmbórú ti'maráanasasa kotúwa'nai ónááwe. ⁴ Ánaaemba kempá'á konasá Máséndóniyaa-marafakembo tuwímbai kesé'o wésamo ésa imbo to'mayaa úmakembo kotuwánaiyamba tigaesáfé'a íya'a to'mayaa

úmakaawemo siyáunda-aaisafe'la sigaesáfé'la ónaumne.
⁵ Mindásafe'la imáyáa é'la mindárausafe'la óraaka simátíme sé'la kemó ímbo kuráandara'la miwífá'á koméwasa símáimo fasi'ámakaantemba tuwímbai-tantaa'la túwaandu úmáráaro simátímakaumne. Ánaaemba kempá'á kona'á kentí imáyáafinkembo túwaandu úmárémba úwoi maisiménááfo ímba tísai ónaumne.

⁶ Maarán-áái imáyáan-oro. Kísaumo ombá moórá kárikisau úmakesa kári-tomba fáká'-naawasá moórá óraakisau úmakesa óraa-tomba wéfaka'-naawe. Miyáumaimo tímémba ánaaemba miyaráán-úmai maénááwe. ⁷ Miyáumai moórá-mora-waasimo timíyan-tantaatafe'la imáyáa uré'la miyáumai tíméro. Ímba timénae-imayaa é'la tíméfainifo. Óraa'-aaimo simásímakaine sé'la tíméfainifo. Imáyáa úmai kawel'-uré'la tíméro. Timíyantafesamo aamoimó iyawi miwí Maníkó aamoí uwátínkáífo timíyantafe'la aamoínoro. ⁸ Maníkó kanaa'á áfááraumai kawel'ó uwátínkáimba seyaafá-tántáátáfé'la kawel'-úmai mé'a fi'lo-fi'on-

kawe-kisau maíyantafena Maníkó áfááraumai kawel'á uwátínkáífo miyán-káwé-kísáú kanaa'á maénááwe. ⁹ Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

ímbo makáawi túwa'nai esamo tímatuwaawi miwítí kawel'-kísáú waé'wae'la íníye
 agaimaréna siyáíye.

¹⁰ Maníkó seyaafá'-ánáúntúmbá tímísasa maiyésa wégisau-fuwandaawe. Maníkó minánáúntúnkómbá óraa'la úmáráísasa wéfaka'-naawe. Miyáumai Maníkó kawel'á uwátínkaina'la túwa'nai iyana mimpínkémbá kawel'-kísáú óraa'la paápé íníye. ¹¹ Maníkó kawel'á uwátínkaina'la aasiyaasí kanaa'á túwa'nai iyasa simíyataamo tíménda-tantaatafesa Maníkómpá'á súwi sénááwe. ¹² Miyáumaimo túwa'nai iyamba Fasi'aénkóní waási ímbo makáawi túwa'nai iyana sáwífa'-waasi tirunkó kawel'á ínasa Maníkómpá'á súwi símae iyónááwe. ¹³ Kembiwísáfésa sésa Ísu Káráisitinaaisafesa érai'e sésa fasi'ámai imáyáa ésa pósa súwa'nai uráawe sésa Maníkón-áwí'la mósá marésa miwíyé seyaafá'-wáásiyé úwoi timíyantafesa Maníkón-áwí'la mósá marésa ¹⁴ Maníkómó kembiwí óraa'lo túwa'nai intáfésa kembiwísáfésa imáyáa ésa túwa'nai esa Maníkómpá'á inaí sénááwe. ¹⁵ Maníkó seyaafá'-wáásísá fi'oran-kawel'la uwásínkáísata póta wenáwíta mósá wémaraumne.

10

Póro wení kísausafenamo simátímakain-aaí.

¹ Kempínkémbá tuwímbai kentáfésa sésa Póro keséta taména faru úmai aaí siyáífo némpa'o méraínka'a fasi'aén-áái simásímiye wésewe. Ísu Káráísiti marapá'ó méronka'a faru úmai ména ímba aaisambó siyáintafe'a imáyáa é'a óraaka simátimune. ² Kempá'ó kondá ímba óraaka sénæ súmpo imáyáa é'a kempínkémbá tuwímbai kentáásáfésa karo'lá sésa marará'-wáásítí áwáuma wéaraaiwaewemo sentáfé'a óraaka simátimenaumpo káráwiyo. ³ Marapá'ó méraundasa namuro-wáási iyáákanae sésamo tíyáántemba ímba miyá éta marapá-sáwí-tántáá'lá iyáákanae séta Maníkóní kísausa wémaumne. ⁴ Taané paroiyé úmakesamo tiyé'a iyáákanae sésamo ontembá ímba miyá éta Maníkó fasi'aémbá símakaisata fí'o-fi'o-sawi-fasi'aenta wéiyaakaumne. ⁵ Kentáá saáísafesa karo'-ááiyémó sewí tááigomba kesááigosa wéiyaakaiye. Tuwímbai miwí túwí'a mósá marésa Maníkón-aaí isáafo sésa símai aambá fáí'maraawata aambó fáí'maraan-aaí iyááketa kentáási imáyáago Ísu Káráísitin-aaí isáínkwæ símaeta wéiyune. ⁶ Kentáá saái isáíwæ séta timu'maréta mérauna'a miyá iyata tuwánéta kentáá saái ímbo isááwi sáwí-meyamba tíménaumne.

⁷ Kewiwímó méraawini áwáuma imáyáan-oro. Kempínkémbá tuwímbai sésa érai'a Ísu Káráísitini waásisa úne sentembá kesááwará'lá Ísu Káráísitini waásisa úmpo mindásafe'a imáyáan-oro. ⁸ Maníkó fasi'aémbá siménasa kewiwí ímba sáwíta uwátinkanaumpo kentí imáyáa fasi'átínkáandasafenasa mifásí'áéntá símakaiye. Mifásí'áémbó símakaimbo simátíma'mæ iyúnda-aaí mindá érai'-aaí isatá póta mifásí'áémbó símakaimbo simátíma'mæ iyúndasa mindásafeta ímba sigaesáféta úne. ⁹ Aúfáímo agai-timúnda ímba maarán-ímáyáa é'a inkáísóro sénasa maanáúfái agaimái símiye sefó-ímáyáa é'a agáúmne. ¹⁰ Tuwímbai kentáfésa sésa aúfáíimba fasi'aén-áái simásimenasa ááéma keséta taména aamoisaén-kwáási ména úwoi-aaisa simásímakaiye sewí ¹¹ miwí maarán-áái imáyáan-oro. Némpa'a méraunda póta aúfáíimbo simátimunda-aaí kempá'ó wéta mimbórá-áái póta kosimátimenaumne.

¹² Kentáfésa miyán-ááímó sewí miwí túwí'a mósá marésa óraa'-waasisa úne sewatá ímba mimbórá-wáásiyáántá éta miwímó méraawini áwáuma awánéta kesáá méraundawini áwáusa ímba tuwinéta séta kawel-úmaisá méraumne. Sáwí'a úmaisá méraumne séta ínta tuwinánaumne. Miwí

moórá-mora-waasimo méraawini áwáu tuwánésa miwítí imáyáafinkemba sésa méraundawini áwáusa kawel'án-iyé wésewe. Miyámó ombá sáwí-imayaafinkemba wéowe. ¹³ Kembiwífimbá Maníkómó símakainda-kisau-aai sénaumpo ímbo símakainda-aai ínta sénaumne. ¹⁴ Kembiwímó méraapa'a Maníkó ímba aambá faiyéna úwoi kesáái kosimátíméro simásímakaisata úwoisa Ísu Káráisitini ásé-aai kosimátímakaumne. Miyámó uráunda Maníkó ímba aambá fáikaisata úwoisa kosimátímakaumne. ¹⁵ Maníkómó aambó fáisinkarain-kisausafeta fi'on-kwaasimo maiyáan-kisausafeta kesáái maiyáumne ímba séta kentáá súsa maimaé iyúne. Ísu Káráisitín-aaisafe'a timankúnkúmba é'o fasi'ámai imáyáamo úmae iyíyamba timu'maréta méraumpo miyámó iyata áfááraumaisa túwa'nai ónaumne. ¹⁶ Miyámó iyata kanaám-póta tiyuwéta fi'o-fi'om-barafa'a Ísu Káráisitín-aai simátíma'maeta nónaumne. Fí'owimo Ísu Káráisitín-aaimo simátímaken-aempa'a ímba kométa karo séta kesáái simátímakaumne séta kentáá súsa maimaé iyónaumne.

¹⁷ Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna miwítí kísausafesa ímba túwí'o mósá maráiyamba Fasi'aénkóní kísausafesa wenáwí'a mósá máráaro agaimaréna siyáíye. ¹⁸ Waási kesáfésa kawel-wáási únemo sembá Maníkón-aúranka'a ímba kawel-wáásín-ófo Fasi'aénkó kawel-wáásín-owemo siwái mindá Maníkón-aúranka'a kawel-wáásín-owe.

11

Karo'-áántá-wáási táái.

¹ Kesúma maimaé iyé'a káril-aaimo sendá ímba aambá fáisinkaiya'a úwoi senó. ² Kembiwí

sáwí-amba arááiwáéfo sénamo Maníkó káráwiyaintemba miyáumai kenká'á káráwiyaumne. Kawel-ínáá'árúmó moórá-waasigonka'o símaráantemba miyáumai kembá tí'mae'a Ísu Káráisitimpa'a mátínkáana'a wesé'a ménaawe súne. ³ Naaófá'á iyaankafayaankó moórá-ininkon-awi'a Ífimba karo'á simáankowana minááísáféna érai'e siyáíye. Miyáumai tuwímbai kentí imáyáa sáwí'a uwátinkaiya'a Ísu Káráisitintafe'a fasi'ámai imáyáamo ombá ifátúwááfaiye sé'a mindásafe'a óraa'-imayaa úne. ⁴ Ááéma afora'á Ísu Káráisitín-aai kosimátimewana'a isówana Maníkóní ámútanko kesé'a mérowasa tuwímbai kempá'á wésa Ísu Káráisitín-aagomba kaentaén-áái simátimesa Maníkóní ámútankontafesa karo'-áái simátímúwa'a aamoí é'a minámbá arááíwaenaé siyáawe.

⁵ Minkwáásísáfé'a karo sé'a Maníkóní aantá-waasi pása óraa'-waasin-owe sembánifo minkwáásí kembá ímba iyáákaraawe. ⁶ Aaimó wésimatimunananamo sóiko umbaimó wétaimba mindá ímba óraa'-tantaa'an-ifo Maníkón-aaigoni áwáuma kawé'-úmai ísaraunda mindá óraa'-tantaa'an-iyé. Sáwífa-kanaa érai'-aai seyaafá simátimewana'a ísaraawe.

⁷ Maníkón-aaimo simátimewanda méyámbá ímba maiyé'a simátímakaumne. Miyámó ówánda kentúwí'a maimaé iyé'a kesúwí'a sáwísankaamba uráumne. Miyámó uráundasafe'a kentáfé sáwí'a uráiyé sembánifo ímba sáwí'a uráumne. ⁸ Kempímbá Maníkóní kisaumo maéwánda Maníkóní waási fí'o-fi'on-daopakewi súwa'nai esa tuwímbai-tantaa'a símúwa'a kempímbá kísau maiyáumne. Miwí sésa ánaaemba kentáá simíníye ímba sunkákémbá úwoi miwí tuwímbai-tantaa'a símúwa'a kembiwífímbá kísau maiyáumne. ⁹ Kesé'o komaéwánda kesí óntamba tai'ówa'a súwa'nai oró ímba séwánda méraawanasa Máséndóniyaa-marafakemba tuwímbai Maníkóní waási tésa ímbo makáawanda-tantaa'a másúwa'nai uráawe. Minká'ó uráudantemba ánaaemba miyámó ondá umbai-tántáá'á timúnafo sé'a súwa'nai oró ímba sénaumne. ¹⁰ Ísu Káráisitini érai'-aaimo simátimundawi úndantemba Maníkón-aaí simátímakaunderakemba kembiwí Ákáyaa-marafaken-kwaasifinkemba óntamba ímba maiyáumne-aaí símae iyónasa minááísáfésa karo'-ááín-iyé ímba sénááwe. ¹¹ Miyámó únda sirumbá timú ina wétimuno. Sirumbá é'o timúnda Maníkó wésuwanaiye.

¹² Maníkóní aantá-waasi owémó kemó sen-kwáásí miwí túma maimaé iyésa sésa Póromo Maníkóní kísau maénamo kempákémbó óntambo máintemba miyásá úne sefó sé'a kempákémbá óntamba ímba maé'a miyá ónaumne. ¹³ Miwí mérowana Maníkó kesí aantá-waasin-owe ímba séna ti'mákaiye. Ísu Káráisitini kísau-waasisa úne karo'á sésa wení kísau máumne wésewe. ¹⁴ Miyán-kísáúmó máémba ímba sáá'a wéiye. Waántáwanko wiyómpakemba Maníkóní kísau-waasigoni sáraamba wéiye. ¹⁵ Wení kísau-waasi wemó intembá ésa arupíse-waasiyaamba ésa waé'mai karo'á wésewe. Mindásafena ímba sáá'a wéifo kembiwí ímba táá'a íno. Miwítí sáwí-kisaurakemba sáwí-meyamba maénááwe.

Ísuni kisaumo maúndarakemba umbai-tántáá'á kempímbó tiyáín-aaí.

¹⁶ Maarán-áái aneka'ó súnda kentáfé'a sáwí-imayaawara'-waasi iyé-áái ímba seró. Énifo miyámó sé'o é'a ímba a'áo sé'a siyuwáíya'a kárika'a kesúma maimaé iyóno. ¹⁷ Kesúmo maimaé iyúnda Fasi'aénkó siyáintemba ímba

é'a sáwí-imayaafinkeni'a úne. ¹⁸ Sáwífa'-waasi marapákéntántáátáfésa imáyáa ésa miwí túma maimaé wéiyofokewará'á kesú maimaé iyónaumne. ¹⁹ Kembiwí kesáfé'a karo sé'a kawe'-imáyááwará'-wáásísá únemo sembá sáwí-imayaawara'-waasisafe'a kanaán-iyé sé'a aamoí wéowe. ²⁰ Tuwímbai kesé'a komésa kentí imáyáa tafisewa'á sentembá owasá kentí óntamba karo'á simátinkesa wénesa kentúwí'a simai sáwí'a ésa sáwí-aai simátinkesa miyámó ombá ímba a'áo sembá kanaán-iyé wésewe. ²¹ Sáwí'o uwátínkáántemba kesé'a kométa kesáá ímba kanaa'á miyásá uwátínkaraumpo sirunkó sáwí'a isa'á mináái sune.

Tuwímbai miwí túmo maimaé iyóntemba ímba sáa'ina'á miyáumai kesú maimaé iyónaumne. Miyámó ondá sáwí-imayaawara'-waasiyaamba ónaumne. ²² Miwí túmo maimaé iyówi sésa Ípúru-aafinkemba sune sewa'á kewará'á minááifínkémbó súndawi úne. Miwí sésa Ísarerin-andafenkwaasi úne sewa'á kewará'á minándáfákén-kwáásí úne. Miwí sésa Êbaramun-aísaafitantambo uráundawi úne sewa'á kewará'á miyáumai wenaísaafitantambo uráundawi úne. ²³ Miwí sésa Ísu Káráisitini kísau-waasi úne sewa'á kewará'á miyáumai Ísu Káráisitini kísau-waasi é'a miwí wéiyaakaumne. Miyán-ááímó súnda sáwí-imayaawarawiyaamba sune-imayaa é'a Ísu Káráisitini kísau wémaunda óraa-kísau wémae'a miwítí kísau wéiyaakaumne. Maníkón-aaimo simátimundarakemba ándáfa'o sínkáamba sáwífa'-i'an-ifo miwímó ándáfa'o tínkáamba ímba sáwífa'an-iyé. Sáwífa'-i'a sínkáawa'a púwóraantambo úndanifo úwoi súnaraumne. Miyántántáá'á kempá'á sáwífa'-i'a tiyáifo miwífá'á ímba sáwífa'-i'a tiyáiyé. ²⁴ Ísu Káráisitini kísau mo maúndarakemba Yúndaa-waasi séfataase-ika'a áwiyandasambo súwiyonku'-nomba sáwífa'-i'a 39-i'a súwiyonku'-naraawe. ²⁵ Ísu Káráisitini kísau mo maúndarakemba Rómu-kamani-waasi kaumbo-iká'á kunánaantamba sínkankaawe. Moórá-kanaa kentáfésa puwínkwae sésa óntantamba sínkamuwá'a marapá'á tanaa-faráumne. Kaumbo-iká'á nompín-táómpimba nówánana mindómpín-táómba kúwáferombanifo kemá úwoi súnaraumne. Moórá-ika'a miyáumai nompín-táómba kúwáferowa'a mindómpimbá ayáátáaka'a moórá-no'waane moórá-waawaiye mé'a ímbo puwówánda úwoi méraumne. ²⁶ Ísu Káráisitini kísau mo maúnda fí'lo-fi'om-barafa'o núnda piri'-nónkó maé'máéraantamba isa'á aampa'á uménkwáásí sínkamoraantamba owa'á kesí waási Yúndaa-waasi sínkamoraantamba owa'á fí'onkaa-waasiwara'a miyá owa'á fí'lo-fi'on-oraal-naopimpa'a núnasa sínkamoraantamba

owa'á aampa'á fí'on-daopare'o kúnda sínkamoraantamba owa'á óraa'-nompá'o táómpimbo núnda sínkamoraantamba owa'á tuwímbai kentáfésa karo'á sésa ení waási úne sésa sínkamoraantamba owa'á miyámó ombá úwoi súnaraumne.

²⁷ Ísu Káráisitini kísau mo maúnda óraa'-kísau mo maúnda suwesaraí isa'á minkísáú wémae'a sáwífa'-no'waamba ímba sún-kwa'e'a Ísu Káráisitini kísau wémae'a sáwífa'-i'a sááimo taimbá noné tón-iyaine mé'a sáwífa'-i'a táwi'a síyáísa'a sáwí-unankwatoi uré'a méraunana ²⁸ ímba miyán-úmbái-tántáá'-aantembanifo fí'o-fi'on-daopa'a Fasi'aénkóni waásiya'o káráwiyaunda-umbai-tantaako kempá'á aasiyaasí wétiye.

²⁹ Fasi'aénkóni waásifinkembo tuwímbai ímbo fasi'ámáimo arááiwaémbe sirumbá uwátinkaunana minúmbái-tántáákó kempá'á wétiye. Kawe'-ámbó arááiwaéwanamo moóráwigo tafisisasamó sáwí'o ombá sirumbá uwátinkaunana minúmbái-tántáákó kempá'á wétiye.

³⁰ Ímba moórá-amba wéraifo kesúmo maimaé iyúnda tuwímbai-tantaa'a kempá'á tisasá suwánésa sésa aamoisaén-kwáásín-iyé sen-ááímó simátiménda ísáaro.

³¹ Maníkó kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráisitín-afowan-awi'a mósá ma'maé iyónaumne. Simátimunda-aaí ímba karo'-ááín-ifo Maníkó ísaraiye. Tuwímbai-tantaa'a kempá'á tisasá suwánésa sésa aamoisaén-kwáásín-iyé sen-ááímó simátiménda ísáaro. ³² Moórá-ora'-nao'-awi'a Támásikasifa'a méraawanana káráwiyowin-awi'a Árétaísi wení kísau-waasi óraa'-waasigo kentáféna simátiménda sésa áí'mae'a ándáfa'a móauwaaro súwasa mindáoókoni sí'-óntará'á káráwiyowasa ³³ tuwímbai súwa'nai esa kunánáan-unampimba fáítumai sí'-afaapimba máápa'a túsúsinkesa ándára'a ta'ótokowa kuméme'a marará'á kumówánasa siyúwówa'a kóuraumne.

12

Fasi'aénkó kaainkáán-úmáimo aráásímakain-aaí.

¹ Kesúmo maimaé iyúnda miyán-ááígó ímba kentáá súwa'nai ínifo kentáfé'a Maníkóni aantá-waasin-iyé síyantafe'a kempá'ó tiyáin-tantaakon-aaímo simátiménda ísáaro. Fasi'aénkó kaainkáán-úmáimo aráásímakaimba simátiménda ísáaro. ² Ísu Káráisitini waási méraawanana Maníkó kusí'maena wiyómpa'a sanaan-úrambo iyúmba kesimankóná kunáikai mütú'-waasiya kusíkaiyo ímba isáúmpo Maníkó aantemba ísaraiye. Miyámó uráunda 14 aatai maisukáumne. ³ Maníkó kusí'maena wení kawe'-mápá'ó iyúmba kesimankóná kunáikai mütú'-waasiya kusíkaiyo ímba isáúmpo Maníkó aantemba ísaraiye.

4 Kusí'maena wení kawe'-mápá'á mósinkowa'a mifá'-mé'a tuwímbai-tantaakon-aaí ísaraumpo simátíméndamo é'a sáwí'a ónaumpo ímba kanaa'á simátimenaumne. ⁵ Miyámó uráintafe'a kesú maimaé iyé'a kesí kísausafe'a ímba kesú maimaé iyé'a tuwímbai-tantaa'o kempá'ó tisasamó suwánésamo sésa aamoisaén-kwáásín-iyemo sen-ááísáfé'a kesú maimaé wéiyune. ⁶ Kesúmo maimaé iyónae sékaa érai'-aaisafe'a kesú maimaé iyúna'a kentáfé'a sáwí-imayaawara'-waasin-iyé ímba kanaa sewisinó. Énifo kesú ímba maimaé wéiyune. Aaimó súndarakembo kesúmo maimaé iyúndaraka mináái isésa tuwímbai kentáfésa sésa óraa'-waasin-iyé sewisinó. Mindá ímba siráái wétaiye. Kesí kísau awáné'a simátimunda-aaí isé pó'a méraundawini áwáuma suwánqawana siráái wétaimba mindásafe'a kesú ímba maimaé iyúne.

⁷ Maníkó siyówa'a fí'oran-kawe-tantaa'a sáwífa'a awánááwánana Maníkó kentáféna séna wenáú maimaé iyífo séna moórá-tantaa'a sí'o í-tántáá'á súfimba fairarówana mindásafena waántáwanko sáwí'a uwásínkáísana kesú ímbo maimaé iyóndasafena Maníkó miyá uwásínkaraiye.

⁸ Kaumbo-íká'á Fasi'aénkó Ísu Káráísitimpa'a inái sé'a maantántáá'á maisiyúwéna'a kawe'-úmai méraano séwánana ⁹ minkáúmbó-íká'á séna ímbanifo miyá uréna'a úwoi áwa'nai ondá embá kanaán-iyé. Ímbo fasi'ámaimo méraanda kesí fasi'aémbá áménqana mifásí'áénkó embá iyáákaina méinnone símaena iyáiyé. Ísu Káráísitini fasi'aénkó kenká'á káráwiyaimba pó'a

ímbo fasi'ámaimo méraundasafe'a aamoí úne. ¹⁰ Ísu Káráísitintafe'a imáyáamo únda ímbo fasi'ámaimo méraundawe símaimo sáwí'o uwásínkááne sáwí-aaímo simásínkááne umbai-tántáá'ó wéraine sáwí'o uwásínkááne miyán-tántáátáfé'a ímbo imáyáa únda aamoí é'a sé'a ímbo fasi'ámaimo méraunda Ísu Káráísiti fasi'aémbá símísa'a fasi'ámai méraumne súne.

Kórinti-naoraa-waasi imáyáa arupísemo uwátínkarain-aaí.

¹¹ Miyán-ááímó simátimunda kesúraamba maimaé iyé'a sáwí-imayaawara'-waasiyaamba úne. Kembiwí karo'á sé'a Maníkóní aantá-waasin-owe sen-kwáásí miwí kembá ímba iyáákaraawe. Kemá úwoi-waasi úndanifo miwí kembá ímba iyáákaraawe. Póro Maníkóní aantá-waasi iyé-áái kembiwí karo'-ááímó sen-kwáásísáfé'a simátíméraamba ímba simátímakaafo kemá Maníkóní aantá-waasi úne-aaí imáyáa iyantafe'a kempá'ó tiyáin-tantaakon-aaí maanáúfáífímbá simátimune.

¹² Maníkóní aantá-waasiti kísau maarán-iyé.

Fí'oran-kawe-kisau ímbo awánaraan-kisau Maníkóní fasi'aéntámbá wémaewe. Kempímbá komé'a miyán-kísáú wémae'a ímba ifá tuwááwána'a suwánaraawe. ¹³ Nóra séra kentáfé sé'a Maníkóní waási fí'o-fi'on-daopaken-kwaasiya'a kawel-úmai káráwiyenawa kentáará'á ímba miyáúmai wégarawiyo sembá fí'on-daopakewiya'o káráwiyaundanten-úmai kembiwiyá'á káráwiyaumne. Fí'o-fi'on-daopa'o Maníkóní waásifimbo komaéwánda miwí súwa'nai uráafo kempímbó komaéwánda súwa'nai oró-áái ímba séwándarakemba miyán-úmbái-áái ímba simátínkaraumne. Miyán-úmbái-ááímó simátínkaraundarakaa kawel'á ówána pó'a aamoí uwásínkaraawisino. Miyán-ímáyáámó ombá ifátúwáaro.

¹⁴ Kae'l-í'a kentópa'a kuré'a káfé'a wéto'mayaan-e'a aneká kónae sé'a úmpo kondá umbai-tántáá'á ímba timé'a kentí óntambo simíyantafena ímba wésinkaifo kentirumbó simíyantafena wésinkaifo kónaumne. Iyámpói ímba tinófoiya'a káráwiyesa wétuwa'nai-oyo tinófoi iyámpóiya'o káráwiyesa túwa'nai ontembá kemá miyá wéumpo ¹⁵ túwa'nai ondasáfé'a makáunda-tantaa'o túwa'nai úmaimo tai'ásuwe'o óraa-kisau maé'o miyámó ondafímbó púwóndasafe'a aamoí úne. Kesirumbá óraa'a wétimumpo kentirumbá kári'o wésimemba mindáwara'a tai'ááfainifo imáyáa úmai kawel'an-oro.

¹⁶ Súwa'nai oro ímba séwándarakemba umbai-tántáá'á ímba tímakaunda-aaisafe'a érai'-aain-iye seró. Kempinkémbá tuwímbai kentáfésa karo'á sésa kentáásí óntamba maénae séna karo'á simásínkaraiye wésewe. ¹⁷ Nóra séra miyá uráumno. Ti'mákaundawiya kentí óntamba maimaésawa kembá másímakaa. ¹⁸ Táításimba fasi'aén-áái simáme'a ai'mákaunda moóráwigo Ísu Káráisitini waásiwara'a ti'mákaundarai mindáraiya karo'á símai óntamba maimaé másímakaayo. Táítási ímba miyá-sáwí'á uráiyee-ai ísaraawe. Wesékai mimbórá-ímáyááfínkémbá kísau wémauye.

¹⁹ Kesí waásisono. Maanáúfáímó torausíyamba maarán-karó'-ímáyáá é'a kentáa súranka'a Póro wenáái arupíse ónae séna maanáúfái agaiyáiyee sénááwe-imagaa úne. Ímba miyán-ááísáfé'a agaé'a Ísu Káráisitíyee'a kááísamai mé'a Maníkón-aúranka'a kentí imáyáa túwa'nai ónae'a miyán-áái wésimatimune. ²⁰ Kentópa'o kondamó ímbo kawel-úmaimo méwa'o kotuwáné'o ímbo aamoímó ondasáfé'a óraa'-imagaa úne. Kentópa'o kondamó óraa'-aaimo simátíméndamo isé'a ímba aamoí iyantafe'a óraa'-imagaa úne. Kentópa'o kondá aaisambá sé'a kaoré'a aaisambá sé'a tuwínkaa'-é'a símai

sáwí'a uwátinke'a tíyo-aaí sé'a kentúma maimaé iyé'a fí'ofí'on-aaí sé'a miyá-sáwí'á íya'a kotuwánáúnafo sé'a mináái simátimune. ²¹ Kentópa'o kondá aare-úméné waai-úméné mó on-ímáyáá ímba tínaaemba uwámake'a sáwí-imayaasafe'a tirááísafe'o owímbá ímba tínaaemba uwámakenka'a kotuwánáúnafo sé'a mináái simátimune. Kentópa'o kondá miyá-sáwí'ó íya'o é'a Maníkón-aúranka'a kembiwísáfé'a sigaesáfé'a onaná sirunkó umbaí táíniye.

13

Ísun-aaisafe'a timankúnkúmba ombá káráwiyon-aaí.

¹ Kae'í'a kentópa'a kuráundanifo aneka'á kónaumne. Kaumbo-kae'-wáásímó mimbórá-ánkáló síyan-aaímo éta minááígómbá arupísesa ónaumne. ² Ímba aifa-kánáánifo ánaaenka'a kentópa'o komaéwánda sáwí'o uráawiye seyaafá'é fasi'aén-áái simátimakaumne. Káfé'a némpa'o méraunda mináái simátimé'a sune. Kentópa'o kondá sáwí'o uráantafe'a kowésimatime'a ímbo étínkáanda sáwí-meyamba tíménaumne sune. ³ Kentáfé sé'a Ísu Káráísiti simámísanawa wési wení imáyáafinkena wésiyo wésewe. Kentópa'o kondá sáwí-meyambo tíméndara'a suwáné sé'a Ísu Káráísitimo simámíntemba simásímíye sénááwe. Wemá Káráísiti kentirumpimbá kísau wémaena ímba aamoisaéwí éna wení fasi'aéntámbá kísau wémaiye. ⁴ Ááéma wemá fasi'aémbá tuwéna aamoisaén-kwáásíyáámbá úwasa aaraa-táiyá'á tufúwana Maníkó íyáfasinankowana Maníkóní fasi'aénká'á méraiye. Miyáumai kesááwará'á aamoisaén-kwáásí úndanifo Ísu Káráísitiyeta kááíseta Maníkóní fasi'aénká'á méta kembiwí wétuwa'nai-une.

⁵ Kembiwí Ísu Káráísitin-aaisafe'a timankúnkúna wéoo ína wéoo imáyáan-oro. Ísu Káráísiti kentirumpimbá mérai ína méraiyo imáyáan-oro. Méraina'o é'a Ísu Káráísitini waásisa úne sé'a ⁶ kentáásáfé'a Maníkón-aaí simásíméwin-owe sénááwe-imayaa wéune. ⁷ Kentáásáfé sé'a Maníkón-aaí simásíméwin-owe síyantafeta ímba inaisá sumpo kembiwí kawel'ó íyantafeta Maníkómpá'á inaimó súndasa Maníkóo túwa'nai inasá kawel'án-oro sune. Ímba sáwí'a iyamba póta ímba sáwí-meyamba mátimenasasa tuwímbai kentáásáfésa sésa ímba Maníkón-aaí simásíméwin-owe síyamba mindá ímba óraa-tantaa'an-ifo kembiwí kawel-úmáimo méraiymba mindá óraa-tantaa'an-iye. ⁸ Érai'-aaigo iyáákaino séta kísausa maéta wétuwa'nai-une. ⁹ Kentópa'o kondasá Maníkóntáfé'o fasi'ámáimo méraiymba éta aamoisá ónaumne. Miyámó iyambo éta ímba sáwí-meyamba

timéta aamoisaén-kwáásíyáámbá éta mindásafetaawara'a aamoí ónaumne. Sáwí'o ompínkémbá kawé'ó íyantafeta Maníkómpá'á inaisá sune. ¹⁰ Kentópa'o kondá sáwí'o ontáfé'a fasi'aén-áái kosimátimunafo sé'a némpa'a mé'a maanáúfái agai-timúne. Ímba sáwí'a uwátinke'a kentí imáyáa fasi'átínkáándasafena Fasi'aénkó íyáfasisinkowa'a kenká'á káráwiye'a némpa'a mé'a maanáúfái agai-timúmpo torausé'a súndantemba oro.

¹¹ Kesí waásisono. Kawé'-úmai mé'a kawé'-ámbá arááiwaé'a súndantemba é'a mimbórá-ímáyáá úmai mé'a faru úmai méraaro. Miyámó íyanamo éna Maníkó arumbá tiména farumó uwátínkáíwai kembiwísé'a méiniye.

¹² Maníkóní akúní'o ontáfé'a moórá-mora tiyáámba tíméro.
¹³ Maníkóní waási maanká'ó méraawi kembiwísáfésa kawé'-úmai méraaro wésewe.

¹⁴ Fasi'aénkó Ísu Káráísiti úwoi túwa'nai isaná Maníkó arumbá tímísana wení Ufaen-ámútánkó kembiwísé'a méraisa'a mimbóráí'a úmai méraantafe'a inai sune.
Kemá Póro súnda-aai tai'áíye.

Kárésíya

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai afa'móráe-aataiya'i afakaeté-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái Kárésíyaa-marafa'-waasi Ísuni aampa'ó kun-kwáásí agaimái mátímakaiye. Ímba Yúndaa-waasin-fo fí'onkaa-waasifa'a Ísun-aaí simátímapa'a kuwasá timankúnkúmba ésa Ísuni aampa'á kuráawe. Ánaaemba Póron-aaí símai sáwí'a uwánkaron-kwaasi Kárésíyaa-marafa'a tésa sésa arupíse úmai méraawin-owe Maníkó sínkwaé sésa Móseseni ámáámba aráái'wáéro karo'á wésewe. Tuwímbai minkáro'-ááísáfésa érai'e sésa pósa Ísuni aampa'á ímba kawé'-úmai aráái'wakaawe. Póro iséna maarán-ááímá agaimaréna séna Ísun-aaisafesa érai'e sésa wenká'á timankúnkúmba owí aantentafena Maníkó séna arupíse úmai méraawin-owe síníye. Minááísáfésa érai'e sésa Ísuni aampa'á kawé'-úmai aráái'wáéro séna maanáái agaimái Kárésíyaa-marafa'a méraan-kwaasi mátímakaiye.

¹⁻² Kemá Póro maanáúfái agai-timúmpo Fasi'aénkóní waási Kárésíyaa-marafa'a méraawi ísáaro. Kesétaamo Fasi'aénkóní waásimo kesé'o méraawiye kembiwísáféta séta kawé'-úmai méraaro wésune. Ísu Káráísitiye Maníkó kentáásifowama Ísumbo pukáimpinkembo iyáfasinankaraiwaiye kentáfésarai sésarai aantá-waasi-i'a éma kesáái kosimátíma'mae núwo sésarai si'mákaayamba ímba waási miwítí imáyáafinkemba si'mákafo Maníkó
wení imáyáafinkemba si'mákaifo ísáaro.

³ Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye úwoi túwa'nai esarai faru wéuwatinkaayantafe'a inaimá wésune. ⁴ Sáwí'o úmimo méraampinke-fasi'aenko ta'ótokaimpinkemba faúsinkaindasafenasaawe sáwítaamo wéundafinkemba maisiyuwáíndasafenasaawe Fasi'aénkó Ísu Káráísiti pukáiyé. Maníkó kentáásifowan-imayaafinkemba miyá uráiyé. ⁵ Maníkón-áwí'o aasiyaasimó óraa'o úmimo waé'wae'o úmaenamo iyínda érai'-aain-iyé.

Ásé-aaí mimbórá-ááímó wérain-aaí.

⁶ Ísu Káráísiti úwoi túwa'nai úwana Maníkó wení waási-i'a uwátinkaindasafena táántowa'a isé'a ááéma Maníkómbá wéauwe'a fí'on-aaíma wéisaantafena mindásafena sáá'a wéiyé. ⁷ Minááímá ímba kawé'-ásé-ááín-iyé. Tuwímbai Ísu Káráísitini ásé-aaí waé'mai karo'á wésesa kentí imáyáa

wétafisewe. ⁸ Kesááwá'i wíyómpaken-kisau-waasiya'i ímbo simátímakaunda-aaisaamo fí'on-aaimo simátíménanasaamo éna Maníkó aaisambá séna sáwí-meyamba simíníye. ⁹ Siyáunda-aaima aneka'á sénaumpo isáaro. Moóráwigomo ímbo simátímakaunda-aaimo fí'on-aaimo simátiminanamo éna Maníkó aaisambá séna sáwí-meyamba aminíye.

¹⁰ Waási aamoí uwásinkaiwae sé'a minááímá ímba wésumpo Maníkó kembá aamoí uwásinkainkwae sé'a minááímá wésune. Ááemo waásimo aamoí uwásinkaiwae sé'o uráundantemba káfé'a ímba miyá wéune. Káfé'o waásimo aamoí uwásinkaiwae sé'o miyán-kísáúmó wémaekaa Ísu Káráisitini kisauma ímba máúsino.

Póromba aantá-waasi-i'a úmaimo iyáfasinankarain-aai.

¹¹ Kesí waási isáaro. Ásé-aaimo simátímakaunda ímba waásiti imáyáfinkemban-iyé. ¹² Ísu Káráisiti paápé éna simásímakaifo ímba waási suwa'á isaraumne.

¹³ Ááéma Yúndaa-waasiti áwáuma arááiwaewardara'a Ísuni aampa'ó wéaraaiwaewi tai'ánááwe sé'a áfááraumai sáwí'a uwátínkáfa'a kuráunda-aaima isaraawe. ¹⁴ Kentáá síwá'námo uráantemba fasi'ámai arááiwaewa'a Yúndaa-waasiti áwáuma arááiwaewanda aaweyáá wée'a kesimantoísái iyáákaraumne.

¹⁵ Miyá uráumpo ímbo kesinómo masínkaronka'a Maníkó wemparí'a uwásinkena kendéwé siyáimba póna arumbá uwásinkena wení kisauma máéndasafena kembá wemparí'a uwámakaimbaniye. ¹⁶ Maníkómó siyáin-kanaamo tiyáimba wenááninko aráásimena séna fí'onkaa-waasi kesáái kosimátíma'mae núwo súwa'a isé'a minkánáá ímba waási kotísai e'a sé'a nóran-aaiya simátíma'maera nónaumno ímba sé'a ¹⁷ Yérúsaremu-naopa'a ímba wé'a Maníkóní aantá-waasi ímba kotísai e'a aantá-waasiti kísaura'o kesí aifarí'o uráan-kwaasiya'a

ímba kotísai uráumpo Árépiyaa-marafa'a waásimo ímbo méraapa'a komé'a ánaaemba aneka'á Támásikasi-naopa'a kuráumne.

¹⁸ Komé'a kaumbo-áátái maisuwé'a Yérúsaremu-naopa'a wé'a Pítaampa'a komé'a sísamaifakemba séfataase-no'waamba waé'a ¹⁹ minkánáá Fasi'aénkón-áfákon-awi'a Yémisimba awáné'a ímba fí'on-aanta-waasi tuwánaraumne. ²⁰ Maníkón-aúranka'a wéagaunda-aaima ímba karo'-ááin-ifo érai'-ain-iyé. ²¹ Minkánáá ímba fí'on-aanta-waasi tuwáné'a Yérúsaremu-naopa'a tuwé'a Síriyaa-marafa'e Sírisiyaa-marafa'e koméraawanasa ²² Ísu Káráisitini waási Yúndiyaa-marafa'o mérowi ímba kembá suwánésa ²³ kesáái aantemba

isówasa tuwímbai sésa Ísuni aampa'ó wéaraaiwaiyawimo ésa tai'ánáawe séna áfáaraumai tínkambaena kuráiwai káfé'a Ísun-ai simátíma'maena wéniye suwasá isésa ²⁴ kentáfésa aamoí ésa Maníkón-áwí'a mósá makáawe.

2

*Pórowe fi'on-aanta-waasiye mimbórá-ímáyáámó uráan-
aai.*

¹ Maníkón-áwí'a mósá márová'a sísamaifakemba éiyain-aatai maisuwé'a moóráwigo Páánápásiye kesé'a Yérúsaremu-naopa'a wékai moóráwigomba Táításinkwara'a áí'maekai wékai ² Maníkó kentáféna siyáintafe'a Yérúsaremu-naopa'a komé'a Ísuni waásiti óraa'-waasi aantemba túwaandu é'a fi'onkaa-waasimo ásé-aaimo wésimatimundantemba simátímakaumne. Ááémo simátímakaundawe káfé'o simátimundawe ásé-ai simátimunda-kisaugo áú-iyain-kisaun-ifo sé'a simátimewanda ísaraawe. ³ Táítási kesé'a ména ímba Yúndaa-waasin-ifo Kíriki-waasigo kesé'a mérowasa áúma káramai araenáemba uwó-ááímá Ísuni óraa'-waasi ímba siyáawe. ⁴ Tuwímbai karo'á sésa Káráisitini waási úne sésa miwísé'a túwaandu uráawanasa mindásafesa Ísuni óraa'-waasi minááímá siyáawe. Yúndaa-waasiti amáánko ta'ótokaimpinkemba Ísu Káráisitín-aaigo faútínkáín-ai kotúfifaimai isánæ

sésa keséta kotúwaandu ésa sésa Yúndaa-waasiti amáámbo arááiwaesa túma káramai araenáemba oro sésa minááígo ta'ótorainkwæ sésa Ísu Káráisitín-aaigo ímba faútinkainiye şumbánifo Ísuni óraa'-waasi miwí táái ímba isésa Táítási áúma káramai araenáemba uwó-ááímá ímba siyáawe.

⁵ Miwítí karo'-ááímá ímba arááiwaundasa póna ásé-ai érai'-aaima kempímbá fasi'ámai waé'wæ'a íniye. ⁶ Minóráá'-wáásísómbá kentáfésa sésa ásé-aaimo simátímakaanda-ai aantemba simátimiyo siyáawe. Minóráá'-wáásísáfésa

tuwímbai sésa túwí'wara'-waasin-owe sewaná Maníkó túwítafena ímba imáyáa wéintafena kewará'á ímba imáyáa é'a sé'a túwí'wara'-waasiya'o ina túwí'a wérainkwaasiya'o wésune. Minóráá'-wáásísómbá kentáfésa moórá-aaiwara'a simátimiyo ímba sembá ⁷ maarán-ááímá sésa Maníkó Pítaantafena súwanamo Yúndaa-waasimo ásé-ai wésimatimintemba Maníkó entáféna siyáisa fi'onkaa-waasi ásé-ai wésimatimene kentáfésa siyáawe.

⁸ Maníkó Pítaamba fasi'aémbá amúwana Yúndaa-waasi ásé-ai wésimatimintemba kewará'á fasi'aémbá símakaisa'a fi'onkaa-waasi wésimatimune. ⁹ Yémísiye Pítaawe Yóniye Fasi'aénkó Ísuni waásiya'o káráwiyaawi kentáfésa sésa Maníkómó amákaini'a uwo sésa Páánápásinte kenté'a miwí

tiyáámba símakaawe. Maarán-ááísáféta mimbórá-ímáyáá éta kerái fí'onkaa-waasi ásé-ai kosimátimeyauye. Miwi Yúndaa-waasi wésimatimewe. ¹⁰ Ísuni óraa'-waasisomba mimbórá-ááímá simásimesa sésa óntaiyain-kwaasi túwa'nai oró-ááímá kosimátimiyo suwa'á mindásafe'a kewará'á é'a imáyáa wée'a aaweyáá uráumne.

Póro Pítaantafena séna sáwí'a ónemo siyáin-ai.

¹¹ Aaweyáá wée'a Ántíoku-naopa'a koméraawanana ánaaemba Pítáa túwa'a seyaafá'-wáásítí túranka'a Pítaantafe'a sé'a sáwí'a uráne siyáumne. ¹² Ááéma Pítáa fí'onkaa-waasi Ísun-aaisafesa érai'emo sun-kwáásísé'a tómbá wénowasa tuwímbai-Yúndaa-waasi Yémísimpakemba tésa sésa fí'onkaa-waasi túma káramai araénáemba oro. Yúndaa-waasi fí'onkaa-waasise'a tómbá ímba naaró suntáféna Pítáa áá'a úwana ifátuwena fí'onkaa-waasise'a ímba tómbá néna ¹³ póna kae'-ááíwará'-wáásiyáání'a úwasa fí'on-Yúndaa-waasi Ísun-aaisafesa érai'emo sun-kwáásí Pítaamo úmba awánésa miwíwará'á miyá-sáwí'á uwaná miyá-sáwí-áwáúgó Páánápáasini imáyáa tafisúmba wewará'á miyá uráiyé. ¹⁴ Miyámó ombá érai'-ase-aigoni aampa'á ímba arupíse úmai kombá kemá Póro tuwáné'a seyaafá'-wáásí túranka'a Pítaantafe'a sé'a emá Yúndaa-waasigo éma fí'onkaa-waasimo ontembá éma mindásafe fí'onkaa-waasisafe Yúndaa-waasimo ontembá oro miyán-áái sénafó ímba siyó

Pítaantafe'a siyáumne.

Ísumpa'a timankúnkúmba owí Maníkó séna arupíse úmai méraawin-owemo sin-áái.

¹⁵ Simásuwe'a Pítaantafe'a maarán-áái siyáumne. Kentáásinofoisa Yúndaa-waasi pósa kentáá masínkaraawata Yúndaa-waasisa éta ímba fí'onkaa-waasi éta miwímó sáwí'o ontentá ínta wéumpo ¹⁶ Yúndaa-waasiti áamáantaamo wéaraaiwaundawisafenasa Maníkó ímba arupíse úmai méraawin-owe sínifo Ísu Káráisitín-aaisafeta érai'emo séta simankúnkúmba úndawisafenasa séna arupíse úmai méraawin-owe sisatá isáúmne. Maníkó kentáásáféna séna arupíse úmai méraawin-owe síndasafeta Ísu Káráisitín-aaisafeta simankúnkúnta wéune. Kentáásí áamáambo arááíwáénanasaamo éna Maníkó suwánénasa arupíse úmai méraawin-owe ímba sínifo Ísu Káráisitín-aaisafeta érai'esaamo wésendawisafenasa Maníkó arupíse úmai méraawin-owe síníye. ¹⁷ Káráisitiyetaamo kááísamaisaamo méraundasa Maníkó kentáásáféna séna

arupíse úmai méraawin-owe sisatá méraunda fí'onkaa-waasimo sáwí'o ontentá sáwí'a wéundasa Kárásiti misáwí-ímáyáá símakaisata sáwí'a wéune ínta sénaumne. ¹⁸ Yúndaa-waasiti áamámba tukáunda pó'a moórá-imayaamo é'o é'a sé'a Yúndaa-waasiti áamámba arááiwaenae. Minámáánkó arupíse uwásinkainkwaemo sékaa sáwí'a úsino. ¹⁹ Púwónkwaasimo Yúndaa-waasiti áamámba arááiwaéenanamo éna minámáánkó arupíse uwásinkainkwaé-imayaamo ímbo ontembá miyáumai mé'a Maníkóntáfé'a imáyáa wée'a wení kísau wémae'a méraumne. ²⁰ Ísu Kárásitimba aaraatáiyá'á tufúwana puwún-kanaara'a sáwí'o uráundawini áwáuma tai'árainba póna káfé'a Kárásiti kesé'a méraisa'a káfé'o méraunda ááéraani'a ímba úmai méraumne. Marapá'á méraunda ímba úwoi mé'a Maníkón-ááninko kentáféna imáyáa éna pukáiwain-aaisafe'a érai'emo sé'a simankúnkúmba úndasafe'a aúí'a úmai méraumne. ²¹ Maníkómó símakain-amaambo arááiwaéwisafena Maníkó séna arupíse úmai méraawin-owemo sinkakaa Ísu Kárásiti pukáimba úwoisafena pukáisino. Mindásafe'a sé'a Maníkómó úwoi wétuwa'nai-imba ímba úwoisamban-iyé wésune.

3

Ámáán-aaí arááiwaesa timankúnkúmba owasamó on-áái.

¹ Kárésíyaa-marafaken-kwaasi sáwí-imayaamo owí ísáaro. Ísu Kárásitimba tufúwana pukáin-aaima afora'á simátimewana'a ísómba kentúrantankaan-úmai awáné'a kawel'-úmai ísaraambanifo tuwímbai tésa kentí imáyáa tafisewa'á uwó-ímáyáá wéowe. ² Maníkó wení ámútankomba ai'marówana kentirumpimbá kumbéraiye. Moórá-aaima tísai ónaumne. Ámáambo arááiwakaantafenawa'i ásé-aaí isé'a érai'emo sentáfénawa'iyo mindásafena Maníkó wení ámútamba tímakaiye súndanifo ³ ímba kawel'-ímáyáá wéowe. Maníkóní ámútanko kentirumpimbá méraisa'a pó'a aúí'o iyawini áwáuma ómbare'a káfé'a imáyáa ombá Yúndaa-waasiti áamáanko arupíse uwásinkainiye-imayaa wée'a ímba kawel'-ímáyáá wéowe. ⁴ Kawel'-ámbó arááiwakaamba kentópa'a tiyáin-tanta'a ímba sáwísamban-iyé. ⁵ Maníkó wení ámútamba ai'marówana kentirumpimbá kumbéraisana Maníkó kempimbá fí'o-fi'on-kisaumo ímbo awánaraan-kisau maiyáiyé. Ámáambo arááiwakaantafena ímba miyá éna ásé-aaí isé'a érai'emo sé'o timankúnkúmba uráantafena miyá uráiyé.

⁶ Naaófá'á Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna

séna Émbaramu Maníkón-aaisafena érai'emo sénamo amankúnkúmbo uráintafena Maníkó séna arupise úmai méraane siyáimba ⁷ miyáumai Émbaramu uráintemba Maníkón-aaisafesa érai'emo sewí Émbaramun-araa'marimban-owe. ⁸ Naaófá'á Maníkó imáyáa éna séna ánaaemba fí'onkaa-waasi kesááisafesa érai'emo sésamo timankúnkúmbo iyawisafe'a sé'a arupise úmai méraawin-owe sénaumne. Maníkómó imbo miyámó uráinka'a moóráwigo aúfáífimba ásé-aaí agaimaréna séna Maníkó Émbaramun-afena séna en-ímáyáá é'a seyaafá'-márafákén-kwáásí kawe'á uwátinkanaumne Maníkó siyáíye agaimaréna siyáíye. ⁹ Mindásafena naaófá'á Maníkó Émbaramumba kawe'á uwánkaraintemba wenááisafesamo érai'emo sésamo timankúnkúmbo owí kawe'á wéuwatinkaiye.

¹⁰ Naaófá'á Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna agaimakáin-amaampinkemba seyaafá'-ámáámbá imbo arááiwa'mae iyíyawi Maníkómpákémbá miwítí sáwí-meyamba maenááwe

agaimaréna siyáíye. Mindásafena ámáámba kawe'-úmai arááiwaénana Maníkó aamoí íníye sewí miwítí sáwí-meyamba wéraiye. ¹¹ Naaófá'á aúfáífimba agaimaréna séna Maníkón-aaisafesa érai'emo sésamo timankúnkúmbo owísáféna Maníkó séna arupise úmai méraawe simbá pósa aúí'a úmai méranaawe

agaimaréna siyáíye. Mindásafena ámáámbo arááiwaenaemo sewísáféna Maníkó imba arupise úmai méraawin-owe séna wenááisafesa érai'emo sewísáféna arupise úmai méraawin-owe wésiye. ¹² Moóráfa'a agaimaréna séna

ámáámba seyaafá'-ámáámbó arááiwaiyawi miwí méranaawe

agaimaréna siyáíye. Mindásafesa ámáámbo arááiwaesamo Maníkón-aaisafesa érai'e sésamo timankúnkúmbo ombá imba mimbórá-tántáá'án-ifo kae-tántáá'án-íye.

¹³ Moóráfa'a agaimaréna séna aaraa-táiyá'ó tínkamowasamo púwón-kwaasi sáwí-meyamba maésa puwónááwe

agaimaréna siyáíye. Minááisáféna seyaafá'-ámáámbó imbo kanaa'á arááiwakaundasafenasa Maníkómpákémbá kentááfá'á sáwí-meyamba tifó séna Ísu Kárásiti faúsinkenasa misáwí-meyámbá we maéna pukáíye. ¹⁴ Maníkó

Émbaramun-afena séna seyaafá'-márafákén-kwáásí kawe'á uwátinkanaumnemo siyáintemba fí'onkaa-waasi kawe'á

uwátinkaindasafena Ísu Káráísiti kentáásí sáwí-meyamba maéna pukáíye. Wenááísafeta simankúnkúmbó úndawisa Maníkómó siyáintemba wení ámútanko kentáásirumpimba méraindasafena Ísu Káráísiti faúsinkowana Maníkó kentáásí sáwí-meyamba ímba siménasa Ísumba amúwana pukáíye.

Maníkó símai kááísamakain-aaiye Mósesembo simámakain-amaane minkáé'-áái.

¹⁵ Kesí waásisono. Waásimo wéomba imáyáan-oro. Kae'nárai mimbórá-ááímá símai tarímaresarai agaimakááyamba moóráwigo minááímá ímba taraiséna fi'on-aaima áúwimai síníye.

¹⁶ Miyáumai naaófá'á Maníkó Émbaramun-afena símai fasi'ámakain-aaima siyáinka'a Émbaramun-afenawe aísaaftafenawe éna ánaaembo paápé índawintafenawe siyáíye. Aúfáífimba agaimaréna séna aísaaftantambo iyawisafena ímba siyáifo aísaaftantambo índawintafenawe siyáíye. Aísaaftantambo ínáyemo siyáiwai Ísu Káráísitin-íye.

¹⁷ Agaimaráúnda-aigoni áwáuma maarán-íye. Aifa'á Maníkó Émbaramun-afena símai kááísamarena séna fasi'ámakaunda-aaima miyá ónaumne séna sáwífa'-aatai 430 aatai maisuwéna Mósesemba amáámba ámakaiye. Énifo miyámó uráinka'a

Maníkó Émbaramun-afenamo símimo kááísamakain-aaiyo ímba tai'éna waé'wae'a wéíye.

¹⁸ Maníkómó Mósesembo simámakain-amaambo arááíwaundasafenasa ímbanifo Maníkó kawe'á uwátinkanaumnemo ááemo óraaka'o siyáintafenawe kawetá wéuwasinkaiye. Maníkó Émbaramun-afena kawe'á uwánkanaumne óraaka'a siyáintafenawe kawetá uwánkarena póna kentáá kawe'á wéuwasinkaiye.

¹⁹ Maarán-ááísáféna Maníkó Mósesemba amáámba ámakaiye. Sáwí'o owí Maníkóní amáámba iséna séna sáwí'o wéunda káfé'a isáúmne siyantafenawe Maníkó Mósesemba amáámba ámakaiye. Minámáámhá wérainana Émbaramun-aísaaftiko paápé índawintafenamo Maníkómó símimo fasi'ámakaiwai paápé éna minámáámhá tai'ásuwainíye. Wíyómpaken-kisau-waasi Maníkóní amáámba afufumpin-kwáásígón-áwí'a Mósesemba simámúwana simátímakaiye.

²⁰ Énifo Maníkó Émbaramun-afenamo siyáimba wesáféna siyáíye. Kae'náraimo siyáamba afufumpin-kwáásígó ména wésimatimibanifo Maníkó Émbaramun-afenamo siyáimba wesáféna siyáíye.

²¹ Ááemo Maníkómó símimo tarímakain-aaima Maníkóní amáánko ímba tararáíníye. Maníkó Mósesemba

simámakain-amaankomo fasi'ámaimo wénamo waásimo aúí'lo uwátinkáinkakaa minamáambá wéaraaiwaewisafena Maníkó arupise úmai méraawin-owe sisinó. ²² Énifo Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna sáwí-imayaago seyaafá'-wáásí ta'ótokaiye siyáiyé. Maníkó séna Ísu Káráísitin-aaisafesamo timankúnkúmba iyawima kawel'á uwátinkanaumne símaimo fasi'ámakain-aaima siyáintemba Ísu Káráísitin-aaisafeta simankúnkúmba éta kentáásí sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faúsínkáiyé súndawisa kawel'á wéuwasinkaiye.

²³ Ísu Káráísiti ímbo kunkónka'a ímba simankúnkúmba uráawandarata Maníkó Mósesembo simámakain-amaanko kentáá ta'ótokowana Káráísiti kumúnka'a simankúnkúmba onda-ámbá Maníkó wéwisinkena ámaanko kentáá ta'ótokain-amba taí'ásinkariye. ²⁴ Ísu Káráísiti ímbo kunkónka'a Maníkó Mósesembo simámakain-amaanko kentáá ta'ótokaiye. Maníkó séna miyámó ina'lo é'a ánaemba Ísu Káráísitin-aaisafesamo timankúnkúmba iyawisafe'a arupise úmai méraawin-owe sénaumne Maníkó siyáiyé. ²⁵ Káfé'a Ísu Káráísiti é'a kunkáinka'a wenááisafeta simankúnkúmba únanasa póna Maníkó Mósesembo simámakain-amaanko kentáá ímba aneka'á wéta'otoraiye.

²⁶ Ísu Káráísitin-aaisafe'a timankúnkúmba é'a wesé'a kááísamai méraawisafe'a Maníkóní iyámpóin-owe. ²⁷ Kembiwí nombó máémba Ísu Káráísitiye'a kááísamai méraawi wenkáání'a wéowe. ²⁸ Ísu Káráísitiye'a kááísamai méraawisafe'a mimbórái'a úmai méraamba póna maarán-ááímá ímba óraa'-aain-iyé. Tuwímbai Yúndaa-waasi owa'á tuwímbai fi'onkaa-waasi owa'á tuwímbai wayó-kísáúmó wémaewi owa'á tuwímbai úwoimo méraawi owa'á waaimá owa'á aaremá owa'á wéofó seyaafá'nánká mimbórái'a úmai méraawe. ²⁹ Ísu Káráísitini waásimo é'lo é'a Émbaramumo uráintemba Maníkón-aaisafe'a érai'e wéseмба pó'a Émbaramu aisaafi'a ombá póna Maníkó Émbaramuwe wení aisaafi'e kawel'á uwátinkainda-aaima símaimo tarímakaintemba kawel'á uwátinkainiye.

4

¹ Simátíménda-aaima isáaro. Moóráwigo puwéna kesááninko kesí moparáwímbá máíniye sínana wemá aanáfó póna iyámpói méraíndasafena úwoi-waasiyaamba úmai mérainana ² afowámó simámakainda-waasigo wení moparáwínká'é miníyámpóiyá'é káráwiyainana afowámó

siyáintemba óraa'a éna mimbópáráwímbá máíniye. ³ Ááéma kesáá miyáumai iyámpóíyaamba úmai méta waántá-waasiti aambá wéaraaiwaewananasa minkwáántá-wáásí tááigo kentáá ta'ótokowana ⁴ Maníkómó siyáin-kanaa túwana ááninkomba ai'marówana marapá'á kumúwana moórá-ininko ma'ánkarowana Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba wéaraaiwaena ména ⁵ minámáánkó kentáá ta'ótokaimpinkemba faúsinkaindasafenasa Maníkóni iyámpóí-ita uwásinkaindasafenasa marapá'á kunkáiyé.

⁶ Maníkó kembiwí wení iyámpóí-i'a ontáféna ááninkon-amutankomba ai'marówana kentirumpimbá kumbérimba pó'a Maníkóntáfé'a kesifowé wéseмба ⁷ mindásafe'a waántá-waasi-taaigo ímba ta'ótokaiwai é'a Maníkón-áánini'a ombá póna áánintontafenamo to'mayaa úmakain-tantaa'a timíníye.

Póro Kárésíyaa-waasisafena óraa'-imayaamo uráin-aii.

⁸ Ááéma ímba Maníkónópa'a té'a ísaraamba karo-tántáá'é waántá-waasi-imayaawe mósá makáawana minímáyáágó kembiwí ta'ótokaimbanifo ⁹ káfé'a Maníkómpá'á tiyáawana kembiwí wemá wétuwanaisa'a nóra séra sáwísantantaa'e aamoimó tain-tántáá'é mifá'á tirumbá waeré'a minkwáántá-wáásí-ímáyáá mósá maré'a miwítí kisaumo wémaentafe'a ewé wéseo. ¹⁰ Énifo tuwímbai-kanaawe tuwímbai-wiyone tuwímbai-kanaamo tómbó wénaane tuwímbai-aataiyé mintántáákóntáfé'a karo'á sé'a óraa-kanaawe wése'a óraa'-imayaa wéomba ¹¹ kempímbá nófi'naafi'a wéowana'a káfé'a Maníkón-aaiwara sáwí-aaiwara'a wéta'otoraawana póna kempímbá kesí kisaugo miwání anómba ímba paapé iyé-ímáyáá wéunana sirunkó umbái wétaiye.

¹² Kesí waásisono. Óraaka'a simátiménda ísáaro. Kembó ta'ótokain-amba tuwé'a kenkáámbá úmai méraumpo kembiwí kembó ta'ótokain-amba tuwé'a kenkáání'a oro. Kempímbó komaéwánda ímba sáwí'a uwásinkaraawe. ¹³ Sí'a úmbanifo ímba tiyuwé'a kówanda mé'a ásé-aii simátimewana'a ísaraawe. ¹⁴ Sáwí-si'o úmba kesúma sáwí'a úwa'a miyá-sí'ó úwain-aaroi ímba inkaisé'a siyúmómba kawé'-úmai káráwiyaawe. Wíyómpaken-kisau-waasiya'i Ísu Káráisitiya'iyo komérowa'o káráwiyaantemba kenká'á miyáumai káráwiye'a ¹⁵ áwa'nai ónae sé'a kentí túrambo fi'máimo símakaankakaa kentí túramba fi'mái símakaawisino. Kawé'-úmai káráwiye'a aamoí uwásinkaraambanifo káfé'a miyán-áámóí-tántáá'á ímba wérimba nóntafenawa'iyo.

¹⁶ Érají'-aaimo simátímakaundasafe'a kentáfé'a kesí namuro-wáási iyé-ímáyáá wéowe.

¹⁷ Ísu Káráisitini ásé-aaigombo karo'ó waé'wáé'ó owi miwí sáwí-imayaafinkemba kentirumbá wéfaiyaresa sésa wenáái isáafonifo kesááisa isáíwae sésa kentirumbá wéfaiyaraawe. ¹⁸ Kawe'-ámpá'á métinkanae sésamo kentirumbó faiyaráiyambo éna mindá kawe'án-iyé. Kemó kempímbó maéwándawe moóra-naopa'o tamáúndawemo kawe'-ámpá'á métinkanaemo síyanamo éna kawe'án-ifo miwí ásé-aaigomba karo'á waé'wáé'á ésa kentirumbá wéfaiyaraawe. ¹⁹ Kesí iyámpóisono. Aaremó iyámpóimo matinkánaesamo umbaimó máéntemba kembiwísáfé'o imáyáamo únda sirunkó umbaí wétaifo Káráisitinkaani'o iyamba minúmbái-tántáá'á tai'áíniye. ²⁰ Óraa'-imayaa é'a kempímbó komé'o aaimó simátíménda kawe'-úmai isáíyan-imayaa wéunana sirunkó aamoí wéiye.

Ékaante Séraantetafena waé'mai-aaimo siyáin-ai.

²¹ Kempínkémbá tuwímbai sé'a Mósesé siyáin-amaamba arááiwaundasa Maníkó aamoí uwásinkainiyemo wésewi minámáánkóní áwáuma ímba kawe'-úmai wéisafo simátíménda isáaro. ²² Naaófá'á Maníkón-ai aúfáifimba agaimaréna séna Ébaramu kae'-iyámpói matinkómba moóra-iyampoi kísau-ininko ma'ánkarowana moóra-iyampoi aifa'-íninkó ma'ankówana ²³ kísau-ininkoni iyámpói miwítí imáyáafinkemba ma'ánkaraifo aifa'-ínínkóntáféna Maníkó séna iyámpói ma'ankáínone símai fasi'ámakonka'a ma'ánkaraiye. ²⁴⁻²⁵ Minááígómbó waé'maimo sendá isáaro. Mindá kae'-áái símai tarímakaiye. Moóra-aaime Arépiyaa-marafa'a Sáínai-omapa'a Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba póna moóra-ininkon-awi'a Éka kísau-inimba póna wenaráátomba kísau-waasi pósa amáánko ta'ótokaipa'a méraawe. Minááígóní áwáuma maarán-iyé. Yérúsaremu-naopa'a marapá'á wérain-daopa'a isasá mindáópakenkwaasi amáánko ta'ótokaipa'a méraawe. ²⁶ Énifo moóra-aaime símai tarímakain-aaime maarán-iyé. Aú-nao'a Yérúsaremu-fakaan-dao'a wíyómpa'a wéraipa'a amáánko waási ímba ta'ótokain-daopa'an-iyé. Énifo minááígóní áwáuma maarán-iyé Maníkón-aaisafeta érai'e súndawisa kentáá sinówaraamba uráiyé. ²⁷ Minááisáféna Áísáya

Maníkón-ai aúfáifimba agaimaréna séna age-íninkó iyámpóimo ímbo matínkáín-ininkon-arunkó kawe'á íno. Waaigómó aúkain-ininkon-araatomba

sáwífa'a méraafo waaiwára'-ínínkón-áraá'a sesimái méraamba póna ímbo áí'o wéisanamo iyámpóimo ma'ánkáín-ininkon-arunkó kawé'á isaná aamoí wéiye agaimaréna siyáíye.

²⁸ Kesí waásisono. Maníkó Áísáakimba ma'ánkáínone símai fasi'ámakonka'a ma'ánkaraintemba kembiwísáféna Maníkó símai fasi'ámakainka'a pó'a wení iyámpóin-owe. ²⁹ Naaófá'á anófoiti imáyáafinkemba ma'ánkaron-iyampoigo éna Maníkóní ámútankoni imáyáafinkemba ma'ánkaron-iyampoigomba sáwí'a uwánkaraimba pósa miyán-kwáási mésa miyá-sáwí'á wéowe. ³⁰ Naaófá'á aúfáífimba agaimaréna séna kísau-ininkonte ááninkonte'a ti'maraaó. Tifowámá puwínda aifa'-ínínkón-ááninko wení moparáwimbá maíndanifo kísau-ininkon-ááninko ímba maíniye agaimaréna siyáíye. ³¹ Kesí waásisono. Kesáámá ímba kísau-ininkon-araa'marinta úmpo aifa'-ínínkón-áraá'marinta úne.

5

Ísu sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútínkaraindafa'a mé'a miyáumai méraaromo siyáin-ai.

¹ Ísu Káráísiti séna sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútínkanaumne séna faúsínkaraimba pó'a kembiwí faútínkaraindafa'a mé'a aneka'á ta'ótorainda-ampa'a ímba arááíwáéro.

² Kemá Póro simátimumpo kawé'-úmai ísáaro. Arupíse úmai méraawin-owe Maníkó síndasafe'a túma kárámai araenáémbo oro wéseмба minááísáfé'ó ewémó síyanamo éna Ísu Káráísiti kembiwísáfénawe sénamo pukáin-anko ímba túwa'nai íniye. ³ Túma kárámai araenáémbo orómó wésewisafe'a afora'á sumpo ísáaro. Yúndaa-waasiti áamáambo arááíwae'ó túmo kárámaimo araenáémbo é'ó é'a Yúndaa-waasiti áamáamba seyaafá'á arááíwa'mae'a koró.

⁴ Kempínkémbá tuwímbai sé'a áamáambo arááíwaunda Maníkó suwánéna arupíse úmai méraawin-owe síníyeyimayaa wéowi Ísu Káráísitiye'ó kááísamaimo méraamba ifátuwe'a Maníkómó úwoimo wétuwa'nai-ímba tínaeni'a uwámakaawe. ⁵ Kembiwí miyá wéofó kesáá maará éta Ísu Káráísitiye'a kááísamai méraunanasa Maníkóní ámútanko súwa'nai ímbá pónasa kentáásáféna séna arupíse úmai méraawin-owe sínda amu'maréta méta séta érai'a miyá síníyesa wésune. ⁶ Ísu Káráísitiye'a kááísamaisa

méraundasa moóráwigomo áúmo kárámaimo araénáémbo ínana ímbo áúmo kárámaimo araénáémbo ínanamo índa mindá ímbo óraa-tantaa'an-ifo Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraundasa túwa'nai úmai méraundasa mindá óraa-tantaa'an-iyé.

7 Ísu Káráisitini aampa'á aamoí ésa wéaraaiwaemba moóráwigo minámbá fásítuwaisa'a káfé'a Ísu Káráisitini érai'-aaima ímba wéaraaiwaewe. 8 Maníkó wempari'o índasafena táántaraiwai minámbá ímba fáitukaifo waási fáitukaawa'a ímba wéaraaiwaewe. 9 Waási maarán-ááímá wésewe. Kisaamó moórámó kawáá'isana seyaafá'á wégawaa'iyé wésefo kentúra'a káráwiyoro. 10 Kembiwiyé kesááwé Fasi'aénkóe'a kááísamaisa méraundasafeta óraaka'a simátíme'a sune. Kemó imáyáamo úndantemba miyán-imáyáá iyata mimbórá-imáyáásá ónaumnesa wésunda póna karo'-ááímá séna kentirumbá wéfaiyaraiwai kemá ímba awánáúnda-waasi wemá sáwí-meyamba máíniye-aaima wéisaumne.

11 Kesí waásisono. Tuwímbai kentáfésamo karo'á sésa arupíse úmai méraawin-owe Maníkó síndasafe'a túma kárámai araénáémbo oró-ááímá wésiyemo karo'ó wésemba minááímó paaímó wésundarakaá ímba sáwí'a uwásínkááwisino. Kemá simátíme'a sune, Ísu Káráisitimba aaraa-táiyá'á tufúwana kentáásáfénawe séna pukáiyé-aaima wésimatimunda-aaisafesa aaisambá wésefo túma kárámai araénáémbo oró-ááímó wésundarakaá ímba aaisambá síyówaisino. 12 Karo'-ááímó simátimesamo kentirumbó wéfaiyaraawi miwí túma kárámai sáwí'a uwásuwaaro-imayaa wéune.

13 Kesí waásisono. Sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkembo faútinkaindasafena Maníkó táántamai miyá uráimba pó'a é'a faútinkaisa'a méraantafe'a sáwí-tantaatafe'o tirááísafe'o wéomba ímba arááíwae'a wempá'-wempa'a tirumbá timé'a túwa'nai úmai méraaro. 14 Mindásafena naaófá'á Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna kesáfé-imáyáámó ontembá kenti waási-imayaawara'a oro

agaimaréna siyáiyé. Maníkómó siyáin-amaankoni áwáuma miyán-áwáún-iyé. 15 Énifo kembiwí keiyái aaisan-aaisambó sé'a iyambo é'a sáwí'a úmai tai'ánááfo káráwiyoro.

Maníkómbó arááímo tainí'a ésa sáwí-imayaagomba tirááísafesa ésamo on-áái.

16 Simátíménda ísáaro. Maníkóní ámútanko sintembá miyáumai maé'mae'a é'a Maníkómbó arááímo tainí'o é'o é'a

sáwí-tantaatafe'lo tirááísafe'lo on-ámbó ímba arááíwiyamba mindá kanaán-ifo miyán-oro. ¹⁷ Sáwí-imayaasafe'lo tirááísafe'lo ombá isaná Maníkóní ámútankombo arááímo tainí'lo ombá isaná minkáé'-ímáyáágórái wétiyaifo Maníkóní ámútankomo kentúra'lo káráwiyaimbo é'a sáwí-tantaatafe'lo tirááísafe'lo on-ámbá ímba arááíwaenaawe. ¹⁸ Maníkóní ámútankomo sintembó miyámó é'lo é'a sé'a Maníkóní ámútankomba arááímo tainí'a wéunana póna Yúndaa-waasiti ámáánko kembá ímba ta'ótokaiye wésewe.

¹⁹ Waási miwítí imáyáafinkemba afora'á maará wéowe. Maa'u-tántáá'-í'a ésa óraa-sawi'a ésa sáwí'lo wéon-tantaatafesa ímba tigeasáfesa ésa ²⁰ kisaumo uwándaan-tantaakon-awi'a mósá marésa waántá-waasison-imayaa mósá marésa úwaa'a wéfesa fintón-kwénesa tíyamba wéuwatinkesa aaisambá wésesa tirumbá sáwí'a wéuwatinkesa aaisambá wétiyesa miwí tááigo iyáákainkwae sésa ímba taankarótámai kawe'-úmai mésa tuwínkaa'-úmai mésa ²¹ túrande-urande wéesa uwóí'lo on-dómbá wénesa uwóí'a wéesa uwóí'lo on-dómbó náiyantafesa túwaandu urésa miyán-tántáá'á waásiti imáyáafinkemba wéowa'a símai wákátimé'a aneka'á símai wákátimé'a sé'a miyámó wéowi Maníkóní nombara ímba maénááfo káráwiyoro wésune.

²² Énifo Maníkóní ámútanko tirumpimbá méraiwai maará uwátínkáísasa méraawe. Tirumbá wétimesa tirunkó kawe'á ésa faru úmai mésa fasi'ámai mésa ímba tuwesarai ínasa mésa túwa'nai úmai kawe'á uwátinkesa miwítí kísau kawe'-úmai wémaesa ²³ miwí túma ímba maimaé iyésa miwí túra'a káráwimai kawe'á ésa miyámó owíní áwáuma ímba aambá fáíkaiye. ²⁴ Ísu Káráísitini waási sáwí-imayaasafesamo tirááísafesamo wéon-imayaago kentáa ta'óto'mai tafisifó sésa sáwí-imayaasafesamo tirááísafesamo on-ámbá tínaaeni'a uwámesa tukáawe.

²⁵ Maníkóní ámútanko aúí'a uwásínkaraisata aúí'a úmai méraundasa póta wení ámútankomo sintentá úmaisá arááíwáéno. ²⁶ Kentúma ímba maimaé'a iyé'a kesááigo iyáákainkwae ímba sé'a kawe-tántáá'ó índasafe'a ímba símai sáwí'an-oro.

6

Umbai-tántáá'ó wéraindawi túwa'nai orómó siyáin-aaí.

¹ Kesí waásisono. Kempínkémbó tuwímbaimo sáwí'lo wéombo ésa wétuwanaamba pósa kempínkémbó Maníkóní ámútankomo sintembó miyámó wéowi wempa'á arupise uwátinkanaawe. Kembiwíwárá'á miyá-sáwí'á ónááfo

káráwiyoro. ² Umbai-tántáá'ó wéraindawi túwa'nai oro. Miyámó é'o é'a Ísu Káráisiti siyáintemba miyá ónááwe. ³ Úwoi-waasimo óraa'-waasi únemo siyamba minímáyáágó karo'á simátinkainiye. ⁴ Kentí kísauwe fi'owiti

kísauwe tuwínááfo kentí kísau tuwínke'a kawerá'í sáwíra'iyompo awánaaro. Kentí kísau kawé'ó ina'o é'a aamoí ónááwe. ⁵ Seyaafá'-wáásífá'á umbai-tántáá'á t́ndanifo ímba ifátuwe'a fasi'ámai mé'a moórá-mora-waasi túwa'nai oro.

⁶ Maníkóní ásé-aaí isámae wéiyowi miwítí kawé-tántáá'á seyaafá'á tuwínkaa'-úmai tuwímbai-tantaa'a Maníkón-aaí wésimatimewifa'a tíma'mae'a íyóro.

⁷ Ímba kanaa'á Maníkómbá karo'á simánkanaafo érai'-aaín-ifo ímba moórá-imayaan-oro. Kawé'-ánáúntúmbó úmárááwimo ombá kawé-tómbá wéfakaraafo sáwí-anauntumbo úmárááwimo ombá sáwí-tomba wéfakaraawe. ⁸ Miyámó ombá sáwí-tantaatafesa tirááísafesa úmaesa wéiyowi miyámó wéowini anondááma puwésa Maníkóní ewaa'á ímba méranaafo némpa'a méranaawe. Énifo Maníkóní ámútankombo arááímo tainí'lo úmaesamo wéiyowi miyámó wéowini anondááma aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ⁹ Mindásafeta kesáá kawé'á úmaeta wéiyundasa ímba suwesaraí ínata ifátúwáano. Kawé'ó úmaetaamo wéiyundasaamo ímbo suwesaraí ínataamo tuwétaamo éta ánaaen-kanaamo t́nda kawé'-méyántá maéta ménaumne. ¹⁰ Mindásafeta túwa'nai onda-ámbó wéraimbo éta seyaafá'nánká kawé'-úmaisá túwa'nai onó. Maníkón-aaísafesamo timankúnkúmbó wéowiseta mimbórá-ákúní'a úmai méta túwa'naisaamo ondasá mindá óraa-tantaa'an-iyé.

¹¹ Ayáiyá'á kemá Póro óraa'-aufaifimba agaimaráúmpo toráumai awáné'a wenayáanaufi'an-iyé seró. ¹² Tuwímbai sésa suwánésa óraa'-waasin-owe síwae sewí kembiwísáfésa sésa túma kárámai araenáemba oro wésewana miwí tááigo kembiwí wétafisiye. Ísu Káráisiti kembiwísáfénawe séna aaraa-táiyá'á pukáiyé-aaí aantembo senkakaa tuwímbai isámai sáwí'a uwátinkááwisino. Ímbo sáwí'lo uwátinkaiyantafesa sésa túma kárámai araenáemba oró-ááíwará'á wésewe. ¹³ Túma kárámai araenáemba orómó wésewi Mósesemo siyáin-amaamba ímba seyaafá'á wéaraaiwaewe. Kentúmo araenáembo mósá úmaraiyantafesa túma kárámai araenáemba íwae wésewe. ¹⁴ Miwí miyá wésefo kemá Póro mimbórá-ááímá mósá

maré'a Fasi'aénkó Ísu Káráisiti kentáásáfénawe séna aaraa-táiyá'á pukáiyé-aaima mósá wémaraumne. Ísu Káráisiti kentáásáfénawe séna pukáintafe'a púwón-kwaasimo marapá-tántáátáfésamo ímbo imáyáamo ontembá marapá-tántáátáfé'a ímba imáyáa é'a sáwísamban-iyé wésunda póna mintántáákó kembá ímba wétafisiye. ¹⁵ Moóráwigomo áúmo kárámaimo araénáémbo ínanamo moóráwigomo ímbo kárámaimo araénáémbo índa mindá ímba óraa-tantaa'an-ifo Maníkó aú-waasiyaani'o uwásínkaraimba mindá óraa-tantaa'an-iyé. ¹⁶ Simátimunda-aaimo arááiwa'mae iyíyanamo éna Maníkó faru úmai arumbá uwátinkena wení waási seyaafá'á miyá uwátinkainiye.

¹⁷ Ísun-ai simátimewandarakemba sínkamuwana afimá sine'á wéraintafe'a Ísu Káráisitini kísau-waasi óne wésefo moóra-umbai-tantaa'a ímba siméro.

¹⁸ Kesí waásisono. Fasi'aénkó Ísu Káráisiti kembiwísé'a ména úwoi wétuwa'nai-isa'a érai'-aain-iyé sé'a inai sune.

Kemá Póro sún-da-ai tai'áiyé.

Éfésási

Ísu wiyómpa'a iyówana Póro moóra-waai úmai sísamaifakemba kae'-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái Éfésási-naoraa-waasi Ísuni aampa'ó kun-kwáásifá'á agaimái amúwana Títikaasi maimaéna mátimakaiye. Maanáái isésa fí'o-fí'on-daoraa tíméro séna agaiyáiyé. Ísun-aaimo simátíma'mae iyúnkakemba Rómu-naopa'a ándáfa'a únkarowana ména maanáái agaimarówana mátimakaiye.

1 Kemá Póro maanáúfái agai-timúmpo isáaro. Maníkó wení imáyáafinkemba kentáféna séna aantá-waasi-í'a éma Ísu Káráísitin-ai kosimátíma'mae núwo séna sí'mákaifo isáaro. Éfésási-naopakewi Fasi'aénkóní waási Ísu Káráísitiye'o kááísamai méraawi ímba ifátuwe'a fasi'ámaimo méraawi isáaro. 2 Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye úwoi túwa'nai esarai faru wéuwatinkaayantafe'a inai sune.

Káráísitinte'a kááísasinkenasa wemparí'o úmakain-ai.

3 Maníkó Ísu Káráísitin-afowámá éna Ísu Káráísitinteta kááísasinkenasa wiyómpa'a wenópakemba fasi'aémbá siménasa kawé'á uwásínkáísata póta wentáféta súwiyo şúne. 4 Naaófá'á Maníkó maramá ímbo úmakonka'a Ísu Káráísitinteta kááísamaisa méraandasafenasa wenaúranka'a wendé-í'a onanasá kentááfímbá ímba sáwí-aaimo wéraindasafena wemparí'a úmakaiye. 5 Maníkó kentáásáféna imáyáa éna naaófá'á séna Ísu Káráísitini kísausafe'o é'a kesáánintone kesiyáámúntoni'a ónááwe séna wení imáyáafinkemba aamoí éna miyán-ááímá siyáimba póna miyá uráiyé. 6 Ááninkomba arumbó ámakaiwainte'a kááísasinkenasa óraa-kawé'a uwásinkenasa úwoi súwa'nai uwásínkaraimba póta wení áwáuma fí'oran-awauma mósá wémaraumne.

7-8 Pukáintafena sáwí-imayaasa maisiyuwénasa misáwí-imáyáágó ta'ótokainta faúsinkenasa kentáásáféna fí'oran-imayaa wéimba úwoi áfááraumai súwa'nai enasa póna kentáásí sáwí-imayaa maisíyukaiye. 9 Naaófá'á wení kawé'-imáyááfínkémbá aúpá'á to'mayaa úmakaimba káfé'a wépaape-isata wéawanaumne. Káráísiti ken-imáyáá íniye siyáintemba póna 10 Maníkómó siyáin-kanaamo tinda seyaafá-tántáá'ó úmakaimba wiyómpakene marapákéné

komáétamae úmarainana Káráisiti óraako mindára'a káráwiyniye.

11 Maníkó wení imáyáafinkembo to'mayaa úmakaimpinkemba miyá wéiye. Imáyáa éna to'mayaa úmakaimba póna Yúndaa-waasi wení waási-i'o úndasafenasa Káráisitinte'a kááísasinkenasa wemparíta uwásinkaraiye. 12 Aifa'lá Káráisitimba amu'maréta méraundawisa wení áwáuma fí'oran-awauma isatá mósá wémaraumne.

13 Miyáumai fí'onkaa-waasi érai'-aaima kawel'-ámpá'á métinkainiye minásé-ááímá isé'a Ísu Káráisitin-aaisafe'lo timankúnkúmba ombá Maníkó kesí ámútankomba timénaumne símai fasi'ámakaintemba miyá uráimba pó'a wení waási-i'a úmai mé'a ísaraawe. 14 Maníkóní Ufaen-ámútánkó keséta méraintafeta séta érai'a Maníkó wení waásisafena símai fasi'ámakainta kesópata tíniye. Érai'a Maníkó wení waásisa ta'ótokaampinkemba faúsinkainiyesa wéseta mindásafeta wení áwáuma fí'oran-awauma mósá wémaraumne.

15 Agaúnda érai'-aaima pó'a kembiwí Fasi'aénkó Ísumpa'a timankúnkúmba é'a Maníkóní waási-imayaa é'a méraawe-aaima isé'a 16 Maníkómpá'á súwi símae iyé'a kembiwí túwa'nai úmai inai súnnda 17 Maníkómpá'á maarán-ááísáfé'a áísai une. Fasi'aénkó Ísu Káráisitin-afowámá kentáásifowama fí'oran-awauma wérarawai wemá wení ámútamba timínana kentí imáyáa kawel'á uwátinkena Maníkóní áwáuma aráátimina'a pó'a kawel'-úmai awánanááwe. 18 Kentí imáyáa saagátinkena táántaraintafe'a wesé'lo mérariyambo amu'maré'lo méraantafe'a mindásafe'a inai súnne. Wemá wení waási kawel'ó úmaimo mérariyamba to'mayaa úmarena símai fasi'ámakaimbo awánáiyantafe'a inai súnne. 19-20 Wenááisafeta simankúnkúmba wéundawifinta wení fasi'aénkó kisauma wémaimba mifási'áémbá iyáákarai-fasi'aenke isa'lá awánáiyantafe'a inai súnne. Maníkó mifási'áéntámbá Káráisitimba pukómpinkemba iyáfasinankena wenayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á wiyómpa'a móankaraiye. Mifási'áémbá wenááisafeta simankúnkúmba wéundawisa símakai-fasi'aenta mimbórá-fási'áémbán-iyé. 21 Káráisiti seyaafá'-wáásiyá'á káráwiyena wiyómpa'o káráwiyaawiya'e fasi'aénkwáráwiyá'é aifarááwiyá'é káfé'lo túwí'lo wérarawaiya'e ánaaembo túwí'lo wéraindawiya'e káráwiyaiye. 22 Maníkó seyaafáká'ó káráwiyindasafena wembá iyáfasinankena wení waásisafena imáyáa éna simámena séna iyáákae-Fasi'aenke-il'a uréma

seyaafá-tántááká'á káráwiyuwo siyáiyē. ²³ A'nómpínkén-ímáyáágómó seyaafá-túráló káráwiyaintemba Maníkóní waásisa Káráisitín-áúraamba únanasa wemá si'nónkáántá éna káráwiyaiye. A'nónkó weyáára'a ímba méraisana áúwawaako ímba miyá uráifo mimbórátúwawaa'o wéraintemba Káráisiti seyaafátúwawaa'a aaómíyamai-i'a uwásinkenasa wewará'á aaómíyamai-i'a úmai méraiye.

2

Maníkóní némpa'o méraundafakenta aúí'o úmaimo méraunda-ita uwásínkáín-aai.

¹ Ááéma sáwí-imayaa wée'a sáwí'o urón-kanaafimba méraawini áwáuma Maníkóní némpa'a mé'a pó'a ² marapákén-kwáásítí sáwí-amba arááiwa'e'a waántáwanko waántá-waasíti óraakomba arááiwa'e'a wemá Maníkón-aai ímba isámai kawé'ó wéowiyá'a káráwiyaiwaimba arááiwakaawe. ³ Miyámó ontembá ááéma miyásá uráunda sáwí-tantaatafeta sirááisafeta éta sáwí-imayaa arááiwaewananasa Maníkó sáwí-meyamba seyaafá'nánká'ó tímínten-úmai kanaa'á simíndasafenasa ifátuwenasa ⁴ arumbá áfááraumai uwásinkenasa kentáásáféna óraa'-imayaa éna póna ⁵ úwoi súwa'nai enasa kawé'-ámpátá mésínkaraiye. Sáwítaamo étaamo méraawandarata áwáura'a Maníkóní némpa'a méraawandarata Ísu Káráisitimbo pukáimpinkembo iyáfasinankaraintemba aúí'o úmaimo méraanda-ita uwásinkenasa ⁶ Káráisitimba pukáimpinkemba iyáfasinakena wiyómpa'a móankarena Ísu Káráisitinte'a kááísasinkenasa aúí'a uwásínkaraisata Káráisitimo wiyómpa'o ménamo káráwiyaintemba wiyómpata imáyáa éta méraumne. ⁷ Maníkó Ísu Káráisitimba ai'marówana kumbéna kentáásáfénawe séna puwéna kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwéna miyáumai óraa-kawe'a uwásinkenasa úwoi óraa'a súwa'nai uráísata póta wení kawé-kísáú awánamae iyóndasafenasa miyá uráiyē. ⁸ Maníkó úwoi túwa'nai úwa'a wenááísafe'a tímankúnkúmba uwaná sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faútinkena kawé'-ámpá'á métínkaraiye. Ímba kentí imáyáafinkemba wenááísafe'a tímankúnkúmba uráafo Maníkó imáyáa tímúwa'a tímankúnkúmba uráawe. ⁹ Túma maimaé iyésa sésa kawé'á wéunda póta kawé'-ámpátá wégune sefó séna ímba kawé-kísáúgóní méyámbánifo Maníkó úwoi túwa'nai énasafena sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faútinkena kawé'-ámpá'á métínkaraiye. ¹⁰ Maníkó kentáámó uráiwai séna

kawe-kísáú maimaé wéiyesa méranaawe siyáimba póna kawe-kísáú máendasafenasa úmakena Ísu Káráisitinteta kááísasinkaraiye.

Mimbórá-wáásí-ítaamo uwásinkarain-aii.

¹¹ Mindásafe'a imáyáan-oro. Kentinófoi ímba Yúndaa-waasi ofo kembiwíwárá'á ímba Yúndaa-waasi owatá Yúndaa-waasisa Maníkóní waásisa úndasafeta súma kárámai araenáenta wéeta kembiwísáfeta úwoi-waasi owé-imáyáá éta séta ímba túma kárámai araenáemba owí owésá wésumpo mindásafe'a imáyáan-oro. ¹² Minkánááfimbá kembiwí Káráisitini némpa'a mé'a fí'owima é'a ímba Maníkómó wempari'o úmakain-kwaasi é'a Maníkó símai fasi'amarena kááísamakain-kwaasi ímba é'a marapá'á mérowana Maníkó kesé'a ímba mérowa'a wesé'o méraiyantafe'a ímba amu'maré'a mérowana ¹³ ááéma Maníkóní némpa'o mérowi Ísu Káráisiti kembiwísáfénawe séna puwéna póna tí'maena wení ewaa'á tínkaraisa'a pó'a wesé'a kááísamai méraawe.

¹⁴ Ísu Káráisiti puwúntafena Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye kentáásí afufumpimbó wénamo tuwínkaa'úmaimo namuro-wáásí-í'o uwásinkemonta maisiyuwéna mimbórá-wáásí-í'a uwásinkenasa ¹⁵ Yúndaa-waasisa kentáásí áamámba tuwéna Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye aúí'a úmai mimbórá-wáásí-í'a uwásinkenasa wempá'á kááísainkenasa póna faru uwásinkaindasafena miyá uráiyé. ¹⁶ Ísu Káráisiti aaraa-táiyá'ó pukáintafena síyámbo wéunda-tantaa'a taí'ásinkenasa Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye mimbórá-wáásí-í'a uwásinkenasa sí'maenasa Maníkómpá'á mósinkenasa ¹⁷ miyá éna téna ásé-aii faru wéuwásinkain-aaisa simátimena kembiwí fí'onkaa-waasi Maníkóní némpa'o méraawi tasimátimena kesáá Yúndaa-waasi Maníkóní ewaa'ó méraundawisa tasimásimenasa ¹⁸ Ísu Káráisiti miyá uráintafena Maníkóní ámútanko súwa'nai isanasá Káráisiti kentáá Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye sí'maenasa kentáásifowampa'a wéwisata wení ewaatá méraumne.

¹⁹ Mindásafe'a ááéma wááu-waasiyaamba uré'a káfé'a ímba miyá ombá Maníkóní waasiye kembiwíwárá'á Maníkóní waasi-i'a úmai méraamba kesááwé kembiwiyé Maníkóní akún-kwáásí-íta úmaisa méraumne. ²⁰ Maníkómó naankáámbó wéumaraimba Ísu Káráisiti áfonkaamba isasá Maníkóní aantá-waasiye Maníkón-aii simátíméwiye naamayáánkaamba owa'á kembiwí naankáámbá wéowe. ²¹ Áfonkomo seyaafá'-náánámímó kára'uraintemba kesáá

Ísu Káráisiye'a kááísamaisa méraunda Maníkó wení ufaen-dámbá waási súsanta naankáámbá wéumaraiye. ²² Kembiwíyé kesááwé weséta kááísamaimo méraundasa Maníkóni ámútanko waási súsanta naankáámbá wéumarena mimpímbá méraiye.

3

Póro fí'onkaa-waasifimba kisaumo maiyáin-ai.

¹ Mindásafe'a kemá Póro fí'onkaa-waasi Ísu Káráisitín-ai simátimewandarakemba aaisambá sésa ándáfa'a mósínkarowa'a Ísu Káráisitini kísau-waasi é'a kembiwísáfé'a inai sùne. ² Maníkómó úwoi túwa'nai índasafena minkísáú símakowana minkísáúgó kawé'ó uwátínkáimba é'a ísaraawe. ³ Maníkómó to'mayaa úmimo aúpá'ó makáimba aráásimuwa'a ááéma minááífinkémbá ampáán-áái aúfáifimba agaimakáumne. ⁴ Ááéma Ísu Káráisitín-ai aúpá'ó makáimba simásimuwa'a ísaraumne. Maanáúfáímó agaúnda ísámai kawé'an-oro. ⁵ Maníkó naaófá'ó mérowi minááímá ímba simátimena káfé'a Maníkóni ámútanko wení aantá-waasisaawe wenáái simátiméwiye simásímakaiye. ⁶ Minásé-áái maarán-ááin-ye. Yúndaa-waasisaamo ásé-aaimo ísaraundanten-úmai fí'onkaa-waasi ísaraantafena Maníkó kawé'á uwátínkáisasa fí'onkaa-waasiye Yúndaa-waasiye mimbórái'a úmaisá méraumne. Maníkó séna Ísu Káráisitini kísausafe'a miyá ónaumne símai fasi'ámakaimba póna ímba Yúndaa-waasi aantembanifo fí'onkaa-waasisafenawara'a símai fasi'ámakaiye.

⁷ Ásé-aaimo simátiméndasafena Maníkó úwoi súwa'nai ena wení fasi'aémbá siména wení kísau-waasi-í'a uwásínkaraiye. ⁸ Maníkóni waási kembá íyáákaraawa'a kári-waasi pó'a fí'onkaa-waasi ásé-ai Ísu Káráisitini kísau fí'on-kísau íyáákarain-kísau-aaimo simátiméndasafena íyáfasisinkaraiye. ⁹ Maníkó simásimena séna to'mayaa úmare'lo aúpá'ó tuwé'lo miyá ónaumne siyáunda-aaima símai paápé uwátimiyo Maníkó simásímakaiye. Maníkó seyaafá-tántáá'ó úmakaiwai aifa'á minááímá aúpá'ó tukáimba waé'wae'lo émáyáimba ¹⁰ káfé'a káráwiyaawiye fasi'aénkwáráwiyé wiyómpa'lo méraawi Maníkóni waási tuwánésá sésa Maníkó fí'oran-kawé'-imayaawarawin-ye wésewe. ¹¹ Áwáura'a Maníkó imáyáa éna to'mayaa éna séna miyá ónaumne séna Ísu Káráisiti kentáási Fasi'aénkómbá imáyáa amúwana miyá uráiyé. ¹² Ísu Káráisiye'a kááísamaisa méraundasafetaawe wenááisafeta simankúnkúmbó wéundasafenawe ímba sáá'a isatá Maníkónópata úwoisa wégune. ¹³ Mindásafe'a simátimé'a

súne. Kemiwí ásé-aaimo simátimewandarakemba aaisambá sésa sí'a úní'a uwásínkaraafo fasi'ámai mé'a ímba ifátúwáaro.

Umbai-tántáá'ó kesópa'o wéraitmba kanaán-ifo úwoi aamoín-oro.

Káráisiti aruntáámó símín-aii.

¹⁴ Minááísáfé'a imáyáa wée'a Maníkó kentáásifowan-auranka'a kifae'a inái súne. ¹⁵ Seyaafá'ákúmbá marapá'ó méraawiye wiyómpa'o méraawiye miwítí áwáuma Maníkó isa'á wenaúranka'a kifae'a mé'a maarán-inái súne. ¹⁶ Maníkóní ámútanko kentirumpimbá ména fi'oran-oraako póna fasi'aémbá timína'a fasi'ámai mé'a ¹⁷ Ísu Káráisitin-aaisafe'a timankúnkúmbo ontáféna kentirumpimbá ména wemá tirumbó wétimewini áwáuma isa'á wentáfé'a fasi'ámai tirumbá wéame'a méraiyantafe'a inái súne. ¹⁸ Káráisiti seyaafápímbá arumbá wétimimba óraa'a wétimiye. Káráisiti fasi'aémbá timína'a kemiwiyé Maníkóní waásiye seyaafá'á sé'a Káráisiti kentááfimba arumbá wésimimba óraa'a wésimimba póna ímba tai'áíníye síyantafe'a inái súne. ¹⁹ Ísu Káráisiti seyaafápímbá arumbá wétimimba óraa'a wétimimba ínta kanaa'á úmaisá awánasaraundasaanifo káfé'a kárika'a awáné'a ánaaemba awánamai kawé'ó iyantafe'a inái súne. Fasi'aémbá Maníkómpímbá óraa'a wéena kemiwífímbá óraa'a wéintafe'a inái súne.

²⁰ Imáyáamo wéetaamo Maníkómbó wéaisai-undasa káritantaa'an-ifo wení fasi'aéntámbó wésuwa'nai-ensaaamo wéimba mindá iyáákarain-tantaa'an-iyé. ²¹ Maníkóní waásisa Ísu Káráisitiyeta kááísamaisa méta káfétaamo méraunda-waasiye ánaaembo paápé iyan-kwaasiye séta wenáwí'a óraa'a úmae wéiyimba érai'-aaima iyésá símaeta iyónaumne.

4

Káráisiti áuwawaata únemo siyáin-aii.

¹ Fasi'aénkóní kísau wémaundarakemba ándáfa'a sínkaraawa'a mé'a maanááímá wa'wisé'a simátimune. Maníkó táántena séna maarán-úmai méraaro siyáifo miyán-oro. ² Kentúma ímba maimaé iyé'a aáno úmai mé'a imáyáa wée'a túwa'nai e'a sáwí'ó uwátínkáámbo é'a ímba imáyáamo iyamba úwoi túwa'nai oro. ³ Maníkóní ámútanko imáyáa tímisa'a mimbórá-imáyáará'á mé'a miyá é'a aáno úmae'ó iyíyantafe'a ímba ifátúwáaro. ⁴ Maníkóní ámútamba mimbórá méraisata kesáa mimbórá-súráámbá úmaisá méraunanasa sáántaraimba póta wesétaamo méraandasafeta amu'maréta méta mimbórá-tántáátáféta amu'maréta méranaumne. ⁵ Fasi'aénkó mimbóráwígó

méraisana Maníkón-aaisafeta simankúnkumbo wéunda-
anta mimbórá-ámbá isaná nombó maúndasa mimbórá-
ámbá isaná ⁶ Maníkó mimbóráwigó ména seyaafá'-wáásísá
kentáásifowama ména seyaafá'-wáásíyá'á káráwiyena
seyaafá'-wáásísá kawé'á uwásinkenasa wení waásifimba
méraiye.

⁷ Maníkó méraisana Ísu Káráísiti wení imáyáafinkemba
wení kisausaamo máéndasafenasa wení fasi'aémpínkémbá
moórá-mora-waasisa fasi'aéntá símakaiye. ⁸ Mindásafena
naaófá'á Maníkón-aii aúfáífimba agaimaréna séna
sanaambó iyúnka'a ta'ótokowi tí'maena
iyéna waási aamoi-tántáá'á tímakaiye

agaimaréna siyáiyé. ⁹ Iyúnka'o siyáin-aaigoni áwáuma
maarán-iyé. Aifa'á marapá'á kunkéna mara-aifa'-úramba
kunkéna ¹⁰ wiyómpa'o iyáimba mimbóráwigómá póna
seyaafápímpá'á wení fasi'aémbá wéraiye. ¹¹ Aamoi-tántáá'á
tímakaiye

siyáin-aaigoni áwáuma maarán-iyé. Wení kisauma
maiyantafena fasi'aémbá waási tímúwasa tuwímbai-waasimo
tímú-fasi'aentamba aantá-waasiti kisaú máúwasa tuwímbai-
waasimo tímú-fasi'aentamba Maníkó simátímakain-aaíma
simátímúwasa tuwímbai-waasimo tímú-fasi'aentamba
Maníkón-aii ímbo ísaron-kwaasi simátíma'maesa kuwasá
tuwímbai-waasimo tímú-fasi'aentamba Maníkóní waásiya'a
káráwiyuwasa tuwímbai-waasimo tímú-fasi'aentamba
Maníkón-aii uwáítái'-uwasá miyáumai Ísu Káráísitini
kisauma maiyáawe. ¹² Maníkóní waásisa wení kisauma
wémaeta moórá-mora-waasisa túwa'nai úmai mimbórái'a
úmaisá méta fasi'átinkaundasafenasa fasi'aéntámbá
miyá uráiyé. ¹³ Mindásafeta méta Maníkón-ááninkon-
aaisafeta simankúnkumbo wéundasafetaawe wembá
awánamai kawé'á wéundasafetaawe mimbórá-ímáyáá éta
kááísamai méta sáá'a kaefaréta Káráísitínkaani'a úmaisá
méranaumne. ¹⁴ Miyásáámó onasasáámó ésa iyámpóimo
karo'ó simátiyuwaantemba kentáá ímba miyán-karótá
simásiyuwanaawe. Miyám-baaran-aii ínta arááíwaeta
waási sáwí-ampa'a métinkanæ sésa sáwí-imayaafinkembo
wésiyan-aaíma ímba iséta miyán-áái ínta arááíwaenaumpo
¹⁵ érai'-aii aantemba wéseta waási-imayaa wéeta seyaafá-
tántáá'á sáakaefamai-waasi-i'a úmai méta Káráísitínkaani'a
úmaisá méranaumne. Wemá kentáárá'á káráwiyaisata
¹⁶ kesáá Káráísiti áuwawaata únana kentáási'nonkaamba
Káráísiti éna seyaafá'-súwawaakata káráwiyaiye. Tiyáámba
tísamaima tínúnkoma ta'ótokaisana ti'nónkómó ímbá
seyaafá'-túwawaapa'a imáyáa tímísana tiyáánko wení kisaú
máísana tísamaigo wení kisaú máísana miyámó wéenamó

óraa'o wéimba miyáumai Káráisiti wení waási imáyáa tímísasa moórá-mora-waasi wétuwa'nai-esa wéfasi'atinkesa méraawe.

Káráisitinte'a kááisatinkena aúí'o uwátínkarain-ai.

¹⁷ Fasi'aénkón-aúranka'a fasi'ámai simátimumpo ísáaro. Maníkóni aambó ímbo arááíwáéwimo méraantemba ímba miyán-oro. Miwí sáwí-imayaafimba mésa ¹⁸ ímba ísámai kawel'á ésa Maníkón-aaisafesa tirumbá márááwana ti'nómbá umbaí taisasá méraantafesa miwítí imáyáago kumeu'á isasá Maníkómó aúí'o wéuwatinkain-aempa'a ímba mésa ¹⁹ sáwí'o on-ímáyáa aantemba ésa fi'o-fi'on-tantaa'o sáwí'o ombá aamoí ésa miyámó ontáfésa ímba tigesáfésa wéowe.

²⁰ Miwí miyá wéofu kembiwí Ísu Káráisitimp'a té'a wení aampa'á wéwe'a ²¹ wenáái isé'a érai'e sumbá Ísumpakemba érai'-aaima simátíma'maesa iyúwa'a ísaraawe. ²² Ááeraan-imayaagomo sáwí-tantaatafe'o tirááísafe'o uwanamó karo'ó simátíyukaimba ifátuwe'a ²³ miyámó íyanamo éna Maníkó kentí imáyáa aúí'a uwátinkena ²⁴ wembó arááímo táinda-i'o iyantafena aúí'a Maníkónkáání'a uwátinkaina'a érai'a Maníkóntáfé'a imáyáa é'a arupíse úmai méranaawe.

²⁵ Mindásafe'a karo'-ááímá tínaemba uwáme'a kentí waásifimba érai'-aai aantemba seró. Ísu Káráisitini akún-ándá póta mimbóráí'a úmai méta póta miyásá onó. ²⁶ Aaisambó síyamba ímba sáwí'a é'a ááéma aáno úmai mé'a aaisambá waé'wae'a ifó sé'a ifá'á túwáaro. ²⁷ Waántáwanko tafisína'a sáwí'a únafu sé'a aaisambó síyamba ifá'á túwáaro. ²⁸ Umémbó iyawi maarán-oro. Ímba umémbá é'a tuwímbai-tantaa'o maiyantafe'a kísau wémae'a minkákémbá maiyé'a ímbo makén-kwaasi túwa'nai e'a tíméro. ²⁹ Sáwí-aaima ímba sé'a kawel'ó uwátinkainda-ai aantemba seró. Miyámó é'o é'a minááímó isáíyan-kwaasi kawel'á uwátinkaiyasa fasi'ámai méranaawe. ³⁰ Maníkóni Ufaen-ámútánkó arumbá umbaí taifáínifo ímba sáwí'an-oro. Maníkó seyaafá-tántáápínkémbó faúsinkainda-kanaamo tínda Maníkóni Ufaen-ámútánkó kentirumpimbá méraintafe'a sé'a Maníkóni waási úne síyantafena Maníkóni Ufaen-ámútánkó arumbá umbaí taifáínifo ímba sáwí'an-oro. ³¹ Kempímpá'á maarán-tántáá'ó é'a tínaemba uwáméro. Kaorái-tántáá'é tirumbó sáwí'o iyé aaisambó síyé símaimo sáwí'o uwátínkáíye seyaafá-tántáá'ó sáwí'o iyé ³² ímba miyámó iyamba tirumbá uwátinke'a túwa'nai e'a Ísu Káráisitimo kentí sáwí-imayaamo maitiyúwáisanamo Maníkómó ímbo anondáamo sáwí-meyambo tímíntemba fí'owimo sáwí'o uwátínkémba ímba imáyáa é'a anondáa sáwí-imayaa uwátínkáaro.

5

Sámo kain-áémpá'á méraaromo siyáin-aii.

¹ Maníkó arumbá wétimisa'a wení iyámpói ontáfé'a pó'a wemó intembá miyáumai wée'a ² moórá-mora-waasi kentirumbá wétime'a méraaro. Ísu Káráisitimo kentááfimbó arumbó wésimenasaamo kentáási sáwí-imayaamo maisiyuwáindasafenasaamo puwúwanamo Maníkómó aamoimó uráintemba moórá-mora-waasi kentirumbá tíméro.

³ Maníkóní waási ontáfé'a maa'u-tántáá'é sáwí'o iyé túraniyamba únafo sé'a miyán-tántáákón-áái ímba seró. ⁴ Sáwí-aiye uwónao-aiye karaánáá'-aiye súnafo sé'o Maníkómpá'ó súwimo síyamba mindá kawé'án-iyé. ⁵ Érai'a maa'u-tántáá'ó owiyé sáwí'o owiyé túraniyambo owiyé miyámó on-kwáási Ísu Káráisitiye Maníkóe'o káráwiyayapa'a ímba mésa túraniyambo owí marapá-tántáátáfésa aamoí ésa ímba Maníkóntáfésa aamoí owí Káráisitiye Maníkóe'a káráwiyayapa'a ímba méranaawe.

⁶ Miyá-sáwí'ó on-tántáátáfésamo síyamba karo'a simátíyúwáafainifo káráwiyoro. Maníkón-aii ísámai sáwí'o owí miyá-sáwí-ááímó sembá póna Maníkó aaisambá tiyínífo káráwiyoro. ⁷ Miyámó síyawise'a ímba mé'a miwí ímba tirááiwaéro. ⁸ Ááéma kumeu'-áémpá'ó maé'ómbanifo káfé'a Fasi'aénkóní waási ontáfé'a sámo kain-áémpá'á méraamba pó'a saraan-kwaasiyaamba úmai méraaro. ⁹ Sámo kain-áémpá'ó mé'o é'a arupise úmai kawé'-úmai mé'a érai'-aii wése'a mé'a ¹⁰ imáyáa é'a sé'a Fasi'aénkó aamoí ínkwaé-i'a úne sé'a miyán-oro. ¹¹⁻¹² Kumeupá'ó méraawi ímba áúwara-kisau wémaefo ímba miwisé'a miyámó iyamba afora'á simátíme'a sune. Sáwí'a owé sé'a aúpá'ó ombó sé'o é'a tigasáfé'a ónááfo afora'á simátíme'a sune. Sáwí'a owé sé'a ¹³ afora'á aráátimiyasa mintántáákóní áwáuma awánasuwesa kouwerésa ¹⁴ sámo kain-áémpá'á taméranaawe. Mindásafesa sésa túmó waésamo pukésara úmimo mémpinkemba iyáfasinewana Káráisiti sán-kátinkainiye wésewe.

¹⁵ Mindásafe'a káráwiye'a sáwí-imayaamo arááiwaéwimo ontembá ímba iyamba kawé'-imáyáa wée'a méraaro. ¹⁶ Káfé'a kentááfá'á umbai-tántáá'ó wéraintafe'a Maníkómpá'á tiyantafe'a úwoi máúnafo sé'a Maníkóní kisau máéro. ¹⁷ Mindásafe'a ímba sáwí-imayaa é'a Fasi'aénkómbó arááimo táinda-i'a úmai méraaro.

¹⁸ Mindásafe'a sáwí'a ónááfo uwóí'lo on-dómbá né'a uwóí'a únafo sé'a Maníkóní ámútanko kentááfímbá óraa'a uwásinkainkwaé sé'a méraaro. ¹⁹ Kempímbá Maníkón-aai aúfáífimba agaimakáan-aaima sé'a imá wése'a Fasi'aénkóntáfé'a tirumpimbá aamoí wée'a imá seró. ²⁰ Fasi'aénkó Ísu Káráisitini fasi'aéntáfé'a imáyáa wée'a seyaafá-tántáátáfé'a Maníkó kentáásifowampa'a súwima símae'a iyóro.

Aarakwá-táái.

²¹ Kembiwí Ísu Káráisitini-awi'a mósá wémare'a Ísun-akúní'a úmai mé'a minákúmpákén-kwáási táái ísáaro. ²² Aaresómbá ísáaro. Fasi'aénkón-aaimo wéisaanten-úmai kentuwaai-táái ísáaro. ²³ Ísu Káráisitimo wení waásiya'lo káráwiyainten-úmai waaimá kentuwaainíntónká'á káráwiyoro. Káráisiti wení waási kawé'-ámpá'á métínkaraiye. ²⁴ Ísu Káráisitini waásimo wenááimo ísáanten-úmai aaremá seyaafá-tántáátáfé'a kentuwaai-táái ísáaro.

²⁵ Ísu Káráisitimo wení waásimo arumbó tíménamo miwísáfénawe sénamo pukáinten-úmai miyáumai waaimá kentuwaainíntómbá tirumbá tíméro. ²⁶ Ísu Káráisiti wení waási nontámbá kawé'á uwátinkena wenááisamba Maníkóndé-i'a uwátinkaindasafena ²⁷ wení waási kawé'á ésa miwífímbá sáwí-aaima ímba wérainana fí'onka'ma'mai-sasa'lo uwátinkaindasafena pukáiyé. ²⁸ Miyáumai Ísu Káráisitimo wení waásimo arumbó tímíntemba waaimá kentuwaainíntómbá tirumbá tíméro. Waási kentúsafesamo imáyáamo onten-úmai kentuwaainíntón-ímáyáá oro. Tuwaainíntón-ímáyáámó onten-úmai kesáfé-ímáyááwará'á wéowe. ²⁹⁻³⁰ Waási kentúwawaatafesa ímba tíyántafesamo ombá kawé'-úmai káráwiyesa tómbá námaesa wéiyowe. Kesáá Káráisitini waási-i'a éta wenáúwawaakaamba únanasa póna wemá miyáumai kentáará'á kawé'-úmai káráwiyaiye. ³¹ Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

mindásafena waaigómó ímbá anófowi

tiyuwéna awaainínkóe'a taankarotámai

mimbórá-túwawaa'a ma'maésarai méraaye siyáiyé.

³² Minááífímbá moórá óraa'-aaimo wéraimba minááígóní áwáuma maarán-iyé. Ísu Káráisitiye wení waásiye moórái'a úmai méraawe siyáiyé-imagaa wéune. ³³ Ímba mindásafena aantemba siyáifo kembiwímó kesáfé-ímáyáámó ontembá kentuwaainíntón-ímáyáá oro. Aaresómbá

kentuwaai-táái ísáaro.

6

Tinófoiye tíráá'marin-taai.

¹ Iyámpóisomba ísáaro. Fasi'aénkóní iyámpói-i'o ontáfé'a kentinófoi-taai ísáaro. Miyámó iyamba mindá kawe'án-iyé.
²⁻³ Naaófá'á Maníkó áamáamba séna kentinófoi-tuwi'a óraa'an-oro
 aifa'á símai fasi'ámakaintafena séna miyámó é'o é'a kawe'-úmai
 ayáátááka'a marará'á méranaawe siyáiyé.

⁴ Iyámpói tifoísái ísáaro. Kentí iyámpóíya'a kawe'-úmai káráwiyewana miniyámpói tirunkó ímba sáwí'a ína'a Fasi'aénkó Ísun-aai simátíma'mae'a wéiyé'a arupise uwátinkaiyasa óraa'a ónááwe.

Kísau-waasiye miwítí kawáá-wáásíté-taai.

⁵ Wayó-kísáúmó máén-kwaasi ísáaro. Ísu Káráisitín-aaimo ísáánten-úmai kentí óraa'-waasi-taai ísé'a táátafe'a é'a tiyákáimó wétaamba kentí óraa'-waasiti kísausafe'a ímba kae'-ímáyáámó iyamba miwí táái ísáaro. ⁶ Miwí túranka'a aamoí uwásinkaiwae aantentafe'a ímba miyán-kawé'ó iyamba úwoi-kanaawara'a miyán-kawé'á wée'a Ísu Káráisitini kísau-waasi ontáfé'a Maníkómbó arááimo táínda-í'a úmai kawe'án-oro. ⁷ Kesí óraa'-waasiti kísau aantemba ímbanifo Fasi'aénkóní kísau-waasísa úne sé'a tirunkó kawe'á wéina'a kísau máero. ⁸ Maanááimá ímáyaan-oro. Wayó-kísáúmó máén-kwaasiye miwítí óraa'-waasiye kawe-kísáúmó wémaentafena Fasi'aénkó kawe'-meyámbá timíniye.

⁹ Wayó-kísáúmó máén-kwaasiti óraa'-waasi ísáaro. Kentí wayó'ó wéon-kwaasiya'a kawe'-úmai káráwiye'a ímba inkaisíyan-aaima wésimatime'a maarán-ímáyáán-oro. Miwítí óraakowe kentí óraakowe mimbóráwígó éna wíyómpa'a ména ímba tuwínkaa'-úmai-meyamba timínifo arupise úmai-meyamba timíniye.

Fasi'aénkóní fasi'aénká'á méraaromo siyáin-aai.

¹⁰ Maanááimó simátíménda ísáaro. Fasi'aénkóe'o kááísamaimo méraamba wení fasi'aémbá wétimisa'a fasi'ámai méraawe. ¹¹ Waántáwanko tafisímai karo'á simátiyuwaifainifo fasi'ámai méraiyantafe'a tiyái-tántáá'ó Maníkómó tímimba máero. ¹² Ímba marapákén-dámúró-wáásísé'-aantemba tíyéwata kumeu'-áémpá'ó káráwiyaawiye waántá-waasiye sáwí-fasi'aenkwarawiye miyá-sáwí'ó owiséta tiyáano. ¹³ Mindásafe'a tiyái-tántáá'ó Maníkómó tímimba káfé'a maiyé'a sáwí-kanaamo tinda fasi'ámai mé'a

ímba waántáwankon-aaisafe'a ewé sé'a ímba inkaisé'o kóiyamba fasi'ámai méraaro.

14 Miyáumai to'mayaa uré'a méraaro. Tú'wáánkaumo uráantemba érai'-aaima tirumpimbá ta'ótóráaro. Wenómbó faférye'o méraantemba arupíse úmai fasi'ásuwe méraaro. 15 Tísamaimo ánaan-kwiye'o nóntemba ásé-aaí tasí wéuwatinkain-aaima kosimátíméro. 16 Wenómbó faféryaawanamo paroigómó túfimbo ímbo táféréántemba Maníkón-aaí ta'ótokewana waántáwankon-aaigo ímba túfimba táferainiye. 17 Ti'nónká'ó kámo'o wimáímo káráwiyaanten-úmai kawé'-ámpá'á métinkena wégarawiyiye. Paepáétambo túfimbo waantáfáénten-úmai Maníkóní ámútanko wenááimo siyáimba kosimátimiyasa minááigó tirumbá faiyaráiniye. Miyáumai Maníkómó tímimba maiyé'a to'mayaa úmai méraaro. 18 Maníkóní ámútankoni fasi'aéntámbá inai'finkémbá Maníkó wétuwa'nai-intafe'a áisai úmae'a iyóro. Miyámó iyantafe'a ímba fí'o-fi'on-imayaa é'a Maníkóní waásisafe'a seyaafá'á inai símae iyé'a ímba ifátuwe'a 19 kentáfé'wara'a súwa'nai e'a inai seró. Ásé-aaímo simátíménda Maníkó aaí simínana ímba sáá'a ina'a afora'á simátime'a Maníkómó aúpá'ó makáin-aaima afora'á simátimenaumpo mindásafe'a súwa'nai e'a inai seró. 20 Minááímó simátíméndasafena Maníkó iyáfasisinkowa'a simátimewandarakemba aaisambá sésa ándáfa'a másínkaraawe. Ásé-aaímo simátimunda mindá kesí kisauman-ifo mindásafe'a súwa'nai e'a inai siyana ímba sáá'a ina'a simátíméno.

21 Kemó mé'o wéunda-aaima isáiyantafe'a moóráwígon-awi'a Tíkikaasi kosimátiminiye. Wemá kentáásí waási Fasi'aénkóní kísau-waasi póna ímba tuwéna kawé'-úmai méraiye. 22 Tíkikaasimba ai'maráúnana kentópa'a wémena kentáásáái kosimátimena kentí imáyáa kofasi'átinkaina'a fasi'ámai méranaawe.

23 Kesí waásisono. Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'a kááísamai méraawi tirumbá wétimesarai faruaru wéuwatinkaayantafe'a inai sune.

24 Fasi'aénkó Ísu Káráísitimbo tirumbó wéamesamo ímbo aúwáan-kwaasi Maníkó úwoi wétuwa'nai-intafe'a inai sune.
Kemá Póro súnda-aaí tai'áiyé.

Fírípái

Ísu wiyómpa'a iyówana Póro moóra-waai úmai sísamaifakemba kae'-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái Fírípái-naoraa-waasifa'a agaimái tuwówana moóráwigo maéna mátímakaiye. Póro ásé-ai kosimátimuwasa iséa érai'e sésa Ísumpa'a timankúnkúmba uráawe. Mináái Aantá-waasi-taai-aufaiimba 16:11-40-fimba wéraiye. Póro fí'o-fi'on-daopa'a Ísun-ai simátíma'maena iyúnkakemba Rómu-naopa'a ándáfa'a ánkarowana mérowasa Fírípái-naopaken-kwaasi Póromba áwa'nai esa tuwímbai-tantaa'a ámúwana súwiyo séna maanáái agaimarówana mátímakaiye.

¹ Kemá Póro maanáái maanáúfáifímbá agai-timúmpo isáaro. Tímóti kesé'a méraisakai Ísu Káráisitini kísau-waasiyai úye. Fírípái-naopakewi Fasi'aénkóni waási Ísu Káráisitiye'a kááísamai méraawiye kembiwiyá'ó káráwiyaawiye wétuwa'nai-owiye maanááimá isáaro.

² Maníkó kentáásifowae Fasi'aénkó Ísu Káráisitiye'a úwoi túwa'nai esarai

faru uwátinkaayantafe'a inai sune.

³ Kembiwísáfé'a imáyáa únda-kanaa Maníkómpá'á súwi sune. ⁴ Kembiwísáfé'a Maníkómpá'á inaimó sunda-kanaa aasiyaasi sirunkó kawé'á wéiye. ⁵ Aifa'á Maníkóni ásé-ai simátimuna'a isé'a súwa'nai úmai wésimatíma'mae wéiye'a káfé'wara'a wésimatimentafe'a mindásafe'a Maníkómpá'á súwi sune. ⁶ Maníkó kentirumpimbá kawé-kísáúgóni áwáuma ómbarena maimaé iyéna káfé'wara'a wéiyimba póna Ísu Káráisitimo kumínda-kanaara'a minkáwé-kísáú tai'áiniye. Minááimá isáúmne. ⁷ Ísu Káráisitinaaimo simátímakaundarakemba ándáfa'a sínkaraawa'a méraundafakenkwará'a ásé-ai simátíme'a miwí táái anondáá simátimunana Maníkó úwoi wésuwa'nai-ena kembiwíwará'á úwoi wétuwa'nai-isa'a pó'a Maníkó kentirumpimbá kawé-kísáú maimaé wéiyiye-imayaamo únda mindá kawé'an-iyé. Ken-ímáyáámó wéundasafe'a miyán-áái sune. ⁸ Imáyáamo tímakaunda ímba kesí imáyáafinken-aantembanifo Ísu Káráisitini imáyáafinken-aaima tímakaunda érai'-aai isaná

Maníkó wésuwanaiye.

9 Maanáísáfé'a Maníkómpá'á inái sénaumne. Imáyáa tíma'mae wéne'a kawé-tántáá'á awáné'a kawé'-í'a é'a
 10 seyaafá-tántáá'á tuwínkaa'-é'a kawé-tántáá'ó awáné'a kawé'-ámbá arááiwae'a Ísu Káráísiti kumínda-kanaa kawé'-úmai méwana kentí sáwí-meyamba ímba wérainana 11 Ísu Káráísiti imáyáa tímína'a kawé'-úramba úmai méwasa tuwánésa miyámó iyamba Maníkón-áwí'a mósá marésa súwimo síyantafe'a mindásafe'a inái sune.

12 Kesí waásisono isáaro. Umbai-tántáá'á kesópa'o tiyáimba mindásafesa sáwífa'-waasi ásé-aaí isaraawe. 13 Ísu Káráísitin-aaímo simátímakaundarakemba ándáfa'a sínkaraawasa kenká'ó káráwiyaawiye tuwímbaiye Ísu Káráísitin-aaí isaraawe. 14 Ándáfa'o méraunda mindásafena Fasi'aénkó kentáási waási sáwífa'a fasi'aémbá tímísana ímba táá'a isasá Maníkón-aaí fasi'ámai simátíma'maesa wégowe.

15 Súwí'o wéraintafesa tuwímbai tirumbá sáwí'a ésa kentáfésa wenáwí'a kumíníye sésa Ísu Káráísitin-aaí wésimatimembanifo tuwímbai kawé'-ímáyááfínkémbá Káráísitin-aaí wésimatimewe. 16 Ásé-aaí simátíme'a

miwí táái anondáá sendasáféna Maníkó ewé sisasá ándáfa'a sínkaraawe. Ándáfa'o méraunda-aaíma tuwímbai isésa imáyáa uwásinkesa Ísu Káráísitin-aaí wésimatimewe. 17 Tuwímbai ímba kawé'-ímáyááfínkémbán-ifo sáwí-imayaa tokésa sésa Ísu Káráísitin-aaímo simátíméndamo ésa kesúsa maimaé iyónááwe sésa Ísu Káráísitin-aaí wésimatimewe. Kentáfésa sésa ándáfa'a ména isáínana arunkó umbái táíníye sésa Káráísitin-aaí wésimatimewe. 18 Mindásafe'a ímba óraa'-imayaa wéune. Kawé'-ímáyááfínkémbá Káráísitin-aaí wésimatimewana sirunkó kawé'á wéifo sáwí-imayaa tokáawiwara'a Káráísitin-aaí wésimatimewana úwoi sirunkó kawé'á wéíye.

19 Maníkómpá'á inái wésewana póna Ísu Káráísitini ámútanko wésuwa'nai-isasa faúsinkaiyambo isáúnda sirunkó kawé'á wéíye. 20 Sínkamiyara puwónaum úwoiya méranaumno. Mindásafe'a timu'maké'a inái wése'a Ísu Káráísitintafe'a ímba sigaesáfé'a é'a ímba sáá'a ina'a fasi'ámai Ísu Káráísitin-awí'a mósá maránaumne. Miyá úmae'o iyúndantemba Káráísitin-awí'a mósá maránaumne sune. 21 Marapá'ó méraundamo é'a Ísu Káráísitin-awí'a mósá maránae sé'o méraundanifo puwé'o wíyómpa'o iyónnda mindá marapá'ó mére'o úndawimba iyáákanaumne. 22 Marapá'ó úwoimo mé'o é'a áúwara-kisau maénaumne. Úwoimo méraandasafena siráái táínana púwóndasafena

siráái táinana miyá ina'a miyámó ondawimbá ímba isáúmne. ²³ Minkáé'-ímáyáágó kembá wétafisiye. Puwé'a wiyómpa'a Káráisitiye'o méraandasafena iyáákaraintantaa'a póna siráái wétaifo ²⁴ marapá'ó méraundamo é'a kawe'-úmai kembá túwa'nai únda póna kawe'á íniye. ²⁵ Minááímá érai'-aaima isa'ó isáúnda pó'a marapá'á mé'a kembiwisé'o komáénda túwa'nai ona'á Maníkón-aaisafe'a timankúnkúmba úmae iyiyana tirunkó kawe'ó índa minááímá isáúmne. ²⁶ Kembiwisé'a aneka'á koméraandasafe'a kentáfé'a imáyáa é'a

Ísu Káráisitin-awi'a mósá maránáawe.

²⁷ Moórá-aaimo óraaka'o simátíménda isáaro. Kawe'-úmai mé'a Ísu Káráisitini ásé-aaima mósá maráiyasa tuwánanáawe. Miyámó wéiya'o é'a kentópa'o komé'o é'a tuwánánaumne. Énifo maanká'ó mé'o é'a kentáái aantemba isánaumne. Maarán-ááímó isáándasafe'a sune. Mimbórá-ímáyáá wé'e'a fasi'ámai mé'a tiyáántán-kwiyé'a fasi'ámai mé'a ásé-ai simátíma'mae'a wiyasa minááísáfésa tuwímbai timankúnkúmba ónáawe. ²⁸ Kentí namuro-wáásí túranka'a ímba moórá-tantaatafena táá'a índa

pósa kembiwísáfésa sésa Maníkó wení aampa'á mótínkaraisasa méraawe-imayaa ésa kesáfésa Maníkóní némpata maé'maeta wéune-imayaa ónáawe. ²⁹ Maníkó imáyáa tímísa'a Ísu Káráisitin-aaisafe'a timankúnkúmba wéowe. Maníkó ímba tiyótaima isa'á kembiwí Ísu Káráisitini waási-i'a onkákémbá tí'o

iní'a wéuwatinkaawe. ³⁰ Ááéma Ísu Káráisitini kísau siyáántán-kwimáímo maéwánda é'o suwánaraamba káfé'wara'a miyámó únda wéise'a tiyáántán-kwimái méraawe.

2

Káráisiti Maníkón-aísamaifimba mérowana áwí'a óraa'o uwánkarain-ai.

¹ Ísu Káráisitiye'o kááísaimo méraamba wemá áfomba wéfaie. Maníkómó wenarumbó tímimba fasi'aémbá wétimiye. Maníkóní ámútankomo arumbó wétimimba mimbóráfímbá méraawe. Tirumbá uwátínkáfa'a wéne'a túwa'nai úmai méraawe. Miyámó íya'o é'a ² mimbórá-ímáyáá úmai mé'a moórá-tirumba ma'mái mé'a kentirumbó tíma'mae'o níyamba mindá sirunkó óraa-kawe'a íniye. ³ Kísau wémaemba ímba kentúma maimaé iyé'a kesúwí'a maimaé iyíwae ímba sé'a Maníkón-aísamaifimba mé'a fí'owisafe'a sé'a kentáá iyáákaraawe seró. ⁴ Ímba kesáfé

aantembo túwa'nai íyamba seyaafá'nánká túwa'nai oro.

⁵ Ísu Káráisitimo imáyáamo intembá maarán-ímáyáán-oro.

⁶ Ísu Káráisiti Maníkóráámbá uréna wení fasi'aénkómó intembá uréna mifási'aémbá ifátuwena ⁷ umarankááni'a múra úwana moórá-ininko ma'ankówana óraa'a éna wayó'-wáásiyáámbá éna ⁸ waásiyaamba úmai mérowasa awánowana Maníkón-aísamaifimba kífaena puwinda-aaisafena ewé séna kátúfena ímba úwoi pukáifo sáwí'a ésa aaraa-táiyá'á tufúwana pukáiyé. ⁹ Miyámó uráintafena Maníkó pukáimpinkemba íyáfasinankena sanaan-úramba móankena seyaafá'-wáási túwika'a wenáwí'a óraa'a uwánkowasa ¹⁰ pósa Ísun-awi'o síyambo ésa óraa'an-iye sésa seyaafá'-wáási kífaesa wíyómpakewiye marapákéwiyé waántáfakewiye kífaesa ¹¹ afora'á Ísu Káráisitintafesa sésa Fasi'aénkón-iye sésa Maníkómbá kentáásifowan-awi'a mósá maránááwe.

Waásifimba sáma kátinke'a méraaromo siyáin-aai.

¹² Mindásafe'a kesí waási ísáaro. Kembiwísé'lo méraawandara'a kesáái ísámae'lo iyáantemba káfé'a ímba kembiwísé'a méraundara'a kesáái ísé'a Maníkómó sáwí-ímayago ta'ótokaimpinkemba fáutinkena kawé'-ámpá'ó métinkarain-aai imáyáa é'a wentáfé'a wée'a wenáái tuwáúnafo sé'a táátafe'a wée'a fasi'ámai wení kísau maéro. ¹³ Maníkó aamoimó wéin-kísau maénae sé'lo wéontafena kentirumpimbá kísau maimaé wéiyisa'a pó'a táátafe'a wée'a

kawé'-ámpá'á arááiwa'mae wégowe.

¹⁴ Ímba í'ai tinké'a ímba aaisambá tiyé'a miyáumai méraaro. ¹⁵ Miyámó é'a kawé'-úramba úmai méraiyana póna kentí sáwí-meyamba ímba wéiniye. Marapá'ó sáwí-ambo arááiwaesamo kaetónáántó úmae nón-kwaasifimba kembiwí Maníkóní waási mé'a sáwí-ímayaa kempimbá ímba wéraina'a pó'a sáma kátinke'a ¹⁶ maé'mae'lo íyan-aaima kentirumpimbá fasi'ámai ta'ótokewa'a pó'a Ísu Káráisiti kumíndara'a aamoí é'a sé'a koméraawanda pó'a maé'mae'lo íyan-aaima tirumpimbá fasi'ámai ta'ótóráámba pó'a sé'a ímba áú-iyain-kísau wémae'a kesí fasi'aémbá ímba úwoi tukáumne sénaumne.

¹⁷ Maníkóní aamoi-tántáá'ó áménteni'a úmai wenká'á kááisamai méraawe. Maníkóntáfésamo imáyáamo ésamó ándá-aran-dombo fatímaraanteni'lo úmai kembó sínkamiyanamo kesí naaemó kumína'lo púwónanamo éna ándá-aran-donkaamba kumíniye. Miyámó ondamó éna kesirunkó kawé'á ínana póna kentirunkówárá'á kawé'á

íníye. ¹⁸ Miyáumai kesirunkómó kawé'ó índantemba kentirunkówará'á miyáumai kawé'á íníye.

Tímótiye Épafarotaitasinte-tai.

¹⁹ Ampáánká'á Tímótimba ai'maráanana kentópa'a wíndasafe'a Ísu Káráisitimpa'a inañfínkémbá wéaisai-unda póna kentópa'a kuréna kouweréna kesópa'o téna kentáái másimasimina'a isé'a aamoí ónaumne. ²⁰ Wesé kerái aantemba kembiwísáfékai óraa'-imayaa ékai sékai kawerá úmaiya méraa sáwíra úmaiya méraao wésufo ²¹ tuwímbai kesáfé-ímáyáa aantemba ésa Ísu Káráisitin-imayaa ímba wéowe. ²² Énifo ááninkomo afowání kisaumo áwa'nai intembá ásé-aaisafena Tímóti kembá wésuwa'nai in-áái isaraawe. ²³ Kesópa'o tinda-tantaa'a amu'ma'mái awáné'a Tímótimba ai'maráanana kentópa'a wína'a ²⁴ kemá ampáánká'á kentópa'o kondasáfé'a Fasi'aénkómpá'á wéaisai-e'a wéamu'maraumne.

²⁵ Imáyáa é'a kesí waásigon-awíla Épafarotaitasi ai'maráanana kentópa'a wíníye. Miyá ónaumne sune. Ai'marówana kesópa'a téna kentáái másimasimena kesí umbai-kísáú tasúwa'nai éna kesé'a fasi'aén-kísáú wémaisana ²⁶ áí'a isa'á wenáái isááwana wemá iséna óraa'-imayaa éna sí'o ímbá asófasinkain-aaima kosimátimenae simbá pó'a ai'maráanana wíníye. ²⁷ Érai'a áí'a isaná puwíndasafena wéisana Maníkó arumbá uwánkena asófankaraiye. Umbai-tántáá'á kempímbó wérainka'a póna puwínana fí'on-umbai-tantaa'a tifó séna Maníkó arumbá uwásinkena asófankaraiye. ²⁸ Mindásafe'o ai'maráanda aamoí únana kentópa'a wína'o awáné'a aamoí íya'a ímba óraa'-imayaa ónaumne. ²⁹ Kentópa'a wína'a awáné'a aamoí uwánke'a Fasi'aénkómpá'á súwiyo síyana tirunkó óraa-kawé'a íníye. Miyán-kwáási táái mósá maráaro. ³⁰ Ímba kanaa'á tasúwa'nai ontáféna kentí anondáá wemá téna kopuwúnafo ímba simbá úwoi tasúwa'nai éna Ísu Káráisitini kísau wémaimba puwíndasafena uráifo wembá awáné'a wenáái mósá maráaro.

3

Káráisitin-aaisafesa timankúnkúmbo owí arupíse-waasin-owemo siyáin-ai.

¹ Kesí waási senda-ááímá isáaro. Fasi'aénkóntáféna tirunkó kawé'á íno. Siyáunda-aaimo aneka'ó sendá ímba suwesaraí ínana minááígó kembiwí túwa'nai íníye.

² Tuwímбай sésa túmo kárámaimo araenáémbo é'lo é'a Maníkóní waási-í'la ónááwe wésefo minááímá ímba ísáaro. Miwí iyánkáán-kwaási sáwí-kisaumo wémaen-kwaasi-taainifo ímba ísáaro. Miwí túmą kárámái araenáémba ésa Maníkóní waásisa úne sembánifo ³ kesáá ombá érai'a Maníkóní waási-úranta úne. Maníkóní ámútanko kentáá imáyáa simakaintafeta Maníkón-ímáyáá éta wenáwita mósá maréta Ísu Káráisitimba aamoí uwánketa kentáási kisausafeta ínta aamoí wéeta séta kentáási kisaugo kentáási sáwí-imayaa ímba kanaa'á tai'ásuwainifo Ísu Káráisiti kentáási sáwí-imayaa tai'ásuwainiye sune. ⁴ tuwímбай sésa kentáási kisaugo kentáási sáwí-imayaa kanaa'á tai'ásuwainiye wésewe. minááímó érai'-aaimo inkakaa kemá kawé'á úsina. kesí imáyáafinken-kisau óraa-kisaumaniye siyáunda ⁵ kesinó masinkówa'a afakaumboé-no'waamba maisuwááwánasa súma kárámái araenáémba uráawe. Kemá Ísarerin-aísaafitantambo uráundawi é'a Pénisaminin-andafakemba ówánasarai kesinófoi Ípúru-waasi-taafinkemba wésuya'a minááífínkémbá siyáumne. Yúndaa-waasiti áamámba áamáán-kawaa-waasi fasi'ámai wéaraaiwaemba kemá áamáán-kawaa-waasiti aamba arááiwakaumne. ⁶ Maníkó aamoí uwásinkainkwae karo'á sé'a Ísuni aampa'ó kun-kwaási sáwí'a uwátinkaraumne. Seyaafá'-ámáámbó arááiwawanda suwánésa sésa kawé'á wéiye siyáawe. ⁷ Minkísáúsáfé'a kesí imáyáafinken-kisau óraa-kisauniye siyáundanifo minímáyáá ifátuwe'a sé'a Ísu Káráisitinaaisafe'a érai'e súndasafe'a ááémo maiyáunda-kisausafe'a sáwísamban-iye sune. ⁸ Ísu Káráisiti kesí Fasi'aénkóe'a kááisamai méraunda pó'a sé'a mindá aifaráán-tántáá'á éna seyaafá-tántáákómbá iyáákaraiye. Fí'on-tantaatafe'a sáwísamban-iye sune. Ísu Káráisitintafe'a imáyáa é'a sé'a Káráisiti aifarááwí isa'á wesé'a kááisamai méraunda pó'a ááémo óraa-kisaumo maiyáundasafe'a mindá sáwísamban-iye sé'a ifátukaumne. ⁹ Maníkómó Mósesembo simámakainamaamba arááiwakaundasafe'a sé'a minááígó kawé'á uwásinkainana Maníkó kentáféna arupíse-waasin-iye síníye miyá siyáundanifo káfé'a minímáyáá ifátuwe'a sé'a Ísu Káráisitinaaisafe'a simankúnkúmbo úndasafena Maníkó kentáféna arupíse-waasin-iye wésiye sune. Miyán-ááígó sirááíma taisa'á méraumne. ¹⁰ Ísu Káráisitintafe'a imáyáa únana miyán-ímáyáágó óraa'a isaná sirááíma taisa'á méraumne. Ísu Káráisiti pukáimpinkemba iyáfasinena fasi'ámai méraimba pó'a kemá miyá ónaumne-imayaamo únda sirááíma wétaiye. Ísu Káráisitimba áí'lo úní'a uwánkaraamba pósa kembó sí'lo índa-i'lo uwásinkaiya'lo

é'la wenááigoni áwáuma isánae sé'la wéunana sirááíma wétaiye. Káráisitimo pukáimba kawel'ímáyáá wéena pukówa'la miyán-ímáyáá ónae sé'la wéunana sirááíma taiyé. ¹¹ Púwóndafinkemba Maníkó íyáfasisinkainiye-imayaa únana sirááíma taisa'á amu'maré'la méraumne.

Póro ayáántán-kwiyéna kisaumo maiyáin-ai.

¹² Sirááímo taiyémo sún-da-aaima Ísu Káráisitini áwáuma é'la isáúmne-imayaa ímba wéune. Ísu Káráisiti wení waási-i'la uwásinkowa'la kanaa'á uráumne ímba sún-da miyán-kwáásímó uráandasafe'la fasi'ámai siyáántán-kwiyé'la kísau wémaumne. ¹³ Sirááímo taiyémo sún-da-aaima é'la isáúmne-imayaa ímba wée'la maará úne. Seyaafá'-wáásímó tuwaantantámae wéwesamo mimbórá-ímáyáámó arááiwáéntemba kemá miyá wéune. Kesínaaempa'o wérain-tantaa'la ímba imáyáa é'la ánaaembo paapé índa-tantaa'-aantemba wéaraaiwae'la ¹⁴ ayáiyá'ó

wérain-beyamba maénae sé'la suwaantan-kwétaumne. Maníkó Ísu Káráisitini kisausafena imáyáa éna

séna wiyómpa'o maé'mae'o iyamba mindá kentí méyámbániye siyáintafe'la mindásafe'la siyáántán-kwiyé'la kísau wémaumne.

¹⁵ Miyán-ímáyáámó úndantemba sáákaefaen-kwaasisa mimbórá-ímáyáá iyataao. Tuwímbai fí'on-imayaa owaná Maníkó afora'á miyámó owíní áwáuma aráátiminiye. ¹⁶ Maníkón-ai wéisaamba póna minááígó kentúra'la káráwiyina'la méraaro.

¹⁷ Kesí waásisono. Úndantemba miyán-oro. Kesáámó úndantembo on-kwáásí tuwáné'la miyán-oro. ¹⁸ Ááemo símae'o iyáunda-aaimo é'la sirunkó umbái taimbá pó'la aneka'á simátimela sune. Ísu Káráisiti aaraa-táiyá'ó pukáin-aaima tuwímbai isésa ímba aamoí ésa namurorááni'la wéowe. ¹⁹ Tómbó nai-tántáákó áuma mósá marésa tigaemó í-tántáá'á miwí ímba wéisasa aamoí wéesa marapá-tántáátáfésa aantemba imáyáa wéiyana Maníkó miwí tai'ásuwainifo ²⁰ kesáá wiyómpataamo iméraanda-waasi únanasa Fasi'aénkó Ísu Káráisiti wiyómpakemba kuména kusiyáíndasafeta mindásafeta amu'makáananasa ²¹ kuména mararákémbá a'nú-súwawaakomba fí'ora-suwawaata faúsinkainiye. Fasi'aémbá tokéna seyaafá-tántáá'á kanaa'ó káráwiyai-fasi'aentamba wení fí'oran-auwawaakaanta kentáásúwawaa'la faúsinkainiye.

4

Kawe'-ímáyáá aantemba úmae iyóro-ai.

¹ Kesí waásisono. Ken-ímáyáá wéunda-waasisomban-owe. Maníkón-aaimo kosimátímakaundarakemba Maníkónópa'a tiyáantafena sirunkó kawel'á wéisa'a kotuwánánae sé'a wéune. Fasi'aénkóe'o kááísamaimo méraamba fasi'ámai méraaro.

² Kemá Póro kae'-ínínkáí túwí'a Yúótiyaae Síntikite óraaka'a simátime'a sune. Fasi'aénkóntáfékai imáyáá ékai aaisambá ifátuwekai mimbórá-ímáyáá okaiyó sune. ³ Kesé'o mimbórá-kísáúmó wémaindawi simáménda isaaó. Minkáé'-ínínkórái ásé-aaisafesarai súwa'nai urááyamba po minínínkáí túwa'nai inasarái aaisambá ifátuwesarai mimbórá-ímáyáá okaiyó sune. Minínínkáiyé moóráwigon-awi'a Kérémentiyé tuwímbaiye ásé-aaisafesa kesé'a fasi'aénkísáú wémaesa aúí'a úmai maé'mae'o iyawi-tuwi'a Maníkó wení aúfái-wandaafimba agaimakáiyé.

⁴ Fasi'aénkóe'o kááísamaimo méraamba aasiyaasí tirunkó aamoí íno. Aneka'á minááímá sé'a tirunkó aamoí íno sune. ⁵ Aáo úmai mé'o túwa'nai iyamba seyaafá'nánká tuwánánáawe. Fasi'aénkó ampáánká'á kumíniye. ⁶ Seyaafá-tántáátáfé'a ímba óraa'-imayaa é'a Maníkómpá'á áisai e'a inai sé'a súwi seró. ⁷ Miyámó íyanamo éna Maníkó faru uwátinkainiye. Maníkóní farugómá seyaafá-fárúgómbá iyáakaraiye. Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraamba mifárúgó tirumpiné imáyáafine káráwiyiye.

⁸ Kesí waásisono. Senda-ááímá ísáaro. Érai'-aaiye aifa-tántáá'é arupíse-tantaa'e kawel'-aantembo í-tántáá'é aamoimó wéon-tantaa'e sásá-tántáá'é kawel'-ááímó wésen-tantaa'e áwí'o mósá wémaraan-tantaa'e miyáumai-tantaatafe'a imáyáá úmae'a iyóro. ⁹ Simátímakaunda-aaima wéise'a ta'óto'mai kawel'á úmae'a iyóro. Kísau mo maiyáunda suwánaraafo miyá úmae'a iyóro. Miyámó íyanamo éna Maníkó faru uwátinkena kembiwísé'a mérainiye.

Súwa'nai owe séna Póro súwiyomo siyáin-ai.

¹⁰ Ááéma kentáfé'a imáyáá uráamba súwa'nai íyan-amba ímba waé'éímbanifo káfé'o wésuwa'nai-on-amba wéraisal'a wésuwa'nai-owana sirunkó aamoí wéisa'a Fasi'aénkómpá'á súwiyo sune. ¹¹ Ímbo makáunda-tantaatafena ímba sirunkó sáwí'a wéiye. Sáwífa-tantaa'o makáunda-kanaa kanaa'án-iyé sé'a sáwífa-tantaa'o ímbo makáunda-kanaa úwoima kanaán-iyé sune. ¹² Ímbo makáunda-tantaakoni aambá é'a

awiyé'a makáunda-tantaakoni aambá é'a awiyé'a wéunana Maníkó imáyáa símísana sirunkó kawé'á isa'á méraumne. Seyaafá-tántáá'ó kesópa'o tiyáimba tuwímbai-kanáa tómbá wéne'a tuwímbai-kanáa sáái taisa'á tuwímbai-kanáa sáwífa-tantaa'a maré'a tuwímbai-kanáa ímba sáwífa-tantaa'a maré'a miyáumai mé'a kanaán-iyé sé'a méraumne. ¹³ Ísu Káráísiti fasi'aémbá símakaisa'a seyaafá-tántáá'ó kempá'ó tiyáimba fasi'aénkwará'á toké'a méraumne. ¹⁴ Énifo umbai-tántáá'ó kempá'ó tiyáimba kembiwí súwa'naimo uráamba kawé'á uráawe.

¹⁵ Aifa'á ásé-ai kosimátíma'mae'a wéiyé'a kenti maramá Máséndóniyaa-marama tuwé'a fí'o-fí'om-barafa'a kosimátíma'mae'a wénowanda-kanafimba kembiwí Fírípái-naopaken-kwaasi aantemba wésuwa'nai-e'a tuwímbai-tantaa'a násímakaawe. Maníkóni waási fí'on-daopimpakewi ímba násímún-aaima ísaraawe. ¹⁶ Tésáróníkaa-naopa'o komaéwándara'a tuwímbai-ika'a kembiwífínkémbá tuwímbai tímé'a ti'márówasa mánásímakaawe. ¹⁷ Nááwiya mánásimenaa-imayaa ímba wéunda pó'a násimiyawi Maníkó kawé'-mékábó tímínda-meyanko iyíníye-imayaa wéune. ¹⁸ Épafarotaitasimba amé'a ai'márówana másímakaintantaa'a aráá'a makáumne. Másímakaintantaa'a Maníkómbá ámakaamba asaa-wiyúmbá iséna aamoí wéintantaakaamba makáumne. ¹⁹ Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraantafena kesí Maníkó seyaafá-tántáá'óni áwáuma póna kembiwísáféna wembó arááímo tain-tántáá'á tímíníye. ²⁰ Maníkó kentáásifowa wení fí'oran-awaumo waé'wae'a índa érai'-ain-iyé.

²¹ Maníkóni waási Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraan-kwaasisafe'a sé'a kawé'-úmai méraaro sune. Maníkóni waási kesé'o méraan-kwaasi kembiwísáfésa sésa kawé'-úmai méraaro wésewe. ²² Maníkóni waási Rómu-naopa'o méraawiye Rómu-kamani óraakoni waásiti kísau wémaewi kembiwísáfésa sésa kawé'-úmai méraaro wésewe.

²³ Fasi'aénkó Ísu Káráísiti kembiwísé'a ména úwoi wétuwa'nai-intafe'a inái sune.
Kemá Póro sún-da-ai tai'áiye.

Kórósi

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai sísamaifakemba kae'-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimakáiyé. Póro Ísun-aaí simátíma'mae iyúnkakemba Rómu-naopa'a ándáfa'a ánkárowana méropa'a moóráwígon-awi'a Épáfarasi téna séna Kórósi-naopa'a Ísuni aampa'ó kun-kwáásífimbá karo'-áái wésimatimewe siyáiyé. Maarán-káró'-áái sésa Maníkó isasá waási owasá afufumpimbá fasi'aéntómbá méraawi-tuwi'a mósá máráro sésa Ísuntafesa ímba Fasi'aénkómá póna wíyómpaken-kisau-waasiyaamban-iyé sésa tuwímbai-tontafesa ímba naaró sésa kentú-aoisaamba wíyóro símai miyán-áái wésewe kosúwana Póro iséna miyán-áái tuwáíwae séna maanáúfái agaimái tuwówasarai Tíkikaasiye Ónísímasiye mátímakaaye.

1 Kemá Póro maanáái maanáúfáífimbá agai-timúmpo ísáaro. Moóráwígon-awi'a Tímóti kentáásí waásigo kesé'a méraisa'a agai-timúmpo ísáaro. Maníkó wení imáyáafinkemba kentáféna séna aantá-waasi-íla éma Ísu Káráisitín-aaí kosimátíma'mae núwo séna sí'mákaifo ísáaro. ² Kórósi-naopakewi Maníkóní waási Ísu Káráisitiye'ó kááísamaimo méraawi wembá ímba aúwáamba fasi'ámaimo méraawi ísáaro. Maníkó kentáásifowa úwoi túwa'nai ena faru wéuwatinkaintafe'a inái sune.

³ Kembiwísáfé'ó imáyáamo é'ó inaimó súnnda Maníkó Ísu Káráisitín-afowámpá'á súwi sune. ⁴ Ísu Káráisitín-aaísafe'a timankúnkúmbo é'ó Maníkóní waási seyaafá'-wáásífimbó kentirumbó wétimen-aaíma isé'a mindásafe'a Maníkómpá'á súwi sune. ⁵ Aifa'á moóráwígon-awi'a Épáfarasi érai'-aaí áse-aaí simátimuwa'a ísaraanka'a wíyómpa'ó Maníkómó to'mayaa úmakaimba imáyáa é'a amu'maré'ó méraamba pó'a Ísu Káráisitín-aaísafe'a timankúnkúmbo é'a Maníkóní waásifimba kentirumbá wétimewe. ⁶ Aifa'á Maníkó úwoi túwa'nai in-ááímá simátimuwa'a isé'a sé'a érai'-aaín-iyé suwaná minááígó kawé'ó uwátínkaraintemba minásé-ááígó seyaafá'-máráfá'á wété éna kawé'á wéuwatinkaiye. ⁷ Épáfarasi minásé-ááímó simátíma'mae iyáiwai wembá sirumbó ámakaundawi keséta kawé-kísáú wémáiwai súwa'nai ena kembiwífimbá Ísu Káráisitíní kísau kowémaena ímba ifátuwena ⁸ tasímásiména séna Maníkóní ámútanko Kórósi-waasi imáyáa tímísasa waási tirumbá tímésa wétuwa'nai-owe siyáiyé.

⁹ Súwa'a isé'a inai símae wéiye'a inaifínkémbá maarán-áái sune. Maníkó wembó arááimo wétaisama sama kátinkaina'a awánwana Maníkóni ámútanko kawé'-ímáyáá timína'a ¹⁰ Fasi'aénkómbó arááimo wétaintemba iyana tuwánéna aamoí ina'a miyáumai mémpinkemba fí'o-fi'on-kawe-kisau wémae'a Maníkómbá kawé'-úmaimo wéawanaantafe'a inai sune. ¹¹ Maníkó wení fasi'aémbá fí'onka'ma'mai-fasi'aentamba fasi'átinkainana umbai-tántáá'ó kempá'ó tinda ímba mindásafe'a imáyáa é'a fasi'ámai méraiyantafena wení fasi'aémbá timínana ¹² Maníkó wení waásisafena to'mayaa úmai sámó kain-áémpá'ó káráwiyai-aempa'a makáimba kawé'á uwátinkena to'mayaa úmakaimba timíniye. Mindásafena kentirunkó kawé'á ina'a Maníkó kentáásifowampa'a súwi síyantafe'a inai sune.

Karáísitini áwáuwe wení kísaugon-ai.

¹³ Waántáwanko kumeu'ó in-áémpákéwíni fasi'aénkó ta'ótokaimpinkemba Maníkó siyénaa ááninko wen-ímáyáámó iwáí káráwiyaipa'a mósinkowanasa ¹⁴ ááninko sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkenta faúsinkenasa kentáási sáwí-imayaa maisíyukaiye. ¹⁵ Maníkón-ane'ó súrantantaamo ímbo awánáúndasa Maníkómó méraintemba Ísu Karáísiti méraiwaitaamo awánáúndasa mindá Maníkóntá wéawanaumne. Maníkó wíyóne marawémó ímbo úmakonka'a Ísu Karáísiti ména úmakon-tantaakomba seyaafá'á iyáákaraiye. ¹⁶ Maníkó súwana Ísu Karáísiti seyaafá-tántáá'á úmarena wíyómpa'o wérain-tantaa'e marapá'ó wérain-tantaa'e étaamo awánáúnda-tantaa'e íntaamo awánáúnda-tantaa'e wíyómpa'o káráwiyaawiye fasi'aénkwáráwiyé óraa'o méraawiye miyán-tántáá'á seyaafá'á úmakaiye. Ááninkon-awi'o mósá maráiyantafena Maníkó súwana ááninko miyán-tántáá'á seyaafá'á úmakaiye. ¹⁷ Seyaafá-tántáá'ó ímbo wéronka'a ááninko ma'ééimba isaná seyaafá-tántáá'ó úmakaimba wení fasi'aéntámbá ta'ótokaisana wenamáaramaa'a wéraiye. ¹⁸ A'nómpínkén-ímáyáágó seyaafá'-áúrá'ó káráwiyantemba Maníkóni waási Karáísitin-áúraamba owaná wemá ti'nónkáámbá éna káráwiyaiye. Wemá aifarí'a éna seyaafá'nánká iyáákaindasafena wení waásiya'o káráwiyaiwai póna wení waási aúí'a úmai méraawini áwáuma póna Maníkó pukáimpinkemba iyáfasinankaraiye. Mindásafena wemá úmakain-tantaakomba seyaafá'á iyáákaraiye. ¹⁹ Maníkóni imáyáfinkemba wení fasi'aémbá seyaafá'á Ísu Karáísitimpimba wéraisana ²⁰ Maníkó imáyáa éna séna kesááninko aaraa-táiyá'á puwínana wení naaemó kumínda seyaafá'nánká faru uwátínkáanasa wíyómpaken-tantaa'e

marapákén-tántáá'é símai kááísatinkaanasa kesópa'a faru úmai ménaawe séna sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkenta faúsínkaraiye.

²¹ Maníkó minááímá kembiwísáfénawara'a siyáiyé. Ááéma sáwí'a é'a sáwí-imayaa wéela pó'a Maníkóní némpa'a mé'a wení namuro-wáásiyáámbá úmai maé'ómbanifo ²² ááninko marapá'á kumbéna pukáimba póna mindásafena símai kááísatinkena Maníkóndé-i'a uwátínkarainana sáwí-aaima kempímbá ímba wérainana aaifimbó maitinkáínda-aai ímba wérainana Maníkómpá'ó mótinkaindasafena pukáiyé. ²³ Ááninko miyá uráifo aifa'á Ísu Káráisitinaai ásé-aai ísaraanka'a timankúnkúmbó é'a Maníkómó to'mayaa úmakaimba imáyáa é'a amu'maré'a méraamba póna minááímó fasi'ámaimo imáyáamo úmae iyé'o ímbo kae'-imáyáámó é'o wenká'ó timankúnkúmbó iyanamo éna Maníkón-ááninko kembiwí Maníkómpá'á mótinkainana kempímbá sáwí-aaima ímba wérainana aaifimbó maitinkáínda-aaima ímba wéíniye.

Fasi'áenkóní waásimo túwa'nai uráin-aai.

Kemá Póro minásé-ááígóní kísau-waasi únasa seyaafá'-márafá'á simátíma'maesa wété wéowe. ²⁴ Wétuwa'nai-unda sí'o iní'a uwásínkáámbanifo sirunkó kawé'á wéiye. Ísu Káráisiti kentáféna séna kesí waási kesúwawaakaamba úmai méraan-kwaasi wétuwa'nai-indara'a áí'o índa-i'a uwánkanaawe siyáínka'a minúmbái-tántáá'á kempá'á tiyáísa'a minkísáú maúndanifo wétuwa'nai-unda sí'o iní'a uwásínkáámba sirunkó kawé'á wéiye. ²⁵ Maníkóní waásiya'a kísau maé'a wenáái seyaafá'á simátíma'mae iyé'a kawé'á uwátinke'a túwa'nai ondasáféna Maníkó iyáfasisinkaraiye. ²⁶ Ááéma Maníkó minááímá aúpá'ó makáimba ááémo paápé urón-kwaasiye minká'ó paápé uráan-kwaasiye ímba ísaraawana káfé'a Maníkó wení waási wéaraatimiye. ²⁷ Maníkó to'mayaa úmai aúpá'á makáimba imáyáa éna séna seyaafá'-wáásísáfé'a fí'oran-kawe-tantaa'o to'mayaa úmakaunda aráátimenaumne siyáiyé. To'mayaa úmai aúpá'ó makáimba maarán-iye. Káráisiti kempímbá méraimba pó'a wesé'a fí'ora-samo kaipa'á méranaawe. Maníkó miyán-ááímá isáíwae séna káfé'a wení waásisa wésimasimiye. ²⁸ Mindásafeta seyaafátá Ísu Káráisitinaa wésimatimune. Seyaafá'á Ísu Káráisitiye'o kááísamaimo mésa táákaefaenkwaasiyaamba úmai mésa Maníkón-aaisafesa fasi'ámái imáyáa wéesa méraiyantafeta Maníkómó símakain-kawé'-imayaasanta simátíma'maeta wéiyeta séta káráwiyoro sune. ²⁹ Minkísáú áúwara-kísau intáfé'a siyáántán-kwiyé'a

wémaumne. Ísu Káráísiti fí'ora-fasi'aemba wésimisana mifási'áénkó kawel'á uwásinkáísa'a siyáántán-kwiyé'a minkísáú wémaumne.

2

¹ Maanááímó simátíménda ísáaro. Kembangwísé Réóndísíyaa-naopakewiye kembó ímbo suwánaraawiye óraa'-imayaa é'a inai sé'a kawerá úmai méraao-imayaa wée'a óraa'-kisauraamba úmai wémae'a ² kesé miwísé'a fasi'ámai méraiýantafena sirááíma wétaiye. Moórá-mora-waasi kentirumbá tímé'a mimbórá-ímáyáá é'a Maníkón-aaí ísámai kawel'á é'a ímba kae'-ímáyáá é'a fasi'ámaimo méraiýantafena sirááíma wétaiye. Maníkómó aúpá'ó makéname aráátímakaimba minááígóní áwáuma ísu Káráísiti isaná minááígómbó kawel'-úmaimo isáiyantafena sirááíma wétaiye. ³ Maníkóní kawel'-ímáyááwé kawel'-ááiyé Káráísitimpimba wéraitimba Káráísiti weyáá imáyáasa símisata wéisaumne. Minááímó isáiyantafe'a wésimatimune.

Fasi'aénkóe'lo takááísamaimo mé'a maé'mae'a úmae iyóro-aaí.

⁴ Tuwímbai karo'-ááímá kentirumbá faiyaráíya'a kawel'-ááín-iye sé'a arááíwáéfo sé'a minááímá wésimatimune. ⁵ Kembangwísé'a ímba méraumpo ándáfa'a némpa'a méraundanifo kembangwísáfé'a imáyáa wéune. Ísu Káráísitin-aaísafe'lo fasi'ámai timankúnkúmbo é'lo mimbórá-ímáyáámó é'lo méraantafe'a kembangwísáfé'a imáyáa únana sirunkó kawel'á wéiye.

⁶ Minááímá isáiyantafe'a óraa'-kisau maiyáunda pó'a Ísu Káráísitiye'a tamé'a sé'a kentáásí Fasi'aénkón-iye sembá pó'a wesé'lo takááísamaimo mé'a maé'mae'a úmae iyóro. ⁷ Taaigó ánú'lo marafímbó kuménamo taaimó ta'ótóráísanamo fasi'ámaimo wéraintemba Ísu Káráísiti kembangwísé'a mérain'a'a fasi'ámai mé'a wenááísafe'a timankúnkúmbo úmae iyíyana kentirumpimbá óraa'a íniye. Moóráwígon-awi'a Épáfarasi Ísu Káráísitin-aaí simátimuwa'a isé'a fasi'aén-ímáyáá wée'a aamoí úmae iyóro.

⁸ Tuwímbai karo'-ááímá simátimesa ááéraan-kwaasiti aambá arááíwaesa waántá-waasiti aambá arááíwaesa mindá ímba Ísu Káráísitin-aaífinkemban-ifo waásiti máyáafinkemba úwoi-aaíma pósa karo'á simátinkesa ta'ótóráafo káráwiyoro. ⁹ Maníkóní fasi'aémbá seyaafá'á Káráísitimpimba wéraisana waási kunúkáísa'a ¹⁰ wesé'a kááísamai méraawana fasi'aémbá tímísa'a mifási'áénkwará'á sásá-í'a úmai méraawe. Wemá káráwiyaawiyá'e

fasi'aénkwáráwiyá'é seyaafáká'é káráwiyena
fasi'aémbá tímisa'a sásá'-í'a úmai méraafo tuwímbai
karo'á simátinkesa ta'ótóráafo sé'a káráwiyoro.

11 Yúndaa-waásisa Maníkóni waásisa úne sêta sùsa kárámáisa araenáenta wéumpo kembiwí ímba miyá wéofa kembiwísáféna Ísu Káráísiti maará uráiyé.

Kentí sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faútinkena wenane'á mékááísatinkaimba pó'a Maníkóni waásin-owe.
12 Ísu Káráísiti pukáísasa utámakaafo kembiwí nombó máemba púwówasamo utámaráánteni'a wéowe. Maníkó Káráísitimba pukáimpinkemba iyáfasinankowa'a mindásafe'a sé'a érai'a fasi'aémbá tokéna miyá uráiyé sé'a Káráísitiye'a kááísamaimo méraantafe'a iyáfasintinkaanteni'a wéiye.
13-14 Kembiwí fi'onkaa-waasi ombá sáwí'a wée'a sáwí-imayaasafe'o tirááísafe'o wéon-ambo arááiwakaantafe'a Maníkóni némpa'o máúmbanifo Maníkó Káráísitinte'a kááísatinkena aúí'a uwátínkaraiye. Kesáá Maníkóni áamámba ímba ísámai kawetá wéowanana kesáámó sáwí'o ówándasa aúfáífimba agaimarówana kentáási sáwí-meyamba kentááfá'á ímbo tíndasafena Ísu Káráísiti aaraa-táiyá'á pukáimba póna kesáámó sáwí'o ówándasaawe sáwí-imayaawe Maníkó maisiyuwénasa Ísu Káráísitimbo pukáimpinkembo iyáfasinankaraintemba iyáfasisinkenasa aúí'a uwásinkenasa kentáási sáwí-imayaasafena ímba imáyáa úmae wéiyiye.
15 Ísu Káráísiti aaraa-táiyá'ó pukáinka'a waántáwankoni fasi'aéné wení kísau-waasiti fasi'aéné maisuwéna iyáákaraimba tiyésamo waásimo tínkankesamo tiyáántámbo taantembá Ísu Káráísiti miyáumai seyaafá'-wáási túranka'a iyáákaraiye.

16 Ísu Káráísitimo kembiwísáfénawe sénomó uráintafe'a karo'-ááimá simátinkáafo sé'a káráwiyoro. Tuwímbai-waasi tuwímbai-tomba aambá faiyésa óraa-kanáa aambá faiyésa wiyómba taeyain-kánáa aambá faiyésa sambaatiyá'á aambá faiyésa miyán-tántáá'á aambá fáíkaafo kembiwímó miyán-tántáákómbó ímbo arááiwaiyasamo aaifimbó maitinkáiyamba ímba ísáaro.
17 Mintántáá'á ánaaembo paápé índa-tantaakoni waamé'a úmai aráátimakaimba mintántáákóni áwáuma Ísu Káráísiti éna é'a paápé uráiyé.

18 Tuwímbai karo'á sésa waási sáwísamban-iye sésa wiyómpaken-kísau-waasi-imayaa mósá maré'a amoín-oro karo'ó sembá miwí táái ímba ísáaro. Miwí kaainkáámbó

awánaan-aaima wésimatimesa sésa mindásafeta seyaafá'á íyáákaraumne sésa miwítí

sáwí-imayaafinkemba karo'-ímáyáá wéesa miwí túma maimaé iyésa ¹⁹ Ísu Káráisiti kentáará'ó káráwiyaiwaimba ímbo ta'ótóráamba áúkaawe. A'nónkó seyaafá'-áúwáwááká'ó káráwiyaisanamo ánúnkomo seyaafá'-áúfá'ó ta'ótokaisanamo óraa'o intembá Káráisiti wení waásiya'a káráwimai ta'ótokaisasa Maníkóní imáyáafinkemba óraa'a wéofu minkárol'-wáási Káráisiti kentáará'ó káráwiyaiwaimba ímbo ta'ótóráamba áúkaawe. Mindásafe'a miwí táái ímbo ísáaro.

Káráisitinte'a kááísatinkena aúí'o uwátínkarain-ai.

²⁰⁻²¹ Ísu Káráisitimo pukáintemba kembiwí wemó uráintembo uráamba waántá-waasiti aambá arááiíwauwana minánkó ta'ótokompinkemba Káráisiti faútínkaraiye. Marapákén-kwáási aambó fáí'makaan-tontafesa sésa ímbo né'a ímbo uwá'namai awáné'a ímbo ta'óto'mai awánqaro sen-ááímá nóra séra wéaraaiwaeo. ²² Minááímá waásiti imáyáafinken-aaima marapákén-tántáá'á póna náiyamba úwoi násuwanaawe. ²³ Miyán-áái sésa wiyómpaken-kisau-waasi-imayaa mósá marésa karo'á sésa waási sáwísamban-iyé sésa kentú-aosaamba wiyóro sewasá tuwímbai tuwánésa karo'á sésa kawé'-ímáyááwáráwín-owe sembánifo miyán-ámbó arááiíwáemba sáwí-imayaasafesamo tirááísafesamo ombá ímbo kanaa'á maisuwáínana tai'áínífo úwoi waé'wae'a íniye. Mindásafe'a ímbo kawé'-ímáyááwárá'-wáásín-owe seró.

3

¹ Maníkó kembiwí íyáfasitinkena Ísu Káráisitinka'a kááísatinkena aúí'a uwátínkaraimba pó'a wiyómpaken-tantaatafe'a imáyáa é'a aamoí é'a Káráisiti Maníkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mérain-aempaken-tantaatafe'a imáyáa é'a aamoín-oro. ²⁻³ Púwón-kwaasimo imáyáamo ímbo ontembá kembiwí miyáumai marapákén-tántáá'á ímbo imáyáan-oro.

Ísu Káráisitiye'o kááísamaimo méraamba Maníkó miyáumai wentáféna fasi'ámai méraiwae séna wégarawiyiye. Mindásafe'a marapákén-tántáátáfé'a ímbo imáyáa é'a wiyómpaken-tantaatafe'a imáyáa úmae iyóro. ⁴ Ísu Káráisiti aúí'a úmai méraawini áwáugoma pó'a kumíndara'a wesé'a mé'a fi'ora-sagaen-aempa'a méranaawe.

Aúí'a uwátínkáfa'a wéiyiyemo siyáin-ai.

⁵ Mindásafe'a tai'áíndasafe'a sáwí-tantaatafe'o tirááísafe'o wéowanamo wétafisin-tantaa'a túwáaro. Mindá

maarán-tántáá'án-iyé. Maa'u-tántáá'ó owiyé tigeasáfé'lo owiyé sáwí-tantaatafe'lo tirááisafe'lo

owiyé túrande-urandemo owiyé miyámó ombá túwáaro. Túrande-urandemo owí marapá-tántáátáfésa aamoí ésa Maníkóntáfésa ímba aamoimó wéomba túwáaro. ⁶ Maníkón-aaí ímba ísámai kawé'ó ombá miyá-sáwí'á wéomba póna Maníkó aaisambá séna sáwí-meyamba timíniye. ⁷ Ááéma kewará'á miyá-sáwí-ámbá arááiwa'e'la miyá uráawe.

⁸ Miyá umbánifo káfé'la tínaaemba uwáméro. Mindá maarán-iyé. Aaisambó sewiyé týántafesamo owiyé sáwí-tirumbo márááwiye símáimo sáwí'lo uwátínkááwiye sáwí-aaimo sewiyé miyán-tántáá'á tínaaemba uwáméro. ⁹⁻¹⁰ Sáwí-waasi mére'la miyá-sáwí'á uráambanifo é'la ifátuwe'la aúí'la úmai mé'la Maníkóní áwáumo kawé'-úmaimo awánáiyantafena wenkáání'la úmai aúí'la uwátínkena miyáumai aúí'la uwátínkáfa'la wéiyifo kempínkémbá karo'-ááímá ímba seró. ¹¹ Maníkó miyá uráintafena maarán-ááímá ímba aifaráán-ááín-iyé. Tuwímbai Yúndaawasi owasá tuwímbai fi'onkaa-waasi owasá túmo kárámáimo araénáembo owí owasá tuwímbai ímbo túmo kárámáimo araénáembo owí owasá óraa'-amo'nafaken-kwaasi owasá wayó-kisáúmó máén-kwaasi owasá úwoimo méraan-kwaasi owasá miyá wéofó minááímá ímba aifaráán-ááín-ifo Ísu Káráísiti aifarí'la éna wení waasi seyaafápímpá'á méraiye-aaí aifaráán-ááín-iyé.

¹² Maníkóní waási-'i'la owaná arumbá tiména simámarena séna kempari'la uráamba pó'la maará iyasa tuwánánáawe. Tiruntafé'la é'la kawé'á uwátínké'la kentúma ímba maimaé iyé'la faru uwátínké'la umbai-tántáá'ó wéráimpimba fasi'ámáimo méraamba ímba ifátuwe'la ¹³ ímba nóraraamba aaisambá sé'la tuwímbáimo sáwí'lo uwátínkémba ímba imáyáa é'la anondáá miyán-oro. Fasi'aénkó kentí sáwí-imayaamo maitiyuwéna ímbo anondáámo sáwí-meyambo tímíntemba kembiwíwará'á miyán-oro. ¹⁴ Miyámó ombá kembiwífímbá seyaafápímpá'á tirumbá wétime'la miyámó é'lo é'la mimbórá-ímáyáá wée'la miséyááfá'-ááísáfé'la kawé'-úmai méranaawe. ¹⁵ Mimbórá-ákúní'la úmai mé'la aáno úmai méraiyantafena Maníkó simámakaimba pó'la Ísu Káráísitimo farumó uwátínkáimba kentáásirumpimba waé'wae'la ínkwae-imayaa é'la súwiyo seró. ¹⁶ Ísu Káráísitini fi'oka'ma'mai-aaigo kentirumpimbá óraa'la íno. Kembiwífímbá kawé'-ímáyááfínkémbá wenáái mósímam-besimamba úmae wéiye'la arupíse uwátínké'la Maníkómpá'á súwiyo wése'la Maníkón-aaí aúfáifimbo agaimakáan-aaíma sé'la imá sé'la Maníkóní ámútanko simátímakain-ima sé'la Maníkóntáfé'la tirumpin-

áámói wée'la imá seró. ¹⁷ Kísaumo wémae'lo aaimó sembá Fasi'aénkó Ísuni fasi'aéntámbá miyá wée'la wemá kembiwisé'la méraintafe'la Maníkó kentáásifompa'la súwiyo seró.

Aarakwá'é tíráá'marine miwí táái.

¹⁸ Aaresómbá ísáaro. Fasi'aénkóndén-oyo kentuwaai-táái ísáaro. ¹⁹ Waaímá ísáaro. Kentuwaainintómbá tirumbá timé'la ímba sáwí'la uwátinke'la kawé'á uwátinkáaro. ²⁰ Iyámpói-inaamaru ísáaro. Seyaafá- tántáátáfé'la kentinófoi-taai ísáaro. Miyámó íyanamo éna Fasi'aénkó aamoí íníye. ²¹ Iyámpói tifoísái ísáaro. Kentí iyámpóimo arupíse uwátinkanaemo sembá kentí iyámpói sáwí'la úmaesa iyófo-imayaamo é'la ímba sáwí-aafinkemba síyasa miwí tíyamba oro.

²² Wayó-kísáúmó máén-kwaasi ísáaro. Seyaafá- tántáátáfé'la kentí óraa'-waasi-taai ísáaro. Miwí túranka'la aamoí uwásinkaiwae aantemba ímba miyán-kawé'á wée'la úwoi-kanaawara'la miyán-kawé'á é'la Fasi'aénkóntáfé'la táatafe-imayaa wée'la kentí óraa'-waasiti kúsause'la ímba kae'-ímáyáá é'la kawé'-úmai máero. ²³ Kísaumo wémae'la sé'la ímba kesí óraa'-waasiti kísau aantembanifo Fasi'aénkóní kísau wémaumne sé'la kawé-kísáú wémae'la kawé'an-oro. ²⁴ Miyámó wéomba maarán-áái imáyáan-oro. Fasi'aénkó wení waásisafena to'mayaambó úmakaimba mimbéyámbá timíníye. Fasi'aénkó Káráísiti kentí óraako-úramba ména kentí méyámbá tiména ²⁵ sáwí'lo uráawi sáwí-meyamba timíníye. Ímba tuwínkaa'-úmai-meyamba timínífo arupíse úmai-meyamba timíníye.

4

¹ Wayó'-wáásítí óraa'-waasi ísáaro. Kentí wayó-kísáú-wáásíyá'á arupíse úmai kawé'-úmai káráwiye'la maarán-áái imáyáan-oro. Miwítí óraakoe kentí óraakoe mimbóráwígómá éna wíyómpa'la méraifo arupíse úmai káráwiyo.

Inaí sésa arupíse ésamo on-áái.

² Seyaafá'-wáási ísáaro. Inaí símae wéiye'la miyámó wéomba ímba fi'lo-fi'on-imayaamo iyamba inaimó sen-ímáyáá é'la Maníkómpá'á súwiyo seró. ³ Inaimó wéseмба kentáásáfé'wara'la súwa'nai e'la seró. Maníkómbá áísai iyana aambá wiyínata ásé-aaisa simátimenaumne. Minááímá aúpá'á makéna aráátímakaimba minááígóní áwáuma Ísu Káráisitín-íye. Aúpá'ó makéna aráátímakain-aaimo simátimewandarakemba aaisambá siyésa ándáfa'la mósínkaraawe. ⁴ Maníkó minkísáú símakowa'la

maiyaundanifo wenáái afora'ó simátíméndasafe'a súwa'nai e'a inái seró.

⁵ Maníkómpá'á ímbo taméeraan-kwaasifimba

kawe'-ímáyááfínkémbá kawe'-úmai mé'a kanaamó wéraindara'a miwífimbá Maníkóní kísau maimaé iyóro. ⁶ Aaimó wésemba sásá-ááiyé ásé-aii aantemba wésemba pósa tísai iyamba anondáámo simátimiyán-aiima ímba saafá é'a ásé-aii aantemba simátíméro.

⁷ Kentáásí waásigon-awi'a Tíkíkaasi wen-ímáyáá wéundawi kentópa'a wéména kesáái seyaafá'á kosimátiminiye. Kesáámó úndantemba Fasi'aénkóní kísau-waasi ména minkísáú ímba ifátuwéna kawe'-úmai wémaéna ⁸ kentaásáái kosimátiména fasi'átinkaindasafe'a ai'maráúnana kentópa'a wéména wíniye. ⁹ Moóráwigo kentí naaópakewin-awi'a Ónísímási wemá kentáásí waásigo éna wen-ímáyáá wéundawi kawe'-kísáú wémaiwai wesé'a wémesarai kentááfímbó paapé uráin-tantaakon-aii kosimátiméyaae.

¹⁰⁻¹¹ Moóráwigon-awi'a Árisítakasi kesé'o ándáfa'o méraiwai kembiwísáféna séna kawe'-úmai méraaro sisaná Páánápáasi anááfáigon-awi'a Mááka kembiwísáféna séna kawe'-úmai méraaro sisaná moóráwigon-awi'a Yósúwa moórá-awi'a Yásítasi kembiwísáféna séna kawe'-úmai méraaro wésiye. Aneka'á maanááimá simátimé'a sune. Máákaamo kentópa'o wémenamo wíndamo é'a kawe'á uwánkáaro sune. Yúndaa-waasi Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraampinkemba minkáúmbó-wáásí aantemba kesé'a kísau wémaesa Maníkómó káráwiyaipa'o waásimo méraiyantafesa kesé'a

kísau wémaesa wéfasi'asinkaawe.

¹² Moóráwigo kentí naaópakewi-awi'a Épáfarasi kembiwísáféna séna kawe'-úmai méraaro séna wemá Ísu Káráísitini kísau-waasi éna kembiwí túwa'nai ena fasi'ámai inái símae wéiyéna Maníkómpá'á maarán-ááimá wésiye. Maníkón-aii fasi'ámai ta'óto'mai kawe'á é'a Maníkómbó arááimo táínda-i'a seyaafá'á wée'a táákaefaen-kwaasiyaamba úmai fasi'ámai méraiyantaféna mindásaféna inái wésiye. ¹³ Kembiwí Kórósi-naopaken-kwaasiye Réondísiyaa-naopaken-kwaasiye Írápórisi-naopaken-kwaasiye túwa'nai índasaféna óraa-kisaumo wémaimba awáné'a simátimune. ¹⁴ Moóráwigon-awi'a Rúku wen-ímáyáá wéundawisa kentáásí tíyofain-kwaasi éna kembiwísáféna

séna kawel-úmai méraaro sisaná moóráwigo-awi'a Tímasi
kembiwísáféna séna
kawel-úmai méraaro wésiye.

¹⁵ Maníkóní waási Réóndísiyaa-naopakewisafeta séta
kawel-úmai méraaro séta Maníkóní waási Nímpaani
naaúmpa'o túwaandu owísáféta séta kawel-úmai méraaro
súnda kosimátíméro. ¹⁶ Maanáúfáifínkén-ááímá toráumai
síya'a seyaafá'á ísásuwe'a ti'maráiyasa maimaésa Maníkóní
waási Réóndísiyaa-naopa'o méraawi mátimiyasa toráumai
ísáaro. Miwísáfé'o tímakaunda-aufai timíya'a mimpínkén-
ááímá ísáaro. ¹⁷ Moóráwigo Ákípaasimba simáme'a sune.
Fasi'aénkó ámakain-kisau fasi'ámai wémae tai'aaó siyé
simáméro.

¹⁸ Ayáiyá'á kemá Póro agaimaráúmpo toráumai awiyé'a
wenayáánaufi'an-ifo wenááin-iye sé'a ísáaro. Kemá Póro
sune. Kawel-úmai méraaro sune. Kemó ándáfa'o méraunda-
imayaa wée'a Maníkómpá'á inai símae iyóro.

Maníkó úwoimo wétuwa'nai-intafe'a inai sune.
Kemá Póro súnda-aaí tai'áiyé.

1 Tésárónika

Ísu wiyómpa'a iyówana Póro moórá-waai-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna maanááimá agaimái Tésárónikaa-naoraa-waasifa'a agaimái mátímakaiye. Póro ásé-aaí kosimátimuwasa isésa érai'e sésa Ísumpa'a timankúnkúmba uráawe. Mináái Aantá-waasi-taai-aufai'fimba 17:1-9-fimba wéraiye.

Ísun-aaí Póro f'lo-fi'on-daopa'a kosimátimena Kórinti-naopa'a koméronka'a Tímóti Tésárónikaa-naopaken-kwaasi-taai kosimátimena wéaisai-un-aaíma kosimámuwana anondáá-aaí agaimái timúwasa mátímakaawe.

¹ Kemá Póro maanáái maanáúfáifimbá agai-timúmpo isáaro. Moóráwígon-awi'a Sáírasiye moóráwígon-awi'a Tímótiye kesé'o méraayanka'a moórá-aaí sénaumpo isáaro. Tésárónikaa-naopakewi Maníkóní waási isáaro. Maníkó kentáásifowae'o kááísamaimo mé'o Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraawi isáaro. Maníkó úwoi wétuwa'nai-ena faru wéuwatinkaintafe'a inái sune.

Tésárónikaafaken-kwaasi Maníkómpá'á timankúnkúmba uráan-aaí.

² Inaimó súndarataamo únda kembiwísáféta imáyáama éta Maníkómpá'á aasiyaasí súwiyosa wésune. ³ Ísun-aaísafe'a timankúnkúmba é'a pó'a wení kisauma kawel'úmai wémaewe. Maníkómbá tirumbó wéametafe'a pó'a kawe-kísáúmá fasi'ámai wémaewe. Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti érai'a kumíniye sentáfé'a pó'a fasi'ámai mé'a wéamu'maraawe. Miyaráán-úmai méraantafeta imáyáama éta Maníkó kentáásifowampa'a súwiyosa sune. ⁴ Maníkó arumbá tiména wení waási-i'o uwátínkaraimba éta tuwánaraumne. ⁵ Ímba kentáásí imáyáafinkemba úwoi-aaísa kosimátimewandanifo Maníkóní Ufaen-ámútánkó keséta mérowata Maníkóní fasi'aénkwará'á ásé-aaí kosimátimeta ásé-aaísafeta simankúnkúmba fasi'ámai uráundasa minásé-áái kosimátimewanata isaraawe. Ísowata séta Maníkóní waásin-owesa siyáumne. Kesétaamo maéwándarata wétuwa'nai-eta méraawana'a suwánaraawe. ⁶ Fasi'aénkómó úntenkwara kesáámó ówándantenkwara'a miyá uráawe. Miyámó umbá umbái tiyómbanifo ímba ifátuwanae sumbá simátímakon-aaíma méta'otokaawe, Maníkóní Ufaen-ámútánkó imáyáama timúwa'a tirumbá kawel'úmai mé'a ásé-aaí méta'otokaawe. ⁷ Miyáumai

mérowasa pósa Maníkón-aaisafesamo timankúnkúmbo onkwáásímá Máséndóniyaafakene Ákáyaaafakene miyáumainaoken-kwaasi kembá tuwánésa kemó untembá miwí uráawe. ⁸ Fasi'aénkón-aai kentópakemba simátíma'maesa kuráawe. Ímba Máséndóniyaa-waasiwara Ákáyaa-waasiwara aantembanifo seyaafá'-áémpákén-kwáásíwará'á ísaraawe. Maníkón-aaisafe'o timankúnkúmbo on-áái seyaafá'-áémpákén-kwáásí ísaraawe. Maníkómpá'ó kááísamai méraan-aai é'a ísáámba póta ímba anekatá simátimenaumne. ⁹ Kempátáámó komaéwándara'a kawetáámó uwásínkarontafesawe sésa kawel'-áái wésewe. Waántá-waasiti aambá tuwésa Maníkómpá'á tiyóntafesawe sésa kawel'-áái wésewe. Maníkó fasi'aénkwáráwí érai-Fasi'aenko wení kísau wémaentafesawe sésa kawel'-áái wésewe. ¹⁰ Aneka'á wíyómpakemba Maníkón-ááninko Ísu kumíníye sé'a wéamu'maraantafesawe sésa kawel'-áái wésewe. Maníkó Ísumba pukómpinkemba iyáfasinankowana sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faúsinkenasa kawepátá mósinkena séna Maníkó aaifimbó maitinkáíndara'a faútinkaundawi ímba maitinkáíníyemo siyáiwaimba amu'maráantafesawe sésa kawel'-áái wésewe.

2

Tésárónikaafa'a Póro kísau mo maiyáin-ai.

¹ Kentáásí waásisono. Kesé'lo komaéwándarata áúwara-kísau mo maéwándasa éta suwánaraawe. ² Ímbo kentópa'lo kówánda-kanaafinta Fírípái-naopa'a komaéwánasasa suwánésa sínkamesasa sáwítaamo uwásínkón-aai é'a ísaraawe. Maníkó wení fasi'aémbá símakowanasa póna ímba sáá'a úwata ímba tiyawembá ówándasa Tésárónikaafata kentáá Maníkóní ásé-aaisa kosimátímaumne. Sáwí'lo uwásínkówisa umbaisá siyómbanifo ímba tuwááwándasa ³ ímba karo'-ímáyááfínkémbá simátimeta ímba aare-úmén-ímáyááfínkémbá simátimeta ímba waé'wáé-ááífínkémbá simátimewandasaanifo ⁴ Maníkó kentáásáféna séna kesí waási ontáfé'a ásé-aai kosimátíma'mae'a koró súwata simásímakain-aai kosimátíma'maeta kuráumne. Maníkó wen-ísarena kesiruntá tuwináinda póta kísau wémaeta séta waásimo suwánésasaamo ésa tuwímbai aamoí iyasa tuwímbai ímba aamoí iyamba póna Maníkó suwánénasa aamoí íníye-imayaa éta kísau wémaeta ⁵ kentópa'a ásé-aai kosimátimeta ímba tirunkáámbá kofaiyá'mai-aifinkemba kosimátimewandasa ísaraawe. Ímba símai fí'owani moparáwíntáféta súraniyamba wéeta kosimátimewandasa Maníkó suwánaraiye. ⁶ Ímba símaimo

kembiwíwára fí'on-kwaasiwara'a kesúwíta óraa'a ónae-imayaan-ofo séta kosimátímakaumne. Kesé'o maéwáandarata Ísu Káráísiti si'marón-kwaasi'a ówándanifo ímba óraa'-waasi-ita úmai méta ⁷ wempatá úmai méta aaregómó wení iyámpóimo káráwiyintenta uráumne. ⁸ Kembiwí kesiruntá tímaketa Maníkóní ásé-aai kosimátimeta sínkamiyata puwúnafo-imayaa ínta ówánda Maníkóní ásé-aaisa kosimátímakaumne.

⁹ Kentáásí waásisono. Kesé'o maéwáandarataamo fasi'aén-kísáúmó maéwánda tááka'a makáawe. Maníkóní ásé-aaimo simátimewandasa aafáyáara'e fenómpinka'e nó'waane kísausa maiyáumne. Tómbá ímba úwoi simíwae séwánda tómbá méyánúmai wéneta maiyáumne. ¹⁰ Kembiwí Maníkómpá'á timankúnkúmba uráawise'a maéwáandarata kawel'-úmai arupíse úmai méta ímba sáwí'a ówánda maéwána'a suwánontemba Maníkówárátá suwánaraiye. ¹¹⁻¹² Tifoísáimo kentí iyámpóimo káráwiyonten-úmai moórámora kesáámá káráwiyeta méta faru uwátinketa Maníkón-aai kawel'-ááímá wésimatimeta séta miyaráámá íyantafe'a Maníkómbá aráái wáiyana Maníkó aamoí íníyesa siyáumne. Maníkó wésimba pó'a wemó kawáánipa'o wení sámó kaipa'á táméranaawe. Miyámó íyantafe'a Maníkómbá

aráái wáiyana wemá aamoí íníye.

¹³ Maarán-ááíwárátá Maníkómpá'á aasiyaasí súwisa súne. Maníkón-aai simátimewandarata kembiwí sé'a waási-taainiye ímba sumbá Maníkón-aainiye sé'a tirumpimbá fasi'ámai méta'otokaawe. Simátímakaunda-aai érai'a Maníkón-aainiye. Simátímakaunda-aaisafeta timankúnkúmba ombá póna minááigó wétuwa'naiiye. Mindásafeta iséta Maníkómpá'á aasiyaasí súwiyosa súne.

¹⁴ Kentáásí waásisono. Yúnda-aempaken-kwaasi Fasi'aénkóní waási Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraan-kwaasifa'o paapé uráintemba kembiwíwára'á miyá uráiyee. Yúnda-aempaken-kwaasimo miwífinkémbá Ísu Káráísitin-aaisafesa timankúnkúmba wéompinkemba sáwí'o uwátínkaraantemba kentí waási kembá sáwí'a uwátínkaraawe. ¹⁵ MinYúndáá-wáási tiwá'náma naaófá'á Maníkón-aai simátímakowí tinkanto'naamai úmae wéiyuwasá putásowasa maimaé wéiyesa matínkámae iyówasa miwí tisaafitantamba ésa káfé'o méraawi Fasi'aénkómbá Ísumba tufúwana puwúwasa kentáámá sáwí'a uwásinkesa arááiwakaawe. Miyámó untáféna Maníkó ímba

aamoí uwátínkaraiye. Miwí seyaafá'-wáásítí namuro-wáásiyáámbán-owe. ¹⁶ Maníkó sáwí-ampakemba kawel'-ámpá'ó métinkaindasafeta fí'onkaa-waasisafeta Maníkón-aai simátíma'maeta wégundasa Yúndaa-waasi aambá fáisinkesasa seyaafá'-wáásítí namuro-wáásiyáámbá wéowe. Tíwá'náti sáwí-kisauwara'a káfé'lo méraan-kwaasi maimaé wéiyowana káfé'a Maníkó aaisambá wétiyiye.

Póro aneka'á kotuwánánaemo siyáin-aai.

¹⁷ Kentáási waásisono. Kembá tiyuwéta maanká'á ampáánká'á taméta kembiwísáféta imáyáa áfááraumai wéeta kembó kotuwánaanda-antafeta wésaafa-eta ¹⁸ aneka'á kotuwánánae séta kemá Póro sé'a aneka'á kotuwánánae símasíma'a wéunana waántáwanko aambá fáisinkaraiye. ¹⁹ Ánaaemba Fasi'aénkó Ísumo kumínda aúranka'a kométa nóintafetaawa amu'maránaum nóintafetaawa aamoisá ónaumno. Kembiwísáféta imáyáa éta aamoisá ona'á ²⁰ kentáá súwí'a mósá maráiyana sirunkósá aamoí íniye.

3

¹ Kentáfékai óraa'-imayaa wéekainifo maankákái maékai kembiwí fí'opa'lo méraantafekai Áténisi-naopa'a kerái maékai ² Tímótimba ai'marááwáyana kentópa'a kuráiyé. Tímóti kentáási kawel'-wáási póna wesé keséta Maníkóní kísausa wémaunanasa póna Ísu Káráisitini áse-aai simátíma'maena wéwiye. Koáfomba faiyáina'a Maníkómpá'á timankúnkúmba fasi'ámai íwae sé'a Tímótimba ai'marááwánana kuráiyé. ³ Maníkón-aai ímbo isááwi sáwí'a uwátinkaiya'a Maníkómbá aúwáafo sé'a Tímótimba ai'marááwánana kuráiyé. Maníkó séna kesááimo ímbo isááwi sáwí'a uwátinkanaawe siyáimba pósa kentáá sáwí'lo wéuwasinkaamba é'a ísaraawe. ⁴ Kesé'lo maéwáandarata séta sáwí'a uwásinkanaawemo siyáundasa káfé'a mápaape-isa'a wéawanaawe. ⁵ Kemá imáyáa é'a waántáwanko séna Maníkómbá auwésa kesáái isáíwae sintáfé'a miyá uráawe. Maníkómpá'á timankúnkúmba wéoo sé'a kentáái isánae sé'a Tímótimba ai'marááwánana kentópa'a kuráiyé. Kentópa'a kísau mo komaéwánda áúwara-kisauma maiyáunda káfé'a minkísáúgón-áúma áwiyo'wifo sé'a Tímótimba ai'marááwánana kuráiyé.

⁶ Tímóti kentópa'a koména kouweréna kesópata téna kembiwísáféna séna Maníkómpá'á tirumbá timésa wenká'á timankúnkúmba fasi'ámai owé séna áse-aaisa tasimásímakaiye. Kembiwí kentáfé'lo sé'lo kawel'-áái siyé mó senkwárá'á tasimásímakaiye. Kesáámó

sétaamo kembiwí kotuwánánaemo súna'lo kentáásáf'e'lo tatuwánanaemo senkwárátá tasimásímakaiye. ⁷ Maníkón-
 aai simátimundarakemba tuwímbai sáwíta uwásínkáánka'a
 Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba fasi'ámai on-áái
 tasimásímakaimba póna áfombo faiyáín-ai tasimásímakaiye.
⁸ Fasi'aénkómpá'ó kááísamaimo fasi'ámaimo méraan-
 aai iséta póta kawetá úmai méraumne. ⁹ Maníkómpá'á
 fasi'ámai méraawata póta Maníkónópata kentáásirunko
 kawel'á wéisata Maníkómpátá súwi sune. ¹⁰ Kentópataamo
 konda-ámbá Maníkó wi'maráíndasafeta fénáámpinka'e
 aafáyáara'e Maníkómpátá fasi'ámai áisai úmae wéiyune.
 Maníkón-aaisafe'a timankúnkúmba ombánifo moóráfa'a
 wétuwaantafeta kotúwa'nai ónae séta Maníkómpá'á
 fasi'ámaisa sune.

¹¹ Inai súndasa pósarai Maníkó kentáásifowae Ísu
 kentáásí Fasi'aénkóe úmai kentópataamo konda-ámbá
 wisinkáyááye. ¹² Inai súndasa póna kesiruntá áfááraumai
 tímakaundanten-úmai Fasi'aénkómá imáyáa timína'a moórá-
 mora kentirumbá timé'a seyaafá'-wáásí kentirumbá
 timé'a ménaawe. ¹³ Miyá iyana Maníkó kentirunkómbá
 fasi'átinkaina'a Ísu kentáásí Fasi'aénkómó wení waásise'lo
 kumíndara'a Maníkó kentáásifowan-aúránka'a kawel'-úmai
 mérai yana sáwi-ai kempímbá ímba wéraindasafeta inai
 sune.

4

*Miyásáámó wéunanasaamo Maníkómó aamoisáámó
 wéuwasinkain-ai.*

¹ Kentáásí waásisono. Moórá-aiiwarala isáaro.
 Fasi'aénkó Ísuwe'lo kááísamaimo méraundasafeta wa'wiséta
 óraaka'a simátimeta séta Maníkómbó arááímo taiwáíni
 áwáumo aráátimundasa arááiwa'mae'a wéwi yana Maníkó
 tuwánéna aamoí uwátinkainiye. Minááígóní áwáuma é'a
 wéaraaiwaefo miyáumai arááiwa'mae'a koró. ² Fasi'aénkó
 Ísu simásímakain-amaanta simátimewanda é'a isé'a
 wéaraaiwaewe. ³ Maníkó maarámó iyantafena aráái wétaiye.
 Kembiwí Maníkómpá'á té'a wendé-i'a taúráro. Aare-úméné
 inaamaru-úméné aseráaro. ⁴ Waaímó é'a aaremó maíyamba
 arupíse úmai máéro. Miyámó iyamba Maníkó miyámó
 iyantafena aráái wétaiye. ⁵ Maníkómpá'ó ímbo tiyáan-
 kwaasimo ontembá ímba miyán-oro. Pói-iyankomo waafán-
 ínimbó máéntemba ímba miyán-oro. ⁶ Maníkóní amáámbo
 miyáumai wérintafe'a aaremó maíyamba kentí waási
 ímba sáwí'a uwátínkáaro. Ááéma óraaka'a simátimeta séta
 miyá-sáwi-ámpá'ó wíyanamo éna Maníkó umbai-méyámbá
 timíniye. ⁷ Maníkómó wení waási-i'lo uwásínkáinta kawel'o

úmaimo méraandasafenasa wéuwasinkaiye. Ímbo sáwí'lo úmaimo méraan-ita wéuwasinkaiye. ⁸ Mindásafesa súnda-aaí isésa tínaaeni'lo uwátimiyawima ímba waási aantemba tínaaeni'a uwátimenaafó Maníkó wení Ufaen-ámútámbó tímiwainkwará'a tínaaeni'a uwámenaawe.

⁹ Kembiwí kentí waási Maníkón-aaisafe'a timankúnkúmbó on-kwáási moórá-mora kentirumbó tímén-aaí Maníkó aráátímakaimba pó'a é'a miyá wéfo moórá-mora kentirumbó tímén-aaí maankwándááífimbá ímba agaénaumne. ¹⁰ Kembiwí Máséndóniyaa-aempaken-kwaasi Maníkóní waási é'a kentirumbá tímakaawe. Óraaka'a séta moórá-mora kentirumbá tíma'mae'a iyóro sumpo ¹¹ fasi'ámai imáyáa wée'a faru úmai mé'a kentúra'a káráwiye'a tómbó maíyantafe'a kísau máéro. Minááímá éta simátímakaunda ¹² miyá é'a kísau maíya'a Maníkómpá'ó ímbo tiyáan-kwaasi tuwánésa kembiwísáfésa kawé'-wáási owémá sénááwe.

Miyá é'a kísau maíyana ímba táái táíniye.

Fasi'aénkómó kumínda-aaí.

¹³ Kentáási waásisono. Maníkón-aaisafesamo timankúnkúmbó un-kwáásímó púwówasamo utámakaan-kwaasisafe'a tirunkó sáwí'an-ifo séta

érai'-aaimo simátíménda ísáaro. Maníkómpá'ó ímbo kááísamaimo mésamo Ísu kumíndara'lo pukáampinkembo iyáfasinaiyantafesamo ímbo amu'maráan-kwaasi tirunkó sáwí'a wéifo kembiwí miyán-ofó séta senda-ááísá ísáaro.

¹⁴ Ísu pukáimpinkemba iyáfasinkaintafeta érai'esa sumpo Ísun-aaisafesamo timankúnkúmbó ésamo pukáan-kwaasi Maníkó miwíwará Ísunkwara'lo tiyáínda-aaisafeta érai'esa sune. ¹⁵ Simátíménda-aaima Fasi'aénkómá siyáin-aainiye.

Fasi'aénkómó kumíndara'a úwoimo tímó aráan-kwaasi pukéwi aifa'á ímba iyáákanaawe. ¹⁶ Maníkóní

kísau-waasigo wíyómpakewi aaí sínana Maníkóní uwíyenko óraaka'a aaí sínana Fasi'aénkó óraaka'a wésindafinkemba wíyómpakembo kumínda Ísu Káráisitín-aaisafesamo timankúnkúmbó ésamo pukáan-kwaasi aifa'á iyáfasinaiyata

¹⁷ Ísu Káráisitín-aaisafeta simankúnkúmbó étaamo úwoimo súmó aráandawisa kufarámbainata ainámpimbá aifa'ó iyáawise'a itúwaandu éta Fasi'aénkómbá iawánéta miyáumai aasiyaasi Fasi'aénkóe'a maé'mae'a ónaumne. ¹⁸ Mindásafe'a simáti-simati wée'a fasi'átinke'a méraaro.

5

Fasi'aénkó kumíndasafetaamo to'mayaa onda-áái.

¹ Kentáási waásisono. Fasi'aénkó Ísumo kumíndakanaa ímba ísare'a maankwándááífimbá ímba agaiyáumne.

² Kemá ísaraawe. Nó'waamba umén-kwáásímó kaffímbó tentenkáán-úmai Fasi'aénkó Ísumo éna miyáumai kumíniye.

³ Waásimo maarámó sentembá káfé'a kawé-kánaáfímbá aáno úmai méraumne síyambanifo minúwóiyáámbó éna sáwí-kanaago téna tasáwí'a uwátinkainiye. Aaregóní kanaamó tisanamó imbá iyámpói wéma'ankaiye. Miyámó ontembá misáwí-kánaágómó éna ímbo asétinkainda seyaafá'nánká ta'ótorainiye.

⁴ Kentáásí waásisono. Umén-kwáásígómó kentí moparáwímbó tamaimaiyáina'o awáné'o é'a táátafe'a iyambanifo ímba kumeupá'á méraamba póna Fasi'aénkó Ísumo kumínda ímba táátafe'a ónááwe.

⁵ Kembiwí sámó kaiwáín-aráátomba owatá kesááwará'á ímba kumeukóndésá úmpo sámó kaiwáíndésá úne. Ímba sáátafeta ónaumne.

⁶ Tuwímbaimo ombá Ísumo kumínda-imayaa ímbo ombá káátumo wáentenkaamba wéofó kesáá ínta miyásá éta káráwimaisa kawé'-ímáyáásá úmaisá ménaumne.

⁷ Waási nó'waamba tún-kwáéwasa uwóí'o on-dómbó naan-kwáásí nó'waamba nésa uwóí'a ónááfo

⁸ kesáá sámó kaiwáín-aráátomba póta ímba miyaráántá ondasá kawé'-ímáyáá úmaisá ménaumne. Miyáumai méta wenókáámbó faférimaisaamo méraundantemba Maníkómpá'á simankúnkúmba éta waásisomba siruntá wétimeta méraumne. Wenótámbó súsaamo fáítuwaundantemba Ísu Káráísiti kusiyáíndasafeta amu'maréta méranaumne.

⁹ Maníkó wení waási-ita uwásínkaraimba kentáásí sáwí-kisaurakemba Maníkó ímba áyánta uwásinkainifo Fasi'aénkó Ísu Káráísiti kentáásí sáwí-kisaugomo ta'ótokaimpinkemba faúsinkenasa kawepátá mósinkaindasafena Maníkó wení waási-ita uwásínkaraiye.

¹⁰ Fasi'aénkó Ísu Káráísiti kentáásáfénawe séna pukáimba póta kumínataamo éta úwoisaamo méraunda-waasiwara pukáan-kwaasiwara'o éta weséta ménaumne.

¹¹ Mindásafe'a moórá-mora túwa'nai e'a kawé'-áái símasima'o iyamba pó'a fasi'ámai ménaawe. É'a wéomba pó'a miyá úmae iyónááwe.

¹² Kentáásí waásisono. Moórá-aaimo óraaka'o simátíménda ísáaro. Kempímbá kísau maésa kawé'-áái simátimesa fasi'ámai arupíse uwátinkaiyantafena Fasi'aénkó miwí iyáfasintinkarain-kwaasi-taai taawiyáfóro.

¹³ Kembiwífímbá miwí kísau wémaentafe'a pó'a miwí táái mósá maré'a kentirumbá wétimé'a méraaro. Kembiwísé'a faru úmai méraaro.

¹⁴ Kentáásí waásisono. Óraaka'o súndasa kafóná-waasisafe'a óraaka sé'a arupíse uwátínkáaro. Táátafesamo

íyan-kwaasi tirumbá fasi'átínkáaro. Aamoisaén-kwáásíwárá'á túwa'nai oro. Seyaafá'-wáásí wempa'á aáno úmai méraaro. ¹⁵ Kembó sáwí'o uwátínkéwa'a anondáá miwí sáwí'a uwátínkáafo sé'a aambá fáitinkaaro. Aasiyaasi miyáumai kembiwisé úmai fí'on-kwaasiwara'a kawe'á uwátínkáaro.

¹⁶ Aasiyaasi tirunkó aamoí ína'a mé'a ¹⁷ Maníkómpá'á inai símae wéiye'a ímba saagaaró. ¹⁸ Kentópa'a fí'o-fi'on-tantaa'a kawe-tántáá'é umbai-tántáá'wárá'ó tinda Maníkómpá'á súwi seró. Miyámó íyamba Maníkó miyámó íyantafena wéankaiye. Ísu Káráísitiye'a kááísamai mé'a Maníkómpá'á seyaafá-tántáátáfé'a súwimo wésemba Maníkó miyámó íyantafena wéankaiye.

¹⁹ Maníkóní ámútankomba ímba aambá fáí'anke'a ²⁰ Maníkóní ámútankomo simátímakain-aaí wésimatimiya'a mináái ímba tínaaemba uwáméro. ²¹ Seyaafá-tántáá'á tuwíntuwe'a kawe-tántááká'á fasi'ámai méta'otoraaro. ²² Seyaafá'á fí'o-fi'o-sawí-tantaatafe'a aseráaro.

²³ Maníkó faru wéuwatinkaiwaini áwáun-iyé. Wemá kembiwí wefári'o índasafeta inai sune. Maníkó kentí imáyáara'e túwawaaka'e timanka'é káráwiyina'a kawe'-úmai méraiýamba Fasi'aénkó Ísu Káráísiti kumíndara'a ímba sáwí-aaí kempímbá wéraindasafeta inaisá sune. ²⁴ Maníkó éraikoni áwáuma póna wení waási-i'a uwátinkaindasafena táántaraiwai wemó siyáintemba miyá uwátinkainiye.

²⁵ Kentáásí waásisono. Maníkómpá'á kentáásáfé'a súwa'nai e'a inai seró. ²⁶ Maníkóní akúmbá tiyáámba tíméro sune. ²⁷ Fasi'aénkó simásímakaintafe'a óraaka'a simátime'a sune. Maankwándááífínkén-áái toráumai Maníkóní akúmbá seyaafá'nánká simátíméro.

²⁸ Fasi'aénkó Ísu Káráísiti aasiyaasi úwoi wétuwa'nai-intafe'a inai sune.

Kemá Póro sún-da-aaí taí'áiyé.

2 Tésáróníka

*Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai-aataiya'iyo
miyáumai-aatai maisuwéna maanááimá agaimái
Tésáróníkaa-naoraa-waasi Ísuni aampa'ó
kun-kwáásifá'á agaimái tuwówana moóráwigo
mátímakaiye.*

¹ Kemá Póro maanáái maanáúfáífimbá agai-timúmpo ísáaro. Moóráwigo-awi'a Sáírásiye moóráwigo-awi'a Tímótiye kesé'a méraayanka'a moórá-ai sénaumpo ísáaro. Tésáróníkaa-naopakewi Fasi'aénkóní waási ísáaro. Maníkó kentáásifowae'a kááísamai Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'o kááísaimo méraawi ísáaro. ² Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'a úwoi wétuwa'nai-esarai faru uwátinkaayantafe'a inái sune.

³ Kentáási waásisono. Ááema Maníkón-aaisafe'a timankúnkúmba é'a káfé'a fasi'ámai Maníkóe'a kááísamai méraawe. Ááema moórá-mora kentirumbá tímakaamba isa'á káfé'a kentirumbá tíma'mae'a wégowe. Miyámó wéomba mindásafeta Maníkómpá'á súwisa símae wéiyeta inaisá súndasa kawetá úne. ⁴ Ísu Káráísitini waási ontáfesa sáwí'a uwátinkesa tí'a iní'o uwátinkáamba Maníkómpá'á timankúnkúmba é'a ímbo aúwémba wentáfé'a ísámai fasi'ámai méraamba póta Maníkóní waási moórá-mora-naopimpa'o méraanta simátimeta kentúwíta mósá makáumne.

⁵ Miyáumai fasi'ámai méraamba pósa tí'a iní'o uwátinkáamba iséta séta Maníkó arupíse-meyamba timínda póna kawetóní'a uwátinkena wégarawiyiye sune. ⁶ Maníkó arupíse úmai méraiwei sáwí'o wéuwatinkaawi sáwí-meyamba tiména ⁷ kentí umbai-tántáá'é kentáási umbai-tántáá'ésá tai'ásiyuwainiye. Fasi'aénkó Ísu wíyómpakembo kumíndara'a wení fasi'aén-kísáú-wáásíwará'á iyaráámbó kúra'mae kumíndara'a kentí umbai-tántáá'é kentáási umbai-tántáá'é Maníkó tai'ásiyuwenasa ⁸ Maníkómpá'ó ímbo tésamo nénka'o méraawi sáwí-meyamba tiména Fasi'aénkó Ísuni áse-ai ímbo taawiyafiyawi sáwí-meyamba timíniye. ⁹ Míwítí sáwí-meyamba maarán-iye. Sáwí-meyambo waé'wae'o índa-aempa'a aasiyaasí maé'mae'a iyana Fasi'aénkó aambá fáitinkainasa wenópa'a ímbo iyiyamba wení fí'ora-fasi'aemba ímba awánánáawe. ¹⁰ Minkánáá kumíndara'a wení waási wenáásifesa timankúnkúmba owí wenáwí'a

óraa'a uwánkesa áwí'a mósá marésa aamoí ónááwe. Ísun-
 aai simátimewanata kembiwíwará'á érai'e sé'a wempá'á
 timankúnkúmba uráamba pó'a miyá ónááwe.

¹¹ Mindásafeta kembiwí túwa'nai eta maarán-áái inaisá
 símae wéiyune. Maníkó wení waási-i'a uwátinkaindasafena
 táántena kawetóni'o uwátinkaindasafeta inaisá sune.
 Maníkó fasi'aémbá timína'a kentí imáyáfinkemba kawe-
 kísáú maimaé iyíyantafeta inaisá sune. Maníkó fasi'aémbá
 timína'a wempá'á timankúnkúmba fasi'ámai iyamba
 pó'a kawe-kísáú maiyantafeta inaisá súndasa pó'a
¹² kembiwífimbá Fasi'aénkó Ísun-awi'a óraa'a iyana Ísu wení
 waási-i'a ontáféna kentúwí'a maimaéna iyíniye. Kentáásí
 Maníkóe Fasi'aénkó Ísuwe'a úwoi túwa'nai iyamba pó'a
 Fasi'aénkó Ísun-awi'o mósá maráyantafeta inaisá sune.

2

Sáwí-kisaukombó afowái'o owín-áái.

¹ Kentáásí waásisono. Kentáásí Fasi'aénkó Ísu
 Káráísiti kuména kuntúwaandu uwásinkainata weséta
 méraanda-aaisa aforatá simátimenaumne. ² Tuwímbai
 sésa Fasi'aénkó Ísuni kanaamá é'a paápé uráiyemo
 siyáan-aii ímba óraa'-imayaa iyana tirunkó sáwí'a íno.
 Minááímó simátimakaawi kentí imáyáfinkena siyáa
 miyámó sembá Maníkó simásímakaiyewa siyáa kentáfésa
 aúfáífinkemba simásímakaiyewa siyáa nááfaken-aaiyewa
 siyáao. ³ Minkáró'-áái simátiméwa'a érai'a siyé sefáímpó'a
 maanááímá afora'á simátimenaumpo ísáaro. Fasi'aénkó Ísu
 kumínda-kanaa ímba úwoi kumínífo aifa'á sáwífa'nanka
 Maníkómbá tínaaemba uwámiyana sáwí-kisaukombó
 afowái'o uráiwai sáwí-marupa'o iyamó kámakama'o
 wéipa'o kumbéndawinonkaamba paápé íniye. ⁴ Tuwímbai-
 tantaatafesamo waásimo sésa kesí maníkón-iye sésa
 mintántáákón-ímáyáá mósá wémaraambo éna aambá
 faiyéna séna sáwísamban-ifo keyáá óraa'a úne séna Maníkóní
 ámáán-daumpa'a iména karo'á séna kemá Maníkó úne síniye.

⁵ Kesé'o maéwándara'a mináái simátimakaunda ímbo
 tuwinkaráámbá isa'á tuwinkaráawe. ⁶ Káfé'a sáwí-
 kisaukombó afowái'o uráiwaimba aambá fáí'ankaraimba
 wéisaawe. Maníkó séna sáwí-kisaukombó afowái'o
 uráiwaini kanaamá wétiye sínda-kanaa miwá paápé
 íniye. ⁷ Káfé'a sáwísáwí-kisau aúpá'á wémaewana sáwí-
 kisaukombó afowái'o uráiwaimba aambá tawísíyankainana
 paápé índara'a sáwísáwí-kisau afora'á paápé ínana ⁸ sáwí-
 kisaukombó afowái'o uráiwaiwara'a paápé ínana Fasi'aénkó

Ísu sámo kainkwará'á kuména ááma áútinkena tufuwéna wení fasi'aémbá maisuwáíniye. ⁹ Sáwí-kisau gomba afowáí'lo uráiwai paapé índara'a waántáwankoni fasi'aénkwará'á paapé éna fí'o-fi'on-kisau ímbo awánaraan-kisau karo-kísáú wémaena ¹⁰ fí'o-fi'on-tantaatafena karo'-áái simátiminasa sáwí-meyambo waé'wae'lo índa-aempa'lo koméraiyan-kwaasi minááisáfésa érai'e sénááwe. Érai'-aaisafesa ímba aamoí iyamba Maníkó sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinkáiwain-aaisafesa ímba aamoí iyamba póna Maníkó ímba kawe'-ámpá'á métinkainiye. ¹¹ Miyá-sáwí-wáási póna minkárol'-ááisáfésa érai'e sénááwe. Miyá-sáwí-wáási póna Maníkó étinkainana karo'-ááígó miwí fasi'ámai ta'ótorainasa karo'-ááisáfésa érai'-ain-iye sénááwe. ¹² Miyáumai érai'-aaisafesa karo'-ááíyé sésa sáwí'lo wéontafesa aamoimó iyawi sáwí-meyamba timíniye. Kemá Póro sune. Aifa'á sáwí-kisau gomba afowáí'lo uráiwai paapé ínana Fasi'aénkó Ísu kuména tufuwéna wení fasi'aémbá maisuwáíniye.

Fasi'ámaimo méraan-ai.

¹³ Kentáási waásisono. Fasi'aénkó arumbá wétimiye. Aifa'á Maníkó kembiwísáféna séna sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinke'a kawe'-ámpá'á métinkanamne séna wení Ufaen-ámútámbá ai'marówana Maníkóni waási-i'a kunuwátinkowa'a érai'-aaisafe'a timankúnkumbo uráantafeta aasiyaasi Maníkómpá'á súwisa sune. ¹⁴ Ásé-ai kosimátimewananasá wení waási-i'a uwátinkaina'a Fasi'aénkó Ísu Káráísiti sámo kainkwará'ó méraipa'a iméraiyantafena Maníkó táántaraiye. ¹⁵ Mindásafe'a fasi'ámai mé'a kosimátímakaunda-aiye aúfáifimbo agaiyáunda-aiye tirumpimbá ta'ótóráaro.

¹⁶ Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye Maníkó kentáásifowawe kentáá-ímáyáá ésarai úwoi súwa'nai esarai aasiyaasi kentáá-ímáyáá kawe'á wéuwasinkaayata Ísu Káráísitiye'lo méraandasafeta wéamu'maraumne. ¹⁷ Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye Maníkó kentáásifowawe kentí imáyáa kawe'á uwátinkesarai fasi'átinkaiyamba póna kentí kísauwe kentááiye kawe'ó índasafeta inái sune.

3

Súwa'nai e'a inái serómó siyáin-ai.

¹ Kentáási waásisono. Moórá-ai simátimenaumpo ísáaro. Kentáá súwa'nai e'a Maníkómpá'á inái seró. Fasi'aénkón-ai simátíménana seyaafá'-áémpá'á minúwóiyáámbá wété ínasa

minááímó ta'ótoraiyantafe'a Maníkómpá'á inai seró. Kembiwífimbá Fasi'aénkón-aaigo é'a miyán-úmai ta'ótokaiye. ² Moórá-tantaatafe'a Maníkómpá'á inai seró. Tuwímbai Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba owasá tuwímbai karo'é wésesa miwífínkémbá sáwí-waasi sáwí-kisaumo wémaewi sínkamofainifo kentáá súwa'nai e'a Maníkómpá'á inai seró.

³ Waántáwanko ta'ótoraifo séna Fasi'aénkó wemó sintembó miyámó iwái póna káráwimai fasi'átinkainiye. ⁴ Kembiwísáféta óraaka séta Fasi'aénkóe'a kááísamai méraamba pó'a simátimunda-aaisa taawiyafé'a miyá úmae'a iyónááwe sune.

⁵ Fasi'aénkó imáyáa timína'a sé'a Maníkó arumbá wésimiye sé'a méraiyantafeta inaisá sune. Ísu Káráísiti imáyáa timína'a wemó fasi'ámaimo méraisanamo ímbo awesaraimó intembá kemá miyámó iyantafeta inaisá sune.

Kísau máéromo siyáin-aaí.

⁶ Kentáásí waásisono. Fasi'aénkó Ísu Káráísitini kísaua wémaundasafeta óraaka'a simátimeta séta kembiwífínkémbá tuwímbai Ísu Káráísitini waási simátímakaunda-aaisa ímba arááiwaesa kafóná-waasiyaamba úmai méraawata séta tiyuwé'a miwísé'a ímba méraaro sune. ⁷ Kesé'o maéwándarata kafóná-waasiyaamba ímba úmai maéwánata suwánaraamba kesáámó uráundantemba miyán-oro. ⁸ Kentí tómbá ímba úwoi nááwándasa méyánuwasuweta wéneta aafáyáara'e fenómpinka'e nó'waane siyáántán-kwiyéta kísaua wémaeta minkísáúfínkén-tóntá maiyáumne. Kembiwí nófí'a uwátinkaunafó séta tómbá síméro ímba séwándasa kisaufinken-ontantanta maiyáumne. ⁹ Maníkóní áse-aaí kosimátímakaunda-anonndaá tísai úmaimo tómbó maiyékaa kawé'á éta úsina ímba tísai ówándasa maiyáumne. Kísauo fasi'ámaimo maéwándasa suwáné'a kembiwíwárá'á miyá iyantafeta kosimátímakaunda-anonndaá ínta úwoi maiyáumpo méyámbakaumne. ¹⁰ Kesé'o maéwándarata maarán-áái simátimeta séta kafóná-waasi kísauo ímbo wémaen-kwaasi tómbá ímba tímérosa simátímakaumne.

¹¹ Kembiwífínkémbá tuwímbai kafóná-waasi kísau ímbo máémba tíyo-aaí símae wénowata ísaraumpo ¹² miwísáféta óraaka simátimeta séta Fasi'aénkó Ísu Káráísitini kísau wémaundasafeta séta ifátuwe'a kawé'-úmai mé'a kísau wémae'a kentí kisaufinkemba tómbá naarósá sune.

¹³ Kentáásí waásisono. Kawé-kísáú wémaemba ímba tuwesarái ina'a miyán-kawé-kísáú máéro. ¹⁴ Maanáúfáífimbó agaimaráúnda-aaisa tuwímbai ísámai tínaembo uwásúwéwi tuwáné'a miwítí nénka'a méwasa

imáyáa ésa tigasáfésa ésa kouwerésa teró. ¹⁵ Namuro-wáásímó ontembá miyá ímbo íyamba kentí waásimo ontembá mináái símai sáma katíméro.

¹⁶ Fasi'aénkó faru wéuwatinkaiwaini áwáun-iyé. Wemá kawé-kánááwé sáwí-kanaawe faru uwátínkámaena iyíndasafe'a inái súné. Kembiwísé'a Fasi'aénkó méraíndasafe'a inái súné. ¹⁷ Ayáiyá'á

kemá Póro agaimaráúmpo toráumai awáné'a wenayáánaufi'an-ifo wenááin-iyé sé'a ísáaro.

Seyaafá'-áúfáífimbá miyáumai wéagaumne.

¹⁸ Fasi'aénkó Ísu Káráísiti úwoi wétuwa'nai-intafe'a inái súné.
Kemá Póro sún-da-aai tai'áiyé.

1 Tímóti

Ísu wiyómpa'a iyówana Póro moóra-waai úmai sísamaifakemba afa'móráe-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna Tímótin-imayaa éna maanáái agaimái tuwówana wenópa'a kuráiyé. Ísun-aa simátíma'maena iyúnkakemba ándáfa'a ánkawana ména Tímóti Éfésási-naopa'o Fasi'aénkóni waásiya'o káráwiyontafena imáyáa éna maanáái agaimarówana wenópa'a kuráiyé.

1 Tímótiyo kemá Póro maanáái maanáúfáífímbá agaimaráúmpo isaaó. Maníkó kentáási sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkembo faúsínkáiwaiye Ísu Káráísiti kumíniye sé'a amu'maráúndawiyé kentáfésarai sésarai aantá-waasi-í'a éma Ísu Káráísitin-gai kosimátíma'mae núwo sésarai si'mákaaifo ² Tímótiyo Ísu Káráísitimpa'a amankúnkúmba óndawi érai'a kesááninkaamba ómpo isaaó. Maníkó kentáásifowawe Ísu Káráísiti kentáási Fasi'aénkóe úwoi áwa'nai esarai tirumbá uwánkesarai faru uwánkaayantafe'a inai sune.

3 Ááema Máséndóniyaa-marafa'o kónae séwanda-kanaa entáfé'a óraaka sé'a Éfésási-naopa'a úwoi méraao. Maníkón-aaigomba waé'wáé'-ááímó wésewisafe ímba miyán-áái seró simátimiyo. ⁴ Aasiyaasi ímba imáyáa úmai maní'-ááiyé tíwá'náwe tinááfúísáiyé túwí'wara'a ímba seró simátimiyo simámakaumne. Miyán-ááímó sembá waásiti imáyáa tafiséna ímba túwa'nai ínasa pósa Maníkómpá'á ímba timankúnkúmba úmaesa iyónááwe. ⁵ Énifo simámunda-aaimo seyaafá'-wáásímó arááíwaiyanamo éna miwítí tirunkó kawel'á ínasa aáno úmai mésa Ísumpa'a timankúnkúmba fasi'ámai ésa miyámó iyawi tirumbá timénááwe. ⁶ Tuwímbai mináái ifátuwesa úwoi-aaí símae wénesa ⁷ Maníkóni áamámba simátimenae sésa ombánifo minámáámbá ímba kawel'-úmai isésa óraaka'o sen-ááígóni áwáuma ímba isááwe.

8 Áamámba kawé-tántáá'á póna mindámo wéaraaiwaen-kwaasi áamáanko wétuwa'nai-ímba isáúmne. ⁹ Kesí áamámba arááíwáéro séná áamámba tíména sáwí'o uráan-kwaasi kawel'-ámpá'ó wiyantafena áamámba tímakaiye. Áamáambo taráísón-kwaasiye aaimó ímbo isáán-kwaasiye Maníkóntáfésamo ímbo imáyáamo on-kwáásiyé sáwí'o on-kwáásiyé Maníkón-aaísafesa kosaambaimó on-kwáásiyé tinófoi tínkamowasamo púwón-kwaasiye tuwímbai

tínkamowasamo púwón-kwaasiye ¹⁰ aare-úmémbo on-kwáásiyé waai-úmémbo on-íniné umén-ánká'ó nón-kwaasiye iyámpói-umembo on-kwáásiyé karo'-ááímó sen-kwáásiyé karo'-ááímó simátínkáán-kwaasiye Maníkóní érai'-aaimo taráísón-kwaasiye miyámó

on-kwáásimó kawé'-ámpá'ó wíyantafena áamáamba tímakaisata isáúmne. ¹¹ Minááímá ásé-aafimba wéna Maníkó kawé'-aantembo iwáí wení áwáuma fí'oran-awauwarawini érai'-aain-iyé. Kembá Póromba simásimena séna mináái simátíma'mae núwo siyáiyé.

Maníkó arumbá uwásínkaraiyemo siyáin-ai.

¹² Ísu Káráísiti kentáásí Fasi'aénkó simásimena séna kesí kísau kawé'-úmai maimaé núwo séna minkísáúmó máendasafena fasi'aémbá símisa'a súwi simánkaumne. ¹³ Énifo minkísáú ímbo maiyáawandara'a wenáwí'a símai sáwí'a uwánke'a wení kísau-waasi sáwí'a uwátinke'a wembá símai sáwí'a uwánkaraumne. Minkánáará'á Ísuma Fasi'aénkómá iyé-ááísáfé'a ímba érai'e sé'a ímba ísámai kawé'á é'a pó'a sáwí'o uráunda mindásafena arumbá uwásinkena ¹⁴ Fasi'aénkó úwoi súwa'nai úmaena íyísa'a Ísu Káráísitiye'a kááísamai mé'a wenááisafe'a simankúnkúmba é'a wen-ímáyáá wéune. ¹⁵ Sáwí'o on-kwáásí sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba Ísu Káráísiti faútinkaindasafena marapá'á kunkáiyé siyáifo mináái érai'-aain-ifo isé'a tirumpimbá fasi'ámai ta'ótóráaro. Kemó Póromo sáwí'o uráundawi seyaafá'nánká'ó sáwí'o uráamba iyáákaraumne. ¹⁶ Miyámó uráundasafena arumbá uwásinkena ayáátáaka'a simu'marómbo waási mindá awánésa wenááisafesa tímankúnkúmba ésa aúí'a úmai maé'mae'o iyantafena ímba sínkamimba simu'maréna ména arumbá uwásínkaraiye. ¹⁷ Maníkó káráwiyaiwai maé'mae'a éna ímbo puwíndawi éna wembá ane'á súrantamba ímbo awánáundawi weyáá Fasi'aénkómá éna wení áwáuma fí'oran-awáuma waé'wae'a isaná wenáwí'a óraa'a waé'wae'a wéiye.

18-19 Tímótiyo kesááninko maanáái óraaka simámenaumpo isaaó. Ááéma Fasi'aénkóní kísau máínda-ai entá simámakaundasaama isa'á imáyáa é'a pó'a óraaka simáme'a sune. Minááísáfé imáyáa úmai arááiwaema Fasi'aénkómpá'á amankúnkúmba éma arumpinkémbá érai'-aai isé méma iwáásimó tiyáántán-kwimáimo fasi'aén-kísáúmó maésamo máéntemba Maníkón-aaisafe ayáántán-kwimái fasi'aén-kísáú wémae méraao sune. Tuwímbai tirumpinkémbá érai'-aai tínaemba uwámesa pósa Fasi'aénkón-ai tínaemba

uwámesa méraawe. ²⁰ Miwífinkémbá kae'nárai-tuwi'a moóráwígon-awi'a Áíményasi isaná moóráwígon-awi'a Árékísanda isa'á ti'maráúnana waántáwanko ta'ótokaiye. Maníkómpá'á sáwí-ai símai tuwáyááye sé'a ti'maráúnana waántáwanko ta'ótokaiye.

2

Maníkómpá'á inaimó sen-áái.

¹ Maarán-áái simátimiyo sé'a simámune. Maníkómpá'ó inaimó sembá óraa-tantaa'an-iyé. Mindásafesa inaimó sembá Maníkó seyaafá'-wáásí túwa'nai ínkwae sésa áísai esa súwi wésewe. ² Maníkó óraa'-waasiye kenká'ó káráwiyaan-kwaasiye túwa'nai ínasa inái síyamba faru úmáisa moóráfinta méta Maníkóntáféta imáyáa éta arupise úmáisa méranaumne. ³ Miyán-ínáímó sembá Maníkón-aúranka'a kawé'-úmai sewaná póna aamoí éna wemá sáwí-imayaafinkembo faúsínkáiwaisa póna aamoí wéiye. ⁴ Maníkó seyaafá'nánká sáwí-imayaafinkemba faútinkainasa wení érai'-aaimo isáiyantafena aráái wétaiye. Miyásáfésamo seyaafá'-wáásísáfésamo imáyáa ésamo Maníkómpá'ó inaimó sembá kawé'an-iyé. ⁵ Maníkó mimbóráwígó méraisana Maníkówé wení waásiseti afufumpimbó méraimba mimbóráwígó ména minkwáásígón-áwí'a Ísu Káráísiti ména waási Maníkónté'a kááísatinkena ⁶ seyaafá'-wáásí sáwí-imayaafinkemba faútinkanaumne séna aaraa-táiyá'á pukáiyé. Maníkó seyaafá'-wáásí kentí sáwí-imayaafinkemba faútinkanaumne séna miyán-kánáá tınıye siyáimba póna Ísu Káráísitimba ai'marówana kumpukáiyé. ⁷ Miyáumai Maníkó simásimena séna aantá-waasi-i'a éma fí'onkaa-waasi simátíma'mae núwo séna si'marówa'a wení érai'-aaisafesa timankúnkumba iyantafe'a simátíma'mae'a iyúne. Minááímó súnda ímba karo'-áái sumpo érai'a sune.

⁸ Naaó'-naoken-kwaasi túwaandu ésa Maníkóntáfésa imáyáa ésa ímba aaisambá sésa ímba mósimesi-ai síyamba inaimó síyantafe'a miyán-oro sune. ⁹ Túwaandu ésamo Maníkón-ímáyáámó mósá maráiyamba aaremá maarámó iyantafena sirááíma wétaiye. Ímba túma maimaé iyésa kawé'-úmai unáánkwátói ésa waási súfífáfo sésa ímba to'waaí ésa ¹⁰ ímba miyá-sáwí'ó iyamba kawé-kísáú aantemba maíyasa tuwánanáawe. Aaremó kesáfésamo sésa Maníkóntáfé'a imáyáa úne sen-ínimbó kawé-kísáúmó máéntemba miyán-oro. ¹¹ Aaré ímba túma maimaé iyésa aáno úmai mésa Maníkón-aaimo sen-kwáásí táái isánáawe. ¹² Aaremá ímba waaiyá'á káráwiyaawi mésa waai

túranka'a ímba komésa aaimó simátimiyamba aáno úmai méranaawe súne. ¹³ Naaófá'á Maníkó Ándámumba aifa'á úmarena ánaaemba awaainínkómbá Ífimbo úmakaintafe'a mináái súne. ¹⁴ Waántáwanko ímba Ándámuntafena siyáifo Ífintafena karo'-áái simámuwana érai'e séna aifa'á Maníkón-aaí taráiyaiye. ¹⁵ Énifo aaremá iyámpóimo matinkáiyambo éna sáwí'a úmai méraampinkemba Maníkó tiyáíníye. Aaremó Maníkómpá'ó timankúnkumbo ésamo wen-ímáyáámó ésamo arupíse úmimo aáno úmimo maé'mae'o úmae iyésamo miyámó íyanamo éna Maníkó sáwí'o úmimo méraampinkemba tiyáíníye.

3

Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaawi-taai.

¹ Tuwímbaimo Maníkóní waásiya'o káráwiyyan-kisau maénae síyawimo ésa tirááimo táinda-kisau kawekísáún-iyé siyáamba mináái érai'-aain-iyé. ² Maníkóní waásiya'o káráwiyyowiti kisaumo máéwi maarán-kwáásín-owe. Miwífímbá ímba sáwí-aaímo wéráiwai ésa kimbora-inimba mapá kuráawi ésa arupíse úmai kawé'-ímáyáá aantembo owí ésa miwí túwí'o mósá maréwi ésa namu'-waasí naambá tímésa tómbá tímésa owí ésa Maníkón-aaí kawé'-úmai simátíma'maesa wéiyowí ésa ³ ímba uwóí'o on-dómbá námae nésa uwóí'a owí ésa ímba aaisambá sésa aáno úmimo méraawi ésa ímba óntantafesa túrande-urande owí ésa ⁴ miwítí naaúmpa'o méraan-kwaasiya'a kawé'-úmai káráwiyyowí ésa miwítí iyámpói tifoísáísafesa ésa miwí táái wéisaíyawí ésa miyán-kwáásímó ésa Maníkóní waásiya'o káráwiyyowiti kísau maenááwe. ⁵ Aare-iyámpóíya'o ímbo kawé'-úmaimo káráwiyyowimo ésa Maníkóní waásiya'a ímba kanaa'á káráwiyyonaawe. ⁶ Káfé'o Maníkóntáfésamo ísámaimo tíyawimo ésa Maníkóní waásiya'a káráwiyyowiti kísau ímba maenááwe. Miyán-kwáásímó minkísáúmó maésamo ésa túma maimaésa iyíyana waántáwankomo sáwí-meyambo maiyáintemba miyá ónááwe. ⁷ Símai sáwí'a uwátínkáafo waántáwanko tamaimái wemparí'a ifáínifo Maníkómpá'ó ímbo tiyáan-kwaasiwara'o sésamo kawé'-aantemba úmai méraawin-owe síyan-kwaasimo ésa miyán-kwáásí aantemba Maníkóní waásiya'o káráwiyyowiti kísau maenááwe.

⁸ Maníkóní waásiya'o káráwiyaawi wétuwa'nai-owi maarán-kwáásín-owe. Arupíse úmimo mérewi ésa ímbo kaumbo-kae'-ímáyáámó tokéwi ésa ímbo uwóí'o on-dómbó námae níyawí ésa ímbo óntantafesa túrande-urande wéiyawí ésa ⁹ tirumpinkémbó érai'-aaimo isésamo ombá Maníkóní érai'-aagoní áwáuma ta'ótóráawi ésa ¹⁰ miyán-kwáásí ésa

Maníkóni waásiya'o káráwiyaawi wétuwa'nai-owiti kísau maenááfo aifa'á miwítí kísau tuwánewasamo kawé'ó íya'o é'a minkísáú tíméro. ¹¹ Miyá íyasamo ésa miwí tuwaainintómbá maarán-ínimbán-owe. Kawé'-úmaimo méraiyaawi ésa ímba tíyo-aai sen-ínimbá pósa arupíse úmai mésa seyaafá-kísáú kawé'-úmái wémaewe. ¹² Maníkóni waásiya'o káráwiyaawi wétuwa'nai-on-kísau wémaewi maarán-kwáásín-owe. Kímbora-inimbo ma'maé kuráawi ésa miwítí iyámpóíya'e miwítí naaúmpa'o méraan-kwaasiya'e kawé'-úmaimo káráwiyaawi ésa miyán-kwáásímó Maníkóni waásiya'o káráwiyaawi wétuwa'nai-on-kísau maenááwe. ¹³ Minkísáúmó kawé'ó úmimo maíyawi ésa Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraan-aai fasi'ámai simátimiyasa isésa miwí túwí'a mósá maránáawe.

Maníkóni áwáu-aaigoni áwáu-aai.

¹⁴ Tímótiyo kemá Póro ampáánk'á'á embá koawánanae sé'a wée'a maanáúfái agaimái tuwáúmpo toráumai isaaó. ¹⁵ Empá'á kónae sé'o onda-ámbó faiyínamo e maanáúfái toráumai isé sé kesáá Maníkóni akúntá únanasa agaimái símakaimba póta miyásá ónaumne sínone. Áfonkomo taaimó farámintemba kesáá Maníkó méraiwaini waásisa éta wení érai'-aaisa taawiyafónaumne.

¹⁶ Érai'a Maníkóni áwáu-aaigoni áwáuma paápé úwana óraa'-waasigo éna maarán-iye.

Ísu Káráísiti marapá'á waási-i'a úmai paápé úwana Maníkóni ámútanko wentáféna séna arupíse úmai méraiwainiye súwasa Maníkóni kísau-waasi wíyómpakewi awánowasa waási fí'o-fi'om-barafakewi wenáái simátíma'mae kuwasá wenááisafesa timankúnkúmba uwaná Maníkó kunái'maena wíyómpa'a móankaraiye.

Mináái Maníkóni áwáu-aaigoni áwáun-iye.

4

Karo'-ááímó simátimiyán-kwaasimo paápé íyan-aai.

¹ Maníkóni ámútanko afora'á séna ánaaen-kanaa tínaa tuwímbai Ísu Káráísitimba tínaaemba uwámesa waántáwankowe wení kísau-waasiyemo siyan-aai isésa karo'-ááímó siyamba arááiwaenaawe siyáíye. ² minkáró'-wáási miwítí sáwí-tirumpinken-karo'-aai simátinkesa érai'e síwae sésa miwítí sáwí-awau ímba awánésa karo'á sésa ³ aarewé waaiyé mó maíyamba aaraa matinkésa tuwímbai-tomba aaraa matinkésa miyán-káro'-áái siyasa ánaaen-kanaa tínaa tuwímbai miyán-ámbá arááiwaenaawe. Mintóntáféna Maníkó wení érai'-aaisafesa timankúnkúmba iyawisaféna séna miyán-tómbá uwátinkaunda wéne'a súwi

siwae sé'a uwátinkaraumne Maníkó siyáiyē. ⁴ Seyaafá-tántáá'ó Maníkómó úmakaimba kawē-tántáá'án-ifo aaraa matínkááfonifo úwoi wēne'a Maníkóntáfé'a súwi seró. ⁵ Inaisá súndanifo Maníkó kawē'án-iyē siyáimba pósa mintómbá aaraa matínkááfonifo.

Ísuni kawē-kísáú-wáásí ónemo siyáin-aai.

⁶ Tímótiyo simáménda-aaimo Maníkóni waásimo simátíminda Ísu Káráisitini kísau-waasi-i'a éma po kawē-wáásí uráínone. Tómbó nésamo fasi'ámaimo méraantemba Ísu Káráisitini érai'-aai arááiwae kawē'-úmai simátíma'mae iyínana minááigó fasi'ánkainiye. ⁷ Úwoimo maní'ó sen-áái ímba Maníkón-aain-ifo úwoi-aain-ifo ánaaeni'a uwámuwo. Emá ayáántán-kwiye Maníkóni áwáuma arááiwae enáuma káráwiyuwo. ⁸ Sógomo kawē'ó ínkwaē-imayaamo ésamo ésa tiyáántán-kwiyesamo kísau mo maíyamba mindá kawē'án-ifo Maníkóni áwáuma arááíwaenae sésamo imáyáamo ésa tiyáántán-kwiyesa Maníkóni kísau mo maíyamba mindá óraa-kawē'an-iyē. Miyámó ésamo ésa káfé'wara ánaaenkwará'a méraiyān-aempa'a minkísáúgó túwa'nai iye. ⁹ Mináái érai'an-ifo ísámai tirumpimbá ta'ótóráaro. ¹⁰ Maníkó fasi'aénkwáráwí póna seyaafá'-wáásiyá'ó káráwiyaiwai éna wenááisafeta simankúnkúmba úndawisa sáwí-imayaafinkembo faúsínkáiwaimba amu'maréta póta siyáántán-kwiyéta kísau maénaumne.

¹¹ Tímótiyo mináái simátíme sé miyán-oro siyó. ¹² Ifó'-wáásí óndasafesa úwoi-waasi óne sésa sáwí'a uwánkááfonifo kawē'-úmai mé kawē'-áái sé imáyáa timé arupise úmai mé kawē'-aantemba wéinasa Maníkón-aisafesa timankúnkúmba owí awánésa indantembá miyán-oro. ¹³ Empá'ó ímbo kondará'ó éma waasi túranka'a Maníkóni aúfáifinken-aai toráumai simátíma'mae wéiye aráátimiyo. ¹⁴ Ááéma entáféna Maníkómó siyáin-aai simátímúwasa Maníkóni waásiti óraa'-waasi tiyáámba enane'á ta'ótoresá sésa Maníkóni kísau mauwó suwamá minkísáú maéndasafe ónana Maníkó fasi'aémbá ámakai fo ímbo túwénda fasi'ámai maimaé iyuwó. ¹⁵ Simámunda-aai aantemba imáyáa é miyá úmae iyínasa seyaafá'á awánésa sésa Maníkóntáféna fasi'ámai méraimba póna mifásí'áénkó iyíniye sénáawe. ¹⁶ Enáuma káráwiye méma simátíminda-aai imáyáa úmai kawē'-úmai simátimiyo. Miyámó ónda kawē'-ámpá'á kónasa enááimo

ísáán-kwaasi kawē'-ámpá'á wégowe.

5

*Fasi'laénkóní waásiti imáyáa arupíse uwátinkaaomo siyáin-
aai.*

¹ Tímótiyo waurántómbá iyafákémbá ímbo sindá ena-
fontáfémo aáno úmaimo séndantemba miyáumai simátimiyo.
Enáfámarimbo óndantemba
ifó'-wáási miyá uwátinkaaom. ² Enanóisaimo óndantemba
áraankantomba miyá uwátinkaaom. Enáúambarimbo
óndantemba aú-inintomba miyá kawel'-aantemba
uwátinkaaom.

³ Keto'-ínintí tiráá'maarina'i tinááwaina'i mésamo
ésa miwí túwa'nai oro. Énifo keto'-ínimbó timááraamo
ímbo méren-inimba túwa'nai uwo. ⁴ Énifo keto'-ínintí
tiráá'maarina'i tinááwaina'i mésamo ésa miwí túwa'nai
oro. Miwítí aifaráán-kísáú miwí tinófoi túwa'nai oro.
Miyámó iyambo ésa káráwimaesamo iyáam-beyambo
timíyamba Maníkó aamoí íniye. ⁵ Keto'-ínimbá timááraa
ímba méraan-inimbo ésa sésa Maníkó kenká'á káráwiyiye
sésa Maníkómpá'á inai símae wéiyesa súwa'nai ínkwae sésa
inai wésewe. ⁶ Énifo keto'-ínimbó marapá-tántáátáfésamo
tirááísafesamo ésamo ombá Maníkóní némpa'a méraawe.
⁷ Keto'-ínintáfésa sésa sáwí'a úmai méraawe sefáínifo
simámunda-aai simátimiyo. ⁸ Maníkón-aaisafesamo
karo'émó sembá mindá sáwí'a ombánifo tuwímbaimo ésamo
miwítí akúnká'é miwí timááraara'emo ímbo kawel'-úmaimo
káráwiyombo ésa Maníkón-aai tínaaemba uwámakaamba
mindá óraa-sawi'a wéowe.

⁹ Keto'-ínimbó Maníkóní kisaumo máén-inimba saafá úmai
túwí'a agauwó. Mindá maarán-ínimbán-owe. Áráankamba
késa 60 aatai maisukáan-inimba ésa kimbora-wambo maimaé
kuráan-inintomba ésa ¹⁰ minínintóntáfésa kawel'-kísáú
wémaewe sen-ínimbá ésa miwí tiráá'marinka'a kawel'-
úmaimo káráwiyaan-inimba ésa namul'-waasi tómbó tímén-
inimba ésa Maníkóní waasi kawel'ó uwátínkáán-inimba ésa
umbai-tántáá'ó makáan-kwaasi túwa'nai on-ínimbá ésa
miyán-káwé-kísáúmó wémaen-keto'-inin-tuwi'a agauwó.
¹¹ Aú-keto'-inin-tuwi'a ímbo agauwó. Miwí Maníkóní
kísau wémaesa ánaaemba waaí maénae-imayaamo ésa Ísu
Karáisitinka'o fasi'aén-ááímó símaresa ímbo imáyáa ésa
waaí maíyasa ¹² tuwímbai tuwánésa sésa Ísu Karáisitinka'o
fasi'aén-ááímó símakaan-aaima taraisésa sáwí'a uráawe
sénááwe. ¹³ Miyáumai maaráwará'á ésa ímbo kísau maésa
nambá'-aantemba nésa ímbo kísau wémaesa tíyo-aai
símae wénesa moparáwintáfésa wendé wenden-iyé-áái
simátíma'mae nésa aanáfómó ímbo siyénka'a ke simásuwesa
sénááwe. ¹⁴ Mindásafe'a simáme'a sune. Aú-keto'-inimba

waai maesa iyámpói matinkésa kawel'-úmai káráwiyesa miyámó iyamba kesáamá ímba sáwí'a úmaisa méraunda pósa Manikóntáfésamo ímbo aamoimó iyawi kentáási áwáumo saafá ésamo ésa ímba símai sáwíta uwásinkanaawe. ¹⁵ Tuwímbai-keto'-inimba kawel'-ámbá é'a ifátuwesa waántáwankoni sáwí-ampa'o wéaraaiwaentafe'a sún-da-ai simámune. ¹⁶ Manikón-aaisafesamo timankúnkumbo on-ínimbá miwí timááraafinkembo keto'-ínimbó méraamba túwa'nai oro. Manikóní waási keto'-ínimbá timááraamo méraan-inimba Manikóní kísaura'o tukáan-ontantamba túwa'nai ofáínifo keto'-ínimbá timááraamo ímbo méren-inimba minóntántámbá túwa'nai oro.

¹⁷ Manikóní waási miwítí óraa'-waasi kawel'-úmai káráwiyaawisafesa imáyáa ésa miwítí méyámbá mósá ma'mái tíméro. Minóráá'-wáásifínkémbá tuwímbai Manikón-ai fasi'ámai simátimesa óraa-kisau wémaewisafesa imáyáa ésa miwítí méyámbá mósá ma'mái óraa'a tíméro. ¹⁸ Minááisáféna naaófá'á Manikón-ai aúfáifimba agaimaréna séna purumakagóní kísaura'-meyantafena séna waásiti tómbá wíti-aramba ásima piyíndasafena purumakagón-áisamai támai tafandaafá úmai ásima ufítúwáínka'a purumakagón-óika'a ímba kárá'esa ifátúwéwana úwoi ména tuwímbai náíniye

agaimaréna siyáiyé. Moóráfa'a agaimaréna séna kisaumo máewi méyámbá máéro

agaimaréna siyáiyé. Manikóní waási minááímá imáyáa ésa miwítí óraa'-waasiti méyámbá tíméro. ¹⁹ Manikóní waásiti óraa'-waasi tiyo'o fáíyan-ai ímba isaaó.

Énifo kaumbo-kael'-wáásímó tésamo síyan-ai miwí táái isaaó. ²⁰ Sáwí'o úmae iyówisafe seyaafá'-wáási túranka'a fasi'aén-áái simátimiyo. Miyámó inasamó ésa seyaafá'-wáási táátafesa ésa miwí túma káráwiyonaawe.

²¹ Manikón-aúranka'e Ísu Káráisitín-aúranka'e Manikóní wiyómpaken-kisau-waasi túranka'e óraaka'a simáme'a sune. Simámundantemba uwo sune. Aaigóní áwáumo ímbo ísarendarakembo e ímba aai simátiminone. Aaigóní áwáumo ísarendarakembo e kawel'-úmai simátiminone. Ímba waási tuwínkaa'-uré sindá seyaafá'-ááímá afora'-aantemba simátimiyo. ²² Moóráwigomo Manikóní kísau maínkwae sémo e ímba ááéma iyáfasinankenda awánasuwe ánaaemba iyáfasinankaa. Sáwí'o wéiya ímba ewará'á tiráái wáinda kawel'-úmai káráwimai kawel'-án-owo.

²³ Tímótiyo enarumpinkémbó áí'o énamo tuwímbai-kanaamo áúfa'o wínamo e non-úran-aantemba ímba nendá taaérampinken-domba naaó sune.

24 Tuwím-baimo sáwí'lo ombá tuwánaawasa sáwí-meyamba wémaefo tuwím-baimo sáwí'lo ombá miwítí áwáuma ánaaemba paapé íniye. 25 Miyáumai tuwím-baimo kawekísáúmó máemba tuwánaawasa tuwím-baimo kawekísáúmó máemba ímba tuwánaamba miyámó owítí áwáuma ánaaemba paapé íniye.

6

1 Wayó-kísáúmó máén-kwaasi Maníkóní waásisafe maanáái simátimiyo. Káráwiyaan-kwaasi-tuwi'a óraa'a uwátinke'a miwítí kísau kawel'úmai máéro simátimiyo. Miyámó íyasamo ésa Maníkón-áwí'e Maníkón-aaiye ímba símai sáwí'a ónááwe. 2 Káráwiyaan-kwaasi Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo owísáfesa miwítí wayókísáú-wáásí sésa Ísu Káráisitini waásimo úndantemba miwíwará'á Ísu Káráisitini waási póta miwí túwí'a ímba óraa'a uwátinkanaumne sefáínifo maarán-áái seró. Maníkón-aaisafe'lo simankúnkúmbo úndantemba miwíwará'á Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo wéowa'a sirumbá timé'a pó'a miwítí kísau kawel'úmaimo máénda minkísáúfínkémbá kawetántáá'á maenááwe sé wayókísáú-wáásísáfé mináái simátimiyo.

Maníkóntáfésamo imáyáamo ésamo méraamba óraa-tantaari'lo on-áái.

Tímótiyo simámunda-aai óraaka simátimiyo. 3 Tuwím-baimo fi'on-aaimo simátimesamo kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráisitín-aaimo kawel'ááímó ímbo arááiwaesamo Maníkóní áwáu-aaimo ímbo wéaraaiwaewi 4 miwí túma maimaé wéiyesa seyaafá-tántáákóní áwáuma ímba ísaraawe. Miwífimbá sáwí-imayaa wéraisasa aagóní áwáusafesa sáwífa'-aai sésa kesááigo iyáákainkwae-aai sewasá miyásáwí-ááífínkémbá tirumbá sáwí'a uwátinkesa aaisambá sésa túwí'a símai sáwí'a uwátinkesa sáwí-imayaa uwátinkesa 5 aaisambá símae wénowe. Miyámó on-kwáásí miwítí imáyáa símai sáwí'a ésa érai'-aai ifátuwesa karo'-imáyáá ésa sésa sáwífa'-ontama maénae sésa Maníkóní aambá wéaraaiwaewe-karo'-imayaa wéowe.

6 Miyán-káro'-imáyáámó ombánifo Maníkóní aambó érai'lo arááiwaéwi imáyáa ésa sésa Maníkóntáfé'lo imáyáamo é'lo méraunda óraa-tantaan-ifo makáunda-ontama mindá kanaán-iyé wésewe. 7 Kesinóisaisa óntaiyainta masínkaraawe. Púwóndasa ínta óntawarata maimaéta kónaumne. 8 Unáánkwátóiyé tóné makétaamo éta mindá kanaán-iyesa sénaumne. 9 Óntasafe-imayaamo owí misáwí-imáyáágó tafisínana sáwí-tantaatafesamo tirááisafesamo íyan-tantaako miwí ta'ótorainasa sáwí'a úmai tai'ánááwe.

10 Fí'lo-fi'o-sawi-imayaagoni áwáuma óntamba maénae-imayaasafesa aamoí wéowe. Tuwímbai óntamba maénae-imayaa aantemba wéesa Maníkón-ai ifátuwesa umbai-tántáá'á maésa tirunkó umbai taisasá méraawe.

Maníkón-aúranka'a arupise úmai méraaomo siyáin-ai.

11 Tímótiyo emá Maníkóni waasi éma miyán-tántáákómbá ánaaemba uwáme Maníkón-aúranka'a arupise úmai mére wentáfé-ímáyáá wéma seyaafá-kísáú kawel'-úmai wémae imáyáa wétime Maníkóntáfé fasi'ámai aáno úmai mére miyán-tántáátáfé ayáántán-kwiye méraao. ¹² Waásimo méyámbó maénaesamo tuwaantantésamo kontembá emá Maníkón-aisafe amankúnkúmba e ayáántán-kwiye minámbá arááíwa'mae aúí'a úmai maé'mae'o inda-ámbá arááíwa'mae iyuwó. Ááema sáwífa'-waasi túranka'a paápéema séma Maníkón-ai érai'-ai pó'a wenká'á kááísamai méraumne sundará'á Maníkó entáféna aúí'a úmai maé'mae'a wéone siyáíye. ¹³ Maníkó seyaafá'ó méraawiti áwáugon-íye. Ísu Káráísiti aaimó sí-náúmpá'á óraa'-waasigon-awi'a Póntiyasi-Páiratimba kawel'-ááímó simámakaiwain-íye. Minkáé'nárai túranka'a embá óraaka simáme'a sune. ¹⁴ Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti marapá'ó ímbo kunkáindara'a wemó siyáin-ai arááíwa'mae wéíye kawel'-aantemba wéinasa awánésa sésa mináái érai'-aain-íye sénááwe sune. ¹⁵ Maníkó Ísu Káráísitintafena séna kumuwómó sínda-kanaa kumíniye. Maníkó kawel'-aantembo iwáí éna weyáá seyaafá'nánká káráwiyaiwai éna seyaafá-fásí'áénkwará'-wáásí wení fasi'aénkó iyáákaraiwai éna seyaafá-káwáá-wáásíyá'á kawáán-uráiwai éna ¹⁶ weyáá ímba puwíndawi éna fí'ora-sara'o méraiwai isasá miyá-sará'á ímba waási kanaa'á koméranaawe. Maníkómbá seyaafá'-wáásí ímba túrantamba wéawanesa ímba kanaa'á túrantamba awánánááwe. Wenáwí'a óraa'a waé'wae'a isaná wení fasi'aémbá waé'wae'o ímbá mindá érai'-aain-íye.

¹⁷ Tímótiyo moparáwínkwará'-wáásísáfé óraaka simátíme sé ímba túma maimaé iyé'a ímba moparáwíntáfé'a aamoín-oro. Mindá tai'áinda-tantaa'an-ifo ímba amu'marémba Maníkó seyaafá-tántáátáámó wésimiwaintafe'a amu'maré'a mé'a aamoín-oro simátímiyo. ¹⁸ Moórá-ai moparáwínkwará'-wáásí simátíme sé kawel'-kísáú wémae'a túwa'nai úmae wéíye'a moparáwímbá tuwínkaa'-úmai tíma'mae iyóro. ¹⁹ Miyámó é'o é'a miyámó íyan-tantaatafe'a ánaaemba kembiwímó túwa'nai inda-tantaa'a wéraina'a miyámó é'a kawel'-úmai méranaawe simátímiyo.

²⁰ Tímótiyo Maníkó simámakain-aiye aráánámakain-aiye káráwimai kawe'án-uwo. Maníkómbó ímbo arááiwáén-kwaasi úwoi-ai wésefo mináái ánaaemba uwátimiyo. Karo'á sésa seyaafá-tántáá'á ísaraumnemo mósimesi-aimo síyamba ánaaemba uwátimiyo. ²¹ Tuwímbai sésa seyaafá-tántáá'á ísaraumne sésa pósa Maníkómpá'ó timankúnkúmbo on-ámbá ifátukaawe.

Maníkó seyaafá'-wáásí úwoimo wétuwa'nai-intafe'a inai sune.

Kemá Póro sún-da-ai tai'áye.

2 Tímóti

Ísu wiyómpa'a iyówana Póro moóra-waai úmai sísamaifakemba afakaeté-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna Tímótin-imayaa éna maanáái agaimái tuwówana wenópa'a kuráiyé. Ísun-ai simátíma'mae iyúnkakemba Rómu-naopa'a ándáfa'a ánkawana ména Tímóti Fasi'aénkóni waásiya'o káráwiyontafena imáyáa éna maanáái agaimarówana wenópa'a kuráiyé.

1 Tímótiyo kemá Póro maanáái maanáúfáifímbá agaimaráúmpo isaaó. Manikó wení imáyáafinkemba kentáféna séna aantá-waasi-i'a éma Ísu Káráisitín-ai kosimátíma'mae núwo séna si'mákaiye. Manikó óraaka'a séna Ísu Káráisiye'a kááísamai méraamba pó'a aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe siyáin-ai kosimátíma'mae núwo séna si'mákaiye. 2 Tímótiyo kesáánimba óna'a sirumbó wéamundawi ómpo maanáái maanáúfáifímbá agaimaráúmpo isaaó. Manikó kentáásifowawe Ísu Káráisiti kentáási Fasi'aénkóe úwoi áwa'nai esarai tirumbá uwánkesarai faru uwánkaayantafe'a inai sune.

3 Kesíwá'námo Manikómbó arááiwakaantemba kemá miyá únana mindásafena kesirumpimbá imba aai wéraiye. Manikómpá'ó inaimó súnda entáfé'a imáyáa é'a aasiyaasi áisai e'a súwi simánkaumne. 4 Ifi'ó tasínkaraanda imáyáa é'a aneka'á awánánae-imayaa úmae wéiye'a embó awánaanda sirunkó óraa-kawe'a íniiye. 5 Ísu Káráisitín-aisafemo amankúnkúmbo ónda ímbo óikakembo óndamo arumpinkémbó óndasafe'a imáyáa úne. Aifa'á enaráárán-áwí'a Róisi Manikón-aisafena amankúnkúmbo úwana minkákémbá enanón-áwí'a Yúnisi Manikón-aisafena amankúnkúmbo uráimba ewará'á miyá wée Manikómpá'ó amankúnkúmbo ónda érai'a mindá ísaraumne. 6 Mindásafe'a simáme'a sune. Manikómó fasi'aémbó ámakaimba ta'ótoke wení kísau mauwó. Manikóni kísau máindasafe'a siyáamba ane'á ta'ótoraaawana Manikó fasi'aémbá ámakaiye. 7 Manikó imáyáasa símakowata fasi'ámaisá méta ínta sáátafeta éta imáyáasa wétimeta kesúrata káráwimai kawé'á uréta úndasa po Manikómó fasi'aémbó ámakaimba ta'ótoke wení kísau mauwó.

8 Mindásafe kentáási Fasi'aénkó siyáin-aaimo simátimendasafena ímba áá'a íno. Fasi'aénkóni waási-i'o úndarakemba ándáfa'a sínkaraawa'o méraundasafena ímba áá'a íno. Manikó fasi'aémbá ámímba

po ásé-ai simátímínasamo áí'lo índa-i'lo uwánkaiyamba sí'lo úni'lo uwásínkaraantembo uwánkaiyamba ímba imáyáamo indá fasi'ámai méraao. ⁹ Maníkó séna sáwí-imayaafinkemba faútínkáana'a kawel'-aantemba úmai méraaro siyáíye. Kesáá kawel'-kísáúmó maúndasafenasa ímbanifo wení imáyáafinkemba séna úwoi túwa'nai ónaumne siyáimba póna kentáásí sáwí-imayaafinkemba faúsinkenasa séna kawel'-aantemba úmai méraaro siyáíye. Áwáura'a Maníkó maramá ímbo úmakonka'a Ísu Káráísitini kísausafena imáyáa éna séna úwoi túwa'nai ónae'a to'mayaa úne siyáíye. ¹⁰ Maníkó kentáásáfénawe séna to'mayaa úmakaimba paápé úwana Ísu Káráísiti marapá'á kuména kentáásí sáwí-imayaafinkemba wéfausinkaiye. Waási púwówini áwáuma wemá iyáákéna tai'ásuwowasa wíyómpa'a aúí'a úmai maé'mae'a ésa ímba puwónááwe.

Minásé-áái paápé úwata ísaraumne.

¹¹ Minásé-ááímó simátíméndasafena Maníkó simásiména séna aantá-waasi-i'a éma ai'maráana maanáse-áái simátíma'mae núwo súwa'a ¹² miyámó ówándarakemba sí'lo úni'a úmai ándáfa'a sínkaraawa'a mé'a ímba sigaesáfé'a úne. Moóráwígon-aaisafe'lo érai'emo sé'a wenká'ó simankúnkúmbo úndawimba awáné'a símakain-kísau káráwisa'a mináái érai'-aain-íye súnnda pó'a ímba sigaesáfé'a úne. Maníkó waásimo méraawini áwáuma tísai índa-kanaa ímbo tiyáindara'a símakain-kísau wégarawiye. ¹³ Tímótiyo érai'-aaimo simámakaunda arumpimbá ta'ótore arááíwae Ísu Káráísitiye'a kááísamai mé wenááisafe amankúnkúmbe wée wembá arumbá amé miyá úmae iyuwó. ¹⁴ Maníkó érai'-aaimo simámakaimba Maníkóní Ufaen-ámútánkó kentáásirumpimba méraimba po wení fasi'aéntámbá minéráí'-áái káráwiyuwo.

¹⁵ Ésiyaa-marafaken-kwaasi seyaafá'á tínaaeni'lo uwásiyukaampinkemba kae'-wáásí moóráwígon-awi'a Físérasí isaná moóráwígon-awi'a Émósénisi isamá mináái ísaraane. ¹⁶ Moóráwígon-awi'a Ónésíforasi kesópa'a tóso éna kawel'-áái simásiména kesí imáyáa aúí'a uwásínkena ándáfa'lo méraunda ímba aigaesáféna isa'á mindásafe'a Fasi'aénkómpá'á inái súnnda Ónésíforasi wení naaúmpa'lo méraan-kwaasiye kawel'á uwátinkainkwae sé'a inái sune. ¹⁷ Wemá Rómu-naopa'a taména siyaafái émena ándáfa'lo méraunda tasuwánéna kesí imáyáa aúí'a uwásínkaraiye. ¹⁸ Ááéma Éfésási-naopa'a koméraawanana sáwífa-kanaa wemá súwa'nai úwa é'a awánaraane. Miyámó uráintafe'a

súne. Fasi'aénkó waásimo méraawini áwáumo tísai índakanaa tínana Fasi'aénkó wentáféna arumbá uwánkainiye súne.

2

I-wáásímó fasi'ámaimo méraantemba miyáumai fasi'ámai méraaomo siyáin-ai.

¹ Kesááninkoo Ísu Káráisiti úwoi wéawa'nai-ifo fasi'ámai méraao. ² Sáwifa'-waasi túranka'o simátimewanda-ai isé kawel'-ímáyááwárá'-wáásí fasi'ámaimo méraawi kawel'-úmimo simátimiyawi simátímínasa miwíwárá'á ta'ótokesa simátíméro.

³ I-wáásímó umbai-tántáá'ó tímémbo fasi'ámaimo máentemba Ísu Káráisitini waási-í'a óndarakemba embá umbai-tántáá'á ámébanifo fasi'ámai méraao. ⁴ I-wáásí miwítí óraako aamoí inkwae sésa wenáái wéaraaiwaesa ímba fi'o-fi'on-tantaatafesa imáyáamo iyamba óraakoni kísausafesa imáyáa wéowe. ⁵ Moórá-ai isaaó. Tuwaantantésamo kontembá moóráwigomo wení óraakon-aimo isénamo awaantanténamo iyénamo éna méyámbá máiniye. ⁶ Moórá-ai isaaó. Kísauomo fasi'ámaimo owímó ombá tómbó fakaráán-kanaamo tisasá aifa'á fáká'mai wénaawe. Mináái imáyáa é Ísu Káráisitiye'a fasi'ámai méraao. ⁷ Simámunda-ai imáyáa inaná Fasi'aénkó imáyáa amína minááigóní áwáuma isáínone.

⁸ Ísu Káráisiti Téfitin-aísaafitantambo uráiwai puwénamo iyáfasinkaiwaintafe imáyáan-uwó. Mináái ásé-ai simátímakaunda-aain-iyé. ⁹ Minásé-ááímó simátimewandarakemba ándáfa'a másinkesa sáwí'ó owímó tíyayaanka'ó kárá'umaesamo mátinkaantemba kembá síyayaanka'a kárá'umaesa sí'ó iní'a úmai ándáfa'a másínkaraafo kemá úwoi ménaumpo Maníkón-aaigo wété ínasa isáaro. ¹⁰ Mindásafe'a Maníkómó wemparí'ó úmáráin-kwaasisafe'a imáyáa é'a pó'a umbai-tántáátáfé'a ímba imáyáa é'a méraumne. Ísu Káráisiti miwítí sáwí-imayaafinkemba tí'maena kawepá'á métinkainasa sámó kain-áémpá'á maé'mae'ó iyantafe'a umbai-tántáátáfé'a ímba imáyáamo únda fasi'ámai méraumne.

¹¹ Maanáái érai'-aain-iyé.

Ísu Káráisitiye'a kááísamaisa méraundasa póta puwétaamo éta weséta méranaumne. ¹² Umbai-tántáá'ó ímbo imáyáamo éta fasi'ámaimo métaamo éta waásiya'ó káráwiyintemba kesááwárá'á miyásá ónaumne. Sínaaembo uwámenanasaamo éna kentááwárá'á miyá

íniye. ¹³ Wenááisafetaamo simankúnkúmbo urétaamo ifátúwáananasaamo éna wemó sintembó miyámó éna ímba kanaa'á tuwéna fí'on-aaí síníye.

Mináái érai'-aain-iyé.

Maníkóní kísau arupíse úmai mainana aamoi uwánkainomo siyáin-aaí.

¹⁴ Tímótiyo Maníkón-aúranka'a maanáái símai táaka-tinke óraaka simátíma'mae iyé sé maanáái imáyáan-oro. Úwoi-aaisafe'a sáwífa'-aaí sé'a aaisambá wésefo mináái ifátúwáaro. Minááimó isáiyano éna minááigó ímba kawé'á uwátinkaina'a sáwí'a ónááfo súnda-aaí simátíma'mae iyuwó. ¹⁵ Maarán-kwáásí-í'lo ónae sé maarán-uwo. Érai'-aaimo arupíse úmai simátímíndawima éma Maníkóní kísau-waasi éma ení kisausafe ímba aigaesáfé indawí éma miyámó émo e Maníkón-aúranka'o ménda simáména séna kawé'-úmai méraane síníye. ¹⁶ Úwoi-aaí Maníkómbó ímbo arááíwáén-kwaasimo sen-áái ánaaemba uwámuwo. Miyán-ááimó sen-kwáásí ímba Maníkóntáfésa imáyáa ésa sáwísáwí'a úmae wéiyowe. ¹⁷ Sowáéfitambo énamo seyaafá-túfá'ó intembá miwí tááigo wété ímba pósa sáwí'a ónááwe. Miwífínkémbá kae'-wáásí túwí'a moóráwígon-awi'a Áíményasi isaná moóráwígon-awi'a Fáírítasi ¹⁸ minkáé'nárai érai'-aaí ifátuwesarai sésarai pukáundafinkenta é'a iyáfasinkaunda póta ánaaemba aneka'á ínta iyáfasinanaumne séyasa isésa tuwímbai Ísu Káráisitín-aaisafesa kae'-ímáyáá wéowe. ¹⁹ Áfombo fasi'ámaimo faimaráántemba Maníkó áfonkaan-tantaa'a fasi'ámai faimaréna minká'á aúfái agaimaréna séna Fasi'aénkó weni waási é'a tuwánaraiye séna moórá-aaí agaimaréna séna Fasi'aénkóní waási únemo sewí sáwí'lo ombá tínaaemba uwáméro agaimaréna siyáíye.

²⁰ Moórá-aaimo simáménda isaaó. Óraa'-naumpa'a tuwímbai-taufa'a marésa tuwímbai korí-óntántámbo úmakaan-taufa'a marésa tuwímbai taaisambó úmakaan-taufa'a marésa tuwímbai agari'-márasámbó úmakaan-taufa'a marésa óraa-kanaa aantemba korí-táúfápínkémbá nésa úwoi-kanaa taai-taufápínkémbá wénaawe. ²¹ Simátímakaunda-sawi-kisau gombo tínaaembo uwámesamo kawé'-úmaimo méraawi kawé-táúfákáámbá úmai mésa Maníkóntáfésa imáyáa wéesa Maníkómó kawé-kísáú tímíndasafesa to'mayaa úmai méraawe. ²² Ifó'-wáásímó sáwí-tantaatafesamo tirááísafesamo ombá ánaaeni'a uwátíme arupíse úmai mérenda-imayaa é Maníkón-aaisafe amankúnkúmbo úmae iyí-ímáyáá wétime faru

úmai mé tirumpimbó kawel'-aantembo imáyáamo ésamo Fasi'aénkómpá'ó áisai esamo súwa'nai ínkwae sésamo ontembá miyán-uwu. ²³ Úwoi-aaisafesamo sáwifa'-aaimo sembá minááiyákembá aaisambó sembá ísaraampo ánaaeni'a uwátimiyo. ²⁴ Fasi'aénkóni kísau-waasi ímba aaisambá sésa faru uwátinkesa kanaa'á aráátimesa aaisambó sembá tasí uwátinkesa ²⁵ wempa'á mésa miwímó kentááimo taráísón-kwaasiti imáyáa kawel'á uwátinkesa miyámó íyanamo éna Manikó imáyáa timínasawa Manikómpá'á tésawa érai'-aaisafesa érai'e sénáá ina sénááo. Mindásafesa Fasi'aénkóni kísau-waasi amu'marésa méranaawe. ²⁶ Waántáwanko ken-ímáyáa íwae séna miwí ta'ótokaiye. Érai'-aaisafesamo érai'emo sésamo ésa kawel'-ímáyáa ésa waántáwankomo ta'ótotuwenamo mérainpinkemba tufintuwesa Manikómpá'á ténááwe.

3

Ánaaen-kanaagon-ai.

¹ Tímótiyo ánaaen-kanaamo tındamo umbai-tántáá'ó paápé indasafe imáyáan-uwu. ² Minkánáará'á waasi maará iyamba kesáfesa aantemba aamoí ésa óntantafesa aamoí ésa kesáfesa kawel'-wáási úne sésa kentúma maimaé wéiyesa tuwímbai simai sáwí'a uwátinkesa tinófoi-tai taraisésa túwa'nai owísáfesa ímba súwi sésa Manikóntáfesa ímba imáyáa ésa ³ miwítí waasi ímba imáyáa timésa ti'ó kaótuwe méraamba ímba aaweyáa ésa karo'-áái simátinkesa miwí túra'a ímba káráwiyesa tiyésa kawel'-tántáátáfesa tiyántafesa uwátinkesa ⁴ namuro-wáásísáfesa miwítí waasi pintaru'á ésa sáwí'a uwátínkáaro sésa sáwí-amba ááema arááiwaesa miwí túma mósá marésa sáwí-tantaatafesa tirááísafesa ésa aamoí ésa Manikóntáfesa ímba aamoí ésa ⁵ waasi túranka'a Manikóni waasi úne karo'á sésa Manikóni fasi'aémbá tínaaeni'a wéuwamefo miyámó on-kwáási ánaaemba uwátimiyo. ⁶ Miwífínkembá tuwímbai fi'o-fi'on-daumpa'a iyésa ímbo kawel'-ímáyáámó on-ínintáfesa karo'-áái sewasá isésa miwí tááisafesa érai'e wésewe. Minínimbá aoisaambá owaná óraa'-i'a isasá miyá-sáwi-tántáá'á tirááísafesa owaná misáwí-tántáákó minínintómbá ta'ótokaiye. ⁷ Minínintómbá seyaafá'-wáási táái isésa ímba kanaa'á tuwímbai isésa érai'-aai ta'ótokaawe. Mindásafesa miyán-karó'-wáási tááisafesa érai'e wésewe. ⁸ Naaófá'á Mósesemo méronka'a kae'nárai-tuwi'a moóráwígon-awi'a Yánisi úwana moóráwígon-awi'a Yámbírísiye'o Mósesen-aaimo taráíyaayantemba minkaró'-wáási miyáumai érai'-aai taraisésa imáyáa sáwí'a ésa tóikakemba Manikón-aaisafesa érai'e wésefo ⁹ ímba óraaka'a miyá ónááwe. Miwí karo'-áái

sésa méraamba tuwánésa sésa karo¹-wáásín-owe sésa miwí táái ímba arááiwaenaawe. Naaófá'ó Yánisiye Yámbírisiye'o sirááyan-karo¹-aaisafesa miyá siyáawe.

Érai'-aai ta'ótore méraaomo siyáin'-aai.

¹⁰ Miwí miyá wéofu emá ímba miyá uráampo naaó'-naoken-kwaasi simátimunda-aai isé kemó méraundawini áwáuma suwáné kemó wéundawini áwáuma suwáné uréma po mináái wéaraaiwaene. Maníkómpá'á simankúnkúmba é'la faru úmai mé'la imáyáa timé'la umbai-tántáápímbó fasi'ámaimo méraunda-aai ísaraane. ¹¹ Ántioku-naopa'e Áikóniyamu-naopa'e Rísítara-naopa'emo maéwándara'la umbai-tántáá'á simésa sí'o úni'la uwásínkówa'la ímba imáyáa é'o fasi'ámaimo maéwánda suwánaraane. Kempímbá óraa'-umbai-tantaa'la úbanifo Fasi'aénkó mimpínkémhá síkaiye. ¹² Ímba ken-aantemba sáwí'la uwásínkaraafo maarán-kwáásíwará'á sáwí'la uwátinkanaawe. Ísu Káráísitiye'o kááísamai mé'la wentáfé'lo imáyáa é'lo mé'la miyá ónaemo sewí umbai timénááwe. ¹³ Sáwí-waasi karo¹-áái sésa fí'owiti imáyáa kotafisewí sáwí'la úmae iyésa tuwímbai karo'á simátinkesa miwí karo'á simátiyuwanaawe. ¹⁴ Emá ímba miyá indá simátímakaunda-aaisafe érai'le fasi'ámái sé mináái fasi'ámái ta'ótoraao. Minéráí'-ááímó simátímakaundawisa kawé'-úmai suwánaraanda po mináái fasi'ámái ta'ótoraao. ¹⁵ Emá iyámpói mérondara'la Maníkón-aai aúfáifinken-aai simátíma'mae iyúmba ísaraanda káfé'wara'la wéisaane. Maníkón-aai aúfáifinken-aai toráumaimo awánaawi kawé'-imáyáá ésa Ísu Káráísitin-aaisafesa timankúnkúmba owaná Maníkó sáwí-imayaafinkemba wéfautinkaiye. ¹⁶ Maníkó imáyáa timúwasa Maníkón-aai aúfáifimba seyaafá'-áái agaimakáamba pósa mináúfáifínkén-ááísámbá Manikóni aambá aráátíméwasa aoisaambó uráantafesa óraaka sésa sáwí-imayaa arupise uwátinkesa kawé'-aantemba úmai méraiyan-amba wéaraatimewe. ¹⁷ Manikóni kisau-waasimo Manikón-aai aúfáifinken-aaimo ísáimaimo kawé'ó iyanamo éna minááigó kawé-kisáú-wáási-í'la uwátinkainasa Manikómó kawé-kisáúmó timínda-kisau fasi'ámái kawé'-úmai maénááwe.

4

¹ Tímótiyo Maníkón-aúranka'le Ísu Káráísiti pukáan-kwaasiye túnaraan-kwaasiye miwítí áwáumo tísai índawin-aúranka'le óraaka simáme'la sune. Ísu Káráísiti marapá'ó kumínda-imayaa é'la wení waásiya'lo kawáánínda-imayaa é'la óraaka simáme'la sune. ² Seyaafá-kánáá Manikón-aai óraaka simátíme kawé-kánáámó índa simátíme sáwí-kanaamo índa úwoi mindáwara'la simátíme wempakémhá

simátímínana minááígó tirumbá waeráínasa isáiyamba miwítí imáyáa arupíse úmai fasi'átinke simátíma'mae wéiye ímba ifátuwaao. ³ Ánaaemba moórá-kanaa tínasa érai'-aai ímba isámae iyónááfo káfé'a érai'-aai simátíma'mae iyuwó. Ánaaemba moórá-kanaa tínasa sáwí-tantaatafesa tirááísafesa ésa aamoí íyan-aai simátimiyán-kwaasisafesa tiyaafái ésa miwí táái aantemba isésa ⁴ érai'-aai tínaaemba uwámesa maní'-áái isáiyambanifo ⁵ emá fasi'ámai ménana umbai-tántáá'ó empá'ó tinda fasi'ámai méma Maníkón'-aai simátíma'mae wéiye wení kísau maimái tai'aaó.

⁶ Maníkóntáfésamo imáyáamo ésamo nombó fatiyóntemba kárika'a kembá Póromba sínkamiyana kesí naaegó miyáumai kumína'a puwónaumne. ⁷ Tuwaantantésamo kontembá kawé'-úmai wé'a ayáiyá'á komé'a Maníkóní érai'-aai ta'ótoke'a simátímakaunda ⁸ Fasi'aénkó kesí méyámbá tokáimba póna arupíse úmimo méraunda-anonnda simíníye. Ánaaemba Fasi'aénkó arupíse úmai-meyambo timíndawi siména ímba ken-aantemba simínífo kumíndasafesamo aamoimó ésamo amu'makáawiwara'a wétimena simíníye.

⁹ Tímótiyo úwoiyaambo kesópa'o tinda-ímáyáá

wée méraao. ¹⁰ Moóráwígon-awi'a Tímási marapá-tántáátáféna aamoí éna póna siyuwéna Tésáróníkkaa-naopa'a kóísana moóráwígon-awi'a Kérésénisi Káresíyaa-marafa'a kóísana moóráwigo Táítási Tárímésiyaa-marafa'a kóísana ¹¹ Rúku weyáá kesé'a méraifo Máákaamba koái'mae tekaiyó. Mááka tasúwa'nai éna Maníkóní kísau tamáino. ¹² Moóráma Tíkikaasimba ai'maráúnana Éfésási-naopa'a kóuraiye. ¹³ Ááema Tóróasi-naopa'a kesí wáá'a tuwááwánana Kápási káráwiyaifo maimaé téma aúfái-wandaaiwara'a aifaráántántáá'á kári'-aufaiwara'a maimaé tiyó.

¹⁴ Moóráwígon-awi'a Árékísanda wení kísau kópaa-ontantambo tuwímbai-tantaa'o iwái óraa-sawí'a uwásínkáimba póna Fasi'aénkó anondáá sáwí-meyamba amíníye. ¹⁵ Maníkón'-aaimo simátimewanda wemá símai taráísukaifo wembá káráwiyuwo.

¹⁶ Aifari'e'o aaimó simásínkáambo minááímó sénae'o únda seyaafá'-wáásí ímba sáéfo tésa súwa'nai uwa'á Maníkóntáfé'a ímba anondáá sáwí'a uwátinkaaó sune. ¹⁷ Miwí ímba súwa'nai uwaná Fasi'aénkó súwa'nai éna fasi'aémbá símisa'a Maníkón'-aai seyaafá'-ááímó

simátímakaunda ímba Yúnda-waasin-ifo fí'onkaa-waasi siyáunda ísaraawe. Áwáfiyaamo in-íyánkón-óipinkembo maiyauwénamo kawepá'ó móánkáintemba Fasi'aénkó aafimbó maisínkáámpinkemba síkena ¹⁸ sáwí'o uwásínkémpinkembo éna sí'mai wiyómpa'o wemó kawáánipa'a kawé'-úmai mósinkainiye. Wení sámó kaimbó waé'wae'o índa érai'-aain-iye.

¹⁹ Pírísikaante Ákwíraante simátíme sé kawé'-úmai méraakaiyo siyó. Ónésíforasinte wení naaúmpa'o méraan-kwaasiye simátíme sé kawé'-úmai méraaro siyó. ²⁰ Érásítasi Kórinti-naopa'a méraisana Tórófímasi áí'a úwa'a Máírítasi-naopa'a auwé'a tiyáumne. ²¹ Áú'o sin-kánáámó ímbo tiyáindara'a imáyáa é úwoiyaamba tiyó. Yúpíyúyasiye Píyúténisiye Ráínásiye Kíróndiyawe seyaafá'á Maníkóní waásiye entáfésa sésa kawé'-úmai méraao sewé.

²² Fasi'aénkó kembiwísé'a ména úwoimo wétuwa'nai-intafe'a inai sùne.

Kemá Póromo sùnda-ai tai'áiyé.

Táitási

Ísu wiyómpa'a iyówana Póro moóra-waai úmai sísamaifakemba afa'móráe-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna Táitásin-imayaa éna maanáái agaimái tuwówana wenópa'a kuráiyé. Ísun-aaí simátíma'mae iyúnkakemba ándáfa'a ánkawana ména Táitási Kírítí-marafa'o Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyontafena imáyáa éna maanáái agaimái tuwówana wenópa'a kuráiyé.

¹ Táitásiyo kemá Póro moóra-aaí sénaumpo isaaó. Kemá Maníkóní kísau-waasi é'a Ísu Káráisitini aantá-waasi-i'a uwásinkena si'mákaiwai úne. Maníkómó wemparí'o úmakain-kwaasi timankúnkúmba úmae wéiyesa érai'-aaí isámae wéiyesa Maníkóní aampa'ó wéiyontafena Ísu Káráisiti mináái simátimiyo séna si'mákaiye. ² Naaófá'á Maníkó ímbo karo'ó siwái érai'-aaí aantembo siwái óraaka séna kemparí'o úmaraunda-waasi aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe súwata érai'-aain-iyé séta méraumne. ³ Maníkómó imáyáamo urón-kanaa tínena úwana Ísu Káráisiti wenáái simátimuwana Maníkó simásimena séna kesáái simátíma'mae iyuwó séna kentáásí sáwí-imayaafinkentaamo faúsínkáiwaisa mináái siyáiyé.

⁴ Táitásiyo maanááímá maanáúfáímbá agaimaráúmpo isaaó. Ísu Káráisitinka'o simankúnkúntaamo úndantemba emá miyá éma érai'a kesááninkaamba ómpo isaaó. Maníkó kentáásifowawe Ísu Káráisiti kentáásí sáwí-imayaafinkentaamo faúsínkáíwaiye úwoi áwa'nai esarai faru uwánkaayantafe'a inai sune.

Táitási Kírítí-marafa'a koména kisaumo maiyáin-aaí.

⁵ Esékaima Kírítí-marafa'a komékai embá auwé'a kenkáísí kísau ímba taí'áronka'a embá auwé'a tiyáumne. Minkísáú kawé'ó indasáfé'a embá auwé'a simáme sé'a seyaafá'-náópa'a Maníkóní waásiiti óraa'-waasi iyáfasintinkafa'a wínone sé'a auwé'a tiyáumne. ⁶ Íyáfasintinkaan-kwaasi maarán-kwáásín-owe. Miwífímbá ímba sáwí-aaímo wéráiwai ésa kimbora-inimba mapá kuráawi owasá miwítí iyámpói maarán-iyámpóín-owe. Maníkón-aaísafesa timankúnkúmba iyasa kawé'-iyámpóín-owe sen-iyámpói ésa tinófoi-tai isááwin-owe. ⁷ Maníkóní waásiya'o káráwiyowi Maníkóní kísaura'a káráwiyomba pósa maarán-kwáásín-owe. Miwífímbá ímba sáwí-aaí wéráiwai ésa kesáái iyáákainkwae ímba sewí ésa ímba ááéma aaisambó sewí ésa ímba uwóí'o

on-dómbá námae nésa uwóí'a owí ésa ímba aaisambó sewí ésa óntantafesa ímba túrande-urande owí ésa ⁸ namu'-waasi naané tóné timésa owí ésa seyaafá-kawé-tántáátáfésa aamoí owí ésa kawé'-ímáyáá owí ésa arupíse úmai méraawi ésa Maníkón-arááimo wéwaewi ésa miwí túma kawé'-úmai káráwiyowi ésa Maníkóni waásiya'o káráwiyowi miyán-kwáásín-owe. ⁹ Maníkóní érai'-aaimo simámakaunda-aai fasi'ámai ta'óto'maesa iyóro. Miyámó ésamo ésa érai'-aai kanaa'á simátimesa fasi'átinkanaafo miwí tááisafesa karo'-ááín-iyé sewí-tááigomba iyáákanaawe.

¹⁰ Sáwífa'-waasi kawé'-áái ímba wéaraaiwaesa úwoi sáwífa'-aai símae wénesa miwífínkémbá Yúnda-a-waasi sáwífa'-waasi miyá ésa karo'á simátinkesa ¹¹ óntamba maénae sésa karo'-áái simátimesa tuwímbai-akumba sáwí'a uwátinkesa sáwí'a wéfo mináái aambá fáitínkaao. ¹² Kírítí-waasifínkema moóráwigo kawé'-ááímó siwái séna Kírítí-waasi aasiyaasi karo'-áái sésa afáá'-wái-wáámbó ontembá sáwí'a úmai kafóná-í'a úmai mésa sáwífa'-tomba náma'nama'a wéowe siyáíye. ¹³ Siyáín-aai érai'-aain-iyé. Mindásafe miwí-ímáyáá fasi'ámai arupíse uwátínkénasa Maníkón-aai kawé'-úmai arááiwaesa ¹⁴ Yúnda-a-waasiti maní'-áái ímba isésa érai'-aaimo taráíyaawi-taai ímbo isáiyamba ifátúwáaro. Miyá iyantafe miwítí imáyáa arupíse uwátínkaao. ¹⁵ Imáyáa kawé'-aantembo owí seyaafá-tántáátáfésa imáyáa ombá kawé'-ímáyáá aantemba wéfo imáyáamo sáwí'o owí Maníkón-aaimo taráísón-kwaasi miwítí imáyáago sáwí'a isaná tirumpimbá karo'-áái wéraisasa pósa seyaafá-tántáátáfésamo imáyáamo ombá ímba moórá kawé'-ímáyáá wéowe. ¹⁶ Miwí tóikakemba karo'á sésa Maníkón-aai arááiwaumne wésefo sáwí'-aantemba ésa kawé'-áái taraisésa ímba kanaa'á kawé'ó ombá miyáumai méraawini áwáuma Maníkómbá tínaaeni'a wéowe.

2

Ásé-aai arupíse úmai simátíma'mae iyuwómó siyáín-aai.

¹ Táitásiyo ásé-aagioni áwáuma érai'-aaimo simámakaunda simátíma'mae iyuwó. ² Waurántómbá simátíme sé ímba uwóí'o on-dómbá námae wéne'a uwóí'a wé'e'a arupíse úmai mé'a kentúra'a káráwimai kawé'á é'a Maníkón-aaisafesa tímankúnkúmba é'a fasi'ámai mé'a imáyáa tímé'a fasi'ámai méraiyana ímba tuwesarái íno simátímiyo. ³ Áráankantomba simátíme sé Maníkóntáfé'a imáyáa é'a ímba tíyo-aai wéne'a ímba uwóí'o on-dómbá námae wéne'a uwóí'a é'a aú-inimba kawé'-ámbá aráátíméro simátímiyo. ⁴ Miyámó iyasamo ésa aú-inimba minkáwé'-ámpá'á wésa tuwaai'wainé tíráá'marine tirumbá tímésa ⁵ túra'a káráwimai kawé'á ésa kawé'-aantemba ésa tuwaai'wainká'é tíráá'marinka'e naanka'é kawé'-úmai káráwiyesa

tuwaai'wain-táái isánááwe. Miyámó íyasamo ésa tuwánésa sésa Maníkón-aaí kawel'-ááín-íye sénááwe.

⁶ Ifó'-wáásísómbá óraaka simátíme sé kentúra'a káráwimai kawel'-án-oro siyó. ⁷ Seyaafá-tántáá'á kawel'á inasá awánésa emó indantembá miwí miyá íya simátíma'maemo íyínda ímba óikaken-aantembo simátímínda arumpinkénkwará'á simátimiyo. ⁸ Kawel'-áái aantemba simátímínasa karo'-ááín-íye sésamo karo'-ááímó saafá íyanamo éna ímba wérainasa tigasáfésa ésa ímba símai sáwíta uwásinkanaawe.

⁹ Wayó-kísáúmó máén-kwaasisafe maanáái simátimiyo. Káráwiyaan-kwaasi-taai isé'a aamoí uwásinkaiwae sé'a kawel'-kísáú wémae'a miwísáfé'a ímba anondáá seró. ¹⁰ Miwítí moparáwímbá ímba umémbá é'a kawel'-aantembo íyamba tuwánánááwe sé miyán-áái simátimiyo. Miyámó íyanamo éna Maníkón-aaí kentáásí sáwí-imayaafinkembo faúsínkáín-aaigo óraa'a íníye.

¹¹ Maníkó úwoi súwa'nai enasa Ísu Káráísitimba ai'marówana fí'o-fí'on-kwaasi miwítí sáwí-imayaafinkemba faútinkaindasafena marapá'á kunkáimba póna ¹² Maníkó úwoi súwa'nai enasa kawel'-ámpá'ó konda-ántá aráásímakaiye. Minánkó maarán-íye. Maníkóntáfésa ímba imáyáa owí sáwí'o ombá sínaaeni'a uwátimeta marapá-tántáátáféta siráásafeta úndaša sínaaeni'a uwámeta marapátáámó méraundara'a kesúrata káráwiyeta arupise úmai méta Maníkóntáféta imáyáa éta méta ¹³ amu'maréta Maníkó fasi'aénkwáráwíyé Ísu Káráísiti kentáásí sáwí-imayaafinkembo faúsínkáíwaiye sáwara'o paápé íyantafeta timu'maréta méta paápé íyan-kanaa sirunkósá kawel'á íníye. ¹⁴ Ísu kentáásí sáwí-imayaagomo ta'ótokaímpinkemba faúsinkenasa kawel'-wáásí-í'a uwásinkenasa wení waási-í'a uwásínkáíwaisa méta kawel'-kísáú maénae séta méraundasafenasa mindásafenawe séna Ísu Káráísiti pukáíye.

¹⁵ Táitásiyo mináái simátíme Maníkóní fasi'aéntámbá miwítí imáyáa kawel'á uwátínkénana aaí ímbo isáíyawí minááígó tirumbá waeráínasa aaí isáaro. Sinda-áái ímba isáafainifo óraaka simátimiyo.

3

Maníkóntáfé'a imáyáa é'a arupise úmai méraaro simátimiyomo siyáín-aaí.

¹ Táitásiyo Fasi'aénkóni waásiya'o káráwiyaandawi ómpo maarán-áái simátimiyo. Marapá-kísáúrá'ó káráwiyaan-oraá'-waasi tísamaifimba mé'a miwí táái isé'a kawekísáúsáfé'a to'mayaa úmai amu'maré'a mé'a ² ímba karo'á símai sáwí'a uwátinke'a ímba aaisambá sé'a faru úmai mé'a seyaafá'-wáási kawé'-áái aantemba sé'a méraaro. ³ Ááema sáwí-imayaawara'-waasisa méta aái ímba iséta sáwí-ampa'a wéweta sáwí-tantaatafeta sirááísafeta éta méraawanansa misáwí-tántáákó ta'ótorowata sáwí-imayaasafeta sirááísafeta éta sáwí'a úmai méta

fi'owiti moparáwintáféta súraniyamba éta siyánta uwátinkaawanasa kentáá tiyámba uwásinkaraawe. ⁴ Énifo Maníkó kentáási sáwí-imayaafinkemba faúsínkáíwaisa séna sirumbá uwátinkaunda pó'a túwa'nai ondá aráátimenaumne siyónka'a Ísu Káráisitimba ai'marówana marapá'á kumúwana ⁵ Maníkó kawé'-ámpátá mészínkaraiye. Kesáámó kawé'ó úndasafenasa ímba kawé'-ámpátá mészínkaraifo arumbá uwásinkenasa kawé'-ámpátá mészínkaraiye. Nombá maisínkénasa aúí'a úmai méraawanansa Maníkóni Ufaen-ámútánkó aúíta uwásinkontafena kawé'-ámpátá mészínkaraiye. ⁶ Ísu Káráisiti sáwí-imayaafinkenta faúsínkáíntafena Maníkó imáyáa éna wení Ufaen-ámútánkó kentááfímbá úwoi óraa'a uwásínkáínta ⁷ póna úwoi súwa'nai uwásinkenasa séna arupíse-waasin-owe. Érai'a aúí'a úmai maé'mae'o íyani'a uwátinkanaumne sisatá amu'maréta méraumne. ⁸ Mináái érai'-aain-iye. Miyáumai káráwiyaan-kwaasi-taai isésa kawé-kísáú wémaesa méraaro.

Táitásiyo minááímó óraaka'o simátímínda siráái wétaiye. Miyámó inasamó ésa Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo owí fasi'aén-ímáyáa ésa kawé-kísáú maenááwe. Mináái kawé'-ááiígó póna waási túwa'nai íníye. ⁹ Énifo úwoi-aaisafesa sáwífa'-aai sésa tíwá'náwe tinááfúísái túwí'wara'a sésa aaisambá sésa Mósesemo siyón-amaantafesa aaisambó sembá miyán-áái úwoi-aagoma póna ímba túwa'nai ínifo ánaaemba uwátimiyo. ¹⁰ Tuwímbaimo sáwí-aaimo símaimo tuwínkaa'-uwátínkááwimba kaumbo-kae-kánáá óraaka simátímínasamo ímbo isáiyamo e ánaaemba uwátimiyo. ¹¹ Miyán-kwáási kaéntáimaimo méraawi ésa sáwí'o ombá kewará'á tuwánaawata kesááwará'á wétuwanaumne.

¹² Moóráwígon-awi'a Átémásina'i moóráwigo Tíkikaasina'iyo. Moóráwígomba ai'maráanana empá'ó wíndara'a imáyáa é Níkópórisi-naopa'a kempá'á tiyó. Áú'o sínda-kanaa Níkópórisi-naopa'a méraana tiyó.

¹³ Moóráwigon-awi'a Sínási aaimó isái-wáásígóe moóráwigo Ápórosiye emá túwa'nai inasarái Maníkóní kísau maimaésarai nóyááye. ¹⁴ Maníkóní waási súnda-aai simátímínasa kawel'-ímáyáá ésa kísau wémaesa umbaitántáá'ó wérainda-waasi túwa'nai esa pósa ímba úwoi-kísau maésa méranaawe.

¹⁵ Seyaafá'ó kesé'lo méraawi entáfésa sésa kawel'-úmai méraao wésewe. Kentáásí waási Maníkómpá'ó timankúnkúmbo owí esé'a méraawi kawel'-úmai méraaro simátimiyo.

Maníkó seyaafá'-wáásí úwoi wétuwa'nai-intafe'a inai sune.

Kemá Póro súnda-aai tai'áiyé.

Fírímóni

Ísu wiyómpa'a iyówana Póro moóra-waai úmai sísamaifakemba kae¹-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna Fírímónin-imayaa éna maanáái agaimái tuwówana wenópa'a kuráiyé. Ááema Fírímóni kesí kísau maínkwae séna Ónísímasimba méyámba'mai máánkarowana ména minkísáúgón-áároi inkaiséna fi'on-daopa'a koména Ísun-
aai isópa'a téna Póro ándáfa'o méropa'a wéawa'nai-uwana Póro séna Ónísímasi tauweráinana Fírímóni aiyáínkwae sé'a maanáúfái agaimái amúne séna agaimái tuwówana Fírímónimpa'a kuráiyé.

1-2 Fírímóniyo kemá Póro maanáúfái agáúmne. Kesí waási po kesé'a ankarotaré kísau wémaendawi isaaó. Fasi'aénkóni waási ení naaúmpa'o túwaandu owí isáaro. Ápiyaaó kentáá símanaakowara'a isaaó. Ákípaasiyo keséta taankarotaré fasi'ámai kísau wémaendawi ewará'á isaaó. Ísu Káráísitin-
aai simátimewandarakemba ándáfa'a sínkaraawa'a mé'a maanáúfái agai-amúne. Kenkáí sífáko Tímóti kesé'a méraiye. ³ Kentáásifowa Maníkóe kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye úwoi túwa'nai esarai faru uwátinkaayantafe'a inái sune.

4-5 Fírímóniyo kentáásí Fasi'aénkó Ísumpa'a amankúnkúmba e Maníkóni waási arumbá timé méraanda-
aai isé'a pó'a Maníkómpá'ó inaimó súnnda entáfé'a imáyáa é'a súwi sune. ⁶ Kenkáísí kisaugo moóra-i'a isatá méta Káráísitiye'a kááísamaisa méraundasafenasa wemá kawetá uwásínkáisa awánendasafe'a inaiifínkémbá Maníkómbá áísaij u-
ne. ⁷ Fírímóniyo kesífáko po Fasi'aénkóni waási arumbá timé túwa'nai ónasa aúí'o úmáimo méraan-aai isé'a aamoí uwánkaunana sirunkó kawé'á isa'á awa'nai e'a inái sune.

⁸ Ísu Káráísiti fasi'aémbá símakaimba pó'a ímba inkaisé'a sune. Emá moóra-i'a uwo sé'a súnndanifo miyán-áái ímba sénaumpo ⁹ aáno úmai wempakémbá áísai e'a sune. Sendantembá miyá ínone sénaumne. Emá arumbá siména'a kemá sirumbá wéamunda pó'a aáno úmai wempakémbó simáméndantemba miyá ínone sune. Kemá Póro Ísu Káráísiti wení kisaumo símakaimba wémae'a waurámbá káúnasa ándáfa'a sínkaraawa'a mé'a ¹⁰ moóráwígon-
awi'a Ónísímasintafe'a sune. Ándáfa'a mé'a Fasi'aénkón-
aai simámunana iséna Fasi'aénkómpá'á tisa'á sé'a kesí iyámpóíyaamba óne sé'a wentáfé'a sune. ¹¹ Ááema ení

kísau ímba kawel-úmai maúmba kisaugon-áároi inkaiséna kouraimbanifo káfé'a kesí kisau kawel-úmai maéna ení kisau kawel-úmai máiniye. ¹² Káfé'a ai'máráanana empá'á wínama kesááninkaan-úmai aiyáínone. ¹³ Ónísímasimba ta'ótokaanana súwa'nai ínkwaé sé'a únda isa'á úwoi miyán-ímáyáá úne. Ísu Káráísitin-aaí simátimewandarakemba ándáfa'a mósínkááwa'a méraunda enanondáá Ónísímasi súwa'nai íniye óndanifo ¹⁴ némpa'a mémpo ímba ewé sindasáfé'a pó'a ímba úwoi ta'ótóráanda póna kesé'a ména súwa'nai íniye. Ímba súwa'nai ónae sindá súwa'nai ónafainifo ení imáyáafinkemba súwa'nai ínone.

¹⁵ Ónísímasi kisaugon-áároi inkaiséna embá auwéna káríka'a fí'on-daopa'a taméraiifo empá'á wéna aasiyaasí komérainiye-imayaa úne. ¹⁶ Fasi'aénkóní waásigomo óndantemba wemá miyá éna enáfákaamba póna ímba ení kisau wémawai aantembanifo enáfákoraamba éna empá'á wíniye. Kemá wembá sirumbó amúndantemba ewará'á arumbá wembá améma kesifá'an-iyé sínone.

¹⁷ Fasi'aénkóní kisaugo kenkáísí kisaugo mimbórá-í'a wéimba po kentáfé kesí naaúmpa'a iyuwómó séndantemba Ónísímasintafe miyá siyó. ¹⁸ Embó

sáwí'o uwánkenamo moórá-tantaa'o maiyénamo ímbo amínamo e ímba wenópa'a té kesópa'a tina'á kemá méyánónaumne. ¹⁹ Kemá Póro kesiyáántamba agaé'a mimbéyámbá aménaumne súne. Ísu Káráísitin-aaí simámewana érai'e siyáanda maé'mae'o inda-méyámbá kempá'á wéraimba po ímba kanaa'á méyáninda-aain-iyé. ²⁰ Kesifákoo Fasi'aénkóní waási ómpo áísai úndantemba miyá ina'á Fasi'aénkón-aúranka'a aúí'a úmai méraano.

²¹ Maanáúfáímó agaúnda imáyáa é'a sé'a kesáái isé áísai úndantemba miyá ínone. Emó indawí kemó áísai úndawimba iyáákainone. ²² Empá'á ke kondasáfé kesí mááraru'a to'mayaa uwásinkaa. Ándáfakemba faúsinkaiya'a ení naaúmpa'a kondasáfé Maníkómpá'á inaí simásinke moórá-maararu'a to'mayaa uwásinkaa.

²³ Moóráwígon-awí'a Épáfarasi Ísu Káráísitin-aaimo simátimunkakemba ándáfa'a ánkaraawana kesé'a ména kembiwísáféna séna kawel-úmai méraaro wésiye. ²⁴ Kesé'a kisaumo máéwi-tuwi'a moóráwigo Máákaani moóráwigo Árísítakasini moóráwigo Tímasini moóráwigo Rúku miwí sésa kawel-úmai méraaro wésewe.

²⁵ Fasi'aénkó Ísu Káráisiti kesé'a ména úwoi wétuwa'nai-
intafe'a inai sùne.

Kemá Póro mináái símai tai'áúmne.

Ípúru

Ísu wíyómpa'a iyówana moóráwígon-awi'a ímbo agaimakáiwai moórá-waai úmai sísamaifakemba afakaeté-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái Yúndaa-waasi moórá-awi'a Ípúru-waasi Ísun-aaí isésa wení aampa'ó kuntáfésa tuwíyáái ésa sáwí'a uwátínkówasa minámbá ifátuwesa ááéraan-amaan-amba aneka'lá arááiwáéfo séna maarán-áái agaimái mátímakaiye.

Ísu Maníkón-ááninkoma Mósesemba iyáákaraiye. Ísu aifa¹-ámáán-káwáágómá ámáán-kisau-waasi iyáákaraiye. Póí tufú'mai Maníkómbá ámakamba aifa¹-ámáán-ámbá isaná Ísu marapá'á kumbéna kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwáíndasafena puwéna wenáúma Maníkómbá ámakaimba póna kentáásí ámáán-amba wikáimba pó'a Ísumba ímbo aúwémba fasi'ámai méraaro séna agaimái mátímakaiye.

Maníkón-ááninkon-awikoma wíyómpaken-kisau-waasi-tuwi'o iyáákarain-aaí.

¹ Naaófá'á moórá-mora-kanaa Maníkó wenáái simátímakowisafena súwasa miwí Maníkó siyáin-aaí miyám-biyan-aaí kentáá síwá'násomba simátíma'maena tiyáimba isaná ² káfé'a ánaaen-kanafimba Maníkón-ááninko Maníkón-aaísa simásímakaiye. Naaófá'á wíyóne marawé ímbo wéronka'a Maníkó súwana ááninko wíyóne marawé úmakena ánaaemba seyaafá-tántááká'á káráwiyiniye. ³ Maníkóní sámó kainkó ááninkompinkemba sámó kaisaná Maníkómó méraintemba miyáumai ména miyáumaimo méraiwai kentáá aráásímísana wení fasi'aén-ááiógómó intáféna wíyóne marawé waé'wae'a wéiye. Wemó pukáintafena kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwéna pukáimpinkemba iyáfasinena wíyómpa'a iyéna Maníkó fasi'aémbó iyáákaraiwain-ayáánúrappa'a fasi'aén-áémpá'á mara'á ména ⁴ wenáwí'a Maníkón-ááninkon-awiko Maníkóní wíyómpaken-kisau-waasi-tuwikomba iyáákaraiye.

⁵ Maníkó wení wíyómpaken-kisau-waasisafena ímbo siyáífo ááninkontafena séna

emá kesáánimba óna'a

kesí kísaura'a ankáúmne

Maníkó séna moórá-aaíwara'a séna

kemá afowámá onaná wemá

kesáánimba íniye

séna wíyómpaken-kisau-waasisafena ímbo

siyáifo ááninkontafena séna ⁶ Maníkó wenááninko íyáákaraiwaimba ai'marówana kunkáinka'a

séna

Maníkóní wiyómpaken-kisau-waasi

wen-ímáyáá mósá maránááwe

wenááninkontafena siyáimbanifo ⁷ wení wiyómpaken-kisau-waasisafena súwana Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

kemá súnasa kesí wiyómpaken-kisau-waasi fiyúndáraamba to'maésa wénowe. Kemá súnasa

kesí kísau-waasi iyagómó intenkáán-kísáú wémaewe

siyáifo ⁸ Maníkó wenááninkontafena séna

Maníkóo waásiya'o káráwimaemo íyínda ímba tai'áíniye.

Káráwiyonda arupíse úmai wégarawiyone. ⁹ Kawe-

tántáátáfé aamoí é sáwí-tantaatafe áyámba

wéone. Mindásafena Maníkó ení Fasi'aénkó embá

íyáfasinankaraisa

seyaafá'-wáásí íyáákaraanana enarumbá

kawe'á uwánkaraiye

séna ¹⁰ ááninkontafena moórá-aai séna

Fasi'aénkóo áwáura'a maramá úmare enayáántamba

wiyómba úmakaanda ¹¹ mintántáá'á tai'áína emá

maé'mae'a ínone. Unáánkwátóimo aúsú kénamo

tai'áíntemba wiyóne marawé miyáumai tai'áíniye.

¹² Wátóimo usisi fámáráántemba wiyóne marawé

miyá ínone. Unáánkwátóimo aúmo ontembá wiyóne

marawé miyá éma káfé'o méraanten-úmai maé'mae'a

éma ímba puwínone

siyáiyé. ¹³ Maníkó maanáái ímba wiyómpaken-kisau-

waasisafena siyáifo ááninkontafena séna

kesiyáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mara'-iména'a ení

namuro-wáásí tínkamona emá íyáákainone

siyáiyé.

¹⁴ Mináái siyáifo Maníkóní wiyómpaken-kisau-waasi nórawa'iyó. Miwí ímba túma wérarawai timan-aantembo wérarawai ésa Maníkómó sintembá miyá owaná Maníkó

simátimena séna kawe'-ámpá'ó métinkaunda-waasi kuntúwa'nai oro séna wéti'maraiye. Mindásafena Maníkón-

ááninkon-awiko wiyómpaken-kisau-waasi-tuwikomba íyáákaraiye.

2

Sáwí'o úmqimo méraundafinkenta Ísuma kawe'-ámpátáámó mésínkáíwain-aai.

1 Maníkón-ááninko wiyómpaken-kisau-waasi iyáakaraintafeta érai'-aaisaamo ísaraunda-aai fasi'ámai ta'ótoreta mináái ifátuwaunafosaanifo imáyáasa úmaeta iyónaumne. 2 Maníkóní amáamba wiyómpaken-kisau-waasi siyáan-amaamba érai'-aai póna taráiyaawiye ímbo arááiwakaawiye sáwí-meyamba arupíse úmai tímakaiye. 3 Énifo Maníkó séna sáwí-imayaafinkemba kawe'-ámpá'á métinkanæ séna minóráá-kísáúsáféna ááninko kentáási Fasi'aénkómbá ai'marówana marapá'á kunkáíye. Minóráá'-ááímó ísámaimo ifátuwetaamo éta érai'a sáwí-meyamba kentááfá'ó tinda ínta aseránaumne. Aifa'á Fasi'aénkó minóráá'-áái simátimuwasa ísaraan-kwaasi simásímúwata 4 mináái érai'-aain-iye sendasáfénasa póna Maníkó fasi'aémbá timúwasa fi'o-fi'on-kisau ímbo awánaraunda-kisau sáá'ó ún-kisau máúwana Maníkó weni imáyáafinkemba weni Ufaen-ámútánkó túwa'nai úwasa miyán-kísáú maiyáawe.

5 Méraiyan-kwaasisafe'a sune. Ímba wiyómpaken-kisau-waasin-ifo wenááninkomba iyáfasinankaraimba póna wemá waásiya'a káráwiyaiye. 6 Minááisáféná moóráwigo Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkóo waási sáwísamba owá nóra séwa miwísáfé imáyáa éwa waási sáwísamban-ófo nóra séwa miwíyá'á wégarawiyono. 7 Wiyómpaken-kisau-waasi tínaaempa'a

waási mótinkaanasa kárika'a mifá'á méraafo káfé'a óraa'a uwátinkaanana túwíko óraa'a isá 8 iyáfasintinkaraanasa seyaafá-tántááká'á wégarawiyowe

agaimaréna séna Maníkóo iyáfasintinkaraanasa seyaafá-tántááká'á wégarawiyowe siyáimba ímba moórá-tantaa'a ifátuwesa seyaafá-tántááká'á kanaa'ó wégarawiyonta káféta ínta wétuwanaumne. 9 Énifo Ísuni áwáusa awánaraumne. Maníkó kárika'a wiyómpaken-kisau-waasi tínaaempa'a Ísumba móankarena ai'marówana marapá'á kumbéna seyaafá'-wáásísáféna imáyáa úwasa áí'ó úní'a uwánkówana puwúwana mindásafena Maníkó óraa'-awi'a simánkena áwí'a óraa'a uwánkaraiye. Maníkó úwoi túwa'nai ónae séna Ísumba ai'marówana marapá'á kumbéna seyaafá'-wáásísáféna imáyáa éna pukáíye.

10 Ísumba áí'ó úní'a uwánkóntafe'a imáyáa é'a sé'a Maníkó seyaafá-tántáákóní áwáugoma póna seyaafá-tántááká'á úmarena séna sámó kain-áémpá'á sáwífa'-waasi méraiwaé séna sáwí-imayaafinkemba faútinkena sámó kain-áémpá'á

métinkaindawisafena Maníkó kanaán-iyé súwasa Ísumba áí'a úni'o uwánkómba mindásafena sásá'-í'a uráiyé. Maníkó miyámó uráimba kawé'á uráiyé sune.

11 Ísu waásisa Maníkóndé-i'o uwásínkáiwaisaawe Maníkóndé-i'a uwásínkáiwaiye Maníkó mimbórá tifowámá intáféna Ísu séna kesúnafaraawimban-owe siyáin-aaí ímba sáwí-imayaa éna kawé'-ímáyáá wéiyé. 12 Mindásafena moóráwigo Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna

Maníkóo enáái kesúnafaraawimba simátimé'a túwaandu iyanka'a imó sendará'á

enáwí'a mósá maránaumne

séna 13 moóráfa'a agaimaréna séna

kewará'á Maníkómpá'á

simankúnkúmba ónaumne

séna moóráfa'a agaimaréna séna

Maníkómó símakain-iyampoi kesé'a méraawe

agaimaréna siyáiyé.

14 Maníkómó ámakain-iyampoisaafenamo siyáimba mararákén-kwáásímó onten-áúwawaawara'a Ísu ména séna waántáwanko waásimo puwíya-fasi'aembo tokáimba taí'ásuwanaumne. 15 Aasiyaasí puwónaumne-

imayaamo ésamo táátafesamo owanamó ta'ótokain-imayaa faútinkanaumne séna puwéna iyáfasinena waántáwankomba iyáákaraiye. 16 Érai'a ímba wíyómpaken-

kisau-waasisafenanifo Ébaramumo Maníkón-aaisaafenamo amankúnkúmba uráintemba kesáámó miyámó úndawisafena súwa'nai índasafenasa miyáumai pukáiyé. 17 Kentáásí aifa'-

ámáán-káwáágó éna kentáásáféna imáyáá éna Maníkómpá'á aaí símai kawé'á éna aruntá uwásinkenasa kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwénasa miyámó índasafena marapá'á

kuména waási áúwawaawara'a ména wenáúnafaraawinte kesáámó úndantenta miyáumai ména súwa'nai índa-amba mimbórá-ámbó wéraintafena miyá uráiyé. 18 Ááémo

marapá'ó méronka'a sáwí-aaimo sínda ísare'a áí'o índa-i'a uwánkanae sésa áísai úmaesa wéiyesa áí'o

úni'a uwánkaraamba ímba sáwí-ampa'a kuráimba pósa kentáásáféna sáwí-aaimo síyamba isánae sésamo ombá kanaa'á wésuwa'nai-iyé.

3

Ísun-awikoma Mósesen-awi'o iyáákarain-aaí.

¹ Kesí waásisono. Súnda-aaisafe'a Ísumpa'a imáyáa úmae iyóro. Maníkó kembiwí wendé-í'lo uwátínkarain-kwaasisafena séna wiyómpa'a kesé'a ménaawe súmba ísaraafo Ísuntafe'a imáyáa úmae iyóro. Maníkó wembá ai'marówana marapá'á kumbéna érai'-aaisafetaamo simankúnkúntaamo únda-aaiyata káráwiyaiwai éna aifa'-ámáán-káwáágó isa'á wentáfé'a imáyáa úmae'a iyóro. Aifa'-ámáán-kísáúmó ² maíndasafena Maníkó Ísumba iyáfasinankowana ímba ifátuwena minkísáú kawel'-úmai wémaiye. Naaófá'ó Mósesemo Maníkóní waásifimbo kisaumo ímbo tuwénamo kawel'-úmaimo maiyáintemba Ísu miyá uráiyé. ³ Naambá kawel'-námbán-iyé siyáafo mindámbó uráin-kwaasigon-awi'lo mósá wémaraantemba Mósesé kawel'-kísáú-waásín-ifo Ísun-awi'lo mósá maráúndasa wéiyaakaiye. ⁴ Seyaafá'-námbó waásimo ombá mindáwara waásiwara seyaafá'-tántáá'wará'á Maníkó úmakaiye. ⁵ Mósesé Maníkóní kísau-waasigo éna Maníkóní waásifimba minkísáú ímba tuwéna kawel'-úmai wémaena Maníkómó sínda-tantaq'lo paapé índa simátímakaiye. ⁶ Mósesé miyámó uráimbanifo Ísu Káráísiti ímba kísau-waasigon-ifo Maníkón-ááninko-úramba póna Maníkóní waásiya'a káráwiyimba ímba ifá'ó túwáimba kawel'á wéiye. Maníkón-aaisafetaamo simankúnkúmba étaamo aamoimó étaamo fasi'ámaimo amu'marétaamo métaamo éta Maníkóní waási-ita ónaumne.

Maníkóní waási wenópa'lo kosaagáiyán-aai.

⁷ Mindásafena naaófá'á Maníkóní Ufaen-ámútánkó kentáá síwá'násontafena siyáin-aai imáyáan-oro.

Maará siyáiyé.

Káfé'lo Maníkómó simátímín-aai isáaro. ⁸ Naaófá'ó Maníkón-aaimo taráísúmbo tirunté'lo makáantemba kemá miyá ofáínifo wenáái isáaro. Máásai-marafa'a mésa kentiwá'náma

miyá wéesa Maníkómbá totuwiyésa sáwí-kisau maésa wenáái taráíyaawe. ⁹ Ayáátááka'a 40 aatai kentiwá'náma túwa'nai uráunda-kisau awánaraambanifo kesáái taraisésa totuwiyésa sáwí'lo uwásínkáantafe'a ¹⁰ aaisambá tiyé'a sé'a miwítí imáyáa sáwí'a úmae iyésa aráátimunda-amba ímba arááiwaéwe sé'a ¹¹ aaisambó tiyúnda óraaka sune. Kesópa'a ímba tésa kesé'a tasaagánááwe siyáumne Maníkóní

Ufaen-ámútánkó siyáiyé.

¹² Kesí waásisono. Maníkóní Ufaen-ámútánkó minááímó siyáintafe'a káráwimai kawel'án-oro. Kempínkémbá tuwímbai sáwí-imayaa ésa Maníkón-aaisafesa ímba

timankúnkúmba ésa Maníkó fasi'aénkwáráwímbá tínaaemba uwáméfainifo káráwimai kawel'án-oro. ¹³ Kempínkémbá tuwímbai sáwí-imayaa iyana minímáyáágó karo'á simátiyuwainasa Maníkóntáfésa ímba imáyáa ésa tirunté'a máráfainifo moórá-mora-waasi kentí imáyáa fasi'átínkáaro. Kentí kanaamó wérainka'a miyán-oro. ¹⁴ Aifa'á Maníkómpátá simankúnkúntaamo ówándara'a kentáásí imáyáa fasi'ámai miyáumaimo simankúnkúntaamo étaamo éta Ísu Káráísitiye'a kááísamai méta marap'ó méraunda-kanaasaamo tai'áíndara'a fasi'ámaisá méranaumne.

¹⁵ Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna káfé'o Maníkómó simátímín-aaí isáaro. Naaófá'ó Maníkón-aaímo taráísúmbo tirunté'o makáantemba kemá miyá ofáínifo wenáái isáaro agaimaréna siyáíye. ¹⁶ Súnda-waasi nááwiya Maníkón-aaí wéisesawa taráíyaana'iyo. Kentáá síwá'náma Ísípí-marafakemba Mósesé faútiyuwena tí'maenamó tiyáíwai miwí Maníkón-aaí wéisesa taráíyaawe. ¹⁷ Nááwiya ayáatááka'a 40 aataiya'a Maníkó aaisambá tíkaiyo. Máásai-marafa'o mésamo sáwí'o ésamo pukáawi miwísáféna aaisambá tíkaiye. ¹⁸ Nááwisafenawa óraaka séna kesópa'a ímba tésa kesé'a tasaagánááwe siyáíyo. Wenááímo ímbo isámaimo kawel'ó uráawisafena siyáíye. ¹⁹ Wenááísafesa ímba timankúnkúmba uráamba pósa ímba kanaa'á wenópa'a wésa wesé'a kosaa-garáan-aaisa ísaraumne.

4

¹ Kentáásáféna Maníkó séna kemp'á tásaagánááwe símai kááísamakain-aaí wérainba pó'a kempínkémbá tuwímbai sé'a wemp'á wé'a wesé'a kosaagánaumne-kanaa tuké'a paráfasuwaafainifo káráwimai kawel'án-oro. ² Maníkóní kawel'-ááímó ísaraundantemba ááéma kentáá síwá'náma ísaraambanifo úwoi táá'-aantemba isésa ímba timankúnkúmba ésa tirumpimbá ta'ótórówana póna minááígó ímba túwa'nai uráíye. Mindásafe'a kempínkémbá tuwímbai sé'a Maníkómp'á wé'a wesé'a kosaagánaumne-kanaa tuké'a paráfasuwaafainifo káráwimai kawel'án-oro. ³ Naaófá'á Maníkó wiyóne marawé úmai tai'éna saagaráin-kanaa weraifo wenááísafesa ímba timankúnkúmba uráawisafena séna aaisambó tiyúnda óraaka sune. Kemp'á ímba tésa kesé'a tasaagánááwe

siyáimbanifo wenááísafeta simankúnkúmba úndawisa wemp'á wéta weséta kosaagánaumne. ⁴ Maníkón-aaí aúfáifimba wesé'o kosaagaandasáfénasa agaimaréna séna Maníkó afa'mórée-kanaa kísau maimái

taí'ásuwena afakaeté-kanaa saagaráiyé

agaimaréna siyáimba póna saagaan-kánáá wéraifo
⁵ Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna
 kempá'á ímba tésa kesé'a tasaagánáawe

siyáimba póna ⁶ saagaan-kánáá to'mayaa úmakaimba
 pósa tuwímbai-waasi wempá'á wésa wesé'a kosaagánáawe.
 Aifa'á Maníkón-aaimo ísaraawi ímba tímankúnkúmba
 uráamba pósa wempá'á ímba wésa wesé'a saagaráawe.
⁷ Sáwífa'-aatai maisuwéna Maníkó moóra-kanaa maréna
 séna minkánáá tíniye séna Téfitimba simámuwana Maníkón-
 aai aúfáifimba agaimaréna séna

káfé'o Maníkómó simátímín-aai ísáaro.

Tirumbó makáanteni'a ímba é'a wenáái ísáaro

agaimaréna siyáin-aai kae'lí'a mináái agaimái
 simátimumpo ísáaro.

⁸ Naaófá'á moóráwígon-awi'a Yósúwa tí'maena kawé'-
 áémpá'ó mátinkomba mináémpá'ó Maníkómpá'ó saagáíyan-
 aempa'o wéronkaka aánaemba Maníkó ímba moóra-kanaa
 maréna séna saagáíyan-kanaa tíniye ímba siyáísino. ⁹ Maníkó
 wení kísau taí'ásuwena saagaan-kánáá makáimba wení
 waásimo saagaan-kánáá wéraiye. ¹⁰ Maníkómó wení
 kísau mo taí'ásuwenamó saagaráintemba Maníkómpá'á wésa
 wesé'a saagaawí miwíwára'á kísau taí'ásuwesa saagánáawe.
¹¹ Mindásafeta Maníkómpá'á wéta wesé'o saagaandasáféta
 siyáántán-kwimáísa kísau maúndasa miyásá onó. Kentáá
 síwá'námo uráantemba miyá-sáwí'á únafosaanifo wenáái
 ísámai kawé'a éta káráwimai kawé'-íyataao.

¹² Maníkó méraisana wenááigo kísau wémaiye. Séfasefa'-
 aempa'a áwááimo wétaim-paepaetambo póimo tusákaa
 ontembá Maníkón-aaiigo kentáásirumpinken-imayaa sáwí-
 imayaawe kawé'-ímáyááwé tuwínkaa'-isatá wéawanaumne.
 Sirááimo tain-tántáá'é súnanasa Maníkón-aaiigo tuwínkaa'-
 úmáráísata sáwí-tantaa'e kawé-tántáá'ésá wéawanaumne.
¹³ Wiyómpa'e marapá'é seyaafá-tántáá'á Maníkón-
 aúranka'a ímba áwiyoraifo wiyómpa'e marapá'é seyaafá-
 tántáá'á afora'á wéraisana wéawanaiye. Wemá miyámó
 iwáí póna kesámó méraundawini áwáusa sísai ínata
 simámenaumne. Maníkón-aai aúfáifimba sún-da-aai miyán-
 áái wérintafeta kentáá síwá'námo uráantemba miyá-sáwí'á
 únafaisaanifo wenáái ísámai kawé'a éta káráwimai kawé'-
 íyataao.

Ísu aifa'-ámáán-káwáágón-aai.

¹⁴ Ísu Maníkón-ááninko kentáásí óraako éna aifa'-
 ámáán-káwáágó póna wiyómpa'a Maníkóe'a iména

kentáá súwa'nai enasa áísai imbá póta wenááísafeta simankúnkúmbo uráundasafeta káfeta minááísá fasi'ámaisá ta'ótóráano. ¹⁵ Kentáásí aifa'-ámáán-káwáágó marapá'ó méronka'a seyaafá-tántáátáfesa sáwí-aaimo sínda isánae sésa áísai úmaesa iyúmbanifo ímba sáwí'a uráimba póna kentáásáfésamo sáwí-aaimo síyambo isánae sésamo ombá kentááfímbá ímba fasi'aémbá wéraisana wemá suwánénasa aruntá wéuwasinkaiye. ¹⁶ Mindásafena kentááfímbá umbaitántáá'á wéraindara'a ímba sáátáfeta onanasá Maníkó úwoisa súwa'nai iwáímpá'á konanasá aruntá uwásinkenasa úwoisa súwa'nai íníye.

5

¹ Aifa'-ámáán-káwáá-kísáúmó maíyantafesa Yúndaa-waasifinkemba moórá-morawigo iyáfasintinkaawasa wépukowasa fí'omba iyáfasintinkaawasa waásisafesa ísámai Maníkómpá'á áísai esa waásimo sáwí'o ontáfesa póí tufú'mai Maníkómbá amésa tuwímbai-tantaq'wara'a wéamewe. ² Miwí waási pósa ímba fasi'aénkwáráwí ésa mindásafesa ímbo kawé'-úmaimo isésamo sáwí'o on-kwáásísáfesa kanaa'á kawé'-úmai tirumbá uwátinkesa ³ ímba kawé'-úmai fasi'ámai mésa sáwí'o ontáfesa póí tufú'mai Maníkómbá wéamewe. Seyaafá'-wáásítí sáwí-awausafesa sésa póí tufú'mai Maníkómbá amésa miwítí sáwí-awausafesawara'a wéamewe. ⁴ Tuwímbai ímba imáyáa ésa sésa óraako pó'a aifa'-ámáán-káwáá-kísáú maénae-imayaa ésa miyán-kísáú wémaefo naaófá'ó Maníkómó moóráwígon-awi'o Éronimba iyáfasinankowana miyán-kísáúmó maíyáintemba Maníkó iyáfasintinkarawai aantemba minkísáú wémaewe.

⁵ Miyáumai Ísu Káráísiti ímba imáyáa éna séna óraako pó'a aifa'-ámáán-káwáánónae ímba siyáifo Maníkó iyáfasinankena aifa'-ámáán-káwáá-kísáú aména séna emá kesáánimba óna'a kesí kísaura'a ánkaraumne

séna ⁶ moórá-aaiwara'a súwana agaimaréna séna moóráwígon-awi'o MériKíséteki óraa'-amaan-kawaago uráintemba emá miyán-kísáú maimaé iyínone

Ísu Káráísitintafena siyáíye.

⁷ Ísu Káráísiti marapá'ó méronka'a sésé'á éna ifi'á téna inái séna puwíndasafena Maníkómpá'á áísai ena puwíndamo kanaa'ó áwa'nai índawintafena súwa'nai uwo séna Maníkón-imáyáá arááiwakaimba póna áwa'nai uráíye. ⁸ Ísu érai'a Maníkón-ááninko úwana umbaitántáá'ó wempá'ó túmba

ímba mindásafena imáyáa éna Maníkón-ímáyáa éna ⁹ sásá'í'a éna wenááisa taawiyafúndawisa sáwí-imayaafinkemba faúsínkáisata aúí'a úmais maé'maeta wéune. Ísu mintántáákóní áwáugoma póna ¹⁰ Mériki sétekimo áamáán-kawaamo uráintemba aifa'-ámáán-káwáámó indasafena Maníkó Ísumba iyáfasinankaraiye.

Ísuni aampa'á arááiwae'mai ifá'á túwáafomo siyáin-ai.

¹¹ Simátimunda-aafimba sáwífa'-ai wérainbanifo ímba ísámai kawel'á ontáféna aráátimunda-kisauگو umbai wétaiye.

¹² Ááema Ísu Káráisitín-ai isé'a ayáátáá-kanaa maisukáafo nóra séra ímba simátíma'mae wéiyo. Maníkón-aaima afora'-áái ímba ísámai kawel'á é'a moóráwigo aneka'á simásiminkwae sefó umarambó náámbo nésamo fasi'aén-tómbó ímbo naantenkáámá é'a pó'a Maníkón-ai ímba kanaa'á simátímakaawe. ¹³ Umarambó náámbo nésamo ímbo kawel'úmaimo aaimó isáántemba miyaráán-úmai kawel'úmaimo méraiye sáwí'o úmaimo méraiye miwání áwáuma ímba ísámai kawel'á wéowe. ¹⁴ Tinón-ésamo fasi'aén-tómbó naantembá kawel'ímáyáámó owí seyaafá'-ímáyáa tuwímbai wéisaawe.

6

¹ Mindásafeta Ísu Káráisitín-ai paákákén-áái aantemba ímba iséta fasi'aén-ááimó arumpimbó wérain-aiiwarata iséta sáakaefaen-kwaasiyaanta iyataao. Ísu Káráisitín-ai paákákén-áái é'a simátímakaunda pó'a ímba aneka'á simátíma'mae iyónaumne. Simátímakaunda-ai maarán-ááin-iyé. Úwoi-kisausefa'á tínaaemba uwáme'a Maníkón-aaisafe'á timankúkúmba wéowe. ² Nombó maitínkáán-ai simátíme'á Maníkóní kísau maíwae sésa iyáfasintinkesa tine'á tiyáámba ta'ótóráán-ai simátíme'á waásimo pukémpinkembo iyáfasinaiyan-ai simátíme'á Maníkó waásimo méraawini áwáusafena tísai ena timínana mimbéyámá waé'wae'á inda-ai simátímakaunda minááimó é'o simátímakaunda-ai ísaraafo fasi'aén-áái arumpimbó wérain-ai ísáaro. ³ Maníkómó súwa'nai ínataamo éta iséta sáakaefaen-kwaasiyaanta ónaumne.

⁴ Maníkóní aambá arááiwae'mai ifátukaawi kotafisiyasa aneka'á kouwerésa kawel'-ámpá'á tiyambanifo ímba ténááwe. Miwí Maníkó sámó kátínkarain-aempa'á mérowana túwa'nai ena wení Ufaen-ámútánkó miwísé'á mérowasa ⁵ miyáumai mésa sésa Maníkón-ai kawel'-ááin-iyé sésa Maníkóní fasi'aémbá tuwímbai awánaraawe. Ánaemba Maníkóní fasi'aémbá seyaafá'á paapé ínasa mifási'áémbá tuwímbai awánamai ⁶ ifátuwesa ímba aneka'á kouwerésa Maníkómpá'á

tenááwe. Miyámó on-kwáásí maará wéowe. Maníkón-ááninkombo aaraa-táiyá'ó tufúwanamo pukáintemba miwí miyá owasá tuwánésa Ísumba símai sáwí'a uwánkááwasa miyámó ontáfésa ímba kanaa'á kouwerésa Maníkómpá'á tenááwe.

⁷ Miyámó on-kwáásí maarán-kwáásín-owe. Moórá-morakanqa aa'á tisaná maramá kawel'á isaná kisaú óraa'a isasá waási naawaná Maníkó miyám-bárámá kawel'á wéuwatinkaiye. ⁸ Énifo moórá-aempa'-marama karaan-tantáál'é námáiyé wéráim-barama úwoi-marama isaná ampáánká'á Maníkó iyafimbá agaisuwáíniye. Miyáumai Maníkóní aampa'á arááiwae'mai ifátukaawi ímba kanaa'á kouwerésa Maníkómpá'á tenááwe. Mindásafe'a Ísu Káraísitin-aaí paákákén-áái ímba aneka'á simátimenaumne.

⁹ Kesí waásisono. Miyán-ááímó súndanifo kembiwí ímba sáwí-mararaan-kwaasin-oho kawel'-máráráán-kwáásí owaná Maníkó kawel'-ámpá'á méwátinkaiye sune. ¹⁰ Maníkóntáfé'a imáyáa ontáfé'a wení waási túwa'nai e'a káfé'wara'a miyá owaná Maníkó arupíse úmáimo méraiwai minkísáúsáféna ímba wéawinkaiye. ¹¹ Maarásáféna sirááisa wétaiye. Moórá-morawigo Maníkóntáfé'a imáyáa é'a aaweyáá é'a ímba ifátuwe'a ánaaembo méraiyaambo paápé índasafe'a amu'maré'a mé'a ¹² ímba tuwesaráí ina'a ímba ifátuwe'a Maníkómpá'ó timankúnkúmbo ésamo Maníkómó timénaumne siyáintafesamo amu'marésamo méraan-kwaasiyaani'a oro. Miyán-kwáásiyáání'o ombá sirááisa wétaiye.

Maníkó símáimo kááísamakain-aaí.

¹³ Naaófá'á Maníkó Émbaramuntafena siyáimba símai kááísamakonka'a póna wembó iyáákaraawai ímba méraantafena Maníkó séna seyaafá'nánká iyáákaraundawi mé'a kesúranka'a sé'a kemó súnda-aaí érai'a ónaumne séna símai kááísamarena ¹⁴ Émbaramuntafena séna érai'a kawel'á uwánkaumpo enaísaafitantambo iyamba sáwífa'a paápé ónááwe súwana ¹⁵ Émbaramu érai'e séna fasi'ámai ména ímba ifátuwomba amu'maréna ména Maníkómó símáimo kááísamakaintemba uráiyé. ¹⁶ Yúndaawasi tiká'ó máráamba maará wéowe. Tuwímái miyá ónaumnemo sembó ombá iyáákaraiwain-aúranka'a sésa miyá ónaumpo ímbo miyámó onanamó éna sáwí-meyamba simíniye wésewe. Miyámó sésumo ombá fí'owi fí'on-aaí ímba mimpímbá sembá maará sésa kemó sentení'a owé sénááwe. ¹⁷⁻¹⁸ Miyáumai Maníkó kawel'ó uwátinkaindawisafena

imáyáa éna séna miyá ónaumne símai kááísamakaimba póna Maníkó séna waási kentáfésa sésa siyáintemba ímba éna fí'oni'a íníye sefáímpó'a seyaafá'ó íyáákaraundawi é'a kesúranka'a sé'a miyá ónaumpo ímbo miyámó onanamó éna sáwí-tantaa'a paápé íníye Maníkó símai kááísamakaimba miyáumai aanáfó wenaúranka'a símai kááísamakaimba póna ímba taraisíníye. Miyámó siyáintafeta kesáá wempátáámó méraundasa wenónkáámbá faisínkaraisata minándámpá'á méta óraaka séta siyáinteni'a íníye séta fasi'ámai méta wéamu'maraumne. ¹⁹⁻²⁰ Naambó ésamo áfombo faimakáawanamo fasi'ámaimo intembá Maníkómó siyáintemba kawel'á uwátinkanaumnemo siyáin-aaigo kentáá fasi'ásínkáísata Maníkómó wíyómpa'o méraiwaitafeta imáyáa éta amu'maréta méraumne. Ísu kentáásí aifa'lá wíyómpa'a iyéna áamáán-dankomba Maníkóní ufaen-dáúmpá'á ontamó uwásukaan-ampantama tarurúwa'marena iyéna kentáásáféna imáyáa éna miyá uráimba póta fasi'ámais méraumne. Méríkisétekimo uráintemba wíyómpa'a Ísu kentáásí aifa'-ámáán-káwáágó éna miyán-kísáú maimaéna wéiyisata fasi'ámais méraundasa póta Maníkóntáfé'a imáyáa é'a aawayáá é'a ímba ifátuwe'a ánaaembo méraiymbo paápé índasafe'a amu'maré'a méraaro.

Áamáán-kawaago Méríkisétekin-ai.

7

¹ Minkwáásígó Méríkiséteki wemá Sérémi-naopaken-kwaasiti kawáágó éna Maníkó íyáákaraiwaini áamáán-kawaago úwana naaófá'á Émbaramu namuro-wáásítí óraa'-waasise tiyéna íyáákaron-aempakemba túwana Méríkiséteki Émbaramumba aampa'lá awánéna kawel'á uwáankowana

² Émbaramu namuro-wáásítí moparawímbó maiyómba siyáánkaiya'a tuwínkena Méríkisétekimba moórá-unkwima ámakaiye. Méríkisétekintafesa mináwíkóní áwáuma kawekáwáágón-íye sésa waé'mai wésewe. Wemá Sérémi-naopaken-kwaasiti kawáágón-áwíkoni áwáuma farukáwáágón-íye sésa waé'mai wésewe. ³ Méríkisétekin-aiwá'ná túwí'wara anófoi túwí'wara'a ímba agaimakáamba wéraisana wembó ma'ánkarain-kanaawe pukáin-kanaawe ímba agaimakáamba wéraiye. Wenáái miyán-áái ímbo wéraitafena Maníkón-ááninkoraamba uréna áamáán-kawaai'a

úmai maé'mae'a íníye.

4 Maanáái imáyáan-oro. Kentáá síwá'náma Émbaramu óraa'-waasi úmbanifo wemá Méríkisétekimba namuro-wáásití moparáwimpinkémbá moórá-unkwima ámakaimba póta mindásafeta séta Méríkisétekima Émbaramumba iyáákaraiye sune. 5 Moóráwigo Émbaramun-aísaafitantambo uráiwain-awila Rífái wenándáfaken-kwaasifinkemba tuwímbai ámáán-kisaura'a iyáfasintinkaraiye. Maníkóní ámáámpinkemba moórá-amaanko séna Ísareri-waasisono. Kentí moparáwimbó wémaempinkemba aasiyaasi siyáánkaiya'a tuwímbarempinkemba moórá-unkwima kentí waási Rífáin-andafaken-kwaasi tíméro siyáíye. 6 Méríkisétekimo Rífáin-andafaken-kwaasigomo uráinkakaa séta Émbaramu wembá moórá-unkwima ámakaimba ámáánkomo siyáintemba uráíye súsino. Énifo Méríkiséteki ímba Rífáin-andafaken-kwaasigon-ifo Émbaramumo siyáánkai-unkwimo makáimpinkemba moórá-unkwima úwoi maimaéna kawé'á uwánkena Maníkómó Émbaramun tafena kawé'á uwánkanaumnemo símaimo kááísamakaiwaimba kawé'á uwánkaraiye. 7 Óraa'-waasigo kári'-waasigomba kawé'ó uwánkáimba mináái iséta póta Méríkiséteki Émbaramumba iyáákaraiye sune. 8 Rífáin-andafaken-kwaasi siyáánkai-unkwifinkemba moórá-unkwimo wémaewai wépuwon-kwaasin-oyo Méríkiséteki siyáánkai-unkwifinkemba moórá-unkwima maiyáiwaintafena Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna wemá aúnarena úwoi méraiye sisaná póna wemá Rífáin-andafaken-kwaasi iyáákaraiye. 9 Imáyáa é'a séla Émbaramu Méríkisétekimba moórá-unkwí ámakonka'a Rífáiwara'o ámakaintemba éna wemá moórá-unkwima wémaiwai ámakaintenkaamba uráíye. 10 Émbaramu Méríkisétekimba awánéna moórá-unkwimo ámakonka'a Rífái ímba paápé uréna aiwá'nágo arumpimbó méronka'a uráintafe'a mindásafe'a sune. Rífáiwara'a Méríkisétekimba ámakaintemba uráíye sune.

11 Naaófá'á Maníkó ámáambo simátímakonka'a Rífáin-andafaken-kwaasi ámáán-kisau maésa póí tufú'mai Maníkómbá amíyantafena Maníkó iyáfasintinkena Éronimba aifa'-ámáán-káwáá iyáfasinankaraiye. Rífáin-andafaken-kwaasiti kisaumo arupíse uwátínkáinkakaa Maníkó ímba aneka'á aifa'-ámáán-káwáá iyáfasinankaisino. Ímba Éroninkaan-kwaasin-ifo Méríkisétekinkaan-kwaasi iyáfasinankaraiye. 12 Maníkó séna aú-aifa'-amaan-kawaama iyáfasinankanae súmba póna ááéraan-amaamba ámáán-kisau-waasi Maníkóntáfésa ísámai póí tufú'mai amén-amaamba ifátuvena aú-amaamba simásimuwata ísaraumne.

13-14 Mináái Fasi'aénkó Ísu Káráisitintafena séna ímba Rífáin-andafakemban-ifo moórá-anda Yúndaan-andafakemba paápé uráiyé. Naaófá'á Mósese áamáán-kisau-waasisafena siyónka'a ímba Yúndaan-andafaken-kwaasisafena siyáiyé. Ímba Yúndaan-andafaken-kwaasin-oyo Rífáin-andafaken-kwaasi Maníkóntáfésa imáyáa ésa pói tufú'mai óntan-taarera'o agaiyáamba ísaraumne.

Ísu Mériki sétekiyaam-amaan-kawaagon-aaí.

15 Mináái góní áwáuma maarán-iyé. Maníkó aú-amba aráátimena aú-aifa'-amaan-kawaago Mériki séteki kankaan-kwaasi iyáfasinankaraiyé. 16 Ímba Rífáin-andafakemban-ifo fasi'aémpínkémhá maé'mae'a éna ímba tai'áíndawi aifa'-ámáán-káwáá-í'a úmai iyáfasinankaraiyé. 17 Mindásafena Maníkón-aaí aúfái-wandaafimba agaimaréna séna moóráwígon-awí'a Mériki séteki óraa'-amaan-kawaago uráintemba emá miyán-kísáú maimaé iyínone

Ísu Káráisitintafena siyáiyé. 18-19 Ááéraan-amba

Rífáin-andafaken-kwaasiti áamáán-kisau go ímba fasi'ámai wérontafena ímba túwa'nai úmai arupíse uwátinkowana Maníkó ááéraan-amba ifátuwena moórá-amba kawé'-ámbá aráásimuwata érai'e séta fasi'ámai méta Maníkómpátá wégune.

20-21 Rífáin-andafakemba áamáán-kisau-waasi iyáfasintinkonka'a úwoí iyáfasintinkesa ímba aaí símai kááísamakaambanifo Maníkó Ísu Káráisitimba aifa'-ámáán-káwáágómbó iyáfasinankonka'a aaí símai kááísamakaiyé. Mindásafena agaimaréna séna Fasi'aénkó séna emá áamáán-kawaago éma maé'mae'a ínone séna mináái ímba taraisíníyé

Maníkó wenááninkontafena símai kááísamakaiyé. 22 Mináái gó ááéraan-aaí iyáákowana Maníkó símai kááísamakontafena Ísu Káráisiti séna mináái érai'-aaí waé'wae'a íníyé siyáiyé.

23 Moórá-aaí ísáaro. Ááéma áamáán-kisau-waasi sáwífa'a mésa pósa puwúntemba anondáara'a fí'owima minkísáú maimaésa iyáambanifo 24 Ísu Káráisiti maé'mae'a éna ímbo puwúndawi aifa'-ámáán-káwáá-kísáú maimaéna iyéna 25 maé'mae'a éna kentáásáféna imáyáa éna Maníkómpá'á áísai úmae iyéna póna kanaa'á sáwí-imayaafinkenta wéfausinkaiyé. Ísu Káráisitinka'a kááísamaisa méta Maníkómpátáámó kúnda-waasisa sáwí-imayaafinkenta wéfausinkaiyé.

26 Ísu Káráisiti aifa'-ámáán-káwáágó éna Maníkóntáféna imáyáa éna sáwí-aii wempímbá ímba wéraisana kawel'aantemba úmai ména marapá'á sáwí-waasifimbo maúnka'a ímba sáwí'a uréna wiyómpa'a fasi'aén-áémpá'á iména miyán-áífá'-ámáán-káwáágó ména kanaatá seyaafá-tántáá'á wésuwa'nai-iyé. 27 Waásimo sáwí'o untáfésawe miwímó sáwí'o untáfésawe Rífáin-andafaken-kwaasi aifa'-ámáán-kwáásí pói tufú'mai Maníkómbá áma'mae iyáambanifo Ísu Káráisiti sáwí'o í-áái wempímbá ímba wérowana póna miwímó uráantemba ímba pói tufú'mai Maníkómbá áma'mae iyéna waásimo sáwí'o ontáfénawe séna mimbórá-kanaa puwéna minkísáú tai'ásukaiye. 28 Ámáán-aiifinkemba aifa'-ámáán-kwáásí iyáfasintinkowasa mararákén-kwáásí pósa sáwí'a uráambanifo minámáánkó ánaaemba Maníkó símai kááísamarena séna miyá ónaumne séna wenáánimba sásákómbá iyáfasinankowana aifa'-ámáán-káwáá-í'a úmai maé'mae'a wéiye.

8

Ísuma kentáásí aifa'-ámáán-káwáágón-aii.

1 Súnda-aaigoni áwáuma maarán-iyé. Miyán-áífá'-ámáán-káwáágó kentáásí ámáán-kawaago wiyómpa'a ména iyáákamaimo kawáán-uráiwai ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mara'á méraiye. 2 Waásimo naambó ésamo Maníkóntáfésa mindáúmpá'á imáyáa ombánifo wiyómpa'a Fasi'aénkó naan-úramba úmakowana Ísu Káráisiti mimpímbá Maníkóní ufaen-dáúmpá'á iména aifa'-ámáán-káwáá-kísáú wémaiye.

3 Marapá'-áífá'-ámáán-káwáá pói tufuwésa tómbá maésa úmai Maníkómbó amíyantafesa iyáfasintinkaraafo Ísu Káráisiti kentáásí aifa'-ámáán-káwáágó moórátantaa'o Maníkómbó ámakaimba mindá puwéna wenáúma ámakaiye. 4 Waásimo sáwí'o untáfésa ámáánkomo siyáintemba póimo tufú'maimo Maníkómbó ámén-kisau wémaenkwaasi méraafo Ísu Káráisiti marapá'ó ménaraa ímba pói tufú'mai Maníkómbá amísino. 5 Wiyómpa'o naan-úrambo úmakaiwaini waé'maiyaan-damba marapá'á wéraisasa mindáúmpá'á ámáán-kisau wémaewe. Miyáumai naaófá'á Mósesé aifa'-ámáán-dámbó índasafena úwana Maníkó simámena séna Sáínai-omapa'a aráánamunda-namba miyán-dámbá uwó súwana Mósesé wiyómpa'o wéraindankoni waé'maiyaan-damba úmakaiye. 6 Wiyómpa'a

Ísu áamáan-kisaumo wémain-kisaugo marapá'ó áamáan-kisaumo wémaen-kisau iyáákaraiye. Maníkó séna kawe'a úwátinkanaumne símai kááísamakain-aaí Ísu Káráísitimo aráásímimba minááígó ááémo símimo kááísamakain-aaigomba iyáákaraiye. ⁷ Ááémo símimo kááísamakain-aaigomo waásimo arupísemo uwátinkarainkaka Maníkó ímba aú-aaí símai kááísamakaisino.

⁸ Maníkó wení waási tuwánómbe sáwí'a uwaná mindásafena aaisambá séna maarán-áái súwana Maníkón-aaí aúfái-wandaaifimba agaimaréna séna

Fasi'aénkó séna ánaqemba moórá-kanaa tína'a aú-aaí símai kááísamare'a Ísareri-waasiye Yúndaa-waasiye aú-aaí símai kááísatinkanaumne. ⁹ Ísípi-marafakemba miwí tíwá'náma faútinke'a tí'mae'lo téwándara'a aaí símai kááísamakaundanifo mináái taráísúwa'a sínaemba uwátimakaumne. Aú-aaí símai kááísamare'a ímba ááéraan-aaíyaamban-ifo aú-aaín-iyé Fasi'aénkó séna

¹⁰ moórá-aaíwara'a séna moórá-kanaa tína'a Ísareri-waasisafe'a aú-aaí símimo kááísatinkaandara'a kesí áamáamba tirumpíné imáyáafine tímé'a miwítí Maníkó méraanaşa kesí waási-í'a úmai ménaawe. ¹¹ Minkánáá tínaşa miwítí waásiye fí'on-kwaasiye ímba táántesa sésa Maníkómpá'á teró sénááwe. Óraa'-waasiye úwoi-waasiye seyaafá'á é'a tiyáamba pósa ímba aneka'á táántanaawe. ¹² Sirumbá uwátinke'a sáwí-imayaa maitiyuwé'a misáwí-imáyáásáfé'a ímba imáyáa úmae iyónaumne Fasi'aénkó siyáíye

agaimaréna siyáíye. ¹³ Maníkó aú-aaí símai kááísamaranaumne siyáimba póna aifa'ó símimo kááísamakain-aaí ááéraan-aaí isaná ááéraan-tantaa'a kárika'a wéna tai'áínifo ááéraan-aaímo éna kárika'a tai'áíníye.

9

Naaófá'á aifa'-ámáan-káwáágó purumakagóní naaemá Maníkómbá áma'mae iyúwana Ísu wení naaemá ámakain-aaí.

¹ Naaófá'á Maníkó aifa'á símai kááísamakain-aaímo wérompinkemba Maníkón-imáyáá mósá wémaron-aaí wérowasa Maníkón-imáyáámó mósá maráíyan-damba úmakaawe. ² Ampanta-námbá úmakesa moórá-ampanta afufumpimbá imakésa mósá fáitukopatafesa Maníkóní ufaen-úran-amaapa'e sésa múra fáitukopatafesa ufaen-dáúmpá'é sésa mimpímbá ómbá kúra'mai marésa taaré úmakesa mintáárérá'á Maníkóní péréti-tomba marésa ³ mósá fáitukon-daumpatafesa Maníkóní ufaen-úran-amaapa'e

sésa ⁴ mimpímbá korí-óntántámbá úmakaan-taare marésa mintáárérá'á asaa-wiyúmbó ún-kana wéagaesa kawetáwáámá úmaresa korí-óntán-kwándááísámbá mintáwáámá ánáan-kwimaresa mimpímbá korí-óntántámbá úmakaan-tawaafimba naaófá'á wiyómpakembo marapá'ó kunkáintonkon-awi'a máána-tomba mintáwááfímbá ma'mái minkáwé-táwááfímbá marésa naaófá'á Maníkó wení kísaura'a Éronimba iyáfasinankowana wení táúnkakemba árumo wíkáin-taumba mintáwááfímbá marésa naaófá'á Maníkómó Mósesembo simámakain-amaambo siyáánkai-amaambo óntan-kwandaaiya'o agaimakón-kwandaai kae'wándáái mintáwááfímbá marésa ⁵ kae-tántáá'á ayóíwará-tántáákái óraa-kawe'a úmaresa sésa Maníkóní áwáuma fi'oran-awaugo póna sáma kaiyé suwaná mintántáákáígó ayóígóráámbá mintáwáámá káátena Maníkómó miwítí sáwí-imayaamo maitiyúwón-tawaama káataraiye. Mindásafe'a káfé'a ímba ayáátáá'-aai agáúmne.

⁶ Miyá úmakesa aasiyaasi-kánáá áamáán-kisau-waasi minámáán-dánkómbá múra fáitukon-aempa'a iyésa kísau máúmbanifo ⁷ moórá-mora-aataiya'a moórá-kanaa Maníkóní ufaen-úran-amaapa'a aifa'-ámáán-káwáágó iyéna póigoni naaemá maimaéna iyéna wemó sáwí'o úntafenawe waásimo ímbo táá'lo isésamo sáwí'o untáfénawe miyá-sáwí'ó ombá maitiyuwáíndasafena mindááémá Maníkómbá ámakaiye. ⁸ Miyá éna Maníkóní Ufaen-ámútánkó maarán-úmaisa wéaraasimiye. Áamáán-dankombo múra fáitukaapa'o wéromba Maníkóní ufaen-dáúmpá'á wempá'á iyíyan-amba ímba afora'á wéraiye. ⁹ Mintántáá'á aiyowái'a úmai káfétaamo méraunda-waasisa wéaraasiminta maarán-iyé. Maníkón-ímáyáámó mósá makón-kwaasi póí tufuwésa tómbá fakarésa úmai Maníkómbá ámakaambanifo miwí tirumpinkén-ímáyáá ímba sásá'-í'a uwátinkaraiye. ¹⁰ Miyáumai minámpá'á tóné noné nésa nombó perésamo ombá túsafesawe sésa miyá úwana Maníkó aú-amba aráátimuwana ááéraan-amba taí'áraiye.

¹¹ Miyámó uráambanifo Ísu Káráísiti aifa'-ámáán-káwáágó káfé'lo wérain-amba kawé'-ámbá aráásimena áamáán-kisau wémáin-daumpa'a mindámbá ímba marapá'ó waásimo úmakaan-damban-ifo iyáákarain-damba sásá'-námbán-iyé. ¹² Mimbórá-kánáá Ísu Káráísiti Maníkóní ufaen-dáúmpá'á wiyómpa'a Maníkó méropa'a iyúmba áamáán-kisau-waasigomo mémegoni naaewé purumaka-aráákoni naaewé maimaénamo iyáintemba ímba miyá uráifo wení naaemá maimaéna iyéna sáwí'o úmaisaamo méraundafinkenta

siyáínata aúí'a úmáisa maé'mae'o ondasáfénasa miyá éna pukáiyé. ¹³ Mémegoni naaewé purumakagóní naaewé anááé-áráá'a purumaka-áráá'o agaisukáampinken-kanawe Maníkón-aúranka'o sáwí'o uráan-kwaasi tinepaká'á tufimpín-kwéesa miwí túma kawé'á uwátínkówana Maníkó tuwánéna séna kawé'an-iyé siyáiyé. ¹⁴ Mémegoni naaesáné purumakagóní naaesáné miyá uráambanifo Ísu Káráísitini naaegómá íyáákaraiyé. Wempímbá ímba sáwí-ai wérainwai Maníkóní ámútanko maé'mae'o iwáí wesé'a méraintafena wení naaemá kumúwana wenáúma Maníkómbá ámakaiyé. Sáwí'o wéowini áwáugo ta'ótokaimpinkemba faúsinkainanasa kentáásirumpimba ímba aai wérainata Maníkóní kísau máéndasafenasa wení naaemá kumúwana wenáúma Maníkómbá ámakaiyé.

¹⁵ Mindásafena ááéraan-ai símai kááísamakónka'a sáwí'o uráampinkembo faútinkaindasafena Ísu Káráísiti pukáiyé. Mindásafena Ísu Káráísiti aú-ai símai kááísamakaimba póna Maníkómó óraaka'o séna kawé'ó uwátínkáanda waé'wae'a íniyemo siyáimba Maníkómó wétaantain-kwaasi maénááwe.

¹⁶⁻¹⁷ Wépuwesamo ombá miwítí moparáwímbá tuwíntinkesa símai kááísamaresa wépuwowe. Moóráwigo puwíndasafena éna wení moparáwímbó maíyan-ai wésifo úwoimo méraindara'a ímba maénááfo puwínasa érai'a púwiyé sésa maénááwe. ¹⁸ Miyáumai naaófá'á Maníkó aifa'-áái símai kááísamakónka'a Mósesé pói tufúwana mimpóígóní naaemó kunkáintafena Maníkó símai kááísamakónka'a ¹⁹ aifa'á Mósesé seyaafá'-wáásífímbá Maníkóní amáámba seyaafá'á simátimena purumaka-áráákoni naaefímbá non-úramba fatímakena méme-ayauma taemóka'a úsumarena mindááéfímbá tántámai Maníkón-ai agaimái makáan-aufai-wandaaiya'a tufimpín-úmarena waási tinepa'á miyá uwásuwena ²⁰ séna maandááémá aiyowái'a úmai aráátimumpo Maníkómó símáimo kááísamakain-ai fasi'aén-áái wéraifo ísámai kawé'an-oro séna ²¹ miyáumai mindááémá Maníkón-ímáyáámó mósá wémaron-danka'a tufimpín-úmarena mindáúmpá'ó wéron-tantaaka'a miyá úmakaiyé. ²² Érai'a Maníkóní amáánkoni áwáufo'a naaegó seyaafá-tántáá'á kawé'á uwátínkáísana moóráwigowa'i póiya'i ímbo púwísanamo wení naaemó ímbo kúmínkakaa Maníkó sáwí-ímayaa ínta maisiyúwáísino. Naaemá kunkáimba póna Maníkó kentáási sáwí-ímayaa wémaisiyuwaiyé.

Ísu sáwí-ímayaa maisiyuwáíndasafenamo pukáin-ai.

23 Maníkón-ímáyáá mósá makáan-dane mindáúmpá'ó wéron-tantaa'e maarán-iyé. Wíyómpa'ó wérain-dane mindáúmpá'ó wérain-tantaa'e miwání waé'maiyaan-damban-iyé. Mintántáá'ó marapá'ó wéron-tantaaka'a póigoni naaesámbá kawé'á uwátínkówana mindá kawé'á uráambanifo wíyómpaken-tantaaka'a ímba póigoni naaesámbán-ifo íyáakaraiwaini naaesámbá kawé'á wéuwatinkaiye. 24 Miyáumai Ísu Káráisiti wíyómpa'a iyéna Maníkón-aúranka'a iména kentáásáfénasa imáyáa éna Maníkómbá wéaisai-iyé. Úmakaan-damba naan-úrankoni waé'maiyaan-damba ímba iméraifo wíyómpa'a iména kentáásáfénasa imáyáa éna Maníkómbá wéaisai-iyé. 25 Moórá-mora-aataiya'a moórá-kanaa Maníkóní ufaendáúmpá'á

aifa'-ámáán-káwáágó póigoni naaemá maimaéna íyóiyó uráintemba Ísu Káráisiti ímba miyá uráifo mimbórá-kánáá wení naaemá maimaéna móamakaiye. 26 Ísu Káráisitimo miyáumaimo maimaé íyóiyó urénaraa wíyóne marawé úmaronkakemba moórá-mora-aataiya'a moórá-mora-kanaa pu'mapu'ma'á úmaena íyísino. Ímba miyá éna ááéraan-kanaa kárika'a tai'ónka'a marapá'á kuména sáwí-imayaasaamo maisiyuwáíndasafenasa mimbórá-kánáá pukáiyé. 27 Kentáásí kanaamó tínataamo púwóndasa kesáámó méraundawini áwáusafenasa síesai íníye. 28 Miyáumai sáwífa'-waasiti sáwí-imayaa maitiyuwáíndasafena mimbórá-kánáá Ísu Káráisiti puwéna Maníkómbá wenáúma aména aneka'á kuména ímba sáwí-imayaamo maitiyuwáíndasafena kumínífo wéamu'maraan-kwaasimo kuntiyáíndasafena kumíníye.

10

1 Mósesemo siyáin-amaankoni aambá ímba aan-úramban-ifo Ísu Káráisiti kawé'ó uwátínkáiwaini aankóní waé'maiyaan-amban-iyé. Miyáumai moórá-mora-aataiya'a ámáán-kisau-waasi póí tufú'mai Maníkómbó ámakaamba miyán-kísáúgó Maníkómpá'ó tiyáan-kwaasi ímba arupíse uwátínkaraiye. 2 Póímo tufú'maimo Maníkómbó ámakaan-anko kawé'ó uwátínkarainkakaa Maníkón-ímáyáámó mósá makáawi miwífímbá aoisaambá ímba wérowasa sáwí-tantaatafesa ímba umbái tésa ímba póí tufú'mai Maníkómbá áma'maesa íyówisino. 3-4 Énifo maará wéowe. Purumakagóní naaegówé mémegoni naaegówé ímba kanaa'á sáwí-imayaa maitiyukaimba pósa moórá-mora-aataiya'a póí tufú'mai

Maníkómbó ámakonka'a miwítí aoisaantáfésa imáyáa uráawe.

⁵ Miyáumai Ísu Káráisiti marapá'ó kumíndasafena éna Maníkóntáféna séna

póimo tufú'maimo embó ámakaane tómbó ámakaane ímba embá arááíma wétaifo kemá embá arááíma táinda-i'lo ondasáfé súma to'mayaa uwásinkaraane.

⁶ Póimo agaisukáantafe ímba aamoí wéone. Sáwí'lo uráantafesamo póimo tufú'maimo ámakaamba mindásafe ímba aamoí wéone ⁷ súnda maará súne. Enáái aúfái-wandaafimba kentáféna símai agaimaréna séna Maníkóo kemá mé'a embá arááímo táinda-i'a úmai ménaumne símai agaimakáintemba wéune súne

Maníkóntáféna Ísu siyáíye.

⁸ Aifa'á Ísu Káráisiti séna amáámbo siyáinten-úmai póí tufú'mai ámakaane tómbá maimái ámakaane póí agaisukáane sáwí'lo uráantafesa póí tufú'mai ámakaambanifo minánkó ímba arááíma wétaisa aamoí ímba wéone

⁹ simásuwena séna Maníkóo kemá mé'a embá arááímo táinda-i'a úmai ménaumne siyáíye. Mindásafena Ísu

Káráisiti póimo tufú'maimo Maníkómbó ámakaunda-anta ifátuwena aú-amba Maníkómbó arááímo táinda-imayaamo arááíwaunda-anta aráásímakaiye. ¹⁰ Ísu Káráisiti Maníkón-ímáyáá arááíwaena Maníkómbá wenáúma aména mimbórá-kánáá pukáimba póna sáwí-imayaasa maisiyuwénasa Maníkóndé-ita uwásinkaraiye.

¹¹ Aasiyaasi-kánáá amáán-kisau-waasi iyáfasinesa mimbórá-kísáú maésa póí tufú'mai Maníkómbó ámakaamba minkísáúgó ímba kanaa'á sáwí-imayaa maitiyukaimbanifo

¹² Ísu Káráisiti mimbórá-kánáá Maníkómbá wenáúma aména pukáíye. Sáwí'lo uráantafenawe sáwí'lo ondasáfénasaawe

puwéna minkísáú tai'ásuwena Maníkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mara'á iména ¹³ Maníkómó wení

namuro-wáásímó tínkaminanamo wemó iyáákaindasafena amu'maréna iméraiye. ¹⁴ Miyáumai Maníkómbá wenáúma

ámakaimba pósa Maníkóndé-i'lo uwátínkáin-kwaasi sásá'-í'a úmae iyónááwe.

¹⁵ Minááisáféna Maníkóní Ufaen-amútánkó aforatá simásimuwana Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

¹⁶ Fasi'aénkó séna moórá-kanaa tína'a aú-aai símai kááísatinkaandara'a kesí amáámbo tirumpiné imáyáafine timénaumne siyáíye.

¹⁷ Moórá-aaiwara'a séna

miwítí aoisaané áamáanemo taráíyaamba ímba mindásafe'a imáyáa úmae iyónaumne siyáíye agaimaréna siyáíye. ¹⁸ Maníkó miwítí aoisaambá maitiyuwéna ímba imáyáa úmae íyísana póna sáwí'lo uráantafesamo póimo tufú'maimo Maníkómbó ámakaan-amba tai'áíye.

Maníkónópata iyónomo siyáin-aaí.

¹⁹ Miyá isaná kesí waásisono. Ísu Káráísiti puwúwana wení naaemá kumúwana kentáásí aambá wikáimba póta ímba sáatafeta éta Maníkóní ufaen-dáúmpátá wéiyune. ²⁰ Puwéna Maníkómbá wenáúmo ámakaintafena au-amba waé'wae'lo inda-amba aráásimena Maníkóní ufaen-dáúmpá'á mósá fáitukon-ampanta fawásámai aambá wi'mái Maníkómpátá iyónda-amba aráásímakaimba mindásafetaawe ²¹ wemá óraa'-amaan-kisau-waasigo Maníkóní waásiya'a káráwiyaimba mindásafeta ²² Maníkómpátá iyóno. Kentáásí sáwí-imayaasa maisiyúwáisanasa kentáásirumpinta ímba aaí wéraisata kawe'-nóntá pésínkáisata wenááigonta sirumpintá ta'ótoreta Maníkómpátá simankúnkúmba éta Maníkómpátá iyóno. ²³ Maníkón-aaí érai'-aain-iye séta póta fasi'ámaisá ta'ótoreta ínta ifátuweta Maníkómó kawe'á uwátinkanaumne siyáintemba miyá inda póta wenáái fasi'ámaisá ta'ótoreta amu'maréta méta miyásá onó. ²⁴ Kesáá imáyáasa éta moórá-mora-waasi túwa'nai úmai fasi'aéné imáyáawe timéta kawe-kísáúsá wémaeta miyásá onó. ²⁵ Maníkóntáféta imáyáa éta túwaandu úmae iyéta tuwímbaimo túwaandu úmimo tukáantemba kesáá ímba miyá éta túwaandu úmae iyéta moórá-mora-waasisa fasi'átinkanaumne. Ísu Káráísitimo kumínda kári-kanaa wérintafeta moórá-mora-waasisa fasi'átinketa miyásá onó.

²⁶ Ísáaro. Maníkóní érai'-aaí iséta ta'ótoketa kentáásí imáyáafinkembo wembó sínaaembo uwámetaamo sáwí'lo úmaetaamo iyónanasaamo éna Maníkó sáwí-imayaasaamo maisiyuwáindasa fí'on-amba ímba wéraifo ²⁷ sáatafeta onanamó Maníkómbó tínaaembo uwámiyantafenamo sáwí-meyambo timínasa óraa'-iyafimbo káwiyantafeta amu'maréta ménaumne. ²⁸ Mósesé timún-amaambo taráíyaawi aafimbá iyáfasintinkaresa kaumbo-kae'-wáásímó tuwánésamo sésa érai'a miyá wéowe sésamo ésa ímba tirumbá uwátinkaiyamba tínkamiyasamo puwíyamba ²⁹ mindá umbai-tántáá'an-ifo Maníkón-ááninkomba tínaaembo uwámémba mindá óraa'-umbai-tantaa'an-ifo Maníkó símai kááísamakonka'a Ísu Káráísitini naaemá kumúwasa sáwí'lo umbá maitiyukaimba mindásafesa sésa

sáwísamban-iyé síyawí óraa'a sáwí-meyamba maénááwe. Maníkóní ámútanko úwoimo súwa'nai iwáíntáfésa símai sáwí'a uwánkaraawi óraa'a sáwí-meyamba maénááwe. ³⁰ Maarán-ááímó siyáimba mindá Maníkó póna maará siyáiyé.

Sáwí'o iyawini anondáá-meyambo tíménda mindá kendén-iyé. Sáwí-kisausafe'a

méyámbá timénaumne

séna moórá-aaiwara'a séna

Fasi'aénkó wení waási tísai úmai iséna

tuwínkaa'a úmai-meyamba timíníye

siyáiyé. ³¹ Maníkó fasi'aénkwáráwí póna tíkena sáwí-meyambo tímínda mindá óraa'a táátafesa ónááfo Maníkóntáfé'a imáyáa é'a túwaandu úmae iyé'a moórá-mora-waasi fasi'átinkanaawe.

³² Ááéma Maníkó kembiwísáféna sámó kátinkonka'a umbai-tántáá'á tímúwa'a ímba ifá'á túwómbo fasi'ámai méraafo mindásafe'a imáyáan-oro. ³³ Moórá-morakanaa seyaafá'-wáásí túranka'a sáwí'a uwátinkesa símai sáwí'a uwátinkómbanifo fasi'ámai mé'a moórá-morakanaa kentí waásimo sáwí'o uwátinkómbo túwa'nai úmae iyúwasa kembiwíwárá'á sáwí'o uwátinkómbo fasi'aráawe.

³⁴ Maníkóní waási-i'o unkákémbá kempínkémbá tuwímbai ándáfa'o mótinkómbo tirun tafé'a uwátinkówaša kentí moparawímbó tafiyúmba ímba imáyáa é'a sé'a iyáakaraintantaa'a wiyómpa'a wéraitmba póna waé'wae'a íníye suwaná tirunkó kawé'á uráiyé.

³⁵ Miyá uráafo Maníkóntáfé'a fasi'ámai mé'a kawé'-méyámbá wémaewe. ³⁶ Maníkóní imáyáafinkení'a é'a wemó miyá uwátinkanaumnemo siyáin-tantaa'o maíyantafe'a fasi'ámae iyiyana ímba tuwesarái íno. ³⁷ Miyáumai naaófá'á Áísaya Ísu Káráisitimo kumínda amu'maréna ména Maníkón-ai aúfáifimba agaimaréna séna

ampáán-kánáá wéraitmba póna

tíndawi ímbo amu'maráínda é'a tíníye

agaimaréna siyáiyé. Moóráfa'a agaimaréna séna

agaimaréna siyáiyé. Moóráfa'a agaimaréna séna

³⁸ kesí waásigo arupíse úmai méraiwai kesááisafenamo érai'emo sénamo amankúnkúmbo ímbá póna aúí'a úmai méraitmba póna inkaisénamo siyuwé kóína'o

é'a ímba aamoí uwánkanaumne siyáiyé

agaimaréna siyáiyé.

³⁹ Minááímó siyáimbanifo kesáámá ímba miyán-kwáásísá úne. Inkaisésamo auwé kówésamo sáwí-aempa'o méraan-kwaasiyaanta kesáá ímba úndasa Maníkón-aaisafeta simankúnkúmba éta kawel'á úmaisa maé'maeta ónaumne.

11

Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba on-áái.

¹ Maníkón-aaisafesa érai'e sésa wenká'á timankúnkúmba on-ámbá maarán-ámbán-iyé. Maníkómó to'mayaa uráin-tantaatafeta séta éraika-tantaa'an-iyé séta amu'maréta méta súrantantaamo ímbo awánáúnda-tantaatafeta séta érai'a wéraiye sune. ² Kentáá síwá'náma Maníkón-aaisafesa érai'e sésa wenká'á timankúnkúmba untáféna Maníkó séna kawel'án-owe siyáiyé.

³ Naaófá'á Maníkó séna wíyóne marawé paápé uwó súwana paápé uráísata minááísáféta érai'e séta wéisaumne. Ímbo awánáúnda-tantaapinken-tantaatamba awánáúnda-tantaa'a Maníkó úmakaiye.

⁴ Naaófá'á moóráwígon-awi'a Éperi Maníkón-aaisafena érai'e séna póí tufú'mai agaimái Maníkómbá ámakowana awaaón-áwí'a Kéni wemá tómbá fáká'mai Maníkómbá amúwana Éperi Maníkómó siyóntembo úntafena Kénimo ámakowaimba iyáákaraiye. Éperi Maníkón-aaisafena érai'e séna wenká'á amankúnkúmba úntafena Maníkó ámakon-tantaa'a awánéna kawel'án-iyé séna wembá awánéna arupíse úmai méraandawi óne siyáiyé. Naaófá'á Éperi pukówasa wentáfésa sésa Maníkón-aaisafena érai'e séna wenká'á amankúnkúmba

ún-kwaasin-iyé sewatá wéisaumne.

⁵ Naaófá'á moóráwígon-awi'a Ínóki Maníkón-aaisafena amankúnkúmba úntafena Maníkó púwifo séna kunáí'maena wíyómpa'a móankarowasa ayaafái uwááesa túwómbanifo Maníkómó álkomba ímba awánaraawé. Ínókimba Maníkómó ímbo kunáíkonka'a moóráwigo Ínókin-aii aúfáifimba agaimaréna séna Maníkó aamoí ínkwa-e-i'a úmae iyáiyé agaimaréna siyáin-aaisafeta séta Ínóki Maníkón-aaisafena amankúnkúmba uráiyé sune. ⁶ Maníkómpá'ó tewí Maníkó ména wembó saafá íyan-kwaasi kawel'ó uwátínkáin-aaisafesa aifa'á sésa érai'-aain-iyé

sésa wempá'á wétewe. Ímbo érai'-aain-iyemo sésamo ésa ímba wempá'á ténááwe. Miyáumai Maníkón-aaisafesamo ímbo érai'e sésamo wenká'ó ímbo timankúnkúmba iyawi Maníkó ímba aamoí uwátinkainiye.

⁷ Naaófá'á Maníkó Nówaamba simámena séna ánaaemba nonkó fiyéna waási tinkaminiye simámuwana iséna séna érai'e séna non-afófora'o nínda-taomba úmarena wení aare-iyámpóíye wenanááfú'e imérowana nonkó miwí ímba nawíkaraiye. Nówaa Maníkón-aaisafena érai'e séna amankúnkúmbo úntafena Maníkó Nówaantafena séna arupíse úmai méraane súwana Maníkómó marapá'-wáásímó sáwí-meyambo timínda-aaí iséna simátímakaiye.

⁸ Naaófá'á Maníkó Émbaramuntafena séna ení maramá tuwé áménda-marafa'a waaó súwana érai'e séna wení maramá tuwéna ímbo awánóm-barafa'a Maníkómó amúpa'a kuréna ⁹ Maníkómó aménaumne siyóm-barafa'a koména minááísáféna érai'e séna fí'om-barafaken-kwaasigoraamba wááu-namba úmarena ma'éímbariye. Mimbárá Émbaramuntafenamo siyóntemba ááninko Áísáakinte anáwainko Yékopuntetafenawara'a timénaumne siyóm-barafa'a Émbaramu-iyaise mésa wááu-namba úmaresa méraawe. ¹⁰ Émbaramu miyáumai ména moórá-naopatafena imáyáa éna Maníkómó wiyómpa'o to'mayaa úmakain-daopa'a fasi'aén-áfómbá

waé'wae'o índa-naopatafena imáyáa éna
amu'maréna ma'éímbariye.

¹¹ Émbaramu awaainínkón-áwí'a Séraa Maníkón-aaisafena érai'e siyáíye. Maníkó simámena séna iyámpói ma'ankáínone súwana érai'a wemó sintembó owín-iyé séna iyámpóímo ma'ánkáánda-kanaa tai'áraiye séna ímba imáyáa úwana fasi'aémbá amúwana amú'a kauréna iyámpói ma'ánkaraiye. ¹² Miyáumai Émbaramu iyámpói ma'ankómbo waurámbó kómpinkemba sáwífa'-waasi aísaaftantambo iyawisafena wiyómpa'o o'ó sáwífa'o wéraisanamo nompá'ó nonáámááímo sáwífa'o wéraintemba

miyán-kwáásí uwasá ímba kanaa'lá toráúraawe.

¹³ Maanáúfáífimbó túwí'o agaimaráúnda-waasi Maníkón-aaisafesa érai'e símae iyésa wenká'á timankúnkúmbo úmae iyésa pukáawe. Maníkó óraaka séna miyá uwátinkanaumnemo siyáin-tantaa'a ímbo máúmbo némpa'a wérowasa úwoi aái isésa aamoí ésa sésa marapátáámó méraundasa fí'om-barafaken-kwaasiyaamba úmaisa ampáánká'lá méranaumne símae iyésa pukáawe. ¹⁴ Miyán-ááímó sen-kwáásí miwítí mara-úrapa'a imáyáa uwatá ísaraumne. ¹⁵ Miwímó tukóm-barasafesamo imáyáamo urésaraa kouweráíyan-amba wérowasa pósa awánaawisino. ¹⁶ Ímba miyá ésa wiyómpa'o iyáákarain-aempa'a imáyáa

uráawe. Mindásafena Maníkó aamoí éna séna kesí waásin-owe séna póna miwítí maru'á to'mayaa uráiyé.

¹⁷⁻¹⁸ Maníkó Émbaramuntafena óraaka séna enááninko Áísáakimpinkemba enaísaaftantambo iyawi paápé ónááwe siyéna ánaaemba moórá-aaí áísai úmai isánae séna enáánimba Áísáakimba tufú-simiyo súwana Émbaramu séna Maníkó simásimena séna enááninko Áísáakimpinkemba enaísaaftantamba ónááwe siyáimba érai'a miyáumai paápé uwásinkainiye séna Áísáaki mimbórá-iyámpóí úwana ímbo ta'ótoromba áí'maena tufuwíndasafena éna ¹⁹ imáyáa éna séna Maníkó kanaa'á puwíndafinkemba iyáfasinankainiye séna tufuwíndasafena úwana Maníkó séna étuwaao súwana ífátuwena ááninkomba tufúwana puwóraampinkemba áíkaiye.

²⁰ Áísáaki Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo úntafena Maníkómó ánaaembo paápé índa-tantaatafenamo siyón-aaisafena ááninkai Yékopunte Ísonte aasumí'a tímakaiye.

²¹ Ánaaemba Yékopu waurámbá kéna puwíndasafena éna táúmbo faiyéna kifaena Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo úntafena Maníkón-ímáyáá mósá maréna ánaaembo paápé índa-tantaatafenamo siyón-aaisafena Yósepin-ááninkai aasumí'a tímakaiye. ²² Ánaaemba Yósepi waurámbá kéna puwíndasafena éna Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo úntafena simátimena séna Maníkó kentáásí waási Ísareri-waasi Ísípi-marafakemba

fau'mai tí'maena kentáásí marafá'ó mótinkaindara'a ke-siyáántamba maimaésa máútaaro Yósepi siyáiyé.

²³ Ánaaemba Mósesen-anófoi wembá ma'ánkaresarai awánésarai kawel'-iyámpóin-iyé sésarai Maníkón-aaisafesarai timankúnkúmbo uyantáfesarai

Ísípi-marafaken-oraa'-waasigo iyámpóisomba tínkantuwaaromo siyón-aaisafesarai ímbo táátafesaraimo uyambá mináái taraisésarai Mósesemba aúpá'á ánkarojana kaumbo-wiyómbá maisuwówana minóráá'-wáásígón-ayáámúnko áí'maena wení naaúmpa'a móankarowana ²⁴ ánaaemba Mósesé óraa'a úwasa awánésa sésa Ísípifaken-oraa'-waasigon-ayáámúnkon-ááninkon-iyé suwaná Mósesé Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo úntafena miyámó sun-áái ánaaemba uwátimena séna kemá ímbo wenáánimba úne siyáiyé. ²⁵ Ísípifaken-kwaasi sáwífa'-moparawimba marésa sáwí'ó untáfésa aamoí umbá Mósesé mindá ááémo tai'áínda-tantaatafena ímbo arááíma tówana séna umbai-tántáá'ó simíyambo éna kanaán-iyé séna Maníkóní waási wení waási

póna méron-aempa'a koména ²⁶ imáyáa éna séna Maníkó kentáásáféna tiyáíndawiye séna iyáfasinankaraiwaini kísau máénda póna umbai-tántáá'ó kempá'ó tinda minánkó Ísípi-waasiti sáwífa'-moparawimbo máénda-ankomba iyáákaraiye séna Maníkó kawé'-mékámá simíníye-imayaa éna miyá uráíye.

²⁷ Ánaaemba Mósesé Ísípi-marafa'a tuwé'a kónaumne siyónka'a óraa'-waasi aaisambá áúwana Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo úntafena wenáároi ímba inkaiséna úwoi kówéna Maníkómbá ímba túrantamba awánaawimba imáyáafinkemba awánaantafena úwoi kóuraiye. ²⁸ Ánaaemba Ísípifa'a Maníkóni kísau-waasigo wíyómpakewi moórámora-naumpimpakemba aifaráán-iyámpói tínkamindasafena úwana Mósesé Maníkón-aaisafena érai'e siyóntafena Ísareri-waasiti aifaráán-iyámpói ímba tínkaminkwae séna Ísareri-waasisafena pói tufúké'a onta-táiyá'á naaemá a'maré'a mimpói kemá naaró súwasa miyá uráawe. Mindásafesa áwí'a sésa paasofa-tánóné siyáamba mindá tiyótaimo í-tánóné siyáawe.

²⁹ Ánaaemba Ísípi-marafa'a Ísareri-waasi tuwésa tésa óraa'-nonkon-awi'a naae-nóné supa'á tésa Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo untáféna mindónkó tuwínkaa'-úwasa nonáámááiyafamba kofatowasá Ísípifakenkwaasi wa'maésa tésa mindómpímbá tuwaná mindónkó kúwátawisena minkwáási tínkantasaraiye.

³⁰ Ánaaemba Ísareri-waasi sésa Yéríko-naopaken-kwaasi kotínkantuweta mimbáráfá'á koménae sésa kumbá Maníkó miyán-oro siyómba érai'e siyóntafesa mindáo'a óntantambo sí'ó úmakopa'a kóukutauku uwááesa tóso émesa afa'móráera'a miyá ésa afakaetégomba komiyá uwaná weyáárika'a misí'á tawísímaena marapá'á kumúwasa Yéríko-waasi tínkantuwesa komaé'ómbaniye. ³¹ Ísareri-waasi Yéríko-naopa'a ímbo kurónka'a kae'nárai ti'márowasarai mindáo'pa'a koawánamaranae sésarai kuyambá moórá-ininkon-awi'a Ré'ápi sáwí-anka'o nún-ininkoni naaúmpa'a kuyaná Maníkón-aaisafena érai'e séna minkáé'nárai aúpá'á tiyuwówasarai tiyááye. Ísareri-waasi Yéríko-naopakenkwaasi kotínkantuwe'a koménae sésa kurónka'a Yéríko-waasi Maníkón-aaisafesa ímba timankúnkúmbo urówi tínkamesa Ré'ápi Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo ún-inimba ímba tufúkáawe.

³² Seyaafá'-wáásí tááimo agáénda ayáátáá'-aai imbá pó'a seyaafá'-wáásí táái ímba agaénaumne. Miwí túwí'a Kíndíyoni úwana Péréki úwana Sámúsoni úwana Yépéta úwana Téfiti úwana Sámúwéri úwasa Maníkón'-aai simátímakowiye miyáumai-waasi ésa ³³ Maníkón'-aaisafesa timankúnkúmbo untáfesa pósa miwífínkémbá tuwímbai namuro-wáásí iyáákesa arupíse úmai miwítí waásiya'a káráwiyesa Maníkómó óraaka'o séna miyámó ónaumnemo siyóntemba úmai mérowana Maníkó afáá'-iyán-tóika'a awáá urówana ímba unkutúwasa mésa ³⁴ miwífínkémbá tuwímbai óraa'-iya pisíntukowasa miwítí namuro-wáásí tínkamonaé uwaná Maníkó tíyótai úwasa kawé'-úmai mésa ímba fasi'ámai mérowana Maníkó fasi'átinkowasa mésa miwítí namuro-wáásí tínkantuwesa maé'ómbaniye. ³⁵ Tuwímbai-inimba Maníkón'-aaisafesa timankúnkúmbo untáféna miwí timááraamo pukómpinkemba Maníkó iyáfasintinkaraiye.

Namuro-wáásí tuwímbai ta'ótoresa sésa Maníkómbó tínaaembo uwámiyataamo éta ínta tínkameta étinkanaumpo Maníkómbó tínaaembo ímbo uwámiyataamo éta tínkamonaumne suwasá Maníkómbá ímba sínaaemba uwámenaumne sésa imáyáa ésa púwónana Maníkó súwa'nai ínata wíyómpata maé'maeta ónaumne suwasá tí'o úní'a uwátínkówasa pukáawe. ³⁶ Maníkón'-aaisafesa timankúnkúmbo untáfesa miwítí namuro-wáásí tuwímbaisafesa tuwíyáái ésa tínkambae iyésa tuwímbai tíyayaanka'a kárá'umai tí'maesa ándáfa'a máwétiyuwesa ³⁷ tuwímbai óntantamba tínkamuwasa púwúwasa tuwímbai paepáétamba karánaara uwásuwesa tuwímbai paepáétamba túfimba faiya'naiya uwasá púwúwasa tuwímbai ímba kawé'-únánkwátói urésa sipisípi-ayau-unankwatoi uwasá tuwímbai méme-ayau-unankwatoi urésa ímba kawé'-náúmpímpá'á waésa úwoifaka'a kowáísáwai ésa ímba tómbá makówasa sáwí'a uwátinkesa umbai-tántáá'-í'a uwátinkesa ³⁸ kawé'-wáásí-í'a úmai mérontafesa tí'mátuwowasa waásimo ímbo méropa'a nésa omápa'a mésa maipíné óntan-aifine waésa miyáumai mésa kawé'-wáásí pósa sáwí'o uwátínkówifimba ímbo máúmba keyáára'a maé'ómbaniye.

³⁹ Miyán-kwáásí Maníkón'-aaisafesa timankúnkúmbo untáféna Maníkó séna kawé'án-owe siyáifo marapá'ó méronka'a Maníkómó miyá uwátinkanaumnemo siyáíntantaa'a ímba awánowana ⁴⁰ Maníkó miwísáféna amu'máráaro séna ánaaembo kesétaamo méraiyan-kwaasisafena imáyáa éna kawé'-ámbá kentááwé miwiyé sásá'-í'o uwásinkainda-anta wisínkaraiye. Mindásafesa marapá'ó méronka'a ímba awánaraawe.

12

Maníkó kentáásifowai-i'o wéin-aaí.

¹ Miwí miyáumai maé'ómbanifo kesáá maarásá ónaumne. Miwí Maníkón-aaísafesa timankúnkúmba uráawi túwaandu ompímbá kesáá afufumpinkáántá méraunasaraanta Maníkón-aaísafesa timankúnkúmba on-ámbá aráásíméwata mindásafeta umbai-tántáá'á ifátuweta kentáámó sáwí-imayaagomo ta'ótokaimba ifátuweta waásimo tuwaantantésamo mimbórá-ímáyáámó arááiwaéntemba Maníkómó aráásímakain-ampata ímba suwesaraí ínata fasi'ámáisa kónaumne. ² Waásimo tuwaantantésamo ayáiyá'ó wéraitim-beyantafesamo imáyáamo ontembá Ísuntafeta aantemba imáyáasa onó. Ísu imáyáasa símakaisata Maníkón-aaísafeta simankúnkúnta únanasa imáyáasa símímba póta Maníkómpátá kááísamai maé'maeta úmaeta iyónaumne. Ísu ánaaemba arunkó aamoí índa-imayaa éna póna aaraa-táiyá'ó puwíndasafena ímba a'áo séna aaraa-táiyá'ó púwón-antafesamo tigesáfésamo ombá ímba imáyáa éna póna Maníkó kawáán-uráiwain-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á

mara'á méraíye.

³ Ísuntafe'a imáyáan-oro. Marapá'ó méronka'o sáwí-waasi sáwí'o uwánkáfa'o iyúwanamo fasi'ámáimo maé'éíntemba imáyáa é'a ímba tuwesaraí ína'a ímba ifátuwemba fasi'ámai méraaro. ⁴ Aoisaambá ayaawaiyé'a fasi'ámai méraampinkemba ímba tínkamowa'a pukáawe. ⁵⁻⁶ Maníkó fasi'átinkaindasafena séna kesiyáámúntone kesáánintone ísáaro súwana agaimaréna siyáin-aaí imáyáan-oro. Maarán-áái siyáíye.

Fasi'aénkó arumbó tímakawai arupíse uwátinkena kesáánimba owémó siwáísáfena kesáái isáíwae séna wétinkamiye. Mindásafena kesááninkoo Fasi'aénkó arupíse uwánkáimba ímba sáwísamban-iye-imayaa éma sáwí'o uráanda óraaka'o simámakaimba enarunkó ímba sáwí'a íno

agaimaréna siyáíye. ⁷ Umbai-tántáá'ó kempá'ó timbá Maníkó kawe'á uwátinkena wení iyámpói owaná póna miyá wéuwatinkaiye. Seyaafá'-iyámpói kawe'ó iyantafesa miwí tinófoi arupíse wéuwatinkaawe. ⁸ Maníkó seyaafá'á wení iyámpói umbai-tántáá'pínkémbá arupíse uwátínkáimba umbai-tántáá'ó wérawai Maníkóní iyámpóin-owo. ⁹ Moórá-aaíwara'o súnnda ísáaro. Marapákén-késífóisaisa arupíse

uwásinkaraawata miwí táai iséta miyáumai wiyómpakenkentaasifowan-ai iséta kawel'-úmai méta minóraá'-ááisá miyásá onó. ¹⁰ Kári-kanaa marapákén-késifóisaisa miwítí imáyáfinkemba arupísesa uwásinkanaafo Maníkó kawel'á uwátinkanae séna kawel'-aantemba úmáis méraandasafenasa wemó kawel'ó úmáimo méraintemba miyásá ondasáfénasa arupísesa wéuwasinkaiye. ¹¹ Arupise uwásinkaindarata sirunkó umbái táinata ínta aamói éta ánaaemba minúmbái-tántáákó kawel'ó uwásinkaindarata minúmbái-tántáákóní anondáá kentáásirunko aáno úmáis wérainata kawel'-úmáis méranauumne.

Miyám-baaran-oromo siyáin-ai.

¹² Miyáumai káráwiye'a tiyáántán-kwiyé'a ¹³ arupíse-amba imáyáa úmai arááiwaéero. Kempínkémbá tuwímbai tuwánésa sáwí-amba arááiwaéfo sé'a

kawel'-úmai mé'a arupíse-amba arááiwaéero.

¹⁴ Tiyáántán-kwiyé'a seyaafá'-wáásísé'a faru úmai méraaro. Ímbo kawel'-aantemba úmáimo méraawi Fasi'aénkómbá ímba awánánááfo kawel'-aantemba úmai méraaro. ¹⁵ Kempínkémbá tuwímbai Maníkó úwoi túwa'nai iwáímbá auwáúnafo sé'a káráwiyoro. Kempínkémbá tuwímbai tirunkó sáwí'o índarakemba misáwí-ímáyáágó seyaafá'-wáásífimbá wété ifáínifo káráwiyoro. ¹⁶ Sáwí-tantaatafe'a tirááísafe'a ofáínifo káráwiyoro. Naaófá'á moóráwígon-awi'a Íso Maníkóntáféna ímba imáyáa éna sáwí'o uráintemba kempínkémbá tuwímbai miyá ofáínifo káráwiyoro. Wemá Maníkóntáféna ímba imáyáa úwaimba moórá-kanaa áai tówana áfákontafena séna ení tómbá nasímínana mintónkón-ánóndáá emá aifaráán-iyámpói úrénana kenkáisifowa kawel'-áásúmí'á amíniye séna ¹⁷ ména ánaaemba moórá-imayaa éna kesifo kawel'-áásúmí'á simínkwae séna óraa'-ifi'a tówana afowámá áfákomba kawel'-áásúmí'á aména póna wembá ímba amúwana ááémo sáwí'o uráin-tantaako afowámá kawel'-áásúmí'ó amínda-amba fáikaiye. Kempínkémbá tuwímbai miyá-sáwí'á ofáínifo káráwiyoro.

¹⁸ Naaófá'á Ísareri-waasi Sáinai-oma'-aefempa'a komérowana óraa'-iyama kéna tinepái kówasa uwaná óraa'a kumeu'á úwana óraa'-fiyunda torówana ¹⁹⁻²⁰ uwíyemba óraaka'a tufúwana aaijó aantemba séna waásiye póíye maanómáká'ó tíya'o é'a óntantamba tínkamiyasa puwónááwe súwasa minááímó ísón-kwaasi táátafesa ésa sésa aneka'á moórá-ai ímba sínata ísáano sésa táátafesa ésa ²¹ awánontantaa'a óraa-taatafesa uwaná Mósesé séna sááte'a

isa'á tata'á úne siyáíye. Naaófá'á Ísareri-waasi miyán-tántáá'á koawánaraafo kembiwí miyán-tántáá'á ímba kowéawanaawe.

²² Ímba miyá é'a Maníkómpá'ó tiyáamba maararáámbá wéowe. Moórá-omakon-awi'a Sáiyóni-omapa'a té'a Maníkó fasi'aénkwáráwíní naaópa'a té'a wiyómpa'a aú-nao'a Yérúsaremufakaan-daopa'a té'a wiyómpaken-kisau-waasimo sáwífa'lo túwaandu úmaresamo Maníkón-áwí'lo mósá marésamo aamoimó opa'á té'a ²³ aifa'ó Maníkómpá'ó tésamo wení waási-i'a úmai méraapa'a tiyáawe. Wiyómpa'a aúfáifimba miwí túwí'a agaimakáíye. Maníkó seyaafá'nánká miwímó méraawini áwáusafena tísai índawimpa'a té'a marapá'ó arupíse úmimo méraawanamo Maníkómó sásá'í'lo uwátínkaraiwai wiyómpa'lo miwí timantómbó méraapa'a té'a ²⁴ Ísumpa'a Maníkó aú-ai símimo

kááísamakaimba aráásímíwaimpa'a tiyáawe. Naaófá'á Kéni áfákomba Éperimba tufúwana puwúwana wení naaemá kumúwana mindásafena anondáá sáwí-meyamba amínkwae siyáimbanifo Ísuni naaemó kunkáimba waási kawe'a uwátínkáimba wempá'á tiyáawe.

²⁵ Maníkó kembiwísáfénamo aaimó sínda-ai ímba taraisé'a káráwiyoro. Naaófá'á Mósesé marapá'á ména Maníkón-ai simátimuwasa taráiyaawi sáwí-meyamba maiyáawe. Miyáumaimo wiyómpakewimo simátiminda-aaimo taraisiyawi érai'a sáwí-meyamba maénááfo káráwiyoro. ²⁶ Naaófá'á Maníkó Sáínai-omapakemba aai súwana óraa'-marima taráimbanifo káfé'a óraaka séna moórá-kanaamo tinda aneka'á óraa'-marima taaó senaná wiyónkowe maragówé óraa'-marima táíníye siyáíye. ²⁷ Aneka'ó óraa'-marima taaó sénaumnemo siyáin-aigoni áwáuma maarán-iye. Marímo táinda-tantaa'a naaófá'ó úmakain-tantaa'a póna tai'áínifo maríma ímbo kanaa'ó táinda-tantaa'a waé'wae'a íníye.

²⁸ Miyáumai marímo táinda Maníkó kentáará'á káráwiyaimba póna ínta siyuwáinda póta sirunkó kawe'á ínta aamoí éta wentáféta éta wenáwí'a mósá maréta wen-ímáyáá mósá máraandasafenasa aamoí íníye. ²⁹ Kankambó tiyú'maimo iyafímbó agaisúwáantemba Maníkó miyá ínta póta

wen-ímáyáá mósá maréta ménaumne.

13

Maníkó aamoí ínkwaē-í'a orómó siyáin-ai.

¹ Ísu Káráísitiye'a kááísamaimo méraawi Maníkóní akúní'a uráamba pó'a moórá-mora-waasi kentirumbá timé'a ímba ifátúwáaro. ² Namu¹-waasímó tíya'o é'a tóné naané timé'a ímba ifá'á tiyúwáaro. Tuwímbaimo miyámó uráamba ímba marapá'-wáásí kawe'á uwátínkaraafo wiyómpaken-kisau-waasi miyá uwátínkaraafo ímba wiyómpakewi owé-ímáyáá uráafo marapákén-kwáásí owé-ímáyáá uráawe. Mindásafe'a namu¹-waasí túwa'nai oro. ³ Maníkóní waásifinkemba weni waási onkákémbá tuwímbai tí'maesa ándáfa'o mótínkáámba miwisé'a ándáfakaan-úmai méraafo mindásafe'a imáyáá é'a túwa'nai oro. Umbai-tántáá'á miwífimbó wérainkwaasi kembiwífinkwárá'á miyáumai umbai-tántáá'káámbá wérainwain-fo imáyáá é'a túwa'nai oro.

⁴ Aaremó waaimó máéwasa waaimó aaremó máéwasamo on-ámbá kawe'-ámbán-ifo aaré ímba sáwí-anka'a níyasa waai ímba sáwí-anka'a níyasa miyáumai méraafo aare-úméné waai-úméné ímba oro. Miyá íyanamo éna Maníkó sáwí-meyamba timíniye.

⁵⁻⁶ Maníkó séna
 ímba tiyuwé'a túwa'nai ónaumne
 minááímó siyáintafeta fasi'ámai méta séta
 Fasi'aénkó súwa'nai ímbá pó'a waásimo
 sáwí'o uwásinkaiyamba ímba sáá'a íníye
 séna Maníkón-ai aúfáífimba agaimaréna siyáimba pó'a
 óntantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a miyán-tántáákó kembá
 ta'ótoraina'a sáwí'a ofáínifo
 makáan-tantaatafe'a sé'a mindá kanaán-íye seró.

⁷ Ááémo kentí óraa'-waasi Maníkón-aaimo simátímakaawisafe'a imáyáan-oro. Miwímó maé'ón-awauwe pukáan-awauwe imáyáá é'a Maníkóe'o kááísamaimo maé'mae'o é'óntemba miyán-oro. ⁸ Ísu Káráísiti naaófá'ó uráintene káfé'wara'o miyámó wéintene ánaaenkwar'a'o miyámó índawe. Mindásafe'a ⁹ tómbá aambó fáí'makaan-amba arááíwaiyamba ímba túwa'nai ínifo Maníkó úwoi súwa'nai úmaisá wéfasi'asinkaifo fí'o-fi'on-ai karo'-áái isé'a arááíwáéfainifo káráwiyoro.

¹⁰ Ísu Káráísitimo puwénamo wenáú Maníkómbó ámakaintafenasa súwa'nai ímbánifo ámáán-daumpa'o

ámáán-kisau-waasimo póí tufú'maimo Maníkómbó ámén-kwaasi ímba kanaa'á wétuwa'nai-iyé. ¹¹ Aifa'-ámáán-káwáágó waásiti aoisaantáféna póí tufúkéna naaemá umaéna Maníkóní ufaen-dáúmpá'á iyéna mindááémá tufimpín-úmáráísasa mimpóí mindáókoni aumépa'a ímbo nombá agaisukáawe.

¹² Miyáumai Ísu Káráísiti kentáásáféna imáyáa éna sáwí-imayaa maitiyuwánae séna ímba a'áo súwasa áí'maesa mindáókoni aumépa'a móankesa tufúwana puwúwana wení naaemá kunkáíye. Miyámó uráimba póímo tufú'maimo Maníkómbó ámén-kwaasi ímba kanaa'á wétuwa'nai-ifo kentáá wésuwa'nai-iyé. ¹³ Ísumba áí'maesa mindáókoni aumépa'a móankaresa tufúwana pukáimba miyáumai ámáán-daumpa'o póí tufú'maimo Maníkómbó ámén-amba tuwáúnasasa wembó símai sáwí'lo uwánkaraantemba kentááwára'á símai sáwí'a uwásínkáamba póta ínta wentá auwánaumne. ¹⁴ Marapá'ó waé'wae'lo índa-nao'a ímba wéraintafeta wíyómpa'o maé'maetaamo onda-náópata imáyáasa éta póta ínta wentá auwánaumne.

¹⁵ Maníkómbó póímo ámentemba Ísu Káráísiti kentáásáfénawe séna pukáintafeta Maníkóní waási úne súndawisa aamoí uwánkamae iyéta wenáwí'a mósá maréta ínta túwáano. ¹⁶ Kawe'á uwátinketa túwa'nai eta íntaamo túwáandasafena Maníkó aamoí íníye.

¹⁷ Kentí óraa'-waasi-taai isé'a síyantemba miyán-oro. Kem-biwíyá'á kawe'-úmai káráwimae iyésa ánaaemba Maníkómbá minkísáúsáfé'a simámenaawe. Miwí tááimo ísámai kawe'ó iyasamo ésa aamoí iya'a mindásafe'a kawe'-úmai ménaawe. Miwí tááimo ímbo ísámai kawe'ó iyasamo ésa miwítí kísau umbaí táina'a mindásafe'a ímba kawe'-úmai ménaawe.

¹⁸ Imáyáa éta kentáásirumpinta ímba aai wéraisata seyaafá-tántáátáféta arupísesa ónaesa súmpo kentáásáfé'a Maníkómpá'á inai símae iyóro. ¹⁹ Óraaka simátime'a sune. Aneka'á kentópa'a kárika'o konda-ámbá Maníkó paapé índasafe'a inai seró sune.

Inaimó siyáin-ai.

²⁰ Maníkó faru wéuwatinkaiwaini áwáugo éna Fasi'aénkó Ísu pukáimpinkemba iyáfasinankarowana puwúwanamo wení naaemó kunkáintafena póna símai káásamakain-aaí waé'wae'a ínana sipisípiya'o káráwiyaiwaimo intembá Fasi'aénkó Ísu kentáará'á wégarawiyiye. ²¹ Maníkóní imáyáafinkembo iyantafena Maníkó fasi'aémbó timíndasafe'a

inaí sune. Maníkó kentáásirumpinta kísau wémaimba Ísu Káráísitini fasi'aéntámbá wembó arááímo tain-kísáú Maníkó maíndasafe'a inaí sune. Ísu Káráísitin-awi'a aasiyaasí óraa'a waé'wae'o imbá érai'-aai intáfé'a inaí sune.

²² Kesí waásisono. Óraaka simátime'a sune. Fasi'átínkáándasafe'a maanáúfái agaimái tímúnda ímba ayáátáá'-aain-ifo aáno mé'a ísáaro. ²³ Moórá-aai ísáaro. Moóráwígon-awi'a Tímóti ándáfakemba faú'ánkáámba póna ááémo tína'o é'a kentópa'o kondará'á áí'mae'a kónaumne.

²⁴ Kentí óraa'-waasisafetaawe Maníkóní waási seyaafá'-wáásísáfétaawe şimátime'a sé'a kawé'-úmai méraaro sune. Maníkóní waási Ítáari-marafakewi simátimesa sésa kawé'-úmai méraaro wésewe.

²⁵ Maníkó úwoimo wétuwa'nai-intafe'a inaí sune.
Kesáái tai'áiyé.

Yémísi

Ísu wíyómpa'a iyówana Yémísi Ísun-áfáko éna Yérúsaremufa'a ména Fasi'aénkóní waásiya'a káráwiyaiwai moórá-waai-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái Yúndaa-waasi Ísuni aampa'ó kuwái agaimái máttimakaiye.

¹ Kemá Yémísi maanáúfái agaimái timúne. Maníkóní kísauwe Ísu Káráisitini kísauwe maúndawi maanáúfái agai-timúmpo Ísarerin-áánintomba sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi tísaafitantambo uráawi fí'o-fi'om-barafa'a wété úmimo méraawi isáaro.

Fasi'átínkáín-aaí.

² Kesí waásisono. Umbai-tántáá'á fí'o-fi'on-tantaa'a kemp'á wétifo tirumbá fetóí úmai méraaro. ³ Umbai-tántáá'á kemp'á'ó timbá Fasi'aénkó Ísuwe kááisamaimo mé'o ímbo auw'é'o é'a fasi'ámai ménaawe. Mindásafe'a ísaraamba póna umbai-tántáá'á kemp'á wétifo tirumbá fetóí úmai méraaro. ⁴ Fasi'ámai ma'é'mae'a úmae'a iyíyana ímba tuwesará ína'a miyán-káwé'í-ímáyáá úmae iyíyana Maníkóní kawe-tántáátáféna ímba táái táíniye. ⁵ Kawe'ímáyáá maénae síyawi Maníkómp'á'ó áisai íyanamo éna timíníye. Maníkó nóintafera sísai-oo ímbo sínda ímba ta'ótorainifo úwoi timíníye. ⁶ Maníkómp'á'ó áisai íyamba ímba kae'ímáyáá é'a úwoi kesáái isáíniye seró. Kaumbo-kae'ímáyáámó tokáiyawimo ésa kafóná-waasi pósa afufumpin-kwáási mésa kowaétuwe tawaétuwe-waasiyaamban-owe. ⁷⁻⁸ Miyámó owí kaumbo-kae'ímáyáá ésa ímba mimbórá-ímáyáá úmai arááiwaesa kawe-kísáú wémaefo sáwí-imayaa arááiwaesa miyámó owí Maníkómp'á'ó áisai íyan-tantaa'a simíníye-imayaan-oyo.

Óntaiyain-kwaasiye óntawara'-waasi-taai.

⁹ Óntaiyain-kwaasi Ísu Káráisitín-aaisafesa érai'emo sewanamó ímbá Maníkó séna kesí waásin-owe simbánifo tirunkó kawe'á wéifo ¹⁰ óntawara'-waasi Ísu Káráisitín-aaisafesa érai'emo sewanamó ímbá Maníkó séna kentí óntama ímba aifaráán-tántáá'án-íye simbánifo miwíwará'á tirunkó kawe'á wéiye. Kawe-tántáá'ó mowáán-arambo wénamo aáembo kaintembá óntama aifaráán-tántáá'á iyé-ímáyáámó on-kwáási miyaráán-úmai tai'ánáawe. ¹¹ Aafáúmá iyáúsena aa'á kaisaná mowáán-arambo aáénkénamo minkáwé-tántáá'ó aáénkaambo

kaintembá óntama aifaráán-tántáá'á iyé-ímáyáámo on-kwáásí kisaumo máémba miyaráán-úmai tai'ánááwe.

Sáwí-imayaamo kempá'ó tina'a a'áo seró-áái.

¹² Ísu Káráisitín-aaisafesamo érai'emo sewanamó imbá miwífá sáwí-tantaa'o tındamo ésa a'áomo síyanamo éna tirunkó kawé'á ínıye. Miyáumai fasi'ámaimo maé'mae'o íyanamo éna Maníkó timénaumne siyáin-tantaa'a timínıye. Ááema Maníkó séna tirumbó sımén-kwaasi aúı'a úmai maé'mae'a ónááwe siyáintemba miyá uwátinkainıye.

¹³ Sáwı'o

ı-tántáá'ó kentópa'o tina'a sáwı'a ónaumne-imayaamo é'o é'a Maníkóntáfé'a sáwı-imayaa sımakaiye sefó. Maníkó ímba sáwı'a í-ímáyáá tiména ímba wenı imáyáafinkemba sáwı-imayaa tafisımai mémarainıye. ¹⁴ Kentáá sáwı-imayaasafena sinkáında misáwı-ímáyáágó kentáá tafisınata arááiwaénanasa ¹⁵ misáwı-ímáyáágó ta'ótorainata sáwıta ónaumne. Sáwıtaamo úmae iyónanasaamo éna misáwı-ímáyáágó anondáá méraundawini áwáuma Maníkónı némpata méranaumne. Mindásafe'a Maníkóntáfé'a sáwı-imayaa sımıye sénááfo imáyáa úmai kawé'an-oro.

¹⁶ Kesı waásısono. Mindásafe'a karo'-ááısáfé'a érai'le sefónıfo kawé'-úmai ísáaro. ¹⁷ Seyaafá'á érai-tantaa kawé-tántáá'á kentááfátá kentáásıfowama Maníkónópakemba wégumiye. Aafáúwé wıyóne o'é úmakowana aafáúmá kúwáfekena siyaréna wéıfo Maníkó ímba miyá wéıfo aasiyaası sáma kásinkená ímba fı'o-fi'on-imayaa wéıye. ¹⁸ Maníkó wenı imáyáa arááiwaena érai'-aai sımásımenasa minéráı'-ááısáféna aú-waasiyaanta uwásınkáısata aıfa'á wenı waási-ıta uráanasasa ánaaemba fı'o-fi'on-kwaasi miyá ónááwe.

Maníkón-ai isésa miyámó on-áái.

¹⁹ Kesı waási ken-ímáyáámó únda-waasi ísáaro. Maníkón-ai ísámai kawé'á é'a imáyáa uré'a aai sé'a ímba ááema aaisambá seró. ²⁰ Aaisambó sen-ámbá Maníkónı kawé'-ámpá'á ímba aaisambá sen-ámbán-ıye. ²¹ Mindásafe'a sáwı-imayaawe sáwı'o on-tántáá'é watuwé'a kumé'a Maníkón-ai tirumpimbó makáan-ai ísámai kawé'-ıyana minááıgó kawé'-ámpá'á métinkainıye.

²² Maníkón-ai táá'-aantembo isé'o Maníkón-ai isáúnda é'a isáúmne sé'o é'a kesáfé'a karo'á sefó Maníkón-ai ímba táá'-aantemba isé'a wemó siyáintemba oro. ²³ Maníkón-ai isésa wemó siyáintemba ímbo iyawi ²⁴ nonkwaaúmpımbá tóı'a awánasuwesa kówasa miyámó ombá ááema

wétuwinkawimba miyámó owí Maníkón-aaí isésa wemó siyáintemba miyá ímba wéowe. ²⁵ Maníkón-aaí sásá'-ááígó póna minááígó sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinkainiye. Maníkón-aaí isésa wemó siyáintembo iyawi isésa ímba tuwinkáínda miyá úmaesa iyiyana minááígó tirumpimbá kawe'á uwátinkainiye.

²⁶ Nom-báí-wáásí úne sembánifo sen-ááiyá'ó ímbo káráwiyombo ésa kentí imáyáagomba karo'á simásuwesa tóikaken-aantemba sésa nom-báí-wáásí úne wésewe. ²⁷ Keto'-ínínká'é áwiyaraa'-iyampoiya'e umbai-tántáá'ó wérarwaiya'e káráwiyesa marapá'-wáásítí sáwí-ampa'a tínaaemba uwásúwááwi Maníkón-aaí ísámai kawe'á ésa Maníkó kentáásifowan-aúranka'a érai'-nom-bai-waasi mésa Maníkón-aráái aantemba wéwaewe.

2

Mimbórá-ímáyáán-oro-aaí.

¹ Kesí waásisono. Fasi'aénkó Ísu Káráísiti fí'oran-aaí wérarwaini aaisáfé'a érai'e sé'a wenká'á timankúnkúmba ofo túwí'lo wérainda-waasi kawe'á uwátinke'a túwí'lo ímbo wérainda-waasi tínaaemba uwátímémba mindá sáwí'a ofo ²⁻³ káráwiyoro. Túwaandu ompímbó moóráwigomo óntawara'-waasigo éna kawe'-únánkwátói úmaena tisanamó óntaiyain-kwaasigo éna sáwí-unankwatoí úmaena tisa'ó kawe'-únánkwátóiwawintafe'a simándára'a tamauwó sé'ó sáwí-unankwatoiwawintafe'lo nénka'a tamauwómó sembá mindá sáwí'a wéowe. ⁴ Miyámó sembá kempínkémbá tuwímbai túma maimaé'a iyé'a tuwímbai símai sáwí'a é'a sáwí-imayaasamba tuwínkaa'a wéowe.

⁵ Kesí waási ken-ímáyáámó únda-waasi ísáaro. Marapá'á méraan-kwaasi óntaiyain-kwaasi tuwánésa sésa úwoi-waasin-owe sefó Maníkó óntaiyain-kwaasi wesé'a kááísamai fasi'ámai méraan-kwaasi tuwánéna séna kesí waásin-owe wésiye. Ááéma Maníkó séna tirumbó símén-kwaasi kawáánúndafa'a ménaawe siyáimba ⁶ óntaiyain-kwaasisafena miyá siyáimba pó'a múra tiyúwáafo. Óntawara'-waasi túma ímba maimaé'a iyóro. Óntawara'-waasi kembiwí sáwí'a uwátinkesa aaimá simátinkesa ⁷ Ísu Káráísitin-awi'a iyáákarain-awi'a kentí óraakon-awi'a símai sáwí'a uwánkáámba pó'a miwí túma maimaé'a iyófo.

⁸ Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna esáfé-ímáyáámó óndantemba fí'owi-imayaawara'a oro

siyáimba p'ó'a minkáwé'-amáámbó fasi'aén'-amáámbó arááiwa'e'ó é'a kawé'á iyambanifo ⁹ óntawara'-waasi túmo maimaé iyé'ó óntaiyain-kwaasi tiyuwé'ó é'a sáwí'a ónááwe. Miyámó é'ó é'a kawé'-amáámbá taraisíyana Maníkó aaimá simátinkainiye. ¹⁰ Seyaafá'-amáámbó arááiwaesamo moórá-amaambo taraisíyambo éna aaimá simátinkena séna seyaafá'-amáánkómbá taráisówin-owe síníye. ¹¹ Maníkó séna ímba aare-úméné waai-úméné oro séna moórá'-aaiwara'a séna ímba waási tínkamiyasa púwóro siyáíye. Ímbo aare-úméné waai-úméné mó ombánifo waási tínkamiyasamo puwíyamba áamámba wétaraisowe.

¹² Maníkón'-aai sásá'-ááígó póna minááígó sáwí- imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinkainiye. Maníkó wenáái arááiwaéwiye taráisówiye tuwánéna tísai índa p'ó'a imáyáa é'a kentóika'e kentúra'e káráwiyo. ¹³ Maníkó aafimbá maitinkáíndara'a tirumbó ímbo uwátinkaraawi Maníkó wenarumbá ímba uwátinkainiye. Maníkó aafimbá maitinkáíndara'a tirumbó uwátinkaraawi ímba táá'a ínana Maníkó aruntaféna uwátinkainiye.

Timankúnkúne kawé-kísáúwémó máén'-aai.

¹⁴ Kesí waásisono. Ísu Káráisitín'-aaisafesa timankúnkúmba é'samo ímbo kawé-kísáúmó maésamo ésa miwí táái úwoi tóikaken'-aai wésewe. Mináái tóikaken'-aantemba sembá póna Maníkó ímba kawé'-ámpá'á métinkainiye. ¹⁵ Maníkóní waásifinkembo moóráwigomo ménamo unáánkwátóiyé tóné ímbo makáíndawintafe'ó ¹⁶ kembiwímó sé'ó tómbá nenaná ámú'a fáinama unáánkwátóí ane'á marenana koko'á ínama waaó sé'ó tóné unáánkwátóiyemo ímbo amé'ó é'a kentáái úwoi tóikaken'-aai wésewe. ¹⁷ Mindásafe'a Ísu Káráisitín'-aaisafe'a timankúnkúmba ombánifo ímbo kawé-kísáúmó máémbo é'a timankúnkúmba on-áái tóikaken'-aantemba sefó tirumpinkémbá ímba wésewe.

¹⁸ Tuwímbaimo sésa Maníkón'-aaisafe'a simankúnkúmba únda p'ó'a Maníkóní waási únemo sewasamó tuwímbaimo sésa kawé-kísáúmó maúnda p'ó'a Maníkóní waási únemo sembá kemá Yémisi sune. Maníkón'-aaisafe'a timankúnkúmba ombánifo kawé-kísáú ímba máémbo p'ó'a Maníkóní waásiya'ó ímba tuwánáúmne. Kemá kawé-kísáúmó maúnda suwáné sé'a Maníkón'-aaisafe'a amankúnkúmba óne sénááwe kemá Yémisi sune. ¹⁹ Maníkó kímborawigo méraiye sé'ó érai'emo sembá kawé'-áái sembánifo miyá aantemba sembánifo Maníkó kawé'-ámpá'á ímba métinkainiye. Waántáwankoni kísau-waasiwara'ó miyámó sembá kantúmba matuwésa sembá póna Maníkó ímba kawé'-ámpá'á métinkainiye.

20 Ímba kawel-ímáyááwárá'-wáásín-owe. Ísun-aaisafe'la timankúnkúmba ombá ímba kawel-kísáúmó máémba úwoi-aaiyaamba sembá pó'a miwání áwáumo simátíménda ísáaro. 21 Naaófá'á kentáá síwá'náma Émbaramu Maníkó şimámakaintembo índasafena ááninkon-awi'a Áísáakimba óntan-taarera'la mósá ánkarena tufínena úwana Maníkó séna a'áo siyáiyé. Émbaramu miyá uráintafena Maníkó séna arupíse úmai méraane siyáiyé. 22 Émbaramu Maníkón-aaisafena érai'e séna amankúnkúmba éna ímba miyá aantemba uráifo şimámakaintemba uráimba Maníkón-aaisafena fasi'ámai érai'e siyáimba é'la ísaraawe. 23 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Émbaramu Maníkón-aaisafena érai'e séna amankúnkúmba úntafena Maníkó séna arupíse úmai méraanemo siyáimba minááígóni áwáuma Émbaramu Áísáakimba tufuwíndasafena uráinka'la afora'á paápé uráiyé. Ánaaemba Émbaramuntafesa sésa Maníkóni waásin-iye siyáawe. 24 Maníkón-aaisafesa érai'e sésa timankúnkúmba ésa kawel-kísáú wémaewisafena Maníkó séna arupíse úmai méraawe sífó Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba ésa ímba kawel-kísáú wémaewisafena arupíse úmai méraawe Maníkó ímba síníyé. Mináái káfé'la wéisaawe.

25 Maníkón-aai aúfáífimba naaófá'á agaimaréna moórá-ininko aankaró'-ánká'ó nún-ininkon-awi'a Ré'api fi'onkaa-ininkon-aai siyáiyé. Yósúwa

maramá aúpá'á koawánaakaiyo séna ti'marówasarai minínínkóni naaúmpa'la tuyaná mindárai-taai iséna érai'e séna wenamááraa tínkamofó séna moórá-aamba aráátimuwasarai kuráaye. Minínínkó miyá úntafena Maníkó séna arupíse úmai mérain-inimban-iye siyáiyé. 26 Timambó kóisasamo waásimo púwóntemba Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba ésa ímba kawel-kísáú wémaewi miyáráán-úmai ímba tirunkakémbá timankúnkúmba ofo tóikakemba wésewe.

3

Tói-kawaan-oro-aai.

1 Kesí waásisono. Maníkóni kísau uwáitái'-íyan-kisau ímba sáwífa'nanka maenááfo moórá-morawigo maenááwe. Uwáitái'-íyan-kisausa maúndawisa Maníkó fasi'ámaisa sísaí índarakemba éfo úwoi-waasi miwítí kísausafena aáno úmai tísai íníyé. Mindásafe'la ímba sáwífa'nanka sé'la uwáitái'-íyan-kisau maénae sénááwe. 2 Seyaafá'nánkátá tuwímbaitantaa'la sáwítaamo úndasaawe. Tói-kawaanesa kawel-áái-aantembo sewí érai'la kawel-wáási mésa túra'la seyaafá-tántáák'á kanaa'á wégarawiyowe.

³ Moórá-aaí imáyáan-oro. Óraa-poigon-awí'a ósí waási kentí imáyáagomo win-ámpá'ó kónaesamo ombá óipimba ampáá-fásí'áén-taemo'a fáá'ankesa séfasefa'-ayaiya'a ándáma fári'wimai tiyáámpimba tokésa kentí imáyáagomo win-ámpá'á moórá-aempa'-anda tafisewaná minóráá-póígó wéwiye. ⁴ Nompín-táónkwara'a imáyáan-oro. Mindá óraa-tantaa'a isaná fiyúndágoma famé'mai fi'opa'a tuwánae isanánifo fafúsúmaenamó nín-tamba ímba óraa-tambanifo kári-tamba wemó kónae sipa'á mintámbá waeráísana minóráá'l-nómpín-táónko wéwiye. ⁵ Maaráwará'á imáyáan-oro. Waásisa óraa-tantaa'a únanasa sóikoma kári-tantaako sáwífa'-aaí séna súsaama maimaéna wéiyimba imáyáan-oro.

Aífa'á kári'-iyama karéna kámaena óraa'-amo'na wégauwiye. ⁶ Iyamó kénamo óraa'-amo'namo sáwí'lo intembá sáwí-aaigo miyá éna seyaafá súwawaata sáwí'a úmaena wéwiye. Sáwí-aaigoni kísauigo seyaafá'-áémpá'á seyaafá-sáwí-kísáúgómbá wéiyakaiye. Misáwí-tántáákóní áwáuma waántáwankoma éna kentáásí kísau tasáwí'a éna seyaafá'-áémpá'á wété wéiye.

⁷ Afáá'-wái-wááné numawé iyaankafayaané mófáá'le amí'mí'-úmai káráwiyombanifo ⁸ sáwí-aaigo iyáákarain-tantaa'a pósa waási ímba kanaa'á wégarawiyowe. Waaifainkómó waásimo unkútisanamo sáwí'lo intembá sáwí-aaigo miyá wéiye.

⁹ Kentáá sááísamba kentáásifowama Fasi'aénkón-áwí'a mósá maréta Maníkó weráání'a úmakain-kwaasi símai sáwíta úne. ¹⁰ Mimbórá-sóipinkéntá kawé'-áái séta sáwí-aaí séta wéune. Kesí waásisono. Miyán-ááígó sáwí'a wéiye. ¹¹ Nonaumpinkémbá ímba kawé'-nóné sáwí-none wégumiye. ¹² Inagómá ímba fe'arambá iyáísana kúsigoma kondóí-aramba ímba wéiyaiye.

Uwí-nónkó ímba kawé'-nómbá uráínasa waási nánáawe. Mindásafena mimbórá-waásígómpinkémbá kawé'-ááiyé sáwí-aaíye sisaná miyán-ááígó sáwí'a wéiye.

Kawé'-ímáyáá Maníkómpákémbó kúmín-aaí.

¹³ Kempinkémbá tuwímbai kawé'-ímáyáá torésa ísáán-kwaasi mésa kawé'-ímáyááwará'-wáásí pósa ímba túma maimaé iyésa kawé-kísáú maésa kawé'-úmai méwa'a tuwáné'a sé'a kawé'-ímáyááwará'-wáásín-owe sefó ¹⁴ kempinkémbó tuwímbaimo miwítí waási tirumbá sáwí'a uwátinkesa sésa óraa'-waasi-i'a ofó sésa keyáá óraa'-waasi-i'a úmai méranaumnemo síyambo ésa miwí túma maimaé iyésa kesáfé'a karo'á sésa kawé'-ímáyááwará'-wáási

úne sefónifo. ¹⁵ Miyán-ímáyáá ímba Maníkómpákémbánifo marapákémbá waásiti imáyáa waántáwankoni imáyáafinkemba wésewe. ¹⁶ Tuwímbaimo miwítí waásimo tirumbó sáwí'o uwátinkesamo sésa óraa'-waasi-i'a ofó sésa keyáá óraa'-waasi-i'a úmai méranaumne síyambo ésa ímba moóráfa'a taankarotámai mésa fí'o-fi'on-tantaa'a sáwí'a úmae iyiyamba mindá marapákémbá waásiti imáyáa waántáwankoni imáyáafinkemba ofo ¹⁷ Maníkómpákémbá kawé'-ímáyáámó tokáawi kawé'-aantemba ésa ímba sáwí'wara'a ombá aaweyáá ésa ímba aaisampínkémbá sésa fí'on-kwaasi-taai kawé'-úmai isésa tirumbá uwátinkesa umbaimó máén-kwaasi túwa'nai esa ímba kaumbo-kae'-áái sésa ímba tuwínkaa'-úmai kawé'á uwátinkesa sáwí'a uwátinkesa ofo seyaafá'á kawé'-aantemba wéuwatinkaawe. ¹⁸ Aáno úmai méranae síyawi aaweyáá uwátinkaiyasa tuwánésa miyáumai aaweyáá úmai méranaawe.

4

Marapá-tántáátáfésa imáyáamo on-áái.

¹ Kempínkémbó aaisambó sé'o áwáá'o sé'o miyámó ombá miwání áwáuma maarán-iyé. Sáwí-tantaakomo tirááímo taintáfé'a imáyáa owaná mínímáyáágó ta'ótóráísana aaisambó síyan-aaí wépaal'iyé. ² Tirááímo tain-tántáá'ó makáawa'o ombá tufúwónana puwína'a kemá maénae-imayaa wéowe. Fí'owiti moparáwímbá túraniyamba é'a ímba kanaa'á maíyantafe'a aaisambá tiyé'a áwáá'a wésewe. Tirááímo tain-tántáátáfé'a Maníkómpá'á ímba áísai owaná póna ímba wétimiye. ³ Maníkómpá'ó áísai ombá áísai on-tántáá'á ímba wétimiye. Sirááímo tain-tántáá'á kesáfé'a maénae sé'a Maníkómpá'á áísai ombá misáwí-ímáyáá tokáantafena ímba wétimiye. ⁴ Aaremó waaiyakémbó tiyuwésamo fí'on-kwambo máéntemba Maníkómbó aúwáán-kwaasi isáaro. Marapá-tántáá'ó imáyáamo éme'o é'a Maníkóní namuro-wáásíyáámbá ofo mináái imáyáan-oro. Marapá-tántáá'á maénae símae'o iyiyawi Maníkóní namuro-wáásíyáámbán-owe. ⁵ Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna
Maníkó séna kesí ámútamba kempímbá maráúnda sáwí'a ofó sé'a fasi'ámai wégarawiyune siyáíye
agaimaréna siyáimba mináái ímba úwoi-aain-ifo érai'-aain-ifo imáyáan-oro. ⁶ Énifo Maníkón-ímáyáá úndasafenasa súwa'nai úmaisa wéfasi'asinkaiye. Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna
Maníkó kentúmo maimaé iyówi wéfametiyyuwaifo wenaísamaifimbo máéwi wétuwa'nai-iyé

agaimaréna siyáimba póna Maníkó súwa'nai úmaisá wéfasí'asinkaiye.

⁷ Mindásafe'a Maníkón-aaí isé'a wenaísamaifimba méraambanifo waántáwankon-aaísafe'a a'áo síyanamo éna ááéma tiyuwéna kóina'a ⁸ Maníkóní ewaa'ó méwanamo éna Maníkó kesé'a mérainiye. Sáwí'ó owí kawé'ó úmáimo méraiyantafe'a imáyáa é'a misáwí-tántáá'á túwáaro. Maníkón-imáyááwé mararákén-imáyááwémó tokáawi sáwí-imayaa tuwé'a kawé'-imáyáán-oro. ⁹ Sáwí'ó ontáfé'a ímba aamoí é'a ti'á kaótuwe'a méraaro. Sáwí'ó wéontafe'a ímba wiyááima iyamba ti'á kaótuwe'a méraaro. Sáwí'ó wéontafe'a tirunkó ímba kawé'á éna sáwí'a ína'a méraaro. ¹⁰ Fasi'aénkón-aaí isé'a wenaísamaifimba méwana wemá mósá tinkáiniye.

¹¹ Kesí waásisono. Kentí waásisafe'a ímba sáwí-aaí simátínkáaro. Maníkó áamáán-aaifimba séna ímba miyán-oro siyáimba pó'a miyámó ombá Maníkóní áamáamba símai sáwí'a uwánke'a sé'a sáwí-amaamban-iye sembá mindá karo'á wésewe. Maníkóní áamáambo tuwínkaa'-uré'ó sé'ó kári'-amaane óraa'-amaane sé'a minámáámbá ímba kawé'-úmai arááiwae'a wétaraisuwaawe. ¹² Maníkó weyáá áamáamba siménasa waási tuwínkaa'-éna kanaa weyáá kawé'-ámpá'á métinkena weyáá waási tai'ásuwainiye. Mindásafe'a waási keyáárika'a ímba tuwínkaa'-ónááfo Maníkóní kisaun-iye.

Ímbo túmo maimaé iyíyan-aaí.

¹³ Kembiwí imáyáa é'a sé'a káféra'i aafáyáawa'i óraa'-naopa'a komé'a kísau wémae'a moóra-atai maisuwé'a sáwífa'-ontamba maénaumne. Miyán-ááímó sewí ísáaro. ¹⁴ Aafáyáara'ó ainámbó kárika'ó wénamo ááémo turá'wintemba kembiwímó méraamba miyaráán-úmai ááéma tai'ánááwe. Aafáyáa kentópa'ó tinda-tantaa'a ímba ísaraawe. ¹⁵ Mindásafe'a sen-áái ímba aneka'ó síyamba maará seró. Fasi'aénkómó ewémó sína'ó é'a miyá ónaumpo ímbo ewémó sína'ó é'a ímba miyá ónaumne seró. ¹⁶ Miyán-áái sé'a kentí imáyáafinkemba kentúma maimaé iyé'a óraa'-i'a úmai méranaemo sembá miyán-imáyáá sáwí-imayaan-iye. ¹⁷ Miyáumai ísáaro. Kawé'ó iyawini áwáuma ísámai ifátuwesa miyámó iyamba sáwí'a ónááwe.

5

Óntawara'-waasi-taai.

1 Óntawara¹-waasisono. Senda-áái ísáaro. Kentópa¹o umbai-tántáá'ó tinda óraa¹-imayaa é'a tí'á kaoré'a méranaawe. ² Sáwífa¹-ontama makáamba taúkaa'a isaná sáwífa¹-unankwatoí waígo ánáamba kárasuwaisana ³ óntamba makáamba taúkaa'a isasá waási awánésa sésa ímba túwa'nai ombá makáawana taúkawiye síyamba iyamó ane'ó kainten-úmai sáwí-meyamba kentópa¹ a tíniye. Sáwífa¹-ontama makáambanifo Maníkó waásimo méraawini áwáuma tísai índa-kanaa tíniye. ⁴ Kentí kisaumo máén-kwaasiti méyámbá ímba kawé¹-úmai tímé'a sáwí'o ombá Maníkó awánariye. Minkwáási óraaka¹-oraaka'a sewaná Maníkó fasi'aénkwáráwí wéisaiye. ⁵⁻⁶ Marapá'ó méraanka'a sáwífa¹-ontama maré'a kentí imáyáafinkemba kembó tínkáín-kisau wémaewe. Ímbo sáwí'o uráan-kwaasi aaifimbá maitínkówa'a ímba anondáá aái suwa'á tínkamuwasa pukáawe. Póimo tómbó tíméwanamo óraa'a isasamó tufú'naantemba kembó tínkáisa'o miyámó ombá Maníkó sáwí-meyamba tímíniye.

Fasi'ámai mésa inai seró-áái.

⁷ Mindásafe'a fasi'ámai maimaé iyé'a Fasi'aénkó aneka'ó kumínda amu'maráaro. Kísaugoni afowámá kísau úmakena amu'maréna séna kae¹-í'a aa'á téná kísau óraa'a ína'a nánæ séna amu'maráintemba ⁸ miyaráán-úmai Fasi'aénkómbá amu'makéwana kumíniye. Fasi'aénkó kárika'a kumínda pó'a fasi'ámai aáno úmai méraaro. ⁹ Maníkó aaifimbá maitínkáínifo kentí waási ímba í'ai tínkáaro. Maníkó aaifimbá maitínkáínda-kanaa kárika'a tíniye.

¹⁰ Kesí waásisono. Naaófá'á Maníkón-aaí simátímakowimo uráamba imáyáan-oro. Fasi'aénkó simátímakon-aaí simátíma'mae iyúwasa ímba ísówana umbai-tántáá'á sáwífa'a miwífá'á túwasa Maníkón-aaí ímba ifátuwesa fasi'ámaimo mésamo uráantemba miyáumai méraaro. ¹¹ Naaófá'á Maníkón-ímáyáá ésa fasi'ámai méron-kwaasisafeta séta Maníkó kawé'á uwátínkarain-kwaasin-owe wésune. Naaófá'á moórá-waasigon-awi'a Yópuma uráin-aaí imáyáan-oro. Umbai-tántáá'á sáwífa'a wempá'á túwana Fasi'aénkóntáféna fasi'ámai maé'mae'a úmaena iyúwana ánaaemba Fasi'aénkó kawé-tántáá'á ámakaiye. Miyáumai Fasi'aénkó óraa'-arumba uwásinkenasa wésuwa'nai-iyé.

¹² Kesí waásisono. Óraa'-aaí ísáaro. Wíyómpa¹o méraiwain-aúranka'a érai'a sune ímba sé'a marapá'-wáási túranka'a érai'a sune ímba seró. Énifo ewémó sé'o é'a úwoi ewé sé'a ímba tiká'á maré'a seró. A'áomo sé'o é'a úwoi a'áo sé'a ímba tiká'á maré'a seró. Miyámó síyanamo éna Maníkó minááísáféna ímba sáwí-meyamba tímíniye.

¹³ Kempínkémbó umbai-tántáá'ó maíyawí Maníkónká'á inái seró. Kempínkémbó tirunkó aamoimó índawi imá sésa Maníkón-áwí'a mósá máráaro. ¹⁴ Kempínkémbó tí'o índawi Fasi'aénkóní waásiti óraa'-waasi táántaiyasa tésa Fasi'aénkóní fasi'aémbá imáyáa ésa masawémba túra'a atinkésa inái simátínkáaro. ¹⁵ Maníkómó siyáintemba íníye sésa inái sembá póna Maníkó minkwáásí kawé'a uwátinkena iyáfasintinkena minkwáásímó sáwí'o uráiyanamó éna miwífínkémbá maitiyuwáíníye. ¹⁶ Mindásafe'a kentí waási sáwí'o ombá afora'á símai kufímare'a inái símai túwa'nai oro. Miyámó íyanamó éna tí'o índamo éna Maníkó asófatinkeiníye. Arupíse úmai méraawimo inái sembá Maníkó iséna fasi'ámai wétuwa'nai-íye.

¹⁷ Naaófá'á Maníkón-aaí simátímakowin-awí'a

Íráiyaa ména wemá kesáámó úndanten-kwaasigo éna Maníkómpá'á fasi'ámai inaiifínkémbá séna aa'á ímba tíno súwana ímba aa'á téna kaumbo-áátái úmai afa'móráe-wiyomba maisuwówana ímba aa'á túwana ¹⁸ minkákémbá ánaaemba inaiifínkémbá aa'á tíno súwana aa'á túwana kisaufa'a seyaafá-tómbá kawé'a uráíye. Miyáumai arupíse úmai méraawimo inaimó sembá Maníkó iséna fasi'ámai wétuwa'nai-íye.

¹⁹ Kesí waásisono. Kempínkémbó tuwímbaimo kawé'-ámpá'ó tuwáíya'o é'a métafisiyasamo tésumo kawé'-ámpá'ó tíya'o é'a kawé'a uwátinkanaawe. ²⁰ Sáwí'o uráiyawimo métafisiyasamo sáwí-ampa'o tuwésamo Maníkómpá'ó tíyanamó éna Maníkó misáwí-tántáá'á sáwífa'a maitiyuwáínasa Maníkóní némpa'o iyamó káíndafa'a ímba kónááwe. Mináái imáyáan-oro.

Kemá Yémísimo súnda-aaí taí'áíye.

1 Pítáa

Ísu wiyómpa'a iyówana Pítáa Ísuni kísau-waasi moórá-waai úmai sísamaifakemba éiyain-aataiyaiyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái mátimakaiye. Ísuni aampa'ó kun-kwáásísáfésa karaánáá'a símai sáwí'a wéuwatinkomba miwítí imáyáa fasi'átinkanæ séna Ísuntafesa ísámai fasi'ámai méraaro séna Pítáa maanáái agaimái mátimakaiye.

1 Kemá Pítáa maanáái maanáúfáímbá agai-timúmpo ísáaro. Kemá Ísu Káráisitini aantá-waasi úndanifo Maníkómó séna kesí waási owémó siyáin-kwaasi ísáaro. Watúwówa'o kentí maramá tuwé'o wété é'a Póntási-marafa'e Kárésíyaa-marafa'e Kápátósíyaa-marafa'e Ésiyaa-marafa'e Pítíniyaa-marafa'e miyáumai-marafa'o wété uráawi ísáaro. ² Naaófá'á Maníkó kentáásífowa kembiwísáféna séna kemparí'a uwámáranasa kesí waási-i'a ónááwe súwana Ísu Káráísiti puwúwana wení naaemá kumúwana kembiwí kawé'á uwátinkaina'a wenáái taawiyafiyantafena Maníkóní ámútanko Maníkóndé-i'a uwátinkaraiye. Maníkó úwoi túwa'nai úmae iyéna aáno uwátinkáfa'a iyína'a méranaawe.

Maníkómó to'mayaa uwásínkarain-aaí.

³ Fasi'aénkó Ísu Káráisitín-afowama Maníkó wenáwíta mósá maráúmne. Kentáásáféna óraa'a arumbá uwásinkenasa Ísu Káráisitimba pukáimpinkemba iyáfasinankaraintafena aúí'o úmaisamo méraunda-i'a uwásínkaraimba póta ánaaentaamo méraandasafeta amu'maréta méraumne. ⁴ Wiyómpa'o iméraandasa Maníkó to'mayaa uwásínkarainta ímba sáwí'a éna tai'áinda waé'wae'a íniye. ⁵ Maníkón-aisafe'a érai'e sé'a timankúnkúmba iyantafena wení fasi'aéntámbá wenónkáámbá úmai tíyotai uwátinkena Ísu Káráisitimo kumíndara'a

sáwí'o úmaimo méraampinkemba kuntí'mai to'mayaa uwátinkaraimba aráátiminiye.

⁶ Mindásafena kentirunkó kawé'á íno. Káfé'a fí'o-fi'on-umbai-tantaa'a kentópa'a wénamo umbaimó taimbá kárika'a wéna ánaaemba tai'áínana kentirunkó kawé'á íniye. ⁷ Umbai-tántáá'á kentópa'o wérainka'a Maníkóe'o fasi'ámaimo méraiyamba tuwánésa sésa érai'a Maníkóe'a kááísamai méraawe sénááwe. Moórá-ontankon-awi'a kori-óntámbá aamoí on-tántáá'á ombánifo kári-tantaa'an-ifo Maníkóe'o kááísamaimo méraamba mindá óraa-tantaa'an-iyé. Minóntámbá iyafímbá káwisana sáwí-tantaa'a tai'áísana

korí-óntán-úramba tú'mai wéwaiye. Miyáumai umbai-tántáá'á kentópa'a tisa'á Maníkóe'a fasi'ámai mé'a wesé'a kááísamai méwana Ísu Káráísiti kumíndara'a kentúwí'a óraa'a uwátinkena aamoí uwátinkainiye. ⁸⁻⁹ Ísu Káráísitimba ímba túrantamba awánaraafo úwoi kentirumbá wéamewe. Ímba túrantamba wéawanaafo wenááísafe'a érai'e sé'a timankúnkúmba uráawe. Wenááísafe'a érai'e sé'a timankúnkúmba ontáféna sáwí'o úmaimo méraampinkemba wéfautinkaiye. Mindásafe'a óraa'-aamoí é'a mindásafe'a aaí símae iyíyana miyán-áái ímba tai'áina'a óraa'-aamoí ónááwe.

¹⁰ Naaófá'á Maníkón-aaí simátímakowi Maníkó kembiwí úwoi túwa'nai in-áái siyáawe. Maníkó sáwí'o úmaimo méraampinkemba faútinkainda-aaisafesa sésa minááígóní áwáuma nóran-aaiya'iyó sésa Maníkón-aaí aúfáí-wandaaifimba toráumai awánamaesa iyáawe. ¹¹ Káráísitini ámútanko miwífimbá ména Káráísitimbo áí'o índa-i'o uwánkaiyanamo ánaaembo sámó kaimbó paápé índa-aaí simátímakowasa miwí keáímbá sésa mináái nááwantafenawa simbá póna nóin-kanaawa paápé íniiyo sésa Maníkón-aaí aúfáí-wandaaifimba toráumai awánamaesa iyáawe. ¹² Miwítí kisaugowe simátímakon-aaigowe ímba miwí túwa'nai ena kembiwí ánaaembo paápé íyan-kwaasi túwa'nai índa mindá Maníkó aráátímakaiye. Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá ai'marówana wiyómpakemba kuména naaófá'ó aráátímakon-aaí simátímakowasa minásé-áái simátíma'maesa kuwa'á ísaraawe. Wiyómpaken-kisau-waasi mintántáá'á awánánae sésa ombá miwífimbá ímba sáwí-tantaa'a wéraisana Maníkó faútinkáísasa pósa ímba kanaa'á wéawanaawe.

Arupíse úmai méraaro-aaí.

¹³ Mindásafe'a arupíse-imayaa é'a káráwiyoro. Ísu Káráísiti kumíndara'a kawé'á uwátinkaindasafe'a amu'maré'a fasi'ámai méraaro. ¹⁴ Maníkón-aaí ísámai kawé'án-oro. Maníkón-aaímo ímbo ísaronka'o sáwí-imayaasafe'o tirááísafe'o uráantemba ímba miyá é'a Maníkón-aaí ísámai kawé'án-oro. ¹⁵ Maníkómó táántaraiwaimo kawé'-aantembo intembá seyaafá-tántáá'á kawé'-aantemba oro. ¹⁶ Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna kemó kawé'-aantembo úmaimo méraudantemba miyán-oro

Maníkómó siyáimbanifo kawé'-aantemba oro.

¹⁷ Maníkó arupíse úmai sáwí'o uréwi sáwí-meyamba tiména kawé'ó uréwi kawé'-meyámbá timíndasafe'a inaifínkémbá sé'a kesifomán-iye sé'a pó'a marapá'ó wááumo méraanka'a óraakon-iye sé'a wen-ímáyáá úmae iyóro. ¹⁸ Kentíwá'náma

úwoi-kisau-amba arááiwaúwana Maníkó kembiwísáféna miyán-ámbá arááiwaéfo séna méyamba'mai faútínkaraiye.

Kentí méyambá ímba korí-óntámbó tai'áínda-tantaakaambanifo ¹⁹ Ísu Káráisitini naægómá iyáákarain-daaegon-iyé. Sáwí'ó uráampinkemba ímba sáwí-meyamba maíyantafesa sipisípi-araa'a tufú'mai Maníkómbá ámakaantemba sáwí'ó uráundafinkemba faúsinkaindasafena Ísu Káráisiti ímbo sáwí'ó urówi puwúwana wení naaemá kunkáiyé. ²⁰ Maníkó wíyóne marawémó ímbo úmakonka'a minkísáú maíndasafena Ísu Káráisitimba wemparí'a úmakaimba póna ánaaen-kanaa kembiwí túwa'nai íniye séna marapá'á kumbéna ²¹ pukáimba pó'a Maníkómpá'á timankúnkúmba wéowe. Maníkóe'a kááísamai mé'a sé'a érai'a wesé'a iménaumne síyantafena Ísu Káráisitimba pukáimpinkemba iyáfasinankena

ái'maena sámó kain-áémpá'á móankaraiye.

²² Érai'-aaimo taawiyáfóntafena minááígó kentirumbá kawé'á uwátínkaraisa'a mé'a Maníkóní waási kentí waási owa'á moórá-mora-waasi kentirumbá timé'a fasi'ámai miyá úmae iyóro. ²³ Maníkón-aaí waé'wae'a índa-aaí ísaraamba minááígó aúí'a úmai méraani'a uwátínkaraiye. Marapá-kéntínófoí matínkaraawa'a méraambanifo Maníkó maé'mae'a iwái aúí'a uwátínkaraisa'a aúí'a úmai méraawe.

²⁴ Miyán-áái Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna karaan-tantáá'é kanaagunéwe aáénkamaenamo marapá'ó kúmíntemba waásiye miwítí kawé-kísáúwé miyáumai tai'áínifo ²⁵ Fasi'aénkón-aaí waé'wae'a wéiyé

agaimaréna siyáiyé. Mináái ásé-aaí simátímakaan-aaí ísaraamba minááígó aúí'a úmai méraani'a uwátínkaraiye.

2

Ísu áfon-ontankaambo uráiwain-aaí.

¹ Aúí'a úmai méraamba pó'a sáwí-tantaakomba tínaaemba uwásuwe'a ímba karo'á sé'a ímba kaumbo-kae'-ímáyáá é'a kawé-kísáúmó máéntafena kentirunkó ímba símai sáwí'a uwátínkaina'a túwí'wara'a ímba símai sáwí'a uwátinke'a méraaro. ² Umarambó náántafenamo tínkáíntemba Maníkóní kawé'-ááísáféna miyán-úmai tiráái táino. Maníkón-aaí tónkáámbá né'a táákaefeen-kwaasiyaamba úmai mé'a Maníkóní aambá arááiwa'mae'a iyóro. ³ Fasi'aénkó kawé'á uwátínkaraina'a miyáumai mé'a Maníkóní aambá arááiwa'mae'a iyóro.

⁴ Naaófá'á óraa'-amaan-damba óntantamba urónka'a áfonkaan-ontamba awánésa úwoi-ontamban-iyé sésa tukáawe. Miyáumai Maníkó Ísumba kawekón-iyé séna iyáákaraimba awánésa áukaawe. Wemá áfon-ontankaamban-ifo wempá'á teró. ⁵ Óntantambo naambó ontembá Maníkó kembiwí wemparí'a uwátinkena wení naankáambá úmarena kembiwísé'a mérainiye. Wení kísau-waasi é'a wení kísau aantemba maíyana Ísu Káráisití túwa'nai índa póna Maníkó kentí kísausafena aamoí íníye. ⁶ Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

Maníkó séna kawe'-óntámbá iyáákare'a naambó fasi'ámaimo waé'wae'o índasafe'a Sáiyóni-naopa'a áfonkaan-ontamba makáumne. Óntantafenamo siyáintembo índawimpa'o kááísamaimo méraiyawí ímba tigaesáfésa ónááwe siyáiyé

mináái Ísu Káráisitintafena símai agaimakáiyé. ⁷ Maníkón-gaisafe'a érai'e sé'a timankúnkumbo owí minóntánkó óraa'an-iyé wésefo Maníkón-aaisafesa ímba érai'e sésa timankúnkumbo owí minóntánkóntáfésa ímba miyán-áái wésewe. Mindásafena Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

óntan-damba on-kwáási moórá-ontantafesa sáwí'a wéiyé séna maisukáawe. Ánaaemba minóntánkó áfonkaamba uráiyé

agaimaréna siyáiyé. ⁸ Moóráfa'a agaimaréna séna minóntánká'á tísamaima turaréna tanaambá fánaáwe

agaimaréna siyáiyé. Tanaambó faantembá Maníkón-aai taraisésa miyáumai tanaambá wéfaawe. Ááema ímba miyá urónka'a Maníkó séna miyá ónááwe siyónka'a pósa miyáumai tanaambá wéfaawe.

⁹ Miwí Maníkón-aai taráiyaafo ímba miyá é'a mimbórá-ándá-wáásiyáámbá é'a Maníkó wemparí'a úmakain-kwaasi é'a óraakoni ámáán-kísau-waasi é'a Maníkóndé-i'a uwátinkarain-kwaasi owaná Maníkó kumeupákembá wení sámó kain-áémpá'á métínkáisa'a fí'oran-kawe-kísau maíyan-aai kosimátíma'mae'o níyantafena wemparí'a úmakaiye. ¹⁰ Ááema ímba Maníkóní waasi-i'a uráafo káfé'a wení waasi-i'a owaná ááema ímba arumbá uwátinkaraifo káfé'a arumbá wéuwatinkaiye.

Maníkóní kísau-waasi-taai.

¹¹ Kesí waásisono. Fí'om-barafaken-kwaasi pó'a marapá'á wááu mé'a mindásafe'a marapá-tántáátáfésa tirááísafesamo ombá tínaaemba uwátíme'a ímbo tínaaembo

uwátimiyano éna mintántáákó tafisímai kentí imáyáa sáwí'a uwátinkainiye. ¹² Maníkómpá'ó ímbo tiyáan-kwaasifimba mé'a kawel'-aantemba úmae iyíyasa sáwí'a wéowe sefó kentí kawel'-kísáú tuwánésa pósa Maníkómó marapá'-wáásísáfénamo imáyáamo índa-kanaara'a kowaerésa wenáwí'a mósá maránááwe.

¹³ Fasi'aénkóntáfé'a imáyáa é'a marapá'ó káráwiyaan-oraal'-waasiti áamáamba isé'a aifa'ó káráwiyaiwaini áamáamba isé'a ¹⁴ wemó iyáfasintinkaraiwai áamáánkwarara'a ísáaro. Sáwí'o

owí sáwí-meyamba timésa kawel'ó owí kawel'-áái simátimiyantafena iyáfasintinkaraiwai mindásafe'a miwítí áamáánkwarara'a ísáaro. ¹⁵ Maníkó maarámó iyantafena arááíma wétaiye. Tuwímbai sáwí-imayaafinkemba úwoi-aai sewa'á pó'a kembiwí kawel'ó íyanamo éna kentááigo miwí táái iyáákainiye.

¹⁶ Kentí sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba Maníkó faútínkaraisana póna ímba ta'ótokaisa'a mé'a miyáumaimo méraamba ímba aúpá'á sáwí'a é'a Maníkóní kísau-waasi pó'a wemó sintembá é'a ¹⁷ seyaafátáfé'a imáyáa é'a Maníkóní waási kentí waásifimba kentirumbá timé'a Maníkón-áároi inkaisé'a mé'a marapá'ó káráwiyaiwain-aai mósá maráaro.

Ísumo uráintemba miyán-oro-aai.

¹⁸ Kísau-waasisono. Kentí óraa'-waasi-taai isé'a síyantemba miyán-oro. Ímba kawel'-óráá'-wáásí táái aantemba isé'a iyaagagaisé'o íyan-oraal'-waasi-taaiwara'a ísáaro. ¹⁹ Kembiwímó ímbo sáwí'o íyasamo umbai-tántáá'ó úwoimo timíya'o Maníkóntáfé'a imáyáa é'a fasi'ámaimo méwanamo éna Maníkó kawel'á uwátinkainiye. ²⁰ Énifo sáwí'o íyasamo títinkamiyambo aáno úmaimo méwanamo éna Maníkó kentúwí'a ímba mósá maráíniye. Énifo kawel'ó íyasamo títinkamiya'o fasi'ámaimo méwanamo éna Maníkó kawel'á uwátinkainiye. ²¹ Ísu Káráísitimba áí'o úni'o uwánkaraamba kembiwísáféna imáyáa éna fasi'ámai ména miyán-ámbá aráátímakaimba pó'a miyán-oro. Miyámó iyantafena Maníkó táántaraiye. ²² Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna ímba karo'-áái séna ímba sáwí'-aai simbá ísaraawe

Ísuntafena mináái agaimaréna siyáíye. ²³ Símai sáwí'a uwánkówana anondáá ímba sáwí'a uwátinkowasa áí'o úni'a uwánkówana anondáá sáwí-meyamba maénááwe ímba simátimena arupíse úmai-meyambo timíndawin-imayaa fasi'ámai uráíye. ²⁴ Ísu Káráísiti sáwítaamo uráunda-meyamba maimaéna aaraa-táiyá'á pukáíye. Sáwí'o úndasa

sínaemba uwámeta arupíse úmaisá méraadasafenasa pukáiyé. Wenáumo sáwí'lo uwánkaraantafena póna kentáá kawel'á uwásínkaraiye. ²⁵ Kembiwí uwófáguraawana tí'maena tisa'á kembiwíyá'á káráwiyaiwaini aampa'á wéaraaiwaewe.

3

Aarakwá-táái.

¹⁻² Aaresónó maarán-oro. Kentuwaai-táái isáaro. Kentuwaai-pínkémbá tuwímbai Maníkón-aaisafesa ímba timankúnkúmba owí kembá tuwánésa Maníkómpá'á tíyantafe'a kawel'-úmai méwasa tuwánésa Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba ónááwe. Ímba ayáátáá'-aai sé'a Maníkóntáfé'a imáyáa é'a kawel'-úmai méwasa tuwánésa Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba ónááwe. ³ Waási káá'a súfífáefo sé'a ímba to'waai é'a kawel'-únánkwátói to'waaisáfé'a ímba óraa'-imayaa é'a ⁴ aáno úmai kentirunkó kawel'ó índa ímba ááema tai'áínana mindá Maníkón-aúranka'a kawel'an-iyé. ⁵ Naaófá'á aaré Maníkóntáfésa imáyáa ésa wemó to'mayaambó uwátinkon-tantaa'a amu'marésa méron-inimba miwí tuwai-táái isésa kawel'-úmai maé'ómbaniye. ⁶ Minínimpínkémbá moórá-ininkon-awi'a Séraa awaaikó Émbaramun-aai iséna kesí óraakoma óne siyáiyé. Kawel'ó é'lo ímbo seyaafá-tántáátáfé'lo táátafe'lo é'lo é'a wenayáámúni'a ónááwe.

⁷ Miyáumai waaimó é'a maarán-oro. Kentuwaainíntómbá kawel'á uwátinke'a miwí túma ímba fasi'arántafe'a imáyáa é'a túwa'nai oro. Kembiwíyé kentuwaaíníntóné aúí'a úmai méraiylantafena Maníkó kawel'á uwátínkáífo mindásafe'a kawel'á uwátínkáaro. Miyámó íyanamo éna moórá-umbaitantaako kentí inai-ámpímbá ímba faiyíníye.

Mimbórá-imáyáará'á méraaromo siyáin-aai.

⁸ Moórá-aai isáaro. Kentúma ímba maimaé iyé'a mimbórá-imáyáa é'a keáfáráwáínónndaamo imáyáamo ontembá moórá-mora-waasi miyán-imayaa é'a túwa'nai oro. ⁹ Sáwí'lo uwátinkaiya'lo é'a anondáá ímba sáwí'a uwátínkáaro. Sáwí'-aaimo simátinkaiya'lo é'a anondáá ímba sáwí'-aai simátínkáaro. Sáwí'lo iyawi anondáá kawel'á uwátínkáaro. Maníkó táántonka'a kawel'á uwátínkaumne siyáimba pó'a kawel'á uwátínkáaro. ¹⁰ Mindásafena Maníkón-aai aúfáífimba

agaimaréna séna
tuwímbai ayáátááka'a sirunkó kawel'á ína'a ménae
sésamo ésa karo'-ááiyé sáwí'-aaiye ¹¹ sáwí'lo on-
tántáá'é tínaemba uwámesa kawel'á ésa aáno úmai

méraiyantafesa minámbá arááiwaéro. ¹² Fasi'aénkó arupíse úmáimo méraawiya'a káráwiyena miwítí ináí iséna túwa'nai ena sáwí'o owí ánaaeni'a wéuwatimiye agaimaréna siyáíye.

¹³ Kemá fasi'é'a kawé'á ombá pósa ímba sáwí'a uwátinkanaafo ¹⁴ arupíse úmai méraambo umbai-tántáá'ó timíyanamo éna Maníkó kawé'á uwátinkainifo minúmbái-tántáátáfé'a ímba óraa'-imayaa é'a minúmbái-tántáá'ó timínda-waasisafe'a ímba táátafe'a é'a ¹⁵ Ísu Káráisitintafe'a kawé'-ímáyáá é'a wentáfé'a sé'a weyáá Fasi'aénkón-íye síyasa tísai esamo sésa Maníkóntáfé'o imáyáamo ombá nóra símaiya wéoo síya'o é'a kawé'-áái simátimiyantafe'a to'mayaa uré'a ¹⁶ kawé'-úmai wempakémbá simátiméro. Kentirunkó ímba waé'wáé'á índa arupíya wéraina'a Ísu Káráisitimpa'a kááísamai arupíse úmai méraiýasa tuwímbaimo símáimo sáwí'o uwátinkaiyambo ésa miwí tááiigo tose'mai tigaemá íníye. Miyá íyantafe'a káráwiyoro. ¹⁷ Kawé'ó ombó Maníkómó ímbo aambó fáí'makainasamo ésa umbai-tántáá'ó timíyamba mindá Maníkóndén-íye. Énifo sáwí'o ombó umbai-tántáá'ó timíyamba mindá kentí áwáugon-íye. ¹⁸ Miyáumai ímbo arupíse úmáimo méraawi Maníkómpá'á wíyantafena Ísu Káráísiti arupíse úmai méraiwai mimbórá-kánáá puwéna minkísáú tai'áraiye. Wenáúgo pukówana amankó úwoi méraiye. ¹⁹ Wenamankó tuwímbai timankó ándáraambo kárá'umakomba wenáái kosimátimakaiye. ²⁰ Naaófá'á moóráwígon-awi'a Nówaa ména non-afófora'o wínda-taomba úmakonka'a Maníkó kesáái isáaro séna timu'marówasa wenáái taráísúntafesa pukáafo afakaumboé-waasi non-afófora'o wínda-taompa'a imérowana miwí nonkó ímba nawíkowasa ímbo púwúmba kawé'-úmai maé'ómbaniye. ²¹ Mindónkómó uráinteni'a nombá maitínkááwana Maníkó tí'mai kawepá'á méwétinkaiye. Nombó maitínkáámba paáká-túrákémbá ímba wéwiyofó Maníkómbá áísai owaná tirumpimbá ímba aai wéraindasafena sáwí-imayaa maitiyuwáíniye.

Ísu Káráísiti pukáimpinkemba íyáfasinkaintafena sáwí'o úmáimo méraampinkemba tí'mai kawepá'á méwétinkaiye. ²² Ísu Káráísiti pukáimpinkemba íyáfasinena Maníkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á iména wíyómpaken-kisau-waasiye óraa'-waasiye fasi'aéntóné miséyááfá-tántááká'á káráwiyaiye.

4

Maníkóní imáyáafinkeni'a oró-áái.

1 Ísu Káráísiti áí'lo úni'a uwánkówana fasi'ámaimo imáyáamo uráintemba kembiwíwárá'á fasi'ámai imáyáanoro. Túra'lo tí'lo úni'lo uwátinkówi miwímó sáwí'lo íyanimayaago ímba ta'ótokaiye. ² Marapá'ó méraamba sáwíimayaasafe'a tirááísafe'a ímba é'a Maníkóni imáyáafinkeni'a oro. ³ Maníkómpá'ó ímbo tiyáan-kwaasimo ontembá kembiwíwárá'á miyá uráafo káfé'a ímba miyá wéowe. Ááéma maará uráawe. Maa'u-tántáá'á wée'a sáwíimayaasafe'a tirááísafe'a wée'a uwóí'lo on-dómbá né'a uwóí'a wée'a tómbá námae iyé'a uwóí'lo on-dómbó wéne'lo uwóí'lo íyantafe'a túwaandu uré'a kísau ámi-aimba mósá maré'a waántá-waasi-imayaa mósá maré'a miyá uráambanifo ⁴ káfé'a ímba miwísé'a túwaandu uré'a miyá-sáwí-tántáá'á ímba owasá tuwánésa sésa káfé'a nóra séra ímba miyá wéoo símai sáwí'a wéuwatinkaawe. ⁵ Maníkó to'mayaa úmai ména pukén-kwaasiwara túmó arén-kwaasiwara'a miwímó méraawini áwáuma tísai ínasa simámiyana miwítí méyámbá timíníye. ⁶ Marapá'ó méronka'lo uráam-beyamba maiyésamo pukáawi Maníkómó méraintemba miwí timankómó miyámó íyantafena ásé-aii simátímakaiye.

Maníkó kísaugoni fasi'aémbó tímakain-aii.

⁷ Seyaafá-tántáá'ó tai'áinda-kanaa kárika'a tinda pó'a inai símae'a íyón-aaifimba kawel'imáyáá úmai káráwiyoro. ⁸ Moórá-mora kentirumbá timé'a miyámó é'lo é'a sáwí'lo uwátinkaiyamba miyá-sáwí-tántáátáfé'a ímba anondáá ónae-imayaa é'a ⁹ namu'-waasímó tíyamba naané tóné timé'a ímba í'ai simátínkáaro. ¹⁰ Kawe'á uwátinkaiyantafena Maníkó moórá-mora-waasi fí'lo-fi'on-kisaugoni fasi'aémbá tímakaimba pó'a ímba úwoi maé'a mifásí'áéntámbá moórámora-waasi túwa'nai oro. ¹¹ Maníkón-aaimo simátíméwi mináái-úrampa arupíse úmai simátíméro. Wétuwa'nai-owi Maníkómó tímí-fasi'aentamba túwa'nai oro. Ísu Káráísiti túwa'nai isa'á miyá é'a mindásafe'a seyaafá-tántáátáfé'a Maníkón-áwí'a mósá wémaraawe. Maníkón-áwí'a óraa'a waé'wae'a isaná wení fasi'aénkó miyámó wéimba mindá érai'-aain-iyé.

Ísumbo uwánkaraantemba kembá tí'a índa-i'lo íyan-aii.

¹² Kesí waási ken'imáyáá únda-waasi owaná kentópa'a óraa'-umbai-tantaa'a timbá minúmbái- tántáápímbá mé'a mindásafe'a ímba táátafe'a é'a sé'a fí'oran-tantaa'a kesópa'a tiyáiyé ímba seró. Maníkóe'a fasi'ámaiya méraantafenawa'li ina fasi'ámaiya méraantafenawa'liyo. Minúmbái-tántáá'á kentópa'a wétiye. ¹³ Ísu Káráísitimbo áí'lo úni'lo uwánkóntemba kembiwíwárá'á tí'a úni'a

uwátinkaraamba póna kentirunkó kawelá ínana Ísu Káráísiti sámó kainkwará'ó kumíndara'a kentirunkó óraa-kawe'a íniye. ¹⁴ Ísu Káráísitini waási ontáfésamo símimo sáwí'lo uwátinkaiyambo é'a ímba imáyáa iyana kentirunkó kawelá éna Maníkóni ámútanko fi'onka'ma'mai-amutanko kembiwisé'a méraintafena kentirunkó kawelá íniye. ¹⁵ Kembiwí ímba waási tinkamowasa púwówasamo ombá ímba umémbá ésa ímba fi'lo-fi'on-tantaa'a sáwí'a ésa ímba aoisaambá wiyésa miyámó iyawimo ésa sáwí-meyamba maenááfo ¹⁶ Ísu Káráísitini waási-i'lo onkákémbó umbai-tántáá'ó timíya'lo é'a ímba táátafe'a oro. Miwí tirunkómó sáwí'lo ínasamo Káráísitini waási owémó síyamba Maníkómpá'á súwiyo seró.

¹⁷ Maníkó seyaafá'-waásímó méraawini áwáumo tísai índa-kanaamo tinda aifa'á wení waásisa sísai ena kentáámó umbai-tántáá'ó siménamo énsa wení ásé-aaimo taráiyaan-kwaasi óraa'-umbai-tantaa'a timíniye. ¹⁸ Mindásafena Maníkón-ai aúfáifimba agaimaréna séna

Maníkó arupíse úmai méraawi sáwí-imayaafinkemba tí'mai kawepá'á métínkáimba mindá umbai-kísáún-ifo Maníkóntáfésamo ímbo aamoimó ésamo sáwí'lo owí miwí sáwí'lo úmimo méraampimba miyáumai sáwí'a úmai méranaawe agaimaréna siyáíye. ¹⁹ Miyáumai Maníkó wení imáyáafinkemba séna umbai-tántáá'á kentópa'a tíniye siyáin-kwaasi kawelá úmae wéíye'a Maníkómpá'á kááísamai méraaro. Maníkómó kentáá úmakaiwai éna sintembó iwái wégarawiyifo wempá'á kááísamai méraaro.

5

Maníkóni waásiya'a káráwiyoromo siyáin-ai.

¹ Kemá Fasi'aénkóni waásiya'a káráwiyaundawi úna'a kembiwisé'a Fasi'aénkóni waásiti óraa'-waasi simátíménda ísáaro. Ísu Káráísitimbo áí'lo

úni'lo uwánkaraamba kesúrantaamba awáné'a wemó sámó kainkwará'ó kumíndara'a misámó kaimpímbá méranaumpo ² simátíménda ísáaro. Sipisípiya'lo káráwiyaawimo kaweló ontembá miyaráán-úmai Maníkómó wení waásimo tímakaiwiya'a káráwiyoro. Ímba káráwiyonae síyampinkembo káráwiye'a Maníkómbá arááíma táínda-i'a úmai káráwiyoro. Óntamba maénae-imayaa ímba é'a túwa'nai ónae-imayaa é'a minkísáúrá'á káráwiyoro. ³ Maníkómó tímakain-kwaasiya'a káráwiyomba ímba múra tiyuwé'a kaweló úmimo méraiyaamba tuwánésa kembiwímó ontembá miyá ónááwe.

⁴ Aifa'ó káráwiyaiwaimo wiyómpakembo kumíndara'a

kembiwí iyáákaraawiti fi'oran-kawe'-meyamba timínana ímba tai'áínda waé'wae'a íníye.

⁵ Ifó'-wáásí kentí óraa'-waasi-taai isáaro. Kentúma ímba maimaé iyé'a moórá-mora túwa'nai e'a méraaro. Mindásafena Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna Maníkó kentúmo maimaé iyówi wéfametuwaifo wenaísamaifimbo méraawi wétuwa'nai-iye agaimaréna siyáiyé. ⁶ Mindásafe'a Maníkó fasi'aéwín-aúranka'a kentúma ímba maimaé iyíyana wemó imáyáamo índa-kanaa kentúwí'a mósá maráíniye. ⁷ Maníkó kembiwí túwa'nai ena káráwiyaifo umbai-tántáákóní imáyáa wempá'á tuwé'a méraaro.

⁸ Áwáífiyaamo in-iyánkómó póíye waásiyemo faintembá waántáwanko waásimo wefári'o índasafenanifo táátafe'a é'a káráwiyoro. ⁹ Maníkón-aaisafe'a fasi'ámai imáyáa é'a waántáwankon-aai a'áo seró. Seyaafá'-máráfákéwímó Maníkón-aaisafesamo timankúnkúmbo owífá'á miyán-úmbái-tántáá'á wétifo imáyáa é'a waántáwankon-aai a'áo seró. ¹⁰ Umbai-tántáá'á kentópa'a kárika'o wéraimba Maníkó sásá'-í'a uwátinkena áfomba faitinkáina'a fasi'ámai méranaawe. Maníkó úwoi túwa'nai úmae iyéna Káráísitiye'a kááísatinkena séna kesí sámó kain-áempá'á sámó kaimbó ímbo tai'áínda-aempa'a métinkanaumne siyáiwai miyá íníye. ¹¹ Wení fasi'aénkó waé'wae'a éna ímba tai'áínda mindá érai'-aain-iye.

¹² Moóráwígon-awi'a Sírífénesi súwa'nai isa'á kínampaan-aai agáúmne. Wemá Maníkóní waási éna kesí kísau kawé'-úmai wémaiye. Fasi'átínkáándasafe'a maanáúfái agáúmpo érai'a Maníkó úwoi súwa'nai in-áái simátimunda tirumpimbá fasi'ámai ta'ótore'a méraaro.

¹³ Maníkóní waási Pépíróni-naopa'a méraawi Maníkómó kembiwímó wemparí'o úmakaintemba miwí wemparí'a úmakaiwai kembiwísáfésa sésa kawé'-úmai méraaro sewaná kesááninkon-qwi'a Máákaawara'a séna kawé'-úmai méraaro wésiye. ¹⁴ Ísu Káráísitini waásin-ofo moórá-mora kentirumbá timé'a tiyáámba tíméro. Káráísiti wení waási aáno'o uwátínkáintafe'a inai súné.

Kemá Pítaamo sún-da-aai tai'áwiye.

2 Pítáa

karo'-wáási Ísun-aaigomba waé'wáé'-úmai simátímún-aaí Pítáa iséna Ísuni érai'-aaí ta'ótoraiwae séna maanáái agaimái mátímakaiye. Ísumba awánéta wemó siyón-aaí isááwándawí é'a simátíma'mae iyówánda-aaí ta'ótoraiwae séna maanáái agaimái mátímakaiye.

¹ Kemá Sáimoni Pítáa maanáái maanáúfáífimbá agai-timúmpo isáaro. Kemá Ísu Káráisitini aantá-waasi úndanifo kesáámó úndantembo Maníkón-aaísafe'o timankúnkúmbo owí isáaro. Kentáásí Maníkóe Ísu Káráisiti sáwí-imayaafinkembo faúsínkáiwaiye arupise úmai méсарai kawel'-ímáyáá símakaayata mindáraise'a kááísamaisa kawel'-úmaisa méraumne. ² Maníkóe kentáásí Fasi'aénkó Ísuntepa'a té'a kawel'-ímáyáá tamaé'a miyámó úmae iyómba úwoi túwa'nai úmae iyésarai aáno uwátínkáfa'a iyíya'a méranaawe.

Maníkó kentáámá wemparí'o uwásínkarain-aaí.

³⁻⁴ Ísu Káráisiti saántowana wení sámó kainkó wení fí'oran-kawe-kisau go tafisúwata wempátá téta kawel'-ímáyáá taísaraumne. Ísu Káráisiti miyán-kwáásígó póna wemó kawel'a uwátinkanaumnemo siyáin-aaímo éna miyá índa póna wení fasi'aémbá símísata Maníkóntáféta aamoí éta arupise úmai méta wenáái simátímakaundasa póna marapaké-sáwí-fásí'aénkómó waásimo sáwí'o iwái kembiwí tine'á ímba ta'ótoraina'a tufintuwe'a Maníkóe'a kááísamai méranaawe.

⁵ Mindásafe'a imáyáa é'a maarámó iyantafe'a fasi'ámai kísau máéro. Maníkón-aaísafe'a érai'e sé'a timankúnkúmbo ombá kawel'-áwáúmá maré'a minkákémbá kawel'-ímáyáá é'a minkákémbá ⁶ kentúra'a káráwiye'a minkákémbá fasi'ámai mé'a ímba tuwesaraí ina'a Maníkóntáfé'a aamoí é'a ⁷ Maníkóní akúmbó méraantafe'a túwa'nai úmae iyé'a kentirumbá timé'a ⁸ miyán-oro. Miyámó úmae iyé'o é'a Fasi'aénkó Ísu Káráisitini kawel'-ímáyáá isé'a óraa'-i'a úmai mé'a kentí kísau áúwara-kísau maenááwe. ⁹ Miyán-káwé-kísáúmó ímbo máéwi Maníkómó sáwí-imayaamo maitíyukaimba tuwinkásuwesa táá'o káúnkaiwaiyaamba wéowe.

¹⁰ Kesí waásisono. Maníkó kembiwí táántamai wemparí'a úmakaifo imáyáa é'a wesé'a fasi'ámai méraaro. Miyámó é'o é'a sáwí-amba ímba arááiwaenaawe. ¹¹ Miyáumaimo

méwanamo éna kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti sáwí-imayaafinkenta faúsínkáíwai kembiwísáfénawe séna tíya'a káráwiyana'a kempá'á maé'mae'a úmae iyónááwe síníye.

¹² Minéráí'-áái é'a ísare'a fasi'ámai arááiwaémba pó'a simátíma'mae iyóna'a imáyáa úmae iyónááwe.

¹³ Marapá'ó méraundara'a simátíma'mae iyóna'a imáyáa úmae iyónááwe. Miyámó ondá kawe'-í'a ónaumne.

¹⁴ Ááéma kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti simásimena séna puwínone siyáimba pó'a ampáánká'á puwé'a ímba marapá'á méranaumpo ¹⁵ mináái agaimaré'o púwóna awáné'a minááisáfé'a imáyáa úmae iyónááwe.

Ísuni sámó kaimbá awánáúmnemo siyáin-ai.

¹⁶ Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti fasi'aénkwárá'á kumíníye-ai ímba úwoi-aaisa simátímakaundanifo súrantanta wení iyáákai-sagaenta awánaraundasafeta érai'-aai simátímakaumne. ¹⁷⁻¹⁸ Maníkómó imáyáamo makáin-omaka'a Ísuwe'a méraawanansa Maníkó kentáásifowa Ísun-awi'a óraa'a éna iyáákai-sagaempinkemba séna kesááninko ónana áfááraumai entáféna sínkáísa'a áfááraumai aamoí uwánkaumne wíyómpakemba súwata ísaraumne.

¹⁹ Ísaraundasafeta óraaka séta naaófá'á Maníkón-ai simátímakon-ai érai'-aain-iye. Sùndasa mináái imáyáan-oro. Kumeu'ó in-áémpá'á sámó kain-ááin-ifo mináái aúfáifimba awánáiyana aafáúmó iyáúsenamo sámó kaintembá kentí imáyáafinkemba miyáumai sama káínana Ísu Káráísiti aa'ó siyaráisanamo wérain-okoraamba úmai sama kátinkainiye. ²⁰ Simátíménda-ai ísámai kawe'án-oro. Naaófá'á Maníkón-ai simátímakowi aúfáiwandaifimba agaimakón-aaigoni áwáuma kemá waási kentáásí imáyáafinkemba ímba kanaasá isánaumne. ²¹ Ímba miwítí imáyáafinkemba símai agaimakááfo Maníkóní Ufaen-ámútánkó wenáái simátimuwasa agaimakómbe Maníkóní ámútanko minááiígóní áwáuma wésuwa'nai-isata wéisaumne.

2

Maníkón-ai waé'náé'á úmaimo síyan-ai.

¹ Naaófá'á Maníkóní waásifimba Maníkón-ai karo'á waé'wáé'á úmai simátímakowi paápé uráantemba kempímbá miyán-kwáásí paápé ésa karo'-áái simátimesa Maníkóní waásimo sáwí'ó íyan-ai simátimesa óraako sáwí-imayaafinkemba faútinkaraiwaimba tínaemba uwámíyana ánaemba Maníkó minúwóiyáámbá tínkaminiye.

2 Sávifa'nanka miwítí aambá waásimo sáwí'lo on-ámhá arááiwaesa miyá iyasa tuwánésa sésa Maníkóni waási sáwí'an-owe mináái símai érai'-amba sáwí'a ónááwe. ³ Óntamba maénae sésa aamoí ésa kentí imáyáa tafisénae sésa karo'-áái simátimenaawe. Sáwí-meyamba timíndawi naaófá'á to'mayaa úmai ména tínkamindasafena timu'maréna méraiye.

4 Wíyómpaken-kisau-waasi sáwí'lo untáféna Maníkó ímba étinkomba sáwí-aempa'a mótinkowasa kumeu'-áémpá'á ándáfa'a mésa sáwí-meyambo maíyantafesa amu'marésa méraawe. ⁵ Naaófá'á Nówaa maúnka'a Maníkóntáfésa ímba aamoí ésa sáwí'a untáféna Maníkó ímba étinkomba nonkóntáféna seyaafá'-márámá nawíkáo súwana nawíkwasa putásowana mimpínkémbá Maníkó Nówaaawe wení akúmbá afakaeté-waasiye tíyótai uwátinkowasa túnaresa maé'ómbaniye. Nówaa Maníkón-aaí arupíse úmáimo méraiyan-aaí simátimuwasa ímba isónkakemba putásaraawe. ⁶ Naaófá'á Sónómu-naopaken-kwaasiye Kómóraa-naopaken-kwaasiye sáwí'lo untáféna Maníkó ímba étinkomba iyá agaisukáifo Maníkóntáfésa ímba aamoí ésa sáwí'a owí mináái iséna sésa sáwítaamo úndamo ímbo ifátúwáananasaamo éna kentááwará'á miyáumai sínkamindasa póta ifátáámó túwáananamo éna ímba sínkaminiye sénááwe. ⁷ Moóráwigon-awi'a Róti Maníkó wentáféna púwifo séna ímba auwómha áíkaiye. Wemá arupíse-waasi éna sáwí-waasimo maa'u-tántáá'ó untáféna arunkó umbái taráiyé. ⁸ Miwífímbá ména aasiyaasi-kánáá miwítí sáwí-aaí iséna miwítí sáwí-awau awánówana arunkó áfááraumai umbái tómbanifo wemá arupíse úmai mérontafena Maníkó ímba auwómha áíkaiye. ⁹ Miyáumai Maníkóntáfésa aamoí owí umbái-tántáápínkémbá Fasi'aénkó kawé'-úmai tíyótai éna sáwí'lo owítí sáwí-meyamba toréna waásimo méraawini áwáumo tísai índa-kanaamo tándara'a sáwí-meyamba timíniye. ¹⁰ Maa'u-tántáári'lo owí Maníkómó kawáánimha tínaaeni'a uwánkááwi óraa-sawi-meyamba timíniye.

Minkáró'-wáásí miwí túma mósá marésa kesááigo iyáákainkwae sésa kawé'-násomha wíyómpakewisafesa sáwí-aaí simátínkáántafena ímba táá'a isasá úwoi sáwí-aaí simátínkááwe. ¹¹ Wíyómpaken-kisau-waasi miwítí fasi'aénkó minkáró'-wáásítí fasi'aénkómbá iyáákaraimbanifo minkwíyómpakéwí Fasi'aénkón-áuranka'a ímba aaí simátinkesa ímba sáwí-aaí wéséwe. ¹² Wai-waambo tufú'naan-tantaakomo seyaafá'-áwáúmó ímbo awánaantemba minkáró'-wáásí miyá ésa tuwímhai-

tantaakoni áwáuma ímba awánaraantafesa sáwí-aaí simátínkáamba pósa wai-waambo tai'áintemba miwí miyáumai tai'ánááwe. ¹³ Miwí umbai-tántáárí'la uwátínkáamba pósa anondáá umbai-tántáá'á maenááwe. Miwí sáwí-imayaasafesa tirááísafesa afora'á ésa aamoí ésa kembiwísé'o tómbó náiyantafesa túwaandu ésa sáwí'a uwátinkesa kentí imáyáa tafisésa sáwí-ampa'o mówétinkaantafesa aamoí ésa ¹⁴ aaresáfesa túraniyamba tuwésa aamoisaén-kwáásí tafísímai sáwí-ampa'a mótinkesa túraniyambo owí tíráá'a póna Maníkó sáwí-meyamba timíniye. ¹⁵ Arupíse-amba tuwésa sáwí-amba arááiwáéwe. Naaófá'á Péon-áaninkon-awi'a Péramu wemá Maníkón-aaí simátimakowi éna sáwí'o uráimpinkemba óntamba máinenamo aamoí uráintemba miwí miyán-ámbá arááiwáéwe. ¹⁶ Énifo Péramu sáwí'a uráintafena Maníkó aaisambá séna wení póígon-awi'a tónkigomba waási amóísáúnkaamba uwánkowana aai súwana Péramu iséna wení sáwí-amba tukáiyé.

¹⁷ Minkáro'-wáásí ímba túwa'nai on-kwáásí méraawe. Nonaumpinkémbó nombó ímbo iyáúsenamo kúmíntenkaan-kwaasima owaná póna Maníkó miwísáféna kumeu'ó in-áémpá'ó to'mayaa uwátínkaraimba pósa mifá'á komaé'mae'a ónááwe. ¹⁸ Miwí sáwí'o úmimo méraapinkembo kawepá'ó tewí kefári'a méónae sésa maa'u-tántáákón-áúma mósá marésa karo'-áái simátimesa ¹⁹ kentí imáyáafinkení'o iyanamo éna misáwí-tántáákó ímba ta'ótorainiye sembánifo miwí sáwí'o on-tántáákó ta'ótokaimba pósa misáwí-tántáápímbá mésa tai'ágonawe. Moórá-tantaako waásimo iyáákaimba minímáyáágó wefári'a úmai ta'ótokaisasa wenaráái wéwaewe. ²⁰ Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti sáwí-imayaafinkemba faúsínkáíwaimpa'a tésa sáwí'o on-kísáú ifátuwesamo tínaembo uwásukaawi miwí aneka'ó sáwí-ambo arááiwaiyanamo misáwí-kísáúgómó ta'ótorainasamo ésa ááémo sáwí'o uráamba mindá kárika'an-ifo ánaagembo sáwí'o iyamba mindá óraa-sawi'a úmai méranaawe. ²¹ Arupísemo on-ámbó ímbo arááiwakesaraa sáwí'a uráawaisino. Énifo arupísemo on-ámbá arááiwakesa ifátuwesa Maníkóní kawé'-ámáámbá tínaemba uwáméntafesa pósa áfááraumai sáwí'a wéowe. ²² Maarámó sen-áái érai'-aain-iye. Iyánkómó mí mó wi'makénamo ímbá aneka'á wénaiye sésa moórá-aaí sésa póígomo nombó pékénamo ímbá toifímbá waé'wáé'á wéiye wésewe. Iyánkó póígomo intembá minkáro'-wáásí miyá-sáwí'á wéowe.

3

Ísu aneka'ó kumínda-aai.

¹ Kesí waási arupíse-imayaa íwae sé'a moórá-aufai agaimái tímake'a maanáúfáiwará'á agáúmne. ² Naaófá'á Maníkón-aai simátímakowi siyón-aai isé'a Fasi'aénkó sáwí-imayaafinkemba faúsínkáiwaísa siyáin-aai wení aantá-waasisa simátímakaunda-aai imáyáan-oro. ³ Simátíménda imáyáan-oro. Ánaaen-kanaamo tinda sáwí-imayaasafesamo tirááísafesamo ésa aamoí íyan-kwaasi tésa kentuwíyáái ésa ⁴ Ísumo sénamo marapá'á kumónaumnemo siyáimba nááfara méraiyo. Naaófá'á wíyóne marawémó úmaronka'a wérain-tantaa'a ímba fí'on-tantaa'a paápé isatá awánáúmpo kesifoísáisa é'a pukuráawana ímba fí'on-tantaa'a paápé iye sénááwe. ⁵ Miwí maarán-ímáyáá ónae ímba wésewe. Naaófá'á Maníkó súwana wíyóne marawé paápé úwana nonpínkémbá maramá iyéna nonafufuntambá maramá wéraiye. ⁶ Ánaaemba Maníkó nonkóntáféna súwana marapá'-wáásí tai'ásukaiye. ⁷ Maníkó sisaná wíyóne marawémó wéraitmba póna waásimo méraawini áwáuma tísai índa-kanaamo tindara'a Maníkó wentáfésamo ímbo aamoimó ésamo sáwí'ó owí sáwí-meyamba tiména wíyóne marawé iyafímbá agaisuwáíniye.

⁸ Kesí waásisono. Maarán-ímáyáán-oro. Aatáisa toráumaisa wéawanaumpo Maníkó ímba miyá ímbá seyaafá-kánáá mimbórá-kánááráámbá aamú-úmarena sáwífa'-aatai 1,000 aatai éna mimbórá-kánááráámbán-iyé siyáifo ⁹ wemó marapá'ó kumónaumnemo siyáin-aai ímba tukáísasa tuwímbai mináái ifá'á tukáiyé-imayaa wéowe. Fasi'aénkó séna kesí némpa'a maé'mae'a ésa sáwí-aempa'a kofó séna sáwí-imayaa tuwésa kempá'ó tíyantafenawe séna timu'maréna mérena ímba ááéma marapá'á kunkáiyé. ¹⁰ Umén-kwáásígómó kaffímbó tintenkáán-úmai Fasi'aénkó miyaráán-úmai kumíniye. Minkánáá óraaka'a nonkáánkaamba síndafinkemba wíyómba áwiyo'winana wíyóne o'é aafáúwé iyá káwínana marapá'ó seyaafá-tántáá'ó wéraine marawé iyá káwíniye. ¹¹ Miyáumai seyaafá-tántáá'á tai'áíndasafeta kesáámó méraundasafeta imáyáa éta Maníkóntáféta aamoí éta arupíse úmai méreta ¹² Ísumo marapá'ó kumíndasafena siráái wétainata amu'maréta méreta ááémo kumíndawe séta fasi'ámai Maníkóní kísau maúndasa póna minkánáá paápé ínana wíyómba iyá káwínana o'é wíyóne aafáúwé óraa'-iya

káwínana nonkáámbá uwáwíniye. ¹³ Énifo Maníkó óraaka séna aú-wiyone

aú-marawe úmáráanana arupísemo í-tántáá'-aantemba wéiniye siyáinta amu'maréta méraumne.

¹⁴ Kesí waásisono. Miyán-kánaásáfé'a amu'maré'a méraamba Maníkón-aúranka'a kawel'-aantemba úmai mé'a kempímbá ímba sáwí'-aai wéraina'a aáno úmai méraiyanfafa'a fasi'ámai kísau máéro. ¹⁵ Kentáásí Fasi'aénkó séna sáwí'o úmimo méraampinkemba faútinkanaumne séna wempá'ó tíyantafena timu'maréna ména ímbo kunkáimba imáyáan-oro. Kentáásí waásigon-awi'a Póro Maníkó kawel'-ímáyáá wembá ámakaimpinkemba kembiwísáféna imáyáa éna mináái agaimakáíye. ¹⁶ Póro minááímó agaimakáimba seyaafá'-áúfáífímbá miyán-ááímó símimo agaimakáin-aaisompimba tuwímbai-aai umbái taisasá ímbo ísámimo kawel'ó ésamo ímbo fasi'ámimo méraawi minááígóní áwáuma waé'mai karo'-áái wésewe. Maníkón-aai aúfáífinkemba seyaafá'-ááísáfésa

miyá ésa miyámó sentáfésa áfááraumai sáwí'a úmai méranaawe.

¹⁷ Miwí miyá wéofa ímbo kunkáinka'a simátimumpo káráwiyoro. Sáwí'o owí kembiwí Maníkóe'o fasi'ámimo méraampinkembo tafisiyanesa ofo káráwiyoro. ¹⁸ Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káraísiti kentáásí sáwí-imayaafinkemba faúsínkáíwaisa úwoi túwa'nai úmae iyína'a wempá'á óraa'-imayaa é'a méraaro. Wenáwí'o aasiyaasimó óraa'o úmimo waé'wae'o úmaenamo iyínda érai'-aain-iyé.

Kemá Pítaamo súnda-aai taí'áwiye.

1 Yóni

Ísu wíyómpa'a iyówana Yóni Ísuni kísau-waasi kaumbo-wáái-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái tímakaiye. Tuwímbai karo'-áái simátimesa sésa Ísu Maníkón-ááninko póna waási-úramba ímba ú'mai mérariye sésa fi'on-karo'-aaiwara'a simátima'maesa núwana Yóni iséna miwítí imáyáa arupíse uwátinkanae séna maanáái agaimái mátimakaiye.

Maníkóní imáyáamo aráásímíwain-aii.

¹ Ísu Káráisiti Maníkóní imáyáa aráásímíwaisaama póna waási aúí'a úmai maé'mae'a iyawini áwáugon-iyé. Minááisáfé'a maanáúfái agaimái kentópa'a tuwáúnana wéwiye. Áwáura'a maramá ímba wéronka'a wemá maé'éimba ánaaenka'a marapá'á kuména keséta mérowata súranta awánamai kawé'á éta wenáái iséta siyáántamba aneté ta'ótokaumne. ² Aúí'a úmai maé'mae'a iyawini áwáugo afowámpá'á maé'éimba marapá'á kuména keséta mérowata awánareta póta minááisá wésimatimune. ³ Kesáá Maníkóe ááninko Ísu Káráisitiye'a kááisamaisa méraumne. Awánaraundawe ísaraundawe kembiwíwará'á simátimunda póta Maníkóe ááninkoe'a kááisamaisa méraundantemba kembiwí miyá ónááwe. ⁴ Kentáásirumba kawé'-úmai óraa'a uwásinkaindasafe'a maanáúfái agai-timúne.

Maníkó sámó kaiwáíní áwáugon-aii.

⁵ Maníkón-ááninko simásímakain-aaisa simátimeta séta Maníkó sámó kaiwáíní áwáuma póna kumeu'ó in-tántáá'á wempímbá ímba wéraiye. ⁶ Miyáumai kumeu'ó in-áémpá'á méraamba Maníkóe'a kááisamaisa méraumnemo sewí karo'á sésa érai'-aaigoni áwáufimba ímba méraawe. ⁷ Énifo Maníkó sámó kain-áémpá'ó méraintemba miyáumai sámó kain-áémpá'ó méraundasa wení waásiseta kááisamaisa méraumne. Miyáumai Maníkón-ááninko Ísuma kentáásáféna imáyáa éna kumpuwúwana wení naaegó kuména póna kentáásí sáwí-imayaa maisiyu'maenasa wéiyiye. ⁸ Kempíntá sáwí-imayaa ímba wéraiyesaamo súndasa kesirumpin-karó'-ááisá súnanasa Maníkóní érai'-aaigo kesirumpintá ímba wéraiye. ⁹ Afora'ó Maníkómpátáámó sáwí-imayaasafetaamo simáménanasaamo éna Maníkó kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwénasa seyaafá-sáwí-ímáyáa arupísesa uwásinkainiye. Maníkó wemó siyáintemba miyá éna miyáumai kawé'-aantemba éna póna sáwí-imayaa

maisiyuwénasa arupísesa wéuwasinkaiye. ¹⁰ Maníkó séna seyaafá'nánká sáwí'a uráawemo simbánifo kesáámá séta ímba sáwí'a úne séta Maníkó karo'-áái siyé súnana Maníkóni áse-aaigo ímba sirumpintá wéwaiye.

2

Karáísiti seyaafá'nánká áfombo faisínkáin-ai.

¹ Kesí iyámpóisono. Ímba sáwí'a íyantafe'a maanáái aúfáifimba agai-timúne. Énifo sáwí'o íyanamo éna áfombo faisínkáiwaisa ména kesifompátá áísai ínaye. Wemá Ísu Karáísiti arupísemo iwáísá kesifompátá áísai ínaye. ² Sáwítaamo uráunda-meyamba kentááfá'á ímba tíno séna maimaéna pukáiyé. Ímba kentáásí sáwí-meyan-aantembanifo seyaafá'-wáásítí sáwí-meyankwara'a maitiyuwáíndasafena pukáiyé.

³ Maníkón-aimo taawiyafétaamo únda érai'a weséta kááísamaisa méraumnesa sune. ⁴ Maníkón-aimo ímbo taawiyáfónka'o ombá Maníkóe'a kááísamai méraumnemo sembá karo'á sewaná miwífimbá Maníkóni érai'-aai ímba wéraiye. ⁵⁻⁶ Énifo Maníkón-aimo taawiyáfówi Maníkómpá'á tirumbá áma'mai kawé'á wéowe. Kesáámó Maníkóe'a kááísamaisa méraumnesaamo súndawisa Ísu Karáísitimo méraintemba kesáá miyásá úmáis ménaumne. Miyásáámó únda érai'a Maníkóe'a kááísamaisa méraumnesa sune.

Ááéraan-amaankoma aúí'o uráin-ai.

⁷ Kesí waási isáaro. Kemó agaúnda ímba aú-amaamban-ifo ááéraan-amaamba agai-timúne. Aifa'ó simátímakaamba é'a isaraan-amaamba agai-timúne. ⁸ Énifo kumeu'ó in-tántáá'á áwiyo'wisana érai'a sámó kain-tántáá'á wépaape-imba póna ááéraan-amaamba aúí'a úmai wépaape-iyé. Ísu Karáísitini kisaufinkemba minámáámbá paápé uréna kempínkwará'á minámáámbá wépaape-iyé.

⁹ Kentí waásimo tíyámbo uwátínkáámbanifo sámó kain-áémpá'á méraumnemo sembá sámó kain-áémpá'á ímba méraafo kumeu'ó in-áémpá'á paái méraawe. ¹⁰ Énifo kentí waásimo tirumbó tíméwi sámó kain-áémpá'á méraamba pósa miwífimbá sáwí-tantaa'a ímba wéraimba pósa fi'owi tuwánésa sáwí-ampa'a ímba wégowe. ¹¹ Énifo kentí waásisafesamo tíyámbo uwátínkááwi miwí kumeu'ó in-áémpá'á méraawana kumeu'ó in-tántáákó túrampa'a kumeu'á uwáwisasa múgu'maagu'a úmaesa wégowe.

12 Kesí iyámpóisono. Kembiwísáféna Ísu Káráisiti pukáimba póna Maníkó kentí sáwí-imayaa maitiyukaintafe'a kemá maanáúfái agai-timúne. 13 Óraa'-waasiono. Áwáura'a maramá ímba wérowana moóráwigo maé'éimba wemá káfél'wara'a méraisa'a weni áwáuma isáántafe'a maanáúfái agai-timúne. Ifótóno. Waántáwankomba iyáákaraantafe'a maanáúfái agai-timúne. 14 Iyámpóisono. Maníkó kentifo isa'á wempá'á tiyáantafe'a maanáúfái agai-timúne. Óraa'-waasiono. Áwáura'a moóráwigo maé'éimba wemá káfél'wara'a méraisa'a weni áwáuma isáántafe'a maanáúfái agai-timúne. Ifótóno. Fasi'ámai mé'a Maníkón-ai tirumpimbá ta'ótore'a waántáwankomba iyáákaraantafe'a maanáúfái agai-timúne.

15 Maníkómpá'ó ímbo tewímó ontembá mindásafe'a ímba aamoín-oro. Mararákén-tántáátáfé'a ímba aamoín-oro. Mararákén-tántáátáfésamo aamoímó owí Maníkóntáfésa ímba aamoín-owe. 16 Mararákén-kwáásímó owíní áwáuma ímba Maníkómpákémbá owe. Waási kentí imáyáafinkemba ésa fí'owiti moparáwimbá túraniyamba tuwésa túwí'a maimaé iyésamo ombá ímba Maníkómpákémbá ofo mararákén-ámbá wéraqaiwaewe. 17 Mararákén-tántáá'ó tirááímo tain-tántáá'á maambárará'á tai'áwinasa Maníkómbó arááímo táinda-i'ó on-kwáásí aasiyaasi maé'mae'a ónááwe.

Káráisitini namuro-wáásí táái.

18 Kesí iyámpóisono. Ánaaen-kanaa maramó tai'áínda-kanaa ampáánká'á tíníye. Ánaaemba Ísu Káráisitini namuro-wáásígó tíníyema suwa'á ísaraawe. Káráisitini namuro-wáásí sáwífa'a é'a paápé uráamba póta mindásafeta ánaaen-kanaa ampáánká'á tíníyema súne. 19 Kentááfinkémbá Káráisitini namuro-wáásí moórá-mora méresa pósa iyáfasinesa paápé ésa siyuwésasa kóuraawe. Érai'ó kentáásí waásimo méronkakaa úwoi méraawaisino. Siyuwésasa kóuraantafeta ímba kentáásí waásin-owe súne.

20 Ísu Káráisiti Maníkóní ámútankomba ai'marówana kuména kentirumpimbá méraisa'a pó'a érai'-aai wéisaawe. 21 Érai'-aai ímba isáántafe'a sé'a ímbanifo érai'-aai isáántafe'a maanáúfái agáúmne. Érai'-aai finkemba karo'-áái ímba paápé isa'á isáántafe'a maanáúfái agai-timúne.

22 Óraa-karo'ó sen-kwáásí maarán-kwáásín-owe. Ísu Káráisitintafesa Maníkó ímba iyáfasinankaraiwain-iye sen-kwáásí ésa Ísu Káráisitini namuro-wáásí-í'a ésa Maníkónté

ááninkonte'a tínaaeni'a wéuwatimewe. ²³ Maníkón-ááninkomba tínaaeni'a uwámewi afowánkwará'á miyá ombánifo Ísu Káráisitintafesa Maníkón-ááninkon-iyé sewí ááninkonte afowántépa'a kááísamai méraawe.

²⁴ Ísun-aaimo aifa'ó ísaraan-aai tirumpimbá fasi'ámai ta'ótóráamba ímba ifátuwe'a miyáumai Maníkónté ááninkontepa'a kááísamai maé'mae'a oro. ²⁵ Maarán-áái Ísu Káráisiti óraaka simásimenasa séna aúí'a úmai maé'mae'a íyani'a uwátinkaumnesa simásimakaiye.

²⁶ Karo'-áái simátínkáafo sé'a maanáúfái agaimái timúne. ²⁷ Karo'-áái simátiyuwaawi ombánifo Ísu Káráisiti Maníkóní ámútamba tirumpimbá tínkaraimba póna maé'mae'a éna ímba karo'-áái simátimena érai'-aai wésimatimiye. Miyámó simátímísa'o ombá érai'-aaiye karo'-ááiyé tuwínkaa'a owe. Simátímíntemba miyá é'a Ísu Káráisitiye'a kááísamai méraawe.

²⁸ Kesí iyámpóisono. Wesé'a kááísamai méraamba pó'a Ísu Káráisiti kumíndara'a wenaúranka'a ímba tigeasáfé'a é'a úwoi fasi'ámai ménaawe. ²⁹ Ísu Káráisiti arupíse úmai mérain-aai é'a ísaraawe. Moórá-aaiwara'a ísáaro. Miyáumai arupíse úmai méraawi érai'a Maníkóní iyámpóin-owe.

3

Maníkóní iyámpóí-táái.

¹ Maníkó arumbá óraaka'á wésimiye. Mindásafe'a imáyáan-oro. Maníkó aruntá siménasaam-pona kentáásáféna kesí iyámpóin-owe wésiye. Kesáa érai'a wení iyámpóisa úne. Maníkómpá'á ímba tiyáawi Maníkóní áwáuma ímba awánésa kentáási áwáuwara'a ímba suwánaawe. ² Kesí waásisono. Káfé'a Maníkóní iyámpóí-i'a úmaisa méraundasa ánaaemba nóra waásisaawa ménaumno. Mináái ímba ísaraundanifo moórá-aaimo ísaraunda simátimenaumne. Ísu Káráisiti kumíndara'a kawé'-úmai awánaandasa póta wenkááníta úmaisa ménaumne. Miyán-áái ísaraumne. ³ Mináái ísésamo amu'maráawi Káráisiti arupísemo úmimo méraintemba arupíse úmai méraafo káráwiyoro.

⁴ Sáwí-imayaamo ombá isaná amáámbo taráísómbo isaná minkáé-tántáákó mimbóráí'a iye. Miyáumai sáwí-imayaamo owí Maníkóní amáámbo tínaaeni'a uwámesa taráísómbo póna miyámó on-ánóndáa miwífimbá wéiniye. ⁵ Ísu Káráisiti waásiti sáwí-imayaa maitiyuwáíndasafena marapá'á kunkáimba wempímbá sáwí-imayaa ímba wéraiye-aai é'a ísaraawe. ⁶ Miyáumai

Ísu Káráisitiye'o kááísamai méraawi miwífimbá ímba sáwí-imayaa waé'wae'a ifo sáwí-imayaa waé'wae'a iwáí Káráisitimp'a ímba tésa wenáái ímba ísááwe.

⁷ Kesí iyámpóisono. Karo'-áái simátínkáafo sé'a káráwiyoro. Káráisiti arupíse úmai méraiwai wemó intembó miyámó úmae'o iyówi arupísemo on-kwáásín-owe. ⁸ Áwáura'a waántáwanko sáwí'a uréna miyá úmae iyéna káfé'wara'a miyá wéiye. Sáwí'o úmaesamo iyówi waántáwankoni waásín-owe. Waántáwankoni kísau tai'ásuwainkwaé séna Maníkó ááninkomba ai'marówana marapá'á kunkáiyé.

⁹ Maníkóni iyámpói pósa Maníkóni fasi'aénkó miwífimbá wéraintafesa pósa ímba sáwí'a úmaesa wéiyowe. Maníkóni fasi'aén-iyámpóísombá pósa ímba sáwí'a úmaesa wéiyowe. ¹⁰ Ímbo arupísemo úmaimo méraawi ímba Maníkóni iyámpóín-owe. Kentí waásimo tirumbó ímbo tíméwi ímba Maníkóni iyámpóín-owe. Miyáumaisa Maníkóni waásiye waántáwankoni waásiye tuwímbaisa ísaraumne.

Moórá-mora tirumbó tímén-ai.

¹¹ Moórá-mora tirumbá tíméro-ai ááéma ísaraawe. ¹² Ándámun-ááninkon-awi'a Kénimo uráintemba ímba miyán-oro. Kéni waántáwankon-aráá'a póna áfákomba tufúwana pukáimba maarásáféna tufúwana pukáiyé. Áfáko kawé'-ímáyáá mérowana Kéni sáwí-imayaa úmai ména póna áfákomba tufúwana pukáiyé.

¹³ Miyaráán-úmai Maníkómpá'á ímbo tiyáawi kempímbá tirumbá sáwí'a uwátinkaiyantafena ímba táá'a íno. ¹⁴ Maníkóni akúmbá sirumbá timúndasafeta séta Maníkóni némpa'a méraandasaawini áwáuma tuwéta kawé'-úmaimo méraandasaawini áwáura'a taméraumnesa sune. Kentí waási tirumbá ímbo tíméwi Maníkóni némpa'a paaí méraawe. ¹⁵ Kentí waásimo tiyámbo uwátínkáán-kwaasi tínkamiyasa puwíyan-kwaasin-owe. Miyámó owí aúí'o úmaimo maé'mae'o owíni áwáura'a ímba méraawe. ¹⁶ Ísu Káráisiti arumbá siménasa ímba úwoi méraimba súwa'nai indasafena kentáásáfénawe séna pukáiyé. Miyámó uráintafeta arumbá símakaiyesa sune. Maníkóni akúmbá túwa'nai eta puwúnafó ímba sendasá úwoi túwa'naisa ónaumne. ¹⁷ Óntawara'-waasi kentí waási tómbó ímbo makáawi tuwánésa ímba túwa'nai ombá sésa Maníkómbá sirumbá amúne sembá karo'á sewé. ¹⁸ Kesí iyámpóisono. Sirumbá timúnemo sembá ímba tóikakemba sé'a érai'a tirumpinkémbá sé'a túwa'nai oro.

Maníkómpá'á fasi'ámaisaamo méraunda-aai.

¹⁹ Sirumbá timétaamo túwa'nai úndasa miyámó únda-waasisa arupise úmáis méraumne. Miyámó únda Maníkón-aúrankata fasi'ámáis méraumne. ²⁰ Énifo kesáá sáwí'lo úndasafenasa kentáásirunko umbái taifo Maníkó seyaafá-tántáá'á awánéna minúbái-tántáákómbá iyáákaisata Maníkón-aúrankata fasi'ámáis méraumne. ²¹ Kesí waásisono. Mindásafeta imáyáa úndasa kentáásirunko ímba umbái taisatá Maníkón-aúrankata fasi'ámáis méraumne.

²² Wenáái taawiyafétaawe wemó aamoimó índa-ia úndasafetaawe áisai únda-tantaa'a úwoisa wésimiye.

²³ Maníkó óraaka séna kesááninko Ísu Káráisitín-awika'a timankúnkúmba é'a seyaafá'-wáásifímbá tirumbá timé'a méraaro siyáimba mináái Ísu Káráisiti óraaka simásímakaiye.

²⁴ Maníkón-aai taawiyáfówi Maníkóe'a kááísamai méraawana miwísé'a kááísamai méraiye. Maníkó wení ámútamba ai'marówana sirumpintá kumbéna simásímenasa séna Maníkó kesé'a kááísamai méraiye sisatá wéisaumne.

4*Érai-amutankonte karo'-ámútánkónté-taai.*

¹ Kesí waásisono. Sáwífa'-waasi karo'-amáámbá simátíma'maesa nésa Maníkóní ámútanko kesirumpimbá méraiye mo sembá ímba ááéma érai'e seró. Miyámó sentáfé'a miwí tirumpimbá mérain-amutamba Maníkóní ámútana'i fí'owani ámútana'iyo mindá awáné'a mináái ísáaro. ² Ísu Káráisiti Maníkóe ména marapá'á waási kunúkaiye sewí miwí tirumpimbá Maníkóní ámútanko méraiye. Minááimó sewa'ó ísáámba Maníkóní ámútankoma miwífímbá méraiye seró. ³ Ísu Káráisitintafesa minááimó ímbo sewí miwí tirumpimbá mérain-amutanko ímba Maníkóní ámútankon-ifo mindá Káráisitini namuro-wáásígóní ámútankon-íye. Káráisitini namuro-wáásígó tinda-aai ísaraamba isaná marapá'á méraiye.

⁴ Kesí iyámpóisono. Maníkón-aráá'a é'a karo'-amáámbó simátíméwi iyáákaraawe. Maníkóní ámútanko kentirumpimbá méraifo Maníkómpá'ó ímbo tiyáawi miwí tirumpimbá fí'on-amutanko méraiye. Maníkóní ámútanko minámútánkómbá iyáákaraiye. ⁵ Karo'-amáámbó simátíméwi Maníkómpá'á ímbo tembá marapá'ó wérain-aai simátíméwasa marapá'-wáásí miwí táái wéisaawe. ⁶ Kesáá Maníkóní waásisa únasasa Maníkóní waási kesááisa ísááfo fí'on-kwaasi ímba Maníkóní waási pósa kesááisa ímba wéisaawe. Miyáumaisa érai'-aaimo sí-ámútánkó miwífímbá

mérain-kwaasiye karo'-ááímó sí-ámútánkó mérain-kwaasiye tuwínkaa'-úmaeta wéiyune.

Maníkó arumbó tímín-aaí.

⁷ Kesí waásisono. Tirumbó tíméwini áwáuma wemá Maníkó póta Maníkóní akúmbá siruntá tíméno. Tirumbá tíméwi Maníkómpá'á tésa weni waási-'i'a wéowe. ⁸ Maníkó tirumbá tíméwini áwáuma pósa tirumbá ímba tímén-kwaasi Maníkómpá'á ímba wétewe. ⁹ Maníkó mimbórá-ááninkómbá ai'marówana marapá'á kumbéna kentáásáfénawe séna puwéna aúí'a úmai maé'mae'o ondasáfénasa puwéna arumbá símakainta póna miyá uráiyé. ¹⁰ Maníkómbá siruntáámó amúndasa ímba óraata ámakaumne. Maníkó arumbá siménasa wenááninkomba ai'marówana marapá'á kumbéna sáwí-awausaamo únda-meyamba maisiyuwáínana kentááfá'á ímba tínkwae séna pukáiyé. Miyámó uráimba Maníkó

óraa'-arumba símakaiye. ¹¹ Kesí waásisono. Maníkó miyáumai arumbá símínta póta kentáásí waási miyáumai siruntá tíméno. ¹² Waási Maníkón-ane'á ímba awánaawe. Kentáásí waási siruntá tímúndasa Maníkó keséta méraisata érai'a siruntá Maníkómbá amúne.

¹³ Maníkóní ámútanko kentáásirumpimba méraintafeta séta kesáá Maníkóe'a kááísamai méraunanasa Maníkó keséta kááísamai méraiyesa sune. ¹⁴ Kentáásifowa ááninkomba ai'marówana sáwí'o úmaimo méraampinkemba faútinkaindasafena marapá'á kumúwata awánaraundasa simátimune. ¹⁵ Ísuntafesamo Maníkón-ááninkon-iyemo sewí Maníkóe'a kááísamai méraawana Maníkó miwísé'a kááísamai méraiye. ¹⁶ Maníkó arumbá símísata mindásafeta érai'esa sune.

Maníkó tirumbó tíméwini áwáuma Maníkó isasá pósa tirumbó tíméwi Maníkóe'a kááísamai méraawana Maníkó miwísé'a méraiye. ¹⁷ Maníkó kentáá imáyáa símakaisata siruntá Maníkómbá améta póta méraundawini áwáumo sísai índa-kanaamo tíndara'a fasi'ámaisa ménaumne. Ísu Káraísiti wenarumbó símíntenta marapá'ó méraundarata siruntá tímúndasa póta sísai índa-kanaamo tíndara'a fasi'ámaisa ménaumne. ¹⁸ Maníkómbó tirumbó áméwi ímba inkáísówe. Érai'a Maníkómbó tirumbó áméwi miwífínkémbá inkaisí-ímáyáá ímba wéraiye. Sáwí'o uráam-beyantafesamo inkáísówi Maníkómbá ímba érai'a tirumbá áméwe.

¹⁹ Aifa'á Maníkó arumbó símakaintafeta póta

siruntá amúne. ²⁰ Miwítí waásisafesa tirumbó sáwí'o uwátínkááwa'o ombá Maníkómbá sirumbá amúnemo sembá karo'á sewé. Miwítí waási tine'á tuwánésa tirumbá ímba tímakaawi pósa Maníkón-ane'á ímba awánaawi ímba kanaa'á

tirumbá áméwe. ²¹ Ísu Káráísiti óraaka séna Maníkómbá tirumbó áméwi miwítí waásiwara'a tirumbá tíméro siyáiyé.

5

Marapá-sáwí-kísáúgómbó íyáákaan-aaí.

¹ Ísuntafesa sésa Maníkó íyáfasinankaraiwai iyémó sen-ááisáfésa érai'emo sewí Maníkóní iyámpóín-owe. Afowámbá tirumbá améwi ésa wení iyámpóíwara'a tirumbá áméwe. ² Maníkómbá siruntá améta wenáái taawiyaféta póta miyá úndasafeta séta Maníkóní iyámpóíwara'a siruntá tímúne. ³ Maníkón-aaí taawiyafúndasa mindá Maníkómbá siruntá amúnanasa wenáígosa ínta umbaisá síyáísata póta taawiyafúne. ⁴ Ísumpa'a fasi'ámai kááísamai méraundasa póta marapá-sáwí-ímáyáágóntá íyáákaumne. Maníkóní iyámpói seyaafá'á kanaa'á marapá-sáwí-ímáyáágómbá íyáákaamba póna Maníkón-aaigoma ímba umbái taiyé. ⁵ Maarán-kwáásí marapá-sáwí-ímáyáágómbá íyáákaawe. Ísuntafesa Maníkón-ááninkon-iyé sésa timankúnkúmba owí marapá-sáwí-ímáyáágómbá íyáákaawe.

Maníkó Ísu Káráísitimbo aráátímakain-aaí.

⁶ Ísu Káráísiti marapá'á kumbéna nombá maiyéna puwúwana wení naaemá kunkáiyé. Nombó maíndasafena aantemba ímba kunkáiyé. Nombá maiyéna puwínana wení naaemá kumíndasafena kunkáiyé. Maníkóní ámútanko érai'-aaigoni áwáugo póna séna érai'e Ísu Maníkón-ááninkon-iyé wésiye. ⁷⁻⁸ Maníkóní ámútanko siyáin-aaísafeta nombó maiyáintafeta puwúwana wení naaemá kunkáintafeta séta Ísu Maníkón-ááninkon-iyé súné. Minkáúmbó-tántáá'á paapé uráintafeta mimbórá-áái séta Ísu Maníkón-ááninkon-iyé súné. ⁹ Waásimo simátímén-aaí sewatá iséta érai'e súndasaanifo Maníkón-aaigo waási-taai íyáákaraimba póta Maníkó ááninkontafena siyáin-aaísa ísáano. ¹⁰ Maníkón-ááninkontafesa timankúnkúmba owí sésa Maníkó siyáintemba érai'e Ísu Maníkón-ááninkon-iyesa súné. Maníkóntáfésa ímbo timankúnkúmba owí sésa Maníkó karo'-áái siyáiyé wésewe. Wemá Maníkó ááninkontafena siyáin-aaísafesa ímba érai'e senkákémbá Maníkó karo'-áái siyáiyema wésewe. ¹¹ Maníkón-ááninkoma aúí'a úmai maé'mae'a owíní áwáuman-iyé. Maníkó ímáyáasa símísata aúí'a úmai maé'mae'a wéune. Minááísá Maníkó símásímakaiye. ¹² Maníkón-ááninkoe'a kááísamai méraawi aúí'a úmai maé'mae'a ofo Maníkón-ááninkoe'o ímbo kááísamai méraawi ímba aúí'a úmai maé'mae'a wéowe.

Auí'a úmai maé'mae'lo on-áái.

¹³ Maníkón-ááninkon-awitafe'la timankúnkumbo on-kwaási kemberiwí maanáúfái agai-timúne. Auí'a úmai maé'mae'la on-ááisáfé'la érai'e síwae sé'la maanáúfái agai-timúne. ¹⁴ Maníkómbó aráái mo táinda-i'lo étaamo inaifínkémbó áísai úndasa kesááisa wéisaiye. Mindásafeta wenaúranka'la fasi'ámaisa méraumne. ¹⁵ Inai súndasa isáín-aaisafeta érai'-aain-iyemo

súndasa maarán-ááisáfé'wara'la érai'-aai inaifínkémbá súnda-tantaa'la úwoisa símíyesa sune.

¹⁶ Kentí waásimo sáwí'lo íya'lo tuwáné'lo é'la Maníkómpá'á áísai íyana túwa'nai ínasa Maníkóní némpa'la sáwí-aempa'la maé'mae'la iyampa'la ímba kónááwe. Tuwímbai-sawí'lo owíní anondáá-meyamba Maníkóní némpa'la sáwí-aempa'la maé'mae'la iyampa'la wiyamba mindásafe'la Maníkómpá'á áísai oro ímba sune. Tuwímbai-sawí'lo owíní anondáá-meyamba ímba Maníkóní némpa'la wiyamba mindásafe'la sé'la Maníkómpá'á áísai oro sune. ¹⁷ Seyaafá-sáwí'ó owíní anondáá-meyamba wéraifo tuwímbai-sawí'lo owíní anondáá-meyamba Maníkó maitiyuwáínasa wení némpa'la sáwí-aempa'la maé'mae'lo iyampa'la ímba miyá-sáwí'ó íya'lo tuwáné'lo é'la Maníkómpá'á áísai íyana túwa'nai ínasa Maníkóní némpa'la sáwí-aempa'la maé'mae'lo iyampa'la ímba kónááwe.

¹⁸ Maníkóní iyámpói ésa ímba sáwí'la úmaesa iyówe. Maníkón-ááninko káráwiyaisana póna waántáwanko ímba ta'ótóráísasa pósa ímba sáwí'la úmae iyówata minááísá wéisaumne.

¹⁹ Waántáwanko marapá'-wáásítí óraakon-ifo

kesáá Maníkóní waási éta minááísá isáúmne.

²⁰ Maníkón-ááninko kuména imáyáa símísata érai-Fasi'aenkonka'la kááísamaisa méta isáúmne. Érai-Fasi'aenkonka'la kááísamaisa méta isáúmne. Érai-Fasi'aenkonka'la kááísamaisa méta isáúmne. Érai-Fasi'aenkonka'la kááísamaisa méta isáúmne. Érai-Fasi'aenkonka'la kááísamaisa méta isáúmne. ²¹ Kesí iyámpóisono. Karo'-máníkómbá seyaafá'á tínaaemba uwátíméro.

Kemá Yóni kesáái tai'áiyé.

2 Yóni

Ísu wíyómpa'a iyówana Yóni Ísuni kísau-waasi kaumbo-wáái-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái tímakaiye. Tuwímbai sésa aaresáfé-úúfái agaimái ámakaiye sewasá tuwímbai sésa Fasi'aénkóní waási mimbóráfá'á túwaandu úmaimo máépa'a agaimái tímakaiye wésewe.

¹ Kemá Fasi'aénkóní waásiya'a káráwiyaundawi é'a maanáúfái agai-timúne. Embá kendé-í'a úne séna Maníkómó áántarain-ininkoma ómpo ení iyámpóisonte'a awánaaro sé'a maanáúfái agai-timúne. Fasi'aénkóní érai'-aai ísaraundasafe'a sirumbá timúne. Ímba keyáánifo Fasi'aénkóní érai'-aai ísááwiwara'a tirumbá wétimewe. ² Kentááfímbá érai'-aai waé'wae'a éna ímba tai'áíndasafeta kentáásirumba timúne.

³ Maníkó kentáásifowawe ááninko Ísu Káráísitiye'a úwoi súwa'nai esarai tirumbá uwásinkesarai aáno'a uwásinkaayata póta érai'-aaisa séta kentáásirumba timúndasafe'a Maníkómpá'á inai sune.

⁴ Tuwímbai ení iyámpói kentáásifowa simásímakaintemba miyáumai érai'-ampa'o kon-áái ísáúnana sirunkó kawé'á wéiye. ⁵ Aaregóo embá simáme'a sune. Fasi'aénkóní waási moórá-mora kentirumbá timé'a méraaro. Mináái ímba aú-amaamba simátimumpo ááéwara káfé'wara'a ísaraan-aai simátimune. ⁶ Maníkón-aaisaamo taawiyafúndasa mindá Maníkómbá sirumbá amúndasafeta wenáái wétaawiyafune. Maníkónkwárá waásiwara'a tirumbá timé'a méraaro Maníkó siyáimba ááéwara káfé'wara'a wéisaawe.

⁷ Sáwífa'-waasi karo'ó sen-kwáásí marapá'á wénowe. Miwí Ísu Káráísitintafesa sésa ímba waásiyaani'a úmai kunkáiye wésewe. Miwí Káráísitini namuro-wáásí pósa sáwí-ampa'a wíwae sésa minkaró'-áái sefó káráwiyoro. ⁸ Maníkóní kísau mo máém-beyamba ímba máéfonifo kawé'-úmai káráwiye'a seyaafá'-mékámá kawé'-mékámá maíyantafe'a káráwiyoro.

⁹ Ísu Káráísitin-aai ímba ta'ótóráamba mináái tuwésa fi'on-ampa'o kowí ímba Maníkóe'a kááísamai méraawe. Ísu Káráísitin-aai ta'ótokaawi kentáásifowawe wenááninkoe'a kááísamai méraawe. ¹⁰ Miyáumai kentópa'o tésamo

minááímó ímbo simátimesamo fí'on-aaimo simátimiya'o é'a ímba tiyáámbo timé'a ímba kentí naaúmpa'a mósá tínkáaro.

¹¹ Miyán-kwáásí tiyáámbo timé'o é'a minkwáásítí sáwí-kisau túwa'nai ónááwe.

¹² Ayáátáá'-aai simátimenae'a maanáúfáífímbá ímba agáúmpo kentópa'a wé'a kentúranka'a komé'a kosimátíménana kentáásirunkosa áfááraumai kawel'á íníye.

¹³ Enanaanontáféna kendé-í'a úne séna Maníkó áántarain-ininkoe wení iyámpóísonte'a kembiwísáfésa sésa kawel'-úmai méraaro wésewe.

Kemá Yóni kesáái taí'áiyé.

3 Yóni

Ísu wíyómpa'a iyówana Yóni Ísuni kísau-waasi kaumbo-wáái-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái moóráwígon-awi'a Káyásimba ámakaiye.

¹ Kemá Fasi'aénkóní waásiya'a káráwiyaundawi é'a maanáúfái agai-amúne. Káyásiyo maanáúfái toráumai awánaao. Fasi'aénkóní érai'-aai ísaraundasafe'a sirumbá amúne. ² Kesí waási óna'a sirumbá amúne. Ísu Káráisitini aampa'á kawel'-úmimo kónda-aai ísaraumne. Miyáumai kawel'-úmai ménana ímba áí'a índasafe'a Maníkómpá'á inái sune. Ení kísau kawel'á óndasafe'a Maníkómpá'á inái sune. ³ Fasi'aénkóní waási tuwímbai empákémbá kempá'á tésa entáfésa tasésa enarumpimbá érai'-aai ta'ótore méraane sewa'á isáúnana kesirunkó kawel'án-iyé. Miyáumai érai'a arupíse-ampa'a wéwe méraane. ⁴ Kesí iyámpói érai'a arupíse-ampa'a kowé-áái isé'a aamoí únda póna mináámóigó tuwímbai-tantaatafe'o aamoimó únda-aamoigomba iyáákaraiye.

⁵ Kesí waásigompo Fasi'aénkóní waási empá'ó kuráamba túwa'nai ema kawel'-kísáú maiyáanasa minkwáásifínkémbá fí'om-bapaken-kwaasi empá'ó kuráamba miwíwará'á túwa'nai ema kawel'-kísáú maiyáne. ⁶ Miwí maanká'á Fasi'aénkóní waásisa tasimásimesa sésa emá arumbá tímakaandawi tasimásímakaawe. Fí'om-bapa'a Maníkóní kísau komaénae sewí emá aampa'ó wíyan-tantaa'o túwa'nai ónda mindá kawel'á óne. ⁷ Miwí Ísu Káráisitini kísau maimaé nésa Ísu Káráisitimpa'o ímbo tiyáan-kwaasiyakemba méyámbá ímba wémaewe. ⁸ Mindásafeta Ísu Káráisitimpa'o tiyáunda-waasisa miwísá túwa'naisa onó. Miyáumai taankarotámaisá méraundasa pósa érai'-aai isánááwe.

⁹ Ampáán-áúfái agaimái tuwááwánana Fasi'aénkóní waásifa'a kúwana moóráwígon-awi'a Táyóterefisi kentáfésa óraakon-iyé síwae séna mináúfáifínkén-áái iséna ímba isámai kawel'á uráimba pó'a ¹⁰ empá'á wé'a waási túranka'a Táyóterefisimo uráin'-aai kosimátimenaumne. Táyóterefisi kentáá sáwí'a uwásinkenasa karo'-ááísá simásínkaraiye. Ímba mináái aantembanifo Fasi'aénkóní waási wempá'ó kuráamba wení naaúmpa'a ímba mósá tínkaraiye. Tuwímbai kentí naaúmpa'a mósá tinkánae suwaná ímba miyán-oro séna Maníkóní waásifínkemba ti'mátukaiye.

¹¹ Kesí waásiyo. Sáwí'ò ontembá ímba miyá indá kawe'ó ontembá miyán-uwo. Kawe'ó úmae íyówi Maníkómpá'á tésa wení waásin-ofo sáwí'ò úmae íyówi Maníkómpá'á ímba wétewe.

¹² Seyaafá'nánká Témítiriyaasintafesa kawekón-iye wésewe. Wení kísau awánésa sésa érai'a kawe-kísáú wémaiye wésewe. Kesááwará'á miyásá sune. Súnda-aaisa érai'-aai ísaraawe.

¹³ Ayáátáá'-aai simámenae'a maanáúfáífímbá ímba agáúmpo ¹⁴ ampááká'á empá'á wé'a enaúranka'a komé'a kosimámenaumne. ¹⁵ Aáno úmai méraantafe'a Maníkómpá'á inai sune. Ení waási kesé'ò méraawi sésa kawe'-úmai ménaro sewé. Kentáásí waási esé'a méraantafeta séta kawe'-úmai méraarosa sumpo moóra-mora-waasi simátimiyo.

Kemá Yóni kesáái tai'áiyé.

Yúti

Ísu wíyómpa'a iyówana Yúti Ísun-áfáko kae'-wáái-áátáyá'í kae'-wáái úmai siyáánkai-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái tímakaiye.

¹ Kemá Yúti Ísu Káráisitini kísau-waasi Yémisin-áfáko é'a maanáái maanáúfáíimbá agai-timúmpo ísáaro. Maníkó kentáásifowa arumbá tiména táantaraiwai Ísu Káráisitimo kawáán-uráiwai ísáaro. ² Maníkó arumbá uwátinkena imáyáa tiména aáno úmai kawé'-aantemba uwátinkáintafe'a Maníkómpá'á inai sune.

³ Kesí waásisono. Maníkó kembiwíyé kené sáwí'o úmaimo méraundafinkemba faúsínkáintafe'a maanáúfáíimbá agaénae únana Maníkó simásimena séna moóra óraa'-aai simáména agauwó simbá pó'a mináái agaénaumne. Ááéma Maníkó weni waasi imáyáa timúwasa Ísu Káráisitinaaisafesa érai'e sésa timankúnkúmba on-áái ísare'a mináái fasi'amaí tirumpimbá ta'ótore'o méraamba tuwáúnafo sé'a káráwiyoro. Ísu Káráisitinaaisafesa sáwí-aaimo sewí táaigon-anondaa Ísu Káráisitini érai'-aai simátíméro. ⁴ Tuwímbai karo'-amáámbó sen-kwáásí Maníkón-aai ímbo arááiwaéwi kentí imáyáa tafisiyantafesa komésa tirumpin-imáyáá ésa sésa Maníkó úwoi súwa'nai enasa ímba sínkaminifo kentáásí imáyáafinkenita ónaumne sésa sáwísáwí esa Fasi'aénkó Ísu Káráisiti weyáá kentáásí óraakomba tínaaeni'a uwámakaawe. Naaófá'á Maníkó miyá-sáwí-kísáúgóní sáwí-meyamba timénaumne siyáiyé. Miyán-karó'-wáásí kembiwísé'lo koméraantafe'a maanáái simátimune.

⁵ Maanáái é'a simátímúmba ísaraambanifo aneka'á simátimenaumpo ísáaro. Naaófá'á Maníkóní waásisomba Ísipi-marafa'a ta'ótokowana Maníkó faútiyuwena tí'mae téna wenáaisafesamo ímbo timankúnkúmba uwái Maníkó tínkamuwasa pukáawe. ⁶ Moóra'-aai imáyáan-oro. Naaófá'á Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewi miwítí kawáákísáú tuwésa miwítí kawé'-náópa'a túwówi Maníkó tíyayaanka'a kará'umarena kumeu'ó in-áémpá'á sáwí-mapa'a tiyuwówasa maé'mae'a ésa ánaaembo Maníkó sáwí-meyambo timínda-kanaa amu'marésa méraawe. ⁷ Moóra'-aai imáyáan-oro. Naaófá'á Sónómu-naopakewiye Kómóraanaopakewiye mindáó'-ewaa'-naopakewiye sáwí'a úmae iyésa aare-úméné wai-úméné miyá úmaesa iyúwana Maníkó tínkambai iyamó kaipa'á tínkamuwasa iyamó kámakama'o

ipa'á maé'mae'a wéowe. Kentááwará'á miyá ofó sé'a káráwiyoro.

⁸ Naaófá'ó miyámó uráantemba káfé'a karo'-amáámbó sen-kwáásí kentí imáyáa tafisénæ sewí miyá ésa miwítí sáwí-imayaafinkemba maa'u-tántáá'á ésa Maníkómó kawáánimba tínaaemba uwámesa sáwí'a ésa wiyómpaken-kawe'-waasisafesa sáwí-aaí simátínkaraawe. ⁹ Énifo Mósese pukówana wiyómpaken-kawaagon-awí'a Máíkéri séna Mósese-auma maénae súwana waántáwanko séna kemá maénae súwasarai miyáumai fasi'ámai suyaná Máíkéri waántáwankontafena ímba sáwí-aaí súmba kemá ímba aaí simánkanaumpo Fasi'aénkó aaí simánkainiye siyáíye. ¹⁰ Énifo karo'-amáámbó sen-kwáásí kentí imáyáa tafisénæ sewí tuwímbai-tantaakoni áwáuma ímba awánaraantafesa sáwí-aaí simátinkesa wái-waambo seyaafá-tántáákóní áwáumo ímbo awánésamo ontembá miwí miyá owaná miwítí sáwí-imayaago ta'ótorena miwí sáwí'a uwátinkáíye. ¹¹ Naaófá'á moóráwígon-awí'a Kéni sáwí-amba arááíwakaintemba miwíwará'á miyá wéowe. Naaófá'á moóráwígon-awí'a Péramu óntan-aamoimo uráintemba miwíwará'á miyá wéowe. Naaófá'á moóráwígon-awí'a Kóra Maníkón-aaí taraiséna kawáá-wáásí táái taraisénamo pukáintemba minkáró'-amáámbó sen-kwáásí miyá ombá pósa miwí sáwí-meyamba maénááwe. ¹² Kembiwí Maníkóní waási wen-ímáyáá é'a tómbá né'o túwaandu ontembá kesé'a miwí komésa sáwí'a uwátinkesa kesáfé-ímáyáá úmai náma'nama'a ésa ímba tigaén-íye. Miwí karo'-amáámbó sen-kwáásí ésa ímba túwa'nai on-kwáásí méraawe. Miwí taaérambo iyáín-kanaamo arambó ímbo iyáín-taeraankaan-kwaasi méraawe. Fiyúndágomo taaimó taawítúwáisanamo aáénkaintenkaan-kwaasi méraawe. ¹³ Piri'-nómbó kúmisanamo non-awiyááímo afora'ó intembá miwítí sáwí-kisau afora'á wéraiye. Miwí kentí imáyáa tafisímai sáwí-ampa'a métinkanæ sen-kwáásín-owe. Maníkó miwí kumeu'ó in-áémpá'ó to'mayaa uwátínkaraimba pósa mifá'á komaé'mae'a ónááwe.

¹⁴ Aifaráán-kwáásígón-áwí'a Ándámu ména Sétimba ma'ankówana Sétima Ínósimba ma'ankówana Ínósima Kénaanimba ma'ankówana Kénaanima Má'árareomba ma'ankówana Má'árareoma Yárétimba ma'ankówana Yárétima Ínókimba ma'ankówana Ínóki miyán-káró'-amáámbó sen-kwáásísáféna imáyáa éna séna isáaro. Fasi'aénkó wení kawe'-wáásí sáwífa'-waasise'a téna ¹⁵ sáwí'ó uráawimo seyaafá'ó sáwí-meyambo tímíndasafena téna

Maníkóntáfésamo aamoimó ímbo ésamo sáwí'o uráawisafena aafimbá maitinkáíndasafena téna Maníkóntáfésamo aamoimó ímbo ésamo símáimo sáwí'o uwánkaraawisafena aafimbá maitinkáíndasafena tiyé Ínóki siyáíye. ¹⁶ Kentí imáyáa tafisénæ sewí í'ai simátínkáfa'a iyésa seyaafá-tántáá'ó miwífá'ó tiyáimba tirunkó sáwí'a isasá sáwí-imayaa aantemba arááiwaesa túma mósá marésa tirááimo tain-tántáá'á maénæ sésa símai tirumbá wéfaiyaraawe.

¹⁷ Kesí waásisono. Miwí miyá-sáwí'á ombánifo kembiwí maarán-oro. Kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráisitini aantá-waasi siyáan-aaí imáyáan-oro. ¹⁸ Miwí simátimesa sésa ánaaen-kanaamo tinda Maníkóntáfésa ímba aamoí ésa sáwí-imayaasafesamo tirááísafesamo ésa aamoí iyan-kwaasi kentuwiyáái ónááwe mináántá-wáási siyáawe. ¹⁹ Miwí tirumpimbá Maníkóní ámútanko ímba méraisasa miwítí marapá'-ímáyáá arááiwaesa karo'-ámáámbá símai Maníkóní waási wétuwinaawe.

²⁰ Miwí miyá ombánifo kembiwí Maníkóní kawel'-áái aasiyaasi sé'a wempá'á timankúnkúmba é'a moórá-mora fasi'átinke'a Maníkóní Ufaen-ámútánkóní fasi'aénkóntáfé'a inaí seró. ²¹ Maníkó arumbá tímakaimba pó'a arupise úmai mé'a Fasi'aénkó Ísu Káráisití arumbá uwátinkaina'a wiyómpa'a aúí'a úmai maé'mae'a iyantafe'a amu'maráaro. ²² Maníkón-aaísafesa kae'-ímáyáá tokáawi tirumbá uwátinke'a fasi'átínkáaro. ²³ Iyamó kaipa'á kofáínifo Maníkón-aaí simátimiyana Maníkó tafisímai kawel'-ámpá'á métinkainiye. Tuwímbaisafe'a tirumbá uwátinkaiyasa minkwáási tafisiya'a sáwí'a únafo sé'a miwítí sáwí-awausafena táá'a ina'a kentúma káráwiyoro.

²⁴ Maníkó kanaa'á túwa'nai ina'a ímba tínaaemba uwámiyantafe'a érai'-aaí súnæ. Maníkó tí'maena wení sámó kain-áémpá'á métinkaina'a kentí sáwí-aaí ímba wérainana tirunkó óraa-kawe'a índasafe'a érai'-aaí súnæ. ²⁵ Maníkó fasi'aénkwáráwí mimbóráwígó ména kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráisitini kisausafena imáyáa éna sáwí'o úmaisaaamo méraundafinkemba faúsínkáíntafe'a érai'-aaí súnæ. Wení fí'onka'ma'mai-awauma wéraisana wenáwí'a óraa'a isaná wení fasi'aénkó iyáákaisana seyaafá-tántááká'á káráwiyaiye. Naaófá'á wiyóne marawé ímbo úmakonka'a wemá ménama káfé'wara'a ména maé'mae'a intáféna érai'-aain-iye súnæ.

Kemá Yúti súnæ-aaí tai'áiye.

Paápé uráin-aaí

Ísu wíyómpa'a iyówana Yóni kaumbo-wáái-áátáyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maarán-áái agaimakáíye. Agaimarónka'a Ísuni aampa'ó kun-kwáásísáfésa karaánáa'la símai sáwí'a uwátinkaraawe. Ísuntafesa isésa fasi'ámai méraiwae séna maanáái agaimakáíye. Ísu Káráisitini kísausafena Maníkó wení namuro-wáásíyé waántáwankone iyáákéna wení waási wembó ímbo auwésamo wéaraaiwaen-kwaasi kawe'á uwátinkainiye. Yóni miyán-áái agaimakáíye.

1 Maníkó Ísu Káráisitintafena séna kárika'o paápé índa-tantaa'a isáíwae sé'a kesí kísau-waasi simátimuwo súwana Ísu Káráisiti wíyómpaken-kísau-waasi ai'marówana kuména Ísu Káráisitini kísau-waasigon-awi'a Yónimba kusimámakaiye. 2 Yóni Maníkóní ásé-aiiwara Ísu Káráisiti mináásíféna siyáin-aiiwara seyaafá-tántáá'ó awánarainkwara'a simátimena maanáúfáímbá agaimakáíye. 3 Paápé

índa-tantaa'a kárika'a paápé índa póna Maníkó maanáúfáífinkén-ááímó toráumai awánáíyan-kwaasiye maanááímó isésamo taawiyafíyan-kwaasiye kawe'á uwátinkainana tirunkó kawe'á íniye.

4 Kemá Yóni maanáúfáí agáumpo Ésiyaa-marafa'a afakaeté-naopa'o Fasi'aénkóní waásimo méraawi isáaro. Maníkó ááéma ména kífé'wara'la ména aasiyaasí maé'mae'o índawi úwoi túwa'nai ena faru uwátinkaina'la méraaro. Maníkóní ámútanko afakaeté-fasi'aembo tokáiwai Maníkómó kawáánin-aempa'a ména úwoi túwa'nai ena faru uwátinkaina'la méraaro. 5 Ísu Káráisiti Maníkón-aaí arupise úmai simátímíwai úwoi túwa'nai ena faru uwátinkaina'la méraaro. Wemá aifa'á pukáimpinkembo iyáfasinkaiwai marapá-káwáá-wáásíyá'á káráwiyaiye. Ísu Káráisiti kentáá-ímáyáá

éna kentáásáféna puwéna kentáásí sáwí-imayaa faúsínkaraiye. 6 Kawáán-uwásínkáísata Ísu afowámá Maníkóní kísausa wémaumne. Wení fí'oran-awauma waé'wae'a isaná kentáará'á kawáánúmaena iyíniye. Érai'-aain-iye.

7 Ísáaro. Ísu ainánká'á kumínasa seyaafá'-wáásí tufúkáan-kwaasiwara'la awánáiyana aaifimbó maitinkáíndasafena

tirunkó sáwí'a ínana umbaí táíniye. Miyáumai paápé índá mindá érai'-aain-iyé.

⁸ Fasi'aénkó Maníkó séna seyaafá-tántáákóní áwáugo pó'a ánaaembo seyaafá-tántáá'ó tai'áíndara'a kemá úwoi méranaumne. Ááéma mé'a káfé'wara'a mé'a maé'mae'a ónaumne. Seyaafá-fási'aénkwáráwí úne siyáiyé.

Yóni Káráisitimbo awánarain-aaí.

⁹ Kemá Yóni kentuwáámá úne. Kembiwíséta Ísumpa'a kááísamai mé'a kembiwísé'a Maníkó kawáánipa kesé'a mé'a kembiwíséta umbai-tántáápímbá fasi'ámai mé'a wéamu'maraumne. Maníkón-aaí simátíme'a Ísu siyáin-aaíwara'o simátimundarakemba aaisambá siyésa ta'óto'mai sí'maesa nonafufumpa'-máráfá'-áwí'a Pátimosifa'a másínkówa'a méraawanana ¹⁰ sondaará'á Maníkóní ámútanko kempímbá óraa'a uwásinkowa'a Maníkón-ímáyáá aantemba ówánana kesínaaempakemba minúwóiyáámbá aaigó uwíyenkaamba óraaka ¹¹ séna awánenda-tantaa'a aúfái-wandaaifimba agaimaré túwénasa Fasi'aénkóní waási afakaeté-naopa'o méraawi isáaro. Mindáó'-awi'a Éfésásinaopa'e Séménaa-naopa'e Pégámamu-naopa'e Táyátáiraa-naopa'e Sáándisi-naopa'e Fírándéfiyaa-naopa'e Réóndísiyaa-naopa'e miyáumai-naoken-kwaasi isáaro siyáiyé.

¹² Súwa'a nááwa síyó sé'a waé'mai awánááwánda afakaeté-omba óntankon-awi'a korí-óntámbá úmakaampimba minómbá kúra'makowa'o ts wánááwánda ¹³ minónkóní afufumpímbá moóráwigo waásiyaamba ména ayáátáá'-ampanta uréna áyaafaiya'a uriyon-á'wáánkáú uréna ¹⁴ a'nónkóe ayáárankoe'a waení'a kówana sугáyaagaya úwana ména aúranko iyaráámbá kówana ¹⁵ aísamaima óntambo agaimakáawanamo énembo intembá aísamaigo miyaráámbá úwana aaigómá noniyasáúrakenkaamba óraaka séna ¹⁶ ayáánúrapa'a afakaeté-o'a toréna óipinkemba paepáé'a séfasefa'-aempa'a áwááima wérowana óikakemba aafáúmó iyáúsenamo intembá uráiyé.

¹⁷ Úwa'a awáné'a áfáára sáá'a úwa'a wenaísamaifimba kumbé'a púwóraantamba ówánana ayáánúrapaken-ayaantamba sine'á ta'ótorena séna ímba áá'a íno. Aifa'é ánaaenkoni áwáuma kemá úne. ¹⁸ Pukáundafinkemba iyáfasine'a aasiyaasí maé'mae'o úndawi súnare'a méraundawi úne. Púwón-aemapa'e waási timanka'é káráwiyaundawi úne. ¹⁹ Miyáumai awánáánda-tantaa'a aúfáifimba agauwó. Káfé'o wérain-tantaa'e ánaaembo paápé índawe aúfáifimba agauwó. ²⁰ Siyáánúrapa'a afakaeté-o'a toré'a afakaeté-ombo kúratoraunda awánáánda

mintántáákóní áwáu ímbo paapé uráindara'a simáménda isaaó. Mináfákáété-omba Fasi'aénkóní waási mináfákáété-naopa'o méraawi owaná mináfákáété-o'a Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaawin-owe Ísu simásímakaiye.

2

Mináái Éfésási-naopa'o simátímakain-aaí.

¹ Ísu simásimena séna Éfésási-naopa'a Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaawimba maanáái agaimái túwénana awánáino. Afakaeté-o'a siyáánúrapa'a toré'a afakaeté-onkoni afufumpimbó núndawi maanáái simámumpo Éfésási-naopa'a Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaawimba simámuwo. ² Miyá úndawi pó'a kemó ombá é'a tuwánaraumne. Ímba ifátúwáamba tiyáántán-kwimáímo méraamba tuwánaraumne. Sáwí'o úmaimo méraan-kwaasiti kisausafenamo ímbo tirááímo taimbá tuwánaraumne. Tuwímbai karo'á sésa Maníkóní aantá-waasisa únemo sembá kembiwí miwí táái isé'a miwítí kisaú awáné'a miwísáfé'a karo'á sewémó sembá tuwánaraumne. ³ Kesí waási onkákémbá umbai-tántáá'ó tímémba kembá ímba siyuwé'a kentáfé'a isámai fasi'ámai méraamba tuwánaraumne.

⁴ Miyán-káwé'ó ombá tuwánaraumpo moóra-tantaa'lo ontáfé'a ímba aamoí uwátinkaumne. Aifa'á kentáfé'a áfáaraumai imáyáa uráambanifo tuwé'a káfé'a ímba miyá wéofó ⁵ aifa'ó kawé'ó é'ówini áwáuma imáyáan-oro. Káfé'a ímba miyaráámbá é'a tuwé'a aifa'ó kawé'ó uráantemba miyán-oro. Ímbo miyámó é'o kempá'ó tíya'o é'a kentópa'a wé'a kentí ómbá maisúwána'a úwoi-waasiyaamba ónááwe. ⁶ Énifo Níkórásí-waasiti kisausafe'a tíyámba uwátínkáawa'a kewará'á síyámba uwátinkauna'a mindásafe kawé'á wéowe.

⁷ Ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní ámútanko Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-aaí isámai kawé'án-oro. Aaí senasá sáwí-tantaakombo iyáákaawi Maníkóní kawé'-áémpá'ó wérain-taeramba nésa maé'mae'a ónááwe. Mináái aúfáímba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

Mináái Séménaa-naopa'o simátímakain-aaí.

⁸ Ísu simásimena séna Séménaa-naopa'a Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaawimba maanáái agaimái túwénana awánáino. Aifa'é ánaaene miwání áwáuma é'a pukáundafinkemba iyáfasine'a súnaraundawi maanáái simámumpo simámuwo. ⁹ Umbai-tántáá'á tíméwa'o sáwísan-kwaasiyaambo ombá tuwánaraumne. Sáwísan-kwaasiyaambo ombánifo Maníkópákémbá sáwífa-tantaa'la maiyáawe.

Tuwímbai karo'á sésa Yúnda-a-waasisa úne sembánifo waántáwankon-aráái waésa símai sáwí'lo uwátinkáamba tuwánaraumne. ¹⁰ Tí'a índá-i'lo uwátinkaiyamba ímba táá'a íno. Maanáái ísáaro. Waántáwanko imáyáa tímínasa kembá tísai úmai isánae sésa tatí'maesa ándáfa'a mátinkesa siyáánkai-i'a sáwí'a uwátinkanaawe. Kentáfé'a fasi'ámai méwasa tuwímbai tínkamonasasa puwíwae síyambanifo kentáfé'a fasi'ámai méwa'a imáyáa tíména'a wiyómpa'a maé'mae'lo iyamba mindá kentí kawel-méyámbániye.

¹¹ Ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní ámutanko Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-aaí ísámai kawel-án-oro. Sáwí-tantaakombo iyáákaawi sáwí-marupa'lo iyamó kámakama ipa'á ímba maé'mae'a ónááwe. Mináái aúfáifimba agaimái simátimiyo

Ísu simásímakaiye.

Mináái Pégámamu-naopa'lo simátímakain-aaí.

¹² Ísu simásimena séna Pégámamu-naopa'a Fasi'aénkóní waásiya'lo káráwiyaindawimba maanáái agaimái túwénana awánáino. Sóipimba paepáé'a séfasefa'-awaaimo wéráiwai maanáái simámumpo simámuwo. ¹³ Kemó méraapa'a é'a tuwánaraumne. Waántáwanko káráwiyaipa'a méraafo kentáfé'a imáyáa é'a arupíse úmimo méraamba tuwánaraumne. Ááema moóráwígon-awi'a Ántípási kentí naaópa'a waántáwanko méraipa'a ména kesáái arupíse úmai simátíma'mae iyúwasa tufúwana puwúnkanaara'a ímba kembó siyúwáamba kesé'a kááisamai méraawe. ¹⁴ Miyán-káwé'lo ombá wétuwanaumpo kaumbo-kae-tántáá'ó tokáantafe'a ímba aamoí uwátinkaumne. Naaófá'á moóráwígon-awi'a Péramu sáwí'lo uráintemba kempínkémbá tuwímbai miyá wéowe. Péramu moóráwígon-awi'a Pérekumba aráánamuwana wemá Ísareri-waasi sáwí-amba aráátimuwasa karo'-mánikómpá'a póí tufúkésa kúfu'uwandesa fí'owa fí'owa awaainínkóe awaai'kóe'a aoisaambá uráawe. Kempínkémbá tuwímbai miyá-sáwí-ámbá wéaraatimewe. ¹⁵ Miyáumai kempínkémbá tuwímbai Níkórási-waasiti sáwí-amba wéaraatimewe. ¹⁶ Mindásafe'a misáwí-ámpá tuwé'a kempá'á teró. Ímbo miyámó íya'lo é'a kárika'a kempá'á kumé'a paepáétambo káráantemba sóipinkem-paepaetamba minkwáásí karánaumne.

¹⁷ Ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní ámutanko Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-aaí

ísamai kawe'án-oro. Sáwí-tantaakombo íyáákaawi wíyómpaken-tomba timé'a waén-óntámbá minóntánká'á aú-awi'o agaimakáin-ontamba timénaumne. Maíyawí aantemba mináwí'á awánánááwe. Minááimá aúfáífimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

Mináái Táyátáiraa-naopa'o simátímakain-aaí.

¹⁸ Ísu simásimena séna Táyátáiraa-naopa'a Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaindawimba maanáái agaimái túwénana awánáino. Maníkón-ááninko súranko iyaráámbá kaisaná sísamai óntambo agaimakáawanamo kaúfintemba sísamaigo miyaráámbá uráisa'a maanáái simámumpo simámuwo. ¹⁹ Kemó ombá é'a tuwánaraumne. Kentáfé'a imáyáa é'o kesé'a kááísamai mé'o fí'owi túwa'nai e'a ímba kembá siyuwé'o fasi'ámai méraamba tuwánaraumne. Káfé'o máén-kisauugo aifa'ó maiyáan-kisaugombo íyáákaimba tuwánaraumne. ²⁰ Énifo moórá-tantaa'o ontáfé'a ímba aamoí uwátinkaumne. Naaófá'á moórá-ininkon-awí'a Yéséperi sáwí'o uráintemba kempínkémbá moórá-ininko karo'á séna Maníkón-aaimo simátimundawi únemo simbá ímba tinaemba uwáméwana kesí kisau-waasi sáwí-amba aráátimena tí'maena wisasá karo'-máníkámpá'á póí tufúkésa kúfu'uwandesa fí'owa fí'owa awaainínkóe awaai'kóe'a aoisaambá owa'á ímba símai aambá fáikaawe. ²¹ Minínínkómbá simáme'a tuwáíniyai sé'a amu'makáunana ímba túwáimba úwoi tokáíye. ²² Mindásafe sé'a wenkwará wesé'a sáwí'o owíwará'á óraa-ti'o índá-i'a uwátinkanaumne sune. Sáwí'o ombó ímbo tuwésamo kempá'ó tíya'o é'a súndantemba uwátinkanaumne. ²³ Wenaráá'marimbo tínkamonasamo puwíyasa Fasi'aénkóní waási seyaafá'-áémpá'ó méraawi mináái isésa kentáfésa sésa waási sirumpiné imáyáafine suwánaraiwaisa póna kawé'ó ondawísá kawé'-méyámbá siménasa sáwí'o íyawí sáwí-meyamba timíniye sénááwe. ²⁴ Kembiwí Táyátáiraa-naopaken-kwasifinkemba Yéséperin-aaí ímba taawiyafé'a waántáwankoni aúpá'-áái ímbo taawiyafiyawí ímba moórá-umbai-tantaa'a timénaumne. ²⁵ Maníkóní érai'-aaí tirumpimbá ta'ótoke'a kúmóna simu'maráaro.

²⁶ Sáwí-tantaakomba íyáákesa kúmóndara'o simátímakaundantembo íyawisafe sé'a marapá'-wáásiyá'á kawáánoro. ²⁷ Kesifo kentáféna séna waásiya'a kawáánuwomo siyáintemba marapá'-wáásiyá'á kawáánoro sénaumne. Fasi'aén-tántáátámbó sawemó tufántuwaawanamo sáwífasemo intembá miyámó ésa fasi'ámai kawáán-urésa tínkamonaawe. ²⁸ Minkwáásí sáwí-tantaakombo íyáákaawi moórá-o'a timénaumne. Aafáúmó

íyáúsisanamo wérain-o'a timénaumne Ísumo siyáimba mináái wesáféna siyáíye. ²⁹ Ísu simásimena séna ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní ámútanko Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-aaí ísámái kawel'án-oro. Mináái aúfáifimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

3

Mináái Sáándisi-naopa'o simátímakain-aaí.

¹ Ísu simásimena séna Sáándisi-naopa'a Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaindawimba maanáái agaimái túwénana awánáino. Maníkón-amamba afakaeté-fasi'aen-amamba toré'a afakaeté-o'o tokáundawi maanáái simámumpo simámuwo. Miyámó úndawi pó'a kemó ombá é'a tuwánaraumne. Kentáfésa sésa Maníkóní waásin-owe sembánifo méraawini áwáuma tuwánaraumne. Maníkón-aaí tóikaken-aantemba sé'a méraawini áwáuma Maníkóní némpa'a méraafo ² kentúra'a káráwiyoro. Maníkón-aaí tuwáúnafo sé'a ta'óto'mai kawel'án-oro. Maníkón-aúranka'a kentí kísau ímba arupíse-kisaun-ifo kentúra'a káráwiyoro. ³ Maníkón-aaí ísámái ta'ótokaan-aaí imáyáa é'a kempá'á té'a mináái taawiyafé'a méraaro. Ímbo miyámó íya'o é'a kumé'a sáwí-meyamba timénaumpo umén-kwáásímó kafíímbó tentenkáán-úmai ímbo ísarenka'a kumé'a sáwí-meyamba timénaumne.

⁴ Énifo kembiwí Sáándisi-naopaken-kwaasifinkemba tuwímbai ímba sáwí'a é'o kawel'úmimo méraan-kwaasi waén-únánkwátóiyaamba ombá pó'a kesé'a ménaawe. ⁵ Sáwí-tantaakombo íyáákaraiyawí miyáumai waén-únánkwátóí urésa ménaawe. Maníkón-aúranka'e wiyómpaken-kísau-waasi túranka'e miwí túwí'a sé'a kesí waásiye sé'a miwí túwí'a ímba tuwígáúfaranaumne. Aúí'a úmai maé'mae'o íyan-kwaasi-tuwi'o agaimakáin-aufai-wandaafinkemba ímba tuwígáúfaranaumne.

⁶ Ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní ámútanko Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-aaí ísámái kawel'án-oro. Mináái aúfáifimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

Mináái Fírándéfiyaa-naopa'o simátímakain-aaí.

⁷ Ísu simásimena séna Fírándéfiyaa-naopa'a Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaindawimba maanáái agaimái túwénana awánáino. Ufaen-kwáásí é'a érai'-aaí aantembo súndawí úne. Téfitimo káráwiyainten-úmai káráwiye'a ontarákén-kíyá'á káráwiyaumpo íyáferaaromo senda-wáásímó ésa íyáferanaawe. Ímba íyáferaaromo sendawímó ésa ímba

íyáferanaawa'a maanáái simámumpo simámuwo. ⁸ Miyámó úndawi pó'a kemó ombá é'a tuwánaraumne. Ísáaro. Aambá witinkáumpo ímba aambá fáitinkanaawe. Kári-fasi'aemba maiyé'a méraambanifo kesáái ímbo túwáamba taawiyafé'a waási túranka'o Ísuni waási únemo sembá tuwánaraumne. ⁹ Tuwímbai karo'á sésa Yúnda-a-waasisa úne sembánifo waántáwankon-arááímo wáewi imáyáa tíménasa kempá'á tésa kifaesa kentáfésa sésa Ísu arumbó tímakaiwain-owe sénáawe. ¹⁰ Kemá sé'a fasi'ámai mé'a simu'maráaro siyáumpo miyán-owe. Seyaafá'-márafá'ó méraan-kwaasifa'a umbai-tántáá'á téna sáwí'o uwátinkainda fasi'ámai mé'o simu'maráántafe'a kemá káráwiyonaumne. ¹¹ Kárika'a kumónaumpo kesí imáyáa tafisímai sáwí'o uwásinkaiyata kawé'-mékambá ímba máúnafo sé'a kesáái tirumpimbá ta'óto'mai kawé'án-oro.

¹² Naambó ésamo naamayáambo fáéntemba sáwí-tantaakombo iyáákaawi kesifo Maníkóní amáán-daumpa'a naamayáánkaamba faitinkáánasa aasiyaasí maé'mae'a ónáawe. Sáwí-tantaakombo iyáákaawi tine'á Maníkón-áwí'a agaé'a kesí aú-suwi'a agaé'a Maníkóní naaó'-awi'a agaé'a ónaumne. Mindáo'a ímba Yérúsaremufakaan-dao'an-ifo aú-nao'a wiyómpakemba Maníkómpákembá kumínda-nao'-awi'a tine'á agaénaumne. ¹³ Ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní amútanko Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-aaí ísámai kawé'án-oro. Mináái aúfáífimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

Mináái Réondísiyaa-naopa'o simátímakain-aaí.

¹⁴ Ísu simásimena séna Réondísiyaa-naopa'a Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaindawimba maanáái agaimái túwénana awánáino. Érai'-aaigoni áwáu kemá é'a Maníkón-aaí arupíse úmai simátimé'a Maníkómó úmakain-tantaakoni áwáugo maanáái simámune. ¹⁵ Miyámó úndawi pó'a kemó ombá é'a tuwánaraumne. Kesáái ímba síyukaafó tirumpimbá ímba fasi'ámai ta'ótokaawe. Kesááimo tínaembo uwásiyuwaankakaa miyán-kwáásín-ofo kanaán-iyé súsino. Kesááimo tirumpimbó fasi'ámaimo ta'ótokaankakaa miyán-kwáásín-ofo kawé'án-iyé súsino. ¹⁶ Kesáái ímba siyuwé'a kárika'a ta'ótokaafó ímba óraaka'a ta'ótokaafó kempákembá ti'maránaumne. ¹⁷ Kembiwí karo'á sé'a kawé'-úmai mé'a ímba moórá-tantaa'a aafáán-tukáumne sefó kesúranka'a sáwí'a é'a óntaiyain-kwaasiyaamba é'a unáánkátóí-iyain-kwaasiyaamba é'a túran-kafitan-kwaasiyaamba é'a ímba awánamai kawé'á owaná sirumbá wéiye. ¹⁸ Kawé'-ááímó simátíménda ísáaro. Kempá'á té'a kempákén-tántáá'ó

maíyantafe'a moórá-ontankon-awi'a korí agaimáimo kawe'ó úmakaan-ontamba méyáambaranaawe. Unáánkwátói-iyainkwaasi tigaeráámbá iyé sé'a kempákémbá waén-únánkwátói méyáambaranaawe. Túramba awánamai kawe'ó iyantafe'a kempákémbá túrankoni masawémba méyáambaranaawe. ¹⁹ Kesirumbó timúnda-waasi kesáái kawe'úmai isáíwae sé'a aaisan-tímai arupíse uwátinkanaumne. Mindásafe'a sáwí-imayaa tuwé'a kempá'á teró. ²⁰ Ísáaro. Kembiwísé'a ménae sé'a táánte'a wétimu'maraumne. Kesimóísáúmba isé'a ontá tisinké'a iyuwómó síyawi kemá kesé'a mé'a tómbá naana'á kesé'a mé'a tómbá nánááwe. ²¹ Sáwí-tantaakombo iyáákaiyawisafe'a sé'a kesé'a waásiya'a kawáánónááwe sénaumne. Sáwí-tantaakomba iyáákare'a kesifoé'a waásiya'a kawáánúyantemba iyáákaiyawi kesé'a kawáánónááwe. ²² Ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní ámútanko Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-aaí ísámai kawe'ánoro. Mináái aúfáífimba agaimái simátimiyo afakaeté-onkoni afufumpimbó mérowi mináái simásímakaiye.

4

Maníkón-áwí'o mósá makáan-aaí.

¹ Ísu simásimuwa'o awánááwánda wíyómpa'a ontá tigurówana aifa'ó uwíyenkaambo óraaka'o súwai simásimena séna kemó méraundafa'a iyína'a ánaaembo paápé índatantaa'a aráánamenaumne. ² Minúwóiyáámbá Maníkóní ámútanko kempímbá óraa'a uwásinkowa'a awánááwánda wíyómpa'o kawáániwaini ayái-afama wérowana minká'á moóráwigo mérowa'a awánááwánda ³ anakembá sama kówana taaéná-wisiyamba úwana naaeráámbá úwana mináfará'á oisámbá taaéná-wisiyamba úkúraa'-úwana kawáániwaimo mérain-aempa'a afufumpimbá wérowasa ⁴ moórá-waai úmai éiyain-kwaasi kawáánuwaiti tiyái-afama úkúrowasa minká'á moórá-waai úmai éiyain-oraal-waasi mésa waén-únánkwátói urésa mara'-mésa óraal-waasiti kámo'a óntankon-awi'a korísámbó úmakaan-kamo'a ti'nómpímbá wiyáawe. ⁵ Afufumpimbá kawáániwaini ayái-afarakemba aafáyáuma torówana wíyónaai súwana káúgau súwana mináyái-áfágón-aúrampa'a afakaeté-omba kéné minómbá Maníkóní ámútanko afakaeté-fasi'aen-amutankon-iyé. ⁶ Kawáániwaini ayái-afagon-aúranka'a waaúmbá sámó kain-dómbá wérowasa éiyain-a'wampa'a éiyaimbo túnarowi mésa tínaaempa'e túrampa'e sáwífa-turambo wérowi mésa ⁷ moóráwigo seyaafá-fási'áémbó iyáákarowi óraa'-iyankaamba úwana moóráwigo purumakaráámbá

úwana moóráwigo waási óikaamba úwana moóráwigo óraa'-
embontaankaamba éna ayóísántámbá túwana ⁸ minéiyáímbó
túnarowi afa'móráe-ayoima wérowana seyaafá-túrá'é
ayóí-ándámpá'é túramba wérowasa aasiyaasí aafáyáara'e
fenómpinka'e nó'waane

maarán-ímá símae iyésa sésa

Fasi'aénkó Maníkó seyaafá-fásí'aénkwáráwí

fí'oran-kawe'an-iye. Aifa'á ména

káfé'wara'a ména maé'mae'a íníye

sésa minímá símaesa iyáawe. ⁹ Minéiyáímbó túnarowi
kawáániwaini ayáí-afara'a ména aasiyaasí maé'mae'o
índawin-awi'a mósá marésa súwi sésa fí'oran-awaun-iye
sumbá miyá unká'á énifo ¹⁰ moóra-waai úmai éiyain-oraa'-
waasi kawáániwaini ayáí-afara'a ména aasiyaasí maé'mae'o
índawí aísamaifimba kífaesa áwí'a mósá marésa óraakon-
iye sésa tí'nónkákén-kámó'á faú'mai aísamaifimba marésa
¹¹ maarán-ímá siyáawe.

Kentáásí Fasi'aénkó Maníkó kawekó-úramba éma seyaafá-
tántáá'á úmakaane. Imáyáa éma seyaafá-tántáá'ó
úmakaandasafeta kesáá méraunanasa seyaafá-
tántáá'wará'á wéraiye.

Mindásafeta enáwí'a mósá maréta séta waási ení fí'oran-
awau awánáiyama fasi'aénkwárá'á méinnone sune

sésa minímá siyáawe.

5

Owepámakaan-kwandaaignon-aaí.

¹ Miyá suwa'ó awánááwánda kawáániwaini ayáí-
afara'o mérowin-ayáánúrapa'a owepámakaan-kwandaaima
séfasefa'-aempa'a aúfáimo wéron-kwandaai tokéna ímba
awánáíwae séna afakaeté-senomba minkwándááiyá'á
tásuwena tokówa'a ² wíyómpaken-kisau-waasi fasi'aéwímbá
awánááwánana óraaka séna nááwa kawé'-wáásígówá
misénómbá kanaa'á tátuwena fariyámai awánáíniyo súwana
³ wíyómpakewiye marapákéwiyé waántá-marupakewiye
seyaafá'nánká misénómbó tátuwesamo awánáiyamba
uwófi'a ónááwe. ⁴ Kawé'-úmai mésa misénómbá ímba
tátuwaiyan-kwaasi mérontafe'a ifi'á wétasuwaawanana
⁵ minóráá'-wáásifínkémbá moóráwigo simásimena séna
ifi'á táánafo awánaao. Moóráwigo Yúndaan-andafakewi
iyáákaraiwai Téfitin-aísaafitantambo uráiwai sáwi-
tantaakomba iyáákaraimba póna kanaa'á misénómbá
tátuwena minkwándáái fariyáíniye siyáíye.

6 Súwa'lo awánááwánda minéiyáímbó túnarowiye minóráá'-wáásiyé kawáániwaini ayái-afara'a úkúrowana moóráwigo sipisípi-araakaawi kawáániwaini ayái-afara'a ména tufúwana puwéna iyáfasinkaiwaiyaamba ména a'nómpínkémbá afakaeté-taanaimba wérowana afakaeté-guramba wérowana mináúránkóní áwáuma Maníkóní ámutanko afakaeté-fasi'aen-amutamba uráisana Maníkó wembá ai'maráísana seyaafá'-márafá'á kunkwéniye.

7 Misípísípí-aráákaawi kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai téna kawáániwaini ayái-afara'o mérowin-ayáánúrapakemba tafú úmakaan-kwandaai maiyéna ⁸ minéiyáímbó túnarowiye moórá-waai úmai éiyain-oraa'-waasiye sipisípi-araakaawi aísamaifimba kífaesa uwíyemba tokésa óntankon-awí'a korí-óntántámbó úmakaan-taufa'a tal'ótorowana mimpímbá asaa-wiyúmbó ún-kanama wérowana minkánágóní áwáú Maníkóní waási wempá'ó inaimó sembá minásáá-wiyúmbó isáíntemba inaimó sembá wéisaiye. ⁹ Aú-ima maarán-ímá siyáawe.

Embá tufúwa puwémo iyáfasinkaanda mindásafe sáwí'lo ompínkémbá tí'mai Maníkóndé-i'a uwátínkaraane. Seyaafá'-ándáfákémbá tuwímbai wétiye fí'o-fi'on-aaimo sen-kwáásífínkémbá tuwímbai wétiye fí'o-fi'on-tuwara'-waasifinkemba tuwímbai wétiye seyaafá'-márafákémbá tuwímbai wétiye miyámó óndasafe kawekó-úramba po kanaa'á misénómbá tátuwe wandaaimá fariyáínone. ¹⁰ Kawáá-í'a uwátínkaraanasa Maníkó kentáásí Fasi'aénkóní kísau maésa marapá'á mésa waásiya'a kawáánónááwe. Mindásafe misénómbá tátuwe wandaaimá fariyáínone sésa minímá siyáawe.

11 Suwa'lo awánááwánda wiyómpaken-kisau-waasi áfááraumai sáwífa uwa'á ímba kanaa'ó toráúsóraan-kwaasi mésa kawáániwaini ayái-afara'a minéiyáímbó túnarowiye úkúresa ¹² maarán-ímá óraaka siyáawe.

Sipisípi-araakaawimba tufúwana puwéna iyáfasinkaiwai kawekó-úrambilan-iyé. Mindásafena póna wení fasi'aénkó waé'wae'a isaná kawe-tántáá'á márafásana wení kawe'-ímáyáágó waé'wae'a isaná waásiya'a kawáánúmae iyísana

wenáwíko óraa'a isaná wení fí'oran-awau waé'wae'a isatá wenáwíta mósá maráúmne sésa miyán-ímá suwa'á ísaraumne.

13 Minkákémbá wiyómpakewiye marapákéwiyé waántá-marupakewiye uwí-nómpínkéwiyé maarán-ímá siyáawe.

Kawáániwaini ayáí-afara'o méraiwaine sipisípi-araakaawi kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwaine túwí'a mósá maréta túwí'a óraa'an-iyé súnanasa kentí fí'oran-awau waé'wae'a ínana kentí fasi'aémbá waé'wae'a íníye

sésa miyán-ímá suwa'á isááwánasa ¹⁴ minéiyáímbó túnarowi sésa érai'-aain-iyé suwasá minóráá'-wáásísómbá aísamaifimba kífaesa wen-ímáyáá ésa áwí'a mósá makáawe.

6

Ísu misénómbó tátukain-aaí.

¹ Wen-ímáyáá mósá márówa'o awánááwánda sipisípi-araakaawi kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai aifa-sénómbá tátuwowana minéiyáímbó túnarowifinkemba moóráwigo óraaka'a wiyónaaiyaamba séna tiyó súwa'a isé'a ² awánááwánda moórá-poigon-awi'a ósi waén-ósígó moóráwigomba ayáá'maena túwana imá ayáámpimba tokówana moóráwigo iyáákaraiwaini kámo'a ámakowana iyáákaraiwai namuro-wáásí iyáákanae séna kúwa'a awánaraumne.

³ Minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai minkáké-sénómbá tátuwowana minéiyáímbó túnarowifinkemba moóráwigo séna tiyó súwa'a isááwánana ⁴ moórá-poigon-awi'a ósi naae-ósígó moóráwigomba ayáá'maena túwana paepáé'a aména fasi'aémbá amúwana taumó karáíyan-tantaa'a ifátuwowasa tiyésa tínkankaawe.

⁵ Minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai minkáké-sénómbá tátuwowana minéiyáímbó túnarowifinkemba moóráwigo séna tiyó súwa'a isé'a awánááwánda moórá-poigon-awi'a ósi fafután-ósígó moóráwigomba ayáá'maena túwana tuwináíyan-tantaa'a tokówana ⁶ minéiyáímbó túnarowifinkemba moóráwigo aawai táinana kári-tomba wéraintafena séna moórá-kanaa-kisugoni méyán-tómbá kári-tomba maésa moórá-mora maénáawe. Masawémbo fatiyón-taeramba mintáímá ímba sáwí'a ínone. Ándágo arampinkémbá anombó naan-kísáú ímba sáwí'a ínone siyáíye.

⁷ Minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai minkáké-sénómbá tátuwowana minéiyáímbó túnarowifinkemba moóráwigo séna tiyó súwa'a isé'a ⁸ awánááwánda moórá-poigon-awi'a ósi uriyon-ósígó moóráwigomba ayáá'maena túwasa minkwáásígón-áwí'a

puwíyé suwaná wenánaaembo túwain-awi'a puwí-áémpá'lé siyáawe. Seyaafá'-márámá éiyainka'a tuwínkaa'-éna fasi'aémbá timúwasarai moóráfa'a wéwesarai tínkambae kuyasá púwúwana aawai tówana tómbá ímba úwasa púwúwana tí'a úwasa púwúwana afáá-póísónkó waási fówasa púwúmba tuwánaraumne.

9 Minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai minkáké-sénómbá tátuwowa'o awánááwánda Maníkóntáfésa ísámai póí tufú'maimo agáún-ontan-taaregoni améndaampa'a waási timankó méraawe. Minkwáásísómbá Maníkón-aaí simátíma'maesa iyúwasa aaisambá tiyésa tínkamuwasa pukésa ¹⁰ óraaka sésa Fasi'aénkóo fasi'aén-úramba mé fí'oran-kawe'a e érai'-aaigoni áwáugo po marapá'-wáásímó sínkankaawi nóran-kanaawa anondáá aaí simátinkewa sáwí-meyamba timínono suwaná ¹¹ moóráwigo waén-únákwátóí moórá-mora tiména séna kárika'a timu'máréwasa kembiwímó Maníkóní kísau mo maiyáantemba Maníkóní waási miyámó ombá tínkamiyasa puwíyana tai'áína'a miwítí sáwí-meyamba timénaumne siyáíye.

12 Minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai minkáké-sénómbá tátuwowa'o awánááwánda óraa'-marima tówana aafáú fafuwéna fafután-ámpántaráámbá úwana wiyómba naaerírí'a úwana ¹³ óraa-fiyunda torówana taaéramba ímbo áfumo karón-taeramba kunténa marapá'ó kúmíntenkaamba o'á káísuwena marapá'á kunkáíye. ¹⁴ Wátóimo usisi fámaráántemba sokón-tawaai usisi fámarena áwiyokuwana seyaafá'-ómá'lé nonafufumpa'-máráwé moóráfa'-morafata uráíye. ¹⁵ Marapá'-wáásiyá'ó kawáán-uráawiye óraa'-waasiye i-wáásítí óraa'-waasiye óntawara'-waasiye fasi'aénkwárá'-wáásiyé wayó-kísáúmó máéwiye úwoimo nón-kwaasiye seyaafá'-wáásiyé omápine óntampine óntan-aifine aúpá'á mésa ¹⁶ omákontafesawe óntankontafesawe sésa kawáániwaini ayái-afara'o méráiwaiye sipisípi-araakaawiye suwánésarai tíyámba uwásínkááfainifo faiwí'wé káátaaro. ¹⁷ Tíyámbo uwásinkaiyan-kanaa tísatá ínta aseránaumpo faiwí'wé káátaaro sumbá ísaraumne.

7

Ísareri-waasi 144,000 waasimo méraan-aaí.

1 Isé'a minkákémbó awánááwánda wiyómpaken-kisau-waasi éiyaimba mésa seyaafá'-márágóní éiyain-aempa'a mésa marará'é taaiya'é uwí-nónká'é fiyúndá toráífo sésa

ta'ótokowa'o ² awánááwánda wíyómpakemba moórá-kisau-waasigo aafáúmó iyáúsunkakemba téna agáén-tantaa'a Maníkó fasi'aénkwáráwíndé toréna minéiyáíndárau táántena Maníkómó marawé uwí-nóné sáwí'a iya-fasi'aembo tímakon-eiyaindarau táántena ³ óraaka séna marawé taaiyé uwí-nóné ímba sáwí'o iyamba amu'makéwata Maníkóní kísau-waasi túwayaanka'a aúfái agaimáráanata kembiwí ánaaemba marawé taaiyé uwí-nóné sáwí'an-oro súwa'a isááwánana ⁴ séna Ísarerin-ááninton-tísaitantambo uráqwi túwayaanka'a Maníkóní aúfái agaimakáawi torauséna séna 144,000 waasin-owe. ⁵ Minkwáásí Yúndaan-andafaken-kwaasi 12,000 uwasá Rúpenin-andafakemba 12,000 uwasá Kátin-andafakemba 12,000 uwasá ⁶ Ásan-andafakemba 12,000 uwasá Náfatarain-andafakemba 12,000 uwasá Mánásaan-andafakemba 12,000 uwasá ⁷ Símiyonin-andafakemba 12,000 uwasá Rífáin-andafakemba 12,000 uwasá Ísákaan-andafakemba 12,000 uwasá ⁸ Sépiyuraanin-andafakemba 12,000 uwasá Yósepin-andafakemba 12,000 uwasá Pénisaminin-andafakemba 12,000 uwasá miyáumai-waasi Maníkóní aúfái túwayaanka'a agaimakáawe súwa'a ísaraumne.

Ísu Káráisitini waási-taai.

⁹ Isé'a minkákémbó awánááwánda sáwífa'-waasi ímbo kanaa'ó toráúsóraan-kwaasi mésa seyaafá'-márafákén-kwáásiyé seyaafá'-ándáfákén-kwáásiyé fí'o- fí'on-tuwara'-waasiye fí'o-fí'on-aaimo sun-kwáásiyé mésa kawáániwaini ayáí-afagon-aúrampa'a mésa kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwain-aúranka'a mésa waén-únánkwátói urésa aamoí untáfésawe sésa písóí-anama tokésa ¹⁰ óraaka séna Maníkó kentáásí Fasi'aénkó kawáániwaini ayáí-afara'o méraiwaiye kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwaiye sáwí'o úndafinkemba kawel'-ámpátá méwésinkaaye suwasá ¹¹ wíyómpaken-kisau-waasi seyaafá'á kawáániwaimo mérain-aempa'le óraa'-waasiye éiyaimbo túnarowiye úkúresa mésa kífasesa Maníkón-ímáyáá ésa áwí'a mósá marésa ¹² sésa érai'-aainiye séta Maníkón-áwí'a mósá maráúnanasa wení fí'oran-awauma waé'wae'a isaná wení kawel'-ímáyáágó waé'wae'a isatá wentáféta súwisá súnana wenáwí'a óraa'a isaná wení fasi'aénkó waé'wae'a isaná waásiya'a kawáánúmae iyisata érai'-aai iyésá sune siyáawe.

¹³ Minkákémbá óraa'-waasifinkemba moóráwigo sísaí ena séna waén-únánkwátóimo uráan-kwaasi nááfakena nááwiya'o súwa'a ¹⁴ kemá sé'a óraakoo ken-ímba isáúmipo emá ísaraane séwánana wemá séna miwí óraa'-umbaima

tíméwasa Maníkómbá ímba auwésa fasi'ámai méraawe. Unáánkwátóimo non-kwíyówanamo kawé'ó intembá miwí kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai puwúwana naaemó kunkáimba pósa waén-únánkwátóiyaamba úmaresa kawé'-úmai méraawe. ¹⁵ Mindásafesa Maníkó kawáániwaini ayái-afagon-aúrampa'a mésa aafáyáara'e fénáimpinka'e nó'waane wempá'á wení kísau maima'maima'á wéowe. Kawáániwaini ayái-afara'o méraiwai miwí tapáinana ¹⁶ ímba aneka'á tááin-téna nontáfénawara'a ímba tinkáinana miwí tine'á ímba aa'á kéné ímba koko'á ínasa kawé'-úmai méranaawe. ¹⁷ Kentáásí

sáwí-meyambo maiyáiwai kawáániwaini ayái-afagoni afufumpimbá méraimba póna miwíyá'á káráwiyena tí'maena kawé'-nómpá'á mótinkainasa minkáwé'-nómbá nésa maé'mae'a ónááwe. Maníkó miwí ti'nimá uwátiyuwainasa ímba ifi'á táiyana moóra-tantaa'a ímbo aafáán-tuwáiyamba kawé'-úmai méranaawe óraa'-waasifinkemba moóráwigo simásímakaiye.

8

Ánaae-senombo tátukain-aaí.

¹ Simásimuwana sipisípi-araakaawi kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai ánaae-senomba tátuwowana wíyómpa ampáánká'á ímba aaí sésa ímba káúgau suwa'á ² awánááwánda Maníkón-aúranka'a wíyómpaken-kisau-waasi afakaeté mérowana moóráwigo afakaeté-uwiyemba tímúwasa maisokówana ³ moóráwigo wíyómpaken-kisau-waasi kawáániwaini ayái-afagoni ewaa'á taména asaa-wiyúmbó ún-kanama agáún-taarera'a taména óntankon-awi'a korí-óntántámbó úmakon-taufa'a torówana asaa-wiyúmbó ún-kanama agáinkwae séna sáwífa-kanama aména séna Maníkóní waási wempá'ó inaimó sen-ááiwará'á wéisaiye súwana ⁴ ta'ótokon-taufapimba agaimarówana úmúmba iyúwana Maníkó iséna wení waási inaimó sun-ááiwará'á isówana ⁵ minkákémbá mintáúfá'á maiyéna taarerákémbá iyáámba maimái mintáúfápímbá marówana iyamá kówana marapá'á tuwówana wíyónaai súwana káúgau súwana aafáyáuma

torówana óraa'-marima taráiyé.

Afakaeté-uwiyenkon-aaí.

⁶ Maríma tówasa minkákémbá mináfákáéte-kisau-waasi wíyómpakewi uwiyembo tufiyanesa to'mayaa uwaná ⁷ aifarááwí uwiyemba tufúwana kaaiyarankwara iyawará naaewará'á tuwówana marapá'á kuména moóra-aempa'a marawará taaiwará seyaafá'á owáiwará'á iyamá kagúwana kae'-áémpá'á

taaiwará marawará'á kawel'á uráiyé.

⁸ Úwana miwá ánaaemba moóráwigo uwíyemba tufúwana óraa-tantaa'a omákaan-tantaa'a iyamá

kámai kará'maena uwí-nómpímbá kumúwana kae'-áémpá kawel'á úwana moórá-aempa'-nomba naaeráámbá úwana ⁹ mináémpá'ó mérowi seyaafá'á púwúwana nompín-táómba seyaafá'á tawísímai tai'ásukaiye.

¹⁰⁻¹¹ Tai'ásuwowana minkáé'nárai tínaaemba moóráwigo uwíyemba tufúwana ómbó kúraráántemba óraa'-okon-awí'a ikamó fain-ó'án-iye suwaná wíyómpakemba káísúmaena nompá'wará nonaumpinkwára'á kumúwana mindómbá ikamá fówana kae'-áémpá'ó nombá kawel'á úwana moórá-aempa'o nombá ikamá fówasa sáwífa'-waasi nésa pukáawe.

¹² Púwúwana minkáúmbónárau tínaaemba moóráwigo uwíyemba tufúwana aafáúwé wíyóne o'é kae'-áémpá'á kawel'á úwana moórá-aempa'a kumeu'á úwana aafáyáarakemba sán-karéna aafáúmó taenónka'a kumeu'á éna nó'waan-afufuntamba sán-karéna fénáímpinka'a kumeu'á éna miyá úwa'o ¹³ awánááwánda óraa'-embontaanko sanaan-úramba farafámae wéneña óraaka séna kaumbo-sáwí-méyámbá marapá'-wáásífa'á kuména wíyómpakemba kaumbonárau úwoi méraamba pósa mindáraumo uwíyembo tufíyana marapá'-wáásífa'á sáwí-meyamba kumíníye súwa'a ísaraumne.

9

¹ Isááwánana minéiyáíndárau tínaaemba moóráwigo uwíyemba tufúwa'o awánááwánda wíyómpakemba moórá-o'a káísúmaena marapá'ó kunkón-okomba moóráwigo kíma aména maipímbá aféúmbá ímbo wérom-baipinken-kíma amúwana maimaéna ² mimbáíkóní ontá tisuwówana kísaumo ésamo agáéwanamo óraa'-umumbo intembá mimbáípinkémbá iyéna aafáúwára wíyónkwará'a mófaituwowana ³ minúmúmpinkémbá fa'nóríntónkó marapá'á kuména taaikáú'ó kafúwówanamo títe'o intembá mifá'nóríntónkó miyá-fásí'áémbá torówana ⁴ mifá'nóríntóntáféna moóráwigo simátiména séna taaiwará owáiwára karaan-tantáá'wára'á ímbo nembá Maníkóní aúfái túwayaanka'a agaimakáan-kwaasi ímbo tiyémba Maníkóní aúfái túwayaanka'a ímbo agaimakáan-kwaasi tiyáaro. ⁵ Ímba puwíwáífo ímba óraaka'a tiyé'a séfataase-wiyonka'a tiyáiyana tí'a íno. Taaikáú'ó kafúwówanamo títe'o intembá miyán-tí'á íno. ⁶ Minkánááfímbá títe ínasa

puwónaumne síyambanifo puwíyan-amba saafá uwááesa túnaresa ménaawe siyáíye.

7 Súwa'o awánááwánda mifá'nóríntónkó moórá-poigon-awi'a ósiyaa-fa'norintomba mésa tiyáíyanesa to'mayaa ésa waási-toikaan-urésa ti'nómpímpá'á óntankon-awi'a korísámbó úmakon-kamo'a wiyówana ⁸ miwí ti'nóntáu ayáátáá'a aare ti'nóntáuraamba úwana miwí túwááyaamba fasi'aémbá óraa'-iyanti túwááyaankaamba úwasa ⁹ tiyaafaiya'a fasi'aén-kwénómbá fafériyesa tiyánaesamo tiyáántámbo taantembá mifá'nóríntónkó tiyóísántámhá tésa ¹⁰ miwí timéraampa'a waifain-áwááyaankaamba ésa waásimo faawanamó títe'o intembá séfataase-wiyonka'a miyá-fásí'áémbá tokáawe. ¹¹ Miwítí óraako aféúnyaim-baika'o káráwiyowin-awi'a Yúndaa-waasi-taafinkemba Ípúru-aampinkemba Ápátoni suwasá Kíríkí-waasi-taafinkemba Ápóriyoni suwaná mináwíkoní áwáuma sáwí'o uwásúwáiwain-íye siyáawe.

¹² Kemá Yóni awáné sé'a aifa-sáwí-méyámbá taí'áimba póna kae-sáwí-méyámbá wéraifo paápé

íníye kemá Yóni sune.

¹³ Wíyómpakewi séfataasenarau uwíyemba tufúkówana miwí tínaaemba moóráwigo uwíyemba tufúwana Maníkón-aúranka'a korí-óntántámhá úmakon-taarera'a séfasefa'-ayaiyakemba aaigó aantemba súwa'a isááwánana ¹⁴ minkwíyómpákén-kísáú-wáásí uwíyembo tokówintafena séna óraa'-nonkon-awi'a Yúféréti-si-nompa'a wíyómpaken-kisau-waasi éiyaimba ándáfakemba faútinkao súwasa ¹⁵ amu'ma'maésa iyúwana minkánáá túwana faútinkowasa kae'-áémpá'ó méron-kwaasi tiyuwésa moórá-aempa'o méron-kwaasi tínkamonasasa puwíwae sésa kuwasá ¹⁶ tiyáíyan-kwaasi ósifimbo kun-kwáásímó toráúsúmba sáwífa'a 200,000,000 waasin-owe isé'a ¹⁷ kaainkáámbó awánááwánda sáwífa'-osifimbo méron-kwaasi tiyaafaiya'-wenomba naawé sokóne uriyoné miyán-kwénótómbá fafériyowa'a awánááwánasa ósi-ti'nontomba óraa'-iyan-a'nonkaamba fasi'aén-tí'nóntómbá wérowana tóipinkemba iyamá kéna úmúmba éna sáwí-wiyumba éna miyá úwasa ¹⁸ kae'-áémpá'ó méron-kwaasi tiyuwésa moórá-aempa'o méron-kwaasi tóipinken-tantaatamba tínkamuwasa pukáawe. ¹⁹ Minósísómbá ímba tóipin-aantemba fasi'aémbá tokáafo timéraanka'wara'a iyaankafayaan-á'nónkáámbá fasi'aémbá tokésa waási fowasá pukáawe.

20 Fowasá púwúmbanifo túnaron-kwaasi miwítí
 sáwí-awau ímbo túwómba waántá-waasi-imayaa
 mósá marésa fí'o-fi'on-ontantane taaisanémó úmakon-
 tantaatafesa kesí maníkówé sésa ímba aúramba awánéna
 ímba aái iséna ímba wénin-tantaakontafesa kesí maníkówé
 sésa imáyaa mósá ma'maé iyésa ²¹ miwítí sáwí-awau ímba
 tuwésa tínkamuwasa púwúwasa fintón-kwénesa úwaa'a
 wéfesa aare-úméné waai-úméné fí'o-fi'on-umene ésa miyá
 úmae iyáawe.

10

Kári'-wandaaignon-aaí.

1 Miyá úmae iyúwa'a minkákémbó awánááwánda
 wiyómpaken-kisau-waasigo fasi'aéwí wiyómpakemba
 kuména ainánkó káátarowana a'nónká'á oisámbá tawentóí
 úwana aafaúmó kúwáferenamo awairáaraa'o intembá
 óikakemba miyá úwana naamayáánkakembo iyamó
 kaintembá miyán-áísámái úwana ² kári'-aufai-wandaai
 fariyámai ayáámpimba tokéna ayáánúrapa'-aisamai uwi-
 nómpimbá taréna ayáánáépa'-aisamai marará taréna
³ waásimo inkáisóraan-kwa'a túwana wiyónaai afakaeté-
 í'a súwa'a ⁴ afakaeté-í'o wiyónaaimo

sún-aaí aúfáífimba agaénae ówánana moóráwigo
 wiyómpakemba simásimena séna mináái aúpá'á wéraifo ímba
 aúfáífimba agauwó súwa'a ⁵ minkákémbó awánááwánda
 wiyómpaken-kisau-waasigo moórá-aisamai marará téna
 moórá-aisamai táá'mai

uwi-nómpimbá ténamo úwai ayáámba mósá tuwéna
⁶ Maníkó aasiyaasí maé'mae'o índawin-aúranka'a wiyóne
 mifá'ó wérain-tantaa'e marawé mifá'ó wérain-tantaa'e
 uwi-nóné miwán-arumpimbo wérain-tantaa'e úmakowin-
 aúranka'a óraaka séna ímba anekató amu'maráananasa
 paápé índá-kanaa wétiye.

⁷ Naaófá'á Maníkó wení kísau-waasi wenááimo
 simátímakowisafena séna aúpá'ó tukáunda-aaí paápé íníye
 siyáimba wiyómpakemba afa'móráenarau uwiyemba é'a
 tufúmba póna tínaaemba moóráwigo uwiyemba tufínana
 mináái paápé íníye siyáíye.

⁸ Minkákémbá wiyómpakewi simásímakowi simásimena
 séna moórá-aisamai marará téna

moórá-aisamai táá'mai uwi-nómpimbá ténamo iwáí
 ayáámpinkemba kári'-aufai-wandaai fariyásokaimba
 komauwó súwa'a ⁹ wempá'á wé'a sé'a kári'-aufai-wandaai
 simiyó séwánana séna maimái naaó. Enóipimba taakáámbá
 ínana enarumpimbá ikamá fáíníye súwa'a ¹⁰ minkwándáái
 maimái násuwaawanana sóipinkemba taakáámbá úwana

sirumpinkémbá ikamá fówana ¹¹ minkákémbá simásimena séna aneka'á Maníkón-aaí simátiminone. Fí'ò-fi'on-tuwara'-waasiye seyaafá'-márafákén-kwáásiyé fí'ò-fi'on-aaímo sen-kwáásiyé kawáá-wáásíwará'é Maníkómó índa-aaí simátiminone simásímakaiye.

11

Maníkón-aaímo simátímakaayan-aaí.

¹ Simásimuwana moóráwigo naambó awaiya'matuwésamo on-ándámá siména séna Maníkóní áamáán-damba koawaiya'maré póimo tufú'maimo agáén-ontan-taare koawaiya'maré Maníkón-ímáyáámó on-kwáásí torausé ² énifo naamaáífa'a ímbo awaiya'márénda ífátúwénasa úwoi-waasi ímba Maníkóní waasi tésa minkáwé'-náópa'a sáwí'ò úmae iyiyamba kaumbo-áátái úmai afa'móráe-wiyomba maisuwésamo tai'áiyamba mindásafe naamaáífa'a ímba awaiya'maraaó. ³ Kae'nárai fasi'aémbá timé'a tí'máráanasarai wésarai tirumbó óyantafesarai fafután-únánkwátói urésarai 1,260 kanaara'a kesáái érai'a simátíma'maesarai iyóyááye simásímakaiye. ⁴ Fasi'aénkó marará'ó káráwiyaiwain-aúranka'a kae-táíma mintáígó arampinkémbá masawémbo fatiyón-taima wéraisana mintáígóní áwáuma minkwáásiyái óye. Fasi'aénkón-aúranka'a kae'-ómbá kúra'maraisana wéraisana minónkóní áwáuma minkwáásiyái óye. ⁵ Minkwáásiyáisáfésa sésamo sáwí'a uwátinkanae síyanamo éna mindárai tóipinkemba iyoronkó mindáraití namuro-wáásí káwíniye. Minkwáásiyái sáwí'a uwátinkanae síyawí miyámó iyamba kawiyasa puwónááwe. ⁶ Maníkó mindárai fasi'aémbá tímúwasarai ímba aa'á tíno síyanaraimo éna Maníkón-aaímo simátimiyankanaara'a ímba aa'á tíniye. Nonkóntáfésaraimo naae-nómbá uraaómó síyanaraimo éna miyá íniye. Tí'a ínomo sésarai seyaafá'-úmbái-tántáá'á waásífa'a tíno-aaímo síyanaraimo éna miyá íniye.

⁷ Miyá ínsarai mindárai Maníkón-aaí simátímakaiyana aféúmbó ímbo wérim-baipinkewi téna tiyéna iyáákainasarai puwiyana ⁸ óraa'-naopa'-marupa'a mindárai túma wéiniye. Kentí Fasi'aénkó aaraa-táiyá'ó pukáipa'a mindáókon-awi'a waé'mai-awi'a Sónómu-naopa'e Ísípífa'e mifá'á mindárai túma wérainasa ⁹ fí'ò-fi'on-tuwara'-waasiye seyaafá'-ándáfákén-kwáásiyé fí'ò-fi'on-aaímo sen-kwáásiyé seyaafá'-márafákén-kwáásiyé tóso esa mindárai túma taawánésa sésa ímba utaaró síyana kaumbo-kánáá úmai éiyainkomba wááwái íniye. ¹⁰ Maníkón-aaímo simátímakaayandarai

marapá'-wáásísáfésarai sáwí'a owé séyááyan-aaigo tirunkó sáwí'a íníye. Mindásafena mindárimo puwíyantafena tirunkó kawelá ínasa aamoí ésa seyaafá-tántáá'á wenama'-wenama'a ónááwe. ¹¹ Minkáúmbó-kánáá úmai éiyainkomba wáawái Maníkó mindárai táama timínasari iyáfasinesari méyasa tuwánésa táatafesa iyana ¹² wíyómpakemba moóráwigo óraaka simátimena séna maafá'á iyókaiyo sínasari ainánká'á iyiyasa kentí namuro-wáási tuwánáiyana ¹³ miyá íyan-kanaa óraa'-marimo táinda óraa'-naopa'a afa'éiyain-aempa'a úwoi méraiyyasa moórá-aempa'a naambá tawisínaawisi úmai sáwífa'-waasi 7,000 waasi puwíyasa úwoimo túnaraiyan-kwaasi tata'á ínasa táatafesa ésa Maníkóntáfésa wení áwáuma fí'oran-awaun-íye sénááwe.

¹⁴ Kemá Yóni miyán-kááínkáámbá awáné sé'a miyá umbá póna kae-sáwí-méyámbá tai'ówana ánaae-sawi-meyamba kárika'a tíníye sune.

Ánaaen-uwiyembo tufúkáin-aaí.

¹⁵ Minkákémbá wíyómpakewi afa'móráenarau uwíyemba tufúkówana miwí tínaaemba moóráwigo uwíyemba tufúwa'a isááwánasa wíyómpa'a sáwífa'nanka sésa

marapá'-wáásiyá'ó kawáán-uráawi tai'ááwasarai
kentáási Fasi'aénkóe iyáfasinankaiwaiye'a aasiyaasi
kawáánúmae iyóyááye

¹⁶ suwasá moórá-waai úmai éiyain-óraa'-waasi Maníkóni ewaa'á kawáánuwai méron-aempa'a mésa aísamaifimba kífaesa wen-ímáyáá ésa áwí'a mósá marésa ¹⁷ sésa

Maníkó Fasi'aénkóo seyaafá-fási'áémbó tokáandawi aifa'á mé káfé'wara'o méraandawi e sáwífa-fasi'aemba toké waásiya'a ómbare kawáánóna póta súwisa sune. ¹⁸ Seyaafá'-máráfákén-kwáási embá aaisambá aééwa káfé'a miwímó aaisambó tíyínda-kanaan-íye. Pukáan-kwaasi miwí táái tísai úmai isé ení kísau-waasi enááimo simátímakaawiye óraa'-waasiye úwoi-waasiye miwí en-ímáyáá mósá marésa enáwí'o mósá márááwiye kawel-méyámbá timé marapá'á sáwí-kisaumo maiyáawi sáwí-meyamba timínone

siyááwe.

¹⁹ Suwaná minkákémbá wíyómpa'a Maníkóni ámáán-dankoni ontá tigúwa'o awánááwánda minámáán-dáúmpá'á tawaá wérowana naaófá'ó Maníkó Mósesembo simámakon-amaambo siyáánkai-amaambo óntan-kwandaaiya'o agaimái mimpímbó makón-tawaama awánááwánana wíyónaai

súwana aafáyáú torówana óraa-kaugau súwana óraa'-marima tówana óraa-kaiyaramba kumúwana miyá úwa'a awánaraumne.

12

Aaregónté arááinkónté-taai.

¹ Awánááwánda wiyómpa'a aiyowáí'a éna waásimo aráátímín-aiyowai'a maarán-áiyowáí'a uráíye. Moórá-ininko mérowana aafáúgó wení unáánkwátóiyaamba éna áúgomba ánáan-kwiyowana mérowana wiyónko aísamai-andampa'a wérowana a'nómpímbá kámo'a wérowana minkámópímbá sísamaifakemba kae'á kumbaimái-o'a wérowana ² ámúkwa'a mérowana wení kanaamá túwana iyámpóimo ma'ankáíndasafena áí'a úwana wáá'a túwana ³ minkákémbá wiyómpa'a moórá-aiyowai'wara'a éna waásimo aráátímín-aiyowai'a maará uráíye. Óraa'-araaimba ména naae-áúwará'á éna afakaeté-a'nomba wérowana a'nómpínkémbá siyáánkai-taanaimba wérowana iyáakaraiwaini kámo'a afakaeté-kamo'a a'nómpímbá wérowana ⁴ kae'-áémpákén-ó'á étuwena moórá-aempaken-o'a améraantamba wiyúsuwowana marapá'á kumúwana iyámpóimo ma'ankáínda-ininkoni ewaa'á ména ma'ankáína'a tufú'-nasuwánae séna mérowana ⁵ waai-iyámpói ma'ankówana óraa'a éna seyaafá'-márafákén-kwáásiyá'ó fasi'ámai kawáánínda-iyampoi ma'ankówana Maníkó káráwindasafena miniyámpói ááéma mósá tafimarena wemá kawáániwaini ayái-afara'a móankowana ⁶ minínínkó inkaiséna máásai-marafa'a wéna Maníkó wentáfé'a to'mayaa uwánkanaumne siyópa'a koména ayáátááka'a 1,260 kanaa komérowana Maníkó kawáán-uráíye.

⁷ Kawáánúwasa wiyómpa'a tiyésa Maníkóní kísau-waasiya'o káráwiyowin-awi'a Máíkéri wení kísau-waasiye arááinkówé wení kísau-waasiye tíyówasa ⁸ Máíkériye wení kísau-waasiye iyáákesa wiyómpakemba arááinkóné wení kísau-waasiye watuwésa ⁹ óraa'-araainkomba famétukaawe. Naaófá'á marapá'á iyaankafayaambá úkéna wenáwí'a waántáwanko póna marapá'-wáásí karo'-áái simátíma'maena iyísasa érai'a siyé sewaná waási símai sáwí'a wéuwatinkaiye. Wenté wení kísau-waasise'a famétuwowasa marapá'á kunkáawe.

¹⁰ Kúmúwa'o isááwánda wiyómpa'a moóráwigo óraaka séna Maníkón-aúranka'a ména kentáásí waásisafena sáwí-waasin-owe karo'ó símae iyáiwaimba famétúwáísana

marapá'á kúmísana póna Maníkó waántáwankomo ta'ótokaímpinkemba kentáá méwésiyaiye. Kentáárá'á kawáánaena fasi'aén-úranko póna méwésiyaisata awánaraumne. Maníkó ai'marówana marapá'ó kunkáiwaini fasi'aéntá awánaraumne. ¹¹ Ísu sipísipi-araakaawi miwítí sáwí-meyambo maiyáiwai puwúwana wení naaemá kunkáimba póna Maníkón-aaí arupíse úmai simátíma'maesa iyésa sinkamiyata puwúnafo-imayaa ímba umbá fasi'arésa waántáwankomba iyáákaraawe. ¹² Kembiwí

wíyómpa'o méraawi minááísáfé'a imáyáa é'a aamoín-oro. Énifo marapá'é uwí-nómpá'émó méraan-kwaasi óraa'-umbai-tantaa'a kempá'á tínifo káráwiyoro. Maníkó waántáwankomba tufuwínda-kanaa ampáámbá isaná póna waántáwanko iséna áyánte'a wéifo káráwiyoro wíyómpakewi siyáiyé.

¹³ Súwana minarááínkón-áwí'a waántáwanko imáyáa éna wíyómpakemba kembá famétúwáisa'a marapá'á kumbéraumne séna waai-iyámpóimo ma'ánkaron-ininkomba wa'maéna kúwana ¹⁴ arááínkó minínínkómbá tufúwífo séna Maníkó óraa'-embontaanko ayóiyáámbá kae'á amúwana farafámaena máásai-marafa'a wentáfénamo to'mayaa uwánkaropa'a kúwana Maníkó kaumbo-áátái úmai afa'móráe-wiyomba káráwiyaiye. ¹⁵ Arááínkó minínínkómbá wa'maéna ói'a káá'maena nombá umpíyankaanana mae'maéna kóínkwae séna wa'maéna kúwana ¹⁶ maragó áwa'nai ena weyáárika'a maramá karaisúwana wenóipinken-donko mimpímbá kumúwana ¹⁷⁻¹⁸ arááínkó minínínkómbá áyántafena uwánkena imáyáa éna séna wenaráá'marinte'o é'a tiyánaumne-imayaa uráiyé. Wenaráá'marimba miwí Maníkón-aaí ísámai kawé'á ésa Ísu siyáin-aaímo simátíméwin-owe. Tiyánaumne séna uwí-nónáwáifa'a to'mayaa uréna méraiye.

13

Óraa'-afaa-poigon-aaí.

¹ Mérowana awánááwánda moóra' óraa'-afaa-poigo uwí-nómpínkémbá iyéna afakaeté-a'nomba wérowana taánáimba a'nómpínkémbá siyáánkai iyówana iyáákaraiwaini kámo'a siyáánkai mintáánáímpímbá wérowana Maníkóntáfésa símai sáwí'o uwánkaron-aaí a'nómpínká'á agaimái makówana ²⁻³ wemá óraa'-afaa'-iyankaamba ména aísamaima óraa'-iyanko aísamaiyaamba úwana ói'a afáá'-iyán-óikaamba wérowa'a awánááwánana ááéma moóráwigo puwínkwae

séna tufúkón-afima kawáúgun-afima wérowana tufúwana ímbo puwúmba úwoi mérowana arááínkó wení fasi'aémbá aména simámena séna marará'ó kawáánúndafa'a kawáánuwo súwasa seyaafá'-márafákén-kwáásí awánésa táatafesa ésa kentáásí óraakon-iyé sésa wenarááíma waésa ⁴ arááínkó óraa'-afaa-poigomba fasi'aémbó ámakontafesa arááínkón-ímáyááwará'á mósá marésa óraa'-afaa-poigon-imayaa mósá marésa sésa óraa'-afaa-poigo íyáákaraimba pósa ímba kanaa'á tiyánkanaawe siyáawe.

⁵ Suwaná Maníkó mináfáá-póí é'ankowana ména wenáúma maimaé iyéna Maníkómbá símai sáwí'a uwánkowana kaumbo-áátái úmai afa'móráe-wiyomba Maníkó é'ankowana ména ⁶ Maníkómbá símai sáwí'a uwánkena wenáwí'a símai sáwí'a éna Maníkómó méraipa'a símai sáwí'a éna wiyómpa'o méraawi símai sáwí'o uwátinkomba isááwánana ⁷ Maníkó é'ankowana ména Maníkóní waásise tiyéna miwí íyáákéna seyaafá'-ándáfákén-kwáásiyé fí'o-fi'on-tuwara'-waasiye fí'o-fi'on-aaimo sun-kwáásiyé seyaafá'-márafákén-kwáásiyá'é kawáánúwasa ⁸ seyaafá'-márafá'ó méron-kwaasi óraa'-afaa-poigon-imayaa mósá makáawe. Maníkó maramá ímbo úmakonka'a sipisípi-araakaawi kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai pukáiwai wení aúfáífimba maé'mae'o íyan-kwaasi-tuwi'a agaimakáífo mináúfáífimbá túwí'a ímbo agaiyáin-kwaasi óraa'-afaa-poigon-imayaa mósá makáawe.

⁹ Kemá Yóni súnnda isáán-kwaasi pó'a mináái isámai kawelán-oro. ¹⁰ Ándáfa'o mótinkanae sésamo ésa miyá ónááwe. Tínkamonasa puwíwae sésamo ésa miyá ónááwe. Mindásafesa Maníkóní waási ímba Maníkómbá aúwémba wenká'á timankúnkúmba fasi'ámai oro kemá Yóni sune.

¹¹ Minkákémbó awánááwánda moórá-afaa-poigo marafínkémbá iyéna sipisípi-araakaamba éna a'nómpínkémbá kae-táánáímbá wérowana amóísáúmba arááínkó amóísáúnkaamba éna ¹² aifa'ó iyún-afaa-poigon-aúranka'a ména fasi'aémbá wenkákémbá maéna kisauma wémaena seyaafá'-márafákén-kwáásísáféna séna óraa'-afaa-poigon-imayaa mósá máráaro séna ááémo moóráwigomo puwínkwae séna tufúwana úwoimo mérowintafena aifa'ó iyún-afaa-poigontafena mináái séna ¹³ fí'o-fi'on-kisau

ímbo awánaron-kisau maéna séna wiyómpakemba iyamá kumuwó súwana waási túranka'a kumúwana ¹⁴ Maníkó é'ankowana ména aifa'ó iyún-afaa-poigon-aúranka'a fí'o-fi'on-kisau ímbo awánaron-kisau maéna marapá'-wáási

sáwí-ampa'a tafisímai méwétiyuwena simátimena séna óraa'-afaa-poigo áúraambo úmaraiyana wenáwí'a óraa'a íno séna ááémo moóráwigomo puwínkwae séna tufúwana úwoimo mérowintafena mináái súwasa isésa miyá uwaná ¹⁵ Maníkó é'ankowana ména aifa'ó iyún-afaa-poigo áúraambo úmárówimba ááma amúwana aaí séna ken-ímáyáá ímbo mósá makáawi tínkamiyasa púwóro súwasa miyá uwaná ¹⁶ marafínkémbó iyáiwai óraaka súwasa óraa'-waasiye úwoi-waasiye óntawara'-waasiye óntaiyain-kwaasiye úwoimo nún-kwaasiye wayó-kísáúmó máén-kwaasiye miyáumai-waasi óraa'-afaa-poigoni aúfái agaésa tuwímbai túwayaanka'a agáúwasa tuwímbai tiyáánurapa'a agáúwasa ¹⁷ tuwímbai mináfáá-póigón-áwí'a agáúwasa tuwímbai nambá agaésa mindámbágóní áwáuma wenáwí'o agaimárón-kwaasi tómbá méyánuwasa ímbo miyán-áúfáímó agaimárón-kwaasi ímba tómbá méyánuraawe.

¹⁸ Kemá Yóni sumpo mináái kawé'-úmai imáyáan-oro. Kawé'-ímáyááwárá'-wáásí mindámbágóní áwáuma isánáawe. Wenáwíkaken-aufaigoni nambamó torausiyamba 666 íniye kemá Yóni sune.

14

Aú-imo siyáan-aaí.

¹ Minkákémbó awánááwánda kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai moórá-omapa'a minómákón-áwí'a Sáiyóni-omapa'a mérowasa wesé'a sáwífa'-waasi mésa wenáwí'e afowán-áwí'e túwayaanka'o agaimakón-kwaasi 144,000 waasi mérowa'a ² isááwánda wiyómpakemba noniyasáúrakembo sintenkáámbá súwana wiyónai sintenkáámbá súwana sáwífa'-waasimo uwiyebo tufúwówanamo sintenkáámbá súwa'a isááwánasa ³ kawáániwaini ayái-afagon-aúrampa'a mésa éiyaimbo túnarowi túranka'e óraa'-waasi túranka'e mésa aú-ima sésa marapá'-wáásifínkémbá Maníkó méyámbakain-kwaasi aantemba mi-144,000-wáásí minímá kanaa'á sésa ⁴ miwí ímba aare-úmémbá ésa arupíse úmai mésa kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai aráái wáúwana wemá waásifinkemba méyámbarena Maníkóntáféna séna miwí kesí waási ésa ení waásiwara'a ombá pósa ánaaemba fi'o-fi'on-kwaasi miyá ónááwe súwasa ⁵ miwí ímba karo'-áái sésa miwífímbá ímba sáwí-aaí wérowi mináú-ímá suwa'a ísaraumne.

Wiyómpaken-kisau-waasiyau-taai.

6 Minkákémbó awánááwánda wíyómpaken-kisau-waasigo sanaan-úramba farafámaena ásé-aaí waé'wae'ó índaaí marapá'ó méron-kwaasisafena seyaafá'-márafákén-kwáásiyé seyaafá'-ándáfákén-kwáásiyé fí'ó-fi'on-aaímo sunkwáásiyé fí'ó-fi'on-tuwara'-waasiye miyáumai-waasisafena simátimindasafena farafámae wénena ⁷ óraaka séna Maníkó aaifimbó maitinkáínda-kanaa tifo Maníkón-áaroí inkaisé'a wentáfé'a wení áwáuma fí'oran-awaun-íye seró. Wíyóne marawé uwí-nóné non-úrane úmakaiwain-imayaa é'a áwí'a mósá máráaro wíyómpaken-kisau-waasigo siyáíye.

8 Súwana wenánaaembo wíyómpaken-kisau-waasigo túwai séna óraa'-naokon-awí'a Pépíróni-nao'a tawisínaawisi uwáguráíye. Miyá úwasa mindáópaken-kwaasi seyaafá'-márafákén-kwáási sáwí-ampa'a tafisímai métinkówasa fí'ó-fi'on-tantaa'a sáwísáwí'a uráawe minkwíyómpákén-kísáú-wáásígó siyáíye.

9-10 Súwana minkáé'nárai tínaaembo wíyómpaken-kisau-waasigo túwai óraaka séna waásimo óraa'-afaa-poigon-imayaawe wenáúraambo úmárówin-imayaawe mósá máráán-kwaasi Maníkó aaisambá tiyíníye. Mináfáá-póigóní aúfái túwayaanka'e tiyáánka'e agaimakáan-kwaasi Maníkó aaisambá tiyéna ímba kári'-aisamba tiyínífo óraa'-aisamba tiyínasa wíyómpakemba kawé-kísáú-wáási túranka'e kentáási sáwí-meyambo maiyáiwain-aúranka'e iyamó wégaipa'a sáwí-wiyumbo ún-ontamba agaimakáipa'a mésa títe'a ínasa ménaawe. ¹¹ Iyafínkémbó úmúmbó iyíntemba aasiyaasi títe'a úmae iyíníye. Óraa'-afaa-poigon-imayaawe wenáúraambo úmárówin-imayaawe mósá márááwi mináfáá-póigóní aúfái tinel'ó agaimakáawi ímba saagésa aasiyaasi títe'a úmaena iyíníye.

12 Kemá Yóni sumpo Maníkóní waási ísáaro. Maníkón-aaí wétawiyafe'a Ísuwe'ó káásímai méraawi fasi'ámai méraaro kemá Yóni sune.

13 Minkákémbó isááwánda moóráwigo wíyómpakemba simásimena séna maanáái aúfái-wandaafimba agauwó. Káfé'wara ángaenkwará'a Fasi'aénkóe'ó káásímai méraawi puwíyanamo éna Maníkó kawé'á uwátinkainíye. Maníkóní ámútanko simásimena séna mináái érai'-aain-íye. Káfé'a kísau maésa ánaaemba saagésa miwítí kisaufinkembo paápé índá-tantaa'a miwífá'á wérainíye simásímakaiye siyáíye.

Waásisafena waé'mai-aaímo siyáin-aaí.

14 Súwa'lo awánááwánda moóráwigo waási-úránkoraawi waén-áinánká'á ména a'nómpímbá iyáákaraiwaini kámo'a korí-óntántámbo úmákon-kamo'a wérowana ayáámpimba áwááise'lo tómba taéfaem-paepae'a tokówana 15 minkákémbá wiyómpaken-kisau-waasigo wiyómpa'-amaan-daumpakemba kúwákárúwena ainánká'ó mérowintafena óraaka séna marapá-tómbá fasi'aráifo tómbó fakárénda-kanaan-ifo taéfaem-paepae'a toké fakaraaó súwana 16 ainánká'ó mérowi wení taéfaem-paepae'a tokéna mintómbá fákákaiye.

17 Fakarówana minámáán-dáúmpákémbá ánaaembo kúwákárúwowi wewará'á áwááise'lo tóm-paepae'a taéfaem-paepae'a tokówana 18 moóráwigo wenánaaemba wiyómapaken-kisau-waasigo iyará'ó káráwiyowi póimo tufú'maimo agáén-ontan-taarerakemba kúwákárúwena áwááise'lo tómba taéfaem-paepae'a tokówintafena óraaka séna marapá'á ándá-aramba áfun-kaifo ení taéfaem-paepae'a toké minándá-árámbá fakaraaó súwana 19 iséna minándá-árámbá fáká'makaiye. Tísamaifimbo makésamo mapamíyanamo anombó kumínasamo uwíyan-aempa'a makáiye. Minándá-áránkóní áwáuma sáwí-waasimo

éna Maníkó óraa'-aisamba tiyéna ándá-arambo mapamíyantemba miyá éna 20 ándá-arambo mapamíyan-aempa'a óraa'-naokoni awáífá'á mináémpákáámbá waási tufúkáiye. Ándá-aran-anombo kúmíntemba miwítí naaemá kuména piri'-nónkáámbá kuméména waási maamíntena ayáátááka'a kunkáiye.

15

Afakaeté-sawi-meyankon-aaí.

1 Kumúwa'lo awánááwánda wiyómpa'a aiyowái'a éna waásimo aráátimíyan-i'a úwana sáa'a úwana afakaeté-sawitanta'a wérowasa wiyómpakemba afakaeté-kisau-waasi mésa misáwí-tántáá'ó timíyanesa ésa mináfakáéte-sawimeyamba timíyanamo misáwí-méyámbó tai'áinanamo éna Maníkóní aaisambá tai'áinda awánaraumne.

2 Awánááwánda waaúnkáámbá sámo kaimbá wérowana tuwímbai iyaráámbá kówasa mindón-áwáífa'a waási mésa ímba óraa'-afaa-poigon-imayaawe wenáúraambo úmárówin-imayaawe ímbo mósá máraáwi wení nambamá tine'á ímbo agaimakáawi óraa'-afaa-poigombo iyáákarowi mérowana Maníkó uwíyemba tímakowasa tokésa 3 imá sésa Maníkóní

kísau-waasion-awí'a Mósesente kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwainte'a imá simátinkesa maará siyáawe.

Emá Fasi'aénkó Maníkó seyaafá-fásí'áémbó tokáandawi ení kísau fi'oran-kisaumo máénda awánéta sáatafeta únasa emá seyaafá'-márafákén-kwáásiyá'ó kawáán-uráandawi ení kísau arupise úmai kawé'-úmai wémaene. ⁴ Fasi'aénkó e aantemba fi'oran-kawé'a úmai fi'onka'o méraandawimba pósa seyaafá'-wáási enáároi inkaisésa ení áwáu fi'oran-awaun-iyé sénááwe. Ení kawé-kísáú aantembo máénda paápé uráisasa awánésa seyaafá'-márafákén-kwáási empá'á tésa en-ímáyáá ésa enáwí'a mósá maránááwe nonáwáífa'o mérowi minímá siyáawe.

⁵ Suwa'á minkákémbó awánááwánda wiyómpa'a ámáán-daumpa'a Maníkóní ufaen-úran-daumpa'a ontá tigurówasa ⁶ wiyómpakemba afakaeté-kísau-waasi afakaeté-sawimeyambo timíyawí minámáán-dáúmpákémbá kúwákárúwesa waén-únánkwátói sùgáyáagayaamo ún-unankwatoí urésa tíyaafaiya'a uriyon-tú'wáánkáú urówasa ⁷ éiyaimbo túnarowifinkemba moóráwigo afakaeté-taufa'a timúwasa mintáúfápímbá Maníkó aasiyaasi maé'mae'o índawimo aaisambó sínda-tantaa'a wérowana ⁸ naaúmpa'o úmunte'o intembá Maníkóní ámáán-daumpa'a wení fasi'aénkóe wení fi'oran-awaugoni ságoe'a óraa'a úwasa waási ímba kanaa'á mindáúmpá'á iyésa afakaeté-kísau-waasi afakaeté-sawimeyamba tímatuwe'e sésa mindáúmpá'á ímba iyáawe.

16

Maníkó aaisambó tíkain-aaí.

¹ Minkákémbó isááwánda ámáán-daumpakemba moóráwigo mináfákáétéwisafena óraaka séna afakaeté-taufapinkemba Maníkó aaisambó tiyínda-tantaa'a marapá'á fayáusu'maraaro súwana ² mináfákáétéwifinkemba aifarááwí wení táúfapinkemba marapá'á fayáúsuwowa óraa'-afaa-poigoni aúfái tine'á agaimakésa wenáúraambo úmárówin-imayaa mósá makáawífa'a óraa'-namontomba túwawaapimpa'a kówana títe'a uráíye.

³ Úwana wenánaaembo mérowi wení táúfapinkemba uwí-nómpá'á fayáúsuwowana uwí-nónkó púwón-kwaasiti naaeráámbá úwana uwí-nómpínkén-kwámbá putásariye.

⁴ Putásowana minkáé'nárai tínaaembo mérowi wení táúfapinkemba nonaumpimpá'á fayáúsuwowana naae-nómbá úkúwa'a ⁵ minkákémbá isááwánda wiyómpaken-kisau-waasigo nonká'ó káráwiyowi séna

emá kawel'-úrama úmai méraandawi aifa'á

mé káfé'wara'o méraandawi misáwí-méyámbó tímakaanda kawel'-úmai arupíse uráane. ⁶ Ení waásiye enááimo simátímakaawiye tínkamuwasa pukáantafe naae-nómbá útínkaraane. Mindásafe kawel'á wée miwítí sáwí-kisau-anondáá tímakaane nonká'ó káráwiyowi súwa'o ⁷ isááwánda moóráwigo póimo tufú'maimo agáén-ontan-taarerakemba séna

Maníkó Fasi'aénkó seyaafá-fásí'áémbó tokáandawi misáwí-méyámbó tímakaanda

kawel'-úmai arupíse uráane

siyáíye.

⁸ Súwana minkáúmbónárau tínaaembo mérowi wení táúfapinkemba aafáúr'á fayáúsuwowana Maníkó é'ankowana waási tine'ó iyamó kaintembá aa'á kéna tinepái fi'oraumai kówana ⁹ títe'a úwasa Maníkómbá símai sáwí'a uwánkesa Maníkómpákémbá misáwí-méyámbá wétiye sumbánifo miwítí sáwí-kisau ímba tuwésa Maníkómpá'á tésa wení áwáu fí'oran-awaun-íye ímba siyáawe.

¹⁰ Ímba suwaná minéiyáíndárau tínaaembo mérowi wení táúfapinkemba óraa'-afaa-poigo waásiya'o kawáán-urópa'a fayáúsuwowana kumeu'á úwasa wemó kawáán-urówi kumeu'-áémpá'á mésa títe'a úwasa wáá'a tésa tinááfí wéunkutesa ¹¹ títe'a úwana námomba kóntafesa Maníkó wiyómpakewimba símai sáwí'a uwánkómbanifo ímba sáwí-kisau tuwésa wempá'á tiyáawe.

¹² Ímba tuwaná miséfátáásénárau tínaaembo mérowi wení táúfapinkemba óraa'-nonkon-awí'a Yúféréti-sinomp'a fayáúsuwowana mindómbá kará'náguwasa aafáúmó iyáúsun-aempa'-marafa'a kawáán-urówiti aambá wiyúntafena mindómbá kará'náguraiye.

¹³⁻¹⁴ Mindómbá kará'náguwa'o awánááwánda arááínkón-óipinkemba sawaímá túwana óraa'-afaa-poigon-óipinkemba sawaímá túwana karo'-ááímó simátímakowin-óipinkemba sawaímá túwasa minkáúmbó-sáwáígó tirumpimbá kaumbo-sáwí-ámútámbá mésa fí'o-fi'on-kisau ímbo awánaron-kisau

maésa Maníkóe'o tiyénesa seyaafá'-máráfá'á wénesa kawáá-wáásí tí'maesa Maníkó seyaafá'-fásí'áéembó tokáiwaini óraa-kanaa tiyénesa tiyáawe. ¹⁵ Kemá Yóni simátíme'a súné. Ísu séna umén-kwáásímó kaffímbó tentembá ímba ísarenka'o kúmónnda simu'marésa unáánkwátói úmaresa méráiyawi ímba unáánkwátói-iyaintafesa tigaemá ónááwe Ísu siyáíye kemá Yóni súné. Awánááwánda ¹⁶ minkákémbá kawáá-wáásí tí'maesa moórá-aempa'a máúpa'a Yúndaa-waasi-taafinkemba Ípúru-aaifinkemba Áámagétoni-marafa'e sésa túwaandu uráawe.

¹⁷ Uwaná mináfá'móráénarau tínaaembo mérowi wení táúfapinkemba fiyúndámo torópa'a fayáúsuwowana moóráwigo ámáán-daumpa'o kawáániwaini ayái-afarakemba óraaka séna seyaafá'-kísáú taí'áwiye súwana ¹⁸ wiyónaai súwana káúgau súwana aafáyáú torówana óraa'-marima téna marapá'á waási ááémo méronkakene káfé'wara'o méraanka'e miyám-bárimá ímba wétaiye. ¹⁹ Óraa'-naopa kaumborá'á maramá karuména tawákaa'-úwana seyaafá'-máráfá'á óraa'-naopimpa'a tawisínaawisi úwana Maníkó Pépíróni-óraa'-naopaken-kwaasi sáwí'o umbá Maníkó imáyáa éna aaisambá tiyéna miwítí sáwí-meyamba óraa'a timúwana ²⁰ nonafufumpa'-márámá seyaafá'á maamíntasuwowana omátomba arúwáisé uwágúwana ²¹ wiyómpakemba óraa'-umbaimo tain-óntánkáán-kááiyaramba kuména waási tínkamuwasa Maníkómbá símai sáwí'a uwánkaraawe. Óraa-kaaiyaramba óraa'a sáwí-meyambo timúntafesa Maníkómbá símai sáwí'a uwánkaraawe.

17

Pépíróni-waasi waé'mai-aaimo siyáin-aaí.

¹ Sáwí'a uwánkówana wiyómpakemba afakaeté-kisau-waasi afakaeté-taufa'o tokówifinkemba moóráwigo simásimena séna tina'á aankaró'-ánká'ó nín-ininkomba sáwí-meyambo maínda aráánáméno. Miníninkóní áwáuma óraa'-naopa'a sáwífa'-nonawaifa'-naopa'an-íye. ² Mindáópaken-kwaasimo fí'lo-fi'on-tantaa'o sáwí'o ombá seyaafá'-máráfákén-káwáá-wáásí miyá uráawe. Uwóí'lo on-dómbó nésamo uwóí'lo ontembá mindáópaken-kwaasi sáwí'o ombá fí'lo-

fí'om-barafaken-kwaasi tuwánésa miyá uráawe simásímakaiye.

³ Simásimuwana Maníkóní ámútanko kempímbá óraa'a uwásinkowana minkwíyómpákéwí sí'maena máásai-marafa'a mósinkowa'o awánááwánda moórá-óraa'-afaa-poigo moórá-inimba ayáátuwená ména áúwawaa'a naae-áúmá úwana Maníkómbá símai sáwí'a uwánkaron-aaí ane'á agaimakówana afakaeté-a'nomba úwana miná'nómpímbá taánáimba siyáánkai iyáúsurowana ⁴ minínínkóní unáánkwátói tuwímbai naae-únánkwátói úwana tuwímbai sokón-unankwátói uréna wení to'waaitántáá'á sáwífa'-ontamba tuwéna maimái uwásokena korí-óntántámbó úmakon-don-anama ayáámpimba tokéna mindón-ánáfímbá sáwí-tantaa'-aantemba ówitená waási sáwísáwí'o uwáíní áwáuma mindón-ánáfímbá wérowana ⁵ aúwayaanka'a agaimaréna séna óraa'-naopa'-awí'a Pépíróni-naopa'a aankaró'-ánkál'ó nówi tinówa é'a marapá'ó sáwísáwí'o owí tinówa úne agaimaréna súwana ⁶ Maníkóní waásiye Ísun-aaí simátímakowiye tínkamuwasa púwúwana uwóí'o on-dómbó nésamo uwóí'o ontembá minínínkó tínkamena uwóí'a úwa'o awánááwánda sáá'a úwana ⁷ wíyómpakewi simásimena séna ímba áá'a íno. Mináfáá-póigó minínínkómbó ayáákaimba afakaeté-a'nomba iyáísana siyáánkai-taanaimbo wéráiwaiye minínínkónté miwítí áwáuma simámenaumne. ⁸ Awánáánda-afaa-poigoni áwáuma ááéma ména pukáimba póna aféúnyaim-baipinkemba iyáfasinainana Maníkó taí'ásuwainiye. Maníkó maramá ímbo úmakonka'a maé'mae'o íyan-kwaasi-tuwí'a agaimaréna ímbo túwí'o agaiyáin-kwaasi mináfáá-póí iyáfasinainda awánésa táatafesa ónááwe. Ááéma ménamo pukáimba iyáfasinaindasafesa táatafesa ónááwe wíyómpaken-kisau-waasigo simásímakaiye.

⁹ Simásimena séna kawé'-ímáyááwáráwí minááígóní áwáuma isánááwe. Mináfákáété-a'nonkoni áwáuma afakaeté-omapa'a minínínkó méraipa'an-iyé. Miná'nónkóní áwáuwara'a afakaeté-kawaa-waasin-owe. ¹⁰ Mináfákáété-kawaa-waasifinkemba séfataase kawáán-urésa púwúwana moóráwigo méraimba póna moóráwigo ánaaemba paápé éna kárika'a méiniye. ¹¹ Mináfáá-póigó ááémo ménamo pukáiwaini áwáuma mináfákáété-kawaa-waasi tínaaemba kawááníndawi éna mináfákáété-kawaraamba miyá ínana Maníkó taí'ásuwainiye. ¹² Siyáánkai-taanaimbo wéráiwaini áwáuma siyáánkai-kawaa-waasi kawáá-kísáú ímba maiyésa ánaaemba óraa'-afaa-poigoni fasi'aémbá maiyésa ampáánká'á kawáánónááwe. ¹³ Miwítí fasi'aémbá waásiya'o kawáán-iyantafesa mimbórá-ímáyáá ésa óraa'-afaa-poigon-imayaa ésa ¹⁴ kentáási sáwí-meyambo maiyáiwaimba tiyáiyana wemá iyáákéna seyaafá-fásí'áénkwárá'-wáási

wení fasi'aénkó íyáákaraiwai póna seyaafá-káwáá-wáásíyá'á kawaán-uráiwai póna íyáákainiye. Táántena kesí waásin-owe siyáísasa wembá ímba auwésa wenarááimo wáéwi íyáákaindara'a wesé'a méranaawe wíyómpaken-kisau-waasigo simásímakaiye.

15 Simásimena séna awánáanda-nonkoni áwáuma aankaró'-ánká'ó nín-ininkomo mérain-donkoni áwáuma sáwífa'-waasi seyaafá'-máráfákémbá fí'o-fi'on-tuwara'-waasi fí'o-fi'on-aaimo sen-kwáásín-owe. 16 Afáá-póígóe siyáánkai-taanainkwaro' awánáandawi aankaró'-ánká'ó nín-ininkomba tíyántafesa uwánkesa sáwí'a uwánkesa unáánkwátói faú'máéwana unáánkwátói-iyaimba mérainasa ama'á násuwesa ayáántamba agaisuwánáawe. 17 Maníkó misáwí-wáásí imáyáa tímúwasa mimbórá-ímáyáá ésa waásiya'o kawaání-fásí'áémbá óraa'-afaa-poigomba amésa pósa Maníkóní imáyáafinkení'a íyana Maníkómó siyáin-aaí paápé íníye. 18 Minínímbó awánáanda-ininkoni áwáuma óraa'-naopakewi seyaafá'-máráfákén-káwáá-wáásíyá'ó kawaánowin-owe wíyómpaken-kisau-waasigo simásímakaiye.

18

Pépíróni-naopa'o tawisínaawisi uráin-aaí.

1 Simásimuwa'o awánáawánda moórá-kisau-waasigo wíyómapakemba kuména óraa-fasi'aemba tokéna wenanekembá marará'á kusán-kwégowana 2 óraaka séna tawisínaawisi uráimba óraa'-naopa'-awí'a Pépírónifa'a tawisínaawisi uwáwisana sáwí-amutantone fí'o-fi'o-sawitanta'e mindáópa'a méraisana sáwí-numawe inkáísón-dumawe mifá'á méraiye. 3 Pépíróni-naopaken-kwaasi fí'o-fi'on-tantaa'o sáwísáwí'o umbá seyaafá'-máráfákén-kwáásí tuwánésa miyá uráawe. Seyaafá'-máráfákén-káwáá-wáásí Pépíróni-naopaken-kwaasiti sáwí-amba arááíwakaawe. Seyaafá'-máráfákén-kwáásí óntamo tíma'maesa

nún-kwaasi óraa'-ontamba maénae sésa Pépíróni-naopaken-kwaasiti sáwí-amba arááíwakaawe. Mindásafena Pépíróni-naopa'a tawisínaawisi uwágúwana waási tai'águraawe siyáíye.

4 Minkákémbó isááwánda wíyómpakemba moóráwigo séna kesí waásisono. Sáwí'o ontembá miyá ofáínifo mindáópa'a túwáaro. Miwítí sáwí-meyamba máéfainifo mindáópa'a túwáaro. 5 Pépíróni-naopaken-kwaasi sáwí'o úmae iyáamba Maníkó misáwí-tántáá'á imáyáa

éna sáwí-meyamba wétimifo mindáópa'a túwáaro.
 6 Maníkóo mindáópaken-kwaasi sáwí'o ontáfé sáwí'a uwátinkaaó. Sáwífa'-i'a sáwí'o ontáfé kaesá-úmai sáwí-meyamba tíma'mae iyuwó. 7 Tirááimo tain-kísáúmó maésamo sésa kawé-kísáúsá wémaumne sentembá títe'o índá-i'a uwátinke tirumbá sáwí'a uwátinkaaó. Miwí tuma maimaé iyésa sésa seyaafá'-márafákén-kwáásiyá'á kawáánúndampo ímba keto'-ínínkáántá éta ifi'á tánaumne siyáawe. 8 Maníkó Fasi'aénkó aafimbá maitínkáíwai seyaafá'-fási'áémbó tokáimba póna mimbórá-kánáá sáwí-meyamba tímínasa tuwímbai puwíyasa ifi'á táiyana aawaimá

táínasa puwíyana mindáópa'a iyamá káwíniye

siyáíye.

9 Simásuwena séna seyaafá'-márafákén-káwáá-wáásísómbá Pépíróni-naopaken-kwaasiti sáwí-amba arááiwaesa fí'o-fi'on-tantaa'a sáwí'o owí mindáópa'a iyamá káínda-umumba awánésa toikafó'-í'a urésa ifi'á tánááwe. 10 Miwítí sáwí-meyamba awánésa tata'á ínasa táátafesa ésa némpa mésa sésé'á ésa sésa óraa'-naopa'a Pépíróni-naopa'o awánáúndasa siruntá wéiye. Fasi'aén-dáópa'a isaná mimbórá-kánáá sáwí-meyamba tiyáíye sénááwe.

11 Síyasa Pépíróni-naopaken-kwaasi óntama ímbo méyánuronka'a pukáantafesa mindásafesa seyaafá'-márafá'á óntamo tíma'mae nón-kwaasi ifi'á tánááwe. 12 Miwítí óntama tíma'mae nón-ontama óraa'-ontamba tuwésa kawé'-óntámbá fí'o-fi'on-ontamba méyánuraan-ontane kawé'-únánkwátói tuwímbai sokón-unankwatoíye tuwímbai naae-únánkwátóíye taaimá kawé'-wíyúmbó in-tááíyé tuwímbai-tantaa'a póí áwááyaantamba ésa taaisambá ésa naae-óntántámbá ésa fasi'aén-óntántámbá ésa aúfáíwara'-ontantambo úmakaan-tantaa'e 13 asaa-wiyún-kánámá tómpímbó uwándaan-kanawe asaa-wiyúmbó ún-kanawe asaa-wiyúmbó ún-basawene ándá-aran-done masawéne kanaráán-tóné antiriyáán-tóné póíma tuwímbai purumakawé sipisípiye ósiye póímo maimaé nón-taone wayó-kísáúmó máén-kwaasiye miyám-baaran-tantaa'a Pépíróni-naopaken-kwaasi ímba méyámbarésa pukáantafesa ifi'á tésa 14 sésa tirááimo tain-tántáá'á taí'áimba miwítí óntawe miwítí to'waaiyé taí'áimba póna ímba aneka'á paápé íniye sésa 15 óntamo tíma'mae nón-kwaasi miyán-tántáá'á tímésa óraa'-ontambo máén-kwaasi Pépíróni-naopa'o sáwí-meyambo máémba awánésa tata'á ínasa táátafesa ésa némpa'a mésa toikafó'-í'a urésa ifi'á tésa 16 sésé'á ésa sésa

óraa'-naopa'a Pépíróni-naopa'o awánáúndasa siruntáán-
iye. Miwí kawe'-únánkwátói naae-únánkwátóiye sokón-
unankwatoiyé urésa miwítí to'waaí óraa'-ontamba tuwésa
maimái uwásokaawe. ¹⁷⁻¹⁸ Mimbórá-kánáá miwítí óraa'-
ontama sáwí'a uwásukaiye sénááwe. Nompín-táónkoni
tifoísáíye nompín-táómpimbo kísau máéwiye nompín-
táómpimbo úwoimo nówiye nompín-táómpimbo óntamo
tíma'mae nówiye miyáumai-waasi mindáópa'a iyamó kain-
úmúmbá awánésa némpa mésa sésa mindáókoma seyaafá'-
náókomba iyáákarain-daokon-iye sésa ¹⁹ tirunkó sáwí'a
ínasa ofaimá káúmai ti'nómpá'á tuwésa toikafó-í'a urésa
ifi'á tésa sésé'á ésa sésa óraa'-naopa'a Pépíróni-naopa'o
awánáúndasa siruntáán-iye. Mindáópaken-kwaasi sáwífa'-
ontama makáamba pósa nompín-táómpimbo nón-kwaasi
seyaafá'nánká sáwífa'-ontamba maiyáawe. Mimbórá-kánáá
mindáo'a sáwí'a uwásukaiye sénááwe.

²⁰ Kemá Yóni súná kembangí wiyómpa'o méraawiye
Maníkóní waásiye Ísuni aantá-waasiye Maníkón-aaimo
simátímakaawiye tirunkó kawe'á íniye. Pépíróni-naopaken-
kwaasi kembangí sáwí'a uwátínkáámba póna Maníkó anondáá
sáwí-meyamba tímínana póna tirunkó kawe'á íniye kemá
Yóni súné.

²¹ Minkákémbá wiyómpaken-kisau-waasigo fasi'aéwí óraa'-
ontamba umbaisé'o tón-ontamba maimaéna
uwí-nómpá'á mámetuwena séna minúmbái-óntámbó
mámetuwáúndamo nompímbó kúwáfe'wintemba minóráá'-
náoko Pépíróni-naokomba fasi'ámai sáwí'a uwásuwaanasa
ímba aneka'á ónááwe. ²² Mindáópa'a waási ímba aneka'á
uwíyemba tufuwésa kámemba tésa tayoíntésá imá sésa
ímba miyá síyasa isánááwe. Seyaafá-tántáá'á ímba iyasa
awánánááwe. Tómbá ímba agaiyamba awánánááwe. ²³ Ómbá
ímba kúra'mae níyamba awánánááwe. Aarewé waaiyé
to'waaí ésamo síyamba ímba isánááwe. Mindáópaken-kwaasi
óntamo tíma'mae nón-kwaasi seyaafá'-márafá'ó tíma'mae
nón-kwaasi iyáákaraawe. Fintómó naambá seyaafá'-
márafákén-kwáási tuwánésa karo'á sésa kawe'án-owe sésa
misáwí-ámbá arááiwakaawe. ²⁴ Mindáópaken-kwaasi imáyáa
tímúwasa Maníkón-aaimo simátímakaawiye Maníkóní
waásiye tínkamuwasa pukáamba póna Maníkó anondáá
sáwí-meyamba tímakaiye siyáíye.

19

Wiyómpa'a imó siyáan-aaí.

1 Simásuwowasa wíyómpakemba sáwífa¹-waasimo sentembá suwa^á isááwánasa sésa Maníkón-áwíta mósá maráúmne. Kentáásí Manikó seyaafá-tántáá^á íyáákarena wení áwáuma fí'oran-awauma isaná fasi'aénkwáráwí éna ² mindásafena misáwí-méyámbó tímakaimba kawe¹-úmai arupise uráíye. Mindáópaken-kwaasi seyaafá¹-márafákén-kwáásí sáwí-ampa'a tafisímai métínkówasa fí'o-fí'on-tantaa'a sáwí'o uráamba póna sáwí-meyamba tímakaiye. Mindáópaken-kwaasi Manikóní kísau-waasi tínkamuwasa pukáamba isaná anondáá sáwí-meyamba tímakaiye

simásuwesa ³ aneká sésa Maníkón-áwíta mósá maráúmne. Mindáópa'a iyamá kéna úmumba úmae iyéna ímba tai'áíníye suwasá ⁴ moórá-waai úmai éiyain-ora¹-waasiye éiyaimbo túnarowiye Manikó kawáániwaini ayáí-afara'o mérowin-aúranka'a kifaesa wen-ímáyáá mósá marésa sésa érai¹-aaí isatá Manikón-áwíta mósá maráúmne siyáawe.

5 Suwaná minkákémbá kawáániwaini ayáí-afarakemba aaigó aantemba séna kembiwí óra¹-waasifinkene úwoi-waasifinkene Manikóní kísau-waasi wenaísamaifimbo méraawi seyaafá^á wenáwí'a mósá máráaro siyáíye.

Ísu wení waásimo tíyáín-aaí.

6 Simásuwowasa sáwífa¹-waasimo sentembá súwana noniyasáurakembo sintenkáámbá súwana wíyónaaimo sintenkáámbá súwa'a isááwánasa óraaka sésa

kentáásí Fasi'aénkó Manikó seyaafá-fásí^áéémbó tokáiwai kawáánisata póta wenáwíta mósá maráúmne. ⁷ Aú-inimbo tuwaai¹waimpá^ó wíwae sésamo to'waai ontembá kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai kuntiyáínda-kanaa amu¹marésa méraiyán-kanaa tisaná póna sirunkósá aamoisá isatá wení áwáuma fí'oran-awaun-íye sune. ⁸ Manikó Ísumo kuntiyáínda-kwaasi kawe¹-únánkwátóí waén-únánkwátóí uwátínkáísasa méraawe siyáawe.

minúnánkwátóigoni áwáuma Manikóní waási arupise-kísau wémaewe.

9 Minkákémbá wíyómpaken-kísau-waasigo Ísun-aaisafesa tímankúnkumbo owísáféna imáyáa éna kembá Yónimba simásiména séna maanááímó simáménda aúfáifimba agauwó. Kentí sáwí-meyambo maiyáiwaini aaremó to'waai on-tánómbó náíyantaféna Manikó táántain-kwaasi tirunkó aamoí wéíye simásiména séna Manikó mináái érai'a siyé

wíyómpaken-kisau-waasigo simásimuwa'a ¹⁰ wen-ímáyáá mósá maránae sé'a aísamaifimba kífaewanana simásimena séna ímba miyán-uwó. Emó ení waásise'o Maníkóní kísau-waasimo é'o Ísumo siyáimbo taawiyáfóntemba kewará'á Maníkóní kísau-waasigo úmpo ken-ímáyáá ímbo mósá márénda Maníkón-ímáyáá aantemba mósá maraaó simásimakaiye. Maníkón-aaí simátíméwimo sembá Ísuntafesa wésewe.

Ísuntafena waé'mai-aaímo siyáin-aaí.

¹¹ Minkákémbó awánááwánda wíyómpa'a ontá tigúwana moórá-poigon-awi'a ósi ména moóráwigomba ayáákowin-awi'a éraikoma éna arupíse iwáí póna aaifimbó maitínkáimba arupíse éna tíyáimba arupíse éna ¹² aúranko iyaráámbá kówana a'nómpímbá iyáákaraiwaini kámo'a sáwífa'a wiyéna wenane'á moórá-awi'a agaimakówana mináwíkóní áwáuma fí'owi ímba ísááwana we aantemba iséna ¹³ wení unáánkwátói naaefímbá tu'mái uwásokowasa wenáwí'a Maníkón-ímáyáá aráátímíwai Maníkón-aaigon-iyé suwasá ¹⁴ wíyómpakewi tíyáiyawi waén-ósíyá'á mésa kawel-únánkwátói waén-únánkwátói urésa wembá arááiwáúwana ¹⁵ wenóipinkemba áwááiwara-paepae'a wérowana seyaafá'-márafákén-kwáásí karáínda-paepae'a wérowana fasi'aén-táemo'a tokéna fasi'ámai kawááníniye. Maníkó seyaafá-fásí'aénkwáráwí wení namuro-wáásísáféna óraa'-aisamba tiyínana fasi'aén-táemo'o tokáiwai sáwí-meyamba tímínana ánda-arambo mapámówanamo anombó kúmíntemba miyá-sáwí-méyámbá tímíniye. ¹⁶ Wení unáánkwátóiyale amúntánk'élé áwí'a agaimaréna séna seyaafá-fásí'aénkwárá'-wáásí wení fasi'aénkó iyáákaraiwai éna seyaafá-káwáá-wáásíyá'ó kawáán-uráiwain-iyé séna agaimakáiyé.

¹⁷ Agaimarówa'o awánááwánda moóráwigo wíyómpaken-kisau-waasigo aafáúmó wéronka'a ména sanaan-úrambo farafámaenamo nín-dumagontafena óraaka séna Maníkó óraa-tomba waási timakáán-tómbá tímínda pósa túwaandu ónááwe. ¹⁸ Kawáá-wáásí tima'é i-wáásítí óraa'-waasi tima'é fasi'aén-kwáásí tima'é ósison-tima'e tiyáá'maesamo nón-kwaasi tima'é seyaafá'-wáásí tima'é úwoimo nón-kwaasi tima'é wayó-kísáúmó máén-kwaasi tima'é óraa'-waasi tima'é úwoi-waasi tima'é miyáumai-waasison-tima'e tamandaaró siyáiyé.

¹⁹ Súwa'o awánááwánda óraa'-afaa-poigoe seyaafá'-márafákén-káwáá-wáásíyé miwítí i-wáásíyé túwaandu ésa ósifimbo mérowiye wení waásiye tiyáíyanesa túwaandu

uwasa²⁰ ósifimbo mérowi óraa'-afaa-poigomba ta'ótoresá karo'-ááímó simátímakowimba ta'ótokowana wemá ááéma óraa'-afaa-poigon-aúranka'a fí'o-fi'on-kisau ímbo awánaron-kisaumo maéna óraa'-afaa-poigoni aúfáímo tine'ó agaimakáan-kwaasi wenáúraambo úmárówin-imayaamo mósá makáan-kwaasi sáwí-ampa'a tafisímai métínkarowinte óraa'-afaa-poigonte mindárai ta'ótokesa úwoi mérowasa sáwí-marupa'o iyamá kámakama éna sáwí-wiyumbo úpa'a túwówana²¹ ósifimbo mérowi minkáé'náraití waási óipinkem-pae'paetamba

karówasa putowaná numasónkó tima'á fáínaraiye.

20

Ayáátááka'a 1,000 aataimo maíyan-aaí.

¹ Miyá uwa'ó awánááwánda wiyómpakemba moórá-kisau-waasigo kuména aféúnyaim-baipinken-kima tokéna fasi'aén-ándá umbaimó tón-andama tokéna² arááínkómbá kúnta'ótokena naaófá'á marapá'á iyaankafayaambá úkéna marapá'-wáásí karo'-ááí simátíma'maena iyáiwain-awi'a waántáwankomba kúnta'óto'mai 1,000 aatai úwoimo méraíndasafena kárá'umarena³ aféúnyaim-baipimba famétuwena óika'a awááúmai senómbá támakaimba 1,000 aatai mimpímbá ména seyaafá'-márafákén-kwáásí karo'-ááí simátíminasa érai'a siyé sefáímpóna mimpímbá ména 1,000 aatai tai'áínana faú'ankainana ampáánká'á níniye.

⁴ Minkákémbó awánááwánda kawáánuwaiti tiyái-afama wérowasa minkáfámbá waási mérowana Maníkón-ímáyáá timúwasa waásiti áwáumo tísaí úmai isáiyamba awánááwánda waási timambó wérowi Maníkón-aaí Ísumo siyáimba simátímúwasa tinuwarambá kambísówasa pukáawi miwí óraa'-afaa-poigon-imayaawe wenáúraambo úmárówin-imayaawe ímbo mósá makówi óraa'-afaa-poigoni aúfái túwayaanka'e tiyáánka'e ímbo agaimakówi miwí pukáampinkemba iyáfasinesa Ísu Káráísitiye'a kawáánésa 1,000 aatai ménaawe.⁵ Minkánáá waási pukémpinkemba iyáfasinaiyan-kanaa aifa-kánáá ínasa 1,000 aatai maisuwésa fí'on-kwaasi pukémpinkemba iyáfasinanaawe.⁶ Pukémpinkembo aifa'ó iyáfasinaiyawí tirunkó kawe'á ínasa aamoí ésa sáwí-marupa'o iyamó kaim-bárúpátáfésa ímba táátafesa ésa Maníkóní kísau Ísu Káráísitini kísau maésa Káráísitiye'a kawáá-kísáú maésa 1,000 aataifimba miyá ónááwe.

Waántáwankombo iyáákain-aaí.

⁷ 1,000 aatai maisuwéna waántáwankomba faú'ankainana
⁸ seyaafá'-márafá'á wénena seyaafá'-wáásí karo'-áái
 simátíma'mae wénena Kóki-waasiye Mékoki-waasiye
 tiyáíndasafena tí'maena sáwífa'-waasi ímba kanaa'ó
 torausówánda-waasi mésa ⁹ seyaafá'-áémpá'á waásisomba
 tésa Maníkóní waási méropa'a Maníkó mindáópa'a
 imáyáamo in-dáópa'a taúkúrowana wíyómpakemba iyamá
 kuména minkwáásí kugafútuwowana ¹⁰ Maníkó karo'-
 ááímó simátímakowimba waántáwankomba ta'óto'mai sáwí-
 marupa'o iyamá kámakama éna sáwí-wiyumbo

úm-barupa'a famétuwena óraa'-afaa-poiye karo'-ááímó
 simátímakowine famétukaim-baipimba famétuwowana tí'a
 úmae iyéna ímba tai'áíniye.

Púwón-kwaasimo tísai índa-aaí.

¹¹ Minkákémbó awánááwánda kawáániwaini ayái-
 afama óraa'a waé-áfámá wérowana moóráwigo minká'á
 mérowana wempákémbá marawé wíyóm-baru'e tuwínkaa'-
 uréna áwiyokuwa'o ¹² awánááwánda pukáan-kwaasi óraa'-
 waasiye úwoi-waasiye kawáániwaini ayái-afagon-aúranka'a
 mérowana Maníkó aúfái-wandaaisomba fawaséna moórá-
 wandaafimba waási aúí'a úmai maé'mae'o iyawi-tuwi'a
 wérowana tuwímbai-wandaafimba waási marapá'ó uráan-
 aai wérowana Maníkó mináúfái awánéna miwítí áwáu
 tísai úmai iséna aafimbá maitínkaraiye. ¹³ Uwí-nómpímbó
 pukáan-kwaasi iyáfasinowasa marafá'ó pukáan-kwaasi
 iyáfasinowasa pukáan-aempakemba iyáfasinowana Maníkó
 moórá-mora-waasi miwítí áwáu tuwánéna aafimbá
 maitinkéna ¹⁴⁻¹⁵ waási aúí'a úmai maé'mae'o iyawi-tuwi'a
 agaimakón-kwandaafimba awánómba ímbo túwí'o wérowi
 Maníkó sáwí-marupa'o iyamá kámakama úm-barupa'a
 famétuwowana púwón-aempa'a tai'ówasa waási ímba
 aneka'á púwúwa'a awánaraumne.

21

Aú-marawe aú-wiyom-barukon-aaí.

¹ Minkákémbó awánááwánda marawé wíyóm-baru'e
 tai'águwana aú-marawe aú-wiyom-baru'e wérowana
 marará'á uwí-nómbá ímba wérowa'a ² awánááwánda aú-
 nao'a kawé'-náó'-úramba

wíyómpa'a paápé uréna Maníkómpákémbá kuména
 Yérúsaremufakaan-dao'a úmbanifo aú-nao'a úwana aú-
 ininko aú-unankwatoi to'waaí urénamo awaaikómpá'ó
 wintembá mindáó'a to'waaí úmakowana ³ kawáániwaini
 ayái-afarakemba moóráwigo óraaka séna káfé'a Maníkómó
 mérainda waásifimba ména miwísé'a mérainasa miwí
 wení waási-i'a iyana miwísé'a ména ímbo tiyuwáinda

⁴ miwí ti'nimá uwátiyuwainana ááéraan-tantaa'a seyaafá tai'ásuwainasa pósa ímba puwésa ímba toikafó-í'a ésa ímba ifi'á tésa ímba tí'a éna miyá íníye siyáíye.

⁵ Súwana kawáániwaini ayáí-afara'o mérowi séna seyaafá-tántáá'á aúma úne simásuwena séna maanáímó simámunda aúfáifimba agauwó. Mináái érai'-aaí póna paápé íníye simásimena ⁶ séna seyaafá-kísáú tai'áwiye. Aifa'é ánaaenkoni áwáuma kemá úne. Ááema mé'a kífé'wara'a mé'a maé'mae'a ónaumne. Seyaafá-tántáákóní áwáuma kemá úne. Nontáfénamo tinkáíndawi nombá tíménasa ímbo méyáambaraiyamba úwoi tíménasa aú'la úmai maé'mae'a ónááwe. ⁷ Sáwí-tantaakombo iyáákaawi kempákémbá kawé-tántáá'á seyaafá'ó tíménda miwítí Fasi'aénkó onasá kesí iyámpói-i'a ónááwe. ⁸ Énifo ímbo fasi'amaimo kesé'o méraawiye ímbo kesé'o kááísamaimo méraawiye sáwí'o owiyé waásimo títkamowasamo púwówiye aare-úméné waai-úméné mó owiyé fintómó naawiyé úwaa'o owiyé karo'-mánikóné waántá-waasiye-imayaamo mósá marááwiye karo'-ááímó sewiyé miyámó on-kwáásí sáwí-marupa'a iyamá kámakama éna sáwí-wiyumbo im-bárúpá'á Maníkóní némpa'a mésa maé'mae'a ónááwe siyáíye.

⁹ Súwana wiyómpakemba afakaeté-kisau-waasi afakaeté-taufa'a tokésa afakaeté-sawi-meyambo tímakowifinkemba moóráwigo simásimena séna tina'á Ísun-aaisafesa tímankúnkumbo owí kentí sáwí-meyambo maiyáiwaini aú-ininkaambo on-kwáásí aráánáméno súwana ¹⁰ Maníkóní ámútanko kempímbá óraa'a uwásinkowana sí'maena óraa'a ayáátáá'-omapimba mósinkena awánaao súwa'o awánaáwánda kawé'-náó'-úramba Yérúsaremufakaamba wiyómpakemba Maníkómpákémbá kumúwana ¹¹ Maníkóní sámó kaimbá mindáoopa'a wérontafena mindáo'a sán-kówasa óraa'-ontambo tuwésamo maiyáan-ontambo taaéná-wisiyan-ontambo makáawana sámó kaintembá mindáo'a miyá éna sán-kwégowasa ¹² sí'á óntantamba sanaan-úramba úmakowana misípímbá ontá sísamaifakemba kae'á kumbaimái-ontama wérowasa minóntará'á wiyómpaken-kisau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi káráwiyesa mérowana Ísarerin-ááninton-tuwi'a sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi-tuwi'a minóntará'á agaimakówana ¹³ aafáúmó iyáúsun-aempa'a kaumbo-óntá úwana aafáúmó kúwáferon-aempa'a kaumbo-óntá úwana séfasefa'-aempa'a kaumbo kaumbó úwasa ¹⁴ óntamba sísamaifakemba kae'á kumbaimái-ontamba marésa

minóntánkálá síl'á úmakowasa minóntánkálá kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwaini aantá-waasi-tuwi'a agaimakówa'a awánaraumne.

15 Awánááwánda wiyómpaken-kisau-waasigomo simásímakaiwai ayáámpimba moórá-taemo'a korí-óntántámbó úmakon-taemo'a tokéna mindáó'e minóntáwé misí'émo' awaiya'maráinda-taemo'a tokéna ¹⁶ mindáópa'a wení taemótamba séfasefa'-aempa'a awaiya'maréna toráúfa'a awaiya'marówana seyaafá'-áémpá'á awaiyarí'a éna ayáátáá'a 12,000 úwana ¹⁷ síkóní a'nónká'ó awaiya'marómba 144 úwana waásimo torausúmba miyá úwana ¹⁸ misí'á taaéná-wisiyan-ontantamba úmakesa mindáó'a korí-óntántámbá úmakowana sámó kaintembá úwasa ¹⁹ síl'ó úmakon-ontanka'a to'waaí úmakesa kawé'-óntántámbá to'waaí úmakesa aifa'á taaéná-wisiyan-ontamba makésa miwá afófora'a sokón-ontamba fasi'aén-óntámbá marésa miwá afófora'a waén-óntámbá marésa miwá afófora'a taaéná-wisiyan-ontamba marésa ²⁰ miwá afófora'a fafután-óntámbá marésa miwá afófora'a naae-óntámbá marésa miwá afófora'a uriyon-óntámbá marésa miwá afófora'a taaéná-wisiyan-ontamba fasi'aén-óntámbá marésa miwá afófora'a uriyon-óntámbá marésa miwá afófora'a taaéná-wisiyan-ontamba marésa miwá afófora'a sokón-ontamba marésa miwá afófora'a naae-óntámbá marésa miyáumai-ontamba to'waaí úmaresa ²¹ moórá-ontara'a súwáásuwaakisamba úmakesa sísamaifakemba kae'á kumbaimái-ontara'a sísamaifakemba kae'á kumbaimái-suwaasuwaakisamba minóntaráfámbá úmakesa aambá korí-óntántámbá akwí'makowana sámó kaintembá uráiyé.

22 Sámó kaintembá úwana Fasi'aénkó Maníkó seyaafá'-fásí'aénkwáráwiyé kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwaiye méroyana póna ámáán-damba ímba wérowa'a awánááwánana ²³ mindáópa'a Maníkóní sámó kainkó sámá kátinkowana kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai miyá úwana póna aafáúwé wiyóne mindáópa'a ímba wérowa'a awánááwánana ²⁴ mindáópa'o sámó kátínkáíwai seyaafá'-márafákén-kwáásí sámá kátinkainasa seyaafá'-márafákén-káwáá-wáásí túwí'o wéraindawi mindáópa'a komérayana ²⁵ mindáópa'a nó'waamba ímba ínasa pósa síl'óntámá ímba úmaresa úwoi tisúwéwana wérainasa ²⁶ seyaafá'-márafákén-kwáásí túwí'o wéraindawi miwítí kawé-tántáá'á maimaésa mindáópa'a komérayana ²⁷ mindáópa'a sáwí-tantaa'a ímba wérainasa sáwí'o iyawiye karo'-ááímó síyawiye ímba imérayasa kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwaini aúfái-wandaaifimba aúí'a úmai maé'mae'o iyawi-tuwi'a agaimakáinda-waasi aantemba mindáópa'a koménaawe.

22

¹ Minkákémbá wíyómpaken-kisau-waasigo moórá-nomba aráásimuwana mindómbá sámo kón-domba úwasa waási nésa maé'mae'lo íyan-domba Maníkóe kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwainte

tiyáí-afarakembo kumúmba ² mindáókoni aampimbá kumúwana séfasefa'-aipa'a taaimá wéna arambá iyówana waási nésa maé'mae'lo íyan-taeramba moórá-wiyonka moórá-wiyonka'a arambá wéiyena úwana mintáénama seyaafá'-wáásí newaná ímba tí'a éna tai'áínana ³ Maníkómó sáwí'a ofo túwáaromo sínda-tantaa'a ímba wérainana Maníkóe kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwainte tiyáí-afama wérainasa wení kísau-waasi wen-ímáyáá mósá marésa ⁴ wenóí'a awánésa wenáwí'a túwayaanka'a agaimaráíyana ⁵ nó'waamba ímba ínana aa'á ímba káínana Fasi'aénkó Maníkó sáma kátinkainasa pósa ómbá ímbo kúrárémba kawáá-kísáú maimaé iyésa ménaawe.

⁶ Minkákémbá wíyómpaken-kisau-waasigo simásimena séna mináái érai'-aaí póna paápé íníye. Fasi'aénkó Maníkó wenáái simátíméwi wení ámútambo tímiwai wení kísau-waasigomba wíyómpakemba ai'maréna séna kárika'lo paápé índa-tantaa'a kesí kísau-waasi aráátimiyo siyáíye súwana ⁷ Ísu séna isaaó. Kárika'a kumónaumne. Mináúfáífímbó wérain-aaimo kárika'lo paápé índa-aaimo ísésamo taawiyafiyawi tirunkó aamoí íníye Ísu siyáíye.

⁸ Súwa'a kemá Yóni mináái isé'a awáné'a wíyómpakewi aráásimakaiwai aísamaifimba kífae'a wen-ímáyáá mósá maránae sé'a ówánana ⁹ simásimena séna ímba miyán-uwó. Emó ení waásimo Maníkón-aaimo simátímakaandawiyemo maanáúfáífínkén-ááímó taawiyáfón-kwaasiyemo Maníkóní kísau-waasimo ontembá kewará'á Maníkóní kísau-waasi úmpo ken-ímáyáá ímba mósá maré Maníkón-ímáyáá aantemba mósá maraaó siyáíye.

¹⁰ Simásimena séna maanáúfáífínkén-ááímó paápé índa-tantaa'a kárika paápé ínifo ímba aúp'á'ó márénda afora'á maraaó. ¹¹ Minkánáámó tinda sáwí'lo iyawi sáwí'a iyasa sáwí'lo úmimo méraiyawi sáwí'a úmai mérewasa kawé'ó iyawi kawé'á iyasa kawé'lo úmimo méraiyawi kawé'-úmai ménaawe siyáíye.

¹² Súwana Ísu séna ísáaro. Kárika'a kumónaumne. Kemó máén-kisaugoni méyámbá maimaé'a kumónaumne. ¹³ Aifa'é ánaqenkoni áwáu kemá úne. Ááéma mé'a kiféwara'a mé'a maé'mae'a ónaumne

Ísu siyáíye.

14 Súwasa mindáókoni ontará'á iyésa taaéramba nésa maé'mae'o íyantafesa unáánkwátóimo non-kwíyówanamo kawé'ó intembá miwí kawé'-úmai méraawana tirunkó aamoí wéíye. 15 Sáwí'o owiyé fintómó naawiyé úwaa'o owiyé aare-úméné waai-úménémó owiyé waásimo tínkamowasa púwówiye karo'-máníkóné waántá-waasi-imayaamo mósá márááwiye karo'-ááísáfésa aamoimó owiyé miyámó úmaesamo kowí mindáópa'a ímba iyónááwe.

16 Ísu séna kemá Ísu wíyómpakemba kesí kísau-waasigomba ai'maráúnana kentópa'a kuména mináái Fasi'aénkóní waási isáíwae séna kusimátímakaiye. Kemá Téfitin-aísaafitantambo uráundawi é'a aafáúmó iyáúsisanamo wérain-o'a kemá úne Ísu siyáíye.

17 Súwasa Maníkóní ámútankoe kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwaini aú-ininkaambo on-kwáásíyé sésa Maníkómpá'á teró siyasa minááimó isááwi Maníkómpá'á teró sénááwe. Nontáfénamo tinkáíndawi Maníkómpá'á teró. Maníkómpá'á kónae síyawi tíyana Maníkó maé'mae'o íyan-domba úwoi timínasa nésa maé'mae'a ónááwe.

18 Kemá Yóni paápé índa-tantaa'a maanáúfáífímbá agaimaré'a maanáúfáífínkén-ááimó isáíyan-kwaasisafe'a óraaka sé'a maanáífímbó tuwímbaimo kentí imáyáafinken-aiwara'o síyanamo éna Maníkó sáwí-meyambo timínda agaimaré'o simátimunda-sawi-meyamba timíníye. 19 Tuwímbaimo maanáífínkémbó paápé índa-tantaa'o tínaembo uwámíyanamo éna Maníkó minkwáásísáféna séna minkáwé'-náópa'a ímba iyé'a maé'mae'o íyan-taeramba ímba nánááwe. Maanáúfáífímbó simátimunda-aaisafena síníye kemá Yóni súné.

20 Mináái érai'-aain-íye siwáí kárika'a kumónaumne sisa'á érai'-aain-ífo Fasi'aénkó Ísu érai'a úwoi kumuwó súné.

21 Fasi'aénkó Ísu Maníkóní waási úwoi túwa'nai ína'a méraaro. Mináái érai'-aain-íye.

Mináái tai'áíye.